

Абдусалом Мамадназаров
Вафоназар Мамадназаров



ENGLISH-TAJIK UNIVERSITY DICTIONARY

**ФАРҲАНГИ ДОНИШГОҲИИ
АНГЛИСӢ-ТОҶИКӢ**

Over:

- 18,000 words, phrases and set phrases
- 36,000 translations
- 5400 sentences
- 500 proverbs and saying

New clear layout

Фаҳмо ва возеҳ

Зиёда аз:

- 17 000 калимаю ибора ва ибораҳои рехта;
- 36 000 тарҷума, шарҳ ва тафсири вожаҳо;
- 5000 ҷумла;
- 500 зарбулмасал ва мақол.

Душанбе - 2009

**Абдусалом Мамадназаров
Вафоназар Мамадназаров**

**ENGLISH - TAJIK UNIVERSITY
DICTIONARY**

**ФАРҶАНГИ ДОНИШГОҶИИ
АНГЛИСӢ - ТОЧИКӢ**

НАШРИ ТАКМИЛШУДАИ ДУЮМ

**Нашриёти «Эр-граф»
Душанбе - 2009**

ББК 92Я2+81.2Англ-4+81.2Точик-4

М - 20

А. Мамадназаров, В. Мамадназаров

М-20 English - Tajik University Dictionary. Фарҳанги донишгоҳии англисӣ – тоҷикӣ. – Душанбе, «Эр-граф», 2009. – 486 с.

Мухаррир – дотсент Сулаймон Алиев

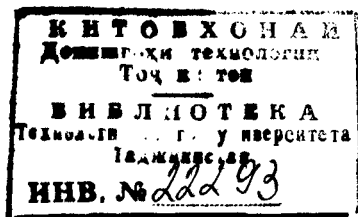
ACKNOWLEDGMENTS:

Tajik-English University Dictionary is published with the financial support of the Government of the United States of America

СИПОСГУЗОРИ:

Фарҳанги донишгоҳии англисӣ-тоҷикӣ бо дастгирии молиявии ҳукумати Иёлоти Муттаҳидаи Амрико ба чоп расидааст

Фарҳанги мазкур 18 000 калимаю ибора ва ибораҳои рехтаи маъмултаринро фаро гирифта, таҷрибаи нахустин дар мураттабсозии чунин фарҳанг ҳаст. Фарҳанг барои донишҷӯёни макотибӣ оӣ, толибилмони мактабҳои таҳсилоти ҳамагонӣ, барои устодон ва мутарҷимон, барои хориҷиёне, ки забони тоҷикиро меомӯзанд ва ҳамчунин барои ҳамаи хоҳишмандони омӯзиши забони англисӣ таълиф гардидааст.



© Абдусалом Мамадназаров
© Вафоназар Мамадназаров
Нашриёти «Эр-граф», 2009

МУНДАРИЧА

Мундарича	сах.
Дебоча	3
Рӯйхати адабиёти истифодашуда	4
Қайдҳои фонетикӣ ва орфографӣ	8
А	9
В	17
С	41
Д	58
Е	91
Ғ	113
Ғ	128
Г	146
Ҳ	158
И	172
Ҷ	185
К	188
Л	190
М	203
Н	221
О	228
Р	240
Қ	271
Ҷ	273
С	299
Т	351
У	374
В	381
W	387
X	401
Y	401
Z	403

Иловаҳо:	404
-----------------	-----

1.	Рӯйхати феълҳои, ки аз рӯи қоидаи умумӣ тасриф намешаванд	404
2.	Шумораҳои микдорӣ ва тартибӣ	409
3.	Рӯйхати аббревиатураҳо ва калимаҳои мураккаби ихтисоршуда дар ИМА ва Британияи Кабир	410
4.	Пунктуатсия ва ё оини истифодабарии аломатҳои китобӣ дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ	423
4.1	Оини навиштани ҳарфи калон дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ	442
4.2	Оини кӯтоҳнависӣ дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ	447
4.3	Имло ва тарзи хондани шумора	451
5.	Ҷадвали мувофиқати ченакҳои англисӣ-америкӣ ба низоми ченакҳои метрӣ	461
6.	Рӯйхати номҳои маъмул	464
7.	Тарзҳои хитоб	470
8.	Суффиксҳои асоситарини калимасозии забони англисӣ	474
9.	Воҳидҳои арзиш кишварҳои дунё	476
10.	Иёлотҳои кишвари Америка	484

ДЕБОЧА

Фарҳанги англисӣ-тоҷикӣ барои донишҷӯёни макотиби оӣ, толибилмони мактабҳои таҳсилоти умумӣ, устодон ва мутарҷимон, хориҷиёне, ки забони тоҷикиро меомӯзанд ва ҳамчунин барои ҳамаи хоҳишмандони омӯзиши забони англисӣ таълиф гардидааст. Ин Фарҳанг ҳақиқатан ба шумо дар омӯзиши забони англисӣ барои ноил шудан ба мақсадҳои зерин кӯмак мерасонад:

- Бо забони англисӣ бехтар ҳарф задан ва навиштан;
- Тезтар ва осонтар фаҳмидани забони англисӣ;
- Роҳ надодан ба хатоҳои маъмул;
- Самараноктар омӯхтани забони англисӣ.

Забони англисӣ ҳам ба мисли забони тоҷикӣ аз садҳо ҳазор калимаю ибораҳо иборат аст. Масалан, фарҳанги калонтарини забони англисӣ зиёда аз 600 ҳазор калима дорад. Фарҳанги калонтарини забони англисӣ-русии Мюллер В.К. бошад, 180 ҳазор калима дорад. Лугати нахустини забони англисӣ-тоҷикӣ, ки соли 1970 дар зери таҳрири шодравон Баракаева Г.Б. ба таърифи расида буд, ҳамагӣ се ҳазор моддаи лугавӣ дорад. Баъдан соли 1989 *Лугати муҳтасари англисӣ-тоҷикӣ-форсии Шаҳобова М.Б.* интишор гардид, ки вай ҳам тақрибан аз се ҳазор калима иборат аст. Соли 2003 наشري нахустини фарҳанги дар дасти шумо буда ба чоп расид, ки 13 ҳазор калимаро дар бар гирифтааст. Соли 2005 *Фарҳанги англисӣ-тоҷикии Чамшиедов П. ва Толиби Розӣ* нашр гардид, ки дар ҳудуди 26 ҳазор моддаи лугавӣ ва таркибу ибораҳо дорад. Соли 2007 мо наشري мукамалӣ *Фарҳанги англисӣ-тоҷикӣ* ба чоп расондем, ки шомили зиёда аз 25 ҳазор калимаю ибораҳо мебошад. Ин Фарҳанг мукамалтарин ва пурратарин фарҳанги англисӣ-тоҷикист, ки то имруз дар Тоҷикистон ва берун аз он таълиф шудааст.

Бо дарҳости шумораи зиёди устодону шогирдон ва бо дарназардошти талаботи рӯзафзун ба *Фарҳанги* мазкур, тасмим гирифтём, ки наشري тозаи онро бо таҳрири иловаҳо дастраси толибилмон созем.

Албатта на ҳамаи калимаҳо дар забон фаровон ва васеъ истифода мегарданд. Дар забони англисӣ дар бораи дараҷаи истифода ва маъмулияти ҳар як калима таҳқиқоти бисёр гузаронда шудааст ва ҳатто фарҳангҳои махсус ба таърифи расидаанд. Фарҳангҳои мавҷударо таҳлил ва истифода карда, мо 18 ҳазор калимаю ибораҳои маъмултаринро дар ин фарҳанг ҷо додем.

Мақсади асосии фарҳанг – шарҳ додани маънои калимаҳои забони англисӣ дар забони тоҷикӣ мебошад. Дар он ҳамчунин маълумоти дигари иловагӣ дар бораи калимаҳои забони англисӣ оварда шудааст. Барои пурра истифода бурдани маълумоти дар фарҳанг гунҷонидашуда ва зуд ёфтани калима ва маънои зарурии он лозим аст, ки соҳти фарҳанг ва низоми калимаҳои кӯтоҳкардашударо донист. Пеш аз истифодабарии фарҳанг ба соҳтори он шинос шудан зарур аст.

Фарҳанг на фақат тарҷума ва маънои калимаҳои англисиро медиҳад, балки амалан ба сифати фарҳанги нимтафсири хизмат мекунад. *Фарҳанг* вожа ва ибораҳоро аз чанд ҷиҳат шарҳ ва эзоҳ дода омӯзиши онҳоро хеле осон мегардонад. Баъзе хусусиятҳои ин фарҳанг:

- Иттилооти бештар дар бораи имло ва истифодаи калимаҳо дар забони англисии Иёлоти Муттаҳида оварда шудааст, ки бо калимаи кутоҳкардашудаи «амер.» мушаххас мегарданд. Ин амал фарҳангро ҷолиби диққати бештар гардонда ба манфиати донишҷӯёне мебошад, ки мехоҳанд забони англисии Амрикоиро омӯзанд.
- Калимаҳои англисии фарҳанг дар забони тоҷикӣ бо зиёда аз 36 ҳазор тарҷумаю муродифот шарҳу тафсир ёфтаанд.
- *Фарҳанг* зиёда аз 8000 идиома, ибора ва ибораҳои фразеологӣ забони англисӣ ва тоҷикиро фаро гирифтааст;
- Барои шарҳи маъно ва тобишҳои гуногуни маъноии вожаҳо зиёда аз 4000 ҷумла оварда шудааст. Ин ба шумо имконият медиҳад, ки калимаҳо ва ибораҳоро дуруст ва бамавқе истифода баред;
- Барои шарҳи маъноҳои вожаҳо дар *Фарҳанг* ҳамчунин зиёда аз 500 зарбулмасал ва мақоли англисӣ оварда шудаанд. Ҳангоми тарҷумаи зарбулмасал ва мақолҳо маъноҳои таҳтуллафзии онҳо дода нашуда, аксаран зарбулмасалу мақолҳои аслии забони тоҷикӣ оварда шудаанд, ки ҳамин маъноро ифода мекунанд.
- Бо дарназардошти он ки қоидаҳои истифодабарии аломатҳои китобат дар забони англисӣ ва тоҷикӣ аз ҳам хеле фарқ мекунанд ва бо пайравӣ аз ойини фарҳангшиносии байналмилалӣ, лозим донистем дар *Фарҳанг* қисматҳои аломатҳои китобат, навиштани ҳарфи калон ва оини кӯтоҳнависиро дар муқоиса бо забони тоҷикӣ низ илова кунем. Ин бахш ба хонандагон имконият медиҳад, ки аз нозуқиҳои истифодабарии аломатҳои китобат ва имло бархурдор бошанд.

Муаллиф ба Сулаймон Алиев, Баҳодур Раҳматов, устодони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Барот Ғадов, Равшанбек Ашӯрбеков, Носир Гуйгунов ва Олимшо Иқболов, ки дар баррасӣ ва муҳокимаи ин фарҳанг ғаълона иштирок намуда, маслиҳатҳои муфид ва арзишманди худро дарег надоштаанд, изҳори сипос ва ташаккур менамояд.

Нишони мо: 734025 ш. Душанбе
 Хиёбони Рӯдакӣ 17.
 Донишгоҳи Миллии Тоҷикистон
 Кафедраи забони англисӣ
 Душанбе, моҳи майи соли 2009

INTRODUCTION

The English-Tajik University Dictionary (ETUD) is designed for students, teachers, interpreters, foreigners and the volunteers who are interested in studying the English language. This dictionary will help you to achieve the following goals:

- Speak and write better English;
- Quickly and easily understand English;
- Avoid common mistakes;
- More efficiently study the English Language.

The English language, like Tajik, consists of hundreds of thousands of words and phrases. For example, the largest *English Language Dictionary* consists of more than 600 thousand words. The largest *English-Russian Dictionary* by Muller B.K. consists of 180 thousand words and phrases. The first *English-Tajik Dictionary*, that was prepared and published in 1970 by G.Barakaeva, has only 3 thousand words. Later in 1989 a *Short English-Tajik-Persian Dictionary* was published by M.Shahobova, which also only has 3 thousand words. In 2003 the first edition of the current dictionary was published with 13 thousand words. In 2005 an *English-Tajik Dictionary* by Jamshedov P. and Tolibi Rozi with about 26 thousand words and phrases was published. Finally in 2007 we published a comprehensive *Standard English-Tajik Dictionary* with more than 25 thousand words and phrases, which is the most comprehensive *English-Tajik Dictionary* ever published in the country and abroad.

Taking into consideration the demand for this dictionary by teachers and students alike we decided to make a new and revised addition of this dictionary available.

Of course, not all the words in a particular language are widely and commonly used and so special research on the degree of usage and commonality of each word has been completed in English and even special dictionaries are published as a result of these research. Having considered the coverage of existing dictionaries we chose to include more than 18 thousand words and phrases in this particular dictionary.

The goal of the dictionary is to explain the meaning of English words in Tajik language, including additional information about English words. In order to be able to use the dictionary effectively it is necessary to understand the structure of the dictionary as well as abbreviated words. To help with this we have written a comprehensive introduction, to be read before visiting the dictionary.

The ETUD does not only give the meaning of the English words, but it also serves as semi-descriptive dictionary. The words and phrases are explained from different points of view, which make them easy to learn. Some characteristics of current edition:

- Much more information is given on American spelling and usage of words, which are marked as “*amer*”. That makes the dictionary more

attractive and benefits the Tajik speakers who wishes to use or understand American English as well;

- English words in this dictionary are translated and explained in Tajik with more than 36,000 translations and synonyms;
- ETUD has more than 8000 idioms, phrases and phraseological units of the English and Tajik languages.
- More than 3000 sentences are provided for explanation of different meanings of words. It will give you an opportunity to use the words and phrases correctly and accurately;
- For explaining the meaning of the words more than 500 English proverbs and sayings are included. When translating the proverbs and sayings we do not provide a literal translation, but in most cases original Tajik ones are provided, which express the same meaning.
- Taking into consideration that the rules of punctuation mark usage in English and Tajik are quite different, we added some additional materials in the appendix such as, punctuation marks, capitalization and the tradition of shortening words in comparison to Tajik language. This section will help you to understand the peculiarities of punctuation marks and spelling.

The author expresses his gratitude to Sulaymon Aliev, Bahodur Rahmatov, the English teachers at the Tajik National University – Barot Gadoev, Ravshanbek Ashurbekov, Nosir Tuygunov and Olimsho Iqbolov for reviewing the draft of the dictionary and providing useful feedback. We are ready to accept useful proposals and suggestions toward revising the dictionary for future editions.

Our address:
 17 Rudaki Avenue 734025
 Tajik National University
 The Republic of Tajikistan
 April 2009.

РҶҲАТИ АДАБИЁТИ ИСТИФОДАШУДА

1. Abbas Aryanpur and Manoochehr Aryanpur. The English-Persian Collegiate Dictionary. In Two Volumes. Tehran, 1990.
2. Concise Oxford Russian Dictionary. Oxford University Press, 1998, –1007 pp.
3. Hornby A.S. Oxford Advanced Learner's Dictionary. Oxford University Press. 1997. –1428 pp.
4. Jess Stain. The Random House Dictionary. Ballantine Books, New York. 1978. –1068. Pp.
5. New Webster's Dictionary of the English Language. College Edition, USA, Fifth Print, 1989. –1856 pp.
6. Oxford American Dictionary. Colleges Edition, New York, 1986. –1094 pp.
7. Standard Tajik-English Dictionary. Compiled and Edited by R.B. Olson, R.A. Olson. Star Publications 2000, –615 pp.
8. Steingass F. Persian-English Dictionary, Great Britan, 1977. –1539 pp.
9. The Aryanpur Progressive English-Persian Dictionary. Six Volumes, Comprehensive. Tehran, 1998.
10. Webster's Ninth New Collegiate Dictionary, USA, 1990. –1566 с.
11. Баракаева Г.Б. Лугати англисй-тоҷикӣ. Душанбе, Университети давлатии Тоҷикистон, 1970. –178 с.
12. Баракаева Г.Б. Лугати мухтасари тоҷикӣ-англисй. Қисми I. Душанбе, Университети давлатии Тоҷикистон, 1968.
13. Баракаева Г.Б. Лугати мухтасари тоҷикӣ-англисй. Қисми II. Душанбе, Университети давлатии Тоҷикистон, 1968.
14. Большой англо-русский словарь. Под общим руководством профессора Гальперина И.Р. Издание третье. –Москва. Рус. Яз. 1979.
15. Дубровин М.И. Англо-русский словарь. Издание второе. –М.: Просвещение, 1991. –317 с.
16. Калонгаров Я.И. Лугати имлои забони адабии тоҷик. Душанбе, Ирфон, 1974. –333 с.
17. Мамадназаров. А. Фарҳанги донишгоҳии англисй-тоҷикӣ. Душанбе, Нодир. 2003. –492 с.
18. Мамадназаров. А. Фарҳанги англисй-тоҷикӣ. Душанбе, Саҳбо. 2007. 1080 с.
19. Мюллер В.К. Новый англо-русский словарь. Издание второе. –М.: Издательский дом «Диалог». 2002. – 895с.
20. Русско-таджикский словарь, под редакцией Осимй М.С. –М.: Рус. Яз., 1985. – 1280 с.
21. Фарҳанги забони тоҷикӣ, иборат аз ду ҷилд, дар зери таҳрири Шукуров М.Ш., Капранов В.А., Ҳошим Р., Маъсумй Н.А. – М.: Советская Энциклопедия, 1969. – 1900 с.
22. Фарҳанги тоҷикӣ ба русй. Дар зери таҳрири Д. Саймидинов, С.Д. Холиматова, С. Каримова. Душанбе, 2006. 784.
23. Ҷамшедов П., Толиби Розй. Фарҳанги англисй-тоҷикӣ. Душанбе, Пайванд, 2007, –1202 с.
Шаҳобова М.Б. Лугати мухтасари англисй-тоҷикӣ-форсй. Душанбе, Маориф, 1989. –248 с.

КАЙДҲОИ ФОНЕТИКӢ ВА ОРФОГРАФӢ

Аломатҳои фонетикӣ

I

а) Садонокҳо:	б) Дифтонгҳо (садонокҳои чуфт)
[i:] – ӣ дароз	[eɪ] – ей
[ɪ] – и кӯтоҳ	[aɪ] – ай
[e] – е дар калимаи далер	[aʊ] – ау
[æ] – э дар калимаи эълон	[ɔɪ] – ой
[a:] – а дароз	[oʊ] – оу
[ɔ] – о кӯтоҳ	[əʊ] – оу
[ɔ:] – о дароз	[ɪə] – ие
[o] – пушида наздик ба о ва у	[ɛə] – эе
[u:] – у дароз	[uə] – уе
[ʊ] – у кӯтоҳ	
[ʌ] – а кӯтоҳ	
[ə:] – ӯ дароз	
[ə] – е садоники беада, мисли овози якум дар ҳарфи м [em]	

в) Ҷадвалҳои орфографӣ: дар ин ҷо ҳолатҳои омода шудаанд, ки як овозро ҳамбастагӣ якҷанд ҳарф ифода мекунанд.

[i:]				
e	ee	ea	ie	ei
he	green	read	field	receive
she	tree	speak	chief	perceive
we	keep	teach	thief	conceive

[a:]								
a+r	a+ss	a+st	a+sk	a+sp	a+lf	a+lm	a+nt	a+r
car	class	past	fask	grasp	half	calm	plant	heart
farm	pass	cast	bask	clasp	calf	palm	can't	hearth
dark	grass	mast	task					

[ɔ:]						
o+r	a+ll	au	aw	augh	ough	wa+r
short	call	sauce	draw	taught	thought	war
horse	pall	autumn	claw	caught	brought	warm
	fall			daughter	fought	

[u:]			[ə:]			
o	oo	ou	i+r	e+r	u+r	ea+r
do	spoon	soup	shirt	berth	fur	learn
who	too	group	girl	her	turn	earn
move	fool	rouble	birth		burn	year

[ʌ]				[aʊ]		[oʊ]			
u	o	ou	oo	ou	ow	o	oa	ow	o+ll, ld
but	son	young	blood	found	how	phone	boat	know	roll
gun	love	trouble	flood	round	now	tone	moan	slow	bold
must	some	country		count	down	stone	road	flow	cold

[ɔɪ]		[aɪ]						[eɪ]				
oi	oy	i	y	igh	i+gn	i+ld	i+nd	a	ai	ay	ey	eigh
boil	boy	nice	sky	high	sign	child	mind	take	rain	day	they	eight
coin	toy	write	fly	light		wild	kind	sake	plain	say	grey	freight
		kite	my	right		mild	bind	lame	pain	may		neighbour

[ɪə]		[eə]		[ʊə]	
e+er	ea+r	a+re	e+re	oo+r	our
here	ear	care	there	poor	tour
mere	hear	dare	where		
	fear	fare			

г) Аз ҳарф ба овоз

Дар ин ҷо ҳолатҳое омода шудаанд, ки як ҳарф чанд овозро ифода мекунад.

A a					
[eɪ]	[æ]	[ɑ:]	[ɔ:]	[ə]	[ə]
make	cat	farm	tall	watch	about
plate	bag	past	salt	wash	around
same	catch	grass	walk	what	
		ask			

E e				
[i:]	[ɪ]	[ə:]	[ɪə]	[ɑ:]
he	begin	her	mere	clerk
meet	behind	berth	here	sergeant
		serve		

I i				O o				
[aɪ]	[ɪ]	[i:]	[ə:]	[ou]	[ɔ]	[u:]	[ʌ]	[ɔ:]
fine	is	machine	fur	bone	not	do	son	more
bind	pick	ravine	bird	home	got	who	come	for
sigh	ink				long	move	above	store

Y y			U u		
[aɪ]	[ɪ]	[j]	[ju:]	[ʌ]	[u]
sky	shaky	yes	tune	cut	put
my	fully	yeast	fume	fuss	pull
by	kitty	yawn	mute	plum	full

II

Ҳамсадоҳо:

[p] – п
[b] – б
[t] – т
[d] – д
[k] – к
[g] – г
[f] – ф
[v] – в
[θ] –

[ð] –
[s] – с
[z] – з
[ʃ] – ш
[ʒ] – ж
[tʃ] – ч
[dʒ] – ҷ
[h] – х

[j] – й
[w] –
[l] – л
[r] – р
[m] – м
[n] – н
[ŋ] – нг

Алифбои забони англисӣ ва тоҷикӣ

	English Alphabet Алифбои забони англисӣ	Tajik Alphabet Алифбои забони тоҷикӣ	English Equivalents Муродифоти алифбои англисӣ
1.	A a [eɪ]	А а	a: as in car
2.	B b [bi:]	Б б	b as in Bob
3.	C c [si:]	В в	v as in very
4.	D d [di:]	Г г	g as in good
5.	E e [i:]	Ғ ғ	gh as in Paris
6.	F f [ef]	Д д	d as in day
7.	G g [dʒi:]	Е е	e as in pen
8.	H h [eɪtʃ]	Ё ё	jo: as in your
9.	I i [aɪ]	Ж ж	ʒ as in pleasure
10.	J j [dʒeɪ]	З з	z as in zoo
11.	K k [keɪ]	И и	i as in ink
12.	L l [el]	Й й	i: as in see
13.	M m [em]	Й й	ye as in yes
14.	N n [en]	К к	k as in key
15.	O o [ou]	Қ қ	q as in kazi
16.	P p [pi:]	Л л	l as in let
17.	Q q [kju:]	М м	m as in men
18.	R r [a:]	Н н	n as in name
19.	S s [es]	О о	o as in dog
20.	T t [ti:]	П п	p as in paper
21.	U u [ju:]	Р р	r as in red
22.	V v [vi:]	С с	s as in sit
23.	W w [ˈdʌblju:]	Т т	t as in ten
24.	X x [eks]	У у	u as in book
25.	Y y [waɪ]	Ў ў	ə: as in girl
26.	Z z [zed]	Ф ф	f as in five
27.		Х х	kh as in khan
28.		Ҳ ҳ	h as in hand
29.		Ч ч	ch as in chess
30.		Ҷ ҷ	dʒ as in Jack
31.		Ш ш	sh as in she
32.		Ъ	'
33.		Э э	æ as in man
34.		Ю ю	ju as in student
35.		Я я	ja as in yard

Соҳти фарҳанг

Фарҳанг аз калимаҳои асосӣ ва моддаҳои калима иборат аст. Калимаҳои асосӣ бо ҳарфҳои сиёҳ чоп мешаванд. Тарҷумаи калима, мисолу тавзеҳоти грамматикӣ моддаи фарҳангро ташкил медиҳад.

Калимаҳои асосӣ, аз ҷумла номҳои географӣ, аз рӯи тартиби алифбон забони англисӣ ҷойгир шудаанд. Бояд диққат дод, ки агар дар калимаҳо ду ҳарфи аввал якхела бошанд, калимаҳо бо дарназардошти тартиби ҳарфи сеюм ҷойгир шудаанд. Агар се ҳарфи аввал як хел бошанд, ҳарфи чорум ба назар гирифта мешавад ва ғ.

Мисол:

basket ['bɑ:skɪt] *n* сабад.

behaviour [bi'heɪvɪə] *n* рафтор, ахлоқ.

behest [bi'hest] *n* қавл, ваъда.

Аз мисоли оварда аён аст, ки моддаи содатарини фарҳанг нишон медиҳад, ки калимаи асосӣ кадом ҳиссаи нутқ мебошад (*n* кӯтоҳ аз *noun* – исм) ва тарҷумаи онро ба забони тоҷикӣ меорад.

Тарҷумаи маънои калимаҳои асосӣ

Ҳаҷми моддаи фарҳанг пеш аз ҳама аз серманоии он вобаст аст. Дар ин ҷо бояд се ҳолатро шарҳ диҳем.

1. Дар фарҳанг калимаҳои ҳастанд, ки маънояшон фақат бо як калимаи тоҷикӣ дода шудааст, яъне ин калимаҳо истилоҳ ё ном мебошанд (*географӣ, номи ҳайвонот, растани* ва ғ.), масалан:

Congo ['kɒŋɡo] *n* Конго.

consonant ['kɒnsənənt] *n* ҳамсадо.

wolf [wʊlf] *n* гург.

2. Дар фарҳанг муродифҳо ва якчанд маънои калима дода мешавад. Аксарияти калимаҳои забони англисӣ ва тоҷикӣ сермаъно мебошанд. Агар калима сермаъно бошад, маъноҳои гуногуни он бо рақамҳои арабӣ дода мешаванд:

country ['kʌntri] *n* 1) кишвар; 2) ватан; 3) дехот.

3. Моддаи фарҳанг чунин таълиф шудаанд, ки аввал маънои асосӣ ва серистеъмолтарин ва баъдан маъноҳои дигари он дода мешаванд. Барои кушода додани ҳар як маънои калимаи сермаъно истифодаи он одатан бо мисолҳо шарҳ дода мешавад (*бо ибора ё ҷумла*) ва тарҷумаи мисол ба забони тоҷикӣ, масалан:

credit ['kredit] *n* 1) итминон, боварӣ: They gave full credit to his story.

Онҳо ба накли *ӯ* пурра итминон доданд. 2) обрӯ, обрӯманд: He is a man of credit. Вай шахси обрӯманд аст. 3) ифтихор; сарфарозӣ: It does him credit. Ин мояи сарфарозии ӯст. 4) қарз/ насия: to buy/ sell on credit молро насия харидан/ фурӯхтан.

Маълумоти грамматикӣ оид ба калима ва қайдҳои грамматикӣ

1. Дар ҳар моддаи калима пас аз шарҳи фонетикӣ ба кадом ҳиссаи нутқ мансуб будани калима нишон дода шудааст:

cross-road ['krɒsrəʊd] *n* чорроҳа.

Рақами римӣ пас аз калимаи асосӣ нишон медиҳад, ки калима якчанд омоним (*калимаҳое, ки аз ҷихати навишт ва баъзан аз ҷиҳати талаффуз як хел буда, дорои маъноҳои гуногун мебошанд*) дорад. Ҳар як омоним алоҳида ҳамчун калимаи асосӣ дода мешавад:

dock I [dɒk] *n* курсии айбдорон: to appear in the dock ба курсии айбдорон нишастан.

dock II [dɒk] 1. *n* ҳавзи таъмири киштӣ: The ship was put in dock. Киштиро ба таъмир гузоштан.

2. *v* пайваст кардан (*киштии кайҳонӣ*): The two spaceships successfully docked. Ду киштии кайҳонӣ бомуваффақият пайваст гардиданд.

Дар фарҳанг омонимҳои грамматикӣ дар дохили моддаи калима бо тартиби муайян дода мешаванд: исм (*n*), сифат (*a*), шумора (*num*), ҷойнишин (*pron*), феъл (*v*), пешоянд (*prep*), зарф (*adv*), ҳиссаҷа (*part*), пайвандак (*conj*) ва нидо (*int*).

Дар фарҳанг шакли дуйум ва сеюми феълҳои нодуруст оварда бо ҳарфҳои сиёҳ нишон дода шудаанд:

drink [drɪŋk] *v* (**drank; drunk**) нӯшидан.

Шакли дуйум ва сеюми феълҳо бо нуқтавергул ҷудо шудаанд. Баъзан калима метавонад ду шакли замони гузашта ва ё ду шакли сифати феълӣ замони гузашта дошта бошад. Дар ин ҳолат ин шаклҳо аз ҳамдигар бо вергул ҷудо карда мешаванд:

smell [smel] *v* (**smelt, smelled; smelt, smelled**) бӯидан, бӯй кардан.

Дар фарҳанг инчунин шаклҳои муқоисавӣ ва олиӣ сифатҳои зарфҳо, ки аз рӯи қоидаи умумӣ сохта намешаванд, дода мешаванд:

bad [bæd] *a* (**worse, worst**) бад, зишт.

Дар фарҳанг маълумот дар бораи истифодаи артикли муайяни (*the*) дода мешавад: а) агар артикл пас аз номҳои географӣ биёяд, ин маънои онро дорад, ки ҳамин калима ҳамеша бо артикли муайяни истифода мегардад.

Pamirs, the [pə'mɪəz] кӯҳҳои Помир;

б) агар пас аз рақами арабӣ дар қавс исм бо артикли муайяни дода шуда бошад ин маънои онро дорад, ки ҳамин исм ҳамин маънои мушаххасро фақат бо артикли муайяни дошта метавонад:

management ['mænɪdʒmənt] *n* 1) идорақунӣ;

2) (**the management**) *n* роҳбарият, маъмурият.

pl (*plural*) – шакли ҷамъ ду вазифаро иҷро мекунад:

а) дар қавс пас аз талаффузи фонетикӣ шакли ҷамъи исмеро ифода мекунад, ки аз рӯи қоидаи умумӣ сохта намешавад:

goose [gu:s] (*pl* **geese**) *n* мурғобӣ;

б) пас аз рақами арабӣ бе қавс нишон медиҳад, ки калима фақат дар шакли ҷамъ ҳамин маъноро дорад:

sense [sens] *n* 1) ҳис; 2) *pl* шуур, ақл.

(*од. pl*) – нишон медиҳад, ки ҳамин калима ё ҳамин маънии калима одатан дар забони англисӣ дар шакли ҷамъ истифода мешавад:

prospect ['prɒspekt] *n* (*од. pl*) дурнамо, нақша ва пешбиниҳои оянда, умеди анҷоми чизе, умеди комёбӣ дар чизе: His prospects for success

provision 2. (*иш. pl*) озука: The ship had provisions for one month. Кишти барои як моҳ озука дошт.

11. (*pl ив. намешавад*) – нишон медиҳад, ки калимаи забони англисӣ барои шакли танҳо ва чамъ як шакл дорад:
aircraft [ˈɛəkrɑ:ft] *n* (*pl ив. намешавад*) тайёра, тайёраҳо, ҳавопаймо, ҳавопаймоҳо.
species [ˈspi:ʃi:z] *n* (*pl ив. намешавад*) нав, гуна, намуд, наҷод, чинс.
12. (*зүфт.*) – гуфтугӯӣ, нишон медиҳад, ки калима фақат дар нутқи гуфтугӯӣ истифода мешавад:
supper [ˈsu:pə] *a* (*зүфт.*) оӣ, хуб.
she'll [ʃi:l] *n* *зүфт.* кӯтоҳ аз **she will**.
13. (*иш. маҷ.*) – нишон медиҳад, ки калима илова бар маънои асосӣ маънои маҷозӣ низ дорад:
snake [ˈsneɪk] *n* мор; *иш. маҷ.* шахси бадбахт.
stony [ˈstɒni] *a* (**stonier, stoniest**) 1) сангӣ, пурсанг, санглох; 2) *иш. маҷ.* бераҳм, хунсард.
14. *амер.* нишон медиҳад, ки ҳамин калима дар Америка ҳамин хел навишта ва ё талаффуз карда мешавад ё ҳамин маъноро дорад:
favour, *амер. favor* [ˈfeɪvə] *n* 1) илтифот, тавачҷӯх.
garbage-can [ˈgɑ:bidʒkæn] *n* *амер.* сатил барои партовҳо.
15. аломати () қавси доирашакл дар фарҳанг барои аниқ кардани маънои калима истифода мегардад:
hoist [hɔɪst] *v* бардоштан (*бодбон, байрақ*).
16. аломати / дар ибораҳои устувор нишон медиҳад, ки ҳар яке аз калимаҳои ҷудокардашуда ҳам дар асл ва ҳам дар тарҷума ба ҳамин маъно истифода шуда метавонанд:
to be/ get/ become accustomed to ба чизе одат кардан;
after-school/ out of school activities фаъолияти беруназсинфӣ.
17. Аломати (') задаи асосии калимаро нишон медиҳад. Масалан, дар калимаи **sentance** [ˈsentəns] зада дар ҳиҷои якум ва дар калимаи **sensation** [senˈseɪʃn] дар ҳиҷои дуюм омадааст. Ҳиҷои заданок нисбатан баландтар ва дарозтар буда, фаҳмо ва бурро талаффуз карда мешавад. Калимаҳои дарозтар метавонанд як ва ё зиёдтар ҳиҷои дараҷаи дуюм дошта бошанд, ки бо аломати (,) ифода карда мешавад. Масалан, дар калимаи **agricultural** [æ,grɪˈkʌltʃərəl].
18. Аломати ~ одатан пеш аз зарбулмасал ва мақол омада нишон медиҳад, ки тарҷумаи тахтуллафзӣ дода нашуда, зарбулмасалу мақола оварда шудаанд, ки дар забони тоҷикӣ ҳамин маъноро ифода мекунанд. Масалан: **There's many slip between the cup and the lip.** *Зарб.* ~ Бача дар шикам, номаш Рустам. Бача дар сафар, номаш Музаффар.
The leopard cannot change his spots. *Зарб.* ~ Гургзода гург шавад, гарчи бо одаи бузург шавад.
19. Баъзе калимаҳои забони англисӣ хангоми сохтани шаклҳои мухталифи грамматикӣ тарзи навишташон иваз мешавад. Ин гуна тағйирот дар қавс баъд аз тафсири фонетикӣ дода мешаванд:
salary [ˈsæləri] *n* (*pl salaries*) музди меҳнат, маош, моҳона.
self [self] *n* (*pl selves*) худ, ҳеш, ҳештан, зот, хусусият ва сифати шахсӣ.

ИХТИСОРАҶОИ ШАРТӢ

Англисӣ

<i>a</i>	adjective	сифат
<i>adv</i>	adverb	зарф
<i>attr</i>	attribute	муайянкунанда
<i>cj</i>	conjunction	пайвандак
<i>inter</i>	interjection	нидо
<i>n</i>	noun	исм
<i>num</i>	numeral	шумора
<i>part</i>	particle	ҳиссача
<i>pl</i>	plural	шакли ҷамъ
<i>p.p</i>	past participle	сифати феълии замони гузашта
<i>pref</i>	prefix	пешванд
<i>pres. p.</i>	present participle	сифати феълии замони ҳозира
<i>pron</i>	pronoun	ҷонишин
<i>prep</i>	preposition	пешванд
<i>sb</i>	somebody	касе
<i>sing</i>	singular	ш. танҳо
<i>sth</i>	something	чизе
<i>v</i>	verb	феъл

Тоҷикӣ

<i>адаб.</i>	адабӣ
<i>амер.</i>	америкой
<i>анат.</i>	анатомӣ
<i>анг.</i>	англисӣ
<i>бар.</i>	барқӣ
<i>бах.</i>	бахрӣ
<i>геог.</i>	географӣ
<i>геом.</i>	геометрӣ
<i>геол.</i>	геологӣ
<i>ғиёҳ.</i>	ғиёҳшиносӣ
<i>грам.</i>	грамматикӣ
<i>ғуфт.</i>	ғуфтугӯӣ
<i>д.</i>	дарё
<i>д. муқ.</i>	дараҷаи мукоисавӣ
<i>д. олий</i>	дараҷаи олий
<i>дин.</i>	динӣ
<i>дин.</i>	дипломатӣ
<i>ёр.</i>	ёридиҳанда
<i>заб.</i>	забоншиносӣ
<i>з.</i>	занона
<i>зам.</i>	заминшиносӣ
<i>зарб.</i>	зарбулмасал
<i>з. г.</i>	замони гузашта
<i>з. ҳ.</i>	замони ҳозира

зоол.	зоологӣ
ив. наме.	иваз намешавад
инк.	инкорӣ
инч.	инчунин
ирл.	ирландӣ
инҷ.	маъноӣ дар Таврот ва Инчил дошта
икт.	иктисодӣ
комп.	компютерӣ
киш.	кишоварзӣ
лаҳ.	лаҳжавӣ
лот.	лотинӣ
м.	мардона
ма.	маъданшиносӣ
маҷ.	маъноӣ маҷозӣ
мех.	механика
меъм.	меъморӣ
миф.	мифологӣ
мус.	мусиқӣ
ниг.	нигар
од.	одатан
р.	реша
риёз.	риёзӣ
сав.	саволий
санск.	санскритӣ
си.	сиёсӣ(вожа)
таҳқ.	таҳкиромез
тех.	техникӣ
тиб.	тиббӣ
ф.	фёъл
физ.	физикӣ
фр.	франсавӣ
хим.	химиявӣ
хурдӣ аз	шакли хурдӣ аз
ш. кӯтоҳ аз	шакли кӯтоҳ аз
шак.	шакл
шоир.	шоирона
шот.	шотландӣ
шум. т.	шумораи танҳо
шум. ҷ.	шумораи чамъ
шӯх.	шӯхиомез
ш.	шаҳр
ҳав.	ҳавопаймой
ҳар.	ҳарбӣ
ҳ.	ҳикоягӣ
ҳуқ.	ҳуқуқшиносӣ
ҷ.	ҷамъ
ҷум.	ҷумла

above-mentioned [ə,bʌv'menʃnd] *a*
каблан зикр гардида.

abroad [ə'brɔ:d] *adv* хорич аз киш-
вар: travel abroad хорич аз кишвар
сафар кардан.

abrupt [ə'brʌpt] *a* 1) ногаҳонӣ, бе-
хабар: an abrupt departure сафари
ногаҳонӣ; 2) дурушт, дағал: an abrupt
answer чавоби дағал; 3) нишеб: an
abrupt descent нишеби рост.

absence ['æbsəns] *n* гоиб, хозир
набудан: It happened in my absence.
Ин воқеа дар набудани ман рух дод.

absent ['æbsənt] *a* to be absent гоиб
будан: He is absent from work today.
Ӯ имрӯз дар кор нест.

absent-minded [ˌæbsənt'maɪndɪd] *a*
парешонхотир: become absent minded
with age бо синну сол парешонхотир
шудан.

absolute ['æbsəlu:t] *a* мутлақ, ко-
мил, пура, қатъӣ: He is an absolute
fool. Ӯ комилан аҳмақ аст.

absorb [əb'sɔ:b] *v* ҷаббиддан, ма-
кидан: Dry sand absorbs water. Реги
хушк обро меҷаббад.

absorption [əb'sɔ:pʃn] *n* ҷаббиш,
макиш: rapid absorption of water
ҷаббиши босуръати об.

abstain [əb'steɪn] *v* худдорӣ кардан:
to abstain from voting аз овоздиҳӣ
худдорӣ кардан.

abstention [əb'stenʃn] *n* худдорӣ аз
овоз додан: The resolution was
adopted with three abstentions. Қарор
бо се овози бетараф қабул гардид.

abstract ['æbstrækt] 1. *n* хулоса: an
abstract of a lecture хулосаи лексия; an
abstract of a paper фушурдаи маъруза.

2. *a* ҳаёлий: an abstract idea ақидаи
ҳаёлий.

absurd [əb'sɜ:d] *a* бемаънӣ, пуч: What
an absurd idea! Чӣ ақидаи бемаънӣ!

abundant [ə'bʌndənt] *a* 1) фаровон:
an abundant harvest ҳосили фаровон;
2) (**abundant in**): a land abundant in

minerals замини аз канданиҳо
фоиданок фаровон буда

abuse 1. *n* [ə'bju:s] 1) дашном, фахш,
тахқир; зӯрварӣ: personal abuse
тахқири шахсӣ; 2) сӯистеъмол: an abuse
of power сӯистеъмол аз мансаб;

2. *v* [ə'bju:z] 1) дашном кардан,
тахқир кардан: He could not under-
stand why they abused each other. Ӯ
нафаҳмид, ки чаро онҳо якдигарро
дашном карданд. 2) сӯистеъмол кар-
дан: to abuse sb's hospitality. Аз
меҳмоннавозии касе сӯистеъмол кар-
дан.

academic [ˌækə'demɪk] *a* 1)
таълимӣ, таҳсилӣ: the academic year
соли таҳсил; 2) назариявӣ: This ques-
tion is academic. Ин саволи назариявӣ
аст.

academy [ə'kædəmɪ] *n* (*pl acad-
emies*) академия: a military academy
академияи ҳарбӣ.

accelerate [ək'seləreɪt] *v* тезонидан:
to accelerate the rate of growth тезо-
нидани суръати тараққиёт.

accent [æksənt] *n* 1) зада, ташдид:
Where is the accent in this word? Дар ин
калима зада дар кучо аст? 2) талаффуз,
лаҳча: He speaks Russian with a foreign
accent. Вай ба забони русӣ бо талаффу-
зи хоричӣ сухан мегӯяд.

accentuate [æk'sentʃueɪt] *v* маҷ.
таъкид кардан: to accentuate the facts
санадҳоро таъкид кардан.

accept [ək'sept] *v* 1) қабул кардан: I
am pleased to accept your invitation.
Хурсандам, ки даъватномаи шуморо
қабул мекунам. 2) пазируфтан: We
accepted the referee's decision. Мо
қарори доварро пазируфтем.

to accept the fact санадро қабул кардан.

acceptable [ək'septəbl] *a* қобили
қабул, қабулшаванда, макбул.

accepted [ək'septɪd] 1. *past va. p. p.*
аз accept;

2. *a* пазируфта, писандида: an ac-
cepted belief эътиқоди пазируфташуда.

access ['ækses] *n* дастрасӣ, имконият: Students must have access to good library. Доишчӯён бояд ба китобхонаи хуб дастрасӣ дошта бошанд.

accessibility [æk,sesə'bilɪti] *n* дастрасӣ.

accident ['æksɪdɪnt] *n* 1) ходиса, воқеа, тасодуф: Meeting him was pure accident. Вохӯрӣ бо ӯ тасодуфӣ буд. 2) офат, садама: There was a traffic accident. Дар ин ҷо садамаи автомобилӣ рух дод. **by accident** ногаҳон.

accidental [æksɪ'dentl] *a* ногаҳонӣ, тасодуфӣ.

acclaim [ə'kleɪm] *v* 1) пешвоз гирифтан, таҳсину офарин гуфтан: The people in the square acclaimed the cosmonauts. Мардуми майдон кайхоннавардонро таҳсину офарин гуфтанд. 2) эълон кардан: The judges acclaimed her the winner. Ҳайати ҳакамон ӯро голиб эълон карданд.

accommodate [ə'kɒmədeɪt] *v* 1) ҷо додан, гунҷондан: This hotel can accommodate 600 guests. Ин меҳмонхона метавонад 600 нафарро гунҷонад. 2) ислоҳ кардан, мувофиқ кардан: He accommodated his plans to theirs. Ӯ нақшаҳои худро нисбати нақшаҳои онҳо ислоҳ кард.

accommodation [ə,kɒmə'deɪʃn] *n* 1) манзил, ҷо: Stay with us until you find your own accommodation. То ёфтани манзил бо мо бошед. 2) мувофиқат: the accommodation to new surroundings мувофиқат бо муҳити нав.

accompanied [ə'kɒmpənid] *инг. ас-*

company.

accompanies [ə'kɒmpənɪz] *инг. ас-*

company.

accompaniment [ə'kɒmpənɪmənt] *n* 1) замима, ҳамроҳӣ: The rain was a constant accompaniment to our walk. Ҳангоми сайру гашт борон ҳамроҳи мо буд. 2) She sang to the accompaniment of the guitar. Ӯ бо гитара суруд меҳонд.

accompany [ə'kɒmpəni] *v* (**accompanies; accompanied**) 1) гусел кардан: We accompanied her home. Мо ӯро ба хонааш гусел кардем. 2) ҳамроҳӣ кардан: I accompanied her on a guitar. Ман бо гитара ба ӯ ҳамроҳӣ кардам.

accomplice [ə'kɒmplɪs] *n* шарик, ҳамдасти чиноят.

accomplish [ə'kɒmplɪʃ] *v* анҷом додан.

accomplished [ə'kɒmplɪʃt] 1. *past va p.p. аз accomplish:* We accomplished our task. Мо вазифаамонро анҷом додем.

2. *a accomplished fact* далели комил.

accomplishment [ə'kɒmplɪʃmənt] *n* анҷом, иҷро.

accord [ə'kɔ:d] 1. *n* иттифок, созиш, ягонагӣ: The peoples of the world are in accord in their struggle for peace. Халқҳои сайёра дар мубориза барои сулҳ иттифок ҳастанд. **of one's own accord** бо хоҳиши худ, ихтиёран;

2. *v* мувофиқ омадан: His account of the accident does not accord with yours. Ҳисоботи ӯ доир ба ин воқеа ба ҳисоботи шумо мувофиқат намекунад.

accordance [ə'kɔ:dəns] *n* in accordance with мувофиқи: act in accordance with law мувофиқи қонун амал кардан.

according [ə'kɔ:dɪŋ] *adv:* according to, аз гуфтаи: According to John you were in London last week. Аз гуфтаи Ҷон шумо ҳафтаи гузашта дар Лондон будед.

accordingly [ə'kɔ:dɪŋli] *adv* бинобар ин, аз ин рӯ

account [ə'kaunt] 1. *n* 1) ҳисоб, суратҳисоб: to open an account with a bank дар бонк суратҳисоб кушодан; 2) ҳисобот, гузориш: to give an account ҳисобот додан, гузориш додан. 3) сабаб, асос: on what account дар кадом асос;

on account аз сабаби: on account of bad weather аз сабаби бад будани боду хаво;

on no account, not on any account ҳеч гоҳ: Do not on any account leave the house. Ҳеч гоҳ хонаро тарк накунад.

to take into account ба назар гирифтан;

2. *v.* to account for гузориш додан: How do you account for his absence from school? Ба мактаб нарафтаниширо чӣ гуна шарҳ медиҳед?

accumulate [ə'kju:mju:leɪt] *v* захира кардан, чамъ кардан: I accumulated a lot of books. Ман китобҳои зиёд чамъ кардам.

accuracy [ˈækjʊrəsi] *n* дақиқӣ, сахехӣ: the accuracy of government statistics сахехии омили давлатӣ.

accurate [ˈækjʊrɪt] *a* дақиқ, сахех.

accusation [ækju:'zeɪʃn] *n* тӯхмат, гунаҳгор.

accuse [ə'kju:z] *v* гунаҳгор кардан (*of sth - дар*).

accustom [ə'kʌstəm] *v* одат кунондан;

to be/get/ become accustomed to ба чизе одат кардан.

ache [eɪk] 1. *n* дард: He had a stomach ache yesterday. Дирӯз ӯ дарди шикам дошт.

2. *v* дард кардан: My arm aches. Дастам дард мекунад.

achieve [ə'tʃi:v] *v* расидан, ноил шудан: ба дастовардҳои ноил шудан to achieve success.

achievement [ə'tʃi:vmənt] *n* муваффақият, дастовард: the research achievement дастовардҳои таҳқиқот.

acid [ˈæsɪd] 1. *n* кислота, чавхар: citric acid кислотаи лиму

2. *a* туруш: an acid taste мазаи туруш

acknowledgement [æk'nɒlɪdʒ] *v* 1) эътироф: She acknowledged her mistake. Ӯ хатогиашро эътироф кард. 2) тасдиқ кардан: She acknowledged the receipt of my letter. Ӯ гирифтани мактубамро тасдиқ кард.

acknowledgement [æk'nɒlɪdʒmənt] *n*

1) сипосгузори, иқро: in acknowledgement of sth нишони сипосгузори аз чизе; 2) тасдиқ: Please send me an acknowledgement of the letter. Лутфан, гирифтани мактубро тасдиқ кунед.

acoustics [ə'ku:stɪks] *n* дорони шунавоӣ, хусусияти садодихӣ.

acquaint [ə'kweɪnt] *v* муаррифи кардан, шинос кардан: Please acquaint me with the facts of the case. Лутфан, маро бо санадҳои парвандаи шинос кунед.

to be acquainted with бо касе шинос будан;

to get/become acquainted with шинос шудан бо.

acquaintance [ə'kweɪntəns] *n* 1) шиносӣ, огоҳӣ: They had a close acquaintance with the facts. Онҳо аз ин далелҳо огоҳ буданд.

2) шинос: She is an old acquaintance of mine. Ӯ шиносии деринаи ман аст.

to make the acquaintance of sb, to make sb's acquaintance бо касе шинос шудан.

acquire [ə'kwaɪə] *v* ба даст даровардан, сохиб шудан: to acquire a good knowledge of English дониши хуби забони англисӣ ба даст даровардан.

acre [ˈeɪkə] *n* акр (=0,4 га).

acrobat [ˈækrəbæt] *n* бандбоз.

across [ə'krɒs] 1. *prep* 1) аз байни, аз миёни, аз болои: a bridge across the river купрук аз болои дарё; He ran across the street. Ӯ аз кӯча гузашт. 2) дар миёни: The car stood across the road. Автомобил дар миёни роҳ меситод. 3) дар он тараф: He lives across the street. Ӯ дар он тарафи кӯча зиндагӣ мекунад.

2. *adv* васеғӣ: The stream is six feet across. Васеғии дарё 6 фут аст.

act [ækt] 1. *n* 1) кор, амал, кирдор: a noble act амали чавонмардона; an act of aggression амали тачовуз; 2) конун,

карор: an Act of parliament конуни парламентӣ; 3) парда: the first act of *Hamlet* пардаи аввали "Гамлет";

2. v 1) амал кардан: He immediately began to act. Ӯ корро фавран оғоз кард. 2) рафтор кардан: Don't act like a child. Мисли кудак рафтор наkun. 3) бозидани нақш: Who's acting the part of Hamlet? Нақши Ҳамлетро ки бозӣ мекунад?

acting ['æktɪŋ] 1. *pres. p. аз act* 2.

2. *n* бозӣ: Her acting in the performance was wonderful. Дар ин намоиш бозии ӯ оличаноб буд.

3. *a* ичрокунандаи вазифа: the acting Prime Minister ичрокунандаи вазифаи сарвазир.

action ['æksn] *n* 1) ҳаракат, амал: Time has come for action. Вақти амал кардан расидааст. 2) кирдор: We'll judge you by your actions. Мо аз рӯи кирдоратон ба шумо баҳо медиҳем. 3) мухориба: He was killed in action. Ӯ дар мухориба кушта шуд.

to take action чора дидан;

Actions speak louder than words. *Зарб.* ~ Ҳарзагӯиҳо лаб-лаби бом, хапакиҳо корро тамом.

active ['æktɪv] *a* фаъол, ҷаққон, сергайрат: She takes an active part in politics. Вай дар соҳаи сиёсат фаъол аст.

activity [æk'tɪvɪti] *n* (*pl* activities) 1) фаъолият: literary activity фаъолияти адабӣ; classroom activities фаъолият дар синф; after-school/ out-of-school activities фаъолияти беруназсинфӣ.

actor ['æktə] *n* хунарпеша (*мард*).

actress ['æktrɪs] *n* хунарпеша (*зан*).

actual ['æktʃuəl] *a* ҳақиқӣ, воқеӣ.

actually ['æktʃuəli] *adv* амалан, дар ҳақиқат.

acute [ə'kju:t] *a* 1) тез: an acute angle кунҷи тез; acute eyesight зирак; 2) сахт: acute pain дарди сахт/токатнопазир

adapt [ə'dæpt] *v* 1) мувофиқ кардан: I had to adapt my plans to the new cir-

cumstances. Маҷбур шудам, ки нақшахоҷамро бо вазъияти нав ба вучуд омада мувофиқ кунам. 2) табдил кардан: The writer adapted his novel for television. Нависанда асарашро барои телевизион табдил дод.

adaptation [ædæp'teɪʃn] *n* 1) адаптасия, таъвофиқ, мутобиқшавӣ: adaptation to weightlessness таъвофиқ ба бевазъӣ; 2) табдил (*асари адабӣ ё музиқӣ*): This film is an adaptation of a story by O'Henry. Ин филм табдили ҳикояи О. Ҳенри мебошад.

add [æd] *v* ҷамъ кардан, илова кардан: If the tea is strong add some more water. Агар ҷойатон талх бошад камтар об илова кунед.

addition [ə'dɪʃn] *n* илова, афзоиш, ҷамъ;

in addition (to) иловатан, илова ба ин, ғайр аз ин, бар зами ин.

additional [ə'dɪʃənl] *a* иловагӣ.

address [ə'dres] 1. *n* 1) суроға: home address суроғаи хона; 2) нутқ, хитоба: an opening address нутқи ифтитоҳӣ;

2. *v* фиристодан: 1) to address a letter to sb мактубро ба касе фиристодан; 2) суҳан гуфтан: to address a meeting дар ҷаласа суҳан гуфтан.

adequate ['ædɪkwɪt] *a* 1) муносиб, лоиқ: He is quite adequate to his post. Ӯ ба вазифааш лоиқ аст. 2) кофӣ: an adequate proof of his innocence санади кофӣ аз бегуноҳии вай

adhere [əd'hɪə] *v* вафодор будан (*to sth - ба чизе*).

adherence [əd'hɪərəns] *n* вафодорӣ ба чизе (*to sth - ба чизе*)

adherent [əd'hɪərənt] *n* пайрав, тарафдор: The movement is gaining more and more adherents. Ҷунбиш тарафдорони торафт зиёдтар пайдо карда истодааст.

adjacent [ə'dʒeɪsnt] *a* наздик, ҳамсоя.

adjective [ədʒɪktɪv] *n* сифат.

adjoin [ə'dʒɔɪn] *v* пайвастан.

adjourn [ə'dʒə:n] *v* хотима додан, бастан (*чаласа*): The trial was adjourned for a week. Мурофия ба муддати як хафта баста шуд.

adjust [ə'dʒʌst] *v* 1) ба тартиб даровардан: Adjust your books. Китобхоятнро ба тартиб дароред. 2) мурағтаб сохтан: to adjust differences муҳолифатро мурағтаб сохтан.

adjustment [ə'dʒʌstmənt] *n* танзим, ислох

administer [əd'mɪnɪstə] *v* идора кардан, рахбарӣ кардан: administer a project барномаро идора кардан; to administer justice чорӣ кардани адолат.

administration [əd,mɪnɪ'streɪʃn] *n* 1) идора: school administration маъмурияти мактаб; 2) *амер.* ҳукумат: members of the US Administration аъзоёни ҳукумати ИМА.

admirable ['ædmərəbl] *a* мафтункунанда, писандида: These goals are admirable. Ин ҳадафҳо мафтункунанда мебошанд.

admiral ['ædmərəl] *n* адмирал.

Admiralty, the ['ædmərəltɪ] *n* вазорати харбӣ-бахрӣ (*дар Британия Кабир*).

admiration [ædmə'reɪʃn] *n* тааҷҷуб, хайрат.

admire [əd'maɪə] *v* писандидан.

admission [əd'mɪʃn] *n* 1) даромад: Admission to the museum is one dollar. Даромад ба музей як доллар меарзад. 2) пазириш, қабул: The new state applied for admission to the UN Organization. Давлати навтаъсис барои қабул ба СММ муроҷиат кард. 3) иқро: He made a frank admission. Ӯ қалбан иқро шуд.

No admission. Даромад манъ аст.

admit [əd'mɪt] *v* (**admitted; admitting**) 1) иҷозат додан, даромадан: Children are admitted free. Барои баҷагон даромадан бе пул аст. 2) қабул кардан: He was admitted to the univer-

sity. Ӯро ба донишгоҳ қабул карданд. 3) иқро шудан: it should be admitted that... бояд иқро шуд, ки; I admit that I was wrong. Иқро мешавам, ки хато кардам.

adolescence [ædə'lesns] *n* наврасӣ, ҷавонӣ: happy childhood and adolescence кӯдакӣ ва ҷавонии хушбахтона.

adolescent [ædə'lesənt] **1.** *n* ҷавон, наврас.

adopt [ə'dɒpt] *v* 1) қабул кардан: They adopted the resolution. Онҳо қарорро қабул карданд. 2) ба фарзандӣ пазируфтан: They adopted a boy whose parents were dead. Онҳо кӯдакero пазируфтанд, ки волидонаш вафот кардаанд.

adoption [ə'dɒpʃn] *n* 1) қабул, the adoption of the agenda қабули рӯзнома; 2) истифода: the adoption of new methods истифодаи усулҳои нав; 3) қабул (*ба фарзандӣ*): the adoption of a child ба фарзандӣ қабул кардани кӯдак.

adore [ə'dɔ:] *v* парастидан, дӯст доштан: He adores his wife and children. Вай зан ва фарзандонашро дӯст медорад.

adorn [ə'dɔ:n] *v* ороиш додан.

Adriatic Sea, the [eɪdrɪ'ætɪk'si:] баҳри Адриатика.

adult ['ædʌlt] *n* болиғ, ба балоғат расида.

advance [əd'vɑ:ns] **1.** *n* 1) пешрафт, ҳучум: an enemy advance ҳучуми душман; 2) пешрафт, муваффақият: great advances in physics пешрафти бузург дар соҳаи физика; **in advance** пешакӣ/ қаблан таҳия шуда;

2. *v* 1) ҳаракат кардан, пеш рафтан: Their troops have advanced two miles. Лашкари онҳо ду мил пеш рафт. 2) муваффақият ба даст даровардан, таракқӣ кардан: as the work advances бо пешрафти кор; 3) пешниҳод кардан: He advanced a new plan. Ӯ нақшаи нав пешниҳод кард.

advanced [əd'vɑ:nst] 1. *past ва p. p.*
advance 2.
 2. а 1) пешрафта, тараққикарда:
 advanced capitalist countries
 мамолики капиталистии пешрафта;
 2) пешқадам: advanced ideas
 ақидаҳои пешқадам.
advantage [əd'vɑ:ntidʒ] *n* 1)
 бартарӣ, афзалият (*over - нисбат*):
 His early training gave him an advan-
 tage over the other boys. Машқхоро
 барвақтар оғоз карда, ӯ ба бартарӣ
 нисбати дигарон ноил шуд. 2)
 манфиат, фоида: This is to his advan-
 tage. Ин ба ӯ манфиатнок аст.
 to take advantage истифода кардан,
 фоида бурдан: They took fool advan-
 tage of the hotel's facilities. Онҳо ша-
 роити меҳмонхонаро пурра истифо-
 да бурданд.

advantageous [əd'ven'teidʒəs] *a*
 судманд.

adventure [əd'ventʃə] *n* саргузашт,
 ҳодиса: a dangerous adventure
 саргузашти хатарнок; adventure sto-
 ries ҳикояҳои саргузаштӣ.

adventurer [əd'ventʃərə] *n* 1)
 ҳодисачӯӣ, хатарчӯӣ: Marco Polo was
 an adventurer from Venice who trav-
 elled in Asia in the 13th century.
 Венесияяғӣ Марко Поло хатарчӯе
 буд, ки дар асри 13 ба Осиё сафар
 кардааст. 2) мочарочӯ: a political ad-
 venturer мочарочӯ дар сиёсат

adventurous [əd'ventʃərəs] *a* 1) да-
 лер: an adventurous explorer муҳак-
 қики далер; 2) хатарнок: an adventur-
 ous voyage сафари хатарнок.

adverb [əd'verb] *n* зарф.

adversary [əd'vesəri] *n* (*pl* adversar-
 ies) рақиб: He defeated his old adver-
 sary. Ӯ рақибии деринаашро мағлуб
 кард

adverse [əd've:s] *a* муҳолиф: ad-
 verse wind боди муҳолиф.

advertise [əd've:təiz] 1 *v* эълон
 додан: They lost their dog and decided
 to advertise it in the newspaper. Онҳо

сагашонро гум карда қарор доданд,
 ки дар рӯзнома эълон диҳанд. 2)
 таъриф кардан: to advertise goods
 молхоро таъриф кардан.

advertisement [əd've:tismənt] *n*
 эълон, реклама: job advertisement
 эълон дар бораи кор.

advice [əd'vaiz] *n* (*дар шак. m.*
истифода мегардад) маслиҳат, панд,
 насиҳат: financial advice маслиҳати
 молиявӣ;

to follow sb's advice, to take sb's advice
 маслиҳати касеро пазируфтанд.

advise [əd'vaiz] *v* маслиҳат додан:
 They advised her against marrying
 quickly. Онҳо маслиҳат доданд, ки
 дар масъалаи оиладор шудан шитоб
 накунад.

adviser [əd'vaizə] *n* мушовир: ad-
 viser to the president мушовири пре-
 зидент.

advisory [əd'vaizəri] *a* машваратӣ.

advocate 1. *n* [əd'vekət] тарафдор,
 ҳомӣ, ҳимоячӣ, адвокат: an advocate
 of peace тарафдор/ҳомии сулҳ;

2. *v* [əd'vekəit] тарафдорӣ кардан,
 ҳимоя кардан: He advocated im-
 provement in relations between the two
 countries. Ӯ беҳбудии муносибатҳо
 байни ду кишварро тарафдорӣ кард.

aerial ['eəriəl] 1. *n* антена: The ae-
 rial on our radio needs fixing. Антенаи
 радиои мо ниёз ба таъмир дорад.

2. *a* ҳавоӣ: aerial photography
 аксбардорӣ аз ҳаво.

aeroplane ['eərəplein] *n* ҳавопаймо,
 тайёра.

affair [ə'feə] *n* кор, амр, воқеа,
 ҳодиса.

affect I [ə'fekt] *v* вонамуд кардан,
 баҳона кардан: He affected not to hear
 me. Ӯ вонамуд кард, ки гӯе маро на-
 мешунавад.

affect II [ə'fekt] *v* 1) таъсир кардан;
 This may affect public opinion. Ин
 метавонад ба афкори ҷомеа таъсир
 кунад. 2) таъсир кардан, ба изтироб
 овардан: The story so affected him that

he could not sleep. Хикоя चुнон ўро ба изтироб овард, ки хобаш набурд.

affection [ə'fekʃn] *n* дилбастагӣ, меҳр: мухаббат (*towards/ for - ба*): He felt great affection for his mother. Нисбати модараш дилбастагии сахт хис мекард.

affectionate [ə'fekʃənt] *a* меҳрубон, пурмеҳр: an affectionate child кӯдаки меҳрубон.

affirm [ə'fɜ:m] тасдиқ кардан, таъкид кардан.

affirmative [ə'fɜ:mətɪv] *a* мусбӣ: an affirmative reply ҷавоби мусбӣ.

afford [ə'fɔ:d] *v* 1) имконият додан: I can't afford to waste so much time. Ман наметавонам ин қадар вақтро беҳуда сарф кунам. 2) таъмин кардан: His own garden affords fresh vegetables for the family. Боғи шаҳсии ӯ оилашонро бо сабзавот таъмин месозад.

Afghanistan [æf,gænis'ta:n] *n* Афғонистон.

afraid [ə'freɪd] *a* to be afraid of sb/ sth аз чизе/ касе тарсидан.

afresh [ə'frefʃ] *adv* аз нав, дубора.

Africa ['æfrɪkə] *n* Африко.

African ['æfrɪkən] 1. *n* африқой (*шух*).

2. *a* африқой (*забон*).

Afro-Asian [æfrɔ'u'eɪʃu] *a* африко-осиёгӣ.

after ['ɑ:ftə] 1. *prep* 1) баъд аз, пас аз: one after another яке пас аз дигаре; to run after sb аз паси касе давидан; 2) баъд аз: after dinner баъд аз хӯрок; after a year баъд аз як сол; after all ниҳоят; after that сипас, баъдан; 3) дар асоси: a film after Mark Twain's story филм дар асоси хикояи Марк Твен; after the same pattern дар асоси ҳамон намуна;

2. *adv* баъдан, сипас: What comes after? Пас чӣ?

3. *conj* баъд аз он ки: It happened after you left. Ин воқеа баъд аз рафтани шумо рух дод.

aftermath [ɑ:ftəmæθ] *n* оқибат.

afternoon [ɑ:ftənu:n] *n* баъд аз зӯҳр, нисфи рӯз: on Sunday afternoon рузи якшанбе баъд аз зӯҳр; in the afternoon баъд аз пешин, рӯзона: this afternoon ҳамин нисфирӯзӣ;

Good afternoon! Салом!

afterwards [ɑ:ftəwədz] *adv* сипас, баъд аз ин.

again [ə'gen] *adv* боз, дубора.

against [ə'genst] *prep* 1) ба муқобили, бар зидди: I'm against his plan. Ман бар зидди нақшаи ӯ ҳастам. They sailed against the wind. Онҳо муқобили шамол шино мекарданд. 2) ба, бар, дар: to strike against sth корпартоӣ ба муқобили чизе; to lean against sth бар чизе тақя кардан; The rain was beating against the window. Борон ба шишаҳои тиреза мезад. 3) манзар: The trees were dark against the sky. Дарахтон дар манзари осмон торик метофтанд.

age [eɪdʒ] 1. 1) сол, синн: at the age of ten дар 10 солагӣ; 2) аср, қарн: the age of space flights қарни парвозҳои қайҳонӣ;

for ages дер боз;

the Middle Ages асрҳои миёна;

2. *v* 1) пир шудан: He has aged a lot lately. Вақтҳои охир ӯ хеле пир шудааст. 2) пир кардан: Worries have aged him. Ҷаму ташвиш ӯро пир карданд.

aged 1. [eɪdʒd] *past* ва *p.p.* аз **age**;

2. [eɪdʒɪd] *a* 1) пир, солхӯрда: He is an aged man. Ӯ марди солхӯрда аст. 2) ба сину сола расида: I met her son aged 10. Ман бо писари 10-солааш вохӯрддам.

agency ['eɪdʒənsɪ] *n* (*pl* agencies) идора, дафтари намоёндагӣ, ошонсӣ: a news agency ошонсии ахбор

agenda [ə'dʒendə] *n* рӯзнома, барнома: What is the next item on the agenda? Масъалаи навбатии рӯзнома чист?

agent ['eɪdʒənt] *n* 1) намоёнда, маъмур: an insurance agent намоён-

дан сугурта; 2) омил: Electricity is an important agent in modern life. Барк омили мухими хаёти муосир мебошад.

chemical agent моддан химиявӣ.

aggravate [ˈægrəveɪt] *v* бадтар кардан. муболиға кардан: He aggravated his situation. Ў вазъияташро бадтар кард.

aggression [əˈɡreɪʃn] *n* тачовуз, ҳамла: an act of aggression амали тачовуз.

aggressive [əˈɡresɪv] *a* тачовуз-корона.

agitate I [ˈædʒɪteɪt] *v* парешон кардан, ба изтороб овардан: She was agitated by the news of her brother's illness. Касалии бародараш уро ба изтироб овард.

agitate II [ˈædʒɪteɪt] *v* водор кардан, ташвиқот кардан.

agitation I [ˌædʒɪˈteɪʃn] *n* изтироб, ошуфтагӣ: She was in a state of agitation. Ў хеле ба изтироб афта буд.

agitation II [ˌædʒɪˈteɪʃn] *n* ташвиқот: to carry on agitation against race discrimination бар зидди нобаробарии наждӣ ташвиқот бурдан

ago [əˈɡəʊ] *adv* пеш, қабл.

agony [ˈæɡəni] *n* (*pl* agonies) дард, ранҷ, азоб.

agrarian [əˈɡreəriən] *a* аграрӣ, заминӣ.

agree [əˈɡri:] *v* 1) розӣ шудан (*with sb/ sth* - бо чизе/кас; *on/to sth* - ба чизе); мувофиқат кардан (*about sth* - оиди чизе): They agreed to the conditions. Онҳо ба хамин шартҳо мувофиқат карданд. 2) мувофиқ омадан: Your story agrees with what I had already heard. Ҳикояи шумо бо он ки ман шунида будам, мувофиқ меояд.

agreeable [əˈɡri:əbl] *a* дилпазир: an agreeable talk сӯҳбати дилпазир.

agreement [əˈɡri:mənt] *n* 1) мувофиқат, тафовуқ: We are in agree-

ment on this point. Оид ба ин масала дар байни мо мувофиқат вучуд дорад. 2) қарор, шартнома: The governments signed a trade agreement. Ҳукумати ду кишвар шартномаи тичоратиро ба тасвиб расонданд.

to come to an agreement ба қарор омадан.

to make an agreement шартнома бастан.

agricultural [ˌæɡrɪˈkʌltʃərəl] *a* зироатӣ, кишоварзӣ.

agriculture [ˈæɡrɪkʌltʃə] *n* зироат.

ah [ɑ:] *int* оҳ, афсӯс.

ahead [əˈhed] *adv* ба пеш, аз пеш :

ahead of time пеш аз муҳлат;

Go ahead давом диҳед! Наистед!

aid [eɪd] *1. n* кӯмак, ёрӣ: It was a timely aid. Ин кӯмаки саривактӣ буд. **to give first aid** ёрии таъҷили расондан;

2. v кӯмак кардан: The Red Cross aids victims of disasters. Салиби Сурх ба офатдидагон кӯмак мерасонад.

ail [eɪl] *v* дард кардан.

aim [eɪm] *1. n* мақсад, ҳадаф, нишон: What is your aim in life? Мақсади шумо дар хаёт чист?

to take aim нишон кардан;

2. v 1) ба нишон гирифтан: He aimed at the lion and fired. Ў шерро ба нишон гирифт ва тир холӣ кард. 2) кӯшиш кардан: She aimed at becoming a doctor. Ў кӯшиши духтур шудан дошт.

air I [eə] *1. n* 1) ҳаво: I'm going out for some fresh air. Ман ба ҳавои тоза мебароям. 2) вазъият: an air of mystery вазъияти асрорангез;

in the open air дар ҳавои кушод;

on the air аз тариқи радио;

to go by air бо тайёра парвоз кардан;

2. a ҳавой: an air raid ҳучуми ҳавой;

the Air Force нерӯи ҳарбӣ-ҳавой;

3. v ҳаво додан, шамол додан: Air the room, please. Хонаро ҳаво диҳед.

air II [eə] *n* намуд: He has an air of importance. У намуди чиддй дорад.

air-conditioning ['eəkən,dɪʃnɪŋ] тоза кардани хаво.

aircraft ['eəkra:ft] *n* (*pl* *ив. наме.*) 1) тайёра, тайёрахо, хавопаймо, хавопаймохо: They have brought down five enemy aircraft. Онҳо панҷ тайёраи душманро зада галтонданд. 2) авиатсия: transport aircraft авиатсияи мусофиркашӣ.

aircraft carrier ['eəkra:ft,kæriə] *n* киштии тайёракаш.

airfield ['eəfi:ld] *n* майдони фурудгоҳ.

airline ['eəlaɪn] *n* хати хавой.

airmail ['eəmeɪl] *n* почтаи хавой

airplane ['eəpleɪn] *n* *амер.* тайёра.

airport ['eəpɔ:t] *n* аэропорт, фурудгоҳ.

alarm [ə'la:m] 1. *n* огоҳӣ аз хатар: What was that alarm for? Ин огоҳӣ аз чӣ буд?

to give/raise the alarm хавотир кардан;

2. *v* бонги хатар бардоштан: The noise alarmed the whole village. Овоз тамоми деҳаро хавотир кард.

alarm-clock [ə'la:mklək] *n* соати зангӣ.

alas [ə'la:s] *int* афсӯс, дарего: The same, alas can not be said of his son. Дарего инро нисбати писараш гуфтани мумкин нест.

Alaska [ə'læskə] *n* Аляска.

Albania [æ'lbeɪniə] *n* Албания.

Albanian [æ'lbeɪniən] *a* албанӣ (*за-бон*).

album [ælbəm] *n* албом: This is one of the latest songs from her latest album. Ин яке аз шъарҳои охирини ӯ аз албоми навин мебошад.

alcohol ['ælkəhɔl] *n* спирт; машрубот.

alert [ə'lɔ:t] 1. *n* хатар: an air alert хатари хавой;

to be on the alert хушёр будан;

2. *a* хушёр, зирак: He was alert to every noise. Ҳар гуна овоз ӯро хушёр мекард.

algebra ['ældʒɪbrə] *n* алгебра.

Algeria [æ'lʒɪəriə] *n* Алҷазоир (*шаҳр*).

alien ['eɪliən] 1. *n* бегона, хоричӣ:

Although he has lived there for 20 years he still thinks of himself as an alien. Ҳарчанд дар он ҷо 20 сол зиндагӣ карда бошад ҳам, худро бегона ҳис мекунад.

2. *a* 1) хоричӣ: alien domination ҳукмронии хоричӣ; 2) бегона: Nothing human is alien to me. Ҳеч як чиз инсонӣ барои ман бегона нест.

alight I [ə'laɪt] *a* равшан, фурузон: The lamps are alight. Чароғон фурузон ҳастанд.

alight II [ə'laɪt] *v* 1) фуромадан: The tourists alighted from the bus. Сайёҳон аз автобус фароманданд. 2) нишастан (*оуди парандаҳо*): The birds alighted on the roof. Парандаҳо болои бом нишастанд.

alike [ə'laɪk] 1. *a* монанд, яқсон: They are very much alike in character. Онҳо феъли атвори монанд доранд.

2. *adv* яқхела: She treats all her pupils alike. Ӯ бо ҳамаи талабагон муносибати яқхела дорад.

alive [ə'laɪv] *a* 1) зинда: Is the snake still alive? Мор ханӯз ҳам зинда аст? 2) зиндадил: Although old, he is still very much alive. Пир шуда бошад ҳам, вале ҳеле зиндадил аст.

alkali ['ælkəlaɪ] *n* ишқор.

all [ɔ:l] 1. *pron* ҳама, чамъ: All this mail must be answered. Ба ҳамаи ин мактубҳо бояд ҷавоб навишта шавад.

at all 1) умуман, тамоман: I don't know him at all. Ман ӯро тамоман наменҷиносам. I'll be there by seven if I come at all. Умуман агар биёям, соати ҳафт дар он ҷо мешавам.

all right 1) дуруст: Is she all right? Саломатиаш хуб аст? 2) хуб: All right, I'll help you. Хуб, ман ба шумо кӯмак мерасонам.

in all пурра.
of all аз хама.

not at all хочати гуфтан нест: Thank you. - Not at all. Ташаккур. Намеарзал.

2. *adv* пурра, куллан: I am all in favour of your suggestion. Ман пурра пешниҳоди шуморо дастгирӣ мекунам.

all over дар хама чо.

allegation [ˌæliˈgeɪʃn] *n* изҳор, иддао.

allege [əˈledʒ] *v* 1) иддао кардан, даъво кардан: He alleged his innocence before the court. Дар муҳофизатии судӣ иддао дошт, ки ӯ бегуноҳ аст. 2) изҳор кардан, баҳона кардан, сафед кардан: to allege illness касалиро баҳона карда худро сафед кардан.

allegedly [əˈledʒɪdli] *adv* гӯё, гӯё ки.

allegiance [əˈli:dʒəns] *n* вафодорӣ, байъат

all-embracing [ˌɔ:lɪmˈbreɪsɪŋ] *a* ҳамачониба

alley [ˈæli] *n* 1) кӯча, роҳрав: a filthy alley кӯчаи ифлос; 2) хиёбон: a shady alley хиёбони соядор

alliance [əˈlaɪəns] *n* иттиҳод.

allied [əˈlaɪd] 1. *past ва p.p. аз ally* 2.: They are allied by their common interest in music. Онҳоро рағбати умумӣ ба мусиқӣ муттаҳид месозад.

2. *a* иттифокчӣ: the Allied Powers кишварҳои иттифокчӣ.

allies 1. [ˈælaɪz] *ing. ally* 1.

2. *v* [əˈlaɪz] *ing. ally* 2.

allocate [ˈæləkeɪt] *v* тақсим кардан, маблағ ҷудо кардан.

allow [əˈlaʊ] *v* иҷозат додан, пазируфтан: Smoking is not allowed here. Дар ин ҷо сигор кашидан мумкин нест.

to allow for дар назар доштан: You have to allow for his good intentions. Мақсади наҷиби ӯро бояд дар назар дошт.

allowance [əˈlaʊəns] *n* ҷуброн;

to make allowances for гузашт кардан: You must make allowance for him because he was ill. Азбаски бемор буд бояд ба вай гузашт кунед.

alloy [ˈælɔɪ] *n* омехтаи фузулот: alloy steel омехтаи пӯлод.

all-round [ˌɔ:lˈraʊnd] *a* ҳартарафа, ҳамачониба

allude [əˈlu:d] *v* 1) зикр кардан, изҳор доштан (*to - ба*): to allude to the latest developments воқеаҳои охири рӯйдодаро зикр кардан; 2) ишора кардан (*to - ба*): Don't ask him about his misfortune; don't even allude to it. Дар бораи ноқомии ӯ напурсед. Ҳатто ба он ишора накунад.

allusion [əˈlu:ʒn] *n* 1) истинод (*to - ба*): He made several allusions to his previous statement. Ӯ аз изҳороти қаблаш якчанд истинод овард. 2) ишора (*to - ба*): He was hurt by any allusion to his lack of success. Ӯ аз ҳар гуна ишора ба ноқомии худ меранҷид.

ally 1. *n* [ˈælaɪ] (*pl allies*) иттифокчӣ.

2. *v* [əˈlaɪ] (*allies, allied*) муттаҳид шудан: The workers of several factories allied. Коргарони чанде аз корхонаҳо муттаҳид шуданд.

almanac [ˈɔ:lˌmənæk] *n* таквими солона.

almost [ˈɔlməʊst] *adv* қариб, тақрибан.

alone [əˈləʊn] 1. *a* танҳо: She was at home alone. Ӯ дар хона танҳо буд.

2. *adv* танҳо, фақат: You alone can help me. Фақат шумо метавонед ба ман кӯмак расонед.

to leave/let sb alone касеро ором гузоштан: Let me alone. Маро ором гузored.

let alone алаҳхусус: She had no wish to go there, let alone so late. Ӯ намехост ба он ҷо равад, алаҳхусус дар ин бевақтӣ.

along [əˈlɔŋ] 1. *prep* қад-қад: along the street қад-қад кӯча;

2. *adv* 1) ба пеш, пеш: They were told to move along. Ба онҳо гуфтанд,

ки пеш раванд. 2) (*од. бо with*) бо худ: Bring your books along. Китобхоятронро бо худ биёред. Come along with us! Бо мо биёед!

all along хамеша: I realized I had it in my pocket all along. Фаҳмидам, ки ин чиз хамеша дар кисаам буд.

alongside [ə'lɒŋsaɪd] *adv* дар паҳлуи, дар канори;

alongside with дар баробари.

aloof [ə'lu:f] *adv* дар, дар канор;

to hold/keep aloof дар канор будан: She kept herself aloof from her fellow students. ӯ худро аз ҳамсинфхояш канор мегирифт.

aloud [ə'laʊd] *adv* баланд, бо садои баланд.

alphabet ['ælfəbet] *n* алифбо.

Alps, the [ælpz] *n* кӯҳҳои Алп.

already [ɔ:l'redɪ] *adv* аллакай, кайхо.

also [ɔ:lsəʊ] *adv* инчунин, низ.

alter ['ɔ:ltə] *v* тағйир додан, иваз кардан, тағйир ёфтан: The plane altered course. Тайёра самти парвозашро тағйир дод.

alteration [ɔ:ltə'reɪʃn] *n* тағйир, табдил, ислох.

alternate [ɔ:l'tə:nət] 1. *a* як дар миён ивазшаванда;

2. *v* [ɔ:l'təneɪt] иваз кардан, иваз шудан: He alternates from one extreme to another. ӯ аз як ифрот ба ифротии дигаре иваз мешуд.

alternating [ɔ:l'təneɪtɪŋ] 1. *pres. p.* аз **alternate** 2.

2. *a* тағйирёбанда: alternating current чараёни тағйирёбанда.

alternative [ɔ:l'tə:nətɪv] 1. *n* интихоб: Is there no alternative to what you propose? Наход нисбати он чизе, ки шумо пешниҳод мекунед интихоби дигаре нест?

2. *a* алтернативӣ, интихобӣ: an alternative plan нақшаи алтернативӣ

alternatively [ɔ:l'tə:nətɪvli] *adv* интихобшуда (*аз ду ва ё зиёда*).

although [ɔ:l'dəʊ] *conj* харчанд, бо вучуди он ки.

altitude ['æltɪtju:d] *n* баландӣ.

altogether [ɔ:ltə'geðə] *adv* 1) тамоман: He forgot about it altogether. ӯ тамоман аз ин фаромӯш кардааст. 2) хамагӣ: There were five suitcases altogether. Ҳамагӣ панҷ чомадон буданд.

aluminium [ˌælju'mɪniəm] *n* алюминий.

aluminum [ə'lu:mɪnəm] *n* амер. алюминий.

always [ɔ:lwəz] *adv* хамеша.

am [æm] *max.* 1 *m.* 3. *x.* *φ.* to be.

amateur ['æmətə] 1. *n* хаваскор: The professionals played against the amateurs. Касбиён бо хаваскорон бозӣ мекарданд.

2. *a* хаваскорона: He often takes part in amateur performances. ӯ одатан дар намоишҳои хаваскорона бозӣ мекунад.

amaze [ə'meɪz] *v* ба тааҷҷуб овардан, дар хайрат мондан.

amazement [ə'meɪzmənt] *n* хайрат, тааҷҷуб.

Amazon, the ['æməzən] *n* д. Амазон.

ambassador [æm'bæsədə] *n* сафир: the newly appointed US ambassador to Tajikistan сафири навтаиншудаи ИМ дар Тоҷикистон.

amber ['æmbə] *n* янтар.

ambiguous [æm'bigjuəs] *a* торик, духура: Their position as consultants is ambiguous. Мавқеи онҳо ба сифати мушовир духура аст.

ambition [æm'bɪʃn] *n* 1) орзу, мақсад: His greatest ambition is to become a cosmonaut. Орзуи даринаи ӯ кайхонавард шудан аст. 2) шӯҳратпарастӣ: He has no ambition. Вай тамоман шӯҳратпарастӣ надорад.

ambitious [æm'bɪʃəs] *a* 1) шӯҳратпараст: He is an extremely am-

bitious boy. \bar{Y} бачаи хеле шухратпараст аст.

ambulance [æm'bjuləns] *n* мошинаи ёрии таъчилӣ.

ambush ['æmbuʃ] *n* камин, камингоҳ, паногоҳ, дом: The thieves were lying in ambush for their victims. Дуздон дар камингоҳ ба курбониашон интизор буданд.

amend [ə'mend] *v* ислоҳ кардан, бехтар кардан.

amendment [ə'mendmənt] *n* ислоҳ, тасҳех: to introduce amendment ислоҳ даровардан.

America [ə'merikə] *n* Америка.

American [ə'merikən] 1. *n* америкой;
2. *a* америкой.

amiable [ə'miəbl̩] *a* дилпазир, меҳрубон.

amid(st) [ə'mɪd(st)] *pron* дар байни, дар миёни.

ammonia [ə'mouniə] *n* аммиак.

ammunition [æmju'nɪʃn] *n* муҳимот, тадорукот.

amnesty [æm'nɛstɪ] *n* (*pl* amnesties) авф: amnesty for political prisoners авфи маҳбусони сиёсӣ.

among(st) [ə'mʌŋ(st)] *pron* аз байни; аз зумраи: He found the letters amongst a pile of old books. \bar{Y} аз байни китобҳои кӯҳна мактубхоро ёфт.

among other things аз чумла, хусусан.

amount [ə'maʊnt] 1. *n* 1) миқдор: We need a large amount of coal. Мо ба миқдори зиёди ангиштсанг ниёз дорем. 2) маблағ: What's the whole amount? Маблағи умумӣ чӣ қадар аст?

2. *v* amount to расидан: The total number of strikers amounts to 2,000 workers. Шумораи умумии корпартофтагон то ба 2000 мерасад.

ample [æmpl̩] *a* кофӣ; фаровон: ample opportunity for discussion имконияти кофӣ барои муҳокима.

amplify ['æmplɪfaɪ] *v* (*amplifies; amplified*) вусъат додан, васеъ кардан; афзудан, баланд кардан (*овоз, қараёни барқ*).

Amsterdam ['æmstədæm] *n* ш. Амстердам.

amuse [ə'mju:z] *v* саргарм кардан; машғул кардан, дилхушӣ кардан.

amusement [ə'mju:zmənt] *n* саргармшавӣ, вақтхушӣ; намоиш.

amusing [ə'mju:zɪŋ] 1. *pres. p.* аз **amuse**: The guests were amusing themselves. Мехмонон вақтхушӣ мекарданд.

2. *a* дилхушкунанда, саргармкунанда, машғулкунанда: an amusing story хикояи саргармкунанда.

an [æn] (*шакли пурра*); **ən** (*шакли нопурра*) артикли номуайяни (*нигоҳ куи а*).

analogous [ə'næləgəs] *a* монанд, қобили муқоиса.

analyse [æ'nəlaɪz] *v* таҳлил кардан: We have to analyze the cause of strike. Мо бояд сабаби корпартоиро таҳлил кунем.

analysis [ə'næləsis] *n* (*pl* analyses [ə'næləsi:z]) таҳлил, тадқиқ: a detailed analysis таҳлили пурра.

anarchy [æ'nəkɪ] *n* беконунӣ, бетартибии сиёсӣ, бенизомӣ: a period of anarchy давраи бенизомӣ.

anatomy [ə'nætəmi] *n* анатомия, устухонбандӣ.

ancestor [ænsɪstə] *n* ниё (*ҷ. ниёгон*), аҷдод: His ancestors came here from England. Ниёгони вай ба ин ҷо аз Анағлия омадаанд.

anchor ['æŋkə] *n* лангар.

ancient ['eɪnʃənt] *a* қадимӣ; қухан; бостонӣ.

and [ænd] *conj* 1) *ва*: They sang and danced. Онҳо суруд меخوانданд ва рақс мекарданд. 2) *у*: you and I мову шумо; bread and butter нону раваған; 3) *вале*: You take a seat and I'll stand. Шумо шинед, вале ман меистам.

Andes, the [ændi:z] *n* кӯҳҳои Анди.

anew [ə'nju:] *adv* аз нав; аз сари нав.

angel ['eɪndʒəl] *n* фаришта; зебо, меҳрубон: Mary's three children all are little angels. Се кӯдаки Мери хама фариштаҳои хурдакак мебошанд.

anger ['æŋgə] **1.** *n* хашму ғазаб: He did it in a moment of anger. Вай инро хангоми хашму ғазаб кард.

2. *v* хашмгин кардан, ғазабнок кардан: He is easily angered. Ҷуро ба осони ба ғазаб овардан мумкин.

angle I ['æŋgl] *n* кунҷ.

angle II ['æŋgl] *v* моҳӣ доштан.

Angola [æŋ'goulə] *n* Ангола.

angrily ['æŋgrəh] *adv* дар холи хашм ва ғазаб.

angry ['æŋgrɪ] *a* (**angrier; angriest**) ғазабнок, хашмнок, хашмгин;

to be angry ба хашм омадан;

to get angry ба ғазаб омадан;

to make sb angry касеро ба ғазаб овардан.

anguish ['æŋgwɪʃ] *n* дилтангӣ, изтироб, ғаму андӯх: tears of anguish ашки ғаму андӯх.

animal ['æmɪnl] **1.** *n* хайвон: animal husbandry чорводорӣ;

2. *a* хайвонӣ: the animal world олами хайвонот.

animated ['ænimetɪd] *a* зинда: animated discussion мухокимаи зинда;

animated cartoon филми тасвирӣ.

animosity [æni'məsɪti] *n* (*pl* **animosities**) душманӣ (*against/ towards* – ба муқобили, тисбати): He felt animosity towards his critics. Нисбати танкиди худ душманӣ хис мекард.

ankle ['æŋkl] *n* бучули пой.

annex [ə'neks] *v* пайвастан, замима кардан, забт кардан: annex a neighboring state забт кардани давлати ҳамсоя.

annexation [ænek'seɪʃn] *n* пайваст, замима, забт.

annihilate [ə'naɪəleɪt] *v* аз байн бурдан, торумор кардан.

anniversary [æni'vɜ:sɜ:ri] *n* (*pl* **anniversaries**) солгард, чашни солона.

announce [ə'naʊns] *v* эълон кардан, хабар додан.

announcement [ə'naʊnsmənt] *n* эълон, хабар.

announcer [ə'naʊnsə] *n* диктор.

annoy [ə'nɔɪ] *v* озурдан; ранчондан

annoyance [ə'nɔɪəns] *n* озор, азият.

annoying [ə'nɔɪɪŋ] **1.** *pres. p.* аз **annoy**: These flies are annoying me. Мағасҳо маро озор медиханд.

2. *a* таассуфангез: an annoying delay боздошти таассуфангез.

annual ['ænjʊəl] *a* харсола; солиёна.

annul [ə'nʌl] *v* (**annulled; annulling**) пок кардан, бекор кардан.

another [ə'nʌðə] *pron* **1)** дигар: I don't like this book. Give me another. Ин китоб ба ман маъқул нест. Дигарро ба ман диҳед. **2)** боз яқои дигар: Give me another cup of tea, please. Лутфан, ба ман боз як пиёлаи дигар чой диҳед

one another якдигар.

answer ['ɑ:nsə] **1.** *n* ҷавоб: He gave me no answer. Ӯ ба ман ҷавоб наод.

2. *v* **1)** ҷавоб додан: He finally answered her letter. Оқибат ба мактуби ӯ ҷавоб дод. **2)** мутобиқ будан. The house answered to her description. Хона ба тасвири ӯ мутобиқ буд.

to answer the phone ба занги телефон ҷавоб додан;

to answer the door/bell дарро кушодан.

ant [ænt] *n* мӯрча: an ants' nest хонаи мӯрчаҳо

antarctic [æn'tɑ:ktɪk] **1.** *n* the Antarctic Антарктика, Кутби чанубӣ;

2. *a* антарктикӣ;

antelope [æntɪləʊp] *n* бузи кӯҳӣ.

anthem [ænthəm] *n* суруд, гимн.

anti- [ænti-] *pref* бар зидди, ба муқобили, муҳолиф: antisocial бар

зидди чомеа; anticlockwise ба муқобили акрабаки соат.

anti-aircraft [ˌæntiˈeəkrɑːft] *a* бар

зидди ҳамлаҳои ҳавоӣ.

anticipate [ænˈtɪsɪpeɪt] *v* интизор

шудан, пешбинӣ кардан.

anticipation [ænˈtɪsɪˈpeɪʃn] *n*

пешбинӣ, интизор.

anti-fascist [æntiˈfæʃɪst] *n*

зиддифашистӣ.

antifreeze [ˈæntɪfriːz] *n* моддаи зид-

ди ях.

antique [ænˈtiːk] *a* кӯҳна, бостонӣ,

кадим.

antiquity [ænˈtɪkwəti] *n* 1) атика,

аҳди кадим; the heroes of antiquity қаҳрамони аҳди кадим; 2) *pl* (antiquities) ёдгориҳои қадима: Greek and Roman antiquities ёдгориҳои Рум ва Юнони Қадим.

anxiety [æŋˈzaɪəti] *n* 1) иштиёқ,

кӯшиш: anxiety to help everyone кӯшиши ба ҳамагон кӯмак расондан; 2) изтироб: to wait for sth with anxiety касеро бо изтироб интизор шудан

anxious [æŋkʃəs] *1. a* пуризитироб,

мушавваш;

2. v орзу кардан, чидду чаҳд

кардан (*sth - чизе*); (*for sth - барои чизе*): He was anxious to succeed. Ӯ барои ба муваффақият ноил шудан чидду чаҳд мекард. He was anxious to see you. Орзу мекард, ки шуморо бинад.

any [eni] *pron* 1) (*дар чум. сав.*) чӣ,

кадом, чӣ қадар; қасе (*од. тарҷума намешавад*): Did any of you know about it? Қасе аз шумо дар ин бора медонист? Have you any paper? Қоғаз доред? 2) (*дар чум. инк.*) ҳеч як, ҳеч қадом, ҳеч чиз, ҳеч навъ (*аксаран тарҷума намешавад*): I didn't like any of those actors. Ҳеч як аз ин хунармандон ба ман маъқул нашуданд. He could not see any difference between them. Ӯ байни онҳо ҳеч навъ фарқият намедид. I haven't got any money with me. Бо худ пул надорам.

3) (*дар чум. ҳ.*) ҳар, ҳар як, ҳар қадом, ҳар қас: Choose any record you like. Сабти ба худатон маъқулро интиҳоб кунед.

any more 1) боз: Have you any more paper? Боз қоғаз надоред? 2) дигар: I haven't any more money. Дигар пул надорам.

any longer бештар, зиёдтар, дигар: She could not wait any longer. Ӯ дигар интизор шуда наметавонист.

anybody [eniˈbɒdi] *pron* 1) (*дар чум. сав.*) қасе, ягон қас: Has anybody been here? Ягон қас омада буд? If anybody phones, tell him I'll come soon. Агар қасе занг занад, гӯед, ки ба зудӣ бармегардам. 2) (*дар чум. инк.*) ҳеч қас: I didn't tell anybody about that. Ман дар ин бора ба ҳеч қас нагуфтаам. 3) (*дар чум. ҳ.*) ҳар қас: Anybody will tell you about that. Ҳар қас ба шумо дар ин бора гуфта метавонад.

anyhow [eniˈhaʊ] *adv* 1) ба навъе: The work was done anyhow. Кор ба навъе иҷро шуд. 2) (*дар чум. ҳ.*) ба ҳар ҳол: Anyhow, you can try. Ба ҳар ҳол, шумо метавонед кӯшиш кунед. 3) (*дар чум. инк.*) ба ҳеч навъ, ба ҳеч ҳол: The house was empty and I couldn't get in anyhow. Хона холӣ буд ва ман ба ҳеч ҳол ба он даромада натавонистам.

anyone [eniwʌn] = anybody.

anything [eniθɪŋ] *pron* 1) (*дар чум. сав. ва шартӣ.*) чизе: Have you got anything to eat? Чизе хӯрданӣ доред? If you know anything about it, tell me, please. Агар чизе дар ин бора донед, лутфан ба ман гӯед. 2) (*дар чум. инк.*) ҳеч чиз: I can't see anything here. Дар ин ҷо ман ҳеч чиз намебинам. 3) (*дар чум. ҳ.*) ҳар чизе: Take anything you like. Ҳар чизе ба шумо маъқул бошад, бигиред.

anyway [eniweɪ] = anyhow.

anywhere [eniweə] *adv* 1) (*дар чум. сав. ва шартӣ*) дар ягон ҷо, ба ягон ҷо: Have you seen him anywhere? Ӯро дар

ягон чо дидед? If you want to go anywhere, tell me. Агар ба ягон чо рафтани хоҳед, ба ман гӯед. 2) (*дар ҷум. сав.*) ҳеч кучо, ба ҳеч кучо: I can't find my pen anywhere. Қаламабро дар ҳеч кучо намеёбам. I won't go anywhere. Ҳеч кучо намеравам.

3) (*дар ҷум. ҳик.*) I'll meet you anywhere you say. Ҳар кучо, ки гӯед бо шумо во меҳӯрам.

apart [ə'pɑ:t] *adv* чудо, дар як канор;
apart from гайр аз, илова бар: Who was there apart your farther? Гайр аз падарат дар он чо боз кӣ буд?

to take apart ба қисмҳо чудо кардан.

apartheid [ə'pɑ:θaɪt] *n* нифок ва чудоӣ байни сиёҳпӯстон ва сафедпӯстон.

apartment [ə'pɑ:tment] *n* хучра; *амер.* хона, хонаҳои чудо-чудо.

apartment house [ə'pɑ:tmenthaus] *n* *инч.* **apartment block** *амер.* бинои бисёрхучрадор.

ape [eɪp] *n* маймун.

apiece [ə'pi:s] *adv* як ба як, барои ҳар як чиз.

apologetic [ə,pələ'dʒetɪk] *a* 1) узрнок: He was apologetic for arriving late. Ӯ барои дер кардан узр хост. 2) мудофиавӣ, химоявӣ: an apologetic speech: нутки химоявӣ (*қасе, чизе.*).

apologies [ə'pələdʒɪz] *pl* аз **apology**.

apologize [ə'pələdʒaɪz] *v* маъзарат хоستان (*for sth - барои чизе; to sb - аз қасе*): There is no need to apologize хочати маъзарат хоستان нест.

apology [ə'pələdʒɪ] *n* (*pl* **apologies**) маъзарат: to demand apology маъзарат талаб кардан.

appal [ə'pɔ:l] *v* (**appalled; appalling**) тарсондан, харосондан.

apparatus [ˌæpə'reɪtəs] *n* (*pl* **apparatuses** ё **apparatus**) асбоб, олот, дастгоҳ.

apparent [ə'pærənt] *a* ошкор, зоҳир: Then for no apparent reason she began to dislike school. Баъд ӯ бе ягон

сабаби ошкоро мактабро бад дидан гирифт.

apparently [ə'pærəntli] *adv* зоҳиран, ошкоро.

appeal [ə'pi:l] 1. *n* 1) муроҷиат, даъват: World Peace Council's Appeal Муроҷиатномаи Шӯрои Умумичаҳонии Сулҳ; 2) дархост (*for - барои*): an appeal for a pardon дархости афв; 3) ҷозиб: Television has a great appeal for most people. Барои аксарияти мардум телевизион кудрати ҷозиб дорад.

to make an appeal муроҷиат кардан;

2. *v* 1) муроҷиат кардан, даъват кардан: to appeal to reason ба ақли солим даъват кардан. 2) муроҷиат кардан (*to sb - ба қасе*); (*for sth - барои чизе*): They appealed to him for help. Онҳо ба вай барои кӯмак муроҷиат карданд. 3) ҷалб кардан (*to sb - қасе*): Do these paintings appeal to you? Оё ин расмҳо ба шумо писанд омаданд?

appear [ə'piə] *v* 1) ҳозир шудан, пайдо шудан: He appeared suddenly. Ӯ ногаҳон пайдо шуд. 2) намудан: He appeared to be very upset. Чунин менамуд, ки хеле андӯҳгин аст. 3) бозӣ кардан: He appeared as Hamlet. Ӯ нақши Ҳамлетро бозӣ кард.

appearance [ə'piərəns] *n* 1) зухур, пайдоиш: the sudden appearance of enemy ships пайдоиши ногаҳонии китиҳои душман; 2) намуди зоҳирӣ: Do not judge by appearances. Ба одамон аз рӯи намуди зоҳирӣ баҳо надихед. 3) баромад: He will make his first appearance on television today. Ӯ имрӯз бори нахуст аз телевизион баромад мекунад.

appease [ə'pi:z] *v* ором кардан, таскин додан

appendix [ə'pendɪks] *n* (*pl* **appendixes** ё **appendices**) замима (*ба китоб, ҳуҷҷат*).

appetite [æ'pɪtaɪt] *n* иштиҳо: When I was sick I completely lost my appetite.

Вақте ки бемор будам, иштиҳоям пурра гум шуда буд.

applaud [ə'plɔ:d] *v* 1) кафкӯбӣ кардан: He was loudly applauded. Ҷро бо кафкӯбии баланд пешвоз гирифтанд. 2) дастгирӣ кардан, пешвоз гирифтанд: His friends applauded his decision. Дӯстон қарори ӯро дастгирӣ карданд.

applause [ə'plɔ:z] *n* 1) кафкӯбиҳо: a storm of applause кафкӯбиҳои пурмавҷ; 2) таҳсин, тавсиб: to win general applause таҳсини дигаронро ба даст овардан.

apple ['æpl] *n* себ.

appliance [æ'plaiəns] *n* асаб, олот, васила.

applicable [æ'plikəbl] *a* қобили иҷро.

application [æ'pli'keiʃn] *n* 1) ариза: She put in a written application. Ӯ аризаи хаттӣ пешниҳод кард. 2) истифода: the application of astronomy to navigation истифодаи астрономия дар дарёнавардӣ.

applied [ə'plaid] 1. *past va p. p.* аз **apply**;

2. *a* амалӣ: applied mathematics риёзиёти амалӣ;

applies [ə'plaiz] *ing.* **apply**.

apply [ə'plai] *v* (**applies**; **applied**) 1) муроҷиат кардан (*to sb - ба касе; for sth - барои чизе*): They applied to me for additional information. Онҳо ба ман барои маълумоти иловагӣ муроҷиат кардаанд. 2) истифода намулдан, татбиқ кардан: Learn to apply your knowledge to practical work. До-ниши худро дар амал татбиқ кардан ёд гиред.

appoint [ə'pɔint] *v* таъин кардан: They have appointed Angela Smith a new manager. Онҳо Анчела Смитро менечери нав таъин карданд.

appointment [ə'pɔintmənt] *n* 1) таъинот: to get an appointment ба вазифа таъин шудан; 2) вазифа, ман-

саб: to hold an appointment вазифаро иҷро қадан; 3) вохӯрӣ, мулоқот: I have an appointment to see a doctor at 4 o'clock. Ман бо духтур соати 4 вохӯрӣ дорам.

to make an appointment мулоқот/вохӯрӣ таъин кардан.

appraisal [ə'preizəl] *n* арзёбӣ.

appraise [ə'preiz] *v* арзёбӣ кардан: appraise student's work кори донишҷӯйро арзёбӣ кардан.

appreciate [ə'pri:ʃieit] *v* 1) қадр кардан: I appreciate what you've done for me. Ман хизмати шуморо баланд қадр мекунам. 2) дарк кардан: I appreciate all the difficulties involved. Ман ҳамаи мушкилотро дарк мекунам.

appreciation [ə'pri:ʃi'eɪʃn] *n* 1) қадрдонӣ, минатдорӣ, сипосгузорӣ (*of - барои*): He showed a sincere appreciation of her help. Ӯ барои кӯмак изхори сипосгузорӣ кард. 2) дарк: He showed little appreciation of music. Ӯ мусикиро хуб дарк намекард.

apprehension [æ'pri'hensjən] *n* 1) бим, ташвиш, эҳсос: apprehension of disaster эҳсоси офат; 2) дарк, идрок, фаҳмиш: This is beyond my apprehension. Ин амал аз дарки ман болотар аст.

apprentice [ə'prentis] *n* шогирд, навомӯз.

apprenticeship [ə'prentɪʃɪp] *n* шогирдӣ, навомӯзӣ: serve apprenticeship in a local firm дар ширкати маҳаллӣ навомӯзӣ кардан.

approach [ə'prəʊtʃ] 1. 1) наздикшавӣ, фарорасӣ: the approach of spring фарорасии баҳор; 2) наздик; роҳи ҳал: at the approaches to the town дар наздикиҳои шаҳр; an approach to the problem роҳи ҳали мушкилот.

2. 1) наздик шудан (*ба*), расидан (*ба*): We are approaching the end of the story. Мо ба охири ҳикоя наздик мешавем. 2) муроҷиат кардан: Let's ap-

proach him on this matter. Биёед оид ба ин масъала ба ӯ муроҷиат намоем.

appropriate I [ə'prəʊpɪət] *a* муносиб, дахлдор: an appropriate agreement ахдномаи дахлдор;

2. *v* [ə'prəʊpɪeɪt] 1) чудо кардан: to appropriate money for sth барои чизе маблағ чудо кардан; 2) тасарруф кардан: to appropriate sb's property моли касеро тасарруф кардан.

approval [ə'pru:vəl] *n* тасвиб, тасдиқ.

approve [ə'pru:v] *v* 1) тасвиб кардан, писандидан (*of sth - чизе*): His father did not approve of his conduct. Ладараш рафтори ӯро на писандид. 2) тасдиқ кардан: They approved his plan. Онҳо нақшаи ӯро тасдиқ карданд.

approximate [ə'prɒksɪmət] *a* тахминӣ, тақрибӣ.

apricot ['eɪprɪkət] *n* зардолу.

April ['eɪprəl] *n* апрел.

apron ['eɪprən] *n* пешдоман, пешбанд.

apt [æpt] *a* 1) муносиб, бомаврид, шоиста; 2) моил, роғиб: He is apt to make mistakes. Ӯ одатан ба хатоғӣ роҳ медиҳад. 3) болаёқат, лаёқатманд: an apt student шоғирди болаёқат;

an apt remark қайди бомаврид.

aquarium [ə'kwɛəɪjəm] *n* аквариум.

Arab ['ærəb] **I.** *n* араб;

2. *a* арабӣ.

Arabic ['ærəbɪk] **I.** *n* забони арабӣ;

2. *a* арабӣ.

arbitrary ['a:bɪtrəri] *a* ихтиёрӣ; беасос.

arc [ɑ:k] *n* қавс, камон, ток.

arch [ɑ:tʃ] *n* ток, қавс, камон.

archaeology [ɑ:kɪ'ɒlədʒɪ] *n* бостоншиносии.

archaic [ɑ:'keɪk] *a* бостонӣ, қадимӣ.

archbishop [ɑ:tʃ'bɪʃəp] *n* ускуфи аъзам.

archery [ɑ:tʃəri] *n* тирандозӣ аз камон.

architect [ɑ:kɪtekt] *n* меъмор.

architecture [ɑ:kɪtəktʃə] *n* меъморӣ.

arctic [ɑ:ktɪk] **I.** *n* the Arctic Арктика;

2. *a* шимолӣ: the Arctic Ocean Укёнуси Яхбастаи Шимолӣ.

ardent [ɑ:dənt] *a* боғайрат, ғаюр, пурхарорат; тез

arduous [ɑ:dʒuəs] *a* душвор, пурзаҳмат.

are [ɑ:] *шак.* ч. з. ҳ. ф. **be.**

area ['eɪrɪə] *n* 1) масоҳат, минтақа: a vast area минтақаи васеъ; 2) фазо, майдон ноҳия: an industrial area ноҳияи саноатӣ.

arena [ə'ri:nə] *n* майдон, арса.

aren't [ɑ:nɪt] *гуфт.* аз **are not.**

Argentina [ɑ:dʒən'tɪnə] *n* Аргентина.

argue [ɑ:gju:] *v* 1) баҳс кардан (*about/over sth - оид ба чизе*): What are you arguing about? Оид ба чӣ баҳс доред? 2) далел овардан (*for è in favour of - ба нафъ; against - ба муқобили*): He argued against the plan. Ӯ ба муқобили ҳамин нақша далел меовард. 3) исрор кардан: He argued that she was right. Ӯ исрор кард, ки хонум ҳақ аст

argument [ɑ:gjʊmənt] *n* 1) баҳс, (*about/over - оиди*): We had an argument over it. Мо оид ба ин масъала баҳс доштем. 2) далел, исбот: an argument for è in favour of sth далел ба фоидаи чизе; He used every argument he could, but to no effect. Ӯ тамоми далелҳои имконпазирро овард, вале ба чизе ноил нашуд.

arid ['æɪɪd] *a* хушк.

arise [ə'raɪz] *v* (**arose; arisen**) 1) ба вучуд омадан: New difficulties arose at the conference. Дар конференсия мушкилоти ҷадид ба вучуд омаданд. 2) рух додан (*from sth - аз сабаби*): Accidents often arise from carelessness. Фалокат бештар аз бехиётӣ рух медиҳад.

arisen [ə'rizn] *p. p. аз arise.*

aristocracy [ˌæris'tɒkrəsi] *n* ашроф.

arithmetic [ə'riθmətik] *n* ҳисоб.

arm I [a:m] *n* 1) даст: He took her by the arm. Ү аз дасташ гирифт. 2) даста: the arms of a chair дастаи миз/курси; 3) остин: the arm of a coat остини камзӯл.

arm II [a:m] 1. *n (од. pl)* ярок, силох: They took up arms. Онҳо силох ба даст гирифтанд.

arms race мусаллаҳшавии бошитоб;

2. *v* мусаллаҳ шудан, ярокнок шудан: The guerrillas were armed only with rifles and grenades. Партизанҳо фақат бо милтиқҳо ва гранатҳо мусаллаҳ буданд.

armament [a:məmənt] *n (од. pl)* таҷхизоти ҷангӣ: armaments race мусаллаҳшавии бошитоб.

arm-chair [a:mtʃeə] *n* кресло.

armed [a:md] 1. *past ва p. p. аз arm II. 2.:* All the policemen were armed. Тамоми полис ярокнок буд.

2. *a* мусаллаҳ, ярокнок: armed forces нерӯи мусаллаҳ.

Armenia [a:'mi:njə] *n* Арманистон.

Armenian [a:'mi:njən] 1. *n* арман;

2. *a* арманӣ.

armies [a:'miz] *pl* аз **army**;

arm-in-arm [a:m in'a:m] *adv* даст ба даст.

armistice [a:'mistis] *n* сулҳи муваққатӣ.

armour [a:'mə] *n* зирех.

army [a:'mi] *n (pl armies)* лашкар.

arose [ə'rouz] *past* аз **arise**.

around [ə'raund] 1. *prep* 1) дар гирду атроф, гирдогирди: around the house дар гирди атрофи хона; 2) дар (худуди): to walk around the town дар шаҳр сайру гашт кардан; to travel around the world гирдогирди ҷаҳон саёҳат кардан; 3) дар худуди (вақт): around six o'clock дар худуди соати шаш;

2. *adv* 1) гирдогирди, дар гирду атроф: A dense fog lay all around. Дар гирду атроф тумани гафс хобида буд. 2) *zufm.* дар ин наздикӣ: He did not see anyone around. Дар ин наздикӣ ҳеч касеро надид.

arouse [ə'rauz] *v* 1) бедор кардан: A knock on the door aroused me during the night. Шабона так-таки дар маро бедор кард. 2) бедор шудан: The village began to arouse. Қишлоқ ба бедор шудан оғоз кард. 3) барангехтан (*ҳиссиёт*): It aroused a storm of indignation. Ин воқеа мавҷи қаҳрӯ газабро барангехт.

arrange [ə'reindʒ] *v* 1) ба тартиб овардан, ҷо ба ҷо кардан: The teachers arranged the books on the shelves. Муаллимон китобҳоро болои рафҳо ҷо ба ҷо карданд. 2) рафъ намудан, ташкил кардан: to arrange differences рафъи ихтилоф намудан. Everything has been arranged beforehand. Ҷама чиз пешакӣ ташкил гардида буд. 3) қарор додан: We've arranged to meet at 6 o'clock. Мо қарор додем, ки соати шаш во мехӯрем. 4) мураттаб кардан: to arrange a piece for the guitar мусиқиро барои гитара мураттаб кардан.

arrangement [a'reindʒmənt] *n* 1) тартиб, низом: We have a new furniture arrangement. Мо анҷоми хонаро ба низоми нав ҷо ба ҷо кардем. 2) қарор. The arrangement was kept secret. Қарор махфӣ нигоҳ дошта мешуд. 3) *pl* тайёри: He has made all the arrangements for his journey. Барои сафараш тамоми тайёриро ба анҷом расонд.

arrest [ə'rest] 1. *n* боздошт, ҳабс: wholesale arrests ҳабси оммавӣ;

2. *v* 1) ба ҳабс гирифтанд, боздоштанд Why was he arrested? Чаро ӯро ба ҳабс гирифтанд?

2) ҷалб кардан (*диққат*): The bright colours arrested our attention. Рангҳои дурахшон диққати моро ҷалб карданд.

arrival [ə'raɪvl] *n* ворид, омад: on arrival хангоми воридшавӣ.

arrive [ə'raɪv] *v* расидан, омадан (*at/in* - ба);

to arrive at a decision/conclusion ба қарор/ хулосае омадан.

arrogant [ˈærəɡənt] *a* мутақаббир, худписанд.

arrow [ˈærou] *n* тир.

art [ɑ:t] *n* 1) санъат; хунар: a work of art асари санъат; the art of diplomacy санъати дипломатия; an art school мактаби санъат; 2) **the arts** улуми гуманитарӣ: the arts subjects фаҳҳои гуманитарӣ.

article [ˈɑ:tɪkl] *n* 1) мақола, модда: the leading article сармақола; an article of the constitution моддаи сарқонун; 2) чиз: articles of clothing пӯшока; 3) артикл: the definite/indefinite article артикли муайяни/ номуайяни.

artificial [ˌɑ:tɪˈfɪʃl] *a* сунъӣ.

artillery [ɑ:'tɪləri] *n* тўп.

artist [ˈɑ:tɪst] *n* рассом.

artistic [ɑ:'tɪstɪk] *a* бадеӣ.

as [æz] 1. *adv* тавре ки, ҳамчунон ки:

Do as you are told. Тавре, ки ба шумо гуфтанд, амал кунед. 2) ҳамчун, ба сифати: He works as a doctor. Ӯ ҳамчун духтур кор мекунад.

2. *conj* 1) хангоми; вақте ки: As they were taking a walk, it began to rain. Хангоми сайругашт, борон сар шуд. 2) зеро, азбаски: I didn't come as I was busy. Наомадам, зеро банд будам.

as ... as монанди, мисли: She is as tall as I am. Ӯ мисли ман қадбаланд аст.

as for/to дар (аз) бобати, дар (аз) ин хусус:

as if/though гӯё;

as it is бе ин ҳам: He is late as it is. Ӯ бе ин ҳам дер меояд.

as many/much as ҳамон қадар;

as soon as ҳамин ки;

as well гайр аз, ҳамчунин;

as well as мисли он;

as yet муваққатан;

As you make your bed, so you must lie on it. *Зарб.* ~ Аз гандум, гандум мерӯяд, аз ҷав ҷав.

ascend [ə'send] *v* боло рафтан (*baromadān*): to ascend a mountain ба кӯҳ баромадан.

ascent [ə'sent] *n* болобарой, тулӯ.

ascertain [ˌæseɪ'teɪn] *v* таҳқиқ кардан, собит кардан.

ash [æʃ] *n* 1) (*pl ash ē ashes*) хокистар: a pile of ashes тӯдаи хокистар; 2) *pl* хок, турбат: His ashes are in Westminster Abbey. Турбати ӯ дар аббатӣ (*дайри*) Вестминистр ба хок супорида шудааст.

ashamed [ə'ʃeɪmd] *a* to be/ feel ashamed шарм кардан, сар афкандан.

ashore [ə'ʃɔ:] *adv* дар соҳил, ба соҳил, ба қанор: to come/go ashore ба соҳил баромадан.

Asia [eɪʃə] *n* Осиё.

Asian [eɪʃn] 1. *n* шахсе, ки дар Осиё сукунат дорад (*осиёгӯ*);

2. *a* осиёӣ.

aside [ə'saɪd] *adv* ба як тараф; чудо аз дигарон;

aside from гузашта аз.

ask [ɑ:sk] *v* 1) пурсидан: to ask a question савол додан: He asked her the way to the village. Ӯ роҳи тарафи деҳаро пурсид. 2) хошиш кардан: He asked her to sing another song. Аз ӯ хошиш кард ки, боз як суруди дигар хонад. 3) даъват кардан. He was asked for dinner. Ӯро ба меҳмонӣ даъват карданд.

to ask about/after оид ба чизе ҷӯё шудан, пурсуҷӯ кардан: He asked after your health. Ӯ аз саломатии шумо ҷӯё шуд.

to ask for sth чизеро хостан: He asked for another piece of pie. Ӯ боз қамтар пирог хост.

asleep [ə'sli:p] *adv* хобида, хобрафта; to be asleep хоб рафтан, хуфтан.

aspect [ˈæspekt] *n* ҷанба, лиҳоз.

aspiration [ˌæspə'reɪʃn] *n* орзу, илҳом.

aspire [ə'spaɪə] *v* орзу кардан, хавас кардан.

ass [æs] *n* хар.

assassin [ə'sæsin] *n* одамкуш, қотил.

assassinate [ə'sæsi-neɪt] *v* куштан, ба

қатл расондан.

assault [ə'sɔ:lt] 1. *n* ҳамла, юриш;

to repulse an assault ҳамларо гардондан;

2. ҳамла кардан ба: **to assault a city** ба шаҳр ҳамла кардан.

assemble [ə'sembl] *v* 1) чамъ шудан:

The students assembled at five o'clock. Донишҷӯён соати 5 чамъ шуданд. 2) чамъ кардан, бо ҳам пайвастан. The mechanic assembled the engine. Усто моторро бо ҳам пайваст.

assembly [ə'semblɪ] *n* (*pl* assemblies)

1) анҷуман, маҷлис, мулоқот, an assembly of peace supporters анҷумани ҳомиёни сулҳ; 2) васлкунӣ: an assembly line хати васлкунӣ.

assembly hall [ə'sembli'hɔ:l] *n* толо-

ри маҷлис.

assert [ə'se:t] *v* иддао кардан, ди-

фозъ кардан.

assess [ə'ses] *v* арзёбӣ кардан.

assign [ə'sain] *v* 1) таъин кардан.

Have they assigned a time for the meeting? Онҳо вақти маҷлисро таъин карданд? 2) вазифа додан, супориш додан. The teacher has assigned the next two topics for tomorrow. Муаллим ду мавзӯро барои пагоҳ супориш дод. 3) ҷудо кардан: **to assign a large sum of money**. Маблағи зиёд ҷудо кардан. These rooms have been assigned to us. Ин хонаҳо барои мо ҷудо шуда буданд.

assignment [ə'sainmənt] *n* 1) таъин,

таъинот: an assignment to a position таъин ба вазифа; 2) вазифа: today's assignment in English вазифаи имрӯза аз забони англисӣ.

assimilate [ə'siməleɪt] *v* муқоиса

кардан; омехтан; ҷуфт кардан

assist [ə'sɪst] *v* ёрӣ додан, ҳамдастӣ

кардан, дастгирӣ кардан

assistance [ə'sɪstəns] *n* кӯмак,

ҳамдастӣ

assistant [ə'sɪstənt] *n* муовин, ёвар, дастёр

associate 1. *n* [ə'souʃɪət] ҳамдаст, ҳампаймон, ҳамкор; рафик: a business associate ҳамдасти бизнес;

2. *v* [ə'souʃɪeɪt] 1) пайвастан, марбут сохтан, монанд кардан. I always associate spring with tulips. Баҳор доимо ба ман гули лоларо ба хотир мсаварад. 2) ҳамнишин будан: My brother associated only with those who liked chess. Бародарам фақат бо хаводорони шохмот ҳамнишин буд.

association [ə,sou:sɪ'eɪʃn] *n*

иттиҳодия, чамъият: He is a member of an athletic association. Ӯ аъзои иттиҳодияи варзишгарон мебошад.

assume [ə'sju:m] *v* 1) фарз кардан,

пиндоштан: Let's assume it's true. Фарз кардем ин дуруст аст. 2) ба ўҳда гирифттан. She assumed care of her younger sister. Ӯ парастории хохарчаашро ба ўҳдаи худ гирифт. 3) иддао кардан, вонамуд кардан: He assumed a look of importance. Ӯчунон вонамуд мекард, ки гӯё шахси бузург аст.

assumption [ə'sʌmpʃn] *n* 1) фарз,

гумон: His assumption proved to be wrong. Гумони ӯ хато баромад. 2) ба ўҳда гирифттан: an assumption of risk хатарро ба ўҳдаи худ гирифттан

assurance [ə'ʃʊərəns] *n* 1) замонат,

боварӣ: to give assurances замонат/кафолат додан; 2) хотирчамъӣ, итминон: to speak with assurance бо итминон гап задан.

assure [ə'ʃʊə] *v* 1) итминон додан,

бовар кунондан (*of sth - ба чизе*): He assured me of his innocence. Ӯ аз бегуноҳияш ба ман итминон дод. 2) кафолат додан: Her hard work assured the success of their project. Мехнати зиёди ӯ муваффақияти барномаро кафолат меод.

astonish [ə'stɒnɪʃ] *v* дар хайрат ан-

дохтан, ба таачҷуб овардан.

astonishing [əs'tɒnɪʃɪŋ] 1. *pres. p.* аз **astonish**;

2. *a* хайратовар: an astonishing number of people шумораи хайратовари одамон.

astonishment [əs'tɒnɪʃmənt] *n* хайрат, тааччуб.

astronaut [ˈæstrəˈnɔ:t] *n* кайҳоннавард.

astronautics [ˌæstrəˈnɔ:tɪks] *n* илми кайҳоншиносӣ.

astronomer [əs'trɒnəmə] *n* ситорашинос, муначчим.

astronomy [əs'trɒnəmi] *n* илми нучум, ситорашиносӣ

at [æt] *prep* 1) дар пеши, дар назди: at the window дар назди панчара; at the desk сари миз; 2) дар: at the meeting дар маҷлис; at the cinema дар синамо; at dinner ҳангоми хӯрокхӯрӣ; 3) дар (*вақт*): at three o'clock соати 3; at that time ҳамон давра; 4) бо: at 50 kilometres an hour бо суръати 50 км дар як соат.

ate [et] *past* аз eat.

atheist [ˈeɪθɪst] *n* мункир аз худо, атеист.

Athens [ˈæθənz] *n* ш. Афина.

athlete [ˈæθli:t] *n* варзишгар, паҳлавон.

athletic [æθ'letɪk] *a* варзишӣ.

athletics [æθ'letɪks] *n* варзиш.

Atlantic [ət'læntɪk] *a* атлантикӣ.

atlas [ˈætləs] *n* китоби нақшаи ҷаҳон.

atmosphere [ˈætməsfiə] *n* ҳаво, маҷ. вазъият.

atom [ˈætəm] *n* атом;

atom bomb бомбаи атомӣ;

atom-free zone минтақаи озод аз силоҳи атомӣ.

atomic [ə'tɒmɪk] *a* атомӣ.

atrocious [ə'trɒfəs] *a* бераҳм, даранда.

atrocities [ə'trɒsətɪ] *n* (*pl* atrocities) бераҳмӣ, дарандагӣ: war atrocities

бераҳмиҳои ҷанг; to commit a horrible atrocity бераҳмии дахшатовар нишон додан.

attach [ə'tætʃ] *v* 1) часпондан, ҳамроҳ кардан, бастан: The boy attached a rope to his sled. Бача ресмонро ба чанааш баст. 2) пайвастан; одат кардан: She is deeply attached to her younger brother. ӯ ба бародари хурдиаш сахт одат кардааст. 3) диққат додан: to attach much importance to the struggle for peace ба мубориза барои сулҳ диққати зиёд додан.

attachment [ə'tætʃmənt] *n* 1) бастан: the attachment of a tow to the car: бастании буксир ба автомобил. 2) вафодорӣ, дилбастагӣ: an attachment to each other дилбастагӣ бо ҳамдигар; 3) заммима.

attack [ə'tæk] 1. *n* 1) ҳамла, тохтутоз, юриш, ҳучум; маҷ: айбҷӯӣ: a surprise attack ҳучумӣ ногаҳонӣ; a strong attack against the Government's policy in the House of Commons ҳучуми шадид ба сиёсати ҳукумат дар Палатаи Умумӣ. 2) хуруҷ, авҷ (*касали*): He had a heart attack. ӯ хуруҷи дил дошт.

2. *v* 1) ҳучум кардан, ҳамла кардан. He was attacked by two robbers. Ду нафар роҳзан ба ӯ ҳучум карданд. 2) гирифтори касали шудаан: Measles attack many children. Бисёр бачаҳо ба касалии сурҳак гирифтор шудаанд.

attain [ə'teɪn] *v* расидан, ноил шудан.

attempt [ə'tempt] 1. *n* 1) кӯшиш: He made a desperate attempt to save her. ӯ кӯшиши сахти наҷот додани ҳаёти ӯро кард. 2) қасд: an attempt on sb's life қасд ба ҳаёти касе

2. *v* кӯшиш кардан: The pilot attempted a landing in the fog. Лётчик кӯшиш кард тайёро дар туман шинонад.

attend [ə'tend] *v* 1) иштирок кардан, ҳозир будан; рафтан: to attend school ба мактаб рафтан; to attend a meeting дар маҷлис иштирок кардан;

2) диққат додан, таваччӯҳ кардан; машғул шудан: He seriously attended to his work. Ҷиддан ба кораш машғул шудааст. 3) гамхорӣ кардан, парасторӣ кардан: Two nurses attended him. Ду ҳамшираи шафқат ӯро парасторӣ мекарданд.

attendance [ə'tendəns] *n* 1) ҳозир: hours of attendance соатҳои ҳозир; 2) давомот, таҳсил: regular/poor attendance давомоти хуб/бад: Attendance of school is compulsory. Таҳсил дар мактаб ҳатмист.

attendant [ə'tendənt] *n* хизматгор, парастор (*дар осорхона, театр*).

attention [ə'tenʃn] *n* диққат, таваччӯҳ;

to give attention таваччӯҳ кардан (*to sth/sb - нисбати чизе/кесе*);

to pay attention диққат додан (*to sth/sb - ба кесе/чизе*).

attentive [ə'tentiv] *a* боддиқат, мутаваҷҷеҳ.

attest [ə'test] *v* гувоҳӣ додан, тасдиқ кардан.

attic ['ætɪk] *n* утоқи кӯчаки болои бом.

attitude ['ætɪtju:d] *n* муносибат, равишу рафтор (*to/towards - ба*).

attorney [ə'tə:nɪ] *n* химоягар, прокурор;

Attorney General Прокурори генералӣ дар Британияи Кабир, Вазири Адлия дар ИМА.

attract [ə'trækt] *v* ҷалб кардан, ҷазб кардан

attraction [ə'trækʃn] *n* 1) кашиш, ҷозиба: Earth's attraction ҷозибаи олам; 2) ҷазб, дилкашӣ: It has no attraction for him. Ин барои ӯ ҷазб надорад.

attractive [ə'træktɪv] *a* дилкаш, дилрабо, қолиб.

attribute [ə'trɪbjʊ:t] *v* нисбат додан (*to sth - ба чизе*).

auction ['ɔ:kʃn] *n* музояда.

audible [ɔ:'dæbl] *a* қобили шунидан; шуниданӣ, шунаво.

audience ['ɔ:diəns] *n* шунавандагон, тамошобинон.

August ['ɔ:gəst] *n* август.

aunt [a:nt] *n* хола, амма.

auspices ['ɔ:spɪsɪz] *n pl* under the auspices ҳимоят, сарпарастӣ;

austere [ɔ:'stiə] *a* саҳт, саҳтгир.

Australia [ɔs'treɪliə] *n* Австралия.

Australian [ɔs'treɪliən] 1. *n* австралиягӣ;

2. *a* австралиягӣ.

Austria ['ɔ:striə] *n* Австрия.

authentic [ɔ:'θentɪk] *a* саҳеҳ.

author ['ɔ:θə] *n* муаллиф.

authoritative [ɔ:'θɔ:ritətɪv] *a* муқтадир, эътимоднок.

authority [ɔ:'θɔ:rətɪ] *n* (*pl authorities*)

1) ҳокимият, қудрат, иқтидор: to exercise authority ҳукм рондан; 2) *pl* ҳокимон, роҳбарият: the city authorities ҳокимони шаҳр; 3) мутахассис: He is a great authority on Africa. Ӯ мутахассиси бузург оид ба Африка аст.

authorize [ɔ:'θɔ:raɪz] *v* иҷозат додан.

autobiography [ɔ:'təubai'ɔ:grəfi] *n* (*pl autobio-graphies*) шарҳи ҳол, тарҷимаи ҳол.

autograph [ɔ:'tɔ:grə:f] 1. *n* имзо, соядаст: He collects autographs of tennis players. Ӯ имзои теннисбозонро ҷамъ мекунад.

2. *v* имзо кардан, имзо гузоштан: The writer autographed his book. Муаллиф ба китоб имзоашро гузошт.

automatic [ɔ:'tɔ:mætɪk] *a* худкор.

automation [ɔ:'tɔ:'meɪʃn] *n* дастгоҳи худкор.

automatically [ɔ:'tɔ:mætɪklɪ] *adv* ба таври автоматӣ.

automobile [ɔ:'tɔ:məbi:l] *n* амер. автомобил.

autonomous [ɔ:'tɔ:nəməs] *a* худмухтор, мустакил.

autonomy [ɔ:'tɔ:nəmi] *n* истиқлоли дохилӣ, худмухторӣ.

autumn ['ɔ:təm] *n* тирамох;

in autumn дар фасли тирамох.

auxiliary ['ɔ:g'zɪljəri] *a* эридиҳанда.

available ['ə'veɪləbl] *a* 1) фароҳам; дастрас; мавҷуд: There were no tickets available for the performance. Барои намоиш билет мавҷуд набуд. He is not available at the moment. Ҳозир ӯ дастрас нест. 2) қобили истифода: The ticket is available for one month. Билет як моҳ қобили истифода аст.

to make available дастрас кардан;

avenue ['ævənju:] *n* 1) роҳрави бог:

A narrow avenue led to the house. Роҳрави танги бог ба хона мебард. 2) хиёбон: A new avenue is being built here. Дар ин ҷо хиёбони нав сохта мешавад.

average ['ævərɪdʒ] 1. *n* миёна (*adid*):

The average of 4, 5 and 9 is 6. Адади миёнаи арифметикии 4, 5 ва 9 - 6 аст.

on an/the average ба ҳисоби миёна;

2. *a* миёна: the average temperature дараҷаи миёна.

aversion ['ə'vɜ:ʃn] *n* нафрат, муҳолифат.

avert ['ə'vɜ:t] *v* 1) баркандан, баргардондан: to avert one's glance чашм баркандан; 2) бартараф кардан: to avert the danger of a new war бартараф кардани хатари ҷанги нав.

aviation ['eɪvɪ'eɪʃn] *n* ҳавопаймой.

aviator ['eɪvɪeɪtə] *n* ҳавонавард, ҳавопаймо.

avoid ['ə'vɔɪd] *v* дурӣ кардан аз, парҳез кардан, эътироз кардан, дурӣ чустан.

await ['ə'weɪt] *v* мунтазир шудан, интизор шудан.

awake ['ə'weɪk] 1. *a* to be awake бедор; I was awake most of last night. Дина шаби дароз бедор будам.

2. *v* (**awoke; awaked, awoken**) 1) бедор кардан: The alarm-clock awoke me. Соати зангӣ маро бедор кард. 2) бедор шудан. I awoke from a sound sleep. Аз ҳоби сахт бедор шудам.

award [ə'wɔ:d] 1. *n* мукофот: He

was given the highest award. Ӯро бо мукофоти олии сарфароз карданд.

2. *v* мукофотонидан: He was awarded first prize. Ӯро бо ҷоизаи аввал мукофотониданд.

aware [ə'weə] *a* to be aware of sth огоҳ будан; бохабар будан: He is fully aware of the danger. Ӯ пурра аз хатар огоҳ аст.

awareness [ə'weənɪs] *n* огоҳӣ, дарккунӣ.

away [ə'weɪ] 1. *a* 1) гоиб, дар сафар: How long have you been away? Чанд вақт шумо гоиб будед? 2) дар масофае будан: The city is thirty kilometres away. Шаҳр дар масофаи 30 км ҷойгир шудааст/мебошад.

2. *adv* 1) дур аз: away from home дур аз хона; 2) дур: Go away! Дур шав! Дафъ шав! Put that knife away. Кордро ба як тараф гузоред!

awe [ɔ:] *n* тарс, бим.

awful ['ɔ:ful] *a* дахшатангез.

awfully ['ɔ:fulɪ] *adv* 1) хеле бад: He behaved so awfully that I was ashamed. Ӯ чунон бад рафтор кард, ки ман аз ин шарм кардам. 2) хеле: It's awfully good of you. Ин рафтори шумо хеле хуб аст.

awkward ['ɔ:kwəd] *a* 1) зишт, ла-ванд: an awkward child фарзанди ла-ванд; 2) ноқулай: an awkward staircase норбони ноқулай; an awkward situation вазъияти ноқулай.

awoke [ə'wouk] *past* аз **awake** 2.

awoken [ə'woukən] *p. p.* аз **awake** 2.

axe [æks] *n* табар.

axis [æksɪs] *n* (*pl* axes ['æksɪ:z]) меҳвар.

Azerbaijan [æzərbaɪ'dʒɑ:n] *n*

Озарбойҷон.

Azerbaijani [æzərbaɪ'dʒɑ:nɪən] 1.

n озарбойҷонӣ;

2. *a* озарӣ.

~ * ~

B b

baby ['beɪbɪ] *n* (*pl.* **babies**) бача,

кӯдак, тифл, навзод.

bachelor ['bætʃələ] *n* 1) мучаррад;

2) бакалавр.

back [bæk] 1. *n* 1) ақиб, пушт: He

turned his back to me. \bar{U} пушташро тарафи ман гардонд. 2) такя: the back of a chair такяи курсӣ; 3) тарафи ақиб: at the back of the house дар тарафи ақибӣ хона; There is a vocabulary in the back of the book. Дар охири китоб лугат аст. 4) сахт: a bad pain дарди сахт;

behind sb's back аз пуште касе; аз ақибӣ касе;

2. *a* ақиб: the back rows қаторҳои ақиб;

back door дари пинҳонӣ;

3. *v* 1) дастгирӣ қардан (*инч.* **back up**): He backed a new plan. \bar{U} нақшаи навро дастгирӣ қард. 2) ба ақиб рафтани, ба ақиб бурдани. He backed his car. \bar{U} мошинашро ба ақиб бурд.

4. *adv* 1) ба ақиб: Please, walk back three steps. Лутфан се қадам ба ақиб равед. 2) пеш: a few years back чанд сол пеш;

to be back баргаштани: He'll be back in a moment. \bar{U} ҳозир бармегардад.

backbone ['bækbəʊn] *n* тирапушт, сутунмӯҳра.

background ['bækgraʊnd] *n* замина; собиқа;

to keep/stay in the background ноаён истодани, канорагирӣ қардани.

backing ['bækiŋ] 1. *pres. p.* аз **back** 3.;

2. *n* кӯмак, дастгирӣ: The resolution has a strong backing. Қарор дастгирии васеъ дошт.

backstage [ˌbæk'steɪdʒ] *a* маҳрамона, дар паси парда.

backward ['bækwəd] 1. *a* 1) ақибмонда, қафомонда: a backward step як қадам ба қафо; 2) ақибмонда: a

backward country кишвари ақибмонда;

2. *adv* (*инч.* **backwards**) 1) ба ақиб: They pushed the car backwards. Онҳо мошинро ба ақиб тела доданд. 2) ба ақиб: to go backwards and forwards пасу пеш гаштани; 3) баръакс: Can you say the alphabet backward? Ҳарфҳои алифборо баръакс гуфта метавонед.

backwardness ['bækwədnis] *n* қафомондагӣ, ақибмондагӣ.

bacon ['beɪkən] *n* гӯшти намакздаи хук;

bacon and eggs тухмбирён бо гӯшти хук.

bacterium [bæk'tɪəriəm] *n* (*pl.* **bacteria** [bæk'tɪəriə]) микроб.

bad [bæd] *a* (**worse; worst**) 1) бад, зишт: bad news хабари бад; 2) вайроншуда, бесифат: a bad egg тухми вайроншуда;

to be bad at sth аз ӯҳдаи кор набаромадан: He is bad at mathematics. \bar{U} аз риёзиёт мушкилӣ мекашад.

from bad to worse бадтар; It's/That's too bad! Афсӯс!

to go bad вайрон шудани, пӯсидани.

bade [beɪd] *past* аз **bid**.

badge [bædʒ] *n* нишон, аломат.

badly ['bædli] *adv* (**worse; worst**) 1)

бад, бесифат: The house is badly heated. Хона хуб гарм қарда намешавад. 2) сахт, хеле: I need it badly. Ба ман ин чиз хеле зарур аст. He is badly wounded. \bar{U} сахт ярадор шудааст.

badminton ['bædmɪntən] *n* бадминтон.

bad-tempered [bæd'tempəd] *a* бадхӯ, тундхӯ.

bag [bæg] *n* хӯрчин, сумка.

baggage ['bæɡɪdʒ] *n* *алер.* чомадон, борсафар.

Bahrain [ba:'reɪn] *n* Баҳрайн.

baït [beɪt] *n* донаи дом.

bake [beɪk] *v* пухтани.

baker ['beɪkə] *n* нонвой, понпаз;

a baker's (shop) дўкони нонпазӣ.

bakery ['beɪkəri] *n* (*pl* bakeries) дўкони нонпазӣ.

balance ['bæləns] 1. *n* 1) тарозу: a chemical balance тарозуи кимиёвӣ; 2) мувозинат: the balance of forces мувозинати қудрат; the balance of power мувозинати қудрати сиёсӣ;

to keep/lose one's balance нигоҳ доштан/аз даст додани мувозинат (*мач. оромӣ*);

2. *v* баробар кардан, мувозинат кардан, ба ҳоли мувозина даровардан: He balanced himself on one foot. Ӯ бо як пой мувозинат мекард.

balanced ['bælənst] 1. *past* ва *p.p.* аз **balance** 2.:

2. *a* баробар, мутаносиб, мутавозеъ: the balanced reduction of armaments яроқпартои мутаносиб.

balcony ['bælkəni] *n* (*pl* balconies) айвон.

bald [bɔːld] *a* кал.

bale [beɪl] *n* той, линга, тўда.

Balkan ['bɔːlkən] *a* балканӣ.

Balkans, the ['bɔːlkənz] *n* Балкан.

ball I [bɔːl] *n* 1) кура: The Earth is a great ball. Замин кураи бузургро менамод. 2) тўб: Let's play ball. Биёед тўббозӣ мекунем.

ball II [bɔːl] *n* ракс: Did you enjoy the ball? Ба шумо шаби ракс маъкул шуд?

ballet ['bæleɪ] *n* балет.

balloon [bə'luːn] *n* балун; пуфак.

ballot ['bælət] *n* 1) варакаи райъ: to cast a ballot бо варақа райъ додан; 2) райъи махфӣ: to elect by ballot тавассути райъи махфӣ интихоб кардан.

Baltic Sea, the ['bɔːltɪk'siː] *n* Баҳри Балтика.

bamboo [bæm'buː] *n* бамбук.

ban [bæn] 1. *n* манъ: a ban on chemical and germ weapons манъи яроқи кимиёвӣ ва бактериологӣ;

2. *v* (**banned; banning**) манъ кардан: Swimming is banned here. Дар ин ҷо оббозӣ манъ аст.

banana [bə'nɑːnə] *n* банаана.

band I [bænd] 1. *n* банд, тасма, ришта;

2. *v* бастан, муттаҳид шудан (*од. band together*): They banded together to protest. Онҳо барои изҳори норозигӣ муттаҳид шуданд.

band II [bænd] *n* 1) гурӯҳ (*одамон*): a band of explorers гурӯҳи таҳқиқотчиён; 2) даста: a band of robbers дастаи гонатгарон; 3) даста, гурӯҳ, иттиҳод (*нафасӣ*): a military band дастаи нафасии ҳарбӣ.

bandage ['bændɪdʒ] 1. *n* банд: The bandage on his leg was changed every day. Банди захмаш ҳар рӯз иваз карда мешуд.

2. *v* бастан, захмбандӣ кардан: She bandaged the boy's leg. Ӯ пой баҷаро захмбандӣ кард.

bang [bæŋ] 1. *n* садои баланд, зарба: He shut the door with a bang. Ӯ дарро сахт пӯшонд.

2. *v* задан; бастан; бархӯрдан. The child banged against the chair. Кӯдак сахт ба курсӣ бархӯрд.

Bangladesh [ˌbæŋɡləˈdeɪʃ] *n* Бангладеш.

banish ['bæniʃ] *v* дур кардан.

banisters ['bænistəz] дастаи зинапоя.

banjo ['bændʒou] *n* банҷо (*асбоби мӯсиқӣ*).

bank I [bæŋk] *n* 1) соҳил, канор, лаб: on the south bank of the river дар соҳили ҷанубии дарё; 2) садд, марза: an earth bank садди заминӣ.

bank II [bæŋk] *n* банк: He is employed in a bank. Ӯ дар банк кор мекунад.

banker ['bæŋkə] *n* корманди банк, банкдор.

bankrupt ['bæŋkrʌpt] *n* варшикаста, муфлис: a bankrupt policy сиёса-

ти шикастхӯрда, дучори нокомишуда:

to go bankrupt варшикаста шудан, муфлис шудан.

bankruptcy ['bæŋkrəptsi] *n* муфлисшавӣ.

banned [bænd] *ниг.* ban 2.

banning ['bæniŋ] *ниг.* ban 2.

banner ['bæpə] *n* байрак, парчам.

banquet ['bæŋkwit] *n* зиёфат,

мехмонӣ.

baptize [bæp'taiz] *v* номгузорӣ кардан.

bar I [ba:] 1. *n* 1) пора: a wooden bar чӯбпора; 2) галака: the bar of a door галакаи дар; 3) монеа: a bar to economic development монеа барои рушди иктисодӣ;

a bar of chocolate пораи шоколад;

a bar of soap собун;

colour bar поймолкунии нажодӣ;

2. *v* (barred; barring) 1) кулф кардан: Bar the door. Дарро кулф кунед. 2) банд кардан: A fallen tree barred the road. Дарахти галтида рохро банд кард.

bar II [ba:] *n* бар: a coffee bar бари кахвафурушӣ, кахвахона.

Barbados [ba:'beidəs] *n* Барбадос.

barbarian [ba:'beəriən] *n* бегона, ачнабӣ, вахшӣ, барбарӣ.

barbed wire [ba:bd'waɪə] *n* симхор.

barber ['ba:bə] *n* сартарош, ороишгар.

a barber's (shop) сартарошхона, ороишгоҳ.

bare [beə] *a* урён, луч, барахна; *мач.* содда, ошкор.

barefoot ['beəfut] *adv* побарахна.

barefooted [,beə'futɪd] *a* побарахна.

bare-headed [,beə'hedɪd] *a* сарлуч.

barely ['beəli] *adv* базӯр, бо душворӣ.

bargain ['ba:ɡɪn] 1. *n* 1) мувофика (тичоратӣ): a good/bad bargain савдои хуб/ бад; 2) хариди фоиланок;

to make/strike a bargain ба мувофика расидан, қарор қабул кардан, шартнома бастан;

2. *v* савдо кардан, гуфтушунид кардан: They bargained with her about the price. Онҳо оид ба нарх бо ӯ гуфтушунид мебуданд.

barge [ba:dʒ] *n* баржа (*навъи киштӣ*).

bark I [ba:k] *n* пӯсти дарахт: Don't scrape the bark off the tree. Пӯсти дарахтро наканед.

bark II [ba:k] 1. *n* аккос; ав-ав: We heard a dog's bark. Мо аккоси сагро шунидем.

2. *v* ав-ав кардан: Our dog always barks at strangers. Саги мо доимо ба тарафи одамони бегона ав-ав мекунад.

barley ['ba:li] *n* чав.

barn [ba:n] *n* анбори галла.

barrack ['bærək] *n* 1) кулба; 2) сарбозхона.

barred [ba:d] *ниг.* bar I 2.

barrel ['bærəl] *n* 1) бочка, чалак; 2) баррел (*челлаки моеъ; дар ИМ = 159 л*).

barren ['bærən] *a* нозо; шӯразор, бесамар, бехосил.

barricade [,bæri'keɪd] *n* сангар; *мач.* монеа.

barrier ['bæriə] *n* садд: trade barriers маҳдудияти тичоратӣ.

barring ['ba:riŋ] *ниг.* bar I 2.

base [beɪs] 1. *n* асос, поягоҳ, тахкурсӣ; база: the base of a pillar поягоҳи сутун; an air/ a naval base базаи ҳарбии ҳавоӣ/ баҳрӣ;

2. *v* асос овардан, бунёд гузоштан: His arguments were based on facts. Далелҳои ӯ дар асоси санадҳо оварда шуда буданд.

baseball ['beɪsbɔ:l] *n* бейсбол (*навъи чавгон-бози маъмул дар ИМА*).

basement ['beɪsmənt] *n* таххона, табакаи зер.

bases ['beɪsi:z] *pl* аз basis.

basic ['beɪsɪk] *a* асосӣ, асли.

basically ['beɪsɪkli] *adv* асосан, амалан.

basin ['beɪsn] *n* 1) лаган: a copper basin лагани биринчӣ; 2) хавза: the Amazon basin хавзаи дарёи Амазон.

basis ['beɪsɪs] *n pl bases* ['beɪsɪ:z]) асос, замина, бунёд.

bask [bɑ:sk] *v* офтоб хӯрдан, гарм шудан: to bask in the sun дар офтоб гарм шудан.

basket ['bɑ:skɪt] *n* сабад.

basketball ['bɑ:skɪtbɔ:l] *n* бозии баскетбол.

bat I [bæt] *n* кӯршапарак.

bat II [bæt] *n* чӯб барои бозии крикет ва бейсбол.

bath [bɑ:θ] *n (pl baths* [bɑ:ðz]) шуштушӯ, гармоба;

to have/take a bath шуштушӯ кардан;

bathe [beɪð] *v* 1) оббозӣ кардан: They bathed in the sea before breakfast. Онҳо пеш аз нахор дар баҳр оббозӣ карданд. 2) шустан: The nurse bathed the wound. Ҳамшираи шавкат яраро шуфт.

bathroom ['bɑ:θrʊm] *n* хаммом, гармоба.

battalion [bæ'tæljən] *n* баталион (*воҳиди артиши*).

batter ['bætɪə] *v* пай дар пай задан, хароб кардан, шикастан.

battery [bætəri] *n (pl batteri)* батарея; аккумулятор.

battle ['bætl] *n* мухориба, задухӯрд, чанг, набард.

battleship ['bætlʃɪp] *n* киштии чангӣ.

bay [beɪ] *n* халич.

bayonet ['beɪənɪt] *n* сарнайза, шамшер.

be [bi:] *v (was, were; been)* 1) будан, шудан, зистан: How long have you been here? Чанд муддат боз шумо дар ин ҷо зиндагӣ мекунед? 2) бо масдар маънои боистанро дорад. He is to come at six. Ӯ бояд соати шаш биё-

яд. 3) *ф. ёр. барои сохтани шак. замони давомдори феъл.* He is writing a letter. Ӯ мактуб навишта истодааст. 4) *ф. ёр. барои сохтани шак.мафъули феъл.*: He was asked to come. Ӯро хошиш карданд, ки биёяд.

beach [bi:tʃ] *n* сохил, канори дарё, ҷои истирохати сохили дарё.

bead [bi:d] *n* донаи тасбех, мӯхра.

beak [bi:k] *n* минкор, нӯл.

beam [bi:m] 1. *n* 1) шуо, партав: The sun's beams warmed us. Шуои офтоб моро гарм карданд. 2) равчӯб: Ten beams were needed for the barn's frame. Барои пӯшидани анбор даҳ дона равчӯб лозим шуд.

2. *v* партав афрӯхтан, нур афкандан: Her face beamed with delight. Аз каноатмандӣ аз рӯяш нур меборид.

bean [bi:n] *n* бокило, лубиё.

bear I [beə] *n* хирс.

bear II [beə] *v (bore; borne)* 1) бурдан; тоб овардан; to bear a heavy load ба вазни зиёд тоб овардан; 2) бардоштан: a pillar bearing an arch сутуне, ки токро мебардорад; 3) доштан: to bear the marks/ traces of sth нишонаи чизеро доштан; 4) (*p.p. born*) таваллуд кардан/ шудан; (*p.p. borne*) хосил додан (*мева*): Where were you born? Шумо дар кучо таваллуд шудаед? This tree has borne fine apples in recent years. Солҳои охир ин дарахти себ хосили хуб медиҳад. 5) токат кардан: I can't bear the pain any longer. Дигар токати дард надорам.

to bear in mind дар хотир доштан; **to bear responsibility** ҷавоб додан, ҷавобгарӣ кашидан, масъулият ҳис кардан.

beard [biəd] *n* риш.

beast [bi:st] *n* чорпо, хайвон.

beat [bi:t] 1. *n* 1) зарб, зарбати мусикӣ: the beat of a drum зарби дойра; 2) ҳаракат, вазн, усул: They clapped their hands to the beat of the music. Онҳо ба вазни мусикӣ кафкӯбӣ мекарданд.

2. v (beat; beaten) 1) задан: He is beating a drum. Ү дойра мезанад. 2) задан, тапидан: His heart beat fast with joy. Дилаш аз хурсанди метапид. The waves beat against the rocks. Мавҷҳои баҳр рӯи харсангҳо мезанданд. 3) голиб омадан: Their team beat ours. Гурӯҳи онҳо ба мо голиб омад.

to beat about/ around the bush шаф-шаф нагуфта шафтолу гуфтан;

to beat time усул задан.

beaten ['bi:tɪn] *p.p. аз beat* 2.

beautiful ['bju:təfʊl] *a* зебо, хушрӯ, кашанг.

beauty ['bju:tɪ] *n* 1) зебогӣ: the beauty of nature зебоии табиат; 2) (*pl* beauties) нозанин, сохибчамол: This girl is a beauty. Ин духтари сохибчамол аст.

beaver ['bi:və] *n* кундуз.

bebop ['bi:bɒp] (*инч. bop*) *n* бибоп (*навъи оҳанги ҷаз*).

became [bi'keɪm] *past аз become*.

because [bi'kɔz] *сj* зеро, зеро ки, барои он ки

because of азбаски, дар натиҷаи.

become [bi'klɪm] *v (became; become)*
1) шудан: He became headmaster last year. Соли гузашта ӯ сардори мактаб шуд. The weather became warmer. Ҳаво гармтар шуд. 2) муносиб будан: That dress becomes her. Ин курта ба ӯ муносиб аст.

to become of рӯй додан: What has become of him? Ба ӯ чӣ воқеа рӯй дод?

bed [bed] *n* 1) ҷои хоб, кат, бистар: She spread fresh linen on the bed. Ү рӯи кат ҷойпӯши тоза партофт. 2) пал, ҷўяк: в bed of carrots ҷўяки сабзӣ; 3) маҷрои дарё, тағ (*бахр*): The bed of the stream was dry. Маҷрои дарё хушк шуда буд.

to go to bed хоб кардан;

to make the bed ҷои хоб партофтан.

bedroom ['bedrʊm] *n* утоқи хоб, хобгоҳ.

bedside ['bedsaɪd] *n*: at/by the bedside канори бистар.

bedtime ['bedtaɪm] *n* вақти хоб.

bee [bi:] *n* занбӯр.

beef [bi:f] *n* гушти гов.

been [bi:n] *p.p. аз be*.

beer [biə] *n* пиво, оби ҷав.

beet [bi:t] *n* лаблабӯ.

beetle ['bi:tɪl] *n* гамбусак.

before [bi'fɔ:] 1. *prep* пеш, пеш аз:

before dinner пеш аз нахор; before my eyes дар пеши чашмам; before the war пеш аз ҷанг;

before long ба зудӣ;

before then то он вақт;

2. *adv* пештар: You were never late before. Пештар шумо ҳеҷ гоҳ дер намекардед.

3. *сj* пеш аз он ки, пеш аз ҳама: Shut all the windows before you go. Пеш аз баромадан ҳамаи тирезаҳоро пӯшед.

beforehand [bi'fɔ:hænd] *adv* пешакӣ.

beg [beg] *v (begged; begging)* 1) хошиш кардан, хостан: We begged him to stay. Мо хошиш кардем, ки истад. 2) гадоӣ кардан: He was so poor that he had to beg in the streets. Чунон камбизоат буд, ки маҷбур шуд гадоӣ кунад.

Beg your pardon! Бубахшед!

began [bi'gæn] *past аз begin*.

beggar ['begə] *n* гадо, бечора.

begged [begd] *ниг. beg*.

begging ['begɪŋ] *ниг. beg*.

begin [bi'gɪn] *v (began; begun; pres.p.*

beginning) сар кардан, шурӯъ кардан, оғоз кардан;

to begin with sth аз чизе оғоз кардан: He began his speech with a greeting. Ӯ нутқашро аз табриқот оғоз кард.

to begin with пеш аз ҳама: To begin with, you must realize I have very little time. Пеш аз ҳама бояд донист, ки вақти хеле кам дорам.

beginner [bi'gɪnə] *n.* навқор, навшогирд

beginning [bi'gɪnɪŋ] 1. *pres. p. аз begin*: We're beginning our lesson. Дар-сро оғоз мекунем.

2. n ибтидо, огоз: It was a successful beginning. Ин огози бомуваффакият буд.

at the beginning аз ибтидо;

from beginning to end аз ибтидо то интихо.

begun [bɪ'ɡʌn] *p. p.* аз begin.

behalf [bi'hɑ:f] *n.* in/on behalf of ба хотири, ба нафъи, аз номи: I'm speaking on my friends' behalf. Ман аз номи дустонам сӯхан мегӯям.

behave [bi'heɪv] *v* рафтор кардан;

behave yourself рафторатро нигоҳ дор.

behavior [bi'heɪvɪə] *n* рафтор, одоб, ахлоқ.

best [bɪ'hest] *n* кавл, ваъда, амр, дастур.

behind [bi'hɑɪnd] **1. prep** пас(и), дар пас(и), ақиб(и): behind the door дар паси дар;

2. adv аз ақиб, аз пушт, аз қафо: The dog was running behind. Сағ аз қафо медавид.

to be behind қафо мондан: She was behind (the others) in physics. Ӯ аз физика (аз дигарҳо) қафо монд.

being ['bi:ɪŋ] **1. pres. p.** аз be: Being very busy, we could not see everything. Аз сабаби банд будан мо ҳама чизро дидан натавонистем.

2. n 1) ҳастӣ, вучуд: to come into being ба вучуд омадан; new cities brought into being by man шаҳрҳои нави тафасути инсон ба вучуд оварда шуда; 2) мавҷудоти зинда: Nobody knows if there are intelligent beings on other planets. Ҳеч кас наметодонад, ки оё дар сайёраҳои дигар мавҷудоти зинда сукунат доранд.

Belgium ['beldʒəm] *n* Белгия.

Belgrade [bel'greɪd] *n* ш. Белград.

belief [bi'li:f] *n* ақида, эътиқод, имон.

believe [bi'li:v] *v* 1) бовар кардан: I believe what you say. Ба он чизе, ки шумо мегӯед боварӣ дорам. 2) фикр кардан: I believe so. Ман ҳамин хел фикр мекунам.

to make believe вонамуд кардан.

bell [bel] *n* 1) занг, зангула: The bells are ringing. Зангулаҳо садо медиханд. 2) занг: the bell for the lesson занг барои дарс.

bellies ['belɪz] *pl* аз belly.

belligerent [bi'lidʒərənt] *a* ҷангҷӯ.

belly ['belɪ] *n* (*pl* bellies) шикам.

belong [bi'lɔ:ŋ] *v* тааллуқ доштан (*to sb - ба касе*).

belongings [bi'lɔŋɪŋz] *n* мутааллиқот, дорой, лавозимот.

Belarus ['belə'ɾʌs] *n* Белорус.

Belarus [belə'ɾʌs] **1. n** белорус (*миллат*);

2. a белорусӣ (*забон*).

below [bi'ləu] **1. prep** поин аз: below zero поин аз сифр; below the surface поин аз сатҳ

2. adv дар поён, аз поён: We could hear the noise coming from below. Мо аз поён овозро мешундем.

belt [belt] *n* камарбанд, тасма.

bench [bentʃ] *n* курсӣ, ҳарак.

bend [bend] **1. n** ҳамгашт: This road has many bends. Ин роҳ ҳамгашти зиёд дорад.

2. v (**bent; bent**) 1) кат кардан, қач кардан: This wire bends easily. Ин сим ба осонӣ кат мешавад. 2) ҳам шудан/кардан: He bent his head. Ӯ сарашро ҳам кард.

beneath [bi'ni:θ] **1. prep** поинтар аз, дар зери: beneath the stars поинтар аз ситораҳо.

2. adv дар поён: The valley lay beneath. Водӣ дар поён хобида буд.

beneficial [beni'fiʃl] *a* судманд, муфид.

benefit ['benɪfɪt] **1. n** суд; манфиат: The book wasn't much benefit to me. Ин китоб ба ман манфиати зиёд наовард.

for the benefit ба нафъи;

2. v манфиат бурдан, суд бурдан, кӯмак кардан: The new railway will benefit the district. Хати нави роҳи охан ба минтақа манфиат меорад.

benevolence [bi'nevələns] *n* хайр-хохй, неххохй.

Benin [be'ni:n] *n* Бенин.

bent [bent] *past va p. p. az bend 2.*

Berlin [bɜ:'lɪn] *n* ш. Берлин.

berry ['berɪ] *n* (*pl berries*) дона; мева.

berth [bɜ:θ] *n* раф, кат (*дар вагош роҳи оҳан*); хобгоҳ (*дар кишти*).

beside [bi'saɪd] *prep* дар наздикии,

дар канори, назди

besides [bi'saɪdz] **1.** *prep* илова бар:

Besides him there were ten people there. Илова бар ӯ, дар он чо дах нафар буданд.

2. *adv* иловатан: I don't want to go. Besides, it's too late. Ман рафтан намецохам. Иловатан, аллакай хеле бевакт шудааст.

besiege [bi'si:dʒ] *v* мухосира кардан, ихота кардан.

best [best] **1.** *n* бехтарин: You deserve the best. Шумо сазовори бехтарин хастед.

at **best** агар ба некиаш (*хубиаш*) гирем;

to be at one's best дастболо будан;

to do one's best кушиш кардан, тамоми имкониятхоро истифода бурдан;

2. *a* (*д. олӣ аз good*) (некӯтарин): That's the best thing you can do. Ин некӯтарин корест, ки шумо карда метавонед.

the best part of sth қисмати зиёдтари чизе;

3. *adv* (*д. олӣ аз well II 2.*) **1)** бехтар аз хама: Who draws best? Ки бехтар аз хама расм мекашад? **2)** зиёдтар аз хама, ниҳоят: I liked this book best. Ин китоб ниҳоят ба ман писанд омад.

bet [bet] *v* (**bet, betted; bet, betted;** *pres. p. betting*) шарт бастан, гарав бастан: I bet he doesn't know this. Шарт мебандем, ки ӯ инро намедонад.

betray [bi'treɪ] *v* **1)** хиёнат кардан: He betrayed his friends. Ӯ ба

дӯстонаш хиёнат кард. **2)** фош кардан: Her eyes betrayed her real feelings. Чашмонаш хиссиёти ниҳонии ӯро фош мекарданд.

betrayal [bi'treɪəl] *n* хиёнат.

better ['betə] **1.** *a* (*д. муқ. аз good 2.*)

бехтар: Today the weather is better than it was yesterday. Имрӯз боду ҳаво аз дирӯз бехтар аст.

the better part of sth қисмати зиёдтари чизе;

to be/feel better бехтар хис кардан;

2. *adv* (*д. муқ. аз well II 2.*) **1)**

бехтар: You know English better than I do. Шумо забони англисиро аз ман бехтар медонед. **2)** бештар: I like it much better. Ба ман ин чиз бештар маъқул аст.

had better бехтар мешуд (*буд*): You had better go now. Агар ҳозир мерафтед, бехтар мебуд.

between [bi'twi:n] *prep* дар байни, миёнаи;

in between дар миёни, дар мобайни.

beware [bi'weə] *v* ҳазар кардан аз (*of sb - kase*): Beware of dog! Аз сар эҳтиёт шавед!

bewilder [bi'wildə] *v* гумроҳ кардан, аз роҳ задан

beyond [bi'jɒnd] **1.** *prep* **1)** он сӯ, он тараф: beyond the mountains он тарафи кӯҳҳо; **2)** берун аз, беруни: beyond comparison берун аз муқоиса; beyond my understanding берун аз фаҳмиши ман; beyond hope беилоч, бефоида;

2. *adv* дуру дур, дар масофае: The hills lay beyond. Дар масофае теппаҳо чойгир шуда буданд.

bias ['baɪəs] *n* таассуб, тамоил ба як тараф.

Bible, the ['baɪbl] *n* Инчил.

bicycle ['baɪsɪkl] *n* велосипед.

bid [bɪd] *v* (**bade, bid; bidden, bid;** *pres.*

p. bidding) нарх пешниҳод кардан; **to bid farewell/ good-bye** хайру хуш кардан, худохофизӣ кардан.

bidden ['bɪdn] *p. p. аз bid.*

bidding ['bɪdɪŋ] *pres. p. or bid.*

big [bɪg] *a (bigger; biggest)* бузург, калон;

Big Ben Бени Бузург (*soame дар бинои парламенти Англия*).

bike [baɪk] *n (суфт. аз bicycle)* велосипед.

bilateral [baɪ'lætərəl] *a* дутарафа, дучониба.

bill I [bɪl] *n* 1) лоихаи конун: A new bill was introduced yesterday. Дирӯз лоихаи конуни нав баррасӣ гардид. 2) хисоб: He asked for the bill. Ӯ хисоб пурсид. 3) *амер.* банкнота: a dollar bill як доллари коғазӣ.

bill II [bɪl] *n* нӯл: a pointed bill нӯли тез

billion ['bɪljən] *n* триллион (*дар Англия*); миллиард (*дар ИМА*).

bind [baɪnd] *v (bound; bound)* 1) бастан: They bound the logs together. Онҳо чӯбхоро бо ҳам бастанд. 2) дӯхтан: He bound two books into one volume. Ӯ ду китобро дар як чилд бо ҳам дӯхт.

to bind up бастан: The doctor bound up his finger. Духтур ангушташро бастр.

biography [baɪ'ɒgrəfi] *n (pl biographies)* шарҳи ҳол, тарҷумаи ҳол.

biology [baɪ'ɒlədʒɪ] *n* биология, зиетшиноӣ.

birch ['bɜ:tʃ] *n* берёза, тӯс.

bird [bɜ:d] *n* паранда;

A bird in the hand is worth two in the bush. *Зарб.* ~ Шалгами пухта беҳ зи нуқраи ҳом.

Birmingham ['bɜ:mɪŋəm] *n* ш. Бирмингем.

birth [bɜ:θ] *n* зоиш, тавлид; *мач.* пайдоиш, оғоз;

to give birth to таваллуд кардан, ба дунё овардан; *мач.* оғоз кардан.

birthday ['bɜ:θdeɪ] *n* рӯзи таваллуд;

birthday cake торти рӯзи таваллуд;

birthday card табрикномаи рӯзи таваллуд;

birthday party шабнишинии рӯзи таваллуд.

birthplace ['bɜ:θpleɪs] *n* зодгоҳ, таваллудгоҳ.

biscuit ['bɪskɪt] *n* бисквити хушк.

bishop ['bɪʃəp] *n* ускуф.

bit I [bɪt] *n* 1) пора, андаке, камтар: small bits of sugar пораҳои хурди канд; 2) (**a bit**) андаке, камтар: I'm a bit tired. Ман камтар монда шудам.

bit by bit тадричан, зарра-зарра; **not a bit** ҳеч заррае.

bit II [bɪt] *past* аз **bite 2.**: She bit off the thread. Ӯ ресмонро бо дандонаш бурид.

bite [baɪt] **1.** *n* 1) чои газидаи дандон ё неш: a snake's bite нешзадаи мор; 2) пора: Eat the whole apple, not just a bite. Себро пурра хӯред, на фақат пораашро.

to have a bite хӯрда;

to take a bite газидан;

2. *v (bit; bitten)* газидан; неш задан: My dog never bites. Саги ман ҳеч гоҳ намегазад.

bitten ['bɪtn] *p. p.* аз **bite 2.**

bitter ['bɪtə] *a* 1) талх, тунд, тез: a bitter taste мазаи тез; the bitter truth ҳақиқати талх; 2) сахт, бисёр: a bitter cold сармои сахт; 3) шадид: a bitter struggle муборизаи шадид

bitterly ['bɪtəli] *adv* 1) аламовар: He was bitterly disappointed. Ӯ аламовар сахт дилхунук гардида буд. 2) сахт, хеле: It was bitterly cold. Хуноқи сахт буд.

black [blæk] *a* сиёҳ, тира.

blackberry ['blækbəri] *n (pl blackberries)* марминҷон, шохтут, тути сиёҳ.

blackboard ['blækbɔ:d] *n* тахтаи синф.

blackmail ['blækmeɪl] *n* таҳдид.

blacksmith ['blæksmɪθ] *n* охангар.

blade [bleɪd] *n* 1) теғ: the blade of a knife теги қорд.

blame [bleim] 1. *n* 1) гуноҳ, айб (*for sth - барои чизе*): I can't take the blame upon myself. Ман наметавонам гуноҳро ба гарданам гирам. 2) сарзаниш: He deserves blame. Ҷ ба сарзаниш меарзад.

2. *v* гунаҳкор кардан (*for sth - барои чизе*): You have only yourself to blame. Шумо бояд факат худро гунаҳкор ҳисоб кунед.

blank [blæŋk] 1. *n* чои сафед ва холӣ: Leave a blank if you can't answer the question. Агар ба савол ҷавоб додан натавонед, чои холӣ гузоред.

2. *a* тоза, холӣ, нанавишта: a blank sheet of paper когази тоза.

blanket ['blæŋkɪt] *n* кампали пашмин, рӯйпӯш

blast [bla:st] 1. *n* 1) тундбод: A blast of cold air blew into the room. Тундбоди хунук ба хона зада даромад. 2) тарқиш: We heard the blast a mile away. Мо дар масофаи як мил тарқишро шунидем.

2. *v* тарқондан: The old building was blasted. Бинои кӯхна тарқонда шуд.

blast-off ['bla:stɒf] *n* парвоз.

blatant ['bleɪtənt] *a* дагал (она), дурушт.

blaze [bleɪz] 1. *n* шӯъла: The fire brigade quickly put out the blaze. Ҳайати сӯхторхомӯшқунандагон шӯълаи оташро тез хомӯш карданд.

2. *v* сӯхтан, дурахшидан: His eyes were blazing. Чашмонаш медурахшиданд.

blazer ['bleɪzə] *n* навъи либоси варзишӣ.

bleak [bli:k] *a* сард, рангпарида.

bled [bled] *past* *va p. p.* аз **bleed**.

bleed [bli:d] *v* (**bled**; **bled**) хун рехтан.

blend [blend] 1. *n* омехта: a blend of tea омехтаи намудҳои чой;

2. *v* омехтан, омехта шудан: Oil and water do not blend. Равған ва об омехта намешаванд.

bless [bles] *v* баракат додан, дуои хайр кардан.

blessing ['blesɪŋ] 1. *pres. p.* аз **bless**.

2. *n* баракат, дуои хайр: to receive a blessing дуои хайр гирифтан.

blew [blu:] *past* аз **blow** II.

blind [blaɪnd] *n* 1) парда: Pull down the blinds. Пардаро фароред. 2) кур (*маҷ.*): He is blind to his own faults. Ӯ камбудихои худро намебинад.

3. *v* хира кардан: For a moment the sun blinded him. Чанд лаҳза офтоб чашмонашро хира кард.

blindfold ['blaɪndfəʊld] *v* чашм бастан.

blink [blɪŋk] *v* чашмакӣ задан, як лаҳзаи дурахш.

blizzard ['blɪzəd] *n* вазиши тунд/шадид, бӯрон.

bloc [blɒk] *n* иттиходи чанд хизб.

block [blɒk] 1. *n* 1) харсанг, тахтасанг: The pyramids were built of large blocks of stone. Аҳромҳо аз харсангҳои калон сохта шуда буданд. 2) маҳалла. She lives three blocks from the school. Ӯ се маҳалла дуртар аз мактаб зиндагӣ мекунад. 3) монеа: There was a block in the pipe. Кубур монеа дошт.

a block of flats бинои чандин хучрадор;

2. *a* block letters харфҳои чопӣ;

3. *v* бастан, монеъ кардан: The road was blocked with snow. Роҳро барф баста буд.

blockade [blɒ'keɪd] *n* муҳосира.

blond [blɒnd] *n* марди малламӯй.

blonde [blɒnd] *n* зани малламӯй.

blood [blʌd] *n* хун.

bloodshed ['blʌdʃed] *n* хунрезӣ.

bloody ['blʌdɪ] *n* хунолуд.

bloom [blu:m] *n* ранг, шукуфа, бехбудӣ; *маҷ.* обу тоб.

blossom ['blɒsəm] 1. *n* шукуфа, мавсими шукуфа, мавсими гулкунӣ: The apple trees are in blossom. Дарахтони себ дар мавсими гул мебошанд.

2. *v* гул кардан; рушд кардан: The cherry-trees will blossom next month.

Дарактони олуболу мохи дигар гул мекунад.

blot [blɒt] *n* лак, лакка; дог; маҷ. айб.

blouse [blaʊz] *n* блауз, пирокан.

blow I [bləʊ] *n* зарб, зарба: It was a great blow to us. Ин ба мо зарбаи сахт буд.

blow II [bləʊ] *v* (**blew**; **blown**) вазилан: пуф кардан: A strong wind was blowing. Шамоли сахт мевазид. Blow on the fire or it will go out. Оташро пуф кунед, набошад мемурад.

to blow away бурдан (*бар асарӣ шамол*): The wind blew his hat. Шамол кулохашро бурд.

to blow out хомӯш кардан; хомӯш шудан: The candle blew out. Шамъ хомӯш шуд.

to blow over хомӯш шудан: The storm blew over. Шамол хомӯш шуд.

to blow up 1) таркидан: The bomb blew up. Бомба таркид. 2) дам кардан, пуф кардан; пур кардан (*бо ҳаво, газ*): Blow up the bicycle tyre. Шинаи велосипедро дам кунед.

to blow one's nose бинӣ афшондан.

blown [blaʊn] *p. p.* аз **blow II**.

blue [blu:] *a* кабуд, нилӣ, обӣ, тира: blue sky осмони кабуд.

blues [blu:z] *n pl* блуз (*як навъи музикии ҷаз*) бо оҳанги ҳазономез.

blunder ['blʌndə] *n* 1. иштибохи бузург, сахв, хатоии сахт;

2. *v* иштибоҳ кардан; ба иштибоҳ андохтан.

blunt [blʌnt] *a* 1) кунд: blunt knife корди кунд; 2) дурушт; тунду тез, сахт, баланд: blunt words суҳанони дурушт.

blush [blʌʃ] *v* аз хичолат сурх шудан, шарманда шудан.

board I [bɔ:d] 1. *n* 1) тахта: The floor is made of boards. Фарши хона аз тахта сохта шудааст. 2) хӯрок, гизо: How much do you pay for board and lodging? Барои хӯрок ва хона чанд сум медахед. 3) дар болои, дар даруни (*киштӣ, тайёра*): There were

fifty passengers on board of the ship. Дар болои киштӣ панҷоҳ нафар мусофирон буданд.

2. *v* нишастан, савор шудан (*ба тайёра, киштӣ*): They boarded the plane at two o'clock. Онҳо соати ду ба тайёра нишастанд.

board II [bɔ:d] *n* хайати мудирӣ, идора, шӯро; вазорат: The Board of Trade Вазорати тичорат (*дар Британия Кабир*).

boarding-house ['bɔ:diŋhaus] *n* пансион, омӯзишгоҳи шабонарӯзӣ.

boarding-school ['bɔ:diŋsku:l] *n* мактаб-интернат.

boast [bəʊst] 1. *n* лоф, лофзанӣ: I don't believe his boast. Ман ба лофзаниии вай бовар намекунам.

2. *v* 1) лоф задан, худситой кардан (*of/about - аз/бо*): He boasts about his new car every day. Ӯ бо автомобили нави худ ҳар рӯз худситой мекунад. 2) болидан, фахр кардан: Our school boasts a fine garden. Мактаби мо аз боғи зебоаш мефахрад.

boat [bəʊt] *n* 1) кайк: They got into the boat. Онҳо ба кайк савор шуданд. 2) киштӣ: They took a boat at Glasgow. Онҳо дар Глазго ба киштӣ нишастанд.

to go by boat бо киштӣ шино кардан.

boating ['bəʊtiŋ] *n* to go boating кайкронӣ кардан.

body ['bɔ:di] (*pl* **bodies**) 1) тан бадан, ҷисм, вучуди ҷисмонӣ: healthy body бадани солим; a heavenly body ҷисми осмонӣ; 2) тана, қисмати асосии чизе: the body of a ship танаи киштӣ; the body of a motor-car кузови автомобил; 3) рӯки: a legislative/ executive body рӯки конунгузоричроия.

boil [bɔil] *v* 1) чӯшондан, чӯш задан: Please boil some water. Лутфан камтар об чӯшонед. 2) пухтан: please boil some rice for dinner. Лутфан барои хӯрок биринҷ пазед.

boiler ['bɔilə] *n* дег, зарфи маҳсул-обчӯшонӣ.

bold ['bould] *a* 1) далер, часур; бек-бок: a bold deed рафтори часур; 2) густохона, дагалона; bold manners рафтори дагалона; 3) равшан, сарех: the bold shape of a mountain тасвири равшани кӯх;

in bold type бо харфҳои сиёҳ.

Bolivia [bə'li:vɪə] *n* Боливия.

bolt [bould] *n* болт.

bomb [bɒm] 1. *n* бомба: The enemy dropped bombs on the bridge. Душман болои купрук бомба партофт.

2. *v* бомбаборон кардан: They bombed the railway lines. Онҳо хати роҳи оҳанро бомбаборон карданд.

bomber ['bɒmə] *n* бомбаандоз (*майёра*).

bond [bɒnd] *n* алоқа, пайвастагӣ, робита.

bone [boun] *n* устухон.

bonfire ['bɒnfaiə] *n* оташ.

Bonn [bɒn] *n* и. Бонн.

bonnet ['bɒnɪt] *n* навъи кулоҳи занона.

boogie-woogie ['bu:gi'wu:gi] (*инч. boogie*) *n* буги-вуги (*як навъи мусиқии чаз*).

book [buk] 1. *n* китоб: books on art китобҳо доир ба санъат;

2. *v* кабан чой гирифтани, фармудан: I've booked two seats for the concert. Ман барои намоиш ду чой гирифтаам.

bookcase ['bukkeɪs] *n* чевони китоб.

booklet ['buklɪt] *n* китобча.

booking-office ['bukɪŋ,ɔfɪs] *n* дӯкони билетфурушӣ.

boom [bu:m] 1. *n* 1) гурриш: the boom of thunder гурриши раъд; 2) пешрафти босуръат: business boom пешрафти босуръати бизнес;

2. *v* 1) гурридан, гулдуррос задан: The big guns boomed. Тӯпҳои бузург гулдуррос заданд. 2) босуръат пеш рафтан: Trade is booming. Тичорат босуръат пеш меравад.

boost [bu:st] *v* баланд кардан; зиёд кардан.

boot [bu:t] *n* мӯза.

booth [bu:ð] *n* дӯкони.

border ['bɔ:də] 1. *n* сарҳад, марз: the border between the two countries сарҳад байни ду кишвар; a border incident воқеаи сарҳадӣ;

2. *v* ҳамсарҳад будан (*он - бо*); пешондан: Both Canada and Mexico border on the USA. Канада ва ҳам Мексика бо ИМА ҳамсарҳад мебошанд.

bore I [bɔ:] *v* сӯроҳ кардан; нақб задан: He bored a hole in the board. Вай тахтаро сӯроҳ кард.

bore II [bɔ:] 1. *n* 1) амали хастакунанда, дилтангкунанда: What a bore! Чӣ зикие! 2) мичинг, дилбазан: He is a terrible bore. Ӯ як одами дилбазан аст.

2. *v* дилтанг кардан, хаста кардан: His story bored me. Ҳикояи ӯ маро дилтанг кард.

to be bored зик шудан: I'm bored. Ман зик шудам.

bore III [bɔ:] *past* аз **bear II**.

boring ['bɔ:ɪŋ] 1. *pres. p.* аз **bore II** 2.

2. *a* дилтангкунанда, хастакунанда: What a boring film! Чӣ навори хастакунанда!

born [bɔ:n] 1. (*p. p.* аз **bear II** 4);

2. *a* модарзодӣ: a born actor хунарманди модарзодӣ.

borne [bɔ:n] *p. p.* аз **bear II**.

borrow ['bɔ:rou] *v* 1) гирифтани: May I borrow your pencil? Қаламатонро гирифтани мумкин аст? 2) иқтибос кардан, қабул кардан: This custom was borrowed from the French. Ин анъана аз франсавиҳо қабул шудааст.

bosom ['buzəm] *a* сина, бағал, бар;

bosom friend дустии самимӣ.

Bosporus ['bɔspərəs] *n* Босфор (*халиҷ*).

boss [bɒs] *n* мудир, раис, хӯчаин, роҳбар.

botany ['bɒtəni] *n* гиёҳшиносӣ, ботаника.

both [bəʊθ] *pron* ҳар ду: both of them ҳар дуи онҳо:

both... and... ҳам... ҳам...; ва... ҳам...: He speaks both English and Russian. Ӯ ҳам ба забони англисӣ ва ҳам ба русӣ гап мезанад.

bother ['bɒðə] 1. *n* хизмат, ранчиш, парешонӣ;

2. *v* заҳмат додан: Stop bothering your father. Падаратро заҳмат додан бас кун.

Don't bother! Ташвиш нақашед!

Botswana [bɒ'tswɑ:nə] *n* Ботсвана.

bottle ['bɒtl] *n* шиша.

bottom ['bɒtəm] *n* 1) таг: the bottom of a well таги чох; 2) поин, қисмати поин; охир: at the bottom of the stairs дар поини зинапоя; at the bottom of the page дар охири саҳифа.

bough [bau] *n* шохаи дарахт.

bought [bɔ:t] *past va p. p.* аз buy.

bounce [baʊns] боло частан; паридан.

bound I [baʊnd] *n (од. pl)* ҳад, қанор: Her joy knew no bounds. Хурсандии ӯ ҳадду қанор надошт.

bound II [baʊnd] *n* хез, часту хез, чахиш: With one bound the deer was across the stream. Бо як чахиш оху аз дарёча парид.

bound III [baʊnd] 1. *past. va p. p.* аз bind: She bound the package with a string. Ӯ бугчаро бо ресмон баст.

2. *a* заррурӣ, ҳатмӣ: He is bound to win. Ӯ бояд ҳатман голиб ояд.

bound IV [baʊnd] *a* омода/тайёр барои ҳаракат: The ship is bound for London. Киштӣ тайёр аст ба тарафи Лондон ҳаракат кунад.

boundary ['baʊndrɪ] *n (pl boundaries)* сарҳад, марз.

bouquet [bu'keɪ] *n* дастаи гул; to throw a bouquet at sb *амер* касеро таърифӣ тавсиф кардан.

bourgeois ['bʊəʒwɑ:] *a* буржуазӣ.

bourgeoisie [,bʊəʒwɑ:'zi:] *n* буржуазия.

bow I [bau] 1. *n* таъзим: He made a low bow to her. Ӯ таъзим кард.

2. *v* таъзим кардан. He bowed to the audience. Ӯ ба тарафи тамошобинон таъзим кард.

bow II [bou] *n* 1) қамон: Indians used bows and arrows to hunt animals. Ҳиндуҳо хангоми шикор аз қамон ва найза истифода мебуданд. 2) қамонча: a violin bow қамончаи гижжак.

bow [boul] *n* қоса; пиёла; чом.

bow-wow [bau'wau] *n* ав-ав, вақ-вақ (*аккоси сағ*).

box [bɒks] *n* 1) куттӣ; сандук: a box of matches куттӣи гӯгирд; 2) ложа нишем (*дар театр*): They sat in a box. Онҳо дар ложа нишаста буданд.

boxer ['bɒksə] *n* муштзан, боксёр.

boxing ['bɒksɪŋ] *n* муштзанӣ, бокс.

box-office ['bɒksɒfɪs] *n* дӯкони билетфурушии театр.

boy [bɔɪ] *n* писар, писарбача.

boycott ['bɔɪkɒt] 1. *n* таҳрим, бойкот: to apply the boycott мавриди таҳрим қарор додан;

2. *v* худдорӣ кардан: They decided to boycott the meeting. Онҳо аз иштирок дар чаласа худдорӣ карданд.

boyfriend ['bɔɪfrend] *n* рафик, дӯст. Nina's boyfriend дӯсти Нина.

boyhood ['bɔɪhʊd] *n* бачагӣ.

bracelet ['breɪslɪt] *n* дастбанд, боzubанд.

braces ['breɪsɪz] *n* банди шим.

bracket ['brækɪt] *n* қавс.

brag [bræg] *v (bragged; bragging)* лоф задан, болидан.

braid [breɪd] 1. *n* кокул (*боф*): She wore her hair in braids. Мӯйҳояшро бофта буд.

2. *v* бофтан: She can braid her own hair. Ӯ худ метавонад мӯйҳояшро бофад.

brain [breɪn] *n* 1) мағз, майна: the human brain мағзи инсон; 2) фаҳмиш,

заковат: He has a mathematical brain.
 Ү заковати риџэй дорад.

brainwash ['brɛmʷəʃ] *v* ташвикоти акида кардан, “шустушӯи мағз”.

brake [breik] 1. *n* тормоз: Put on the brakes! Тормоз дихед! Истед!

2. *v* тормоз додан: Always brake before a curve. Пеш аз гардиш доимо тормоз дихед.

branch [brɑːntʃ] *n* 1) шоха, шох: from branch to branch аз шоха ба шоха; 2) шохоб: a branch of the river шохоби дарё; 3) ришта: a branch of learning риштаи дониш; 4) бахш: a branch of the city library бахши китобхонаи шаҳрӣ.

brand [brænd] 1. *n* навъ: What brand of tea do you prefer? Шумо кадом навъи чойро дӯст медоред?

2. *v* дог мондан, маҷ. бадном кардан: He was branded as a traitor. Ҷуро ҳамчун хоин бадном карданд.

brass [brɑːs] *n* биринҷ: brass buttons тугмаҳои биринҷӣ.

brave [breɪv] *a* далер, часур.

bravery ['breɪvəri] *n* часурӣ, далерӣ.

Brazil [brə'zɪl] *n* Бразилия.

breach [bri:tʃ] *n* 1) сӯрох, шикоф: a breach in the wall сӯрохии девор; 2) катъи робита: a breach between friends катъи робита байни дӯстон; 3) шикастан: a breach of the law конуншиканӣ кардан.

bread [bred] *n* нон;

bread and butter нон бо равған.

breadth [bredθ] *n* васеъгӣ, фарохӣ.

break [breik] 1. *n* 1) шикаст; шикоф: a break in the wall шикофи девор; 2) танаффус: During the second break we ate our apples. Ҳангоми танаффуси дуйум мо себҳои худро хӯрдм.

2. *v* (broke; broken) 1) шикастан, пора кардан: to break a pencil каламро шикастан; to break a window шишаро шикастан; 2) буридан: to break the train of thought фикрронии

касоро буридан; 3) катъ кардан: to break with an old friend муносибатро бо дӯсти дерина катъ кардан; 4) вайрон кардан: to break an agreement шартнома ро вайрон кардан; to break one's promise ба ваъда вафо накардан;

to break down 1) вайрон кардан: The car's engine broke down. Мотори мошин вайрон шуд. 2) катъ гардидан: The negotiations broke down. Музокирот катъ гардид.

to break one's neck гардани касоро шикастан;

to break in/into зер карда даромадан: The thieves broke into the house. Дуздҳо ба хона зер карда даромаданд.

to break off катъ гардондан: The two countries broke off diplomatic relations. Ду кишвар муносибатҳои дипломатиро катъ карданд.

to break out сар шудан: A fire broke out. Сӯхтор сар шуд.

to break through рахна кардан: The tanks broke through enemy lines. Танкҳо хати мудофиаи душманро рахна карданд.

to break up 1) шикаста шудан: The ship broke up on the rocks. Киштӣ ба харсангҳо бархӯрда шикаст. 2) катъ гардидан: School breaks up in July. Дарсҳо дар мактаб моҳи июл катъ мегарданд.

breakdown ['breikdaun] *n* 1) шикаст; маҷ. қатъ: What caused the breakdown in the negotiations? Ба катъи музокирот чӣ сабаб шуд? 2) сукут: She is having a nervous breakdown. Ӯ сукути асаб дорад.

breakfast ['brekfəst] *n* хӯроки субҳ, субҳона, нахорӣ;

to have breakfast субҳона хӯрдан, хӯроки субҳ хӯрдан.

break-through ['breikθruː] *n* 1) юриш, ҳамлаи ногаҳонӣ: The troops made a break-through at night. Артиш шабона юриш кард. 2) дастоварди бузург: The launching of the first satellite was a great breakthrough in mod-

ern science. Парвози аввалини ҳамсафар дастоварди бузурги илми муосир буд.

breast [brɛst] *n* сина, пистон.

breath [brɛθ] *n* нафас, нафаскашӣ;

under one's breath пичир-пичир; паст;

to be out of breath нафасгир шудан;

to catch/hold one's breath дам набаровардан;

to take breath дам баровардан;

to take a deep breath нафаси чуқур кашидан.

breathe [brɪ:ð] *v* нафас кашидан.

breathing ['brɪ:ðɪŋ] 1. *pres. p. az*

breathe: Is he still breathing? Ҳанӯз ҳам нафас мекашад?

2. *n* нафаскашӣ: deep breathing нафаскашии чуқур.

breathless ['brɛθlɪs] *a* 1)

нафасгиршуда: Running fast made him breathless. Бо суръат давидан ӯро нафасгир кард. 2) дам набароварда: They listened to her with breathless attention. Онҳо нафас нагирифта ба ӯ гӯш медоданд.

bred [brɛd] *pas va p. p. az breed* 2.

breed [brɪ:d] 1. *n* насл: The farmer has a fine breed of sheep. Ҳамин фермер насли аълои гӯсфанд дорад.

2. *v* (**bred; bred**) 1) парвариш кардан: Last year he bred rabbits. Соли гузашта ӯ харгӯш парвариш мекард. 2) зиёд шудан: Rabbits breed frequently. Харгӯшо тез зиёд мешаванд. 3) тавлид кардан, ба вучуд овардан: Dirt breeds disease. Ифлосӣ касалӣ ба вучуд меоварад.

breeze [brɪ:z] *n* боди мулоим; насим.

brevity ['brɛvɪtɪ] *n* кӯтоҳӣ.

brew [brɪ:u:] *v* дам кардан (*чай*); шуруъ кардан.

bribe [braɪb] 1. *n* ришва, пора: He was offered a bribe. Ба ӯ ришва пешниҳод карданд.

2. *v* ришва додан: He was bribed to keep silent. Ба ӯ ришва доданд, то ки хомӯш бошад.

brick [brɪk] *n* 1) хишт: a brick house ё a house made of bricks хонаи хиштин;

2) *pl* куттичаҳои бачагона.

bricklayer ['brɪkleɪə] *n* деворгар;

bride [braɪd] *n* арӯс.

bridegroom ['braɪdgru:m] *n* домод.

bridge [brɪdʒ] *n* кӯпрук, пул.

bridle ['braɪd] 1. лачом, чилав: to put a bridle on a horse лачоми аспрандохтан;

2. *v* *mach.* тобеъ кардан, ром кардан; пешгирӣ кардан; чилав додан: to bridle the forces of war чилав задан. чангчӯён.

brief [brɪ:f] *a* кӯтоҳ;

in brief мухтасар.

briefcase ['brɪ:fkeɪs] *n* киф портфел.

brigade [brɪ'geɪd] *n* даста, гурӯҳ бригада.

bright [braɪt] *a* 1) равшан, дурахшон: bright colours рангҳои тобон; 2) боистеъдод, зирак: bright boy бача боистеъдод.

brighten ['braɪtn] *v* равшан кардан дурахшон кардан.

brilliant ['brɪljənt] *a* тобон барҷаста.

brim [brɪm] *n* лаб, канор, хошия.

bring [brɪŋ] *v* (**brought; brought**) 1) овардан: Remember to bring these books tomorrow. Овардани китобхоро пагоҳ аз хотир набароред. 2) боис (*сабаб*) шудан: The sad news brought tears to her eyes. Хабарҳои нохуш боиси рехтани ашкхояш шуд.

to bring about сабаби амре шудан: I brought about great changes. Ин бодигаруниҳои бузург сабаб шуд.

to bring back 1) баргардондан: I've brought back the book you lent me. Ман китобатонро баргардондам. 2) ба хотир овардан: Your letter brought back many memories. Номани шумо воқеаҳои зиёдеро ба хотирам овард.

to bring forward муаррифӣ кардан: He brought forward a new proposal. Ӯ пешниҳоди чадидро муаррифӣ кард.

to bring up 1) ба воя расондан: The

grandmother brought them up. Мода-даркалонаш онхоро ба воя расонд. 2) бардоштани масъала: The question will be brought up again at the meeting. Дар чаласа ин масъала аз нав бардошта мешавад.

to bring to an end ба охир расидан;

to bring to light ошкор кардан;

to bring under control зери назорат карор додан.

brink [brɪŋk] *n* лаб, канор *мач.* ҳад, худуд.

brisk [brɪsk] *a* чобук, тез.

Britain ['brɪtɪn] *n* Британия.

British ['brɪtɪʃ] 1. *n* the British

британиягӣ;

2. *a* британи, англисӣ (*забон*);

British Commonwealth Иттиҳоди Британия;

the **British Isles** қазираҳои Британия.

brittle ['brɪtl] *a* шикананда, қатъшаванда.

broad [brɔ:d] *a* васеъ, паҳн, кушод, паҳновар.

broadcast ['brɔ:dka:st] 1. *n* интишор: We listen to the news broadcast every evening. Мо ҳар рӯз интишороти ахборро гӯш мекунем.

2. *v* (**broadcast**; **broadcast**) интишор кардан, паҳш кардан: His speech will be broadcast this evening. Суханронии у имшаб паҳш карда мешавад.

broaden ['brɔ:dn] *v* васеъ кардан, паҳн кардан.

Broadway ['brɔ:dwei] *n* Бродвей (*кӯча дар Нью Йорк*).

broke [brɔuk] *past* аз **break** 2.

broken ['brɔukən] 1. *p. p.* аз **break** 2.: The boy has broken his arm. Бача дасташро шикаста.

2. *a* 1) шикастагӣ, шикаста: a broken radio радиои шикаста; 2) вайроншуда: a broken promise ваъдаи вайроншуда.

bronze [brɔnz] *n* биринҷ (*анвоъ*).

brood [bru:d] *v* 1) рӯи тухм хобидан The hen brooded. Мурғ рӯи тухм хобида буд. 2) ба фикр фуру рафтан:

He brooded over his lost dog. ӯ дар бораи саги гумшудааш гамгинона ба фикр фуру рафт.

brook [bruk] *n* чӯбор, чӯй.

broom [bru:m] *n* чорӯб.

broth [brɔθ] *n* оби гӯшт.

brother ['brʌðə] *n* бародар.

brotherhood ['brʌðəhud] *n* бародарӣ.

brought [brɔ:t] *past* ва *p. p.* аз **bring**.

brow [brau] *n* абрӯ, пешонӣ, қабиғ.

brown [braun] *a* 1) чигарӣ; малла: She has brown hair. ӯ малламӯ аст: brown bread нони сиёҳ; нони сабусдор; brown eyes чашмони қаҳваранг; 2) сиёҳ: His back was brown from the sun. Пушташ аз офтоб сиёҳ шудааст.

bruise [bru:z] *n* кӯфтагӣ.

brush [brʌʃ] 1. *n* 1) чӯтка: a clothes brush чӯткаи пӯшок; 2) мӯкалам: a paint-brush мӯкалами рангмолӣ;

2. *v* тоза кардан, пок кардан: Brush your hat. Кулоҳатонро тоза кунед; You must brush up your knowledge. Шуморо лозим аст, ки хотиратонро таҷдид кунед.

to brush one's hair шона кардан.

Brussels ['brʌslz] *n* иш. Брюссел.

brutal ['bru:tɪl] *a* ваҳшӣ, бераҳм.

brutality [bru:'tæltɪ] *n* (*pl* **brutalities**) ваҳшигарӣ, бераҳмӣ.

brute [bru:t] *a* хайвонсифат, беҳирад.

bubble ['bʌbl] 1. *n* пуфак; хубоб: Children like to blow soap bubbles. Кӯдакон сар додани хубобҳои собуно дӯст медоранд.

2. *v* чӯшидан: When a liquid boils it bubbles. Ҳангоми чӯшидани моеъ болои он хубобчаҳо мебароянд.

Bucharest [,bjʊ:kə'rest] *n* иш. Бухарест.

bucket ['bʌkɪt] *n* сатил.

bud [bʌd] *n* гунча, шукуфа.

Budapest [,bjʊ:də'pest] *n* иш. Будапешт.

budget ['bʌdʒɪt] *n* бучча, бюджет.

buffalo ['bʌfələʊ] *n* говмеши ваҳшӣ.

buffet ['bʊfeɪ] *n* буфет.

bug [bʌg] *n* тахтакана, кана, *амер.* хашарот.

bugle ['bju:gl] *n* шайпур.

build [bɪld] *v* (**built; built**) сохтан, бино кардан: The house is built of bricks. Хона аз хишт сохта шудааст. **to build up** чамъ кардан, гун кардан: **to build up** armaments ярок гун кардан.

builder [bɪldə] *n* созанда, хонасоз, меъмор, сохтмончӣ.

building ['bɪldɪŋ] 1. *pres. p.* аз **build**: What are they building here? Онҳо дар ин ҷо чӣ месозанд?

2. *n* 1) бино, иморат: a school building бинои мактаб; 2) сохтмон: methods of building роҳҳои сохтмон.

build-up ['bɪldʌp] *n* гун кардан, чамъ кардан.

built [bɪlt] *past va p. p.* аз **build**.

bulb [bʌlb] *n* 1) бех: Tulips grow from bulbs. Лола аз бехпиез мерӯяд. 2) чароғи барқӣ: The bulb's gone. Чароғи барқӣ сӯхта.

Bulgaria [bʌl'gɛəriə] *n* Булгария.

Bulgarian [bʌl'gɛəriən] 1. *n* булғор;

2. *a* булғорӣ (*забон*).

bulk [bʌlk] *n* ҳачм, миқдор, андоза; **the bulk of** қисмати зиёдтар.

bull [bʊl] *n* барзагов, буққа.

bulldozer ['bʊldoʊzə] *n* булдозер.

bullet ['bʊlɪt] *n* тир.

bulletin ['bʊlɪtɪn] *n* маҷалла; гузориши расмӣ, баёния, эълония.

bally ['bʊli] *n* (*pl* **bullies**) лофзан.

bulwark ['bʊlwək] *n* муҳофиза(т); қалъа.

bump [bʌmp] 1. *n* 1) бо ҳамдигар бархӯрӣ, омада задан: He gave his head a bump. Ӯ сарашро зад. 2) варам: He has a bump on his head. Сараш варам дорад.

2. *v* бо ҳам хӯрдан, бархӯрдан (*against/ into sth - ба/бо чизе*): A taxi bumped into their car. Таксӣ ба мошинаи онҳо бархӯрд.

bun [bʌn] *n* як навъи кулча.

bunch [bʌntʃ] *n* даста, гирда, хуша.

bundle ['bʌndl] *n* баста, тӯмор.

bungalow ['bʌŋələʊ] *n* хонаи яктабақа.

burden ['bɜ:dn] *n* 1) бор, вазнинӣ: The horse carried its heavy burden uphill. Асп бори вазнинро ба болои теппа мекашонд. 2) бори гарон: the burden of military expenditure бори гарони хароҷоти ҳарбӣ.

burdensome ['bɜ:dnəm] *a* сангин, ногувор, ғамангез.

bureau [bjʊə'rou] *n* (*pl* **bureaux** [bjʊə'gəʊz]) ҳайати раёсат, дафтар, идора.

burglar ['bɜ:glə] *n* дузд, ғоратгар.

burial ['berɪəl] *n* дафн, бахоксупорӣ.

buried ['berɪd] *ниг.* **bury**.

buries ['berɪz] *ниг.* **bury**.

Burma ['bɜ:mə] *n* Бирма.

burn [bɜ:n] 1. *n* сӯхта, обилаи сӯзиш, доғ: This burn is very painful. Обилаи сӯхта дард мекунад.

2. *v* (**burnt, burned; burnt, burned**) 1) сӯxtан, сӯзондан, оташ задан: She burnt her finger. Ӯ ангушташро сӯзонд. 2) *мач.* Her face was burning with shame. Рӯяш аз шарм месӯхт.

burning ['bɜ:nɪŋ] 1. *pres. p.* аз **burn** 2.;

2. *a* 1) сӯхтаистода: a burning house бинои сӯхтаистода; 2) ҳаётан муҳим, рӯзмарра: a burning issue масъалаи ҳаётан муҳим.

burnt [bɜ:nt] *past va p. p.* аз **burn** 2.;

A burnt child dreads the fire. *Зарб.* ~ Моргазида аз ресмони ало метарсад.

burrow ['bʊrou] *n* сӯроҳӣ, нақб.

burst [bɜ:st] 1. *n* тарқиш; *мач.* гирев: a burst of flame тарқиши оташ; burst of laughter гиреви ханда;

2. *v* (**burst; burst**) 1) кафидан; The tyre burst. Шина кафид. 2) таркидан: The bomb burst. Бомба таркид.

to burst into the room зер карда даромадан;

to burst out crying ё **to burst into tears** зор-зор гиристан, ба гирия даромадан;

to burst out laughing ё **to burst into laughter** қаҳқос зада хандидан.

Burundi [bu'rundi] *n* Бурунди.

bury ['beri] *v* (**buries; buried**) 1) ба хок супурдан, дафн кардан: Some famous English authors are buried in Westminster Abbey. Баъзе нависандагони машхури англис дар калисои Вестминистер дафн шудаанд. 2) зери хок кардан: Our dog likes to bury bones in the sand. Саги мо зери хок кардани устухонро дӯст медорад. 3) пинҳон кардан: She buried her face in her hands. Ӯ рӯяшро бо дастонаш пӯшонд.

bus [bʌs] *n* автобус;

by bus бо автобус;

bush [bʊʃ] *n* бутта.

bushel ['buʃl] *n* ченаки ҳачм (= 36,3 л).

busier ['bɪziə] *инг.* busy.

busiest ['bɪzi:st] *инг.* busy.

business ['biznis] *n* 1) кор, шугл, касб: That's none of your business. Ин кори шумо нест.

business trip сафари хидматӣ; 2) тичорат; бизнес: business circles доираҳои тичоратӣ; the business part of the town қисмати тичоратии шаҳр; 3) тичоратхона, муассиса, ширкат: to establish a business ширкати тичоратӣ таъсис додан;

big business сармоияи бузург;

business-like ['biznislaɪk] *a* дорои сурати кори амалӣ.

businessman ['biznɪsmən] *n* (*pl* businessmen) тоҷир, бозаргон.

bust [bʌst] *n* мучасамаи нимтана.

bustle ['bʌsl] 1. *n* ҳайёҳуй, чунбиш, мағал: The town was in a bustle. Шаҳр дар чунбиш буд.

2. *v* давуғеч кардан (*инч.* **bustle about**): Everybody was bustling about. Ҳама дар давуғеч буданд.

busy ['bɪzi] *a* (**busier; busiest**) 1) серкор, пуркор: a busy man шахси серкор; I am busy. Ман банд ҳастам. 2) *a* серҳаракат, серкор: a busy street кӯчаи серодам.

but [bʌt] 1. *prep* ғайр аз: No one knows this but me. Ғайр аз ман инро касе намедонад.

2. *adv* танҳо, фақат: He is but a small boy. Ӯ танҳо як кӯдаки хурдсол аст.

3. *conj* аммо, вале, лекин: He went, but I didn't. У рафт, аммо ман нарафт-там.

butcher ['bʌtʃə] *n* 1) гӯштфурӯш, қасоб: The butcher's shop is closed on Monday. Дӯкони гуштфурӯш рӯзҳои душанбе кор намекунад. 2) чаллод, котил.

butter ['bʌtə] *n* равған.

butterfly ['bʌtəflaɪ] *n* (*pl* butterflies) шапарақ

button ['bʌtn] 1. *n* 1) тугма: Will you please sew a button on my shirt? Лутфан тугмаи маро дӯхта диҳед. 2) Press the button! Тугмаро зер кунед!

2. *v* тугма задан, тугма гузарондан (**button up**): Button up your coat. Тугмаи палтоятонро гузаронед.

buttonhole ['bʌtnhoʊl] *n* сӯроҳии тугма.

buy [baɪ] *v* (**bought; bought**) харидан.

buyer ['baɪə] *n* харидор.

buzz [bʌz] *n* гингос (*овоз*): We could hear the buzz of the guests talking. Овози сӯхбати меҳмононро мешунидем.

2. *v* гингос кардан, ғулогула кардан: The audience buzzed. Толор ғалогула мекард.

by [baɪ] 1. *prep* 1) дар назди: by the window дар назди панҷара; 2) аз пахлуи: He passed by me. Ӯ аз пахлуи

ман гузашт. 3) то, то ба: by six o'clock: то соати шаш; 4) аз: to take by the hand аз даст гирифтан. 5) ба: The room is three by four metres. Хучра се ба чор метр мебошад. 6) аз рӯи, тавассути: to know by experience тавассути таҷриба доништан; by his order аз рӯи фармоиши ӯ; He made his living by teaching. ӯ тавассути муаллимӣ пул кор мекард. 7) соҳибиятро нишон медиҳад: a novel by Dickens Романи Диккенс;

2. *adv* 1) дар наздикӣ, дар паҳлу: No one was by. Дар наздикӣ ҳеч кас набуд. 2) аз паҳлуи: He passed by without saying a word. ӯ аз паҳлуи мо чизе нагуфта гузашт.

by and by ба зудӣ;

by and large қуллан, тамоман, умуман;

by now то ҳозир;

by then то ҳамон давра;

bye-bye [ˈbaɪˈbaɪ] *int* *ғуфт.* аз Good-bye! Худо ҳофиз! Хайр!

by-election [ˈbaɪˌlekʃn] *n* интихоботи иловагӣ.



С с

cab [kæb] *n* фойтун; таксӣ.

cabbage [ˈkæbɪdʒ] *n* карам.

cabin [ˈkæbɪn] *n* 1) хонача; кабина

The pilot came out of the cabin. Лётчик аз кабинааш баромад. 2) хобгоҳ гуффра (*дар киимӣ*): It's too windy on deck. I'm going to my cabin. Дар саҳни киштӣ шамоли саҳт мезавад. Ман ба гуффраам меравам. 3) қулба: *Uncle Tom's Cabin* "Қулбаи Том Амак".

cabinet I [ˈkæbɪnɪt] *n* чевони шишагӣ: a medicine cabinet чевони дору.

cabinet II [ˈkæbɪnɪt] *n* дафтари вазирон: a cabinet crisis бӯҳрони ҳукуматӣ.

cable [ˈkeɪbl] 1. *n* 1) таноби симӣ One of the cables broke. Яке аз танобҳои симӣ қанда шуд. 2) сими телеграф: Telegraph cables are usually laid under the ground. Одатан симҳои телеграф зери замин хобонда мешаванд. 3) телеграмма, барқия: I sent him a cable. Ман ба ӯ телеграмма фиристодам.

2. *v* хабар додан: They cabled us the news. Онҳо ин хабарро ба мо тавассути телеграф фиристоданд.

cactus [ˈkæktəs] *n* кактус.

cafe [ˈkæfeɪ] *n* қаҳвахона.

cage [keɪdʒ] *n* қафас.

Cairo [ˈkaɪərou] *n* ш. Қоҳира.

cake [keɪk] *n* 1) торт, қулча: a chocolate cake торти шоколадӣ; a cake of soap қулчаи шоколадӣ; 2) порча: a cake of soap собун.

calamity [kəˈlæmɪtɪ] *n* (*pl* calamities) офат, фочиа.

calculate [ˈkælkjuleɪt] *v* 1) ҳисоб кардан, шуморидан: Let's calculate the cost of the journey. Биёед хароҷоти сафарро ҳисоб кунем. 2)

пешбинӣ кардан, пешбинӣ шудан: The speech was calculated to win votes. Нутқ барои ба даст даровардани овози интихобкунандагон пешбинӣ шуда буд.

calculation [ˌkælkjuˈleɪʃn] *n* ҳисоб.

calendar [ˈkælɪndə] *n* солнома, таквим.

calf I [kɑːf] *n* (*pl calves*) гӯсола: Our cow has two calves. Гови мо ду гӯсола дорад.

calf II [kɑːf] *n* (*pl calves*) мушаки соки по: The boots are tight around the calves. Мӯзаҳоям дар қисмати соки по танг ҳастанд.

call [kɔːl] 1. *n* 1) фарёд, дод, нидо; 2) даъват (*for - ба*): a call for peaceful coexistence даъват ба ҳамзистии осоишта; 3) занги телефон: I'll give you a call. Ман ба шумо занг мезанам. 4) хабар, ташриф: I must pay a call on my sick friend. Ман бояд дӯсти маризамро хабар гирам.

a call for help фарёд барои кӯмак.

2. *v* 1) фарёд кардан: Your mother is calling you. Модаратон шуморо фарёд дорад. 2) номидан, ном мондан: They called the child Peter. Кӯдакро Питер ном монданд. There was once a man called John. Буд набуд шахсе бо номи Ҷон буд. 3) даъват кардан: They called the police. Онҳо полис даъват карданд. 4) эълон кардан: They called a meeting. Онҳо маҷлис эълон карданд. 5) занг задан (*ишч. call up*): Did anyone call today? Касе имрӯз занг зад?

to call a strike корпартоӣ эълон кардан;

to call for 1) талаб кардан: The occasion calls for prompt action. Вазъият чораҳои фавқуллоддaro талаб мекунад.

to call sb names ҳақорат кардан;

to call sb's attention диққати касеро ҷалб кардан (*ат - ба*); 2) даромадан: I'll call for you at eight. Ман соати ҳашт ба наздатон мебароям.

to call off бекор кардан: The meeting

was called off. Маҷлис бекор карда шуд.

to call on/upon 1) хабар гирифтган, ташриф овардан: Someone called on you when you were out. Дар набудани шумо касе назди шумо омада буд. 2) муроҷиат кардан: He called on all honest people to support peace. Ӯ ба тамоми мардуми покқичдон барои дастгирии сулҳ муроҷиат кард.

to call out дод задан: She called out to the boys to stop quarrelling. Ӯ ба бачаҳо дод зад то ҷанҷолро бас кунанд.

call-box [ˈkɔːlbɒks] *n* кутии телефон.

calm [kɑːm] 1. *n* оромӣ, сукут, осуда: Keep calm, everybody! Осуда бошед!

2. *a* ором, сукут: The sea was calm. Баҳр ором буд.

3. *v* осуда кардан, ором кардан: The mother calmed her crying child. Модар фарзанди гирякардаистодаро осуда мекард.

to calm down ором шудан: Calm down! Ором шавед!

calves [kɑːvz] *pl* аз **calf**

Cambridge [ˈkembɪdʒ] *n* 1) *ш.* Кембрич; 2) Университети Кембридж (*яке аз допишгоҳҳои бузургтарини Англия*).

came [keɪm] *past* аз **come**.

camel [ˈkæməl] *n* шутур.

camera [ˈkæməɹə] *n* фотоапарат. кинокамера, дурбин.

cameraman [ˈkæməɹəmæn] *n* (*pl*

cameramen [ˈkæməɹəmæn] кинооператор, наворбардор.

Cameroon [ˌkæːməˈruːn] *n* Камерун.

camouflage [ˈkæməʃlɑːʒ] *n*

никобпӯшонӣ.

camp [kæmp] 1. *n* урдугоҳ,

таваққуфгоҳ, хайма: youth camp урдугоҳи ҷавонон;

2. *v* хайма задан, ҷойгир шудан: The children camped for the night. Бачаҳо барои хоб хайма заданд.

to go **camping** ба сафар баромадан.

campaign [kæm'peɪn] 1. *n* лашкар-кашй; мубориза, маърака (*for/against - barou/ ба муқобили*): an election campaign маъракаи интихоботй;

2. *v* мубориза бурдан: to campaign for sb барои касе ташвиқот бурдан.

campus ['kæmpəs] *n* шаҳрчаи донишгоҳй/ коллеч/ мактаб.

can I [kæn] *n* куттии оханй: She opened a can of peaches. Ў куттии шафтолуру кушод.

can II [kæn] *v* (*past could*) 1) тавонистан, қудрат доштан, қодир будан: Can you speak French? Шумо ба забонй фаронсавай гап мезанед? It can be very cold here in October. Мохи октябр инчо хеле хунук мешавад.

cannot but на...на: I cannot but admire him. Наметавонам аз ў ба ваҷд набийям. 2) шубҳа ва нобоварй (дар чум. сав. ва инкорй): It can't be true! Ҳеч мумкин нест. Can it be true? Наход?

Canada ['kænədə] *n* Канада.

Canadian [kə'neɪdɪən] 1. *n* шаҳрванди Канада;

2. *a* канадагй.

canal [kə'næl] *n* канал.

cancel ['kænsəl] *v* (*cancelled; cancelling*) бекор кардан, ботил кардан.

cancer ['kænsə] *n* касалии саратон.

candidate ['kændɪdət] *n* номзад, довталаб: a Labour candidate номзад аз хизби Лейбористй

candies ['kændɪz] *nig. candy* 2).

candle [kændl] *n* шамъ.

candy ['kændɪ] *n* 1) ширинй: He eats too much candy. Ў ширинй зиёд истеъмол мекунад. 2) (*pl candies*) *амер.* қанд: Take a piece of candy from the box. Аз куттй қандеро гиред.

canoe [keɪn] *n* найшакар.

canned [kænd] *a* дар куттй, консервшуда.

cannon ['kænən] *n* (*pl cannons* ва *cannon*) тўп.

canoe [kə'nu:] *n* қайиқи борик ва қадимй, байдарка.

canteen [kæn'ti:n] *n* ошхона.

canvas ['kænvəs] *n* 1) карбос, бодбон; брезент: a tent made of canvas хаймаи брезентй; 2) акс, сурат, мусаввара, матоъ: a canvas by Rembrandt сурати Рембрандт қашида.

cap [kæp] *n* 1) кулоҳ, тоқй, каллапӯш: Put on your cap. Кулоҳатро пӯш. 2) сарпӯш: Put the cap on the milk bottle. Сарпӯши шишаи ширро пӯшед.

capability [,keɪpə'bɪlɪtɪ] *n* (*pl capabilities*) қобилият, салоҳият.

capable ['keɪpəbl] *a* тавоно, қобил; боистеъдод.

capacity [kə'pæsɪtɪ] *n* (*pl capacities*)

1) гунҷоиш: The hall has a sitting capacity of 500. Толор барои 500 касчой дорад. 2) истеъдод (*for sth - нисбатӣ чизе*): He has a great capacity for organization. Ў истеъдоди бузурги ташкилотчигй дорад. 3) иқтидор: The factory is working at full capacity. Корхона бо иқтидори пурра кор мекунад.

cape [keɪp] *n* димоға.

Cape of Good Hope, the ['keɪpəv'gud'həʊp] Димоғаи умеди нек (*дар Африқои Ҷанубӣ*).

Cape Town (Cape Town) ['keɪptaʊn] *n* ш. Кейптаун.

Cape Verde ['keɪp'və:d] *n* the Republic of Cape Verde Ҷумҳурии Димоғаи Сабз.

capital I ['kæpɪtl] 1. *n* пойтахт: They went to live in the capital. Онҳо ба пойтахт кўчиданд.

2. *a* асосй: It was his capital error. Ин хатоии асосии ў буд.

capital letter ҳарфи калон;

capital punishment қатл.

capital II ['kæpɪtl] *n* сармоя.

capitalism ['kæpɪtəlɪzəm] *n* сармоядорй.

capitalist ['kæpɪtəlɪst] *n* сармоядор;

2. *a* сармоядорӣ.

Capitol ['kæpɪtəl] Капитол (*иморанти конгресси ИМ дар Вашингтон*).

capitulate [kə'pɪtʃuleɪt] *v* таслим шудан.

capsule ['kæpsju:l] *n* капсули дору.

captain ['kæptɪn] *n* 1) капитан, сардор: the captain of a ship капитани киштӣ; 2) сардор, роҳбар: He is the form captain. Ҷ сардори ин синф аст.

captive ['kæptɪv] *n* асир.

captivity [kæp'tɪvɪti] *n* асорат.

capture ['kæptʃə] 1. *n* шикор, ганимат, асирӣ, дастгири; the capture of a criminal дастгирии ҷинояткор;

2. *v* гирифтан, асир кундан, қапидан; маҷ. мафтун кардан: The police have not captured the thief. Полис ханӯз дуздро нақапидааст. The story captured the boy's attention. Ҳикоя бачаро мафтун кард.

car [ka:] *n* 1) мошин, автомобили сабукрав: They made a trip by car. Онҳо бо автомобили сабукрав сафар анҷом доданд. 2) *амер.* вагон: This train has a restaurant car. Ин поезд вағони тарабхона дорад.

caravan ['kærvən] *n* 1) корвон: A caravan moved across the desert. Корвон аз биёбон мегузашт. 2) аробаи чорчархаи қаппадор: a circus caravan аробаи сирк.

carbon ['kɑ:bən] *n* карбон.

carbon paper ['kɑ:bən,petʃə] *n* қоғази нухабардорӣ, қоғази карбон.

card [ka:d] *n* 1) корти бозӣ: to play cards картабозӣ кардан; 2) *кортӣ табрикӣ*: a Christmas card *кортӣ табрикӣ* иди мелодии масеҳӣ; 3) *кортӣ узвият*: a party card *кортӣ хизбӣ*: an invitation card даъватнома.

cardboard ['kɑ:dbɔ:d] *n* мукова.

cardigan ['kɑ:dɪgən] *n* жакети пашмӣ.

cardinal ['kɑ:dɪnəl] *a* аслий, асосӣ:

cardinal arguments далелҳои асосӣ;

cardinal numbers шумораҳои миқдорӣ;

four cardinal points чор тарафи замин.

care [kæə] 1. *n* 1) таваҷҷӯҳ, нигоҳубин: The car requires constant care. Автомобил нигоҳубини мунтазамро талаб мекунад. 2) эҳтиёт, боэҳтиёт: Do your work with greater care. Бо эҳтиёттар кор кунед!

in the care of sb дар нигоҳубинии касе;

to take care of sb ғамхорӣ кардан, нигоҳубин кардан;

take care! Эҳтиёт, шавед, бинед! Take care not to be late. Бинед, ки дер намонед.

2. *v* 1) нигоҳубин кардан (*for/about sb/sth - кассе (чизе)*): The children are well cared for. Кудаконро нағз нигоҳубин мекунанд. 2) таваҷҷӯҳ кардан, дӯст доштан (*for sb/sth - кассе (чизе)*): They care very much for each other. Онҳо ҳамдигарро хеле дӯст медоранд.

I don't care. Ба ман фарқ надорад.

Who cares? Ба кӣ лозим аст?

career [kə'riə] *n* 1) давраи зиндагӣ, давра, масир; 2) касб, шугл; мақом ё шугли сийсӣ: It ruined his theatrical career. Ин касби театрии ӯро барбод дод.

careful ['kæəfl] *a* 1) боэҳтиёт: I'll be careful with your books. Ман китобҳои шуморо боэҳтиёт хоҳам хонд. 2) меҳрубон, боэҳтиёт: a careful mother модари меҳрубон; He is careful about his health. Ӯ нисбати саломатиаш боэҳтиёт аст. 3) бодикқат: a careful examination of the problem омӯзиши бодикқати мушкилот;

be careful! Эҳтиёт бошед!: Be careful not to break the glass. Эҳтиёт шавед, то стаканро нашиканед.

careless ['keəlis] *a* 1) беддикат, беэҳтиёт, гофил: a careless mistake хатогии бедикқатона; careless driving беэҳтиёт рондан; 2) беэҳтиёт(она), бепарво(ёна): a careless attitude муносибати бепарвоёна.

caress [kə'res] 1. *n* навозиш, дилчӯй: He gave the pony a caress. Ӯ аспро навозиш меод.

2. *v* навозиш кардан, меҳрубонӣ кардан: She caressed her child. Ҷӯдакашро навозиш мекард.

cargo ['ka:gou] *n* бор (*кишитӣ, тай-ёра*).

Caribbean (Sea), the [,kæri'bi:ən ('si:)] Баҳри Кариб.

caricature ['kærikə'tʃuə] *n* тасвири масҳараомез.

carnival ['ka:nivl] *n* карнавал, чашн.

Carpathians, the [ka:'peɪθiənz] *n* Кӯҳҳои Карпат.

carpenter ['ka:pɪntə] *n* дуредгар.

carpet ['ka:pɪt] *n* гилем, қолин.

carriage ['kæridʒ] *n* ароба; вагон (*мусофиркашӣ*).

carried ['kærid] *ниг.* carry.

carrier rocket ['kæriə,rəkɪt] *n* мушак-баранда.

carries ['kæriz] *ниг.* carry.

carrot ['kærət] *n* сабзӣ.

carry ['kæri] *v* (**carries; carried**) 1) бурдан: They carried the box into the house. Онҳо куттиро ба хона бурданд.

to carry away бурдан; (*мач.* чалб кардан): He was carried away by the music. Мусиқӣ ӯро чалб кард.

to carry on давом додан: Carry on the work while I am away. Дар набудани ман корро давом диҳед.

to carry out иҷро кардан, амалӣ кардан: We'll try to carry out the task. Мо ҳаракат мекунем вазифаро иҷро намоем.

cart [ka:t] *n* ароба, дучарха.

carton ['ka:tən] *n* куттии қоғазӣ.

cartoon [ka:'tu:n] *n* 1) тасвири мазҳакавӣ: What does this cartoon imply? Мазмуни ин тасвири мазҳакавӣ дар чист? 2) филми тасвирӣ: I saw a funny cartoon on television yesterday. Дирӯз ман филми тасвирии хандаоварро аз телевизион دیدам.

cartridge ['ka:trɪdʒ] *n* тир, картрич.

carve [ka:v] *v* қандан, буридан (*а санг*).

case I [keɪs] *n* 1) ҳодиса, воқеа: I was a sad case. Ин воқеаи ғаманг буд. 2) парванда: The case will be brought before the court. Парванда дар муҳофизати судӣ баррасӣ мегардад.

as the case may/might be аз рӯи вазъият;

in any case ба ҳар ҳол;

in case дар сурате, агар; мабодо. Take your umbrella in case it rains. Чатраи тоңро гиред, мабодо борон борад.

in no case дар ҳеч як сурат;

in this/that case дар ин/он сурат.

case II [keɪs] *n* 1) кутӣ: a case full of books кутии пур аз китоб; 2) пӯшиш, ғилоф: Put the camera back in its case. Камераро дар ғилофаш гузоред.

cash [kæʃ] *n* пули нақд.

cash desk ['kæʃdesk] *n* касса.

cashier [kæ'ʃiə] *n* кассир.

Caspian Sea, the ['kæspɪən'si:ə] Баҳри Каспий.

cassette [kə'set] *n* кассета, саб (овоз ё видео): a cassette tape-recorder магнитофони кассетӣ.

cast I [ka:st] *n* даста, иҷрокунандагон: There were only three people in the cast. Дастаи иҷрокунандагони нақш фақат аз се нафар иборат буд.

cast II [ka:st] *v* (**cast; cast**) партофтан: The fishermen cast the net into the water. Моҳигирон турбаи об партофтанд. 2) рехтан (*фулуз*): The bust will be cast in bronze. Пайкони аз биринҷӣ рехта мешавад.

to cast a vote овоз додан, رای додан.

cast iron [,ka:st'aɪən] *n* чӯян.

castle ['ka:sl] *n* қалъа, қосқ, қаср.

casual ['kæʒuəl] *a* 1) тасодуфӣ: casual meeting вохӯрии тасодуфӣ.

casualty ['kæʒuəlti] *n* (*pl casualties*) 1) ҳодисаи нохуш, рӯйдод: a casualty at sea ҳодисае дар баҳр; 2) маҷрӯҳе талафот: There were three casualties.

the fire. Дар натиҷаи сӯхтор се кас талаф ёфт. 3) *pl* талафот (одам дар ҷанг): to suffer heavy casualties талафоти сахт доштан.

cat [kæt] *n* гурба.

catastrophe [kətæstrəfi] *n* мусибат, фоҷиа.

catch [kætʃ] 1. *n* 1) амали гирифттан, қапидан, доштан (*моҳидорӣ*): The player made a good catch. Бозингар тӯбро хуб қапид. 2) миқдори сайди моҳӣ: A good catch was brought to shore. Онҳо сайди хуб оварданд.

2. *v* (**caught; caught**) 1) гирифттан, ба даст овардан, доштан (*иш. маҷ*): Catch the ball. Тӯбро доред. 2) расидан: They caught the last bus. Онҳо ба автобуси охирин расиданд. 3) дучор шудан: They were caught in a snow storm. Онҳо ба тӯфони барф дучор шуданд.

to catch (a) cold сармо хӯрдан, шамол хӯрдан;

to catch fire дар гирифттан, оташ гирифттан;

to catch hold часпидан;

to catch sight дидан;

to catch up (on) расидан ба;

to catch up (with) расидан: I'll catch up with you. Ман ба шумо расида мегирам.

category [ˈkætɪgəri] *n* (*pl categories*) категория; навъ, дараҷа.

caterpillar [ˈkætəpɪlə] *n* кирмак.

cathedral [kəˈθi:drəl] *n* калисон ҷомеа.

Catholic [ˈkæθəlɪk] *n* католик.

cattle [ˈkætl] *n* ҳайвоноти шохдор.

Caucasus, the [ˈkɔ:kəsəs] *n* Кавказ.

caught [kɔ:t] *past va p. p.* аз **catch** 2.

cause [kɔ:z] 1. *n* 1) сабаб, асос, боис: What was the cause of the fire? Сабаби сӯхтор аз чӣ иборат буд? 2) кор, амр: the cause of peace кори сулҳ;

2. *v* 1) сабаб шудан, боис шудан: He did not want to cause trouble. Ӯ намехост боиси ташвиш шавад. 2)

маҷбур кардан: He caused me to go. Ӯ маро ба рафтани маҷбур кард.

caution [ˈkɔ:ʃn] *n* эҳтиёт, эҳтиёткорӣ, андеша.

cautious [ˈkɔ:ʃəs] *a* боэҳтиёт, хушёр.

cave [keɪv] *n* ғор.

cease [si:s] *v* боз истодан, даст кашидан аз; қатъ кардан, хотима додан.

cease-fire [si:sˈfaɪə] *n* оташбас.

ceaseless [ˈsi:sɪsɪs] *a* пайваста, доимӣ, беист.

cedar [ˈsi:də] *n* кедр (*дарахт*).

ceiling [ˈsi:lɪŋ] *n* шифт, сақф, бом.

celebrate [ˈselɪbreɪt] *v* ҷашн гирифттан, ид кардан.

celebrated [ˈselɪbreɪtɪd] 2. *past va p. p.* аз **celebrate**: They celebrated the victory. Онҳо ғалабаро ҷашн гирифтанд.

2. *a* машхур: a celebrated painter рассоми машхур.

celebration [ˌselɪˈbreɪʃn] *n* ҷашн, таҷлил, ид: celebration meeting ҷаласаи ҷашнӣ.

cell [sel] *n* 1) зиндон: The prisoner was locked in a cell. Маҳбусро ба зиндон партофтанд. 2) ҳуҷайра: He examined the cell under a microscope. Ӯ ҳуҷайраро бо микраскоп ташхис мекард.

cellar [ˈselə] *n* сардоб, анбор.

cello [ˈtʃeləʊ] *n* кӯтоҳ аз **violoncello** виолончел.

cement [siˈment] *n* сement.

cemetery [ˈsemətəri] *n* (*pl cemeteries*) гӯристон, оромгоҳ.

sensorship [ˈsensəʃɪp] *n* сензура, назорат.

cent [sent] *n* сент, воҳиди хурдтари пул дар ИМА ва Канада = 0,01 доллар.

centigrade [ˈsentɪɡreɪd] *n* 10 degrees centigrade дах дараҷа аз рӯи селсий.

centimetre, алер. centimeter [ˈsentɪ.mi:tə] *n* сантиметр.

central ['sentrəl] *a* марказӣ, асосӣ.

Central African Republic, the ['sentrəl 'æfrɪkən rɪ'pʌblɪk] Чумхурии Африкаи Марказӣ;

Central Asia Осиёи Марказӣ.

centre, амер. center ['sentə] 1. *n* марказ: the shopping centre маркази тичорат;

2. *v* марказонида шудан, дар марказ қарор гирифтан: All his thoughts were centred on his work. Ҳамаи фикрҳои ба қарор мута- марказ шуда буданд.

century ['sentʃəri] *n* (*pl* centuries) сада, қарн, аср.

cereal ['siəriəl] *n* *pl* галла, галладона.

ceremony ['serɪməni] *n* (*pl* ceremonies) маросим, оин, одоб.

certain ['sə:tn] *a* 1) муайян: under certain conditions бо шартҳои муайян; 2) мутмаин, дилмур: She was certain she had seen him somewhere. Хонум мутмаин буд, ки ӯро кучое дидааст. 3) қасе, шахсе: A certain Mrs. Jones rang you up today. Шахсе бо номи хонум Љонс ба шумо занг зад.

for certain яқинан;

to be/feel certain боварӣ доштан;

to make certain of sth аз чизе итминон пайдо кардан.

certainly ['sə:tnli] *adv* яқинан, бешубҳа.

certainty ['sə:tnɪ] *n* итминон, боварӣ, хотирҷамъӣ.

certificate ['sə:tɪfɪkət] *n* шаходатнома, гувоҳнома.

cessation [sə'seɪʃn] *n* анҷом, поён, ист, хотима.

Chad [tʃæd] *n* Чад.

chain [tʃeɪn] *n* занҷир, банд.

chair [tʃeə] *n* 1) курсӣ: Draw the chair nearer. Курсиро наздиктар биёред. 2) (*the chair*) курсии раисқунанда: Who is in the chair? Кӣ раисқиро ба ӯҳда дорад?

to take a chair нишастан;

to take the chair дар чаласа раисқардан.

chairman ['tʃeəmən] *n* (*pl* chairmen) раис.

chairwoman ['tʃeəwumən] *n* раиса.

chalk [tʃɔ:k] *n* бӯр.

challenge ['tʃælɪndʒ] 1. *n* 1) даъва (*ба мусобиқа, рақобат*). We accepted their team's challenge. Мо даъвати онҳоро қабул кардем. 2) мушқилот вазифаи мушқил: Chemistry was a real challenge to him. Омӯхтани кими барои ӯ ҳақиқатан ҳам вазифаи мушқил буд.

to meet & to take up the challenge даъватро қабул кардан;

2. *v* 1) ба мубориза даъват кардан: They challenged our school to a race. Онҳо мактаби моро ба мусобиқаи давидан даъват карданд. 2) зер шубҳа гузоштан: He challenged the accuracy of the statement. Онҳо дурустии ин далелро зери шубҳа гузош- танд.

chamber ['tʃeɪmbə] *n* хучра, толор маҷлис

champion ['tʃæmpɪən] *n* 1) паҳлавон, мубориз: champions о реасе муборизони сулҳ; 2) чоиза аввал, голиб: a boxing champion голиб оид ба бокс.

championship ['tʃæmpɪənʃɪp] мусобиқа.

chance [tʃa:ns] 1. *n* 1) тасодуфқурчат: It was a good chance to speak to her. Қурчати муносиб барои бо сӯҳбат кардан буд. 2) имқоният эҳтимол: They gave him a chance to try again. Онҳо ба ӯ имқоният қӯшиши бори дуюм доданд.

by chance тасодуфан;

theory of chances назарияи эҳтимолият;

to take one's chance бахтро озмудан таваққал кардан;

2. *v* тасодуфан рӯй додан иттифоқ афтодан: I chanced to meet him. Ман тасодуфан бо ӯ вохӯрдм.

chancellor ['tʃɑːnsələ] *n* канслер, раис, садри аъзам, вазири: the Chancellor of the Exchequer вазири молия (дар Британиаи Кабир), раиси донишгоҳ (дар Америка).

change [tʃ'eɪndʒ] 2. *n* 1) дигаргунӣ, тағйирот: There is a change in the time-table. Дар чадвал тағйирот ворид шудааст. 2) пули сиёҳ (инч. **small change**); бақияи пул: I have no change. Ман бақия надорам. The shop-girl gave him 15 cents change. Фурушанда ба вай 15 сент бақия дод.

change of scene тағйироти вазъият; **for a change** барои дилхушӣ;

2. *v* 1) иваз кардан, тағйир додан: John, please change places with Mary. Ҷон, лутфан ҷойатонро бо Мери иваз кунед. 2) иваз кардан: Excuse me, I have to change. Мебахшед, Ман бояд либосамро иваз кунам.

to change hands аз даст ба даст гузаштан;

to change sides ба тарафи дигар гузаштан (дар сиёсат, вазъиш);

to change for the better/worse ба тарафи хубӣ/бадӣ иваз шудан.

changeover [tʃ'eɪndʒ,ouəvə] *n* тағйир, интиқол.

channel ['tʃænl] *n* 1) гулӯгоҳ, маҷро: the (English) Channel гулӯгоҳи Ла-Манш; 2) бахш, манбаъ: a television channel бахши телевизион; new channels of information манбаъҳои нави иттилоот.

chaos ['keɪɔs] *n* бенизомии комил.

chap [tʃæp] *n* мард, бача, чавон.

chapel [tʃæpl] *n* ибодатгоҳ, калисои хурд.

chapter ['tʃæptə] *n* боб, фасл (китоб).

character ['kærəktə] *n* 1) ахлоқ, ниҳод. феъл, сират: a gentle character ниҳоди мулоим; 2) хусусият, сифат: the character of the soil хусусияти замин; 3) қаҳрамон, шахсият: the main character of a story қаҳрамони асосии

хикоя; 4) ходим: a public character ходимӣ ҷамъиятӣ

characteristic [kærəktə'rɪstɪk] *a* хусусияти хос (of sb/sth - касе/чизе): It's characteristic of him. Ин хусусияти ӯ мебошад.

characterize ['kærəktəraɪz] *v* тавсиф додан.

charade [ʃə'ra:d] *n* муаммо.

charge ['tʃɑːdʒ] 1. *n* 1) нарх, харч:

What is the charge for delivery? Нархи бурдан чӣ қадар аст? 2) ғамхорӣ, нигоҳубинӣ, масъулият: He has charge of the horses. Ӯ аспҳоро нигоҳубин мекунад. 3) муттаҳамкунӣ, айбдоркунӣ, гунаҳгоркунӣ: He was arrested on a charge of stealing. Ӯро барои дудӣ муттаҳам карда ҳаёс карданд; 4) заряд, қувва: electric charge заряди барқӣ.

free of charge бепул, роғон;

to be in charge of sth мутасадди чизе будан, роғбариро ба ӯҳда доштан;

2. *v* 1) нарх гузоштан (for - барои): They charged us ten dollars for it. Онҳо барои ин 10 доллар пурсиданд. 2) гунаҳгор кардан (with sth - барои чизе): They charged him with murder. Ӯро барои куштӣ гунаҳгор карданд. 3) вазифадор кардан (with sth - бо чизе): He was charged with an important mission. Ба ӯ вазифаи муҳим супориданд. 4) ҳучум кардан: The dog charged at him. Сағ ба ӯ ҳучум кард. The soldiers charged the enemy. Аскарон ба душман ҳучум карданд. 5) Is the battery charged? Акамулятор заряддор карда шудааст?

charge d'affaires [ʃɑːʒeɪdæ'feə] *n* (pl **charges d'affaires**) ноиби сафорат.

charitable [tʃærɪtəbl] *a* хайрхона, саховатмандона.

charity [tʃærəti] *n* (pl **charities**) 1) хайрхоҳӣ, мухаббат, мадуро: They treated their enemies with charity. Онҳо бо душманон меҳрубона муносибат карданд. 2) дастгирии

башардўстона: The poor family depended upon charity. Ҳаёти оилаи камбизоат аз кўмаки башардўстона вобаста буд.

charm [tʃɑ:m] 2. *n* дилрабой, қозиба: She has a great charm. Ү дилрабо аст.

2. *v* мафтун кардан. They were charmed with the scenery. Манзара онҳоро мафтун кард.

charming [tʃɑ:min] 1. *pres. p.* аз **charm** 2.

2. *a* дилкаш, дилрабо: a charming girl духтари дилрабо.

chart [tʃɑ:t] 1. *n* 1) харитаи бахрӣ: The course of the ship was marked on the chart. Дар харита самти ҳаракати киштӣ кашида шуда буд. 2) чадвал, нақша: a temperature chart чадвали ҳарорат;

2. *v* кашидан, тарҳ кардан: to chart a course of action нақшаи амалиётро тарҳ кардан.

charter [tʃɑ:tə] *n* низомнома, имтиёзнома.

chase [tʃeɪs] 1. *n* таъқиб, дунболагирӣ: They caught the dog after a long chase. Пас аз таъқиботи дуру дароз онҳо сағро дастгир карданд.

2. *v* таъқиб кардан, дунболгирӣ кардан: Dogs like to chase rabbits. Сагон таъқиб кардани зарғушро дӯст медоранд.

chat [tʃæt] 1. *n* сўхбат, гуфтугӯ: They had a nice chat at lunch. Ҳангоми наҳорхӯрӣ онҳо хуб сўхбат карданд.

2. *v* (**chatted; chatting**): дарди дил кардан, дўстона сўхбат кардан. They chatted over the telephone for an hour. Онҳо бо телефон як соати дароз дарди дил карданд.

chatter [tʃætə] 1. *n* сафсата: I couldn't be heard above the chatter of others. Аз сафсатагӯии дигарон овозам шунида намешуд.

2. *v* лақидан: Stop chattering, please. Лутфан лаққиданро бас кунед.

chauffeur [ˈʃoufə] *n* ронанда.

chauvinism [ˈʃouvinɪzəm] *n* таассуб дар ватанпарастӣ, миллатчиғ миханпарастӣ аз рӯи таассуб.

chauvinistic [ˌʃouviˈnɪstɪk] *a* таассуби миллӣ.

cheap [tʃi:p] 1. *a* арзон: These shoes are very cheap. Ин пойафзол хеле арзон аст.

2. *adv* арзон, паст: I bought the shoes cheap. Ман пойафзолро арзон харидам.

cheat [tʃi:t] *v* фиреб додан, рӯбардор кардан.

check [tʃek] 1. *n* 1) санҷиш, назорат: The teacher made a check of the classroom. Муаллим аҳли синфи хозиру ғоиб кард. 2) монеа, боздошт: The rain put a check to our plans. Барон нақшаи моро боздошт. 3) амал, чек: He wrote a check. Ӯ чек навишта дод.

2. *v* 1) боздоштан: to check the spread of nuclear weapons пахншавӣро ядроиро боздоштан; He was about to speak, but checked himself. Гап заданӣ шуд, ammo худро боздошт. 2) санҷидан, назорат кардан: Check your watch with the school clock. Соататонро бо соати мактаб санҷед.

cheek [tʃi:k] *n* рухсора.

cheer [tʃiə] 1. *n* хушӣ, дилхушӣ, зинда бод: The visitors were received with cheers. Меҳмононро бо дилхушӣ пешвоз гирифтанд.

2. *v* 1) бо кафқубӣ пешвоз гиридан: Everyone cheered our team. Ҳамгӯрӯҳи моро бо кафқубӣ пешвоз гирифтанд. 2) дилхушӣ додан, умедвор кардан: Your visit has cheered the sick man. Ташрифи шумо касалро дилхушӣ бахшид.

to cheer up умедвор кардан;

Cheer up! Ноумед нашавед!

cheerful [ˈtʃiəfʊl] *a* шод, шодмон.

cheese [ˈtʃi:z] *n* панир.

chemical [ˈkemɪkl] *a* кимиёӣ.

chemicals ['kemɪklz] *n* моддаҳои кимиёӣ.

chemist ['kemɪst] *n* 1) кимиёгар: Alexander Borodin was not only a composer but also a chemist. Александр Бородин на фақат оҳангсоз, балки кимиёгар ҳам буд. 2) корманди дорухона: I'm going to the chemist's shop. Ман ба дорухона меравам.

chemistry ['kemɪstrɪ] *n* кимиё, химия.

cheque [tʃek] *n* чек.

cherish ['tʃerɪʃ] *v* парваридан, навозиш кардан.

cherry ['tʃerɪ] *n* (*pl* cherries) олуболу.

chess [tʃes] *n* шохмот.

chest [tʃest] *n* 1) сандук, яхдон: a tool chest сундуки асбобҳо; a chest of drawers чевон; 2) кафаси сина: He has a pain in the chest. Қафасии синааш лард мекунад.

chestnut ['tʃesnʌt] 1. *n* шахбулут;

2. *a* ранги шахбулутӣ.

chew [tʃu:] *v* хондан.

chewing-gum [tʃu:ɪŋɡʌm] *n* сакич.

Chicago [ʃɪ'kɑ:gou] *n* ш. Чикаго.

chick [tʃɪk] *n* чўча.

chicken ['tʃɪkɪn] *n* 1) чўча: He raises chickens. Ӯ чўча мепарварад. 2) гӯшти мурғ: We had roast chicken for dinner today. Имрӯз мо гӯшти мурғи бирён хӯрем.

chief [tʃi:f] 1. *n* раис, роҳбар: a fire chief роҳбари гурӯҳи оташнишонӣ;

2. *a* асосӣ, асли: our chief concern ташвиши аслии мо.

chiefly ['tʃi:flɪ] *ad* аслан, асосан.

child [tʃaɪld] *n* (*pl* children) бача, кӯдак.

childhood ['tʃaɪldhʊd] *n* бачагӣ, кӯдакӣ.

childish ['tʃaɪldɪʃ] *a* 1) бачагона, кӯдакона: a high childish voice овози баланди бачагона; 2) кӯдакона: childish behaviour рафтори кӯдакона.

children ['tʃɪldrən] *n* *pl* аз child.

Chile ['tʃɪlɪ] *n* Чили.

chill [tʃɪl] *n* 1) сармо, сардӣ: There is a chill in the air. Аз ҳаво сардӣ меояд. 2) зуқом, шамол: I caught a chill yesterday. Ман дирӯз шамол хӯрдм.

chilly ['tʃɪlɪ] *a* сард, хунук.

chime [tʃaɪm] *n* зангӯла, мусикии зангӯлаҳо; соати бурҷӣ, мусикии соати бурҷӣ.

chimney ['tʃɪmni:] *n* дудкаш, мӯрӣ.

chin [tʃɪn] *n* манах, чона.

china ['tʃaɪnə] *n* зарфи чинӣ.

China ['tʃaɪnə] *n* кишвари Чин, Хитой.

Chinese [tʃaɪ'ni:z] 1. *n* ахли кишвари Чин;

2. *a* хитойӣ, чинӣ.

chip [tʃɪp] 1. *n* 1) тароша: They used chips of wood to light a fire. Онҳо барои оташ афрӯхтан аз тарошаҳо истифода бурданд. 2) *pl* картошкабирён: fish and chips мохи бо картошкабирён;

2. *v* (chipped; chipping) буридан, лабпаридан кардан: I've chipped a piece from the edge of your cup, I'm sorry. Мебахшед, табакчаи шуморо лабпаридан кардам.

chirp [tʃɪ:p] *v* чир-чир кардан.

chisel ['tʃɪzɪl] *n* искана.

chocolate ['tʃɔ:kələt] *n* шоколад; *pl* ширинихои шоколадӣ;

choice [tʃɔɪs] *n* интиҳоб;

to make a choice of интиҳоб кардан; **I have no choice but** чорае надорам чуз.

choir ['kwaɪə] *n* дастаи сарояндагон.

choke [tʃouk] *v* 1) гулӯгир шудан, нафасгир шудан: He almost choked from the smoke. Қариб аз дуд нафасгир шавад. 2) хафа кардан: His collar was so tight it almost choked him. Ги-ребони танг қариб буд ӯро хафа кунанд.

choose [tʃu:z] *v* (**chose**; **chosen**) интихоб кардан, баргузидан.

chop [tʃɒp] 1. *n* 1) зарба: He felled the tree with one chop of his axe. Ү дарахтро бо як зарбаи табар галтонд. 2) кӯфта (*сӯш*): We're having lamb chops for dinner today. Барои нахор мо имрӯз гӯшти кӯфтаи гӯсфанд дорем.

2. *v* (**chopped**; **chopping**) шикастан: Shall I chop more wood? Боз ҳам хезум шиканам?

chord [kɔ:d] *n* аккорд, хамохангии охангҳои мусикӣ.

chorus [ˈkɔ:rəs] *n* 1) дастаи сарояндагон: He is going to sing in the school chorus. Ү дар дастаи сарояндагони мактаб суруд хонданист. 2) накарот: After she had sung the first verse everybody joined in the chorus. Баъд аз он ки ӯ банди аввали сурудро хонд хама якҷоя накаротро оғоз карданд.

in chorus якҷоя.

chose [tʃouz] *past* аз **choose**.

chosen [ˈtʃoʊzn] *p. p.* аз **choose**.

Christian [ˈkrɪstjən] 1. *n* пайрави Масеҳият;

2. *a* масеҳӣ: a Christian name (*номи аввали шахс, ки қабл аз номи хонавода меояд*).

Christmas [ˈkrɪsməs] *n* иди мелодӣ, баробар ба рӯзи мавлуди Исо;

Christmas tree арчаи мелодӣ;

Father Christmas бобои барфӣ;

(**I wish you a merry Christmas!** Мавлуди Исо муборак!

chronic [ˈkrɒnɪk] *a* дерина, кӯҳна.

chuckle [ˈtʃʌklɪ] *v* бо дахони баста хандидан.

church [tʃɜ:tʃ] *n* калисо.

churchyard [ˈtʃɜ:tʃja:d] *n* гӯристон (дар назди калисо).

cigar [sɪˈgɑ:] *n* сигор.

cigarette [ˌsɪgəˈret] *n.* сигарет, папирос.

cinder [ˈsɪndə] *n* зуголи нимсӯхтаҳокистар.

Cinderella [ˌsɪndəˈrelə] *n* Синдерелла (*духтари аз модар ятим монда, ки мавриди хаши модарандар буд*).

cinema [ˈsɪnəmə] *n* синамо.

cipher [ˈsaɪfə] *n* рамз.

circle [ˈsɜ:kl] *n* 1) доира, ҳалқагирд: They stood in a circle. Онҳо гирди нишастанд. 2) гурӯҳ, доираи одамон; ruling circles доираҳои ҳукмрон.

circuit [ˈsɜ:kɪt] *n* 1) доира, мадор; the circuit of the globe мадори қурраи замин; 2) гардиш: the moon's circuit of the earth гардиши моҳ дар гирди замин; 3) чараёни (*барқ*): The lights went out when the circuit was broken. Пас аз канда шудани чараён чароғҳои хомӯш шуданд.

circular [ˈsɜ:kjʊlə] *a* доирашакл.

circulate [ˈsɜ:kjuleɪt] *v* гардиш кардан, паҳн шудан

circulation [ˌsɜ:kjuˈleɪʃn] *n* 1) гардиш, паҳншавӣ: air circulation гардиши ҳаво; the circulation of rumours паҳншавии овозаҳо; 2) интишор (*рӯзнома, маҷалла*): This newspaper has a wide circulation. Ин рӯзнома интишори васеъ дорад.

circumference [səˈkʌmfərəns] *n* муҳит, давр.

circumstance [ˈsɜ:kəmstəns] *n* шароити муҳит, вазъият;

in/under the circumstances дар чунин вазъият.

circus [ˈsɜ:kəs] *n* сирк, чавлонгоҳ.

cite [saɪt] *v* зикр кардан, иктибос овардан.

citizen [ˈsɪtɪzn] *n* шаҳрванд.

city [ˈsɪtɪ] *n* (*pl* cities) шаҳр;

the City Сити (*маркази тиҷорати Лондон*).

civil [ˈsɪvl] *a* 1) ғайринизомӣ: civil rights ҳуқуқҳои шаҳрвандӣ; civil servant қорманди давлатӣ, амалдор; 2) боодаб, хушмуомила: It was civil of

him to offer help. Кӯмак пешниҳод кардани ӯ амали меҳрубононае буд.

civilian [sɪ'vɪljən] *a* кишварӣ, ғайриҳарбӣ.

civilization [ˌsɪvəlaɪ'zeɪʃn] *n* тамаддун, маданият, фарҳанг.

civilized [ˌsɪvəlaɪzd] *a* маданӣ, фарҳангӣ.

claim [kleɪm] *2. n* иддао, даъво: territorial claims даъвои замин;

2. v 1) иддао кардан, талаб кардан: to claim attention: иддаои меҳрубонӣ кардан; 2) даъво кардан: to claim the throne/money барои тахт/пул даъво кардан; 3) изҳор кардан, талаб кардан: He claimed he had done all the work without help. Изҳор кард, ки тамоми корро бе кӯмаки касе анҷом додааст.

clan [klæn] *n* хонавода, хонадон, қабила.

clap [klæp] *1. n* тап-тап, тарақ-тарақ; гулдуррос: a clap on the shoulder болои китф тап-тап задан; a clap of thunder гулдурроси раъд;

2. v (**clapped; clapping**) кафкӯбӣ кардан: The boys clapped when their team won the match. Бачаҳо кафкӯбӣ карданд, вақте ки гурӯҳи онҳо бозиро бурд.

clarify ['klærɪfaɪ] *v* (**clarifies; clarified**) тоза кардан; *мач.* шарҳ додан, гавзеъ додан.

clash [klæʃ] *1. n* 1) тақар-туқур, гулдуррос: a clash of weapons гурриши яроқҳо; 2) бархӯрд: a clash between political parties бархӯрд байни ҳизбҳои сиёсӣ;

2. v бархӯрдан, муҳолиф будан: Their interests clashed. Манфиатҳои онҳо бархӯрданд.

clasp [kla:sp] *1. n* 1) сарчасп, сағак: The clasp on my boot has broken. Сағаки мӯзаам шикастааст; 2) оғӯш, даст додан: He shook my hand with a firm clasp. Ӯ дастамро сахт фушурд.

2. v 1) бастан: He clasped his belt. Ӯ миёнбандашро баст. *2)*

дастфушурӣ: The mother clasped the baby to her breast. Модар тифлро ба синааш зер кард.

class I [kla:s] *1. n* синф. табақа: the working class синфи коргар

2. a синфӣ: class struggle муборизаи синфӣ

class II [kla:s] *n* 1) намуд, навъ: a class of animals навъи ҳайвонот; 2) дараҷа, сифат: to travel first class бо нақлиёти дараҷаи аввал сафар кардан; 3) синф (*дар мактаб*): How many pupils are there in your class? Дар синфи шумо чанд талаба аст? 4) дарс, машғулият. What time does the next class begin? Дарси навбатӣ соати чанд оғоз мегардад?

classic ['klæsɪk] *n* қадима, *мач.* намунавӣ.

classic(al) ['klæsɪk(l)] *a* қадимӣ.

classification [ˌklæsɪfɪ'keɪʃn] *n* табақабандӣ, таснифот.

classify ['klæsɪfaɪ] *v* (**classifies; classified**) табақабандӣ кардан, тасниф кардан.

classroom ['kla:sru:m] *n* синф, синфхона.

clatter ['klætə] *1. n* тақ-тақ: There was a clatter of dishes in the kitchen. Аз ошхона садои шумистани табакҳо шунида мешуд.

2. v тақ-тақ кардан, тақар-тақар кардан: The waggon clattered over the bridge. Ароба бо садои тақар-тақар аз болои кӯпрук гузашт.

clause [kla:z] *n* ҷумла (*қисми ҷумлаи мураккаб*).

claw [kla:z] *n* панча, нохун.

clay [kleɪ] *n* гил.

clean [kli:n] *1. a* тоза, покиза: The air is clean here. Ҳавои ин ҷо тоза аст.

2. v тоза кардан, шустан: to clean shoes тоза кардани пойафзол; to clean a room утоқро тоза кардан; to clean a window панҷараро шустан.

cleanliness ['klenɪnɪs] *n* тозагӣ, покизагӣ.

clear [klɪə] 1. а) соф, равшан, зулол, комил: a clear day рӯзи равшан; a clear idea ақидаи комил; 2) тоза, покиза: clear skin пӯсти тоза; clear water оби соф; with a clear conscience бо вичдони пок; 3) озод: The road is clear now. Роҳ акнун озод аст.

2. v чамъ кардан; гундоштан: She cleared the dishes from the table. Ӯ аз болои миз табакхоро чамъ кард. 2) муайян кардан, рӯшани андохтан: They decided to clear up the question at once. Онҳо қарор доданд, ки ба ин масъала ба зудӣ рӯшани андозанд. 3) тоза шудан: It will clear up towards evening. Қарибии бегохирӯзӣ хаво тоза мешавад.

to clear up 1) рӯбучин кардан, ба тартиб даровардан: We must clear up the classroom before we go home. Пеш аз рафтан ба хона мо бояд синфхонаро рӯбучин кунем.

clear-cut [ˈklɪəˈkʌt] а равшан, сарех, мушаххас.

clench [kɫentʃ] v маҳкам бастан; фишурдан; зич кардан (*дандонҳо*).

clergy [ˈklɜːdʒɪ] n рӯхониён.

clergy [ˈklɜːdʒɪmən] n (*pl* clergymen) рӯхонӣ.

clerk [kla:k] n хизматчӣ.

clever [ˈklevə] а) 1) зирак; боистеъдод: a clever man марди доно; He is clever at arithmetic. Ӯ аз хисоб истеъдод дорад. 2) мохир: a clever workman корманди мохир

click [klɪk] 1. n зарба; тик-тик: the click of the horse's hoofs садои зарбаи суми асп;

2. v садо кардан: The camera clicked. Камера садо дод.

cliff [klɪf] n тахтасанг.

climate [ˈklaɪmɪt] n иқлим.

climax [ˈklaɪmæks] n авҷ, дараҷаи баландтарин.

climb [klaɪm] v боло баромадан (*инч. climb up*): The cat climbed up the tree. Гурба ба болои дарахт баромад.

to climb down фаромадан: Climb down that tree at once! Фавран аз болои дарахт фароед!

cling [klɪŋ] v (*clung; clung*) часпидан, маҳкам шудан.

clip [klɪp] n бандак.

clique [kli:k] n даста, гурӯҳ.

cloak [klaʊk] n лифофа; маҷмаъаи боронӣ.

cloak-room [ˈklaʊkrʊm] n хонаи либоскашӣ.

clock [klɒk] n соат (*деворӣ, мизӣ*).

clockwise [ˈklɒkwaɪz] adv аз рӯи гардиши акрабаки соат.

close I [klaʊz] 1. n охир, поёни хотима: at the close of the day да поёни рӯз;

to bring to a close то ба поёни расондан;

to come to a close ба охир расидан;

2. v 1) бастан: When does the show close? Мағоза кай баста мешавад? 2) ба охир расондан, анҷом додан: He closed his speech with a joke. Ӯ нутқашро бо шӯҳие анҷом дод.

close II [klaʊz] 1. а) 1) наздик: close friend дӯсти наздик; close cooperation ҳамкори наздик; 2) амиқ: close analysis таҳлили амиқ; close analysis пурра, бодиккат: a close analysis таҳлили пурра; 3) дамдор, дилтанг: It's very close in this room. Ин хона хеле дилтангкунанда аст.

2. adv наздик: Come close to me. Ба пешии ман наздик биё.

closed [klaʊzd] 1. *past va p. p.* а) 1) зашуда; 2) зашуда.

2. а) пӯшида: a closed meeting маҷлис пӯшида; closed circuit занҷири сарбаста.

closely [ˈklaʊslɪ] adv 1) наздик; зич пайваст: They are closely connected with the company. Онҳо бо ин ширкати робитаҳои зич пайваст доранд. 2) бодиккат: They examined the problem closely. Онҳо ин мушкилотро бодиккат омӯхтанд.

closet [ˈklɒzɪt] n сандук; чевони деворӣ.

closing ['klouziŋ] 1. *pres. p. az close I*
2.: Why are you closing the window?
It's so stuffy in here. Чаро тирезаро
менӯшед? Ҳаво ин чо хеле дам аст.

2. *a хотимавай*: He made a closing
speech. ӯ нутки хотимавай эрод кард.

cloth [klɒθ] *n* 1) (*pl cloths* [klɒθs])
матов: This is waterproof cloth. Ин
матов обногузар аст. 2) (*pl cloths*
[klɒ:ðz]) латга: Wipe off the table with
a dry cloth. Мизро бо латгаи хушк
тоза кунед.

Cut your coat according to your cloth.
Зарб. ~ Ба кӯрпаат нигоҳ карда по-
ятро дароз кун.

clothe [klaʊð] *v* пӯшидан: She was
clothed in black. ӯ либоси сиёх
пӯшида буд.

clothes [klaʊðz] *n* (*бо ф. шак. ч.*
меояд) пӯшок: He took off his clothes
and jumped into the river. ӯ
пӯшокхояшро кашида ба дарё
парид.

clothing ['klaʊðɪŋ] 1. *pres. p. az*
clothe;

2. *n* пӯшок; курта: winter clothing
пӯшоки зимистона.

cloud [klaʊd] *n* абр.

cloudy ['klaʊdi] *a* (**cloudier**; **cloudi-**
est) абрнок, губорнок.

clown [klaʊn] *n* масхарабоз.

club I [klʌb] *n* чӯбдасти резинӣ:
The policemen used clubs. Кормандо-
ни полис чӯбдастаҳои резиниро ис-
тифода бурданд.

club II [klʌb] *n* клуб: She belongs to
the garden club. ӯ аъзои клуби
богдорон аст.

clue [klu:] *n* калид, рох (*ҳалли му-*
аммо, мушкилот).

clumsy ['klʌmzi] *a* (**clumsier**; **clumsi-**
est) зишт, похинчор.

cling [klɪŋ] *past va p. p. az cling.*

cluster ['klʌstə] *n* 1) хуша, даста: a
cluster of grapes хушаи ангур; 2)
гурӯҳ: a cluster of people гурӯҳи
одамон.

clutch [klʌtʃ] 1. *n* чанг, шиканча: in
the clutches of poverty дар шиканчаи
камбизоатӣ;

2. *v* чанг зада гирифтан, чанг за-
дан: He clutched at the горе. ӯ нӯги
аргамчинро чанг зада гирифт.

co- [kou] *pref* маънои *амали якҷоя,*
ҳамкорӣ, умумиятро дар калимаҳои
мураккаб ифода мекунад ва одатан ба
забони тоҷикӣ бо пешоянди ҳал-
*тарҷума мешавад: co-author
ҳаммуаллиф; co-work ҳамкор.*

coach I [kəʊtʃ] *n* 1) ароба: The
coach was drawn by four white horses.
Аробаро чор аспи сафед
мекашиданд. 2) вағони роҳи охан:
We had seats in the first coach of the
train. Ҷойҳои мо дар вағони аввали
катора буданд. 3) автобуси
байнишаҳрӣ: They left for London by
coach. Онҳо бо автобус ба Лондон
рафтанд.

coach II [kəʊtʃ] 2. *n* 1) устои вар-
зиш: a national coach устои варзиши
тими миллӣ; 2) омӯзгори хусусӣ: an
English coach омӯзгори хусусӣ аз
забони англисӣ;

2. *v* 1) машқ додан: He coaches the
football team. ӯ гурӯҳи футболбозон-
ро машқ медиҳад. 2) ба имтиҳон тай-
ёр кардан: His father coaches him in
English. Падараш ӯро ба имтиҳони
забони англисӣ тайёр мекунад.

coal [kəʊl] *n* ангишт, ангиштсанг.

coalition [ˌkəʊəˈlɪʃn] *n* иттиҳод,
омезиши муваққатӣ: a coalition gov-
ernment ҳукумати иттиҳоди
муваққатӣ.

coarse [kɔ:s] *a* зишт, беадаб,
номакбул;

coast [kəʊst] *n* соҳили баҳр, лаби
баҳр;

coat [kəʊt] *n* 1) нимтана: a winter
coat нимтанаи зимистона; 2) мӯй,
пашм: Our dog has a brown coat. Саги
мо пашми малла дорад. 3) кабат: The
walls need another coat of paint. Ба де-
вор боз як кабати дигар ранг лозим.

cobweb ['kɒbweb] *n* тори анкабут.

cock [kɒk] *n* хурӯс.

cocoa ['kɒkɒu] *n* какао.

cocoon ['kɒkəʊn] *n* кокос (*навъи дарахти тропикӣ*).

cod [kɒd] *n* равғанмоҳӣ (*навъи моҳӣ*).

code [kəʊd] 2. *n* 1) низомнома, маҷмӯи қонунҳо: the moral code низомномаи ахлоқ; 2) рамз: Morse code алифбои Морзе;

2. *v* бо рамз навиштан: to code a message хабарро бо рамз навиштан.

coefficient [,kəʊi'fɪʃnt] *n* коэффисиент, адади зарбкунанда.

coexistence [,kəʊi'gɪzɪstəns] *n* ҳамзистӣ, бо ҳам зистан.

coffee ['kɒfi] *n* қаҳва.

coffee-pot ['kɒfɪpɒt] *n* қаҳвачӯш, қаҳварез.

coffin ['kɒfɪn] *n* тобут.

coil [kəʊl] 1. *n* халқа; як давр: the coils of smoke халқаи дуд;

2. *v* халқа кардан: He coiled the rope. Ӯ ресмонро халқа кард.

coin [cɔɪn] *n* сикка, танга.

coincide [,kəʊm'saɪd] *v* мувофиқат кардан, мувофиқ омадан.

coincidence [kəʊ'mɪsɪdəns] *n* тасодуф, мувофиқат.

cold [kəʊld] 1. *n* сармо: He was shivering with cold. Ӯ аз сармо меларзид.

to catch/have a cold сармо хӯрдан, хунук хӯрдан, зуком шудан;

2. хунук: He was cold without his coat. Ӯ бе нимтана хунук хӯрда буд.

cold-blooded [,kəʊld'blʌdɪd] *a* хунсард.

collaborate [kə'læbəreɪt] *v* ҳамкорӣ кардан. ҳамдастӣ кардан.

collaboration [kə'læbə'reɪʃn] *n* ҳамкорӣ.

collapse [kə'læps] 1. *n* 1) фуру рехтан, завол: the collapse of a bridge

фуру рехтани купрук; 2) сукут, шикаст: the collapse of hopes шикасти умед; 3) изтироб: to suffer a nervous collapse изтироби асаб кашидан;

2. *v* 1) афтодан, фуру рехтан: The roof of the house collapsed. Боми хонаи фуру рехт. 2) ба нокомӣ дучор шудан: The negotiations collapsed. Музокирот ба нокомӣ дучор шуд. аз по афтодан, касал шудан: He collapsed from exhaustion. Аз сабаби бехолӣ аз по афтод.

collar ['kɒlə] *n* 1) гиребон: He turned up his collar. Ӯ гиребонаш бардошт. 2) гарданбанд, халқа: The dog has a leather collar. Саги ман халқаи чармин дорад.

colleague ['kɒli:g] *n* ҳамкоре, ҳамкасб.

collect [kə'lekt] *v* 1) чамъ кардан, чамъ шудан: The teacher collected the homework. Муаллим вазифаи хонагиро чамъ кард. A lot of people collected in the square. Мардуми бисёр дар майдон чамъ шуданд. 2) чамъ кардан, гун кардан: I collect coins. Ман танга чамъ мекунам. 3) гирифтани тан; She collects the children from school at 4 o'clock. Ӯ баҷахоро соатҳои чор аз мактаб мегирад.

collection [kə'lektʃn] *n* 1) чамъоварӣ, дарёфт: The collection of these pictures took ten years. Барои дарёфти ин суратҳо даҳ сол лозим шуд. 2) маҷмӯа, маҷмӯаи чамъоварӣ: a collection of pictures маҷмӯаи суратҳо; a collection of stories маҷмӯаи ҳикояҳо.

collective [kə'lektɪv] 1. *n* гурӯҳ, коллектив: a workers' collective гурӯҳи коргарон;

2. *a* якҷоя, дастчамъӣ: collective efforts кӯшиши дастчамъӣ.

collective farm [kə'lektɪv'fa:m] *n* колхоз.

collective farmer [kə'lektɪv'fa:mə] *n* колхозчӣ.

collector [kə'lektə] *n* чамъкунанда, гирдоваранда.

college ['kɒlɪdʒ] *n* коллеч, дониш-када (мактабӣ оӣ дар Америка, Англия ва кишварҳои дигар).

collide [kə'laɪd] *v* бо ҳам бархӯрдан.

collision [kə'liʒn] *n* садама; зиддият. бархӯрд.

colloquial [kə'loukwɪəl] *a* гуфтугӯӣ, гайри адабӣ.

collusion [kə'lu:ʒn] *n* созиши махфӣ.

Colombia [kə'lɒmbiə] *n* Колумбия.

colony ['kɒləni] *n* дунукта, аломати баён.

colonel ['kɒ:nl] *n* сарханг, полковник.

colonial [kə'louniəl] *a* мустамликавӣ.

colonialism [kə'louniəlɪzəm] *n* мустамликадорӣ.

colonialist [kə'louniəlɪst] *n* тарафдори мустамликадорӣ.

colonize ['kɒlənaɪz] *v* мустамлика кардан.

colony ['kɒləni] *n* (*pl* colonies) мустамлика.

colour, *амер.* **color** ['klɒ] 1. *n* 1) ранг: a bright colour ранги равшан; a colour film филми ранга; 2) ранг: He mixed the colours. ӯ рангхоро омехта кард; 3) хусусият: local colour хусусияти маҳаллӣ;

2. *v* ранг кардан: The girl coloured the picture with her pencils. Духтарча сурадро бо қаламҳои ранга ранг мекард.

coloured, *амер.* **colored** ['klɒəd] 1. *past* ва *p. p.* аз **colour** 2.

2. *a* ранга: a coloured film навори ранга.

colourful, *амер.* **colorful** ['klɒəfl] *a* рангоранг, пуробутоб.

colt [kɒlt] *n* қурраи асп.

column ['kɒləm] *n* 1) сутун; саф: They recognized the house by its white

columns. Онҳо хонаро аз рӯи сутунҳои сафедаш шинохтанд. They marched in columns. Онҳо саф ба саф қалам мениходанд. 2) найча: a column of mercury найчаи симоб; 3) сутуни рӯзнома: the sports column қисмати варзиш дар рӯзнома.

comb [kəʊm] 1. *n* шона: I haven't got my comb with me. Ман бо худ шона надорам.

2. *v* шона кардан: The girl combed her hair. Духтарча мӯйашро шона кард.

combat ['kɒmbæt] *n* мубориза.

combination [,kɒmbɪ'neɪʃn] *n* таркиб, омезиш

combine [kəm'baɪn] *v* муттаҳид шудан/ кардан, бо ҳам пайвастан.

combine harvester [,kɒmbaɪn'ha:vɪstə] комбайн, мошини хирманкӯб.

combustion [kəm'blʌstʃən] 1. *n* сӯзиш, сӯхтан

come [kʌm] *v* (*came; come*) 1) омадан, расидан: The circus is coming here next week. Сирк ҳафтаи оянда ба инҷо меояд. 2) рафтан: I'm coming with you. Ман бо шумо меравам. Come! Рафтем! 3) рӯӣ додан (*итч.* **come about**): How did it come that you quarrelled? Чӣ воқеа рӯӣ дод, ки шумо ҷангӣ шудед?

to come across иттифок афтодан, ногаҳон ёфтан: I've just come across a beautiful poem in this book. Ногаҳон шери зебоеро дар ин китоб ёфтам. **to come back** баргаштан: What time will he come back? Вай қай бармегардад?

to come down фуромадан: Wait till she comes down. То фуромадани ӯ интизор шавед.

to come from баромадан: He comes from a poor family. ӯ аз оилаи камбизот баромадааст. He comes from New York. ӯ зодаи Нью-Йорк аст.

to come in даромадан: Ask him to come in. Бифармоед дарояд.

to come of 1) баромадан: He comes of an interesting family. Ү аз оилаи ачиб баромадааст. 2) баромадан, хосил шудан: Nothing will come of it. Аз ин кор ҳеч чиз намебарояд.

to come on давом додан!

to come out 1) баромадан: When he came out it was dark. Вакте ки ӯ аз хона баромад, аллакай торик шуда буд. 2) зохир шудан, ошкор шудан: The truth will come out. Ҳақиқат ошкор мешавад.

to come round даромадан, хабар гирифтган. She came round last night. Ү шаби гузашта омада буд.

to come to ба хуш омадан, ба худ омадан (*итч.*)

to come to oneself): He slowly came to. Охиста-охиста ӯ ба хуш омад.

to come to see sb хабар гирифтган;

to come up 1) баромадан: The curtain came up. Парда бардошта шуд. 2) наздик шудан: A man came up to us. Марде ба мо наздик шуд.

comedy ['kɒmədi] *n* (*pl comedies*) мазҳака.

comet ['kɒmɪt] *n* комета, ситораи думдор.

comfort ['kɒmfət] 1. *n* 1) осоиш, роҳат, осудагӣ; *pl* лавозимоти зарурӣ: to enjoy comforts аз лавозимоти зарурӣ истифода бурдан; 2) дастгирӣ, тасалло: a few words of comfort чанд сухан барои дилбардорӣ;

2. *v* ором кардан, осуда кардан: She comforted the crying child. Ү кӯдаки гирякардаистодаро осуда кард.

comfortable ['kɒmfətəbl] *a* бароҳат, кулай, осудабахш;

to make oneself comfortable бароҳат бошад.

comic ['kɒmɪk] 1. *n* (*амер. comic book*) маҷаллаи хикояҳои суратдор барои кӯдакон;

2. *a* хандаовар.

comic strip ['kɒmɪkstri:p] *n* наворҳои акси.

coming ['kɒmɪŋ] 1. *pres. p.* аз come

2. *a* оянда: during the coming year дар давоми соли оянда.

comma ['kɒmə] *n* вергул.

command [kə'mɑ:nd] 1. *n* фармон, ҳукм, амр: The soldiers obeyed the captain's command. Аскарон амри капитанро ба ҷо оварданд.

at/by sb's command бо фармони касе;

to be in command фармон додан;

2. *v* фармон додан, амр кардан: That officer commands a ship. Ин аскар фармондеҳӣ кишти аст.

commander [kə'mɑ:ndə] *n* фармондеҳ.

Commander-in-Chief

[kə'mɑ:ndəri:n'tʃi:f] *n* сарфармондеҳ.

commence [kə'mens] *v* оғоз кардан, шуруъ кардан

comment ['kɒment] 1. *n* тақриб, қайд: He made several helpful comments about my work. Ү оиди кораман якчанд қайдҳои муфид кард.

2. *v* шарҳ додан, таъбир кардан (*on sth - чизеро*): He refused to comment on the news. Ү аз шарҳ додан ахбор даст кашид.

commentary ['kɒmentəri] *n* (*pl commentaries*) тафсири; тақриз.

commerce ['kɒmə:s] *n* тичорат, додуситад.

commercial [kə'mɜ:ʃl] *a* тичоратӣ, бозоргонӣ: commercial treaty шарҳномаи тичоратӣ.

commercially [kə'mɜ:ʃəli] *adv* нуктаи назари бозоргонӣ.

commission [kə'mɪʃn] *n* 1) комиссия: маъмурият, намояндагӣ: The Government has appointed a commission. Ҳукумат комиссия таъин додаст. 2) фармон: Here's a commission for you. Ин аст фармон барои шумо.

commit [kə'mɪt] *v* (*committed; committing*) 1) кардан (*гуноҳ, таҷовиз, хато*): He committed an error. Ү хато кард. 2) супурдан; бовар кардан: The

boy was committed to his aunt's care.
Қўдакро барои нигохубин ба амааш
супурданд.

to **commit oneself** ўҳдадор шудан.

commitment [kə'mɪtmənt] *n* супо-
риш. ўҳдадорӣ, аҳд;

to **make no commitments** ўҳдадор на-
шудан;

to **meet commitments** ўҳдадориро ичро
кардан.

committee [kə'mɪtɪ] *n* кумита,
анчуман.

commodity [kə'mɒdətɪ] *n* (*pl* **com-
modities**) мол.

common ['kɒmən] 1. *n* in common
муштарақ;

to **have nothing in common** чизи
муштарақ надоштан;

2. *a* 1) умумӣ: common interests
манфиати умумӣ; 2) маъмулӣ: a
common error хатоии маъмулӣ; 3)
оддӣ: the common people халки оддӣ;
common sense ақли расо;

the **Common Market** Бозори умумӣ
(Бозори иқтисодии Европа) - *созмони
сиёсӣ ва иқтисодӣ, ки чанд кишвар
Европаро муттаҳид месозад.*

commonly ['kɒmənli] *adv* одатан,
маъмулан.

commonplace ['kɒmənpleɪs] *a*
маъмулӣ, пеши пой афтада.

Commons, the ['kɒmənz] *n* Маҷлиси
умумӣ дар парламенти Британия
Кабир (*инч. the House of Commons*).

commonwealth ['kɒmənwelθ] *n* ҷум-
хурӣ, муштарақулманофез, кишвар.

commotion [kə'moʊʃn] *n* ошуб, из-
тироб, ҷунбиш.

communicate [kə'mju:mkeɪt] *v* 1)
хабар додан, иблог намудан (*to sb -
ба касе*): to communicate news
хабарро иблог намудан. 2) гуфтугӯ
кардан: I'll communicate with you by
telephone. Ман бо шумо тавассути
телефон гуфтугӯ мекунам.

communication [kə,mju:ni'keɪʃn] *n*
1) гузориш. иттилоия: We received

your communication. Мо гузориши
шуморо гирифтём. 2) алоқа; мукоти-
ба, муошират: a means of communi-
cation васоити алоқа;

to **be in communication with sb** бо касе
дар мукотиба будан.

communiqué [kə'mju:nikeɪ] *n*
иттилои расмӣ; эълomia.

communism ['kɒmjunɪzɪm] *n* комму-
низм.

communist ['kɒmjunist] 1. *n* комму-
нист;

2. *a* коммунистӣ: the Communist
Party ҳизби коммунист.

community [kə'mju:nɪtɪ] *n* (*pl* **com-
munities**) 1) ҷамоат; ҷомеа, ҷамъият:
the interests of the community
манфиати ҷамъият; the world com-
munity ҷомеаи ҷаҳонӣ; 2) умумият.
умумӣ: the community of interests
манфиатҳои умумӣ.

compact [kəm'pækt] *a* зич, ҷафс.

companion [kəm'pænjən] *n* 1)
ҳамсафар: Who were your companions
on the journey? Дар ин саёҳат
ҳамсафари шумо кӣ буд? 2) ёр, дӯст.
рафик: He was my close companion at
school. Дар мактаб мо дӯсти наздик
будем.

company ['kʌmpəni] *n* (*pl* **compa-
nies**) ҷамъият; ширкат: He works for a
transport company. Ӯ дар ширкати
нақлиёт кор мекунад.

comparable ['kɒmpərəbl] *a*
муқоисашаванда.

comparatively [kəm'pærətɪvli] *adv*
нисбатан, киёсан.

compare [kəm'preə] *v* муқоиса
кардан;

as **compared with** дар муқоиса бо.

comparison [kəm'pærɪsn] *n*
муқоиса, ташбех;

by/in **comparison with** дар муқоиса бо;
to **make/draw a comparison** киёс
кардан, муқоиса кардан.

compartment [kəm'pɑ:tmənt] *n* қу-
леи катор, хучра.

compass ['kʌmpəs] *n* 1) кутбпамо: They used a compass to find their way home. Онҳо барои ёфтани роҳ аз компас истифода карданд. 2) *pl* паргор: He drew a circle with compasses. Ҷу бо паргор давра кашид.

compassion [kəm'pæʃn] *n* раҳм, шавкат, дилсӯзӣ.

compel [kəm'pel] *v* (**compelled; compelling**) маҷбур кардан, водор кардан.

compensate ['kɒmpenseɪt] *v* чуброн кардан, ипъом додан.

compensation [kəm'pen'seɪʃn] *n* чуброн, инъом.

compete [kəm'pi:t] *v* ҳамкорӣ кардан.

competence ['kɒmpɪtəns] *n* салоҳият, қобилият.

competent ['kɒmpɪtənt] *a* қобил, лоик, салоҳиятдор.

competition [kəm'pi:tɪʃn] *n* 1) мусобика, озмун: peaceful competition мусобикаи осоишта; a swimming competition мусобикаи шиноварӣ; a chess competition мусобикаи шохмот; 2) рақобат: trade competition рақобати тичоратӣ.

competitor [kəm'petɪtə] *n* рақиб, ҳариф.

compile [kəm'paɪl] *v* гирд овардан, тақлиф кардан, навиштан.

complain [kəm'pleɪn] *v* шикоят кардан (*to sb* - ба касе; *of/about sth* - аз чизе).

complaint [kəm'pleɪnt] *n* шикоят, арз (*to sb* - ба касе; *of/about sth* - аз чизе); норозигӣ (*of/about sth* - аз чизе)

complete [kəm'pli:t] 1. *a* комил, тамом, пурра: a complete failure ноқомии пурра; a complete edition of Shakespeare куллиёти комили Шекспир;

2. *v* тамом кардан, анҷом додан: They completed the journey. Онҳо сафаранро ба анҷом расонданд.

completely [kəm'pli:tli] *ad* комилан, пурра.

complex ['kɒmpleks] 1. *n* комплекс таркиби мураккаб дошта: a military industrial complex компелекси ҳарбӣ саноатӣ;

2. *a* мураккаб: a complex situation вазъияти мураккаб.

complexion [kəm'plekʃn] *n* ранг чехра.

complicate ['kɒmplikeɪt] *v* мураккаб сохтан; тарсондан.

complicated ['kɒmpli'keɪtɪd] 1. *adj* *ва р. р. аз complicate*;

2. *a* душвор, мураккаб печдарпеч: complicated rule қоидаҳои мураккаб.

complication [kəm'ph'keɪʃn] печдарпечӣ, дарҳам-барҳамӣ.

compliment 1. *n* ['kɒmplɪmənt] таъриф, хушгӯӣ: He paid her many compliments on her playing. Ӯ бози хонумро хеле таъриф кард. 2) *pl* салом, табриқот: My compliments to your father. Ба падаратон табриқотро моро расонед.

2. *v* ['kɒmplɪmənt] таъриф кардан: He complimented her on her voice. Ӯ овозашро таъриф кард.

complimentary [kəm'plɪmentrɪ] *a* табриқотӣ: a complimentary speech нутқи табриқотӣ; 2) тахсиномез, пурра таъриф: a complimentary remark қайд тахсиномез; 3) бепул, райгон: a complimentary ticket даъватномаи бепул.

component [kəm'pounənt] *n* ҷузъ, таркиб.

compose [kəm'pouz] *v* 1) таркиб ёфтан: What is water composed of? Саз аз чӣ таркиб ёфтааст? 2) мусиқӣ навиштан: Chopin composed mostly for piano. Шопен мусикиро бештар барои фортепиано навиштааст.

composed [kəm'prouzd] 1. *past* *va* *p. аз compose*;

2. *a* ором, мулоим: a composed face чехраи ором.

composer [kəm'pouzə] *n* охангсоз, мусанниф.

composition [kəm'pəzɪʃn] *n* 1) асар (*адаби ӯ мусиқӣ*): What compositions will be played tonight? Кадом асарҳо имрӯз навохта мешаванд? 2) ишро: What did you get for your composition? Барои ишро чӣ гирифтед? 3) сохтор, таркиб: the composition of water таркиби об.

compound [kəm'paʊnd] 1. *n* найваст: Salt is a compound of two chemical elements. Намак пайвасти ду моддаи химиявӣ мебошад.

2. *a* таркибӣ, мураккаб: a compound word калимаи таркибӣ.

comprehend [kəm'pri'hend] *v* дарёфттан, дарк кардан.

comprehension [kəm'pri'hensʃn] *n* дарёфт, қувваи идрок, фаҳмиш; фарогириӣ.

comprehensive [kəm'pri'hensiv] *a* фарогиранда, ҷомеъ, ҳамаҷониба: a comprehensive arrangement шартномаи ҳамаҷониба; comprehensive school мактаби миёнаи ҳамагонӣ (*мактаби давлатӣ барои кӯдакони аз синни 11 то 16-18 сола дар Британия Кабир*).

comprise [kəm'praɪz] *v* дар бар гирифттан, доро будан.

compromise [kəm'prəmaɪz] 1. *n* созиш; қарордод, мусолиха, гузашт: They agreed on a compromise. Онҳо барои созиш қардан розӣ шуданд.

2. *v* созиш қардан; мусолиха қардан: We shall have to compromise on this point. Оиди ин масъала мо бояд созиш кунем.

compulsory [kəm'pʌlsəri] *a* иҷборӣ, ҳатмӣ, маҷбурӣ.

compute [kəm'pjʊ:t] *v* шумурдан, ҳисоб қардан.

computer [kəm'pjʊ:tə] *n* компютер, мошинаи ҳисоббарории электронӣ.

comrade ['kɒmri:d] *n* рафик, ёр, ҳамдам.

comradely ['kɒmri:dli] *a* рафикана.

conceal [kən'si:l] *v* пинҳон қардан.

concede [kən'si:d] *v* 1) тасдиқ қардан, эътироф қардан: He had to concede defeat. Мебоист мағлубияташро эътироф қунад. 2) тан додан: The employer had to concede to the workers' demands. Ба соҳиби қорхона лозим шуд, ки ба талаботи қоргарон тан диҳад.

conceit [kən'si:t] *n* худбинӣ, гурур.

conceive [kən'si:v] *v* 1) дарк қардан, фаҳмидан: I can't conceive where he has gone. Фаҳмида наметавонам, ки ба кучо рафтааст. 2) эҷод қардан: Only he could conceive such a plan. Фақат ӯ чунин нақша эҷод қарда метавонист.

concentrate [kɒnsntreit] *v* 1) мутамарказ гардидан, нишондан, ҷой гирифттан: The troops were concentrated twenty miles from the town. Артиш бист мил дургар аз шаҳр нишонда шуд. 2) нигаронидан, дода шудан: He could not concentrate on anything. Наметавонист ба чизе дода шавад.

concentration [kɒnsn'treɪʃn] *n* бодикқатӣ, таваҷҷӯҳ.

concept ['kɒnsɛpt] *n* ақида, фикр.

conception [kən'sepʃn] *n* ақида, фикр, фаҳмиш, мафҳум.

concern [kən'sɛ:n] 1. *n* 1) қор, дахл: Your quarrel is not my concern. Ҷанҷоли шумо қори ман нест. It is no concern of mine. Ин ба ман дахл надорад. 2) изтироб: to express deep concern изхори изтироб қардан; 3) муассиса: a large industrial concern муассисаи қалони саноатӣ; a matter of great concern масъалаи қорӣ изтироби қалон;

2. *v* 1) алоқа (*дахл*) доштан; во-баста будан: This concerns you. Ин ба шумо дахл дорад. 2) ба изтироб овардан: Everybody was concerned at the news. Хабар ҳамаро ба изтироб овард.

as far as I am concerned агар гап дар бораи ман равад.

concerned [kən'sə:nd] 1. *past va p. p.* аз **concern** 2.

2. *a* 1) мушавваш, пуризитроб: a concerned look чехраи мушавваш; 2) манфиатдор: the parties concerned тарафҳои манфиатдор.

concerning [kən'sə:nɪŋ] 1. *pres p.* аз **concern** 2.

2. *prep* роҷеъ ба, марбут ба: Nothing was said concerning this matter. Чизе роҷеъ ба ин масъала гуфта нашуд.

concert ['kɒnsət] *n* консерт, анҷумани созу овоз.

concession [kən'seʃn] *n* 1) гузашт: Both sides had to make concessions. Хар ду тараф бояд гузашт мекарданд. 2) имтиёз: foreign concessions имтиёзоти хориҷӣ.

conciliate [kən'sɪliət] *v* ором кардан, оштии додан.

conclude [kən'klu:d] *v* 1) анҷом додан, ба охир расондан: to conclude a lecture лексияро ба охир расондан; 2) бастан: to conclude a treaty шартнома бастан; 3) хулоса баровардан: They concluded that the accused man was not guilty Онҳо хулоса бароварданд, ки айбдоршаванда бегуноҳ аст.

conclusion [kən'klu:ʒn] *n* 1) анҷом, хотима, поён, хатм: the conclusion of a story хотимаи хикоя; 2) натиҷа: the conclusion of a treaty натиҷаи шартнома; 3) хулоса: I came to the conclusion that he was right. Ба хулоса омадам, ки ӯ ҳақ будааст.

in conclusion дар хотима;
to jump to conclusions хулосаҳои шитобкорона баровардан.

concord ['kɒŋkɔ:d] *n* паймон, тавофуқ, мутобиқат, қарор, шартнома.

concrete I ['kɒŋkri:t] *n* бетон: a concrete wall девори бетонӣ.

concrete II ['kɒŋkri:t] *a* воқея: a concrete example намунаи воқея.

condemn [kən'dem] *v* 1) маҳкум кардан; мавриди эътироз қарор додан: He was condemned to death. Ӯ ба ҳукми қатл маҳкум карданд. мазаммат кардан, сарзаниш кардан. Don't condemn me just because I do not agree with you. Маро фақат барои он ки ба фикри шумо розӣ нестам, сарзаниш нақунед.

condemnation [kɒndem'neɪʃn] маҳкумият, таъна, мазаммат.

condense [kən'dens] *v* табдил сохтан: to condense steam парро моеъ кардан; *мат.* кӯтоҳ кардан, мухтасар кардан.

condition [kən'dɪʃn] *n* 1) шарт: They were ready to meet our conditions. Онҳо барои қабули шарти мо тайёр буданд. 2) ҳолат, вазъият: The house was in poor condition. Хона дар вазъияти бад буд. 3) *pl* ҳол, шароит: working conditions шароити кор
on condition that... ба шарте ки;
under such conditions дар чунин шароит (*вазъият*).

conduct I. *n* ['kɒndʌkt] рафтор, ахлоқ: His conduct in school was poor. Рафтори ӯ дар мактаб хуб набуд.

2. *v* [kən'dʌkt] 1) бурдан, тамом кардан, додан, ҳамроҳӣ кардан; to conduct a group round the museum гурӯҳро дар музей тамошо додан. 2) бурдан, рабарондан: to conduct negotiations музокирот бурдан; to conduct a lesson дарс гузарондан; 3) роҳбарӣ кардан: Who is conducting the orchestra tonight? Имрӯз кӣ раҳбарии оркестр раҳнамоӣ мекунад? 4) гузарондан, роҳбарӣ кардан: Metals conduct electricity. Фулузот ҳамчун ноқил ҳизмат мекунад.

to conduct oneself рафтор кардан: He conducted himself very well. Ӯ рафтори хуб дошт.

conductor [kən'dʌktɔ] *n* роҳбаллад, раҳнамо: a bus conductor кондуктори автобус; 2) раҳнамо, дирижёр: an orchestra conductor раҳнамои оркестр; 3) ноқил, па

кунанда: a poor conductor of heat
нокили бади чараён.

cone [kɔɪn] *n* 1) махрут, конус: the cone of a volcano конуси вулкан; 2) чалгӯза: a pine cone чалгӯзаи санавбар.

confectionery [kən'fekʃnəri] *n*
ширинӣ, каннодӣ.

confer [kən'fə:] *v* (**conferred; confer-
ring**) 1) бахшидан, додан (*рутба, ном*): to confer a medal on sb ба касе медал додан; 2) машварат кардан, гуфтугӯ кардан: He conferred with his advisers. Ӯ бо мушовиронаш машварат кард.

conference ['kɒnfərəns] *n* конференсия: a disarmament conference конференсия оиди яроқпартоӣ.

conferred [kən'fə:d] *ниг.* confer.

conferring [kən'fə:riŋ] *ниг.* confer.

confess [kən'fes] *v* иқро кардан, ба гардан гирифтан.

confession [kən'feʃn] *n* эътироф.

confidence ['kɒnfɪdəns] *n* 1) итминон, эътимод: I have full confidence in him. Нисбати ӯ итминони пурра дорам. 2) боварӣ: I have full confidence that the work will be done well. Боварии комил дорам, ки ин кор хуб анҷом дода мешавад.

confident ['kɒnfɪ'dənt] *a* мутмаин, хотирчамъ.

confidential [kən'fɪ'denʃl] *a* махфӣ, махрамона.

confine [kən'faɪn] *v* 1) маҳдуд кардан: I'll confine myself to the facts. Ман фақат дар асоси санадҳо гап мезанам. 2) зиндонӣ кардан, ҳабс кардан: For two years he was confined in prison. Ӯ ду сол зиндонӣ буд.
to be confined to bed ба бистар афтодан.

confirm [kən'fə:m] *v* тасдиқ кардан.

confirmation [kən'fə'meɪʃn] 1. *n*
тасдиқ, далел.

conflict 1. *n* ['kɒnflɪkt] задухӯрд; an armed conflict задухӯрди яроқнок;

2. *v* [kən'flikt] мухолиф будан: Their ideas conflict with ours. Ақидаҳои онҳо бо мо мухолифанд.

conform [kən'fɔ:m] *v* мутобиқат кардан.

conformity [kən'fɔ:mɪti] *n* мутобиқат, мувофиқат.

confront [kən'frʌnt] *v* рӯ ба рӯ шудан бо, муқобилият кардан: to confront an enemy бо душман рӯ ба рӯ шудан.

confrontation [kənfrʌnt'eɪʃn] *n* бархурд, муқобилият (*бо ҳариф*)

confuse [kən'fju:z] *v* 1) хичил кардан, ба изтироб овардан: Don't let all those questions confuse you. Наргзоре, ки ин саволҳо шуморо хичил созанд. 2) аралаш кардан, иштибоҳ кардан: You confused me with someone else. Шумо маро бо дигар кас иштибоҳ кардаед.

confused [kən'fju:zd] 1. *past* ва *p.p.*
аз confuse

2. *a* 1) хичил: He got confused. Ӯ хичил гашт. 2) номафҳум, ихтилофнок: a confused statement ихтороти ихтилофнок.

confusion [kən'fju:zn] *n* 1) ошуфтагӣ, изтироб, хичолат, саросемагӣ: In his confusion he gave a wrong answer. Дар хичолат ӯ ҷавоби нодуруст дод. 2) бесарусомонӣ: Everything was in confusion. Ҳама чиз дар ҳолати бенизомӣ қарор дошт.

Congo ['kɒŋɡoʊ] *n* Конго.

congratulate [kən'grætjuleɪt] *v* табрик кардан, шодбош гуфтан.

congratulation [kən'grætju'leɪʃn] *n*
табрикот, тахният, шодбош.

congress ['kɒŋɡres] *n* 1) анҷуман: the World Peace Congress Анҷумани Умумиҷаҳонии Сулҳ; 2) Congress конгресс (*руқни қонунгузории ИМА*)

Congressman ['kɒŋɡresməŋ] *n* (*pl* Congressmen) аъзои конгресси ИМА, конгрессмен.

conjunction [kən'dʒʌŋkʃn] *n* 1) пайвастагӣ, алоқа: the conjunction of skill and imagination in planning a garden пайвастагии маҳорат ва ҳаёлот ҳангоми ба нақшагирии боғ; 2) пайвандак (*ҳиссаи пунтқ*);

in conjunction with дар якҷоягӣ бо.

conjurer, conjuror ['kɒndʒəgə] *n* чодугар.

connect [kə'nekt] *v* пайванд кардан, вобаста кардан.

connection, connexion [kə'neksʃn] *n* пайвастагӣ, иртибот;

in this connection дар иртибот бо ин;

in connection with аз сабаби.

conquer ['kɒŋkə] *v* ғалаба кардан, забт кардан.

conqueror ['kɒŋkərə] *n* фотех, голиб, истилогар.

conquest ['kɒŋkwɛst] *n* ғалаба, пирӯзӣ, истилоҳ.

conscience ['kɒnʃəns] *n* шуур, вичдон.

conscienceless ['kɒnʃənsɪsɪs] *n* бешуур, бевичдон.

conscientious [ˌkɒnʃi'ɛnʃəs] *a* бовичдон, бошуур.

conscious ['kɒnʃəs] *a* 1) хушёр, огоҳ: He was conscious of his guilt. Аз гуноҳаш огоҳ буд. 2) бехуш: He hasn't been conscious since this morning. Аз сахар боз бехуш буд.

consciousness ['kɒnʃənsɪs] *n* 1) хуш, шуур: He regained consciousness. Ӯ ба хуш омад. 2) шуурноқӣ, огоҳӣ: the class consciousness of the workers шуурнокии синфӣи коргар.

conscriptio [kən'skrɪpʃn] *n* ӯхладории харбӣ.

consent [kən'sent] 1. *n* ризоият, ризогӣ: He refused to give his consent. Ӯ аз розигӣ додан даст кашид.

2. *v* розӣ шудан: They consented to our suggestion. Онҳо ба пешниҳоди мо розӣ шуданд.

consequence ['kɒnsɪkwəns] *n* 1) натиҷа, оқибат: The consequences of

his action were serious. Оқибати рафтори ӯ чиддӣ буд. 2) аҳамият: It is a matter of great consequence. Ин маъно ала дорои аҳамияти бузург аст.

in consequence, as a consequence д натиҷа

consequently ['kɒnsɪkwəntli] *adv* д натиҷа, бинобар ин, натиҷатан.

conservative [kən'sə:vətɪv] 1. *n* консерватор, пайравии суннати қадим муҳофиз.

conserve [ken'sə:v] *v* муҳофиз кардан, нигоҳ доштан.

consider [kən'sɪdə] *v* 1) андеши кардан, фикр кардан: Consider what you should do. Чӣ кор карданатон андеша кунед. 2) шумурдан, донистан: He is considered a very able student. Ӯро донишҷӯи боистеъдод шуморанд. 3) дар назар доштан: He is very strong considering his age. Ӯ дар назардошти синну солаш хеле боқувват аст.

all things considered бо дар назардошти тамоми чихатҳо.

considerable [kən'sɪdərəbl] *a* муҳим барчаства, умда.

considerate [kən'sɪdərɪt] бомулоҳиза, бодикқат.

consideration [kən,sɪdə'reɪʃn] *n* таваҷҷӯҳ, эътибор: Give careful consideration to this question, please. Лутфан, ба ин масъала бо диққат таваҷҷӯҳ созед. 2) омил: Time is an important consideration. Вақт омил муҳим мебошад. 3) диққат: They showed us every consideration. Ӯ ба мо диққати харҷониба меод.

under consideration мавриди таваҷҷӯш доштан.

consist [kən'sɪst] *v* 1) иборат будан аз: This plan consists of three parts. Ин нақша аз се қисм иборат аст.

consistent [kən'sɪstənt] *a* 1) устувор пойдор: to follow a consistent policy сиёсати устувор пеш гирифтан;

мувофик, пайваста: a statement consistent with those he has previously made бо изхороти пештар карда мувофик.

console [kən'soul] *v* тасалло додан.

consolidate [kən'solideit] *v*

мухтаҳкам кардан, муттаҳид кардан.

consolidation [kən,səli'deɪʃn] *n*

тақвият, таҳким.

consonant ['kɒnsənənt] *n* ҳамсадо

(овоз).

conspicuous [kən'spɪkjʊəs] *a*

маълум, равшан, ошкоро.

conspiracy [kən'spɪrəsi] *n* (*pl* con-

spiracies) 1) сўйқасд, дасиса, нақшаи хиёнатомез; 2) махфинигохдорӣ: Every revolutionary was to know the rules of conspiracy. Ҳар як инкилобчӣ мебоист қоидаҳои махфинигохдорию донад.

conspirator [kən'spɪrətə] *n* пинҳон-

кор; сўйқасдчӣ.

conspire [kən'spaɪə] *v* сўйқасд

ташқил кардан, дасисабозӣ кардан.

constant ['kɒnstənt] *a* пойдор,

босубот, устувор.

constituency [kən'stɪtjuənsɪ] *n* (*pl*

constituencies) ҳавзаи интихоботӣ.

constituent [kən'stɪtjuənt] *n* чузъи

тарқибӣ.

constitute ['kɒnstɪtju:t] *v* ташқил

кардан, таъсис додан.

constitution [kən'stɪ'tju:ʃn] *n* 1)

сарқонун: the Constitution of the Republic of Tajikistan Сарқонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон; 2) андом, қаду баст, ҷусса: a strong constitution ҷуссаи мухтаҳкам.

constitutional [kən'stɪ'tju:ʃənl] *a*

қонунӣ, конституционӣ.

construct [kən'strakt] *v* сохтан, би-

но кардан

construction [kən'strækʃn] *n* 1)

сохтмон, иморат: The new railway is still under construction. Сохтмони роҳи ӯҳани нав давом дорад. 2) бино:

a world-famous construction бинои дар ҷаҳон машҳур.

constructive [kən'straktɪv] *a* асоснок, қобили қабул.

consul ['kɒnsəl] *n* консул.

consulate ['kɒnsjʊlɪt] *n* консулгарӣ.

consult [kən'sʌlt] *v* машварат кардан, машварат хоستان аз/ҷуё шудан аз.

consultation [kən'sʌl'teɪʃn] *n* машварат, музокира.

consultative [kən'sʌltətɪv] *a* машваратӣ.

consume [kən'sju:m] *v* истеъмол кардан, масраф кардан.

consumer [kən'sju:mə] *n* истеъмолкунанда;

consumer goods молҳои сермасраф.

consumption [kən'sʌmpʃn] *n* истеъмол, масраф.

contact ['kɒntækt] 1. иртибот, алоқа: She lost contact with her old friends. Ӯ бо дӯстони деринааш иртибот гум кардааст.

to come into contact with робита кардан;

to get in contact with, to make contact with робита барқарор кардан;

2. *v* робита кардан, дар тамос будан, алоқа кардан: Try to contact her by telephone. Кӯшиш кунед тавассути телефон бо ӯ алоқа кунед.

contain [kən'teɪn] *v* дарбар доштан, ҷой гирифтан.

container [kən'teɪnə] *n* зарф, сандуқ, контейнер.

contemporary [kən'tempərəɪ] 1. *n* (*pl* contemporaries) ҳамзамон: He was a contemporary of my grandfather. Ӯ ҳамзамони падарам буд.

2. *a* муосир: a contemporary author нависандаи муосир.

contempt [kən'tempt] *n* таҳқир, бадбинӣ.

content I ['kɒntent] *n* 1) (*od. pl*) мазмун: the contents of an article маз-

муни мақола; in content аз рӯи мазмун; 2) *pl* мавҷудот: the contents of a bag мавҷудоти дохили куттӣ;

table of contents мундараҷа.

content II [kən'tent] *a* розӣ, конё.

contented [kən'tentɪd] *a* розӣ, конё.

contest ['kɒntest] *n* мусобиқа, рақобат.

contestant [kən'testənt] *n* рақиб.

context ['kɒntekst] *n* матн.

continent ['kɒntɪnənt] *n* қитъа.

continental [ˌkɒntɪ'nentl] *a* 1) қитъавӣ: a continental climate иқлими хушк; 2) Европай Ғарбӣ (*ғайр аз Британияи Кабир*): continental wars ҷангҳои европӣ.

continual [kən'tɪnjuəl] *a* доимӣ, ҳамешагӣ, пайваста.

continuation [kən'tɪnju'eɪʃn] *n* идома, давомият.

continue [kən'tɪnju:] *v* идома додан, давом додан;

to be continued давом дорад.

continuous [kən'tɪnjuəs] *a* пайваста, муттасил.

contract ['kɒntrækt] *n* ақд, қарордод, паймон, шартнома.

contradict [ˌkɒntrə'dɪkt] *v* муҳолиф будан, рад кардан, инкор кардан.

contradiction [ˌkɒntrə'dɪkʃn] *n* муҳолифат.

contradictory [ˌkɒntrə'dɪktəri] *a* муҳолиф.

contrary ['kɒntrəri] *a* муҳолиф, зид;

contrary to бар хилофи, бар акси;

on the contrary баръакс, бар хилофи.

contrast 1. *n* ['kɒntræst] муҳолифат, зиддият: The contrast between his words and actions is disappointing. Афсӯс ки сухан ва амали ӯ бо ҳам муҳолифат доранд.

in contrast with/to sth бар хилофи; дар муқоиса бо;

2. *v* [kən'træst] муқоиса кардан,

муқобили ҳам гузаштан: **Content** Tom and his brother. Томро бо бародараш муқоиса кунед.

contribute [kən'trɪbjʊ:t] *v* 1) муқоиса кардан, сахм гузоштан (to/towards sth - ба чизе.): It greatly contributed to the solution of the problem. Ин барои ҳалли мушкоти лот сахми бузург гузошта буд. **Contributed** money to the Red Cross. Ӯ ба хазинаи Салиби Сурх кӯмак карданд.

contribution [ˌkɒntri'bju:ʃn] *n* сахм: a contribution to the cause of peace сахм дар кори сулҳ; 2) садақ: a monthly contribution хайрот: a monthly contribution хайроти ҳармоҳа.

contrive [kən'traɪv] *v* 1) ихтиро кардан: He contrived a new kind of engine. Ӯ намуди наваҷодро ҳаракатдиҳандаро ихтиро кард. **Contrived** to make matters better. Муваффақ шудан ба бевазъиятро беҳтар созад.

control [kən'trəʊl] 1. *n* назорат, назорат, идора: to lose control of a car идоракунии автомобилро аз даст додан;

to establish effective control назорат қарор додан; самаранок таъсис кардан;

to be in control of sth, to have control over sth чизро зери назорат доштан;

to be under control зери назорат будан;

to bring/get under control зери назорат гирифтан;

to be/get out of control бе назорат мондан;

2. *v* назорат кардан, идора кардан: Who controls this factory? **Controlled** her tears. Ӯ намуди наваҷодро ҳаракатдиҳандаро ихтиро кард. **Controlled** her tears. Натавият насти ашкхояшро боз дорад.

to control oneself худдиорӣ кардан.

controversial [ˌkɒntrə'vɜ:ʃl] *a* баҳснок, ҷадаломез.

controversy ['kɒntrəvɜ:sɪ] *n* (*pl controversies*) муҳолифа, баҳс, ҷидол.

convene [kən'vi:n] *v* даъват кардан.
convenience [kən'vi:njəns] *n* рохатӣ,
 ошонӣ, осудагаӣ.

convenient [kən'vi:njənt] *a* рохат,
 осудабахш.

convention [kən'venʃn] *n* 1)
 анҷуман; чаласа, конгресс: the recent
 party convention анҷумани ба қарибӣ
 рӯйдодаи ҳизб; 2) конвенсия,
 қарордод, аҳднома: an international
 convention аҳдномаи байналмилалӣ.

conventional [kən'venʃənl] *a* оддӣ,
 умумӣ: conventional arms яроқи оддӣ
 (гайриатомӣ).

conversation [kənvə'seɪʃn] *n* сӯҳбат,
 гуфтугӯ, муҳовара.

converse [kən'vɜ:s] *v* гуфтугӯ кар-
 дан, сӯҳбат кардан.

conversion [kən'vɜ:ʃn] *n* тағйир,
 табдил.

convert [kən'vɜ:t] *v* 1) тағйир
 додан, табдил додан: He converted his
 room into a library. Ӯ хонаашро ба
 китобхона табдил дод. 2) гардондан
 (ба дини дигар ва ғ.): We couldn't con-
 vert him to our way of thinking. Мо
 натавонистем ӯро ба тарзи тафакку-
 ри худ баргардонем.

convey [kən'veɪ] *v* 1) бурдан, ра-
 сондан: to convey furniture
 таҷҳизотро бурдан; 2) расондан: to
 convey greetings салом гуфтан; to
 convey information маълумот
 расондан; 3) изҳор кардан: to convey
 one's feelings изҳори ҳиссиёт кардан.

convict 1. *n* ['kɒnvɪkt] маҳбус: an
 escaped convict маҳбуси аз маҳбас
 ғурехта;

2. *v* [kən'vɪkt] маҳкум кардан,
 гуноҳро собит кардан: The accused
 man was convicted of stealing. Айб-
 доршаванда барои дуздӣ маҳкум
 гардид.

conviction [kən'vɪkʃn] *n* 1)
 маҳкумият, гунаҳгоршуморӣ: the
 conviction for robbery маҳкумкунӣ

барои гонат; 2) эмон: a strong convic-
 tion эмони мустаҳкам.

convince [kən'vɪns] *v* водор кардан,
 бовар кунондан.

convincing [kən'vɪnsɪŋ] 1. *pres. p.* аз
convince: He spent a long time convinc-
 ing her to go there. Ӯ вақти зиёдеро
 сарф кард то хонумро барои ба он ҷо
 рафтан водор созад.

2. *a* қотей, водоркунанда: a con-
 vincing argument бурҳони қотей.

convocation [kənvə'keɪʃn] *n*
 даъват.

cook [kuk] 1. *n* ошпаз: A cook is
 wanted. Ошпаз лозим.

2. *v* пухтан: Start cooking dinner.
 Ба пухтани хӯрок оғоз кунед.

cooker ['kukə] *n* печ, танӯр.

cookie, cooky ['kuki] *n* (*pl* cookies)
 амер. печене, кулчаҳои қандин.

cookery ['kukəri] *n* хунари ошпазӣ,
 хӯрокпазӣ, пухту паз.

cool [ku:l] 1. *a* 1) сард, хунук,
 салқин: It's getting cool. Ҳаво сард
 шуда истодааст. 2) маҷ. хунсард, бе-
 парво: He is always cool in the face of
 danger. Ӯ нисбати хатар доимо хун-
 сард аст.

to keep cool оромӣ нигоҳ доштан;

2. *v* хунук шудан (*ишқ. cool down*):
 The rain has cooled the air. Борон
 хаворо сард сохт.

co-operate [kou,ɔpəreɪt] *v* ҳамкорӣ
 кардан.

co-operation [kou,ɔpə'reɪʃn] *n*
 ҳамкорӣ.

co-operative [kou,ɔpə'reɪtɪv] *a* якҷоя.

co-ordinate [kəu'ɔ:dɪneɪt] *v*
 ҳамоҳанг кардан.

co-ordination [kəu,ɔ:'dɪ'neɪʃn] *n*
 ҳамоҳангӣ.

cop [kɔp] *n* *гуфт.* полис.

cope [kəup] *v* аз ӯҳда баромадан.

Copenhagen [kəupn'heɪgən] *n* ш.
 Копенгаген.

copied ['kəpɪd] *инг.* copy 2.

copies ['kəpɪz] *инг.* copy 1. ва 2.

copper ['kɒpə] *н* мис.

copy ['kɒpi] 1. *н* (*pl* copies) 1) нухса:

This is not a real picture by Rembrandt, it is only a copy. Ин мусаввараи аслии Рембрант нест, балки нухса мебошад. 2) нухсаи рӯзнома: Have you got a copy of this morning's paper? Шумо нухсаи рӯзномаи имрӯзаро доред?

2. *ν* (**copies; copied**) 1) нухсабардор кардан: Copy this letter, please. Лутфан нухсаи ин мактубро гиред. 2) рӯнавис кардан, рӯбардор кардан: Don't copy from your neighbour. Аз ҳамсоятон рӯбардор накунед; 3) таклид кардан: The little boy copied his father's way of walking. Писарча тарзи роҳгардии падарашро таклид мекард.

copybook ['kɒpɪbʊk] *н* дафтари сармашқ.

coral ['kɔrəl] *н* марҷон.

cord [kɔ:d] *н* ресмон, таноб.

cordial ['kɔ:dʒəl] *а* самимона.

core [kɔ:] *н* 1) мағз ва даруни чизе:

the core of an apple даруни себ; 2) мохият: the core of a subject мохияти масъала.

cork [kɔ:k] *н* пӯк, пунба.

corn I [kɔ:n] *н* 1) галла: Birds eat corn. Парандаҳо галла мехӯранд. 2) галла, гандум: to raise corn гандум коридан; 3) *амер.* чуворимакка: an ear of corn сӯтаи чуворимакка

corn II [kɔ:n] *н* библа.

corner ['kɔ:nə] *н* кунҷ, гардиш: at the corner дар гардиш; round the corner пас аз гардиш.

corporation [,kɔ:pə'reɪʃn] *н* ширкат, иттиҳодия.

cornflakes ['kɔ:nfleɪks] *н* патароки чуворимакка.

corpse [kɔ:ps] *н* тана, часад, чаноза.

correct [kə'rekt] 1. *а* дуруст, саҳе: He gave the correct answer. Ӯ ҷавоб дуруст дод.

2. *ν* ислоҳ кардан, дуруст кардан санчидан: The teacher corrected our tests. Муаллим санчишҳои мо ро ислоҳ кард.

correction [kə'rekʃn] *н* тасҳе: ислоҳ, танзим

correspond [,kɔrɪ'spɒnd] *ν* 1) баробар будан, ҷавоб додан: The house exactly corresponds to my needs. Хона айнан ба талаботи ман ҷавоб медиҳад. 2) мукотиба кардан: John and I have corresponded for many years. Ман ва Ҷон чандин сол бо мукотиба дорем.

correspondence [,kɔrɪ'spɒndəns] *н* мутобиқат: the correspondence of theory with the facts мутобиқати назария ба санадҳо; 2) мукотиба иртибот: to be in correspondence with sb ба касе мукотиба кардан.

correspondent [,kɔrɪ'spɒndənt] *н* хабарнигор, мухбир.

corresponding [,kɔrɪ'spɒndɪŋ] 1. *преп.* аз **correspond**;

2. *а* мувофиқ, дахлдор: the corresponding period of last year давраи дахлдори соли гузашта.

corridor ['kɔrɪdɔ:] *н* роҳрав.

corrupt [kə'ɹʌpt] 1. *а* 1) харобшуда: corrupt morals ахлоқи харобшуда; 2) фосидшуда: the corrupt press матбуоти фосид;

2. *ν* 1) вайрон кардан, фосид кардан: to corrupt the character вайрон кардани рафтор; to corrupt morals фосид кардани урфу одат; 2) ришва додан: to corrupt a policeman бо полис ришва додан.

corruption [kə'ɹʌpʃn] *н* ришвадихонӣ, ришваситезонӣ; пӯсиш, вайроншавӣ, фасод.

cosier ['kɔuziə] *инг.* cosy.

cosiest ['kɔuziəst] *инг.* cosy.

cosmic ['kɔzmɪk] *а* кайҳонӣ.

cosmodrome ['kɔzmədroum] *n* кос-
модром.

cosmonaut ['kɔzmənɔ:t] *n*
кайхоннавард.

cosmonautics [kɔzmə'nɔ:tiks] *n*
кайхоншиносӣ.

cost [kɔst] 1. *n* баҳо, қиммат, нарх,
арзиш: the cost of good арзиши мол;
the cost of living камтарин маблаг
барои рӯзгузаронӣ, кути лоямут;
at the cost of sth бо арзиши, аз ҳисоби;
at all costs, at any cost дар бадали
чизе, ки бошад;

2. *v* (**cost; cost**) арзидан, хисорат
овардан: What does it cost? Арзишаш
чанд аст? It cost him a lot of trouble.
Ин ба ӯ хисорати зиёд овард.

Costa Rica ['kɔstə'ri:kə] *n* Коста
Рика.

costly ['kɔstli] *a* қиматбаҳо,
пурарзиш.

costume ['kɔstju:m] *n* костюм, ли-
бос, чома.

cosy ['kouzi] *a* (**cosier; cosiest**)
роҳат, гарму нарм, осудабахш, ши-
нам.

cot [kɔt] *n* 1) кати кӯдакона: They
bought a cot for a newborn child. Онҳо
барои кӯдаки навзод кат хариданд.
2) *амер.* тахтаҳои сафарӣ: Their
guest slept on a cot. Меҳмон болои
тахтаҳои сафарӣ хоб рафт.

cottage ['kɔtidʒ] *n* меҳмонсарой.

cotton ['kɔtn] 1. *n* 1) пахта: to raise
cotton пахта коридан; 2) ресмон: a
needle and cotton сузан ва ресмон;

2. *a* пахтагӣ: a cotton shirt куртаи
пахтагӣ.

cotton-wool [kɔtn'wul] *n* пахта

couch [kaʊtʃ] *n* тахт, тахти хоб.

cough [kɔf] 1. *n* сулфа: She has a
bad cough. ӯ сулфаи сахт дорад.

2. *v* сулфа кардан: The smoke made
me cough. Дуд маро ба сулфа овард.

could [kud] *v* 1) *past az can* II: I
couldn't get the tickets yesterday.

Дирӯз натавонистам чипта харам. 2)
бо масдари шакли Perfect имконияти
амалинагардида дар замони гузаш-
та ифода мекунад: You could have
met me at the station. Шумо метаво-
нистед маро дар истгоҳи роҳи оҳан
пешвоз гиред (*аммо пешвоз нагирифт-
ед*). 3) *хоҳиш ё илтимосро ифода
мекунад*: Could you tell me the time?
Лутфан соат чанд шуда бошад?

council ['kaʊnsli] *n* 1) шӯро: the
Council of Ministers шӯрои вазирон;
2) машварат: family council машвара-
ти оилавӣ;

to hold council шӯро гузаронидан.

counsel ['kaʊnsli] *n* 1) машварат: I
won't do anything without your coun-
sel. Бе машварати шумо ман ҳеч кор
намекунам. 2) муҳокима, маслиҳат:
They met for counsel. Онҳо барои
маслиҳат ҳамъ шуданд.

count I [kaʊnt] 1. *n* шумориш,
ҳисоб: The count has not yet been
taken. Ҳанӯз ҳисоб карда нашудааст.

2. *v* 1) ҳисоб кардан, шумурдан: I
shall count to three. Ман то се мешу-
морам. Count yourself fortunate. Худ-
ро хушбахт ҳисоб кунед. 2) аҳамият
доштан: That doesn't count. Ин
аҳамият надорад.

to count on/upon умед бастан: Can I
count on your help? Метавонам ба
кӯмаки шумо умед бандам?

count II [kaʊnt] *n* граф.

counter I ['kaʊntə] *n* пештахта: to
stand behind the counter дар пеши
пештахта истодан.

counter II ['kaʊntə] *v* муқобилият
нишон додан, муқобилият кардан: to
counter aggression бар зидди таҷовуз
муқобилият кардан.

counter- ['kaʊntə] *pref* зид.
муҳолиф: counter-revolution зидди
инқилоб; counter-poison зидди захр.

countless ['kaʊntlis] *a* бешумор.

country ['kʌntri] *n* (*pl countries*) 1)
кишвар: neighbouring countries
кишварҳои ҳамсоя; 2) ватан: Canada
is his country. Ватани вай Канада аст.

3) дехот: a country road роҳи дехот;
in the country дар дехот;
to/into the country берун аз шаҳр;
countryman ['kʌntrɪmən] 1. *n* (*pl*
countrymen) ҳамватан, ҳаммихан;
 2. *a* дехотӣ, рустой, дехқон.
countryside ['kʌntrɪsaɪd] *n* деҳа,
 кишлок, дашу саҳро.

county ['kaʊntɪ] *n* (*pl* **counties**) ка-
 унти (*бузургтарин баҳши идорӣ ва*
маъмурии дар Британияи Кабир; ҳавза
дар ИМА).

coup d'etat [ˌkuːdeɪ'taː] *n*
 табадуллотӣ давлатӣ.

couple ['kʌpl] *n* ду, ҷуфт.

coupling ['kʌplɪŋ] *n* васлшавӣ
 (*киштиҳои кайҳонӣ*), пайваст,
 ҷафссозӣ, ҳамбастагӣ.

coupon ['kuːpən] *n* купон; талон.

courage ['kʌrɪdʒ] *n* далерӣ, шучоат.

courageous [kə'reɪdʒəs] *a* далер,
 шучоъ.

course [kɔːs] *n* 1) равиши самт: The
 plane is flying a straight course.
 Ҳавопаймо ба самти рост ҳаракат
 дорад. 2) равиш; муддат: the course of
 events равиши воқеъа; in the course of
 two years дар муддати ду сол; 3)
 хӯрок: a three-course dinner зиёфат аз
 се хӯрок; 4) курс, фан, дарс: a course
 in chemistry дарс аз кимиё; a course of
 treatment курси табобат;

of course албатта;

in due course дар мавриди худ.

court I [kɔːt] 1. *n* 1) ҳавлӣ: My
 room's window faces the court. Тире-
 заи хонаи ман ба тарафи ҳавлӣ нигоҳ
 мекунад. 2) майдони бозӣ: The court
 is still too wet for a game. Майдон
 барои бозӣ ҳанӯз хушк нашудааст.

court II [kɔːt] *n* суд: He was brought
 to court. Ӯ ба додгоҳ кашида шуд.

courteous ['kɔːtjəs] *a* боодоб, меҳ-
 рубон.

courtesy ['kɔːtɪsɪ] *n* одобу меҳ-
 рубонӣ.

court-martial [ˌkɔːt'mɑːʃl] *n* додго
 низоми.

courtyard ['kɔːtjɑːd] *n* ҳавл
 дохилӣ (*қалъа*).

cousin ['kʌzn] *n* писар ё духта
 амак, писар ё духтари хола.

cover ['kʌvə] 1. *n* 1) сарпӯ
 лифоф, мукова: The cover of this bo
 has torn off. Муковаи китоб дарид
 аст. 2) паногоҳ: We tried to find cov
 from the storm. Мо кӯшиш кардем
 тӯҳфон паногоҳ ёбем.

under cover пинҳонӣ;

to take cover пинҳон шудан;

2. *v* 1) пӯшидан, пӯшондан
 пинҳон кардан: The ground was cov
 ered with snow. Замин бо бар
 пӯшонда шуда буд. 2) тай кардан

паймудан: The train covers the d
 tance in two hours. Қатора ин мас
 фаро дар ду соат тай мекунад. 3) ф

ро гирифтан: His research covers
 wide field. Тадқиқоти вай доир
 васеъро фаро мегирад. 4) барои м

буот иттило додан, паҳш кардан:
 cover a conference кори конференси
 ро паҳш кардан

coverage ['kʌvərɪdʒ] *n* тавзеҳ;

to give wide coverage васеъ тавзеъ д
 дан.

cow [kaʊ] *n* гов, модагов.

coward ['kaʊəd] *n* тарсончак, бу
 дил, номард.

cowardice ['kaʊədɪs] *n* бузди
 тарс, номардӣ.

cowardly ['kaʊədli] *a* тарсончак.

cowboy ['kaʊbɔɪ] *n* говчарон, ко
 бой

cozy ['kəʊzɪ] *amer.* Cosy.

crab [kræb] *n* харчанг.

crack [kræk] 1. *n* 1) садои шикаста
 чизе (*тарақ*): I heard a loud crack. М
 садои баландеро шунидам. 2) тарқи
 ҷои қафида: There is a crack in the gla
 Шиша тарқиш дорад.

2. *v* 1) садо додан: The rig
 cracked, and the deer fell. Милт

садо дод ва оху галтид. 2) торс кафидан, кафондан: Can you crack this nut? Метавонед чормагзро шиканед?

cracker [krækə] *n* 1) кулчаи хурд: I like crackers with tomato juice. Ман кулчаро бо қиёми помидор дӯст ме-дорам. 2) мушаки дастӣ: He used a cracker to frighten me. Барои маро тарсондан ӯ мушақро тарконд.

cradle [kreɪdl] *n* гахвора; маҷ. оғоз, манбаъ, сарчашма

craft [kra:ft] *n* 1) ҳунар, пеша: to learn a craft ҳунаре омӯхтан; 2) маҳорат, санъат: This is a fine specimen of the builder's craft. Ин намунаи олии санъати сохтмончӣ мебошад.

craftsman ['kra:ftsmən] *n* (*pl* craftsmen) ҳунарманд, устод

crane [kreɪn] *n* 1) куланг, турна: Cranes live near water. Турнаҳо дар наздикии об зиндагӣ мекунанд. 2) кран (*борбардор*): The crane put the car on to the ship. Кран автомобилро болои киштӣ бардошт.

crash [kræʃ] 1. *n* 1) садои баланд хангоми галтидан, бархӯрдан: the crash of a falling tree садои шикастани дарахт; 2) садама, фалокат: an airplane crash садамаи ҳавопаймо; 3) сукут: a stock-market crash сукути бозори мол;

2. *v* 1) бо садое галтида шикастан/бо ҳам задан: The dishes crashed to the floor. Косаҳо бо садое ба фарши хона галтиданд. 2) ба садама/фалокат лучор шудан, бархӯрдан: The plane crashed into the mountain. Ҳавопаймо ба кӯҳ бархӯрд. 3) сукут кардан: His business crashed last year. Соли гузашта ширкати ӯ сукут кард.

crawl [krəʊl] *v* хазидан.

crayfish ['kreɪfɪʃ] *n* харчанг (*дарёӣ*).

crayon ['kreɪən] *n* калами рангаи гачӣ, бўри ранга.

craze [kreɪz] *n* девонагӣ, шур, шавк.

crazy ['kreɪzi] *a* (**crazier; craziest**) девона, маҷнун, шӯрида; **to be crazy about sth** шайдои чизе шудан.

creak [kri:k] 1. *v* гичиррос: a creak of the stairs гичирроси зинаҳо;

2. *v* гичиррос кардан: The floor creaked. Фарш гичиррос мекард.

cream [kri:m] *n* қаймоқ; chocolate cream креми шоколад; face cream равгани рӯй (*зебой*).

create [kri:'eɪt] *v* офаридан, эҷод кардан.

creation [kri:'eɪʃn] *n* офариниш, пайдоиш, тавлид.

creative [kri:'eɪtɪv] *a* офаринанда, дорои кудрати офариниш, эҷодӣ.

creator [kri:'eɪtə] *n* худованд, офаридгар, офаридгор, холик.

creature ['kri:tʃə] *n* офарида, махлук, одам: a poor creature бечора.

credentials [kri:'denʃlz] *n* эътиборнома.

credit ['kredit] *n* 1) итминон, боварӣ: They gave full credit to his story. Онҳо ба нақли ӯ итминони комил доданд. 2) обрӯ, обрӯманд: He is a man of credit. Ӯ шахси обрӯманд аст. 3) ифтихор, сарфарозӣ: It does him credit. Ин мояи сарафрозии ӯст. 4) қарз, насия: to buy/sell on credit молро насия харидан/фурӯхтан.

creed [kri:d] *n* ақида, имон, кеш, эътиқод.

creep [kri:p] *v* (**crept; crept**) 1) хазидан, гавак кашида рафтан: How old was the baby when he started creeping? Кӯдак аз чандсолагӣ ба гаваккашӣ оғоз карда буд? 2) дуздона роҳ рафтан: He crept slowly up the stairs. Ӯ дуздона бо зинаноя боло баромад.

crept [krept] *past va p. p.* аз **creep**

crest [krest] *n* 1) кокули парранда. тоҷ: the crest of a peacock кокули товус; 2) нӯг; кулла: on the crest of the wave болои мавҷ.

crew I [kru:] *n* хайъат (*кишитӣ, тайёра ва ғ.*).

crew II [kru:] *past az crew II.*

crib I [krib] *n* тахтаҳои кӯдак:

The baby was sleeping in the crib. Кӯдак дар катчааш хоб буд.

crib II [krib] *v* (**cribbed; cribbing**)

рӯбардор кардан, кӯчондан: He cribbed the answers to the teacher's questions from my exercise book. Ӯ ҷавоби саволҳои муаллимро аз дафтари ман кӯчонд.

cricket I ['krikɪt] *n* чир-чирак.

cricket II ['krikɪt] *n* бозии крикет

(*бозии миллии англисӣ*).

cried [kraid] *ing. cry 2.*

cries [kraɪz] *ing. cry 1. ва 2.*

crime [kraɪm] *n* ҷиноят.

Crimea, the [kraɪ'miə] *n* Қрим.

criminal ['krɪmɪnəl] **1.** *n* ҷинояткор, гунаҳкор: a war criminal ҷинояткори ҳарбӣ;

2. *a* ҷиноӣ: a criminal intention мақсади ҷиноӣ; a criminal case парвандаи ҷиноӣ.

crimson ['krɪmzɪn] *a* ранги сурхи баланд, кирмизӣ.

cripple ['krɪpl] *n* ланг, чулок

crisis ['kraɪsɪs] *n* (*pl crises* ['kraɪsɪ:z])

1) бӯҳрон: an economic crisis бӯҳрони иқтисодӣ; 2) нуктаи бӯҳронӣ: The sick man has passed the crisis. Касал аз нуктаи бӯҳронӣ гузашт.

crisp [krɪsp] *a* 1) хушк, қоқ; 2) тару тоза, пуртароват.

criterion [kraɪ'tɪəriən] *n* *pl* **criteria** [kraɪ'tɪəriə] меъёр.

critic ['krɪtɪk] *n* мунаққид.

critical ['krɪtɪkəl] *a* 1) танқидӣ; 2) ҳалқунанда, қатъӣ: a critical moment лаҳзаи қатъӣ;

a critical analysis таҳлили танқидӣ.

criticism ['krɪtɪsɪzəm] *n* танқид.

criticize ['krɪtɪsaɪz] *v* танқид кардан.

crockery ['krɒkəri] *n* косаи сафол

crocodile ['krɒkədail] *n* тимор

сусмор.

crook [kru:k] *n* 1) хамидағӣ, ка (*роҳ*); 2) чӯбдаст, асо.

crooked ['kru:kɪd] *a* қач, хамидағӣ маҷ. ҳиллагар.

crop [krɒp] **1.** *n* 1) ҳосил: the potato crop ҳосили картошка; 2) зирро technical / industrial crops зироати техникӣ / саноатӣ;

2. *v* (**cropped; cropping**) 1) чида хӯрдан: The cows cropped the grass in the field. Говҳо дар саҳро алаф меҳӯрданд. 2) тарошидан: I must have my hair cropped. Ман бояд мӯи сарамро кӯчонам. 3) қоштан: to crop ten acres with wheat даҳ акр заминро ғалла қоштанд; 4) ҳосил додан, ҳосил гун кардан: The barley cropped well this year. Чӯб имсол ҳосили хуб дод.

cross I [krɒs] **1.** *n* салиб: the Cross Салиби Сурх;

2. *v* 1) буридан: The road crosses the railway line about 2 km from here. Роҳ дар масофаи 2 км аз ин ҷо хатро роҳи оҳанро мебурад. 2) гузаштан: They crossed the bridge. Онҳо кӯпрук гузаштанд. to cross out хат задан: Your name was crossed out. Иسمى шуморо хат заданд.

cross II [krɒs] *a* бадқаҳр, хашмтангазобнок: Don't be crossed with him. Аз ӯ ба газаб наоел.

crossing ['krɒsɪŋ] **1.** *pres. p.* аз **cross** **2.:** You are crossing the street in the wrong place. Шумо кӯчаро дар ҷағноғманъшуда мегузаред.

2. *n* 1) буриш: a crossing of the roads буриши ду роҳ; 2) чорроқ маҳали убур: A policeman stood at the crossing. Полицейский дар чорроқо меистод. 3) гузаргоҳ: a railway crossing гузаргоҳи роҳи оҳан.

crossroads ['krɒsrəʊdz] *n* чорроқ

crossword ['krɒswɜ:d] *n* (*иш.* crossword puzzle) кроссворд.

crouch [krautʃ] *v* хам шудан, таъзим кардан.

crow I [krou] *n* зог.

as the **crow flies** *мач.* рост.

crow II [krou] *v* (**crowed, crew; crowed**) бонги хурӯс.

crowd [kraud] 1. *n* издиҳом: A crowd collected to hear the speaker. Издиҳом чамъ шуд то нотикро гӯш кунад.

2. *v* издиҳом кардан: The hall was crowded. Толор пур аз одам буд.

crowded ['kraudid] 1. *past* *ва p. p.* аз **crowd** 2.

2. *a* пуропур: crowded streets кӯчаҳои пуропур.

crown [kraun] 1. *n* 1) тоҷ; *мач.* қудрат ва макоми шахрёрӣ; 2) гулчанбар, ҳалқа: The children made crowns of flowers. Бачаҳо аз гул ҳалқа сохтанд. 3) нӯғ, фарқи сар, қулла: The hikers climbed to the crown of the hill. Сайёҳон ба қулллаи кӯҳ баромаданд.

to **succeed to the crown** тахти подшоҳиро мерос гирифтанд;

2. *v* 1) ба тахт шинондан: to crown a new king шоҳи чадидро ба тахт шинондан; 2) ба охир расидан: His work was crowned with success. Кори ӯ бомуваффақият ба анҷом ёфт.

crucial ['kru:sjəl] *a* 1) қатъӣ: a crucial test санҷиши қатъӣ; 2) хатарнок: a crucial period давраи хатарнок.

crude [kru:d] *a* 1) хом: crude oil нафти хом; 2) дағал: crude manners рафтори дағал.

cruel [kruəl] *a* бераҳм, золим.

cruelty ['kruəlti] *n* (*pl* **cruelties**) бераҳмӣ, золимӣ.

cruise [kru:z] 1. *n* саёҳати баҳрӣ. *круиз:* a round-the-world cruise саёҳати баҳрии гирди олам;

2. *v* шино кардан: The destroyer is cruising in the Pacific. Кишти дар Уқёнуси Ором шино мекунад.

cruise missile ['kru:z,misail] *n* мушаки болдор.

cruiser ['kru:zə] *n* крейсер (*кишти чангӣ*).

crumb [krʌm] *n* нонреза.

crumble [krʌmbɪ] *v* реза-реза кардан.

crumple ['krʌmpl] *v* гиҷим кардан.

crusade [kru:'seɪd] *n* чанги салибӣ, чиход, мубориза: the crusade against poverty мубориза ба муқобили камбизоатӣ.

crush [krʌʃ] *v* 1) фушурдан, поймол кардан: They were nearly crushed while leaving the theatre. Ҳангоми аз театр баромадан онҳоро қариб буд поймол кунанд. 2) пахш кардан, шикаст додан (*инч.* **crush down**): The revolt was crushed. Шӯриш пахш гардид.

crust [krʌst] *n* қабати рӯи нон, нони хушк; пӯст, пӯчок.

crutch [krʌtʃ] *n* асои зери бағал.

cry [krai] 1. *n* (*pl* **cries**) 1) фарёд, дод: He gave a loud cry. Ӯ саҳт фарёд кард. 2) зорӣ кардан: He was deaf to their cries. Ӯ ба зории онҳо гӯш намеодод.

2. *v* (**cries; cried**) 1) фарёд кардан: "Stop him!" she cried. "Вайро боздоред" - фарёд кард ӯ. 2) гирия кардан: She cried with shame Ӯ аз шарм гирия мекард.

to **cry out** бонг задан, дод гуфтан: He thought he heard somebody cry out. Ба назараш чуни намуд, ки касе фарёд кард.

crystal ['kristl] *n* 1) шӯша: the crystals of snow шӯшаҳои ях; 2) булӯр: a vase made of crystal чоми булӯрин.

cube [kʌb] *n* бачаи ҳайвони ваҳшӣ.

Cuba ['kju:bə] *n* Куба.

Cuban ['kju:bən] 1. *n* кубагӣ;

2. *a* кубагӣ.

cube [kju:b] *n* мукааб.

cubic ['kju:bɪk] *a* кубӣ.

cuckoo ['kuku:] *n* фохта, фохтак.

cucumber ['kju:kəmbə] *n* бодринг.

cuff [kʌf] *n* саростин.

cultivate ['kʌltiveɪt] *v* 1) кишт кардан: to cultivate soil заминро кишт кардан; 2) парвариш кардан, парваридан: to cultivate roses садбарг парвариш кардан; to cultivate a love of art муҳаббат нисбат ба санъат парваридан.

cultural ['kʌltʃərəl] *a* фарҳангӣ, маданӣ.

culture ['kʌltʃə] *n* фарҳанг, маданият.

cultured ['kʌltʃəd] *a* бофарҳанг, тарбиятёфта.

cunning ['kʌnɪŋ] *n* зирак, маккор, хилагар.

cup [kʌp] *n* 1) коса, пиёла: a cup of tea як пиёла чой; 2) чом: He won a silver cup. Ҷ чоми нуқрагӣ бурид.

cupboard ['kʌpbəd] *n* чевон.

curb I [kɜ:b] *n* канор, паҳлу, лаб: He parked his car near the curb. Ҷ автомашинашро паҳлуи роҳ гузошт.

curb II [kɜ:b] *v* боздоштан, чилавгирӣ кардан: to curb the arms race ярокнокшавиро боздоштан.

cure [kjʊə] 1. *n* 1) табобат, муолича: The child's cure was immediate. Кӯдак ба зудӣ табобат гирифт. 2) дору: This is a new cure for a cough. Ин доруи нав барои сулфа мебошад.

2. *v* табобат кардан: This will cure him of his bad habit. Ин дору ӯро аз одати бад табобат мекунад.

curfew ['kɜ:fju:] *n* соати комендантӣ.

curiosity [kjʊəri'ɔ:sɪti] *n* 1) ҳисси кунҷковӣ: She was dying of curiosity. Аз кунҷковӣ бегоҳат шуд. 2) илмдӯст, шавқу ҳавас: He had the curiosity to learn about distant lands. Ҷ меҳост дар бораи кишварҳои дурдаст бисёртар донанд.

Curiosity killed a cat. *Зарб.* ~ Кунҷковӣ ба хубӣ анҷом намеёбад.

curious ['kjʊəriəs] *a* 1) кунҷков: curious neighbour ҳамсоҷаи кунҷков; 2) ғайриоддӣ: a child's curious mind ақли ғайриоддӣи кӯдак; 3) аҷиб: What a curious noise! Чӣ овози аҷиб!

curl [kɜ:l] 1. *n* печак, печид халқа: long curls халқаҳои дароз; curl of smoke халқаи дуд;

2. *v* халқа задан, чингила шуд: Mary's hair curls. Мери чингиламӯй аст.

curly ['kɜ:li] *a* (curlier; curlier) чингила, чингиламӯй.

currant ['kʌrənt] *n* қот, қарағанду (бутма).

currency ['kʌrənsɪ] *n* (pl currencies) пул, асъор: foreign currency асъори хориҷӣ.

current ['kʌrənt] 1. *n* 1) ҷараён: strong current ҷараёни сахт; a current of air ҷараёни ҳаво; 2) равиш: a current of thought равиши фикр; ҷараёни барқ: The current has been cut off. Ҷараёни барқро буриданд.

2. *a* муосир: current events хабарҳои ҷорӣ

curse [kɜ:s] 1. *n* азоб, мусибат, дашином: The mosquitoes were a curse. Хомӯшакҳо мусибате буданд.

2. *v* лаънат кардан: He cursed his stupidity. Ҷ кундфаҳмиашро лаънат мехонд.

curtail [kɜ:'teɪl] *v* кӯтоҳ кардан, қисқаридан.

curtain ['kɜ:tn] *n* 1) парда: to draw the curtain пардаро кашидан; 2) пардаи сахна: The curtain rose. Парда бардошта шуд.

curve [kɜ:v] 1. *n* қачӣ: a curve in the road қачии роҳ;

2. *v* давр задан: The river curves round the town. Дарё шаҳро давраи зада мегузарад.

cushion ['kʊʃn] *n* болишт.

custody ['kʌstədɪ] *n* 1) ҳифозат, нигоҳдорӣ, парасторӣ: She was placed in her grandmother's custody after her parent's death. Пас аз марги волидайн ӯро ба ҳифозати модаркалонӣ доданд. 2) ба маҳбас гирифтани: He was taken into custody. Ҷро ба маҳбас гирифтанд.

custom ['kʌstəm] *n* 1) расм, суннат: He was not familiar with local customs. Ҷ бо суннатҳои маҳаллӣ шинос не...

буд. 2) *pl* бочи гумрук: They got through customs. Онҳо аз гумрук гузаштанд.

customary ['kʌstəməri] *a* оддӣ.

customer ['kʌstəmə] *n* харидор, муштарӣ.

cut [kʌt] 1. *n* 1) бурида, чок, захм: The cut on his finger is nearly healed. Буридаи ангушташ қариб сихат шудааст. 2) кам қардан: a cut in salary кам қардани маош.

2. *v* (**cut; cut; pres. p. cutting**) 1) буридан: He cut the apple into three parts. Ӯ себро ба се қисм бурид. 2) тарошидан: You must have your hair cut. Шумо бояд мӯйи саратонро тарошед. 3) даравидан: He cut the grass. Ӯ алаф медаврид. 4) кам қардан (*ишқ. cut down*): to cut expenses кам қардани харочот; to cut down prices нарххоро фурувардан; to cut down tree буридан: They cut down the tree. Онҳо дарахтро буридан.

to cut off буридан, қатъ қардан: The town is cut off by floods. Шаҳро обхезӣ буридааст.

to cut out курта буридан: She cut out a dress. Ӯ курта бурид.

cybernetics [ˌsaɪbəˈnetɪks] *n* кибернетика.

cycle [ˈsaɪkl] *n* давр, гардиш: the cycle of a year's seasons гардиши фаслҳои сол.

cyclone [ˈsaɪkloun] *n* сиклон, боди тунд, тӯфон.

cylinder [ˈsɪlɪndə] *n* цилиндр.

cynical [ˈsɪnɪkl] *a* бадгумон, гайбатчӯ.

Cyprus [ˈsaɪprəs] *n* Кипр.

czar [zɑː] *n* подшоҳ.

Czech [tʃek] 1. *n* чех;

2. *a* чехӣ.

Czech Republic, the [ˌtʃekrɪˈpʌblɪk] *n* Чумхурии Чехия.

~ * ~

D d

dad(dy) [ˈdæd(ɪ)] *n* *суфт.* дада, дадачон

daily [ˈdeɪli] 1. *n* рӯзнома: a local daily рӯзномаи маҳаллӣ;

2. *a* харрӯза: daily visits ташрифи харрӯза;

3. *adv* хар рӯз: The bus runs daily. Автобус хар рӯз ҳаракат мекунад.

dainty [ˈdeɪntɪ] *a* зариф, олӣ.

dairy [ˈdeəri] *n* (*pl dairies*) дӯкони маҳсулоти ширӣ.

dairy-farm [ˈdeəriˌfɑːm] *n* корхонаи маҳсулоти ширӣ.

daisy [ˈdeɪzi] *n* (*pl daisies*) гули марворид.

dam [dæm] 1. *n* оббанд, сарбанд, садд: The flood burst the dam. Обхезӣ оббандро шуста бурд.

2. *v* (**dammed; damming**) банд задан, садд сохтан: Engineers are going to dam the river. Мухандисон мақсади банд задани дарёро доранд.

damage [ˈdæmɪdʒ] 1. зиён, вайронӣ, хасорат, бадбахтӣ, офат: The fire caused great damage. Оташ вайронии зиёд овард.

to pay damages товон додан;

2. *v* вайрон қардан, зиён овардан, хасорат овардан: The accident damaged the car. Садама ба автомобил хасорат овард.

damn [dæm] *v* лаънат хондан, дуои бад қардан, маҳкум қардан, ок қардан.

damp [dæmp] 1. *n* намнокӣ, нам, зах. You could feel the damp in the air. Қас намнокии ҳаворо ҳис мекард.

2. *a* намнок, тар: He wiped the table with a damp cloth. Ӯ мизро бо лағтаи тар пок кард.

dance [dɑːns] 1. *n* 1) рақс: Let's have a dance. Биёед бирақсем. 2) шаби рақс: She came home late from a

dance. Ү аз шаби ракс ба хона дер омад.

2. *v* раксидан: Do you know how to dance a waltz? Шумо валс ракс карда метавонед?

dancer ['da:nsə] *n* раккос(а).

Dance [deɪn] *n* даниягӣ.

danger ['deɪndʒə] *n* хатар;

out of danger дур аз хатар. бехатар.

dangerous ['deɪndʒərəs] *a* хатарнок.

Danish ['deɪnɪʃ] *a* даниягӣ.

Danube, the ['dænjʊ:b] *n* *δ*. Дунай.

dare [deə] *v* чуръат кардан: How dare you! Чӣ хел шумо чуръат мекунед! I dare say. Ба фикри ман; Ба андешаи ман...

daring ['deɪrɪŋ] *a* часур, бочуръат

dark [da:k] 1. *n* торикӣ, тирагӣ: before/after dark пеш аз/пас аз фарора-сии шом;

2. *a* 1) торик: a dark cloud абри сиёҳ: It is getting dark. Торик мешавад. 2) гандумгун, сиёҳмӯй (*ш.ч.* **dark-haired**): a dark complexion гандумгун.

darken ['da:kən] *v* сиёҳ кардан: то-рик кардан; маҷ. тира кардан.

darkness ['da:kni:s] *n* торикӣ, тирагӣ.

darling ['da:lɪŋ] *n* азиз, маҳбуб.

darn [da:n] *v* лаънат хондан, даш-ном додан.

dart [da:t] 1. *n* 1) найза, тир; 2) *pl* найзани (*ш.ч.* **бозӣ**);

2. *v* босуръат ҳаракат кардан, да-видан: We watched the rabbit dart into the bushes. Мо ҳаракати босуръати харгӯшро ба тарафи буттаҳо дидем.

dash [dæʃ] 1. *n* 1) чахиш, ҳаракати босуръат; 2) тире: Cross out the dash here. Дар ин ҷо аломати тиреро хат занед.

2. *v* босуръат анҷом додан: He dashed down the stairs. Ү босуръат аз зинапоя поён фурумад.

data ['deɪtə] *n* (*ш.ч.* **қ.** **қалимаи da-tum**) иттилоот; санадҳо; дарахти хурмо.

date [deɪt] 1. *n* 1) таърих; рӯз: What is the date today? Имрӯз чандум аст? 2) *с.ф.* вохӯрӣ: I have a date with my friends tomorrow. Пагоҳ бо дӯстонҳо вохӯрӣ дорам.

2. *v* 1) сана гузоштан, таърих гузоштан: The letter was dated April 10. Дар мактуб таърихи 10-уми апрел гузошта шуда буд. 2) тааллуқ доштан, ибтидо гирифтан (*ш.ч.* **date back**): This monument dates back to the 18th century. Ин ёдгорӣ ба асарҳои XVIII тааллуқ дорад.

daughter ['dɔ:tə] *n* духтар.

dawn [dɔ:n] *n* тулӯ, субҳидам, сабададам, сахар: at dawn хангоми тулӯи офтоб.

day [deɪ] *n* рӯз; шабонарӯз;

day off рӯзи истироҳат;

day after/by day рӯз аз рӯз;

day in day out, from day to day рӯз аз рӯз;

the day after tomorrow пасфардо;

the day before дирӯз; як рӯз пеш;

the day before yesterday парерӯз;

the other day дирӯз;

one day рӯзе;

one of these days рӯзҳои наздик;

every other day рӯз дар миён;

daybreak ['deɪbreɪk] *n* бомдод, субҳи сапедадам.

day-dream ['deɪdri:m] *v* хаёл кардан.

daylight ['deɪlaɪt] *n* равшани рӯз, нур; ри хуршед.

day-time ['deɪtaɪm] *n* рӯз, хангоми рӯз;

in the day-time рӯзона

dazzle ['dæzl] *v* хира кардан; мағлуб кардан.

D.C. [di:si] *ш.* қўтоҳ аз District of Columbia (*ш.ч.* **Колумбия, ки шаҳри Вашингтон, пойтахти ИМА дар ҷануби воқеъ аст.**)

D. day [di: deɪ] *n* аввалин рӯзи оғози қор.

dead [ded] 1. *n* the dead (*бо ф.* **шаҳид** *ш.ч.*) мурдагон: the dead and the living мурдагон ва зиндаҳо;

2. *a* мурда: He is dead. \bar{y} мурдааст.

deadlier ['dedliə] *ниг.* **deadly**.

deadliest ['dedli:st] *ниг.* **deadly**.

deadline ['dedlain] *n* мӯхлати

охирин.

deadlock ['dedlɔk] *n* кучаи сарбаста.

to **break the deadlock** аз ноилочӣ баромадан.

deadly ['dedli] *a* (**deadlier**; **deadliest**)

марговар, кушанда, маргбор: a deadly poison захри марговар; deadly combat набарди маргбор.

deaf [def] *a* кар.

deaf and dumb ['defən'dʌm] *n* кару гунг.

deal [di:l] 1. *n* 1) теъдод, микдор: a good/great deal микдори зиёд, бисёр: A good deal remains to be done. Ханӯз бисёр чизхоро иҷро кардан лозим. 2) шартнома: to do/ make a deal шартнома бастан;

2. *v* (**dealt**; **dealt**) 1) таксим кардан (*од.* **deal out**): to deal out gifts тӯхфахоро таксим кардан; 2) бохабар шудан: Don't worry about the luggage I will deal with it. Аз бағочатон хавотир нашавед. ман аз он бохабар мешавам. 3) сару кор доштан: He was an easy person to deal with. Бо \bar{y} сару кор доштан осон буд. This book deals with the Far East. Ин китоб оид ба Шарқи наздик мебошад. 4) дида баромадан: The commission will deal with this problem. Комиссия ин масъаларо дида мебарояд.

to **deal a blow** зарба задан;

to **deal in** савдо кардан, фурӯхтан: a shop that deals in goods of all sorts Мағозае, ки молҳои гуногунро мефурӯшад.

dealer ['di:lə] *n* фурӯшанда; диллол.

dealt [delt] *past va p. p.* аз **deal** 2.

dean [di:n] *n* 1) сарроҳиби калисо: the dean of St. Paul's раиси калисои Павели муқаддас; 2) декан: the dean of a faculty декани факулта.

dear [diə] *a* гиромӣ, мухтарам, азиз; гаронбаҳо: This tradition was dear to him. Ин суннат барои \bar{y} азиз буд. It's too dear: I can't afford it. Ин чизе хеле гаронбаҳо аст. Ман наметавонам онро бихарам.

dearly ['diəli] *adv* бо дилу қон, самимона.

death [deθ] *n* марг, аҷал, вафот.

debate [di'beɪt] 1. *n* мунозира, баҳс, музокирот: a long debate on the report мунозираи зиёд оид ба хисобот;

2. *v* баҳс кардан, муҳокима кардан, музокира кардан: The question will be debated tomorrow. Масъала пагоҳ муҳокима карда мешавад.

debt [det] *n* қарз;

to **be in debt** қарздор будан;

to **be out of debt** аз қарзҳо халос шудан;

to **get/run into debt** қарздор шудан;

debtor ['detə] *n* қарздор.

decade ['dekeɪd] *n* даҳсола.

decay [di'keɪ] 1. *n* 1) пӯсиш, тосиш: the decay of leaves пӯсиши баргҳо; 2) харобӣ. таназзул: The castle has fallen into decay. Қалъа ба харобӣ дучор шудааст.

2. *v* 1) пӯсидан, тосидан, вайрон шудан: The old apples decayed rapidly. Себҳои кӯҳна тез пӯсиданд. 2) рӯ ба завол ниҳодан: What caused the Roman Empire to decay? Сабабҳои рӯ ба завол ниҳодани империяи Рум аз чӣ иборат буданд?

deceit [di'si:t] *n* фиреб.

deceitful [di'si:tfl] *a* фиреб, хилла.

deceive [di'si:v] *v* фиреб додан.

December [di'sembə] *n* декабр.

decency ['di:snsɪ] *n* (*pl* **decencies**)

покизагӣ, орастагӣ.

decent ['di:snt] *a* покиза, ораста.

deception [di'sepʃn] *n* фиреб, хилла.

deceptive [di'septɪv] *a* фиребанда.

decide [di'saɪd] *v* қарор додан.

decided [di'saɪdɪd] 1. *past va p. p.* аз **decide**: He decided to answer her letter.

У карор дод ба мактубаш чавод дихад.

2. a 1) катъй, муайян: He gave a decided answer. У чавоби катъй дод. 2) возех, якин, ошкор: a decided superiority бартарии возех.

decision [dɪ'sɪʒn] *n* карор;

to make/ take a decision, to arrive at a decision, to come to a decision карор кабул кардан, ба кароре омадан.

decisive [dɪ'saɪsɪv] *a* катъй, халқунанда.

deck [dek] *n* сахни киштй.

declaration [ˌdeklə'reɪʃn] *n* 1) эълон-моя: the Declaration of Independence Эълонмоя Истиклолият (ки истиклолияти мустанликахои собиқи Амриқоро соли 1776 эълон карда буд. 2) изхорот, эълон: a declaration of war эълони ҷанг.

declare [dɪ'kleə] *v* эълон кардан, изхор кардан.

decline [dɪ'klaɪn] 1. *n* таназзул: the decline of civilization таназзули тамаддун; a decline in trade пастравии тиҷорат; a decline in the standard of living пастравии сатхи зиндагй;

2. *v* 1) поён рафтани, нишеб шудани: The road declines. Роҳ поён мсфарояд. 2) фурумадан: The prices began to decline. Нархҳо фурумадан гирифтанд. 3) рӯ ба таназзул ниҳодани: Business is declining. Корҳо рӯ ба таназзул ниҳодаанд. His health is declining. Саломатиаш бад шуда истодааст. 4) рад кардани: Their offer was declined. Пешниҳоди онҳо рад гардид.

decorate [ˈdekeɪt] *v* 1) ороиш додани: The hall was decorated with flags. Толор бо байракҳо ороиш дода шуда буд. 2) мукофотонидани: He was decorated for bravery. Уро барои ҷасурй мукофотониданд.

decoration [ˌdekə'reɪʃn] *n* 1) ороиш: They put pictures and other decorations up in the classroom. Дар синф онҳо суратҳо ва дигар ороишотро

овезон карданд. 2) орден, мукофот: He was very proud of his decorations. Ӯ бо мукофоташ саҳт фаҳр мекард.

decrease 1. *n* [dɪ:kri:s] камшавӣ: decrease in population камшавӣ шумораи аҳоли;

2. *v* [dɪ'kri:s] кам шудани: Their supply of food was rapidly decreased. Захираи хӯрокаи онҳо зуд мешуд.

decree [dɪ'kri:] *n* фармон, ҳукм амр.

dedicate [ˈdedɪkeɪt] *v* тақдим кардани, бахшидани.

dedicated [ˈdedɪkeɪtɪd] 1. *past* ва *participle* аз **dedicate**: He dedicated his life to agriculture. Ӯ ба ҳаёташро ба санъат бахшида буд.

2. *a* содиқ, вафодор, фидоӣ: dedicated work кори фидоӣ.

deed [di:d] *n* 1) кор, кирдор, ӯҳда, тоҷ, амал: to do a good deed кори хуб кардан; 2) қаҳрамонӣ, диловарӣ; heroic deeds рафтори қаҳрамонона;

Deeds, not words. *Зарб.* ~ Шаҳсдорӣ аз рӯи гуфтораш, балки аз рӯи амалаш мешиносанд.

deep [di:p] 1. *a* чуқур: a deep impression ҷои чуқур; a deep impression таърифи роти чуқур;

2. *adv* чуқур: They had to dig deep for water. Онҳо лозим омад чуқур кобанд то ба об расанд. They went deep into the matter. Онҳо амиқтар ин масъала фуру рафтанд.

deepen [ˈdi:pən] *v* дарун рафтани фуру рафтани, дода шудани.

deer [diə] *n* (*pl* ив. *name.*) гавҷи оху; гавҷи оху, охувон.

defeat [dɪ'fi:t] 1. *n* 1) шикасти мағлубият: to suffer a defeat шикасти хӯрдани; 2) шикасти: the defeat of all plans шикасти тамоми нақшаҳои ӯ.

2. *v* 1) шикасти додани, галаба гирифтани: to defeat a candidate номзад дар интиҳобот шикасти додани; 2) бод рафтани, вайрон шудани: His hopes were defeated. Умедҳои мо бод рафтанд.

defect [dɪ'fekt] *n* айб, нуксон,

камбудӣ, норасоӣ.

defective [dɪ'fektɪv] *a* ноқис, дорои

камбудӣ, маъюб.

defence [dɪ'fens] *n* дифо, мудофия.

defenceless [dɪ'fenslɪs] *a* беҳимоя, бе

пушту паноҳ.

defend [dɪ'fend] *v* дифо кардан,

химоя кардан.

defendant [dɪ'fendənt] *n* айбдорша-

ванда.

defender [dɪ'fendə] *n* химоятгар.

defense [dɪ'fens] *n* амер. дифо,

мудофия;

Department of Defense Вазорати дифо
(дар ИМА);

Secretary of Defense Вазири дифо (дар
ИМА).

defenseless [dɪ'fenslɪs] *a* амер. =

defenceless.

defensive [dɪ'fensɪv] *a* мудофиавӣ.

defiance [dɪ'faɪəns] *n* мухолифат,

муковимат, эътироз: in defiance of sth
эътироз нисбати чизе.

deficiency [dɪ'fɪʃnsɪ] *n* (*pl* deficien-

cies) камӣ, камбуд, нукс.

deficit ['defɪsɪt] *n* камбуд, каср

(будҷа).

defied [dɪ'faɪd] *nut.* defy.

defies [dɪ'faɪz] *nut.* defy.

define [dɪ'faɪn] *v* муайян кардан,

таъриф кардан, мушаххаскардан,
маълум кардан.

definite ['defɪnət] *a* муайян, аник,

равшан.

definition [ˌdefɪ'nɪʃn] *n* 1) маънӣ,

таъриф; 2) шарҳ, баён, тафсир; таъин:
a definition of its role in таъини нақши
ӯ дар.

defy [dɪ'faɪ] *v* (defies; defied) мухо-

лифат кардан, беъътиноӣ кардан,
эътироз кардан.

degrade [dɪ'greɪd] *v* таназзул ёфтан.

degree [dɪ'ɡri:] *n* 1) дараҷа; a high

degree of accuracy дараҷаи баланди

сахехӣ; 2) дараҷа: Water freezes at 32
degrees Fahrenheit. Об дар 32 дараҷаи
Ференгейт ях мекунад.

to a certain degree то дараҷаи муайян;

to some degree то дараҷае.

Dehli ['delɪ] *n* ш. Дехлӣ.

delay [dɪ'leɪ] 1. *n* таъхир: after a de-
lay of half an hour баъд аз таъхири
нимсоата;

2. *v* 1) ба таъхир андохтан: He'll
have to delay his trip for a week. Ҷро
лозим аст, ки сафарашро як ҳафта ба
таъхир андозад. 2) дер мондан: The
plane was delayed by bad weather.
Тайёра аз сабаби бад будани боду
хаво дер монд.

delegate ['delɪɡeɪt] *n* намоянда.

delegation [ˌdelɪ'ɡeɪʃn] *n*

намояндагӣ.

deliberate 1. *a* [dɪ'libərɪt] ғаразнок.
барқасд: deliberate distortion of facts
санадхоро барқасд вайрон кардан;

2. *v* [dɪ'libəreɪt] фикр кардан,
мулохиза кардан: They had no time
left to deliberate. Онҳо барои
мулохиза кардан вақт надоштанд.

deliberately [dɪlɪbərɪtli] *adv* қасдан.

deliberation [dɪˌlɪbə'reɪʃn] *n* 1)
мулохиза, фикр, санҷиш, баррасӣ:
after due deliberation пас аз баррасии
ҷанде; 2) эҳтиёткорӣ, мулохизакорӣ:
with great deliberation бо эҳтиёткории
зиёд

delicacy ['delɪkəsɪ] *n* 1) хушмазагӣ,
хушбӯӣ, зарофат, латофат, нозуқӣ,
лаззат: delicacy of taste лаззати мазза;
2) заифӣ, сустӣ: delicacy of health
заифии саломатӣ.

delicate [dɪ'lɪkət] *a* 1) лазиз, нозуқ,
зариф: delicate features тарҳи нозуқи
рӯӣ; 2) нафис, суғ, заиф: delicate china
чинии нафис; a delicate child кӯдаки
заиф; 3) ҳассос, душвор a delicate situa-
tion ваъзияти ҳассос; 4) дорои ҳиссиёти
баланд: a delicate instrument асбоби
дорои ҳиссиёти баланд.

delicious [dɪ'lɪʃəs] *a* хуштаъм, бо-
мазза, лазиз.

delight [dɪ'laɪt] 1. *n* шодкомӣ, дилхушӣ, шодӣ, лаззат, майл. He takes much delight in his studies. Ҷ бо майли зиёд тахсил мекунад.

2. *v* хурсанд шудан, ба вачд омадан: They were delighted to hear the news. Онҳо аз шунидани ин хабар ба вачд омаданд.

delightful [dɪ'laɪtfl] *a* лаззатбахш, дилписанд, дилпазир, босафо.

deliver [dɪ'lɪvə] *v* 1) бурда расондан: Letters are delivered twice a day. Мақтубҳо рӯзе ду маротиба расонда мешаванд. 2) озод кардан, начот додан: to deliver the peoples from the danger of a nuclear war халқхоро аз хатари яроки ядрой начот додан; 3) эрод кардан (*нутқ*), хондан (*лекция*): He delivered an opening address. Ҷ нутки муқаддимавӣ эрод кард. 4) зоидан: she delivered a boy. Ҷ бача зоид.

to deliver a blow зарба задан;

delivery [dɪ'lɪvərɪ] *n* (*pl* deliveries) тахвил, интиқол, нақл;

delusion [dɪ'lu:ʒn] *n* фиребгарӣ, гумроҳӣ;

demand [dɪ'ma:nd] 1. *n* 1) талаб, тақозо: to meet the demands for higher pay талаботи баланд бардоштани музди меҳнатро иҷро кардан; 2) талабот, ниёз; тақозо (*for - ба*): There is a great demand for builders in this town. Дар ин шаҳр талабот ба соҳтмончиён зиёд аст.

to be in (great) demand дорои талаботи зиёд будан;

2. *v* талаб кардан: He demanded to be heard. Талаб кард, ки ӯро гӯш кунанд. This problem demands immediate attention. Ин масъала халли фаврии худро талаб мекунад.

demilitarize [di:'mɪlɪtəraɪz] *v* аз ярок тоза кардан, ғайринизомӣ кардан.

demilitarized [di:'mɪlɪtəraɪzd] 1. *past* ва *p. p.* аз **demilitarize**;

2. *a* беярок; a demilitarized zone минтақаи беярок.

demobilize [di:'moubɪlaɪz] *v* аз моти ҳарбӣ ҷавоб додан.

democracy [di'mɒkrəsi] *n* демократия; ҳукумати миллий.

democrat ['deməkræt] *n* 1) узви ҳизби демократ, демократ, тарафдори ҳукумати аксарият; 2) **Democrat** узви ҳизби демократии ИМА.

democratic [demə'krætɪk] *a* демократӣ: a democratic republic ҷумҳурии демократӣ; 2) **the Democratic Party** амер. Ҳизби демократӣ (Ҷумҳуриҳо).

democratize [di'mɒkrətaɪz] *v* ба шакли ҳукумати миллий даровардан.

demolish [di'mɒlɪʃ] *v* вайрон кардан, хароб кардан.

demonstrate [dɪ'mɒnstreɪt] *v* 1) намоиш додан, бо далел исбот кардан, собит кардан: Please demonstrate how the machine works. Лутфан тарзи корро бо машинро нишон диҳед. 2) намоиш кардан, нишон додан: The students demonstrated against the government. Донишҷӯён ба муқобили ҳукумати намоиш карданд.

demonstration [deməns'treɪʃn] *n* намоиш: the students demonstration намоиши донишҷӯён; a demonstration of a new car намоиши тамани нави автомобил; 2) исбот, далел, собит: The ease with which he solved the hard problem was a demonstration of his ability in maths. Ба осонӣ ҳал кардани ин масъалаи мушкил исботи рағбатии риёзии ӯ буд. 3) изҳор: demonstration of joy изҳори хурсандӣ.

demoralize [di'mɒrəlaɪz] *v* дилсӯзон кардан, бадахлок кардан.

den [den] *n* ғор.

denial [dɪ'naɪəl] *n* 1) рад, радноӣ: to issue a strong denial радномаи қатъона назир кардан; 2) инкор: the denial of sb's request инқорӣ хоҳиши касе.

denied [dɪ'naɪd] *neg.* **deny**.

denies [dɪ'naɪz] *neg.* **deny**.

Denmark ['denma:k] *n* Дания.

denote [di'nout] *v* ишорат кардан; нишон додан.

denounce [di'nauns] *v* махкум кардан; ошкор кардан; фош кардан.

dense [dens] *a* гафс, тира.

density ['densiti] *n* гафсй, зичй.

dentist ['dentist] *n* духтури дандон.

denunciation [di,nlɪnsi'eɪʃn] *n* махкумкунй; айбдоркунй; фошкунй.

deny [di'naɪ] *v* (**denies**; **denied**) 1) ишкор кардан: He denied all the charges. Ў тамоми айбдоркунихоро ишкор кард. 2) рад шудан: Her request was denied. Хохиши ў рад шуд.

depart [di'pa:t] *v* равон шудан, ҳаракат кардан: The train departed at 9. Қатор соати 9 равон шуд.

to depart from аз роҳ баромадан; дур шудан: They departed from their original plans. Онҳо аз нақшаҳои аввалаашон дур шуданд.

department [di'pa:tmənt] *n* 1) шўьба, бахш: a shoe department шўьбаи пойафзол; гурўх; 2) вазорат: the State Department Вазорати умури хориҷи (*дар ИМА*); 3) идора: the police department идораи полис.

department store [di'pa:tmənt,sto:] *n* универмаг, фурушгоҳи калон.

departure [di'pa:tʃə] *n* 1) ҳаракат: the time of departure вақти ҳаракат, вақти парвоз; 2) дуршавӣ: a departure from the subject аз мавзў дуршавӣ.

depend [di'pend] *v* 1) вобаста будан (*on/upon - аз*): Much depends on what happens in the next few weeks. Бештар вобаста аз он аст, ки дар ду ҳафтаи наздик чӣ воқеа рӯй медиҳад. 2) эътимод доштан (*on/upon - на*): You may depend on his coming. Метавонед ба омадани ў эътимод дошта бошед.

it/that depends! кӣ медонад!; вобаста аз он ки.

dependable [di'pendəbl] *n* боваринок.

dependence [di'pendəns] *n* вобастагӣ (*on/upon - аз*).

dependent [di'pendənt] *a* вобаста (*on/upon - аз, ба*).

depict [di'pɪkt] *v* намоиш додан; тасвир кардан.

deplorable [di'plɔ:rəbl] *a* зор, парешон.

deplore [di'plɔ:] *v* дилсўзӣ кардан. изхори таассуф кардан.

deploy [di'plɔɪ] *v* чойгир кардан. паҳн кардан.

depose [di'prouz] *v* халъ кардан, аз вазифа озод кардан, сабуқдўш кардан, барканор кардан.

deposit [di'pɒzɪt] 1. *n* амонат, гарав: to have money on deposit пулро дар банк амонат гузоштан;

2. *v* 1) гузоштан: He deposited the books on the table. Ў китобхоро болон миз гузошт. 2) амонат гузоштан: This firm has deposited a lot of money recently. Ин ширкат ба наздикӣ пули зиёдеро дар банк амонат гузошт.

depositor [di'pɒzɪtə] *n* амонатгузор.

depress [di'pres] *v* дилтанг кардан, афсурда кардан.

depression [di'presʃn] *n* 1) афсурдагӣ, депрессия: a fit of depression авҷи афсурдагӣ; 2) таназзул, касодӣ: a depression in industry касодии саноат; 3) фишор.

deprive [di'praɪv] *v* махкум кардан; бенасіб кардан (*of sth - аз чизе*).

depth [depθ] *n* қаър, чуқурӣ.

deputy ['depjuti] *n* (*pl deputies*) 1) намоянда, вакил: Chamber of Deputies маҷлиси вакилон; 2) ноиб, чойнишин. мовин: Deputy Minister ноиби вазир.

derive [di'raɪv] *v* 1) дарёфттан: He derives much enjoyment from adventure stories. Ў аз хикояҳои саргузаштӣ лаззати зиёд дармеебад. 2) сарчашма гирифттан: This story is derived from an old legend. Ин хикоя

аз достони кадима сарчашма гирифтааст.

descend [di'send] *v* 1) фуруд омадан: The hikers descended from the mountain. Сайёхон аз кӯҳ фуроманданд. 2) расидан. нозил, шудан: This superstition is descended from the Middle Ages. Ин суннат аз аерҳои миёна ба мо расидааст.

descendant [di'sendənt] *n* насл, авлод.

descent [di'sent] *n* 1) фуруд, нозил: The descent of the mountain took two hours. Фуруд аз кӯҳ ду соат вақтро гирифт. 2) нишеб: They climbed down a steep descent. Онҳо аз нишебии кӯҳ фароманданд. 3) зодагон: His relatives are of French descent. Хешу табори вай зодагони Фаронса хастанд.

describe [di'skraɪb] *v* шарҳ додан, тавзеҳ додан.

description [di'skripʃn] *n* шарҳ, тасвир, тавзеҳ.

descriptive [di'skriptiv] *a* тавсифӣ, ташреҳӣ.

desert ['dezət] 1. *n* биёбон, дашт, сахро: They had to cross a vast desert. Онҳоро лозим буд, ки аз биёбони васеъ гузаранд.

2. *a* ['dezət] беодам: a desert island казираи беодам:

3. *v* [di'zə:t] 1) тарк кардан: He was deserted by his friends. Дӯстон ӯро тарк карданд. 2) гурехтан, фирор кардан: He deserted from the army. Ӯ аз хизмат гурехт.

deserted [di'zə:tɪd] 1. *past* ва *p. p.* аз **desert** 3.

2. *a* партофташуда, бенигоҳубинмонда: a deserted house хонаи бенигоҳубинмонда.

deserve [di'zə:v] *v* сазовор будан.

design [di'zain] 1. *n* 1) ният, максад: to frustrate sb's designs максади касеро барбод додан; 2) нақша, лоиҳа: He is working on the design for a new machine. Ӯ аз болои лоиҳаи асбоби нав

кор мекунад. 3) тарҳ, гул, нақш: wallpaper has a beautiful design. девори хона нақши зебо дорад.

2. *v* 1) фикр кардан, тартиб додан: to design an exciting plot гоյаи тункунанда фикр кардан; 2) тарҳ кардан: to design a building бино тарҳрезӣ кардан; 3) муайян кардан: to design a room for the children ба кӯдакон хона муайян кардан.

designate ['deziɡneɪt] *v* муайян кардан, интихоб кардан.

designer [di'zainə] *n* тарҳдиханда. конструктор: an air designer конструктори тайёра; 2) сом-оришдиханда: a fashion designer тарҳсоз.

desirable [di'zaiərəbl] *a* матлбдилхоҳ.

desire [di'zaiə] 1. *n* хохиш. орзу (*sth - чизе*): That was his only desire орзуи ягонаи ӯ буд.

2. *v* хостан, орзу кардан, савоб манд будан: It leaves nothing to be desired. Чизи бехтареро ҳам наметавонад кардан мумкин нест.

desk [desk] *n* 1) миз: an office desk мизи корӣ; 2) мизи мактабӣ: There are 20 desks in our classroom. Синфи мо 20 миз аст.

desolate 1. ['desələt] *a* танҳо, ягона, бекас, бесоҳиб;

2. ['desələit] *v* вайрон кардан, хок яксон кардан.

despair [di'speə] 1. *n* ноумедӣ: The despair seized them. Ноумедӣ онҳоро фаро гирифт.

2. *v* ноумед шудан (*of - аз*): He despaired of being rescued. Онҳо начот ёфтанд ноумед шуданд.

despatch [di'spætʃ] = **dispatch**.

desperate ['despərət] *a* ноумед, аз рӯи ночорӣ, аз рӯи дармондоронгӯзашта.

despise [di'spaɪz] *v* кина додан, бад дидан.

despite [di'spaɪt] *prep* ба... нигорона карда; катъи назар аз..., новобаста

despotic [di'spɒtɪk] *a* золим.
dessert [di'zɜ:t] *n* мева ё ширинӣ

пас аз хӯрок.

destination [,destɪ'neɪʃn] *n* мақсад,
 сарнавишт, тақдир, оқибат.

destine ['destɪn] *v* сарнавишт будан;
 таъин шудан: He was destined to die
 young. Сарнавишти ӯ ин буд, ки дар
 ҷавонӣ бимирад.

destiny ['destɪni] *n* (*pl* destinies)
 сарнавишт, тақдир; насибу қисмат.

destroy [di'strɔɪ] *v* вайрон кардан;
 хароб кардан.

destroyer [di'strɔɪə] *n* вайронгар,
 харобкунанда, эсминец (*киштии вай-*
ронкунанда).

destruction [di'strʌkʃn] *n* харобӣ,
 вайронӣ, вайронсозӣ, инҳидом.

destructive [di'strʌktɪv] *a* харобку-
 нанда, зараррасон.

detach [di'tætʃ] *v* ҷудо кардан.

detachment [di'tætʃmənt] *n* даста,
 воҳид, гурӯҳ.

detail ['di:teɪl] *n* тафсил, ҷузъиёт;

in detail муфассал, батафсил;

to go into detail(s) батафсил шарҳ до-
 дан, ворида ҷузъиёт шудан;

detailed ['di:teɪld] *a* муфассал, мӯ
 ба мӯ.

detain [di'teɪn] *v* 1) боз доштан,
 нигоҳ доштан: The heavy traffic de-
 tained them for an hour. Ҳаракати
 зиёди нақлиёт онҳоро қариб як соат
 боздошт. 2) ба ҳабс гирифтанд: They
 were detained by the police. Онҳоро
 полис ба ҳабс гирифт.

detect [di'tekt] *v* кашф кардан, ош-
 кор кардан, пай бурдан.

detective [di'tektɪv] 1. *n* қошиф,
 ёбанда; муфаттиш: a famous detective
 қошифи машҳур;

2. *a* саргузаштӣ: a detective story
 ҳикояи саргузаштӣ, пурмоҷаро.

detente [deɪ'ta:nt] *n* паштшавӣ
 (*қиддатӣ ваъзияти байналмилалӣ*).

deter [di'tə:] *v* (**deterred; deterring**)
 боздоштан.

deteriorate [di'tɪəriəreɪt] *v* костан,
 бадтар кардан, рӯ ба завол гузоштан.

deterioration [di,tɪəriə'reɪʃn] *n*
 кошташавӣ.

determination [di,tə:mɪ'neɪʃn] *n* 1)
 азм, субот, тасмим, ҷуръат, ирода: to
 declare one's determination азми
 қавии худро изҳор кардан; 2)
 муайянкунӣ, тафсир: the determina-
 tion of the meaning of a word тафсири
 маънои қалима

determine [di'tə:mɪn] *v* 1) тасмим
 гирифтанд, қарор додан: They deter-
 mined to start early in the morning.
 Онҳо тасмим гирифтанд, ки субҳи
 барвақт ба роҳ бароянд. 2) муайян
 кардан: to determine a policy сиёсатро
 муайян кардан.

determined [di'tə:mɪnd] 1. *past va p.*
p. аз determine

2. *a* ҷасур, боҷуръат: He had a de-
 termined look about him. ӯ намуди
 шаҳси ҷасурро дошт.

deterrent [di'terənt] *n* манъкунанда,
 боздоранда.

detest [di'test] *v* нафрат доштан,
 безор будан.

devastate ['devəsteɪt] *v* вайрон кар-
 дан, хароб кардан.

devastating ['devəsteɪtɪŋ] 1. *pres. p.*
аз devastate: A long war is devastating
 the country. Ҷанги тӯлонӣ кишварро
 хароб кард.

2. *a* харобовар, марговар: a dev-
 astating blow зарбаи марговар.

develop [di'veləp] *v* 1) инкишоф ёф-
 тан, таракқӣ додан, авҷ гирифтанд:
 The events developed very rapidly.
 Воқеаҳо бо суръат авҷ гирифтанд. 2)
 нишон додан: to develop an interest
 тавачҷӯх нишон додан: to develop a
 film наворро баровардан, зухур
 кунондан.

development [di'veləpmənt] *n* 1)
 пешрафт, таракқӣ to hinder/ pro-

more development ба пешрафт мамо-
ният/мусоидат кардан; 2) (*од. pl*)
рӯйдодхо. ходисаҳо: the latest devel-
opments in foreign affairs рӯйдодхо
тоза дар ҳаёти байналмилалӣ.

deviate [di:'vi:et] *v* қачравӣ кардан,
гумрох шудан.

deviation [di:'vi:'eɪʃn] *n* қачрвӣ,
гумроҳӣ (*ахлоқӣ а сиёсӣ*).

device [di:'vaɪs] *n* 1) васила, асбоб,
дастгоҳ: a device for sharpening pencils
васила барои тез кардани қалам; a
nuclear device дастгоҳи ядрой; 2)
найранг, хила: Her tears were a device
to get attention. Ашк рехтан хилае
буд, то ба худ диққат ҷалб кунад.

devil ['devl] *n* шайтон, дев: **The devil
is not so black as he is painted.** *Зарб.* ~
Тарсонҷак чор ҷашм дорад.

devise [di:'vaɪz] *v* ихтироъ кардан.

devote [di:'vout] *v* фидо кардан,
бахшидан (*to sth/sb - ба касе/чизе*).

devoted [di:'voutɪd] 1. *past ва p. p. аз
devote*: She devoted herself to her fam-
ily. Ӯ худро ба оилааш бахшида аст.

2. *a* бовафо, содик, вафодор: a de-
voted friend дӯсти бовафо.

devotion [di:'vouʃn] *n* фидокорӣ,
вафодорӣ.

dew [dju:] *n* шабнам.

diagnosis [,daɪəg'nouʃɪs] *n* (*pl* **diag-
noses** [,daɪəg'nouʃɪ:z]) таъхис.

diagram ['daɪəgræm] *n* тарҳ,
нақша, ҷадвал.

dial ['daɪəl] 1. *n* рӯй, лавҳа: 1) the
dial of a watch лавҳаи соат; 2) диск
(*телефон*).

2. *v* (**dialled; dialling; амер. dialed;
dialing**) гирифтани (*рақами телефон*);
занг задан: She dialed her father's of-
fice. Ӯ ба идораи падараш занг зад.

dialectical [,daɪə'lektɪkəl] *a* мантиқӣ,
диалектикӣ, бурхонӣ.

dialogue ['daɪələʒ] *n* муколама,
гуфтугӯ, гуфтушунид, сӯхбат.

diameter [daɪ'æmɪtə] *n* диаметр.

diamond ['daɪəmənd] *n* алмос.

diary ['daɪəri] *n* (*pl* **diar-
ies**) рӯзнома, дафтари хотирот, дафт-
рӣ, ёддоштҳо;

to keep a diary хотироти ху-
навиштан.

dice [daɪs] *n* мӯҳраи бозии нард

dictate [dɪk'teɪt] *v* дикта кардан.

dictation [dɪk'teɪʃn] *n* диктант,
ло.

dictator [dɪk'teɪtə] *n* дикта-
тор, фармонравои мутлақ.

dictatorial [dɪk'tə'tɔ:riəl] *a*

диктаторӣ, истибдодӣ.

dictatorship [dɪk'teɪtəʃɪp] *n*

хукумати истибдодӣ, хуку-
мати диктаторӣ.

dictionary ['dɪkʃənərɪ] *n* (*pl* **dictio-
naries**) фарҳанг, луғат, комус.

did [dɪd] *past аз do.*

die [daɪ] *v* (*pres. p.* **dying**) 1)

додан, мурдан, вафот кардан
(*sth/sb - барои чизе/кас; of sth -
аз чизе*): He died of cancer. Ӯ аз кас-
саратон вафот кард; 2) саҳт хо-
рдан (*for sth to do sth - чизе Ӯ чизе
кардан*): We are all dying for a cup
of tea. Мо ҳама ташнаи ҷой ҳастем.

to die away хомӯш шудан: The band
died away. Шамол хомӯш шуд.

diesel ['di:zəl] *n* (*ш.ч.* **diesel eng-
ine**) мотори Дизел, дизел.

diet ['daɪət] *n* 1) хӯрок, хӯрокаи
зода, гизо: A giraffe's diet is made of
leaves. Хӯрокаи зарофа асосан
барғҳо иборат аст. 2) парҳез, ре-
жим: You must go on a diet. Бояд пар-
ҳезӣ кунед.

differ ['dɪfə] 1) фарқ кардан, фарқ
доштан: They differ in many respects.
Онҳо аз бисёр ҷиҳатҳо аз ҳамдигар
фарқ доранд. 2) ихтилофи доштан:
They differ about the matter.
Оиди ин масъала онҳо ихтилофи
ақида доранд.

difference [dɪfrəns] *n* 1) фарқ,
тафовут: There are many differences

between the two languages. Ин ду забон тавофути зиёд доранд. 2) ихтилоф: They have settled their differences through negotiations. Онҳо ихтилофоти худро тавассути гуфтугӯ бартараф карданд.

to make a difference фарқият гузоштан: What difference does it make? Фарқаш чӣ? It makes no difference to me. Барои ман фарқ надорад.

different ['dɪfrənt] *a* 1) мухталиф, гуногун: It can be done in different ways. Ин корро бо рохҳои гуногун ҳал кардан мумкин аст. 2) монанд набудан: He is quite different from what I expected. Ӯ ба шахсе, ки ман тасаввур мекардам тамоман монанд нест.

differentiate [ˌdɪfə'renʃi'eɪt] *v* фарқ гузоштан, тафовут гузоштан.

differently ['dɪfrənθli] *adv* ба тариқи дигар.

difficult ['dɪfɪkəlt] *a* душвор, мушкил, сахт.

difficulty ['dɪfɪkəlti] *n* (*pl* difficulties) душворӣ, сахтӣ, мушкилӣ.

dig [dɪg] *v* (**dug; dug; pres. p. digging**) қандан, замин қандан: The boys were digging a hole. Бачаҳо чуқурӣ меқанданд.

to dig up қанда гирифтан, кофта гирифтан: We must dig up these bushes. Мо бояд ин буттахоро кофта гирем.

digest I ['daɪdʒest] *n* хулоса, ҷақида: the digest of his latest book хулосаи китоби охиринаи ӯ.

digest II [dɪ'dʒest] *v* 1) хулоса кардан, кӯтоҳ кардан; 2) ҳазм кардан: to digest food хӯрок ҳазм кардан; 3) аз худ кардан: to digest new ideas ақидаҳои навро аз худ кардан.

dignified ['dɪgnɪfaɪd] *a* бовикор, бузург.

dignity ['dɪgnəti] *n* бузургӣ, мақом, арзиш.

diligence [dɪlɪdʒəns] *n* кӯшиши пайваста, саъйи кӯшиш.

diligent [dɪlɪdʒənt] *a* кӯшанда, боҳаракат, серкӯшиш, боғайрат.

dim [dɪm] *a* (**dimmer; dimmest**) то-рик, тира.

dime [daɪm] *n* *амер.* дайм, сиккаи 10 сентӣ.

dimension [dɪ'menʃn] *n* 1) андоза, бузургӣ: a figure in three dimensions шакле иборат аз се бузургӣ;

2) *pl* ҳаҷм: the dimensions of a room ҳаҷми хона.

diminish [dɪ'mɪnɪʃ] *v* кам кардан, кам шудан, кохиш ёфтан.

dimmer ['dɪmə] *ниг.* **dim.**

dimmest ['dɪmɪst] *ниг.* **dim.**

dine [daɪn] *v* хӯрок хӯрдан, наҳор хӯрдан; шом хӯрдан.

dining-room ['daɪnɪŋru:m] *n* ошхона.

dinner ['dɪnə] *n* наҳор; шом;

to have dinner шом хӯрдан; наҳор хӯрдан.

dinosaur ['daɪnəsɔ:] *n* сусмор.

dip [dɪp] 1. *n* гӯта задан, оббозӣ, кардан: They went for a dip in the sea. Онҳо барои оббозӣ ба баҳр рафтанд.

to have/take a dip гӯта задан, оббозӣ кардан;

2. *v* (**dipped; dipt; pres. p. dipping**) гӯта хӯрдан, зери об кардан: She dipped her hand in the water. Ӯ дасташро зери об кард.

diploma [dɪ'pləʊmə] *n* донишнома, диплом.

diplomacy [dɪ'pləʊməsi] *n* сиёсат, дипломатия, илми сиёсат, илми сиёсатмадорӣ.

diplomat ['dɪpləmət] *n* дипломат, сиёсатмадор.

diplomatic [ˌdɪplə'mætɪk] *a* дипломатӣ, сиёсӣ: a diplomatic expert коршиноси умури сиёсӣ.

dip [dɪp] *p. p.* аз **dip** 2.

direct [dɪ'rekt] 1. *a* 1) рост: the direct rays of the sun шуъоҳои рости офтоб; 2) бевосита: a direct answer

чавоби бевосита; 3) мустақим: a direct talk сӯхбати мустақим;

2. *v* 1) роҳ нишон додан; равона кардан: to direct efforts кӯшишу гайратро равона кардан; to direct sb to the village роҳи касеро ба тарафи деҳа равона кардан; 2) идора кардан, дастур додан, сарварӣ кардан: Who is directing the work? Кӣ ин корро сарварӣ мекунад?

direction [di'rekʃn] *n* 1) тараф, самт, ришта, хавза: They were coming from all directions. Онҳо аз хавзаҳои мухталиф меоянд. 2) роҳбарӣ, раҳнамоӣ: They have made great progress under his direction. Бо роҳбарии ӯ ба дастовардҳои бузург соҳиб шуданд. 3) амр, дастур, фармон: I can't use it as there are no directions. Ман ин асбобро истифода бурда наметавонам, зеро дастур надорад.

in the direction of ба тарафи, ба самти.

directly [di'rekʃli] *adv* 1) рост, мустақиман: He was looking directly at them. Вай рост ба тарафи онҳо менигарист. 2) бевосита: He was directly responsible for the confusion. Ӯ бевосита ҷавобгари ин ҳарҷу марҷ буд. 3) ғайрипосила: I'll come directly. Ман ғайрипосила меоям.

director [di'rektə] *n* 1) мудир, раис: a club director раиси клуб; 2) таҳиягар: a film director таҳиягари навор.

dirt [dɜ:t] *n* чиркинӣ, ифлосӣ.

dirty [dɜ:ti] *a* (dirtier; dirtiest) чиркин, ифлос.

dis- [dis-] *pref* ба қалмаҳо маънои шикорӣ медиҳад: disbelief нобоварӣ; нооромӣ, нотинҷӣ.

disadvantage [disəd'va:ntɪdʒ] *n* қосиҳо, камбудӣ, норасоӣ; **to be at a disadvantage** дар вазъияти номусоид/ нобаробарӣ қарор доштан.

disagree [disə'gri:] *v* 1) муҳолиф будан: I disagree with your first statement. Ман муҳолифи фикри якуми

шумо мебошам. 2) мувофиқ набуштан: This statement disagrees with the fact. Ин фикр бо санадҳои мувофиқ нест.

disagreeable [disə'gri:əbl] *a* ноҷамеъ, номатлуб; бад (бӯ ва мазза).

disagreement [disə'gri:mənt] муҳолифат, ихтилоф.

disappear [disə'piə] *v* нопаدیدан; ғайб задан.

disappoint [disə'pɔɪnt] *v* маънақардан/ шудан, дилсард кардан/дан.

disappointed [disə'pɔɪntɪd] 1. *pa* *p. p.* аз **disappoint**: The book disappointed me. Китоб маро дилсард кард.

2. *a* дилшикаста, маъюсона: He said it in a disappointed voice. Ӯ суханро ба дили шикаста гуфт.

disappointing [disə'pɔɪntɪŋ] 1. *p.* аз **disappoint**;

2. *a* маъюскунанда, дилшикада: a disappointing performance моиши дилсардкунанда.

disappointment [disə'pɔɪntmənt] маъюсӣ, ноумедӣ, наврама дилшикастагӣ.

disapproval [disə'pru:vəl] *n* норозигӣ.

disapprove [disə'pru:v] *v* (of sb) рад кардан, нописандидан, муҳтариф будан, (касеро, чизеро)

disarm [dis'a:m] *v* 1) халъи кардан, баярок/бесилоҳ кардан: to disarm the band дастаро бесилоҳ кардан; беэрон кардан, беозор кардан; 2) бебарор кардан; 3) аз эътиқоштан/ гардондан: I felt angry, but her smile disarmed me. Ман ба ӯ омадам, вале табассуми ӯ маро беэтиқодам гардонд.

disarmament [dis'a:məmənt] ярокпартоӣ, халъи силоҳ.

disarray [disə'rei] *n* бенизбатартибӣ.

disaster [di'zɑ:stə] *n* бадбахтӣ, мусибат.

disastrous [di'zɑ:stɹəs] *a* мусибатомез, хатарнок.

disc [disk] = **disk**.

discard [dis'ka:d] *v* рад кардан, даст кашидан.

discharge [dis'tʃɑ:dʒ] **1.** *n* 1) борфарорӣ: the discharge of a ship борфарории киштӣ; 2) тирпарронӣ, шилик: the discharge of a rifle тирпарронии милтик; 3) азкорхоликуни: a mass discharge of workers азкорхоликунии оммавии коргарон; 4) разряд (барқӣ); безарядшавӣ: a discharge of electricity безарядшавии барқӣ;

2. *v* 1) холӣ кардан: The cargo of the ship was discharged quickly. Бори киштиро зуд холӣ карданд. 2) тир холӣ кардан: He discharged his gun into the air. ӯ милтикашро ба хаво холӣ кард. 3) аз кор озод кардан: He was discharged from his job. ӯро аз кор озод карданд. 4) безаряд кардан: to discharge a battery безаряд кардани аккумулятор.

disciple [di'saɪpl] *n* шогирд; мурид, пайрав, тарафдор; намоянда (*мактаби муайян*).

discipline [di'sɪplɪn] *n* интизом, низом.

disclose [dis'klouz] *v* ошкор кардан, фош кардан.

disconnect [ˌdɪskə'nekt] *v* аз ҳам чудо кардан, катъ кардан.

disconnection [ˌdɪskə'nekʃn] *n* чудошавӣ, чудосозӣ.

discontent [ˌdɪskən'tent] *n* нохушнудӣ, норизоиятӣ, ноқаноатмандӣ.

discord [ˌdɪskɔ:d] *n* носозгорӣ, даъво, низоъ.

discount [ˌdɪskaʊnt] *n* каср, гузашт.

discourage [dis'kʌrɪdʒ] *v* 1) дилсард кардан, бечураът кардан: Failure did

not discourage him. Нокомӣ ӯро бечураът накард. 2) боздоштан: We discouraged him from going there. Мо ӯро аз онҷо рафтан боз доштем.

discover [dis'klʌvə] *v* 1) пайдо кардан, ошкор кардан, to discover a plot сӯиқасдро ошкор кардан; 2) кашф кардан, ёфтан: Columbus discovered America. Колумб Амриқаро кашф кард.

discovery [dis'klʌvərɪ] *n* (*pl* discoveries) кашф, кашфиёт, ошкорсозӣ.

discredit [dis'kredit] *v* бадном кардан.

discreet [dis'kri:t] *a* боэҳтиёт, бохирад.

discrepancy [dis'krepənsɪ] *n* (*pl* discrepancies) тафовут, ихтилоф.

discretion [dis'krefʃn] *n* боақлӣ, ақли солим, эҳтиёт.

discriminate [dis'krɪmɪneɪt] *v* 1) чудо кардан, фарқ кардан: to discriminate between fact and fancy санадхоро аз дурӯғ фарқ кардан; 2) поймол кардан, сиёсати поймолкуниро пеш гирифтан: to discriminate against people because of their race or nationality хукуки мардумро аз рӯи нажод ё миллат поймол кардан; 3) фарқ гузоштан: racial discrimination фарқгузори нажодӣ.

discuss [dis'kʌs] *v* муҳокима кардан, музокира кардан.

discussion [dis'kʌʃn] *n* муҳокима, мубоҳиса, баҳс: the question under discussion масъалаи муҳокима карда шуда.

disdain [dis'deɪn] **1.** *n* таҳқир, тақаббур, ноз;

2. *v* таҳқир кардан; ор донистан.

disease [di'zi:z] *n* касалӣ, беморӣ.

diseased [di'zi:zd] *a* касал, бемор, нохуш.

disembark [ˌdɪsɪm'bɑ:k] *v* аз киштӣ (*майёра*) фаромадан, фурувардан.

disgrace [dis'greɪs] **1.** *n* мояи расвоӣ, мояи бадномӣ, мояи

бешарафӣ: Your dirty clothes are a disgrace. Пушокҳои ифлоси шумо моёи бадномӣ мебошанд.

2. *v* бадном кардан, беобрӯ кардан: He disgraced his family. Ӯ оилаашро беобрӯ кард.

disgraceful [dis'greɪsfl] *a* расвоиовар, нангин.

disguise [dis'gaɪz] 1. *n* тағйири қиёфа, чомаи бадал: a woman in man's disguise мард дар либоси мубаддали зан;

in disguise дар либоси бадал;

2. *v* 1) қиёфа иваз кардан, чомаи бадал пӯшидан, тағйири қиёфа кардан: He disguised himself as Santa Claus. Ӯ либоси Бобои Барфинро пӯшида буд. 2) иваз кардан, нишон додан: to disguise one's voice овози худро дигар кардан; 3) нихон доштан: to disguise one's feelings хиссиёти худро нихон доштан;

to disguise truth ҳақиқатро ғалат нишон додан.

disgust [dis'gast] 1. *n* нафрат, безорӣ: She looked at him in disgust. Ӯ бо нафрат ба тарафи вай нигоҳ кард.

2. *v* нафрат овардан: His actions disgusted everybody. Рафтори вай нафрати ҳамагонро овард.

to be disgusted боиси нафрат шудан; шӯронда шудан.

disgusting [dis'gastɪŋ] 1. *pres. p.* аз **disgust** 2.

2. *a* манфур, нафратангез: disgusting behaviour рафтори нафратангез.

dish [dɪʃ] *n* 1) зарф, коса: He dropped the dish. Ӯ зарфро афтонд. 2) хӯрок, гизо, таъом: What is your favourite dish? Хӯроки дӯстдоштаи шумо чист? 3) *pl* зарфҳо: She helped her mother to wash up the dishes. Ӯ ба модараш барои шустани зарфҳо кӯмак кард.

dishonest [dis'ɒnɪst] *a* бешараф, бевичдон; дағал, беамонат.

dishonour, *амер.* **dishonor** [dis'ɒnə] *n* бешарафӣ, беэҳтиромӣ, беамонатӣ.

disillusion [dɪsɪ'lu:ʒn] *v* ноуқардан, маъюс кардан.

disintegrate [dɪsɪ'ɪntɪɡreɪt] *v* ғарехтан, аз ҳам пошида шудан.

disk [dɪsk] *n* 1) доира, давра: sun's disk доираи офтоб; 2) карсафҳа: Put this disk on the record player. Ин сафҳаро монед (бо сафҳамонак).

dislike [dɪs'laɪk] 1. *n* нафрат, безорӣ (*for/of/ to - нисбатӣ*): He could not overcome his dislike for that man. Ӯ натавонист нафрати худро нисбат ба он шахс бартараф кунад.

2. *v* дӯст надоштан, безор будан: I dislike people who are not honest. Мо одамони бевичдонро дӯст намедорам.

disloyal [dɪs'loɪəl] *a* хоинона, хунаткорона.

disloyalty [dɪs'loɪəltɪ] *n* хиёнбевафой.

dismal ['dɪzməl] *a* дилтангкунанда, парешонкунанда.

dismantle [dɪs'mæntl] *v* барҳам кардан: to dismantle military bases барҳам кардани барҳам додан.

dismay [dɪs'meɪ] *n* тарс, ваҳшат.

dismiss [dɪs'mɪs] *v* 1) ҷавоб додан: to dismiss a class синфро ҷавоб додан; 2) ҳолӣ кардан: to dismiss an employee аз кор ҳолӣ кардани коргар; 3) раҳо кардан; to dismiss the idea of something ақидаеро рад кардан.

dismount [dɪs'maʊnt] *v* фаромадан, пиёда шудан.

disobey [dɪs'əbeɪ] *v* сарпӯш кардан, итоат накардан.

disorder [dɪs'ɔ:də] *n* бетартибӣ, бенизомӣ.

disorganize [dɪs'ɔ:gənaɪz] *v* вайрон кардан, бенизом кардан.

dispatch [dɪs'pætʃ] 1. *n* 1) ирсол: the dispatch of a telegram ирсоли барқ; 2) пайғом, нома: The dispatch contained important news. Нома аҳбори муҳим дошт.

2. *v* фиристондан, фиристодан: to dispatch troops артиш фиристондан; to dispatch a letter мактуб фиристодан.

dispel [dis'pel] *v* (**dispelled; dispelling**) дафъ кардан, дур кардан.

dispense [dis'pens] *v* таксим кардан.

disperse [dis'pə:s] *v* 1) пароканда кардан: The police dispersed the crowd. Полис издиҳомро пароканда кард. 2) пароканда шудан, нобуд шудан: The crowd dispersed when the rain fell. Ҳангоми боридани борон издиҳом пароканда шуд.

displace [dis'pleis] *v* 1) бечо кардан, омехта кардан: My tools are all displaced. Тамоми асбобҳоям бечо карда шудаанд. 2) овора кардан, бехона кардан.

display [dis'plei] 1. *n* 1) намоиш, ороиш: a display of flowers намоиши гулҳо; 2) изҳор: a display of courage изҳори қаҳрамонӣ;

2. *v* 1) намоиш додан: The library displayed rare books. Китобхона китобҳои нодирро намоиш дод. 2) нишон додан: They displayed complete ignorance. Онҳо ҷаҳолати комилро нишон доданд.

displease [dis'pli:z] *v* дилгир кардан, ранҷондан.

disposal [dis'pouz] *n* дар ихтиёр, дастрас;

at one's disposal дар ихтиёри касе.

dispose [dis'pouz] *v* шинондан; тартиб додан, мураттаб сохтан: The farmer disposed the plants in rows. Фермер растаниҳоро ҷўяк ба ҷўяк шинонд.

to dispose of халос шудан, партофтан. Dispose of that rubbish. Ахлотро партоед.

disposition [dis'pə:ziʃn] *n* 1) тартиб, танзим: the disposition of enemy forces тартиби қувваҳои душман; 2) характер, хў, мизоч: a kind disposition

мизочи хуб; a disposition to take offence easily феъли зудранҷӣ.

dispute 1. *n* [dis'pju:t] 1) мунозира a bitter dispute мунозираи тез; 2) баҳс масъалаи баҳсталаб: a border dispute баҳси сарҳадӣ; a labour/an industrial dispute кашмакашии меҳнатӣ / саноатӣ;

2. *v* [dis'pju:t] 1) муҳокима кардан мунозира кардан, баҳс кардан (with/against sb - бо касе; about/on/over sth - оиди ҷизе): They disputed the issue at the meeting. Онҳо ин масъаларо дар маҷлис муҳокима карданд. 2) мавриди шубҳа қарор додан: He disputed his alibi. Онҳо далел беғуноҳии ӯро мавриди шубҳа қарор доданд.

disputed [dis'pju:tid] 1. *past* *vi* *p.p.* аз dispute 2;

2. *a* баҳсталаб: disputed question масъалаҳои баҳсталаб.

disregard [disri'ga:d] 1. безътиной: disregard of traffic rule безътиной нисбати қоидаҳои ҳаракати нақлиёт;

2. *v* аҳамият надодан, безътиной кардан; риоя накардан: He disregarded their warning, ӯ нисбати таъкиди онҳо безътиной кард.

disrupt [dis'rʌpt] *v* шикастан; тарсондан.

dissatisfaction [di,sætis'fækʃn] норизоиятӣ, нохушнудӣ, нохурсандӣ

dissolve [di'zolv] *v* 1) об кардан, ҳал кардан; маҷ. бартараф шудан: to dissolve sugar in water қандро дар об ҳал кардан; Their fears dissolved. Тарси онҳо бартараф шуд. 2) ботил кардан (аҳдинома); пароканда кардан (созмон, парламент): The committee was dissolved. Кумита пароканда гардид.

distance ['distəns] *n* масофа; фосила, дурӣ;

at a distance дар масофае;

from a distance аз масофаи дур;

in the distance аз дур, аз дуродур.

distant [ˈdɪstənt] *a* дур, дурдаст.

distinct [dɪsˈtɪŋkt] *a* равшан, аён, возех.

distinction [dɪsˈtɪŋkʃn] *n* 1) фарк, тафовут: He saw no distinction between them. Ў дар байни онҳо фарке надид. 2) сифати барҷаста: an artist of distinction расоми барҷаста; 3) мукофот, ном нишон, эътироф, ифтихор: to gain international distinction дар арсаи байналмилалӣ эътироф шудан; to win a distinction мукофот гирифтан; **to draw a distinction** фарқият гузоштан.

distinguish [dɪsˈtɪŋɡwɪʃ] *v* 1) фарк кардан, ҷудо кардан: I can hardly distinguish between these two objects. Ман ин ду ҷизро бо душворӣ аз ҳам фарқ мекунам. 2) (to distinguish oneself) нишон додан: He distinguished himself in battle. Ў хурро дар мухориба нишон дод.

distinguished [dɪsˈtɪŋɡwɪʃt] **1. past va p. p. аз distinguish;**

2. a барҷаста, бузург, намоён: He was a distinguished writer. Ў нависандаи барҷаста буд.

distort [dɪsˈtɔ:t] *v* таҳриф кардан, галат нишон додан (*санадҳои ва ғ.*).

distorted [dɪsˈtɔ:tid] **1. past va p. p. аз distort:** Rage distorted his face. Қаҳр рӯи ӯро баднамо кард.

2. a галат, нодуруст: distorted facts санадҳои галат.

distortion [dɪsˈtɔ:ʃn] *n* таҳриф, галат.

distract [dɪsˈtrækt] *v* перешон кардан.

distress [dɪsˈtres] **1. n** андӯх, ғам, мусибат: She was in great distress. Ў мусибати сахт дошт.

2. v андӯхгин кардан, перешон кардан: Her tears distressed them. Ашкҳои хонум онҳоро андӯхгин карданд.

distribute [dɪsˈtrɪbjʊ:t] *v* тақсим кардан, паҳн кардан

distribution [ˌdɪstrɪˈbjʊ:ʃn] тақсимкунӣ, паҳнкунӣ, тақсимот.

district [ˈdɪstrɪkt] *n* ноҳия, ҳама бахш.

distrust [dɪsˈtrʌst] *n* нобоварӣ, беътимодӣ, бадгумонӣ.

disturb [dɪsˈtɜ:b] *v* 1) ошуфтани ташвиш додан: I don't want to be disturbed until ten. То соати даҳ меошӯтан ташвиш надихед. 2) нороҳат кардан, парешон кардан: I was disturbed to hear the news. Аз шунидани ин хабар нороҳат шудам.

disturbance [dɪsˈtɜ:bəns] *n* 1) изғироб, беқарорӣ: to make a great disturbance about a trifle аз барои як пушти чиз изтироб хезондан; 2) вайронсозӣ, халал, монета: a disturbance in radio communications вайронсозии алоқаи радио; 3) ошӯб: political disturbance ошӯбҳои сиёсӣ; to cause/ make a disturbance сабаби ошӯб шудан.

ditch [dɪtʃ] *n* хандак.

dive [daɪv] **1. n** гӯта, ҷаҳиш ба об: What a beautiful dive! Чӣ ҷаҳиши зебо (ба об)!

2. v ба об гӯттан; маҷ. фуру рафтан

diver [ˈdaɪvə] *n* ғаввос.

diverse [daɪˈvɜ:s] *a* мухталиф, гуногун.

diversion [daɪˈvɜ:ʃn] *n* тағйирдиҳӣ, сир, инҳироф.

divert [daɪˈvɜ:t] *v* баргардондан.

divide [dɪˈvaɪd] *v* тақсим кардан, ҷудо кардан: to divide into three parts ба се қисм ҷудо кардан; to divide into smaller groups ба ғуруҳҳои хурдтар ҷудо кардан.

divine [dɪˈvaɪn] *a* ҳудӯӣ, осмонӣ, яздонӣ, илоҳӣ, раббонӣ.

division [dɪˈvɪʒn] *n* 1) тақсимот: a simple problem in division масъалаи оддӣ тақсим; division

responsibility таксимоти ҷавобгарӣ; 2) шӯъба, бахш, қисмат: a division of the office бахши идора; 3) ихтилоф, муҳолифат: a division of opinion муҳолифати ақида; 4) лашкар, дивизия: an infantry division лашкари инёдагард.

divorce [di'vɔ:s] 1. *n* талок, ҷудошавӣ: She has got a divorce. Ӯро талок доданд.

2. *v* талок додан, ҷудо шудан: She divorced her husband several years ago. Ӯ аз шавҳараш чанд сол пеш ҷудо шуд.

dizzy [dɪzi] *a* (**dizzier; dizziest**) саргарангӣ, сарчархзанӣ: I am dizzy. Сари ман чарх мезанад.

Djibouti [dʒi'bu:ti] *n* Цибути (*давлат ва пойтахти он*).

Dnieper, the [ˈdni:pə] *n* д. Днепр.

do [du:] *v* (**did; done**) 1) кардан, иҷро кардан: He did nothing all day. Ӯ рӯзи дароз ҳеҷ кор накард. What does your brother do? Бародаратон чӣ кор мекунад? 2) амал кардан: Do as you like. Тавре ки хоҳед амал кунед. 3) тамошо кардан: They did the British Museum yesterday. Онҳо дирӯз музейи Британияро тамошо карданд. 4) кофӣ будан, арзидан: This room will do. Ин хона меарзад. That will do. Бас аст. Кифоя аст. 5) омӯхтан, таҳсил кардан: He is doing very well at school. Ӯ дар мактаб хеле хуб таҳсил мекунад. 6) *ф. ёр. барои сохтани Ҷуноҳон сав. ва инк. замони Present ва Past Indefinite*: He doesn't know anything about it. Ӯ дар ин бора ҳеҷ чиз намедонад. Did she like the flowers? Гулҳо ба вай маъқул шуданд? 7) *ф. ёр. барои сохтани шак. инк. сиган амрӣ*: Don't do that! Ин корро накунед! 8) *барои таъдид истифода мешавад*: I did say so then and I do say so now. Ҳа, ман ҳамин хел гуфта будам ва боз ҳам мегӯям. 9) *барои такрор истифода накардаш феъл истифода мешавад*: He reads better than I do. Ӯ аз ман бехтар мехонад. He

likes swimming and so do I. Ӯ шиновариро дӯст медорад ва ман ҳам.

to do a room хонаро ба тартиб даровардан;

to do away with қатъ кардан, бекор кардан: They plan to do away with this practice. Онҳо ҳамин амалро бекор карданӣ ҳастанд.

to do up таъмир кардан, ба тартиб даровардан: Do up your hair. Муйҳоятонро ба тартиб дароред.

to do without қореро (*бе касе/чизе*) иҷро кардан.

dock I [dɒk] *n* курсии айбдорон: to appear in the dock ба курсии айбдорон шинондан.

dock II [dɒk] 2. *n* ҳавзи таъмири киштӣ: The ship was put in dock. Киштиро ба таъмир гузоштанд.

2. *v* пайваст/ васл кардан (*киштиҳои кайҳонӣ*): The two spaceships successfully docked. Ду киштии кайҳонӣ бомуваффақият бо ҳам пайваст гардиданд.

docker [ˈdɒkə] *n* коргари док.

doctor [ˈdɒktə] *n* табиб, духтур; до-нишманд, касе, ки унвони духтурӣ дорад.

doctrine [ˈdɒktrɪn] *n* ақида, таълимот.

document [ˈdɒkjumənt] *n* ҳуҷжат, санад.

documentary [ˌdɒkjʊˈmentri] *n* филми мустанад.

dodge [dɒdʒ] *v* *лич.* гурехтан, гардан тофтан.

dog [dɒg] *n* сарг.

doll [dɒl] *n* лӯхтак.

dollar [ˈdɒlə] *n* доллар.

dolphin [ˈdɒlfɪn] *n* делфин.

domain [dəˈmeɪn] *n* 1) мулк, қаламрав, ҳавза, ноҳия, минтақаи нуфуз: a feudal domain мулки феодалӣ; 2) соҳа, доира: in the domain of science дар соҳаи илм, дар доираи илмӣ.

dome [dəʊm] *n* гунбад.

domestic [də'mestɪk] *a* 1) хонагӣ: domestic animals ҳайвоноти хонагӣ; 2) дохилӣ: a domestic policy сиёсати дохилӣ.

dominant ['dɒmɪnənt] *a* ҳукмфармо, умда.

dominate ['dɒmɪneɪt] *v* ҳукмфармо будан, тавфиқ ёфтан.

domination [ˌdɒmɪ'neɪʃn] *n* бартарӣ, афзалият, ҳукмронӣ.

Dominican Republic, the [də'mɪnɪkənɪ 'rɒblɪk] Ҷумҳурии Доминикан.

dominion [də'mɪnjən] *n* 1) ҳукумат, салтанат: to hold dominion over sth ҳукумат рондан; 2) мулк: overseas dominions мулкҳои берун аз кишвар.

done [dʌn] *p. p.* аз **do**.

donkey ['dɒŋki] *n* хар.

doom [du:m] 1. насиб, тақдир, сарнавишт, қисмат, фано, ҳалокат: He met his doom on the battlefield. Ӯ тақдири худро дар майдони ҷанг ёфт.

2. *v* маҳкум кардан: These attempts are doomed to failure. Ин кӯшишҳо ба нокомӣ маҳкум шудаанд.

door [dɔ:] *n* дар; out of doors дар ҳавои тоза.

doorway ['dɔ:weɪ] *n* ҷои дар, даргоҳ: in the doorway дар назди дар, дар остонаи дар.

dormitory ['dɔ:mɪtrɪ] *n* хобгоҳ.

dose [doʊz] *n* миқдори дақиқи дору.

dot [dɒt] *n* нуқта.

double ['dʌbl] 1. *a* дучанд, ду баробар: He has to do double work. Ӯ бояд кори дучанд иҷро кунад.

2. *v* дучанд кардан: It will double our work. Ин кори моро дучанд месозад.

3. *adv* ду баробар зиёд: He had to pay double. Лозим омад ду баробар зиёд пул диҳад.

the double-decker [ˌdʌbl'dekə] *n* автобуси дукабата.

doubt [daʊt] 1. *n* шак, шубҳа: were in doubt about the results. Ҳамакӣ ҷаҳо боиси шубҳаҳои мо гардиданд. **no doubt** бешубҳа;

2. *v* шак доштан, шубҳа кардан (*sth* ё *of sth* - аз ҷиҳе): They doubted his honesty. Онҳо аз софдили вай шубҳа доштанд.

doubtful ['daʊtfl] *a* шубҳаомез (*sth* - аз ҷиҳе): They were doubtful of success. Онҳо аз натиҷаҳои ӯ шубҳаомез буданд. 2) гайри қобили эътимод, шубҳанок, шубҳаомез: a doubtful case воқеаи шубҳанок.

doubtless ['daʊtlɪs] *adv* бешубҳа.

dough [dou] *n* хамир.

doughnut ['daʊnʌt] *n* ширинчикулчаи ширин.

dove [dʌv] *n* кабутар, фохта.

down [daʊn] 1. *prep* ба/дар поён; ба/дар тағ, қад-қадӣ: down the river ба тарафи поёни дарё; down the road қад-қадӣ роҳ; They live down the street. Онҳо дар поёни ин кӯча зиндагӣ мекунанд.

2. *adv* ба поён: This lift is going down. Лифт поён меравад. The sun is going down. Офтоб нишаст.

down with! Нест бод! Down with the old! Нест бод наҷодпарастӣ!

downcast ['daʊnka:st] *a* ғамгин, дилшӯр.

downfall ['daʊnfɔ:l] *n* тўфон, офтоби маҷ. сукут, завол.

downhearted [ˌdaʊn'ha:tɪd] *a* афсусланд, дилшикаста.

downhill [ˌdaʊn'hɪl] *adv* сарозор, нишеб.

Downing Street ['daʊnɪŋstri:t] Даунинг стрит (кӯчаи дар Лондон, ҷаҳо он қароргоҳи сарвазири Англия ҷой гирифтааст).

downstairs [ˌdaʊn'steəz] *adv* поён/ба поён: He slipped and fell downstairs. Ӯ лағжид ва ба поён афтад. 2) дар қабати аввал: They live downstairs. Онҳо дар қабати аввал зиндагӣ мекунанд.

downtown ['dauntaun] *n* амер. ма-
кази тичоратии шаҳр.

downward(s) ['daunwəd(z)] *adv* ба
тарафи поён.

doze [douz] *v* пинак рафтани.

dozen ['dʌzn] *n* дувоздах;

dozens of шумораи зиёд.

draft I [dra:ft] 1. *n* 1) лоиҳа: a draft
for a machine лойиҳаи дастгоҳ; 2)
нақша, тарҳ: a draft resolution
нақшаи қарор;

2. *v* лоиҳа тартиб додан;
сиёҳнавис кардан: I have to draft the
agenda. Ман бояд лойиҳаи рӯзнома
тартиб диҳам.

draft II [dra:ft] *n* амер. даъват ба
артиш.

drag [dræg] *v* (**dragged; dragging**) 1)
кашидан: She dragged the child by the
hand. Ӯ кӯдакро аз дасташ кашид. 2)
тӯл кашидан (*ишқ. drag on*): Time
dragged on. Вақт тӯл мекашид.

to drag into 1) кашола карда
даровардан: They dragged the box
into the shed. Онҳо қуттиро ба
ҳезумхона кашола карда дарова-
рданд. 2) кашидан, ворид кунондан: to
drag a country into war онҳо кишвар-
ро ба ҷанг кашиданд.

to drag out 1) баровардан: He dragged
the box out. Онҳо қуттиро барова-
рданд. 2) кашол додан: to drag out
negotiations музокиротро кашол
додан.

dragon ['dræɡən] *n* аждаҳор,
еусумори болдор.

dragonfly ['dræɡənflaɪ] *n* (*pl* dragon-
flies) сӯзанақ.

drain [dreɪn] 1. *n* захкаш; обгузар;
маҷ. камнавай, кам шудан: brain drain
"кам шудани ақлҳо" (ба ИМА ва ди-
гар кишварҳо кӯчидани олимон, дух-
турон ва дигар мутахассисон барои
дарёфти шароити кори беҳтар ва
муносиҳати баландтар);

2. *v* обро сар додан; хушк кардан;
маҷ. ҳоли кардан: to drain a swamp
ботлоқро хушк кардан; to drain a

country of its wealth кишварро аз
боигариаш ҳоли кардан.

drama ['dra:mə] *n* драма, достон,
намоишнома.

dramatic [drə'mætɪk] *a* драматӣ.

dramatist ['dræmətɪst] *n* драматург.

драманавис, намоишноманавис.

drank [dræŋk] *past* аз **drink** 2.

drastic ['dræstɪk] *a* қавӣ, ҷиддӣ,
шадид.

draught [dra:ft] *n* бодғар.

draughts [dra:fts] *n* шашкабозӣ.

draw I [drɔ:] 1. *n* дуранг: The game
ended in a one one draw. Бозӣ бо
ҳисоби як ба як дуранг шуд.

2. *v* (**drew; drawn**) 1) кашидан: The
horses slowly drew the waggon. Аспҳо
оҳиста-оҳиста аробаро мекашиданд.
2) дарёфт кардан, гирифтани: to draw
information маълумот дарёфт кардан;
to draw inspiration илҳом гирифтани:
3) ҷалб кардан: The accident drew a
big crowd. Воқеа издиҳоми калонро
ҷалб кард. 4) дуранг кардан: The
teams drew two two. Дастаҳо дуранг
бозӣ карданд.

to draw aside ба як тараф бурдан: He
drew me aside to warn me of danger. Ӯ
маро ба як тараф бурд то аз хатар
огоҳ кунад.

to draw back ақибнишинӣ кардан: The
troops drew back. Қӯшунҳо
ақибнишинӣ карданд.

to draw in/into кашидан шудан, ворид
шудан: They were drawn into a long
discussion. Онҳо ба сӯхбати дуру да-
роз кашидан шуданд.

to draw up 1) таҳия кардан (*ҳуҷҷат,
рӯйхат*): They drew up a plan. Онҳо
нақшаеро таҳия карданд. 2) овардан,
наздик овардан: to draw up a boat
каикро овардан (*ба соҳил*); to draw up
a chair курсиро наздик овардан; 3)
истодан: A car drew up at the gate.
Автомобил дар назди дарвоза истод.

to draw a deep breath нафас рост
кардан.

to draw to a close/an end ба охир
расидан.

draw II [drɔ:] *v* (**drew; drawn**) нақша кашидан, расм кашидан: What are you drawing? Расми чиро мекашед?

drawback [ˈdrɔ:bæk] *n* камбудӣ, қаср, айб. эрод.

drawer [drɔ:] *n* нақшакаш, рассом.

drawing [ˈdrɔ:ɪŋ] 1. *pres. p.* аз **draw I 2. ва II;**

2. *n* 1) расм, сурат: drawing in pen расми бо қалам кашида шуда; 2) расм: a drawing lesson дарси расм.

drawn [drɔ:n] *p. p.* аз **draw I 2. ва II.**

dread [dred] 1. *n* тарс, бим, ҳарос, ваҳшат: Many people lived in constant dread of poverty. Одамони зиёд бо ваҳшати доимии қашшоқӣ умр ба сар мебурданд.

2. *v* тарсидан: He dreaded going there alone. Ӯ танҳо рафтани метарсид.

dreadful [ˈdredfl] *a* ҳаросангез, бимфарин, даҳшатнок, даҳшатаңгез.

dream [dri:m] 1. *n* 1) хоб: I had a funny dream last night. Шаби гузашта хоби хандаовар дидам. 2) орзу: She had dreams of becoming an actress. Ӯ орзуи хунарипеша шудан дошт.

2. *v* (**dreamed, dreamt; dreamed, dreamt**) 1) дар хоб дидан (*about/of sth/sh - касеро/ чизеро*): I dreamt about you last night. Шуморо шаб дар хобам дидам. 2) орзу кардан (*of - оиди, дар бораи*): He dreamed of being a hero. Ӯ орзуи қаҳрамон шудан дошт. 3) фикр кардан (*of - оиди*): I wouldn't dream of doing it. Ман дар ин бора фикр ҳам намекардам.

dreamier [ˈdri:mjə] *ниг.* **dreamy.**

dreamiest [ˈdri:mjɪst] *ниг.* **dreamy.**

dreamt [dremt] *past ва p. p.* аз **dream 2.**

dreamy [ˈdri:mɪ] *a* (**dreamier; dreamiest**) ҳаёлпарвар, ҳаёлотӣ, ҳаёлангез.

dreary [ˈdriəri] *a* (**drearier; dreariest**) афсурда, дилтангкунанд, ғамангез, дилгир.

dress [dres] 1. *n* либос, куртаи занона: a new dress куртаи нав; The

dancers wore national dress. Раккӯ либосҳои миллӣ дар тан доштанд.

2. *v* 1) либос пӯшидан: The mother dressed her children quickly. Мод либоси бачаҳо шро тез пӯшонд. washed and dressed quickly. Ӯ шустушӯ кард ва либосашро пӯшид. 2) бастан (*захм*): She dressed his arm. Ӯ захми дасташро баост.

dress-gown [ˈdresɪŋaʊn] *n* либоси хоб (*либоси хона*).

dress-table [ˈdresɪŋteɪbl] *n* миз ороиш.

dressmaker [ˈdresmeɪkə] *n* дӯзандаи либоси занона.

drew [dru:] *past* аз **draw I 2. ва II.**

dried [draɪd] 1. *ниг.* **dry 2.;**

2. *a* хушк: dried milk шири хушк

drier [ˈdraɪə] *ниг.* **dry 1.**

dries [draɪz] *ниг.* **dry 2.**

driest [ˈdraɪst] *ниг.* **dry 1.**

drift [drɪft] 1. *n* 1) чараёни ороиш, об, ҳаракати ях ё киштӣ бо рафтани чараёни об: the drift of an iceberg ҳаракати пириях; 2) тӯдаи барф: drifts in the yard тӯдаҳои калони барф дар ҳавлӣ; 3) равиш: the drift of affairs равиши воқеъот;

2. *v* 1) рондан, бурдан, талафот кардан (*таваccути шамол, чараён*): The boat drifted toward the shore. Қаикро бод ба тарафи соҳил талаф меод. 2) замонасозӣ кардан; ирода кор кардан: He drifted through life. Ӯ ҳаёти бепарво мебурд.

drill I [drɪl] 1. *n* машқ: a drill arithmetic машқи арифметикӣ;

2. *v* таълим додан, машқ додан: The teacher drilled his class in English pronunciation. Муаллим ба талафгон талаффузи забони англисӣ таълим меод.

drill II [drɪl] 1. *n* парма: an electric drill пармаи барқӣ;

2. *v* парма кардан: He drilled a hole in the board. Ӯ тахтаро бо парма сӯроҳ кард.

drink [drɪŋk] 1. *n* 1) нӯшокӣ, нӯшоба: soft drinks машруботи ғайралкулӣ; 2) култ: a drink of water як култ об;

2. *v* (**drank; drunk**) нӯшидан: They drank from paper cups. Онҳо аз пиёлаҳои қогазин менушиданд.

drip [drɪp] *v* (**dripped; dripping**) чакидан: The tap is dripping. Об аз чумак мечакад.

drive [draɪv] 1. *n* 1) ҳаракат, рондан: The hotel is an hour's drive away. Мехмонхона дар масофаи як соат (*рондан*) чойгир шудааст. 2) сайру ғашт кардан (*дар автомобил*): On Sunday my father took me for a drive. Рӯзи якшанбе падарам маро ба сайру ғашт бурд.

to go for a drive сайру ғашт кардан (*дар автомобил*); 3) роҳи даромад (*ба хона, гараж*), даромадгоҳ: He parked his car on the drive. ӯ автомобилашро дар даромадгоҳ монд. 4) маърака: a safety traffic drive маърака барои бехатарии ҳаракат;

2. *v* (**drove; driven**) 1) бурдан (*бо автомобил*): He drove them to the station. ӯ онҳоро то истоғои роҳи оҳан бурд. 2) идора кардан: The car was driven by a woman. Автомобилро зан идора мекард. 3) ҳай кардан, бурдан: The cows were driven to the pasture. Подаро ба чарогоҳ ҳай карда бурданд. 4) задан (*иш. to drive into*): he drove the nail into the wall. ӯ ба девор меҳ зад. 5) оварда расондан: Failures drove him to despair. Нокомиҳо ӯро ба маъюси оварданд.

to drive at моил кардан ба тарафи (*чизе*): What is he driving at? Чӣ мақсад дорад?

to drive away 1) рафтани: They saw him driving away in his car. Онҳо рафтани ӯро бо автомобили худ диданд. 2) пеш кардан: Drive the dog away. Сарро пеш кунед.

to drive off = **to drive away** 1)

to drive up омадан: They drove up to the door. Онҳо то пешии дар омаданд.

driven ['drɪvɪn] *p. p. az drive* 2.

driver ['draɪvə] *n* ронанда.

droop [dru:p] *v* поён афтодан, сарбазер афтодан: *мач.* суст шудан, бечуръат шудан, маъюс шудан.

drop [drɒp] 1. *n* 1) катра, чакра: There isn't a drop of water left. Қатрае ҳам об намондааст. 2) пастшавӣ: a great drop in temperature пастшавии босуръати ҳарорат;

2. *v* (**dropped; dropping**) 1) афтодан, рехтан: Sweat dropped from his forehead. Аз пешониаш арақ мерехт. 2) ғалтондан: She dropped the teapot. ӯ чойникро ғалтонд. 3) ғалтидан, афтидан: The man dropped to the ground. Мард ба замин ғалтид. 4) партофтан: He dropped the letter into the pillar box. ӯ мактубро ба куттӣ партофт. He dropped his music lessons. ӯ дарсҳои мусикиро партофт. 5) паст фуромодан, паст шудан (*шарҳ, ҳарорат*): The wind has dropped. Шамол паст шуд.

to drop in даромадан (*ба хона*): Their friends dropped in to tea. Дӯстонаш барои чойнӯши даромаданд.

to drop a line чанд чумла навиштан (*мактуб*);

to drop out of a game аз бозӣ баромадан.

drought [draut] *n* хушксолӣ.

drove [drouv] *past az drive* 2.

drown [draʊn] *v* 1) ғарқ кардан, ғарқ шудан (*иш. to be drowned*): She almost drowned. ӯ қариб ғарқ мешуд. 2) ғўтондан: He drowned his bucket in the well. ӯ сатилашро ба даруни чоҳ ғўтонд. 3) зерӣ об мондан: The streets and houses were drowned by the floods of rain. Кўчаҳо ва хонаҳо зерӣ оби борон монданд. 4) паҳш кардан, зер кардан, фуру нишондан (*иш. drown out*): The noise drowned out his words. Садо суханони ӯро паҳш мекард.

drowsy ['draʊzi] *a* (**drowsier; drowsiest**) хоболуд.

drug [drʌg] *n* 1) дору, даво: This drug is sold only on a doctor's prescrip-

tion. Ин дору фақат бо таъиноти духтур фурухта мешавад. 2) маводи мухаддир: a drug addict нашьаманд.

drugstore ['drʌgstɔ:] *n* амер. дору-хона.

drum [drʌm] 1. *n* доира, табла: Do you hear somebody playing the drum? Шумо садои задани дойраро мешунавед?

2. *v* (**drummed; drumming**) дойра задан, табла задан: He was drumming on the table. Ү болои миз (бо ангиштонаш) дойра мезад.

drumstick ['drʌmstɪk] *n* чӯби дойра.

drunk [drʌŋk] 1. *p. p.* аз drink 2.: I've drunk two bottles of lemonade already. Ман аллакай ду шиша оби лимӯ нӯшидам.

2. *a* маст: He was drunk. Ү маст буд.

dry [draɪ] 1. *a* (**drier; driest**) хушк, қок: We saw a dry river-bed. Мо маҷрои хушки дарёро дидем.

2. *v* (**dries; dried**) 1) хушк шудан: The paint dried. Ранг хушк шудааст. 2) хушк кардан, тоза кардан, пок кардан (*on sth - чизе*): He dried his hands on a towel. Ү дастонашро бо сачок пок кард.

dry-cleaner's [,draɪ'kli:nəz] *n* хушк-ашӯй (бо роҳи кимийвӣ тоза кардан).

dual ['dju:əl] *a* духела, дуранга.

dubious ['dju:bjəs] *a* шубҳанок, номаълум.

Dublin ['dʌblɪn] *n* ш. Дублин.

duck I [dʌk] *n* мурғобӣ, урдак.

duck II [dʌk] *v* 1) бо суръат хам шудан; Duck your head! Саратро хам кун! 2) гӯта задан, гӯтондан: Let's duck him in the water. Биёед ӯро даруни об гӯтонем.

due [dju:] *a* 1) шоиства, лозима, муносиб: in due course дар вақти зарурӣ; 2) бояд: He is due to speak. Ү бояд сухан кунад.

due to аз сабаби, бо сабаби: His death was due to malaria. Ү аз табларза вафот кард.

dug [dʌg] *past* ва *p. p.* аз dig.

duke [dju:k] *n* герцог.

dull [dʌl] *a* 1) тира, гирифта: a dull colour ранги тира; dull weather табиати гирифта; 2) кунд (инч. кундзехн): a dull razor теги кунд; a dull pupil табиати кунд; 3) дилгир, дилгирӣ: a dull film филми дилгиркунанда.

duly ['dju:lɪ] *adv* мувофиқи қоида ба дурустӣ, ба қадри лозим.

dumb [dʌm] *a* гунг.

dump [dʌmp] *v* партофтан, хориш кардан.

dune [dju:n] *n* реги равон.

duplicate ['dju:plɪkət] *n* нусха.

durable ['dju:ərəbl] *a* пойдош мустаҳкам.

duration [dju'reɪʃn] *n* давомият.

during ['dju:ərɪŋ] *prep* хангоми, муддати.

dusk [dʌsk] *n* торикӣ, тирағӣ.

dust [dʌst] 1. *n* хок, гард, чағувор: Dust from the road covered the car. Чағу гувори роҳ автомобилро пӯшонда буд.

2. *v* гарду гуворро тоза кардан: Dust the table, please. Лутфан, гарду гувори мизро тоза кунед.

dustbin ['dʌstbɪn] *n* қуттии ахлоқ.

duster ['dʌstə] *n* латта.

dusty ['dʌstɪ] *a* (**dustier; dustiest**) гардолуд, чанголуд.

Dutch [dʌtʃ] *a* ҳолландӣ.

duty [dju:tɪ] *n* (*pl* duties) 1) хизмат, вазифа, фарз: to do one's duty вафодаи худро иҷро кардан; 2) андоз: custom duties андозии гумрук; to be on duty навбатдор будан; to be off duty аз кор озод будан.

dwarf [dwɔ:ʃ] *n* пакана, пастқадпаст.

dwell [dwell] *v* (**dwelt; dwelt**) сукуна кардан, иқомат кардан: They dwelt in the country, but worked in town. Онҳо дар деҳа зиндагӣ ва дар шаҳр мекарданд.

to dwell on/upon муфассал баррасй кардан: He dwelt upon the subject. Ү ин мавзӯро муфассал баррасй намуд.

dwelling [ˈdwelɪŋ] 1. *pres. p. az dwell*: While he was dwelling in England, he met many new friends. Дар Англия сукунат намуда ӯ дӯстони зиёди нав пайдо кард.

2. *n* хона, хавлӣ: a modern dwelling хонаи истикоматии муосир.

dwelt [dweɪlt] *past va p. p. az dwell*.
dye [daɪ] 1. *n* ранг: a bottle of blue dye шишаи ранги кабуд;

2. *v* ранг кардан: The material dyes easily. Ин матоъ хуб ранг мегирад.

dying [ˈdaɪɪŋ] 1. *pres. p. az die*: He is dying. Ү мемурад.

2. *a* 1) дар холи марг: a dying man марде дар холи марг буда; 2) пеш аз марг: his dying words суханони пеш аз марги ӯ.

dynamic [daɪˈnæmɪk] *a* серхаракат, серамал.

dynasty [ˈdɪnəstɪ] *n* (*pl* dynasties) сулола.



E e

each [i:tʃ] *n* ҳар, ҳар як

each of ҳар яке аз

each other якдигар, ҳамдигар

eager [ˈi:gə] *a* мушток, орзуманд:

He is eager for knowledge. Ү муштоқи дониш аст; She was eager to meet his friends. Ү орзуманди дидани дӯстонаш буд.

eagerness [ˈi:gənɪs] *n* саъю кӯшиш, чидду чаҳд.

eagle [ˈi:gl] *n* уқоб.

ear I [ɪə] *n* 1) гӯш: My ear hurts.

Гӯшам дард мекунад. 2) шунавоӣ, қувваи сомеа: She has a good ear for music. Ү шунавоии хуб дорад.

to be all ears ҳама тан гӯш шудан;

in (at) one ear and out (at) the other. Аз як гӯш даромада, аз гӯши дигар баромад.

ear II [ɪə] *n* хӯша, даста.

early [ˈɜ:li] 1. *a* (**earlier, earliest**) барвақт, зуд, бармаҳал: He learned to read at an early age. Ү дар синни хурдсолӣ хонданро ёд гирифт.

2. *adv* барвақт: The spring may come early this year. Баҳор имсол шояд барвақт биёяд.

earn [ɜ:n] *v* 1) даромад доштан: He did not earn much. Ү даромади зиёд надошт. 2) сазовор будан: His behavior earned him the respect of everyone. Тавассути ахлоқаш ӯ сазовори хурмати ҳамагон гардид.

to earn one's living пул кор кардан.

earnest [ˈɜ:nɪst] 1. *n* in earnest чиддан, чиддиат;

2. *a* 1) чиддӣ: an earnest student донишҷӯи чиддӣ; 2) самимона: an earnest desire орзуи самимона.

earnings [ˈɜ:nɪŋz] *n* (*бо ф. шак. ч. меояд*) даромад (*молӣ*).

ear-ring [ˈi:ərɪŋ] *n* гӯшвор.

earth [ɜ:θ] *n* 1) замин, қурраи замин: When did the cosmonauts return

to earth? Кайҳоннавардон кай ба замин баргаштанд? 2) хок: He loosened the earth around the trees. Ҷ хоки гирдогирди дарахтонро нарм кард.
on earth (*таъкидӣ*): why on earth? Чаро? How on earth? Чӣ гуна? What on earth is the matter? Чӣ гап?

earthly ['ə:θli] *a* заминӣ.

earthquake ['ə:θkweɪk] *n* заминларза, заминчунбӣ.

ease [i:z] 1. *n* осоиш, осонӣ, осудагӣ: They marched ten miles with ease. Онҳо ба осонӣ даҳ мил тай карданд.

to be/feel at ease худро бароҳат ҳис кардан;

to be/feel ill at ease худро нороҳат ҳис кардан;

At ease! Бароҳат бош! Осуда бош!

2. *v* 1) осуда кардан, сабук кардан: to ease pain дардро сабук кардан; 2) паст кардан: to ease international tension шиддати байналмилалиро паст кардан.

easier ['i:ziə] *ниг.* easy.

easiest ['i:zi:st] *ниг.* easy.

easily ['i:zɪli] *adv* ба осонӣ, бе меҳнат.

east [i:st] 1. *n* 1) шарқ: in the east дар шарқ; to the east of London ба тарафи шарқи Лондон; 2) (**the East**) Машрик, Шарқ, Ховар: the Middle East Шарқи Наздик/ Ховари Миёна; **East or West, home is best.** *Зарб.* ~ Чон хонаи худ, дилу чон хонаи худ.

2. *a* қисмати шарқӣ: the east wing of a building қисмати шарқии бино; **the East End** Ист Енд (*қисмати саноатӣ ва бандариш Лондон*);

3. *adv* ба тарафи шарқ, ба сӯи шарқ: The train went east. Қатор ба тарафи шарқ рафт.

Easter ['i:stə] *n* пасха: Easter holidays таътили баҳорӣ, иди пасха.

eastern ['i:stən] *v* шарқӣ, машриқӣ.

eastward(s) ['i:stwəd(z)] *adv* рӯ ба машрик, рӯ ба шарқ.

easy ['i:zi] *a* (**easier; easiest**) 1) сабук, осон: It was easy for him to do

that. Ба вай ин корро кардан осон буд. 2) роҳат, озод: an easy chair сии нарм; easy conscience дили соф; easy manners рафтору кири табии;

Easier said than done. Ба гуфтан осон, ба амал қиёс қиёс.
Take it/things easy. Натарсед. Оро бошед.

eat [i:t] *v* (**ate; eaten**) хӯрдан.

eaten ['i:tn] *p.p.* аз eat.

echo ['ekəu] 1. *n* инъикос/акси сӯ: He shouted and heard the echo. Ӯ ғоғо кард ва акси садоро шунид.

2. *v* садо додан, инъикос ёфтани садо: The echo echoed through the valley. Овози садо ба тамоми водӣ садо дод.

eclipse ['i:klips] *n* хусуф, гирифтани моҳ; кусуф, гирифтани офтоб.

economic [i:kə'nəmik] *a* иқтисодӣ

economical [i:kə'nəmikl] *a* сарфсӯз

кор, сариштакор.

economics [i:kə'nəmiks] *n* иқтисодиёт.

economist [i'kənəmist] *n* иқтисодшинос

economy [i'kənəmi] *n* (*pl* economies)

1) иқтисод, илми иқтисод: the national economy of the country иқтисоди миллати кишвар; 2) сарфакорӣ: to practise economy сариштакорӣ: to practise economy зомӣ сарфакориро амалӣ кардан.

Ecuador [ekwə'dɔ:] *n* Эквадор.

edge [edʒ] *n* 1) канор, лаб: the edge of a table нӯг, лаби миз; the edge of a wood канори ҷангал; 2) тезӣ, теъ: a knife with a sharp edge корди тез.

edible ['edɪbl] *a* хӯрданӣ.

Edinburgh ['edinbərə] *n* ш. Эдинбург (*пойтахти Шотландия*).

edit ['edit] *v* таҳрир кардан, таъриф кардан.

edition [i'diʃn] *n* нашр.

editor ['editə] *n* муҳаррир.

editorial [edi'tɔ:riəl] 1.

сармақола: a full-page editorial сармақолаи саҳифаи пурра;

2. *a* тахририя: an editorial office
хайати тахририя.

educate ['edju:keɪt] *v* маълумот додан. таълим додан, тарбият кардан, парварондан.

educated ['edju:keɪtɪd] 1. *past va p.*
p. az **educate**: He was educated at Oxford. Ү дар донишгоҳи Оксфорд маълумот гирифтааст.

2. *a* соҳибмаълумот, таҳсилкарда: an educated man марди соҳибмаълумот.

education [,edju:keɪʃn] *n* маълумот; тарбия; маориф.

educational [,edju:keɪʃnəl] *a* таълимӣ; тарбиявӣ.

effect ['ɪfekt] 1. *n* 1) таъсир, натиҷа: His speech produced the desired effect. Нутқи ӯ натиҷаи дилхоҳ дод. 2) амал, таъсир: Argument has no effect on him. Водоркунӣ ба ӯ таъсир намекунад.

in effect амалан;

of no effect бенатиҷа, бефоида;

to bring/carry/put into effect амалӣ намудан, иҷро кардан;

2. *v* иҷро кардан, амалӣ гардидан: Many changes have been effected. Дигаргуниҳои зиёд амалӣ гардиданд.

effective ['ɪfektɪv] *a* самаранок, судманд, фоидабахш.

efficiency ['ɪfɪʃnsɪ] *n* судмандӣ/кӯмак, самаранокӣ.

efficient ['ɪfɪʃnt] *a* 1) боистеъдод, лаёқатманд, фаъол: an efficient worker коргари боистеъдод; 2) самаранок: efficient methods of treatment роҳҳои самараноки табобат.

effort ['efət] *n* талош, кӯшиш, саъй, ҳаракат: without effort бе меҳнат, бе саъйю кӯшиш;

to make an effort кӯшиш кардан.

egg I [eg] *n* тухм.

egg II [eg] *v* to egg on барангехтан.

egoistic [egəʊ'ɪstɪk] *a* худписандона, мағрурона.

Egypt ['i:dʒɪpt] *n* Миср.

Egyptian ['ɪdʒɪpʃn] *a* мисрӣ.

eight [eɪt] *num* ҳашт.

eighteen ['eɪ'ti:n] *num* ҳаҷдах.

eighteenth ['eɪ'ti:nθ] *a* ҳаҷдахӯм.

eighth [eɪθ] *a* ҳаштум.

eightieth ['eɪtɪθ] *a* ҳаштодум.

eighty ['eɪtɪ] *num* ҳаштод.

either ['aɪðə] 1. *pron* 1) ҳар яке аз

ду, яке аз ду, ё ин ё он: You may take either book. Метавонед аз ду китоб якеро гиред. 2) ҳар ду: There were trees on either side of the road. Дар ҳар ду тарафи кӯча дарахтон мерӯиданд.

2. *adv* ҳам, ҳамчунон (*дар ҷум. инкорӣ*): If you don't go I won't go either. Агар шумо наравед, ман ҳам намеравам.

either... or... ё... ё... He will come either tomorrow or on Monday. Ү ё пагоҳ ё рӯзи душанбе меояд.

elaborate 1. *a* ['ɪləbərət] 1) устодона, мохирона: an elaborate plan нақшаи мохирона сохташуда; 2) мураккаб, печида: an elaborate machine дастгоҳи мураккаб;

2. *v* ['ɪləbəreɪt] 1) ба таври комил таҳия кардан: to elaborate a plan ба таври комил таҳия кардани нақша; 2) илова кардан: Please elaborate on your proposals a little. Лutfан дар бораи пешниҳодҳоятон пурратар гап занед.

elaboration [ɪ,ləbə'reɪʃn] *n* коркард; такмилдиҳӣ.

elastic ['ɪləstɪk] *a* ёзанда, чандир.

Elbe, the [elb] *n* д. Элба.

elbow ['elbəʊ] *n* оринҷ.

elder ['eldə] *a* калонтар (*дар оила*): my elder sister хоҳари калонтари ман.

elderly ['eldəli] *a* солхӯрда, миёнсол.

eldest ['eldɪst] *a* калонтарин (*дар оила*), нахустзода: her eldest child фарзанди калонтарини ӯ.

elect [ɪ'lekt] *v* интихоб кардан.

election [i'lekʃn] *n* интихобот: general election интихоботи умумӣ; election results натиҷаи интихобот; election pledges ваъдаҳои пешазинтихоботӣ.

elector [i'lektə] *n* интихобкунанда.

electoral [i'lektərəl] *a* интихоботӣ.

electric(al) [i'lektrik(l)] *a* барқӣ, электрикӣ.

electrician [i'lek'triʃn] *n* электрик, мутахасиси барқ.

electricity [i'lek'trisiti] *n* барқ.

electronic [i'lek'trɒnik] *a* электронӣ.

electronics [i'lek'trɒniks] *n* электроника.

elegance ['elɪgəns] *n* зарофат, латофат.

elegant ['elɪgənt] *a* зариф, латиф.

element ['elɪmənt] *n* 1) унсур, поя, асос, омил; 2) *pl* асосҳо: the elements of arithmetic асосҳои ҳисоб.

elementary [elɪ'mentri] *a* ибтидоӣ;

elementary school *амер.* мактаби ибтидоӣ (*барои кӯдакони 6-12сола*).

elephant ['elɪfənt] *n* фил.

elevate ['elɪveɪt] *v* бардоштан; *мач.* баланд бардоштан.

elevator ['elɪveɪtə] *n* борбардор; *амер.* лифт.

eleven ['levn] *num* ёздаҳ.

eleventh [i'levnθ] *a* ёздаҳум.

eliminate [i'limɪneɪt] *v* маҳв кардан; бартараф кардан: to eliminate war бартараф кардани ҳавфи ҷанг.

elimination [i'limɪ'neɪʃn] *n* маҳвкунӣ; бартарафкунӣ; несткунӣ.

elm [elm] *n* норун (*дарахт*).

eloquence ['eləkwəns] *n* фасохат, суханварӣ, суханпардозӣ.

eloquent ['eləkwənt] *a* суханвар.

El Salvador [el'sælvədə:] *n* Салвадор.

else [els] *adv* 1) боз; ғайр аз; Is there anything else to read? Боз чизе барои

хондан аст? 2) (*дар ҷум.* *саволи*) гар: Nobody else knows about it. Гар дар бораи ин қасе намедонад. or else вагарна, дар акси ҳол; He or else we'll be late. Шитоб кунед. гарна дер мемонем.

elsewhere [els'weə] *adv* дар ҷойи ғайр, ба ҷойи дигар.

elude [i'lu:d] *v* гурехтан аз, рафттан аз.

emancipate [i'mænsɪpeɪt] *v* озод кардан.

emancipation [i,mænsɪ'peɪʃn] *n* озодӣ, наҷот, раҳо, раҳосозӣ.

embankment [ɪm'bæŋkmənt] *n* сохил, кӯчаи лаби дарё.

embargo [ɪm'ba:gəu] *n* муҳосилқисодӣ.

embark [ɪm'ba:k] *v* ба кишти сафр шудан/ кардан, бор кардан;

to embark on/upon оғоз кардан; embark upon a new course фанӣ оғоз кардан; to embark on hostile амалиёти нав оғоз кардан.

embarrass [ɪm'bærəs] *v* нороз кардан, даступо кардан.

embarrassment [ɪm'bærəsɪmənt] *n* олуфтагӣ, норозатӣ

embassy ['embəsi] *n* (*pl* embassies) сафорат.

emblem ['embləm] *n* рамз, нишон

embodied [ɪm'bɒdɪd] *инг.* **embody**

embodies [ɪm'bɒdɪz] *инг.* **embody**

embodiment [ɪm'bɒdɪmənt] *n* таҷассум.

embody [ɪm'bɒdɪ] *v* (**embodies; embodied**) таҷассум кардан; изҳор кардан.

embrace [ɪm'breɪs] 1. *n* оғӯш: The boy freed himself from his aunt's embrace. Кӯдак аз оғӯши холааш озод шуд.

2. *v* 1) оғӯш кардан: He embraced his mother tenderly. Ӯ модарашро меҳрубонана оғӯш кард. 2) дар бардоштан, шомил будан: The tree

embraces the following provisions. Шартнома мавридҳои зеринро дар бар дорад.

embroider [ɪm'brɔɪdə] *v* нақшдӯзӣ/чакандӯзӣ/гулдӯзӣ кардан; *мич.* орошиш додан, пардоз додан.

embroidery [ɪm'brɔɪdəri] *n* (*pl* **embroideries**) дӯзандагӣ, гулдӯзӣ.

emerge [ɪ'mə:dʒ] *v* лайдо шудан, сохир шудан, тулӯъ кардан.

emergence [ɪ'mə:dʒəns] *n* зухур, тулӯъ.

emergency [ɪ'mə:dʒənsɪ] *n* (*pl* **emergencies**) зарурати фавқулодда; вазъияти фавқулодда;

emergency exit баромадгоҳи иловагӣ;

emergency law қонун дар бораи вазъияти фавқулодда;

emergency measures чораҳои фаврӣ;

emergency meeting/session ҷаласаи фавқулодда;

in an emergency, in case of emergency дар вазъияти фавқулодда;

a state of emergency вазъияти фавқулодда.

emergent [ɪ'mə:dʒənt] *a* фаврӣ, таъҷилӣ, пешбинӣ нашуда.

emigrate ['emɪgreɪt] *v* муҳоҷират кардан, кӯч бастан.

eminent ['emɪnənt] *a* бузург, барҷаъа.

emotion [ɪ'məʊʃn] *n* 1) эҳсосот: He spoke with deep emotion. Ӯ бо эҳсосоти баланд сухан мегуфт. 2) ҳиссиёт: He appealed to their emotions rather than to their reason. Ӯ зиедтар аз эҳсосоти онҳо, на аз ақл, имдод хост.

emotional [ɪ'məʊʃnl] *a* 1) эҳсосотӣ: an emotional person шаҳси пурэхсос; 2) пурҳаяҷон пуризириб: an emotional speech нутқи пурҳаяҷон.

emperor ['emprəɹ] *n* император, фармонфармо.

emphasis ['emfəsɪz] *n* (*pl* **emphases** ['emfəsɪ:z]) таъкид, аҳамият, барҷаъагӣ;

to place/put/lay special emphasis on sth махсусан таъкид кардан; аҳамияти махсус додан.

emphasize ['emfəsəɪz] *v* таъкид кардан; аҳамияти махсус додан.

empire ['empraɪə] *n* империя, кишвари шоханшоҳӣ.

employ [ɪm'plɔɪ] *v* 1) ба кор қабул кардан, кор додан: That factory employs many workers. Дар ин муассиса кормандони бисёр кор мекунанд. 2) истифода кардан: He employed a new method. Ӯ усули нав истифода бурд.

to be employed by кор кардан, хизмат кардан;

employee [ˌemplɔɪˈi:] *n* коргар, корманд, хизматчи.

employer [ɪm'plɔɪə] *n* соҳибкор;

employment [ɪm'plɔɪmənt] *n* 1) хизмат, кор, шугл: the fear of losing employment тарси аз даст додани кор, кор гум кардан, бекор мондан; 2) аз кор таъмин будан: full employment пурра аз кор таъмин будан, набудани бекорӣ.

empty ['emptɪ] 1. *a* (**emptier; emptiest**) ҳолӣ, пуч: an empty box қутии ҳолӣ; empty threats таҳдиди беасос;

2. *v* (**empties; emptied**) ҳолӣ кардан: He emptied the dustbin. Ӯ сатили ахлотро ҳолӣ кард.

emulation [ˌemjuˈleɪʃn] *n* рақобат.

enable [ɪˈneɪbl] *v* имкон додан, ихтиёр додан.

enamel [ɪˈnæml] *n* эмал, ранг.

enchant [ɪn'tʃɑ:nt] *v* мафтун кардан; чоду кардан: гирифтори ишк кардан.

encircle [ɪn'sə:kl] *v* гирд кардан, ихота кардан.

enclose [ɪn'kləʊz] *v* 1) ихота кардан, бастан: The park is enclosed by a fence. Бог бо девор ихота шудааст. 2) гузоштан, илова кардан: She enclosed pictures of the children with her letter. Ӯ ба дохили мактуб сурати кӯдакони гузошт.

encounter [in'kauntə] 1. *n* 1) бархӯрд. вохӯрии ногахонӣ: an encounter with a bear in the woods вохӯрии ногахонӣ бо хирс дар чангал; 2) задухӯрд: a brief encounter with the enemy задухӯрди кӯтоҳ бо душман;

2. *v* 1) ногахон вохӯрдан: to encounter an old friend ногахон бо дӯсти дерина вохӯрдан; 2) рӯ ба рӯ шудан, бархӯрдан: to encounter difficulties бо душворихо рӯ ба рӯ шудан.

encourage [in'kʌrɪdʒ] *v* ташвик кардан, дилгарм кардан; рӯхбаланд кардан.

encouragement [in'kʌrɪdʒmənt] *n* дастгирӣ, дилгармӣ, ташвик, тарғиб, хавасмандӣ.

encouraging [in'kʌrɪdʒɪŋ] 1. *pres. p.* аз **encourage**: Encouraging the students, the teacher helped them with the difficult task. Муаллим донишчӯёнро хавасманд карданӣ шуда, дар ҳалли масъалаи мушкил ба онҳо кӯмак кард.

2. *a* дилгармкунанда, умедбахш, умедворкунанда: encouraging results натиҷаҳои умедбахш.

encyclopedia [in,sai'klɒ'pi:diə] *n* энциклопедия, фарҳанги чома.

end [end] 1. *n* 1) поён, интиҳо, хотима, охир, хатм, фарҷом: They decided to put an end to it. Онҳо қарор доданд, ки ба ин амал хотима диҳанд. 2) мақсад: He has finally gained his end. Оқибат ба мақсадаш расид.

at the end дар охир, дар интиҳо;

in the end оқибат;

to come to an end ба охир расидан;

2. *v* тамом шудан, ба поён расидан; хотима додан: The road ended at the river. Роҳ дар назди дарё тамом мешавад.

endanger [in'deɪndʒə] *v* зери хатар мондан;

endeavour, амер. endeavor [in'devə] 1. *n* кӯшиш, саъй, чидду чаҳд: His

endeavours finally succeeded. Кӯшишҳои ӯ чомаи амал пӯшида.

2. *v* кӯшиш кардан, саъй кардан. Each runner endeavoured to be first. Ҳар як даванда кӯшиш мекард, ки якум биёяд.

ending ['endɪŋ] 1. *pres. p.* аз **end**: Ending the written composition he decided to read it carefully again. Шоро ба охир расонда вай қарор кард, ки онро бори дигар бодиккат хонанд.

2. *n* охир, поён, фарҷом: a happy ending поёни хушбахтона.

endless ['endlis] *a* 1) беохир: endless noise of the sea садои беохир бахр; 2) бешумор: endless attention кӯшишҳои бешумор.

endorse [in'dɔ:s] *v* тасдиқ кардан, тасвиб намудан.

endow [in'dəu] *v* таъмин кардан (*даромади доимӣ*); хисса гузоштан.

endowment [in'dəʊmənt] *n* хисса, сахм, хайрия.

endurance [in'dʒʊərəns] *n* устуворӣ, тобоварӣ.

endure [in'dʒʊə] *v* 1) тоб овардан, тоқат кардан: They had to endure great hardships. Ба онҳо лозим овардан, ки ба мушкилоти зиёд тоб оваранд. 2) мондан, пойдор будан: His name will endure forever. Номи ӯ абадан пойдор хоҳад монд.

enemy ['enəmi] *n* (*pl enemies*) душман.

energetic [enə'dʒetɪk] *a* ғафс, нерӯманд.

energy ['enədʒɪ] *n* (*pl energies*) қувва, нерӯ, истеъдод.

enforce [in'fɔ:s] *v* 1) маҷбур кардан; to enforce one's opinion ақидаи худро зӯран бор кардан; to enforce the laws дар амал татбиқ кардан, қонунро қатъ кардан; to enforce the laws конунро қатъ кардан; чорӣ кардан.

engage [in'geɪdʒ] *v* ба қор гириштан; to engage a guide роҳбаланд кардан; to engage a guide роҳбаланд кардан;

to be engaged банд будан: The line is engaged. Хати телефон банд аст.

to be engaged in sth машғул шудан/будан He is engaged in research work. Ӯ ба кори илмӣ машғул аст.

to be/become engaged номзад кардан; фотиҳа шудан: They were engaged. Онҳо фотиҳа шудаанд.

engagement [in'geɪdʒmənt] *n* 1) ӯҳдадорӣ: He fulfilled all his engagements. Ӯ тамоми ӯҳдадориашро иҷро кард. 2) вохӯрӣ, қарордод: He was very busy and he had to call off the engagement. Ӯ хеле серкор буд ва лозим омад, ки вохӯриашро бекор кунад. 3) фотиҳа: They announced their engagement. Онҳо дар бораи фотиҳаашон хабар доданд.

engine [endʒɪn] *n* 1) мошин, мотор: The engine needs repairing. Моторро бояд таъмир кард. 2) локомотив, паровоз: The train had two engines. Қаторро ду локомотив мекашиданд.

engine-driver [endʒɪn,draɪvə] *n* рошандаи қатор (локомотив).

engineer [endʒɪ'nɪə] *n* муҳандис; *амр.* рошандаи қатор.

engineering [endʒɪ'nɪərɪŋ] *n* фаъолияти муҳандисӣ, мошинсозӣ.

England [ɪŋɡlənd] *n* Англия.

English [ɪŋɡlɪʃ] 1. *n* 1) забони англисӣ: spoken/broken English забони гуфтугӯии/ шикастаи англисӣ. 2) (the English) (бо ф. шак. ч. меояд) англисҳо;

2. *a* англисӣ: with an English accent бо лаҳҷаи англисӣ.

Englishman [ɪŋɡlɪʃmən] *n pl* Englishmen англис.

Englishwoman [ɪŋɡlɪʃwʊmən] *n pl* Englishwomen [ɪŋɡlɪʃwɪmɪn] зани англис.

enhance [ɪn'hɑ:ns] *v* боло бурдан, зиёд кардан.

enjoy [ɪn'dʒɔɪ] *v* 1) лаззат бурдан, бархурдор шудан, баҳраманд шудан: I enjoyed listening to the music. Ман аз ин

музикӣ лаззат бурдам. 2) доро будан, доштан: to enjoy equal rights дорои ҳуқуқҳои баробар будан; He enjoyed good health. Ӯ саломатии хуб дорад.

to enjoy oneself вақти хуш гузарондан: They enjoyed themselves at the party. Онҳо шабнишиниро хуш гузаронданд.

enjoyment [ɪn'dʒɔɪmənt] *n* лаззат, халоват.

enlarge [ɪn'lɑ:dʒ] *v* васеъ кардан/шудан, дароз кардан, зиёд кардан.

enlighten [ɪn'laɪtn] *v* таълим додан.

enmity ['enmətɪ] *n* душманӣ; хусумат, кина.

enormous [ɪ'nɔ:məs] *a* азим, бузург.

enough [ɪ'nʌf] *adv* кофӣ, бас; We have enough time. Мо вақти кофӣ дорем. Thank you, I've had enough. Ташаккур, бас. I've had enough of him. Ӯ ба дилам задааст.

enquire [ɪn'kwaɪə] = **inquire**.

enquiry [ɪn'kwaɪərɪ] = **inquiry**.

enrich [ɪn'rɪtʃ] *v* давлатманд кардан, пурқудрат кардан.

enrol(l) [ɪn'rəʊl] *v* номнавиё кардан (хонандагон, аъзоён ва ғ.); дохил шудан/ кардан ба (мактабӣ олі).

enslave [ɪn'sleɪv] *v* асир кардан, гулом кардан.

ensue [ɪn'sju:] *v* аз пас омадан, дар натиҷаи амре рух додан.

ensure [ɪn'sʊə] *v* таъмин кардан, кафил шудан.

entail [ɪn'teɪl] *v* шомил будан; фароҳам кардан.

entangle [ɪn'tæŋɡl] *v* дар ҳам печидан, чигил кардан.

enter ['entə] *v* 1) ворид шудан, даромадан: to enter a room ба хона ворид шудан; 2) дохил шудан: to enter a university ба донишгоҳ дохил шудан; **to enter into** ворид шудан: to enter into negotiations ба музокира ворид шудан; to enter into an agreement аҳднома бастан.

enterprise ['entəpraiz] *n* 1) иқдом (хусусан муҳим, бузург): A flight into space is a daring enterprise. Парвоз ба кайхон иқдоми бузург аст. 2) сохибкорӣ: private enterprise сохибқори хусусӣ; 3) муассиса, корхона: medium and small-sized enterprises муассисаҳои хурд ва миёна.

entertain [ˌentə'teɪn] *v* 1) пазируфтани: They are seldom entertained. Онҳо мехмони зиёд надоранд. 2) хурсанд/хушвақт кардан, андармон кардан (with sth - чизе): The clown entertained the children with his tricks. Масхарабоз кӯдакони бо шӯъбалбозии худ хурсанд кард. 3) парвардан: to entertain a hope умед бастан; to entertain a thought фикр парваридан.

entertainment [ˌentə'teɪnmənt] *n* хурсандӣ, тамошо, намоиш, вақтхушӣ.

enthusiasm [ɪnˌθjuːzɪæzɪzəm] *n* завқ, гайрат, илҳом, вачду суғур.

enthusiastic [ɪnˌθjuːzɪ'æstɪk] *a* завқовар, гайратманд.

entire [ɪn'taɪə] *a* тамом, пурра, комил.

entirely [ɪn'taɪəli] *adv a* пурра, комилан, тамомаи.

entitle [ɪn'taɪtl] *v* 1) ном ниҳодан, номидан: A book entitled *Treasure Island*. Китоб *Ҷазирани ҷавоҳирот* ном дорад. 2) ҳақ додан: The ticket entitles you to attend the concert without charge. Билет ба шумо ҳуқуқи роӣгон ба намоиш рафтани медиҳад.

to be entitled to sth or to do sth ҳуқуқи чизеро доштан ё қореро кардан: We are entitled to know the truth. Мо ҳуқуқи донишгани ҳақиқатро дорем.

entrance ['entrəns] *n* 1) дарвоза, даромад: The entrance to the cave was blocked. Даромади ғор баста шуда буд. 2) дохилшавӣ: an entrance examination имтиҳони дохилшавӣ

entries ['entriːz] *pl az entry*.

entrust [ɪn'trʌst] *v* бовар қунондан, бовар кардан, умедвор будан.

entry ['entri] *n (pl entries)* 1) фуруқи даромад: Free entry to the exhibition. Даромади озод ба намоиш. No entry! Даромадан манъ аст. дохилшавӣ, воридшавӣ: the country's entry into war дохилшавии кишвар ба ҷанг.

enumerate [ɪ'njuːmɛreɪt] *v* шуморадан, ҳисоб кардан.

envelope ['envəloʊp] *n* покати, ғофа.

envied ['envɪd] *az envy* 2.

envies ['envɪz] *az envy* 2.

envious ['enviəs] *a* ҳасуд, рашиш; рашқбар; рашққомез.

environment [ɪn'vaɪənmənt] *n* муҳит, доира, атроф.

envisage [ɪn'vɪzɪdʒ] *v* пешгӯӣ кардан, пешбинӣ намудан, дар назар доштан.

envoy ['envɔɪ] *n* пайғомбар, фиристода. маъмур, намоянда, елчӣ.

envy ['envɪ] 1. *n* рашқ; ҳасад: The work was all done out of envy. Ин ҳама рашқ карда шуд.

2. *v (envies; envied)* рашқ бурдан, ҳасад бурдан: He envied his friend's success. Ӯ аз дастовардҳои дӯсташ ҳасад мебурд.

epidemic [ˌepɪ'demɪk] 1. *n* эпидемия; пахншаии касалӣ, ҳамагир, воғир; flu epidemic эпидемияи зуқом;

2. *a* сироятӣ, эндемӣ: an epidemic disease бемории эпидемӣ/ сироятӣ; ҳамагир, воғир.

episode ['epɪsəʊd] *n* ҳодиса, рӯйдод.

epoch ['iːpɒk] *n* аср, давра, аъён; таърихӣ.

epoch-making ['iːpɒk.meɪkɪŋ] *n* муҳим, таърихӣ

equal ['iːkwəl] 1. *a* яқсон, баробар; яқхела: equal rights ҳуқуқҳои баробарӣ; on equal terms шартҳои яқхела/ баробарӣ;

2. *v* баробар шудан (**equalling**): No one equalled him.

strength. Хеч кас бо ӯ аз чихати кудрат баробар шуда наметавонист.

equality [i:'kwɔ:ti] *n* баробарӣ.

equally [i:'kwəli] *adv* баробар.

equate [i'kwɛit] *v* баробар кардан.

equation [i'kwɛiʃn] *n* баробарӣ,

муодила (*pičzi*)

equator [i'kwɛitə] *n* хати экватор,

хати истиво.

Equatorial Guinea [ekwə'tɔ:riəl-'gɪni] *n* Гвинеяи Экваторӣ

equilibrium [i:kwɪ'libriəm] *n* муво-

зина, таодул.

equip [i'kwɪp] *v* (**equipped; equipping**)

оростан, мучаххаз кардан,

чихозонидан.

equipment [i'kwɪpmənt] *n* тачхизот.

equivalent [i'kwɪvələnt] **1.** *n* муодил,

хамбаҳо: a precise equivalent of sth

муодили пурраи чизе;

2. *a* хамбаҳо, баробар: Silence is sometimes equivalent to a lie. Хомӯшӣ баъзан ба дурӯггӯӣ баробар аст.

eradicate [i'rædikeit] *v* решакан

кардан, аз байн бурдан;

erase [i'reɪz] *v* пок кардан, тоза

кардан, тарошидан; *мач.* аз ёд баро-

вардан;

eraser [i'reɪzə] *n* поккун;

erect [i'rekt] **1.** *a* рост, сихшуда:

Stand erect! Рост истед!

2. *v* барпо кардан; бунёд кардан:

They will erect a monument here. Дар ин ҷо хайкал бунёд мегардад.

err [ə:] *v* хато кардан, сахв кардан,

иштибоҳ кардан;

errand ['erənd] *n* пайғом, фармон,

супориш;

to go on an errand бо супориш рафтан.

erroneous [i'rənjəs] *a* нодуруст,

ғалат, иштибоҳ.

error ['erə] *n* хато, сахв, иштибоҳ.

erupt [i'rʌpt] *v* берун омадан.

eruption [i'rʌpʃn] *n* инфичор, тар-

қиш, бӯхрон.

escalate ['eskəleɪt] *v* васеъ кардан, муташанниҷ сохтан.

escalation [eskə'leɪʃn] *n* васеъшавӣ, муташанниҷшавӣ.

escape [i'skeɪp] **1.** *n* гурез, фирор:

The prisoners planned an escape. Махбусон нақшаи гурезро кашиданд.

to have a narrow escape чон ба дар (*саломат*) бурдан;

2. *v* 1) гурехтан, фирор кардан; *мач.* ихроҷ шудан: Gas is escaping somewhere. Дар кучое газ ихроҷ мешавад. 2) халос шудан, раҳо шудан, гурехтан: He escaped punishment. Ӯ аз ҷазо гурехт.

escort **1.** *n* ['eskɔ:t] мухофизат, хамроҳӣ, ниғаҳбонӣ: under police escort дар ниғаҳбонии полис;

2. *v* [i'skɔ:t] ниғаҳбонӣ кардан, хамроҳӣ кардан, эскорт: Warships escorted troopships. Киштиҳои харбӣ нақлиёти харбиро ниғаҳбонӣ мекарданд.

especially [is'peʃəli] *adv* махсусан, хусусан.

espionage [es'piənə:ʒ] *n* ҷосусӣ.

essay ['eseɪ] *n* мақола, очерк; *иншо.*

essence ['esns] *n* гавхар, мохият, чавхар;

in essence дар ҳақиқат, ҳақиқатан.

essential [i'senʃl] *a* аслий, асосӣ, бунёдӣ; зарурӣ лозима.

essentially [i'senʃəli] *adv* **1)** мохиятан, ҳақиқатан, амалан, дар асл: The three accounts are essentially the same. Ҳар се ҳисоб мохиятан як хеланд. **2)** катъиян, ба таври катъӣ: Their accounts differ essentially. Ҳисоботи онҳо катъиян аз ҳамдигар фарқ мекунанд.

establish [i'stæbliʃ] *v* **1)** барпо кардан, таъсис додан: to establish an international organization созмони байналмилалӣ таъсис додан; to establish favourable conditions шароити

муфид барпо кардан; 2) барқарор кардан, муайян кардан: to establish a fact санадиро муайян кардан; to establish diplomatic relations робитаҳои дипломатӣ барқарор кардан.

establishment [is'tæblɪʃmənt] *n* 1) таъсис, истиқроқ, ташкил: the establishment of a new state таъсиси кишвари нав; 2) муассиса, идора: an educational establishment муассисаи таълимӣ; 3) (the Establishment) доираҳои ҳукмрон, истеблишмент.

estate [i'steɪt] *n* 1) мулк: The rich landowner lived on a large estate. Заминдори сарватманд дар мулки калон зиндагӣ мекард. 2) моликият, амвол: He left a large estate when he died. Пас аз марг аз ӯ амволи зиёд монда буд.

esteem [i'sti:m] *1. n* кадр, эътибор: He earned the esteem of his friend. Ӯ сазовори кадри дӯстонаш гардида буд.

to hold sb in esteem шахсро эҳтиром кардан;

2. v эҳтиром кардан, кадр кардан: We esteem courage. Мо часоратро баланд кадр мекунем.

estimate *1. n* [ɪ'stɪmət] баҳо, арзбӣ: to form an estimate of sb's abilities арзбӣи истеъдоди касе;

2. v [ɪ'stɪmeɪt] арзбӣ кардан, тахминан муайян кардан: They estimated that the trip would take an hour. Онҳо муайян карданд, ки сафар тахминан як соат вақтро мегирад.

Estonia [es'təʊniə] *n* Эстония.

Estonian [es'təʊniən] *1. n* эстонӣ (шихрванд);

2. a эстонӣ (забон);

et cetera [i'tsetərə] ва ғайра, ва ҳоказо.

etching ['etʃɪŋ] *n* расми кандакорӣ, наққошӣ.

eternal [i'tə:nl] *a* абадӣ, азали.

eternity [i'tə:nəti] *n* абадият, азалият.

Ethiopia [i:θi'əʊpiə] *n* Эфиопия.

ethical ['eθɪkl] *a* ахлоқӣ, маъна

Europe ['ju:ɜ:p] *n* Аврупо.

European [ju:ɜ:p'ri:ən] *1. n* аврупо

2. a аврупоӣ.

evacuate [i'vækju:et] *v* кӯчи

тарк кардан.

evaluate [i'vælju:et] *v* арзбӣ

дан.

evaporate [i'væpəreɪt] *v* буг шу

бухор шудан.

eve [i:v] *n* арафа;

on the eve дар арафа.

even I ['i:vɪn] *a* 1) ҳамвор: an

surface сатҳӣ ҳамвор; an even dis

tion хулқи ором; 2) баробар, му

дил: even shares ҳиссаи баробар

чуфт: an even number шумораи чу

even II ['i:vɪn] *adv* хатто: They

not even smile. Онҳо хатто наха

данд.

evening ['i:vɪnɪŋ] *n* шом, бегоҳ, ц

in the evening бегоҳӣ;

this evening имшаб;

Good evening! Салом! (бегоҳ); Шом

хайр!

event [i'vent] *n* 1) воқеа, рӯй

What are the major events of the y

Рӯйдодҳои асосии сол кадомҳон

2) мусобика (варзиш): The next e

will be the high jump. Мусоби

навбатӣ чақиш ба баландӣ мешав

at all events дар ҳар як сурат, ба

хол;

in any event дар ҳар сурат;

in the event of sth дар сурате агар.

eventful [i'ventfl] *a* пурҳод

серходиса, пурмочаро.

eventually [i'ventʃəli] *adv* оқи

саранҷом, ниҳоятан.

ever ['evə] *adv* 1) ҳаргиз, ҳеч

Nothing of the kind had ever happ

to him. Мисли ин бо ӯ ҳеч гоҳ

надодааст. 2) ҳамеша, ҳама вақт:

was ever ready to help us. Ӯ ҳамеш

кӯмаки мо тайёр буд.

for ever абадан, ҳамеша;

ever after, ever since аз ҳамон вақт.

evergreen ['evəgrɪ:n] *a* хамешасабз.

evergrowing [ˌevə'grəʊɪŋ] *a* мунта-
зам афзоянда.

everlasting [ˌevə'la:stɪŋ] *a* човидонӣ,
абадан, азалий.

every ['evrɪ] *pron* ҳар, хама;

every now and then баъзан;

every other ҳар як дуйум;

every other day/week як рӯз/хафта дар
миён.

everybody ['evrɪbɒdɪ] *pron* ҳар кас,
ҳар касе.

everyday ['evrɪdeɪ] *a* рӯзона,
ҳаррӯза, хамарӯза; оддӣ, маъмулӣ.

everyone ['evriwʌn] *pron* = **everybody**.

everything ['evrɪθɪŋ] *pron* хама чиз,
ҳар чизе.

everywhere ['evriwɛə] *adv* дар ҳар
ҷо, дар хама ҷо;

from everywhere аз хама ҷо; аз ҳар ҷо.

evidence ['eɪdɪns] *n* далел, гувоҳӣ,
шаҳодат: to bear/ give/ show evidence
гувоҳӣ додан, шаҳодат додан.

evident ['eɪdɪnt] *a* ошқор, кушоду
равшан, зоҳир.

evil ['i:vɪ] 1. *n* 1) бадӣ: good and evil
некӣ ва бадӣ; 2) нукс, иллат: the evils
of the capitalist system илллати низоми
сармоядорӣ;

2. *a* шарир, халокатовар: evil
thoughts фикрҳои халокатовар; evil
results натиҷаҳои халокатовар.

evoke [ɪ'vəʊk] *v* фаро хондан,
бозовардан.

evolution [ˌi:və'lu:ʃn] *n* эволютсия,
тағйири тадричӣ.

evolve [ɪ'vɒlv] *v* ривоч ёфтан,
равнак ёфтан.

ex- [eks-] *pref* собик, экс: ex-
president собик президент; ex-
champion собик чемпион.

exact [ɪg'zækt] *a* дақиқ.

exactly [ɪg'zæktli] *adv* дақиқан, ай-
нан.

exaggerate [ɪg'zædʒəreɪt] *v*
муволиға қардан.

exaggeration [ɪg,zædʒə'reɪʃn] *n*

муволиға.

exalt [ɪg'zɔ:lt] *v* ситоиш қардан,
баланд бардоштан.

exam [ɪg'zæm] *кӯтоҳ аз* **examina-
tion**.

examination [ɪg,zæmɪ'neɪʃn] *n* 1)
азназаргузаронӣ, таҳқиқот, омӯзиш:
They made a careful examination of the
situation. Онҳо вазъиятро пурра
омӯхтанд. 2) имтиҳон: to take/pass an
examination имтиҳон супурдан;

examine [ɪg'zæmɪn] *v* 1) аз назар
гузаронидан, омӯхтан, таҳқиқ қар-
дан: All the proposals were examined
by the commission. Комиссия хамаи
пешниҳодотро омӯхт. 2) имтиҳон
қардан: They were examined in phys-
ics. Онҳоро аз физика имтиҳон қар-
данд.

example [ɪg'zɑ:mpl] *n* намуна, ми-
сол;

for example масалан.

exceed [ɪk'si:d] *v* 1) афзудан, зиёд
қардан: He exceeded the speed limit. ӯ
меъёри суръатро афзуд. 2) пеш гу-
заштан: This exceeded all his expecta-
tions. Ин аз чашмдошти ӯ пеш гу-
зашт.

exceedingly [ɪk'si:dɪŋli] *adv*
фавқулудла.

excellent ['eksələnt] *a* аъло.

except [ɪk'sept] *prep* ғайр аз.

exception [ɪk'sepʃn] *n* истисно;

with the exception of sb/ sth ба истис-
нои касе/ чизе.

exceptional [ɪk'sepʃənl] *a* истисноӣ.

excess [ɪk'ses] *n* зиёдтаӣ, афзунӣ,
бешӣ.

excessive [ɪk'sesɪv] *a* аз ҳад
гузашта.

exchange [ɪks'tʃeɪndʒ] 1. *n* муволи-
ла: an exchange of gifts муволилаи
гӯҳфаҳо;

cultural exchanges муволилаи
фархангӣ;

in exchange (for) ба ивази;

2. *v* мубодила кардан: They exchanged greetings. Онҳо мубодилаи табрикоат карданд.

excite [ɪk'saɪt] *v* 1) ба хаячон овардан, барангехтан. ба чунбиш овардан. ба шур овардан: The news excited them. Хабарҳо онҳоро ба хаячон оварданд.

to be/get excited ба хаячон омадан, ба вачд овардан, ба вучуд овардан, ба хаячон овардан: His brother's remark excited his anger. Танбеҳи бародараш қахрашро ба вучуд овард.

excited [ɪk'saɪtɪd] 1. *past va p. p. az excite*;

2. *a* пурхаячон, ошуфта: an excited speech нутқи пурхаячон.

excitement [ɪk'saɪtmənt] *n* хаячон, ошуфтаҳоли

exciting [ɪk'saɪtɪŋ] 1. *pres. p. az excite*: The clowns came in, exciting the audience. Масхарабозон баромада тамошобинонро ба хаячон оварданд.

2. *a* хаячономез: an exciting story хикояи хаячономез.

exclaim [ɪk'skleɪm] *v* фарёд задан.

exclamation [ɪkskleɪ'meɪʃn] *n* хитоб, фарёд, бонг, нидо.

exclamation mark [ɪkskleɪ'meɪʃn' mɑ:k] аломати хитоб.

exclude [ɪk'sklu:d] *v* истисно кардан, хорич кардан.

exclusive [ɪks'klu:sɪv] *a* мустасно, мушаххас: exclusive privileges имтиёзоти мушаххас.

excursion [ɪks'kɜ:ʃn] *n* сафар, саёҳат.

excuse 1. *n* [ɪks'kju:s] 1) узрпурсӣ, баҳшиш, маъзарат: There was no excuse for such behaviour. Ба чунин рафтор баҳшиш набуд. 2) баҳона, узрҳои: That's just an excuse. Ин факат баҳона аст.

2. *v* [ɪks'kju:z] 1) узрпурсӣ кардан, маъзарат кардан: Excuse me for interrupting you. Барои суханатонро

буридан узр мепохам. 2) ҷавоб додан: The teacher excused him from attending the class. Муаллим вайро аз ҷавоб дод.

to excuse oneself узр пурсидан.

execute [ɪk'sɪkjʊ:t] *v* 1) иҷро кардан, анҷом додан: His orders were executed promptly. Фармонишоро ҷамоно иҷро гадиданд. 2) қатл кардан, ба қатл расондан. The murderer was executed. Қотил ба қатл расонд.

execution [ɪk'sɪkjʊ:ʃn] *n* 1) анҷом: execution of one's duty анҷоми вазифа. 2) қатл: execution by hanging ба дор овехтан.

executive [ɪg'zɛkjʊtɪv] *a* иҷроӣ: executive committee кумитаи иҷроӣ

exercise ['eksəsaɪz] 1. *n* 1) машқ: Each exercise should be performed several times. Ҳар як машқ бояд даҳ маротиба иҷро карда шавад. 2) варианти: The doctor told her to take more exercises. Духтур маслиҳат дод, ки бисёртарин варианти машқ гул шавад. 3) иҷро: the exercise of rights иҷрои ҳуқуқ;

to do one's exercises машқ кардан: military exercises машқҳои ҳарбӣ

2. *v* 1) машқ кардан: He exercises his muscles every day. Ӯ мушкҳои худро ҳар рӯз машқ медед. 2) назорат кардан, истифода бурдан: to exercise control назорат бурдан; to exercise a right ҳуқуқро истифода бурдан.

exercise book ['eksəsaɪzbʊk] *n* дафтар

exert [ɪg'zɜ:t] *v* 1) зӯр задан, бӯридан: By exerting all his strength he opened the door. Барои кушодан ӯ тамоми қувваташро ба кор бурд. 2) овардан, расондан: to exert influence/pressure таъсир расондан; to exert oneself шур овардан;

to exert oneself кӯшиш кардан.

exertion [ɪg'zɜ:ʃn] *n* чидду кӯшиш.

exhale [ɪks'heɪl] *v* нафас бердан, овардан.

exhaust [ɪg'zɔ:st] *v* сарф (харч, соф, матом) кардан: to exhaust a subject *мавзӯро тамом кардан.*

exhausted [ɪg'zɔ:stɪd] **1.** *past va p. p.*

az exhaust: Mother's patience was exhausted. Токати модар ток гардид.

2. *a* логар, хароб, бемадор: an exhausted swimmer шиновари бемадор.

exhibit [ɪg'zɪbɪt] **1.** *n* нигора: exhibits shown there нигораҳои дар он чо намоиш додашуда;

2. *v* 1) нишон додан, намоиш додан: His paintings were exhibited in an art gallery. Расмҳои ӯро дар нигористони санъат намоиш доданд. 2) зохир сохтан: He exhibited his ignorance. ӯ чоҳилии худро зохир сохт.

exhibition [ˌeksɪ'bɪʃn] *n* намоиш, намоишгоҳ.

exile ['eksɪl] **1.** *n* 1) бадарга: While in exile, he wrote long letters. Аз бадарга мактубҳои дароз менавишт. 2) бадаргашуда: He has been an exile for ten years. ӯ даҳ сол бадарга буд.

2. *v* бадарга кардан: He was exiled for political reasons. ӯро барои ақидаҳои сиёсӣ бадарга карданд.

exist [ɪg'zɪst] *v* зистан, зиндагӣ кардан, вучуд доштан.

existence [ɪg'zɪstəns] *n* ҳастӣ, вучуд, зиндагӣ, ҳаёт;

to come into existence ба вучуд омадан.

exit ['eksɪt] *n* баромад.

expand [ɪk'spænd] *v* васеъ кардан, зиёд кардан.

expansion [ɪk'spænsɪn] *n* 1) васеъшавӣ: the expansion of gas васеъшавии газ; 2) пешрафт: a rapid expansion of trade пешрафти босуръати тиҷорат; 3) забт: territorial expansion забти сарзамин.

expect [ɪk'spækt] *v* 1) интизор шудан/доштан: The results were not as bad as they expected. Натиҷаҳо нисбати он ки интизор буданд бад набуданд. 2) интизор будан: They expected

him to be back on Monday. Онҳо баргашти ӯро рӯзи душанбе интизор буданд. 3) фикр кардан, андешидан: I expect you're right about that. Ба фикрам дар ин масъала шумо ҳақ хастед.

expectation [ˌek'spek'teɪʃn] *n* интизорӣ, чашмдошт.

expedite ['eksprɪdaɪt] *v* тезонидан, босуръат анҷом додан.

expedition [ˌeksprɪ'dɪʃn] *n* экспедиция; равонасозӣ.

expel [ɪk'spel] *v* (expelled; expelling) пеш кардан; хорич кардан.

expend [ɪk'spend] *v* харч кардан: сарф кардан.

expenditure [ɪk'spendɪtʃə] *n* сарф, харочот, масраф.

expense [ɪk'spens] *n* масраф; **at the expense** аз ҳисоби, ба харҷ, ба баҳои, ба қимати: at the expense of one's health ба баҳои саломатии худ; at my expense аз ҳисоби ман.

expensive [ɪk'spensɪv] *a* қиммат. ға-рон.

experience [ɪk'spɪəriəns] **1.** *n* 1) таҷриба: He lacks experience. ӯ таҷриба надорад. 2) таассурот: Tell us about your experiences in Africa. Дар бораи таассуроти худ дар Африка нақл кунед.

by experience аз рӯи таҷриба;

2. *v* аз сар гузарондан, хис кардан: to experience pain дард хис кардан; to experience grief дар ғаму андӯх будан.

experienced [ɪk'spɪəriənst] **1.** *past va p. p.* **az experience 2.:** The country has experienced great changes in the last 20 years. Дар муддати 20 соли охир ин кишвар дигаргунҳои бузург аз сар гузаронд.

2. *a* ботаҷриба: He is an experienced teacher. ӯ муаллими ботаҷриба аст.

experiment [ɪk'sperɪmənt] **1.** *a* таҷриба, озмоиш: to carry out an ex-

periment in chemistry таҷрибаи кимиёӣ гузарондан:

2. таҷриба гузарондан. озмоиш кардан: They are experimenting with a new medicine. Онҳо доруи навро ме-озмоянд.

experimental [ɪkˌsperɪˈmentl] *a* таҷрибавӣ, озмоишӣ.

expert [ˈeksɜːt] 1. *n* мутахассис. коршинос, ботаҷриба. He is considered an expert in his field. Ӯ дар ин соҳа мутахассис ба шумор мееравад.

2. *a* ботаҷриба, донишманду кордон: He is an expert mechanic. Ӯ механики ботаҷриба мебошад.

expire [ɪkˈspaɪə] *v* ба поён расидан, сипарӣ шудан.

explain [ɪkˈspleɪn] *v* фаҳмондан, эзоҳ додан.

explanation [ˌekspləˈneɪʃn] *n* тавзеҳ, шарҳ, эзоҳ.

explode [ɪkˈspləʊd] *v* таркидан, тарқондан.

exploit I [ˈeksplɔɪt] *n* кахрамонӣ: exploits of Robin Hood кахрамониҳои Робин Худ.

exploit II [ɪkˈsplɔɪt] *v* 1) истисмор кардан: to exploit the poor бечорагонро истисмор кардан. 2) сӯистеъмол кардан, сӯистифода кардан: to exploit sb's kindness аз меҳрубонии касе сӯистеъмол кардан; 3) ба кор андохтан: to exploit mineral resources захираҳои табииро ба кор андохтан.

exploitation [ˌeksplɔɪˈteɪʃn] *n* истисмор; истифода, истихроҷ.

exploration [ˌekspləˈreɪʃn] *n* тадқиқот; ҷустуҷӯ, бозрасӣ.

explore [ɪkˈsplɔː] *v* таҳқиқ кардан, омӯختан, муоина кардан.

explorer [ɪkˈsplɔːrə] *n* таҳқиқотчӣ; сайёҳ.

explosion [ɪkˈspləʊzən] *n* тарқиш.

explosive [ɪkˈspləʊsɪv] 1. *n* моддаи тарқанда: They had to use explosives.

Лозим шуд, ки моддаи тарқанда тифода баранд.

2. *a* тарқанда; маҷ. тундма бадҷаҳл: an explosive force қувваи тарқиш; an explosive situation вазоити муташанниҷ; an explosive temperament шахеи тундмизоч.

export *n* [ˈeksɜːt] 1. содир интиқол: Spain grows oranges for export. Испания афлесунро барои содирот парвариш мекунад; export bank содиротбонк;

2. *v* [ɪkˈspɔːt] содир кардан интиқол додан: The country exports many kinds of machinery. Ин кишвар лавозимоти зиёди техникаро содир мекунад.

expose [ɪkˈspəʊz] *v* 1) гирифтани кардан: to be exposed to the sun офтоб хӯрдан: to expose to unnecessary risks зери хатари беҳуда гузоштан; 2) ошкор кардан: to expose a crime ҷиноят ошкор кардан; to expose sb's intrigues найрангу фиреби касро ошкор кардан; 3) намоиш додан: to expose goods in shopwindows молро дар тирезаи марғоза намоиш додан.

exposition [ˌeksprəˈzɪʃn] *n* шарҳ, таъриф; 2) ҷошкунӣ, ошкор кардан: the exposition of a plot ошкор кардани сӯикасл.

express I [ɪksˈpres] *a* 1) муайян, раҷа, маҳсус, мушаххас: an express purpose мақсади муайян; 2) ғайритаъҷилӣ: an express letter мақолаи ғайритаъҷилӣ; an express train қаторрашгард.

express II [ɪksˈpres] *v* ифода доштан/ кардан: He expressed his ideas very well. Ӯ ақидаҳои худро хуб изҳор дошт.

expression [ɪkˈsprefʃn] *n* ифода, симо, киёфа; ибора.

expressive [ɪkˈspresɪv] *a* пурмаънасо, ифоданок.

expulsion [ɪkˈspʌlʃn] *n* хорич кардан (аз мактаб, муассаса).

exquisite ['ekskwɪzɪt] *a* нафис, олий, зебо, диллисанд.

extend [ɪk'stend] *v* 1) дароз кардан, тӯл кашидан: He extended his hand to me. У дасташро ба ман дароз кард. The road extended to the new bridge. Роҳ то кӯпруки нав тӯл мекашид. 2) вусъат додан: to extend contacts робитахоро вусъат додан; 3) дароз кардан: to extend a treaty мӯхлати шартнома ро дароз кардан; 4) изҳор кардан: to extend good wishes изхори орзуҳои нек кардан; 5) додан: to extend credit қарз додан.

extension [ɪk'stensɪn] *n* 1) васеъшавӣ: the extension of influence васеъшавии нуфуз; 2) дарозкунӣ: the extension of a treaty дарозкунии мӯхлати шартнома.

extensive [ɪk'stensɪv] *a* паҳновар, васеъ.

extent [ɪk'stent] *n* 1) дарозӣ: What is the extent of the new railway? Дарозии хати нави роҳи оҳан чӣ қадар аст? 2) дараҷа, андоза: To what extent can he be trusted? То чӣ андоза ба вай бовар кардан мумкин?

to a certain/great extent то дараҷаи муайян;

to some extent то як дараҷа.

exterior [ek'stɪəriə] *1. n* берун, хориҷ, зоҳир: The exterior of the house is white. Аз берун бино сафед карда шудааст.

2. a берунӣ, хориҷӣ: an exterior door дари берунӣ; exterior assistance кумаки берунӣ.

exterminate [ɪk'stə:mɪneɪt] *v* дафъ кардан, ба қуллӣ нобуд кардан, решакан кардан.

extermination [ɪk'stə:mɪ'neɪʃn] *n* нобудкунӣ, дафъ, решаканкунӣ, барҳамдиҳӣ.

external [ek'stə:nl] *a* берунӣ, хориҷӣ.

extinguish [ɪk'stɪŋgwɪʃ] *v* хомӯш кардан, фурӯъ нишондан.

extra ['ekstrə] *a* иловагӣ; олий.

extract *I. n* ['ekstrækt] 1) шира: apricot extract шираи зардолу; 2) иқтибос (аз китоб): extracts from Shakespeare иқтибос аз асари Шекспир;

2. v [ɪk'strækt] қандан: to extract a tooth дандон қандан; to extract iron from the earth аз замин оҳан қандан.

extraordinary [ɪk'strɔ:dnrɪ] *a* 1) ғавқулодда, барҷаста ва мумтоз: extraordinary abilities истеъдоди ғавқуллодда; 2) ғайриоддӣ, ғайримаъмулӣ: What an extraordinary hat! Чӣ қулоҳи ғайриоддӣ! 3) ғавқуллодда: extraordinary measures чораҳои ғавқуллодда.

extreme [ɪk'stri:m] *1. шадид.* ниҳоят, беҳад, интиҳо: extreme poverty камбағалии шадид; to go to extremes чораҳои қатъӣ дидан;

2. a дуртарин; комил: at the extreme end of the hall дар дуртарин кунчи толо; to hold extreme views ақидаҳои ошғинопазир доштан.

extremely [ɪk'stri:mli] *adv* хеле, бисёр, аз ҳад зиёд.

extremist [ɪk'stri:mɪst] *n* ифрот, дорои ақидаи ифротӣ.

eye [aɪ] *1. n* 1) чашм, дида, дид, биной: I have something in my eye. Ба чашми ман чизе афтадааст. 2) назар: He tried to catch her eye. Ӯ кӯшиш мекард назари хонумро қапад. 3) сӯроҳии сӯзан: Put the thread through the eye of the needle. Ресмонро аз сӯзан гузарон.

to be all eyes бодиккат дидан;

to keep an eye on поидан;

with an eye to назар ба, аз лиҳози;

2. v нигоҳ кардан: She eyed him with suspicion. Духтар ба ӯ бо шубҳа нигоҳ мекард.

eyebrow ['aɪbraʊ] *n* абрӯ.

eyelash ['aɪlæʃ] *n* мижа, мижгон.

eyesight ['aɪsaɪt] *n* биной, биниш.

eye-witness ['aɪwɪtnɪs] *n* шохид, гувоҳ.

F f

fable ['feɪbl] *n* афсона, достон, ривоят.

fabric ['fæbrɪk] *n* газвор, матоъ.

fabricate ['fæbrɪkeɪt] *v* истехсол кардан; *иш.* бофта баровардан;

face [feɪs] 1. *n* 1) рӯй, чеҳра: He turned red in the face. Рангу рӯяш сурх шуд.

2) рӯй: the face of a clock рӯи соат;

face to face рӯ ба рӯ;

in the face of sth рӯ ба рӯи чизе;

to make/pull faces лабу даҳан кач кардан;

2. *v* 1) ба тарафе нигоҳ кардан, гардондан: баромадан: Turn round and face the camera. Рӯятонро ба тарафи суратгир гардонед. The window faces the street. Тиреза ба тарафи кӯча мебарояд. 2) рӯ ба рӯ шудан/нигоҳ кардан (*иш.* **face up to**): We must face up to the facts. Мо бояд ноғарсона ба санадҳо нигоҳ кунем. 3) рӯ ба рӯ шудан: Cosmonauts face many problems. Кайҳоннавардон ба мушкилоти зиёд рӯ ба рӯ мешаванд.

facilitate [fə'sɪlɪteɪt] *v* осон кардан, кӯмак кардан.

facility [fə'sɪlɪtɪ] *n* (*pl* facilities) 1) осонӣ; 2) истеъдод, қобилият: facility in learning languages қобилияти омӯхтани забонҳо; 3) *pl* имконият, шароит: good transportation facilities шароити хуби нақлиётӣ; facilities for study шароити мусоид барои омӯзиш; 4) *pl* таҷҳизот, васила, иншоот: athletic facilities иншооти варзишӣ; kitchen facilities таҷҳизоти хӯрокпазӣ.

fact [fækt] *n* воқеият, ҳақиқат;

in fact дар ҳақиқат, ҳақиқатан;

The fact is (that)... Гап дар сари он, ки...

as a matter of fact ҳақиқатан, воқеъан, баробарӣ.

faction ['fæksjən] *n* ҳизб, фирка.

factor ['fæktə] *n* омил.

factory ['fæktəri] *n* (*pl* factories) корхона.

faculty ['fækəlti] *n* (*pl* faculties) ҳайати илмӣ, шӯрои устодон; 2) истеъдод, нерӯ: a faculty for mathematics истеъдод; 3) факулта: faculty of medicine факултаи тиббӣ.

fade [feɪd] *v* пажмурда шудан, иф шудан.

Fahrenheit ['færənhaɪt] *n* дарҷаи ҳарорати Фаҳренҳейт.

fail [feɪl] 1. *n* without fail ҳама вақт албатта;

2. *v* 1) шикаст хӯрдан, ба рафтан: All their plans failed. Ҳама нақшаҳои онҳо барбод рафтанд. 2) натавонистан: He failed to arrive on time. Ӯ натавонист дар вақташ хӯрда наояд. 3) комёб нашудан: He failed in mathematics. Ӯ аз имтиҳони риёзиёт комёб нашуд. 4) кам шудан, ба кам расидан, тамои шудан: The supply has failed. Захираи об ба кам расид. 5) ҳичолатманд кардан, дур кардан: He failed us when we needed most. Вақте ки зарур буд, ӯ моро қарор надиҳид. 6) суст шудан, заиф шудан: The patient is failing rapidly. Касал тез заиф шуда истодааст.

failure ['feɪljə] *n* 1) ноқоимӣ, шикаст, заволи: Success came after many failures. Баъди чандин ноқоимӣ муваффақият ноил шуд. 2) кам шудан, ба кам расидан: a crop failure камҳосилӣ. **to be a failure** ноқоим шудан, шикаст хӯрдан: He was a failure as an actor. Ӯ ҳамчун санъаткор ӯ шикаст хӯрд.

to end in failure ба заволи дучор шудан.

faint [feɪnt] 1. *a* суст, анҳолӣ: a faint smell of paint анҳолӣ; a faint idea тасаввуроти суст;

2. *v* суст шудан, беҳуш шудан: She fainted when she heard the news.

Хангоми шунидани ин хабар ӯ беҳуш

fair I [feə] *n* намоишгоҳ, бозор:

The book fair opens next Monday.
Намоишгоҳи китобҳо рӯзи душанбе
кӯлода мешавад.

fair II [feə] *a* 1) одилона, бетараф:

They were always fair to him. Онҳо
доммо нисбати вай одилона рафтор
мекарданд. 2) хуб, кофӣ: They had a
fair chance of success. Онҳо имкония-
ти кофӣ доштанд. 3) мутавасит, миё-
на: The movie is only fair. Ин филми
миёна аст. 4) малла: She had fair hair.
Ӯ малламӯй буд. 5) соф, пок: It will be
fair and cool tomorrow. Пагоҳ ҳавои
соф ва салкин хоҳад шуд.

fair sex чинси латиф, чинси зан.

fairies [ˈfeəriːz] *pl* аз **fairly**.

fairly [ˈfeəli] *adv* 1) одилона, бета-

рафона: The games were judged fairly.
Доварии бозиҳо софдилона буд. 2)
хуб, кофӣ: He speaks English fairly
well. Ӯ ба забони англисӣ хуб ҳарф
мезанад.

fairy [ˈfeəri] *n* (*pl* **fairies**) парӣ;

чодугар, чин, зани чодугар

fairy tale [ˈfeəriteil] *n* достони чин

ва парӣ, афсона, дурӯги шигифтан-
гез.

faith [feɪθ] *n* имон, боварӣ,

эътиқод, дин;

in bad faith бо нияти бад;

in good faith бо нияти пок.

faithful [ˈfeɪθfəl] *a* боэътимод, бо-

варинюк.

faithfully [ˈfeɪθfəli] *adv* софдилона,

боэътимод;

Yours faithfully Бо эхтиром... (*дар*
охири мактуб).

fall [fɔ:l] 1. *n* 1) завол, афтодан,

настравӣ (*инч. маҷ.*): a fall from a
horse аз асп галтидан; a fall in prices
арзон шудани нархҳо; 2) *амер.*
тирамоҳ: I saw him last fall. Ман ӯро
тирамоҳи гузашта дидам. 3) (*од. pl*)
шаршара: They rowed up the river
towards the falls. Онҳо қад-қади дарё

ба боло, ба тарафи шаршара бел
мезаданд.

2. *v* (**fell**; **fallen**) 1) галтидан (*инч.*
fall down); Did you hear something fall?

Шумо галтидани чизеро шунидед?

The temperature fell. Ҳарорати ҳаво

паст шудааст. 2) мутобикат қардан,

рост омадан: My birthday falls on

Sunday this year. Имсол рӯзи тавал-

луди ман бо рӯзи якшанбе рост мео-

яд. 3) фаро расидан: The night fell.

Шаб фаро расид; 4) сукут қардан;

кушта шудан: The Cabinet fell.

Ҳукумат сукут қард. He fell in battle.

Ӯ дар ҷанг кушта шуд.

to fall asleep хоб бурдан;

to fall back ақиб ништастан: The enemy

fell back. Душман ақиб менишаст.

to fall behind ақиб мондан: He tried

not to fall behind. Ӯ кӯшиш мекард

ақиб намонад.

to fall ill/sick бемор шудан;

to fall in love дӯст доштан;

to fall on/upon дарафтодан: The hun-

gry children fell on the food. Кӯдакони

гурусна ба хӯрок дарафтоданд.

to fall to pieces шикаста шудан.

fallen [ˈfɔ:lən] *p. p.* аз **fall 2**.

fall-out [ˈfɔ:laut] *v* рух додан.

false [ˈfɔ:ls] *a* 1) дурӯг; нодуруст,

ғалат: He took a false step. Ӯ қадами

нодуруст ниҳод. 2) бевафо: a false

friend дӯсти бевафо; 3) сохта

қалбакӣ; сунъӣ: a false coin сиккаи

қалбакӣ: false teeth дандонҳои сунъӣ.

falsehood [ˈfɔ:lsɪd] *n* дурӯг.

falsify [ˈfɔ:lsɪfaɪ] *v* (**falsifies**; **falsi-**

fied) дурӯг гуфтан, таъриф қардан.

falter [ˈfɔ:ltə] *v* 1) пешпо хӯрдан:

He faltered, and almost fell. Ӯ пешпо

хӯрд ва қариб буд галтад.

fame [feɪm] *n* шӯҳрат, ном.

familiar [fəˈmɪliə] *a* 1) ошно,

шинос: His face looks familiar. Рӯяш

шинос менамояд. He was not familiar

with the details. Ӯ ба ҷузъиёт шинос

набуд; 2) худӣ, оилавӣ. хонаводагӣ: They are on familiar terms with him.

Онхо бо ӯ муносибати хонаводагӣ доранд.

family ['fæmɪli] *n* (*pl families*) 1) оила, хонавода: He comes from a peasant family. ӯ дар хонаводаи деҳқон таваллуд шудааст. 2) оила: the cat family гурбашаклҳо (оилаи гурбашаклҳо).

famine ['fæmɪn] *n* қаҳтӣ, гуруснагӣ.

famous ['feɪməs] *a* машхур, номдор.

fan I [fæn] *n* 1) бодбезак: She opened her fan. ӯ бодбезакашро кушод. 2) бодбез: He turned on the fan. ӯ бодбезро даргиронд.

fan II [fæn] *n* дӯстдор, мухлис: a football fan мухлиси футбол.

fancy ['fænsɪ] 1. *n* (*pl fancies*) 1) хаёл, хаёлот: Is it a fancy, or do I hear a sound? Ин хаёл аст, ё ман овозеро мешунавам? 2) ноз, нозу нуз; ҳавас: She had a sudden fancy to buy a new hat. Ногаҳ ҳаваси харидани кулоҳи нав кард. 3) шавқ, майл, рағбат: He has a fancy for cowboy movies. ӯ ба филмҳои кавбой рағбат дорад.
to take a fancy to дӯст доштан;

2. *a* ачиб, аҷоиб: a fancy design нақшаи аҷоиб

fancy dress либоси намоишӣ;

3. *v* (*fancies; fancied*) 1) тасаввур кардан, хаёл кардан: I can't fancy his doing such a thing. Тасаввур намекунам, ки ӯ ин корро кардааст. 2) тахмин кардан, фарз кардан: I fancy that he is right, but I'm not sure. Ман тахмин мекунам, ки ӯ ҳақ аст, аммо боварӣ надорам.

fantastic [fæn'tæstɪk] *a* 1) аҷиб, аҷоиб, фантастикӣ, аҷоибу ғароиб: The explorer told fantastic stories of his adventures. Сайёҳ аз саёхати худ ҳикояҳои аҷоибу ғароиб нақл мекард. 2) гуфтан. аъло, беҳтарин. He did a fantastic job. ӯ корро аъло анҷом дод.

far [fa:] 1. *a* (**farther, further; farthest, furthest**) дур, дурдаст: a far village деҳаи дурдаст;

the Far East Шарқи Дур;

2. *adv* (**farther, further; farthest, furthest**) 1) дур (*инч.* far away, far off) дур: Is it far away? Ин аз ин ҷо дур аст. хеле: It is far better to go there by air. Ба онҷо бо қатор рафтани хеле беҳтар аст.

as far as 1) то: He walked as far as the post office. ӯ то почта пиёда рафт. ба қадре ки: as far as I know ба қадре ки ман медонам;

far and wide дар ҳама ҷо;

far from it дур аз:

by far бисёр;

so far то ҳол, то кунун;

so far as = as far as 2).

far-away ['fa:əweɪ] *a* дур, дурд

fare [feə] *n* киропулӣ.

farewell [ˌfeə'wel] 1. *n* худохофӣ хайрухуш: It's time to say farewell. Вақти хайрухуш расид.

2. *a* хотимавӣ: a farewell performance намоиши хотимавӣ.

3. хайр: Farewell to school! Хайр мактаб!

farm [fa:m] *n* киштзор, хоҷа деҳқонӣ, ферма.

farm production маҳсулоти кишоварзӣ

farmer ['fa:mə] *n* деҳқон, фермер

farmhand ['fa:mhænd] *n* коркӯш кишоварзӣ.

farmhouse ['fa:mhaʊs] *n* хоҷаи фермер.

farming ['fa:mɪŋ] *n* хоҷаи зироатӣ.

farmland ['fa:mlænd] *n* киштзор

far-reaching ['fa:'ri:tʃɪŋ] *a* вақтгустурда.

far-sighted ['fa:'saɪtɪd] *a* дурба (одам); маҷ. тезчашм, тезбин; дурбаи деш.

farther ['fa:ðə] 1. *a* (*д. муқ. аз farther*) 1.) дуртар, қадре дуртар: They are on the farther bank of the river. Онҳо соҳили дуртари дарё мебошанд.

2. *adv* (*д. муқ. аз far*) дуртар: They could not walk farther without a

Онҳо наметавонистанд бе истироҳат дуртар ҳаракат кунанд.

farthest ['fa:ðɪst] 1. *a* (*д. олӣ. аз far*)
1.) дуртарин, охирина; дурдасттарин, дурафгодатарин: His is the farthest house down the road. Хонаи ӯ қадқади роҳ охирина мебошад.

2. *adv* (*д. олӣ аз far 2.*) аз ҳама дуртар: Who can swim farthest? Кӣ аз ҳама дуртар шино карда метавонад?

fascinate ['fæsɪneɪt] *v* мафтун сохтан, дил рабудан.

fascination [ˌfæsɪˈneɪʃn] *n* мафтунӣ, қозибият, фатонат.

fascism ['fæsɪzɪzəm] *n* фашизм.

fascist ['fæsɪst] *n* фашист.

fashion ['fæʃn] *n* 1) расм, ойна; тарз, услуб; рафтор: He was behaving in a strange fashion. Рафтори ӯ гайриоддӣ буд. 2) шакл ва ё тарзи либос. мӯд: She was dressed in the latest fashion. ӯ либоси тарзи замонавӣ дошт.

fashionable ['fæʃnəbl̩] *a* хушсалиқа.

fast I [fa:st] 1. *a* мустаҳкам: fast grip қабзаи мустаҳкам.

2. *adv* саҳт: He was fast asleep. ӯ саҳт хоб карда буд.

fast II [fa:st] 1. *a* тезгард: This is a fast train to London. Ин қаторои тезгард ба тарафи Лондон меравад.

to be fast пеш рафтани: His watch is ten minutes fast. Соати вай даҳ дақиқа пеш меравад.

2. *adv* тез: Not so fast! Ин қадар тез не!

fasten ['fa:sn̩] *v* 1) бастан, нигоҳ доштан: He fastened the horse to a tree. ӯ аспро ба дарахт баст. 2) пӯшондан, маҳкам кардан: Fasten the window. Тирезарро (*қуфл*) маҳкам кунед. Fasten your seat belts. Тасмаҳоро бандед (*дар таяйри, автомобил*)!

fat [fæt] 1. *n* чарбу, равган: She melted the fat in a frying-pan. ӯ равганро болои тоба об кард.

2. *a* (**fatter; fattest**) 1) фарбех: fat meat гӯшти фарбех; 2) ҳосилхез: a fat land замини ҳосилхез.

fatal ['feɪtl̩] *a* 1) мусибатомез, маргбор, қонгир: a fatal mistake иштибоҳи маргбор; 2) мӯҳлик, қушанда: a fatal wound захми қушанда.

fate [feɪt] *n* сарнавишт, тақдир.

father ['fa:ðə] *n* падар.

fatherland ['fa:ðəlænd] *n* ватан, кишвар, миҳан.

fatigue [ˈfæti:g] 1. *n* хастагӣ, кӯфтагӣ: He dropped with fatigue. ӯ аз хастагӣ галтид.

2. *v* хаста кардан, кӯфта кардан: The long hours of studying fatigued him. Соатҳои дарози таҳсил ӯро хаста карданд.

fatter ['fætə] *ниг.* fat 2.

fattest ['fætɪst] *ниг.* fat 2.

fault [fɔ:lt] *n* 1) хато; гуноҳ; норасоӣ: He did not want to see his own faults. ӯ норасоии худро фаҳмидан намехост. 2) айб: It was nobody's fault but his own. Айби ҳеч кас набуд, фақат аз худаш.

to find fault with айбҷӯӣ кардан аз.

faultier ['fɔ:ltɪə] *ниг.* faulty.

faultiest ['fɔ:ltɪst] *ниг.* faulty.

faultless ['fɔ:ltlɪs] *a* бехато, бегуноҳ.

faulty ['fɔ:ltɪ] *a* (**faultier; faultiest**) 1) галат, ноқис, вайрон, иллатнок, айбдор: a faulty sentence қумлаи галат; 2) иштибоҳомез, нодуруст. хатто: a faulty argument санади хатто.

favour, амер. favor ['feɪvə] 1. *n* 1) илтифот, таваҷҷӯх: They looked with favour on his plan. Онҳо ба нақшаи ӯ бо таваҷҷӯх нигоҳ карданд. 2) хизмат, лутф, марҳамат: He did not want any favours. ӯ ҳеч гуна лутф намехост.

in favour 1) ба нафъи, ба фоидаи: The score was three to one in our favour. Ҳисоб 3:1 ба фоидаи мо буд. 2) барои ҳимоя. ба тарафдорӣ: He spoke in favour of the plan. ӯ ба ҳимояи ин нақша сухан кард.

to be in favour of 1) тарафдор будан: The majority were in favour of this

proposal. Аксарият тарафдори ин пешниҳод буданд. 2) мусоидат кардан, ёрӣ расондан: The weather favoured their plans. Ҳаво барои нақшаҳои онҳо мусоидат кард
to be in favour соҳиби шӯҳрат будан;
to be out of favour ба қаҳру газаби касе дучор шудан;
to do sb a favour хизмат кардан, лутф кардан.

favourable, *амер.* **favorable** ['feivərəbl] *a* 1) мусоид; матлуб: The boat will go fast if the wind is favourable. Агар боди мусоид вазад, қанқ тез ҳаракат мекунад. 2) хайрхоҳона, боилтифот: They were quite favourable to our project. Онҳо ба нақшаи мо хайрхоҳона назар мекарданд.

favourite, *амер.* **favorite** ['feivərit] *1.* *n* маҳбуб: The boy is his father's favourite. Писарча маҳбуи падар аст.

2. a дӯстдошта: This is his favourite book. Ин китоби дӯстдоштааш мебошад.

fear [fiə] *1. n* тарс, бим, ҳарос: There is no reason for your fears. Барои тарси шумо асос нест.

for fear of sth аз тарс;

for fear that мабодо;

2. v тарсидан, ҳаросидан: He feared that he would not get to school in time. Ӯ метарсид, ки аз мактаб дер менамояд.

fearful ['fiəfl] *a* 1) тарсида, ҳаросида, рамида: He was fearful of the barking dog. Ӯ аз аккоси сар тарсида буд. 2) сахт, шадид: The blizzard was fearful. Тӯфони шадид буд.

fearless ['fiəls] *a* бебок, нотарс.

feast [fi:st] *n* меҳмонӣ, сур, зиёфат, чашн.

feat [fi:t] *n* кори барҷаста, шоҳкор.

feather ['fedə] *n* пар, пару бол (*паранда*).

Birds of a feather flock together. *Зарб.* ~ Кабӯтар бо кабӯтар, боз бо боз.

feature ['fi:tʃə] *1. n* 1) хусусият, махсусият хусусияти хос, вижагӣ:

They had one common feature. як хусусияти хос доштанд. симо, чеҳра: He has pleasant features. Ӯ чеҳраи дилписанд дорад.

feature film филми бадеӣ;

2. v нақши асосӣ бозӣ кардан: film features Charlie Chaplin. филм нақши асосиро Чарл Чаплин бозӣ мекунад.

February ['februəri] *n* феврал.

fed [fed] *past* ва *p. p.* аз **feed** *2.*

federal ['fedərəl] *a* федеративӣ, иттиҳодӣ; иттифокӣ

federate ['fedəreit] *v* муштари шудан/ кардан.

federation [,fedə'reiʃn] *n* иттиҳод, иттифок.

fee [fi:] *n* ҳақ, музд.

feeble ['fi:bl] *a* заиф, нотавон, суст.

feed [fi:d] *1. n* хӯрок, гизо: Give the chickens their feed: Ба чӯғи хӯрокашонро диҳед.

2. v (**fed**; **fed**) хӯрок додан, додан: They were well fed at the Dardar mekhmonkhona ba onho khub xordand. Cows feed on hay. Говҳо меҳӯранд.

to be fed up сер шудан, безор шудан (with sth - чизе): I'm fed up with his promises. Ман аз ваъдаҳои шумо сер шудам.

feel [fi:l] *v* (**felt**; **felt**) *1)* ҳис кардан: He felt a sharp pain. Ӯ дарди сахт мекард.

to feel like хоستان, майл доштан: I don't feel like eating. Майли хӯрдан надорам. 2) худро беҳтар ҳис кардан: He felt better. Ӯ хубтар ҳис мекард. 3) бо даст кардан, даст задан, дидан: Feel my hands are! Бинед, ки дастҳои ман чӣ қадар хунук ҳастанд. 4) шудан, дарёфттан: I feel your opinion. Ман исботи шумо меҷӯям. 5) даст-даст кардан, тан (for sth - чизеро): He felt in his pocket for a coin. Дар кисааш ӯро гаро мекофт.

feeling

feeling ['fi:lɪŋ] 1. *pres. p. az feel:* I'm feeling fine. Ман худро хуб хис мекунам.

2. *n* эҳсос, дарк, эҳсосот: a feeling of guilt эҳсоси гуноҳ.

feet [fi:t] *pl az foot.*

fell I [fel] *v* буридан, галтондан (даракт): He will fell this tall tree. Ӯ ин дарахти баландро мебурад.

fell II [fel] *past az fall* 2.: The sunlight fell directly on his book. Нури офтоб рост ба китоби ӯ мерасид.

fellow ['felou] *n* 1) шахс, ҷавон,

чӯра: Who's that fellow over there? Он ҷавон кист? 2) рафик, дӯст: fellows at school дӯстони мактабӣ.

fellowship ['felouʃɪp] *n* 1) рафокат, дӯстӣ, мусоҳибат, ҳамдамӣ, ҳамсуханӣ; 2) кӯмаки омӯзишӣ, маблағ барои таҳсил ё таҳқиқот, бурси таҳсилӣ.

felt I [felt] *n* намад: a hat made of felt кулоҳи намадӣ.

felt II [felt] *past va p. p. az feel:* Yesterday he felt better. Дирӯз ӯ худро бехтар хис кард.

female ['fi:meɪl] *a* зан, ҷинси занона (мода).

feminine ['femənɪn] *a* занона.

fence [fens] 1. *n* хисор, девор: a gate in the fence даричаи девор;

2. *v* девор кардан: They fenced off an area for a parking lot. Онҳо қитъаи заминро барои истгоҳи автомобилҳо девор карданд.

sit on the fence бетараф мондан/будан.

fencing ['fensɪŋ] *n* шамшербозӣ.

ferocious [fə'ɾəʊʃəs] *a* золим, бераҳм.

ferocity [fə'ɾəsəti] *n* золимӣ, бераҳмӣ.

ferry ['ferɪ] 1. *n* (*pl ferries*) гузаргоҳ: They crossed the river in a ferry. Онҳо аз дарё таввасути гузаргоҳ гузаштанд.

2. *v* (*ferries; ferried*) гузарондан: He ferried the passengers across the

river. Ӯ мусофиронро аз дарё гузаронд.

fertile ['fə:taɪl] *a* ҳосилхез, пурсамар.

fertilize ['fə:taɪlaɪz] *v* ҳосилхез кардан, пору андохтан.

fertilizer ['fə:taɪlaɪzə] *n* пору.

festival ['festɪvəl] *n* ҷашн, ид, сур, сурур.

festive ['festɪv] *a* хурсанд; идона.

festivity [fe'stɪvɪtɪ] *n* (*pl festivities*) ҷашн, ид.

fetch [fetʃ] *v* рафтани ва овардани (касоро, ҷазоро), рафта овардан.

feudal ['fju:dl] *a* феодалӣ

fever ['fi:və] *n* таб; маҷ. ҳаяҷон.

feverish ['fi:vərɪʃ] *a* маҷ. боҳаяҷон.

few [fju:] *n* кам, андак: They had few good players. Онҳо бозингарони хуб кам доштанд.

a few якчанд: They had a few good players. Онҳо якчанд бозингари хуб доштанд.

quite a few бисёр.

fiance [fi'a:nseɪ] *n* номзад (мард).

fiancee [fi'a:nseɪ] *n* номзад (зан ё духтар).

fibre ['faɪbə] *n* ришта, нах, тор.

fiction ['fɪkʃn] *n* 1) афсона, кисса, дoston: дурӯғ, фиреб. It was impossible to distinguish fact from fiction. Ҳақиқатро аз дурӯғ ҷудо кардан мумкин набуд. 2) адабиёти бадеӣ: He prefers history to fiction. Адабиёти таърихро аз бадеӣ бештар дӯст медорад.

fidget ['fɪdʒɪt] *v* бекарорӣ кардан, бекарор будан.

field [fi:ld] *n* 1) майдон, замин: a wheat field майдони кишти галла; a football field майдони бозии футбол; 2) соҳа, ришта (фаъолият): He is the best specialist in this field. Ӯ мутахассиси бехтарини соҳа мебошад.

playing/sports field майдони варзиш.

fierce [fiəs] *a* 1) хашмолуд: a fierce look нигоҳи хашмолуд; 2) сахт ва

шадид: a fierce wind шамоли сахт ва шадид.

fifteen [ˈfɪftiːn] *num* понздаҳ.

fifteenth [ˈfɪftiːnθ] *a* понздаҳум.

fifth [fɪθ] *a* панҷум.

fiftieth [ˈfɪftiəθ] *a* панҷоҳум.

fifty [ˈfɪftɪ] *num* панҷоҳ.

fight [faɪt] 1. *n* 1) ҷанг, набард, задухӯрд: The fight was long and hard. Ҷанг тӯлонӣ ва шадид буд. 2) ҷанг: The two boys had a fight. Ду бача ҷанг карданд. 3) мубориза: a fight for peace мубориза барои сулҳ;

2. *v* (**fought**; **fought**) 1) мубориза бурдан, ҷанг кардан, ҷангидан (*against/with* - ба муқобилш/бо; *for* - барои; *with* - якҷоягӣ бо): They knew what they were fighting for. Онҳо барои чӣ мубориза бурданашонро медонистанд. 2) занозанӣ кардан (*over* - барои): They were fighting over the football. Онҳо барои тӯби футбол занозанӣ мекарданд.

fighter [ˈfaɪtə] *n* 1) мубориз: a freedom fighter муборизи сулҳ; 2) тайёра, тайёраи ҷангӣ.

fighting [ˈfaɪtɪŋ] 1. *pres. p. az fight* 2.: They were fighting for their independence. Онҳо барои истиклолият меҷангиданд.

2. *n* ҷанг, набард, мубориза: fierce fighting ҷанги сахт; street fighting ҷангҳои кӯчагӣ;

3. *a* ҷангӣ: a fighting spirit рӯҳи ҷангӣ.

figure [ˈfɪgə] 1. *n* 1) рақам, адад: official figures рақамҳои расмӣ; 2) шакл; маҷ. ходим: geometric figures шаклҳои геометрӣ; a public figure ходими ҷамъиятӣ; 3) нақша, сурат: See figure 3 on page 7. Ба нақшаи 3 дар саҳифаи 7 нигаред.

2. *v* **to figure out** 1) ҳал кардан: He could not figure out the sum. Ӯ масъалаи ҳисобиро ҳал карда натавонист. 2) муйян кардан: I couldn't figure out what he was going to do. Ӯ чӣ кор

карданагро муйян карда наметавонист.

figure-skating [ˈfɪgəˌskeɪtɪŋ] *n* рӯи ях.

Fiji [ˈfiːˈdʒiː] *n* Фиҷӣ.

file I [faɪl] 1. *n* сӯҳон: There is a file in my tool chest. Дар куттии асбобҳо ман сӯҳон аст.

2. *v* сӯҳон задан: File it smoothly сӯҳон ҳамвор кунед.

file II [faɪl] *n* парванда, дафтар: a file of *The Times* маҷмаи рӯзномаи "Таймс".

file III [faɪl] 1. *n* катор, соф, сӯҳон: a file of soldiers катори аскарон; in single file дум ба дум, ҳамдигар;

2. *v* пайи ҳамдигар рафтани: children filed out of the classroom. Бачаҳо пайи ҳамдигар аз синф рафтанд.

file IV [faɪl] *n* маҷмаи ҳуҷҷатгузорӣ дар компютер.

fill [fɪl] *v* пур кардан: He filled the pail with water. Ӯ сатилро аз об пур кард.

to fill in пур кардан: He filled in the form. Ӯ ҳуҷҷатро пур кард.

filling station [ˈfɪlɪŋsteɪʃn] *n* фурӯшгоҳи бензин.

film [fɪlm] 1. *n* 1) пардаи филми аккосӣ: a film of ice пардаи тунуки ях; to develop a film таҳия кардан; 2) филм: a short-length film филми кӯтоҳ;

2. *v* филмбардорӣ кардан, ба филм вор гирифтани: They filmed *Hamlet*. Онҳо "Ҳамлет"-ро ба навор гирифтанд.

film strip [ˈfɪlmstriːp] *n* филми аккосӣ.

filter [ˈfɪltə] 1. *n* филтр, соф: This swimming pool has a filter. Ин ҳавз филтр дорад.

2. *v* соф кардан, тоза кардани: filter the water for drinking. Маҷмаи нӯшокиро тоза мекунем.

filthy ['filθi] *a* (**filthier; filthiest**)
 чиркин.
fin [fin] *n* парраи шохй; боли мохй.
final ['faɪnəl] 1. *n* 1) охирин, ниҳой:
 the Cup final мусобиқаи ниҳой; 2) *pl*
 имтихоноти хатм: When do you have
 your finals? Имтихоноти хатм кай сар
 мешаванд?
 2. *a* 1) охирин: the final chapter
 боби охирин; 2) қатъӣ, қотъ: a final
 decision қарори қатъӣ.
finally ['faɪnəli] *adv* дар охир,
 ниҳоят.
finance ['faɪnæns] 1. *n* молия,
 дорой; *pl* пул; Ministry of Finance
 вазорати молия;
 2. *v* маблағгузорӣ қардан.
financial [faɪ'nænsɪəl] *a* молиявӣ,
 молӣ.
find [faɪnd] *v* (**found; found**) пайдо
 қардан, ёфтан, огоҳ шудан: They
 found that she could not swim. Онҳо
 огоҳ шуданд, ки ӯ шино қарда наме-
 тавонад.
to find out муайян қардан, донистан:
 He could not find out what they were
 doing. ӯ чӣ қор қардани онҳоро му-
 айян қарда натавонист.
to find oneself худро ёфтан, пай бур-
 дан: They found themselves far from
 home. Онҳо худро аз хона дур ёф-
 танд.
findings ['faɪndɪŋz] *n* дарёфт,
 ҳулосаҳо: the commission's findings
 ҳулосаҳои комиссия.
fine I [faɪn] 1. *n* ҷарима: He will
 have to pay a fine. ӯ бояд ҷарима су-
 парад.
 2. *v* ҷарима қардан: He was fined
 for speeding. ӯро барои бо суръати
 баланд ҳаракат қардан ҷарима қар-
 данд.
fine II [faɪn] *a* 1) хушрӯй, зебо, хуб,
 олай: a fine man марди хуб; 2) соф ва
 равшан: a fine day рӯзи соф ва рав-
 шан; 3) борик: a fine thread ресмони
 борик; fine manпeгs шиштухези зебо;
 fine arts хунароҳи зебо.

finger ['fɪŋgə] *n* ангушт:
not to lift/ move a finger дастро ба оби
 хунук назадан;
He has a finger in the pie. ӯ дар ин қор
 даст дорад.
fingerprint ['fɪŋgəprɪnt] *n* нақши
 ангушт.
finish ['fɪnɪʃ] 1. *n* тамом, поён,
 анҷом: They fought to a finish. Онҳо
 то анҷом мубориза бурданд.
 2. *v* тамом қардан, ба итмом ра-
 сондан: She finished the work she was
 doing. ӯ қорашро ба итмом расонд.
Finland ['fɪnlənd] *n* Финляндия.
Finn [fɪn] *n* фин (*халқ*).
Finnish ['fɪnɪʃ] *a* забони финнӣ.
fir [fɜ:] *n* (*иш.* fir-tree) санавбар,
 шохдарахт.
fire ['faɪə] 1. *n* 1) оташ: artillery fire
 оташи тўпҳо; The fire in the stove has
 gone out already. Оташи оташдон
 аллақай хомӯш шудааст. 2) сўхтор: A
 cigarette started this forest fire.
 Сўхтори қангал аз оташи сигор ба
 вучуд омадааст. 3) алов: They gath-
 ered twigs to make a fire. Онҳо
 химчақоро барои алов қамъ қарданд.
to be on fire сўхтан;
 2. *v* 1) паррондан, оташ қушодан
 (*ат/ он/ишон - ба тариқи*): Don't fire!
 Напарронед! 2) даргирондан; *мач.*
 илҳом додан: They fired the heap of
 dead leaves. Онҳо як қабза барғҳои
 хушқор сўзонданд.
firearms ['faɪəɑ:mz] *n* силоҳи
 оташфишон.
fire-brigade ['faɪəbrɪ,geɪd] *n* гурӯҳи
 оташнишонӣ.
fire-engine ['faɪə,ɛndʒɪn] *n*
 автомобили оташнишонӣ.
fire-escape ['faɪəɪs,keɪp] *n*
 зинапоия эҳтиётӣ.
fireman ['faɪəmən] *n* (*pl* firemen)
 қорманди оташнишонӣ.
fire-proof ['faɪəpru:f] *a* носўз,
 носўзанда, ба оташ тобовар.

fireplace ['faɪəpleɪs] *n* оташгоҳ, оташдон.

firewood ['faɪəwud] *n* ҳезум, чӯби сӯзонданӣ.

firework(s) ['faɪəwə:k(s)] *n* оташбозӣ.

firm I [fɜ:m] *n* ширкат: a large trading firm ширкати калони тичоратӣ.

firm II [fɜ:m] *a* 1) мустаҳкам, устувор: a firm foundation таҳкурсии устувор; 2) матин: a firm stand мавқеи матин; 3) қатъӣ: firm measures чораҳои қатъӣ.

firmly ['fɜ:mli] *adv* қатъиян, часуруна.

first [fɜ:st] 1. аввал, якум, нахустин: He was the first to come. Ӯ якум омад.

2. *adv* 1) аз оғоз, аз аввал: They ate first and then fed the cat. Аввал онҳо хӯрок хӯрданд баъдан гурбаро хӯронданд. 2) якумин, нахустин: He did not remember where he had first seen her. Дар ёд надошт кай нахустин маротиба бо хонум вохӯрда буд.

at first дар ибтидо, дар аввал;

first aid ёрии таъҷилӣ; кӯмакҳои муқаддамотӣ;

first of all пеш аз ҳама.

first-class [ˌfɜ:stˈkla:s] *a* аълосифат.

first-rate [ˌfɜ:stˈreɪt] *a* аълосифат.

fish [fɪʃ] 1. *n* (*pl* fish ё fishes) моҳӣ: There are many fish in the lake. Дар ин кӯл моҳӣ бисёр аст.

2. *v* моҳӣ гирифтани/доштан: The boys have been fishing all day. Бачаҳо рӯзи дароз моҳӣ доштанд.

to fish in troubled waters дар оби лой моҳӣ доштан.

fishing ['fɪʃɪŋ] 1. *pres. p.* аз fish.

2. *n* моҳидорӣ: He did some fishing that day. Ҳамон рӯз ӯ каме моҳидорӣ кард.

to go fishing ба моҳигирӣ рафтани.

fisherman ['fɪʃəmən] *n* (*pl* fishermen) моҳигир.

fishing-rod ['fɪʃɪŋrɒd] *n* шаст.

fist [fɪst] *n* мушт.

fit I [fɪt] *n* ҳамла. хурӯҷ, шиш. He had a fit of coughing. Ӯ хурӯҷи сулфа дошт.

fit II [fɪt] 1. *a* 1) муносиб: house was not fit to live in. Хонаро ҷиндагӣ кардан муносиб нест. 2) тайёр, омода: I am fit for a long mile. Ман тайёр ҳастам боз яро роҳ гардам. 3) саломат, солим: He was looking fit. Ӯ тамоман солим намуд.

2. *v* (**fitted; fitting**) 1) мувофиқ кардан, андоза будан: theories that fit the facts назарияе, ки ба амал мувофиқат мекунад. The dress fitted her. Курта ба ӯ шинам буд. 2) муносиб сохтан: Fit this handle on the door. Дастаро барои дар муносиб созад.

five [faɪv] *num* панҷ.

fix [fɪks] *v* 1) мустаҳкам кардан, зоштан: They fixed the shelf to the wall. Онҳо рафро рӯи девор мустаҳкам карданд. 2) муайян кардан, таъин кардан: to fix a deadline for a project мӯҳлати охирини чизеро муайян кардан: His departure was fixed for Monday. Рафтаниаш рӯзи душанбе муайян гарид. 3) қалб кардан, диққат қарор додан: Her attention was fixed on the object. Чиз диққати ӯро қалб кард. 4) таъин кардан; тамиз кардан, созад кардан: My watch must have my watch fixed. Ман бояд соатамро таъмир кунам.

fixed [fɪkst] 1. *past* ва *p. p.* аз fix.

2. *a* 1) дӯхта: a fixed stare нигоҳи дӯхта; 2) мустаҳкам, қатъӣ: fixed termination қарори қатъӣ; fixed time таъминшуда, муайяншуда: fixed time вақти таъиншуда.

flag [flæg] *n* байрак, парчам.

flagrant ['fleɪgrənt] *a* бисёр қабех, шармовар.

flake [fleɪk] *n* 1) тиккаи хушк: snow flake барфак, зарраи барф; soap flake пога, лахта: soap flakes собунпора.

flame [fleɪm] *n* шӯъла, забон, оташ.

flap [flæp] *v* (**flapped; flapping**) болу пар задан.

flare [flɛə] 1. *a* равшани хира, шўълаи ларзон: We saw the sudden flare of a match in the darkness. Мо дар торикӣ равшани ногаҳонии хираи гугирдро дидем.

2. *v* бо шўлаи номуназам сўхтан: The candle flared in the wind. Шўълаи шамъ аз таъсири шамол номуназам месўхт.

flash [flæʃ] 1. *n* барк, равшанӣ (мач. чилва): a flash of lightning равшани барк; a flash of hope чилваи умед;

2. *v* 1) барк задан, шўлавар шудан (ногаҳон): Lightning flashed in the sky. Барк осмонро шўлавар сохт. 2) зуд гузаштан: The car flashed past us. Автомобил аз пеши мо зуд гузашт. 3) равшан кардан (ногаҳон): His torch flashed in the dark room. Чарогаки ӯ ногаҳон хонаи торикро равшан кард.

flashlight ['flæʃlaɪt] *n* чарогаки кисаи ӣ (дастӣ).

flask [flɑːsk] *n* обдони кўчак.

flat I [flæt] *n* хона: a new flat хонаи нав.

flat II [flæt] *a* 1) ҳамвор: a flat roof боми ҳамвор, a flat tyre чархи (шинаи) кафида; 2) қатъӣ: a flat refusal ради қатъӣ.

flatly ['flætlɪ] *adv* қатъиян.

flatter ['flætə] *v* чоплусӣ кардан, хушомадгӯӣ кардан.

flattering ['flætərɪŋ] 1. *pres. p.* аз **flatter**: You're just flattering me. Шумо ба ман хушомадгӯӣ мекунед.

2. *a* 1) хушомадгӯӣ, чоплус: a flattering tongue забони чоплус; 2) таҳсиномез, пуртаъриф: flattering remarks тақризи таҳсиномез.

flattery ['flætəri] *n* хушомад. чоплусӣ, тамаллук.

flavour, амер. **flavor** ['fleɪvə] 1. *n* маза, маза ва бӯӣ; лаззат: the flavour of garlic бӯи сир;

2. *v* мазадор кардан, бомаза кардан, хўшбӯӣ кардан: to flavour soup with onions шурборо бо пиёз мазадор кардан.

flax [flæks] *n* зағир.

fled [fled] *past va p. p.* аз **flee**.

flee [fliː] *v* (**fled; fled**) гурехтан, фирор кардан.

fleet [fli:t] *n* дастаи киштиҳои чангӣ/тичоратӣ.

Fleet Street ['fli:t'stri:t] *n* Флит-Стрит (кўчае дар Лондон, ки дар он ҷо паириёти аксарияти рўзномаҳои Британия ҷойгир шудааст).

flesh [fleʃ] *n* 1) тан, ҷисм: flesh and blood фарзанд, зода; 2) гўшти хом; мағзи мева: Wolves live on flesh. Гургҳо гўшти хом мекўранд.

flew [fluː] *past* аз **fly II**.

flexible ['fleksəblɪ] *a* тағйирпазир, қобили тағйир; хамшав, печхўр, қачшав, тошав, чандир.

flicker ['flɪkə] *v* 1) бол задан. парпар задан; 2) ларзидан (харакати ларзони шўъла дар бод): a flickering flame шўълаи ларзон.

flier ['flaɪə] = **flyer**.

flies [flaɪz] *ниг.* **fly I** ва **II**.

flight I [flaɪt] *n* парвоз, муҳочирати паррандагон ё ҳашарот: a manned flight to other planets парвози идорашаванда ба дигар сайёраҳо.

flight II [flaɪt] *n* гурез, фирор: The whole district was in flight from the flood. Аҳолии тамоми ноҳия аз обхезӣ мегурехт.

fling [flɪŋ] *v* (**flung; flung**) андохтан, афкандан, партофтан.

flirt [flɜːt] *v* ишқбозӣ кардан; нозу карашма кардан.

float [flout] 1. *n* ҷисми шиновар бар рӯи об: a float on a fishline шиновари шаст;

2. *v* шино кардан: Wood floats on water. Чўб дар об гарк намешавад.

flock [flɒk] *n* рама, даста (паррандагон); галла (гўсфандон).

flood [flʌd] 1. *n* 1) обхезӣ, сел; тугёни об: The heavy rains caused a serious flood. Боронҳои зиёд сабаби обхезии саҳт гардиданд. 2) сел (*инч. маҷ.*): a flood of rain сели борон; a flood of words силсилаи калимаҳо;

2. *v* сел пӯшондан: The whole area was flooded. Тамоми ноҳия бо сел пӯшида шуда буд.

floor [flɔ:] *n* 1) фарш, сахн: a wooden floor фарши чӯбин; 2) ошёна: the ground floor ошёнаи якум; the first/second floor ошёнаи дуюм/сеюм *амер.* ошёнаи якум/дуюм;

to take the floor суҳан кардан.

flop [flɒp] *v* (**flopped; flopping**) бо садои талап афтодан.

flour [ˈflaʊə] *n* орд; гард.

flourish [ˈflaɪʃ] *v* шукуфтан, рушд кардан, нашъунамо кардан, пешрафт кардан, равак гирифтан.

flow [fləʊ] 1. *n* равиш, ҷараён, резиш (*инч. маҷ.*): an airflow ҷараёни ҳаво; the flow of time равиши вақт;

2. *v* ҷорӣ шудан, ҷорӣ будан (*инч. маҷ.*): The Thames flows through London. Дарёи Темза аз Лондон мегузарад.

flower [ˈflaʊə] 1. *n* гул: The flowers withered. Гулҳо пажмурда шуданд.

2. *v* гул кардан: The rose bushes are beginning to flower. Гулҳои садбарг ба шукуфтан оғоз карданд.

flowerbed [ˈflaʊəbed] *n* гулзор.

flown [flaʊn] *p. p. az fly II.*

flu [flu:] *n* (*шак. кӯтоҳ аз influenza*) грипп, бемории инфлу, зуком.

fluent [ˈflu:ənt] *a* раван, озод: He speaks fluent English. Ӯ бо забони англисӣ озод гап мезанад.

fluid [ˈflu:ɪd] 1. *n* моеъ: The doctor advised him to stay in bed and drink plenty of fluids. Духтур маслиҳат дод, ки хоб равад ва моеъ зиёдтар нӯшад.

2. *a* моеъ, ях нокарда: The waters of the lake remained fluid through the winter. Зимистон оби ин ҳавз ях накард.

flung [flʌŋ] *past va p. p. az fling.*

flush [flʌʃ] 1. *n* тобиш, тоб; рағбат
flush of shame coloured her cheeks
Шарм ранги рӯяшро тағйир дод.

2. *v* 1) ба таври ногаҳон газабнок шудан, ба газаб омадан
He flushed with anger when they laughed at him. Аз хандаи онҳо ба газаб омад. 2) бо ҷараёни тез гузаштан: The water flushed through the pipes. Об бо ҷараёни тез аз қубурҳои шудан гирифт.

flute [flu:t] *n* флейта (*ол. мусиқӣ*), най.

flutter [ˈflʌtə] *v* 1) бол ва пар запаран
The little bird fluttered its wings. Кӯчакрандача болу пар мезад. 2) ларзиш
The flag flutters in the breeze. Шамол байрақро алвонч меод.

fly I [flaɪ] *n* (*pl files*) 1) магар, парвона;

A fly in the ointment. *Зарб.* ~ Аз кифати як шум сӯзад шаҳри Рум.

fly II [flaɪ] *v* (**flew; flown; p. p. flies**) парвоз кардан, паридан: A plane flew over our house. Тайёра болои ҳамамо парвоз кард.

to fly away парвоз карда рафтан: The birds flew away. Парандаҳо парвоз карда рафтанд.

to fly high баланд парвоз кардан; мағрур шудан.

flying [ˈflaɪɪŋ] 1. *pres. p. az fly II.*
They were flying to Moscow. Онҳо Маскав парвоз мекарданд.

2. *a* парранда: a flying fish магарранда, моҳии болдор.

foam [fəʊm] *n* каф; маҷ. ҷӯшу хушк

focus [ˈfəʊkəs] 1. *n* (*pl focuses*) фокус (*физ.*)
[ˈfəʊsəl] фокус; марказ, қутб: the focus of attention маркази диққат;

2. *v* мутамарказ кардан, рағбат кардан: They focused their attention on the speaker. Онҳо диққати худро ба нотиқ раван карданд.

fodder [ˈfɒdə] *n* алаф, алафи хӯрда маҳсули ҳайвонот.

foe [fou] *n* душман, хариф, зиёно-вар.

fog [fɔg] *n* тирагӣ, торикӣ.

foggy ['fɔgi] *a* (**foggier**; **foggiest**)

тира, торик

fold [fould] **1.** *n* тах, чин, кат: Tear the paper along the fold. Қоғазро аз рӯи каташ даронед.

2. *v* тах кардан, тах задан, кат кардан: He folded the newspaper. Ӯ рӯзномаро тах кард.

to **fold one's arms** даст ба сина гузоштан.

3. *a* карата: tenfold даҳкарата, даҳ бор.

folder ['fouldə] *n* пӯша, лифоф, парванда.

foliage ['fouliɟz] *n* барги дарахтон, шох ва барг.

folk [fouk] **1.** *n* (*pl* **folk** ё **folks**) мардум, гурӯҳ, табақа, одамон: country/town folk мардumi деха/ шаҳр; folks around here are very friendly. Одамони ин ҷо хеле меҳрубон хастанд. **2)** *pl* хешовандон: my folks хешовандони ман; How are your folks? Хешовандони шумо сихату саломат хастанд?

2. *a* мардумӣ: a folk song суруди мардумӣ.

follow ['fɔlou] *v* **1)** пайравӣ кардан, аз паси чизе ё касе рафтан: A concert followed the lecture. Пас аз лексия намоиш баргузор гардид. He followed her into the room. Вай аз паси хонум ба хона даромад. **2)** мушохида кардан: He followed the bird's flight closely. Ӯ парвози паррандахоро бо диққат мушохида мекард. **3)** фаҳмидан, дарк кардан: I don't follow you. Ман шуморо намефаҳмам. **4)** гузарондан, пеш гирифтан: to follow a peaceful policy сиёсати сулҳчӯёна пеш гирифтан;

as **follows** зерин, ба тариқи зайл: His arguments were as follows. Санадҳои ӯ зерин буданд.

to **follow suit** ба дигарон пайравӣ кардан.

follics ['fɔliz] *pl* аз **folly**.

follower ['fɔlouə] *n* пайрав, шогирд.

folly ['fɔli] *n* (*pl* **follics**) аблахӣ, нодонӣ, беҳирадӣ.

fond [fɔnd] **1.** *n* замина, асос, поя, сармоя.

2. *a* меҳрубон, дӯстдор; to be fond of дӯст доштан, нағз дилан.

food [fu:d] *n* хӯрок, гизо.

food-stuff ['fu:dstʌf] *n* озуқа, моддаҳои гизой, хӯрокворӣ.

fool [fu:l] **1.** *n* аблах, нодон, аҳмак: He is no fool. Ӯ ин қадар аблах нест.

to **make a fool of sb** касеро аҳмак кардан/даст андохтан;

to **make a fool of oneself** худро дар вазъияти аблаҳона гузоштан;

to **play the fool** аҳмакӣ кардан; худро ба нодонӣ задан;

2. *v* **1)** бозӣ кардан: Don't fool with that radio! Бо радио бозӣ накунед. **2)** аҳмак кардан, фиреб додан: I'm not easy to fool. Маро фиреб додан осон нест.

foolish ['fu:hʃ] *a* нодон, ҷохил, аблах.

foot [fut] *n* (*pl* **feet**) **1)** пой, кадам, поча: He got his feet wet. Пойҳои ӯ тар шуданд. **2)** доман, домана; поён, охир: at the foot of the mountain дар домани кӯҳ; at the foot of the page дар охири саҳифа, дар поёни саҳифа; **3)** фут (=30,48 см): He is six feet two inches (6'2"). Қади ӯ шаш фут ва ду инч мебошад.

on **foot** пиёда, пойи пиёда.

football ['futbɔ:l] *n* **1)** тӯби футбол: Get your football and come out! Тӯби футболатонро гиреду бароед! **2)** футбол: In American football the ball is egg-shaped. Дар футболи Америка тӯб тухммонанд аст.

foot-note ['fʊtnəʊt] *n* эзоҳи поварак, шарҳ.

footstep ['fʊtstɛp] *n* пай, гом, кадам, ҷои по.

for [fɔ:] **1.** *prep* **1)** ба/дар муддати (вақт): He worked for an hour. Ӯ дар

муддати як соат кор кард. They decided to go away for a few days. Онҳо карор доданд ба муддати якчанд рӯз аз ин ҷо раванд. 2) ба масофае: He ran for a mile. Ӯ ба масофаи як мил давид. The forest stretched for miles. Ҷангал ба масофаи чандин мил тӯл мекашид. 3) барои: It's for you. Ин барои шумо. It's difficult for you to do that. Ин корро кардан барои шумо мушкил аст. 4) аз барои (*сабаб*): for a joke барои шӯхӣ; for many reasons бо сабабҳои гуногун; 5) тарафдорӣ: We are for peace. Мо тарафдори сулҳ ҳастем. 6) ба қимати, бо нархи, бо арзиши: I bought this book for \$8. Ман ин китобро ба қимати 8 доллар харидам. 7) ба тарафи (*самт*): Is this a train for London? Ин катора ба тарафи Лондон ҳаракат мекунад?

for a long time ба муддати дароз;

for a short time ба муддати кӯтоҳ;

2. *сj* аз сабаби, ба сабаби: They could not go, for it was raining. Аз сабаби боридани борон онҳо рафтани наметавонистанд.

forbad [fə' bæd] *past az forbid.*

forbade [fə' beid] *past az forbid.*

forbid [fə' bid] *v (forbade, forbad; forbidden; pres. p. forbidding)* манъ кардан.

forbidden [fə' bidn] *p. p. az forbid.*

force [fɔ: s] 1. *n* 1) қувва, қувват: to hit with force саҳт задан; the force of circumstances бо назардошти вазъият; 2) ҷабр, зӯрӣ: to use force зӯрӣ истифода бурдан, ҷабр кардан; 3) *pl* нерӯ: ground forces нерӯи ҳушкӣгард;

driving force қувваи пешбаранда;

by force зӯран;

to be in force амал кардан (*қонун*);

to come into force ҷорӣ кардан (*қонун*);

2. *v* 1) маҷбур кардан: He forced the boys to stop fighting. Ӯ кӯдакро маҷбур кард, ки ҷангро бас кунад. 2) ба зӯрӣ гирифтани: to force a door дарро шикастан;

to be forced маҷбур будан/ шудан was forced to do it. Ӯ маҷбур шуд, ки корро анҷом диҳад.

to force one's way ба зӯри пеш кардан.

forced [fɔ: st] 1. *past va p. p. az forbid.*

2. *a* маҷбурӣ, зӯрӣ: forced labour меҳнати маҷбурӣ; a forced labourer маҷбурӣ фуруд омадан; a forced labourer хандаи сохта.

ford [fɔ: d] *n* пастоб, гузаргоҳи об.

forearm [fɔ: ra: m] *n* бозу.

forecast [fɔ: ka: st] 1. *n* пешбинӣ inaccurate weather forecast пешбинии нодурусти боду ҳаво.

2. *v (forecast, forecasted; forecasted)* пешбинӣ кардан: to forecast the election results нахустинтиҳобро пешбинӣ кардан.

forefather [fɔ: , fa: ðə] *ниё (та* чад (*аҷдод*)

forefinger [fɔ: fingə] *n* ангушишора.

forefront [fɔ: frant] *n* пеш; амалиёти сафи пеш.

foreground [fɔ: graund] *n* пешназдиқнамо.

forehead [fɔ: rɪd] *n* ҷабин, пешона

foreign [fɔ: rɪn] *a* 1) хориҷӣ; бешорачнабӣ: a foreign language за хориҷӣ; foreign policy сиёсати бешорачнабӣ; 2) бегона: The name was foreign to him. Ин ном барои ӯ бегона буд.

the Foreign Office Вазорати ухориҷии Британияи Кабир;

the Foreign Secretary Вазири ухориҷии Британияи Кабир;

foreigner [fɔ: rənə] *n* шахси хориҷачнабӣ.

foreman [fɔ: mən] *n (pl foremen)* то, саркоргар, сардор.

foremost [fɔ: mɔ: st] *a* нахустин, бехтарин, арзандатарин; маҷ.

first and foremost аввалин муҳимтарин.

forerunner [fɔ:'rʌnə] *n* рахнамо, пешрав, ниё.

foresaw [fɔ:'sɔ:] *past* аз **foresee**.

foresee [fɔ:'si:] *v* (**foresaw**; **foreseen**)

пешбинӣ кардан.

foreseen [fɔ:'si:n] *p. p.* аз **foresee**.

foresight [fɔ:'sɑɪt] *n* пешбинӣ.

forest ['fɒrɪst] *n* чангал, беша.

forestall [fɔ:'stɔ:l] *v* пешдастӣ

кардан.

foretell [fɔ:'tel] *v* пешгӯи кардан.

foretold *past* ва *p. p.* аз **foretell**.

forever [fɔ:'revə] *adv* абадан.

foreword [fɔ:'wɔ:d] *n* пешгуфтор,

дебоча, сарсухан.

forgave [fɔ:'geɪv] *past* аз **forgive**.

forge I [fɔ:'dʒ] 1. *pl* дӯқони/коргахи

охангарӣ: The children watched horse-

shoes being made at the forge. Бачаҳо

дар коргах тайёр кардани наълро

тамоно карданд.

2. *v* кӯфтан: to forge steel охан

кӯфтан.

forge II [fɔ:'dʒ] *v* сохтакорӣ кардан:

to forge a signature имзoi қалбакии

касеро кардан.

forgery [fɔ:'dʒəri] *n* (*pl* **forgeries**)

чизи сохта/ қалбакӣ.

forget [fɔ:'get] *v* (**forgot**; **forgotten**;

pres. p. **forgetting**) фаромӯш кардан,

аз ёл баровардан.

forgetful [fɔ:'getfl] *a* фаромӯшхотир.

forget-me-not [fɔ:'getmɪnɒt] *n* гуле

бо номи "фаромӯшам макун"

(марзангӯш).

forgive [fɔ:'gɪv] *v* (**forgave**; **forgiven**)

бахшидан.

forgiven [fɔ:'gɪvn] *p. p.* аз **forgive**.

forgot [fɔ:'gɒt] *past* аз **forget**.

forgotten [fɔ:'gɒtn] *p. p.* аз **forget**.

fork [fɔ:k] 1. *n* 1) шоха: Could I

have a fork and a knife? Лутфан ба

ман шоха ва корд диҳед. 2) чангол:

He picked up the hay with a fork. Ҳ

алафҳоро бо чангол чамъ кард. 3)

дуроҳа: He turned left at the fork in the road. Дар дуроҳа ӯ ба тарафи чап гашт.

2. *v* ба шоҳаҳо ҷудо кардан (шудан): The road forks a mile north of here. Дар масофаи як мил ба тарафи шимол роҳ ба шоҳаҳо ҷудо мешавад.

form [fɔ:m] 1. *n.* 1) шакл, намуд: вазъ: in the form of a cube дар шакли куб; The runner is in good form. Варзишгар дар вазъи хуб қарор дорад. 2) саволнома, варақа, пурсишнома: a telegraph form варақаи телеграф; 3) синф дар мактаб (дар Англия дар мактаби миёна: the 1st form синфи якум; талабаҳои аз синни 11 то 12 сола; the 2nd form синфи дуюм (талабаҳо аз 12 то 13 сола ва ғ.), the 6th form синфи шашум (талабаҳои синни аз 16 то 18 сола; таҳсил дар синфи шашум ду сол давом мекунад); Дар ШМА: the 1st form синфи якум (талабаҳои аз 6 то 7 сола ва ғ.);

2. *v* ба шакл даровардан, қолаб кардан; парвардан: to form a character феълро атвор парваридан; to form a committee кумита ташкил кардан; to form an opinion ақида парваридан.

formal [fɔ:'ml] *a* 1) расмӣ; a formal statement изхороти расмӣ; 2) зоҳирӣ, рӯякӣ: formal politeness одоби рӯякӣ.

formation [fɔ:'meɪʃn] *n* сомон. ташкил, таъсис.

former [fɔ:'mɜ] *a* 1) собик, пешин, қаблӣ, қадим, гузашта: in former times дар давраи пешин; 2) (**the former**) аввалӣ, пешин, якум аз дуто номбаршуда: Tom and John came in, the former looking very ill. Том ва Чон даромаданд, якумаш хеле касал ме-намуд.

former [fɔ:'mɜ] *n* талаба: a 1st-former талабаи синфи якум (*инг.* **form** 1. 3).

formerly [fɔ:'mɜli] *adv* дар гузашта. замоне, вақте, дар замони пеш, қаблан.

formidable [fɔ:'mɪdəbl] *a* дахшатнок, нерӯманд.

formula ['fɔ:mjʊlə] *n* формула, коида.

formulate ['fɔ:mjuleɪt] *v* ифода кардан, ба шакли коида даровардан, ба сурати дастур даровардан.

forsake [fə'seɪk] *v* (**forsook**; **forsaken**) тарк кардан, вогузоштан.

forsaken [fə'seɪkən] *p. p.* аз forsake.

forsook [fə'sʊk] *past* аз forsake.

fort [fɔ:t] *n* сангар, истехком, хисор. калъаи низомӣ.

forth [fɔ:θ] *adv* ба пеш;

and so forth ва ғайра;

back and forth пасу пеш.

forthcoming [fɔ:θ'kʌmɪŋ] *a* оянда, зудоянда, наздикшаванда.

fortieth ['fɔ:tiθ] *a* чилум.

fortify ['fɔ:tɪfaɪ] *v* (**fortifies**; **fortified**) сангарбандӣ кардан.

fortnight ['fɔ:nait] *n* ду ҳафта.

fortress ['fɔ:trɪs] *n* калъа.

fortunate ['fɔ:tʃəʊət] *a* хушбахт, бахтиёр.

fortunately ['fɔ:tʃənətli] *adv* хушбахтона.

fortune ['fɔ:tʃu:n] *n* 1) бахту иқбол, толеъ, хурсандӣ: It was his good fortune to be there in time. Толеи хуби ӯ буд, ки дар вақташ ба он чо омад. 2) тақдир, қисмат, бахт: Fortune was against them. Худи бахт аз ӯ рӯ тофта буд. 3) мол, дорой, давлат, сарват, пул: It is worth a fortune. Ин ба як давлати бузург меарзад.

to make a fortune сарватманд шудан.

forty ['fɔ:ti] *num* чил.

forward ['fɔ:wəd] 1. *n* хучумкунанда: the centre forward хучумкунандаи марказӣ (дар футбол);

2. *a* пеш: the forward part of the ship қисмати пеши киштӣ; a forward movement ҳаракати пешкадам;

3. *v* 1) фиристодан: to forward letters to a new address мактубро аз рӯи суроғаи нав бозфиристодан; 2) му-

соидат кардан: to forward sb's letter ба иҷрои нақшаҳои касе муқаррар кардан;

4. *adv* ба пеш: He was walking backward and forward. Ӯ пасу пеш мерафт.

to look forward ба оянда назар додан.

forwards ['fɔ:wədz] *adv* = forward

fought [fɔ:t] *past* ва *p. p.* аз fight

foul [faʊl] 1. *a* 1) чиркин, қасиф: foul air ҳавои чиркин; crime ҷинояти зишт; 2) нопок: a foul deed амали нопок; foul play ҳақдорӣ; ноҳақ;

2. *v* ноҳақ ё дағал бозӣ кардан: He was sent off the field for fouling the goal. Барои бозии дағал аз майдон данд.

found I [faʊnd] *past* ва *p. p.* аз find. He found a coin in the street. Ӯ кӯча танга ёфт.

found II [faʊnd] *v* таъсис кардан, асос гузоштан: When was the University founded? Донишгоҳ кай таъсис ёфтааст?

foundation [faʊn'deɪʃn] *n* 1) таъсис, асос: to lay the foundation of a building гузоштан; *mat.* оғоз кардан; 2) асос, асосмон: the foundation of a new theory таъсиси донишгоҳи нав.

founder ['faʊndə] *n* асосгузор.

fountain ['faʊntɪn] *n* фаввора.

four [fɔ:] *num* чор.

fourteen [fɔ:'ti:n] *num* чордаҳ.

fourteenth [fɔ:'ti:nθ] *a* чордаҳум.

fourth [fɔ:θ] *a* чорум.

fowl [faʊl] *n* парранда; мокиён, мурги хонагӣ.

fox [fɒks] *n* рӯбоҳ.

fraction ['frækʃn] *n* 1) қиср: a simple fraction касри содда; a decimal fraction касри даҳӣ, ашъорӣ; 2) пора, ҳисса, баҳисса: This does not contain a fraction of gold. Дар ин чо поре хам ҳақиқат нест.

fracture ['fræktʃə] 1. *n* шикастагонӣ, шикаф: a fracture in the bone шикастагии ях;

2. *v* шикастан: The boy fractured his arm. Бача дасташро шикаст.
fragile ['frædzail] *a* нозук, шиканда: *мач.* заиф, латиф.
fragment ['fræɡmənt] *n* 1) пора, ре-
 тика: the fragments of a broken vase пораи чоми шикаста; 2) порча, китъа: a fragment of a poem
 час аз шеър.
fragrance ['freigrəns] *n* бўи хуш, чизи муаттар.
frail [freil] *a* 1) нозук, суст: a frail support ноия суст; 2) заиф, асалманд: a frail child кӯдаки заиф.
frame [freim] 1. *n* 1) тарх: the frame of a house тархи хона; 2) чорчӯба, преза, чанбарак (*айнак*): a picture frame чорчӯбаи акс/сурат; 3) андом, усса: a man of huge frame шахси узургусса; 4) сохт, сохтор, низом: the frame of a government сохтори ҳукумат: the frame of society сохтори ҷомеа;
 2. *v* 1) тартиб додан, тарх кардан: I framed a plan of action. Ӯ нақшаи малиётро тартиб дод. 2) чорчӯб ҷирифттан, ба чорчӯба гузоштан: I'm going to frame this picture. Ман ин ксеро ба чорчӯба мегузорам.
framework ['freimwɜ:k] *n* 1) чорчӯба, колаб, баст: A bridge often has a steel framework. Кӯпрук одатан асти оханин дорад. 2) худуд, доира: within the framework of the law дар доираи қонун.
France [fra:ns] *n* Франция, Фаронда.
frank [fræŋk] *a* озод, бепарда, одда.
frantic ['fræntɪk] *a* вахшӣ, беақл, ғавона.
fraternal [frə'tə:nl] *a* бародарона, ӯстона, бародарвор.
fraternity [frə'tə:nəti] *n* бародарӣ; ғэзмони донишҷӯён.
fraud [frɔ:d] *n* фиреб, хила.
freckle ['frekl] *n* хол.

free [fri:] 1. *a* 1) озод: You are free to choose. Шумо имконияти итиҳоби озод доред. 2) бепул, ройгон: free education таълими бепул; Admission is free. Даромади озод.

2. *v* озод кардан: The country was freed from oppression. Кишвар аз асорат озод гардид.

freedom ['fri:dəm] *n* озодӣ.

freeze [fri:z] 1. *n* яхбандӣ (*инч. мач:* a wage freeze): боздоштани музди меҳнат;

2. *v* (**froze**; **frozen**) 1) ях кардан: The pond is frozen hard enough to skate on. Кӯл чунон ях кардааст, ки метавон яхмолақбозӣ кард. 2) боздоштан, нигоҳ доштан: to freeze prices нарххоро боздоштан.

freight [freit] *n* бор: freight train катори боркаш.

French [frentʃ] 1. *n*: the French (*бо ф. шак. ҷалъ истифода мешавад*) франсавихо.

2. *a* франсавӣ.

Frenchman ['frentʃmən] *n* (*pl* Frenchmen) франсавӣ.

frenzy ['frenzi] *n* асабонӣ, хашмгин.

frequency ['fri:kwənsi] *n* (*pl* frequencies) суръат, зичӣ, ғафсӣ.

frequent 1. *a* ['fri:kwənt] пай дар пай, тез-тез: The train made frequent stops. Қатори тез-тез меистод.

fresh [freʃ] *a* 1) тоза; нав: fresh air ҳавои тоза; a fresh newspaper рӯзномаи нав; 2) ҷадид: to throw a fresh light on sth ба чизе нури ҷадид бахшидан; 3) ширин: fresh water оби соф.

fret [fret] *v* (**fretted**; **fretting**) норохат кардан, ошуфта кардан, ранҷондан.

friction ['frɪkʃn] *n* соиш, молиш.

Friday ['fraɪdɪ] *n* ҷумъа.

frig [frɪdʒ] *n* (*кӯтоҳ аз refrigerator*) яхдон.

fried [fraɪd] 1. *past va p. p.* аз fry: She fried some fish. Ӯ моҳӣ бирён кард.

2. *a* бирён, бирёншуда: fried potatoes картошкаи бирён; fried eggs тухми бирён.

friend [frend] *n* 1) дўст, рафик, ёр: He's a good friend of mine. Ў дўсти хуби ман аст. 2) ошно, шинос: Have you any friends here? Дар ин чо шинос доред?

to make friends дўст шудан.

friendly ['frendli] *a* (**friendlier; friendliest**) дўстона, меҳрубонона.

friendship ['frendʃɪp] *n* дўстӣ.

fries [fraiz] *pl.* fry.

fright [fraɪt] *n* тарс, харос.

frighten ['fraɪtn] *v* тарсидан, ба ваҳшат андохтан.

frightened ['fraɪnd] 1. *past* *vi* *p. p.* *az* **frighten**: The sudden noise frightened him. Овози ногаҳонӣ ўро ба ваҳшат андохт.

2. *a* тарсида, харосида: She looked frightened. Ў намути харосида дошт.

frightful ['fraɪfl] *a* дахшатнок, дахшатангез.

fringe [frɪndʒ] 1. *n* 1) шилшила: the fringe of a curtain шилшилаҳои парда; 2) канора: Their house is on the fringe of the forest. Хонаи онҳо дар канори ҷангал ҷой гирифтааст. 3) кокул, зулф: She wears a fringe. Ў зулф дорад.

2. *v* гирд кардан, печондан: Fog-ests fringed the town. Ҷангал шаҳро печонда буд.

fro [frəʊ] *adv.* to and fro пасу пеш, ба ин тараф ва он тараф.

frock [frɒk] *n* фрак (*либоси расми мардона*), пирохан, ҷома (*запон*).

frog [frɒg] *n* курбоққа.

from [frɒm] *prep* 1) аз: He is coming from London today. Ў имрӯз аз Лондон меояд. Take ten from fifteen. Дахро аз понздаҳ тарҳ кунед.

from behind аз пушти: from behind the clouds аз пушти абрҳо;

from under аз зери;

front [frʌnt] 1. *n* 1) тарафи пеш; to sit in the front of the class дар яке аз

курсҳои пеш нишастан; 2) майдони ҷанг: He was killed front. Ў дар майдони ҷанг шуд.

the front of the house тарафи хона;

in front of дар пеши;

front line хати ҷабҳа, хати аввал.

2. *a* пеш: a front tooth дар пеш; the front page of a news саҳифаи аввали рӯзнома;

front door даромадгоҳи асосӣ.

frontier ['frʌntɪə] *n* сарҳад, хати дифоъ.

frost [frɒst] *n* хунукӣ, сармо;

Jack Frost Бобои Барфӣ;

hard frost сармои сахт.

frosty ['frɒstɪ] *a* (**frostier; frostier**) яхзада, бисёр сард.

frown [fraʊn] 1. *n* турп, гамгин. There was a frown on his face. Рӯяш гамгин менамуд.

2. рӯй турп кардан, абру кардан: She frowned as she read the letter. Мактубро хонда рӯяшро кард.

froze [frəʊz] *past* *az* **freeze** 2.

frozen ['frəʊzn] 1. *p. p.* *az* **freeze**

2. яхмозада, сармозада: frozen а пойҳои сармозада; frozen хӯроқи яхкарда.

fruit [fru:t] *n* мева, бара, са (*инч. маҷ*): tinned fruit меваи консерв кардашуда; fruits of the самарои замин; the fruit of hard самарои меҳнати зиёд.

fruitful ['fru:tfl] *a* самараро хосилхез, сермаҳсул.

fruitless ['fru:tliʃ] *a* бесамар.

frustrate [frʌ'streɪt] *v* ваҳт кардан, ботил кардан, шикаста кардан, барбод додан.

frustration [frʌ'streɪʃn] *n* ваҳт, парокандагӣ, парешонӣ.

fry [fraɪ] *v* (**fries; fried**) бӯён кардан.

frying-pan ['fraɪɪŋpæn] *n* това.

fuel [fjuəl] *n* сӯзишворӣ.

fulfil [ful'fil] *v* (**fulfilled; fulfilling**)

ичро кардан, ба анчом расондан.

full [ful] *a* пур, лабрез.

in full тамоман, пурра;

full stop [ful'stɒp] *n* нукта;

full-time [ful'taɪm] *a* тамоми вақт:

a full-time worker коргари штатӣ.

fully ['fʊli] *adv* комилан, тамоман.

fun [fʌn] *n* хушхолӣ, шӯхӣ, бозӣ:

What fun! Чӣ кайфе! It's fun to watch the puppy. Тамошо кардани сарбача ачиб аст.

for/in fun барои шӯхӣ;

to have fun вақтро хушхол гузарондан;

to make fun of масхара кардан.

function [fʌŋkʃn] 1. *n* 1) вазифа, мақом, ҳадаф: the primary function of art ҳадафи асосии санъат; 2) *pl* вазифа: the functions of a judge вазифаи суд; 3) ҷашн, тантана: Our sports day is a very important function. Рӯзи варзиши мо ҷашни нихоят муҳим аст.

2. *v* кор кардан, амал кардан: This TV set is not functioning. Ин телевизор кор намекунад.

fund [fʌnd] *n* 1) захира: an inexhaustible fund of amusing stories захираи нотамоми хикояҳои аҷоибу ғароиб; 2) фонд, сандук: a fund for the victims of the flood фонд/ сандуки кӯмак ба осебдидагонии обҳезӣ; 3) *pl* сармоя, маблағ: to furnish necessary funds сармояи зарурӣ додан.

fundament [fʌndə'mɛnt] *n* асос, поя, бунёд.

fundamental [fʌndə'mɛntl] *a* асосӣ, асли, бунёдӣ.

fundamentalism [fʌndə'mɛntəlɪzəm] *n* бунёдгароӣ.

funeral [fju:nərəl] 1. *n* дафн: to attend a funeral дар маросими дафн иштирок кардан;

2. *a* дафн: a funeral procession маросими дафн.

funny [fʌni] *a* (**funnier; funniest**) 1) хандаовар: What a funny story! Чӣ

хикояи хандаовар! 2) аҷоиб, ачиб: What can that funny noise be? Ин чӣ овози ачибест?

fur [fə:] *n* пӯст; мӯина.

furies ['fjuəri:] *pl* аз **fury**.

furious ['fjuəriəs] *a* хашмнок, оташӣ, бисёр хашмгин: He was furious. Ӯ бисёр хашмгин буд.

furnace ['fɜ:nɪs] *n* кӯра, танӯр.

furnish ['fɜ:nɪʃ] *v* 1) таъмин кардан (with sth - бо чизе); They were furnished with everything they needed. Онхоро бо тамоми чизҳои зарурӣ таъмин карданд. 2) оростан: The room was well furnished. Хона хуб орошта шуда буд.

furniture ['fɜ:nɪtʃə] *n* асбобу анҷоми хона, ҷихоз.

furrow ['fʌrəu] *n* обгард, чӯяк; маҷ. чинг, чин.

further ['fɜ:ðə] 1. *a* (*д. муқ. аз far* 1.) 1) дуртар: the further end of the village қисмати дуртари деҳа; 2) иловагӣ, бештар: further improvement боз ҳам бештар кардан; further information маълумоти иловагӣ;

2. *adv* (*д. муқ. аз far* 2.) илова бар ин, изофа бар ин, бештар; иловатан: There was nothing further they could do. Чизи дигар иловатан гуфта натавонистанд.

3. *v* пеш бурдан, мусоидат кардан, кӯмак кардан, таквият бахшидан ба: to further the cause of peace ба кори сулҳ кӯмак кардан.

furthermore [fɜ:ðə'mɔ:] *adv* ғайр аз ин, гузашта аз ин, илова бар ин.

furthermost [fɜ:ðə'mɔ:st] дуртарин.

furthest ['fɜ:ðɪst] *a, adv* (*д. муқ. ва олий аз far* 1. ва *far* 2.) = **farthest**.

fury ['fjuəri] *n* (*pl furies*) ғазаб; асабоният, ҳаяҷони шадид.

fuse I [fju:z] *v* омехтан, таркиб кардан, якҷоя кардан: Copper and zinc are fused to make brass. Барои ҳосил кардани латун мис ва рухро омехта мекунад.

fuse II [fju:z] *n* оташгирон; таноб, фатила: He lit the fuse and ran behind the rock. У танобро даргиронд ва ба кафои санг давид.

fuss [fas] 1. *n* хаёхуй, ошуфтагӣ ва изтироб: What a fuss about such a simple matter! Ин чӣ хаёхуй барои як кори оддӣ!

to make a fuss хашмгин ва хаячонзада шудан.

2. *v* санг ба сина задан, ин сӯ ва он сӯ давидан: Don't fuss; we're sure to catch our train. Ин сӯ ва он сӯ на-дав, мо хатман ба катора мерасем.

futile ['fju:tail] *a* 1) бехуда, бефоида: futile efforts кӯшишҳои бехуда; 2) пуч, холӣ, бенатиҷа: futile talks баҳси пуч.

futility [fju:'tiliti] *n* кӯшишҳои бехудда.

future ['fju:tʃə] 1. *n* оянда, оқибат: to fight for a better future мубориза барои бехбудии оянда; in the near/foreseeable future дар ояндаи наздик, дар ояндаи дидашаванда;

2. *a* оянда: a future generation насли оянда.



Gg

Gabon [ga:'bɒn] *n* Габон.

gaiety ['geɪəti] *n* шодӣ, шодм

gaily ['geɪli] *adv* бо хушди

хурсандӣ.

gain [gem] 1. *n* 1) суд, ма бурд, нафъ: an unexpected gain ногаҳонӣ; 2) афзоиш: a gain population of the city афзоиши шаҳр; 3) *pl* дастовардҳо: consi gains дастовардҳои назаррас;

2. *v* 1) гирифтан, андӯхтан: experience тачриба андӯхтан movement gained strength. Х кувват гирифт. 2) суд бурдан бурдан, фоида гирифтан: You by reading this book. Хондани тоб барои шумо фоида дорад даст даровардан: to gain indepe истиклолият ба даст овардан; time вақт ганимат ёфтан; to gain control зери назорат гри to gain height/speed баланд суръат зиёд кардан; to gain the upper hand ғалаба кар to gain weight фарбех шудан.

gait [geɪt] *n* тарзи роҳ р кадамзанӣ.

gallant ['gælənt] *a* далер, шуч

gallery ['gæləri] *n* (*pl* га роҳрав.

gallon ['gælən] *n* галлон (=4. Британијаи Кабир, 3.8 л дар ШМ

gallop ['gæləp] *v* тохтан, чо тохтан.

Gambia, the ['gæmbiə] *n* Гамб

gamble ['gæmbəl] 1. *n* кимо риск ё эҳтимоли хатар, м кимор: This new plan is a gambt накшаи нав мочаро аст.

2. *v* 1) киморбозӣ кардан бастан: He gambled at horse-ra дар аспдавонӣ шартбандӣ мек дар хатар мондан (with sth - ч

ive carefully and don't gamble with
ur life. Автомобилро бо эhtiёт
ед ва хаётатонро дар хатар нагу-

ред.
gambler ['gæɪnblə] *n* киморбоз.

game I [geɪm] *n* бозӣ, мусобика:
e Olympic Games бозихои олимпӣ;
ame of chess бозии шоҳмот; to play
double game дурӯягӣ кардан, каф-
ри дубома шудан.

game II [geɪm] *n* сайд, чонвари
корӣ: big game сайди калон.

gang [gæŋ] *n* 1) гурӯҳ: Two gangs of
rkmen were mending the road. Ду
рӯҳи коргарон роҳро тармим мекар-
нд. 2) даста: A gang of robbers broke
o the store. Дастаи ғоратгарон ба
гоза зада даромаданд.

gangster ['gæŋstə] *n* авбош, одам-
ш, чинояткор.

gangway ['gæŋwei] *n* 1) роҳрав:
on't stand in the gangway. Дар
ҳрав наистед. 2) тахтапул: They left
e ship by the gangway. Онҳо аз
шӣ ба тахтапул фаромаданд.

gap [gæp] *n* 1) сӯроҳ, шикоф,
хна, чок: They went through a gap
the fence. Онҳо аз сӯроҳии девор
ваштанд. 2) чои холи, фосила:
ere was a gap of two miles between
e nearest houses and us. Дар байни
ва хоиаи наздиктарин ду мил фо-
сиа буд. 3) нуқсон, камбудӣ,
расоӣ: Wide gaps are in his knowl-
ge of history. Дониши ӯ аз фанни
рих порасоии калон дорад. 4)
ғилоф (*ақида*): to narrow the gap
м кардани ихтилоф.

gap [geɪp] *v* хамёза кашидан;
ачубомез назар кардан.

garage ['gæɹɑ:ʒ] *n* чои автомо-
и. гараж.

garbage ['gɑ:bidʒ] *n* партовҳо;
юг.

garbage-can ['gɑ:bidʒkæn] *n* амер.
ил барои партовҳо.

garden ['gɑ:dn] *n* 1) боғ, бӯстон, гу-
стон: The garden is full of flowers.

Боғ пур аз гул аст. 2) боғча: They
grow peas and tomatoes in their gar-
den. Онҳо дар боғчаашон нахӯд ва
помидор мекоранд.

gardener ['gɑ:dnə] *n* боғбон.

garland ['gɑ:lənd] *n* гулчанбар,
халкаи гул; гулчини адабӣ; мунтаха-
боти назм ё наср.

garlic ['gɑ:li:k] *n* сир.

garment ['gɑ:mənt] *n* *pl* пӯшок, ли-
бос, чома.

garrison ['gærɪsn] *n* гарнизон,
урдугоҳ.

gas [gæs] *n* 1) газ: Air is a mixture
of gases. Ҳаво омехтаи газхоро ме-
монад. Turn the gas on. Газро
даргиронед. 2) амер. кӯтоҳ
аз **gasoline** бензин, сӯзишворӣ: He had
enough gas to go wenty miles.
Сӯзишвории вай барои бист мил
кифоя буд.

gasoline, gasolene ['gæsəli:n] *n* газо-
лин; амер. бензин.

gasp [gɑ:sp] *v* канда-канда нафас
кашидан.

gate [geɪt] *n* дарвоза, дарича.

gateway ['geɪtwei] *n* дарвоза;
гузаргоҳ.

gather ['gæðə] *v* 1) чамъ шу-
дан/кардан, гирд омадан, чидан: The
children gathered round the Christmas
tree. Кӯдакон гирду атрофи арчаи
солинавӣ чамъ шуданд. 2) фаҳмидан,
дарёфттан: Could you gather what she
was saying? Оё чӣ гуфтани ӯро дарёф-
тед?

to gather height/speed баландӣ/суръат
гирифттан.

gathering ['gæðərɪŋ] 1. *pres. p.* аз
gather: to travel gathering facts саёҳат
карда, маълумот чамъ кардан;

2. *n* чаласа, вохурӣ political gath-
ering чаласаи сиёсӣ.

gauge [geɪdʒ] *n* дараҷа, андоза; ва-
силаи озмоиш/ санчиш.

gave [geɪv] *past* аз **give**.

gay [geɪ] *a* хуш, хушхол, шӯх.

gaze [geɪz] 1. *n* нигохи амик/бодиккат: She turned her gaze from one person to the other. У нигохи амики худро аз як шахс ба шахси дигар мегардонд.

2. *v* чашм дӯхтан, бодиккат нигоҳ кардан: They gazed at the stranger. Онҳо ба мусофир чашм дӯхтанд.

gear [gɪə] *n* 1) дандона; маҷмӯи чархҳои дандонадор, чархдиханда: steering gear чархдихандаи рул; 2) суръат: low/ first gear паст/ суръати якум; 3) асбоб; лавозимот: fishing gear лавозимоти мохидорӣ; hiking gear лавозимоти сайёҳӣ.

geese [gi:s] *pl* аз **goose**.

general I ['dʒenərəl] *n* генерал, фармондеҳи артиш, сарлашкар.

general II ['dʒenərəl] *a* 1) ҳамагонӣ, умумӣ, кулӣ: a general idea маънои умумӣ; a general strike корпартоии умумӣ; 2) маъмулӣ, оддӣ: a general rule қоидаи маъмулӣ;

in general ба таври кулӣ, маъмулан, умуман, аксаран;

the General Assembly Асамблеяи Генералӣ.

generally ['dʒenərəli] *adv* 1) одатан, умуман: generally speaking умуман гӯем; I generally walk home. Ман одатан ба хона пиёда меравам. 2) аксаран, куллан, ба таври кулӣ: The fact was not generally known. Ин санад куллан маълум набуд.

generate ['dʒenəreɪt] *v* тавлид кардан, ба вучуд овардан

generation [dʒenə'reɪʃn] *n* насл, пушт: generation after generation насл андар насл, пушт андар пушт.

generator ['dʒenəreɪtə] *n* тавлидкунандаи барқ, дастгоҳи тавлиди барқ, генератор.

generosity [dʒenə'rɒsəti] *n* саховатмандӣ, хайрнокӣ, хайрхоҳӣ.

generous ['dʒenərəs] *a* 1) саҳо: He was certainly generous with his money. Ӯ бешубҳа марди саҳо буд. 2)

накӯкор, саховатманд: Be generous and forgive him this time. Саховатманд бошед ва ин даъфа уро бахшида. 3) фаровон: a generous meal хӯроки фаровон.

genetics [dʒɪ'netɪks] *n* генетика

илими пайдоиш, илми наслишино

Geneva [dʒɪ'ni:və] *n* ш. Женева

genial ['dʒɪ:niəl] *a* меҳрубон, муомила.

genius ['dʒɪ:niəs] *n* ноҳияи заковат: a man of genius гӯшаи ноҳия.

gentle ['dʒentl] *a* мулоим, нарм, меҳрубон.

gentleman ['dʒentlmən] *n* (pl gentlemen) чаноб, одами ботарбия, наҷибзода.

genuine ['dʒenjuɪn] *a* 1) ҳақиқӣ: a genuine leader роҳбар ҳақиқӣ; 2) самимӣ: genuine regard эҳтиром.

geography [dʒɪ'ɒgrəfi] *n* география, ҷуғрофия.

geology [dʒɪ'ɒlədʒɪ] *n* геология, заминшиносӣ.

geometry [dʒɪ'ɒmətri] *n* геометрия, заминченкунӣ.

Georgia ['dʒɔ:dʒɪə] *n* 1) Ҷорҷия, Гурҷистон; 2) Чорҷия (*иёлати ИМА*).

Georgian [dʒɔ:dʒɪən] 1. *n* гурҷӣ.

2. *a* грузинӣ, гурҷӣ.

germ [dʒɜ:m] *n* чанин, микроб

German ['dʒɜ:mən] 1. *n* немис, Олмон;

2. *a* забони немисӣ/ олмонӣ.

Germany ['dʒɜ:mənɪ] *n* Германия

gesticulate [dʒes'tɪkjuleɪt] *v* даҳан гуфтан имову ишора кардан, сару даст ишора кардан.

gesture ['dʒestʃə] *n* ишора, ҳаракат

get [get] *v* (got; got, *амер.* gotten; *pres. p.* getting): 1) гирифтан: I got a letter today. Ман имрӯз мактуб

рифтам. 2) ёфтан: Where did you get the tickets? Чиптаро аз кучо ёфтед? 3) харидан: I got a new coat yesterday. Дирӯз ман палтои нав харидам. 4) расидан: I got home late last night. Шаби гузашта ман ба хона дер расидам. 5) фаҳмидан: I don't get what you are saying. Намефаҳмам, шумо чӣ гуфта истодаед. 6) шудан: It is getting cold. Хунук шуда истодааст. 7) маҷбур кардан, водор кардан (*илова ба пурқунанда ва масдар*): Try to get him to come, too. Ҳаракат кунед, ӯро ҳам ба омадан водор созед. 8) якҷоя бо пурқунанда ва сифати феълии замони гузашта омада шишон медиҳад, ки амал на аз тарафи муътадо, балки аз тарафи шахси дигар иҷро мешавад: He got his hair cut. Вай сарашро тарошид.

to get across гузаштан: We can't get across here. Мо дар ин ҷо гузаштан наметавонем.

to get along/on 1) умр/ рӯз гузаронидан, умр ба сар бурдан: How are you getting along? Ахволатон чӣ тавр аст? 2) аҳл/соз будан: Do you get on well with your aunt? Шумо бо хонаатон соз ҳастед? 3) пеш рафтан, муваффақият ба даст даровардан: He is getting along well at school. ӯ дар мактаб хуб меҳонад.

get angry ба хашм омадан;

to get at расидан ба, гирифтан: They could not get at the cat on the tree without a ladder. Онҳо гурбаи ба боғи дарахт баромадаро наметавонистанд бе зинапоя гиранд.

to get away гурехтан, фирор кардан: The prisoner got away. Маҳбус гурехт.

to get back баргаштан: When did you get back? Кай шумо баргаштед?

to get down to сар кардан: They got down to work at once. Онҳо фавран корро сар карданд.

to get in/into даромадан, ворид шудан: The bus stopped and we got in. Автобус истода ва мо вориди он шудем.

to get off 1) баромадан, берун омадан: He got off the bus. ӯ аз автобус баро-

мад. 2) равон шудан, ба роҳ баромадан: We have to get off tomorrow morning. Мо бояд пагоҳ ба роҳ бароем. to get on 1) = to get along; 2) нишастан: He got on the train. ӯ ба қатор нишаст.

to get on with давом додан: Stop talking, and get on with your work. Гапро бас карда, қоратонро давом диҳед.

to get out 1) баровардан: Get your books out of the box. Китобҳои худро аз кутӣ бароред. 2) баромадан (*of-az*): to get out of control аз назорат баромадан: The bird has got out of the cage. Гунчишк аз қафас баромад.

to get over 1) гузаштан аз: They came to a river and could not get over. Онҳо то дарё омаданд, аммо аз он гузашта натавонистанд. 2) паси сар кардан: They helped him to get over the difficulties. Онҳо барои паси сар кардани мушкилот ба ӯ кӯмак карданд. 3) раҳой ёфтан, шифо ёфтан: He got over his cold quickly. ӯ зуд аз зуком шифо ёфт.

to get through 1) ба поён расондан, тамом кардан: Hurry and get through with your work. Тезтар қоратонро ба поён расонед. 2) гузаштан: Tom failed but his sister got through. Том имтиҳонро насупорид, вале хоҳараш гузашт.

to get to know фаҳмидан;

to get to оғоз кардан, шурӯъ кардан:

to get to like/love дӯст доштан;

to get together чамъ шудан: They got together at his house. Онҳо дар хонааш чамъ шуданд.

to get up бархостан (*аз курсӣ ё бистар*): He got up early. ӯ барвақт хест. He got up from the chair. Вай аз курсиаш бархост.

Ghana ['gɑ:nə] *n* Гана.

ghastly ['gɑ:stli] *a* (ghastlier; ghastliest) ваҳшатнок, хавфнок.

ghost [gəʊst] *n* ҳаёлот, сиёҳӣ; рӯҳ, арвоҳ.

giant ['dʒaɪənt] *n* великан, гул, таҳамтан, бузургчусса, ландахур, гулпайкр, азимчусса.

Gibraltar [dʒɪ'brɔ:ltə] *n* Гибралтар.

gift [gift] *n* 1) тӯхфа, хадя, савго: as a gift to the University хадя ба донишгоҳ; 2) лаёкат, истеъдод: a gift for music истеъдоди мусиқӣ.

gifted ['giftɪd] *a* боистеъдод, лаёкатнок.

gigantic [dʒaɪ'gæntɪk] *a* азим, бузург.

giggle ['gɪgl] *v* хандаи ситезаомез кардан.

gingerbread ['dʒɪndʒəbred] *n* нони занчабилӣ.

Gipsy ['dʒɪpsɪ] *n* (*pl* Gipsies) лӯлӣ.

giraffe [dʒɪ'ra:f] *n* заррофа.

girl [gɜ:l] *n* духтар, духтарча, духтарак.

girlfriend ['gɜ:lfrend] *n* дугона.

give [gɪv] *v* (**gave: given**) 1) додан: Give me this book. Ин китобро ба ман диҳед. My mother gave me your message. Модарам фармоиши шуморо ба ман расонд. 2) тӯхфа кардан, бахшидан: His father gave him a watch for his birthday. Модараш дар рӯзи таваллудаш ба ӯ соат тӯхфа кард.

to give away 1) додан, тақсим кардан: She gave away all her toys. Ӯ хамаи бозичахоро тақсим кард. 2) ошкор кардан: His accent gave him away. Лаҳчааш ӯро ошкор кард.

to give back баргардондан: She gave him back the book she borrowed last month. Ӯ китобашро, ки мохи гузашта гирифта буд, баргардонд.

to give in 1) таслим шудан, розӣ шудан: After a long argument he finally gave in. Пас аз баҳси дуру дароз ӯ таслим шуд. 2) додан, супурдан, пешниҳод кардан, нешкаш кардан: Give the examination papers in to the teacher. Корҳои имтихониرو ба муаллим супоред.

to give off пошидан, афкандан: The flowers gave off a sweet fragrance. Гулҳо бӯи муаттар меафканданд.

to give out тақсим кардан: Give out the homework exercise books, please.

Лутфан, дафтарҳои вазифаи худро тақсим кунед.

to give up катъ кардан, партоиш. The doctor told him to give up smoking. Духтур фармуд, ки сигорка партояд.

given ['gɪvɪn] 1. *p. p.* аз **give**: has he given you? Ӯ ба шумо чӣ донд?

2. *a* 1) кунунӣ, мавҷуда: under given conditions дар шароити кунунӣ; 2) муайяншуда: at a given time вақти муайяншуда.

glad [glæd] *a* хурсанд, хушхона; glad to see you. Аз دیدани шумо хурсандам.

gladly [glædli] *adv* хурсандона; камоли хурсандӣ.

glance [glɑ:ns] 1. *n* нигоҳ, назар; gave her an admiring glance. Ӯ ба ӯ зари шавкомез ба вай нигоҳ кард; at a glance бо як нигоҳ;

at first glance бо нигоҳи нахустин; fall in love at first glance. Бо нигоҳи нахустин ошиқ шуд.

2. *v* ба як назар دیدан: He glanced at his watch. Ӯ бо як назар ба ӯ нигарист.

glare [glɛə] 1. *n* 1) дурахшон/сӯзон, нури хиракун; The glare of the sun almost blinded me. Нури хиракунандаи хуршед меафшонд. 2) нигоҳи газаболуд: Her glare silenced me. Нигоҳи газаболуди вай ӯро маълум сохт, ки ором шавад.

2. *v* 1) бо нури зиёд чашмро зери хира кардан; чашмгир будан: The lamp glared in my eyes. Чароғи дурахшон чашмонамро хира кард. 2) нигоҳи газаболуд/ беаҳмона нигоҳ кардан: They stood glaring at one another. Онҳо рост истода беаҳмона нигоҳи ҳамдигар нигоҳ мекарданд.

glass [glɑ:s] *n* 1) шиша: a pane of glass шишаи тиреза; a glass door шишагӣ; 2) истакон, пиёла, чашма: a glass of water як пиёла об; a glass of wine як чом май; 3) *pl* айнак: glasses for reading айнак барои хондан.

gleam [gli:m] 1. *n* нури заиф, сует, партав, зарра: the gleam of a distant lighthouse нури заифи манораи дурдаст;

2. *v* милт-милт кардан, тобидан: A light gleamed at the end of the dark corridor. Дар охири рохрави торик равшание метофт.

glide [glaid] *v* лагжидан, гечидан. сабук паридан, охиста рафтан.

glider ['glaidə] *n* планер, хавонаймои бемотор.

glimpse [glimps] *n* нигоҳи тез;

to get/catch a glimpse ба як назар دیدан.

glisten ['glisn] *v* дурахшидан, барк задан.

glitter ['glitə] *v* дурахшидан, дурахшон будан.

global ['gləubl] *a* ҷаҳонӣ.

globe [gləub] *n* 1) курра: a glass globe курраи шишагӣ; 2) (the globe) курраи замин, сайёра: They have travelled around the globe. Онҳо дар гирди курраи замин саёҳат карданд. 3) глобус: They studied the oceans and continents on a globe. Онҳо аз рӯи глобус оқёнус ва китъахоро меомӯхтанд.

gloom [glu:m] *n* торикӣ, тирагӣ; *мач.* афсурдагӣ.

gloomy ['glu:mi] *a* (gloomier; gloomiest) торик, тира; *мач.* афсурда.

glorify ['glɔ:riʃaɪ] *v* (glorifies; glorified) машхур кардан, таъриф кардан.

glorious ['glɔ:riəs] *a* машхур, барҷаста.

glory ['glɔ:ri] *n* 1) шӯҳрат: His heroic act won him glory. Фаъолияти қахрамононааш ба ӯ шӯҳрат оварданд. 2) зебогӣ, зебой: the glory of the sunset зебогии фуруди офтоб/фуруб.

glove [glʌv] *n* дастпӯшак.

glow [glou] 1. *n* 1) тобиш, тоб: a glow of heat тобиши гармӣ; 2) шафак, партав: the glow of sunset шафаки

шом; 3) сурхии рухсор: the glow of health on his cheeks сурхии солими рухсорай ӯ;

2. *v* тобидан, барафрӯхтан: The cat's eyes glowed in the dark. Чашмони гурба дар торикӣ метофтанд.

glue [glu:] 1. *n* ширеш: He used glue to repair the book. Ӯ барои тарميمи китоб ширеш истифода бурд.

2. *v* ширеш кардан, часпондан: *мач.* дӯхтан: She glued the broken cup. Ӯ косаи шикастаро ширеш кард. She glued her eyes to the TV. Чашмони ӯ ба телевизор дӯхта шуда буданд.

gnaw [nɔ:] *v* газидан, газида кандан.

go [gou] *v* (went; gone) 1) рафтан, гаштан: The car was going very fast. Автомобил тез мегашт. 2) рафтан, тарк кардан: Has he gone? Ӯ аллакай рафтааст? 3) гузаштан: Summer has gone. Тобистон гузашт. How did the game go? Бозӣ чӣ хел гузашт? 4) кор кардан: The engine went beautifully all day. Мотор рӯзи дароз хуб кор кард. 5) паҳн шудан, тӯл кашидан: The valley goes from east to west. Водӣ аз шарқ ба ғарб тӯл кашадааст.

to go ahead [ə'hed] пеш гузаштан, довом додан: go ahead; давом диҳед; бифармоед;

to go away рафтан: He went away without saying goodbye. Ӯ хайрухуш накарда рафт.

to go back баргаштан: Let's go back to the subject. Биёед ба мавзӯи аввала баргардем.

to go by 1) гузаштан: She waited for them to go by. Ӯ то гузаштани онҳо интизор шуд. 2) гузаштан (вақт): Years went by before they met again. Пеш аз он ки онҳо боз вохӯранд солҳо гузаштанд.

to go down 1) фуру рафтан, фаромандан, нишастан: The sun is going down. Офтоб фуру меравад. 2) паст шудан (*шарҳ, шамол*): The wind has gone down a little. Шамол паст шуд. 3) гарк шудан: The wrecked ship went

down. Киштии ба садама дучор шуда гарк шуд.

to go down in history ба таърих ворид шудан;

to go in даромадан: Please go in first. Мархамат, аввал шумо дароед.

to go in for 1) машгул шудан, одат доштан: Do you go in for sports? Шумо ба варзиш машгул ҳастед? 2) иштирок кардан, супоридан (имтиҳон): I'll go in for the examination next year. Ман соли оянда имтиҳонҳоро месупорам.

to go on 1) давом додан: He went on working. Ӯ корро давом дод. 2) рух додан, рӯй додан: There is nothing interesting going on here at present. Ҳозир дар ин ҷо ягон чизи аҷоиб рух намода истодааст.

to go out 1) баромадан: She went out of the room. Ӯ аз хона баромад. 2) хомӯш шудан: Don't let the candle go out. Нагузоред, ки шамъ хомӯш шавад.

to go through v 1) таҳлил кардан, санҷидан: First we'll go through the homework. Аввал мо вазифаи хонагиро месанҷем. 2) аз сар гузарондан: He went through a serious operation. Ӯ чаррохи ҷиддий аз сар гузаронд.

to go up 1) баромадан: He found it hard to go up the slope. Ба баландӣ баромадан барои ӯ душвор буд. 2) баланд шудан (*нарх*): Apples have gone up. Нархи себ баланд шуд.

to be going to do sth ягон коре (*чизе*) карданӣ шудан: He is going to come here tomorrow. Ӯ нагоҳ омаданӣ аст.

it goes without saying. Худ аз худ маълум, хочати гуфтор нест.

goal [gəʊl] n 1) мақсад, ҳадаф: His goal was to become a doctor. Ҳадафи ӯ духтур шудан буд. 2) дарвоза (*футбол, хоккей ва ғ.*): The hockey player shot the puck into the goal. Бозингари хоккей гӯйро ба дарвоза зад. 3) ҳисоб: They won by three goals to one. Онҳо бо ҳисоби 3:1 бозиро бурданд.

goalkeeper ['gəʊl,ki:pə] n дарвозабон.

goat [gəʊt] n буз, бузгола.

god [gɒd] n худо, парвардигар дон, аллоҳ.

goddess ['gɒdis] n олиха, маҷаз. зани беандоза зебо.

gold [gəʊld] 1. зар, тилло; earrings are made of gold. Гушворҳо аз тилло сохта шудаанд.

2. тиллоӣ: a gold watch тиллоӣ.

golden ['gəʊldn] a тиллоӣ, зар; the golden age of Tajik literature тиллоӣ адабиёти тоҷик;

golden hair мӯи заррин, заррин

golf [gɒlf] n гольф (*намуди бози Британияи Кабир, ИМА кишварҳои дигар*).

gone [gɒn] p. p. аз go.

gong [gɒŋ] n гонг; як навъи зар

good [gʊd] 1. n некӣ, хубӣ; маъна, нафъ: What's the good of this? Аз ин сӯхбат чӣ нафъ аст?

for good абадан;

for the good of ба манфиати;

to do good манфиат овардан, овардан;

it is no good бефоида;

2. a (**better; best**) 1)

писандида: a good student донишхуб; It's good to see you. Аз дидан шумо шод ҳастам. 2) нек: a good word сухани нек; She has always been very good to him. Ӯ доимо ниҳоят хуб вай меҳрубон буд. 3) муфид, фоиданок: This is very good for your health. Ин барои саломати шумо муфид аст.

as good as тақрибан, қариб;

Good night! Шаб ба хайр!

It is very good of you. Шумо меҳрубон ҳастед.

to be good at sth истеъдоди чизе доштан: He is good at mathematics. Ӯ истеъдоди риёзӣ дорад.

goodbye [ˌgʊdˈbaɪ] inter Худо ҳамаҷуз! Худо ниғаҳдор! То дидан! Хайр!

good-looking [ˌgʊdˈlʊkɪŋ] a хубоҷиб.

good-natured [ˌɡʊdˈneɪtʃəd] *a*
 хубон.
good-neighbourly, *амер.* **good-**
neighborly [ˌɡʊdˈneɪbərli] *a* робитаҳои
 ҷустонаи ҳамсоягӣ.
goodness [ˈɡʊdnɪs] *n* хубӣ, нағзӣ.
goods [ɡʊdz] *n* (бо ф. шак. ҷ.
 гонд) мол, молиёт, амвол, бор.
goodwill [ˌɡʊdˈwɪl] *n* хушқалбӣ,
 ҷомандӣ.
goose [ɡuːs] *n* (*pl* geese) гоз, модағоз.
gooseberry [ˈɡʊzbəri] *n* (*pl* gooseber-
 ries) бектошӣ, хортут.
gorgeous [ˈɡɔːdʒəs] *a* бошукӯх,
 ҷотантана.
gossip [ˈɡɒsɪp] **1.** *n* 1) овоза, гайбат:
 You mustn't believe it. It's only gossip.
 Ҷумо бояд ба ин бовар накунад. Ин
 ақат овоза аст. 2) хабарчин, сухан-
 ин, гайбатчӣ: All the town gossips
 were present. Тамоми хабарчинони
 аҳр дар он ҷо иштирок доштанд.
2. *v* (*gossiped*; *gossiping*)
 ҷабаркашӣ кардан, гайбат кардан:
 They gossiped the story all over the
 town. Онҳо ин гапро дар тамоми
 аҳр паҳн карданд.
got [ɡɒt] *past* ва *p. p.* аз *get*.
gotten [ˈɡɒtn] *амер. p. p.* аз *get*.
govern [ˈɡʌvən] *v* идора кардан,
 ҳукмат рондан, ҳукмронӣ кардан.
government [ˈɡʌvənmənt] *n*
 ҳукмат, давлат.
governor [ˈɡʌvənə] *n* ҳоким,
 ҳукмрон, раис.
gown [ɡaʊn] *n* либоси шаб; кабо;
 ҷомай маҳуси судяҳо.
grab [ɡræb] *v* (*grabbed*; *grabbing*)
 ҷабдан, гирифтан, дастгир кардан.
grace [ɡreɪs] *n* зебой, зарофат,
 ҷабандомӣ, виқор.
graceful [ˈɡreɪsfl] *a* дилпазир,
 ҷабандомӣ.
gracious [ˈɡreɪʃəs] *a* тавфиқди-
 ҳанда, ҷайзбахш.

grade [ɡreɪd] **1.** *n* 1) дараҷа; рутба;
 to reach the grade of general рутбаи
 генералӣ гирифтанд; 2) навъ, сифат:
 high grade petrol бензини навъи аъло;
 3) *амер.* синф (*мактаб*): He is in the
 seventh grade. Ӯ дар синфи ҳафтум
 мехонад. 4) *амер.* баҳо: He received
 the highest grades in the class. Ӯ дар
 синф баҳоҳои баландтарин гирифт.
grade school (*ниг. the grades*) *амер.*
 мактаби ибтидоӣ;

2. *v* *амер.* баҳо гузоштан: The
 teacher graded the pupils' test papers.
 Муаллим ба корҳои хаттии талаба-
 гон баҳо гузошт.

grader [ˈɡreɪdə] *n* *амер.* талабаи
 мактаби ибтидоӣ.

gradual [ˈɡrædʒʊəl] *a* тадриҷӣ,
 оҳиста.

graduate **1.** *n* [ˈɡrædʒʊət] соҳиби
 дараҷаи мактаби олий; хатмкунанда:
 an Oxford graduate хатмкунандаи
 донишгоҳи Оксфорд;

2. *v* [ˈɡrædʒʊeɪt] мактаби олиро
 хатм кардан: She did not graduate
 from college. Ӯ коллеҷро хатм накар-
 дааст.

graduation [ˌɡrædʒʊeɪʃn] *n* хатми
 таҳсил, хатми мактаби олий; мароси-
 ми хатми таҳсил.

grain [ɡreɪn] *n* 1) дона, ҷав, гандум:
 the grain harvest ҳосили зироати
 гандумӣ; 2) дона; *мач.* зарра: a grain
 of rice дончаи биринҷ; a grain of
 truth зарраи ҳақиқат; 3) гран (= 0,065
 г).

gram [ɡræm] = **gramme**.

grammar [ˈɡræmə] *n* сарфу наҳв,
 грамматика.

grammar-school [ˈɡræməsku:l] *n*
 мактаби миёнаи давлатӣ (*дар*
Британия Кибир барои кӯдакони син-
 ни 10 то 18 сола, ки ҳуқуқи дохилишавӣ
 ба мактаби олиро медиҳад).

gramme [ɡræm] *n* грамм.

gramophone [ˈɡræməfəʊn] *n* грамо-
 фон.

gramophone record ['græməfəʊn-
rekə:d] *n* сабти грамофон.

grand [grænd] *a* олий, бошукӯх, воло;
in a **grand manner** бо таври бошукӯх.

grandchild ['græntʃaɪld] *n* (*pl* **grand-
children**) набера.

granddaughter ['græn,dɔ:tə] *n* набера
(*духтар*).

grandeur ['grændʒə] *n* бузургӣ,
азамат.

grandfather ['grænd,fɑ:də] *n* бобо.

grandma ['grænma:] *n* *зүфт.* аз
grandmother.

grandmother ['græn,mʌðə] *n* модаркалон.

grandpa ['grænpɑ:] *n* *зүфт.* аз
grandfather.

grandparents ['græn,peərənts] *n*
бобо ва модаркалон.

grandson ['grænsən] *n* набера (*нисар*).

granite ['grænit] *n* санги хоро.

granny ['græni] *n* *зүфт.* аз **grand-
mother**.

grant [gra:nt] 1. *n* бахшиш, ҳадя,
ато, ёрӣ, грант: a government grant
ёрӣи ҳукуматӣ;

2. *v* 1) додан, бахшидан, ато
кардан, мустачоб кардан: to grant
a loan карз додан; He was granted a
pension. Ба вай нафақа доданд.

to **grant permission** ичозат додан; 2)
тасдиқ кардан: I grant that this is true.
Ман тасдиқ мекунам, ки ин амал
ҳақиқат аст;

to **grant a request** дархостро иҷро
кардан;

to **take for granted** хатмӣ шумурдан,
мусаллам пиндоштан; кадри чизеро
надонистан.

grape [greɪp] *n* ангур: a bunch of
grapes хӯшаи ангур.

graphic ['græfɪk] *a* навишташуда,
кашидашуда, тасвиршуда; гра-
фӣкӣ.

grasp [gra:sp] 1. *n* 1) тазъик: маҷ. таъсир; in the grasp
енему дар зери таъсири душман
фаҳмиш, дарк: This work is in
my grasp. Ин кор берун аз фаҳмиш
ман аст.

2. *v* 1) қапидан, гирифтан, бовардан: He grasped the rope.
монро қапид. 2) дарк кардан: He
фаҳмидан: He could not grasp the
meaning. Ӯ мақсади маро нафаҳмид.

grass [gra:s] *n* алаф, гиёҳ.

grasshopper ['gra:shɒpə] *n* малярия.

grassy ['gra:sɪ] *a* (**grassier**; **grassy**)
алафӣ, сиралаф, алафдор; сабз.

grate [greɪt] *n* панҷара.

grateful ['greɪtfl] *a* (*to smb -
kase*; for sth - чизе) сипосдор,
муташаккир, мамнун.

gratification [,grætɪfɪ'keɪʃən] *n*
хушнудӣ, сарфарозӣ.

gratitude ['grætɪtju:d] *n*
сипосгузорӣ (*to smb - ба касе; for sth - барои чизе*).

grave I [greɪv] *n* қабр, қабристон;
monument over a grave ёдгори қабр.

grave II [greɪv] *a* муҳим, қадим;
чиддӣ: a grave response
ҷавобгарии чиддӣ.

gravel ['grævl] *n* рег, сангреза.

graveyard ['greɪvjɑ:d] *n* қабристон.

gravity ['grævɪtɪ] *n* 1) гравитатсия;
сангинӣ, чиддият, аҳамият: the gravity
ity of the international situation
чиддияти вазъи байналмилали
кашиши замин; неруи қозиба: the
of gravity маркази неруи қозиба.

gray [greɪ] *a* = grey.

graze I [greɪz] *v* расидан, қардан;
The ball grazed his arm. Тӯб ба
таш расид.

graze II [greɪz] *v* чардан;
чаридан: The cows are grazing in the
meadow. Говҳо дар марғзор
ранд.

grease [grɪ:s] 1. *n* равгани молиданӣ, равгани думба: a grease pot нуктаи равганин;

2. *v* [grɪ:z] равган молидан/задан, чарб кардан: to grease a car ба автомобил равган молидан.

greasy [grɪ:zi] *a* (**greasier; greasiest**) равганӣ, равгандор, чарбӣ, равган.

great [greɪt] *a* 1) бузург, кабир, кабул, азим: a great mountain кӯхи азим; a great painter рассоми бузург; 2) гуфт. That's great! Бисёр хуб!

Great Britain [ˌgreɪtˈbrɪtən] Британия Кабир.

greatly [ˌgreɪtli] *adv* бисёр, хеле, ниҳоят.

greatness [ˌgreɪtnɪs] *n* бузургӣ.

Greece [grɪ:s] *n* Юнон.

greed [grɪ:d] *n* харисӣ.

greedy [grɪ:di] *a* (**greedier; greediest**) харис, тамаъкор, мумсик.

Greek [grɪ:k] 1. *n* юнонӣ, ахли Юнон;

2. *a* забони юнонӣ.

green [grɪ:n] *a* сабз.

greengrocer [ˌgrɪ:n,grəʊsə] *n* мевафурӯш, сабзавотфурӯш.

greengrocery [ˌgrɪ:n,grəʊsəri] *n* мағозаи мевафурӯшӣ.

greenhouse [ˌgrɪ:nhaʊs] *n* гармхона.

Greenland [ˌgrɪ:nlənd] *n* Гренландия.

Greenwich [ˌgrɪnɪdʒ] *n* ш. Грин(в)ич.

greet [grɪ:t] *v* 1) дуруд гуфтан, табрик кардан, салом кардан: He was greeted by many people. Мардуми виёд уро табрик кард. 2) пешвоз гирифтанд. His speech was greeted by dead silence. Нутқи ӯро бо сукути том пешвоз гирифтанд.

greeting [ˌgrɪ:tɪŋ] 1. *pres. p.* аз greet: The president came in, greeting the newsmen. Президент рӯзнома-нигоронро салом дода вориди хона шуд.

2. *n* табрикот: They exchanged greetings. Онҳо табодули табрикот карданд.

Grenada [greˈneɪdə] *n* Гренада.

grenade [grɪˈneɪd] *n* граната, норинҷак.

grew [gru:] *past* аз grow.

grey [greɪ] *a* 1) тира, хокистарранг: a grey stone building бинои сангини хокистарранг; a grey day рӯзи тира; 2) сафед (*инч. grey-haired*): a grey head сарсафед.

grief [grɪ:f] *n* гам, андӯх, алам.

grievance [ˌgrɪ:vəns] *n* 1) алам, озурдагӣ, хафагӣ: They nursed a grievance against him. Онҳо дар дил нисбати ӯ алам парвариданд. 2) шикоят: What is your grievance? Аз чӣ шикоят доред?

grieve [grɪ:v] *v* 1) гамгин кардан: His bad behaviour grieved his parents. Рафтори бади ӯ волидонашро гамгин кард. 2) андӯхгин будан: She grieved over the death of her father. Ӯ аз вафоти падараш саҳт андӯхгин буд.

grim [grɪm] *a* (**grimmer; grimmest**) 1) шум, торик, тира; *маҷ.* пурвоҳима, пурдаҳшат; a grim smile табассуми шум; 2) бераҳмона: a grim struggle муборизаи бераҳмона.

grin [grɪn] 1. *n* писханд, дандоннамоӣ: There was a foolish grin on his face. Дар рӯяш писханди беақлона хувайдо буд.

2. *v* (**grinned; grinning**) писханд кардан, дандон гиз кардан: He grinned from ear to ear. Ӯ аз гӯш то гӯш писханд мезад. The wolf grinned. Гург дандон гиз мекард.

grind [graɪnd] *v* (**ground; ground**) 1) нарм кардан, орд кардан: We buy coffee beans and grind them ourselves. Мо донаҳои қаҳваро харида худамон оро орд мекунем. 2) чарх гардондан, тез кардан: He ground the axe on the grindstone. Ӯ табарро чарх гардонд. 3) гичиррос занондан: He ground his teeth in rage. Ӯ аз ғазаб

дандонхояшро гичиррос мезад. 4) *гупт.* аз ёд кардан (*инч. grind away*): He is grinding away at English for his examination. У пеш аз имтиҳон забони англисиро аз ёд карда истодааст.

grip [grɪp] 1. *n* гирифт, чангол: He held the rope with a firm grip. Ү ресмонро бо чанголи сахт қапида буд.

2. (**gripped; gripping**) маҳкам гирифтан, қапидан: She gripped the child's hand to keep him from falling. Ү аз дасти кӯдак маҳкам гирифт, то ӯ нагалтад.

groan [graʊn] 1. *n* нола, фарёд: We could hear the groans of the injured man. Мо нолаи марди захмдорро мешунидем.

2. *v* нола кардан, фарёд кардан: His wounded leg made him groan with pain. Дарди пояи ӯ ба нола меовард.

grocer [grəʊsə] *n* аттор, баққол.

grocery ['grəʊsəri] *n* 1) мағозаи баққолий/ атторӣ; 2) (*pl* groceries) молҳои атторӣ/ баққолий.

groove [gru:v] *n* захвор, нов, хат.

grope [grəʊp] *v* даст-даст задан; He groped around in the dark. Дар торикӣ ӯ даст-даст зада роҳ мерафт. **to grope for/after** кофтан (*дар торикӣ*): He groped in the darkness for the door-handle. Дар торикӣ ӯ дастаи дарро мекофт.

gross [grəʊs] *a* дурушт, зишт: gross manners рафтори зишт; a gross violation таҷовузи тоқатнопазир.

ground I [graʊnd] *n* 1) замин; хок: The ground is very rocky here. Хоки ин ҷо серсанг аст. 2) китъаи замин; майдонча; *pl*: a sports ground майдончаи варзиш; the school grounds ҳавлии мактаб. 3) сабаб, асос: They had good grounds for thinking so. Барои ба ин ақида омадан онҳо сабаби кофӣ доштанд.

on the ground of ба сабаби, дар асоси;

ground II [graʊnd] *past va p. p.* аз **grind**: She ground coffee beans. Ү донаҳои қаҳваро орд кард.

groundless ['graʊndlɪs] *a* бесабаб.

groundwork ['graʊndwɜ:k] замина, асос.

group [gru:p] 1. *n* даста, гураҳ: group of people гуруҳи одамон; political group гуруҳи сиёсӣ;

2. *v* гуруҳбандӣ кардан, шудан: The students grouped the teacher. Донишҷӯён муаллим чамъ шуданд.

grove [grəʊv] *n* беша.

grow [grəʊ] *v* (**grew; grown**) зидаш, рӯидан; Tall trees grow near the river. Дарахтони қадбаланд соҳили дарё мерӯянд. 2) зиёд шудан: The crowd has grown larger. Издиҳом тез афзуд. 3) шудан, шудани: growing cold. Хунук шуда истода. 4) парвариш кардан: He grows flowers in his garden. Дар боғаш раи парвариш мекунад.

to grow up ба балогат расидан, шудан, ба балогат расидан, балогат расидан: What will you be when you grow up? Вақте ки ба балогат расидед, кӣ мешавед?

growing ['grəʊɪŋ] 1. *pres. p.* аз **grow**.

2. *a* афзудаистода: a growing content норозигии афзудаистода.

growl [graʊl] *v* гур-гур кардан (*инч. growl out*).

grown [graʊn] *p. p.* аз **grow**.

grown-up ['grəʊnɪp] *n* болорасид, қадрас.

growth [grəʊθ] *n* рушд, афзоиш, пешрафт.

grudge [grʌdʒ] *n* озурдан, қардан.

gruel ['gru:əl] *n* омоч, ҷавшир

grumble ['grʌmbəl] *v* гила кардан, гур-гур кардан, шикоят кардан.

grunt [grʌnt] *v* 1) хур-хур кардан: Pigs grunt as they eat. Хукон ҳама хуроқхӯрӣ хур-хур мекунад. 2) гурдан: The sullen boy grunted at the teacher. Писарча нола карда, узор хос

guarantee [ˌgærən'ti:] 1. *n* гарав, кафолат: a watch with a year guarantee
 2. *v* кафолат додан: to guarantee peace all over the world кафолати сулҳ бар тамоми ҷаҳон додан.

guard [gɑ:d] 1. *n* 1) посбон: an armed guard посбони яроқнок; 2) парвозабон, нигоҳбон, посдор: The guard did not allow him to enter the camp. Посдор ўро вориди ўрдугоҳ будан намонд. 3) *pl* горд: a guards officer афсари горд;

to be on guard посбонӣ кардан;
to be on one's guard хушёр будан;

2. 1) нигоҳбонӣ кардан: The dog guarded the house. Сағ хонаро нигоҳбонӣ мекард. 2) муҳофизат кардан. ҳифз кардан: to guard peace and security сулҳ ва амниятро ҳифз кардан.

guardian [ˈgɑ:diən] *n* нигоҳбон, муҳофиз.

Guatemala [ˌgwɑ:tɪˈmɑ:lə] *n* Гватемала.

guerrilla [gəˈrɪlə] *n* партизан: guerrilla warfare ҷанги партизанӣ, ҷанги ғайрирасмӣ.

guess [ges] 1. *n* тахмин, фарз: That was a good guess. Ин тахмини дуруст буд.

2. *v* 1) ёфтан, тахмин карда ёфтан: He guessed the answer to the riddle. Ӯ ҷавоби ҷистонро ёфт. 2) фарз кардан, тахмин қадан: He could only guess what time it was. Фақат метавонист тахмин кунад, ки соат чанд бошад. 3) *impr.* фикр кардан, шумурдан: I guess you're right. Ба фикрам шумо ҳақед.

guest [gest] *n* меҳмон.

guidance [ˈgɑɪdəns] *n* роҳбарӣ, роҳнамоӣ, ҳидоят.

guide [gɑɪd] 1. *n* 1) роҳнамо: The guide showed them round the museum. Роҳнамо ба онҳо осорхонаро нишон дод. 2) роҳбар, маслиҳатчӣ: Intinct is not always the best guide. Ӯвоҳиҳои дил на ҳама вақт маслиҳатчиҳои бехтарин аст. 3) китоби

роҳнамо, дастур: Guide to London роҳнамои Лондон; a Guide to English Grammar дастури сарфу нахви забони англисӣ;

2. *v* 1) роҳнамоӣ кардан, нишон додан: He guided them through the forest. Ӯ онҳоро барои аз ҷангал гузаштан роҳнамоӣ кард. 2) идора кардан, сардорӣ кардан: He agreed to guide the expedition. Ӯ розӣ шуд ба ин мусофират роҳбарӣ кунад.

guidebook [ˈgɑɪdbʊk] *n* китоби роҳнамоӣ сайёҳон (*туристҳо*).

guide-line [ˈgɑɪdlaɪn] *n* самти асосӣ.

guilt [gɪlt] *n* гуноҳ, айб.

guilty [ˈgɪltɪ] *a* (**guiltier; guiltiest**) гунаҳкор, айбдор, маҳкум.

Guinea [ˈɡɪni] *n* Гвинея.

Guinea-Bissau [ˈɡɪmbɪˈsɑu] *n* Гвинея-Бисау.

guitar [ɡɪˈtɑ:] *n* гитара.

gulf [ɡʌlf] *n* 1) халиҷ: the Persian Gulf. Халиҷи Форс; 2) варта (*ш.ч. маҷ*): The earthquake made a gulf in the earth. Дар натиҷаи заминларза варта ба вучуд омад.

gull [ɡʌl] *n* моҳихӯрак.

gulp [ɡʌlp] 1. *n* қулт: He finished the lemonade in two gulps. Ӯ оби лимӯро бо ду қулт тамома кард.

2. *v* тез-тез фуру бурдан, харисона хӯрдан: He gulped his meal. Ӯ харисона хӯроқашро хӯрд.

gum I [ɡʌm] *n pl* вора, милки дандон: His gums hurt after the tooth was pulled out. Пас аз кандани дандон милконаш дард мекарданд.

gum II [ɡʌm] 1. *n* ширеш: There is no gum on the back of this stamp. Ин нишон ширеш надорад.

2. *v* (**gummed; gumming**) ширеш кардан: He gummed two sheets of paper together. Ӯ ду варақи когазро бо ҳам ширеш кард.

gun [ɡʌn] *n* 1) милтик, таппонча: a starting gun таппончаи варзишӣ; 2) тӯп: the distant boom of guns садои

дури гулдурроси тўпҳо; 3) тири тўп: a salute of twenty guns аз бист тўп паррондан.

gunpowder [ˈɡʌn,paʊdə] *n* борут.

gush [ɡʌʃ] *n* резиш, чараён, борони сел.

gust [ɡʌst] *n* вазиш (*шамол*), борон; *мач*. хурӯш (*ҳиссиёт*, *қаҳр*).

gutter [ˈɡʌtə] *n* 1) обрав: You must clean the leaves from the gutters several times a year. Обравро бояд аз баргҳо сола чанд маротиба тоза кард. 2) чўй: The ball rolled into the gutter. Тўб ба даруни чўй афтод.

guy [ɡaɪ] *n* *амер.* гуфт. бача, чавон, йигит.

Guyana [ɡaɪˈa:nə] *n* Гайана.

gym [dʒɪm] *n* кўтоҳ аз 1) **gymnasium**; 2) **gymnastics**.

gymnasium [dʒɪmˈneɪzɪəm] *n* толо-ри варзишӣ.

gymnastics [dʒɪmˈnæstɪks] *n* бозиҳои варзишӣ.

Gypsy [ˈdʒɪpsɪ] = **Gipsy**.



H h

ha [ha:] *int* Ҳо! Воҳ!

habit [ˈhæbɪt] *n* одат, хислат.

habitual [həˈbɪtʃuəl] *a*

маъмулӣ, ҳемешагӣ.

had [hæd] *past* *ва р. р.* аз **have**

hadn't [ˈhædnt] *гуфт.* кўтоҳ,

not.

Hague, the [heɪɡ] *n* *ш.* Гаага.

hail I [heɪl] 1. *n* жола (*инч.*)

hail of bullets жолаи тир;

2. *v* 1) It hails; It is hailing.

меборад. 2) мисли жола бо
Blows hailed down on his
Зарбаҳо ба пушташ мисли жо
бориданд.

hail II [heɪl] *v* 1) дуруд гуфта

омадед гуфтан; The crowd hail
winner. Издиҳом ба голиб дур
гуфт. 2) садо кардан: He hail
from the other side of the street.

тарафи дигари кўча маро садо

hair [heə] *n* мўй, мўи сар;

colour is her hair? Ранги мўйсар
гуна аст? There's a hair on your
Болои остинатон мўй аст.

hairbrush [ˈheəbrʌʃ] *n* шонаи

haircut [ˈheəkʌt] *n* мўйсар, ко

hairy [ˈheəri] *a* сермўй.

Haiti [ˈheɪti] *n* Гаити.

half [ha:f] 1. *n* (*pl* halves)

нима, ним: half the way нимаро
an hour ним соат; It is half р
Соат шашу ним.

in half, into halves ду нисф;

2. *adv* нисф, ним: The wo
only half done. Кор ҷафат нис
шудааст.

half-heartedly [ˌha:fˈhɑ:tɪdli]

рӯи дудилагӣ.

halfpenny [ˈheɪpni] *n* ним пенс

half-time [ˌha:fˈtaɪm] *n* 1) ни

нимҳафта: to work half-time

ори нопура ё хафтаи нопурра кор
 кардан: 2) ҳисоб дар нимаи бозӣ: The
 game at half-time was 2-2. Ҳисоб дар
 нимаи бозӣ 2:2 буд.

half-way [ˌhaːfweɪ] *adv* нимараҳ,

исфи роҳ:

to meet sb half-way то як андоза
 гузашт кардан.

hall [hɔːl] *n* 1) толор: The hall was
 packed. Толор пури одам буд. 2)

даромадгоҳ: She asked him to wait in
 the hall. Хонум хоҳиш кард, ки вай

дар даромадгоҳ интизор шавад.

hallo [həˈləʊ] *int* ҳей, охой; Салом!

Алло!

halt [hɔːlt] *1. n* истгоҳ: The car
 came to a halt. Автомобил ба истгоҳ
 расид.

2. *v* боздоштан, истондан: The po-
 liceman halted the speeding car. Полис
 автомобилеро, ки бо суръати баланд
 ҳаракат мекард, боздошт.

Halt! Исро!

halves [hɑːvz] *pl* аз **half**.

ham [hæm] *n* гӯшти рон, рони ху-
 ки намакзада ва хушкшуда.

hamburger [ˈhæmbɜːɡə] *n*

хамбургер (гӯшти буридаи гов бо
 нион).

hammer [ˈhæmə] *1. n* болга: ham-
 mer and sickle дос ва болга;

2. *v* 1) задан, кӯфтан: He ham-
 mered a nail into the wall. ӯ меҳро ба
 девор кӯфт. 2) кӯфтан: He hammered
 at the door. ӯ дарро кӯфт.

hammock [ˈhæmək] *n* алвонч.

hamper [ˈhæmpə] *v* монсӯ шудан;
 аз кор боздоштан.

hand [hænd] *1. n* 1) даст: She took
 him by the hand. ӯ аз дасташ гирифт.

2) коргар: a factory hand коргари
 саноат; 3) акрабак (*coat*): a minute
 hand акрабаки дақиқагарди соат;

at hand дар наздиқӣ; тайёр, ҳозир;

by hand дастӣ, хаттӣ;

hand in hand даст ба даст; маҷ. якҷоя,
 муттаҳид;

Hands off! Даст кашед!

Hands up! Даст бардоред!

in hand мавҷуд;

on the one hand... on the other hand... аз

як тараф... аз тарафи дигар...;

to get out of hand аз даст рафтан;

to give/lend sb a hand ба касе кӯмак
 кардан;

to have a hand in sth дар чизе даст
 доштан, иштирок кардан, шарик
 будан;

to play into sb's hands ба манфиати
 касе амал кардан;

to shake hands with даст дода вохурӣ
 кардан;

2. *v* додан: He handed me the book.
 ӯ ба ман китоб дод.

handbag [ˈhændbæg] *n* сумкаи за-
 нона; амер. ҳамён.

handball [ˈhændbɔːl] *n* туби дастӣ;
 ҳэндбол (бозӣ).

handbook [ˈhændbuk] *n* китоби
 раҳнамо.

handful [ˈhændful] *n* мушт; як
 мушт; гурӯҳе.

handicap [ˈhændɪkæp] *n* монса, боз-
 гашт, сад.

handicaped [ˈhændɪkæpd] *n* маъюб,
 шахсе, ки ягон иллати ҷисмонӣ дорад.

handicraft [ˈhændɪkraːft] *n* ҳунар.

handier [ˈhændiə] *ниг.* **handy**.

handiest [ˈhændiɪst] *ниг.* **handy**.

handkerchief [ˈhæŋkətʃɪf] *n*
 дастрӯймол, рӯмолча.

handle [ˈhændl] *1. n* даста, қабза:
 He turned the handle to the right. ӯ
 дастаро ба тарафи рост тоб дод.

2. *v* 1) даст задан ба: Don't handle
 that book until you wash your hands.
 То дастҳоятонро нашӯед, ба китоб
 даст назанед. 2) рафтор кардан: Han-
 dle with care! Эҳтиёт кунед! Напарто-
 ед! 3) идора кардан: This car is easy to
 handle. Идора кардани ин мошин
 осон аст. He handled the situation very
 well. ӯ вазъи баамаломадаро хеле
 ҳуб идора кард.

handlebar ['hændlba:] *n* даста (*велосипед*).

hand-made [,hænd'meid] *a* кори дастй.

handsome ['hænsəm] *a* зебо, хушандом, хушкиёфа.

handwriting ['hænd'raitɪŋ] *n* хат, дастхат.

handy ['hændɪ] *a* (**handier; handiest**)
1) судманд: *a handy device* асбоби судманд. 2) мавчуда, наздик: *The shops are quite handy.* Мағозаҳо тамоман наздик ҳастанд. 3) чобук, чолок, мохир: *She is handy with a needle.* Ӯ дӯзандаи мохир аст.

hang [hæŋ] *v* (**hung; hung, аммо hanged; hanged**) 1) овезон шудан: *The monkey was hanging by its tail.* Маймун бо думаш овезон шуда буд. 2) овехтан: *He hung the picture on the wall.* Ӯ расмро ба девор овезон кард. *He hung his head in shame.* Ӯ аз шарм сараашро фаровард. 3) қатл кардан, ба дор овехтан: *The criminal was hanged.* Қинояткорро ба дор овехтанд.

to hang about/around дур нарафтан; овора гаштан: *He hung about all day doing nothing.* Ӯ рӯзи дароз бекор ва овора гашт.

to hang back чуръат накардан;

to hang on қапидан: *The guide told them to hang on to the rope.* Роҳбалад ба онҳо гуфт, ки ресмонро қапанд.

to hang together муттаҳид шудан, якҷоя шудан: *Those opposed to the proposal hung together.* Муқобилони пешниҳод бо ҳам муттаҳид шуданд.

to hang up 1) овезон кардан: *They hung up a notice.* Онҳо эълон овезон карданд. 2) гӯшаки телефонро партофтанд, овезон кардан: *She hung up on me.* Ӯ гӯшаки телефонро партофт (*гуфтугӯро бо ман қатъ гардонд*).

hangar ['hæŋə] *n* паногоҳ.

Hanoi [hæ'noɪ] *n* иш. Ханой.

happen ['hæpən] *v* 1) рӯй додан, рух додан: *A wonderful thing happened to*

me yesterday. Дирӯз воқеаи аман рух дод. 2) тасоиттифоқан корро кардан, рух: *The house happened to be empty.* Иттифоқан хона холӣ будааст. *He happened to see him yesterday.* Дирӯз тасодуфан ӯро дид.

happier ['hæpiə] *ниг. happy.*

happiest ['hæpiɪst] *ниг. happy.*

happily ['hæpɪli] *adv.*

хушбахтона, хушхолона: *They were happily together.* Онҳо хушбахтона якҷоя зиндагӣ мекарданд. 2) хушбахтона: *Happily, no one was hurt in the fire.* Хушбахтона аз оташ кас надида.

happiness ['hæpɪnɪs] *n* хушбахтӣ.

happy ['hæpɪ] *a* (**happier; happiest**)

хушбахт;

Happy birthday! Рӯзи таваллудингиз рақ!

(A) Happy New Year! Соли навингиз рақ!

harbour ['hɑ:bə] *n* бандар.

hard [hɑ:d] 1. *a* 1) сахт, муштӣ: *a hard surface* рӯйи сахт, қабати сахт. 2) мушқил, душвор: *hard work* мушқил душвор; *It's hard to know what he is really thinking.* Дар чӣ фикр аст, ӯро доништан мушқил аст. 3) қатъӣ: *a hard blow* зарбаи сахт;

2. *adv* 1) сахт, шадид: *He pushed hard on the lever.* Ӯ фишангро ба қатъӣ зор кард. *It is raining hard.* Баран шадид меборад. 2) богайрат, бо қатъӣ: *He tried hard.* Вай ба қатъӣ ҳаракат кард.

harden ['hɑ:dn] *v* 1) сахт шудан, қатъӣ шудан: *He made a clay bowl and put it in the sun to harden.* Ӯ аз гил коса сохта, онро дар офтоб гузошт то сахт шавад. 2) қатъӣ шудан, қатъӣ қилиш: *Life in the mountains hardened him.* Ҳаёти кӯхистонаш қатъӣ қилди. 3) бераҳм шудан, қатъӣ қилиш: *His heart hardened.* Қалби ӯ бераҳм шудааст.

hardly ['hɑ:dli] *adv* 1) базӯр, қатъӣ: *He hardly had time to have breakfast.*

news of him. Дар бораи ӯ ҳеҷ хабаре нагирифтанд. 3) хӯрдан, нӯшидан: Will you have another cup of tea? Боз як пиёла чой нӯшидан мехоҳед? 4) **have got** *гуфт.* = **have:** Have you got a pencil? Қалам доред? 5) *бо масдар:* бояд, боистан. You'll have to help him. Шумо бояд ба ӯ кумак расонед. 6) *бо нурқунанда+сифати ф. з. г. амалро мефаҳмонад, ки аз тарафи мубтадо иҷро шудааст.* He had his hair cut. Ӯ мӯйсарашро гирифт. We had our photos taken. Мо суратамонро гирифтём. I had my money stolen. Пулҳоямро дуздиданд. 7) *ф. ёр. шак. перфект:* Has he done his job well? Оё ӯ корашро хуб анҷом додааст? He said he had had breakfast already. Гуфт, ки аллақай ноништа кардааст. **to have a good/nice time** вақти хуб гузаронидан; **to have on** дар тан доштан: She had a new dress on. Ӯ куртаи нав дар тан дошт. **to have sb do sth** касеро коре фармудан: He had the mechanic examine the car brakes. Ӯ механикero фармуд то тормозҳои автомобилро санҷад. **to have to do with** муносибат доштан: He had nothing to do with it. Ӯ ба ин кор ҳеҷ муносибат надошт.

haven't ['hævnt] *гуфт.* кӯтоҳ аз **have not.**

hawk [hɔ:k] *n* боз, шоҳин.

hay [heɪ] *n* алафи хушк.

Make hay while the sun shines. *Зарб.* ~ Кори имрӯзаро ба фардо магузор.

hazard ['hæzəd] *n* хатар.

H-bomb ['eɪtʃbɒm] *n* ш. кӯтоҳ аз hydrogen bomb бомбаи водородӣ.

he [hi:] *pron* ӯ (*мард*).

head [hed] **1.** *n* 1) сар: He shook his head. Ӯ сарашро чунбонд. 2) раҳбар, сарвар: head of state роҳбари давлат; 3) қисмати болоӣ ё пеш: the head of a mountain қуллаи кӯҳ; 4) сар, калла: the head of a pin нӯги сарсӯзан; the

head of a nail сараки меҳ; 5) **head-master** мудир ё head мудир (зан): You've got to go to the head during the break. Ҷаннафус шумо бояд ба пеш равед.

at the head бо роҳбарии, бо сар бо сарвари;

from head to foot аз сар то по;

Two heads are better than one Як сар хуб аммо дуто беҳтар

2. *a* асосӣ (*сар*): the head of a school сарҷарроҳ; the head teacher раҳбар мактаб;

3. *v* 1) роҳбарӣ кардан, раҳбарӣ кардан: The minister headed the government. Вазир ба ҳайати сарварӣ мекард. 2) гардондан, раҳбарӣ кардан: The captain headed northward. Капитан киштиро раҳбарӣ рафи шимол гардонд.

heading ['hedɪŋ] **1.** *pres. p* раҳбарӣ кардан: We're heading for home. Ҷаннафус шумо тарофи хона равон ҳастем.

2. *n* сарлавҳа: under the heading of таҳти сарлавҳаи.

headache ['hedeɪk] *n* дарди сар

headlight ['hedlaɪt] *n* фароши (автомобил).

headline ['hedlaɪn] *n* сарлавҳа

headlong ['hedlɒŋ] *adv* 1) бо қуръа: He fell headlong. Ӯ галтид. 2) бошитоб, саросон: He rushed headlong into danger. Ӯ бошитоб худро ба оғӯши хатар рафт.

headmaster [,hed'mɑ:stə] *n* раҳбар мактаб (*мард*).

headmistress [,hed'mɪstrɪs] *n* раҳбар мактаб (*зан*).

headphone ['hedfəʊn] *n* гӯшӣ

headquarters [,hed'kwɔ:təz] *n* маркази фармондеҳӣ, марказӣ.

headway ['hedweɪ] *n* пешравӣ: to make headway рафт; *мач.* пешрафт кардан

heal [hi:l] *v* 1) шифо додан

all sorrows. Вакт бехтарин шифо
ст. 2) шифо ёфтан: His wound
d quickly. Чарохати ӯ зуд шифо

health [helθ] *n* тандурустӣ; to be in
health сихату саломат будан.

healthier ['helθiə] *инг.* healthy.

healthiest ['helθi:st] *инг.* healthy.

health-resort ['helθri:'zɔ:t] *n* курорт.

gox.
healthy ['helθi] *a* (healthier; healthi-
аломат, тандуруст.

hear [hi:p] 1. *n* тӯда, тӯп: a hear of
тӯдаи китобҳо; a hear of trou-
ушкилоти зиёд;

у тӯда кардан, чамъ кардан:
heard the fallen leaves. Онҳо
қои рехтаро тӯда карданд.

hear [hiə] *v* (heard; heard) 1)

дан: They heard him open the
Онҳо шуниданд, ки ӯ дарро
д. 2) гӯш кардан: He loved to
the tales of the old sailor. ӯ гӯш
ани хикояҳои маллоҳи пирро
медошт.

hear from хабар расидан, шунидан:
often heard from him. Ба онҳо
аз ӯ хабар мерасид.

hearing ['hiəriŋ] 1. *pres. p.* аз hear:

ng her enter the room he stood up
set her. Даромалани ӯро ба хона
да аз ҷояш хест, то салом диҳад.

n 1) шунавоӣ: Her hearing is get-
worse. Шунавоии ӯ бад шуда
ааст. 2) гузориш: They gave him

r hearing. Онҳо гузориши ӯро
рафои шуниданд.

hearing дар масофаи шунавоӣ:

of hearing берун аз масофаи
воӣ.

heard [hə:d] *past va p. p.* аз hear.

heart [ha:t] *n* 1) дил, қалб: She has
t heart. ӯ дили нарма дорад. 2)

ати марказӣ: in the heart of the

ар марказӣ шаҳр; in the heart of

rest дар мобайни чангал;

rt дар қалб, дар дил;

rt аз ёд, аз бар;

from the bottom of one's heart аз тахти
дил, аз дилу чон, бо чону дил;

the heart of the matter мағзи/ҷавҳари
масъала, асли матлаб;

to lose heart маъюс шудан, ноумед
шудан;

to take sth to heart ба дил наздик
гирифтан;

with all one's heart аз самими қалб,
сидқан.

hearth [ha:θ] *n* оташдон, хӯра.

heartier ['ha:tiə] *инг.* hearty.

heartiest ['ha:ti:st] *инг.* hearty.

heartily ['ha:tɪli] *adv* қалбан, аз
тахти дил.

heartly ['ha:ti] *a* (heartier; heartiest)

1) қалбӣ, самимона: a hearty welcome
қабули самимона; 2) фаровон: a
heartly breakfast хӯроқи фаровон.

heat [hi:t] 1. *n* 1) гармӣ, ҳарорат:
тафсон: the heat in the room гармии
хона; in the heat of the day дар рӯзи
тафсон; 2) гармӣ (*физикӣ*): heat energy
энергияи гармӣ:

2. *v* 1) гарм шудан: The water
heated slowly. Об тадричан гарм
шуд. 2) гарм кардан: The fireplace
heats the room. Оташдон хонаро гарм
мекунад.

heated ['hi:tid] 1. *past va p. p.* аз heat
2.

2. *a* гарм: a heated debate баҳси
гарм.

heater ['hi:tə] *n* дастгоҳе, ки об ё
хаворо гарм мекунад, бухорӣ, асбоби
гармдиҳанда, гармкунак.

heating ['hi:tiŋ] 1. *pres. p.* аз heat 2.:
Wait a moment, I'm heating the water
now. Як дам истед, ман хозир об
гарм мекунам.

2. *n* гармкунӣ, гармидиҳӣ: central
heating гармидиҳии марказӣ.

heaven ['hevŋ] *n* осмон, фалак, гар-
дун.

heavenly ['hevnlɪ] *a* осмонӣ.
биҳиштӣ, илоҳӣ.

heavier ['heviə] *инг.* heavy.

heaviest ['hevi:st] *инг.* heavy.

heavily ['hevili] *adv* 1) вазнин, зиёд: a heavily loaded вазнин боршуда; 2) зиёд: a heavily populated area ноҳияи аҳолии зиёд дошта.

heavy ['hevi] *a* (**heavier; heaviest**) 1) вазнин а heavy stone санги вазнин; heavy industry саноати вазнин; 2) шадид, сахт: a heavy rain борони шадид/сахт.

hectare ['hekta:] *n* гектар.

hedgchog ['hedʒhɔg] *n* хорпушт.

hedge [hedʒ] *n* сад, рохбанд: *мач. монса.*

heel [hi:l] *n* 1) пошна: He cut his heel on a stone. Санг пошнаашро буррид. 2) пошна, пойафзол: These shoes are worn down at the heels. Пошнаи ин пойафзол хӯрда шудааст.

to take to one's heels гурехтан.

height [hait] *n* 1) баландӣ: This plane can fly at great heights. Ин тайёра метавонад дар баландии зиёд парвоз кунад. 2) қад: He is a man of average height. Ӯ марди миёнақад мебошад. 3) баландӣ, теппа: Their house was on the heights. Хонаи онҳо болои теппа ҷойгир шуда буд. 4) авҷ, дар айн: at the height of summer дар авҷи/айни тобистон.

heighten ['haitn] *v* баланд кардан, зиёд кардан.

heir [eə] *n* ворис, меросхӯр (*мард*).

heiress ['eəris] *n* ворис, меросхӯр (*зан*).

held [held] *past va p. p. аз hold* 2.

helicopter ['helikɔptə] *n* вертолет, чархбол.

hell [hel] *n* дӯзах, чаҳаннам.

he'll [hi:l] *суф. кӯтоҳ. аз he will.*

hello [he'lou] = **hallo.**

helmet ['helmit] *n* кулоҳ (*отатинатон*).

help [help] 1. *n* ёрӣ, мадад: Do you need any help. Ба шумо ёрӣ лозим аст?

2. *v* 1) кӯмак кардан, ёрӣ додан: She helped him with his work. Ӯ ба қораи кӯмак кард. 2) зиёфат додан: Help yourself/ yourselves! Марҳамат таом

хӯред! May I help you to Иҷозат диҳед ба шумо моҳия кунам. 3) бо феъли модаль худдорӣ карда натавонистан: not help thinking of it. Ӯ намедар ин бора фикр накунад.

helper ['helpə] *n* ёрдамчи, ёр

helpful ['helpfl] *a* фоидади фиатнок.

helping ['helpɪŋ] 1. *pres. p.* I'm busy helping my mother. Модарам кӯмак мерасонам.

2. *n* сахм, табак, коса Give me another helping of please. Лутфан ба ман боз шӯла диҳед. (*барои як кас*).

helpless ['helplis] *a* натавон

Helsinki ['helsɪŋki] *n* ш. Хе

hemisphere ['hemɪsfɪə] *n* ни

hen [hen] *n* мурғ, мокиё хонагӣ.

hence [hens] *adv* аз ин рӯ, ин, аз ин ҷиҳат.

henceforth [,hens'fɔ:θ] *adv* аз ин пас, аз ин баъд.

her [hə:] *pron* ӯ, ӯро, он ӯ он зан, моли он зан: These friends. Инҳо дӯстони ӯ мебошанд. She told us about her friends. Дар бораи дӯстонаш ба мо на

herb [hə:b] *n* гиёҳ, алаф, бутта.

herd [hə:d] *n* рама, гала.

here [hiə] *adv* 1) ин ҷо, дар ин ҷо: I live here. Ӯ дар ин ҷо зиндагӣ мекунад. 2) ба ин ҷо, ба ин тараф: Sit in the chair here. Курсиро ба ин тараф ниҳед. 3) ана, мана: Here's the book. Ана китоб

here and there ин ҷо ва он ҷо;

here goes! Ҳар чӣ бодо бод!

here is to you! Ба саломатии шумо!

here we are! Билохира расидем!

neither here nor there на ин ҷо, на он ҷо.

hereabout(s) ['hiərə,baut(s)]

хамин наздикиҳо, дар ин ҳама ҷо, ин тараф.

hereafter [hiə'ɑ:ftə] *adv* аз ин пас,
аз ин. дар оянда.

hereaway [hiə'ə:wei] *adv* ба ин та-
дар ин атроф, ба ин ҷо, дар ин

herely ['hiə'baɪ] *adv* ба дин васила,
ин роҳ, аз ин ҷо, дар натиҷаи ин.

herein ['hiə'ɪn] *adv* дар ин бора,
ин маврид.

hereof [hiə'ɔv] *adv* аз ин,
қадлик ба ин, аз ин ҷо, дар ин ху-
the books hereof китобҳои инҷо.

hereto ['hiə'tu:] *adv* бо ин (нома),
ин васила.

heretofore ['hiətu'fɔ:] *adv* пеш аз ин,
тар. собикан, қаблан.

hereupon ['hiə'ə'rɒp] *adv* дар нати-
ин. аз ин рӯ, пас аз ин.

herewith ['hiə'wið] *adv* бо ин нома,
роҳи ин нома, бар ин васила.

hereditary [hi'reditəri] *n* ирсӣ,
дарзодӣ, ниёӣ.

heredity [hi'rediti] *n* ирсият, вори-

heritage ['heritidʒ] *n* мерос.

hermit ['hæ:mit] *n* гӯшанишин.

hermitage ['hæ:mitidʒ] *n* эрмитаж.

hero ['hiə'əu] *n* қаҳрамон.

heroic [hi'rəʊɪk] *a* қаҳрамонона.

heroine ['herəʊɪn] *n* қаҳрамонзан.

heroism ['herəʊɪzəm] *n* қаҳрамонӣ.

herring ['herɪŋ] *n* шохмоҳӣ.

hers [hɜ:z] *pron* аз онӣ ӯ, моли он
The book is hers. Китоби ӯ.

herself [hɜ:'self] *pron* 1) ба худ (он
): She came to herself. Ӯ ба худ
ад. 2) худаш (он зан): She told me
self. Худаш ба ман гуфт. 3) худро:
fell and hurt herself. Ӯ афтада
ро маъюб кард.

by herself танҳо, худаш: She lived
all by herself. Ӯ дар он ҷо танҳо
аш зиндагӣ мекунад

he's [hi:z] *гуфт.* кӯтоҳ аз **he is** ё **he has**.

hesitate ['hezɪteɪt] *v* чуръат
накардан, дудила шудан; тааммул
кардан.

hesitation [ˌhezɪ'teɪʃn] *n* тааммул,
дудилагӣ, бечуръатӣ.

heterogeneous [ˌhetərə'dʒi:niəs] *a* гу-
ногун, гуногунчинс, гуногунтаркиб.

hey [heɪ] *int* хой! ой! охой! хай!

hid [hɪd] *past* ва *p. p.* аз **hide II**.

hidden ['hɪdn] *p. p.* аз **hide II**.

hide I [haɪd] *n* пӯст, чарм: He sold
animal hides. Ӯ пӯсти хайвонот
мефуруҳт.

hide II [haɪd] *v* (**hid; hid, hidden**)
пинҳон кардан, пинҳон шудан: I'll
hide behind the door. Ман аз пушти
дар пинҳон мешавам.

hide-and-seek [ˌhaɪdənd'si:k] *n* руст-
рустакон (*бозӣ*).

hideous ['hɪdɪəs] *a* зишт.

hiding ['haɪdɪŋ] **1.** *n* паноҳгоҳ: He is
in hiding. Ӯ дар паноҳгоҳ аст.

2. pres. p. аз **hide II**: Where are you
hiding? Ту дар кучо пинҳон мешавӣ?

high [haɪ] **1.** *a* 1) баланд: at high
speed бо суръати баланд; high ideals
ормонҳои баланд; 2) олай: a high
command сарфармондеҳи олай; higher
education маълумоти олай; 3) саҳт: a
high wind шамоли саҳт

it is high time кайҳо, аллакай: It's high
time we went. Кайҳо бояд мерафтем.

high school мактаби миёна (*дар Бру-
таниаи Кабир мактаби давлатӣ ба-
рои кӯдакони синни 12-14 то 16-18
сола: дар ИМА аз 14-15 то 18 сола*);

2. adv 1) баланд: They climbed
high. Онҳо баланд бароманданд. 2)
саҳт: The wind is blowing high. Ша-
мол саҳт мевазад.

highland ['haɪlənd] *n* кӯхистон,
кӯхсор.

highlight ['haɪlaɪt] *n* баҳши чолиб,
нуктаи муҳим, чолибтарин ва
муҳимтарин баҳши чизе.

highly ['haɪli] *adv* 1) хеле, ниҳоят: a highly interesting article мақолаи ниҳоят ачиб; 2) баланд: a highly paid worker коргари баландмаош.

highway ['haɪwei] *n* шоҳроҳ, роҳ, гузаргоҳ.

hijack ['haɪdʒæk] *v* ғасб кардан (*тайёра ва ғ.*).

hike [haɪk] 1. *n* пиёдаравӣ, пиёдагардӣ: They went on a hike yesterday. Дирӯз онҳо ба пиёдагардӣ рафтанд.

2. *v* пиёда рафтан; сайёҳат кардан, ба сайёҳат баромадан: The boys hiked to their camp by the lake. Бачаҳо пиёда ба урдугоҳи назди кӯл буда расиданд.

to go hiking ба саёҳат баромадан.

hill [hɪl] *n* теппа, пушта.

hillside ['hɪlsaɪd] *n* домана, доманаи кӯҳ.

him [hɪm] *pron* ӯро (*он мард*ро); ба ӯ (*ба он мард*).

himself [hɪm'self] *pron* 1) худ: He blamed himself for the whole thing. Ӯ барои хама кор худро гунаҳкор мекард. 2) худаш: He did it himself. Ӯ ин корро худаш кард. 3) худро: He cut with a knife himself. Ӯ худро бо корд бурид. (**all**) **by himself** танҳо: He went there all by himself. Ӯ танҳо ба он ҷо рафт.

hinder ['hɪndə] *v* халал расондан, монеъ шудан.

Hindu [hɪn'du:] 1. *n* хинду;

2. *a* хиндӣ.

Hindustan [hɪndu'sta:n] *n* Хиндустон.

hinge [hɪndʒ] *n* халка; ошикмаъшук; часпак.

hint [hɪnt] 1. *n* ишора, имо: He ignored her hint. Ӯ ба имои зан диққат надод.

to give/drop a hint ишора кардан, имо кардан;

to take a hint имо/ишораро фаҳмидан; 2. *v* ишора кардан, имо кардан (*to sb* - ба касе); *at sth/sb* - ба чизе/касе):

He hinted to me that he knew. Ба ман ишора кард, ки дар медонад.

hip [hɪp] *n* рон; миён.

hippopotamus [hɪpə'pɒtəmə] *n* пи обӣ, баҳмут.

hire ['haɪə] *v* 1) ба кор гирифт;

кабул кардан: They hired several workers. Онҳо чанд коргари гирифтанд. 2) киро кардан; ишора гирифтанд: They hired a car. Онҳо қайик киро карданд.

Hiroshima [hɪ'rɒʃɪmə] *n* Хиросима.

his [hɪz] *pron* аз они вай, он (*он мард*): These are his children. Фарзандони ӯ хастанд. He has five children. Ӯ дар бораи фарзандонаш гап зад.

hiss [hɪs] 1. *n* садо (*ошик* хуштак: They heard the hiss of the snake. Онҳо садои баромадани букаро нидаанд.

2. *v* садо баровардан, хуштак шудан: The snake hissed at him. Ба тарафи ӯ хуштак кашид.

historic(al) [hɪs'tɒrɪk(ɪ)] *a* таърихӣ.

history ['hɪstəri] *n* таърих.

hit [hɪt] 1. *n* 1) зарб, зарба: The ball hit him on his head knocked him out. Ҷола ба сараш задашуда, ӯро ба ҳалтонд. 2) расидан: There were ten hits and five misses. Се тир ба ҳалтонд ва панҷто хато хӯрданд. 3) намоиш, филм ё суруди маъмулӣ: The song was a hit. Суруд писанди мардум буд.

hit parade рӯйхати машҳуртарин сурудҳои эстрада;

2. *v* (**hit**; **hit**; *pres. p.* **hitting**): The child hit his head against the table. Кӯдак сарашро бар миз расидан: He hit the target. Ӯ шон расид.

hitch-hike ['hɪtʃhaɪk] *v* муфозирона шудан.

hitherto [hɪðə'tu:] *adv* то ҳол, то ин ҷо, пеш аз ин.

ive [haiv] *n* канду; гурӯҳ, издихом;

занбӯр, селай занбур.

harse [hɑ:s] *a* гирифта (*садо*), хирсадо.

hobby ['hɒbi] *n* (*pl* hobbies) кори

хоббӣ, шугл, машгулияти дошта.

hockey ['hɒki] *n* чавгонбозӣ.

hose [həu] *n* каланд.

hog [hɒg] *n* хук.

hoist [hɔist] *v* барафрохтан.

hold [hould] 1. *n*: to catch/ get/ take of sth гирифтан, капидан: He took a good hold of the rope. Ҷ ресмонро сахт капид.

2. *v* (**held**; **held**) 1) доштан; доштан He held the book in his hand. Вай дар даст китоб дошт. Will you hold the rope? Оё ресмонро бардорӣ? 2) доро будан: He holds 10 acres of land. Ӯ дорои ду акр замин мебошад. 3) ишгол кардан (*вазифа*, *мансаб*): He held office for a long time. Вай ин мансабро муддати

оз ишгол кард. 4) гунҷоиш доштан; гунҷоштан: This bottle holds one liter. Ин шиша як литр гунҷоиш дошта. 5) шумурдан: I hold him to be responsible for the crash. Ман чунин шуморам, ки ӯ барои рух додани ҳамадама чавобгар аст. 6) гузаштан: Talks were held in a friendly atmosphere. Музокирот дар вазъияти

тона гузашт.

hold back 1) худдорӣ кардан, боздордан: He could not hold back his anger. Ӯ наметавонист кахрашро боздордан. 2) нигоҳ доштан, пинхон кардан: They held back some important information. Онҳо баъзе маълумотро пинхон карданд.

hold on капидан, доштан; истодан, истодан шудан: The child held on to his mother's hand. Кӯдак дасти модарро сахт дошт. Hold on a minute! Дақиқа истед!

hold one's tongue забонро доштан, муш будан, сукут будан;

to hold out 1) даст дароз кардан: She held out her hand. Вай даст дароз кард. 2) тоб овардан, тоқат кардан: They could not hold out any longer. Онҳо дигар тоб оварда наметавонистанд.

to hold up боз доштан, монеъ шудан: The work was held up for three days. Кор ба муддати се рӯз боз дошта шуд.

holder ['houldə] *n* доранда, ишголкунанда (*ҷои*за, *нишона*).

hole ['houl] *n* 1) шикоф, сӯрох: There's a hole in this glove. Ин дастпӯшак сӯрох дорад. 2) чуқурӣ: They dug a deep hole in the ground. Онҳо дар замин чуқурӣ канданд. 3) лона, хона, сӯрох: The mouse ran into the hole. Муш ба хонааш давид.

holiday ['hɒlɪdi] *n* 1) ид, рӯзи истироҳат: a national holiday иди миллӣ; Sunday is a holiday in many countries. Якшанбе дар кишварҳои зиёд рӯзи истироҳат аст. 2) (*инч. pl*) таътил, руҳсатӣ: He is on holiday. Ӯ дар руҳсатӣ аст. Their summer holidays began yesterday. Таътили тоби

стонаи онҳо дина сар шуд.

holier ['hɒliə] аз **holy**.

holiest ['hɒliɪst] аз **holy**.

Holland ['hɒlənd] *n* Голландия.

hollow ['hɒləu] 1. *n* охурча, ковок, маҷ. бемағз: a hollow in the road охурчаи роҳ;

2. *a* 1) холӣ: a hollow ball кураи холӣ; a hollow tree дарахти ковок; 2) hollow cheeks руҳсораҳои фурурафта.

holy ['həʊli] *a* (**holier**; **holiest**) муқаддас; пок.

homage ['hɒmɪdʒ] *n* эхтиром, байъат, хурмат;

to do/pay homage to sb изхори эхтиром кардан.

home [həʊm] 1. *n* 1) хона, истикоматгоҳ, манзил: He leaves home early in the morning for the office. Ӯ сахарии барвақт аз хона ба кор меравад. 2) манзили волидайн:

едод: a hopeful student донишчӯи
едбахш; a hopeful beginning оғози

умед.
hopeless ['həʊplɪs] *a* 1) ноумед: It is a hopeless situation. Вазъият нодона буд. 2) ноумед. He was disappointed so often that he became hopeless. Ӯ чунон тез-тез дилхунук шуд, ки умедашро аз хама чиз ӯнд.

hopscotch ['hɒpskɒtʃ] *n* бозии акар.

horizon [hə'raɪzn] *n* 1) уфук: They could see a huge ship on the horizon. Ӯ ар уфук онҳо киштии калонро динд. 2) чахонбинӣ, савияи дониш (pl): He widened his horizons by reading many books. Тавассути мутолиаи китобҳои зиёд ӯ савияи дониши худро баланд бардошт.

horizontal [,hɒrɪ'zɒntl] *a* уфукӣ.

horn [hɔ:n] *n* шох; тоҷи сари ӯнварон; шайпур, карнай.

horrible ['hɒrəbl] *a* даҳшатнок, ӯхиманок.

horrid ['hɒrɪd] *a* сахмнок, нафрамез.

horrify ['hɒrɪfaɪ] *v* (**horrifies; horrifies**) тарсидан, бо ҳарос андохтан.

horror ['hɒrə] *n* тарс, ваҳшат, нафрат.

horse [hɔ:s] *n* асп.

horseman ['hɔ:smən] *n* (*pl* **horsemen**) савор.

horsepower ['hɔ:s,paʊə] *n* кувваи сп.

horseshoe ['hɔ:sʃu:] *n* наъли асп.

hose [həʊz] *n* остин; шохоб; ӯроби баланд, ҷӯроби кутох; шланг; ӯда.

hospitable ['hɒspɪəbl] *a* меҳмоннавоз, меҳрубон.

hospital ['hɒspɪtl] *n* беморхона, бемористон, маризхона;
be in hospital дар беморхона хобфтан.

hospitality [ˌhɒspɪ'tæhtɪ] *n* меҳмоннавозӣ.

host [həʊst] *n* сохибхона, мизбон.

hostage ['hɒstɪdʒ] *n* гаравгон.

hostel ['hɒstl] *n* хобгоҳ.

hostess ['həʊstɪs] *n* сохибхоназан, зани мизбон.

hostile ['hɒstəl] *a* душманона.

hostility [hɒs'tɪlɪtɪ] *n* (*pl* **hostilities**) 1) душманӣ, адоват, хусумат: He felt no hostility towards me. Вай нисбати ман ягон хусумате надошт. 2) *pl* амалиёти харбӣ: to open/end hostilities оғоз кардан/кאַть кардани амалиёти харбӣ.

hot [hɒt] *a* (**hotter; hottest**) 1) гарм, тафсон: I'm hot. Ман гарм шудам. It's hot here. Ин ҷо хеле гарм аст. 2) оташин, тундмиҷоз: He has a hot temper. Вай тундмиҷоз аст.

hot dog хотдог (*нон бо ҳасиби гарм*).

hotbed ['hɒtbed] *n* гармхона, парваришгоҳ; маҷ. сарчашма, манбаъ.

hotel [həʊ'tel] *n* меҳмонхона.

hothouse ['hɒthaus] *n* гулхонаи шишагӣ, гармхона.

hound [haʊnd] *n* сағи шикорӣ, сағи тозӣ.

hour ['aʊə] *n* соат, як соат иборат аз 60 дақиқа;

an hour and a half якуним соат.

house I. *n* [haus] (*pl* **houses** ['haʊzɪz]) 1) хона: He rented a house. Вай хона иҷора гирифт; 2) маҷлис (*дар парламенти*);

3. *v* [haʊz] паноҳ бурдан, чойгир кардан. The cottage houses ten people. Дар ин хона даҳ кас чойгир карда мешавад.

household ['haʊshəʊld] *n* 1) хонавода, аҳли оила: The household was already awake at seven in the morning. Соати ҳафти саҳар тамоми хонавода ба по буд. 2) хонадорӣ: household goods Лавозимот ва ашёи хона; The household expenses were

high. Харочоти хонадорй хеле зиёд буданд.

housekeeper ['hauski:pə] *n*
хонадор, хизматгор.

housewife ['hauswaif] *n* (*pl* housewives) сохибхоназан.

housing ['hauziŋ] *n* хонасозй; панох; махаллаи истикомат.

hover ['hɒvə] *v* парвоз кардан; маҷ. хаёл кардан.

how [hau] *adv* чй тавр, чй гуна;

how about ...? Чй меғуй? Чй фикр мекуней?

How are you? Ҳоли шумо чй тавр аст? Ахволатон чй тавр?

How do you do? Салом! Ҳоли шумо? Чи тавред?

how far чй қадар, то чй андоза?

how long чй қадар, чанд муддат, то кай?

how many/much чанд?

how much? how many чй қадар?

How much is it? Нархаш чанд пул?

how often чанд бор? чанд маротиба?

however [hau'vevə] 1. *adv* ҳарчанд, агарчй, ҳар қадар ҳам: I'll come however busy I am. Ман ҳарчанд банд набошам ҳам меоям.

2. *conj* аммо, лекин, бо вучуди ин: I don't think he will succeed, however, he will certainly try. Ба фикрам ин кор ба вай муяссар намешавад, аммо ӯ албатта кӯшиш мекунад.

howl [haul] 1. *n* уллос; гуррос, гурриш: They heard the howl of a wolf. Вай уллоси гургро шунид.

2. *v* уллос задан, фарёд задан, гуррос задан: The winter wind howled outside the house. Шамоли зимистон берун аз хона гуррос мезад.

hug [hʌg] 1. *n* оғӯш: She gave her mother a big hug. Вай модарашро саҳт оғӯш гирифт.

2. *v* (**hugged; hugging**) оғӯш кардан, бусидан; They hugged each other. Онҳо ҳамдигарро оғӯш карданд.

hug [hju:dʒ] *a* азим, бузургчусса, тануманд.

hullo [hə'ləu] = Hallo.

hum [hʌm] 1. *n* гингос, гингос

We heard the hum of bees in the garden. Дар масофае мо садои занбурхоро шунидем.

2. *v* (**hummed; humming**) 1) задан: The room hummed with conversation. Хона аз садои гингос мезад. 2) гуна кардан, зам-зама кардан: The bird was humming a song. Вай сазо кардан. 3) зам-зама мекард.

human ['hju:mən] *a* одамай, инсонӣ

human being [ˌhju:mənˈbi:ɪŋ] *n* инсон, навьӣ башар.

humane [hju:'meɪn] *a* инсонӣ, раҳим, меҳрубон.

humanism ['hju:mənɪzəm] *n* инсондӯсти, башардӯстӣ, хайркорӣ

humanitarian [ˌhju:mənɪ'teəriən] *n* башардӯстона, инсондӯстона, инсоншиносӣ

humanity [hju:'mænɪti] *n* 1) инсонӣ, башарият: a crime against humanity

ҷиноят бар зидди башарият; 2) инсоншиносӣ, сифати нек; хайркорӣ

Treat animals with humanity. Ҳайвонотро бо инсоншиносӣ рафтор кун.

3) (**the humanities**) фанҳои гуманитарӣ (инсоншиносӣ): students of the humanities

доншиҷӯёни фанҳои гуманитарӣ

humble ['hʌmbl] *a* 1) ҳумил, ғурутан, ҳалим: a humble person

ақидаи хоксорона; 2) афтод, ҳумил, ҳалим: a humble dwelling

оқизона; a man of humble birth аз авлоди нодор; 3) хоксорона, ҳалим: a humble request

даъвои хоксорона.

humid ['hju:mɪd] *a* тап, намоён, добор, обдор.

humidity [hju:'mɪdɪti] *n* намоёнӣ, тап, обдорӣ.

humiliate [hju:'mɪliət] *v* пасох кардан, таҳқир кардан.

humility [hju:'mɪlɪti] *n* фаросат, тавозӯ, одоб.

humorous ['hju:mərəs] *a* ҳаҷр, даомез; шӯҳ.

humour, амер. **humor** ['hju:mə] *n* 1) шухй: He has no sense of humour. У шухиро намефахмад. 2) хачв, шухй: He is out of humour. У майли шухй надорад.
hundred ['hʌndrəd] *num* сад.
hundredweight ['hʌndrədweɪt] *n* тнтер (дар Британия Кабир = 50,8 дар ИМА = 45.3кг).
hung [hʌŋ] *past* ва *p. p.* аз **hang**.
Hungarian [hʌŋ'gɛəriən] 1. *n* венгр, чор, ахли Венгрия/ Мачористон.
 2. *a* венгерй, мачорй
Hungary ['hʌŋgəri] *n* Мачористон.
hunger ['hʌŋgə] *n* кахтй, гуруснагй; ч. ташна, майл (*for sth - чизе*): to suffer from hunger аз гуруснагй азоб шидан; hunger for knowledge шнаи дониш.
hungry ['hʌŋgrɪ] *a* (**hungrier**; **hungriest**) гурусна
hunt [hʌnt] 1. *n* 1) шикор, сайд: They went on a hunt. Онхо ба шикор рафтанд. 2) чустучу (*for sth/sb - чизе/касе*): His job hunt was at last at an end. Икхоят, чустучуи кор ба охир расид.
 2. *v* 1) шикор кардан: They hunted for the child. Онхо шерхоро шикор мекарданд. 2) чустучу кардан (*for sb/sth - касро/чизеро*): They hunted for the lost child. Онхо кӯдаки гумшударо чустучу мекарданд.
go hunting ба шикор рафтан.
hunter ['hʌntə] *n* шикорчй, сайёд.
hurrah [hu'ra:] *int* ура, садои шисин ва шодбош.
hurricane ['hʌrɪkən] *n* тундбод, гирбод, тӯфон.
hurry ['hʌrɪ] 1. *n* шитоб: What's the hurry? Чаро ин кадар шитоб?
be in a hurry шитоб кардан;
 2. *v* (**hurries**; **hurried**) шитоб кардан, шитобидан: They went ahead and we hurried after them. Онхо пеш рафтанд мо аз паси онхо шитобтем.
hurry up! Шитобед! Зуд бошед!
hurt [hɜ:t] *v* (**hurt**; **hurt**) 1) маиб кардан: He hurt his leg. У маиб кард.

Хангоми галтидан пойяшро маиб кард. 2) дард кардан: My leg hurts. Поям дард мекунад. 3) сахт расидан, ранчондан: He was hurt by what she said. Суханони у маро ранчонданд. 4) осеб расондан: It hurt his reputation. Ин ба шухрати у осеб расонд.
to hurt oneself озурдан, осеб дидан;
to hurt sb's feelings касеро ранчондан, ба иззати нафси касе расидан..
husband ['hʌzbənd] *n* шавхар, шў.
husbandry ['hʌzbændrɪ] *n* кишоварзй, киштукорй, богбонй, зироат, хонадорй.
hush [hʌʃ] *v* хомӯш кардан, сокит кардан.
Hush! Хомӯш!
hut [hʌt] *n* кулба; кошона.
Hyde Park ['haɪd 'pɑ:k] *n* Ҳайд-Парк (*боги истироҳати марказй дар Лондон*).
hydroelectric ['haɪdrəu'lektrɪk] *a* барки обй.
hydrogen ['haɪdrədʒən] *n* гидроген.
hygiene ['haɪdʒi:n] *n* беҳдошт, илми беҳдошт (*гигиена*).
hyphen ['haɪfn] *n* дефис, хати пайванд.
hypocrisy [hɪ'pɒkrəsɪ] *n* дурӯягй, риёкорй.
hypocrite ['hɪpəkrɪt] *n* дурӯя, риёкор
hypothesis [haɪ'pɒθəsɪs] *n* (*pl* **hypotheses** [haɪ'pɒθəsɪ:z]) гипотеза, фарз, фарзия.
hysteria [hɪs'tɪəriə] *n* ташаннуч, хамла, гаш, беҳушй.
hysterical [hɪs'terɪkəl] *a* зиёнгири, хашмгири.
hysterics [hɪs'terɪks] *n* хамлаи гирия, хамлаи эҳсосотй, ҳаячон ва эҳсосот.

ignorance of the subject. Вай аз ин фан беҳабарии комил нишон дод. 2) нодонӣ, надонистан: Ignorance of the law is no excuse. Надониستاني конун, касро аз ҷавобгарӣ озод намекунад.

ignorant [ˈɪgnərənt] *a* 1) аблаҳона, ҷохиллона: It was an ignorant remark. Ин маломати аблаҳона буд. 2) надонистан: He was ignorant of even the simplest facts. Вай ҳатто санадҳои оддитаринро намедонист.

ignore [ɪgˈnɔː] *v* рад кардан, беасос донистан, инкор кардан.

il- [ɪl] *pref* ба калима маънои шик. -гайр ме-диҳад: illogical гайримантикӣ; illegitimate гайриконунӣ.

ill [ɪl] *1. n* 1) зиён, осеб, нодуруст, бад: They did ill to him. Онҳо нисбати он мард нодуруст рафтор карданд. 2) *pl* нохушиҳо, бадбахтиҳо: the ills of life нохушиҳои ҳаёт;

2. *a* 1) бемор, касал: He was ill with scarlet fever. Вай бемории маҳмалак шуда буд. 2) бад: ill fame бадномӣ; ill feeling бадбинӣ;

3. *adv* бад: She spoke ill of him. Он зан дар бораи ӯ сухани бад гуфт. The child has been ill-treated. Бо кӯдак бад рафтор карданд.

to be ill бемор будан;

to fall ill бемор шудан;

I'll [aɪl] *гуфт.* кӯтоҳ аз I shall ё I will.

illegal [ɪˈliːgəl] *a* гайриконунӣ.

illiterate [ɪˈlɪtərət] *a* бесавод.

illness [ˈɪlnɪs] *n* беморӣ, касалӣ.

illuminate [ɪˈluːmɪneɪt] *v* равшан сохтан, дурахшон сохтан.

illusion [ɪˈluːʒn] *n* ҳаёл, ҳаёли ботил.

illustrate [ɪˈlæstrɪt] *v* тавзеъ додан, шарҳ додан.

illustration [ɪˈlæstreɪʃn] *n* мисол, намуна, тасвир, тавзеҳот.

im- [ɪm] *pref* ба калима маънои инкорӣ ме-диҳад но -,бе -: immature норасид; impersonal бешахс.

I'm [aɪm] *гуфт.* кӯтоҳ аз I am.

image [ˈɪmɪdʒ] *n* нақш, тасвир, нақша.

imaginary [ɪˈmædʒɪnəri] *a* ҳаёلى, пиндорӣ, тасаввурӣ.

imagination [ɪˌmædʒɪˈneɪʃn] *n* ҳаёл, тасаввур.

imagine [ɪˈmædʒɪn] *v* 1) тасаввур кардан, ҳаёл кардан: He could imagine the scene clearly in his mind. Вай метавонист пурра ин лаҳзаро тасаввур кунад. 2) пиндоштан, фарз кардан: I imagine you are tired after your trip. Ман чунин мепиндорам, ки шумо пас аз сафар монда шудаед.

imitate [ˈɪmɪteɪt] *v* таклид кардан; пайравӣ кардан.

imitation [ɪˌmɪˈteɪʃn] *n* таклид.

immediate [ɪˈmiːdiət] *a* 1) бевосита; мустақим: There was no immediate danger. Хатари бевосита набуд. 2) паҳлӯӣ, девор ба девор, наздик: They promised to it in the immediate future. Онҳо ваъда доданд, ки ин корро дар ояндаи наздик иҷро мекунанд. 3) фаврӣ, зарурӣ: They took immediate actions. Онҳо ҷораҳои фаврӣ диданд.

immediately [ɪˈmiːdiətli] *adv* фавран, ба тезӣ.

immense [ɪˈmens] *a* бепоён, беҳад, бузург, беандоза, бекарон.

immensely [ɪˈmensli] *adv* аз хад зиёд, беандоза.

immigrant [ˈɪmɪgrənt] *n* муҳоҷир, ғариб.

immigrate [ˈɪmɪgreɪt] *v* муҳоҷират кардан, кӯчидан.

immigration [ɪˌmɪˈgreɪʃən] *n* муҳоҷират, кӯч

immoral [ɪˈmɔːrəl] *a* гайриахлоқӣ, бадахлоқӣ, шаррӣ, бадчинсӣ, фосикӣ.

immortal [ɪˈmɔːtl] *a* абадӣ, ҷовидон.

impact [ˈɪmpækt] *n* 1) зарб, зарба, фишор, тақон: The force of the impact threw the driver out of the car. Зарбаи

сахт ронандаро аз автомобил берун партофт. 2) таъсир: the impact of new ideas таъсири акидаҳои нав.

impartial [im'pɑ:ʃl] *a* бетараф, бегараз.

impassive [im'pæsiv] *a* хунсард, бепарво.

impatience [im'peiʃns] *n* бесабрӣ, бетокатӣ, бекарорӣ.

impatient [im'peiʃnt] *a* бетокат, бесабр, бетоб, бекарор.

impede [im'pi:d] *v* боздоштан, монез шудан, мамониат кардан.

imperative [im'perətiv] *a* 1) амрӣ, лозима, хатмӣ: an imperative command фармони хатмӣ; the Imperative Mood сигаи амрӣ; 2) боисроп: an imperative request талаби боисроп.

imperfect [im'pɜ:fɪkt] *a* ноқис.

imperialism [im'piəriəlɪzəm] *n* империализм.

imperialist [im'piəriəlɪst] 1. *n* империалист;

2. *a* империалистӣ.

imperialistic [im,piəriə'listɪk] *a* империалистӣ.

impermisible [im,prə'misəbl] *a* нораво, мамнӯ.

implement ['implɪmənt] *v* анҷом додан, иҷро кардан, амалӣ намудан.

implication [im,pli'keɪʃn] *n* мазмуни ниҳони матн; моҳият.

implied [im'plaɪd] *ниг.* imply.

implies [im'plaɪz] *ниг.* imply.

implore [im'plɔ:z] *v* илтимос кардан, хоҳиш кардан, тоқозо кардан.

imply [im'plaɪ] *v* (implies; implied) ишора кардан, дар назар доштан; маънӣ доштан.

impolite [im,prə'laɪt] *a* беодоб, бе назокат.

import 1. *n* [im'pɔ:t] воридот, расидаҳо;

2. *v* [im'pɔ:t] ворид кардан, ба кишвар овардан.

importance [im'pɔ:təns] *n* аҳамият, эътибор, нуфуз, муҳимият; to be of importance дорон аҳамият будан.

important [im'pɔ:tənt] *a* муҳим.

impose [im'pəuz] *v* 1) андохтан, зоштан (*андоз*), вазифадор кардан; impose a ban манъ кардан; The judge imposed a heavy fine on him. Дорон ба болои ӯ ҷаримаи калон гузошт. бастан, зӯран бор кардан, талкин кардан (*on/upon sb - ба мӯ*). They tried to impose their ideas on him. Онҳо кӯшиш карданд ақидаашонро зӯран ба мӯ бор кунанд.

imposing [im'pəuzɪŋ] 1. *pres.*

impose;

2. *a* таъсирбахш: an imposing man манзараи таъсирбахш.

impossible [im'pɔ:səbl] *a* ғайриимкон.

impoverish [im'pɔ:vəriʃ] *v* бекор кардан, фақир кардан, ниёздор кардан.

impress [im'pres] *v* 1) таъсир додан, таассурот бахшидан; нишон додан; to impress a design on metal раҷуи оҳан нишондан; 2) таъсир додан: They were greatly impressed by his performance. Бозии вай ба таъсири зиёд расонд. 3) водор кардан (*on/upon sb - касеро*): They tried to impress upon him the importance of his job. Онҳо кӯшиш мекарданд, ки ба аҳамияти муҳим доштани ишораи водор созанд.

impression [im'preʃn] *n* таассурот; to make an impression таассурот бахшидан.

impressive [im'presiv] *a* барқарорзанда.

imprison [im'prɪzn] *v* ба зиндон партофтан, зиндонӣ кардан.

improbable [im'prɔ:bəbl] *a* боварнокарданӣ, аз ақл боварнокарданӣ, ғайриэҳтимол.

improve [im'pru:v] *v* беҳтар кардан, беҳтар шудан; тараққӣ додан.

improved [ɪm'pru:vd] 1. *past va p. p.*
аз **improve**: The situation has improved.
Вазъият бехтар гардид.

2. *a* мукаммал кардашуда: an improved model навъи мукаммал.

improvement [ɪm'pru:vmənt] *n* бехбудӣ, мукаммалкунӣ, такмилдиҳӣ.

impulse ['ɪmpʌls] *n* 1) такон, ҷунбиш: to give a new impulse to negotiations ба музокирот такони нав додан; 2) шиддат, авҷ, хурӯҷ: Acting on impulse, she began to dance in the street. Дар авҷи шодӣ вай дар кӯча ба ракс даромад.

impure [ɪm'pjʊə] *a* нопок, касиф.

impurity [ɪm'pjʊəriti] *n* (*pl* impurities) омехта, олуда, нопокӣ, касофат.

in [ɪn] 1. *prep* 1) дар: in the dark дар торикӣ; 2) дар муддати: He finished the whole work in two hours. Вай тамоми корро дар муддати ду соат иҷро кард. 3) пас аз, пас: He will come in fifteen minutes. Вай пас аз понздаҳ дақиқа меояд. 4) ба, бо: in German ба забони олмонӣ.

2. *adv* ба дохил: She invited us in. Ӯ моро ба дохили хона даъват кард. **to be in** дар хона будан: Who's in? Кӣ дар хона аст?

in any case дар ҳар сурат.

in- [ɪn] *pref* ба калима маънои шикориро медиҳад на-, бе-: inaudible нашундида; inactive бехаракат, суст.

inability [ɪnə'bilɪti] *n* нотавонӣ, белаёқатӣ.

inaccurate [ɪn'ækjʊrɪt] *a* нодуруст, ғалат.

inadequate [ɪn'ædɪkwɪt] *a* 1) нобасанда, ноқофӣ, нокифоя, кам; 2) номуносиб, номунофик, белаёқат, ба талабот ҷавоб надиханда.

inadmissible [ɪnəd'mɪsəbl] *a* нопазируфтани, қабулнопазир, ғайриҷобили қабул, номақбул.

inappropriate [ɪnə'prəʊpriət] *a* бечо, номуносиб, бемаврид.

inasmuch as [ɪnəz'mʌtʃəz] *adv* 1) ба дараҷае, ки; аз он ҷое, ки, то он ҷое, ки, то ҳадде ки; 2) чун, зеро, аз баски, назар ба ин ки.

inattentive [ɪnə'tentɪv] *a* безътино, бедикқат.

inaugurate [ɪ'nɔ:ɡjʊreɪt] *v* ифтитоҳ кардан, огоз кардан, шурӯъ кардан, бо маросим ва одоби расмӣ ба вазифа огоз кардан.

inauguration [ɪ'nɔ:ɡjʊ'reɪʃən] *n* ифтитоҳ, кушоиш: the inauguration of the new president маросими огоз ба кори президенти ҷадид.

incapable [ɪn'keɪpəbl] *a* очиз, нота-вон, нолоик.

incentive [ɪn'sentɪv] *n* ангега, майл, хоҳиш.

inch [ɪntʃ] *n* инч (= 2,54 см).

incident ['ɪnsɪdənt] *n* воқеа, ҳодиса, рӯйдод, воқеъаи ногаҳонӣ, тасодуф.

incidentally [ɪn'sɪdəntli] *adv* ногаҳон, тасодуфан.

incite [m'saɪt] *v* ангехтан, игво андохтан.

inclination [ɪnklɪ'neɪʃn] *n* ниҳод, сират; маҷ. тамоил ба.

incline [ɪn'klaɪn] *v* хам кардан, қач кардан, хам шудан; маҷ. таъзим кардан;

to be inclined to/towards майл кардан ба, майл доштан ба.

include [ɪn'klu:d] *v* дар бар гирифтани, дохил кардан.

including [ɪn'klu:dɪŋ] 1. *pres. p.* аз **include**: Who are you including in your team? Ба гурӯҳи худ шумо кихоро дохил кардед?

2. *prep* аз ҷумла: Everyone came, including his brother. Ҳама омаданд, аз ҷумла бародари шумо.

inclusion [ɪn'klu:ʒn] *n* ғунҷоиш, воридкунӣ.

income ['ɪnkʌm] *n* даромад;

income-tax андоз аз даромад.

incomparable [in'kɒmprəbl] *a* гайри қобили қиёс, беназир, бемонанд, беҳамто, муқоисанашаванда.

incompatible [ˌɪnkəm'pætəbl] *a* номувофиқ, ноҷур.

incompetent [ɪn'kɒmpitənt] *a* нолоик, бесалоҳият, ношоиста.

incomplete [ˌɪnkəm'pli:t] *a* нотаом, ноқис, анҷом нашуда.

incomprehensible [ɪn,kɒmpri-'hensəbl] *a* муҳкам, нофаҳмиданӣ, фаҳмнопазир, дур аз фаҳм, ақлнорас.

inconceivable [ˌɪnkən'si:vəbl] *a* ақлнорас, тасвирнашаванда, гайри қобили идрок/дарк

inconsistent [ˌɪnkən'sistənt] *a* 1) ноҷур, бесубот, ихтилофнок, зидди якдигар: His arguments are inconsistent. Санадҳои вай ихтилофнок ҳастанд. 2) номувофиқ, гунҷоишнопазир: It is inconsistent with the spirit of the age. Ин амал ба талаботи замон номувофиқ аст.

inconvenient [ˌɪnkən'vi:niənt] *a* ноқулай, ноҷур, нороҳат, номуносиб.

incorporate [ɪn'kɔ:pəreɪt] *v* дохил кардан, бо ҳам пайвастан, муттаҳид кардан, омехтан.

incorrect [ˌɪnkə'rekt] *a* нодуруст, галат;

increase I. *n* ['ɪnkri:s] зиёдшавӣ, афзоиш, рушд: an increase in wages афзоиши музди меҳнат;

2. *v* [ɪn'kri:s] афзудан, зиёд кардан, зиёд шудан, пеш рафтан: to increase international tension шиддати байналмилалиро зиёд кардан.

incredible [ɪn'kredəbl] *a* гайри қобили қабул, аҷиб, ҳайратовар, аҷоиб.

increment ['ɪnkrɪmənt] *n* афзоиш, суд, фоида, изофа

incurable [ɪn'kjʊərəbl] *a* бедаво, бедармон, табобатнопазир, илочнопазир.

incursion [ɪn'kɜ:ʃn] *n* тохтутоз, торочу ҳамлаи ногаҳонӣ, тачовуз, истило.

indebted [ɪn'detɪd] *a*: to be вазифадор будан, миннатдор (to sb - ба касе, to smt - барои ч...

indeed [ɪn'di:d] *adv* воқе ҳақиқат, ҳақиқатан.

indefinite [ɪn'defɪnɪt] *a* ному

indefinitely [ɪn'defɪnɪtli] номаҳдуд, беҳад, беандоза.

independence [ˌɪndɪ'pendə] истиқлолият, озодӣ;

Independence Day Рӯзи истиқлолиди миллии ИМА, ки 4 июл қаъ мешавад; Tajikistan Independence Day Рӯзи Истиқлолияти Тоҷикистон, ки 9 сентябр қайд карда мешавад.

independent [ˌɪndɪ'pendənt] мустақил, соҳибхитӣ; independent countries кишварҳои мустақил

index ['ɪndeks] *n* феҳраст, нишондиханда, номгӯӣ;

index finger ангушти ишоратӣ

India ['ɪndiə] *n* Ҳиндустон,

Indian ['ɪndiən] 1. *n* 1) (шахс); 2) сурхпӯст (Амрико); Шимолӣ; иш. American Indian

2. *a* 1) ҳиндӣ (ҳиндустонӣ), elephants филҳои ҳиндӣ; 2) (амрикоӣ), сурхпӯст: Indian elephants қабिलाҳои ҳиндуёни/ сурхпӯстӣ Америка.

indicate ['ɪndɪkeɪt] *v* нишон додан, ишора кардан.

indicator ['ɪndɪkeɪtə] нишондиханда.

indication [ˌɪndɪ'keɪʃn] *n* нишондод.

indifference [ɪn'dɪfrəns] *n* беҳунсардӣ, беаҳамиятӣ, дилдорӣ, фориғболӣ.

indifferent [ɪn'dɪfrənt] *a* беҳунсард, бетафовут.

indignant [ɪn'dɪgnənt] *a* ғашам, хашмгин, озурда, пурхашм, заб.

indignation [ˌɪndɪgˈneɪʃn] *n* хашм, аб. қахр.
indirect [ˌɪndɪˈrekt] *a* гайримус-
 жим, маҷ, моил; бевосита.
indispensable [ˌɪndɪsˈpensəbl] *a*
 очиб, хатмӣ, зарурӣ, ногузир
indissoluble [ˌɪndɪˈsɒljubl] *a*
 алнашаванда; маҷ. пойдор,
 обарчо, чудоинопазир.
indistinguishable [ˌɪndɪˈstɪŋgwɪʃəbl]
 ноён.
individual [ˌɪndɪˈvɪdʒuəl] 1. *n* шахс,
 шард: the rights of the individual
 ҷуққҳои шахс;
 2. *a* 1) фардӣ, шахсӣ, инфиродӣ:
 individual tastes завқи шахсӣ; 2) мах-
 ус, хос, хусусӣ: an individual style of
 speaking услуби хоси нутқ.
indivisible [ɪndɪˈvɪzəbl] *a* таксим-
 ашаванда, чудонашаванда, гайри
 обили таксим.
Indonesia [ˌɪndəˈniːziə] *n* Индонезия.
indoor [ˈɪndoː] *a* дарунӣ, дохилӣ,
 онагӣ: indoor sports варзиш дар
 оҳои сарпӯшида.
indoors [ˌɪnˈdɔːz] *adv* дар хона: You
 had better stay indoors today. Хуб
 мешуд агар имрӯз шумо дар хона
 менишастед.
induce [ɪnˈdjuːs] *v* водор кардан;
 маҷбур сохтан.
indulge [ɪnˈdʌldʒ] *v* 1) ба ҳоли худ
 узоштан, сар додан, чилавгирӣ на-
 ардан аз: These parents indulge their
 children too much. Ин волидайн фар-
 андонашонро аз ҳад зиёд бо ҳоли
 худ гузоштанд. 2) ба худ раво дидан
 (in sth - чизе): He seldom indulges in a
 holiday. Вай дамгириро ба худ кам
 раво мебинад.
industrial [ɪnˈdʌstriəl] саноатӣ.
industrious [ɪnˈdʌstriəs] *a*
 меҳнатдӯст, мохир, забардаст.
industry [ˈɪndəstri] *n* (*pl* industries)
 саноат.

ineffective [ˌɪnɪˈfektɪv] *a* беҳуда,
 бенатича, бефоида.
inequality [ˌɪnɪˈkwɒləti] *n* (*pl* ine-
 qualities) нобаробарӣ.
inert [ɪˈnɜːt] *a* бечон, дар ҳоли
 беҳаракатӣ.
inevitable [ɪnˌevɪtəbl] *a* хатмӣ, но-
 гузир, ночор.
inexpensive [ˌɪnɪksˈpensɪv] *a* арзон,
 камарзиш.
inexperienced [ˌɪnɪksˈpɪəriənst] *a*
 бетаҷриба.
infant [ˈɪnfənt] *n* кӯдак, бача, тифл.
infantry [ˈɪnfəntri] *n* сарбози пиёда,
 пиёданизом.
infamous [ɪnˈfæməs] *a* беобрӯӣ,
 шарманда.
infect [ɪnˈfekt] *v* олуда кардан, гу-
 зарондан.
infection [ɪnˈfekʃn] *n* мараз, сироят.
infectious [ɪnˈfekʃəs] *a* сироятку-
 нанда, гузаранда, пахншаванда.
inferior [ɪnˈfɪəriə] *a* 1) рутбаи по-
 интар/ пасттар: A lieutenant is inferior
 to a captain. Рутбаи лейтенант аст аз
 капитан пасттар аст. 2) пасттар, по-
 интар, бадтар: His marks are inferior
 this year. Имсол баҳоҳои ӯ бадтар
 хастанд.
infiltrate [ˈɪnfɪltreɪt] *v* захида даро-
 мадан, (*низ. маҷ*) даромадан, дохил
 шудан.
infinite [ɪnˈfɪnɪt] *a* беҳад, бепоён.
inflame [ɪnˈfleɪm] *v* оташ гирифтан;
маҷ. ба хаячон овардан.
inflation [ɪnˈfleɪʃn] *n* беқурбшавӣ.
inflict [ɪnˈflɪkt] *v* 1) зарба задан
 (*on/upon sb* – ба касе): to inflict heavy
 losses on sb ба касе талафоти бузург
 овардан. 2) озурдан, нороҳат кардан,
 овардан: to inflict shame on sb ба касе
 бадномӣ овардан. 3) додан (*чазо ва*
г.) The teacher inflicted punishment on
 lazy students. Муаллим донишҷӯёнӣ
 танбалро чазо дод.

influence [ˈɪnfluəns] 1. *n* таъсир, нуфуз (on/upon - ба): Your friendship has always been a good influence on him. Дӯстии шумо доимо ба вай таъсири хуб мерасонид.

2. *v* таъсир кардан/ расондан: The moon influences the tides. Моҳ ба мад ва чазр таъсир мерасонад.

influential [ˌɪnfluˈenʃl] *a* тавоно, бонуфуз.

influenza [ˌɪnfluˈenzə] *n* грипп, зуком.

inform [ɪnˈfɔːm] *v* хабар додан, огоҳ кардан, гуфтан.

informal [ɪnˈfɔːml] *a* ғайрирасмӣ, хусусӣ.

information [ˌɪnfəˈmeɪʃn] *n* иттилоот; маълумот, ахборот (*on/about - дар бораи*);

infringe [ɪnˈfrɪndʒ] *v* шикастан (*қонун ва ғ.*), мағлуб кардан.

ingenious [ɪnˈdʒiːniəs] *a* нобиға, хунарманд, навовар, пурибтикор.

ingenuous [ɪnˈdʒenjuəs] *a* ашрофзода, бузургзода, шариф.

ingredient [ɪnˈɡriːdiənt] *n* чузъ, чузъи таркибӣ, чузъе аз як чизи мураккаб.

inhabit [ɪnˈhæbɪt] *v* сокин шудан, маскан гирифтан, обод кардан.

inhabitant [ɪnˈhæbɪtənt] *n* сокин, муқим, аҳл.

inhale [ɪnˈheɪl] *v* нафас баровардан.

inherent [ɪnˈhɪərənt] *a* махсус, хос (*in sb/sth - ба касе/чизе*).

inherit [ɪnˈherɪt] *v* мерос бурдан, мерос гирифтан.

inheritance [ɪnˈherɪtəns] *n* мерос.

inhuman [ɪnˈhjuːmən] *a* 1) ғайриинсонӣ, ғайрибашарӣ, барбарӣ; 2) ситамгар, бедодгар, золим, золимона.

initial [ɪˈnɪʃl] 1. *n pl* сарҳарфҳои исми хос: His name is Peter Smith, so

his initials are P. S. Номи Смит мебошад, пас сарҳарфҳои ӯ П.С. мебошанд.

2. *a* ибтидоӣ, аввалин, ибтидоӣ: initial talks музокираи ибтидоӣ; an initial point нуқтаи аввал.

initiate [ɪˈnɪʃieɪt] *v* ибтикор шурӯъ кардан, огоҳ кардан, ниҳодан.

initiative [ɪˈnɪʃieɪtɪv] *n* ибтикорӣ, шаббус, огоҳ, тозаоварӣ, навоварӣ.

initiator [ɪˈnɪʃieɪtə] *n* ташаббусгар, оғозкунанда.

inject [ɪnˈdʒekt] *v* дору гузаштан, дору халондан/ задан, дохил кардан.

injure [ˈɪndʒə] *v* 1) захмдор кардан, осеб дидан: Several people were injured in the car accident. Чандондар садамаи автомобилӣ заҳмдор доштанд.

2) ранҷонидан, ба нафси касе расидан: I hope I won't injure your feelings. Умедворам, ки ба нафси шумо нарасидам. **to injure oneself** захмдор кардан ба худ.

injury [ˈɪndʒərɪ] *n* (*pl injuries*) осеб: His reputation escaped injury. Номи вай осеб надид. 2) бадан: The accident caused an injury to his leg. Дар натиҷаи садамаи заҳм бардошт.

injustice [ɪnˈdʒʌstɪs] *n* беадолатӣ, беинсофӣ.

ink [ɪŋk] *n* сиёҳӣ, ранг.

ink-pot [ˈɪŋkrɒt] *n* давоҷ, сиёҳӣ.

inkstand [ˈɪŋkstænd] *n* сиёҳӣ.

inland [ɪnˈlænd] *adv* дар дохил, кишвар.

inn [ɪn] *n* меҳмонхона, конак, роӣ.

inner [ˈɪnə] *a* дохилӣ, дарунӣ.

innocence [ˈɪnəsns] *n* 1) покӣ, беғуноҳӣ: He proved his innocence of a child покии кӯдак. 2) беғуноҳӣ: He proved his innocence of the crime беғуноҳии худро собит кард.

innocent [ˈɪnəsnt] *a* 1) беайбу
 2) бегунох: The court declined
 innocent. Додгоҳ ӯро бегунох
 мурад.

innovation [ˌɪnəʊ'veɪʃn] *n* навоварӣ,
 авигарӣ, тоза.

innovator [ˌɪnəʊ'veɪtə] *n* навовар.

innumerable [ɪˈnju:mərəbl̩] *a* бешу-
 бор, бехисоб.

inorganic [ˌɪnɔ:'gæmk] *a*

ғайриорганикӣ.

inquire [ɪn'kwɪə] *v* пурсидан,
 ситноқ кардан (*about/after* - дар
 ораи. *ouidi*); They came to inquire
 after health. Онҳо барои пурсидани
 аломатӣ омаданд.

inquire into таҳқиқ кардан: They
 inquired into the matter. Онҳо ин кор-
 ро таҳқиқ карданд.

inquiry [ɪn'kwɪəɹɪ] *n* (*pl* inquiries) 1)
 пурсиш, таҳқиқ, бозгӯӣ: First we have
 to make inquiries. Аввалан мо бояд
 пурсиш гузаронем. 2) таҳқиқ: They
 are making an inquiry into the cause of
 the fire. Онҳо оиди сабаби сӯхтор
 таҳқиқот гузаронда истодаанд.

insane [ɪn'seɪn] *a* девона, ахмак,
 ғайрисолим.

inscribe [ɪn'skraɪb] *v* навиштан;
 омадани навишта.

inscription [ɪn'skrɪpʃn] *n* навишта,
 навишта, сабт.

insect [ɪn'sekt] *n* чонвар, ҳашарот.

insecure [ˌɪnsɪ'kjʊə] *v* хатарнок,
 беътимод.

insecurity [ˌɪnsɪ'kjʊəɹɪtɪ] *n* хатар-
 ноқӣ, беътимодӣ.

inseparable [ɪn'seprəbl̩] *a* чудона-
 ҷаванда.

insert [ɪn'sɜ:t] *v* ҷо додан, ҷойгир
 кардан; дохил кардан; часпондан.

inside [ɪn'saɪd] 1. *n* қисмати
 дохилӣ, мағзи ҳар чизе: The apple
 looked good, but the inside was rotten.

Себ хуб менамуд, вале дохили он
 пӯсида буд.

2. *a* дарунӣ, дохилӣ: the inside
 pages of newspaper саҳифаи дохилии
 рӯзнома;

3. *prep* дар, дар даруни, дар дохи-
 ли: the man sitting inside the car марди
 дар атомобил нишаста

4. *adv* ба дарун, дар дохил: They
 looked inside. Онҳо ба дарун нигоҳ
 карданд.

inside out чаппа; маҷ. саросар.

insight [ɪn'saɪt] *n* зиракӣ, хушёрӣ,
 ақл, доноӣ, фаҳм.

insignificant [ˌɪnsɪg'nɪfɪkənt] *a* но-
 чиз, беаҳамият.

insincere [ˌɪnsɪn'siə] *a* ғайрирасмӣ,
 дурӯя, риёкор.

insist [ɪn'sɪst] *v* исрор кардан,
 истодагӣ кардан, саҳт гирифтан.

insistence [ɪn'sɪstəns] *n* исрор,
 истодагарӣ, устуворӣ, суботкорӣ.

insistent [ɪn'sɪstənt] *a* боисрор, бо-
 субот, устувор.

inspect [ɪn'spekt] *v* 1) бодикқат ди-
 дан; нигоҳ кардан: The watch-maker
 inspected the clock. Соатсоз бодикқат
 соатро дид. 2) бозрасӣ кардан, таф-
 тиш кардан, аз назар гузарондан:
 The general inspected the troops. Генер-
 ал қушунҳоро аз назар гузаронд.

inspection [ɪn'spekʃn] *n* бозрасӣ,
 тафтиш, аз назар гузаронӣ, муоина,
 баррасӣ.

inspector [ɪn'spektə] *n* бозрас,
 назоратчӣ, муфаттиш.

inspiration [ˌɪnspɪ'reɪʃn] *n* илҳом,
 илҳомбахшӣ, ваҳй.

inspire [ɪn'spaɪə] *v* 1) илҳом бах-
 шидан: His speech inspired the audi-
 ence. Нутқи ӯ ба чамъомадагон
 илҳом бахшид. 2) умед бахшидан:
 The news inspired them with hope. Ин
 хабар ба онҳо умед бахшид. 3) илҳо
 кардан, талқин кардан; илҳо андох-
 тан: They found out who had inspired

the article. Онҳо муайян карданд, ки ин мақоларо кӣ талқин кардааст.

instability [ˌɪnstəˈbɪlɪti] *n* ноустуворӣ, бесуботӣ

install [ɪnˈstɔːl] *v* гузоштан, насб кардан, бино кардан; қарор гирифтан.

installation [ˌɪnstəˈleɪʃn] *n* насб (мошин, дастгоҳ, механизм).

instalment, *амер.* **installment** [mˈstɔːlmənt] *n* 1) бахш, қисм: to pay by instalments қисм ба қисм пардохтан; 2) шумораи алоҳида: a novel that will be published in instalments романи, ки дар шумораҳои алоҳидаи (маҷалла ва ғ.) нашр мешавад; 3) барқарорсозӣ, насб.

instance [ˈɪnstəns] *n* мисол, намуна, лаҳза, маврид: in this instance дар ин лаҳза;

for instance барои намуна;

in the first instance дар навбати аввал;

instant [ˈɪnstənt] 1. *n* дам, лаҳза, ҳангом: It was done in an instant. Ин кор дар як лаҳза иҷро гардид.

the instant фавран: The instant he said it he was sorry. Ҷ фавран аз суханҳои гуфтагӣ пушаймон шуда буд.

this instant зуд, дарҳол, ҳозир: Stop talking this instant! Зуд гапзаниро бас кунед!

2. *a* 1) фаврӣ: an instant reply ҷавоби фаврӣ; 2) ҳалшаванда: instant coffee қаҳваи ҳалшаванда.

instantly [ˈɪnstəntli] *adv* фавран.

instead (of) [mˈsted(əv)] *adv* ба ивазӣ, ба ҷои.

instigate [ˈɪnstɪgeɪt] *v* барангехтан, ангехтан, водор кардан.

instigator [ˈɪnstɪgeɪtə] *n* иғвогар, барангезанда.

instinct [ˈɪnstɪŋkt] *n* инстинкт, гариза, завқи табиӣ.

instinctive [ɪnˈstɪŋktɪv] *a* бешуурона, беихтиёрон.

institute [ˈɪnstɪtjuːt] 1. *n* пажӯҳишгоҳ: a research institute пажӯҳишгоҳи илмӣ-тадқиқотӣ;

2. *v* бунёд ниҳодан, кардан, ворид кардан; They introduced new rules. Онҳо қоидаҳои навро ворид карданд.

institution [ˌɪnstɪˈtjuːʃn] *n* 1) ҷаъза, бунёд, созмон: a public institution муассисаи ҷамъиятӣ. 2) баъзе созӣ, воридсозӣ: the institution of a new law воридсозии қонуни навро.

instruct [ɪnˈstrʌkt] *v* ёд додан, таълим додан; дастур додан.

instruction [ɪnˈstrʌkʃn] *n* 1) ҷаъза, раҳнамо: She gave us instructions for swimming. Вай барои оббозӣ дастур дод. 2) *pl* дастур, амр, раҳнамо: They received no instructions. Онҳо ҳеҷ гуна амр набунад.

instructive [ɪnˈstrʌktɪv] *a* пафандабахш, судманд.

instructor [ɪnˈstrʌktə] *n* омӯзгор, роҳбар.

instrument [ˈɪnstrʌmənt] *n* олов, маҷ. восита.

insufficient [ˌɪnsəˈfɪʃnt] *a* нокифоя, гайрикифоя.

insult 1. *n* [ˈɪnsʌlt] таҳқир: a deliberate insult. Ин таҳқирӣ буд.

2. *v* [ɪnˈsʌlt] таҳқир кардан: She insulted me by saying that. Бо ин суханон зан вайро таҳқир кард.

insurance [ɪnˈʃuərəns] *n* сугурта.

insure [ɪnˈʃuə] *v* бима сугурта кардан.

integral [ˈɪntɪgrəl] *a* комил, интеграл.

integrate [ˈɪntɪgreɪt] *v* комил кардан, муттаҳид кардан.

integration [ˌɪntɪˈgreɪʃn] *n* ҷамътаҳқиқ, таҷмил, якпорчасозӣ.

integrity [mˈtegrɪti] *n* бутунӣ, момуят.

Intellect ['intəlekt] *n* ақл, фахм, хи-

Intellectual [ˌɪntə'lektʃuəl] 1. *n* рав-
фикр, бофикр, хирадманд: young
intellectuals равшанфикрони ҷавон;
2. *a* ақлонӣ, зеҳнӣ, фикрӣ,
навай: intellectual efforts кӯшиш-
и ақлонӣ.

Intelligence [ɪn'telɪdʒəns] *n* фахм,
росат, зиракӣ, биниш;
intelligence service идораи ҷосусӣ, ит-
лоот.

Intelligent [ɪn'telɪdʒənt] *a* зирак,
бинишманд.

Intelligentsia [ɪn,telɪ'dʒentsiə] *n*
равшанфикрон, табақаи равшанфик-
ромеа, табақаи фахмида ва огоҳи
меа, зиёиён.

Intend [ɪn'tend] *a* 1) ният доштан,
истан: They intended to leave early.
2) таъин/ муқаррар кардан (*for*
барои): The gift was intended for her.
Ҳафта барои он духтар муқаррар
уда буд.

Intense [ɪn'tens] *a* зиёд, сахт,
адид, қавӣ.

Intensification [ɪn,tensɪfɪ'keɪʃn] *n*
қозоиш, пурқувватсозӣ.

Intensify [ɪn'tensɪfaɪ] *v* (**intensifies**;
intensified) афзудан, зиёд кардан,
пурқувват кардан.

Intensity [ɪn'tensɪtɪ] *n* шиддат,
қувватмандӣ, қиддият.

Intent [ɪn'tent] 1. *n* ният, қасд,
қарор: Her intent has always been to
go to college. Ҳадафи ҳамешагӣи вай
бар коллеҷ таҳсил кардан буд.
2. *a* саргарми (*гарқи*) чизе шудан
(*intent upon sth*): He was so intent upon his
speaking that he did not hear the bell. ӯ
шунан гарқи хондан буд, ки овози
сағро нашунид.

Intention [ɪn'tenʃn] *n* мақсад, ният,
қасд.

Intentional [ɪn'tenʃənl] *a* барқасд,
қасдан.

inter- ['ɪntə] *pref* 1) дар байни, дар
миёни: intercontinental байникит-
ъавӣ; 2) дутарафа ҳамкорӣ кардан:
interact ҳамкорӣ кардан; interchange-
able ҳамдигарро ивазкунанда,
қобили мубодила.

interact [ˌɪntər'ækt] *v* якҷоя амал
кардан.

interaction [ˌɪntər'ækʃn] *n* ҳамкорӣ.

intercept [ˌɪntə'sept] *v* буридан,
қатъ кардан.

interchange [ˌɪntə'tʃeɪndʒ] *n* мубо-
дила кардан, табодил кардан.

interest ['ɪntrəst] 1. *n* 1) манфиат,
нафъ, раббат: It will serve the interests
of everyone. Ин ба манфиати ҳама
хизмат мекунад. 2) суд: to pay interest
on loan суди қарзро пардохтан;
to be of interest манфиатнок будан;
to show/take an interest in манфиат
зоҳир кардан;

2. *v* ҳаваснок/раббатнок кардан:
The film did not interest him at all.
Филм ӯро ҳаваснок накард.

to be interested in sth ҳавас кардан,
ҳавас/шавқ доштан ба;

to become/get interested in sth ҳавасманд
шудан, шавқманд шудан ба.

interesting ['ɪntrəstɪŋ] *a* шавқовар,
завқовар, ҳавасангез.

interfere [ˌɪntə'fɪə] *v* 1) даҳолат
кардан, мудохила кардан: He has
no right to interfere in the matter.
Вай ҳуқуқи ба ин кор даҳолат кар-
дан надорад. 2) халал расондан,
монъ шудан (*with sth* – ба чизе):
This interferes with my plans. Ин ба
нақшаҳои ман халал мерасонад.

interference [ˌɪntə'fɪərəns] *n* даҳо-
лат, мудохила.

interim ['ɪntərɪm] *a* муваққатӣ.

interior [ɪn'tɪəriə] 1. *n* дарун, тара-
фи дарунӣ: the interior of a house да-
руни хона; in the interior of the earth
дар қаъри замин;

2. *a* дохилӣ: interior decoration
нақшу нигори дарунӣ;

the Secretary of the Interior *амер.* Вазир умури дохилӣ.

interjection [ˌɪntəˈdʒekʃn] *n* нидо.

intermission [ˌɪntəˈmɪʃn] *n* танаффус; *амер.* танаффус байни ду парда.

internal [ɪnˈtɜːnl] *a* дохилӣ.

international [ˌɪntəˈnæʃnəl] *a* байналмилалӣ.

internationalism [ˌɪntəˈnæʃnəhzm] *n* эҳсосоти байналмилалӣ.

intermediate [ˌɪntəˈɪniːdʒət] *n* мобайнӣ, миёна.

interplanetary [ˌɪntəˈplænitri] *a* байнисайёравӣ.

interpret [ɪnˈtɜːprɪt] *v* 1) маънидод кардан: They interpreted his silence as a consent. Онҳо сукути ӯро ҳамчун аломати розигӣ маънидод карданд. 2) тарҷумаи шифохӣ кардан: He interpreted in English what his friend from Spain was saying. Вай суханони дӯсти испаниашро ба забони англисӣ тарҷума мекард.

interpretation [ɪnˈtɜːprɪˈteɪʃn] *n* баён, шарҳ, тафсир, тарҷума.

interpreter [ɪnˈtɜːprɪtə] *n* тарҷумон, мутарҷим.

interrelation [ˌɪntərɪˈleɪʃn] *n* робитаи мутақобил, робитаи дутарафа, муносибати тарафайн.

interrogate [ɪnˈterəgeɪt] *v* пурсидан, истинтоқ кардан, бозпурсӣ кардан.

interrupt [ˌɪntəˈrʌpt] *v* буридан, гусастан; қатъ кардан.

interruption [ˌɪntəˈrʌpʃn] *n* қатъ, бозистӣ, буриш.

intertwine [ˌɪntəˈtwain] *v* ба ҳам печидан, дар ҳам печидан.

interval [ˈɪntəvl] *n* 1) фосила, масофа: Trees were planted at intervals of 20 feet. Дарахтонро дар масофаи 2 фут аз ҳамдигар дур шинонданд. 2) танаффус: a week's interval танаффус-

си якҳафтаина; She ate ice-cream during the interval. Вай ҳангоми таъмиқи яхмос хӯрд.

intervene [ˌɪntəˈviːn] *v* муроҷиат кардан, дар миён даромадан.

intervention [ɪntəˈvenʃn] *n* мурад.

interview [ˌɪntəvjuː] 1. *n* мулоқоат, сӯҳбат; музокира: The Ambassador gave an interview to journalists. Ҳамроҳи ба ӯ мулоқоат карданд. Бо рӯзноманигорон мусоҳиба карданд.

2. *v* мусоҳиба кардан, сӯҳбат кардан: The author was interviewed about his newest book. Бо муаллифи китоби навинош сӯҳбат карданд.

intimate [ˈɪntɪmɪt] *a* дарунӣ, интимӣ, самимӣ.

intimidate [ɪnˈtɪmɪdeɪt] *v* таҳдид кардан.

intimidation [ɪnˈtɪmɪdeɪʃn] *n* таҳдид.

into [ˈɪntə; ˈɪntuː] *prep* 1) ба дохили: The car drove into the city. Ҷангони ба шаҳр дохил шуд. The house has been converted into a hospital. Хонаро ба беморхона табдил доданд. 2) ба: She divided the apple into three parts. Ӯ себро се тақсим кард. She translated the article into French. Вай мақолаи ба забони франсавӣ тарҷума кард.

intolerable [ɪnˈtɒlərəbl] *a* таҳаммулнопазир, бетоқат, душманона.

intoxicate [ɪnˈtɒksɪkeɪt] *v* маскӯб кардан, кайф додан, сархуш кардан.

intricate [ˈɪntrɪkɪt] *a* печида, мураккаб.

intrigue [ɪnˈtriːg] 1. *n* макр, фитна, дасиса, найранг: They were accused of political intrigues. Ӯ ба дасисабозии сиёсӣ гунаҳгорондошад.

2. *v* 1) фитна андохтан, найрангбозӣ кардан: to intrigue against sb ба муқобили касе андохтан; 2) ба шигифт овардан, мароқ овардан, ба худ ҷалб кардан: The story intrigued him. Ҳикояи мароқ овард.

introduce [ˌɪntrə'dju:s] *v* 1) гузаронидан, даровардан: to introduce a vaccine into the body ба бадан дору гузаронидан; to introduce a new method нав интизорӣ кардан; 2) муаррафӣ кардан, шинос кардан; He introduced us to his father. Вай моро ба падараш муаррафӣ кард. 3) дохил кардан: Several plans were introduced at the meeting. Чанд нақша ба маҷласи маҷлис дохил карда шуд.

introduction [ˌɪntrə'dʌkʃn] *n* 1) даровардан; навоарӣ: Television is a newer introduction than radio. Телевизион нисбат ба радио навоари тозагар аст. 2) муаррифӣ, шиноссоӣ: We shook hands after our introduction. Пас аз муаррафӣ шудан мо даст дошудем. 3) муқаддима, дебоча: the introduction to a book муқаддимаи китоб.

introductory [ˌɪntrə'dʌktəri] *a* муқаддимаӣ.

intrude [ɪn'tru:d] *v* бо зӯрӣ ворид шудан; ҳуҷум кардан; даҳолат кардан

intrusion [ɪn'tru:ʒn] *n* ҳуҷум.

invade [ɪn'veɪd] *v* тохтутоз кардан, ҳуҷум кардан, ҳамла кардан.

invader [ɪn'veɪdə] *n* истилогар, заҳматкунанда.

invalid I [ɪn'veɪlɪd] *n* маъҷуб, бемор: an invalid chair курсии маъҷубӣ.

invalid II [ɪn'veɪlɪd] *a* ботил, пуч: an invalid argument санади пуч.

invaluable [ɪn'veɪljəbl] *a* беарзиш, бебаҳо.

invariable [ɪn'veəriəbl] *a* тағйирнопазир, якнавохт.

invasion [ɪn'veɪʒn] *n* забт, истило, тохтутоз, тороҷ, ғорат.

invent [ɪn'vent] *v* 1) ихтироъ кардан: A. Bell invented the telephone in 1876. А. Белл телефонро соли 1876 ихтироъ кард. 2) аз пеши худ бофтани: Being late, she invented an excuse. Дер карда вай баҳонаеро бофт.

invention [ɪn'venʃn] *n* 1) ихтироъ, ибтикор: Have you seen his latest invention? Ихтирои охирини вайро дидед? 2) гапи бофта, дурӯғ. The report was an obvious invention. Хабар бофтаи маҳз буд.

inventor [ɪn'ventə] *n* ихтироъкор.

invest [ɪn'vest] *v* сармоя гузоштан.

investigate [ɪn'vestɪgeɪt] *v* 1) тафтиш кардан, бозҷӯӣ кардан: They were going to investigate the matter. Онҳо масъаларо тафтиш карданӣ буданд. 2) таҳқиқ кардан, омӯختан: Scientists investigate nature to learn more about it. Олимони табиатро таҳқиқ мекунанд, то ин ки дар бораи он зиёдтар донанд.

investigation [ɪn'vestɪ'geɪʃn] *n* 1) тафтишот, бозҷӯӣ: an investigation of the fire by the police тафтишоти сабаби сӯхтор аз тарафи полис; 2) таҳқиқоти илмӣ: advanced investigation in the field of nuclear physics таҳқиқоти пешқадамтарин дар соҳаи физикаи ядрӣ.

investment [ɪn'vestmənt] *n* сармоя; сармоягузорӣ.

investor [ɪn'vestə] *n* сармоягузор.

invincible [ɪn'vensəbl] *a* мағлубнопазир, шикастнопазир.

invisible [ɪn'veɪzəbl] *a* нопадид, номаълум; махфӣ.

invitation [ɪn'veɪtʃn] *n* даъват, даъватнома, таклифнома.

invite [ɪn'veɪt] *v* даъват кардан, талабидан, таклиф кардан.

involuntary [ɪn'vɒləntəri] *a* беихтиёр, бидуни қасд.

involve [ɪn'vɒlv] *v* 1) ҷалб кардан, ворид кардан, кашидан: They were involved in a long argument. Онҳо ба баҳси дуру дароз кашида шудаанд. 2) дар бар доштан, шомил будан: The job involves a lot of travel. Ин кор сафарҳои хизмати бисёр дорад. 3) марбут будан ба, вобаста будан ба, сару кор доштан ба: problems that

involve their future масоиле ки ба ояндаи онҳо сару кор дорад.

involved [in'vɒlvd] 1. *past va p. p. az involve;*

2. *a* мураккаб, пачида, мубҳам: His explanation was too involved for them to understand. Тафсири вай барои фаҳмидан хеле мураккаб буд.

involvement [in'vɒlvmənt] *n* иштирок, чалб, шомил.

inward(s) ['ɪnwəd(z)] 1. *a* дарунӣ, дохилӣ; *мач.* ботинӣ, зотӣ;

2. *adv* дарун, дохил;

ir- [ɪr] *pref* ба калима маънои *инкорӣ* медиҳад гайри-, бе-: irrational гайриаклонӣ, бемаънӣ; irreproachable беғуноҳ, маъсум, пок.

Iran ['ɪrɑ:n] *n* Эрон.

Iraq ['ɪrɑ:k] *n* Ироқ.

Ireland ['aɪələnd] *n* Ирландия.

Irish ['aɪrɪʃ] *a* ирландӣ.

iron ['aɪən] 2. *n* 1) оҳан: It is made of iron. Ин чиз аз оҳан сохта шудааст. That is an iron gate. Ин дари оҳанин аст. 2) дарзмол: Do you have an iron I can borrow? Шумо ба ман дарзмол дода метавонед?

2. *v* дарзмол кардан: She ironed her dress carefully. Вай куртаашро бодикқат дарзмол кард.

ironic(al) [aɪ'rɒnɪk(l)] *a* киноямез, масҳараомез.

irony ['aɪərən] *n* киноя, масҳара.

irreconcilable [ɪ'rekən'saɪləbl] *a* мусолиҳанопазир, носозгор, муҳолиф.

irregular [ɪ'regjulə] *a* 1) нодуруст, хилофи қоида: an irregular procedure амали гайрирасмӣ; an irregular verb феъли нодуруст; 2) ноҳамвор: an irregular shape шакли ноҳамвор; an irregular line хати қач; 3) номураттаб, бестартиб: irregular breathing нафаси номуратаб; irregular rhythm рабти/усули бестартиб.

irrelevant [ɪ'reləvənt] *a* номарбут, номуносиб.

irreparable [ɪ'repərəbl]

чубраннопазир, таъмирнопазир, ранопазир.

irresistible [ɪrɪ'zɪstəbl] *a* сахт, нопазир, рафънопазир.

irrespective [ɪrɪ'spektɪv] *a*: irrespective of қатъи назар аз.

irresponsible [ɪrɪ'spɒnsəbl] гайримаъсул, безътино.

irreversible [ɪrɪ'vɜ:səbl] тағйирнопазир, барнагарданд, гаштнопазир.

irrigate [ɪrɪgeɪt] *v* обёрӣ кардан додан.

irritable [ɪrɪtəbl] *a* асабонӣ.

irritate [ɪrɪteɪt] *v* асабонӣ кардан, барангехтан, хашмгин кардан.

irritation [ɪrɪ'teɪʃn] *n* хашм, ангезиш.

is [ɪz] *шак.* 3. *шак.* т.3. ҳозир.

island ['aɪlənd] *n* ҷазира.

isle [aɪl] *n* ҷазираи хурд.

isn't ['ɪznt] *суф.* кӯтоҳ аз is not.

isolate ['aɪsəleɪt] *v* ҷудо кардан, пушишдор кардан.

isolation [aɪsə'leɪʃn] *n* ҷудо кардан, канорагирӣ.

Israel ['ɪzreɪəl] *n* Исроил.

issue ['ɪʃu:] 1. *n* 1) шумора (*journal va z*): in the latest issue of the magazine дар шумораи охиринаи маҷалла; to debate an issue масъалаи баҳснок; to debate an issue масъалаи баҳснокро муҳокима кардан;

2. *v* нашр кардан, чоп кардан, тишор додан: These stamps are issued last year. Ин нишонаҳо соли гузашта тишор шуданд.

Istanbul [ɪstæn'bu:l] *n* Истамбул.

it [ɪt] *pron* 1) вай, ӯ, он (*it* бечон ва ҳайвонот, баъзан қӯдакон хурдсол): "Where is it?" - "It is in my pocket." Қӯдак шумо канӣ?" - Вай дар кисса

ст". "Where is the cat?" - "It is in the kitchen." Гурба дар кучост?" - "Вай дар ошхона аст". She looked at the baby - it was sleeping. Ў ба тифл нигоҳ кард - вай хоб рафта буд. 2) ин, хамина: It happened a week ago. Ин рокеъа як хафта пеш рух дод. 3) дар умлаҳои бешаҳс тарҷума намешавад: It was winter. Зимистон буд. It was necessary for us to go. Рафтани мо лозим буд. 4) баранда (дар бози кӯдакони): We played hide-and-seek, and I was it. Мо руст-рустакон боӣ мекардем ва ман баранда будам.

Italian [i'tæliənj] **I.** *n* италян;
2. *a* италявӣ, забони италиявӣ.
Italy [i'tæli] *n* Италия.

itch [itʃ] *v* хоридан, хориш кардан;
мач. орзу доштан, иштиёҳ доштан.

item ['aɪtəm] *n* 1) чиз: Here's the list of items you'll need for camping. Мана рӯйхати чизҳое, ки ба шумо барои сафар лозим ҳастанд. 2) банд, масъала (дар рӯзнома): They moved to the next agenda item. Онҳо ба банди дигари рӯзнома гузаштанд. 3) рақам: Which is the first item on the programme? Рақами якуми барнома нист? 4) хабар, мақола: There are several interesting items in today's paper. Дар рӯзномаи имрӯза якчанд мақолаи ачиб аст.

it'll [ɪtɪl] *гуфт.* *кӯтоҳ аз it will.*

its [ɪts] *pron* худ; аз они ӯ, вай (*оиди исмҳои бечон, ҳайвонот ва баъзан кӯдакони*): Everything was in its place. Ҳама чиз дар ҷояш буд. The dog wagged its tail. Сег думаширо мечунбонад. The child fell and hurt its knee. Кӯдак галтид ва зонӯяширо маиб кард.

it's [ɪts] *гуфт.* *кӯтоҳ аз it is* *ё it has.*

itself [ɪt'self] *pron* 1) худро: The monkey saw itself in the mirror. Маймун худро дар оина дид. That speaks for itself. Ин санад худаиш гувоҳ аст.

2) худ: The thing itself is not valuable. Худи чиз қиматбаҳо нест.

by itself худ, мустақилона; алоҳида: The machine works by itself. Мошин худаиш кор мекунад.

in itself худ ба худ: That in itself is a good reason. Ин худ сабаби гуворо аст.

I've [aɪv] *гуфт.* *кӯтоҳ аз I have.*

ivies ['aɪvɪz] *ниг.* ivy.

ivory ['aɪvərɪ] *n* дандони фил.

ivy ['aɪvɪ] *n* (*pl* ivies) ошики печон, гули печак.



J j

jackal ['dʒækəl] *n* шағол.

jacket ['dʒækɪt] *n* 1) нимтана: He put on his jacket. Вай нимтанаширо пӯшид. 2) пӯст (*себ, картошка*): Potatoes were cooked in their jackets. Картошқаро бо пӯстаиш пухтанд.

jail [dʒeɪl] *n* зиндон, маҳбас.

jam I [dʒæm] **I.** *n* банд, танба, сад, монеа: a traffick jam танбаи ҳаракати наклиёт;

2. *v* (**jammed; jamming**) пур кардан: The hall was jammed with people. Толор аз одам пур буд.

jam II [dʒæm] *n* мураббо: He spread jam on his bread. Вай болои нон мураббо молид.

Jamaica [dʒə'meɪkə] *n* Ямайка.

January ['dʒænjuəri] *n* январ.
Japan [dʒə'pæn] *n* Япония.
Japanese [dʒæpə'ni:z] **1.** *n* японӣ;
2. *a* японӣ.
jar [dʒɑ:] *n* кутгӣ.
jaw [dʒɔ:] *n* чоғ; *pl* даҳон, чангол.
jazz [dʒæz] *n* чаз (*навъи мусиқӣ*).
jealous ['dʒeləs] *a* рашкманд, раш-

кин;

to be jealous рашк кардан, ҳасад бурдан.

jeans [dʒi:nz] *n* чинс (*мамоъ*).

jelly ['dʒeli] *n* яхни.

jeopardize ['dʒepədaɪz] *v* дар хатар гузоштан, дар зери хатар гузоштан.

jeopardy ['dʒepədi] *n* хатар.

jerk [dʒɜ:k] **1.** *n* такон; зуд, базла, латифа: He stopped the car with a jerk. Ў автомобилро бо такон боздошт.

2. *v* такон додан, зуд кашидан: He jerked open the door. Ў дарро таккон дода кушод.

jersey ['dʒɜ:zi] *n* кашиф, свитер.

Jerusalem [dʒə'ru:sələm] *n* ш. Ерусалим, Урушалим.

jet [dʒet] **1.** *n* фаввора (*об, буг, газ*)
a jet of water фаввораи об;

2. *a* реактивӣ: *a jet engine* ҳаракатдихандаи реактивӣ.

Jew [dʒu:] *n* яхудӣ.

jewel ['dʒu:əl] *n* гавҳар, чавҳар, санги гаронбаҳо, зевар.

jewel(le)ry ['dʒu:əlri] *n* чавохирот; чавохирфурӯш.

jingle ['dʒɪŋɡl] *v* занг задан.

job [dʒɒb] *n* кор, хизмат, шугл, пеша;

out of a job бекор.

join [dʒɔɪn] *v* 1) пайванд кардан, пайвастан: The bridge joins the island to the mainland. Купрӯк қазираро бо хушкӣ мепайвандад. 2) ҳамроҳ шудан (*ш.ч. join in*): He joined them in a walk. Вай барои сайругашт бо онҳо

хамроҳ шуд. 3) аъзо шудан
шудан: He joined the army.
артиш ворид шуд.

to join efforts/forces муттаҳид
чидду чаҳд/қудрат;

to join hands даст ба даст гири

joint [dʒɔɪnt] **1.** *n* 1) пай

банд: The pipe is leaking at the joint.
Кубур дар пайвандгоҳ меч
банду бугум: His joints ached.
бугумҳояш дар мекарданд.

2. *a* якҷоя, муштарак, п
They took joint actions. Онҳ
чора андешиданд.

joke [dʒouk] **1.** *n* шӯхӣ,

They played a joke on him. О
вай шухӣ мекарданд.

2. *v* шӯхӣ кардан, кино
Are you joking, or are you serious?
Шумо шӯхӣ мекунед ё чид
мезанед?

to see a joke шӯхиро фаҳмидан

jolly ['dʒɔli] (*jollier; jollier*)

хушқол, хурсанд: They had a
holiday. Онҳо таътили хуш
доштанд.

2. adv хеле: That's a jolly good
Ин ақидаи хеле хуб аст.

Jordan ['dʒɔ:dn] *n* 1) Иордан

Урдун; 2) (*the Jordan*) д. Иордан

journal ['dʒɜ:nl] *n* 1) маҷмаъа

рӯзнома: The report was published in the
medical journal. Маърузаи
мачаллаи тиббӣ чоп шуда
рӯзнома: During his trip he kept a
journal. Ҳангоми саёҳат ӯ рӯз
менавишт.

journalist ['dʒɜ:nəlɪst]

рӯзноманигор.

journey ['dʒɜ:nɪ] *n* сафар, саёҳат

joy [dʒɔɪ] *n* хурсандӣ, хушқо

for/with joy аз хурсандӣ, аз хушқо

joyful ['dʒɔɪfl] *a* хурсанд, хушқо

joyous ['dʒɔɪəs] = joyful.

jubilation [dʒu:'bɪleɪʃn] *n* шодӣ

рӯзи шодӣ.

judge [dʒʌdʒ] 1. *n* козй, довар, рас; *мач.* коршинос, донанда: an impartial judge додраси бегараз; **judge of music** донандаи мусикӣ;

2. *v* доварй кардан; додрасй кардан, махкум кардан; баҳо додан: a man should be judged by his deeds, not by his words. Ба кас набояд барои амалаш, балки барои кораш баҳо додан.

judgement [ˈdʒʌdʒmənt] *n* 1) ҳукм, ҳақнома: The prisoner listened to the judge's judgement. Судшаванда ҳукмро гӯш кард. 2) ақида, фикрронӣ: In his judgement, you're doing the wrong thing. Ба ақидаи ӯ шумо нодуруст фикр мекунад.

jug [dʒʌg] *n* кӯза.

juggle [ˈdʒʌgl] *v* найрангбозй кардан, фиреб додан, тардастй кардан.

juggler [ˈdʒʌglə] *n* чашмбанд, найрангбоз, шӯъбадабоз.

juice [dʒu:s] *n* оби мева, шарбат.

juicy [ˈdʒu:si] *a* (**juicier**; **juiciest**) ширин, ширадор, шодоб, пуроб.

July [dʒu:ˈlaɪ] *n* июл.

jump [dʒʌmp] 1. *n* чахиш, частухез: a high/ long jump чахиш ба баландй/ дарозй;

2. *v* частан, паридан, хез задан: he jumped over the hole. Ӯ аз болои кӯча парид.

jump up аз ҷо паридан: He jumped up from the chair. Вай аз курсй парид.

jump at sth истикбол кардан, ҳиссондона истикбол гирифтан: He jumped at the invitation. Вай даъватмаро бо хурсандй гирифт.

jumper I [ˈdʒʌmpə] *n* парранда, паранда: He is a good jumper. Вай андан хуб аст.

jumper II [ˈdʒʌmpə] *n* чемпир, свитер: Put on your ski jumper. Свитери катозиро пӯшед.

junction [ˈdʒʌŋkʃn] *n* пайвастагй; қосбгоҳ.

June [dʒu:n] *n* июн.

jungle [ˈdʒʌŋgl] *n* чангал, беша.

junior [ˈdʒu:nɪə] *a* ҷавон, хурд;

junior school мактаби ибтидоӣ (*мактаби давлатӣ дар Британияи Кабир барои кӯдакони аз 7 то 11 сола*);

junior high school *амер.* мактаби миёна (*барои кӯдакони аз 13-15 сола*);

junta [ˈdʒʌntə] *n* даста, хизб.

jury [ˈdʒuəri] *n* 1) хайати мунсифа, хайати доварй (*ҳукми гунаҳгор ва ё бегуноҳ будани айбдоршавандаро мебарорад*): The jury decided the man was guilty. Хайати мунсифа оиди гунаҳгор будани ӯ ҳукм кард. 2) доварон (*дар мусобиқоти варзишӣ*): The jury gave his painting the first prize. Доварон ба расми ӯ ҷоизаи олий доданд.

just I [dʒʌst] *a* одил, боинсоф, бегараф: She wanted to be just. Вай хост одил бошад.

just II [dʒʌst] *adv* 1) андаке пеш, хамин дам: He has just come. Вай андаке пештар омад. 2) айнан: That is just what I wanted to say. Ин айнан он чизест, ки ман мехостам гӯям. 3) хакикатан, дар хакикат: The weather is just glorious. Ҳаво хакикатан ҳам мафтункунанда аст. 4) фақат: I've been there just once. Ман дар онҷо фақат як бор будам.

just now навакак, ҳозир;

just then айнан дар ҳамон лаҳза.

justice [ˈdʒʌstɪs] *n* 1) адолат, ҳаққоният: a sense of justice ҳисси адолат; 2) адлия: to administer justice адолатро ҷорй кардан.

justification [ˌdʒʌstɪfɪˈkeɪʃn] *n* сафедкунӣ; узрварӣ, далеловарӣ.

justify [ˈdʒʌstɪfaɪ] *v* (**justifies**; **justified**) сафед кардан; бегуноҳ донистан; узр овардан, асоснок кардан, далел овардан.

К к

kangaroo [ˌkæŋgəˈru:] *n* кенгуру
(хайвони пистонадор).

Kazakh [kaːˈza:k] **1.** *n* казок.

2. *a* казоқӣ: Kazakh language забони казоқӣ.

Kazakhstan [ˌka:zakˈsta:n] *n*

Қазақистон.

keen [ki:n] *a* 1) тез: a keen edge лаби тез; 2) зирак, бофаросат, нуктасанҷ: a keen glance нигоҳи зиракони; 3) сахт, сӯзон: keen hunger кахтии сахт; a keen pain дарди сӯзон; **to be keen on** мушток: He is keen on music. Вай муштоки мусиқӣ аст.

keep [ki:p] *v* (**kept; kept**) 1) нигоҳ доштан: He kept his hands in his pockets. Вай дастҳояшро дар кеса нигоҳ медошт. You may keep the book for a month. Шумо метавонед китобро як моҳ нигоҳ доред. 2) нигоҳ доштан: Can you keep a secret? Сирро махфӣ нигоҳ дошта метавонед? 3) нигоҳ дошта шудан: These apples keep well. Ин себҳо нағз нигоҳ дошта мешаванд. 4) нигоҳ доштан, нигоҳубин кардан: to keep a room clean хонаро тоза нигоҳ доштан; to keep one's family оиларо нигоҳубин кардан; 5) боздоштан: I was kept there a long time. Маро дуру дароз боздоштанд. 6) давом додан (*ишқ. keep on*): He kept shouting. Вай фарёд кардан гирифт. **to keep from** худдорӣ кардан аз: She could not keep from smiling. Наметавонист аз табассум худдорӣ кунад. **to keep house** хочагири идора кардан; **to keep off** дур доштан аз; дур кардан аз: Keep off the grass! Алафхоро зери по накунад!

to keep one's promise/word ба ваъда вафо кардан;

to keep order тартибу низомро нигоҳ доштан/ риоя кардан.

to keep sb company ҳамроҳӣ кардан;

to keep sb waiting касеро интизондан;

to keep to дур нарафтан, риоя кардан
Keep to the subject. Аз маъруза наравед!

Keep to the left! Аз тарафи чап ҳаракат кунед!

to keep up with баробар шудан
I tried to keep up with the other students.
Кӯшиш кард, ки бо дигарон ҳамроҳ бошад.

keeper [ˈki:pə] *n* нигоҳбон.

kennel [ˈkenl] *n* хоначаи сарбон.

Kenya [ˈkenjə] *n* Кения.

kept [kept] *past va p. p.* аз keep

kerchief [ˈkɜ:tʃɪf] *n* рӯймоли

новез.

kettle [ˈketl] *n* чойник; дегҷа.

key [ki:] *n* 1) калид (*ишқ. m*)
key to the door калиди дар; the key to the problem калиди ҳалли муаммо
key industries соҳаҳои асосии саноат
2) тугмача: piano keys тугмачаҳои теппано.

keynote [ˈki:nəʊt] *n* матлаби асосӣ

kick [kɪk] **1.** *n* лағад, зарба

He gave the door a kick to open it.
Дарро бо зарбаи пой кушод.

2. *v* лағад задан: The horse kicked him in the chest. Асп ба синаам зарба зад.

to kick over traces назорати дурро сахт кардан;

to kick the bucket мурдан, фавт шудан

kid [kɪd] *n* 1) кӯдак, бозгоҳчи.

kidnap [ˈkɪdnæp] *v* (**kidnaping**) касеро ба зурӣ рабуда дудзидан.

kill [kɪl] *v* куштан, бартан расондан; забх кардан;

To kill two birds with one stone. Як тиру ду нишон.

kilogram(me) [ˈkɪləgræm] *n* грамм.

kilometre, *амер.* kilometer [ˈkɪləmi:tə] *n* километр.

kin [kɪn] *n* хеш, хешовандон;
next of kin наздиктарин хешовандон,
борис.

kind I [kaɪnd] *n* навъ, хел, various
kinds of birds хелҳои мухталифи па-
рандагон;

kind of як чизе;
all kinds of гуногун, ҳар гуна, ҳар
рӯи;

what kind of...? чӣ гуна...? чӣ хел...?
kind II [kaɪnd] *a* меҳрубон,
самимона: You're very kind. Шумо
хеле меҳрубонед.

How kind of you. Шумо хеле
меҳрубонед.

It's very kind of you. Шумо хеле
меҳрубонед.

kindergarten ['kɪndəɡɑ:tɪn] *n* боғча,
кӯдакистон.

kindly [kaɪndli] (kindlier; kindest)
1. *a* меҳрубон, мулоим: a kindly old
man мӯйсафеди меҳрубон;

2. *adv* меҳрубонона: She spoke
kindly to him. Он зан ба вай
меҳрубонона гап мезад. Will you
kindly tell me the time? Марҳамат
карда гӯед, ки соат чанд шудааст?

kindness ['kaɪndnɪs] *n* меҳрубонӣ,
некӣ, некӯӣ.

king [kɪŋ] *n* подшоҳ, шоҳ.

kingdom ['kɪŋdəm] *n* подшоҳӣ,
қаламрав, мамлакат.

kiosk ['ki:ɒsk] *n* дӯкони фуруши
рӯзнама: I bought a magazine at the
station kiosk. Ман маҷалларо дар
дӯкони рӯзнамафуруши харидам.

Kirgyz ['kɜ:ɡɪz] 1. *n* кирғиз;

2. *a* кирғизӣ.

Kirgyzstan [kɜ:ɡi:z'stɑ:n] *n*
Кирғизистон.

kiss [kɪs] 1. *n* бӯса, бӯс; маҷ: He
covered her face with kisses. Вай
сонумро бӯсаҳои бисёр дод.

2. *v* бӯса кардан: She kissed him
goodbye. Зан ӯро бӯсаи видоъ кард.

kit [kɪt] *n* 1) таҷхизот, асбобу
ҷиҷом: camping kit асбобу анҷоми

саёҳӣ; 2) дастаи асбобҳои корӣ: a first
aid kit дорукутгӣ.

kitchen ['kɪtʃɪn] *n* ошпазхона, ош-
хона.

kitchen garden [ˌkɪtʃɪn'ɡɑ:dn] *n* боғи
сабзавоткорӣ.

kite [kaɪt] *n* бодбарак, бод-бодак.

kitten ['kɪtn] *n* гурбача.

knapsack ['næpsæk] *n* тӯшадон,
борхалта.

knee [ni:] *n* зону.

kneel [ni:l] *v* (knelt; knelt) ба зону
задан; ҳам шудан, таъзим кардан
(to/before - дар назди).

knelt [nelt] *past* ва *p. p.* аз kneel.

knew [nju:] *past* аз know.

knife [naɪf] *n* (pl knives) корд, чоку,
ханҷар.

knight [naɪt] *n* сипоҳ, паҳлавон,
ҷавонмард.

knit [nɪt] *v* (knitted, knit; knitted,
knit; *pres. p.* knitting) бофтан.

knives [naɪvz] *pl* аз knife.

knob [nɒb] *n* даста, дастгира.

knock [nɒk] 1. *n* 1) так-так (at/on -
болои, дар): a loud knock on the win-
dow так-таки саҳт болои тиреза; 2)
зарба, зарб: a knock on the head зарба
ба сар;

2. *v* 1) кӯбидан: He knocked at the
door. Вай дарро кӯфт. 2) задан: The
falling branch knocked him on the head.
Шохи афтодаистода ба сараш зад.

to knock down 1) аз пой ғалтондан: He
was knocked down by a bus yesterday.
Дирӯз ӯро автобус аз пой ғалтонд. 2)
шикастан. They are going to knock
down the old school to build a new one.
Онҳо меҳоханд бинои кӯҳнаи мак-
табро шикаста наvero созанд.

to knock out гич/гаранг кардан; ба
хайрат овардан: She was knocked out
by the news. Ин хабар ӯро ба хайрат
овард.

knot [nɒt] 1. *n* гирех: He couldn't
untie the knot. Ӯ наметавонист
гирехро кушояд.

2. *v* (**knotted; knotting**) гирех кардан: She knotted the parcel. Он зан бӯғчаро гирех кард.

know [nəʊ] *v* (**knew; known**) 1) доништан: She has known him since childhood. Вай он мардро аз кӯдакӣ медонист. 2) шинохтан, фарқ кардан: He did not know one tune from another. Вай як охангро аз дигаре фарқ намекард.

know-how [nəʊhəʊ] *n* маълумоти хос, махфиёти кор/ истехсолот.

knowledge [ˈnɒlɪdʒ] *n* 1) дониш, маърифат, маълумот: He has a thorough knowledge of the subject. Вай дониши чуқури фанро дорад. 2) огоҳӣ, хабар: it has come to my knowledge ба ман маълум шуд, ки...

known [nəʊn] 1. *p. p.* аз **know**;

2. *a* маълум: a known fact санади маълум.

kolkhoz [kɒlˈhɒz] *n* колхоз.

komsomol [kɒmsəmɒl] *n* комсомол.

Korea [kəˈriə] *n* Корея; North Korea Кореяи Шимолӣ; South Korea Кореяи Ҷанубӣ.

Korean [kəˈriən] 1. *n* корейгӣ.

2. *a* корей, забони корей.

Kuwait [kuˈweɪt] *n* 1. Кувайт.

Kuwaiti [kuˈweɪtɪ] *a* кувайтӣ.

~ * ~

L I

lab [læb] *n* *зифт.* кӯтоҳ *laboratory*.

label [ˈleɪbl] 1. *n* тамга: There is a label on the can. Болои тамга надошт.

2. *v* (**labelled; labelling**) таъриф кардан: The bottle was labelled "poison". Болои шиша тамга таъриф карда шуда буд.

laboratory [ləˈbɒrətɔːri] *n* (laboratories) озмоишгоҳ.

labour, амер. labor [ˈleɪbər] *n* меҳнат, кор, захмат: He was busy with his labour in the field. Пас аз меҳнати ӯ монда шуда буд. 2) кӯмак, кувваи корӣ: They needed your labour. Ба онҳо кувваи корӣ лозим буд.

the Labour Party хизби Лейбор (меҳнат) (яке аз калонтарин сиёсӣи Британияи Кабир);

Labour Exchange Биржаи меҳнат.

2. *v* захмат кашидан, меҳнат кардан: The men laboured from dawn till dark. Мардум аз субҳ то шаб мекард.

labourer, амер. laborer [ˈleɪbərər] *n* коргар.

lace [leɪs] 1. *n* 1) тӯр: Her dress was trimmed with lace. Куртаи ӯ бо тӯр дода шуда буд. 2) банди кафиш (**shoe-lace**): I have broken my lace. Банди кафши ман қанда шудааст.

2. *v* банди кафш бастан (**lace up**): He laced his shoes. Ӯ банди кафшашро бастан.

lack [læk] 1. *n* камӣ, норастигӣ: Many plants died for lack of water. Растаниҳо аз камии об хушк шуданд.

2. *v* набудан, надоштан: He lacked courage. Ӯ қуръат надошт.

lad [læd] *n* писарбача, ҷавон.

ladder [ˈlædə] *n* норбон.

laden ['leɪdn] *p. p.*: to be laden with
 о чизе бор шудан.
lady ['leɪdi] *n (pl ladies)* бону,
 м.
lag [læɡ] *v (lagged; lagging)* акиб
 дан (*ишч. lag behind*) лангидан.
laid [leɪd] *past va p. p. az lay II.*
lain [leɪn] *p. p. az lie II.*
lake [leɪk] *n* кӯл.
lamb [læm] *n* барра, баррача,
 ги барра.
lame [leɪm] *a* ланг, чулок: a lame
 марди ланг.
lament [lə'ment] *a* сӯгворӣ,
 дорӣ.
lament [lə'ment] *v* сӯгворӣ кардан,
 дорӣ кардан.
lamp [læmp] *n* чарог, фонус.
lampoon [læm'pu:n] *v* хачв кардан.
lamp-post ['læmp'pəʊst] *n* сутуни
 ус.
land [lænd] 1. *n* 1) замин, хушкӣ
 ч. *dry land*: on land and sea дар
 ин ва бахр; a land reform
 охоти замин; 2) хок: sandy land
 и регдор; 3) кишвар, сарзамин:
 ant lands кишварҳои дурдаст; his
 ve land ватани вай;
 2. *v* 1) ба хушкӣ фаромадан,
 идан, фаромадан. The passengers
 led at Bombay. Мусофирон дар
 бай фаромаданд. 2) ба замин
 астан: The plane is landing. Тайё-
 ба замин менишинад.
landing ['lændɪŋ] 1. *pres. p. az land*
 2. *n* 1) нишаст, фуруд: a landing on
 moon фуруд ба моҳ; 2) ба замин
 астан.
landlady ['lændleɪdi] *n (pl landla-*
) зани соҳиби меҳмонхона, зани
 бмулк, зани соҳиби хонаи ичора.
landlord ['lændlə:d] *n* 1) соҳибхона,
 ири меҳмонхона, марди соҳиби
 ии ичора: a slum landlord соҳиби

махаллаи нообод; 2) заминдор: a
 cruel landlord заминдори бераҳм.

landmark ['lændmɑ:k] *n* воқеан
 барҷаста; раҳнамо, нишона.

landowner ['lændəʊnə] *n* соҳиби
 мулк, заминдор.

landscape ['lændskeɪp] *n* манзараи
 хушкӣ.

lane [leɪn] *n* 1) раҳрав, кӯча,
 пайраҳа, роҳи борик: country lanes
 кӯчаҳои борики дехот; 2) тангкӯча:
 Go down that lane. It will take you to
 High Street. Бо ин тангкӯча рафтани
 гиред. Вай шуморо ба Хай Стрит
 мебарад. 3) қатор: four-lane traffic
 ҳаракати чор қатора; 4) роҳи ҳавой.

language ['læŋɡwɪdʒ] *n* забон, нутқ,
 калом.

lantern ['læntən] *n* фонус.

lap I [læp] *n* зону: The mother had
 the baby on her lap. Модар кӯдакро
 болои зону нигоҳ медашт.

lap II [læp] *v (lapped; lapping)* 1)
 лесидан, харисона хӯрдан (*ишч. lap
 up*): The cat lapped the milk. Гурба
 ширро лесид. 2) шалаппас задан
 (*мавҷҳо*): The waves lapped against the
 shore. Мавҷҳо ба соҳил бархӯрда
 шалаппас мезаданд.

larder ['lɑ:də] *n* анбор.

large [lɑ:dʒ] *a* калон, зиёд, бузург,
 васеъ.

at large 1) умуман: the country at large
 кишвар умуман; 2) пурра: He spoke at
 large on the subject. Вай дар ин
 мавзӯ пурра гап мезад.

largely ['lɑ:dʒli] *adv* хусусан,
 асосан.

large-scale ['lɑ:dʒskeɪl] *a* ба
 микдори зиёд, нисбатан зиёд.

lark [lɑ:k] *n* чаковак (*паранда*).

lash I [læʃ] *v* тозиёна задан,
 камчинкорӣ кардан.

lash II [læʃ] *n* мижгон.

lass [læs] *n* духтар, зани ҷавон,
 маҳбуба.

last I [la:st] 1. *n* охир, поён: They were the last to arrive. Онҳо аз хама охир омаданд. That was the last they saw of him. Ин охирин маротиба буд, ки вайро дида буданд.

at last дар охир, ниҳоят;
till/to the last то охир;

2. *a* (*ð. oml̥ az late 1.*) 1) охирин: They live in the last house on the right. Онҳо дар хонаи охирин дар тарафи рост зиндагӣ мекунанд. 2) гузашта: It happened last September. Ин воқеа моҳи сентябри соли гузашта рӯй дод. **last but one** пеш аз охирин;
last time дафъаи гузашта; маротибаи охир;

3. *adv* 1) дар охир: I'm to speak last at the meeting. Ман дар охир гап мезанам. 2) дафъаи охирин: When did you see him last? Дафъаи охирин шумо уро кай дида булед?

last II [la:st] *v* 1) давом додан, давом ёфтани; The storm lasted a week. Тӯфон як ҳафта давом ёфт. 2) расидан, кифоя кардан: This food will last them three days. Ин хӯрокворӣ барои онҳо се рӯз кифоя мекунад.

lasting ['la:stɪŋ] 1. *pres. p. az last*: The storm went on and on, lasting over a week. Тӯфон зиёда аз як ҳафта давом карда буд.

2. *a* мустақкам, пойдор: a lasting peace сулҳи пойдор.

latch [lætʃ] *n* ғалака, қуфл.

late [leɪt] 1. *a* (**later, latter; latest, last**) 1) дер: It is late already. Аллақай дер шуд. She arrived a few days later. Вай чанд рӯз дертар омад. 2) охирин, тозатарин: the latest news хабарҳои охирин/тозатарин; 3) марҳум: his late father падари марҳуми вай;

to be late дер кардан: He was late for school. Вай ба мактаб дер кард.

at (the) latest мӯҳлати дертарин/ охирин, ҳадди аксар;

2. *adv* (**later; latest, last**) дер: They went to bed late. Онҳо дер хоб рафтанд.

later on дертар, баъдтар;

of late ба наздикӣ;

Better late than never. *Зарб.* Ду шер ояд.

lately ['leɪtli] *adv* ба наздикӣ, ран, ба тозагӣ.

Latin ['læɪtɪn] *n* забони лотинӣ

latitude ['læɪtɪtju:d] *n* арз.

latter ['læɪtə] *a* (*ð. муқ. аз last*) охир; ниҳой, поёнӣ: He was in the latter part of May. Вай дар охири моҳи май буд. 2) (the latter) охирин, дуюм (*охириин зикр*): the two books, I prefer the latter. Ду китоб ман охиринашро рафтам. *ро*) интиҳоб мекунам.

Latvia ['læɪtvɪə] *n* Латвия.

Latvian ['læɪtvɪən] 1. *n* латвӣ

2. *a* латишӣ.

laugh [lɑ:f] 1. *n* ханда: He had a hearty laugh. Вай аз тахти дид.

2. *v* хандидан, хандондан: The joke made them laugh. Вай онҳо хандиданд.

Laugh in one's sleeve. *Зарб.* ~ хандидан.

laughter ['lɑ:ftə] *n* хандаи дастичамӣ, кох-кох.

launch [lɔ:ntʃ] *v* 1) оғоз кардан, шуруъ кардан: to launch a search programme барномаи тадқиқотӣ оғоз кардан; 2) сарбаровардан: to launch a rocket into space ба кайҳон мушак сарбаровардан.

launching pad/site ['lɔ:ntʃɪŋ] *n* майдон барои сарбаровардан

laundry [lɔ:ndri] *n* (*pl* **laundries**) чомашӯйхона, либосшӯйхона: They sent their wash to the laundry. Онҳо чойпӯшро ба либосшӯйхонаи худ омаданд. 2) (**the laundry**) либосшӯшӯй; рахтҳои шуста: The laundry hasn't come yet. Либосшӯшӯйҳо ҳоло аз чомашӯйхона наоварда шудаанд.

lavatory ['lævətəri] *n* (*pl* **lavatories**) хочатхона.

lavish ['lævɪʃ] *a* кушоодадаст, сахй, химмат.

law [lɔ:] *n* 1) конун: nature's laws конунҳои табиат; 2) хукук: international law хукуқи байналмилалӣ; дар калимаҳои мураккаб *father-in-law* хусур, падари хар, ё зан; *daughter-in-law* зани хар, келин.

lawful ['lɔ:fl] *a* конунӣ.

lawn [lɔ:n] *n* алафзор, чаманзор.

lawyer ['lɔ:jə] *n* факех, хукуқдон, кӯшинос.

lay I [leɪ] *past* аз **lie II**: He lay on the reading a paper. Вай болои суффа рафта рӯзнома мехонд.

lay II [leɪ] *v* (**laid; laid**) гузоштан, идан: He laid the book on the table. Ӯ китобро болои миз гузошт.

lay aside канор гузоштан, бондан; to lay aside the work корро бондан; to lay aside money сандоз кардан;

lay down one's arms яроқро ба миз гузоштан;

lay down one's life чони худро фидо кардан;

lay eggs тухм кардан, тухм гузоштан;

lay eyes on sth/sb дидан;

lay the table **layer** миз оростан.

layer ['leɪə] *n* қабат; табака.

lazy ['leɪzɪ] *a* (**lazier; laziest**) танбал.

lead I [led] *n* 1) сурб: He tied a piece to the fishing line. Вай пораи бро ба ресмони шаст баест.

lead II [li:d] 1. *n* рохбарӣ; ташаббус: to take the lead ташаббус ба даст гирифтан, рохбарӣ кардан.

2. *v* (**led; led**) 1) бурдан: This road leads to town. Ин рох ба шаҳр мебарорад. He leads a simple life. Вай ҳаёти сода мебарорад. 2) рохбарӣ кардан: He led the deligation. Вай ба сармояндагӣ рохбарӣ мекард.

leader ['li:də] *n* рохбар; пешво, раҳбар.

leadership ['li:dəʃɪp] *n* рохбарият, сарварӣ.

leading ['li:dɪŋ] 1. *pres. p.* аз **lead II**: He was leading his horse. Вай аспро аз лачомаш дошта мебард.

2. *a* асосӣ, рохбарикунанда: leading statesmen рохбарони асосии давлатӣ.

leaf [li:f] *n* (*pl* leaves) барг.

leaflet ['li:flɪt] *n* варака.

league [li:g] *n* иттифок.

leak [li:k] 1. *n* рахна, сӯрох, ихроҷ; **foш**: a leak in the roof сӯрохии бом; a leak of information ихроҷи (фош) маълумот;

2. даромадан, гузаштан (*об*) (*иш.* **leak out**): The boat leaks. Ба қайқ об медарояд. The secret leaked out. Сирт фош шуд.

leakage ['li:kɪdʒ] *n* ихроҷ.

lean I [li:n] *a* 1) лоғар: a lean man марди лоғар; 2) пок: lean meat гӯшти беравған/ камравған

lean II [li:n] *v* (**leaned, leant; leaned, leant**) 1) хам шудан (*over - болои*): He leaned over the table. Вай болои миз хам шуд. 2) мондан, тақя кардан: He leaned the ladder against the wall. Вай норборро ба девор монд. She leaned on his arm. Зан ба дасти ӯ тақя мекард.

leant [lent] *past* ва *p. p.* аз **lean II**

leap [li:p] 1. *n* чахиш, част, хеззанӣ: It was a leap into the unknown. Ин чахише ба аспори номаълум буд.

by leaps and bounds зуд-зуд

to take leap in the dark дил ба дарё задан

2. *v* (**leaped, leapt; leaped, leapt**) чахидан, частан, паридан: The horse leapt over the fence. Асп аз болои девор парид.

leapt [lept] *past* ва *p. p.* аз **leap 2.**

leap-year ['li:pjə:] *n* соли кабиса

learn [lɜ:n] *v* (**learnt, learned; learnt, learned**) 1) омӯختан, ёд гирифтан: She still had much to

learn. Ба вай ханӯз бисёр чизхоро омӯхтан лозим буд. 2) фаҳмидан: They learned about it from the newspapers. Онҳо дар ин бора аз рӯзнома фаҳмиданд.

learned 1. [lɜːnd] *past va p. p. az learn;*

2. *a* [ˈlɜːnid] доно, олим, донишманд: a learned man марди доно.

learner [ˈlɜːnə] *n* ёдгиранда, шогирд, талаба

learning [ˈlɜːniŋ] 1. *pres. p. az learn:* She is learning to dance. Вай раксро меомӯзад.

2. *n* омӯзиш, таълим: the learning of languages омӯзиши забонҳо

learnt [lɜːnt] *past va p. p. az learn*

lease [liːs] 1. *n* ичора, кироя;

2. *v* ичора додан;

put out on lease ичора додан.

least [liːst] 1. *n* ҳадди ақал: That was the least he could do. Ин ҳадди ақали он коре буд, ки ӯ метавонист барои шумо кунад.

at least аққалан, дар ҳар ҳол, ба ҳар ҳол;

not in the least ҳеч, ягон қадар, заррае;

1. *a* (*δ. олӣ. аз little* 2.) камтарин, хурдтарин: I haven't the least idea. Ман дар ин бора иттилои камтарин ҳам надорам.

3. *adv* (*δ. олӣ аз little* 3.) ҳеч, асло: It happened when they least expected. Ин воқеа вақте рух дод, ки онҳо асло интизор набуданд.

least of all ҳеч, асло

leather [ˈleðə] *n* пӯст, чарм

leave 1 [liːv] *n* 1) ичозат, рухсат: They gave him leave to go. Онҳо рухсат доданд, ки равад. 2) рухсатӣ: He is on leave. Вай дар рухсатӣ аст.

to take leave хайрухуш кардан.

leave II [liːv] *v* (**left; left**) 1) тарк кардан, рафтан (for somewhere - ба кучое): He left for Rome yesterday. Дирӯз вай ба Рим рафт. 2) мондан: She left the child at home. Вай кӯдакро дар хона монд. 3)

фаромӯш кардан: She left her umbrella on a bench in the park. Ҷазира болаи ҳаракати фаромӯш кардан мондан, боқӣ мондан: They left an hour before the train. Ҷазира қатор як соат мондан **to leave out** партофта гузаштан: He left out the first paragraph. Вай аввалро партофта гузашт **to leave school** мактабро хатм кардан **to leave sth with sb** чизеро ба мондан.

leaves I [liːvz] *pl az leaf:* The leaves are beginning to fall. Барғҳо бо сар карданд.

leaves II [liːvz] *шаҳс 3. ш. leave* II: He leaves home early in the morning. Вай аз хона саҳар мебарояд.

Lebanon [ˈlebənən] *n* Лубнон

lecture [ˈlektʃə] 1. *n* 1)

суханронӣ, кироат: He gave a lecture on Russian art yesterday. Дирӯз ӯ лексияи санъати Рус насихат, панд: His mother gave him a lecture. Модараш ба вай насихат хонд.

2. *v* 1) лексия хондан, суханрон кардан, кироат кардан: He lectured me very well. Вай хуб кироат мекунад **to lecture sb** насихат кардан, панд додан: The teacher lectured him for not doing his homework. Муаллим уро барои накардани вазифаи хонагӣ ба ӯ насаҳат кард.

lecturer [ˈlektʃərə] *n* лектор, лекторди донишгоҳ, мударрис.

led [led] *past va p. p. az lead*

ledge [ledʒ] *n* тахтасанги сода

left I [left] *past va p. p. az leave*

left II [left] 1. *n* 1) чап

тарафи чап: In England they drive on the left. Дар Англия нақлиётро ба тарафи чапи роҳ ҳаракат мекунад. **Left**) кувваҳои чап;

to keep to the left дар тарафи чап истодан;

2. *a* чап: on the left bank of the дар сохили чапи дарё;
 3. *adv* ба тарафи чап, аз тарафи чап: left. Ба тарафи чап гардонед;
 hand ['lefhænd] *a* вокеъ дар/аз тарафи чап;
 handed чапдаст.
 leg [leg] *n* 1) пой, рон, соқа: He has broken his leg. Вай пояшро шикаст. 2) *a* The leg of the chair is broken. Оя: The leg of the chair is broken. 3) поча: The leg of my trousers. Ман шикастаи шимамо даррондам.
 legacy ['legəsi] *n* (*pl* legacies) мерос.
 legal ['li:gl] *a* конунӣ, хукукӣ.
 legend ['ledzænd] *n* афсона, достон.
 legendary ['ledzændrɪ] *a* афсонавӣ.
 legislation [ˌledʒɪs'leɪʃn] *n* қонунбарорӣ, конунгузорӣ.
 legislative [ˌledʒɪslətɪv] *a* конунгузор.
 legislature [ˌledʒɪsleɪtʃə] *n* қонунбарорӣ, конунгузор.
 legitimate [lɪ'dʒɪtɪmɪt] *a* конунӣ.
 leisure ['leɪzə] *n* фароғат: at leisure фароғати фароғат; leisure time вақти босурати.
 leisurely ['leɪzəli] *adv* осуда, босурати.
 lemon ['lemən] *n* лимӯ.
 lemonade [ˌlemə'neɪd] *n* оби лимӯ.
 lend [lend] *v* (*lent; lent*) қарз додан, қарздор додан;
 lend assistance кӯмак қардан;
 lend a hand кӯмак қардан.
 length [leŋθ] *n* дарозӣ, қад, андоза;
 length 1) дар натиҷа, билохира, ба ҳақиқат: At length they reached an agreement. Дар натиҷа онҳо ба бастани шартнома ноил шуданд. 2) қад, андоза. пурра: He described his trip at length. Вай сафарашро пурра нақл қардан.
 lengthen ['leŋθən] *v* дароз қардан, дароз шидан.

lengthy ['leŋθɪ] *a* дароз, тулонӣ.
 lenient ['li:niənt] *a* бонаҳад, мулоҳим, нарм.
 lens [lenz] *n* линза.
 lent [lent] *past* *va p. p.* аз lend.
 leopard ['lepəd] *n* леопард, як наъи паланг.
 Lesotho [lə'səuθəu] *n* Лесото.
 less [les] 1. *n* шумораи камтар, камтар аз: He got less than he asked for. Вай аз он миқдор, ки пурсида буд, камтар гирифт.
 2. *a* (*д. муқ. аз little 2.*) камтар: I have less time than you have. Нисбати шумо ман камтар вақт дорам.
 3. *adv* (*д. муқ аз little 3.*) камтар: It's more or less right. Ин каму беш дуруст аст.
 lessen ['lesn] *v* кам қардан.
 lesson ['lesn] *n* 1) дарс: They have five lessons today. Онҳо имрӯз панҷ дарс доранд. 2) дарс (*вазифа*): He did not know the lesson well enough. Вай дарсашро нағз наметонист.
 let [let] *v* (*let; let; pres. p. letting*): иҷозат додан: Let me explain. Иҷозат диҳед фахмонам. 2) бигзор; биёед: Let him come in. Бигзор дарояд. Let us do it at once. Биёед ин корро фавран иҷро кунем. Let us go. Рафтем. 3) иҷора додан: She lets rooms to students. Вай хучраро ба донишҷӯён иҷора медихад.
 Let me see. Иҷозат диҳед фикр кунам.
 let off 1) сар додан: The boys were letting off fireworks. Бачаҳо оташак сар медоданд. 2) ҷавоб додан: We were let off early today at school. Имрӯз аз мактаб маро барвақт ҷавоб доданд.
 to let down фиреб додан, дучори вазъи ногувор қардан: She let them down by not coming. Вай бо наомадани худ онҳоро дучори вазъи ногувор қардан.
 to let go сар додан;
 to let in дохил шудан: He opened the window to let in some fresh air. Вай

тирезаро кушод, то хавои тоза ба хона дохил шавад.

to let out сар додан: Let the dog out. Сагро сар диҳед.

to let sb know ба касе иттило додан.

let's [lets] = (шак. кӯтоҳ. аз let us).

Lett [let] *n* латиш.

letter ['letə] *n* 1) ҳарф: He has learned all the letters of the alphabet. Вай ҳамаи ҳарфҳои алифборо аз ёд кардааст. 2) хат, мактуб: He received a letter yesterday. Вай дирӯз хат гирифт.

letter of invitation даъватнома;

man of the letters донишманд, марди олим, ахли қалам.

letter-box ['letəbɒks] *n* қуттии почта.

Lettish ['letɪʃ] *a* латишӣ: lettish language забони латишӣ.

lettuce ['letɪs] *n* коху (*растани*).

level ['levl] 1. *n* сатҳ, дараҷа: They reached a high level of production. Онҳо ба дараҷаи баланди истеҳсолот ноил шуданд.

2. *a* 1) ҳамвор, рост: The floor is not level. Фарш ҳамвор нест. 2) баробар: The two teams are level, with 40 points each. Ҳар ду гурӯҳ ҳолҳои баробар – 40 тоғӣ доранд.

3. *v* (levelled; levelling) ҳамвор кардан, рост кардан: They levelled the lawn. Онҳо алафзорро ҳамвор карданд.

lever ['li:və] *n* фишанг; *мач.* омил: levers of governance омилҳои идоракунии.

liable ['laɪəbl] *a* 1) масъул, ҷавобгар (*for - барои*): He is liable for damages. Вай барои зарар ҷавобгар аст.

liar [laɪə] *n* дуруггӯ.

liberal ['lɪbərəl] 1. *n* равшанфикр, бетаассуб;

2. *a* 1) сахӣ, саховатманд, боҳиммат: He is liberal with his money and buys a lot of presents. Вай марди

сахӣ буда тӯхфаҳои зиёд мехӯрад. (Liberal) аъзои ҳизби озодии Liberal government хушмувофиқ либералӣ.

liberate ['lɪbəreɪt] *v* озод кардан

liberation [lɪbə'reɪʃn] *n* озодшавӣ.

liberty ['lɪbətɪ] *n* озодӣ, хуррамӣ

Liberia [laɪ'berɪə] *n* Либерия

librarian [laɪ'brɛəriən] *n* котибхона, китобдор.

library ['laɪbrəri] *n* (pl libraries) китобхона, кироатхона.

Libya ['hɪbiə] *n* Ливия, Ливан

licence, *амер.* license [laɪsəns] *n* иҷозатнома, диплом, лисензия: driving licence хуччати ронандагӣ; university licence дипломи омӯзгорӣ.

lick [lɪk] *v* лесидан.

lid [lɪd] *n* сарпӯш.

lie I [laɪ] 1. *n* дурӯғ: I can not tell lies. Ман дурӯғро намебардорам. 2. *v* (*pres. p. lying*) *n* дурӯғ кардан: He lied to me. Вай ба ман дурӯғ кард.

lie II [laɪ] *v* (lay; lain; *pres p. lying*) 1) хобидан, тӯл кашидан, истироҳат кардан: He was lying on the grass. Ӯ болои алаф мехобид. 2) ҷаҳоли шудан: Most of the town lies on the right bank of the river. Қисми зиёди шаҳр дар тарафи ростии ҷойгир шудааст. 3) будан, мавҷуд будан: This book's appeal lies in its simplicity. Муваффақияти ин китоб дар ҳақиқи он мебошад.

to lie down дароз кашидан: The boy lay down and went to sleep. Сағрӯш кашада хоб рафт.

Liechtenstein ['lɪktənstain] *n* Лихтенштейн.

lieutenant [lef'tenənt] *n* лейтенант

life [laɪf] *n* (pl lives) ҳаёт.

lifebelt ['laɪfbelt] *n* камарҷағир, наҷот.

lifeboat ['laɪfbəʊt] *n* завраки наҷот

lifelong ['laɪflɒŋ] *a* мудомулумр, барон тамоми умр, умрбод.

lifetime ['laɪftaɪm] *n* дарозии умр,

хинни зиндағӣ.

lift [lɪft] **1.** *n* лифт: They went up in

the lift. Онҳо бо лифт боло барома-

данд.
to give sb a lift касеро савор карда бурдан.

2. *v* 1) бардоштан (*бор*): He could

hardly lift his heavy suitcase. Вай

чомалони вазнинро базӯр мебар-

дошт. 2) бардоштан, бекор кардан: to

lift sanctions махдудиятро бар-

доштан.

light I [laɪt] **1.** *n* нур, чароғ, оташ,

рушноӣ. нури чароғ: He was reading

by the light of a candle. Вай дар нури

шамъ китоб мехонд.

to bring to light ошкор кардан, пайдо

кардан. ёфтан;

to come to light равшан шудан,

падидор шудан;

to give sb a light сигори касеро дар

гирондан;

to throw light on sth равшан кардан,

равшани кардан;

2. *a* равшан: It was already light

when they awoke. Вақте ки онҳо бе-

дор шуданд, аллакай сахар шуда буд.

Our house has a light green door. Хо-

наи мо дари сабзи равшан дорад.

3. *v* (**lit, lighted; lit, lighted**) **1)** дар

гирондан: He lit the fire. Вай оташро

дар гиронд. **2)** равшан кардан (*од.*

light up): The streets were brightly lit

up. Кӯчаҳо равшан шуда буданд.

light II [laɪt] *a* **1)** сабук, осон: a light

burden вазифаи сабук; light music

музики муфаррах. **2)** сабук,

кӯтохмуддат, андак: a light rain борони

кӯтохмуддат; a light work кори сабук.

lighten I ['laɪtn] *v* равшан шудан,

мунаввар кардан; The sky lightened.

Осмои мунаввар гардид.

lighten II ['laɪtn] *v* сабуктар шудан,

осуда гаштан: Her heart lightened when

she heard the news. Ҳангоми шунидани

ни хабар дилаш осуда гашт.

lighthouse ['laɪthaus] *n* чароғаки

бахр, фонуси баҳр (*маяк*).

lighting ['laɪtɪŋ] **1.** *pres. p.* аз **light I**

3.: He carried a torch lighting the way.

Вай бо машғал роҳашро равшан

мекард.

2. *n* равшани: The lighting is very

bad in the dining-room. Дар ошхона

равшани хуб нест.

lightly ['laɪtlɪ] *adv* **1)** сахл, андак:

She pushed him lightly. Вай мардро

андак тела дод. **2)** озод: She danced

lightly. Вай озод рақс мекард.

lightning ['laɪtnɪŋ] *n* раъду барқ.

like I [laɪk] **1.** *a* монанд: Our house

is like theirs. Хонаи мо ба хонаи онҳо

монанд аст.

2. *prep* мисли: He draws like a real

artist. Вай мисли рассоми хақиқӣ

сурат мекашад.

like this/ that **1)** мисли хамин/ хамон: I

don't like people like that. Ин қабил

одамон ба ман маъқул нестанд. **2)**

хамин ҳел, хамин тавр: Do it like this.

Ин корро ин тавр иҷро кунед.

like II [laɪk] *v* **1)** дӯст доштан,

маъқул шудан: He did not like the

book at all. Китоб тамоман ба вай

маъқул нашуд. **2)** хостан: Do as you

like. Тавре меҳохед, иҷро кунед.

I/he, etc. should/would like мехостам,

меҳоҳам, ки ва ғ.: I'd like you to come.

Мехостам, ки шумо биёед.

likely ['laɪklɪ] (**likelier; likeliest**) **1.** *a*

эҳтимол: He is likely to win. Ӯ

эҳтимол ғалаба кунад.

2. *adv* эҳтимол, (*инч. very/most*

likely): You'll very likely be disap-

pointed. Эҳтимол дорад, ки шумо

дилхунук хоҳед шуд.

likeness ['laɪknɪs] *n* ҳаммонандӣ,

шабоҳат.

liking ['laɪkɪŋ] **1.** *pres. p.* аз **like II**.

2. *n* майл, тамоил, завқ (*for sb/sth -*

нисбати касе/чизе): She has a liking

for my brother. Вай ба бародарам

майл дорад.

likewise ['laɪkwaɪz] *adv* низ, чунин.

lilac ['laɪlək] 1. *n* ёси бунафш.

lily ['hɪli] *n* (*pl* lilies) савсан (*гул*).

limb [lɪm] *n* дасту по: His limbs are very long. Вай дасту пои дароз дорад.

lime I [laɪm] *n* зерфун (*дарахт*).

lime II [laɪm] *n* охак.

limit ['lɪmɪt] 1. *n* хад, худуд, канор: the limits of the town худуди шаҳр; the limit of one's patience худуди токати касе;

2. *v* маҳдуд кардан, кам кардан: The expenses should be limited. Харочотро бояд маҳдуд кард.

limited ['lɪmɪtɪd] 1. *past va p. p.* аз **limit** 2.

2. *a* маҳдуд: a limited number шумораи маҳдуд.

limitation [lɪmɪ'teɪʃn] *n* маҳдудият.

limp [lɪmp] *v* лангидан, шалидан.

line [laɪn] 1. *n* 1) банд, ресмон, расан, таноб: Hang the clothes on the line. Пушқохоро болои банд овезон кунед. 2) хат: a telephone line хати телефон; to draw a line хат кашидан; 3) хат: the third line from the top хати сеюм аз боло; 4) катор: a long line of cars катори дарози автомобилҳо; 5) навбат: He had to stand in line to buy a newspaper. Барои харидани рӯзнома ба ӯ лозим омад дар навбат истад.

2. *v* 1) хат кашидан: Please line your paper. Марҳамат болои қоғазатон хат кашед. 2) катор шудан, саф кашондан (**line up**);

lined paper қоғази раҳ-рах.

linen ['lɪnɪn] 1. 1) матои катон: a dress made of linen куртаи аз катон дӯхташуда; 2) либос: bed linen чойпӯш;

2. *a* катонӣ: a linen table-cloth дастархони катонӣ.

liner ['laɪnə] *n* лайнер (*киштиӣ, тайёра*).

linger ['lɪŋgə] *v* таъхир кардан, дер кардан.

lining ['laɪnɪŋ] 1. *pres. p.* аз

The teacher went on to explain, lining sheet of paper. Муаллим варақҳои папирусро рахҳо тақсим карда фаҳмонда додам меод.

2. *n* астар: a dress with a silk lining курта бо астари абрешимӣ; **Every cloud has a silver lining.** 3. *n* аз ноумедихо басте умед аст, шайбе сиёҳ сафед аст.

link [lɪŋk] 1. *n* халкаи занҷир, наии занҷир; *мач.* алока, робита: strengthen the links between the countries робитаи байни кишварҳо мустаҳкам кардан;

2. *v* ба ҳам пайвастан: They link these two towns. Роҳи мустаҳкамро мепайвандад.

link-up ['lɪŋkʌp] *n* пайвастан

lion ['laɪən] *n* шер.

lip [lɪp] *n* лаб, *мач.* сухан, гуфтор.

lip-service ['lɪpsə:vɪs] *n* to give lip-service to sb касеро бо гап кардан.

liquid ['lɪkwɪd] 1. *n* моеъ: a liquid моеи равшан;

2. *a* чизи обакӣ: liquid сӯзишвории обакӣ.

Lisbon ['lɪzbən] *n* ш. Лиссабон

list [lɪst] 1. *n* рӯйхат: Mother drew up a shopping list. Модар рӯйхати чизҳои хариданиро сохт.

2. *v* рӯйхат тартиб додан, нави́с кардан: They listed his name. Онҳо номи вайро ба рӯйхат доварданд.

duty list рӯйхати навбатдорӣ;

sick list варақаи беморӣ.

listen ['lɪsn] *v* гӯш кардан: She listened to what he had to say. Зан бозонид, ки вай гуфтани дошт, гӯш кардан **to listen in** гӯш кардан (*радио*): He listened in to an interesting story. Ӯ аз радио хикояи ачиберо гӯш мекарданд.

listener ['lɪsnə] *n* гӯшдиҳанда, шунаванда.
 lit [lɪt] *past va p. p. az light I 3.*
 liter ['lɪ:tə] *амер. = litre.*
 literacy ['hɪtərəsɪ] *n* савод, босаводӣ.
 literally ['lɪtərəli] *adv* калима ба калима, тахтуллафзӣ, вожа ба вожа.
 literary ['lɪtərəgɪ] *a* адабӣ.
 literate ['lɪtərɪt] *n* босавод, сохибмалуот.
 literature ['lɪtərɪtʃə] *n* адабиёт.
 Lithuania [ˌlɪθju:'eɪniə] *n* Литва.
 Lithuanian [ˌlɪθju:'eɪniən] *1. n* литвагӣ;
 2. *a* литвагӣ, забони литвагӣ.
 litre ['lɪ:tə] *n* литр.
 litter ['lɪtə] *n* ахлот, хокрӯба.
 little ['lɪtl] *1. n* андак, кам, хурд: There was little he could do. Вай андаке карда метавонист.
 little by little *тадричан, охи́ста-охи́ста; a little* каме, камакак: He knows a little about it. Вай дар бораи ин каме медонад.
 2. *a (less; least)* хурд, на он қадар қалон: a little garden боғи хурд.
 3. *adv (less; least)* кам, ночиз: He knows too little. Вай хеле кам медонад.
 live I [laɪv] *a* зинда; мустақим: live animals хайвоноти зинда; a live TV programme барномаи мустақими телевизионӣ; a live question масъалаи рӯзмара; live wire сими барқдор.
 live II [lɪv] *v* зиндагӣ кардан, зистан: His father lived 70 years. Падараш 70 сол умр дид.
 to live from hand to mouth зиндагии камбағалона бурдан;
 to live up to сазовори эътимоди касе будан: They lived up to all our hopes. Онҳо сазовори эътимоди мо гаштанд.
 Live and learn. *Зарб. ~* Рӯз бину аз рӯзгор омӯз; Бирав зи таҷрибаи

рӯзгор баҳра бигир; Зи гаҳвора то ба гӯр дониш биомӯз.
 lively ['laɪvli] *a (livelier; liveldest) 1)* зинда: a lively imagination тахаюлотӣ зинда; 2) равшан: lively colours рангҳои равшан.
 liver ['lɪvə] *n* чигар.
 lives I [laɪvz] *pl az life:* at the loss of many lives ба арзиши ҳаёти одамони зиёд.
 lives II [lɪvz] *шак. 3. шак. 3. ҳ. аз live II:* He lives in London. Вай дар Лондон сукунат дорад.
 live-stock ['laɪvstɒk] *n* чорпои хонагӣ.
 living ['lɪvɪŋ] *1. pres. p. az live II:* Living in the USA he mastered English easily. Дар ИМА зиндагӣ карда вай забони англисиро бо осонӣ омӯхт.
 2. *n 1)* манбаи даромад: What does he do for a living? Манбаи даромади зиндагиаш чӣ аст? 2) ҳаёт, тарзи ҳаёт: plain living ҳаёти оддӣ;
 to earn/make a living *пул кор кардан;*
 3. *a* муосир: the greatest living poet шоири бузурги муосир;
 living-room ['lɪvɪŋrʊm] *n* меҳмонхона.
 lizard ['lɪzəd] *n* сусмор.
 load [ləʊd] *1. n I)* бор: with a heavy load on his shoulders бори гарон бар китфи ӯ; 2) вазнинӣ: a heavy load of responsibility вазнинии ҷавобгарӣ/масъулият;
 2. *v 1)* бор кардан, пур кардан: They loaded grain onto the lorry. Онҳо ба автомобили боркаш гандум бор карданд. 2) заҳмат додан: He was loaded with care. Ғаму ташвиш ӯро заҳмат дод. 3) пур кардан: The gun is loaded. Ба милтик тир чой карда шудааст.
 loaf [ləʊf] *n (pl. loaves)* нон;
 Half a loaf is better than no bread. *Зарб. ~* Нимта нон роҳати чон.
 loan [ləʊn] *n* вом, қарз;
 loathe [ləʊð] *v* нафрат доштан аз, безор будан аз;

loaves [louvz] *pl* аз loaf.

lobby ['lɒbi] *n* (*pl* lobbies) 1) толори интизорӣ, сарсарой: а hotel lobby толорӣ меҳмонхона; 2) лобби (*гурӯҳе, ки барои таҳти таъсир қарор додани аъзоёни парламент таъсис карда мешавад*).

lobster ['lɒbstə] *n* харчанги бахрӣ.

local ['ləukl] *a* маҳаллӣ.

locate [lou'keɪt] *v* 1) чои чизеро муайян кардан: They could not locate the village on the map. Онҳо намета-вонистанд чои деҳаро дар харита муайян кунанд. 2) чойгир шудан: The house is located next to the river. Хона дар соҳили дарё чойгир шудааст.

location [ləu'keɪʃn] *n* маҳал, чой, макон, мавқеъ

lock [lɒk] 1. *n* кулф, қуфл: The key did not fit the lock. Калид ба кулф дуруст намеомад.

2. *v* кулф кардан: He locked the dog in the kitchen. Вай сағро дар ош-хона кулф кард.

locker ['lɒkə] *n* чевон ё кутии кулфдор дар хонаи либоскашии вар-зишгарон.

lodge [lɒdʒ] *v* манзил додан, ман-зил гирифтан.

lodger ['lɒdʒə] *n* сокин, мусофир.

lodging ['lɒdʒɪŋ] *n* 1) маскан, манзил, маҳали сукунат: а lodging for the night манзил барои як шаб; 2) *pl* утоқи кироя, манзили кироя: He found lodgings near his work. Вай дар наздикии чои кораш манзиле пайдо кард.

lofty ['lɒftɪ] *a* (**loftier; loftiest**) 1) ба-ланд: а lofty tower манораи баланд; 2) lofty ideals ормонҳои олии.

log [lɒg] *n* кунда.

logic ['lɒdʒɪk] *n* мантик.

logical ['lɒdʒɪkl] *a* мантиқӣ.

London ['lʌndən] *n* ш. Лондон.

Londoner ['lʌndənə] *n* ахли Лондон.

lonely ['lʌnli] *a* (**lonelier; loneliest**)

1) танҳо, бекас, ғариб: He felt lonely. Ӯ худро танҳо ҳис мекард. 2) ғаманг, тӯлӣ: а lonely house хонаи дура

lonesome ['lʌnsəm] *a* фирорӣ, ғаманг, дилтанг, дар фироқ, дилтанг

long I [lɒŋ] 1. *a* 1) дароз: а long ресмони дароз; 2) дароз, тӯлӣ: а long life ҳаёти тӯлонӣ, умри да

2. *adv* 1) давом: How long last? Ин амал чанд вақт даво

барвақт рух дод.

long after пас аз мӯҳлати тӯлонӣ

long before чанде пеш аз;

as/so long as то вақте ки, то он ки, ҳоло: It is nice to go on an

for long дар муддати дароз;

no longer /any longer (*дар ч. и* дигар на: She could stand it no (She could not stand it any longer) дигар инро тоқат кардан на

all night/day long тамоми шаб/рӯз
Long live ...! Зинда бод ...!
So long! Хайр!

long II [lɒŋ] *v* 1) майл доштан доштан: I'm longing to see you орзуи дидани Шуморо дорам шудан, пазмон шудан (*for - з* longed for his mother. Вай мода пазмон шуд.

longing [lɒŋɪŋ] 1. *pres. p.* аз She went through the mail, long a letter from her son. Вай макту мекофт ва орзу дошт мактуб писараш ёбад.

2. *n* 1) орзу, шавқу рағбат (*ба*): а longing for liberty орзуи 2) ҳасрат, андӯх (*for - барои*): а longing for home ёди ватан.

longitude ['lɒŋdʒɪtj:ud] *n* тўл.

long-sighted [,lɒŋ'saɪtɪd] *a* дурбин

(чаши).

long-term [,lɒŋ'tɜ:m] *a* дарозмуд-

дат. **look** [lʊk] **1. n** 1) нигоҳ, назар: He

gave me a furious look. Ў ба тарафи

ман назари қахролуд кард. 2) симо,

намуд: He has a cheerful look. Вай

симои тоза дорад. 3) намуди зоҳирӣ:

I liked her, not for her looks, but for

her kindness. Ман ўро на барои на-

муди зоҳириаш, балки барои некси-

ратиаш дўст дошам.

to have/take a look at нигоҳ кардан,

нигаристан;

2. v 1) нигоҳ кардан (*at - ба*): He

looked at his watch. Вай ба соаташ

нигоҳ кард. 2) намудан: She looked

fine. Вай хеле зебо менамуд.

Look here! Ғуш кунед!

looks like... ба назар мерасад, ки ...;

чунон ки, гуё..., мисли ин, ки...: It

looks like rain. Мисли ин, ки борон

бориданӣ.

to look like монанд будан: She does

not look like her sister. Вай ба

хоҳараш монанд нест.

to look after нигоҳубин кардан,

гамхорӣ кардан: She looked after her

little brother. Вай додараширо

нигоҳубин мекард.

to look for дар ҷустуҷӯ будан, кофтан:

He is looking for a job. Вай дар

ҷустуҷӯи кор аст.

to look forward to интизори чизе бу-

дан, нигарон будан, мунтазир будан:

He is looking forward to seeing the

lady. Вай мунтазири дидори хонум

аст.

to look in даромадан: I will look in on

my way home. Дар бозгашт ба хонаа-

тон мебароям.

to look into дида баромадан: They will

look into the matter. Онҳо масъаларо

дида мебароянд.

to look on/upon шумурдан: He looked

on him as his best friend. Вай ўро

дўсти бехтарин мешуморид.

to look out 1) нигоҳ кардан: She

looked out of the window. Вай аз ти-

реза ба берун нигоҳ кард. 2) эҳтиёт

будан: Look out! Эҳтиёт бошед!

to look over/through аз назар

гузаронидан: He looked over the re-

port. Вай ҳисоботро аз назар гуза-

ронд.

to look up 1) ҷашм бардоштан: He

looked up from the book. Вай аз китоб

ҷашм бардошт. 2) ҷустуҷӯ кардан: He

looked up the word in the dictionary.

Вай калимаро дар лугат ҷустуҷӯ

кард.

to look upon = to look on.

looking-glass ['lʊkɪŋɡlɑ:s] *n* оина.

look-out ['lʊkaut] *n adv.* хушёр,

тайёр: to be on the look-out хушёр

будан, тайёр будан.

loom [lu:m] *n* дастгоҳи бофандагӣ.

loop [lu:p] *n* халқа, ҳалқаи таноб.

loose [lu:s] *a* суст, кушод, озод, ва-

сеъ.

loosen ['lu:sn] *v* нарм шудан, суст

шудан, озод кардан, васеъ шудан.

lord [lɔ:d] *n* 1) соҳиб, худованд,

арбоб; лорд

the House of Lords палата-маҷлиси

лордҳо дар парламенти Британия

Кабир; 2) (**the Lord**) Худо.

lorry ['lɒrɪ] *n (pl lorries)* автомоби-

ли боркаш.

Los Angeles [lɒs'æŋdʒələs] *n* ш.

Лос-Анҷелес.

lose [lu:z] *v (lost; lost)* 1) гум

кардан, аз даст додан: They had noth-

ing to lose. Онҳо чизе аз даст

намедиханд. 2) бохтан: Their team

lost. Гурӯҳи онҳо бозиро бохт.

to lose face обрӯй/эътибор аз даст

додан;

to lose heart дил аз даст додан, дил

бохтан;

to lose sight надида мондан, (*ш.ч.*

мач).

loss [lɒs] *n* 1) талаф, талафот: with-

out any loss of time бе талафоти вақт;

lull [lʌl] 1. *n* оромй.

lull [lʌl] 2. *v* ором кардан, фуру
бндан.

lullaby ['lʌləbaɪ] *n* (*pl* lullabies) ла-
далайик (*суруди алла*).

lump [lʌmp] *n* 1) пора, кулӯх: а
пора; 2) гуррй, варам: a lump on
forehead варами пешонй.

lunch ['lʌntʃ] *n* хӯроки нахор,
нахор, зухуруна; хӯроки сабук;
have lunch хӯрок хӯрдан, нахор
дан.

luncheon ['lʌntʃən] *n* нахор, хусу-
нахори расмй, зиёфти нахор.

lunch-time ['lʌntʃtaɪm] *n* вақти
ор.

lure [lʊə] *n* шуш.

lure [lʊə] 1. *n* қувваи қозибә; воси-
фиреб, дом: the lure of the sea
ваи қозибәи баҳр;

2. *v* бо чизе фиреб додан: They lured
dog into the house. Онҳо сагро фи-
цода ба хона дароварданд.

lust [lʌst] *n* ҳавас, майли шадид
(ба).

Luxemburg ['lʌksəmbə:g] *n* Люк-
бург.

luxurious [lʌg'zjuəriəs] *a* бошукӯх,
шукӯх, боҳашамат.

luxury ['lʌkʃəri] *n* (*pl* luxuries)
ӯх, ҳашамат, карру фар.

lying ['laɪŋ] *uug. lie I 2. ва lie II.*

lynch ['lɪntʃ] *v* 1) бидуни суд куш-
2) бадном кардан.

lyric(al) ['lɪrɪk(l)] *a* оханг ё шеърӣ
мӣ, лирикӣ (*ошиқона*), эҳсосотӣ.

~ * ~

M m

ma [ma:] *n* (*гуфт.* кӯтоҳ аз
mamma) модар, оча.

machine [mə'ʃi:n] *n* мошин; дастгоҳ.

machine-gun [mə'ʃi:ngʌn] *n*
пулемёт, мусалсал.

machinery [mə'ʃi:pəɹɪ] *n* (*pl*)
маҷмӯаи мошинҳо, дастгоҳҳо;
дастгоҳ, ташкилот ва созмон: the
machinery of the government.

mad [mæd] *a* 1) девона, маҷнун,
асабонӣ: He ran like mad. Вай дево-
навор медавӣд. 2) ҳор, касал (*нисба-
ти ҳайвонот*): Watch out for the mad
dog. Аз сағи ҳор/девона эҳтиёт
шавед. 3) иштиёқманд, муштоқ
(*about/ after sth - чизе*): He is mad
about music. Вай муштоқи мусикӣ
аст. 4) *гуфт.* оташин, хашмгин,
ғазаболуд (*at/with - аз*): She is mad at
him. Хонум аз ӯ дар ғазаб аст.

to go mad девона шудан;

to drive sb mad касеро девона кардан.

Madagascar [ˌmædə'gæskə] *n* Ма-
дагаскар.

madam [ˌmædəm] *n* хонум, бону.

made [meɪd] *past va p. p. аз make II.*

Madrid [mə'drɪd] *n* ш. Мадрид.

magazine [ˌmægə'zi:n] *n* маҷалла.

magic ['mædʒɪk] *a* чоду, сеҳромез.

magician [mə'dʒɪʃn] *n* чодугар.

magnet ['mægnɪt] *n* оханрабо.

magnificent [ˌmæg'nɪfɪsnt] *a*
бошукӯх.

magnify [ˌmægnɪfaɪ] *v* (**magnifies;**
magnified) калон кардан, афзун
кардан.

magnitude [ˌmægnɪtju:d] *n* ҳачм,
бузургӣ, андоза.

maid [meɪd] *n* 1) пешхизмат,
дӯшиза: The maid cleaned the rooms.
Пешхизмат хонаро рӯфт. 2) духтар: a
country maid духтари деҳотӣ;

old maid зани шавҳарнокарда ва хонамонда, пирдухтар.

mail [meɪl] 1. *n* почта: The mail is late. Почта дер меояд.

2. *v* бо почта фиристодан, фиристодан: He mailed the letter yesterday. Вай дирӯз мактубро фиристод.

mailbox ['meɪlbɒks] *n* амер. куттии почта.

main [meɪn] *a* муҳим, асос; **in the main** асосан.

mainland ['meɪnlænd] *n* хушкӣ, қитъа.

mainly ['meɪnli] *adv* асосан, хусусан.

maintain [meɪn'teɪn] *v* 1) нигоҳдорӣ кардан, нигоҳ доштан, ҳифз кардан: to maintain friendly relations робитаҳои дӯстона нигоҳ доштан; 2) таъмин кардан: to maintain one's family оиларо таъмин кардан; 3) тасдиқ кардан, исрор кардан: He maintains that he is not at fault. Вай исрор мекунад, ки бегуноҳ аст. 4) бенуксон нигоҳ доштан: You must maintain your bicycle. Шумо бояд дучархаатонро бенуксон нигоҳ доред.

maintenance [meɪntɪnəns] *n* нигоҳдорӣ, таъмир, ҳифз, ҳифозат;

majestic [mə'dʒestɪk] *a* бузург, боазамат, шоҳона, азим;

majesty ['mædʒɪstɪ] *n* аълоҳазрат, салтанат, подшоҳ, ҳоким;

major I ['meɪdʒə] *n* майор: the rank of major рутбаи майор.

major II ['meɪdʒə] *a* 1) аъзам, бузург, кабир, бештар: the major part of his life қисмати бештари ҳаёти вай; a major contribution ҳиссаи бузург; 2) мажорӣ: a major chord ҳамохангии мажорӣ (*пардаи мусиқӣ, ки аз се овозӣ муштараки шӯҳ иборат аст*).

majority [mə'dʒɔrɪtɪ] *n* (*pl* majorities) аксарият;

by a large/small majority бо овозҳои зиёде/на он қадари зиёди аксарият;

to join the majority фавтидан кардан.

make I [meɪk] *n* сохт, нави истехсол: What make is your video? Тамғаи видеои нави ҷа аст?

make II [meɪk] *v* (*made*; *making*) истехсол кардан, сохтан, баровардан: made in the RT сохташуда. What is it made of? Аз чӣ сохташуда аст? 2) тайёр кардан, пухтан: He made a wonderful cake. Вай аъло пухт. 3) амалеро иҷро кардан: He is going to make a long safari. Вай азми сафари дуру дароз дорад. 4) ташкил кардан, сохтан: Twice six makes twelve. Ду маротиба се баробар карат шаш ба дувоздаҳ баробар аст. **to make for** равон шудан: They made for the tallest tree. Онҳо барои дарахти дарозтарин равон шуданд. **to make out** фаҳмидан, баҳо додан: He could not make out what she was trying to say. Ӯ намефаҳмид, ки он зан чӣ мехоҳад.

to make up 1) таҳия кардан: I made up a list of what was needed. Ӯ тартиб дод рӯйхати чизҳои заруриро таҳия кард. 2) бофта баровардан: Is it true? He made that story up? Ин ҳақиқат ё вай инро бофта баровард? 3) ороиш додан (*бо рангу равшанӣ*): The actors needed an hour to make up. Ба хунари ороиш баҳои ороиши худ ним соат буд. 4) ошғӣ шудан: Do you think they've made it up yet? Шумо донед, ки оё онҳо аллакай ошғӣ данд?

to make sb do sth касеро барои кардани чизе маҷбур кардан: Nothing could make him speak. Ҳеҷ чиз наметавонист маҷбур гап задан маҷбур созад.

to make sb/sth + сифат касеро ба ҳолате овардан: She made me angry. Вай он мардро ба газаб овард. The sun made the washing dry.

шусташударо хушк кард.
both ends meet нӯг ба нӯг

дан;
do with sth конёъ кардан.

eker ['meikə] *n* ихтирокунанда,

бол-кунанда, эъҷодкор.

ke-up ['meikʌp] *n* косметика

равганҳои ороишӣ).

alawi [ma:'la:wi] *n* Малави.

alaysia [mə'leɪzɪə] *n* Малайзия.

ale [meɪl] *a* 1) нар, нарина: a male

хайвони нар; 2) мардона: a

sex чинси мардона.

ali [ma:'li] *n* Малӣ.

alice ['mælis] *n* бадчинсӣ,

иходӣ, кина, нафрат, бадхоҳӣ,

ат.

alicious [mə'liʃəs] *a* бадчинс,

иходӣ, бадхоҳӣ.

alnutrition [mə'nju:triʃn] *n*

ушнагӣ, нимгуруснагӣ, нараси-

маводи гизои лозимӣ ба бадан.

alta ['mɔ:ltə] *n* Малта.

am(m)a [mə'ma:] *n* модар.

ammal ['mæml] *n* ҳайвоноти

кӯр.

an [mæn] *n* (*pl men*) 1) одам,

и: He was an educated man. Вай

и маълумотдор буд. (**Homo sapi-**

, навъи башар, бани одам; 2)

: There were three men and two

en in the room. Дар хона се мард

зан буд.

anage ['mænidʒ] *v* 1) идора кар-

He manages a farm. Вай

гиро идора мекунад. 2) аз ӯҳда

мадан: Can you manage the boat

out help? Бе кӯмак аз ӯҳдаи рон-

каиқ мебароед? 3) комёб шудан,

нистан: How did you manage to

these results? Бо чунин натиҷаҳо

та тавонистед соҳиб шавед?

nging director роҳбар, раис.

management ['mænidʒmənt] *n* 1)

акунӣ, маъмурият, равиши

акунӣ: The failure was caused by

management. Сабаби нокомӣ

идоракунии бад буд. 2) **the manage-**
ment маъмурият, роҳбарият: the man-
 agement of the factory маъмурияти
 муассиса.

manager ['mænidʒə] *n* роҳбар,
 раис.

maneuver [mə'nu:və] *амер. manoeu-*
vre.

manhood ['mænhud] *n* 1) инсоният,
 башарият, одамият; 2) мардӣ,
 мардонагӣ; мархилаи мардӣ,
 бабалогатрасӣ, синни камолот, син-
 ни балогат.

manifest ['mænɪfɛst] *v* маълум кар-
 дан, ошкор сохтан.

manifesto [mæni'festou] *n* баёния,
 баённома, эълومия, манифест.

mankind [mæn'kaɪnd] *n* одамизод,
 инсоният, башарият, навъи башар,
 бани одам.

man-made [mæn'meɪd] *n* сунъӣ:
 man made material маводи сунъӣ.

manner ['mænə] *n* 1) услуб, роҳ,
 равиш, тарика: in the same manner
 ҳамин тарз; 2) тарз, шева: a manner of
 speaking тарзи гуфтор; He's got good
 manners. Вай тарзи гуфтору рафтори
 хуб дорад.

manoeuvre, амер. maneuver
 [mə'nu:və] 1. *n* машк/ амалиёт: army
 manoeuvres амалиёти ҳарбӣ; back-
 stage manoeuvres найрангҳои
 пинҳонӣ;

2. *v* машқи низомӣ додан; най-
 ранг ва ҳила ба кор бурдан.

manpower ['mæn,paʊə] *n* қувваи
 корӣ.

mansion ['mænsjən] *n* иморати ка-
 лон, бинои калон.

manual ['mænjuəl] 1. *n* низомнома,
 муқарратот, оинома, дастур: a man-
 ual of English Grammar дастури сарф
 ва наҳви забони англисӣ;

2. *a* дастӣ: manual control идора-
 кунии дастӣ;

manual labour меҳнати ҷисмонӣ.

manufacture [ˌmænjuˈfæktʃə] 1. *n* истехсол: firms engaged in the manufacture of plastics ширкатҳое, ки ба истехсоли пластика машғул хастанд.

2. *v* истехсол кардан, тавлид кардан: They manufacture cars in this factory. Онҳо дар ин муассиса атомобил истехсол мекунанд.

manufacturer [ˌmænjuˈfæktʃərə] *n* сохиби корхона; истехсолкунанда.

manuscript [ˈmænjuˌskrɪpt] *n* дастхат

many [ˈmeni] 1. *n* бисёр, иддаи зиёд: Many of us did not agree with him. Иддаи зиёд аз мо бо ӯ розӣ нашуданд.

а **great/good many** бисёр, зиёд, шумораи зиёд;

2. *a* (more; most) бисёр: I have many things to do. Ман корҳои зиёд дорам.

many-sided [ˌmeniˈsaɪdɪd] *a* бисёр-тарафа.

map [mæp] *n* харита.

maple [ˈmeɪpl] *n* дарахти заранг.

marble [ˈmɑːbl] *n* мрамор: a pillar made of marble сутуни мраморӣ.

March [mɑːtʃ] *a* март.

march [mɑːtʃ] 1. *n* 1) пиёдаравӣ, рохпаймой, марш: a peace march рохпаймой барои сулҳ; 2) чараён, пешрафт: the march of events чараёни воқеаҳо;

2. *v* бо низом қадам задан; пеш рафтан: They marched in single file. Онҳо бо низом қатор қадам мезаданд.

marcher [ˈmɑːtʃə] *n* иштирокчии намоиш.

margin [ˈmɑːdʒɪn] 1) хошия саҳифа: notes written in the margin қайдҳо дар хошия; 2) канор, лаб: the margin of a pool канори кӯл; on the margin of poverty наздик ба қашшоқӣ.

marine [məˈriːn] 1. *n* 1) нерӯи баҳрӣ: merchant marine нерӯи

тичорати баҳрӣ; 2) сарбозангӣ: the marines сарбозон

2. *a* баҳрӣ: marine life ҳаёти баҳрӣ.

mark [mɑːk] 1. *n* 1) аломат: situation marks аломатҳои ки-нишона, нишон: marks нишонаи касалӣ; 3) баҳо: got high marks. Вай доимо баҳоҳои баланд мегирифт. 4) ҳадаф: mark ба ҳадаф расидан; воҳиди пули Олмон; to be up to the mark сохиби бундан;

2. *v* 1) аломат гузоштан: mark sth with a cross чизеро бо салиб қайд кардан; to mark rӯзхоро нишон кардан; 2) додан, ба ёд овардан: mark words! Ҳоло суханони мо меоред! 3) дида баромадан: mark zoштан: The teacher has marked exam papers. Муаллим ба имтиҳонӣ баҳо гузошт.

market [ˈmɑːkɪt] *n* бозор: хариду фурӯш, доду ситад.

marmalade [ˈmɑːməleɪd] *n* бои норинҷӣ.

marriage [ˈmæɪrɪdʒ] *n* никоҳ, ақди никоҳ, ба шавҳар зангирӣ.

married [ˈmæɪrɪd] 1. *past* of **marry**: He never married. Вақтҳои гузашта зан нагирифтааст.

2. *a* зандор, шавҳардор: a married woman зани шавҳардор.

marry [ˈmæɪri] *v* (marries) зан додан (to sb - ба касе); ёд додан баровардан (to sb - ба касе); гирифтани шавҳар: He married a sailor. Вай ба мардек шавҳар баромад.

to get married издивоҷ кардан: They got married last summer. Онҳо тобистони ҷамъияти издивоҷ карданд.

Mars [mɑːz] *n* Миррих (супарпланета)

marsh [mɑːʃ] *n* ботлоқ.

marshal ['ma:ʃəl] *n* маршал (*пут-харбӣ*).

martial ['ma:ʃəl] *a* харбӣ;

martial law вазъияти харбӣ, қонуни ҷиҳати харбӣ.

martyr ['ma:tə] *n* шаҳид, фидой, шӯриши роҳи ҳақ.

marvel ['ma:vəl] 1. *n* мӯъҷиза: Space travel is one of the marvels of our time.

Сувозҳои қайҳонӣ яке аз мӯҷизаҳои ҷаҳони мо мебошанд.

2. *v* (**marvelled**; **marvelling**; *амер. marvelled*; **marveling**) хайратзада шудан, дар рафт мондан, дар хайрат мондан, ҳайратҷуб кардан, ба вачд омадан: We marvelled at his boldness. Мо аз ҷорати ӯ ба вачд омадем.

marvellous, *амер. marvelous* [a:vɪləs] *a* хайратовар, аҷиб, шифтовар.

Marxism ['ma:ksɪzəm] *n* марксизм.

masculine ['mæskjulɪn] *a* мардона, ҷаҳонарина.

mash [mæʃ] *v* нарма кардан, хурд кардан, хамир кардан, пухта соидан: mashed potatoes хамири картошка (*супе*).

mask [mɑ:sk] 1. *n* ниқоб, рӯпӯш; ҷаҳонарина; дар зер ниқоб: under the mask of friendship дар зер ниқоби дӯстӣ;

2. *v* пӯшидан, *мач. пинҳон кардан*; намурад кардан: to mask one's enmity ниқобниии худро пинҳон кардан.

masquerade [ˌmæskə'reɪd] *n* 1) баз-ниқобдорон, бал маскарад; 2) ҷаҳонаринамурадсозӣ, фиреб, фиребкорӣ.

mass [mæs] 1) тӯда, шумораи зиёд: a great mass of people шумораи зиёди ҷаҳонарина; weapons of mass destruction қурбани қатли ом. 2) (**the masses**) омма: the tax will be felt mainly by the masses. Ин андоз асосан ба гардани ҷаҳонаринаи васеъ меафтад.

mass (communication) media ахбори ҷаҳонарина (*матбуот ва ғ.*).

massacre ['mæsəkə] *n* 1. қатли ом;

2. *v* қатли ом кардан, куштан.

massive ['mæsɪv] *a* бузург, азим, қалон.

mast [ma:st] *n* сутуни киштӣ.

master ['ma:stə] 1. *n* 1) оғо, арбоб худованд; 2) соҳиб: the master of this dog соҳиби ин сар; 3) муаллим, омӯзгор: their English master муаллими забони англисии онҳо; 3) устод, усто: a master of his trade устои кори худ; 4) магистр (*унвони илмӣ*): Master of Arts магистри улуми гуманитарӣ;

2. *v* омӯхтан: She has mastered several languages. Вай чанд забонро омӯхт.

masterpiece ['ma:stəpi:s] *n* шоҳасар, шоҳкор.

mat [mæt] *n* бурӯ.

match I [mætʃ] *n* гӯгирд: The match went out. Гӯгирд хомӯш шуд.

match II [mætʃ] 1. *n* 1) мусобиқа: He went to a boxing match. Вай ба мусобиқаи муштзанӣ рафт. 2) рақиб, ҳариф: Tom is a good tennis player, but he is no match for Jack. Том бозингари хуби теннис ҳаст, аммо ӯ барои Чек рақиб нест.

They are well matched. Онҳо ҳарифи якдигар ҳастанд.

2. *v* 1) мусобиқа кардан: No one could match him in archery. Ҳеҷ кас наметавонист бо ӯ дар тирандозӣ (*аз камон*) мусобиқа кунад. 2) бо ҳам хӯрдан, бо ҳам омадан, мувофиқ/муносиб омадан: This colour matches the wall. Ин ранг ба девор меҳӯрад.

mate [meɪt] *n* 1) рафиқ, ҳамдам: He needed some help from his mates to finish the job. Барои ба охир расондани кор кӯмаки рафиқонааш лозим буд. 2) ёрдамчӣ, шогирд: a cook's mate ёрдамчии ошпаз; the first mate ёрдамчии нахустин.

material [mə'tɪəriəl] 1. *n* 1) масолах, маводи лозим барои ҳар чизе: build-

ing materials масолеҳи сохтмон; to collect material for a book барои китоб мавод чамъ кардан; 2) матоъ: some material to make a dress матоъ барои дӯхтани курта;

2. *a* моддӣ, ҷисмонӣ: material damage зарари моддӣ.

materialism [mə'tiəriəlizəm] *n* моддигароӣ, моддипарастӣ, маериализм.

materialist [mə'tiəriəlist] *n* моддипараст.

materialistic [mə'tiəriə'listik] *a* материалистӣ, моддӣ.

materialize [mə'tiəriəlaɪz] *v* амалӣ кардан, таҳқиқ кардан, ҷомаи амал пӯшондан: His dreams have been materialised. Орзуҳои вай ҷомаи амал пӯшиданд.

mathematician [ˌmæθimə'tɪʃn] *n* математик, риёзидон.

mathematics [ˌmæθi'mætiks] *n* математика, риёзиёт.

maths [mæθs] *n* *зӯфт.* кӯтоҳ аз mathematics.

matinee [ˌmætiːneɪ] *n* намоиши рӯзона.

matron [ˌmeɪtrən] *n* 1) хотун, мудир; 2) раиса ё мудираи хоҷагии мактаб ё беморхона; сарҳамшираи шавқат (*дар беморхона*).

matter [ˈmætə] 1. *n* 1) модда; материя: radioactive matter моддаҳои радиактивӣ; 2) масъала: an urgent matter масъалаи таъҷилӣ; a matter of life and death масъалаи ҳаёт ва марг; as a matter of fact дар ҳақиқат; for that matter аз ин бобат, дар ин бобат; there is something the matter чизе рух додааст;

what's the matter (with...? Чӣ гап? Чӣ ... рух додааст?

no matter how/ what/ when/ where/ who ҳар хел/ чиз/ вақт/ кучо/ кӣ набошад: No matter how busy he was he always came in time. Ҳар қадар банд ҳам бошад, ӯ доимо дар вақташ меомад.

2. *v* муҳим будан, доштан: It doesn't matter. надорад. What does it matter? аҳамият дорад?

mattress [ˈmætrɪs] *n* бистра

mature [mə'tjuə] 1. *a* расид

a mature man одами болиғ в

2. *v* ба балогат расондан

кардан, такмил додан;

mature grains галладонаи ра

to mature one's plans нақша

такмил додан;

off mature years солхӯрда;

Mauritania [ˌmɔːri'teɪniə]

тания.

Mauritius [mə'riːʃəs] *n* Ма

mausoleum [ˌmɔːsə'liː

мақбара, оромгоҳи бузург

maximum [ˈmæksɪmə] *n*

May [meɪ] *n* май;

May Day Иди якуми май.

may [meɪ] *v* (*past might*) 1)

иҷозатро ифода мекунад) та

мумкин: May I come in? Д

мумкин? You may stay if you

тавонед истед, агар х

(*эҳтимолият ва имконпазири*

мекунад) тавонистан,

may/might go with you тогон

ман пагоҳ бо шумо раван

ҳимбастагӣ бо масдари пер

конпазириро ифода мекунад)

шояд: They may/might have

Эҳтимол онҳо аллакай рафта

ҷумлаҳои хитобӣ хоҳиш

мекунад: May there always be

Бигзор офтоб бошад мудом!

maybe [ˈmeɪbiː] *adv* шояд

аст, эҳтимол.

mayor [meɪə] *n* мэр, шаҳр

си шаҳр.

maze [meɪz] *n* ҷои пур

мач. бесарусомонӣ, дӯлобӣ.

me [miː] *pron* маро; ба ма

ме. Вай маро дид. It's me.

Give it to me. Онро ба ман ди

meadow ['medou] *n* чаман, чаман-марғзор.

meal [mi:l] *n* хӯрок: They had four meals a day. Онҳо дар як рӯз чор маънаба хӯрок хӯрданд.

mean I [mi:n] *n* 1) миёна, нисф: the mean between бахтарин; 2) *pl* восита, маъно: the means of communication маъноҳои алоқа; the only means of knowing the truth роҳи ягонаи ёфтани ҳақиқат; 3) *pl* сарват: a man of means ки сарватманд.

means of ба воситаи, тавассути; **all means** албатта, ҳатман, ба ҳар ҳақиқат;

no means ҳеч гоҳ, ба ҳеч ваҷҳ.

mean II [mi:n] *a* 1) разил, паст: It is mean of him to tease the little boy. Ҳақро ба ғазаб овардани ӯ кори ғайриилона аст. 2) ҳасис: He is rich but mean. Вай сарватманд, вале ҳасис аст.

mean III [mi:n] *v* (**meant; meant**) 1) маъно додан, аҳамият доштан, маъно доштан: It means nothing to me. Маънои ман ин ҳеч аҳамияте надорад. Маъноӣ ва ҳадафиро дар назар доштан; ният доштан: What do you mean by that? Бо ин чӣ гуфтан мехоҳед? 3) маъно кардан, муқаррар кардан: This picture was meant for him. Ин сурат маъноӣ вай таъин шуда буд.

meaning ['mi:nɪŋ] 1. *pres. p.* аз **mean** маъно. He said this meaning you no harm. Маъноиро гуфт вале, манзураш шумо аз осурдан набуд.

2. *n* маъно, мафҳум: What is the meaning of this? Маънои ин чист?

meaningful ['mi:nɪŋfl] *a* пурмаъноӣ, маъноӣ.

meaningless ['mi:nɪŋlɪs] *a* бемаъноӣ (маъно).

meant [ment] *past* ва *p. p.* аз **mean**

meantime ['mi:n,taim] *adv* зимнан, маъно муддат, дар ин фосила, дар ин вақт (*ш.ч. in the meantime*).

meanwhile ['mi:nwaɪl] = **meantime**.

measles ['mi:zlz] *n* сурхна, сурхак

measure ['meɪzə] 1. *n* 1) андоза, ченак; чора; a measure of length ченаки дарозӣ; drastic measures чораҳои қатъӣ; to take measures чора дидан; 2) оҳанги зарб, вазн: Begin singing after the introduction of four measures. Пас аз навохтани чор зарб суруданро оғоз кунед.

2. *v* чен кардан, андоза кардан: to measure the strength of an electric current қудрати ҷараёни барқро чен кардан.

measurement ['meɪzəmənt] *n* 1) ченак: a measurement of time ченаки вақт; 2) *pl* ҳаҷм: the measurements of a room ҳаҷми хона.

meat [mi:t] *n* гӯшт.

mechanic [mɪ'kænik] *n* механик.

mechanical [mɪ'kæmkəl] *a* механикӣ.

mechanics [mɪ'kæniks] *n* илме, ки дар бораи таъсири қувва ба ҷисм баҳс мекунад.

mechanism ['mekənɪzəm] *n* механизм; дастгоҳ, сохтори дастгоҳ.

mechanize ['mekənəɪz] *v* механиконишдан, бо лавозимоти механикӣ мучаҳҳаз кардан.

medal ['medl] *n* медал.

media ['mi:diə] *pl* аз **medium**.

mediate ['mi:diət] *v* миёнаравӣ кардан, восита шудан.

mediator ['mi:diətə] *n* миёнарав.

medical ['medɪkəl] *a* тиббӣ.

medicine ['medsɪn] *n* 1) илми тиб, тиб: He is studying medicine. Вай илми тибро меомӯзад. 2) дору, даво (*for - барои*): He was to take his medicine three times a day. Вай бояд рӯзе се маротиба дору меҳӯрд.

medieval [ˌmedɪ'vi:vəl] *a* асри миёнагӣ.

Mediterranean Sea, the [ˌmedɪtə'reɪniən'si:] Баҳри Миёназамин.

medium ['mi:diəm] 1. *n* (*pl* **mediums** ё **media**) восита, васила: a medium of communication воситаҳои алоқа;

2. *a* миёна, мутавассит: a man of medium height марди миёнақад; medium waves мавчи мутавассит.

meet [mi:t] *v* (**met; met**) 1) вохӯрдан, дучор шудан, бархӯрд кардан: I met her in the library. Ман бо ӯ дар китобхона вохӯрдан. 2) чамъ шудан: The whole school met to hear the headmaster's speech. Барои шунидани нутқи раис тамоми мактаб чамъ шуд. 3) шинос шудан: Meet my friend. Бо дӯстам шинос шавед. I don't think we have met before. Ба фикрам мо пештар шинос набудем. 4) ҷавоб додан, қонё кардан: to meet the needs/ demands зарурат/ талаботро қонё гарондан.

meeting [mi:tiŋ] 1. *pres. p. az meet*: You're meeting somebody, aren't you? Оё шумо бо касе мулоқот доред?

2. *n* 1) ҷаласа, анҷуман, мулоқот: The meeting is to be held next week. Мулоқот ҳафтаи оянда баргузор мегардад. 2) вохӯри: It was an unexpected meeting at the bus stop. Ин вохӯрии тасодуфӣ дар истгоҳи автобус буд.

summit meeting вохӯрии сарони давлат.

melancholy [ˈmelənkəli] *n* афсурдагӣ, гам, гусса, ҳасрат, дилмурдагӣ, мотамзадагӣ.

melody [ˈmelədi] *n* (*pl* **melodies**) оҳанг.

melon [ˈmelən] *n* харбуза.

melt [melt] *v* 1) об шудан; *мач.* нарм шудан/ сохтан: The snow melted. Барф об шуд. The child's smile melted her anger. Табассуми кӯдак газаби ӯро нарм намуд. 2) гудохтан, об шудан: The butter melted in the sun. Равған дар офтоб об шуд.

member [ˈmembə] *n* 1) аъзо; узви бадан, андом; 2) намоянда, вакил; **member state** давлат-узвӣ... (*СММ ва ғ.*).

membership [ˈmembəʃɪp] *n* аъзогӣ, узвият: the membership of the UN узвияти СММ.

memorable [ˈmemərəbl] *a* *ф.* нашаванда, фаромӯшношуда

memorial [miˈmɔ:riəl] 1. *n* *ф.* вақт мемориал ҳайкали қурбонӣ; *ч.* чанг;

2. *a* ёдгорӣ: а мемориал лавҳаи ёдгорӣ.

memorize [ˈmeməraɪz] *v* *ф.* *д.* нигоҳ доштан, аз ёд кардан.

memory [ˈmeməri] *n* (*pl* **memories**) 1) ҳофиза, зеҳн, хотира, ёд: He has a good memory for dates. Вай хуб нисбати таърихи рӯзҳо ёддоштгоҳ: He has happy memories of his childhood. Вай аз кӯдакиаш ёддоштҳои хуб дорад. **in memory of sb/sth** ба ёдбарош чизе.

men [men] *pl az man*.

menace [ˈmenəs] 1. *n* таҳдид.

2. *v* таҳдид кардан, таҳдид қарор додан.

mend [mend] *v* таъмир кардан, руст кардан; ислоҳ кардан.

mental [ˈmentl] *a* 1) зеҳнӣ, ақлонӣ: mental work корҳои зеҳнӣ; 2) рӯҳӣ, марғӣ: a mental disorder салии рӯҳӣ.

mentality [menˈtælitɪ] *n* қувваи зеҳнӣ, рӯҳия, қувваи тафаккур; тарзи фикронӣ.

mention [ˈmenʃn] 1. *n* зикр кардан; ёдоварӣ, тазаккур: He made no mention of her request. Вай илтифот накард. **mention** *v* зикр кардан, ишора кардан: Did I hear my name mentioned? Касе номи маро зикр кард?

2. *v* зикр кардан, ишора кардан: Did I hear my name mentioned? Касе номи маро зикр кард?

Don't mention it! Ҳоҷати гуфтан не! Намаарзад!

above mentioned дар боло зикр кардашуда; **menu** [ˈmenju:] *n* феҳраст, меню; **nomngui taomxo**.

mercenary [ˈmɜ:snəri] *n* (*pl* **mercenaries**) сарбози кироӣ; *мач.* завоҷ; **merchandise** [ˈmɜ:tʃəndaɪz] *n* маҳсулот.

merchant ['mɜ:tʃənt] *n* тоҷир, таргон;
merchant navy/ marine нерӯи ҷоратии бахрӣ.
merciful ['mɜ:sɪfʊl] *a* бахшоюнда, тобахш, омурзанда, гафур, раҳим, олим.
merciful God Худои бахшоюнда.
merciless ['mɜ:sɪlɪs] *a* бераҳм.
mercury ['mɜ:kjʊrɪ] *n* симоб.
mercy ['mɜ:sɪ] *n* 1) раҳм, шафқат, ғифот: They showed mercy towards their enemies. Онҳо нисбати душманонашон раҳму шафқат зоҳир намуданд. 2) бахшиш, авф: He begged mercy. Вай авф мепурсид.
the mercy of sb/sth дар зери таъсири ӯ/чизе.
mere [mɪə] *a* оддӣ, ошқор, равшан, раёён: It was mere chance. Ин тасофӣ оддӣ буд.
merely ['mɪəli] *adv* танҳо, фақат: He merely wants to know the truth. Ӯ танҳо мехоҳад ҳақиқатро донанд.
merge [mɜ:dʒ] *v* фуруӯ бурдан; якшудан; яке шудан.
merit ['merɪt] *n* лаёқат, қобилият.
merry ['merɪ] *a* (**merrier; merriest**) шод, шодком, хуш, хушхол, хурсанд;
make merry хуш будан, шод шудан, хурсандӣ кардан.
merry-go-round ['merɪgəʊ,raʊnd] *n* оҳофалак.
mess [mes] *n* 1) бесарусомонӣ, ғартибӣ: Her room was a mess. Дар ҳақиқат бесарусомонӣ буд. 2) ғабхтӣ, мусибат, бало: He has got into another mess. Вай боз ба мусибат дучор шуд.
message ['mesɪdʒ] *n* паём, пайғом, хабар, ахбор;
leave a message for sb ба касе паём/хабаре фиристодан
messenger ['mesɪndʒə] *n* 1) паёмбар, косид, паёмбар, пайк: the queen's messenger косиди малика; 2)

пайғомбар, пайғамбар, фиристода, расул: a messenger of peace пайғомбари сулҳ;

God's messenger расули Худо.

met [met] *past va p. p. az meet.*

metal ['metl] *n* металл, фулуз.

metaphor ['metəfə] *n* истиора,

санъати истиора, мачоз.

meter ['mi:tə] *n* 1) андоза, василаи андозагӯӣ; 2) *амер.* = metre.

method ['meθəd] *n* метод, усул, равиш, шева, тарика, тарзу услуб: the new method усули нав.

metre ['mi:tə] *n* метр.

mew [mju:] *n* мьяв-мьяв.

Mexico ['meksɪkəʊ] *n* Мексика.

miaow [mi:'əʊ] = mew.

mice [maɪs] *pl* аз mouse.

microphone ['maɪkrəfəʊn] *n* микрофон, баландгӯяк;

microscope ['maɪkrəskəʊp] *n* микроскоп, зербин, заррабин;

mid- [mɪd] *pref* нима, миёна, мобайни: midway дар нимароҳ; mid-January дар мобайни моҳи январ;

midday [ˌmɪdˈdeɪ] *n* нимарӯз, нисфирӯз, нимрӯзӣ.

middle ['mɪdl] 1. *n* марказ, мобайн: They put the table in the middle of the room. Онҳо мизро дар мобайни хона монданд.

2. *a* мобайнӣ, марказӣ: You'll find them in the middle room. Шумо онҳоро дар хонаи мобайнӣ меёбед.

middle class табақаи миёна;

middle school мактаби миёнаи попура (мактаби давлатӣ дар Англия барои кӯдакони 8-10 то 12-14 сола);

the Middle Ages асрҳои миёна.

middle-aged [ˌmɪdlˈeɪdʒd] *a* давраи миёнасолӣ.

midnight ['mɪdnaɪt] *n* нимашаб, нисфи шаб: at midnight дар нимашаб.

midst [mɪdst] *n* in the midst of дар миёни.

might I [maɪt] *past az may*: He might come. Вай шояд биёад.

mitght II [maɪt] *n* тавоной, кудрат: He worked with all his might. У бо тамоми кудраташ кор мекард.

mighty [maɪtɪ] *a* (**mightier; mightiest**) нерӯманд, тавоно, бузург.

mild [maɪld] *a* мулоим, суст, заиф, нарм.

mile [maɪl] *n* мил (*ченaки дарозӣ*: мили хушкӣ = 1609 м; мили бахрӣ = 1853 м).

militant ['mɪlɪtənt] *a* мубориз, чангчӯй.

militarism ['mɪlɪtərizəm] *n* сиёсати таквияти нерӯҳои мусаллаҳ ва омодагӣ барои чанг, милитаризм, низомигарой.

military ['mɪlɪtəri] *a* харбӣ, низомӣ, сарбозӣ, артишӣ, аскарӣ: military forces нерӯҳои низомӣ.

militia [mɪ'liʃə] *n* милитсия, милиса.

milk [mɪlk] **1.** *n* шир: Have a glass of milk. Як пиёла шир нӯшед.

2. *v* дӯшидан: They milk their cows twice a day. Онҳо рӯзе ду маротиба говҳои худро медӯшанд.

milkman ['mɪlkmən] *n* (*pl* **milkmen**) ширфуруш, марди ширфуруш.

mill [mɪl] *n* **1.** **1)** осиеб: The farmer took his grain to the mill. Фермер галлаашро ба осиеб бурд. **2)** корхона: They are building a new steel mill here. Онҳо дар ин ҷо корхонаи нави охангудозӣ месозанд.

3. *v* осиеб кардан, орд кардан.

miller ['mɪlə] *n* осиебон, осиебдор.

million [mɪljə:d] *num* миллиард (*ҳазор миллион*).

million [mɪljən] *num* миллион (*ҳазор дар ҳазор*).

millionaire [mɪljə'neə] *n* миллионер.

mind [maɪnd] **1.** *n* **1)** хотира, ёд: His name has slipped my mind. Номаш аз ёдам рафтааст. **2)** назар, фикр, анде-

ша, акида, зехн, фаҳм: He has a quick mind. Вай зехни хеле зуд. **3)** хотир: Put it out of your mind. Ро аз хотир барор.

on one's mind дар фикр, қарор: She has something on her mind. Чизе дар краш дорад. (*Қасди чизеро*).

to be in two minds дудила шуд.

to be out of one's mind аз ҳолати баромадан;

to bear/ keep in mind дар хотир доштан;

to bring/ call to mind ба хотир овардан;

to change one's mind аз фикр иттифоқ кардан;

to come to one's mind ба хотир омадан;

to make up one's mind қарор гиридан;

to my mind ба фикрам;

2. *v* **1)** (*дар ҷумлаҳои ҷавоби онҳо*) зид будан, будан: if you don't mind... агар танд зид набошед...; Do you mind opening the window? Агар танд кушоям шумо муқобил накардан;

нигоҳ кардан, парасторӣ кардан: Ann mind her brother when her parents go away.

додарашро нигоҳубин кардан: Ann mind her brother when her parents go away.

вакте ки волидонаш аз ҷаҳон ванд. **3)** (*дар ҷумлаҳои амр*) зид будан, аҳамият додан. Mind your time. Дар вақташро ба ҳисоб овар.

аз хотир набароред. Mind your business. Эҳтиёт бошед, зина!

Never mind! Аҳамият надардан, гап не!

Mind your own business. Бо корҳои худ машғул шавед! ё Ба корҳои худ дахлат накунед.

mine I [maɪn] *pron* моли ман: I had dinner with a friend of mine. Ман бо яке аз дӯстонам хӯрок хӯрд.

mine II [maɪn] **1.** *n* **1)** қорғон: He worked in a mine. У дар қорғон кор мекард; a gold mine қорғони тилло; **2)** мина: He was killed by an enemy mine. Вай ба минаи душман бархӯрда ҳалок шуд.

1) кандан, истехсол кардан: to
gold тилло кандан; 2) мина
тан: to mine the entrance to a
дар даромад ба бандар мина
тан;

mine минагузорӣ кардан.
miner ['maɪnə] *n* шахтер, нақбкан.

mineral ['mɪnərəl] 1. *n* модда,
тан: Coal and iron are minerals.

шт ва охан маъдан ҳастанд.

а маъданӣ: mineral resources

раҳои маъданӣ; mineral waters

и маъданӣ.
mingle ['mɪŋɡl] *v* омехтан, махлут

тан.
minimize ['mɪnɪmaɪz] *v* ба ҳадди

расондан; кам шумурдан, ночиз

шурдан, кам кардан.
minimum ['mɪnɪməm] *n* камтарин,

дори камтарин.

minister ['mɪnɪstə] *n* 1) вазир: the

minister of Defence вазири мудофия;

одами рӯхонӣ, кашиш, поп: The

minister lived next door to the church.

дар наздикии калисо зиндагӣ

кард.
ministry ['mɪnɪstrɪ] *n* (*pl* ministries)

вират.
minor ['maɪnə] *a* 1) сабук, хурд: а

or injury чарохати хурд;

е of minor importance аҳамияти

рн надоштан, дуумдараҷа будан.
minority [maɪnərɪtɪ] *n* (*pl* minori-

ақаллият;
minus ['maɪnəs] *n* минус.

minute I ['mɪnɪt] *n* дақиқа, дам,
на: at the last minute лаҳзаи охири;

minute ба зудӣ;
а minute як дақиқа;

minute II ['mɪnɪt] *n* *pl* фишурдан

лис, гузориши воқеъа, хулосаи

окирот, протокол: to keep the

minutes хулосаи музокирот

иштан.
minute III [maɪ'nju:t] *a* чузъӣ,
ра, комил: a minute account

боти чузъӣ (пурра).

miracle ['mɪrəkl] *n* муъҷиза, воқеаи
шиғифтомеъ.

mirror ['mɪrə] *n* оина; маҷ. нақша,
тарҳ.

mis- [mɪs] *pref* ба калима маънои

инкор, ғалат, иштибоҳ ва нодурустро

медиҳад: mispronounce нодуруст

талафуз кардан; misbelief эътиқоди

ғалат; misbehave интизоми бад.

miscalculate [mɪs'kælkjuleɪt] *v* дар

хисоб иштибоҳ кардан.
miscellaneous [mɪsɪ'leɪnjəs] *a* гуно-

гун.
mischief ['mɪstʃɪf] *n* 1) бадбахтӣ,

бечорагӣ: He is a real mischief. Вай

балои ҷон аст. 2) шайтонӣ, фитна;

шӯҳӣ: This child is full of mischief. Ин

кӯдак ҳазор шайтонӣ дорад.
mischievous ['mɪstʃɪvəs] *a* 1) шӯҳ:

mischievous behaviour рафтори шӯҳ;

2) бад: mischievous rumour овозаҳои

бад.
miser ['maɪzə] *n* одами ҳасис; бад-

бахт, бечора; одами паст; одами та-

маъкор.
miserable ['mɪzərəbl] *a* 1) бадбахт,

тирабахт: He looks miserable. Вай

бадбахт менамояд. 2) бад, фақир,

гадо: miserable weather ҳавои бад;

miserable slums маҳаллаҳои

фақирона.
misery ['mɪzəri] *n* (*pl* miseries) 1)

бадбахтӣ, бечорагӣ: The bad flood

caused misery for many people. Обҳезӣ

сабаби бадбахтии одамони зиёд шуд.

2) қашшоқӣ: They lived in great misery.

Онҳо қашшоқона зиндагӣ мекарданд.
misfortune [mɪs'fɔ:tʃn] *n* бадбахтӣ,

бечорагӣ, мусибат, офат, фочиа.
misgiving [mɪs'gɪvɪŋ] *n* бим, шубҳа

тарс, бадгумонӣ.
mislead [mɪs'li:d] *v* (*misled; misled*)

гумроҳ кардан, фиреб додан, фиреф-

тан.
misled [mɪs'led] *past* ва *p. p.* аз *mis-*

lead.

Miss [mɪs] *n* духтар, хонум, бону.

miss [mɪs] *1. n* хато: He hit the target five times without a miss. Вай панҷ маротиба бе хато ба нишон расид.

2. v 1) хато кардан (тир), назадан, ба нишон нарасондан, хатто рафтан: He shot at the tiger and missed. Вай ба тарафи паланг тир холӣ кард, вале хато кард. 2) гурехтан, нодидан мондан, аз даст додан, нафаҳмидан: to miss a chance имкониятро аз даст додан; He missed the last two lessons. Вай аз ду дарси охир гурехт. I missed what he said. Чӣ гуфташро нафаҳмидам.

to miss a train/bus, etc. аз қатора/автобус... дер мондан;

to miss sb касеро ёд кардан, пазмон шудан: They missed him very much. Онҳо вайро хеле пазмон шуданд.

We missed you. Қои шумо холӣ буд.

missile [ˈmɪsaɪl] *n* мушак.

missing [mɪsɪŋ] *1. pres. p. az miss 2.:*

He had been missing classes for several days. Вай чанд рӯз боз аз дарсҳо мегурехт.

2. a 1) кам, ғоиб: There is a page missing. Як саҳифа намерасад. 2) бе ному нишон гум шудан: Three people are reported to be missing. Хабар дода шуд, ки се нафар бе ному нишон гум шудаанд.

mission [ˈmɪʃn] *n* 1) хайат, хайати вакилон: a goodwill mission хайати вакилони некирода; 2) вазифа, сафорати махсус: He was sent on a mission. Уро бо сафорате фиристоданд. 3) мақсади, ҳаёт: He considered it his mission. Вай ин амалро мақсади ҳаёти худ мефаҳмид. 4) сафорат (*хонаи доимии хориҷӣ*); 5) пайғом, фармон, хабар.

mist [mɪst] *n* 1. ғубор, туман, тирағӣ, торӣ;

2. v торик кардан, торик шудан, тира кардан; мубҳам кардан.

His eyes mist. Чашми ӯ торик аст.

It mists. Ин масъала мубҳам аст.

mistake [mɪˈsteɪk] *1. n* хато, ғалат: There must be a mistake. Дар ин ҷо шояд иштибоҳе баромадааст. **by mistake** саҳван, иштибоҳан.

2. v (mistook; mistake) хато кардан, саҳв кардан, хато галат кардан: You mistook the man. Шумо маро ғалат мебароед. **to mistake sb/sth for sb/sth** касеро ба ҷои касе/чизе қабил кардан.

mistaken [mɪsˈteɪkən] *1. a* **take 2.:** You've mistaken me for one else. Шумо маро қабил мон кардед.

2. a хато, ғалат: a mistaken opinion ақидаи хато;

to be mistaken хато қабил кардан: if I am not mistaken нақунам.

mister [ˈmɪstə] *n* чаноб,

mistier [ˈmɪstɪə] *muz. mist*

mistiest [ˈmɪstɪst] *muz. mist*

mistook [mɪˈstʊk] *past a*

mistress [ˈmɪstrɪs] *n*

сохибхона: He asked for the mistress of the house. Гуфт, ки эҷибхонаро дидан мехоҳад. **2. n** **They liked their new English teacher.** Муаллимаи нави забони англисӣ онҳо писанд омад.

mistrust [ˌmɪsˈtrʌst] *1. n* шубҳа: He looked with mistrust at the stranger. Вай ба тарафи ин нашононаро нигоҳ кард.

2. v бовар накардан: She mistrusted her ability to learn the language. Ӯ бовар намекард, ки оббозӣ ёд мегирад.

misty [ˈmɪstɪ] *a (misty)* тира; маҷ. нофаҳмо.

misunderstand [ˌmɪsʌnˈdɜːnd] **(misunderstood; misunderstand)** нафаҳмидан: He misunderstood the situation. Ӯ мақсади маро нодуруст фаҳмид.

misunderstanding [ˌmɪsʌnˈdɜːndɪŋ] *1. pres. p. az misunderstand;*

n. нофаҳмӣ, галатфаҳмӣ, аҳмӣ, иштибоҳ: They cleared up misunderstanding. Онҳо раҳмиро бартараф карданд.

understood [ˌmɪsɪlndəˈstʊd] *past*

аз **misunderstand**.

ten [ˈmɪtɪn] *n* дастпӯш.

[mɪks] *v* 1) омехтан, катӣ

и, махлут кардан/шудан: She

flour and water. Вай обу ордро

кард. 2) робита кар-

иштан, муошират кардан, раф-

д кардан: He likes to mix with

Вай бо одамон робита кар-

дуст медорад.

up аралаш кардан, омехтан;

кардан, дарҳам-барҳам кардан:

is easy to mix him up with his

ег. Вайро бо бародараш аралаш

и осон буд.

ixed [mɪkst] **I. past** ва *p. p.* *аз* **mix**;

и омехта: a mixed forest чангали

и; a mixed school мактаби омех-

и дар он бачаҳо ва духтарон

таҳсил мекунад).

ixture [ˈmɪkstʃə] *n* омезиш, омех-

алаш, махлут.

an [moʊn] **I. n** нола, зорӣ: We

a loud moan. Мо нолаи сахтро

дем.

v нола кардан, зор-зор гири-

The sick child moaned. Кӯдаки

нола мекард.

ob [tʊb] *n* тӯда, анбӯхи мардум,

издиҳом.

obile [ˈmoʊbaɪl] *a* мутаҳаррик,

и ҳаракат, тағйирпазир.

obilization [ˈmoʊbaɪlaɪˈzeɪʃn] *n*

барқунӣ.

ock [tɒk] *v* ришханд кардан,

ора кардан; хандидан, масҳара

и.

ockery [ˈtɒkəri] *n* истехзо, мас-

тахқир.

ode [moʊd] *n* 1) шева, равиш,

услуб, тарз, нақша: a mode of

рзи зиндагӣ: mode of production

истехсолот; 2) мақом; муд.

model [ˈmɒdl] **1. n** 1) намуна, тарҳ, нақша: a working model of a car колаби ҳаракаткунандаи автомобил; 2) намуна: The boy is a model of good behaviour. Ин бача намунаи ахлоқи хуб мебошад.

2. v (modelled; modelling, амер. modeled; modeling) намуна сохтан, колаб дуруст кардан, тарҳ реҳтан, сохтан: The boy was modelling a ship out of bits of wood. Аз пораҳои чӯб бача колаби киштӣ месохт.

moderate [ˈmɒdərət] *a* мӯътадил, мулоим, ором.

moderation [ˌmɒdəˈreɪʃn] *n* оромӣ, мулоимӣ,

modern [ˈmɒdən] *a* навин, кунунӣ, ҷадид, модерн, тоза, ҳозиразамон, муосир: the modern period даврони навин;

modern-day вобаста ба имрӯза, имрӯзӣ;

modern authors нависандагони давраи муосир.

modernization [ˌmɒdənaɪˈzeɪʃn] *n* модернизатсия, навкунӣ, навсозӣ, ба талаботи муосир мувофиқсозӣ.

modest [ˈmɒdɪst] *a* хоксор, фурӯтан, шармгин.

modesty [ˈmɒdɪstɪ] *n* хоксорӣ, фурӯтанӣ, шармгинӣ.

modification [ˌmɒdɪfɪˈkeɪʃn] *a* тағйир ва табдил шакли чизе, дигаргунсозӣ.

modify [ˈmɒdɪfaɪ] *v (modifies; modified)* 1) тағйир додан: He modified his plans. Вай нақшаҳояшро тағйир дод. 2) сабук кардан: He modified his demands. Вай талаботашро сабук кард.

moist [mɔɪst] *a* намнок, намдор, тар.

moisten [ˈmɔɪsn] *v* тар кардан, намдор кардан, тира шудан, тор сохтан.

moisture [ˈmɔɪstʃə] *n* рутубат, намнокӣ, нам.

Moldova [mɒlˈdɒvə] *n* Молдова.

Moldovian [mɔl'dɔvɪən] 1. *n* молдован.

2. *a* молдовӣ.

mole [mɔʊl] *n* кӯрмуш.

molecule ['mɔlɪkjʊ:l] *n* молекула, зарра.

moment ['mɔʊmənt] *n* лахза, дам, хангом; замон, мавкё, фурсат, дақиқа: I came the moment I heard of it. Лахзае, ки дар ин бора шунидам, омадам.

at any moment ҳар лахза, ҳар дам;

at the/this moment ҳамин дақиқа, ҳамин замон.

momentary ['mɔʊməntəri] *a* зудгузар, камдавом, фонӣ.

hourly and momentary fears тарсҳои тезгузар.

momentum [mɔʊ'mentəm] *n* нерӯи ҳаракат;

to gain momentum қувва чамъ кардан.

Monaco ['mɔnəkəʊ] *n* Монако (кишвар ва пойтахти он).

monarch ['mɔnək] *n* монарх – қасе, ки ба танҳой ба кишваре салтанат мекунад; султон, подшоҳ.

monarchy ['mɔnəkɪ] *n* (*pl* **monarchies**) салтанати мутлак.

monastery ['mɔnəstri] *n* (*pl* **monasteries**) дайр.

Monday ['mɔndɪ] *n* душанбе, рӯзи душанбе.

monetary ['mɔnɪtəri] *a* пулӣ: monetary unit воҳиди пулӣ.

money ['mʌni] *n* пул, пули қоғазӣ;

to make money пул қор кардан, сарватмаңд шудан, пул ба даст овардан;

for money бо пул;

a man of money одами пулдор.

Mongol ['mɔŋgɔl] *n* муғул.

Mongolia [mɔŋ'gəʊliə] *n* Мугулистон.

Mongolian [mɔŋ'gəʊljən] *a* муғулӣ, забони муғулӣ.

monitor ['mɔnɪtə] *n* сабақ (нусар).

monitress ['mɔnɪtrɪs] *n* синф (духтар).

monk [mɔŋk] *n* роҳиб.

monkey ['mɔŋki] *n* маймуна. маҷ. бачаи шайтон, одами маҷ.

monopoly [mɔ'nɔpəli] *n* монополия, инхисорӣ.

lies), монополия, инхисорӣ. monopoly инхисори давлатӣ.

monotonous [mɔ'nɔtnəs] *a* гӣ, якнавохт, дилгир.

monster ['mɔnstə] *n* деҷанг.

аъҷуба, қонвари азият. шигифтангез; маҷ. одами қонвар.

monstrous ['mɔnstrəs] *a* дахшатангез.

month [mɔnθ] *n* моҳ.

monthly ['mɔnθli] 1. *n* (i) маҷаллаи ҳармоҳа, моҳона.

моҳона, моҳиёна, моҳона. magazine is a monthly. Маҷаллаи ҳармоҳа мебошад.

2. *a* ҳармоҳа: He sends a monthly report. Вай ҳармоҳа пешниҳод қард.

3. *adv* ҳар моҳ: Some come monthly. Баъзе аз онҳо ҳар моҳ чоп мешаванд.

monument ['mɔnjumənt] *n* гӯр, қабр, макбара; бинӣ.

санг ё сатуни ёдгорӣ (to commemorate). касе/чизе).

mood I [mu:d] *n* рӯи ҳавсала, ҳол: in a merry mood баланд.

mood II [mu:d] *n* сифат. junctive mood сифаи шартӣ. мандӣ.

moon [mu:n] *n* моҳ, моҳна.

moonlight ['mu:nlaɪt] *n* мохтоб: moon night шаби мохтоб.

mor [mɔp] 1. *n* пайкорӣ. new mor for you. Мана пайкори барои шумо.

2. *v* (**mopped; mopping**) пок/тоза кардан: She mopped the floor.

every day. Ҳар рӯз вай фарши
наро бо пойкора тоза мекунад.
moral ['mɔrəl] 1. *n* 1) ахлоқ,
адаб маънавий, маънии ахлоқӣ: а
lesson дарси ахлоқ; to draw a
хулоса/маъний баровардан;
ахлоқиёт, оин ва рафтор: We
d their morals. Мо оин ва раф-
онхоро омӯхтем.
а ахлоқӣ, маънавий, рӯҳӣ: а
story достони ахлоқӣ; а moral
орт дастгирии рӯҳӣ.
mortality [mə'reliti] *n* ахлоқ, ахлоқу
маънавиёт.
more [mɔ:] 1. *n* зиёдтар, бештар: I
give more. Ман зиёдтар дода
тавонам.
а (*д. муқ. аз many* 2. ва **much** 2.)
нигар: They had no more time.
дигар вақт надоштанд. What
do you want? Дигар чӣ мехоҳед?
оз, боз ҳам (*бо шумора ва*
таърифи шумора): Give me two
apples, please. Ба ман боз ду
дигар диҳед.
у (*д. муқ. аз much* 3.) 1) зиёдтар,
You should read more. Шумо
зиёдтар китоб хонед. 2) *барои*
таърифи шумора муқ. ва *оли*
таърифи шумора муракаб
фода мешавад: more beautiful
тар; more rapidly тезтар, зудтар;
more кадре бештар;
and more бештар ва бештар;
or less каму беш;
it no more. Дигар намехоҳам.
what is more ва боз муҳим он
ки...
more ... the more ҳар чи бештар...
н кадар зиёдтар...: The more I
f him the more I like him. Ҳар чи
тар ўро бинам, ҳамон кадар зи-
тар ўро дӯст медорам.
moreover [mɔ:'rouvə] *adv* илова
н, ба илова, бар зами ин, зиёда

in the morning пагоҳӣ, субҳгоҳ;
this morning субҳи имрӯз;

Morocco [mɔ'rɔkɔu] *n* Марокко.

mortal ['mɔ:tl] *a* 1) фанӣ, фанопа-
зир, миранда, маргпазир, мурданӣ:
Man is mortal. Одам миранда аст. 2)
марговар, мӯҳлик, кушанда: а mortal
wound мачрӯҳи мӯҳлик.

mortality [mɔ:'tælitɪ] *n* 1)
халокатоварӣ, фано, фанопазирӣ; 2)
башар, башарият.

Moscow ['mɔskɔu] *n* ш. Маскав,
Москва.

Moslem ['mɔzləm] *n* 1. мусулмон.
муслим;

2. *a* мусалмонӣ, мусулмонӣ.

mosque [mɔsk] *n* масҷид.

mosquito [mɔ'ski:təu] *n* кӯрпаша,
хомӯшак.

moss [mɔs] *n* ушна, магор.

most [mɔust] 1. *n* аксар, аксарият,
қисми зиёд, бештарин, зиёдтарин:
most of the time қисми зиёдтарини
вақт; most of my friends аксари
дӯстони ман;

This is the most I can do. Ин бештарин
чизе аст, ки барои шумо карда мета-
вонам.

at the most бештарин, хади аксар,
хади олий

to make the most of sth чизеро ба тар-
зи бештарин истифода бурдан, аз
фурсат истифодаи комил бурдан;

2. *a* (*д. олий аз many* 2. ва **much** 2.)
зиёдтарин: to do most damage зарари
бештарин овардан; most people
аксари одамон, бештари мардум;
for the most part аксаран, асосан;

3. *adv* (*д. олий аз much* 3.) 1)
бештарин, зиёдтарин (*инч. most of*
all): most likely имконпазиртарин;
What is troubling you most? Шуморо
бештар чӣ азоб медиҳад? 2) ниҳоят,
ба дараҷаи олий: The conversation was
most interesting. Сӯҳбат ба дараҷаи
олий аҷиб буд. 3) *барои дараҷаи оли*
таърифи шумора муракаб

хизмат мекунад: This is one of the most interesting films I've ever seen. Ман дар умрам ин гуна филми ачибро надидаам.

mostly [mousth] *adv* асосан, бештар, аксаран.

motel [mou'tel] *n* мотел (*мехмонхонае, ки ҷои исти автомобилро ҳам таъмин мекунад*).

moth [mɔθ] *n* парвона.

mother ['mɒðə] *n* модар.

motherland ['mɒðəlænd] *n* ватан, модар-ватан.

motion ['mouʃn] 1. *n* ҳаракат, чунбиш, тақон: to put/set sth into motion чизеро ба чунбиш даровардан; 2) пешниҳод: to move/ table a motion пешниҳод кардан;

2. *v* ишора кардан, чунбидан, ҳаракат, кардан: He was motined to go. Ба ӯ ишора шуд, ки равад.

motionless ['mouʃənliʃ] *a* беҳаракат.

motivate ['moutiveit] *v* барангехтан, шавкманд кардан, ҳавасманд кардан.

motive ['moutiv] *n* ангега, сабаб, гараз, мақсад.

motor ['moutə] *n* ҳаракатдиҳанда.

motor-car ['məutə:kɑ:] *n* автомобил (*сабуқрав*).

motor-cycle ['məutə,saɪkl] *n* мотоцикл.

motto ['mɒtəu] *n* шиор, панд, ҳикмат.

mount [maunt] 1. *n* кӯҳ, теппа: Have you seen Mount Elbrus? Шумо кӯҳи Элбрусро дидаед?

2. *v* 1) боло баромадан (*инч. mount up*); боло рафтан (*дар хизмат*): They mounted the stairs. Онҳо бо зинапоя ба боло баромаданд. 2) савор шудан (*ба асп ё дучарха*): He mounted the bicycle and rode away. Вай ба дучарха савор шуда рафт. 3) насб кардан, часпондан, ҷойгир кардан, шинондан: He mounted the camera on the

tripod. Вай камераро бо шинонд.

mountain ['mauntɪn] *n* (mountians) кӯхистон.

mourn [mɔ:n] *v* сӯғвордан, мотамдор будан, мотам гирия кардан, азодор будан (*шербати*).

mournful ['mɔ:nfʊl] *a* гамгин.

mourning ['mɔ:nɪŋ] 1. **mourn**: He sat alone mourning the loss of his best friend. Вай шаста барои ғавтида бехтаринаш гирия мекард.

2. *n* гам, мотам, сӯғвордан. She wore mourning. Вай аз...

mouse [maʊs] *n* (*pl mice*)

moustache, *амер.* [mɔ'sta:ʃ] мӯйлаб, бурут.

mouth [maʊθ] *n* (*pl mouths*) 1) даҳон, даҳан: His mouth was dry. Даҳонаш коқ шуда буд. There were many fish at the mouth of the river. Дар даҳанаи дарё сёр буд. 3) даромадгоҳ (*ба ҷуз ва 2*): They entered the mountain through the mouth of the cave. Онҳо ба ғор даромадгоҳро аз рӯи даҳонаи қӯбӣ ворид карданд.

mouthful ['maʊθfʊl] *n* дӯғ, лукма, микдор, тика, култ.

movable ['mu:vəbl] *a* ҳайвонӣ, нанда, чунбанд, интиқолпазир.

move [mu:v] 1. *n* 1) чунбидан, ҳаракат: He made a sudden move towards the door. Ногаҳон вай ба даромадгоҳи дарӣ рафт. 2) фи дар ҳаракат кардан. 3) ишора, қадам: They made a move towards peace. Онҳо ба ҳамоҳангӣ рафтанд. 4) нахустин ба ҷониби сулҳ рафт. 5) 3) навбати гашт ё бозӣ: It was a clever move. Ин гашти хуб буд.

2. *v* 1) чунбидан, ҳаракат кардан, тағйири макон додан, интиқол додан: Don't move! Начумбед! The talks were moved from New York to Moscow. Гуфту-гушӯи Ню-Йорк ба Маскав интиқол шуд. 2) кӯчидан: They are moving to a new house.

country next week. Ҳафтаи оянда ба деха мекӯчанд. 3) мутаассир ан, ба хаяҷон овардан: They were moved by her story. Ҳикояи вай ро мутаассир сохт. 4) пешниҳод ан: The resolution was moved on of several European countries. Ҷордод аз тарафи якчанд ғарҳои Европа пешниҳод гарди-

movement ['mu:vmənt] *n* чунбиш, кат, иқдом, нахзат.

movie ['mu:vi] *n* гуфт. 1)

филм: Did you enjoy the movie?

М ба шумо маъқул шуд? 2) (the movies) кино: They went to the movies.

М ба кино рафтанд.

moving ['mu:viŋ] 1. *pres. p.* аз move 2.

а ҳаракаткунанда: а moving

т нишони ҳаракаткунанда; 2)

рновар: а moving story хикояи

рновар

mow [mou] *v* (mowed; mown,

ed) дарав кардан.

mown [moun] *p. p.* аз mow.

Mozambique [mouzæm'bi:k] *n* Мо-

зик.

much [mʌtʃ] 1. *n* корҳои зиёде:

h remains to be done. Корҳои

с ханӯз кардан лозим.

а (more; most) бисёр, хеле: He

very much work to do. Вай кори

р бояд анҷом диҳад.

too much for sb ҳариф набудан ба

: He was too much for me. Ман

фи ӯ набудам.

much as чи қадаре ки..., ҳамон

р:

much ин қадар;

much? чӣ қадар?

adv (more; most) 1) бисёр: He

is very much. Вай бисёр кор ме-

д. 2) хеле, хеле зиёд (*итт.* very

): He was much surprised. Вай

дар хайрат монда буд. He liked

book very much. Китоб ба вай

зиёд маъқул шуд. 3) хеле, бисе,

рновон, миқдори зиёд: He feels,

much better today. Имрӯз саломатии ӯ хеле хубтар аст.

mud [mʌd] *n* гил, лой, лойка.

muddy ['mʌdi] *a* (muddier; muddiest) лойлолуд; чиркин.

mug [mʌg] *n* чоми фулузӣ ё сафо-лии дастадор, гилосак.

mule [mjʊ:l] *n* хачир, маҷ. гуфт. одами хира.

multi- ['mʌlti] *pref* бисёр, зиёд, чандин, пур: multinational сермиллат; multimillionaire мулти-милионер.

multilateral [ˌmʌlti'lætərəl] *a* бисёртарафа.

multiple ['mʌltipl] *a* чандин, чанд-карата, бешумор, гуногун, чандгона.

multiplication [ˌmʌltipli'keɪʃn] *n* зиёдкунӣ, афзункунӣ; амали зарб, зарбзани: multiplication table чадвали зарб.

multiply ['mʌltiplaɪ] *v* (multiplies; multiplied) 1) зарб задан/кардан: to multiply 2 by 3 алади 2 ро ба 3 зарб задан/кардан; 2) зиёд шудан, афзудан: Their chances of success multiplied. Имкониати муваффақияти онҳо афзуд.

multitude ['mʌltitju:d] *n* бешумор, миқдори зиёд.

mum [mʌm] = mummy.

mumble ['mʌmbəl] *v* зери лаб сухан гуфтанд.

mummy ['mʌmi] *n* (*pl* mummies) гуфт. модар, модарҷон, очачон, аяҷон.

municipal [mju:'nɪsɪpəl] *a* шаҳрӣ, шаҳрдорӣ.

munition [mju:'nɪʃn] *n* (*од. pl*) лавозимот/ муҳимоти ҳарбӣ.

murder ['mɜ:də] 1. *n* қатл, куштор, одамкушӣ: He was charged with murder. Вайро ба одамкушӣ айбдор карданд.

2. *v* куштан: He was murdered. Вайро куштанд.

murderer ['mɑ:dərə] *n* котил, одамкуш.

murderous ['mɑ:dərəs] *a* котилвор, котилона

murmur ['mɑ:mə] *1. n* 1) шилдир-шилдир, шар-шар, гур-гур ва ғ.: the murmur of a stream шилдир-шилдири чўйча; 2) садои паст; гур-гур: a distant murmur of voices овози пасти аз дур омада;

2. *v* 1) шилдир-шилдир кардан: A brook murmured in the garden. Дар боғ чўйча шилдир-шилдир мекард. 2) ношунаво гап задан, паст гап задан, гур-гур кардан: He murmured something in reply. Дар чавоб ў чизе гур-гур кард.

muscle ['mʌsl] *n* мушак.

Muscovite ['mʌskəvaɪt] *n* москвэгӣ.

museum [mju:'ziəm] *n* музей, осорхона.

mushroom ['mʌʃrʊm] *n* корч, занбуруг.

music ['mju:zɪk] *n* 1) мусикӣ, оханг: to music бо мусикӣ; the music to a film мусикии филм; 2) китъаи мусикӣ, нота (*инч.* sheet music): She played from the music Вай аз рӯи китъаи мусикӣ менавохт.

musical ['mju:zɪkl] *a* мусикӣ, ромишӣ, охангдор.

musician [mju:'zɪʃn] *n* охангсоз.

must [mʌst] *v* 1) бояд, боист, мебоист: She must go there immediately. Вай бояд фавран ба он ҷо равад. 2) бо масдари содда боварино нисбати замони ҳозира ва бо масдари перфект боварино нисбати замони гузашта ифода мекунад: мебоист, лозим будаст, бояд: She must be at home. Вай мебоист дар хона бошад. They must have left early. Бояд онҳо барвақт рафта бошанд.

mustache [mʌ'sta:ʃ] *n* амер. = moustache.

mustard ['mʌstəd] *n* хардал.

mute [mju:t] *a* 1) гунг, лол: He teaches mute people to speak. Вай гунгҳоро гап задан меомӯзад. 2)

хомӯш, соқит: She stood in embarrassment. Вай аз шарт меистод.

mutiny ['mju:'tɪni] *n* (р) шўриш (хусусан шўриши маллохон), нофармонӣ, сарқардонӣ

mutter ['mʌtə] *v* гур-гур

mutton ['mʌtn] *v* гушти ғ

mutual ['mju:tʃəl] *a* мутақаррар, тарафа, тарафайн: mutual exchange эхтироми мутақобил, mutual respect муносибати тарафайн;

mutual aid кўмаки дутарафайн;

mutual love муҳаббати дучоро

mutually ['mju:tʃəli] *a* тарафайн: It was mutually beneficial that... Тарафайн мувофиқа ки...

muzzle ['mʌzl] *n* 1) фук: a long muzzle. Сағи зоти фуки дароз дорад. 2) даҳон: He pointed the muzzle of the rifle. Мард мили таппончаро нишон дод. Вай гардонд.

my [maɪ] *pron* моли ман: This was my first important trip. Ман таассуроти нахустини манро гумонам. I lost my key. Калидамро гумонам.

myself [maɪ'self] *pron* 1) худ: I want to talk about myself. Ман хоҳам гӯяв бораи худ гап задан намоям. I'll do this myself. Ман ин корро мекунам.

(all) by myself худам танҳо: I'll go on my trip all by myself. Ман ба ҳамаҷағҳам худам танҳо рафтам.

mysterious [mɪ'stɪəriəs] *a* аҷиб

mystery ['mɪstəri] *n* (р) асрор, сир, муаммо.

myth [mɪθ] *n* афсона, миф: a myth ривояти қадимӣ, асотир.

nail I [neɪl] *n* нохун: Cut your nails.
унхоятонро гиред.

nail II [neɪl] **1.** *n* мех: Put in another.
Боз як мех занед.
2. *v* мех задан: He nailed the lid on
бох. Вай сарпӯши куттиро мех

naked ['neɪkɪd] *a* барахна, урён;

the naked eye бо чашми оддӣ.

name [neɪm] **1.** *n* 1) ном, исм: What
is full name? Ном ва номи пада-
рист? 2) ном: the name of a city
и шаҳр;

name *ном;*

name/ last/ second name номи падар;

name бо ном;

the name of ба хотири, ба шарафи;

2. *v* номидан, ном додан: They
named the dog Rover. Онҳо сарпо
ер ном карданд.

nameless ['neɪmlɪs] *a* беном.

namely ['neɪmli] *adv* а яъне, бо
ри ном, барои мисол, чунончи.

Namibia [nə'mɪbiə] *n* Намибия.

nanny ['næni] *n* (pl nannies) доя.

nap [næp] пинакӣ, хоби сабук ва
орх; чурт;

nap/ take nap нар ба хоби кӯтоҳ фуру
тан, пинакӣ кардан; чурт задан.

napkin ['næpkɪn] *n* дастмол.

narcotic [nɑ:'kɒtɪk] *n* нашъа, маво-
мухаддир, маводи
шукунанда.

narrative ['nærətɪv] *n* хикоя, кисса,
гон, хикмат, ривоят, шарҳ.

narrow ['nærou] *a* танг, камбар,
мак: narrow circumstances
дастӣ;

narrow majority ба аксарияти
аз.

narrow-minded [ˌnærou'maɪndɪd] *a*
бухфир, хурдандеш, кӯтоҳназар.

nasty ['nɑ:stɪ] *a* (nastier; nastiest)
касиф, бадтаъм, зишт.

nation ['neɪʃn] *n* миллат, қавм,
уммат, кишвари махсуси қавмӣ.

national [næʃnəl] *a* миллӣ: the na-
tional flag парчами миллӣ; a national
liberation movement ҳаракати миллӣ-
озодихоӣ; the national economy
хоҷагии халқ;

national park боғи миллӣ.

nationalism ['næʃnəlɪzəm] *n*
миллатпарастӣ, миллатгароӣ.

nationality [ˌnæʃə'neɪlɪtɪ] *n* (pl na-
tionalities) миллат.

nationalize ['næʃnəlaɪz] *v* миллику-
нондан.

nationwide [ˌneɪʃn'waɪd] *a*
умумихалқӣ, сартосарӣ: nationwide
strike корпартоии сартосарӣ.

native ['neɪtɪv] **1.** *n* 1) сокин, ахли
маҳал; зодгоҳ, ватан: He is a native of
New York City. Вай ахли Нью-Йорк
Сити аст; native country зодгоҳ; 2)
бумӣ, ахл, сокин, зода: Are you a na-
tive here? Шумо бумии хамин чо
хастед?

2. *a* 1) модарӣ: What is your native
language? Забони модариатон чӣ аст?
2) маҳаллӣ: native customs суннатҳои
маҳаллӣ.

natural ['nætʃrəl] *a* 1) табиӣ: the
natural sciences илмҳои табиӣ; a coun-
try's natural resources захираҳои та-
биӣи кишвар; 2) оддӣ: to speak in a
natural voice бо овозӣ оддӣ гап задан.

naturally ['nætʃrəli] *adv* 1) табиӣ:
She behaved very naturally. Вай табиӣ
рафтор кард. 2) албатта: Naturally,
we want you to come. Албатта,
меҳохем, ки биёед.

nature ['neɪtʃə] *n* 1) табиат: the law
of nature қонуни табиат; 2) мохият,
зот, табиат, феъл, хӯ: good nature
софдил, нармдил; ill nature
хашмгинӣ, бадқаҳрӣ; aggressive na-
ture мохияти тачовузқорона;
by nature табиатан.

naughty ['nɔ:tɪ] *a* (**naughtier**: **naughtiest**) (*хусусан бача*) беодоб, бадрафтор, нофармон, якрав; шайтон, бадзот, шарир.

naval ['neivəl] *a* бахрӣ, харбӣ-бахрӣ.

navigate ['nævigeɪt] *v* 1) рондан (*киштӣ, тайёра*); 2) хидоят кардан.

navy ['neɪvɪ] *n* (*pl* **navies**) нерӯи харбӣ-бахрӣ.

Nazi ['nɑ:tsɪ] 1. *a* натсистӣ, фашистӣ.

near [niə] 1. *a* наздик, тақрибан, қариб, қарибан: the near bank of a lake соҳили наздики кӯл; the near future ояндаи наздик;

2. *v* наздик шудан, наздик омадан: The ship was nearing the shore. Киштӣ ба сохил наздик меомад.

3. *prep* 1) дар назди, на он қадар дур аз: Their house is near the river. Хонаи онҳо дар наздикии дарё аст. 2) қариб: It was near midnight. Қариби нимашаб буд.

4. *adv* наздик, дар назди, дар қарибӣ: He came nearer. Вай наздиктар омад.

nearby ['nɛəbaɪ] 1. *a* наздик, ҳамсоя: She met them in a nearby village. Хонум онхоро дар деҳаи ҳамсоя дид.

2. *adv* қарибан, дар наздикӣ, дар қарибӣ: He lives nearby. Вай дар қарибӣ зиндагӣ мекунад.

nearly ['niəli] *adv* 1) қариб: He nearly missed the train. Қариб ба қатор дер мекард. 2) тақрибан: It was nearly ten o'clock. Соат тақрибан даҳ буд.

near-sighted [,niə'saɪtɪd] *a* наздикбин.

neat [ni:t] *a* покиза, тамиз: neat handwriting дастхати покиза, хушхат; a neat notebook дафтари тозанависӣ.

necessarily [,nesɪ'serɪli] *adv* ҳатман, заруран.

necessary ['nesɪsəri]

зарурӣ: It is necessary for you to hurry. Ҷармат зарур аст.

necessity [nɪ'sesɪtɪ] *n* зарурат, зарурати ҳаёт, зарурат.

neck [nek] *n* 1) гардан: He was up to his neck in debt. Ӯ мерасид. 2) гардана: a necktie гарданаи танг.

necklace ['neklɪs] *n* лангет, халка.

neck-tie ['nektaɪ] *n* гарданаи танг, моли гардан.

need [ni:d] 1. *n* 1) лозим: There is no need to hurry. Ҷармат лозим нест.

2) *to be in need of* эҳтиёҷ доштан: to satisfy one's needs эҳтиёҷоти худро қонеъ кардан. A friend in need is a friend indeed. ~ Як дӯсти дерина бехтар набуд.

2. *v* 1) эҳтиёҷ доштан: Children need milk. Бачаҳо лозим аст. 2) (*ба сифати модаль*) дар ҷум. *саволӣ* зарурат: You need to hurry. Ҷармат лозим аст. Need you leave now? Ба ҳозир зарурат лозим? You need to go there. Ба он ҷо зарурат лозим нест.

needle ['ni:dl] *n* 1) сӯзан: a needle сӯзани дузандагӣ; a sewing needle сӯзанҳои дарахти сангӣ; a needle акрабак (*асбоб*): a needle акрабаки кутбнамо.

needless ['ni:dlɪs] *a* бениёҷ: needless to say ҳоҷати гуфтан.

negative ['negətɪv] *a* манфӣ;

in the negative манфӣ.

neglect [nɪ'glekt] 1. *n* хунукназарӣ, безътиной, гафлат, бенигоҳубинӣ: The old house was in a state of neglect. Хонаи қадим ҳолати бенигоҳубинӣ қарор дод.

2. *v* хунукназарӣ кардан: He neglected his duties. Ӯ нақардан, нигоҳубин накардан.

lected his study. Вай нисбати
ш хунукназарй мекард.

gence ['neglɪdʒəns] *n* гафлат,
ти, сахлангорй, безътиной.

tiate [nɪ'gouʃiət] *v* музокира

tiation [nɪ,ɡəʊʃi'eɪʃn] *n* музо-

туфтушунид.

ro [nɪ:'grəʊ] 1. *n* зангй, сиёх,

ст, африкой;

зангй, хабаш.

ghbour, амер. neighbor ['neɪbə] *n*

ghbourhood. амер. neighborhood

hood] *n* 1) хамсоаягй, наздикй: He

the neighborhood of London.

ар наздикии Лондон зиндагй

д. 2) ноҳия: They lived in a

neighborhood. Онҳо дар ноҳияи

индагй мекарданд.

ghbouring, амер. neighboring

ing] *a* хамсоя.

ghbourly, амер. neighborly

ly] *a* хамсоявор, дӯстона.

her ['naɪdə] 1. *pron* ҳеч яке аз,

ҳеч кадом, на ин ва на он:

statement is true. Ҳеч яке аз ин

о дуруст нест. Which of the

did you like? - Neither. Кадом аз

обхо ба шумо маъкул шуд? -

адам.

dy ҳам, низ (ба таври манфӣ) I

swim. - Neither can I. Ман

карда наметавонам. - Ман

метавонам. If he does not go

shall I. Агар ӯ наравад, ман

хоҳам рафт.

her... nor... ['naɪdə... 'nɔ:] на...

Neither his brother nor he was

бародараш дар онҷо буд, на

al [nɪ'pɔ:l] *n* Непал.

new ['nevju:] *n* бародарзода,

ода, чиян, писари бародар,

хоҳар.

ve [nə:v] *n* асаб; *pl* асабият, аса-

to get on sb's nerves касеро асабонй
кардан.

nervous ['nə:vəs] *a* асабй, пурасаб;
маҷ. буздил;

to be/feel nervous асабонй шудан; тар-
сидан;

the nerve system силсилаи асаб, систе-
маи асаб

nest [nest] *n* лона, ошёна, ошён,
осоишгоҳ.

net I [net] *n* тӯр; дом; тори
анкабут; шабака: a fishing net тӯри
мохигирй; internet шабакаи
байналмилалй.

net II [net] *a* тоза, соф, холис: net
profit даромади соф; net weight вазни
холис.

Netherlands, the ['neɪdələndz] *n* Ни-
дерландия

network ['netwɜ:k] *n* шабака (роҳи
оҳан, телевизион, барқ ва ғ.).

neutral ['nju:trəl] *a* бетараф, биду-
ни қонибдорй.

neutrality [nju:'træltɪ] *n* бетарафй.

neutralize ['nju:trəlaɪz] *v* аз байн
бурдан; сиёсати бетарафй ихтиёр
кардан.

neutron ['nju:trɒn] *n* нейтрон.

never ['nevə] *adv* ҳеч, ҳеч гоҳ, ҳеч
вақт, ҳаргиз, абадан: He has never
seen a lion. Вай ҳаргиз шерро нади-
дааст.

Never put off till tomorrow what can be
done today. *Зарб.* ~ Кори имрӯзаро ба
фардо магузор.

nevertheless [,nevəðə'les] *adv* ба ҳар
ҳол, бо вучуди ин, ҳанӯз, боз.

new [nju:] *a* 1) нав: a new school
мактаби навж 2) тоза, навин: new
bread нони гарм; new milk шири тоза
чӯшидашуда; new potatoes картош-
каи ҳосили нав.

new-comer ['nju:'kʌmə] *n* навомада,
шаҳси бегона, тоза расида.

newly [nju:lɪ] *adv* 1) аз нав, боз: an
old idea newly expressed ақидаи кӯхнаи
аз нав гуфташуда; 2) ба тозагй охиран

нав: a newly built house хонаи нав сохташуда; newly independent states кишварҳои тозаистиқлол; the newly weds тоза издивоҷ карда, наварӯсӯ домод, навхона-дорон.

news [nju:z] (*шак. ҷ. дорад, вале бо ф. шак. т. истифода мешавад*) хабарҳо, ахбор;

the latest news хабарҳои охири; **That's news to me.** Ин барои ман хабари тоза аст. **I have good news.** Ман хабарҳои хуб дорам.

newsman ['nju:zmən] *n* (*pl* **newsmen** ['nju:zmən]) 1) рӯзноманигор; 2) фурушандаи рӯзнома.

newspaper ['nju:s,peɪpə] *n* рӯзнома.

newsreel ['nju:zri:l] *n* ахбори пеш аз филм, филми ахбории кӯтоҳ.

New York [nju:'jɔ:k] *n* ш. Нью-Йорк.

New Zealand [nju:'zi:lənd] *n* Зеландия Нав.

next [nekst] 1. *a* 1) баъдӣ, минбаъда, дигар, навбатӣ: **Read the next lesson.** Дарси дигарро мутолиа кунед. 2) паҳлуй, наздиктарин, наздик: **They could hear everything that was said in the next room.** Онҳо ҳама чизеро, ки дар хонаи паҳлуй гуфта шуда буд, шуниданд. 3) оянда: **I'll go there next May.** Ман моҳи майи соли оянда ба он ҷо меравам.

next door дар ҳамсоғӣ;

next to 1) паҳлуи, паҳлу ба паҳлу: **He sat next to me.** Вай дар паҳлуи ман нишаст. 2) баъд аз: **Khujand is the largest city in Tajikistan next to Dushanbe.** Хучанд баъд аз Душанбе шаҳри калонтарини Тоҷикистон мебошад.

next to nothing ҳеч чиз;

2. *adv* 1) пас аз он, сипас, баъд, баъд аз: **What happened next?** Баъд чӣ воқеа рух дод? 2) бори дигар: **When shall I see you next?** Ман шуморо бори дигар кай мебинам?

Niagara Falls [naɪ'ægərə'fɔ:lz] *n* шаршараи Ниагара.

Nicaragua [nikə'ræɡjuə] *n* гуа.

nice [naɪs] *a* 1) хуб, дилтаъъм, зариф: **nice music** музикаи пазир; **a nice boy** бачаи хушрафтор, боназокат: **It's nice of him to come and see us.** Хеле хуб аст аз ӯ ба дидани мо омад. 3) **There were a lot of nice things on the table.** Болои миз нозунаҳои зиёди болаззат буданд.

nickel ['nɪkl] *n* 1) никел; тангаи панҷсентаи америки; канадагӣ.

nickname ['nɪkneɪm] *n* халлус.

niece [ni:s] *n* хоҳарзодани хоҳар/ бародар, чиян.

Nigeria [naɪ'dʒɪəriə] *n* Нигерия.

night [naɪt] *n* шаб: **They went to the cinema this night.** Инҳо ба кино мераванд.

night and day ҳамеша, доимӣ; **night and day** шабонарӯз, бисту чор соат; **all night long** то субҳ;

at night шабона, дар шаб; **at night** хангом, шабонгоҳ: **He went to bed at night.** Вай шабона рафт.

last night дишаб, динашаб;

one night шабе, як шабе, як шабона;

nightfall ['naɪtʃɔ:l] *n* фарорӯзи шаб;

nightingale ['naɪtɪŋgeɪl] *n* нағсон;

nightmare ['naɪtmɛə] *n* ваҳшӣ;

nil [nɪl] *n* сифр; ҳеч.

Nile, the [naɪl] *n* д. Нил.

nimble ['nɪmbl] *a* чобук, ҷавабӣ;

nine [naɪn] *num* нӯх.

nineteen [naɪn'ti:n] *num* нӯздҳаҷҷа;

nineteenth [naɪn'ti:nθ] *a* нӯздҳаҷҷаи;

ninetieth [naɪnti:θ] *a* навдҳаҷҷаи;

ninety ['naɪntɪ] *num* навад;

ninth [naɪnθ] *a* нӯҳум.

nitrogen ['naɪtrɪdʒən] *n* азот;

no [nou] 1. *a* 1) ҳеч, не; **No words can describe the scene.** Зараро бо ҳеч як сухан тасвир кардан ғайриممкин аст.

нопазир аст. They have no fool.
Онхо пул надоранд. 2) асло, He is no fool. Вай асло беақл
3) манъ: No smoking! Сигор манъ аст!

е ҳеч кас;
adv (пеш аз сифати дар. муқ.)
She is no better yet. Ҳеч бехтар дааст.

part не (ҷавоби маъфӣ): Say "yes"
"Ғӯед "ҳа" ё "не".

able [nəʊbl] а асил, шариф,

b. nobody [nəʊbədi] pron ҳеч кас.

nod [nɒd] 1. n сарчунбонӣ (аломатом ё ризоият): He greeted them a nod. Вай бо сарчунбонӣ ба салом дод.

v (nodded; nodding) 1) сар ондан (салом ё ризоият): They nod to us as we passed. Вақте ки аз паҳлӯяш гузаштем, ӯ сар онд. 2) пинак рафтани: He sat reading over a dull book. Ӯ нишаста и китоб пинак мерафт.

noise [nɔɪz] n гавго, садо;

make (a) noise фарёд задан; чанҷол ан.

noiseless [nɔɪzlis] а бесадо.

noisy [nɔɪzi] а (noisier; noisiest) авго, сермағал.

nominate [ˈnɒmɪneɪt] v пешниҳод ан, номзад кардан, номидан; ин кардан.

nomination [ˌnɒmɪˈneɪʃn] n барӣ; таъинот, таъинкунӣ.

nominee [ˌnɒmɪˈni:] n номзад; иншуда.

non- [nɒn] pref (ба катима маънои маъфӣ медиҳад) ғайр, бе: non-ference даҳолатнопазирӣ; non-бест.

non-aggression [ˌnɒnəˈɡresʃn] n мнакунӣ: а non-aggression раст томай ҳучумнакунӣ.

non-aligned [ˌnɒnəˈlaɪnd] а роҳнашуда, бетараф.

non-alignment [ˌnɒnəˈlaɪnmənt] n бетарафӣ, ҳамроҳнашавӣ,

none [nʌn] 1. pron 1) ҳеч кас, ҳеч кадом: None of them spoke to me. Ҳеч кадоми онҳо бо ман гап намезаданд. He is none of my friends. Ӯ аз дӯстони ман нест. 2) ҳеч чиз: He asked me for money, but I had none. Вай аз ман пул хост, вале ман ҳеч чиз надоштам.

2. adv ҳеч, ба чуз, на: After two weeks in hospital he is none the better. Пас аз ду ҳафтаи дар беморхона хобиданаш ҳеч бехтар нашуд.

nonproliferation [ˌnɒnpɹəˌlɪfəˈreɪʃn] n паҳн накардан (яроқи ядрой).

nonsense [ˈnɒnsəns] n сафсата, ҳарза, бемаънӣ.

noon [nuːn] n нимарӯз, зухур, соати дувоздахи рӯз: He arrived a little before noon. Ӯ каме пеш аз зухур омад.

at noon нимарӯз, нисфи рӯз.

nor [nɔː] 1. 1) на, ҳеч, ҳеч гоҳ: I have not gone there, nor will I ever go. Ман ба он ҷо нарафтаам ва ҳеч гоҳ рафтани ҳам нестам. He can't do it, nor can I. На вай ин корро карда наметавонад ва на ман. 2) neither nor на... на... : Neither she, nor I have seen it. На вай ӯро дидааст, на ман.

norm [nɔːm] n қоида.

normal [ˈnɔːmə] а оддӣ, муқаррарӣ, мӯътадил.

normalize [ˈnɔːməlaɪz] v мӯътадил гардондан, ба тартиб овардан.

north [nɔːθ] 1. n шимол: in the north of the country дар шимоли кишвар;

2. а шимолӣ: а north wind боди шимолӣ;

the North Sea Баҳри Шимолӣ;

North Star Ситораи Қутбӣ;

3. adv дар шимол, ба тарафи шимол; They walked north for a mile. Онҳо як мил ба тарафи шимол ҳаракат карданд.

northern [ˈnɔːðən] а шимолӣ.

northward(s) [ˈnɔːθwəd(z)] adv ба тарафи шимол, ба сӯи шимол.

Norway [nɔ:weɪ] *n* Норвегия.

nose [nəʊz] *n* бинй.

nostril [ˈnɒstrɪl] *n* сӯрохии бинй, сӯрохии димоғ.

not [nɒt] *adv* не, на: He has not come. Ӯ наомадааст.

notable [ˈnəʊtəbl̩] *a* шахси барчааста, бузург.

note [nəʊt] 1. *n* 1) *pl* қайд, ёддошт: notes for an article қайдҳо барои мақола; 2) эзоҳ: See the note at the bottom of the page. Эзоҳро дар поёни саҳифа нигоҳ кунед. 3) хатча: He wrote a short note. Вай хатчаи кӯтоҳе навишт. 4) нота (*дипломатӣ ё мусиқӣ*): a note of protest нотаи эътироз; 5) лаҳн, оҳанг: There was a note of anxiety in her voice. Дар овозаш оҳанги изтироб хувайдо буд. 6) дафтарча, ёддошт: a round note дафтарчаи як фунт арзиш дошта;

to make/take notes қайд кардан, ёддошт кардан;

2. *v* 1) мушоҳида кардан, қайд кардан: He noted that there was a mistake there. Вай дар он хатогиеро мушоҳида кард. 2) аломатгузорӣ кардан, навиштан, сабт кардан (*инч. note down*): I noted down every word he said. Ман ҳар як сухан гуфташудан ӯро навиштам.

a man of note марди барчааста.

notebook [ˈnəʊtbʊk] *n* дафтар, ёддошт.

noted [ˈnəʊtɪd] 1. *past* *ви р. р.* аз **note** 2.

2. *a* бузург/машҳур, барчааста: a noted performer хунарманди бузург/машҳур.

nothing [ˈnʌθɪŋ] *pron* ҳеч, ҳеч чиз;

nothing but ҳеч чиз, ба чуз;

nothing of the kind/sort ба ҳеч вачҳ, асло, ҳеч ин тавр не;

for nothing бефоида, ройгон;

to come to nothing бе натиҷа тамом кардан/шудан;

to say nothing of қатъи назар аз.

notice [ˈnəʊtɪs] 1. *n* 1) огоҳӣ, огаҳӣ, хабар, эълон, иттилоъ: They put up the

notice on the door. Онҳо эълон часпонданд. 2) таъриф fact often escapes notice. Ишора тан аз таваҷҷӯҳ берун мемонад. at ten minutes notice бо огоҳии қаблӣ (пешакӣ).

Give two months notice қаблӣ ду моҳа додан.

to bring sth to sb's notice диққатро ба чизе қалб кардан;

to come to sb's notice ба таъриф шудан;

to take notice диққат додан кардан.

2. *v* дидан, диққат додан: he did not notice them онҳоро надида монд.

notice-board [ˈnəʊtɪsbɔ:rd] эълонҳо.

notify [ˈnəʊtɪfaɪ] *v* (*notify*) огоҳӣ додан, эълон кардан додан.

notion [ˈnəʊʃn] *n* андеша, ақида.

notorious [ˈnəʊtɔ:riəs] бадном, ангуштнамо, беаъзабонзад, шинохта, маъмул.

notwithstanding [ˌnɒtɪwɪðˈstændɪŋ] *prep* бо вучуди ин ки, гарчанде Notwithstanding the fact вучуди он санад, ки...

nought [nɔ:t] *n* сифр, ҳеҷ.

noun [naʊn] *n* исм, ном.

nourish [ˈnʌrɪʃ] *v* қувватлاندан, гизо додан, парвариш кардан.

novel I [ˈnɒvl̩] *n* роман: a novel романи нав.

novel II [ˈnɒvl̩] *a* нав, ҷадид: a suggestion пешниҳоди ҷадид.

novelist [ˈnɒvəlɪst] *n* наввис.

novelty [ˈnɒvəlɪtɪ] *n* (новелти) навигарӣ, чизи тоза, чиз навзухур.

November [ˌnəʊvembə] ноябр.

now [naʊ] *adv* акнун, ҳамакунин, феълан, инак;

now on минбаъд, дар оянда;
 and then/again баъзан;
 that... холо, ки: now that I know it
 ки ман дар ин бора медонам;
 until now, up to now то имрӯз, то

nowadays ['nauədeɪz] *adv* акнун,
 инрӯзҳо.

nowhere ['nouwɛə] *adv* ҳеч ҷо, ҳеч
 дар ҳеч ҷо.

clear ['nju:kliə] *v* ядрой, ҳастай;
 free zone минтақаи озод аз
 ядрой;

Clear Test Ban Treaty Шартно-
 мада ба мағъи санчиши ядрой.

nucleus ['nju:kliəs] *n* (*pl* nuclei
 'naɪ) мағз, ядро; *мач.* асос, чон,

nuisance ['nju:sns] *n* 1) алам, парм,
 таассуф: What a nuisance! I've
 forgotten my book. Афсӯс! Ман китобро
 фаромӯш кардам. 2) дилбазан,
 ҷукунидан: Don't make a nuisance
 of yourself. Дилбазан набош!

number ['nʌm] *a* бехис, қарахт.

number ['nʌmbə] 1. *n* 1) рақам,
 рақам: A large number of books lay
 on the table. Шумораи зиёди китобҳо
 на мизанд. 2) рақам: a telephone
 number рақами телефон; 3) адад: in
 numbers ададҳои яклухт; 4)
 рақам: the May number of this
 magazine рақами маҷлиси майи
 ин маҷлиси;

number of якчанд, як адад;
 numbered *v* 1) рақам мондан: The pages
 are numbered from 1 to 100.
 Рақамҳои аз 1 то 100 рақам монда
 буданд. 2) ташкил кардан: This
 city has numbered a million inhabitants.
 Ин шаҳр як миллион нафар
 ташкил мекунад.

numerical ['nju:mərəl] *n* шумора,

numerical ['nju:'merɪkəl] *a* шумора-
 рақамӣ, рақамӣ.

numerous ['nju:mərəs] *a* бешумор,

nun [nʌn] *n* роҳиба.

nurse [nɜ:s] 1. *n* 1) доя, парастор
 The nurse has taken the children for a
 walk. Доя кӯдаконро ба сайру гушт
 бурд. 2) ҳамшираи шафқат: Several
 nurses assisted the doctor. Якчанд
 ҳамшираҳо ба духтур кӯмак карданд.

2. *v* 1) шир додан, маккондан,
 парасторӣ кардан: She was nursing
 the baby when I came in. Ҳангоми
 даромадани ман вай кӯдакро мема-
 конд. 2) парасторӣ кардан: His sister
 nursed him through the illness.
 Ҳангоми касалии хоҳараш ӯро
 парасторӣ мекард.

nursery ['nɜ:səri] *n* (*pl* nurseries) 1)
 хонаи бозии кӯдакон: They were play-
 ing in the nursery. Онҳо дар хонаи
 кӯдакон бозӣ мекарданд. 2) боғча
 (*ш.ч.* day nursery): She leaves her son to
 the care of a day nursery. Вай бачааш-
 ро дар боғча мемунад.

nursery rhyme ['nɜ:səri'raɪm] *n*
 шеърҳои махсуси атфол, шеърҳои
 бачагона.

nursery school ['nɜ:səri'sku:l] *n*
 боғча.

nut I [nʌt] *n* чормағз: milk choco-
 late with nuts шоколади ширӣ бо
 чормағз.

nylon ['naɪlɒn] *n* нейлон.

nymph [nɪmf] *n* парӣ (*Юнона*
қадим); *мач.* духтари соҳибчамол,
 зани зебо.

~ * ~

O o

oak [əuk] *n* булут, чўби булут; ранги булутй: an oak table мизи булутй.

oar [ɔ:] 1. *n* 1) бели завтрак, олоти шино, бола, пору; 2) завтракрон, каикрон.

2. *v* бел задан, бо бел рондан;
to pull a good oar устокорона бел задан.

to put one's oars in ба кори дигарон дахолат кардан;

to rest on the oar барои истироҳат таваккуф кардан.

oasis [ou'eisis] (*pl* oases) воҳа: He turned the country into an oasis if peace and stability. Ў кишварро ба воҳаи сулҳ ва субот табдил дод.

oat [out] *n* чав.

oatcake ['əut'keik] *n* нони чавй.

oath [ouθ] *n* қасам, паймон, савганд;

on/under oath қасам ёд кардан, савганд хўрдан;

to swear/ take oath қасам хўрдан;

to take the oath савганд хўрдан;

to put a person on his oath касеро савганд додан.

oatmeal ['outmi:l] *n* хўроки чавй, чавбирён.

obedience [ə'bi:diəns] *n* 1) итоат, фармонбардорй: the law demands obedience қонун итоат металабад; 2) эҳтиром, тавозўъ, таъзим.

obedient [ə'bi:diənt] *a* фармонбардор, пайрави қонун, мутеъ.

obey [ə:bei] *v* итоат кардан, фармонбардорй кардан; мутеъ будан, тамкин кардан.

object I [əbdʒɪkt] *n* 1) чиз, ашё: a tiny object чизи хурд; an object of admiration нуқтаи таваҷҷўъ; манзур; 2) ҳадаф: the main object of his life ҳадафи асосии ҳаёти ӯ; 3) пуркунанда

(мафъул): a direct/ an
пуркунандаи бевосита/
object II [əb'dʒekt]

будан, эътироз кардан
муқобили), мавриди эъ
додан; эрод гирифтган
бар зиди): They objecte
posal. Онҳо муқобили
эътироз карданд.

objection [əb'dʒekʃn] *n*
роз, муҳолифат (*to/ agd*
муқобили): I have no obje
Ман эътирозе надорам.

objective [əb'dʒektɪv]
ҳадаф, манзури матлаб;
the objectives ҳадаф/ мақ
кардан;

2. *a* 1) ҳақиқӣ, воқеӣ,
jective opinion ақидаи во
раф, бегараз, бегаразон
на: an objective report гуз
рафона.

obligation [əbli'geɪʃn]
зифа, ўҳдадорй: to impos
obligations вазифадор
ўҳдадорй гирифтган; 2) а
obligation of friendship
амри дўстй.

obligatory [ə'bliɡətəri]
вочиб;

2. *a* ҳатмӣ, лозим
ичборй: Attendance at th
obligatory. Иштирок дар
ичборй аст.

oblige [ə'blaɪdʒ] *v* маҷ
водор кардан, ногуз
мулзам кардан: The wea
him to postpone his trip
вайро маҷбур сохт, ки са
таъхир андозад.

to be obliged to do sth ма
вазифадор будан: He wa
go yesterday. Маҷбур
равад.

to be obliged to sb аз касе
будан, сипосгузор будан
obliged to you. Ман аз шу
зорам.

oblong [əblɒŋ] *a* дароз

obscure [əb'skjuə] 1. *a* 1) тира, хиторики: an obscure path роҳрави торик; 2) номаълум, мубҳам: an obscure sound овози номаълум; obscure хиссиёти мубҳам; 3) маъниси гайривозех, норавшан: an obscure passage in a book қисмати маъниси китоб; 4) гумном, номаълум, камшӯхрат, номаълум, номаълум: an obscure poet шоири камшӯхрат;

obscure *v* тира кардан, торик кардан, хиторики кардан; гумном кардан, аз маъниси андохтан: That only obscures the issue. Ин амал масъаларо фақат кам мегардонад.

observance [əb'zə:vəns] *n* 1) риоя, риояи аз, пос (қонун, қоида ва ғ.); observance of law риояи қонун; 2) назорат: the observance of Navruz traditions барғузориҳои маросими ғузур.

observation [əbzə'veiʃn] *n* 1) назорат, дид, мушоҳида, муоина: observation of nature мушоҳидаи табиат; 2) мулоҳиза, нукта, баён: He made several observations on the subject. Оиди ин масъала ӯ чанд нуктаро баён кард. 3) мушоҳидакорӣ.

observatory [əb'zə:vətɹi] *n* 1) расадхона; 2) дидбонгоҳ.

observe [əb'zə:v] *v* 1) дидан, мушоҳида кардан; изҳори ақида кардан; назорат кардан; мавриди мутолиаи илмӣ кардан: They closely observed the development of events. Онҳо пешрафти рӯйро ба назорат бодикқат мушоҳида карданд. 2) кайд кардан, эрод гирифтани: He observed the late, he observed. Шумо дер эрод гирифт вай. 3) риоя кардан, ба ҷо овардан, пайравӣ кардан (қонун, қоида ва ғ.): to observe a rule риоя кардани шарнома; 4) назорат кардан, бузургдошт кардан.

observer [əb'zə:və] *n* мушоҳид, назоратчи, дидбон, муҳакқик.

obstacle ['əbstəkl] *n* монеа; мушкил, муҳлифат, садд: Her

father's objection was their only obstacle. Муҳлифати падари духтар ягона монеаи онҳо буд.

obstinate ['əbstɪnɪt] *a* яқрав, гарданшах, кайсар.

obstruct [əb'strʌkt] *v* (роҳи чизеро) гирифтани/ бастан, чилави чизеро гирифтани, монеъ шудани, халал расондани.

obstruction [əb'strʌkʃn] *n* садд, банд, монеа, мамониат.

obstructive [əb'strʌktɪv] *a* монеъшаванда, халалрасонанда, мамониатрасонанда.

obtain [əb'teɪn] *v* 1) гирифтани, пайдо кардани, ҳосил кардани: Knowledge can only be obtained through hard study. Донишно фақат тавассути омӯзиши мунтазам ҳосил кардан мумкин аст. 2) ба даст овардани: They obtained good results. Онҳо натиҷаҳои хуб ба даст оварданд.

obtain permission иҷозат гирифтани.

obvious ['ɒvɪʊəs] *a* равшан, аён, ошкор, хувайдо.

occasion [ə'keɪʒn] *n* 1) маротиба, маврид, мавқеъ: We have met him on several occasions. Мо якчанд маротиба ба вохӯрда будем. 2) воқеа, ҳодиса, рӯйдод: His birthday party was a very happy occasion. Рӯзи таваллуди вай ҳодисаи хушбахтиоваре буд. 3) сабаб, асос, баҳона: He has no occasion to complain. Ӯ барои шикоят кардан асос надорад.

on the occasion of... ба муносибати..., ба хотири..., хангоми.

occasional [ə'keɪʒənəl] *a* тасодуфӣ, ногаҳонӣ, ногаҳон, ноҳост.

occasionally [ə'keɪʒənəlɪ] *adv* гоҳгоҳ, гоҳо, баъзан, аҳён-аҳён.

occupant [ˌɒkjʊ'pənt] *n* истилогар, ишголгагар.

occupation [ˌɒkjʊ'peɪʃn] *n* 1) шугл, пеша, касб: his favourite occupation шугли дӯстдоштаи вай; What is your occupation? Касби шумо чист? 2) ис-

тило, ишғол, забт: military occupation
истилои ҳарбӣ, occupation troops
кӯшунҳои ишғоли.

occupy [ˈɔkjupaɪ] *v* (**occupies; occupied**)

1) гирифтан; ишғол кардан: School occupied all his time. Мактаб тамоми вақти ӯро мегирift. 2) забт кардан, истило кардан: The enemy occupied the town. Душман шаҳро забт кард.

to occupy oneself in/with sth, to be occupied in sth машғул кардан, машғул шудан.

occur [əˈkɜː] *v* (**occurred; occurring**)

1) рух додан, воқеа шудан, рӯй додан: When did it occur? Ин воқеа кай рух дод? 2) ёфт шудан, пеш омадан, вохӯрдан: Iron occurs in combination with many other elements. Оҳан дар таркиби дигар элементҳо вохӯрд. 3) ба хотир омадан: It never occurred to me. Ин гуна фикр ҳеч ба хотирам наомадааст.

occurrence [əˈkɜːrəns] *n* 1) рӯйдод, воқеа, иттифоқ, тасодуф: an everyday occurrence воқеаи оддӣ, муқаррарӣ; 2) мавҷуд, мавҷудият: a thing of rare occurrence чизи камёфт.

ocean [ˈoʊʃn] *n* укёнус: the Pacific Ocean Укёнуси Ором;

oceans of микдори зиёд, як олам: oceans of flowers микдори бисёр зиёди гул, як олам гул.

o'clock [əˈklɒk] соат: at two o'clock дар соати ду.

October [ɒkˈtəʊbə] *n* октябр.

odd [ɒd] *a* 1) тоқ: an odd number: шумораи тоқ; odd or even тоқ ё чуфт; 2) ночуфт: an odd glove дастпӯши ночуфт; odd volumes чилдҳои мухталиф; an odd shoe як пой пойафзол; 3) изофӣ, боқимонда, хурдадор, қаср: It cost ten pounds odd. Ин чиз зиёда аз даҳ фунт меарзад. 4) аҷиб, гайриоддӣ: an odd way of speaking гуфтори аҷиб; 5) тасодуфӣ: an odd job кори тасодуфӣ; He does odd jobs. Ҳар коре ба вай бирасад, иҷро мекунад.

at odd moments вақту нов

odds [ɒdz] *n* (ба ф. дар

истиқода мешавад)

бартарӣ: The odds are

Бартарӣ – дах ба як.

to be at odds ихтилоф дошт

the odds are that эҳтимол до

odds and ends *pl* ашёи

ҳазору як майда чуйда.

odour, amer. odor [ˈoʊdə]

of [ɒf] *prep* 1) маъно

изофии “и”-ро дорад: the

river соҳили дарё; a glass of

лаи об; a girl of five

панҷсола; 2) аз: some of

моён; made of glass аз ш

шуда; workers of Ohio ке

иёлати Оҳайо; 3) ба тараф

London ба тарафи ҷануби

аз лиҳози, дар бораи: to s

аз лиҳози чизе гап задан

off [ɒf] 1. *prep* 1) аз: to

ladder аз зинапоя афтидан;

off the table чизеро аз

гундоштан; 2) дар масофа

off the island дар масофаи

қазира;

2. *adv* 1) ба сӯе, The s

off. Бачаҳо ба сӯе давид

Cut off that branch. Шохча

партоед. 2) дар масофа

шудан: a long way off дур;

seven miles off. Шаҳр дар

дах мил ҷойгир аст.

He is well off. Вазъи молии

хуб аст.

off colour беҳол, касал;

off to the war раҳсипори ҷан

to be off рафтан: I must b

бояд равам. The train is

рафт.

offence [əˈfens] *n* 1) кон

вайрон-кунӣ: Driving witho

night is an offence. Шабона

дани ҷароғ рондани авто

ронкунии қоидаи ҳаракат

2) озор, озурдагӣ, ҳафагӣ: I

mean any offence. Вай наме

ро озор диҳад.

level cause offence ранчондан, дан (*to sb - касеро*);

offence ранчидан, хафа шудан (*из чизе*).

offend [ə'fend] *v* 1) гуноҳ кардан;

вастан, вайрон кардан (*against sth муқобили чизе*): to offend against

қонунро вайрон кардан; 2)

шондан. озурдан: She was easily

aded. Ҷро бо осонӣ ранчондан

кин буд.

offender [ə'fendə] *n* дилозор, мар-

зор; қонуншикан, чинояткор.

offense [ə'fens] *амер.* = **offence**.

offensive [ə'fensiv] 1. *n* ҳамла,

м: They are on the offensive. Онҳо

да карда истодаанд.

2. *a* 1) нафратангез: an offensive

mark маломати нафратангез. 2)

т, нохинҷор: an offensive sight

таи зишт; 3) хучумӣ, ҷавобӣ: of-

ensive weapons яроқи хучумӣ;

offer [ɔ'fə] 1. *n* пешниҳод: They re-

ffer his offer. Онҳо пешниҳоди ӯро

карданд.

2. *v* пешниҳод кардан: He offered

his help. Вай кӯмаки худро ба

ӯ пешниҳод кард.

office [ɔ'fis] *n* 1) муассиса, идора,

қари қорӣ: She works in an office.

2) дар муассиса қор мекунад. 3)

қрат, мақомоти идорӣ: the Foreign

се Вазорати умури хориҷӣ (*дар*

ташсия Кабир); 3) вазифа, хизмат,

ра: office worker хизматчӣ;

е in office дар сари қудрат будан,

фа ишғол кардан;

come into office ба иҷрои вазифа

кардан;

old office вазифа ишғол кардан;

run for office номзатии худро

барӣ кардан;

take office ба иҷрои вазифа оғоз

дан, қорро сар кардан.

officer [ɔ'fisə] *n* 1) офисер, афсар: а

фсар офисери қалон, афсари

қалон; 2) амалдор, мансабдор,

мансабдор, маъмур, хизматчӣ,

қорманд: a customs officer қорманди

гумрук; a police officer афсари полис.

official [ə'fɪʃəl] 1. *n* қорманд,

соҳибмансаб, мансабдор, амалдор: а

government officials амалдорони

ҳукуматӣ, соҳибмансабони давлат.

2. *a* 1) хизматӣ, идорӣ: official du-

ties вазифаҳои хизматӣ/ идорӣ; 2)

расмӣ, расман эълон шуда: an official

statement изҳороти расмӣ.

offspring ['ɔ:spriŋ] *n* бача,

фарзанд, авлод, зода, насл, нажод.

often [ɔ'fn] *adv* борҳо, такроран,

зуд-зуд, тез-тез, чандин бор;

very often голибан;

as often as ҳарчанд бор ки, ҳар чи

қадар ки, ҳар вақт ки: You can come

as often as as you wish. Ҳар чанд бор

ки дилат бихоҳад, метавонӣ биёӣ.

oh [ou] *int* оҳ! Ваҳ! Во! (аломати

тааҷҷуб, андӯх, тарс ва ғ.).

oil [ɔil] 1. *n* 1) равган: vegetable oil

равгани растанӣ; 2) нефт, маводи

нефтӣ: The country is rich in oil. Киш-

вар захираи зиёди нефт дорад.

crude oil мазут;

2. *v* равган молидан: He oiled the

machine. Вай мошинро равган

молид.

pour oil on the flames оташи ҳашм ё

фитнаро доман задан;

oil one's tongue чоплусӣ/ хушомадгӯӣ

кардан.

oilcloth ['ɔilkloθ] *n* клёнка.

oily ['ɔili] *a* (**oilier**; **oiliest**) равганӣ,

равганин, пурҷарбӣ.

old [ould] *a* (**older** or **elder**, **oldest** or

eldest) пир, солхӯрда, куҳансол, қа-

лонсол; дерина, қадимӣ;

to get/grow old пир шудан;

How old are you? - I am twenty (years

old). Чандсола ҳастед? - Ман бист

(сола).

old man марди пир, пирамард,

мӯйсафед, ришсафед, шайх;

old tree дарахти куҳансол;

old woman зани пир;

Old World Дунёи қадим (*яъне Осиё ва*

Европа).

old-fashioned [ˌəʊld'fæʃənd] *a*
кӯҳна, аз муд афтода, кӯҳнапараст.

Olympic [ə'limpɪk] *a* олимпӣ: the Olympic Games Бозиҳои Олимпӣ.

Olympics, the [ə'limpɪks] *n* Бозиҳои Олимпӣ.

Oman [ou'mɑ:n] *n* Уммон.

ominous ['ɒmɪnəs] *a* шум, балоангез, тахдидомез: The ominous clouds that appear on the horizon. Абрҳои тахдидомез, ки дар уфуқ зухур мешаванд.

omission [ə'mɪʃn] *n* сахв, галат, хато; кӯтоҳӣ, камбудӣ.

omit [ə'mɪt] *v* (omitted; omitting) галат кардан, сахв кардан, партофтани (*дар навишт*); нодида гирифтани.

omnibus ['ɒmnɪbəs] *n* автобус.

on [ɒn] *1. prep* 1) болои; on the ground болои замин; 2) дар (*рӯз, сана*): on a cold winter day дар рӯзи сарди зимистон; on the 8th of September дар рӯзи 8-ӯми сентябр; 3) роҷеъ ба, оиди, дар бораи, дар мавзӯи, дар хусуси, дар боби: books on art китобҳо дар бораи санъат; a report on this subject ҳисобот роҷеъ ба ин мавзӯ; a lecture on Mark Twain лекция оиди Марк Твен; 4) пас аз, ҳангоми: on the death of his friend пас аз марги дӯсташ; on arrival in Moscow ҳангоми ба Маскав расидан; on coming home пас аз ба хона омадан;

2. adv *давомоти амалро ифода мекунад*: He read on. Вай хонданро давом дод.

on and on пайваста, муттасил, бидуни ист;

to be on нишон додан, намоиш додан шудан: What's on at the movies? Ҳозир дар кинотеатрҳо чӣ намоиш дода мешавад?

and so on ва ғайра, ва монанди инҳо;

once [wʌns] *1. adv* 1) як дафъа, як маротиба, як бор, боре: once a month/year моҳе/соле як бор; I've seen her once. Ман ӯро як бор дидам. 2) як вақте, як замоне, замоне, як вақтҳо:

He once knew her. Замоне нист.

all at once ногаҳон, якбора; **at once** якбора, фавран; **more than once** якчанд маротиба; **once and again** чандин бор; **once** харчанд вақт як бор; **once and for all** қатъиян, аввалу охир; **once in a while** гоҳ-гоҳ, ба сари чанд.

2. хамин, ки: Once you u this rule, you will have no fur culty. Хамин ки қоидаро ф дигар мушқилот нахоҳед до **once more/again** як бори диг **once upon a time** (*дар афсона*) буд, рӯзе, боре, як вақтҳо.

one [wʌn] *1. num* як: One agreed. Яке аз онҳо розӣ шуд **one of them** яке аз онҳо; **one another** якдигар, ба якдиг **The Evil one** аҳриман, шайтон **one by one** яке аз паси дигаре

2. a вақти номуайян: last summer шабе соли гузашта **one** fine morning субҳи босафои рӯз

3. pron 1) *барои тақрор истифода мебаранд*: **one** исми нештар номбаршуда **one** *мегардад*: These boxes are too small, we need bigger ones. Ин кутубхона хурд хастанд, ба мо калонтарин лозим аст. This film is more interesting than the one we saw last week. Ин филм нисбати он, ки мо ҳафтаи охири заштта тамошо карда будем, қизиқтар аст. 2) *дар ҷумлаҳои бешахс намунашавад*: One must observe the rules. Қоидахоро бояд риоя кард (*ҳар шахс, ҳар кас, ҳар одам*).

one's [wʌnz] *pron* касеро *таърифа намунашавад*. One should wash one's hands before every meal. Дастонашро пеш аз хӯрок шӯянд.

oneself [wʌn'self] *pron* 1) худ, худ ба худ, худашро, худро *таърифа намунашавад*: One should recognize oneself худро шинохтан. One should not praise oneself. Кас худро тавсиф накунад.

oneself танхо, мустақилона; биду-

one-sided [ˌwʌnˈsaɪdɪd] *a* як-тарафа,

ониба; нобаробар.

onion [ˈɒniən] *n* пиёз: fried onions

onlooker [ˈɒnˌlʊkə] *n* нозир, тамо-

only [ˈoʊnli] 1. *a* ягона, танҳо: That

only [ˈoʊnli] 1. *a* ягона, танҳо: That

onto, **on to** [ˈɒntu] *prep* ба болои:

onward (s) [ˈɒnwəd(z)] *adv* ба пеш,

open [ˈoʊpən] 1. *a* кушода, боз:

open [ˈoʊpən] 1. *a* кушода, боз:

opening [ˈoʊpniŋ] 1. *pres. p.* аз **open** 2.

opening [ˈoʊpniŋ] 1. *pres. p.* аз **open** 2.

opening [ˈoʊpniŋ] 1. *pres. p.* аз **open** 2.

opening [ˈoʊpniŋ] 1. *pres. p.* аз **open** 2.

opening [ˈoʊpniŋ] 1. *pres. p.* аз **open** 2.

opera [ˈɒpərə] *n* опера, оҳанги опе-

opera-house [ˈɒpərəˈhaʊs] *n* театри

operate [ˈɒpəreɪt] *v* 1) кор кардан,

operate [ˈɒpəreɪt] *v* 1) кор кардан,

operate [ˈɒpəreɪt] *v* 1) кор кардан,

operate [ˈɒpəreɪt] *v* 1) кор кардан,

дан (*on sb - шахсе*): The surgeon will have to operate on Mr. Jones. Духтури чаррох бояд М-р Чонсро чарроҳӣ кунад.

operation [ˌɒpəˈreɪʃn] *n* 1) кор, амал, амалиёт, баҳрабардорӣ: When does this plan come into operation? Ин нақша кай амалӣ мегардад? 2) амали чарроҳӣ: a major heart operation чарроҳии қиддии дил.

operator [ˈɒpəreɪtə] *n* коргардон, гардонанда, идоракунанда; механик.

opinion [əˈpɪniən] *n* андеша, ақида, фикр, мулоҳиза;

in one's opinion ба ақидаи касе;

opinion poll раъйпурсии афкори ҷомеа;

opponent [əˈpɒnənt] *n* муқолиф, зид, ҳариф, тарафи муқолиф, оппонент;

opportunity [ˌɒpəˈtjuːnɪti] *n* (*pl* **opportunities**) фурсат, фурсати муносиб; фароғат;

to take the opportunity аз фурсат истифода бурдан;

to lose/ miss an opportunity фурсат/имкониятро аз даст додан;

to seize the opportunity фурсатро ганимат шумурдан.

oppose [əˈpəʊz] *v* муқобилият кардан, эътироз кардан, зиддият нишон додан, мамониат кардан;

to oppose the resolution қарорро гардондан/рад кардан.

opposeless [əˈpəʊzləs] *a* бемуқолифат.

opposite [ˈɒpəzɪt] 1. *n* муқобил, зид, акс, муқолифат: This is the opposite of what I expected. Ин зидди он чизе аст, ки ман интизор будам.

opposite [ˈɒpəzɪt] 1. *n* муқобил, зид, акс, муқолифат: This is the opposite of what I expected. Ин зидди он чизе аст, ки ман интизор будам.

opposite [ˈɒpəzɪt] 1. *n* муқобил, зид, акс, муқолифат: This is the opposite of what I expected. Ин зидди он чизе аст, ки ман интизор будам.

opposite [ˈɒpəzɪt] 1. *n* муқобил, зид, акс, муқолифат: This is the opposite of what I expected. Ин зидди он чизе аст, ки ман интизор будам.

opposite [ˈɒpəzɪt] 1. *n* муқобил, зид, акс, муқолифат: This is the opposite of what I expected. Ин зидди он чизе аст, ки ман интизор будам.

4. *adv* *pū* ба *pū*: He lived in the house opposite. Вай дар хонаи *pū* ба *pū* зиндагӣ мекард.

opposition [ˌɔpəˈzɪʃn] *n* 1) зиддият, муқовимат, тазод: to meet with opposition бо зиддият *pū* ба *pū* шудан; 2) муқолифат: to be in opposition дар муқолифат будан.

oppress [əˈpres] *v* 1) ситам кардан бар, фишор овардан ба: Foreign invaders oppressed the people. Истилогарони хоричӣ ба мардум фишор меоварданд. 2) ғамгин кардан, зик (*хафа*) кардан: His troubles oppressed him. Нохушиҳо ӯро ғамгин мекарданд.

oppression [əˈpresʃn] *n* 1) ситам, бедод, ҷабр: colonial oppression ситам мустамликадорӣ; 2) дилтангӣ, рӯҳафтадагӣ: a feeling of oppression ҳиссиёти рӯҳафтадагӣ.

oppressive [əˈpresɪv] *a* 1) ситампеша, истибдодӣ, мустабид: oppressive rule ҳокимияти истибдодӣ; 2) ғамовар, дилтангкунанда: an oppressive feeling of guilt ҳиссиёти ғамовари гунаҳкорӣ.

oppressor [əˈpresə] *n* ситамгар, бедодгар.

optimist [ˈɒptɪmɪst] *n* некбин, некхоҳ, зиндадил.

option [ˈɒpʃn] *n* интиҳоб.

optional [ˈɒpʃnəl] *a* интиҳобӣ, ихтиёрӣ, дилхоҳ.

or [ɔ:] *conj* 1) ё: To be or not to be that is the question. Будан ё набудан, масъала ин аст. 2) на... на (*дар чумлаи шикорӣ*): She can't read or write. Ӯ на навиштан ва на хондан метавонад. 3) **whether ... or** чи...чи (*бо*): whether you want it or not чи бихоҳед чи нахоҳед; 4) **either...or** ё...ё: either tonight or tomorrow ё имшаб ё фардо; 5) вагарна: Go or I will call the police. Бирав, вагарна полис фарёд мекунам.

oral [ˈɔ:rəl] забонӣ, даҳанакӣ, шифохӣ: Oral exam will come after

written exam. Имтиҳони аз имтиҳони хаттӣ хоҳад

orange [ˈɔrɪndʒ] 1. *n* но сун: orange juice шарбати

2. *a* ранги норанҷӣ: dress куртаи ранги норанҷӣ

orator [ˈɔrətə] *n* нотик, оратор

orate [ɔ:'reɪt] *v* суханрӯй кардан, нутқ эърод кардан, хондан

orbit [ˈɔ:bit] 1. *n* мадор

масир: The moon travels around the earth. Моҳ давраи мадорро атрофи замин аз рӯи мадор давр мебарояд.

to be in orbit дар мадор будан

to go into orbit ба мадор баромадан

to put in orbit ба мадор баровардан

2. *v* ба мадор баровардан

мадор гаштан: The first satellite was orbited by the USSR on October 4, 1957.

Ҷамъаи сунъии заминро соли 1957 аз тарафи соби ба мадор баровардан

orchard [ˈɔ:tʃəd] *n* боғи мева

orchestra [ˈɔ:kɪstrə] *n* оркестр

навозандагон.

ordeal [ɔ:'di:l] *n* имтиҳони ҳафт хун

амри ногувор, озмоиши ҳафт хун: to pass the ordeal ҳафт хуни муҳокима гузаштан

order [ˈɔ:də] 1. *n* 1) тартиб, низом, сомон: Order is stored.

Тартибот ҷорӣ гардиш: names on the list are in order. Номҳо дар рӯйхати тартиби алифбо оварда шудаанд.

фармон, дастур, амр: He gave an order for the books. Ӯ фармон дод барои китобҳо фармоиш додан.

(*мукофот*): He was awarded the Order of the Star in (good) order дуруст баён кардан; **in order that** барои он ки

loudly in order that even

Барои он ки хама шунаванд
овози баланд гап мезад.
to то ки, то ин ки: He stood on
in order to reach the top shelf. Ҷ
курсӣ баромад, то ки ба рафъи
бирасад.

order айбдор, вайрон, нуксдор;
out of order вайрон шудан;
order тибки супориш, тибки

set in order дуруст кардан, ба
даровардан;

order у 1) фармон додан: He ordered
to be locked. Фармон дод, ки
заро кулф кунанд. 2) фармоиш
He ordered food from the store.
аз мағоза барои овардани
фармоиш дод.

ordinary ['ɔ:di:nəri] *a* оддӣ, маъмулӣ.

organ ['ɔ:gən] *n* санг, маъдан.

organ ['ɔ:gən] *n* 1) аъзо, узв, андом:
organs of speech узвҳои нутқ; govern-
mental organs идораҳои ҳукумати; 2)
organ: Does he play the organ? Вай
навохта метавонад?

organic ['ɔ:'gænik] *a* 1) органикӣ,
ғайбӣ, вобаста ба андом; 2) ниҳодӣ,
бунёдӣ: an organic part of our
ҷаҳон бахши бунёдии банки мо.

organism ['ɔ:gə'nɪzəm] *n* сохт.

organization [ˌɔ:gə'nai'zeɪʃn] *n*

таъсисот, муассиса.

organize ['ɔ:gənaɪz] *v* ташкил кардан.

organizer ['ɔ:gənaɪzə] *n* ташкил-
кунанда.

oriental [ˌɔ:ri'entl] *a* шарқӣ,
шарқӣ, ховарӣ.

orientation [ˌɔ:ri'en'teɪʃn] *n*

рағбат.

origin ['ɔ:ri:dʒɪn] *n* 1) асл, бунёд,
асли, манбаъ: The origin of the
basement. Манбаи оташ
хона буд. 2) мӯчиби пайдоиш.

original [ə'ri:dʒənəl] *1. n* асл: He
Shakespeare in the original. Вай
спирро дар асл мехонад.

2. *a* 1) нахустин, ибтидоӣ, аввала,
оғозӣ: The original plan was much
better. Нақшаи аввала беҳтар буд. 2)
аслӣ: It was his original signature. Ин
дастхати аслии ӯ буд. 3) тоза,
бесобиқа, навин: That's an original
idea. Ин ақидаи бесобиқа мебошад.

the original letter номаи аслӣ.

originality [ə'ri:dʒɪ'næltɪ] *n*
навоарӣ, аслият, бесобиқагӣ, ибти-
кор.

originally [ə'ri:dʒɪnəli] *adv* аз ибти-
до, аз аввал, дар оғоз, дар асл, аслан.

originate [ə'ri:dʒɪneɪt] *v* 1) оғоз
кардан, шурӯъ кардан, ба вучуд
овардан: These pictures originated a
new style of painting. Ин расмҳо услуби
наверо дар санъати рассомӣ оғоз
кардаанд. 2) сарчашма гирифтан,
пайдо шудан, оғоз шудан: When did
this idea originate? Ин ақида кай сар-
чашма гирифтааст?

ornament ['ɔ:nəmənt] *n* зевар, зин-
нат, ороиш.

orphan ['ɔ:fəp] *n* тифли бе падару
модар, сагира, یتим: At the age of five
he became orphan. Дар синни
панҷсолагӣ ӯ یتим монд.

orphanage ['ɔ:fə'nɪdʒ] *n*
парваришгоҳи یتимон, یتимхона;
یتимӣ, бепадари, бемодари.

Oslo ['ɔzlou] *n* ш. Осло.

ostrich ['ɔ:stɪtʃ] *n* шутурмурғ: He
has the digestion of an ostrich. Меъда-
аш сангро об мекунад.

other ['ʌðə] *1. a* 1) дигар: Come
some other day. Ягон рӯзи дигар биё-
ед. 2) дигар: He gave a few other ex-
amples. Вай чанд мисоли дигар
овард. 3) (ба исми чамъ) дигар,
дигарон: The other guests came much
later. Мехмонони дигар хеле дертар
омаданд.

each other якдигар, ҳамдигар;

every other day рӯз дар миён;

in other words ба ибораи дигар, дигар
хел карда гӯем;

one or other of you аз ҳар дуютон яке;

other then ғайр аз;

some time or other як вакте, як рӯзе;

the other day он рӯз, чанде рӯз пеш;

2. *pron* дигар; *pl* дигарон, шахси дигаре: one of other яке ё дигаре; Where are the others? Кани дигарон?

otherwise ['lðəwaɪz] *adv* 1) вагарна, чуз он ки: Come with me; otherwise I won't go. Биё бо ман вагарна намеравам. He can not be otherwise than ill. Чуз он ки бемор бошад, чизе дигаре нест. 2) аз чихати дигар, аз тарафи дигар: He is very slow, but otherwise he is a good worker. Хеле суст кор мекунад, аммо аз тарафи дигар корманди хуб аст.

Ottawa ['ɒtəwə] *n* *ш.* Оттава.

ought [ɔ:t] *v* 1) бояд, боист, боистӣ,

бояд ва шояд: I ought to go there. Ман бояд ба он чо мерафтам. You ought to be home by nine o'clock. Шумо бояд то соати нӯх дар хона бошед. 2) бо масдари перфектӣ маломат, сарзаниш, гила ва хохишро ифода мекунад: You ought to have done it earlier. Шумо бояд хамин корро барвақттар мекардед (аммо шумо накардед).

oughtn't = **ought not** набояд.

ounce [auns] *n* унс - ченаки вази = 28,3 г.

our ['aʊə] *pron* аз мо, аз худамон:

Our teacher is ill. Муаллими мо бемор аст. We like our school. Мо мактабамонро дӯст медорем.

ours ['aʊəz] *pron* аз мо, аз худамон:

This house is ours. Ин хона аз мост.

ourselves [aʊə'selvz] *pron* 1) дар

борай худ: We told them all about ourselves. Мо ба онҳо ҳама чиз дар борай худ накл кардем. 2) худамон: Let's do it ourselves. Биёед инро худамон ичро кунем. 3) худро (аксаран тарҷума намешавад): We always wash ourselves with cold water. Мо доимо бо оби хунук шустушӯ мекунем.

(all) **by ourselves** худамон танҳо: Come in, we are all by ourselves. Дароед мо худамон танҳоем.

oust [aust] *v* берун кардан, нор кардан.

out [aut] 1. *prep*: out of 1) хорич аз, аз даруни, аз байни out of town. Вай берун зиндагӣ мекунад. He took out of his bag. Вай хӯрокро аш баровард. There were pupils out of twenty. Фақат аз байни бист нафар дар о данд. 2) аз барои, дар натиҷа did it out of envy. Вай ин бахили кард.

2. *adv* дар берун, аз берун the bicycle out. Вай дучар берун монд. The ball is out майдон берун рафт. 2) кардан, хомӯш шудан: The Otash хомӯш шудааст. 3) тадан: before the week is out тамом шудани ҳафта;

to go out бармадан;

to be out 1) дар хона набуд out at the moment. Ҷ дар хона

Out upon him! Хок бар сараш

outbreak ['aʊtbreɪk] *n*

зухур, тугён: an outbreak хурӯчи қаҳр; 2) зухур ё ногаҳонӣ (чанг ва г.): an outbreak of hostilities зухури амалиёти ҷанг

outburst ['aʊtbɜ:st] *n*

зухур.

outcast ['aʊtkɑ:st] *n* ронд

бехона.

outcome ['aʊtkʌm] *n*

натича, ҳосил, баромад: What is the outcome of your meeting? Мулокоти шумо чӣ буд?

outcry ['aʊkraɪ] *n* (*pl* *ou*

доду фарёд, дод, ҷег, гирев) outcry of jubilation доду фарёди хурӯзӣ; 2) эътироз, норизо: to provoke an outcry сабаби эътирози ҷомеа

outdated [aʊt'deɪtɪd] *a*

кӯхнашуда.

outdid [aʊt'dɪd] *past* аз outdo

outdo [aʊt'du:] *v* (outdid;

кореро бехтар анҷом додан, ғолиб шудан, заштан, пешдастӣ кардан.

outdone [aʊt'dʌn] *p. p.* аз **outdo**.
outdoor [ˈaʊtdɔː] *a* берун, берунӣ, хавои кушод: outdoor games
outdoors [ˌaʊtˈdɔːz] *adv* дар хавои кушод, дар кӯча, ба сӯи берун.
outer [ˈaʊtə] *a* хоричӣ, берунӣ, дур аз марказ;
outer space кайхон, фазои байни планетарон.
outfit [ˈaʊfit] *n* тачхизот, лавозимоти лавозимоти сафар.
outgrew [aʊtˈgruː] *past* аз **outgrow**.
outgrow [aʊtˈgrəʊ] *v* (**outgrew**; **outgrown**) калонтар шудан аз; зудтар шудан аз; рушти бештар доштан; хурд шудан (*либос ва ғ.*): You have outgrown your clothers. Либосҳоятон арзон шумо хурд шудаанд. The son outgrew his father. Писар аз падараш калонтар шудааст.
outgrown [aʊtˈgrəʊn] *p. p.* аз **outgrow**.
outing [ˈaʊtɪŋ] *n* гардиши берун аз шаҳр, тамошои берун аз шаҳр.
outlaw [ˈaʊtlɔː] *v* ғайриқонунӣ қилон кардан (*чизеро/қасеро*), аз қонун қасри кардан.
outlet [ˈaʊtlet] *n* сӯроҳии баромад; маҷ. равзан, дарича.
outline [ˈaʊtlaɪn] 1. *n* 1) тарҳ, шакл: the outline of a passing ship тарҳи киштии аз наздик гузашта; 2) кайди нақшасар, нақша, хулоса: the outline of a lecture хулосаи лексия.
 2. *v* тарҳи чизеро кашидан; маҷ. нақшасар шарҳ додан, нуқоти умдаро шарҳ додан: He outlined his plans. Ӯ нуқоти умдаи нақшаашро шарҳ дод.

outlive [ˌaʊtˈhɪv] *v* бештар аз қасе зинда бурдан, пас аз қасе зинда бондан.

outlook [ˈaʊtlʊk] *n* 1) манзара; назарнома, пешбинӣ: a pleasant outlook over the valley манзараи дилкашии вадӣ; 2) назария, ақида, тарзи

тафаккур, ҷаҳонбинӣ, доираи ҷаҳонбинӣ: a narrow outlook on life ақидаи маҳдуд нисбати ҳаёт; his world outlook тарзи тафаккури ӯ, ҷаҳонбинии ӯ.

outnumber [ˌaʊtˈnʌmbə] *v* аз ҷиҳати шумора бештар будан, афзун будан.

out-of-date [ˈaʊtəvˈdeɪt] *a* кӯҳнашуда, аз мӯд афтада, кӯҳна.

out-of-door [ˌaʊtəvˈdɔː] = **outdoor**.

out-of-doors [ˌaʊtəvˈdɔːz] = **outdoors** дар хавои озод/ кушод.

output [ˈaʊptʊt] *n* маҳсул, маҳсулот; барориш, истеҳсол.

outrage [ˈaʊtreɪdʒ] 1. *n* ғасб, поймолсозӣ, поймолсозии қонун: an outrage against humanity ҷиноят бар зидди инсоният;

2. *v* дастдарозӣ кардан; саҳт асабонӣ шудан; зулм ва ситам кардан; ҳуқуқи дигаронро поймол кардан, қонуншиқанӣ кардан; таҷовуз кардан (*ҷинсӣ*).

outrageous [ˌaʊtˈreɪdʒəs] *a* асабонӣ; бераҳқорӣ.

outside [ˌaʊtˈsaɪd] 1. *n* берун, зоҳир: He liked the outside of the house. Намуди зоҳири хона ба вай маъқул шуд. **from the outside** аз берун; **on the outside** аз дарун;

2. *a* берунӣ, зоҳирӣ, бегона: an outside diameter диаметри берунӣ; outside work кори берунӣ; outside interference даҳолати берунӣ/ бегона;

3. *prep* берун аз, дар назди: He parked his car outside the theatre. Вай автомашинаашро дар назди театр монд.

4. *adv* дар берун, дар кӯча: Is it cold outside? Берун хунук аст?

outsider [ˌaʊtˈsaɪdə] *n* бегона, хоричӣ.

outskirts [ˈaʊtskɜːts] *n* (*бо ф. шак. т. истифода мегардад*): канор, гӯшаи канор (*дур аз марказ*)

outstand [ˌaʊtˈstænd] *v* тоб овардан, муқовимат кардан, амал кардан.

outstanding [ˌaʊtˈstændɪŋ] *a* маш-хур, барчааста, намоён.

outstrip [ˌaʊtˈstri:p] *v* (**outstripped**; **outstripping**) пеш гузаштан, акиб партофтан; сипарй кардан; бартарй чустан.

outward [ˌaʊtwəd] *a* беруни, буруни, хоричй.

outwear [ˌaʊtˈweə] *v* фарсуда шудан/ кардан, кӯхна шудан/ кардан; хаста кардан;

outwear the night шабро ба сар бурдан.

outweigh [ˌaʊtˈweɪ] *v* вазнинтар будан аз: *мач.* бештар арзидан аз, мухимтар будан аз, бештар нуфуз доштан аз.

oven [ˈʌvən] *n* танӯр, дастгохи хӯрокпазй.

over [ˈəʊvə] **1.** *prep* 1) ба болои, болои сар: The plane flew over my head. Тайёра аз болои сарам парида гузашт. 2) аз болои: The horse jumped over the fence. Асп аз болои девор парид. 3) дар сар то сари, аз ин сӯ ба он сӯи: He travelled all over the country. Вай дар сар то сари кишвар саёҳат кард. 4) дар муддати: over the past decade дар муддати даҳ соли охир; 5) беш аз: She is over fifty. Вай беш аз панҷоҳ сол дорад.

2. *adv* он сӯй, он тараф: He tried to jump over but could not. Вай кӯшиш кард, ки он сӯ бипарад, аммо натавонист. Let's row over to the other side of the river. Биёед ба он тарафи дарё шино кунем.

all over дар саросари, дар хама чо;

all over the world дар сар то сари ҷаҳон;

left over боқимонда, зиёдмонда, пасмонда;

over again аз нав, такроран;

over and over again боз ва боз, чандин маротиба;

over there дар он чо;

to be over тамом шудан, ба охир расидан: It's all over. Тамом. Ҳама чиз тамом шуд.

girls of 16 years old and over аз 16 сола боло;

It is all over with him. Коаст.

over- [ˈoʊvə] *pref* аз ҳади ландтарин, фавкул-: **over-** фавкулэхсос; **overnatural** фавкултабиӣ.

overall I [ˌəʊvəˈrɔ:l] *n* пурра: the overall results умумй.

overall II [ˌəʊvəˈrɔ:l] *n* либоси рӯ; болопӯш: He wears overalls on. Вай либоси қошқоқ дошт.

overboard [ˌəʊvəˈbɔ:d] *adv* дар дарё, аз рӯи киштй.

overcame [ˌəʊvəˈkeɪm] *past* come.

overcoat [ˌəʊvəkəʊt] *n* болопӯш, рӯпӯш.

overcome [ˌəʊvəˈkʌm] *v* (**overcome**) 1) мағлуб сохтан, омадан, пирӯзй ёфтан, кардан: They had to overcome obstacles. Ба онҳо лозим мушкилоти зиёдеро кунанд. 2) тахти таъсири гирифтан: He was overcome by grief. Вай тахти таъсири каҳру гӯш дошт.

overcrowded [ˌəʊvəˈkraʊdɪd] *adj* одам пур, серодам.

over-estimate [ˌəʊvərˈestɪmeɪt] *v* будаиш зиёд кадр кардан, зиёд шумурдан.

overflow [ˌəʊvəˈflaʊ] *v* лавабудан, сарозер шудан, тугён шудан (сел), баланд шудан, зериш (дарё).

overfulfil [ˌəʊvəˈfʊlɪl] *v* (**overfulfilled**; **over-fulfilling**) барзиш кардан.

overhead [ˌəʊvəˈhed] *adv* болои сар, дар хаво.

overhear [ˌəʊvəˈhɪə] *v* (**overheard**): шунидан (тавассути иттифоқан).

overheard [əʊvə'hɔ:d] *past va p. p.*

overhear.

overlook [əʊvə'luk] *v* 1) аз боло

роҳ кардан: From the hill they could

look the whole town. Аз болои

та тамоми шаҳро дида метаво-

нанд. 2) сарфи назар кардан,

ҳимӯшӣ кардан, нодида мондан:

In a hurry he overlooked a mistake in

test paper. Шитоб карда хатоии

и санҷишиашро нодида монд.

overnight [əʊvə'nait] *adv*

бҳангом, дар муддати шаб, шаби

и; ба як шаб, барои як шаб.

oversea(s) [əʊvə'si:(z)] 1. *a* бегона,

ориҷӣ, он тарафи баҳрӣ: overseas

crisis сайёҳони хориҷӣ;

2. *adv* дар хориҷа, берун аз марз:

go overseas ба хориҷа рафтан.

oversleep [əʊvə'sli:p] *v* (**overslept;**

overslept): хоб мондан, дер аз хоб

тан.

overslept [əʊvə'slept] *past va p. p.*

oversleep.

overtake [əʊvə'teik] *v* (**overtook;**

overtaken) 1) расидан, пеш гузаштан:

He ran to overtake his friend. Вай да-

ст, то ба дӯсташ расад. 2) дар

ҳаёт ёфтан/ мондан: A storm over-

taken the children. Тӯфон кӯдакони

ро рафтат ёфт.

overtaken [əʊvə'teikn] *p. p.* аз over-

take.

overthrew [əʊvə'θru:] *past az over-*

throw 2.

overthrow *v* [əʊvə'θrou] (**overthrew;**

overthrown) сарнагун кардан: to over-

throw a government ҳукуматро

сарнагун кардан.

overthrown [əʊvə'θroun] *p. p.* аз over-

throw 2.

overtime [əʊvətaim] *n* беш аз вақти

ишро, кори изофа.

overtook [əʊvə'tuk] *past az over-*

take.

overturn [əʊvə'tɔ:n] *v* чаппа

кардан.

overwhelming [əʊvə'welmiŋ] *a* 1)

беҳудуд, беҳисоб, бешумор: over-

whelming wealth сарватҳои бешумор;

2) мутлак: an overwhelming majority

аксарияти мутлак.

overwork [əʊvə'wɔ:k] *v* аз ҳад зиёд

кор кардан, монда шудан.

owe [ou] *v* 1) қарздор будан: He

owes me two pounds. Вай аз ман ду

паунд қарздор аст. 2) миннатдор

будан, сипозгузор будан: I owe a

great deal to my parents and teachers.

Ман аз устодам ва волидонам сипоз-

гузор ҳастам.

owing to тавассути, ба сабабе, дар

натичаи.

owl [aul] *n* бум.

own [oun] 1. *a* моли худ, аз худ, аз

они худ: He saw it with his own eyes.

Вай инро ба чашмони худ дид.

of one's own аз худ: He has a room of

his own. Вай утоқи худро дорад.

on one's own мустақилона: He did it on

his own. Вай ин корро мустақилона

кард.

2. *v* соҳиб будан, соҳиб шудан:

Who owns this land? Кӣ соҳиби ин

замин аст?

owner ['ounə] *n* соҳиб, хӯҷаин.

ownership ['ounəʃɪp] *n* моликият;

мулк.

ox [ɔks] *n* (*pl* oxen ['ɔksən]) барза-

гов, гови нар, буққа; маҷ. нодон.

oxen ['ɔksən] *pl* аз ox.

Oxford ['ɔksfəd] *n* 1) *ш.* Оксфорд;

2) Донишгоҳи Оксфорд, яке аз кал-

онтарин донишгоҳҳои Британияи

Кабир.

oxidization [ˌɔksɪdaɪ'zeɪʃn] *n*

оксидшавӣ.

oxide ['ɔksaɪd] *n* окис, таркиби ок-

сиген бо моддаи дигар.

oxygen ['ɔksɪdʒən] *n* оксиген.

~ * ~

Р р

ра [pa:] *n* (зүфт. кӯтоҳ аз **пара**) падар, падарчон.

pace [peis] 1. *n* 1) кадам, гом: The fence was ten paces from the house. Девор дар масофаи даҳ кадам аз хона чойгир буд. 2) суръат: He worked at a slow pace. Вай бо суръати паст кор мекард.

to keep pace with акиб намондан, баробар будан;

2. *v* гом задан, кадам задан: He paced up and down the room. Вай ба ин тараф ва он тарафи хона кадам мезад.

pacific [pə'sɪfɪk] *a* ором; сулҳчӯ, оштихоҳ, мусолимадомез;

Pacific (Ocean), the [pə'sɪfɪk ('ouʃn)] *n* Укёнуси Ором.

pacify [pæsɪfaɪ] *v* (**pacifies; pacified**) ором кардан, сокит кардан, фуру нишондан, таскин додан.

pack [pæk] 1. *n* 1) баста, даста, той: The donkeys were carrying heavy packs. Хархо тойҳои вазнинро мекашонданд. 2) гурӯҳ: a pack of wolves гурӯҳи гургон; 3) *амер.* як баста: a pack of cigarett як баста сигор;

2. *v* 1) бастан, печонда бастан, чамъ кардан: He packed a suitcase for his trip. Вай чомадонашро барои сафар чамъ кард. These books pack easily. Китобхоро метавон бо осонӣ баст. 2) пур кардан, пур будан: The train was packed. Қатор пур аз одам буд.

package [pækɪdʒ] *n* амали бастбандӣ кардан, бастабандӣ, баста, даста.

packet [pækɪt] *n* дастаи хурд, кутӣ, як баста.

past [pækt] *n* аҳд, паймон, муоҳида.

pad [pæd] *n* 1) қабат, тах, қабати нарма; 2) дафтар: a drawing pad дафтарӣ расмқашӣ.

paddle ['pædl] 1. *v* бола каикронӣ: What is this paddle of? Ин белча аз чӣ сохта шудааст?

2. *v* бола задан, бел задан: He paddled the river. Ӯ бола задан дар шино қардан: He paddled the river. Вай қад-қадӣ дарё бел задан мекард.

page [peɪdʒ] *n* саҳифа.

paid [peɪd] *past va p. p.* аз

pail [peɪl] *n* сатил.

pain [peɪn] 1) дард, ранҷ, азидан: I felt a sharp pain. Вай дарди ошқин кард. 2) *pl* кӯшиш, захмат: The boy took great pains to do the work. Писарча кӯшиши зиёд ба хона то корро хуб анҷом диҳад.

painful ['peɪnfʊl] *a* 1) дарднок, довр, чонгудоз, дором дарднок: a painful injury захми дарднок: a painful duty вазифаи душвар; 3) пурдарди сар, пурзахмат.

painstaking ['peɪnzteɪkɪŋ]

rančbar, захматқаш.

paint [peɪnt] 1. *n* ранг:

paints куттӣи рангҳо; He painted the door two coats of paint. Вай даро ду маротиба ранг кард.

2. *v* 1) ранг кардан: He painted the door brown. Вай дарро ранг кард. 2) кашидан (*бо ранг*): The teacher painted this picture. Ӯ ин муаллими мо кашид.

painter ['peɪntə] *n* 1)

рангзан, рангпардоз: The painter is coming today to paint the wall. Рангзан омада деворхоро ранг менад. 2) рассом: Rembrandt was a famous painter. Рембрант машхур буд.

painting ['peɪntɪŋ] 1. *pres.*

2.: He is painting a picture of his mother. Вай расми модарашро кашид.

2. *n* 1) рассомӣ, наққошӣ: Is that an original painting? Ин асли аст?

pair [pɛə] *n* 1) чуфт, дуто: a pair of shoes як чуфт пойафзол; 2) хар чизе ду қисмат иборат аст: a pair of scissors кайчӣ; pants, trousers як шалвар, як шим; 3) зану шавҳар; 4) ду нар; 5) нару мода;

pairs чуфт-чуфт, дуто-дуто: Es are soled only in pairs. Гушвор аст чуфт-чуфт фурӯхта мешавад. **off** чуфт кардан/ шудан.

pyjamas [pə'dʒɑ:məz] = **pyjamas**.

Pakistan [ˌpɑ:kɪs'tɑ:n] *n* Покистон.

pail [pæl] *n* **гуфт**. рафик, дӯст, ёр, ҷик, ҳамдаст;

pail *амер.* дӯсти мукотибавӣ.

palace [ˈpælɪs] *n* қаср, кох, калъа, қарат ва боги бузург: the palace of the king хохи додгустарӣ.

pale [peɪl] *a* рангпарида, зардранг: the pale face чехраи рангпарида;

turn pale рангпарида шудан, зардг шудан.

Palestine [ˈpæləstɪn] *n* Фаластин.

palm I [pɑ:m] *n* хурмо, ниhoли мо; нахли норчил: Do coconuts grow there? Нахли норчил дар но мерӯяд?

palm II [pɑ:m] *n* кафи даст: He has blisters in the palm of his hand. Дар ни дасташ хор задаст.

pamphlet [ˈpæmflɪt] *n* рисола, кича.

pan [pæn] *n* тоба, това, лаганча.

Panama [ˌpænəˈmɑ:] *n* Панама.

pancake [ˈpænkɛɪk] *n* чалпак, чизи рин ва паҳн.

pane [peɪn] *n* шишаи тиреза.

panel [ˈpænl] *n* 1) девор (*сохтмон*); лавҳа, тахта: a control panel лавҳаи ракуний. 3) гурӯҳ: a panel of experts гурӯҳи мутахассисон; an advisory panel гурӯҳи мушовира.

pang [pæŋ] *n* 1) дарди сахт: the pangs of a toothache дарди сахти дан; 2) *pl* азоб: the pangs of hunger би гуруснагӣ.

panic [ˈpænik] *n* харос, изтироб.

panic-stricken [ˈpænik,stri:kən] *a* харосида, харосзада, дахшатзада, ба воҳима афтода.

pant [pænt] *v* бо мушкилӣ нафас кашидан, хафидан, тунд нафас кашидан, нафастанг шудан.

pantheon [ˈpænˈθi:ən] *n* парастиишгоҳ, зиёратгоҳ.

panther [ˈpæpθə] *n* паланги сиёҳ, пантера.

pantry [ˈpæntri] *n* (*pl* pantries) анбор, анбори зарф; шарбатхона.

pants [pænts] *n* (*бо ф. шак. ч. меояд*) шалвор; *амер.* шим.

papa [ˈpæpɑ:] *n* **гуфт**. падар.

paper [ˈpeɪpə] 1. *n* 1) қоғаз: Give me some writing paper, please. Лутфан ба ман қоғаз диҳед. 2) рӯзнома: Have you read today's paper? Шумо рӯзномаи имрӯзаро хондед? 3) *pl* хуччат: He signed the papers. Вай хуччатхоро имзо кард. 4) кори хаттӣ: The teacher is reading John's examination paper. Муаллим кори хаттӣи Ҷонро хонда истодааст. 5) мақолаи илмӣ, баромад: He has recently published a very interesting paper on this subject. Оиди ин масъала ӯ ба наздикӣ мақолаи ачибе нашр кард.

2. *a* қоғазӣ: a paper bag халтаи қоғазӣ.

paperback [ˈpeɪpəbæk] *n* китоби чилди қоғазӣ, китоби чилди нозук.

Papua New Guinea [ˈpæpjʊəˈnju:ˈɡɪn] Папуа - Гвинеяи Нав.

parachute [ˈpærəʃu:t] *n* чатри наҷот, парашют.

parade [pəˈreɪd] 1. *n* намоиш: a military parade намоиши ҳарбӣ;

2. *v* қадам задан: The soldiers paraded in uniform. Аскарон бо либоси низомӣ қадам заданд.

paradise [ˈpærədəɪs] *n* бихишт, фирдавс.

paragraph ['pærəgrɑ:f] *n* 1) параграф, банд, модда: The composition consists of six paragraphs. Иншо аз шаш банд иборат аст. 2) мақолаи кӯтоҳ, гузориши мухтасар.

Paraguay ['pærəgwai] *n* Парагвай.

parallel ['pærəlel] *n* хати паралелл, баробар, мувозӣ.

paralyse ['pærəlaiz] *v* фалач кардан/шудан; хобондан, аз кор андохтан.

parcel ['pa:sl] *n* 1) баста: parcels of food and medicine бастаҳои дору ва хӯрок; 2) даста, гурӯҳ: a parcel of fools як даста авбошон; 3) бахш, қисмат: This condition is part and parcel of our agreement. Ин шарт бахше аз қарордоди мо аст.

pardon ['pa:dn] 1. *n* бахшиш, авф, омурзиш, гузашт: to grant sb a pardon касеро ҳукми бахшиш додан. касеро авф кардн;

To ask pardon for one's sins. Барои гуноҳи худ бахшиш (омурзиш) пурсидан.

(I beg your) pardon! Мебахшед! Маъзарат меҳохам!

2. *v* бахшидан, авф кардан; бахшиш пурсидан: Pardon me! Маро бубахшед!

parent ['pærənt] *n* волид, падар ё модар, волида: His parents have passed away. Падару модари вай фавтидаанд.

Paris ['pærɪs] *n* ш. Парис, пойтахти Фаронса.

parity ['pærɪti] *n* баробарӣ, таодул, яқсонӣ, мувозина.

park [pa:k] 1. 1) бог: They took a walk in the park. Онҳо дар бог сайру гашт карданд.

2. *v* воситаи нақлиётро дар ҷое гузоштан: He parked near the library. Вай мошинаи сабукравашро дар назди китобхона гузошт.

parking ['pa:kɪŋ] 1. *pres. p.* аз park 2.: Parking his car, he noticed a black cat. Автомобилро гузошта ӯ гурбаи сиёхро дид.

2. *n* ҷои мондани parking. Мондани нақлиёт
parliament ['pa:ləmənt] парламент, маҷлис.

parliamentarian [ˌpɑ:liːməntərɪən] *n* аъзои парламент, аъзои парламентӣ, маҷлисӣ.

parlour, *амер.* **parlor** меҳмонхона, хонаи нақлиёт
parlour game бозии хонагӣ

parrot ['pærət] *n* тӯтӣ.

part [pa:t] 1. *n* 1) қисм: They divided the work into parts. Онҳо корро ба се қисм данд. 2) сахм, қисмат, ҳисса: He had no part in it. Вай дар он ҳолат надишт. 3) тараф: He took no part in the quarrel. аз тарафи худ; on the part of аз тарафи дӯшташ; He always does his brother's part in an argument. ба ҳисса доимо тарафи бештари бештар. 4) нақша, рол: She played her part very well. Вай нақшаи бозӣ кард.

2. *v* 1) аз ҳам ҷудо шудан: The crowd parted and let him through. Издиҳом аз ҳам ҷудо шуд. 2) ҷудо шудан: The man parted the corner. Онҳо дар кунҷи ҷудо шуданд. 3) ҷудо кардан: The man parted the fighting boys. ӯ ҷудо кард баҷаҳои ҷанг карданро ҷудо кунад.

for the most part бештар, асосан
to take part иштирок кардан
to take the part of тарафдорӣ

partial [pa:ʃəl] *a* 1) ҷудо, нотамо: a partial success ғолибияти нопурра; 2) ғараздор: a partial opinion фикри ғараздор

participant [pa:'tɪsɪpənt] хамроҳ, иштирокчӣ.

participate [pa:'tɪsɪpeɪt] иштирок кардан, шарик шудан
participate in иштирок кардан, сахм будан.

participation [pa:'tisi'peiʃn] *n*

рок. ширкат.

participle [pa:'ti'sipiəl] *n* сифати

particle [pa:'tikl] *n* 1) хурд, реза,

2) хиссача.

particular [pə'tikjulə] 1. *n pl*

т; шархи чузъиёт: You need not

particulars. Ба шархи чузъиёт

тан лозим нест;

particular ба хусус;

2. *a* 1) хос, махсус: There was

one in the letter of particular im-

portance. Дар мактуб чизе дорони

муҳим хос набуд. 2) хусусӣ,

муҳим, чузъӣ: Each hiker did his par-

ticular job. Ҳар як сайёҳ вазифаи му-

ҳимро иҷро мекард.

particularly [pə'tikjuləh] *adv*

муҳиман.

parties ['pa:tiz] *pl* аз **party I, II.**

parting ['pa:tiŋ] 1. *pres. p.* аз **part 2:**

referee stepped in, parting the two

s. Довар даҳолат карда муш-

ро аз ҳам ҷудо кард.

2. *n* ҷудошавӣ, хайру хуш: They

parted hands at parting. Онҳо хангоми

хуш даст фушурданд.

partisan [pa:'tizæn] *n* 1) тарафдор,

partisans of peace хомиёни сулҳ;

партизан, мудофеъ: partisan

of guerrillas мудофиён, кувваҳои

партизанӣ.

partition [pa:'tʃiʃn] *n* 1) таксим,

partitions: the partition of territory

меҳудуд; 2) девор: a thin parti-

tion between two rooms девори

хуш байни ду хона.

partly ['pa:tlɪ] *adv* қисман.

partner ['pa:tnə] *n* иштирокчӣ, ша-

риқатдаст, ҳампеша, ҳамкор.

partnership ['pa:tnəʃɪp] *n* ҳамкорӣ,

шриқат, иштирок.

part-time [pa:'tʃaɪm] *a* кори нисфи

вақт: a part-time worker коргаре, ки

як қисми вақт ишро мекунад.

party I ['pa:ti] 1. *n (pl parties)* хизб, дастаи муташаккил: the party in power хизби сари кудрат буда; a party in opposition хизби дар мухолифат буда;

2. *a* хизбӣ: a party member аъзои хизб;

party II ['pa:ti] (*pl parties*) 1) гурӯҳ, даста: a party of schoolchildren гурӯҳи мактабиён; a rescue party дастаи начот; 2) шабнишинӣ: I invited him to my birthday party. Ман вайро ба шабнишинии рӯзи таваллудам даъват кардам. 3) ҷониб, тараф, иштирокчӣ: a party to treaty тарафе дар шартнома.

pass [pa:s] 1. *n* 1) гузаргоҳ, роҳ: He showed us the pass through the mountains. Вай ба мо дар кӯҳро роҳ нишон дод. 2) рухсатнома, иҷозатнома: He produced a pass. Вай иҷозатнома нишон дод. 3) имтиҳон: How many passes did you get in your exams. Чанд то имтиҳон супоридед?

2. *v* 1) гузаштан, убур кардан, тай кардан (*инч. pass by*): The ship passed the channel. Кишӣ аз канал гузашт. They passed by. Онҳо аз паҳлуи мо гузаштанд. 2) гузаштан (*вақт*): The days passed quickly. Рӯзҳо тез гузаштанд. 3) гузарондан (*вақт*): They passed the time playing chess. Онҳо шоҳмот бозӣ карда вақт гузаронданд. 4) додан, дароз кардан: Will you please pass the salt? Лutfан намакро ба ман дароз кунед. 5) супоридан: He passed English. Вай имтиҳони забони англисиро супорид. 6) қабул кардан (*қоғузи ва г.*): to pass a bill/ resolution конун/ қарор қабул кардан.

passage ['pæsiʒ] *n* 1) гузар, гузаргоҳ, убур, ҷои убур; интиқол аз як ҳолат ба ҳолати дигар: a passage through a thick forest гузар аз бешазори анбӯх; 2) роҳрав: There was a door at the end of the passage. Дар охири роҳрав дар буд. 3) ҷумла, китъа: He read them an interesting

passage from the book. Вай ба онҳо китъаи ачоиборо аз китоб хонд.

birds of passage параандаҳои мухочир;

passage of arms задухӯрд, набард;

passenger ['pæsɪndʒə] *n* мусофир, сарнишаст.

passer-by [ˌpɑːsəˈbaɪ] *n* (*pl* **passers-by**) рохгузар.

passion ['pæʃn] *n* 1) эҳсосоти шадид (*for* - ба); шавку хавас, шавку марок (*for sth* - ба чизе): a passion for music шавку марок ба мусикӣ; 2) ҳамлаи шадиди эҳсосот: She flew into a passion. Вай сахт асабонӣ шуд.

passionate ['pæʃənɪt] *a* тундхӯ, оташмиҷоз, асабонӣ, газабнок.

passive ['pæʃɪv] *a* суғст ва беҳол, аз корафтода, беҳаракат;

the passive voice шакли мафъули феъл.

passport ['pɑːspɔːt] *n* шиноснома, гузарнома, гувоҳинома, паспорт.

password ['pɑːswɔːd] *n* нишон, исми шаб, исми убури.

past [pɑːst] 1. *n* собика, пешина, гузашта: They did not know anything about his past. Онҳо дар бораи собикаи ӯ чизе наметонистанд.

2. *a* 1) гузашта, пеш, моқабл, қаблӣ: He has been ill for the past few days. Вай дар муддати чанд рӯзи гузашта бемор буд. 2) гузашта: the past time замони гузашта;

3. *prep* 1) пас аз: past midnight пас аз нимаи шаб; half past one соат яку ним; He is past forty. Синнаш аз чил гузаштааст. 2) аз наздик, аз канор: He walked past their bouse. Вай аз наздики хонаи онҳо гузашт.

4. *adv* аз наздик, аз канор: The boy ran past. Писарбача аз канори мо давида гузашт.

paste [peɪst] 1. *n* 1) хамир: I've made the paste for this cake myself. Ман худам барои ин торт хамир тайёр кардам. 2) ширеш, часб: a bottle of paste шишаи ширеш; 3) хамира: tooth paste хамираи дандон;

2. *v* часпондан: She pasted photographs into her album. Ӯро суратхоро дар албом часпонид.

pastime ['pɑːstaɪm] *n* кору вақт гузаронӣ, варзиш, забон; бозӣ.

pastry ['peɪstrɪ] *n* ширинпазӣ

pasture ['pɑːstʃə] *n* чароғи риши занбӯри асал.

pat [pæt] *v* (**patted**; **patting**) охиста даст задан/ кафкӯшидан; навозиш кардан.

patch [pætʃ] *n* 1) дарз: patches on the elbows дарзҳои дарзо дар остин; 2) доғ: a patch on the wall доғи тараф; 3) китъаи замин: a potato patch китъаи замини картошка.

patent ['peɪtənt] *n* варзиш, ихтироъ, хаки сабти ихтироъ.

patent office идораи сабти ихтироъ.

patent right ҳуқуқи имтиёз.

path [pɑːθ] *n* 1) рох, маҷра.

We took the path that ran along the river. Мо рохеро, ки қад-қадӣ дар тарафи интиҳоб кардем. 2) рох: the path to success. Мехнатӣ ба пирӯзиҳо.

pathetic [pəˈθetɪk] *n* ҳаҷро, рои эҳсосоти шадид;

2. *a* рикқатангез, тавонамӯсир, эҳсосоти андӯхнок.

patience ['peɪʃns] *n* савбдорӣ, бурдборӣ: Have patience, the will come too. Сабр додан навбати шумо ҳам меояд. тоқат, тоб, ҳавсала, таҳассути out of patience with him. Таҳассути тавонамӯро тоқат (тахаммул).

patient ['peɪʃnt] 1. *n* маҷру касал: How is the patient today? Имрӯз бемор чӣ аҳвол дорад? I'm not patient of hunger. Ман гуруснагӣ надорам.

2. *a* 1) сабур, таҳаммулпазир, бурдбор.

im. Нисбати вай босабур бо-
 2) пуртахаммул, пурхавсала,
 на.
 riot ['peɪtriət] *n* ватанпараст.
 riotic [,pætri'ɔ:tɪk] *a* ватанӣ;
 eat Patriotic War Чанги Бузурги
 й.
 riotism ['pætriətɪzəm] *n*
 парастӣ.
 rol [pə'trəʊl] 1. *n* гашт, гаштӣ,
 и посбонон: The patrol consisted
 ee armed men. Посбонон аз се
 и ярокдор иборат буданд.
 y (patrolled; patrolling) посбонӣ
 n: They patrolled the city day and
 Онҳо шабу рӯз шаҳро
 нӣ мекарданд.
 tron [pə'trɒn] *n* хомӣ, хофиз,
 дор, пуштибон.
 tronage ['pæ'trɒnɪdʒ] *n* химоят,
 бонӣ, сарпарастӣ.
 tronize ['pæ'trɒnaɪz] 1. *v*
 дорӣ кардан, ташвиқ кардан,
 т кардан: He patronized young
 ans. Вай ромишгарони
 ро химоят кард.
 adv хомиёна, химоятгарона,
 биёна: She could not speak to
 en without patronizing them. Вай
 а бо кӯдакон мураббӣна гап
 .
 tern ['pætn] *n* 1) намуна,
 шк: His brave deeds served as a
 n for others. Корнамоиҳои
 онаи вай барои дигарон ҳамчун
 на хизмат мекарданд. 2) тарҳ: I
 like the pattern on this carpet. Ба
 ари ин қолин маъқул нест.
 use [pəʊz] 1. *n* таваккуф, боз-
 танаффус: After a short pause
 nt on reading. Пас аз танаффуси
 вай хонданро давом дод.
 y таваккуф кардан/истодан, та-
 ус кардан: Why did you pause?
 ! Чаро истодед? Давом дихед!
 ve [reɪv] *v* сангфарш кардан;
 мода кардан, боз кардан;

to pave with stones сангфарш кардан;
 to pave the way роҳ кушодан.

pavement ['peɪvmənt] *n* сангфарш.

pavilion [pə'vɪljən] *n* чодир, хайма,
 чойгоҳи тамошобинон.

raw [rəʊ] *n* панча, по, чангол, даст.

rawn [rɔ:n] *n* 1) (шатранч) пиёда,
 сарбоз; 2) маҷ бозичаи дасти дига-
 рон, гаравгон.

ray [reɪ] 1. маош, музд: His ray
 was cut. Маоши вайро кам карданд.

2. *v* (paid; paid) 1) пардохттан,
 додан, пули чизеро додан: How much
 did you pay for it? Барои ин чанд пул
 додед? 2) сарфа доштан, манфиат
 овардан: This machine will pay. Ин
 дастгоҳ манфиат меорад.

to pay a visit ташриф овардан.

It was well paid. Барои ин кор музди
 хубе дода шуд.

payment ['peɪmənt] *n* пардохт, пул.

pea [pi:] *n* нахӯд; green pea нахӯди
 сабз.

peace [pi:s] *n* 1) сулҳ: a policy of
 peace сиёсати сулҳ; world peace сулҳ
 ба тамоми ҷаҳон; a peace treaty шарт-
 номаи сулҳ; 2) хомӯшӣ, оромӣ, оро-
 миш: He gave me no peace. Вай маро
 ором намегузошт.

at peace with дар вазъи сулҳ ва салох;

Hold your peace. Хомӯш бош!

to make peace сулҳ бастан.

peaceful ['pi:sfʊl] *a* мусолиमतомез.

peace-loving ['pi:s,lʌvɪŋ] *a*
 сулҳчуёна.

peacemaker ['pi:s,meɪkə] *n* хомӣ ва
 тарафдори сулҳ.

peach [pi:tʃ] *n* шафтолу, олу.

peacock ['pi:kɔ:k] *n* товус.

peak [pi:k] *n* 1) қулла: Somoni is the
 highest peak of the Pamir mountains.
 Сомонӣ баландтарин қуллаи кӯхҳои
 Помир мебошад. 2) нӯг, нук, теза; 3)
 авҷ, баландтарин нукта ё марҳала:
 His fame reached its peak. Шӯҳрати ӯ
 ба авҷи ху расид.

peanut ['pi:nlt] *n* чормағзи заминӣ, бодоми заминӣ.

pear [pɛə] *n* амрӯд, мурӯд, нок, ношпотӣ.

pearl [pɜ:l] *n* марворид, дур.

peasant ['peznt] *n* дехкон.

pebble ['pebl] *n* рег, сангреса.

peck [pek] *v* нӯл задан, дона чидан.

peculiar [pɪ'kju:ljə] *a* 1) вижа, хос, махсус, ачиб ва гариб: This problem is of peculiar interest. Ин мушкилот ахмаияти хоса дорад. 2) вижа, хоса, мушаххас: A long rainy season is peculiar to this part of the country. Фасли боронҳои дуру дароз вижаи ин қисмати кишвар мебошанд. 3) ачиб ва гариб: He is a very peculiar person. Вай шахси ачиб ва гариб аст.

peculiarity [pɪ'kju:lɪ'ærɪtɪ] *n* (*pl* peculiarities) хусусияти хос, вижагӣ.

pedal ['pedl] *n* педал, рикоб, ахрами пой.

pedestrian [pɪ'destrɪən] *n* пиёдарав, пиёдагард, пиёда.

peel [pi:l] 1. *n* пӯст: orange peel пӯсти афлесун;

2. *v* 1) пӯст кардан, пӯст кандан, тоза кардан: She was peeling onions. Вай пиё тоза мекард. 2) лахт шудан, вар омадан (*иш.* peel off): Paint was peeling from the wall. Ранг аз девор лахт мешуд.

peer [pi:p] *v* 1) нигоҳ кардан (*аз сӯроҳӣ*), дуздакӣ нигаристан, нигоҳи дуздакӣ кардан; 2) тулӯъ кардан, сар задан, чавона задан, сабз шудан.

peer [piə] *v* боддиқат нигаристан, нигоҳи дақиқ кардан, нигоҳ кардан, ба ҷашми нимбоз нигоҳ кардан; чик-чик/ чир-чир кардан (*ҷўҷа*) (*at/into* - ба).

peg [peg] *n* 1) меҳ, меҳи ҷўбӣ: a tent peg меҳ барои маҳкам кардани чодар; 2) ҷуби рахтовез: a hat peg кулоховез.

pen [pen] *n* калам, килк, пур, шохпур.

penalty ['penltɪ] *n* (*pl* penalties) ҷазо, ҷарима; ҷазо.

pence [pens] *pl* аз penny

pencil ['pensl] *n* калам,

in pencil бо калам (*на қалам*), *кашида шуда*).

pencil-case ['penskeɪs] *n*

penetrate ['penetreɪt]

чизе гузаштан, ба дахл шудан; *маҷ.* фаҳмида шудан; чизеро дарк кардан.

penetrating ['penitreɪtɪŋ]

аз penetrate: The water penetrated the interior. Об ба даруни мебарояд.

2. *a* сӯроҳкунанда, ҷаранг, датнок, тез, тунд; *маҷ.* бӯҳкор: penetrating cold сӯроҳкунанда; *a* penetrating mind ақли расо; penetratingly тез, зиракона.

penetration [ˌpenɪ'treɪʃn]

дохилшавӣ; *маҷ.* фаросиш, нуктасанҷӣ.

pen-friend ['penfrend]

дӯсти муқотибавӣ.

penguin ['peŋwɪn] *n* пингвин

peninsula [pɪ'nɪnsjələ] *n* ҷуғрофия

penknife ['pennaɪf] *n* каламтарош

каламтарош, чоқуи кисса

penny ['penɪ] *n* 1) пенни

каки хурдтарини нулӣ да; *Кабир* = ба 0,01 фунт сӣ (*pence*) бо шумора якчанд мешавад: sixpence шаш пенни; *пеш* шаш сиккаи якпенни; пенни, пенс (*pl pennies*) сӣ арзишдошта (*хурдтарини ИМА* = 0,01 доллар).

pension ['penʃn]

меҳмонхонаи шабонарӯзӣ; **old aged pension** нафақаи

retire to pension ба нафақа

pensioner ['penʃənə] *n* нафақа

Pentagon, the ['pentəgən]

гон, бинои Вазорати диф

ple [ˈpi:pl] *n* 1) мардум, халк: speaking peoples халқҳои забон; 2) одамон; нафар, шахс: were many people at the meeting. Ҳама одамони бисёр буданд. many people are there in your Дар оилаи шумо чанд нафар аҳоли: country people аҳолии young people ҷавонон; 4) (*од.*) people, his people ва ғ. (*бо ф. шак.*) 3) падару модар, хешу табор, хеш, бастагон: his wife's people табори занаш.

per [ˈpɛrə] *n* занчабил, оғур, тунду тез.

[pə:] *prep* дар, дар ҳар, бораи: one pound per kilo як фунт (*инг.*) барои ҳар як кило.

capita [pə:'kæpɪtə] *n* ба сари с, барои ҳар кас; 60 miles per мил дар як соат.

cent [pə'sent] *n* фоиз: by 10 per фоиз.

diem [pə'daɪem] *n* дар як рӯз.

ceive [pə'si:v] *v* дарк кардан, ан, фаҳмидан; мушоҳида

centage [pə'sentɪdʒ] *n* фоиз; микдор, адад.

ception [pə'sepʃn] *n* 1) дарк, дарёфт, эҳсос: organs of perception узвҳои дарк/ хис; 2) дарк, дарк кардан: the perception of necessity дарк кардани т.

fect I. *n* [pə:'fɪkt] перфект, шакли мутлақ (*февъ*): past perfect шакли мутлақ;

1) комил, бенукс, забардаст, хуб: He speaks perfect English. ӯ забони англисӣ хеле хуб гап д. 2) пурра: They listened to perfect silence. Онҳо вайро бо пурра гӯш карданд.

[pə'fekt] комил кардан, такмил The method has not been perfected. Ин усул ҳанӯз такмил дода нааст.

perfection [pə'fekʃn] *n* комил.

perfectly [pə:'fɪktli] *adv* 1) комилан, пурра: He was perfectly satisfied. Вай комилан қаноатбахш гардид. 2) бисёр хуб, аъло, бисёр нағз: He played the violin perfectly. Вай гижжакро аъло навохт.

perform [pə'fɔ:m] *v* 1) иҷро кардан. анҷом додан, ба ҷо овардан: He performed his duties well. Вай вазифаҳояшро хуб анҷом дод. 2) адо кардан, бозӣ кардан (*нақш. асарҳои мусиқӣ ва ғ.*): He performed this piece well. Вай ин нақшро хуб бозӣ кард.

performance [pə:'fɔ:məns] *n* 1) иҷро. иҷрокунӣ, кор, амал: He is careless in the performance of his duties. Вай нисбати иҷрои вазифаҳояш хунукназарона рафтор мекунад. I liked his performance of the sonata. Иҷрои соната аз тарафи вай ба ман маъқул шуд. 2) намоиш, тамошо: He enjoyed the performance. Вай аз намоиш лаззат бурд.

first night performance нахустнамоиш; **matinee performance** намоиши рӯзона.

performer [pə'fɔ:mə] *n* иҷрокунанда.

perfume [pə:'fju:m] *n* 1) муаттар, бӯи хуш: the perfume of roses бӯи хуши садбарг; 2) атр: a small bottle of perfume шишаи хурди атр;

to perfume oneself ба худ атр задан.

perfumer [pə:'fju:mə] *n* атрфурӯш, аттор.

perhaps [pə'hæps] *adv* шояд, мумкин аст, ки...

peri ['piəri] *n* парӣ, фаришта; *мач.* зани соҳибчамол.

peril ['perɪl] *n* хатар, бими зиён.

perilous [ˈperɪləs] *a* хатарнок.

period ['piəriəd] *n* 1) марҳала, давра: the period of the French Revolution давраи инқилоби Фаронса; 2) поён, анҷом хотима.

periodic [ˈpiəri'ɒdɪk] *a* даврӣ, навбатӣ.

periodical [ˌpɪərɪ'ɔːdɪkəl] 1. *n* нашр ё чопи даврӣ, маҷалла: a weekly periodical маҷаллаи ҳафтавор;

2. *a* = **periodic**.

perish ['perɪʃ] *v* мурдан, ба ҳалокат расидан, ҳалок шудан, талаф шудан, кушта шудан;

perish with hunger аз гуруснагӣ мурдан.

permanent [ˈpɜːmənənt] *a* доимӣ, пойдор, абадӣ, собит.

permission [pə'mɪʃn] *n* иҷозат, рухсат;

by permission of бо иҷозати.

permit 1. [ˈpɜːmɪt] *n* иҷозат, рухсатнома.

2. [pə'mɪt] *v* (**permitted**; **permitting**) иҷозат додан, воғузордан, гузоштан, раво доштан.

perpendicular [ˌpɜːpən'dɪkjulə] *n* перпендикуляр, амудӣ, сутунвор.

perpetual [pə'petʃuəl] *a* 1) ҷовид, ҷовидон ҷовидонӣ, абадӣ, умрбод; 2) доимӣ, ҳамешагӣ, мудом.

perplex [pə'pleks] *v* гич кардан, хайрон кардан, ошуфта кардан/ шудан.

perplexity [pə'pleksɪtɪ] *n* саргаштагӣ, хайронӣ, хайрат, таачуб.

persecute [pə'sɪkjʊ:t] *v* таъқиб кардан, шиканча ва озор додан, таҳти таъқиботи қонунӣ қарор додан.

persecution [ˌpɜːsɪ'kjuːʃn] *n* таъқибот, шиканча.

perseverance [ˌpɜːsɪ'vɪərəns] *n* суботкорӣ, истодагарӣ, пайгирий.

persevering [ˌpɜːsɪ'vɪərɪŋ] *a* суботкор, собитқадам, катъӣ, исроркор.

Persian Gulf, the [ˈpɜːʃən'gʌlf] *n* Халиҷи Форс.

persist [pə'sɪst] *v* пофишорӣ кардан, исрор кардан, истодагарӣ кардан.

persistent [pə'sɪstənt] собитқадам.

person ['pɜːsn] *n* одам, кас;

in person шахсан;

the first person шахси якум;

the second person шахси

ванда;

the third person шахси сеюм.

personal [ˈpɜːsənl] *a* ш

personality [ˌpɜːsə'næl

sonalities) 1) шахсия

вижагӣ, хусусият; 2) ҷеҳ

of the outstanding person

jik literature яке а

барҷастаи адабиёти тоҷ

personality cult шахспара

personally [ˈpɜːsənli]

худаш.

personnel [ˌpɜːsə'nel]

корман-дон, маҷмуаи к

идора.

perspective [pə'spektɪv]

пешомад, имконият.

perspire [pə'spaɪə] *v*

арак кардан; маҷ. захм

кори саҳт ва душворро и

persuade [pə'sweɪd] *v*

тарғиб кардан, бар

водаштан, талқин карда

I am persuaded that... М

рам, ки ... (of sth - ҷуз)

persuasion [pə'sweɪʃn]

водорсозӣ, ташвиқ, қуд

ва игво, нерӯи во

талқин; 2) эътиқод, а

маром, маслак, итмино

мактаб, ҷамоат, гуруҳ.

Peru [pə'ruː] *n* Перу.

pessimist ['pesɪmɪst]

рӯхафтода, ноумед.

pest [pest] *n* ҳашароти

зараррасон, зиёнкор;

фалокат, офат.

pet [pet] *n* 1) хайвонот

на нигоҳ дошта мешава

... as pets. Дар хонааш
... сафед зиндагӣ мекунад. 2)
... махбуб: She is the teacher's pet.
... зизи муаллим аст; father's pet
... ладар.

... tion [pɪ'tɪʃn] *n* додхост, арзи
... риза, дархост.

... rol [pɛtrəl] *n* бензин: *дар Аме-*
... s (gasoline).

... oleum [pɪ'trɔʊlɪəm] *n* нефт,
... хом, маводи нефтӣ.

... rol station [pɛtrəlsteɪʃn] *n* ҷои
... бензин, нуктаи бензинрезӣ,
... савдои бензин

... ty [peti] *a* (pettier; pettiest)
... амият ночиз, ҷузъӣ, хурд: гайри
... мулоҳиза, беаҳамият, ҳақир:

... mounts маблағҳои ночиз.
... tily *adv* ҳақирона.

... ase [feɪz] *n* ҳолат, марҳала, давр,
... бахш, қисмат.

... enomena [fɪ'nɒmɪnə] *pl* аз phe-
... on.

... enomenon [fɪ'nɒmɪnən] *n* (*pl phe-*
... na [fɪ'nɒmɪnə]) падида, ҳодиса;
... барҷаста, воқеа ё чизи
... ҷуддӣ ва истисноӣ.

... ilippines, the ['fɪlɪpiːnz] *n*
... хои Филиппин.

... ilology [fɪ'lɒlədʒɪ] *n* (*қадимӣ*) ил-
... забон, забоншиносӣ,
... шиносӣ, ишқ ба илм ва адаб,
... иаи адабиёт; (*имрӯза*) филоло-

... ilosopher [fɪ'lɔːsəfə] *n* файласуф,
... ф, ҳаким.

... ilosophy [fɪ'lɔsəfɪ] *n* фалсафа,
... т, ҳикматдӯстӣ: the philosophy
... omics фалсафаи иқтисодиёт.

... one [fəʊn] (*суфт. кӯтоҳ аз tele-*
...) *n* телефон, савт, садо: He
... ted the phone. Вай бо занги
... он ҷавоб дод.

... v телефон кардан, занг задан:
... oned me twice yesterday. Вай ба
... ирӯз ду маротиба занг зад.

photo ['fəʊtəʊ] *суфт. кӯтоҳ аз*
... photograph.

... photograph ['fəʊtəgrɑːf] *1. n* акс,
... сурат: amateur photographs аксҳои
... гайрикасбӣ;

... to take a photo(graph) аксбардорӣ
... кардан, сурат гирифтан;

... 2. *v* аксбардорӣ кардан, сурат ги-
... рифтан: He photographed the building.
... Вай сурати биноро гирифт.

... phrase [freɪz] *n* ибора, истилоҳ.

... phraseology [ˌfreɪzɪ'ɒlədʒɪ] *n*
... вожабандӣ, калимабандӣ,
... иборанардорӣ, фразеология.

... phrase-book ['freɪzbʊk] *n* муҳовара.

... physical ['fɪzɪkl] *a* физикӣ, табиӣ,
... моддӣ, ҷисмонӣ.

... physician [fɪ'zɪʃn] *n* доктор, духтур,
... табиб.

... physicist ['fɪzɪsɪst] *n* физик, мута-
... хассиси илмии физика.

... physics ['fɪzɪks] *n pl* физика, илм ё
... улуми табиӣ.

... physiology [ˌfɪzɪ'ɒlədʒɪ] *n* физиоло-
... гия.

... pianist ['pjænɪst] *n* пианист,
... пианинавоз.

... piano [pɪ'ænəʊ] *n* фортепяно.

... pick [pɪk] *v* 1) чидан, кандан (*суфт.*
... лева ва ғ.): They picked cherries for a pie.
... Онҳо барои пирог олуболу чиданд. 2)
... чудо кардан, интиҳоб кардан (*ишқ. pick*
... out): She picked a good book for her
... friend. Хонум барои дӯсташ китоби
... хуб интиҳоб кард.

... to pick up бардоштан: He picked up a
... coin from the floor. Вай аз болои
... фарш сиккаро бардошт.

... picket ['pɪkɪt] *1. n* даста, дастаи
... посбонон: Are there pickets outside?
... Дар берун посбонон ҳастанд?

... 2. *v* посбонӣ кардан: The workers
... are picketing the factory. Коргарон
... корхонаро посбонӣ мекунад.

... picnic ['pɪknɪk] *n* сайри саҳро/
... чорбоғ/ чаман.

picture ['pɪktʃə] 1. *n* 1) сурат, расм, тасвир, акс, манзара, пайкар: There are many pictures in the book. Дар китоб манзараҳои зиёд ҳастанд. In his book he gives a clear picture of his life. Дар китобаш вай тасвири амики ҳаёташро овардааст. 2) сурат: There was a picture of him in the paper. Дар рӯзнома сурати ӯ чоп шуда буд. 3) филм, навор: We enjoyed the picture we saw last night. Мо дирӯз аз тамошои филм лаззат бурдем. 4) (the pictures) кинотеатр, тамошо; санъати кино: They don't often go to the pictures. Онҳо ба тамошои кино бисёр намераванд.

to take pictures сурат гирифтанд.

2. *v* 1) нишон додан, ба таври возех шарҳ додан: The writer pictured the horrors of war. Нависанда даҳшати ҷангро возех нишон дод.

2) ба худ тасаввур кардан (*инч. to picture to oneself*): Picture to yourself this scene. Ин манзараро ба худ тасаввур кунед.

picture-book ['pɪktʃəbʊk] *n* китоби расмдор.

picturesque [,pɪktʃə'resk] *a* шоёни тасвир, қобили аксбардорӣ, шоиста, барҷаста, зебо, хушманзара, равшан.

pie [paɪ] *n* пай, пирог, ширинӣ.

piece [pi:s] *n* 1) тика, адад, порча, китъа, сика: a piece of bread пораи нон; a piece of a road қитъаи роҳ;

to take to pieces ба қисмҳо ҷудо кардан; **to cut to pieces** пора-пора кардан; 2) *бо исмҳои шумурданашаванда тарҷума намешавад*: a piece of news хабар,

ахбор; a good piece of advice маслиҳати хуб; 3) қисмат, бахши алоҳида: a piece of furniture анҷоми хона (*курсӣ, миз ва ғ.*); 4) қитъаи адабӣ ё мусиқӣ: a piece of music асари мусиқӣ; a piece of art асари рассомӣ.

pie [piə] *n* мавҷшикан.

pierce [piəs] *v* 1) сӯрох кардан (*бо пайза ва чизе нугтез*): The nail pierced

the tyre of the car. Мех ба тӯри билиро сӯрох кард. 2) дарил хил шудан, ба даруни ҷангилдан: A ray of light pierced the darkness.

Шуъои равшанӣ аз торикии ҷангилдан.

pig [pɪg] *n* хук, гушти хук.

pigeon ['piʒɪn] *n* кафиш, кафишӣ.

pike [paɪk] *n* шӯртан (сабзӣ).

pile [paɪl] 1. *n* тӯда, хил, тӯдаи китобҳо.

микдори зиёд, теъдоди зиёд: a pile of stones тӯдаи сангҳо; a pile of books тӯдаи китобҳо.

2. *v* 1) тӯда кардан, қабл кардан, бор кардан, қабл кардан: They piled the boxes in the room. Онҳо қуттиҳоро дар ҷамъ карданд. 2) қабл кардан (*инч. pile up*): to pile up a stack of books қабл кардан.

pill [pɪl] *n* донаи дору.

pillar ['pɪlə] *n* поя; аркон, пуштибон.

pillar-box ['pɪləbɒks] *n* қабл кардан.

pillow ['pɪləʊ] *n* болиш.

pillow-case ['pɪləʊkeɪs] *n* чилди болишт.

pilot ['paɪlət] *n* 1) халқаро.

The pilot was not injured when the plane crashed. Вақте, ки самолёт ҷарғил садама дучор шуд халқаро нашуд. 2) раҳнамои китобҳо.

lot [lɒt] *n* лотсман: The pilot skillfully landed the ship into the harbour. Раҳнамои китобҳо тиро моҳирона ба халиҷи ҷарғил.

pin [pɪn] 1. *n* сӯзанак.

pins [pɪnz] *n* Ба ман чанд дона сӯзанак.

2. *v* (**pinned; pinning**) маҳкам кардан, ба сӯзанак маҳкам кардан: She pinned a flower to her dress. Ӯ бо сӯзанак ба куртааш маҳкам кард.

pincers ['pɪnsəz] *n* (сӯзанак).

pinch [pɪntʃ] 1. *n* чилди болишт.

gave her little brother a pinch. Ӯ ба ӯ додарашро пучид.

2. *v* (**pinched; pinching**) маҳкам кардан, ба сӯзанак маҳкам кардан: She pinched the fabric. Ӯ маҳкам кард.

pinch [pɪntʃ] 1. *n* чилди болишт.

gave her little brother a pinch. Ӯ ба ӯ додарашро пучид.

2. *v* (**pinched; pinching**) маҳкам кардан, ба сӯзанак маҳкам кардан: She pinched the fabric. Ӯ маҳкам кард.

pincers ['pɪnsəz] *n* (сӯзанак).

pinch [pɪntʃ] 1. *n* чилди болишт.

gave her little brother a pinch. Ӯ ба ӯ додарашро пучид.

2. *v* (**pinched; pinching**) маҳкам кардан, ба сӯзанак маҳкам кардан: She pinched the fabric. Ӯ маҳкам кард.

pincers ['pɪnsəz] *n* (сӯзанак).

pinch [pɪntʃ] 1. *n* чилди болишт.

gave her little brother a pinch. Ӯ ба ӯ додарашро пучид.

пучидан; тангй кардан: He put his finger in the door. Ангуш-дар пучид; That is where the fingers are. Ин чои пойафзол танг

[ˈraɪn] *n* 1) санавбар (*дарахт*);

ва андӯх, гусса;

гусса хӯрдан; азодорй кардан, кардан; 3) (*дар орзӯи чизе*)

apple [ˈraɪn,æpl] *n* ананас (*дар лева*).

cup [ˈrɪŋk] *a* гулобй, гуногун.

[ˈraɪnt] *n* пинт (*ченаки моеъ*; *италияи кабир* = 0,57 литр; *дар* = 0,47 литр).

ioneer [ˈraɪəˈniə] 1. *n* 1)

дам, пешгом, пешрав, аввалин, бускор, пионер: Yuri Gagarin pioneer of space travel. Юрий пешгоми парвозхой буд. 2) *амер.* мухочири ав-пешкуч: during pioneer days ёми мухочирони аввалия;

кашишоф будан, роҳ сохтан, шодан: to pioneer the way for research барои тадқиқоти оян-кушодан.

is [ˈraɪəs] *a* 1) диндор; 2) вафо-

[ˈraɪp] *n* 1) кубур: to lay pipes

қобондан; 2) чилим (*чубук*): to pipe чилим кашидан; 3) най: to pipe най навохтан.

line [ˈraɪpleɪn] *n* хати кубур.

ney [ˈraɪəgəsi] *n* роҳзании баҳрй,

роҳзании баҳрй.

te [ˈraɪənt] *n* роҳзани баҳрй;

ар, дузд, қарақчй.

ol [ˈrɪstl] *n* туфангча, таппонча.

pit [ˈpɪt] *n* 1) фуру рафтагй, чуқурй,

they burned the rubbish in a pit.

хлотро дар чуқурй оташ за-

кон: They went down the pit.

ба кон фуромаданд. 3)

би охир (*дар театр*): We had

our seats in the pit. Мо дар қаторхой охир менишастем.

pitch [ˈpɪtʃ] 1. *n* майдонча (*варзиш*): a football pitch майдончаи футбол;

2. *v* 1) чодар задан, барпо кардан, афрохтан. They pitched their tent under the trees. Онҳо хаймаро дар зери дарахтон афрохтанд. 2) партофтан (*бо найза, чангак ва ғ*): He was pitching the hay into the waggon. Вай алафро ба ароба мепартофт.

pitcher [ˈpɪtʃə] *n* офтоба, кӯза.

pitied [ˈpɪtɪd] *ниг.* pity 2.

pities [ˈpɪtɪz] *ниг.* pity 2.

pitiful [ˈpɪtɪfl] *a* рактангез, раҳмона, хузнангез, хақирона, очизона, андӯхвор: a pitiful sight намуди хузнангез.

pitiless [ˈpɪtɪlɪs] *a* бераҳм.

pity [ˈpɪtɪ] 1. *n* баҳшиш, раҳм, дилсӯзй, гамхӯрй, таассуф, меҳрубонй: It's a great pity that it's raining. Афсӯс, ки борон меборад.

to have/take pity дилсӯзй кардан, раҳм кардан (*он/урон - ба*);

What a pity! Ҳайф! Афсӯс!

2. *v* (*pitied; pitied*) дилсӯзй кардан, раҳм кардан: He wanted people to pity him. Меҳост, ки мардум ба вай раҳм кунад. I felt pity for him. Ба ҳолаш раҳмам омад.

placard [ˈplækɑːd] *n* огоҳй ё эълон.

place [ˈpleɪs] 1. *n* 1) чой, макон: Another boy was sitting in my place. Ба-чаи дигар дар чоям менишаст. 2) макон, хона: Come to my place to-night. Имшаб ба хонаи мо биёед.

in place of ба чои;

out of place ноҷой, бемаврид, бечо;

in the first place аввалан;

place of worship парастигох;

1. *v* гузоштан, мондан, чойгир кардан: You place me in a very difficult position. Шумо маро дар вазъияти мурақаб мегузоред.

place an order супориш додан;

take someone's place чои касеро гирифтан;

to take a place чой гирифтан (*дар мусобиқа ва ғ.*);

to take place воқеъ гаштан, баргузор шудан: The conversation took place a week ago. Сӯҳбат ду ҳафта пеш воқеъ гардид.

to take the place of чои чизи дигареро гирифтани/ иваз кардан: Plastics have taken the place of many conventional materials. Моддаҳои пластикӣ чои масолеҳи зиёди анъанавиро гирифтанд.

plague [pleɪɡ] *n* офат, бало, сироят.

plain [pleɪn] *1. n* водӣ, ҳамворӣ:

The mountain rises above the grassy plain. Болои ҳамворӣ кӯҳе қад кашидааст. *2) a* *1)* фаҳмо, равшан: The matter is quite plain. Масала пурра равшан аст. *2)* оддӣ, содда: a plain dress куртаи оддӣ; plain food хӯроки оддӣ; *3)* кушод, ба таври содда, ошқоро: I will be plain with you. Ман бо шумо ошқоро гап мезанам.

plait [plæt] *n* кокул, гесӯ.

plan [plæn] *1. n* нақша, тарҳ, тадбир, андеша: This upset all his plans. Ин амал тамоми нақшаашро барбод дод.

2. v (**planned; planning**) ба нақша даровардан, нақша кашидан, тарҳрезӣ кардан, ният доштан, дар назар доштан, бар он будан, қаблан фикри чизеро кардан: He plans to go to the country this summer. Вай ният дорад, ки тобистон ба деҳа равад.

plane I [pleɪn] *1. n* *1)* ҳамворӣ, сатҳ: an inclined plane сатҳи нишеб; *2)* тайёра, ҳавопаймо: They went there by plane. Онҳо бо тайёра ба онҷо рафтанд.

2. a ҳамвор, тахт, мусаттаҳ: a plane surface сатҳи ҳамвор.

plane II [pleɪn] *1. n* ранда: This plane is not sharp enough. Ин ранда он қадар тез нест.

2. v ранда кардан: He planed the board smooth. Вай тахтаро хуб ранда кард.

planet ['plænit] *n* сайёра, ситораи сайёр.

plank [plæŋk] *n* тахта

planned [plænd] *1.*

plan 2.: She had planned work this afternoon. Ин кор додани баъзе корхоро дошт.

2. a ба нақша даровардан **planned economy** ҳамаҷиҳатӣ (*нақшагӯӣ*).

plant I [plɑ:nt] *1. n* ғайри ниҳол: He studies the Vay ҳаёти растаниҳоро

2. v коридан, шиндор кардан. He planted his beans. Вай дар боғаш лӯғи корид.

plant II [plɑ:nt] *n* корхона **torcars** are made in that корхона автомобил истеҳсол мекунанд.

plantation [plæn'teɪʃn] корхона **roat;** таъсис, истиқроф.

planter ['plɑ:ntə] *n* кишкоро, соҳиби заминокорӣ, тзор.

plaque [plɑ:k] *n* лавҳа **plaque** лавҳаи ёдгори.

plaster ['plɑ:stə] *n* *1)* маҳсул барои андова: The wall is not be painted until the plaster is dry. То даме ки андова хушк нагаштааст, деворҳоро ранг кардан мумкин нест. *2)* гач, гачбанд, гипс: He applied plaster for three weeks. Ӯ се ҳафта гачбанд буд.

When I cut my finger I put a plaster on it. Вақте ки ангуштамро наҷамондам, онро бо марҳам бастам.

plastic ['plæstɪk] *1. n* масолеҳи пластикӣ: These plates are made of plastic. Ин табақҳо аз пластик сохта шудаанд.

2. a *1)* пластикӣ: plastic arts санъати пластикӣ; **plastic arts** санъати пластикӣ; **plastic arts** санъати пластикӣ; **plastic arts** санъати пластикӣ.

plate [pleɪt] *n* *1)* табақ **plate of meat** табақи гӯш; **plate** табақ; a plate an inch thick табақе ки як инч қадар ғафсиаш як инч буда.

form [plætfo:m] *n* 1) истгоҳи оҳан: He paced the platform back and forth. Вай дар истгоҳи роҳи оҳан тараф ба он тараф қадам мезад. 2) минбар: The speaker stood on the platform. Нотик дар минбар оид. 3) барномаи кори интихоботӣ, нақшаи сиёсат, тарҳ, замина: They discussed the party platform. Онҳо амали хизбиरो қабул

plausible [plə:zəbl] *a* боварибахш, ситоиш; қобили қабул; амри қабул: a plausible liar тӯи моҳир.

play [plei] 1. *n* 1) бозӣ: The children spent several hours at play. Бачаҳо бозӣ якчанд соат сарф кард. 2) намоиш, намоишнома: He has written a new play. Вай намоиши навиштидааст.

2) *v* бозӣ кардан, шӯҳӣ кардан: He told a joke on his friend. Вай бош шӯҳӣ кард.

play into the hands of sb ба ниати касе кор кардан;

play into each others hands ба ниати якдигар кор кардан.

playboy [pleibɔi] *n* одами гайри аҳли эътимод; чавони айёш, ки духтарбоз, ишратпараст, сафтор.

player [pleɪə] *n* 1) бозингар, мушгар; қиморбоз: a football player бозингари футбол; 2) муанда, хунарпеша: a trumpet player карнайчӣ, шайпурнавоз.

playground [pleɪgraund] *n* олонҷаи варзиш/ бозӣ.

playmate [pleimeɪt] *n* ҳамбозӣ, ёр.

playwright [pleɪraɪt] *v* драматург, навишнавис.

plea [pli:] *n* даъвои ҳуқуқӣ, арзи

plead [pli:d] *v* дифоъ кардан, далел овардан; арзи ҳол додан, эътироз овардан, нисбат додан ба;

to plead for тақозои чизеро кардан;
to plead guilty гунаҳгор шумурдан;
to plead not guilty иқрори гуноҳ накардан, ба гуноҳ иқрор нашудан.

pleasant [pleznt] *a* босафо, дилпазир, хуррам, писандида.

please [pli:z] *v* 1) лаззат бахшидан, дилпазир кардан, хушнуд сохтан: That will please you. Ин ба шумо лаззат мебахшад. 2) хоستان, марҳамат: Do as you please. Ҳар хел хоҳед, иҷро кунед. Please shut the door. Марҳамат дарро пӯшед.

to be pleased розӣ шудан (*with sth/sb - аз чизе/аз касе*): He was very pleased with the results. Вай аз натиҷаҳо хеле розӣ буд.

pleasing [pli:zɪŋ] 1. *pres. p. az please*: Pleasing her mother, the little girl thanked her for the candy. Духтарча ба модараш барои ширинӣ ташаккур гуфт ва бо ин ўро хушнуд сохт.

2. *a* дилпазир, хуш: pleasing music мусикии дилпазир.

pleasure [plezə] *n*. 1. лаззат, хушӣ, айш: We have pleasure to inform you that... Мо бо камоли хурсандӣ ба шумо хабар медиҳем, ки...

2. *v* лаззат бахшидан, хуш омадан, хушоянд будан;

to take pleasure in sth лаззат бурдан аз;

with pleasure бо камоли майл.

pledge [pledʒ] 1. *n* ваъда, ўҳдадорӣ; гарав; қафолат, васиқа, замонат, байъона ё пули амонатӣ, қизи амонатӣ: He broke his pledge. Вай ўҳдадориашро вайрон кард.

2. *v* ваъда додан, ўҳдадор шудан: They pledged their support to the candidate. Онҳо ваъда доданд, ки номзад ро дастгирӣ мекунанд.

plenary [pli:nəri] *a* 1) тамом ва қамил, том, мутлақ: plenary power қудрати мутлақ; 2) умумӣ: plenary session ҷаласаи умумӣ.

plentiful [plentiful] *a* фаровон, саршор, зиёд.

plenty ['plenti] *n* бисёрӣ, кифоят, фаровонӣ, микдори фаровон, кофӣ, зиёд.

plenty of фаровон, кофӣ: plenty of time вақти кофӣ, вақти фаровон; in plenty фаровон, зиёд.

pliers ['plaiəz] *n* 1. (ба ф. шак. ҷ. меояд) анбур, газамбур, мехкаш.

plight [plait] *n* 1) ҳолати ногувор, вазъи бад, вазъи душвор; фалокат, бадбахтӣ: be in a sad plight гирифтори вазъи ногувор будан, вазъи ночур доштан; 2) аҳд, қавл, паймон;

2. *v* аҳд кардан, қавл додан, байъат кардан, паймон бастан, номзад шудан: plight oneself to a person паймони номзадӣ ба касе бастан.

plot I [plot] *n* қитъа, порчаи замин: a building plot замини сохтмон; a school experimental plot замини таҷрибавии мактаб.

plot II [plot] 1. *n* 1) сӯиқасд: to hatch a plot сӯиқасд тайёр кардан; 2) сюжет, мавзӯъ, тарх, мазмун, дoston: the plot of a novel мавзӯи роман;

2. 1) *v* (plotted; plotting) сӯиқасд кардан: They plotted against the government. Онҳо ба муқобили ҳукумат сӯиқасд карданд. 2) дoston тарх кардан: He plotted his play carefully. ӯ дostonи намоишномаи худро бодиккат тарх кард.

plough [plau] 1. *n* сипор, сипори пӯлодин: land under the plough замини кишт;

2. *v* шудгор кардан: They ploughed the whole field. Онҳо тамоми заминро шудгор карданд.

plow [plau] *амер.* = plough.

pluck [plæk] *v* 1) кандан, чидан, чамъ кардан, гулчин кардан: to pluck a flower гуле кандан; to pluck grapes ангур чиндан; 2) кандан, пар кандан; ба садо даровардан: to pluck a goose мурғобиро пар кандан; to pluck a guitar гитараро ба садо даровардан.

plug [plʌg] *n* 1) даҳонбанд, лӯка: He pulled the plug and let the water out

of the bath. Вай даҳонба кушода обро сар дод. 2) (ка): If you pull the plug be tuned off. Агар дура радио хомӯш мешавад.

plum [plʌm] *n* олу.

plump [plʌmp] *a* чарбу

plunge [plʌndʒ] *v* гӯг

гарк кардан.

plural ['pluərəl] *n* шакл

plus [plʌs] *n* плюс, ҳам

plywood ['plaiwʊd] *n* ф

чандқабата.

Pnompenh [nɒm'pen] *n*

pocket ['pɒkit] 1. *n* киш

keys are in my trou
Калидҳо дар киса
мебошанд. This is a rock
Ин лугати кисагӣ аст.

2. *v* 1) ба киса андох
задан: He paid for the bo
eted the change. Вай пу
дод ва бақияро ба кис
дуздидан, фуру нишо
pocketed half the profits.

даромадро дуздиданд.
in pocket дар даст, ба да
фоида;

out of pocket зарар кар
хориҷ шуда, зарар, зиён.

pocket-book ['pɒkitbʊk]
кайдҳо, дафтарчаи хоти
амер. ҳамён.

poem ['pəʊɪm] *n* шеър,

poet ['pəʊɪt] *n* шоир
сароянда; дорон афкор
табъи шоирӣ дошта.

poetess ['pəʊɪtɪs] *n* шои

poetic [pəʊ'etɪk] *a* шои

poetry ['pəʊɪtri] *n* ш
ашъор.

point [pɔɪnt] 1. *n* 1)
point of a needle нуғи сӯз
a point on the map нуқта
the boiling point of w
ҷушиши об;

view нуктаи назар, дидгоҳ:
 the point of view of politics аз
 ни сиёсӣ; 3) ҷой, макон, маҳал,
 to visit points of interest аз
 ҷолиби тавачҷӯҳ дидан
 4) нукта; масъала: a point of
 масъалаи шарафу номус; 5)
 at any point дар ҳар лаҳза; At
 point he paused a few seconds.
 лаҳза вай чанд сония истод.
 мақсад, мавзӯ, матлаби асл:
 the point. Ин аст матлаби асл.
 your point. Ман мақсади шумо-
 мақсадам. There is no point in
 (that). Ин корро кардан маъно
 надорад. 7) ҳол: He scored 10 points.
 ба ҳол гирифт.

point лаҳзаи дигаргунии
 on the point of doing sth коре
 ни шудан, омода шудан;
 point is (that)... гап дар сари он,

to the point ғайри марбут ба
 point of fact дар воқеъ, воқеан;
 the point марбут ба мавзӯ,
 врид.

у нишон додан, ишора кардан
 to point (англис ва ғ): He pointed to
 ӯ. Вай дарахтро нишон дод.
 come to the point ба матлаби асл
 додан;

to the point дар доираи мавзӯ
 кардан;

point out қайд кардан, диққати
 о чалб кардан, таъкид кардан:
 teacher pointed out his mistakes to
 Муаллим хатоҳояшро қайд кард.
 see the point матлаби аслро
 ёстан;

pointed ['pɔɪntɪd] 1. past ва p. p. аз
 2.

и тез, нугтез: a pointed roof
 баланд.

pointless ['pɔɪntlɪs] а бемаънӣ,
 мақсад.

poison ['pɔɪzn] 1. n захр: He took poi-
 son by mistake. Вай саҳван захр хӯрд.

One man's meat is another man's poison.
 Заб. ~ Чизе ба як кас ғоидаовар
 бошад, ба дигаре зарар мерасонад.

2. v захр додан, захролуд кардан:
 to poison sb's life ҳаёти касро
 сӯзондан.

poisonous ['pɔɪznəs] а захрдор.

poke [pəʊk] v сих задан, дохил
 кардан; poke one's nose даҳолат кар-
 дан.

Poland ['pəʊlənd] n Полша, По-
 ланд, Лаҳистон.

polar ['pəʊlə] а кутбӣ.

polar bear ['pəʊlə'beə] n хирси
 сафед.

Pole [pəʊl] n аҳли Полша, аҳли
 Поланд, аҳли Лаҳистон.

pole I [pəʊl] n сутун, симчуб, хода:
 telegraph poles сутуни телефонӣ.

pole II [pəʊl] n кутб: the North Pole
 Кутби Шимол.

police [pə'li:s] n (бо ф. шак. ҷ.
 меояд) полис.

police-station [pə'li:ssteɪʃn] n
 қароргоҳи полис.

policeman [pə'li:smən] n (pl police-
 men) полис.

policy ['pɔlɪsɪ] n (pl policies) сиёсат:
 foreign policy сиёсати хориҷӣ; home
 policy сиёсати дохилӣ.

policy-making [pə'ləsi'meɪkɪŋ] n
 таҳия ва ё бурдани сиёсат,
 сиёсатмадорӣ.

Polish ['pəʊlɪʃ] а забони поландӣ/
 полякӣ.

polish [pə'lɪʃ] 1. n сайқал, чило,
 сатҳи соф ва сайқал: She gave the
 window a polish. Вай тирезаро тоза
 кард.

2. v чило додан, сайқал додан,
 тоза кардан: I didn't have time to pol-
 ish my shoes this morning. Субҳи
 имрӯз вақти тоза кардани пойафзол
 надоштам.

polite [pə'laɪt] а нарма, боадаб, бо-
 назокат, боэҳтиром.

political [pə'litikl] *a* сиёсӣ.

politician [ˌpɒli'tɪʃn] *n* сиёсатмадор.

politics [ˌpɒlitiks] *n* сиёсат, фаъолияти сиёсӣ.

poll [pəʊl] 1. *n* 1) раъй, овоз: to go to the polls раъй додан, овоз додан; 2) пурсиш (*аҳолий*): a public opinion poll пурсиши афкори ҷомаа;

2. *v* 1) раъй додан, овоз додан: to poll for a candidate ба номзадте раъй додан; 2) раъй гирифтани, овоз гирифтани: He polled over 3,000 votes. Вай зиёда аз 3000 раъй гирифт.

pollute [pə'lu:t] *v* олудан, олууда кардан, олууда сохтан, ифлос кардан: Cars and factories pollute the city's air. Автомобилҳо ва корхонаҳо ҳавои шаҳро олууда мекунанд.

polluted [pə'lu:td] *a* олууда, нопок.

pollution [pə'lu:ʃn] *n* олуудагӣ, ифлосшавӣ, лут; нопоки.

pond [pɒnd] *n* ҳавз.

pony ['pɒni] *n* (*pl* ponies) зоти аспи хурд.

pool [pu:l] *n* 1) кӯлмак: After the rain there were little pools on the road. Пас аз борон дар роҳ кӯлмакҳои зиёд пайдо шуданд. 2) ҳавзи шиноварӣ (*инч. swimming pool*): They went to the pool to take a dip. Онҳо ба ҳавз барои шиноварӣ рафтанд.

poor [puə] 1. *n* (**the poor**) (*бо ф. шак. ч. меояд*) бенавоён, фақирон: the poor and the rich фақирон ва сарватмандон;

2. *a* 1) фақир, мискин, бенаво, бепул, камбизоат: She is too poor to buy a warm coat. Чунон бенаво аст, ки ҳатто палтои гарм харида наметавонад. 2) бечора, заиф: The poor boy was very tired. Бачаи бечора хеле монда шуда буд; 3) бад: The weather has been very poor this summer. Тоби-стони имсол боду ҳаво хеле бад буд.

pop [pɒp] *a* мардумӣ, мардумпи-санд; авомона, авомписанд: a pop artist хунарманди мардумписад.

pop [pɒp] *v* (**popped**)

тирандозӣ кардан, оташ
Suddenly they started popping
Ногаҳон ба тарафи мо тира
карданд.

pop in мулоқоти кӯтоҳ кардан

pop the question пешниҳод
кардан, хостгорӣ кардан.

pope [pəʊp] *n* попи Рум
католикҳо, роҳбари мазҳаб

poplar ['pɒplə] *n* сафедор,
(*дарахт*).

popular [ˌpɒpjələ] *a* 1)

миллӣ: popular support
умумихалқӣ; 2) (*кӯтоҳ ро*

завки умум (*among/with - д*

pop (ular) music мусикии
умум; pop concert намоиши

поп (*умумиписанд*); 3) осои

фаҳм, содда, умумона, ма

санди омма; 4) машхур,
сартосарӣ, маҳбуб, писанди

top of the pops машхуртар
мусикии давраи муайян.

popularity [ˌpɒpjʊ'lærɪti] *n*
маъруфият.

populate [ˌpɒpjuleɪt] *v*
ихтиёр кардан, ишғол

маскун сохтан.

population [ˌpɒpjʊ'leɪʃn] *n*
аҳолий, маҷмӯи аҳолий.

porch [pɔ:tʃ] *n* долон, а
шайвон.

pork [pɔ:k] *n* гӯшти хук.

porous [pɔ:rəs] *a* ковок.

porridge [ˌpɒrɪdʒ] *n* шӯла.

port [pɔ:t] *n* бандар, б
лангаргоҳ; маҷ. паногоҳ.

portable [ˌpɔ:təbl] *a* сафар
сайёр, дастӣ.

porter I [ˌpɔ:tə] *n* дарбо
porter дарбони меҳмонхона.

porter II [ˌpɔ:tə] *n* борбар
хаммол: a station porter
истгоҳи роҳи оҳан.

porch [pɔ:θɔ:ʊl] *n* равзанаи
 тӣ, дариҷа, сӯрохии девор.
portion [pɔ:ʃn] *n* қисм, ҳисса, бахш,
 тика, бахра, сахм.
portrait [pɔ:trɪt] *n* тасвир, акс,
 т. расм;
v ба бахшо тақсим кардан,
 ҷабандӣ кардан;
portray [pɔ:'treɪ] *v* тасвир кардан,
 қон додан, муҷассам кардан, на-
 ш додан.
Portugal [pɔ:tʃugəl] *n* Португалия.
pose [pəʊz] 1. *n* тарҳ, ҳолат, вазъ;
 2. *v* 1) ба шакли маҳсусе вонамуд
 кардан, дар вазъи маҳсусе
 бардорӣ кардан, дар вазъи маҳсус
 қор гирифтани: The children posed in
 front of the school. Кӯдакон дар сахни
 таб аксбардорӣ карданд. 2) гу-
 ттан (*савол, вазифа, масъала*);
 қарор додан (*проблема*): You've posed us
 an awkward question. Шумо саволи
 муҳаббатона гузоштед?
position [pə'zɪʃn] *n* 1) мавқеъ, ҷо,
 ҳолат: From this position you can see
 the whole field. Аз ин ҷо шумо тамо-
 сахро мебинед. 2) мавқеъ, вазъ,
 ҳолат: They cannot afford it
 in their present position. Дар вазъи
 ҳаҷри онҳо наметавонанд ин корро
 амаланд. 3) ҷойи қор, вазифа: He
 could not find a teaching position. Вай
 наметавонид ҷойи қори
 муҷассам буд.
positive [pə'zətɪv] *a* 1) мусбат: They
 obtained positive results. Онҳо
 натиҷаҳои мусбат гирифтанд. 2)
 қатъӣ, муайян: positive proof санади
 қатъӣ; 3) қатъӣ, устувор: He is positive
 that he saw them. Вай қатъӣ боварӣ
 дошт, ки онҳоро дида буд.
possess [pə'zes] *v* соҳиб будан, доро
 кардан, доштан, дар тасарруф
 доштан.
possession [pə'zeʃn] *n* 1) тасарруф,
 доштан: He came into possession of the
 house. Вай соҳиби мулк шуд. 2) *pl*

моликият, сарват: personal posses-
 sions моликияти шахсӣ ё чизу чораи
 шахсӣ;
to be in possession of соҳибӣ кардан,
 соҳиб будан, мутасарриф будан, до-
 ро будан.

possessive [pə'zɛsɪv] *a* соҳибӣ: the
 possessive pronoun қонишини соҳибӣ.

possibility [pɔ'sə'bɪlɪtɪ] *n* (*pl* possi-
 bilities) имконият.

possible [pɔ'səbl] *a* имконпазир; (*pl*
 the possibilities) имконият;

as far as possible то дараҷаи имкон.

post I [pəʊst] 1. *n* сутун: The boys
 helped their father set up the fence
 posts. Бачаҳо ба падарашон барои
 шинондани сутунҳои девор кӯмак
 мекарданд.

2. *v* овезон кардан, эълон кардан
 (*эълон ва ғ.*): The list of winners will be
 posted soon. Рӯйхати голибон ба зудӣ
 овезон мегардад.

post II [pəʊst] 1. *n* почта: Has the
 post come yet? Почта аллакай омада-
 аст?

by post бо почта, тавассути почта;

post office почта, шӯъбаи почта.

2. *v* ба почта фирстондан; I've
 posted the letter already. Аллакай
 мактубҳоро равон кардам.

post III [pəʊst] *n* вазифа, мансаб:
 He holds a responsible post. Вай вазифаи
 маъсулиятнок дорад.

post- [pəʊst] *pref* пас, баъд: postwar
 баъд аз ҷанг, баъдичангӣ.

postage [pəʊstɪdʒ] *n* хароҷоти
 почта.

postage stamp [pəʊstɪdʒstæmp] *n*
 маркаи почта.

postcard [pəʊstkɑ:d] *n* корт
 (*почта*).

poster [pəʊstə] *n* эълон, лавҳа, огоҳӣ.

postman [pəʊstmən] *n* (*pl* postmen)
 хаткашон.

postpone [pəʊst'pəʊn] *v* ақиб
 андохтан, мондан, мавқуф
 гузоштан.

pot [pɒt] *n* дег (*иш.* cooking pot); дегча.

potato [pə'teɪtəʊ] *n* картошка, анвои картошкагӣ.

potato chips картошкаи борик-борик бирён шуда.

potential [pə'tenʃəl] 1. *n* имконият; кудрат, нерӯ: economic potential нерӯи иқтисодӣ;

2. *a* имконпазир, эҳтимолӣ, тахминӣ: potential abilities истеъдоди имконпазир.

poultry ['poultri] *n* (бо ф. шак. ч. меояд) паррандаҳои хонагӣ.

pound I [paund] *n* 1) паунд, фунт (453,6 г): This weighs 7 pounds. Ин 7 паунд вазн дорад. 2) фунт (стерлинг) (*иш.* pound sterling; воҳиди пулӣ = 100 пенн; то соли 1977 = 20 шиллинг): It costs 5 pounds. Ин мол 5 фунт нарх дорад.

pound II [paund] *v* кӯфтан, мушт задан: He pounded the table angrily. Вай бо қаҳру ғазаб ба рӯи миз мушт зад.

pour [pɔ:] *v* рехтан, боридан: She poured milk into the glasses. Вай ширро ба пиёлаҳо рехт. It is pouring. Борони саҳт меборад.

It never rains, but it pours. *Зарб.* ~ Вақте ки меояд пушти сар ҳам меояд.

to pour out 1) холӣ кардан, рехтан (*чой ва ғ.*): Let me pour out the tea. Иҷозат диҳед чой резам. 2) фуру рехтан: The crowds were pouring out of the stadium. Фавҷи одам аз майдон фуру рехт.

pour cold water on дилсард кардан;

pour oil on troubled water хашми касеро бо суханони нарм фуру рехтан.

poverty ['pɒvəti] *n* бенавоӣ, қашшоқи, камбизоатӣ, камбағалӣ, нодорӣ, фақирӣ: to live in poverty дар фақирӣ зиндагӣ кардан

poverty-stricken ['pɒvəti,strikn] *a* бенаво, гирифтори фақирӣ, қашшок.

powder ['paʊdə] 1. *n* 1) *ing powder* хокаи чомашу динамит: smokeless powder бедуд;

face powder пудра; to talk *дору хӯрдан;*

2. *v* 1) хока шудан, оқибат кӯфта шудан: Chalk powder Бур ба осонӣ орд мешавад, задан, хока пошидан: She powdered the cookies with sugar. Иштироқ шириниҳо қанд пошид.

Keep ones powder dry. *Зарб.* ҳар воқеа тайёр будан.

power ['paʊə] *n* 1) кудрат, иқтидор, нерӯ: the power of electricity иқтидори зарба; electric power 2) кудрат, ҳокимият: to have power ба сари кудрат омадан: you have your power. Ман дар ихтидорам. 3) имконият: I'll do everything in my power. Ман тамоми имконияти истифода мебарам. 4) давлат: the Great Powers Давлатҳои Б.

power station маркази барқ.

powerful ['paʊəfʊl] *a* қувватли, муктадир, тавоно, боқувват.

powerless ['paʊəlis] *a* беқувват.

practical ['præktɪkəl] *a* амали, амалӣ.

practically ['præktɪkəli] *adv* амалан: Let's look at this *ис* practically. Биёед ба ин масъала амалия равам. 2) аслан, дар асл: He is practically speaking дар асл хақиқатан, аслан.

practice ['præktɪs] 1. *n* таҷриба: Theory without practice is useless. Назария бе амалия надорад. 2) машқ, варзиш: He had much practice. Ман кучук кардам.

in practice дар амал;

Practice what you preach. *Зарб.* то чӣ гуна кедор бояд яке бошад, ҳамон тавр кедор бошад. **to be out of practice** чанде қадимонак кардан; воридаи кор набу.

put into practice амалӣ кардан, кардан;

v амер. = **practise**

practise, амер. practice [præktis] *v* 1)

кардан, ичро кардан: You

practise what you tell other people

Шумо бояд мисли он ки ба ди-

меомӯсед, амал кунед. 2) машқ

кунед: They are practising singing a new

Онҳо суруди навро машқ меку-

нанд. 3) машғул шудан, кор кардан,

сохтан: Her father practises medi-

цина (Падараш духтур аст (Падараш

барои пеша сохтааст.)).

Prague [pra:g] *n ш.* Прага.

prairie ['preəri] *n* чаман, чаманзор,

сабзор, дашт, сахро.

praise [preiz] **1.** *n* ситоиш, таҳсин

(барои): He got a lot of praise for

his work. Барои кораш сазовори си-

тои зиёд гардид.

2. *v* ситоиш кардан, арзёбӣ кар-

дан (for - барои): Everyone praised the

winning team. Ҳама гурӯҳи голибро

таърифи мекарданд.

pray [prei] **1.** *n* дуо; илтимос;

дуо;

2. *v* 1) дуо кардан, намоз хондан:

I did not like to pray. Вай намоз

хонданро дӯст намедошт. 2) дархост

кундан, илтимос кардан (for - барои):

He prayed for pardon. Онҳо бах-

штар мехостанд.

prayer ['preiə] *n* 1) намоз, дуо: He

prayed for his prayers. Вай намоз хонд. 2)

дуо, хайр: a prayer for rain дуои хайр

барои борон.

pre- [pri:] *pref* то, пеш аз, пешакӣ:

historic пеш аз давраи таърихӣ;

strange пешакӣ тайёр кардан/ба

ҷазира гирифтан.

preach [pri:tʃ] *v* ваъз кардан, су-

ғбатонии мазҳабӣ кардан.

preacher ['pri:tʃə] *n* воиз.

precaution [pri'kə:ʃən] *n* эҳтиёт,

огохонӣ, пешбинӣ;

2. *v* эҳтиёт кардан, касеро эҳтиёт

кундан, аз хатар огохонидан;

to take precautions чораҳои эҳтиётӣ

дидадан.

precede [pri:'si:d] *v* пеш аз чизе ба

вуқӯъ омадан/воқеъ шудан, пештар

будан.

precedent ['presɪdənt] *n* 1)

муққадам, аз пеш оянда; 2) собика,

пешина, намуна; русум, суннат: It

served as a precedent. Ин амал собика/

намуна шуд.

without precedent бесобика, намуна

надошта.

preceding [pri:'si:dɪŋ] **1.** *pres. p.* аз

precede;

2. *a* пешина, пеш, собик, гузашта,

муқаддам: the preceding winter

зимистони гузашта.

precious ['preʃəs] *a* 1) гаронбаҳо,

пурарзиш, киматбаҳо: precious stones

сангҳои киматбаҳо; 2) азиз, гиромӣ,

оли: Her friendship is very precious to

me. Дӯстиаш барои ман хеле гиромӣ

аст.

precipice ['presɪpɪs] *n* ҷар, чуқурии

бетаг, варта; *мач.* мавқеи хатарнок,

дар остонаи бадбахтӣ.

precipitate [pri:'sɪpɪteɪt] *v* сарнагун

кардан; андохтан, босуръат амал

кардан.

precise [pri:'saɪs] *a* дақиқ, аниқ.

precisely [pri:'saɪslɪ] *adv* айнан,

дақиқан.

precision [pri:'sɪʒn] *n* зарофат,

дақиқ, қорҳои зарифу дақиқ.

precondition [pri:kən'dɪʃn] *n* шартӣ

қаблӣ, шарт, пешшарт, замина.

predecessor ['pri:dɪsəsə] *n* **1.** 1)

муқаддам, чизе ё шахсе, ки қаблӣ аз

дигаре аст; 2) ҷад, аҷдод,

гузаштагон.

predetermine ['pri:dɪ'tɜ:mɪn] *v*

қаблан таъин кардан, қаблан қарор

додан.

predicament [pri:'dɪkəmənt] *n* вазъӣ

номусоид.

predicate ['predɪkət] *n* хабар (*грам.*).

predict [pri'dikt] *v* пешгӯй кардан, каблан пешбинӣ кардан.

preface ['prefis] *n* дебоча, сарсухан, муқаддима, саргоғоз, оғоз;

2. *v* шурӯъ кардан, муқаддима навиштан, оғоз кардан.

prefer [pri'fə:] *v* (**preferred; preferring**) писанд кардан, писандидан, бартарӣ додан (*to sth/sb* - ба чизе/ба касе), бештар дӯст доштан, бештар хостан: I prefer tea. Ман чойро бештар дӯст медорам.

preferably ['prefərəblɪ] *adv* бехтар, бартар, авлотар.

preference ['prefərəns] *n* бартарӣ, имтиёз, афзалият.

pregnant ['pregnənt] *a* 1) хомиладор, хомила: *a pregnant woman* зани хомиладор; 2) пурмаънӣ, маънидор: *words pregnant with meaning* калимаҳои пурмаънӣ.

prejudice ['predʒudɪs] 1. *n* 1) таассуб, ғараз, назари манфӣ: *My grandfather had a strong prejudice against jazz.* Бобоям нисбати ҷаз таассуби сахт дошт. 2) хурофот: *They fought against racial prejudice.* Онҳо ба муқобили хурофоти наҷодӣ мубориза мебуданд.

2. *v* 1) фикри нодуруст/ галат доштан: *He is prejudiced against me.* Ӯ нисбати ман ақидаи галат дорад. 2) осеб расондан, зиён расондан ба: *This will prejudice his interests.* Ин ба манфиати вай зиён мерасонад.

preliminary [pri'liminəri] *a* муқаддамотӣ, оғозин, ибтидоӣ, пешакӣ, аввалия: *the preliminary stage of the project* марҳалаи аввалияи тарҳ.

premature [ˌpremə'tʃʊə] *a* пеш (*қабл*) аз вақт, барвақт, бармахал, нобахангом, хеле зуд

premier ['premjə] 1. *n* сарвазир, нахуствазир: *the British premier* нахуствазири Британия;

2. *a* 1) муҳимтарин, волотарин, бузургтарин, мумтозтарин, олитарин:

one of the premier books
яке аз китобҳои волотарин

2) аввалин, нахустин, пеш

premise ['premis] *n* зам

preoccupation [pri:'ɔkjupəʃən]

фикру зикр, тавачҷу
Nowadays, his only preo
money. Имрӯзҳо ягона фи
пул аст.

preoccupy [pri:'ɔkjupaɪ]
дан, пешдастӣ кардан; пи
рон чойгузин шудан.

prep [prep] *n* *ғуфт.*
preparation.

preparation [ˌpreɪpə'reɪʃən]
тайёри, таҳия, омодагӣ
(*for* - барои): *We are making preparations for our holiday.*
руҳсатӣ тайёри мебинем.
кӯтоҳ **prep**) тайёрии дарс;
йҷро кардани ягон амал:
lot of time on preparation.
тайёр кардани дарсҳо
сарф кард.

preparatory [pri'pæɪrətɔ:
тайёри, муқаддамотӣ; 2)
омодасоз; тадорукотӣ.

preparatory school
ибтидоӣ (*мактаби хусусӣ*
низи Кабир барои кӯдакони
сола, ки кӯдакони барои ӯ
ба мактаби миёна - public
ёр мекунад.)

prepare [pri'preə] *v* ома
мухайё сохтан, таҳия кар
for war омодаи ҷанг шуда

preposition [ˌpreɪpə'zɪʃən]
(*ҳиссаи нутқ*).

prerequisite [pri:'rekwi:
дарсе, ки барои гирифт
пешрафтатар лозим аст;

2. *a* лозимӣ, зарурӣ, ш

prerogative [pri'rɒɡətɪv]
махсус, ҳақи махсус, ха
расмӣ.

prescribe [pri'skraɪb] *v*
дан; фармудан, таъин ка

for sb - барои касе; for/ against sth
 you/ ба муқобили чизе).

prescription [pri'skripʃn] *n* таъинот

(бӯ), судур, фармон, амрия, таин.

presence ['prezn] *n* хузур, мавчуд,
 нағй. вучуд;

presence of mind хузури зеҳн.

present I ['preznt] **1.** *n* замони

ҳозир, замони ҳол, акнун: to sacrifice

present to the future хозираро

барои оянда қурбон кардан;

present дар замони ҳозир, холо,

ҳозир;

the present феълан, муваққатан;

2. *a* 1) хозир: He was present when

letter was read. Хангоми хонда

ани мактуб вай хозир буд. 2)

ҳаққи, кунунӣ, мавҷуда: at the pre-

time, дар замони ҳозира; in the

present circumstances дар шароити

ҳозир, дар вазъияти кунунӣ.

present II ['preznt] **1.** *n* ҳадя,

қадим, тӯҳфа, пешкаш: He received a

beautiful birthday present. Дар рӯзи

таъдиди ҳадяи олиҷаноб гирифт.

2. *v* ['pri:znt] 1) тақдим кардан,

қадим кардан (with sth - чизе): They

presented him with a watch. Онҳо ба

ӯ соат тақдим карданд. 2) тақдим

кардан, супурдан: Who will present

prizes to the winners? Ба голибон

рофтхоро кӣ месупорад? 3)

қадим кардан, додан: to present a

case то sb боиси мушкилот шудан

ро ба касе: to present a play намоиш

қадим кардан; 4) муаррафӣ кар-

дан, раъсман муаррафӣ кардан: He

presented the quests. Вай

рофтхоро муаррафӣ кард.

presently ['prezntli] *adv* 1) ба зудӣ,

ҳозир: The doctor will be here pres-

ently. Духтур ба зудӣ меояд. 2) амер.

ҳозир, акнун: The doctor is presently

examining something. Духтур ҳозир чизе

ро таъдид мекунад.

preservation [ˌprezəˈveɪʃn] *n*

қадимдорӣ, ҳифз, муҳофизат.

preserve [prɪˈzɜ:v] *v* нигоҳ доштан,
 ҳифз кардан, аз ифлосшавӣ нигоҳ
 доштан.

preside [prɪˈzaɪd] *v* раёсати
 чаласаеро ба ўҳда доштан, дар
 маҷлис раисӣ кардан; идора кардан
 (at/over - дар).

president ['prezɪdnt] *n* 1) прези-
 дент: the former President of the USA
 президенти собики ИМА; the Univer-
 sity President президенти донишгоҳ;
 2) раис; an honorary president раиси
 фахрӣ.

press I [pres] **1.** *n* фишор, мошини
 фишор: a printing press мошини чоп,
 матбаа;

2. *v* 1) пахш кардан, фишурдан,
 зер кардан: to press the button
 тугмаро зер кардан; The crowd
 pressed against the gates. Издиҳом ба
 дарвоза фишор овард. 2) маҷбур
 кардан, исроф кардан (*инч. to press*
for): to press for an international treaty
 бастанӣ шартномаи байналмилалиро
 исроф кардан; 3) зӯран бор кардан
 (*on sb - ба касе*): to press one's opinion
 on sb ақидаи худро зӯран ба касе
 бор кардан; 4) дарзмол кардан: He is
 pressing his shirt. Вай куртаашро дар-
 змол мекунад.

press II [pres] *n* матбуот: the daily
 press матбуоти ҳаррӯза; press com-
 ments фикру мулоҳизаҳои матбуот;
press agent намояндаи матбуот;

press agency намояндагии матбуотӣ.

pressing ['presɪŋ] **1.** *pres. p.* аз **press I 2.**

2. *a* таъхирнопазир, зарурӣ,
 таъҷилӣ: pressing problems
 мушкилоти таъхирнопазир.

pressure ['preʃə] *n* **1.** фишор, маҷ.
 бори сангин, машаққат, ранҷу
 заҳмат, меҳнат;

to bring/put pressure on sb фишор
 овардан ба касе;

2. *v* фишор овардан бар, тахти
 фишор қарор додан.

prestige [pres'ti:ʒ] *n* эътибор, обрӯ,
 нуфуз.

primaries ['praɪməɪz] *pl* аз **primary**

primarily ['praɪməɪli] *adv* аввалан,

primary ['praɪməɪ] 1. *n* (*pl* **prima-**

амер. интихоботи нахустин (*тадорши ин ё он хизб барои ниҳоди номзадҳо*);

2. *a* 1) ибтидоӣ, аввалия, аввалин:

primary stages of the development

аҷаи нахустини пешрафт; 2)

бӣ, аввалниндарача: а **primary**

е сабаби асосӣ;

primary school мактаби ибтидоӣ

мактаби давлатӣ дар Британияи

Алӣ барои кӯдакони аз 5 то 11

сол).

prime [praɪm] *a* нахустин, аввалин,

бӣ: а **prime advantage** бартарии

бӣ;

prime of life баҳори умр, чавонӣ.

prime minister [praɪm'mɪnɪstə] *n*

вазир, нахуствазир, садри аъзам.

primitive ['prɪmɪtɪv] *a* 1) содда:

primitive methods усулҳои содда; 2)

сонӣ, қадимӣ, ибтидоӣ: **primitive**

одами давраи қадим (*ибтидоӣ*).

prince [prɪns] *n* шохзода, амир.

princess [prɪn'ses] *n* шохдухтар.

principal ['prɪnsəpəl] 1. *n* мудир,

е, сарвар (*коллек, допишгоҳ ё*

таб): The principal asked the

others to come to a meeting. Мудир

таб муаллимро ба маҷлис

вазват кард.

2. *a* асосӣ; the principal rivers of

са дарёҳои асосии Африка.

principally ['prɪnsəpli] *adv* хусусан,

сан.

principle ['prɪnsəpl] *n* асл, сарчашма,

қат, қоидаи асосӣ, моддаи аслӣ.

print [prɪnt] 1. *n* 1) пай, из, нақш:

prints of a bicycle tyre изи чархи

осипед; 2) хуруф, ҳарф: in large/

ll print бо хуруфи калон/ майда;

2. *v* 1) чоп кардан, мунташир кар-

дан; чоп шудан: This dictionary was

printed in the Republic of Tajikistan. Ин фарҳанг дар Ҷумҳурии Тоҷикистон чоп шудааст. 2) бо даст мисли хуруфи чопӣ навиштан: Print your name clearly. Номатонро бо хуруфи чопӣ нависед.

prior ['praɪə] *a* пешин, қаблӣ, пешгузашта;

prior to пеш аз, муқаддам бар, пештар.

priority [praɪ'ɔrɪtɪ] *n* (*pl* **priorities**)

бартарӣ, аввалиндарача, навбат.

prison ['prɪzn] *n* зиндон, маҳбас,

ҳабс, ҳабсхона;

to take prison асир кардан, асир ги-

рифтан.

prisoner ['prɪznə] *n* 1) зиндонӣ,

асир, маҳбус: to free a prisoner асирро

озод кардан; 2) асири ҳарбӣ (*инч.*

prisoner of war): to take prisoners in a

batlle дар муҳориба асир гирифтан.

private I ['praɪvɪt] *n* қаторӣ (*рутбаи*

ҳарбӣ).

private II [praɪvɪt] *a* 1) хусусӣ,

маҳрамона: private property моликияти

хусусӣ; private life ҳаёти маҳрамона; 2)

маҳдуд, гайримумӣ, пӯшида: а private

meeting ҷаласаи пӯшида;

in private дар хилват, маҳрамона.

privilege ['prɪvɪlɪdʒ] *n* имтиёз,

масъуният, ҳақи вижа.

privileged ['prɪvɪlɪdʒd] *a* имтиёздор,

дорони имтиёз ё ҳақи вижа.

prize [praɪz] 1. *n* ҷоиза, инъом: the

International Prize ҷоизаи

байналмилалӣ.

2. *v* тақдир кардан, ҷоиза додан;

қадрдонӣ кардан, гаронбаҳо шумур-

дан: He prized liberty more than life.

Озодӣ барои ӯ аз ҳаёт қиматтар буд.

prizewinner ['praɪz,wɪnə] *n* баран-

даи ҷоиза, дорандаи ҷоиза.

pro- [prɒ] *pref* тарафдор: pro-

American тарафдори Америка.

pro and con ['prɒənd'kɒn] *adv*

тарафдор ва муқобил; мувофиқин ва

муқобил.

probability [ˌprɒbəˈbɪlɪtɪ] *n* (*pl* **probabilities**) эҳтимол, эҳтимолият: the law of probability конуни эҳтимолият.

probable [ˈprɒbəbl] *a* эҳтимолӣ, имконпазир, хакикатмонанд: This story is probable. Ин дoston хакикатмонанд аст.

probably [ˈprɒbəbli] *adv* эҳтимол.

probe [praʊb] *v* 1. *v* *чустуҷӯ*, таҳқиқ (*into sth - чизе*): to probe deep into the matter масъаларо ҷиддӣ таҳқиқ кардан.

problem [ˈprɒbləm] *n* мушкилӣ, масъала: муаммо, вазифа (*риёзӣ ва шохмот*).

procedure [prəˈsi:dʒə] *n* тарзи амал, равиш; оини додрасӣ; усули муҳокимот.

proceed [prəˈsi:d] *v* 1) амал кардан, шурӯ кардан (*to - ба*): They proceeded to the next item on the agenda. Онҳо ба муҳокимаи масъалаи навбатии рӯзнома шурӯ карданд. 2) давом додан: After a short interruption they proceeded with their work. Пас аз танаффуси кӯтоҳ онҳо корро давом доданд. 3) пеш рафтани; воқеъ шудани: The preparations are proceeding quickly. Тайёрии онҳо зуд пеш меравад.

proceeding [prəˈsi:dɪŋ] *1. pres. p. az proceed*

How shall we proceed? Пешниҳод чист? Чӣ гуна бояд пеш рафт?

2. n pl чараёни амал, иқдом, пешрафт, тарз, равиш: a usual proceeding амали оддӣ

process [ˈpraʊsɪs] *n* 1. раванд, равиш, пешрафти тадриҷӣ, чараёни амал, марҳала, давраи амал: the process of making steel равиши сохтани пӯлод;

2. v кор карда баромадан (*мева, маҳсулоти хӯрока, фулузот*);

in the process of дар таи, дар аснои;

in the process of time бо мурури замон, дар чараёни/ гузашти замон.

procession [prəˈseɪʃn] *n* (*дар маросими расмӣ*) гомбардорӣ, ҳаракат,

ҳаракати дастачамъӣ, катори автомобилҳо, саф

proclaim [prəˈkleɪm] *v* эълон кардан, эълон кардан: to proclaim эълон кардан.

proclamation [ˌprɒkleɪˈmeɪʃn] *n* эълон, эълонӣ, интишор

produce **1. n** [ˈprɒdju:s] *n* (*т. истифода мешавад*) маҳсулот самара: farm produce маҳсулоти кишоварзӣ;

2. v [prɒˈdju:s] 1) истеҳсол кардан: to produce ба ҳарф баровардан; to produce афзун кардан; таассурот бахшидан; додан, фароҳам овардан: to produce a ticket чипта нишон додан; to produce a proof санад овардан; 3) (*намоиш, филм*); навиштани (*асари мусиқӣ ва ғ.*); кашф кардан (*расм*) нашр кардан (*китоб*); to produce a play. Синфи гузошт.

producer [prəˈdju:sə] *n* истеҳсолкунанда, тавлидкунанда, world's largest producer олами калонтарин истеҳсолкунанда, дар ҷаҳон; 2) таҳиягар, (*шахсе, ки ба гузоштани намоиши сахнаӣ, телерадиой роҳбарӣ мекунад*);

producer таҳиягар/ продюсер

product [ˈprɒdʌkt] *n* маҳсулот, натиҷа, самара.

production [prəˈdʌkʃn] *n* истеҳсол, сохт, истихроҷ, маҳсул, натиҷа, коркард: a new production истеҳсолоти нав, таҳия: a new production охири таҳияи нави "Шох Лир".

productive [prəˈdʌktɪv] *a* бахш.

productivity [ˌprɒdʌkˈtɪvɪtɪ] *n* ҳосилхезӣ, самаранокӣ: the productivity самаранокии меҳнат

profess [prəˈfes] *v* 1) идъо кардан, изҳор кардан, ошкоро

дан; 2) эйтироф кардан, иқроф кардан, шинохтан.

profession [prə'fɛʃn] *n* пеша, касб, ил, ихтисос: *by profession* аз рӯи касби;

professional [prə'fɛʃənəl] *1. n* ахли касб, мутахассис, коргашта, таҷриба: *They watched the professionals play hockey.* Онҳо бозии хоккей бозони касбиро тамошо карданд.

2. a касбӣ: *He performed his tricks with professional skills.* Вай бо бозихои худро бо маҳорати касбӣ иҷро кард.

professor [prə'fɛsə] *n* профессор, оиди донишгоҳ.

profit ['prɒfɪt] *1. n* 1) суд, манфиат: *It would be a profit to you to read this book.* Хондани ин китоб барои шумо манфиат холи нест. 2) *одатан дар маънои* фонд, даромад: *to make big profits* фондаи калон ба даст даровардан;

2. v 1) манфиат кардан, судманд кардан: *It profited him nothing.* Ин ба ӯ ба вай судманд набуд. 2) *ифода кардан, суд бурдан (by sth - аз касе):* *We hoped we would profit by our experience.* Умед будем, ки аз таҷрибаи мо истифода мекунад.

profit and loss суд ва зиён, даромад ва хароҷ.

profitable ['prɒfɪtəbl] *a* 1) судбахш: *profitable business* кори судбахш/дарбахш. 2) манфиатнок: *Yesterday I spent a very profitable day.* Динаи имрӯз манфиатнок буд.

profound [prə'faʊnd] *a* амиқ, чуқур, ғайриодинамӣ, боасос.

programme, амер. program ['prɒɡræm] *n* барнома, нақша: *the programme of tonight's speeches* барномаи суханронии имшаба.

progress *1. n* [prə'grɛs] (*бо ф. шак. прогресс*) пешрафт, пешравӣ, таҷриба, таракқи, *He is showing rapid*

progress in his studies. Вай дар таҳсил пешрафти босуръат нишон медиҳад. **to make progress** пешрафт кардан, пеш рафтан, таракқи кардан; бехтар шудан (*бемор*);

to be in progress чараён доштан, идора доштан;

2. v [prə'grɛs] таракқи кардан, таракқи ёфтан, пеш рафтан: *The work progressed rapidly.* Кор бо суръат пеш мерафт.

progressive [prə'grɛsɪv] *a* пешраванда, таракқиҳо, мутаракқи, пешқадам; тадриҷӣ: *progressive decline* заволи тадриҷӣ

prohibit [prə'hɪbɪt] *v* манъ кардан, боз доштан, чилвагирӣ кардан, мамониат кардан.

prohibition [prə'uɪ'bɪʃn] *n* манъ, таҳрим, мамониат.

project *1. n* [prɒ'dʒekt] тарҳ, нақша: *a road-building project* нақшаи сохтмони роҳ;

2. v [prə'dʒekt] 1) нақша кашидан, ба нақша гирифтан: *to project a new school building* нақшаи бинои нави мактабро кашидан; 2) акс кардан, кашидан, тасвир кардан: *to project a picture on a wall* суратро дар девор акс кардан; 3) ба пеш баромадан: *The roof of the house projects over the window.* Бӯми хона дар болои тиреза ба пеш мебарояд.

projector [prə'dʒektə] *n* нурафкан, дастгоҳи кино.

proletarian [prə'ule'teəriən] *1. n* табакаи коргар/ коргарон/ ранҷбарон/ захматкашон; пролетариат;

2. a коргарӣ.

proletariat [prə'ule'teəriət] *n* коргар ва ранҷбар, табакаи коргар, коргар ва деҳкон.

prolong [prə'lɒŋ] *v* дароз кардан, тамдид кардан, тӯл додан; 2) ба таъхир андохтан, ба тӯл анчомидан.

prominence ['prɒmɪnəns] *n*
барчастагй, имтиёз, бартарй.

prominent ['prɒmɪnənt] *a* 1) ошкор, намоён, маълум: a prominent chin манахи дароз; 2) барчаста, машхур, воло: a prominent public figure ходими барчастаи чамъиятй.

promise ['prɒmɪs] 1. *n* ваъда, қавл, аҳд, паймон: He has kept his promise. Вай ба ваъдааш вафо кард.

promising ['prɒmɪsɪŋ] *a* умедбахш. Умедворкунанда;

to break one's promise ваъдахилофй кардан;

2. *v* ваъда додан, қавл додан, аҳд кардан. итминон додан, паймон бастан. савганд хӯрдан: He promised help. Ваъда дод ки кӯмак мекунад. 2) хабар кардан: These clouds promise rain. Ин абрҳо аз борон хабар медиҳанд.

promote [prə'məʊt] *v* 1) мансаби (рутбаи) баландтар гирифтан: The officer was promoted to captain. Ба афсар рутбаи капитан дода шуд. 2) мусоидат кардан, кӯмак кардан: to promote international understanding ба ҳамдигарфаҳмии байналмилалй мусоидат кардан.

promotion [prə'məʊʃn] *n* 1) пешрафт дар хизмат: He was given a promotion. Ҷӯро ба вазифаи баландтар таъин карданд. 2) кӯмак, мусоидат, дастгирй: the promotion of peace дастгирии сулҳ.

prompt [prɒmpt] 1. *a* таъчилй, тез, фаврй; чолок, сарех, чобук: a prompt reply чавоби фаврй; to take prompt action чораи таъчилй дидан;

2. *v* барангехтан, ангезондан, водор кардан: What prompted him to say that? Чй ӯро водор намуд, ки ин хел гӯяд?

promptly ['prɒmptli] *adv* тез, фавран, таъчилан.

pronoun ['prəʊnaʊn] *n* чонишин.

pronounce [prə'naʊns] *v* 1) расман эълон доштан, изхор кардан, казоват

намудан: The doctors pronounced him out of danger. Духтурхотанд, ки хаёти ӯ дар ҳаёт талаффуз кардан: In the word the letter *k* is not pronounced. Калимаи *кнев* харфи *к* талаффуз намешавад.

pronunciation [prə'naʊnsɪəʃən] *n* талаффуз.

proof [pru:f] *n* 1) далил, шона: They had no proof. Онҳо ҳеч далили надоштанд. 2) озмоиш, санҷиш, таҷриба: This theory was put to the proof. Ин назар озмуд.

to put to proof озмоиш кардан

to proof against cold дифо кардан

to proofread намунаи чопи

proofreader мусаххех;

waterproof обногузар;

The proof of the pudding is

Зарб. ~ Ҳама чиз дар амал мешавад.

propaganda [ˌprɒpə'gɑːndə] *n* таблиғ, ташвиқ.

proper ['prɒpə] *a* 1) муносиб, ба тарзи бояд ва шояд, мутлақ: in the proper sense дар асл, ҳақиқатан; in the proper way ба тарзи бояду шояд; 2) муносиб ба, хос: feelings proper to a man хиссиёти хоси одам; 3) муносиб, ба танхой: the proper way to Chicago proper аҳолии ҳақиқӣ; a proper young man маърифатли дилпазир;

proper noun/name исми хос

properly ['prɒpəli] *adv* муносиб

даркорй, лозимй;

properly speaking ростӣ гафтан

property ['prɒpəti] *n* (pl) мулк

дарой, мулк, моликият: the property of the state моликияти давлатӣ;

сифати хос, хислат: The medicinal properties of this plant.

Растаи ин хосияти тиббӣ доранд.

recite [rɪ'saɪt] *v* аз бар хондан, аз
фз хондан; ҷавоб додан, нақл кар-

reckless ['reklɪs] *a* 1. бепарво,

жок, бемулоҳиза;

2. *v* пушти гӯш андохтан,
ромӯш кардан.

reckon ['rekən] *v* 1) шумурдан,

собиқ кардан: Did you reckon the cost

of the trip? Харочоти сафарро шумурдед?

2) шумурдан, ҳисоб кардан (*касеро*):

He is reckoned to be a clever person.

Уро одами доно мешумурданд.

reckon with дар назар доштан, ба

назар гирифтани эътибор: He is a

person to be reckoned with. Вай шахсест,

ки бояд уро ба назари эътибор ги-

рифт.

recognition [rekəg'mɪʃn] *n* 1)

таносил, муаррафӣ: He escaped rec-

ognition. Уро нашинохтанд. 2) эъти-

роф: to win international recognition

ғирифтани байналмиллалӣ ба даст

кардан.

recognize [rekəgnaɪz] *v* 1) шинох-

тан: He recognized him by his voice.

Уро аз овозаш шинохт. 2) эътироф:

They recognized the new government.

Уро ҳукумати навро эътироф кар-

данд.

recollect [rekə'lekt] *v* ба хотир

овардан, ба ёд овардан.

recommend [rekə'mend] *v* тавсия

кундан, муаррафӣ кардан, тавсия

кундан.

recommendation [rekəmen'deɪʃn] *n*

тавсия, тавсиянома, пешниҳод, на-

тавия: on sb's recommendation ба тав-

сия касе.

reconcile ['rekənsaɪl] *v* сулҳ додан,

амри додан.

reconciliation [ˌrekənsɪli'eɪʃən]

амри, мусолиҳа.

reconsider [ˌri:kən'sɪdə] *v* таҷдиди на-

зардан, аз нав дида баромадан.

reconstruct [ˌri:kən'strʌkt] *v*

барқарор кардан, ба тарзи нав сох-

тан, аз нав бунёд кардан.

reconstruction [ˌri:kəns'trʌkʃn] *n*

навсозӣ, азнавсозӣ, барқароркунӣ.

record ['rekɔ:d] 1. *n* 1) сабт;

ҳисобот, нигориш, сурати

музокирот, сурати ҷаласа: The secre-

tary kept a record of what was done at

the meeting. Котиб сурати ҷаласаро

сабт мекард. 2) рекорд: Several

swimming records were set last year.

Соли гузашта якчанд рекорд дар

соҳаи шиноварӣ гузошта шуданд. 3)

сабт: They played many jazz records.

Онҳо чандто сабтҳои ҷазро навох-

танд.

2. *a* рекордӣ: He ran the race in re-

cord time. Онҳо масофаро бо вақти

рекордӣ тай карданд.

3. *v* [rɪ'kɔ:d] 1) навиштан, сабт

кардан: The teacher recorded the test

results. Муаллим натиҷаҳои

санчишро навишт. 2) сабт кардан: He

recorded the concert on his tape re-

recorder. Вай намоишро дар магнито-

фони худ сабт кард.

record-holder ['rekɔ:d,houldə] *n*

дорандаи рекорд.

recording [rɪ'kɔ:dɪŋ] *n* сабт.

recover [rɪ'kʌvə] *v* 1) дубора ба

даст даровардан, боз ёфтан: She re-

covered the umbrella that she had left

in the bus. Вай чатреро, ки дар авто-

бус фаромӯш карда буд, боз ёфт. 2)

бехбудӣ ёфтан, сиҳат шудан: She re-

covered after a cold. Вай пас аз шамол

хӯрдан сиҳат шуд.

recover to life зинда кардан;

recover oneself бахуш, бахуд овардан.

recovery [rɪ'kʌvərɪ] *n* 1)

барқароркунӣ: economic recovery

барқароркунии иқтисодӣ; 2)

сиҳатёбӣ, шифоёбӣ: a rapid recovery

from illness сиҳатёбии босуръат пас

аз беморӣ.

recreation [ˌrekri'eɪʃn] *n* истироҳат,

фарогат, дамгирӣ, дилхушӣ.

recreation ground [ˌrekri'eɪʃngraʊnd]

n майдончаи бозиҳо.

refrain. Пас аз ҳар як банди суруд
накарот меҳонданд.

refrain II [rɪ'freɪn] *v* худдорӣ кар-

нигоҳ доштан: He refrained from
sent. Вай аз шарҳ худдорӣ кард.

refresh [rɪ'freʃ] *v* ба хотири касе

дан, тоза кардан, равшан

дан: Will you refresh my memory

that? Хотири маро равшан

кунед? *?* Оё метавонед ба хотири

биёред?

refresh oneself чизеро нӯшида

кувват гирифтанд: They

rested at a cafe to refresh themselves.

Онҳо ба қаҳвахона барои кувват

гирифтанд даромаданд.

refreshment [rɪ'freʃmənt] *n od. pl*

бахшӣ, тозасозӣ, рафъи хастагӣ;

табақча, маводи ғизоии тоза.

refrigerate [rɪ'frɪdʒəreɪt] *v* хунук

кундан, сард кардан, хунук нигоҳ

доштан.

refrigerator [rɪ'frɪdʒəreɪtə] *n* яхдон.

refuge ['refju:dʒ] *n* паноҳ,

хитоби;

take refuge in паноҳ бурдан ба...

refugee [ˌrefju:'dʒi:] *n* муҳоҷир,

бепошти.

refusal [rɪ'fju:zəl] *n* рад, худдорӣ,

назар.

refuse [rɪ'fju:z] *v* рад кардан, инкор

кундан, напасируфтанд, қабул

накардан; сарфи назар кардан; дарег

тан.

refute [rɪ'fju:t] *v* рад кардан, инкор

кундан.

regain [rɪ'geɪn] *v* дубора ба даст

кундан, бозёфтанд, дубора пайдо

кундан; голиб шудан.

regain consciousness ба худ омадан;

regain one's health сиҳат шудан.

regard [rɪ'gɑ:d] 1. *n* тавачӯх,

эҳтиром, ҳурмат: 1) He has

regard for others. Нисбати дигарон

ро ба ҳурмат меҳонад. 2) *pl* дуруд, салом:

She sends her my kind regards. Саломӣ

ро ба маро расонед. 3) бобат. боб.

бора, хусус: in this regard дар ин ху-

сус; **in/with regard to** дар бобати;

2. *v* 1) нигоҳ кардан: She regarded

him thoughtfully. Хонум ба вай бо

андеша нигоҳ мекард. 2) шумурдан:

He is regarded as the best player. Вай

беҳтарин бозингар шумурда меша-

вад. 3) вобаста будан ба, роҷеъ будан

ба, дахл доштан ба: Her question re-

gards your future work. Саволи вай ба

кори ояндаи шумо вобаста аст.

as regards агар суҳан дар бораи...

regarding [rɪ'gɑ:dɪŋ] *prep* роҷеъ ба,

дар мавзӯи, дар хусуси.

regardless [rɪ'gɑ:dɪslɪs] *a* regardless of

сарфи назар аз, бо вучуди, қатъи

назар аз, ба ин нигоҳ накард.

regime [reɪ'zi:m] *n* режим, низом,

тарзи идора.

regiment ['redʒɪmənt] *n* 1) полк;

гурӯҳи бисёр, анбӯҳ, туда, фавҷ; 2)

давлат, ҳукумат.

region [ri:'dʒən] *n* маҷ. соҳа, фазо,

ноҳия, минтақа, қисмат, сарзамин,

диёр, маҳал, хавза, қаламрав, киш-

вар.

regional ['ri:'dʒənl] *a* маҳаллӣ,

ноҳиявӣ, минтақавӣ.

register ['redʒɪstə] 1. *n* дафтари

сабт: A register of attendance is kept in

our class. Дар синфи мо дафтари саб-

ти иштирок дар дарс вучуд дорад.

2. *v* сабт кардан, нигоштан: Is the

car registered? Автомобил сабт шу-

дааст?

registered letter мактуби супоришӣ.

regret [rɪ'gret] 1. *n* афсӯс, надомат,

таассуф: To my regret I couldn't go

with them. Афсӯс ман бо вай рафтанд

наметавонистам.

It is much to be regretted that... чоӣ

таассуфи бисёр аст, ки...

2. *v* (**regretted**; **regretting**) афсӯс

кундан, ҳасрат бурдан, гамгин

шудан, мутаассиф шудан, сӯғвор

шудан: She regrets that she can't come.

Афсӯс меҳӯрад, ки омада наметаво-

над. We regret the error. Az иштибохи шудагӣ таассуф дорем.

regreter *n* мутаассиф.

regretful [rɪ'grɛtful] *a* пуртаассуф.

regretless [rɪ'grɛtlɪs] *a* бетаассуф.

regrettable [rɪ'grɛtəbl] *a* қобили та-
ассуф

regular ['regjələ] *a* 1) мунтазам:
regular army артиши мунтазам; a
regular session ҷаласаи навбатӣ; 2)
мавзун, дуруст: regular features тарҳи
рӯи мавзун; 3) муқарарӣ: a regular
procedure расмияти муқарарӣ.

regularly ['regjələh] *adv* доимо,
хамеша, маъмулан.

regulate ['regjuleɪt] *v* ба тартиб да-
ровардан, танзим кардан, мизон
кардан, дуруст кардан, низом додан,
идора кардан, мувофиқи қонуну
қоида қарор додан.

regulation [,regju'leɪʃn] *n* 1) танзим,
сомондихӣ: the regulation of tempera-
ture танзими ҳарорат; 2) *pl*
муқарарот, қонун, қоида, дастур,
оинома, низомнома: traffic regula-
tions қоидаи ҳаракат дар роҳ.

rehearsal [rɪ'hɜ:səl] *n* такрор,
тамрин, тамрини намоиш.

rehearse [rɪ'hɜ:s] *v* боз гуфтан, аз
оғоз то анҷом боз гуфтан, такрор
кардан.

reign [reɪn] 1. *n* 1) салтанат,
ҳукмронӣ: during the reign of King
Arthur дар давраи салтанати Шох
Артур; 2) ҳуқумат, ҳукмфармой: un-
der the reign дар зери ҳукмронии; a
reign of terror авҷи таъқибот;

2. *v* 1) подшоҳӣ кардан: He reigned
for many years. Вай чандин солҳо
подшоҳӣ кард. 2) ҳукмфармо будан:
Silence reigned during his speech.
Ҳангоми суҳанрониаш оромӣ
ҳукмфармо буд.

rein [reɪn] 1. *n* даҳана, ҷилав,
лаҷом: *maç*: назорат, ҷилавдорӣ,
ҷилавгирӣ: give a horse the reins
лаҷоми аспро сар додан;

2. *v* даҳана задан, ла-
ҳидоят кардан, назора
ҷилавгирӣ кардан, савор
assume the reins of govern-
ми ҳуқуматро ба даст гири-

reinforce [ˌri:ɪn'fɔ:s] *v* м
дан, маҳкам кардан, устув

reinstate [ˌri:ɪn'steɪt] *v*
дан, барқарор кардан,
мақоми аввалияи худ расо

reject [rɪ'dʒekt] *v* рад қ
андохтан, қанор гузоштар
дондан.

rejoice [rɪ'dʒɔɪs] *v* хуш
шодӣ кардан, хушхолоӣ қ
сохтан, завқ кардан.

relaid [rɪ'leɪd] *past va p. p*

relate [rɪ'leɪt] *v* 1) гуф
кардан, шарҳ додан: Th
related his adventures to
саргузашташро ба мо на

муайян кардан, нисбат
could not relate those two i
битаи байни ду ақидаро м
дан натавонист. 3) дах
роҷеъ будан (*to - k*): Ho
comment relate to what we
ing? Гуфтаҳои вай б

муҳокимашуда чӣ дахл до
to be related вобаста буд
доштан (*to sb - ба касе*): H
not related. Мо бо вай нас
рем (*вобастаи хешӣ надоре*

relation [rɪ'leɪʃn] *n* 1)
алоқа: to establish diplomati
робитаҳои дипломатӣ бар
дан; 2) хеш, вобаста, хешо
staying with his relations
хешовандҳояш зиндагӣ м
корҳо, нақл, қиссагӯӣ: th
relation of his adventures
қиссагӯиҳои завқовари
дар Африка.

in/with relation to дар х
бори, дар бобати.

relationship [rɪ'leɪʃnʃɪp]
сибат, алоқа, робита,
иртибот: the relationship b

op and the tides **вобастагӣ байни**
 х ва маду чазр; 2) хешӣ,
 шовандӣ, хешутаборӣ: relationship
 blood каробати хунӣ
relative ['relətɪv] 1. *n* хеш, мансуб:
 s uncle was his nearest relative. Ама-
 ш хешӣ наздиктаринаш буд.
 2. *a* нисбӣ, мукоисавӣ: Beauty is
 relative. Зебогӣ мафҳуми нисбӣ аст.
relative humidity рутубати нисбӣ.
relatively ['relətɪvli] *adv* нисбатан,
 сан.
relax [rɪ'læks] *v* 1) сушт кардан, са-
 к кардан, паст кардан, кам кардан,
 стан; сабуқ шудан, сушт шудан: to
 ax one's расе қадами худро охиста
 одан; 2) оромидан, оромондан: to
 ax someone касеро ором кардан,
 омондан.
relaxation [,rɪ:læks'eɪʃn] *n* 1)
 тсозӣ, пасткунӣ, сабуқунӣ, нармӣ:
 axation of tension пастшавии шид-
 ги байналмилалӣ; 2) истироҳат,
 роғат аз кор: his favourite relaxa-
 n намуди дӯстдоштаи истироҳат-
 и вай.
relay 1. *n* ['ri:leɪ] эстафета,
 собика (*инч. relay race*): Their team
 n the relay. Гурӯҳи онҳо
 собикаро бурид.
 2. *v* ['ri:leɪ] (**relaid; relaid**) дубора
 ш кардан (*аз радио, телевизион ва*
 to relay a broadcast барномаро аз
 дио пахш кардан.
release [rɪ'li:s] 1. *n* озодӣ, озодсозӣ,
 осӣ, раҳой: the release of political
 opers озодии маҳбусони сиёсӣ;
 2. *v* 1) кушодан, озод кардан: They
 eleased the prisoners. Маҳбусонро
 д карданд. 2) сар додан, раҳо на-
 дан, раҳо кардан: He released the
 . Вай парандаро сар дод. 3) баро-
 одан, нашр кардан, мунташир со-
 н (*китоб, навор ва ғ.*): They re-
 eled a new film. Онҳо филми нав
 оварданд.
re-release, release [rɪ'li:z] 1. *n* ичораи

дубора;

2. *v* дубора ичора додан.

relentless [rɪ'lentlɪs] *a* бераҳм.

relevant ['relɪvənt] *a* марбут, муно-
 сиб, мутобик, ворид (*ба мавзӯ*), во-
 баста.

reliable [rɪ'laɪəbl̩] *a* қобили
 итминон; муътабар; эътиборнок.

relied [rɪ'laɪd] *intransitive* rely.

relief [rɪ'li:f] *n* осудагӣ, роҳат,
 фароғат, озодӣ; дастгирӣ, кӯмак,
 имдод.

relies [rɪ'laɪz] *intransitive* rely.

relieve [rɪ'li:v] *v* 1) халос кардан (*аз*
дарду ранҷу азоб); сушт кардан,
 нишондан: It will relieve your cough.
 Ин сулфаатонро сушт мекунад. 2)
 озод кардан, халос кардан, бардош-
 тан: to relieve sb of responsibility
 чавобгарии касеро бардоштан, аз
 чавобгарӣ озод кардан;
to relieve one's feelings дили худро
 холи кардан;
to be/feel relieved осудагӣ ҳис кардан,
 роҳат будан.

religion [rɪ'hdʒən] *n* дин, оин, кеш,
 адён, диёнот, мазҳаб.

religious [rɪ'ldʒəs] *a* динӣ, мазҳабӣ,
 рӯҳонӣ, торикдунӣ.

reluctant [rɪ'lʌktənt] *a* бемайл: He
 gave a reluctant promise. Вай бемайл
 ваъда дод.

rely [rɪ'laɪ] *v* (**relies; relied**) така
 кардан, эътимод кардан, итминон
 доштан, мутмаин будан, умедвор
 будан аз, истинод кардан (*он/урон -*
ба, аз)

remain [rɪ'meɪn] 1. *n pl* 1) монда,
 боқимонда, пасмонда, бозмонда: He
 gave the dog the remains of the dinner.
 Вай ба сағ пасмондаҳои хӯрокро дод.
 2) ҳасади (*ҳоки*) мурда, майит: His
 remains were buried in a churchyard
 near his home town. Майити вай дар
 кабристони калисо, на он қадар дур
 аз шаҳри зодгоҳаш ба хок супурда
 шуд.

2. *v* мондан; боқӣ мондан, икомат кардан: He remained at home while the rest of us went for a walk. Вай дар хона монд, дигарон бошанд, ба сайру гашт рафтанд.

remainder [rɪ'meɪndə] *n* боқимонда, монда, пасмонда, гайри қабили масраф, тазаккур, диққат.

remark [rɪ'mɑ:k] 1. *n* изхор, баён, сухан, гуфта, харф, мулоҳиза, таваччӯх: He made several remarks I could not catch. Вай якчанд мулоҳизахояшро баён кард, ки ман шунида натавонистам.

2. *v* кайд кардан, мулоҳиза кардан, дидан, изхор доштан, изхори назар кардан: He remarked that the weather was fine. Изхор дошт, ки хаво хеле хуб аст.

remarkable [rɪ'mɑ:kəbl̩] *a* оӣ, чолиби таваччӯх, шоёни таҳсин.

remedy [remɪdɪ] *n* (*pl* remedies) илоч, дору, дармон, мизон, чора (*for - барои*).

remember [rɪ'membə] *v* 1) ба хотир овардан, ба ёд овардан, ёдоварӣ кардан, ба хотир доштан: He will always remember this day. Вай доимо ин рӯзро дар хотир нигоҳ хоҳад дошт. 2) салом расондан аз, дуруд фиристондан ба: Remember me to your sister. Ба хохарат саломи маро расон.

remind [rɪ'maɪnd] *v* ёдоварӣ кардан, ба ёд овардан, ба хотир овардан, хотиррасон кардан (*of sb/sth - касе/чизе*); **Remind me of it.** Ба ёди ман биёваред.

reminder [rɪ'maɪndə] *n* ёдоварикунанда.

remnant ['remnənt] *n* боқимонда, бақия, осор, бако, боқӣ.

remote [rɪ'məʊt] *a* 1) дур, дурдаст, хориҷ аз дастрасӣ, қатъи робита шуда: a remote village деҳаи дурдаст; 2) ночиз, кам: a remote possibility имконияти ночиз.

removal [rɪ'mu:vəl] *n* 1) рафъ,

тағйири макон/маҳал: the removal of furniture кӯчондани ашёи хона; кардан, кор холӣ кардан, аз вазифа сартан кардан, сабуқдӯш кардан: the resignation of the prime-minister сабуқдӯшӣ; сарвазир.

remove [rɪ'mu:v] *v* 1) бародар кардан, чо ба чо карданд, интиқол додан, овардан: She removed the dishes from the table. Вай табақхоро аз бародар кард. 2) рафъ кардан, бародар кардан, бартараф кардан: to remove the danger of another war таҳдиди ҷанги навро рафъ кардан; to remove all doubts тамоми шубҳаро бародар кардан; 3) гирифтани, аз чо бародар кардан, баланд кардан: He removed his hat. Вай кулоҳашро аз сар гирифт. интиқол додан, бурдан; 5) бародар кардан: She removed to Glasgow. Вай бародар кардани ба Глазго ба бародар кардан, го кӯчида рафт.

render ['rendə] *v* 1) тақдир кардан, ҳурмату эҳтиром кардан, баён кардан, (кӯмак, дастгирӣ ва ғ.): You have rendered us invaluable service. Шумо ба мо хизмати бебаҳо кардани баён сохтан, намудан: Surprise rendered him speechless. Вай аз хаяҷондорӣ монд. 3) анҷом додан, кардан, амал овардан: The actor rendered his part of Hamlet well. Хушамалонакши Ҳамлетро хуб бозӣ кардан, тарҷума кардан: He rendered the English text into Tajik. Вай матнро аз англисӣ ба тоҷикӣ тарҷума кардан; **to render help** кӯмак кардан, додан.

renew [rɪ'nju:] *v* таҷдид кардан, қайта кардан, аз нав сохтан, аз нав сохтан, иҷро кардан.

renewal [rɪ'nju:əl] *n* тоза кардан, эҳё кардан, тоза шудан, таҷдид кардан, таҷдид шудан, рӯҳ бародар кардан, чон додан.

renounce [rɪ'naʊns] *v* инқор кардан, канорагирӣ кардан аз, сартан кардан, пӯшидан аз; тарк кардан

renovation [ˌrenə'veiʃn] *n* баркарор-
куний, таъмир; ислохот.

renown [ri'naun] *a* ном, шӯхрат,
маъруфият.

renowned [ri'naund] *a* машхур,
номдор, маъруф.

rent [rent] 1. *v* ичора, кироя (*for -*
paid): The rent for the flat was more than
they could afford. Пули ичораи хона
нисбати он ки онҳо метавонистанд
бардозанд зиёдтар буд.

2. *v* 1) ичора гирифтан, кироя
гирифтан; ичора бастан: They rented
a small house for a year. Онҳо хонаи
хурдиро ба муддати як сол киро кар-
данд. 2) ичора додан, кироя додан
(*хона ва ғ.*): She rents rooms to stu-
dents. Вай хонаашро ба донишҷӯён
ичора медиҳад.

renunciation [riˌnʌnsi'eɪʃn] *n*
дасткашӣ, тарк, канорагирӣ, катъи
алока, рад, чашмпӯшӣ (*of - аз*).

reorganize [ri:'ɔ:gənaɪz] *v* дигаргун
сохтан, дигаргун кардан, дубора мута-
тақил кардан, аз нав таъсис додан.

repaid [ri:'peɪd] *past va p. p. az*
реару.

repair [ri'reə] 1. *n (od. pl)* таъмир:
The car repairs will take a week.
Таъмири автомобил як ҳафта вақт
мегирад.

out of repair хароб, ниёзманди
таъмир;

under repair дар таъмир;
in bad repair дар ҳолати вайрон,
носоз;

in good repair дар ҳолати хуб;
repair parts қисмҳои эҳтиётӣ;

2. *v* таъмир кардан; ислох кардан,
дуборон кардан: He had his shoes re-
paired. Вай пойафзолашро таъмир
кард.

repay [ri'peɪ] *v (repaid; repaid)* пас
одан, баргардондан, аз нав пардох-
тан, бозгардондан.

repeat [ri'pi:t] *v* такрор кардан,
дубора гуфтан, бозгӯи кардан.

repeated [ri'pi:tɪd] 1. *past va p. p. a*
repeat: He repeated that he was busy.
Такрор кард, ки банд аст.

2. *a* такрорӣ, чандкарата: His re-
peated efforts at last won success.
Кӯшишҳои чандкаратаи вай натиҷаи
мусбат доданд.

repetition [ˌrepɪ'tɪʃn] *n* такрор.

replace [ri'pleɪs] *v* 1) ҷо ба ҷо
кардан, ба ҷояш гузоштан, дар ҷои
пешин қарор додан, пас додан: He
replaced the book on the shelf. Вай
китобро ба ҷояш дар раф гузошт. 2)
иваз кардан, ба ҷои худ гузоштан:
John is ill and has been replaced by
Tom. Ҷон касал аст ва ӯро Том иваз
кард.

replacement [ri'pleɪsmənt] *n* пасгу-
зошт, иваз, таъвиз, ҷойгузинӣ,
ҷонишинӣ.

reply [ri'plai] 1. *n (pl replies)* ҷавоб,
посух: What did you say in reply to his
suggestion? Ба ҷавоби пешниҳоди ӯ
чӣ гуфтед?

2. *v (replies; replied)* ҷавоб додан,
посух додан: Have you replied to his
letter? Ба мактуби ӯ ҷавоб додед?

report [ri'pɔ:t] *n* ҳисобот, маъруза,
хабар, гузориш, иттилоъ; шикоят (*on -*
oиди): weather report иттилои боду
ҳаво; according to press reports
мувофиқи хабари матбуот;

a servant report шикояти хизматгор;

2. *v* 1) гузориш додан, хабар
додан: He reported that everything was
in order. Хабар дод ки ҳама чиз хуб
аст. 2) омадан, хозир шудан: The
principle asked him to report to his
office. Мудири мактаб фармуд, ки ба
идорааш хозир шавад.

It is reported that... Хабар дода меша-
вад, ки...

report oneself худро муаррафӣ кардан.

reporter [ri'pɔ:tə] *n* 1) хабаргузор,
хабарнигор, мухбир; 2) маърузаҷай,
гузоришдиханда.

represent [ˌreprɪ'zent] *v* 1) тасвир
кардан/шудан: This painting repre-

sents a storm at sea. Дар ин расм тӯфони баҳр тасвир шудааст. 2) намояндагӣ кардан, намояндагӣ доштан: Some countries were not represented at the conference. Баъзе кишварҳо дар конференсия намояндагӣ надоштанд.

representation [ˌreprɪzən'teɪʃn] *n* 1) намоиш, намояндагӣ, тасвир, баён, тавзеҳи баён, арзи ҳол: a fair representation of their point of view баёни дурусти ақидаҳои онҳо; 2) намоянда, намояндагӣ: representation in Parliament намояндагӣ дар парламент.

representative [ˌreprɪ'zentətɪv] 1. *n* намоянда, вакил, ҳайати намояндагӣ: a diplomatic representative намояндаи дипломатӣ/сиёсӣ; **the House of Representatives** Маҷлиси Намояндагон (*маҷлиси поёни конгресси ИМА*);

2. *a* 1) хос, ба чизе хос буда, махсус, хоса: These cases are not representative. Ин ҳодисаҳои хоса нестанд. 2) намояндагӣ: a representative government ҳукумати намояндагӣ (*интихобӣ, дар асосӣ намояндагӣ*).

repress [rɪ'pres] *v* фурӯ нишондан; чилавгирӣ кардан, фишор овардан, дубора фишор овардан, чазо додан.

repression [rɪ'preʃn] *n* саркӯб, фишор, чазо.

reprisal [rɪ'praɪzəl] *n* интиқол, ҷораи ҷавобӣ;

to take reprisals ҷораҳои ҷавобӣ дидан.

reproach [rɪ'praʊtʃ] 1. *n* сарзаниш, айбҷӯӣ: She gave him a look of reproach. Хонум ба вай нигоҳи айбҷӯёна кард.

2. *v* сарзаниш кардан (*for/with sth - барои чизе, аз барои чизе.*): She reproached him with laziness. Хонум вайро барои танбалӣ сарзаниш кард. **reproach someone with an offence** касеро аз барои хатоие сарзаниш кардан

reproduce [ˌrɪ:prə'dju:əs] *v* истехсол кардан

reproduction [ˌrɪ:prə'dʌkʃən] *n* сохт, аз нав бавучудон кардан; фароҳамсозӣ; тавлиди навзоя, таҷдиди ҳаёт.

reprove [rɪ'pru:v] *v* 1) кардан, малолат кардан, ҷавоби рад додан (*for chize*); 2) маҳрум кардан, дан; 3) маҳкум кардан; овардан.

reptile ['reptail] *n* хайвонот маҷ. одами паст, одами ҷангил

republic [rɪ'pʌblɪk] *n* ҷумҳурият;

Republic of South Africa [rɪ'pʌblɪkəv 'sauθ æfrɪkə] Африкаи Ҷанубӣ;

Republic of Tajikistan, the ['tɑ:jkɪstɑ:n] *n* Ҷумҳурии Тоҷикистон

republican [rɪ'pʌblɪkən] *n* хурихох: The republicans the dictator's supporters.

хон бар зидди тарафдори татор мубориза мебардоранд (**republican**) узви хизби Ҷумҳурии ИМА: He is a prominent republican. Вай намояндаи машҳур хурихох мебошад.

2. *a* 1) ҷумҳурий: a republican of government ҳукумати ҷумҳурий

Republican алоқаманди ҷумҳурихоҳи ИМА: the Republican Party Ҷумҳурихоҳи ИМА.

republish [rɪ'pʌblɪʃ] *v* 1) кардан, дубора интишор кардан

repulse [rɪ'pʌls] *v* 1) гардондан: The enemy was repulsed. Ҳучуми душман гардонда.

2) имтиноӣ кардан, беэҳтишоӣ кардан: She repulsed his offer of help. Ӯро аз хушроҳӣ раҳ кард.

3) раҳ кардан: She repulsed his neighbour's offer of help. Ӯро аз хушроҳӣ раҳ кард.

4) раҳ кардан: She repulsed his offer of help. Ӯро аз хушроҳӣ раҳ кард.

[reɪzn] *n* кишмиш.

[reɪk] 1. *n* чангола, чангак: He raked the leaves with his rake. Вай бо чангак чамъ кард.

чамъ кардан, хамвор кардан: He raked the leaves into piles. Вай бо тӯда-тӯда чамъ кард.

[reɪlɪ] 1. *n* (*pl* rallies)

рад, гирдиҳамой: a peace rally

рамамой ба тарафдории сулҳ;

(rallies; rallied) чамъ омадан,

ид шудан: The party rallied

him. Ҳизб дар атрофи вай

ид шуда буд.

[reɪm] *n* гӯсфанди нар,

р.

[reɪn] *past* аз run 2.

ch [reɪntʃ] *n* амер. ранчо;

и фермерӣ.

dom [reɪndəm] 1. *n* нерӯ; хамла,

юриш, фишори ногаҳонӣ; at

таҳминан, таваккалан;

тасодуфӣ.

g [reɪŋ] *past* аз ring II 2.

ge I [reɪndʒ] 1. *n* 1) саф, қатор,

а, хати марзӣ: a mountain

каторкӯҳ; 2) ҳад, ҳудуд,

а, радиф, доира: a range of vi-

ираи назар, дид; 3) соҳа, риш-

ира: a wide range of interests

ҳои мухталифи манфиат; a

range of goods молҳои гунгогун;

v 1) саф оростан, мураттаб

: He ranged the books on the

according to size. Вай китобхоро

раф аз рӯи андозаашон мурат-

охт. 2) паҳн шудан, тӯл

дан: The fields range miles along

ег. Майдони кишт чандин мил

ди дарё тӯл мекашад. 3) тағйир

The children's ages ran from 8

Синну соли бачаҳо аз 8 то 12

ge II [reɪndʒ] *n* плита (*ш.ч.*

range).

k [reɪŋk] 1. *n* 1) саф, қатор: He

our ranks. Вай ба сафи мо

к шуд. 2) рутба: He has the rank

of captain. Вай рутбаи капитан дорад. 3) дараҷа, сифат: He is a writer of the first rank. Вай шоири бехтарин мебошад.

the rank and file мардуми оддӣ; аъзоёни оддӣ (*ташкилот, ҳизб ва ғ.*).

2. *v* шумурдан, ба саф овардан, дараҷа додан, қарор гирифтган (*дар поля*): I rank him among the world's greatest composers. Ман ӯро дар радифи оҳангсозони бузург қарор медиҳам.

ransom [ˈrænsəm] *n* 1) фидия, сарбаҳо (*нули ғараб*); 2) боч: to pay a ransom боч додан;

worth of kings ransom бисёр гаронбаҳо;

for a ransom бо гирифтани фидия (*ғараб*).

rapid [ˈræpɪd] *a* тунд; чобук, тезрав; rapid fire оташи мусалсал.

rapidity [rəˈpɪdɪtɪ] *a* суръат; тундӣ.

rapprochement [rəˈprɒʃmənt] *n* барқарор кардани равобити наздики дӯстона.

rapture [ˈræptʃə] *n* вачд, ҷазаба, шӯру шавк.

rare [reɪ] *a* нодир, камёб, кам; бисёр ҷолиб, ноёб, гайриоддӣ, олий.

rascal [ˈrɑːskəl] *n* одами разил, шахси паст, пастфитрат.

rash [ræʃ] *a* бемулоҳиза, пуршӯр, пурҳарорат.

raspberry [ˈrɑːzbəri] *n* (*pl raspberries*) тамашк (*малина*).

rat [ræt] *n* муши саҳроӣ, каламуш.

rate [reɪt] 1. *n* 1) нарх, баҳо, қимат, арзиш, андоза: the rate of output андозаи коркард; 2) суръат: at the rate of 5 miles an hour бо суръати 50 мил дар як соат; 3) дараҷа, сифат, табақа: a second rate writer нависандаи дуюмдараҷа;

at this rate дар ин сурат;

at any rate дар ҳар сурат;

rate of exchange арзиши асъор;

2. *v* арзёбӣ кардан, шумурдан: He was highly rated as a poet. Ҳамчун шо-

ир ӯ баланд арзёбӣ мегардид. I rate him among the poets. Ман ӯро аз зумраи шоирон медонам.

rather [ˈrɑːðə] *adv* 1) то як андоза, нисбатан, то як дараҷа, хеле: The book is rather interesting. Китоб хеле аҷоиб аст. 2) аниқтар, сарехтар, балки, бештар, то як андоза: I was running or rather, walking quickly. Ман медавидам, аниқтараш тез роҳ мегаштам;

rather than дар ивази, ба ҷои; то ин ки, ба ҷо ин ки: They decided to walk rather than wait for the bus. Онҳо ба ҷои ба автобус интизор шудан, қарор доданд пиёда раванд.

I would/ had rather *ш. кӯтоҳ I'd rather...* беҳтар медонам, беҳтар мешуморам: I'd rather stay at home. Беҳтараш дар хона меистам.

ratification [ˌrætɪfɪˈkeɪʃn] *n* тасдиқ, тасвиб; қабул: ratification of a treaty қабули аҳднома; ratification of a law қабули қонун.

ratify [ˈrætɪfaɪ] *v* (**ratifies, ratified**) ба тасвиб расондан, тасвиб кардан.

ratio [ˈreɪʃiəʊ] *n* таносуб, нисбат, қисмат, саҳм

ration [ˈreɪʃn] 1. *n* миқдори муайяни озуқа; саҳм, меъёр: a daily ration of bread меъёри рӯзонаи нон;

2. *v* меъёр таъин кардан: They had to ration petrol. Лозим омад, ки меъёри муайяни истифодаи бинзинро таъин кунанд.

rational [ˈræʃnəl] *a* ақлонӣ, оқилона, сарфақорона;

rationalize [ˈræʃnəlaɪz] *v* такмил додан.

rattle [ˈrætl] 1. *n* садои тақ-тақ, вар-вар, тақар-тукур, ҷағ-ҷаға, гулдуррос, хайё-хӯй ва ғ: He was awakened by the rattle of milk bottles from a milkman's van. Садои тақар-тукури шишаҳои шири аробаи ширфурӯш ӯро бедор кард.

2. *v* ба садо даровардан, тақар-тукур кардан, гуррос задан, гулдур-

рос задан, хайё-хӯй қарғиш
windows rattled in the wind
тирезаҳо садо мекардан
rattlebrain шахеи бефитта
бемағз.

raw [rɔː] *a* хом; raw material маводи хом; raw material маводи
raw boned лоғар, пӯст ва
raw deal рафтори ноҷавоб
a raw man марди бетачри
raw water оби ноҷӯшида

ray [reɪ] *n* шуъо, парча

razor [ˈreɪzə] *n* теғ, по

re- [riː] *pref* ба қадим
такрорро медиҳад: боз
нав, дубора: reread
gearreag дубора пайдо
аз сари нав навиштан; reread
сари нав мусаллаҳшавӣ.

reach [ri:tʃ] 1. *n* даст
within reach дар масофаи
far as the eye can reach
ҷаҳм мерасад;
beyond reach, out of reach
within easy reach дар
дастрас;

2. *v* 1) дароз кардан
his hand out for the book
Вай барои аз раф гиридан
дасташро дароз кард. 2)
The boy could not reach
натавонист ба занг ра
шудан ба; расидан то
agreement ба аҳднома на
reach London то Лондон
тӯл кашидан: The forest
many miles. Қангал ба
дин мил тӯл кашида буд

react [riːˈækt] *v* таъсир
ламал нишон додан, раф

reaction I [riːˈækʃnɪ]
ҷавоб (*to - нисбати*): the
the joke ақсуламали о
шӯхӣ; ҷавоби мутақобил
мутақобил.

reactionary [riːˈækʃənəri]
истибдодӣ: reactionary
қувваҳои истибдодӣ.

ri:d] *v* (read [red]; read [red]) 1) кироат кардан: He read that week. Вай ин китобро узашта хонд. 2) огоҳ кардан: read "Be aware of the dog!" аҷот огоҳ мекард: "Az car omed!"

at 1) бо овози баланд хондан: out the football results. Вай баланд натиҷаи бозии фут- онд. 2) хорич кардан: He was of the organization. Ҷро аз хорич карданд.

through аз аввал то охир He read the letter through es. Вай мактубро аз аввал то се бор хонд.

r [ri:də] *n* 1) хонанда: He is a er. Вай босуръат мехонад. 2) хониш: an English reader ки- ниши забони англисӣ.

er [redɪə] *adj.* ready.

est [redɪst] *adj.* ready.

ly [redɪli] *adv* бо мароқи том, дил, бо майлу рағбат, бо авас.

ness [redɪnis] *n* омодабош,

ng [ri:dɪŋ] 1. *pres. p.* аз read: you reading? Чӣ мехонед?

ониш: She teaches reading at ol. Вай дар мактаб хонишро медиҳад.

ng-room [ri:dɪŋrum] *n*

она, кироатгоҳ.

[redɪ] *a* (readier; readiest)

тайёр;

ady тайёр шудан;

ready тайёр кардан;

rm [ri:ə'fə:m] *v* тасдиқ кардан

tiəl] *a* ҳақиқӣ, воқеӣ; мавҷуд,

tic [ri:'hɪstɪk] *a* ҳақиқӣ, воқеӣ.

у [ri:'æli] *n* (*pl* realities)

воқеият, ҳастӣ.

ation [ri:əlaɪ'zeɪʃn] *n* 1)

идрок, дарк, дарёфт: a full

realization of one's guilt *пурра дарк кардани гуноҳи худ.* 2) баамаловарӣ, амалӣ кардан; *фурӯхтан, фурӯш: the realization of your hopes амалӣ кардани умедҳои шумо; the realization of goods фурӯши молҳо.*

realize ['ri:əlaɪz] *v* 1) фаҳмидан, дарёфттан, дарк кардан: He did not realize his mistake. Вай хатогиашро дарк намекард. 2) амалӣ кардан, чомаи амал пӯшондан, дар амал татбиқ намудан: He realized his dreams. Вай орзухояшро амалӣ кард.

really ['ri:əli] *adv* ҳақиқатан, амалан.

realm [relm] *n* ноҳия, қаламрав; соҳа.

reap [ri:p] *v* чамъоварӣ кардан, дарав кардан; чамъ кардан.

reaper [ri:pə] *n* даравгар, мошини дарав.

rear [riə] 1. *n* ақиб, пушт; ақибгоҳ: at the rear of the building аз пушти бино;

2. *a* ақиб, қафо: a rear wheel чархи қафо.

reason ['ri:zn] 1. *n* 1) сабаб, асос, далел, иллат, бурҳон: He had a good reason for leaving. Вай далели кофӣ барои рафттан дошт. 2) ақл, шуур: нутқ: Only man has reason. Фақат инсон ақл дорад.

for this/ some reason аз ҳамин сабаб;

to listen to reason, to hear reason ба ақл гӯш кардан;

2. *v* мулоҳиза кардан, андеша рондан, фикр кардан (*about/ on - дар бораи, оиди*): He reasons like a child. Вай мисли кӯдак андеша меронад.

in reason бо далел, конунӣ;

to be resored to reason ба худ омадан.

reasonable ['ri:znəbl] *a* 1) боақл, боандеша, хирадманд, дурандеш: a reasonable solution ҳалли хирадмандона; a reasonable price нархи қобили қабул; on reasonable terms шартҳои қобили қабул.

reasonably ['ri:znəbli] *adv* 1) хирадмандона, оқилона, дурандешона:

He acts reasonably. Вай оқилона рафтор мекунад. 2) маъкул, чоиз, қобили қабул; нисбатан, то дараҷае: The car is in reasonably good order. Автомобил нисбатан дар ҳолати хуб мебошад.

reassurance [ˌri:ə'ʃuərəns] *n* боваркунонӣ, итминони дубора, дилпуркунонӣ.

reassure [ˌri:ə'ʃuə] *v* бовар кунондан, дубора итминон додан.

rebel 1. *n* ['rebl] шӯришгар: a rebel army артиши шӯришгарон;

2. *v* [ri'bel] (rebelled; rebelling) шӯриш кардан: The people rebelled and overthrew the dictator. Мардум шӯриш кард ва диктаторро сарнагун сохт.

rebellion [ri'beljən] *n* шӯриш, саркашӣ, исён, тугён.

rebellious [ri'beljəs] *a* исёнкунанда, саркаш.

rebuff [ri'bʌf] *v* рад кардан, зарба задан, чилавгирӣ кардан.

rebuke [ri'bju:k] 1. *n* маломат, заҳми забон;

2. *v* маломат кардан.

recall [re'kɔ:l] *v* 1) ба ёд овардан, ба хотир овардан: He could not recall her name. Натавонист номи духтарро ба хотир оварад. 2) пас гардондан, фаро хондан, боз гардондан: The ambassador was recalled. Сафир боз гардонда шуд.

recede [ri:'si:d] *v* 1) худдорӣ кардан, ақиб кашидан, канор кашидан: recede into the background аҳамияти худро аз даст додан; 2) канорагирӣ кардан, дур шудан.

receipt [ri:'si:t] *n* расид, ҳуҷҷати гирифтани (пул, мол), забонхат, дастхат, қвитансия.

receive [ri:'si:v] *v* 1) гирифтани: The letter was received yesterday. Мактубро дина гирифтанд. 2) қабул кардан: His speech was well received by the audience. Суҳанронии вай аз тарафи ҳозирин хуб қабул гардид.

receiver [ri:'si:və] *n* дарёфткунанда: He was the football award. Вай чоизаи футбол буд. 2) **radio-receiver**: He has a radio-receiver. Вай радиои 3) гӯшаки телефон: She received a call from her father. Вай гӯшаки телефонро гирифт.

receive attention маврид гирифтани қарор гирифтани; **receive a wound** захм гирифтани; **receive a blow** зарба гирифтани.

recent [ri:'sɪnt] *a* тоза, янги, яқин.

recently [ri:'sɪntli] *adv* ба наздикӣ;

until recently то ба қариб ба наздик.

reception [ri:'sepʃn] пазируӣ, меҳмонӣ.

recess [ri:'ses] *n* танаффус (маҷлис), амер. таътил; танаффус (мактаб).

recession [ri:'seʃən] *n* касодӣ, пастравӣ: economic recession пастравии иқтисодӣ.

recipe ['resipi] хӯрокпазӣ.

recipient [ri:'sɪpiənt] *a* дарёфткунанда, пазируанда.

reciprocal [ri:'sɪprəkəl] мутақобил, дучониба, reciprocal kindness меҳмонӣ тараф;

reciprocal pronoun мутақобил.

reciprocate [ri:'sɪprəkeɪt] мутақобил кардан; ба расидан.

recital [ri:'sɪtəl] *n* 1) қисса, гузориш; бозгӯӣ, танҳонавозӣ, сароӣ, қиссаи дoston, бозгӯфт, шарҳ, **poetry recital** шаби назм.

recitation [ˌresi'teɪʃən] зикр, баён.

phet ['prəfɪt] *n* пайгамбар, па-
расул, набӣ; *мач* доно ва хи-
нд.

proportion [prə'pɔ:ʃn] *n* 1) таносуб,
т: This drawing lacks proportion.
ин расм таносуб риоя
нааст. 2) *pl* андоза, дараҷаи ан-
д. He saw a building of large pro-
ns. Вай бинои андозаи азим
ро дид. 3) аҳамият, бахш: Only
ll proportion of this land can be
d. Фақат баҳши хурди ин за-
ро барои киштукор истифода
н мумкин.

proportional [prə'pɔ:ʃənl] *a* мутано-
орои таносуб, баробар.

proposal [prə'pəʊzəl] *n* пешниҳод.

propose [prə'pəʊz] *v* пешниҳод
н: He proposed a resolution. Вай
еро пешниҳод кард. 2)
иҳод (*издивоч кардан; to sb - ба*
н: He proposed to Mary. Вай ба
пешниҳоди издивоч кард. 3)
кардан, мақсад доштан, ният
н: I propose to go to London on
day. Ман пешниҳод мекунам, ки
душанбе ба Лондон равам.

proposition [prə'pɔ:zɪʃn] *n* 1)

иҳод; 2) хар чизи
иҳодшуда (*тарҳ, нақша, барии*
the suggested proposition was re-
тарҳи пешниҳодшуда рад шуд.

proprietor [prə'praɪətə] *n* соҳиб,
к, доранда.

propose [prə'pəʊz] *n* насп.

prosecute [prə'sɪkju:t] *v* 1) ба поён
дан. иҷро кардан, дунбол кар-
2) пайғирӣ кардан, таъқиби
ӣ кардан.

prospect ['prɒspekt] 1. *n* 1) манзара,
т: From the top of the hill there is
atiful prospect over the valley. Аз
тенна манзараи зебои водӣ
н мешавад. 2) *od. pl* дурнамо,
н ва пешбинҳои оянда, умеди
и чизе, умеди комёбӣ дар амре:
pects for success were not very

bright. Умеди ӯ ба комёбӣ он қадар
дурахшон набуд.

2. *v* тадқиқ кардан, муваффақ шу-
дан.

prosper ['prɒspə] *v* комёб шудан;
сарватманд шудан.

prosperity [prɒs'perɪtɪ] *n* шукуфой,
муваффақият, комёбӣ, пешрафт,
ранак.

prosperous ['prɒspərəs] *a* комёб,
муваффақ, шукуфо, обод, пурравнак:
a prosperous country як кишвари
обод.

protect [prə'tekt] *v* химоя кардан,
хифз кардан, ниғаҳдорӣ кардан
(*against/from - аз*)

protection [prə'tekʃn] *n* химоят,
хифз, муҳофизат (*against/from - аз*);
паноҳ;

to be under person's protection дар
паноҳи касе будан, тахти химояти
касе будан.

protective [prə'tektɪv] *a* муҳофизавӣ,
муҳофиза, муҳофизакунанда.

protector [prə'tektə] *n* нигоҳдор,
нигоҳбон, пуштибон, хомӣ, сарпа-
раст.

protest ['prəʊtest] 1. *n* эътирози
расмӣ: Their protest was ignored.
Эътирози онҳо рад гардид.

in protest бо нишони эътироз;

to make a protest эътироз кардан;

2. *v* [prə'test] эътироз кардан: They
protested to the chairman. Онҳо ба
раискунанда эътироз карданд.

proud [praʊd] *a* мағрур, такаббур,
сарбаланд, пурифтихор;

to be proud of sth/sb ифтихор кардан
(*бо чизе, аз касе*); мағрур будан: He
was proud of his wealth. Аз дороии
худ мағрур буд. I am proud of him.
Ман бо ӯ ифтихор дорам

prove [pru:v] *v* (**proved; proved, prov-
en**) 1) исбот кардан, собит кардан,
далолат кардан: The exception proves
the rule. Истисно қоидаро собит ме-
кунад. 2) маълум шудан: The book

proved to be interesting. Маълум шуд, ки китоб хеле ачиб будааст.

proven ['pru:vən] *p. p. аз prove.*

proverb ['prɒvə:b] *n* зарбулмасал, масал, гуфтори хикматона, макол.

provide [prə'vaɪd] *v* 1) таъмин кардан, омода кардан (*with sth - бо чизе*): He was provided with everything he needed. Вай бо хамаи чизҳои зарурӣ таъмин гардида буд. 2) чора дидан (*against - ба муқобили*); пешбинӣ кардан (*for sth - чизеро*): The treaty provides for that possibility. Шартнома ин гуна имкониятро пешбинӣ мекунад.

provided [prə'vaɪdɪd] 1. *past ва p. p. аз provide*

2. *сj* дар сурате ки, ба шарте ки, агар: I'll go, provided you go too. Ман меравам дар сурате ки шумо ҳам равед.

providing [prə'vaɪdɪŋ] 1. *pres. p. аз provide.*

province ['prɒvɪns] *n* иёлат, вилоят, музофот.

provision [prə'vɪʒn] *n* 1) таъминот: the provision of water таъмини об; 2) *шч. pl* озука: The ship had provisions for one month. Кишти захираи якмоҳаи озука дошт. 3) чораҳои бехатарӣ: to make provision against a surprise attack ба муқобили ҳучуми ногаҳонӣ чораҳои бехатарӣ дидан; 4) шарт, банд, модда (*шартнома ва ғ.*): according to the provisions of the agreement мувофиқи моддаҳои шартнома.

provisional [prə'vɪʒənl] *a* муваққатӣ, муваққат: a provisional government ҳукумати муваққатӣ.

provocation [ˌprɒvə'keɪʃn] *n* 1) ангишиш, ангехтан: He gets angry at the slightest provocation. Бо ангишиши ночиз ба қаҳру ғазаб меояд. 2) игво, фитна: acts of provocation амалиёти игвогарона.

provocative [prə'vɒkətɪv] *a* 1) густохона, беадабона: provocative

behavior рафтори бе
игвогарона, фитнаангез
tive remark мулоҳизаи ф

provoke [prə'vɒk] *v*
тан, ба ғазаб андохтан
laughter ханда барангез
додан, фитна ангехтан
riot барои шӯриш игво
provoke to anger хашми
хашму ғазаб барангехтан

provost ['prɒvɒst] *n* а
донишгоҳ/ донишкада.

proximate ['prɒksɪmɪt] *a*
рин; пайваста; бифосила,
тақрибӣ, тақрибан дуруст

proximity [prɒk'sɪmɪtɪ]
карибӣ

prudent ['pru:dənt] *a*
бомулоҳиза.

psychological [saɪ'kɒ
равонӣ, психологӣ, рӯҳӣ

psychology [saɪ'kɒ
равоншиносӣ, психологи

pub [pʌb] *n* майхона, п
pub [pʌb] *n* (кӯтоҳ аз

lished, publisher, publishing

public ['pʌblɪk] 1. *a*
чамъият, ҷомеа: to appea
lic ба чамъият муроҷиат

world public ҷомеаи ҷаҳон
in public дар пешии ум
оммавӣ;

2. *a* 1) чамъия
ҳамагонӣ: a public fig
чамъиятӣ; public opin
ҷомеа; 2) миллӣ: pub

идҳои миллӣ; 3) давлат
public library китобхона

умумӣ, ҳамагонӣ: to
ошкор кардан; pu

тандурустӣ;
public house маҳали умум

public life зиндагии сиёсӣ,
public service хизмати дав

public services хизматҳои
public school 1) макта

хусусӣ дар Англия барои

15-16 то 18 сола. 2) амер. мак-
и ибтидой ва миёнаи бепули
атӣ.

publication [ˌpʌblɪ'keɪʃn] *n* 1) нашр,
шоир: табъ ва нашр: the publica-
of the results of the election
шоори натиҷаи интиҳобот; 2)
рия: an official publication
рияи расмӣ.

publicity [ˌpʌblɪ'sɪtɪ] *n* 1) ошкор,
корбаёнӣ; 2) таблиғот: The book
given wide publicity. Китобро
таблиғу таъриф карданд.

publicize [ˌpʌblɪsaɪz] *v* таблиғот
дан. огоҳӣ кардан, эълон кардан.

publish [ˈpʌblɪʃ] *v* ба иттилои мар-
расондан, нашр кардан, чоп
дан, интишор кардан.

publisher [ˈpʌblɪʃɚ] *n* ношир.

publishable *a* қобили нашр.

pudding [ˈpuːdɪŋ] *n* пудинг, ширинӣ
зи таом).

puddle [ˈpʌdl] *n* кӯлмак.

Puerto Rico [ˈpwɜːtoʊˈriːkoʊ] *n* Пу-
о-Рико.

puff [pʌf] *1. n* пуф, дуд ва ё губор:
uff of wind blew off his hat. Шамол
ошахро бурд.

2. v нафас кашидан: She puffed as
climbed the stairs. Ҳангоми бо
апоя баромадан вай вазнин нафас
кашид.

puff out бод кардан, пуф кардан.

pull [pʊl] *1. n* кашиш, ларзиш,
биш: He gave a pull at the rope.
ресмонро чунбонд.

2. v 1) кашидан: The horse was
ling a heavy cart. Асп аробаи ваз-
ро мекашид. 2) ба тарафи худ
идан: She pulled him by the sleeve.
аз остинаш кашид.

pull down вайрон кардан (*бино*):
old house has been pulled down.
нон кӯхнаро вайрон карданд.

pull out берун кашидан; кандан
дон): They tried to pull the car out
the mud. Онҳо ҳаракат мекарданд

автомобилро аз лой бароранд. I
pulled my tooth. Ман дандонамро
кандам.

to pull oneself together худро ба даст
гирифтан;

to pull together ҳамкорӣ кардан.

pullover [ˈpʊl,əʊvə] *n* пирохан.

pulse [pʌls] *n* набз;

to feel sb's pulse набзи касеро
санҷидан;

to ster one's pulses хуни одамро ба
чӯш овардан; қаҳри касеро овар-
дан.

pump [pʌmp] *1. n* насос; The pump
supplied water from a deep well. Насос
аз чохи чуқур об мекашид.

2. v кашидан: Water for the fields
was pumped from the river. Обро ба-
рои сахро аз дарё мекашиданд.

pumpkin [ˈpʌmpkɪn] *n* каду; маҷ.
одами калахушк, калакаду, нодон.

punch I [ˈpʌntʃ] *1. n* зарби мушт: He
gave him a punch on the nose. Ба би-
нияш бо мушт зад.

2. v мушт задан: During the fight
he was punched in the eye. Ҳангоми
задухӯрд ба чашмаш мушт заданд.

punch II [ˈpʌntʃ] *v* сӯроҳ кардан:
The conductor punched his ticket.
Кондуктор чиптаашро сӯроҳ кард.

punctual [ˈpʌŋktʃuəl] *a* дакик,
вақтшинос, хушқавл.

puncture [ˈpʌŋktʃə] *1. n* сӯроҳ,
сӯроҳшуда

2. сӯроҳ кардан/шудан.

punish [ˈpʌnɪʃ] *v* ҷазо додан, танбех
додан (*with/by sth - касеро; for sth -
барои чизе*).

punishment [ˈpʌnɪʃmənt] *n* ҷазо,
танбех.

pupil I [ˈpjuːpl] *n* талаба, шогирд,
донишомӯз: He was a bright pupil.
Вай талабаи боистеъдод буд.

pupil II [ˈpjuːpl] *n* мардумаки
чашм: The pupil gets larger in dark-
ness. Дар торикӣ мардумаки чашм
калон мешавад.

puppet ['pʌpɪt] *n* лӯбат, лӯхтак: маҷ. лӯхтакмонанд: a puppet government хукумати лӯхтакмонанд.

puppy ['pʌpi] *n* (*pl* puppies) сағбача, сагак; маҷ. чавони худнамо ва нодон

purchase ['pɜ:tʃəs] 1. *n* харид, харидорӣ: She had a few purchases to make in that store. Дар он мағоза ба вай якчанд чиз харидорӣ кардан лозим буд.

2. *v* харидан, харидорӣ кардан: He purchased a car. Вай автомобил харид.

purchasing power кудрати харидорӣ.

pure [pjʊə] *a* 1) холис, пок тамиз, асл (*нажод*), беолоиш: They drank pure water from a spring. Онҳо оби тозаи чашмаро нӯшиданд. 2) сирф, вижа, пурра: What they are saying is pure imagination. Хар чизе, ки онҳо мегӯянд сирф хаёлот мебошад.

pure blooded покнажод, дорои хуни пок.

purely ['pjʊəli] *adv* комилан, пурра.

purity ['pjʊəriti] *n* тозагӣ, покӣ, софӣ. покдоманӣ.

purify ['pjʊərifai] *v* пок кардан, шустан.

purple ['pɜ:pl] *a* 1) ранги аргувонӣ, кирмизӣ, сурхи баланд: He became purple with rage. Аз хашм суп-сурх шуд. 2) ранги кабуд: He turned purple with cold. Аз хунуки кабуд шуда буд.

purpose ['pɜ:pəs] *n* қасд, азм, манзури мақсад, ҳадаф; **on purpose** қасдан.

purposely ['pɜ:pəsli] *adv* қасдан, ба мақсади.

purge [pɜ:] *v* хур-хур кардан (*гурба*).

purse [pɜ:s] *n* киса, чайб, кисаи пул, кифи пул, кифи чайбӣ; *амер.* сумкачаи занона.

pursue [pɜ:'sju:] *v* таъкиб кардан, дунбол кардан, пайравӣ кардан, гузарондан;

to pursue a policy сиёсатро қардан.

pursuit [pɜ:'sju:t] *n* пайгир, дунбол: in the pursuit of fox дар таъкиби рӯбох; 2) in the pursuit of this purpose ба ҳақиқат барои ин мақсад.

push [puʃ] 1. *n* тела, тӯқ: He gave the door a push. Тӯқ ба тела дод.

2. *v* 1) тела додан: He pushed him into the room. Ӯ ӯро ба хона тела дод.

to push away аз пеши худ ҷудо кардан: She pushed the plate away. Вай табақро аз пеши дод. 2) зер кардан: He pushed the ton. Вай тугмачаро зер кардан.

to push one's way ба худ роҳ кардан.

pussy, pussy-cat ['pʊsi,

'kæt] гурба, гурбача, пишак, пурра.

put [put] *v* (**put; put; press**) 1) мондан, гузоштан: He put the book in its place. Вай китобро ба ҷой монд. He put the resolution to the vote. Вай қарорро ба овоздиҳӣ қарор дод. 2) қарор кардан: They put the paper. Вай дар рӯзи қарор дод. 3) қарор кардан: They put his name on the list. Вайро дар табакани қарор дод. 4) қарор кардан: He put it frankly. Ӯ ба раҳимӣ гуфт.

to put an end to sth хотима ба чизе;

to put aside қанор гузоштан; to put aside a book китобро қанор гузоштан; to put aside one's work қарор кардан;

to put away гундоштан, дунбол кардан: She washed the dishes and put them away. Вай табакхоро шуст ва қарор дод.

to put down 1) фуқардор кардан: Put down your pens. Қаламонед. 2) навиштан: Put down your name and address. Нависед суроғаашро нависед. 3)

кардан: The revolt was put forward. Шӯриш хобонда шуд.
 put forward пешниҳод кардан: He put forward a new proposal. Вай пешниҳод нав пешниҳод кард.
 put off мондан, гузоштан, мавкуф кардан: The meeting was put off till Monday. Ҷаласа то рӯзи чумъа мавкуф монда шуд.
 put on 1) либос пушидан: He put on a warm coat. Вай камзули гармашро пушид. 2) изофа кардан (*вазн*): I put five pounds. Панҷ паунд изофа кардам. 3) даргирондан: She put on a light. Вай барқро даргиронд.
 put out 1) баровардан, дароз кардан: He put out his hand. Вай дасташро дароз кард. 2) хомӯш кардан: He put out the candle. Вай шамъро хомӯш кард.
 put up 1) бардоштан: He put up his tent. Вай дасташро бардошт. 2) қиёмондан, сохтан: They put up a tent. Онҳо чодир шинонданд.
 put up at истодан, қарор гирифтан: They put up at a hotel. Онҳо дар хонаи хона қарор гирифтанд.
 put up with тоб овардан, бардошт кардан, таҳаммул кардан: He could not put up with it any longer. Дигар то бардошт карда наметавонист.
 puzzle ['pʌzl] 1. *n* муаммо, чистон: He could not solve this puzzle. Ман ин муамморо ҳал карда натавонистам.
 2. *v* ошуфта кардан, гич кардан, ранг кардан, ба ҳайрат андохтан: She was puzzled by her reply. Ҷавобашро ба ҳайрат андохт.
 puzzle over sth майна об кардан.
 Pyjamas [pɹə'dʒɑ:məz] *n* (*бо фак. ш.* *ҷејод*) пижама, либоси хоб.
 Pyongyang ['pjə:ŋ'ja:ŋ] *n* ш Пхеняң.
 Pyramid ['pɹɪəmɪd] *n* пирамида.

~ * ~

Q q

Qatar ['kʌtɑ:] *n* Қатар (*қишваре дар халиҷи Форс*).

quack [kwæk] *v* қот-қот кардан (*садои мурғобӣ*).

qualification [kwɔlɪfɪ'keɪʃn] *n* 1) маҳлудият; шарт, қайд, қайду шарт: Their proposal was accepted without qualification. Пешниҳоди онҳо бе ягон қайду шарт қабул шуд. 2) (*од. pl*) салоҳият, шоистагӣ, лаёқат, маълумот, ихтисос, таҳассус: He has the better qualifications. Вай таҳассуси баланд дорад.

without qualification бидуни қайду шарт.

qualified ['kwɔlɪfaɪd] 1. *past va p. p.* аз qualify;

2. *a* 1) салоҳиятдор, бозътибор: a qualified doctor духтури бозътибор; 2) соҳибмаълумот: a qualified teacher муаллими соҳибмаълумот;

highly qualified баландихтисос.

qualify ['kwɔlɪfaɪ] *v* (**qualifies; qualified**) 1) тайёрӣ дидан, тайёр шудан (*for sth - ба ҷизе*): He qualified for the job by studying at night. Шабона таҳсил карда ба ин кор тайёр шуд. 2) таҳассус гирифтан, диплом гирифтан: He qualified as an engineer. Вай дипломи муҳандисиро гирифтааст. 3) дигаргун кардан, мулоим кардан, кам кардан: She qualified her earlier remark. Вай қайдҳои пешинаашро мулоимтар кард. 4) маънидод кардан, тавсиф кардан, муайян кардан: He qualified this policy as dangerous. Вай ин сиёсатро хатарнок тавсиф кард.

quality ['kwɔlɪtɪ] *n* (*pl qualities*) сифат, хосият, хусусият, хислат: of good quality дорои сифати хуб.

quantity ['kwɔntɪtɪ] *n* (*pl quantities*) шумора, теъдод, микдор.

quarrel ['kwɔrəl] 1. *n* даъво, низоъ, муноқиша, чанчол (*about/over sth - барои чизе*): They have not been friends since that quarrel. Пас аз ҳамон муноқиша онҳо дигар дӯст нестанд.

2. *v* (**quarrelled; quarrelling**) низоъ кардан, ситеза кардан, хӯрдагирӣ кардан, айбҷӯӣ кардан, чанчол кардан (*about/over sth - аз барои чизе*): They quarrelled over a trifle. Онҳо аз бораи ночизе айбҷӯӣ карданд.

A bad workman always quarrels with his tools. *Зарб.* ~ Нодон ба кори худ ҳайрон.

quart [kwɔ:t] *n* кварт (*дар Британия Кабир = 1/4 галлон = 1,14 л; дар ШМА = 0,95л*).

quarter ['kwɔ:tə] *n* 1) чоряк: a quarter of a melon чоряки харбуза; a quarter past two чоряк пас аз ду (*соат*); 2) марказ, маҳал, бахш (*шаҳр*): residential quarters маҳаллаҳои истиқоматӣ; 3) *pl* хона, қароргоҳ, манзил, маскан: He has comfortable quarters. Вай манзили бароҳат дорад. 4) (*од. pl*) доираи шахсони муайян; influential quarters доираҳои бонуфуз;

take up quarters хона кардан, манзил гирифтани, сокин шудан.

quarterly ['kwɔ:təli] 1. *n* маҷаллае, ки дар се моҳ як маротиба мебарояд: This magazine is a quarterly. Ин маҷалла дар се моҳ як маротиба мебарояд.

2. *adv* як бор дар се моҳ, ҳар сол чор бор, семоҳа: The meetings occurs quarterly. Ҷаласаҳо дар се моҳ як бор баргузор мешаванд.

queen [kwɪ:n] *n* малика, зани подшоҳ, шоҳбону.

queer [kwɪə] *a* аҷиб, аҷоиб ва ғароиб, ғайриоддӣ;

to feel queer беҳолӣ ҳис кардан.

quench [kwentʃ] *v* нишонидан, фуру нишонидан (*ташнагӣ*), хомӯш кардан (*оташ*); хафа кардан.

quest [kwest] *n* ҷустуҷӯ, талош, талаб, бозҷӯӣ.

question ['kwestʃən] 1. *n* пурсиш: Ask me no questions, please. Надиҳед. 2) мушкилот, масъала: economic and social questions маъишӣ ва иқтисодӣ ва иҷтимоӣ;

in question мавриди баҳс, масъала: a person in question шахсе, ки мавриди баҳси бораи он меравад;

out of the question ғайриимомкин, берун аз мавзӯ: The question is (that)... *Ғанҷи дӯстӣ...*

2. *v* 1) истинток кардан, шубҳа додан, пурсидан: The student questioned the teacher. Донишҷӯи ӯро ба шубҳа дод. 2) шубҳа додан, шубҳа андохтан: The student questioned the sincerity of his friend. ӯ шубҳа дод ба доғи рафти дӯсти. Нисбати қалбӣ будани сӯишгарӣ ба шубҳа карданд.

question-mark ['kwestʃən] *n* аломати савол (?).

queue [kju:] 1. *n* навбат, қатор: standing in a queue. Вай дар қатори меистод.

2. *v* навбат истодан (*қатори*): We queued up for half an hour. Мо ним соат дар навбат истодем.

quick [kwɪk] 1. *a* 1) тез: a quick reply ҷавоби ғайриоддӣ; 2) quick workman коргари тез: a quick mind зинда, серҳаракат: a quick reply кӯдаки серҳаракат;

Be quick about it! Зуд бошед!

2. *adv* тез, зуд: Please come quickly. Лутфан, зудтар биёед!

quicksilver ['kwɪk,sɪlvə] *n* қувиқсильвер.

quiet ['kwaɪət] 1. *n* оромӣ, сукут: They enjoyed the quiet life in the country. Онҳо аз оромии ҷаҳон лаззат мебарданд.

2. *a* осуда, ором, хомӯш: He lived in a quiet neighbourhood. ӯ дар муҳити ором зиндагӣ мекард. **(Be) quiet!** Ором шавед! набардоред!

etly
 of quiet бекароп;

3. *v* ором шудан (*иш.* **quiet down**):
 quiet down, please. Лутфан, ором

вед.
 quietly ['kwaiəθli] *adv* оромона,

иста.
 quilt [kwilt] *n* болопӯш.

quit [kwit] *v* (**quitted; quitting**) 1)

рк кардан, баромадан: He **quitted**

room in anger. Вай хонаро бо

хру газаб тарк кард. 2) даст каши-

н аз, партофтан, катъ кардан, бас

рдан. He **decided to quit his job**. Вай

дор дод, ки корро партояд.

quite [kwait] *adv* 1) комилан,

куллӣ, тамоман, саросар: I **quite**

agree with you. Ман комилан бо шу-

хамфиқр ҳастам. 2) зиёд, хеле: It

took **quite a long time**. Ин амр вақти

ле зиёд гирифт.

quiver ['kwivə] *v* ларзидан, такон

рдан, ларзондан, такон додан.

quiz [kwiz] *n* (*pl* **quizzes**)

волинома, гурӯҳи саволҳои

нчишӣ.

quota ['kwəutə] *n* саҳмия, саҳм,

ота, имтиёз.

quotation [kwəu'teɪʃn] *n* иқтибос.

quotation marks [kwəu'teɪʃnma:ks] *n*

аломати нохунак (" ").

quote [kwəut] *v* 1) иқтибос овар-

дан; 2) нақл кардан, зикр кардан.

~ * ~

R r

rabbit ['ræbɪt] *n* харгӯш

race I [reɪs] 1. *n* 1) пойга,

мусобиқаи давидан; a car race пойгаи

автомобилронӣ; horse race

аспдавонӣ; 2) дунболагирӣ,

шитобгирӣ: an armament race

мусаллаҳшавии бошитоб; a race for

power мубориза барои ҳокимият;

His race is run. Зиндагиаш сипарӣ

шуд ё пояш лаби гӯр аст.

2. *v* 1) мусобиқа кардан, давидан,

дар мусобиқа ширкат кардан: Let's

race to see who gets to the school first.

Биёед медавом ва мебинем, ки яқум

ба мактаб мерасад. 2) босуръат гу-

заштан: The car **raced** past the farm.

Автомобил босуръат аз пеши ферма

гузашт.

race II [reɪs] *n* 1) нажод, пӯст: the

white/ black race нажоди сафед/ сиёҳ;

2) қабила, тоифа, қавм, табақа; суло-

ла, насл, авлод: the human race қавми

одамӣ;

race hatred адовати нажодӣ.

racial ['reɪʃəl] *a* нажодӣ.

racialist ['reɪʃəlɪst] *n* нажодпараст.

racism ['reɪsɪzəm] *n* нажодпарастӣ.

racist ['reɪsɪst] = racialist.

rack [ræk] *n* 1) чои либосовезӣ: a

hat rack чои кулоҳовезӣ; 2) раф,

тоқча; охур: He put his suitcase up on

the rack. Вай чомадонашро болои

раф гузошт.

racket I ['rækɪt] *n* 1) чанҷол, ғало-

ғула, ҳайоҳуй: the racket to the students

lunchroom ғалоғулаи ошхонаи дониш-

чӯён; 2) кочок, фиреб: narcotics racket

кочоки маводи муҳаддир.

racket II ['rækɪt] *n* чавгон (барои

бозии теннис, бадминтон ва ғ.),

ракетка;

raccoon [rə'ku:n] *n* рокун, снот

(ҳайвоне аз зоти хирс).

radar ['reɪdə] *n* радар (*дастгоҳи махсус, ки мавҷҳои электромагнитӣ истифода мебарад*).

radiant ['reɪdiənt] *a* пурчило, дурахшанда, нурафшон, нуронӣ.

radiation [ˌreɪdɪ'eɪʃn] *n* нурафшонӣ, барк, чило, равшанӣ, радиатсия.

radiator ['reɪdiəɪtə] *n* радиатор; гармотоб.

radical ['rædɪkl] 1. *n* радикал (*сиёсатмадори ифротӣ, тарафдори ишлоҳоти асли*);

2. *a* ифротӣ, радикалӣ, асли, асосӣ.

radii ['reɪdiə] *pl* аз **radius**.

radio ['reɪdiəʊ] *n* радио (*ишқ. radio-set*): by radio, on/over the radio тавассути радио, аз радио.

radish ['rædɪʃ] *n* редиска, шалғамча, шалғамчай сурх,

radius ['reɪdiəs] *n* (*pl radii*) радиус, шуоъ, доира, худуд.

raft [rɑ:ft] *n* амад, сал.

rag [ræg] *n* 1) латга: He cleaned the car with a rag. Вай автомобилро бо латга тоза кард. 2) *pl* чанда, либоси дарида: The beggar was dressed in rags. Гадо либоси дарида дошт.

rage [reɪdʒ] 1. *n* хашм, ғазаб асабоният: His voice was quivering with rage, Овозаш аз ғазаб меларзид.

to fly into a rage ба хашм/ғазаб омадан;

2. *v* 1) хашмнок шудан, ба ғазаб/хашм омадан, асабонӣ шудан (*at/against - нисбати*): He raged at the man who had insulted his friend. Нисбати марде, ки дӯстанро озор дода буд, хашмнок шуд. 2) ваҳшиёна амал кардан, тугён кардан (*тӯфон, касалӣ ва ғ.*): The storm has been raging for three days. Тӯфон се рӯз боз тугён мекард.

ragged ['ræɡɪd] *a* жанда, кӯҳна, пор-пора.

ragtime ['ræɡtaɪm] *n* мусикии зарбӣ (мусикии сиёхпӯстони Америка, ки

дар аввали қарни XIX омада, яке аз заминаҳои ба шумор меравад.).

raid [reɪd] *n* тохту ҳамлаи ногаҳонӣ.

rail [reɪl] *n* 1) дастанд Hold on to the rail. капед. 2) релс, хати рох train stopped because a ken. Қатор истод, зеро д оҳан шикаста буд.

by rail тавасути роҳи оҳан

railing ['reɪlɪŋ] *n* мар қатора.

railroad ['reɪlrouəd] *n* оҳан.

railway ['reɪlweɪ] *n* роҳи

rain [reɪn] 1. *n* борон: rain. Борон бориданӣ аст.

2. *v* it rains; it is raining меборад.

It rains cats and dogs. Зар сел меборад.

a rain of kisses бӯсаҳои пар **rain or shine** чӣ борон бо тоб.

rain drop қатраи борон.

rainbow ['reɪnbəʊ] *n* ра камони Рустам.

raincoat ['reɪnkəʊt] боронӣ.

rainy ['reɪnɪ] *a* (rain боронӣ, серборон, сербор

raise [reɪz] *v* 1) бал

бардоштан: She slowly head. Вай оҳиста-оҳист

бардошт. 2) бардоштан, to raise wages музди ме

кардан; 3) парвари (растанӣ, ҳайвонот, пар

бият кардан, калон кард ба воя расондан: She rai

dren. Вай панҷ фарзандре дааст. 4) ба вучуд овар

mark raised suspicion. шубҳа ба вучуд оварданд

to raise a blockade бардоштан/ рафъ кардан.

reputation [ˌrɛpjuː'teɪʃn] *n* шӯҳрат,
 репутация; репутация

the reputation of машхур будан

request [rɪ'kwest] 1. хоҳиш, илти-
 ҷархост такозо, хоста, таманно:

request was granted. Хоҳиши вай
 ҷарди.

by request мувофиқи хоҳиш;

requested them to take care of the
 ҷарди. **ld.** **Az onho** хоҳиш кард, ки

кард нигоҳубин кунанд.

presence is requested. Ҳузури
 мо хоҳиш карда мешавад.

require [rɪ'kwaɪə] *v* 1) талаб кардан

(*sb - аз кас.*): **He did all that was**

required of him. Ҳамаи он чизеро, ки

вай талаб гардида буд, иҷро кард.

дозим доштан, зарурат доштан,

ғиёҷ доштан, хостан: **We require**

ta help. Ба мо кӯмаки иловагӣ

зим аст.

required дар мавриди зарурӣ;

then required вақте зарур бошад,

нигоми зарурат.

requirement [rɪ'kwaɪəmənt] *n*

такозо, эҳтиёҷ, ниёз, ниёзмандӣ, ло-

ма.

rescue [ˈreskjʊ:] 1. *n* начот,

қутқонӣ: **The rescue of the flood vic-**

is was accomplished rapidly. Начоти

қутқонидани обхезӣ зуд ба итмом

сид.

go/come to the rescue барои начот

қутқонӣ/барои кӯмак омадан;

2. *v* раҳой додан, начот додан,

қутқон кардан, раҳонидан, халос

қилдан: **The passengers were rescued**

in the sinking ship. Мусофирон аз

қаштии гаркшудаистода начот дода

қилдан.

rescue mission гурӯҳи начот.

research [rɪ'sɜ:tʃ] 1. *n* пажӯҳиш,

таҳқиқ. **ковиш, тадқиқот, ҷустуҷӯ;**

таҳқиқоти илмӣ-таҳқиқотӣ: **a research**

project корманди илмӣ, муҳаққиқ;

2. *v* таҳқиқ кардан, тадқиқ

кардан, ҷустуҷӯ кардан, чизеро мав-
 риди таҷхис ва ковиш қарор додан,
 бозрасӣ кардан.

resemblance [rɪ'zem'bləns] *n*

шабоҳат, ҳаммонандӣ, ташбеҳ,

ҳамшаклӣ, муқоиса, хусусияти

зоҳирӣ.

resemble [rɪ'zembl] *v* ҳаммонанд

кардан, ташобеҳ доштан, монанд

будан, муқоиса кардан бо.

resent [rɪ'zent] *v* ранҷидан; ҷашм-

гин шудан, изхори ранҷиш кардан,

ҳафа шудан.

resentment [rɪ'zentmənt] *n* ранҷиш,

ҷашм.

reservation [ˌrezə'veɪʃn] *n* 1) хифз,

захира, бандқунӣ, нигоҳдории ҷой,

таъини ҷой аз пеш, пешгирифт,

қанорагузорӣ: **Hotel reservations**

were made. Ҷойҳо дар меҳмонхона

таъин шудаанд. 2) қайду шарт,

шарҳ, эзоҳ: **The plan was accepted**

without reservation. Нақша бе ягон

қайду шарт пазируфта шуд. 3) ре-

зерватсия (*ҷойҳои махсус, ки аҳолии*

таҷҷой маҷбуран ба он ҷо кӯчонда

мешуданд).

Indian reservation резерватсияи

хиндуҳои Амриқа.

reserve [rɪ'zɜ:v] 1. *n* 1) эҳтиёт; захи-

ра, пасандоз, андӯхта: **The city's re-**

serve of water was low. Захираи оби

шаҳр кам буд. 2) мамнӯъгоҳ: **This**

park is one of the national forest re-

serves. Ин боғ яке аз мамнӯъгоҳҳои

ҷангалҳои миллӣ мебошад.

2. *v* 1) пасандоз кардан, нигоҳ

доштан, эҳтиёт кардан, захира

кардан: **He reserved his strength for**

the climb. Вай барои ба кӯҳ барома-

дан қувва захира мекард. 2) банд

кардан, пешакӣ фармоиш додан: **to**

reserve a seat ҷойхоро пешакӣ банд

(ҷудо) кардан (*дар театр ва ғ.*);

reserve bank банки пасандоз;

reserve fund сармои эҳтиётӣ;

to reserve the right ҳуқуқеро нигоҳ

доштан;

в эхтиром/ гиromй доштан,
ром/ иззат кардан: I respect your
оп. Ман фикри шуморо эхтиром
нам.

respectable [rɪ'spektəbl] *a* фахрӣ;

тиром, шӯхратманд, мӯътабар,
тибор, бовикор.

respectful [rɪ'spektfʊl] *a* мӯхтарам.

respective [rɪ'spektɪv] *a* хос, марбу-

арбут ба .

respectively [rɪ'spektɪvlɪ] *adv*

фикан, дар навбати худ, ба тав-

увофик, ба таври муносиб.

respire [rɪ'spaɪə] *v* 1) дам задан,

ас кашидан, нафас гирифтан,
аси роҳат кашидан; 2) ба хуш
дан, ба худ омадан.

respite [rɪ'spaɪt] *n* мӯхлат, фурча,

ила, истироҳат, истироҳати кӯтоҳ
байни кор.

respond [rɪ'spɒnd] *v* маъсул будан,

х додан, ҷавоби пас додан, му-
ба кардан, таъсир кардан (*to sth*
chize).

response [rɪ'spɒns] *n* посух, ҷавоб,

кати мутақобил.

responsibility [rɪ'spɒnsə'bɪlɪtɪ] *n* (*pl*

responsibilities) 1) ҷавобгарӣ,

удият: I take full responsibility for

action. Ман барои ин амал

бгариӣ пурраро ба зиммаи худ

грам. 2) уҳда, уҳдадорӣ, замонат:

has many responsibilities. Вай

лорӣ зиёд дорад.

responsible [rɪ'spɒnsəbl] *a* масъул,

бӣ, мутасаддӣ, уҳдадор, масъу-

лор (*to sb - дар неши кәсе; for sth*

doi chize).

rest I [rest] **I.** *n* истироҳат,

рат: The hikers stopped for a brief

Сайёҳон барои истироҳати

х истоданд.

v 1) истироҳат кардан, дам ги-

тан, хобидан: She rested for half

hour. Вай ним соат дам гирифт.

arms rested on the table. Дастҳояш

миз меҳобиданд. 2) истироҳат

додан, дам додан: He stopped for an
hour to rest his horse. Вай ним соат
истод то аснашро дам дихад. 3) таъя
кардан, истинод кардан: The case
rests on the following facts. Парванда
ба санадҳои зерин таъя мекунад.

rest II [rest] *n* the rest бақия,
монда, боқимонда: The rest of the
students are taking the trip next week.

Боқимондаи донишҷӯён ба саёҳат
хафтаи оянда мераванд.

to set at rest осуда кардан;

you may rest assured метавонед мут-
маин бошед.

restaurant ['restərɒŋ] *n* ресторан,
тарабхона.

restless ['restlɪs] *a* бекарор.

restoration [,restə'reɪʃn] *n* истиқроп,
баркароркунӣ, тармим, ба шакли
қадимӣ ва аввала баргардондан.

restore [rɪ'stɔː] *v* 1) баргардондан,

пас гардондан: to restore the bor-
rowed books китобҳои гирифтаро пас
гардондан; 2) баркарор кардан: to
restore the status quo ваъзияти

мавҷударо баркарор кардан; 3) ба
шакли аввала баргардондан, таъмир
кардан: to restore an old picture акси

қадимаро таъмир кардан.

restore to health шифо додан.

restore to life зинда кардан.

restrain [rɪ'streɪn] *v* 1) нигоҳ

доштан, боздоштан, чилавгирӣ кар-
дан: to restrain from act of violance аз
амали зуроварӣ боздоштан; 2)

худдорӣ кардан: I could not restrain
my laughter. Натавонистам аз ханда
худдорӣ кунам.

restraint [rɪ'streɪnt] *n* худдорӣ,
нигоҳдорӣ.

restrict [rɪ'strɪkt] *v* маҳдуд кардан,
муҳтасар кардан.

restriction [rɪ'strɪkʃn] *n* маҳдудият,
ихтисор, кайд, шарт.

result [rɪ'zʌlt] **I.** *n* натиҷа, самара,
ҷавоби масъала, ҳосил: He was
pleased with the results. Вай ба
натиҷаҳо розӣ буд.

as a result дар натиҷа;

2. *v* натиҷа додан, ба натиҷае расидан: Nothing resulted from his efforts. Кӯшишҳои вай натиҷае надованд.

It results from the above that... Аз гуфтаҳои боло чунин натиҷа баромаяд, ки...

to result in ба поён расидан, натиҷа додан: It resulted in a quarrel. Ин амал бо ҷанҷол ба поён расид.

resultful [rɪ'zʌltfʊl] *a* натиҷабахш.

resultless [rɪ'zʌltləs] *a* бенатиҷа.

resume [rɪ'zju:m] *v* 1) бори дигар идома додан, аз нав оғоз кардан; 2) хулоса кардан, хулоса баровардан.

resumption [rɪ'zʌmpʃn] *n* идома, оғоз, шурӯъ, таҷдид.

retail ['ri:teɪl] *n* хурдафурӯшӣ, чакана: retail prices нархҳои чакана; **sail by retail** чакана фурӯхтан.

retain [rɪ'teɪn] *v* нигоҳ доштан, хифз кардан.

retaliate [rɪ'tæliət] *v* товон додан; қасос гирифтан; айни чизиро ба қасе баргардондан.

retaliation [rɪ,tæli'eɪʃn] *n* қасос; то-вон.

retaliatory [rɪ'tæliətəri] *a* ҷавобӣ; қасосӣ.

retard [rɪ'tɑ:d] *v* таъхир кардан, кунд сохтан, паст кардан (*неирафт ва ғ.*).

retardation [rɪ'tɑ:deɪʃn] *n* ақибмонӣ, таъхирандозӣ қафомонӣ (*инкишоф*).

retire [rɪ'taɪə] *v* 1) рафтан, пас рафтан, ақиб рафтан; He retired to his own room. Вай ба хонааш пас рафт. 2) ба нафақа баромадан, ба истеъфо баромадан: He retired at the age of 60. Дар синни 60 солагӣ вай ба нафақа баромад (*ё ба истеъфо баромад*). 3) канорагирӣ кардан, канора гирифтан.

retirement [rɪ'taɪəmənt] *n* 1) гӯшанишинӣ, танҳой, бознишастагӣ:

He lived in retirement. Ҳамчунин мекард. нафақа, ба нафақа/ истеъфо рафт: His retirement was from the school. Тамомӣ мақдари мадани вай ба нафақа афтод.

retort [rɪ'tɔ:t] *v* ҷавобӣ; ҷавобӣ ҳозир ва омадан: He retorted sharply. Ҳамаҷунин ҷавобӣ кардан (*ба ҷавобӣ таъна*).

retreat [rɪ'tri:t] 1. *n* 1) ақибравӣ; ақибравӣ: a hasty retreat ақибравӣ; 2) паноҳгоҳ: retreat паноҳгоҳ дар кӯҳҳо.

2. *v* ақибнишинӣ кардан, ақибравӣ кардан, пас гирифтан: The troops retreated. Ба қисмҳои ҳарбӣ ақиб нишинанд.

beat a retreat ақибнишинӣ кардан.

return [rɪ'tɜ:n] 1. *n* 1) баргашт: On his return he was asleep. Ҳангоми баргаштани ӯ бида ёфт. 2) баргардондан: I returned the book for the return of his book. Ӯ китобро баргардондани китобро хоҳиш кардан: in return дар ҷавоб;

Many happy returns of the day! Таввалуд муборак! Мавлуд бахуш! **return ticket** чиптаи рафтубаргашт.

2. *a* 1) бозгашт, баргашт: He returned my address суроғаи бозгашт; 2) ҷавобӣ: return match вохӯрии ҷавобӣ.

3. *v* 1) гаштан, пас гаштан: They did not expect to return soon. Онҳо интизор набуданд, ки ӯ зуд бармегардондан, пас додан, ақиб рафт: He returned the book to the library. Китобро ба китобхона баргардонд. 3) ҷавоб додан; иштирок додан: "No!" he returned cry. - ҷавоб дод вай бо қаҳру...

reunion [ri:'ju:niən] *n* мухталидшавӣ, бо ҳам омадан; таҷдиди васл.

reveal [rɪ'vi:l] *v* 1) ошкор кардан, вайдо кардан, зохир кардан: Never reveal my secret. Ҳеч гоҳ сирри маро ошкор накун. 2) маълум кардан, иб-
reveal кардан, нишон додан: His con-
ceal reveals great intelligence. Рафто-
sh акли бузург доштанаширо нишон
 диҳад.

reald religion мазхабе, ки ба василаи
 йгамбаре барои мардум омада
 да бошад.

revelation [ˌrevə'leɪʃn] *n* фошсозӣ,
 шкорсозӣ, ифшо, иброз, ваҳй, илхом.

revenge [rɪ'vendʒ] 1. *n* интиком,
 касос: There was revenge in his heart.
 Ҳай ташнаи интиком буд.

revenge барои касос;

take revenge касос гирифтан,
 интиком гирифтан (*on sb - аз касе; for*
- барои чизе);

2. *v* интиком гирифтан, касос ги-
 фтан: They swore to revenge the
 justice. Онҳо қасам хӯрданд, ки
 барои беадолатӣ касос мегиранд.

revenger [rɪ'vendʒə] *n*
 интикомгиранда.

revenue ['revɪnju:] *n* даромад, да-
 мади солона; state revenue дарома-
 молиёти давлатӣ.

reverse [rɪ'vɜ:s] 1. *n* баръакс, амали
 қисқис: He did the reverse what we ex-
 pected. Вай бар акси он ки мо инти-
 қисқис будем амал кард.

2. *a* чаппа, тарафи чаппа: the re-
 verse side of the moon тарафи
 намоёни моҳтоб;

3. *v* 1) баргардондан, акиб гар-
 дондан, қафо рондан: He reversed the
 car. Вай автомобилро қафо ронд. 2)
 баргардондан, пуштурӯ кардан:
 They reversed their policy. Онҳо сиё-
 сатанро дигар карданд.

review [rɪ'vju:] 1. *n* 1) таҷдиди на-
 зар, боздид, тарҳ, хулоса, тафсир: the
 review of current events хулосаи
 воқеаҳои ҳозир; 2) тақриз: a favour-
 able review of a book тақризи мусба-
 ба китоб;

to come under review омӯхта шудан,
 мавриди омӯзиши қарор гирифтан;

2. *v* 1) бори дигар дидан, боздидан:
 He reviewed his notes. Вай кайдхошро
 бори дигар дид. 2) таҷдиди назар кар-
 дан: to review the situation вазъиятро
 таҷдиди назар кардан; 3) тақриз на-
 виштан: The book has been reviewed
 favourably in several newspapers. Дар
 чанде аз рӯномаҳо оиди китоб
 тақризи мусбат навишта шуд.

reviewer [rɪ'vju:ə] *n* мунаққиди
 адабӣ.

revise [rɪ'vaɪz] *v* 1) ислоҳ кардан,
 таҷдиди назар кардан: He revised his
 opinion. Вай ақидаашро таҷдиди
 назар кард; 2) тақроп кардан, бори
 дигар хондан: She is revising for the
 examination. Вай барои имтиҳон
 тайёрӣ мебинад.

revision [rɪ'vɪʒn] *n* 1) боздид,
 таҷдиди назар, ислоҳ: a radical revi-
 sion of their policy таҷдиди назари
 қулли сиёсати ҳеш; 2) тақроп: He
 did some revision for the test. Пеш аз
 санҷиш вай мавзӯро тақроп кард.
 3) чопи тоза, чопи ислоҳшуда.

revival [rɪ'vaɪv] *n* эҳё; таквият.

revive [rɪ'vaɪv] *v* 1) зинда шудан,
 нерӯи тоза гирифтан; зинда кардан,
 нерӯи тоза додан: The photos revived
 many memories. Суратҳо хотиротам-
 ро зинда карданд. 2) ба хуш омадан,
 ба худ омадан: The fresh air soon re-
 vived him. Ҳавои тоза вайро тез ба
 худ овард.

revolt [rɪ'vəʊlt] 1. *n* ошӯб, шӯриш,
 исён, киём: They roused the people to
 revolt. Онҳо мардумро ба исён ҳезон-
 данд.

2. *v* шӯриш кардан, исён бардош-
 тан: The people revolted against the
 cruel dictator. Халқ ба муқобили дик-
 татори бераҳм бархест.

revolution I [ˌrevə'lu:ʃn] *n* инкилоб,
 ҳаракати инкилобӣ: the scientific and
 technological revolution инкилоби
 илмӣ-техникӣ.

revolution II [ˌrevəˈluːʃn] *n* гардиш: the revolution of the moon round the earth гардиши мах дар атрофи замин.

revolutionary [ˌrevəˈluːʃənri] 1. *n* (*pl* revolutionaries) инкилобчӣ: The revolutionaries attacked the dictator's palace. Инкилобиён ба касри золим хучум карданд.

2. *a* инкилобӣ: revolutionary ideas ақидаҳои инкилобӣ.

revolutionize [ˌrevəˈluːʃənaɪz] *v* тағйироти асосӣ ворид кардан, ба кулӣ тағйир додан; шӯриш кардан.

revolve [rɪˈvɒlv] *v* чархидан, чарх задан, гардидан, гардиш кардан, давр задан; тағйир додан, гирд гаштан.

revolver [rɪˈvɒlvə] *n* револьвер, хафттир, таппонча.

reward [rɪˈwɔːd] 1. *n* мукофот, инъом, чоиза: The soldier got a medal as a reward for valour. Аскар барои часорат медал мукофот гирифт.

2. *v* мукофотонидан, инъом додан; ба назар гирифтан: His patience was rewarded. Суботкориаш ба назар гирифта шуд.

Rhine, the [raɪn] *n* *δ*. Рейн.

rhino [ˈraɪnoʊ] *n* кӯтаҳ аз rhinoceros.

rhinoceros [raɪˈnɒsərəs] *n* каркадан.

rhyme [raɪm] 1. *n* 1) кофия: He could not find a rhyme for this word. Вай ба ин калима кофия пайдо кардан натавонист. 2) шеър: She made up a little rhyme. Вай шеъри хурде навишт.

2. *v* кофия сохтан; шеър гуфтан; ба назм даровардан, ба кофия даровардан, кофиядор будан: The word "leg" rhymes with "egg". Калимаи "leg" бо калимаи "egg" ҳамкофия аст.

rhythm [ˈrɪðəm] *n* вазн, мизон; маҷ. Кофия.

rib [rɪb] *n* кабурга; гӯшти кабурга.

ribbon [ˈrɪbən] *n* навор; тасма.

rice [raɪs] *n* биринҷ.

rich [rɪtʃ] 1. *n* *pl* the rich (ч. меояд) давлатманд, сарватдор the rich and the poor сарватдор камбағалон;

2. *a* 1) фаровон, бисёр (in sth - аз чизе): The country has many rich forests. Мамалакат аз ҷангалҳои хуб хосилхез. 2) хосилхез: rich fields хосилхез.

riches [ˈrɪtʃɪz] *n* (бо ф. ш. меояд) сарват, пул, мол, ҷавоҳирҳои ҷаҳон, силаи сарватмандӣ.

rid [rɪd] *v* (rid, ridden; ridden) халос шудан, раҳой ёфтани кардан, озод кардан, баргирдан (*of* - аз);

to get rid of халос шудан, озод кардан

ridden [ˈrɪdn] *p. p.* аз ride

riddle [ˈrɪdl] *n* чистон, раҳмат, раҳмат, шахси асроромез.

ride [raɪd] 1. *n* гардиш, савора, саворӣ (автомобил; велосипед ва ғ.ғ.): We had a good ride these days we take a ride into the country. Рӯзҳои якшанбе мо савораи хубро ба шаҳр меравем.

to go for a ride, to have a ride кардан, гардиш кардан, гаши кардан

2. *v* (rode; ridden) 1) саворӣ кардан: My father taught me to ride a horse. Падарам маро аспори саворӣ дод. 2) савор шудан (ба саворӣ): He jumped on his car and rode away. Вай ба автомобилаш савор шуда рафт. 3) ҳаракат кардан: The moon rode across the night sky. Моҳ дар осмон ҳаракат буд.

riders [ˈraɪdəz] *n* савора, аспори саворӣ

ridge [rɪdʒ] *n* сутунмӯҳра, каторкӯҳ, силсилакӯҳ: the ridges каторкӯҳҳои Помир

ridicule [ˈrɪdɪkjʊːl] 1. *n* истехзо, кори хандаовар, маҷ. бемаънигӣ;

2. *v* хандидан, ришхандидан истехзо кардан, масхара кардан

ridiculous [rɪ'dɪkjʊləs] *a* масхарао-
бехуда, пуч.

rifle ['raɪfl] *n* милтик, туфанг.

rift [rɪft] *n* харош, ковокӣ, шикоф,
роҳ, чок, даридағӣ, буридағӣ,

right I [raɪt] **1.** *n* 1) тарафи рост:

please sit on my right. Марҳамат аз
тарафи рости ман шинед.

the right аз тарафи рост;

the right ба тарафи рост;

(the Right) кувваҳои рост;

2. *a* рост: his right hand дасти
ошани;

3. *adv* ба тарафи рост, дар самти
рост: He turned right. Вай ба тарафи
рост рафт.

right II [raɪt] **1.** *n* 1) ҳуқуқ: the right
to work ҳуқуқӣ меҳнат; the right of
to work ҳуқуқи боздоштан ё манъ кар-

дан; **2)** ҳақиқат, адолат: to be right
тақбудан; to know right from wrong
тақро аз ноҳақ ҷудо карда тавони-

тан;

2. *a* 1) рост, дуруст, саҳеҳ: to take
the right road бо роҳи рост рафтани;

I think he is right. Ба фикрам вай ҳақ
тақст. **2)** рост (*кунҷ, ҳат*): at a right
angle кунҷи рост;

that's right. Дуруст.

to feel all right худро сихат ва
амолат хис кардан;

3. *adv* 1) дуруст: Has he guessed
right? Вай дуруст ҷавоб дод? **2)** рост:

to go right into the house. Рост ба хона
ро рафтани.

He was standing right in the middle of the hall.
Вай айнан дар мобайни хона меи-

стандани.

right here маҳз дар ҳамин ҷо;

right now/away маҳз ҳозир.

rightful ['raɪtful] *a* одил, боинсоф.

right-hand ['raɪthænd] *a* дар тарафи
дасти рост.

rightly [raɪtli] *adv* 1) айнан, дуруст,
тақрибан;

You acted rightly. Ҷамъи
Таври саҳеҳ: You acted rightly.

Шумо дуруст амал кардед. **2)**
қасдона, софдилона: He was pun-

ished, and very rightly so. Ҷамъи
доданд ва хеле одилона.

right-wing [raɪt'wɪŋ] *a* рост: right-
wing forces кувваҳои рост
(*реаксионӣ*).

rigid ['rɪdʒɪd] *a* сахт, дурушт,
мустваҳкам.

ring I [rɪŋ] **1.** *n* 1) ҳалқа, доира: She
wears a wedding ring. Вай ҳалқаи
арӯсӣ дорад. **2)** давра: They forged a
ring. Онҳо давра сохтанд. **3)** майдон,
арса, сахна: The clowns ran into the
ring. Масхарабозон ба сахна баро-

маданд.

ring II [rɪŋ] **1.** *n* занг, навозиш:
Did you hear a ring? Шумо зангро
шунидед?

2. *v* (**rang; rung**) **1)** занг задан: The
bell is ringing. Занг зада истодаанд. **2)**
(*шич. ring up*) бо телефон занг задан:
I'll ring you (up) tomorrow. Ман ба
шумо пагоҳ занг мезанам.

ring-finger [rɪŋ,fɪŋgə] *n* ангушти
сеюми даст (*ангушти беном*).

rink [rɪŋk] *n* майдони яхбозӣ.

rinse [rɪns] *v* бо об шуштан, ба об
пок кардан, шустан, шустушӯ кар-

дан.

riot ['raɪət] *n* ошӯб, шӯриш, фитна,
ғавго, доду бедод.

rip [rɪp] *v* (**ripped; ripping**) пора
кардан, даридан; пора шудан, ҷудо
шудан.

ripe [raɪp] *a* расида, пухта; амали
омода, қобили истифода; қомил,
қобил, болиғ, барқамол.

ripen ['raɪpən] *v* расидан, пухтан,
омада шудан, рушд кардан, болиғ
шудан.

rise [raɪz] **1.** *n* 1) баландӣ; пеш-
рафт, таракқӣ, афзоиш: a rise in the
road баландии роҳ; a rise in wages
афзоиши музди меҳнат; **2)** сарчашма,
манбаъ, сарзанӣ, пайдоиш, зухур:
The river takes its rise among the hills.
Дарё сарчашмаашро аз байни кӯҳҳо
мегирад.

to give rise оғоз бахшидан, ба вучуд овардан (*to sth - чизе*);

2. *v* (*rose; risen*) 1) хестан, ба по хестан, баланд шудан, пошидан (*оф-тоб, моҳтоб*): She was unable to rise from her seat. Хонум наметавонист аз чояш хезад. 2) зиёд шудан, қувват гирифтан: The wind rose rapidly. Шамол тез қувват мегирифт. 3) қиём кардан, бархостан, шӯриш кардан: The slaves rose against their masters. Ғуломон бар зидди соҳибонашон бархостанд. 4) оғоз кардан, сар задан, оғоз гаштан: The difficulties rose from a misunderstanding. Мушкилот аз нофаҳмихо оғоз гардиданд.

risen ['rɪzn] *p. p. аз rise 2.*

the rising generation насли ҷавон.

risk [rɪsk] 1. *n* риск, хатар, хавф: The water is not deep, so there's no risk of your drowning. Об чуқур нест, пас хатари ғарк шудани шумо ҳам нест.

at one's own risk бо дар хатар андохтани чони худ;

to run/take risks/a risk ба хатар андохтан, марзи хатар фурувардан;

2. *v* дар хатар андохтан, дил ба дарё задан: He risked his life to save the child. Ҷони худро дар хатар андохта кӯдакро начот дод.

risky ['rɪskɪ] *a* (*riskier; riskiest*) хатарнок, пурхатар, хавфнок.

rival ['raɪvəl] 1. *n* рақиб, ҳариф, ҳамкор: He was my strongest rival. Вай пурқудраттарин рақиби ман буд.

2. *a* рақобаткунанда: rival imperialist powers кишварҳои импералистии рақиб.

3. *v* (*rivalled; rivalling*) рақобат кардан, баробарӣ кардан, ҳарифи касе будан: Nobody can rival his strength. Ҳеч кас бо вай қувваозмоӣ кардан наметавонад.

river ['rɪvə] *n* дарё;

river side канори дарё, сохили дарё;

road [rəʊd] 1. *n* роҳ, хиёбон: the road to Dushanbe роҳ ба тарафи Душанбе;

at the road side воқеъ дар роҳ; **by road** бо роҳи мошинагар; **get in one's road** дар саргоҳ истодан, роҳи касеро садди роҳ шудан; **on the road** дар роҳ.

2. *v* гаштан, гардиш кардан.

roam [rəʊm] *n* гашт, ғарбгардонӣ, оворагардӣ (*дар*).

roar [rɔ:] 1. *n* гурриш, рёд, бонг: the roar of the sea гурриши мавҷҳои уқёнус; the roar of laughter қох-қох/ха-ҳаи ханд.

2. *v* гурриш кардан, гушадан, фарёд задан; to roar аз дард дод задан; to roar at ба садон баланд ва дағдидан, қох-қох зада хандидан; **to set in a roar** аз хандидан шудан.

roast [rəʊst] 1. *a* 6) **chicken** мурғи бирён;

2. *v* бирён кардан, қару кардан, доғ кардан: to roast meat and potatoes. Онҳо мурғ бо ғӯшт бирён карданд.

rob [rɒb] *v* (*robbed; robbed*) кардан, дуздидан, рабудан: He was robbed of his money. Ӯ аз қасе гирифтанд.

robber ['rɒbə] *n* гораггар.

robbery ['rɒbərɪ] *n* (дар) дуздӣ, гораггарӣ.

robe [rəʊb] *n* либоси сома.

rock I [rɒk] *n* 1) санг: They watched the rocks roll down of the mountain. Онҳо сангҳоро аз кӯҳ мидиданд. **rock II** [rɒk] *v* 2) **rocked** хоро, чинси кӯҳӣ: The ship rocked on the rocks. Кишти ба сар бархӯрда ба ҳалокат дучор шуд.

rock II [rɒk] *v* 3) **rocked** чунбондан, такон додан: The boat rocked on the waves. Ҷаҳиза хӯрдан: The boat rocked on the waves. Қаик болои об мечунбид.

and-roll [ˈrɒkənˈroul] *n* рокэнрол
би мусикии маъмул ва рақс).

rocket [ˈrɒkɪt] *n* ракета, мушак.

rock-n-roll [ˈrɒkənˈroul] *n* = **rock-roll**.

rocky [ˈrɒki] *a* (**rockier; rockiest**)
амвор. санглоҳ, серсанг; сахт,

ажил.

rod [rɒd] *n* шоҳаи навраста,

ма, ниҳол.

rode [rəʊd] *past* аз **ride** 2.

role [rəʊl] *n* нақш.

roll [rɔːl] 1. *n* 1) лўла, тўп, печида:

of paper печидаи қоғаз; 2)

раст, рўйхат: He called the roll to

out who was absent. Вай

хатро хонд то набудағиҳоро му-

н созад. 3) лағжиш: The dog had a

on the grass. Сағ болои алаф

ағжид. 4) гулдуррос, гурриш (*ово-*

тундур ва ғ.): We heard a distant

of thunder. Мо садои гурриши

дурро аз дур шунидем. 5) кулча:

had a cup of coffee and rolls for

breakfast. Ү бо қаҳваю кулча наҳорӣ

д.

2. *v* 1) гелидан, лағжидан,

гидан: The ball rolled down the hill.

ба тарафи нишебӣ гелида рафт.

гардондан, печондан, бар задан,

бондан, (*ш.ч.* **roll up**): He rolled up

sleeves. Вай остинҳояшро гар-

д. 3) чунбидан, чунбондан: The

was rolled heavily. Киштиро сахт

чунбонд. 4) гулдуррос задан,

рос задан, тақар-тақар кардан:

under rolled. Тундур гулдуррос

ад. 5) варақа кардан (*оҳан*): The

workers rolled the metal into thin

sheets. Коргарон оҳанро тунук

ваққа мекарданд.

roller [ˈrɔːlə] *n* галтак.

Roman [ˈrəʊmən] 1. *n* румӣ, аҳли

Рум.

2. *a* забони Руми Қадим, лотинӣ;

romance [ˈrɒməns] *n* 1) достони

ошкона. романс, афсона: Their ro-

mance began in college. Достони ошконаи онҳо дар коллеҷ оғоз гардид. 2) хаёлпарастӣ: They travelled seeking adventure and romance. Онҳо дар чустучӯи мочаро ва хаёлот ба саёҳат баромаданд.

Romania [ˈrəʊmeɪniə] *n* Руминия.

Romanian [ˈrəʊmeɪniən] 1. *n* румин, маҷор.

2. *a* руминӣ.

romantic [ˈrɒməntɪk] *a* вобаста ба ишқу ишқбозӣ, ошкона; шоирона, хаёлпарастона.

Rome [rəʊm] *n* ш. Рим.

roof [ruːf] *n* пӯшиш, бом, сақф; маҷ. хона, маскан, манзил, сар.

room [ruːm] *n* 1) хона, уток: He left the room. Вай аз хона баромад; 2) маҳал, чой, фазо: He left room for the books. Вай барои китобҳо чой монд.

to make room for чой додан, маскан гузидан.

room-mate [ˈruːmmeɪt] *n* ҳамхона.

root I [ruːt] 1. *n* реша, бун; маҷ. асл, бунёд, поя, асос, сарчашма, замина: They got at the root of the matter. Онҳо ба асли масъала расиданд.

to take/ strike root реша давондан.

2. *v* реша мондан, чойгир сохтан, реша гирифтан, реша задан: Some plants root easily. Баъзе растаниҳо тез реша медавонанд.

to root out решакан кардан, маҳв кардан: to root out prejudices хурофотро решакан кардан.

root II [ruːt] *v* to root for барои қасе мухлиси кардан: We're all rooting for you. Мо мухлиси шумо ҳастем.

rope [rəʊp] *n* аргамчин, банд, таноб, расан, ресмон.

rose I [rəʊz] *n* садбарг: This rose has a beautiful smell. Ин гули садбарг бӯи хуш дорад.

rose II [rəʊz] *past* аз **rise** 2.: They rose early in the morning. Субҳ онҳо барвақт хестанд.

rosier [ˈrəʊziə] *adj.* rosy.

rosiest [ˈrouziɪst] *рус.* **rosy**.

rostrum [ˈrɒstrəm] *n* минбар.

rosy [ˈrouzi] *a* (**rosier**; **rosiest**) гулгун, сурх; хушбӯ, шукуфта.

rot [rɒt] *v* (**rotted**; **rotting**) пӯсидан, вайрон шудан; аз байн рафтан; хароб шудан, фосид шудан.

rotate [ˈrəʊteɪt] *v* давр задан, чарх задан, чархидан.

rotation [ˈrəʊteɪʃn] *n* чархзанӣ, даврзанӣ.

rotten [ˈrɒtn] *a* пӯсида, фосид, хароб, зангзада; *мач.* аз кор афтода, бад, номатлуб.

rouble [ˈruːbl] *n* рубл, воҳиди пули Россия.

rough [rʌf] *a* 1) дағал, дурушт: a rough game бозии дағал; a rough boy бачаи дағал; 2) ноҳамвор, пасту баланд: a rough road роҳи пасту баланд; a rough surface сатҳи ноҳамвор, натарошида; 3) пуртуғён (*бахр*); тез (*шамол*), сахт (*боду ҳаво*): a rough sea баҳри пуртуғён; 4) сиёнависӣ: a rough sору нухаи сиёхнависӣ; a rough notebook дафтари сиёхнависӣ. 5) тақрибӣ, тахминӣ, саридастӣ, хомакӣ: This will give you a rough idea about his plan. Ин ба шумо тасаввуроти саридастӣ оиди нақшахоҷаш медиҳад.

roughly [ˈrʌfli] *adv* 1) дағалона: He pushed her roughly away. Вай хонумро дағалона тела дод. 2) тахминан, тақрибан: There were roughly 200 people there. Тахминан 200 нафар он чо буданд.

round [raʊnd] 1. *n* 1) гирд, давра, халка, доира; гардиш: the Earth's yearly round гирдиши солонаи замин; 2) давр: the third round of talks даври сеюми музокирот; a new round of talks даври нави музокирот;

2. *a* доирашакл, доиравор: a round table мизи доирашакл;

3. *v* давр задан, гирд задан.

4. *prep* дар гирди: round the world

дар гирди ҷаҳон; round the аз гардиш;

5. *adv* гирд, давр: The round. Чархҳо давр мезан **all the year round** тамоми дароз;

round trip ticket билетҳои гашт;

roundabout [ˈraʊndəbaʊt] сел, чархофалак: I want a roundabout. Ман мехоҳам фалак савор шавам.

2. *a* бо хилаю найранг: He learnt about it in a round. Вай дар бораи ин бо роҳи дарёфт.

rouse [raʊz] *v* 1) аз хобдан: The noise roused the кӯдакро аз хоб бедор кард; гехтан: The incident roused to protest. Ин воқеа маъътироз барангехт.

rout [raʊt] *n* торумор, put to rout торумор кардан

route [ruːt] *n* чода, мхати ҳаракат.

routine [ruːtiːn] *n* кҷараёни оддӣ.

row I [rou] *n* қатор: The front row. Вай дар қатори нишаст.

row II [rou] *v* бел задан рондан: Can you row a бҷаиқ ронда метавонед?

row III [rau] *n* доду белчанг: What's the row? Ин бедодгарӣ?

royal [rɔɪəl] *a* шоҳона, султонӣ.

rub [rʌb] *v* (**rubbed**; **rubbing**) молидан, соидан, пок кардан (*ба*): The dog rubbed its head on the boy's legs. Сағ сарашро ба бача мемолид. 2) занондан: The new shoe rubbed the heel. Пойафзоли нав пояшро то пок кардан, то Rub out this word. Ин калмуниҳад.

rubber [rʌbə] *n* 1) резина; каучук: rubber gloves дастпӯшакҳои резинӣ; 2) қуни (*инч.* **India-rubber**): a pencil with rubber at the end қалам бо поккун.

rubbish [ˈrʌbɪʃ] *n* 1) ахлот, хокрӯба, хошоқ: He picked up the rubbish burnt it. Вай хасу хошоқро чамъ ода сӯзонд. 2) сафсата, ёва, ҳарза: talking rubbish. Вай ҳарзагӯӣ кунад.

ruby [ˈruːbi] *n* (*pl* rubies) ёқут, ёқути лаъл; ruby spinele ёқути рмизӣ.

rucksack [ˈruksæk] *n* борхалта.

rude [ruːd] *a* дағал, беадаб; бадна-бадқавора, бадшакл.

rug [rʌg] *n* қолинча.

Rugby [ˈrʌgbɪ] *n* регби (*инч.* **Rugby football**) футболҳои америкой.

ruin [ˈruːn] 1. *n* 1) суқут, харобӣ, ғаробӣ, нобудӣ, фано: It was the ruin of all her hopes. Ин суқути тамои умедҳояш буд. 2) (*од. pl*) харобӣ: The city lay in ruins. Шаҳр ба харобӣ чор шуда буд.

2. *v* 1) хароб кардан, фано кардан, ғаробикаста кардан/шудан: He was ruined. Вай варшикаста буд. 2) нобуд кардан, хароб кардан, ба ҳалокат сондан: The frost ruined the crop. Ҷукуӣ ҳосилро нобуд кард.

rule [ruːl] 1. *n* 1) қоида, дастур, қонун; 2) ҳукумат, ҳукмронӣ, ҳокимият, фармонравой, нуфуз: foreign rule ҳукмронии хоричӣ;

a rule одатан, маъмулан;

to make it a rule одат кунондан;

2. 1) ҳукумронӣ кардан, ҳукумрон кардан, фармонравой кардан: to rule a country мамлакатро идора кардан; 2) хат кашидан, рах-рах кардан: to rule the paper қоғазро рах-рах кардан;

to rule out истисно кардан, истисно кардан: That is a possibility that cannot be ruled out. Ин имконияте аст, ки истисно шуда наметавонад.

ruler [ˈruːlə] *n* 1) ҳоким, ҳукмрон, фармонраво: the ruler of a country ҳокими кишвар; 2) хаткаш, чадвал: He drew a line with a ruler. Вай бо хаткаш хат кашид.

ruling [ˈruːlɪŋ] 1. *pres. p.* аз rule 2.: He is ruling the paper. Вай қоғазро рах-рах хат мекашад.

2. *a* ҳукмрон, ҳукумфармо: the ruling classes синфи ҳукмрон.

rumble [ˈrʌmbəl] *n* гурриш, садои гулдурос, гулдурросзанӣ.

rumour, *амер.* rumor [ˈruːmə] *n* овоза.

run [rʌn] 1. *n* 1) амали давидан: He was very tired after that long run. Пас аз давидан бисёр монда шуда буд. 2) сайри кӯтоҳ: They had a run in the car. Онҳо дар автомобил сайри кӯтоҳе карданд. 3) равиш, гашт, ҳаракат: the run of events равиши воқеият;

to go for a run давидан;

in the long run бо мурури замон: билохира;

2. *v* (*ran; run; pres. p. running*) 1) давидан, босуръат ҳаракат кардан: He ran to catch the bus. Вай давид то ки ба автобус расад. 2) мунтазам рафтумад кардан: This bus runs between London and Oxford. Ин автобус байни Лондон ва Оксфорд ҳаракат мекунад. 3) тӯл кашидан, дароз кашидан: The road runs up the hill. Ин роҳ ба тарафи теппа тӯл мекашад. 4) қорӣ шудан: This river runs smoothly. Ҳамин дарё оромона қорӣ мешавад. 5) баён кардан: The letter ran thus. Дар мактуб баён шудааст. 6) идора кардан, қудрат ба кор бурдан: to run a factory корхонаро идора кардан; to run a car автомобилро идора кардан; 7) давом ёфттан: The play ran for a whole season. Намоиш тамоми фасл давом ёфт. 8) қор кардан (*таҷҳизот*): That engine has not run well from the first. Ин мотор аз оғоз хуб қор намекард.

to run across ногаҳон вохӯрдан: I ran across my old friend last week. Хафтаи

rosiest ['rouzi:st] *миз.* **rosy**.

rostrum ['rɒstrəm] *n* минбар.

rosy [rouzi] *a* (**rosier**; **rosiest**) гулгун, сурх; хушбӯ, шукуфта.

rot [rɒt] *v* (**rotted**; **rotting**) пӯсидан, вайрон шудан; аз байн рафтан; хароб шудан, фосид шудан.

rotate [rəu'teɪt] *v* давр задан, чарх задан, чархидан.

rotation [rəu'teɪʃn] *n* чархзанӣ, даврзанӣ.

rotten ['rɒtn] *a* пӯсида, фосид, хароб, зангзада; *миз.* аз кор афтода, бад, номатлуб.

ruble ['ru:bl] *n* рубл, воҳиди пули Россия.

rough [rʌf] *a* 1) дагал, дурушт: a rough game бозии дагал: a rough boy бачаи дагал; 2) ноҳамвор, пасту баланд: a rough goad роҳи пасту баланд; a rough surface сатҳи ноҳамвор, натарошида; 3) пуртугён (*бахр*); тез (*шамол*), саҳт (*боду ҳаво*): a rough sea баҳри пуртугён; 4) сиёнависӣ: a rough copy нусхаи сиёнависӣ; a rough notebook дафтари сиёнависӣ. 5) тақрибӣ, тахминӣ, саридастӣ, хомакӣ: This will give you a rough idea about his plan. Ин ба шумо тасаввуроти саридастӣ оиди нақшаҳоаш мидиҳад.

roughly ['rʌfli] *adv* 1) дағалона: He pushed her roughly away. Вай хонумро дағалона тела дод. 2) тахминан, тақрибан: There were roughly 200 people there. Тахминан 200 нафар он чо буданд.

round [raund] **1.** *n* 1) гирд, давра, халка, доира; гардиш: the Earth's yearly round гирдиши солони замин; 2) давр: the third round of talks даври сеюми музокирот; a new round of talks даври нави музокирот;

2. *a* доирашакл, доиравор: a round table мизи доирашакл;

3. *v* давр задан, гирд задан.

4. *prep* дар гирди: round the world

дар гирди ҷаҳон; round аз гардиш;

5. *adv* гирд, давр: The ground. Чархҳо давр мезан. all the year round тамоми дароз;

round trip ticket билети гашт;

roundabout ['raundəbaʊt] сел, чархофалак: I want a roundabout. Ман мехоҳам фалак савор шавам.

2. *a* бо ҳилаю найра: He learnt about it in a roundabout way. Вай дар бораи ин бо роҳи дарёфт.

rouse [rauz] *v* 1) аз ҳолати дағалондан: The noise roused them. Кӯдакро аз хоб бедор кард. 2) гехтан: The incident roused him to protest. Ин воқеа мӯътироз барангехт.

rout [raut] *n* торумор: to rout торумор кардан.

route [ru:t] *n* ҷода, хати ҳаракат.

routine [ru:'ti:n] *n* ҷараёни оддӣ.

row I [rou] *n* қатор: front row. Вай дар қатори нишаст.

row II [rou] *v* бел задан: Can you row a boat? Онда метавонед қайқ ронда метавонед?

row III [rau] *n* доду бедодгарӣ: What's the row? Чаро бедодгарӣ?

royal [rɔɪəl] *a* шохонӣ, султонӣ.

rub [rʌb] *v* (**rubbed**; **rubbing**) соидан, пок кардан (*ба*): The dog rubbed its back against the boy's legs. Сағ сарашро ба бача мемолид. 2) занондан: The new shoe is rubbing my heel. Пойафзоли нав поямро занондан. **to rub out** пок кардан, қунед. Rub out this word. Ин кунед.

ber [ˈrʌbə] *n* 1) резина; каучук: gloves дастпӯшакҳои резинӣ; 2) **India-rubber**: a pencil with eraser at the end калам бо поккун.

rubbish [ˈrʌbɪʃ] *n* 1) ахлот, хокрӯба, хошок: He picked up the rubbish and burnt it. Вай хасу хошодро чамъ кард сӯзонд. 2) сафсата, ёва, ҳарза: He was talking rubbish. Вай ҳарзагӯӣ накард.

ruby [ˈruːbi] *n* (*pl rubies*) ёкут, ёкути лаъл; **ruby spinele** ёкути лаъл.

rucksack [ˈruksæk] *n* борхалта.

rudder [ˈruːdər] *a* дағал, бсадаб; бадна-адқавора, бадшакл.

rug [rʌg] *n* колинча.

rugby [ˈrʌgbɪ] *n* регби (*инч. Rugby*) футболҳои америкой.

ruin [ˈruːn] 1. *n* 1) сукут, харобӣ, ҳаробӣ, нобудӣ, фано: It was the ruin of all her hopes. Ин сукути тамоми умедҳои он буд. 2) (*од. pl*) харобӣ: The city lay in ruins. Шаҳр ба харобӣ рафт шуда буд.

ruin *v* 1) хароб кардан, фано кардан, хароб кардан; **ruined** хароб кардан/шудан: He was ruined. Вай варшикаста буд. 2) нобуд кардан, хароб кардан, ба ҳалокат рафтани: The frost ruined the crop. Сардӣ ҳосилро нобуд кард.

rule [ru:l] 1. *n* 1) қоида, дастур, ҳуқуқ; 2) ҳуқумат, ҳукмронӣ, ҳокимати фармонравой, нуфуз: foreign rule ҳуқуматҳои хориҷӣ;

rule *v* одатан, маъмулан;

take it a rule одат кунондан;

rule *v* 1) ҳуқумронӣ кардан, ҳуқумрон кардан, фармонравой кардан: to rule a country мамлакатро идора кардан; 2) хат кашидан, рах-рах кардан: to rule the paper қоғазро рах-рах кардан;

rule out истисно кардан, истисно кардан: That is a possibility that cannot be ruled out. Ин имконияте аст, ки истисно шуда наместавонад.

ruler [ˈruːlə] *n* 1) ҳоким, ҳукмрон, фармонраво: the ruler of a country ҳокими кишвар; 2) хаткаш, чадвал: He drew a line with a ruler. Вай бо хаткаш хат кашид.

ruling [ˈruːlɪŋ] 1. *pres. p. az rule* 2.: He is ruling the paper. Вай қоғазро рах-рах хат мекашад.

2. *a* ҳукмрон, ҳуқумфармо: the ruling classes синфи ҳукмрон.

rumble [ˈrʌmbəl] *n* гурриш, садои гулдурос, гулдурросзанӣ.

rumour, *амер. rumor* [ˈruːmə] *n* овоза.

run [rʌn] 1. *n* 1) амали давидан: He was very tired after that long run. Пас аз давидан бисёр монда шуда буд. 2) сайри кӯтоҳ: They had a run in the car. Онҳо дар автомобил сайри кӯтоҳе карданд. 3) равиш, гашт, ҳаракат: the run of events равиши воқеият;

to go for a run давидан;

in the long run бо мурури замон: биллохира;

2. *v* (**ran**; **run**; *pres. p. running*) 1) давидан, босуръат ҳаракат кардан: He ran to catch the bus. Вай давид то ки ба автобус расад. 2) мунтазам рафтумад кардан: This bus runs between London and Oxford. Ин автобус байни Лондон ва Оксфорд ҳаракат мекунад. 3) тӯл кашидан, дароз кашидан: The road runs up the hill. Ин роҳ ба тарафи теппа тӯл мекашад. 4) ҷорӣ шудан: This river runs smoothly. Ҳамин дарё оромона ҷорӣ мешавад. 5) баён кардан: The letter ran thus. Дар мактуб баён шудааст. 6) идора кардан, қудрат ба кор бурдан: to run a factory корхонаро идора кардан; to run a car автомобилро идора кардан; 7) давом ёфтани: The play ran for a whole season. Намоиш тамоми фасл давом ёфт. 8) кор кардан (*таҷҳизот*): That engine has not run well from the first. Ин мотор аз оғоз хуб кор намекард.

to run across ногаҳон вохӯрдан: I ran across my old friend last week. Хафтаи

гузашта ногаҳон бо дӯсти деринаам вохӯрддам.

to run away гурехтан: She got frightened and ran away. Вай тарсида гурехт.

to run for номзадии худро пешниҳод кардан: to run for President номзадии худро барои президентӣ пешниҳод кардан;

to run into бархӯрдан: He ran into a lamp-post. Вай ба сутуни барк бархӯрд.

to run out 1) давида аз хона баромадан: She ran out in great excitement. Бо ҳаяҷони сахт вай аз хона баромад. 2) тамом шудан, ба охири расидан: Soon they ran out of food. Ба зудӣ хӯроки онҳо ба охир расид.

to run over зер/пахш карда куштан: The dog was run over by a bus. Сагро автобус зер карда кушт.

runaway [ˈrʌnəweɪ] *n* гуреза, фирорӣ.

rung [rʌŋ] *p p. аз ring II 2.*

runner [ˈrʌnə] *n* даванда, гарданда.

running [ˈrʌniŋ] 1. *pres. p. аз run 2.:* Where is he running? Ба кучо медавад?

2. *a* 1) қорӣ: running water оби қорӣ (*водопровод*); 2) пайи ҳам, мунтазам, пай дар ҳам: three days running се рӯз пайи ҳам.

rupture [ˈrʌptʃə] *v* чудо кардан, шикастан, пора кардан; қатъи робита кардан.

rural [ˈruərəl] *a* деҳотӣ, рустой, раиятӣ.

rush [rʌʃ] 1. *n* шитоб, ҳаракати бошитоб, издиҳоми мардум: the rush of city life ҳаракати бошитоби ҳаёти шаҳр;

rush hours соатҳои авҷи ҳаракат (*мардум ва нақлиёт*);

2. *v* босуръат гузаштан, давидан, давон-давон гузаштан: He rushed by. Вай аз пеши мо босуръат гузашт.

Russia [ˈrʌʃə] *n* Россия.

Russian [ˈrʌʃən] 1.

россиятӣ; 2) забони русӣ; **the Russians** русҳо;

2. *a* русӣ.

rust [rʌst] *n* занг, зангоп

rustier [ˈrʌstɪə] *adj.* **rusty**

rustiest [ˈrʌstɪst] *adj.* **rust**

rustle [ˈrʌsl] 1. *n* хиш-

heard the rustle of mice in the garden. Онҳо садои хиш-хиши мушҳо даруни алаф шуниданд.

2. *v* хиш-хиш кардан: The dead leaves rustled under my foot. Барғҳои хушк дар таҳти мекарданд.

rusty [ˈrʌstɪ] *a* (**rustle**) зангзада.

ruth [ru:θ] *n* раҳмдилсӯзӣ.

ruthless [ˈru:θlɪs] *a* бераҳм, бешафқат.

Rwanda [ruˈændə] *n* Руанда

rye [raɪ] *n* чав, нони чав

~ * ~

S
Sabotage ['sæbətə:ʒ] 1. *n* харобкорӣ, шиканӣ ва харобкорӣ: acts of sabotage амали харобкорӣ;

2. *v* харобкорӣ кардан, зиёнкорӣ кардан; халал расондан: to sabotage ба музокирот халал расондан.

sack [sæk] *n* халта, турба, чувол.

sacred ['seɪkrɪd] *a* муқаддас.

sacrifice ['sækrɪfaɪs] 1. *n* қурбонӣ, қурбонӣ барои шафоат; шикорӣ, амали фидокорӣ: She made many sacrifices for her children.

қурбонӣ барои фарзандҳояш қурбонӣҳои зиёд кард.

2. *v* қурбонӣ кардан, қурбонӣ кардан: He sacrificed his life to save his child. Барои наҷоти кӯдак вай қурбонӣ кард.

sad [sæd] *a* (sadder; saddest) ғамгин, андӯхгин, дилтанг, афсурда, малол; хузнангез, таассуфовар.

sadness ['sædnɪs] *n* ғам, андӯх.

saddle ['sædl] 1. *n* зин;

2. *v* зин кардан.

safe [seɪf] 1. *n* сейф: He put the documents in the safe. Вай ҳуҷҷатҳоро даруни сейф гузошт.

2. *a* бехатар, эмин, амн, қобили эътимод: a safe place ҷои бехатар; in safe hands дар дастони бозътимод; safe and sound сихату саломат;

it is safe to say бо боварии комил тавон гуфт.

safeguard ['seɪfɡɑ:d] 1. *n* қафолат, муҳофизат, замонат: a safeguard against fires қафолат аз сӯхтор;

2. *v* қафолат додан; муҳофизат кардан: to safeguard peace сулҳро муҳофизат кардан.

safely ['seɪfli] *adv* бехатар; муваффақият;

it can safely say бо боварии комил тавон гуфт;

safety ['seɪftɪ] *n* амният, муҳофизат, қобили эътимод.

safety-pin ['seɪftɪpɪn] *n* камарбанди наҷот.

said [sed] *past* *va p. p.* аз say 2.

sail [seɪl] 1. *n* бодбон: to hoist/lower the sails бодбон бардоштан/фурувардан;

2. *v* 1) шино кардан, бо киштӣ ҳаракат кардан: This boat is sailing too slowly. Киштӣ бо суръати хеле паст ҳаракат мекунад. 2) ба роҳ баромадан: The ship sails at midnight. Киштӣ шаб ба роҳ мебарояд.

sailor ['seɪlə] *n* маллоҳ, дарёнавард; қайқи бодбонӣ, киштии бодбонӣ.

sailing [seɪlɪŋ] *n* киштиронӣ, қайқронӣ.

saint [seɪnt] *n* муқаддас.

sake [seɪk] *n* for the sake of, for one's sake аз барои, ба хоҳири, барои хоҳирӣ: I did it for your sake. Ман ин корро ба хоҳири шумо кардам.

for God's sake аз барои Худо.

salad ['sæləd] *n* салат; (инч. green salad) салати сабзавот.

salary ['sæləri] *n* (pl salaries) музди меҳнат, маош, моҳона.

sale [seɪl] *n* фурӯш.

to be on/for sale дар фурӯш будан, фурӯхта шудан.

salesman ['seɪlzmən] *n* (pl salesmen) фурӯшанда (мард).

saleswoman ['seɪlz,wʊmən] *n* (pl saleswomen) фурӯшанда (зан).

salmon ['sæmən] *n* озодмоҳӣ, моҳии озод.

salt [sɔ:lt] 1. *n* намак: There is not enough salt in the soup. Шӯрбо кам-намак аст.

2. *v* намак кардан: She forgot to salt the potatoes. Хонум намак кардани картошкаро фаромӯш кард.

salt-celler ['sɔ:lt,selə] *n* намакдон.

salty ['sɔ:ltɪ] *a* (saltier; saltiest) шӯр, сернамак, намаккардашуда, намакин.

salute [sə'lu:t] 1. *n* 1) салом, дуруд, эҳтиром; He acknowledged their salutes with a bow and smile. Ба ҷавоби салони онҳо таъзим ва табассум кард. 2) салони низомӣ: to fire a salute ба василаи туп салом додан;

2. *v* 1) салом кардан, салом додан, таҳният гуфтан, хушомад гуфтан: They saluted him with cheers. Онҳо бо овози баланд ба вай салом доданд. 2) салони низомӣ додан: to salute with twenty guns бо бист туп салони низомӣ додан.

salvation [sæl'veiʃn] *n* начот, растагорӣ, раҳой;

Salvation Army сипоҳи начот (*созмони хайрияи мазҳбӣ дар ИМА*);

same [seim] *a* ҳамон (*кор, шахс, чиз*), яксон, якхела, монанд;

all the same фарқ надорад;

much the same қариб як хел.

sample ['sa:mpəl] 1. *n* намуна, нусха: up to sample мувофиқи намуна;

2. *v* намуна гирифтани, намуна нишон додан, намуна овардани;

sanction ['sæŋkʃn] 1. *n* 1) тасдиқ, тасвиб, иҷозат, рухсат; to give sanction to sth чизеро тасдиқ кардан; 2) муҷозот, чораи ҷазо: to apply economic sanctions against sb ба муқобили касе чораҳои ҷазо (*муҷозот*) истифода бурдан;

2. *v* тасдиқ кардан, ба тасвиб расондан: to sanction the law қонунро тасдиқ кардан.

sand [sænd] *n* пер.

sandal ['sændl] *n* сандал, кафши беруя.

sandier ['sændiə] *ниг.* **sandy.**

sandiest ['sændiɪst] *ниг.* **sandy.**

sandwich ['sænwɪdʒ] *n* сандвич, пораи нон бо ҳасиб: a lamb sandwich пораи нон бо гӯшти барра.

sandy ['sændi] *a* (**sandier; sandiest**) регӣ, регдор, регзор.

sane [seɪn] *a* 1) солим, дорои ақли солим, оқил; a sane person шахси солимақл; 2) маъқул, маъқулна,

боақлона, хирадмандона; a sane decision қарори хирадмандона.

San Francisco [ˌsænfrənˈsɪskə]

Сан-Франсиско.

sang [sæŋ] *past az sing.*

sanitary [ˌsænitəri] *a* саноатӣ, беҳдоштӣ.

sank [sæŋk] *past az sink II.*

San Marino [ˌsænməˈri:nou]

Марино.

Santa Claus [ˌsæntəˈklɔ:z]

Клаус, Бобои Барфӣ.

Sao Tome and

[saʊntəˈmeɪən-ˈprɪnsərə] *n* Сент-Томе ва Принсипи.

sap [sæp] *n* шира, шираи гиёҳӣ.

sat [sæt] *past va p. p. az sit.*

satchel [ˈsætʃəl] *n* боғи борхалтаи донишгоҳ, киф.

satellite [ˈsætələɪt] *n* 1) ҳам

ҳамрав, ҳамроҳ: man-made satellite ҳамсафари сунъӣ; a communist satellite ҳамсафари алоқа; 2) *маҷ.* думрав, пайрав: a satellite kitchen кишвари думрав.

satin [ˈsætin] *n* атлас.

satire [ˈsætəɪə] *n* ҳаҷв, ҳаҷв масҳара.

satirical [səˈtɪrɪkl] *a* ҳаҷвӣ.

satirist [ˈsætəɪɪst] *n* ҳаҷвчӣ, ҳаҷвнигор.

satisfaction [ˌsætɪsˈfækʃn] ризомандӣ, қаноатмандӣ.

satisfactory [ˌsætɪsˈfæktəri] *a* қаноатбахш, ризоиятбар.

satisfy [ˈsætɪsfaɪ] *v* (**satisfies; satisfies**)

1) розӣ кардан, хушнуд кардан, омадан, қонеъ кардан: His explanation satisfied her. Тафсириро вай хушнуд кард. 2) рафъ кардан, шиқоқ (*гурӯснағӣ, ташинағӣ*): A glass of water satisfied his thirst. Як пиёла обашро рафъ кард.

to be satisfied розӣ будан, қонеъ (*with sth - аз/бо чизе*): He is satisfied with the result.

with his work. Вай аз кораш конеъ аст.

saturate ['sætʃəreit] *v* сер кардан, сероб кардан, огуштан, олудан.

Saturday ['sætədi] *n* шанбе.

sauce [sɔ:s] *1. n* соус, чошнй (хўрокпази);

2. a хушмаза, мазаовар.

saucepan ['sɔ:spən] *n* дегчай дастдароз, қамочдон.

saucer ['sɔ:sə] *n* тақсимча, табақча.

Saudi Arabia [saudi'əreibiə] *n* Арабистони Саудй.

sausage ['sɔ:sidʒ] *n* ҳасиб, анвои ҳасибй.

savage ['sævɪdʒ] *1. n* одами вахшй: Savages lived in forests. Одамони вахшй дар чангал зиндагй мекарданд.

2. a 1) вахшй, ромнашуда: savage tribes қабилаҳои вахшй; 2) бераҳм, хунхор, дарранда: a savage dog саги даранда.

save I [seɪv] *v* 1) наҷот додан, раҳой бахшидан: He saved her life. Вай ҳаёти хонумро наҷот дод. 2) нигоҳ доштан: Save your strength. Қуввататонро нигоҳ доред. 3) пасандоз кардан (*инч. save up*): He has saved up for a summer holiday. Вай барои таътили тобистона пасандоз кард. 4) раҳой ёфтан, раҳой додан, рафъ кардан: This saved him much trouble. Ин амал вайро аз чандин мушкилот раҳой дод.

to **save** (one's) face шўҳрати худро наҷот додан.

save II [seɪv] *prep* магар он ки, чуз он ки, холо он ки, фақат, танҳо, чуз, ба чуз он ки: He answered all the questions save one. Вай ба ҳамаи саволҳо, чуз якто, ҷавоб дод.

savings ['seɪvɪŋz] *n* пасандозҳо.

savings-bank ['seɪvɪŋzbæŋk] *n* банки пасандоз.

Save my trouble. Заҳмати маро кам кунед.

saw I [sɔ:] *past az see*: I saw her yesterday. Ман вайро дина дидам.

saw II [sɔ:] *1. n* апра: Could I borrow your saw? Апраатонро гирифт мумкин?

2. v (sawed; sawn, sawed) апра кардан: He sawed the log in half. Вай кудро ду нисф апра кард.

sawn [sɔ:n] *past az saw* II *2.*

say [seɪ] *1. n* сухан, ҳарф, изҳор, наvbати ҳарф задан, наvbати гуфта: He has had his say. Вай аллақай суханро гуфт.

2. v (said; said) сухан гуфтан, гуфтадан, изҳор доштан, ҳарф задан, баъд кардан: What did he say? Чй гуфт? to say good bye хайру хуш кардан; it is said = they say мегўянд ки...

that is to say яъне; бо иборои дигар: I say! Гўш кунед!

saying ['seɪɪŋ] *1. pres. p. az say* What is he saying? Чй мегўяд?

2. n мақол: a collection of proverbs and sayings маҷмўаи зарбулмасал мақолҳо;

as the saying goes мисоле ҳаминчун машхур.

scale I [skeɪl] *n* пулакча, пўстбадани баъзе қонварон; *pl*: This fish has shiny scales. Ин моҳи пулакча (*пўстай*) заррин дорад.

scale II [skeɪl] *n* 1) қафа, вазн, палла тарозу: to turn the scale(s) палла тарозуро гардондан; 2) *pl* тарозу: She weighed some meat on the scales. Ҳамаи тарозу бо тарозу бар кашид.

scale III [skeɪl] *n* 1) ҳаҷм. андоз миқёс: What is the scale of this map? Ҳаҷми ин харита чй қадар аст? чадвал: This ruler has a scale in inches. Дар ин хаткаш чадвал бо инч доштааст. 3) қаторовоз (*музиқй*): She practiced her scales all day. Рўзи дар қаторовозхоро машқ мекард.

on a large/small scale ба андоз калон/ хурд.

scalp [skælp] *n* пўсти сар, қосса сар.

scandal ['skændl] *n* расвой, нанг, гайбат, кори расвокунанда; чанҷол, гавго.

Scandinavia [,skændi'neivɪə] *n* Скандинавия, нимчазираи Скандинавия.

scanty ['skæntɪ] *a* (**scantier**; **scantiest**) кам, андак; маҳдуд: scanty of money кампул, бепул.

scar [ska:] *n* чои захм ё сӯхтагӣ.

scarce [skeəs] *a* 1) кам, андак: Apples are scarce this year. Имсол соли себ нест. 2) нодир, камёб: Very old coins are scarce. Сиккаҳои қадима нодир ҳастанд. 3) ҳасис, тангчашм (*одам*).

scarcely ['skeəslɪ] *adv* 1) акнун: Scarcely had he entered the room when the phone rang. Акнун ба хона даромад, ки телефон занг зад. 2) дар гумон аст; эҳтимол: He can scarcely have said that. Дар гумон аст, ки ин гапро гуфта бошад. Эҳтимол ин гапро нагуфта бошад.

scare [skeə] *n* тарс, ҳарос, воҳима.

scare [skeə] *v* тарсондан, ҳаросондан (*инч. scare away/off*) тарсондан ва дур кардан, гурезондан; **to be scared** тарсидан, ҳарос кардан, бим кардан.

scarecrow ['skeəkrəʊ] *n* 1. хӯса, мартарсақ, одамаки сарихирман; *маҷ. мояи тарс ва ҳарос*;

2. *v* тарсондан.

scarf [ska:f] *n* (*pl scarves*) гардан-дбанд, шоли гардан, шарф.

scarlet ['ska:lɪt] *a* сурх, ранги маҳмалӣ.

scarlet fever ['ska:lɪt,fi:və] *n* маҳмалак.

scarves [ska:vz] *pl* аз **scarf**.

scatter ['skætə] *v* 1) бенизом партофтан, пошидан: He scattered his things all over the floor. Вай чизу чораашро бенизом болои фарш партофта буд; 2) пароканда кардан: The

police scattered the crowd. издиҳомро пароканда кард.

scene [si:n] *n* 1) парда, сахнаи намоиш: The scene is New York. Амали парда дар Ёрк рух медиҳад. 2) ҷои (*воқеа, садама ва ғ.*); шайх муҳит: He needs a change of scene. Бояд муҳитро дигар кунад. 3) ра, намуд: He likes to paint scenes. Вай кашидани манзара зимиствонаро дӯст медорад. 4) намоиш: The hero appears in the first scene. Қаҳрамон дар намоиши аввал мешавад.

behind the scenes дар паси парда маҳфӣ, пинҳонӣ.

scenery ['si:nəri] *n* 1) манзара: He stopped to admire the scenery. Бозистоданд то аз тамошои манзара ҳаловат гиранд. 2) ороиши сценарӣ: That performance had very good scenery. Он намоиш ороиши сценарӣ гайриоддӣ дошт.

scent [sent] 1. *n* 1) бӯ: the scent of roses бӯи садбарг; 2) атр: a beautiful scent шишаи атр; 3) пай, из: to follow the scent аз паси пай рафтан;

2. *v* бӯ кашидан, пай бурдан: The dog scented a rabbit and ran after it. Саг бӯи харгӯшро пай бурдан саш давид.

schedule ['ʃedju:l] 1. *n* ҷадвал суръати ҳаракат: The train is on the schedule. Қатор аз ҷадвал дер меояд.

2. *v* ҷадвал тартиб додан; кашидан: The next meeting is scheduled for Tuesday. Ҷаласаи навоҷи рӯзи сешанбе ба нақша гирифта дааст.

scheme [ski:m] 1. *n* 1) тарҳ, нақша тартиб: a scheme for a new government нақшаи роҳи нав; 2) макр, суннат, найранг: shady scheme корҳои наҷибона.

2. *v* нақша тарҳ кашидан, фитнагарӣ кардан, дасиса бошад: They are scheming to get rid of the old man. Барои аз вай халос шудан онҳо на анҷехта истодаанд.

scholar ['skɒlə] *a* олим, илмчӯ (*од.*

фанҳои улуми гуманитарӣ).

scholarship ['skɒləʃɪp] *n* 1) дониш, илм, фазл, фазилат, пурдонӣ, олимӣ: This work shows deep scholarship of the author. Ин асар фазилати баланди муаллифро нишон медиҳад. 2) идрор, кӯмак ба донишҷӯёни мумтоз: to win a scholarship кӯмак гирифтанд, ба кӯмак сазовор шуданд.

school [sku:l] *n* 1) мактаб: He did well at school. Дар мактаб хуб мехонд. 2) таҳсил: School is over. Таҳсил ба охир расид.

a school library китобхонаи мактаб;
a school year соли хониш (*дар мактаб*).

schoolbook ['sku:lbu:k] *n* китоби дарсӣ.

schoolboy [sku:lboɪ] *n* мактаббача, шогирди мактаб;

school age синни мактабӣ;

law school донишқадаи ҳуқуқ.

schoolfellow ['sku:l,feləu] *n* ҳаммактаб, дӯсти мактабӣ.

schoolgirl ['sku:lɡɜ:l] *n* духтари дар мактаб таҳсил карда, толиба.

schoolmaster ['sku:lma:stə] *n* муаллим, устод.

schoolmate ['sku:lmeɪt] *n* дӯсти мактабӣ, ҳаммактаб.

schoolmistress ['sku:l,mɪstrɪs] *n* муаллима.

schoolroom ['sku:lru:m] *n* синф, синфхона.

schooltime давраи таҳсил, солҳои таҳсил, солҳои мактабӣ.

schooner ['sku:nə] *n* намуди қайқ.

science ['saɪəns] *n* дониш, илм;

man of science олим;

science fiction [ˌsaɪəns'fɪkʃn] *n* достони тахайюлӣ-илмӣ, афсонаи илмӣ.

scientific [ˌsaɪən'tɪfɪk] *a* илмӣ, вобаста ба илм: scientific method равиши/ усули илмӣ.

scientist ['saɪəntɪst] *n* олим (*одатан улуми табиӣ*).

scissors ['sɪzəz] *n* кайчӣ.

scold [skould] *v* сарзаниш кардан, маломат кардан; эрод гирифтанд.

scooter ['sku:tə] *n* 1) рӯдравак, велосипеди безанчири кӯдакон; 2) мотороллер (*инч. motor scooter*).

scope [skoup] *n* 1) фаҳм, дарёфт, имконият: The task was beyond his scope. Вазифа берун аз имконияташ буд. 2) фурқат, вусъат, кушодӣ: to offer scope for one's activities барои фаъолияти касе фурқат фароҳам овардан; 3) ҷаҳонбинӣ: He broadened his scope by reading. Ҷаҳонбиниашро тавассути хондан васеъ мекард.

scorch [skɔ:tʃ] *v* сӯзондан, сӯхтан.

score [skɔ:] 1. *n* 1) хат, харош, харошидагӣ, буридагӣ, нишон: the scores of the whip on a slave's back нишонаҳои қамчин дар пушти гулом; 2) ҳисоб: They won by a score of five to three. Онҳо бо ҳисоби 5:3 голиб омаданд. 3) даҳ-бист нафар: A score or more were present. Даҳ-бист нафар зиёдтар иштирок карданд. 4) *pl* шумораи зиёди одамон, анбӯхи одамон: Scores died in the epidemic. Шумораи зиёди одамон дар давраи паҳншавии касалӣ фавтиданд.

2. *v* 1) аломат гузоштан, ҷои захм гузоштан, харошидан; пай гузоштан; хат кашидан: a face scored with scars рӯи изи тегдор; 2) ҳисоб кардан, ҳисоб бурдан (*дар бозӣ*), шумурдани холҳо: Who will score? Ҳисобро кӣ мебарад? 3) буридан, холҳо гирифтанд: to score 10 points 10 хол гирифтанд;

score it under зери он хат кашед;

to score a goal гол задан;

to score an advantage бартарӣ ба даст даровардан.

scoreboard ['skɔ:bɔ:d] *n* тахтаи сабти ҳисоби бозӣ

scorn [skɔ:n] 1. *n* таҳқир, тамасхур, безътиной, бадбинӣ, нафрат, ҳақорат: You could see the look of scorn on his face. Дар рӯяш аломати бадбинӣ хувайдо буд.

2. *v* истехзо кардан, тақбир кардан, беътиной кардан, беътино гузоштан: He scorned her advice. Мард маслахати ўро беътино гузошт.

scornful ['skɔ:nfʊl] *a* истехзоомез, хақоратомез, нафратомез, тақиромез: a scornful smile табассуми тақиромез.

Scot [skɒt] *n* скотландӣ (*мард ё зан*).

Scotch [skɒtʃ] 1. *n*: the Scotch (*бо ф. шак. ч. меояд*) скотландихо;

2. *a* скотландӣ (*забони скотландӣ*).

Scotland ['skɒtlənd] *n* Скотланд (Шотландия).

Scotland Yard ['skɒtlənd'jɑ:d] *n* Скотланд-ярд (*идораи полиси Британия Кабир дар Лондон*).

Scottish ['skɒtɪʃ] *a* скотландӣ (шотландӣ).

scoundrel ['skaʊndrəl] *n* разил, номард, нобақор, нозин.

scout [skaut] *n* чустучӯ, кофтуков; пешоҳанг (*инч. boy scout*).

scramble ['skræmbəl] *v* бо дасту бо боло рафтан, часапида баромадан, хазидан; *маҷ.* бо заҳмат ба пеш рафтан, кӯшиш кардан.

scrambled eggs ['skræmbld'egz] *n* (*бо ф. шак. ч. меояд*) хогина, тухмбирён.

scrap [skræp] *n* 1) тика, пора, реза, хӯрда: scrap metal оханпора; She wrote it on a scrap of paper. Вай онро болои қоғазпорае навишт. 2) *pl* пасмондаҳо: He gave the scraps to the dog. Вай пасмондаҳоро ба сағ дод.

scrape [skreɪp] *v* тарошидан, харошидан.

scratch [skrætʃ] 1. *n* 1) ҷои ханҷол, изи ханҷол, харошида: It's only a scratch! Ин фақат харошида аст! 2) гичиррос, ғарҷ; хориш, тарош: We heard only the scratch of his pen on the paper. Мо фақат садои хориши қаламашро болои қоғаз шунидем.

2. *v* 1) харошидан, паридан; бо нохун қандан, хорондан: He was scratching at the door. Мехарошид. 2) хорондан: He scratched his head. Вай сарро парид.

to scratch out хат задан: She scratched his name out. Номашро хатташро парид.

Scratch my back and I'll scratch your back. ~ Даст дастро мешӯяд.

scream [skri:m] 1. *n* фарёд, қичиқил, чеғ: A scream for help came from inside the building. Фарёди кӯшиш дохили бино омад.

2. *v* фарёд кардан, чеғ зантан, гуфтан: They heard someone screaming with fright. Онҳо аз тарс фарёд зантани касеро шуниданд.

screen [skri:n] 1. *n* 1) рӯйпуш: The bed was hidden behind the screen. Аз пеши кат парда буданд. 2) парда: a smoke screen пардаи дуд; 3) пардаи синама: He likes to sit too close to the screen. Пеши парда наздик шистани намеродан.

screen version/ adaptation ба филм гирифтани;

2. *v* пӯшидан, пӯшондан: The sun was screened by clouds. Офтоб аз абрҳо пӯшида шуда буд.

screw [skru:] 1. *n* меҳи печидан: This screw needs tightening. Ин меҳи печро саҳт бояд кард.

2. *v* печидан, тоб додан: He screwed the lid on the jar. Сарпӯши куттиро печонд.

screw-driver ['skru:draɪvə] *n* печкаш.

script [skript] *n* матни навиштан, дастхат.

scripture [skriptʃə] *n* муқаддас, китоби осмонӣ.

scriptwriter ['skript,raɪtə] *n* ишнавис.

scrub [skrʌb] *v* (*scrubbed; scrubbing*) пок кардан, покиза кардан: He scrubbed the floor. Кардан, (*бо латта ва ё чизи ди...*)

scrupulous ['skru:pjuləs] *a*
 ҳақиқона, бисёр аниқ.

scrutinize ['skru:tinaiz] *v* дақиқан
 муоина баромадан, дақиқан муоина
 кардан.

sculptor ['skʌlptə] *n* муҷассамасоз,
 ҷаҷҷор.

sculpture ['skʌlptʃə] *n* муҷассама.

scythe [saɪð] *n* дос: scythe and
 hammer дос ва болга.

sea [si:] *n* баҳр;

at sea дар баҳри кушод;

at sea тавассути баҳр, бо роҳи баҳрӣ;

at the sea дар соҳили баҳр;

to go to sea маллоҳ шудан.

sea-gull ['si:ɡʌl] *n* моҳихӯрак
 (саранда).

seal I [si:l] *n* ҳуки обӣ, сағмоҳӣ.

seal II [si:l] **I.** *n* мӯҳр: under seal
 мӯҳр зада;

2. *v* мӯҳр кардан, мӯҳр задан,
 асдик кардан: The envelope was not
 sealed. Лифофа мӯҳр надошт.

seal ones's fate сарнавишти касеро
 таълим кардан.

seam [si:m] *n* дарз, шикоф.

seaman ['si:mən] *n* (*pl* seamen)
 аълоҳ.

seaport ['si:pɔ:t] *n* бандари соҳили
 баҳрӣ, бандар, шаҳри соҳилӣ.

search [sə:tʃ] **1.** *n* 1) ҷустуҷӯ,
 таҷассус, бозрасӣ: They moved to the
 capital in search of employment. Дар
 ҷустуҷӯи кор онҳо ба шаҳр кӯчиданд.
 2) кофтуков, ковиш: He ordered a
 search made. Фармон дод, то ки коф-
 туков кунанд.

2. *v* 1) ҷустуҷӯ (*for sb/sth -
 acc/size*): They searched the wood for
 the lost child. Онҳо барои кӯдаки гум-
 шуда, тамоми ҷангалро ҷустуҷӯ кар-
 данд. 2) кофтуков кардан: They
 searched the house, but found no clues.
 Онҳо хонаро кофтуков карданд, ам-
 о санаде наёфтанд.

seashore ['si:'ʃɔ:] *n* соҳили баҳр.

seasick ['si:sɪk] *a* касалии баҳрӣ: to
 be seasick касалии баҳрӣ доштан.

seaside ['si:'saɪd] *n* соҳили баҳр;
 истироҳатгоҳи лаби баҳр.

season ['si:zn] *n* фасл; мавқеи
 муносиб барои анҷоми кор.

seasonal ['si:zənəl] *a* фаслӣ.

seat [si:t] **1.** *n* ҷо, нишастгоҳ,
 нишанмандгоҳ: He jumped from his
 seat. Вай аз ҷояш парид.

to take one's seat ҷои худро гирифтан;

2. *v* 1) ҷойгузин сохтан,
 нишондан, ҷо додан, ба курсӣ
 нишондан: They seated her in a chair.
 Хонумро болои курсӣ нишонданд. 2)
 ҷо гирифтан, ҷо гузоштан: This thea-
 tre seats 1,000. Дар ин театр 1000 на-
 фар ҷо мегирад.

seaweed ['si:wɪ:d] *n* обсабзи баҳрӣ.

secede [si:'si:d] *v* ақиб гаштан;
 канорагирӣ кардан.

second I ['sekənd] *n* сония, дам,
 лаҳза: Just a second! Як сония!

second II ['sekənd] *a* дуҷум: the second
 largest city дуҷумин шаҳри калонтарин;
He is second to none. Дуҷум надорад.
 Вай беназир аст.

secondary ['sekəndrɪ] *a* дуҷумда-
 рача, иловагӣ

secondary school мактаби миёна (*номи
 ҳама гуна мактаб дар Британияи
 Кабир ва ИМА, ки маълумоти миёна
 ба кӯдакони аз 16 то 18 сола
 медиҳанд*).

secondary modern school мактаби миё-
 наии муосир (*мактаби давлатӣ дар
 Британияи Кабир барои кӯдакони аз
 11 то 16 сола, ки таълимоти
 тафриқавӣ дорад*).

second-hand ['sekəndhænd] *a* 1) ис-
 тифодашуда, аз дасти дуҷум харида-
 шуда: a second-hand car автомобили
 кӯҳна; 2) аз дасти дуҷум гирифташуда
 (*ахбор ва ғ.*): a second-hand report
 ахбори аз дасти дуҷум гирифташуда.

secondly ['sekəndli] *adv* сониян,
 дар мақоми дуҷум.

second-rate ['sekənd'reɪt] *a*
 дуҷумдарача, чизи паст, камаҳамият.

They sought shelter from the rain.
Онҳо аз борон паноҳ мечустанд. 2)
аракат кардан, саъю кӯшиш кардан:

He sought fame. Барои шӯҳрат саъю

кӯшиш мекард.

seem [si:m] *v* ба назар расидан, ба

назар намудан: It seems to me that...

Ба назарам мерасад, ки... It seems

old today. Чунин ба назар мерасад,

ки имрӯз хунук аст.

seemingly [si:mɪŋli] *adv* зохиран,

дар зохир.

seen [si:n] *p. p.* аз see.

seesaw [si:sɔ:] *n* аргунчак.

segrigate [segrɪ'geɪt] *v* чудо кардан,

тақсим кардан, маҷбур ба чудой

кардан.

segregation [segrɪ'geɪʃn] *n* тафрик,

чудой. чудокунӣ.

Seine, the [sein] *n* д. Сена.

seize [si:z] *v* 1) забт кардан, мута-

сарриф шудан: They seized the town

after a short battle. Пас аз мухорибаи

қӯтоҳ шаҳро забт карданд. 2)

қапидан; маҷ. фаҳмидан, дарк

кардан: to seize a criminal

динояткорро қапидан; to seize an idea

ақидаро фаҳмидан;

to seize an opportunity аз имконият

истифода бурдан, ганимат

шумурдан.

seizure [si:zə] *n* забт, ҳамла.

seldom [seldəm] *adv* бисёр кам,

аҳён-аҳён.

select [si'lekt] 1. *a* баргузида, мум-

ғоз;

2. *v* чудо кардан, интиҳоб кардан,

коста гирифтан;

selection [si'lekʃn] *n* 1) интиҳоб,

улчин: natural selection интиҳоби

табиӣ; 2) *pl* мунтахабот: poetry selec-

tion гулчини назм.

self [self] *n* (*pl* selves) худ, хеш,

сештан, зот, хусусият ва сифати

шахсӣ: his better self хусусият ва си-

фати беҳтарини вай; He has no

thought of self. Дар бораи худ ҳеч гоҳ

фикр намекунад.

self- [self] *pref* худ-: self-defence худ-
муҳофизат; self-government худидора-
кунӣ; self-service худхизматрасонӣ; He
is self-taught. Вай худомӯз аст.

self-confidence [self'kɒnfɪdəns] *n*
худбоварӣ.

self-control [selfkən'trəʊl] *n* худ-
идорӣ.

self-determination [selfdɪtə'mɪneɪʃn] *n*
худмуайянкунӣ: the right of peoples to
self-determination ҳуқуқи худмуайян-
кунии халқҳо.

selfish ['selfɪʃ] *a* худписанд, худпа-
раст, худбин

selfishness ['selfɪʃnɪs] *n* худписандӣ,
худпарастӣ, худбинӣ.

selfless ['selflɪs] *a* фидокорона.

self-supporting [selfsə'pɔ:tiŋ] *a*
муस्ताкил, сохибхтиёр.

sell [sel] *v* (sold; sold) фурӯхтан, ба
фурӯш расондан, фурӯхта шудан:
That store sells shoes. Дар ин мағоза
пойафзол фурӯхта мешавад.

to sell out фурӯхта тамом кардан: The
tickets are sold out. Ҳамаи билетҳо
фурӯхта шуданд.

to sell off арзон харида фурӯхтан.

seller ['selə] *n* фурӯшанда.

selves [selvz] *pl* аз self.

semi- ['semi] *pref* ним, нима-: semi-
circle нимдоира; semi-conscious
нимахушёр, нимаогоҳ.

semicolon [semi'kəʊlən] *n*
нуктавергул.

semicolonial [semi'kəʊləniəl] *a*
ниммуस्ताкил, зохиран озод, вале
амалан тобё.

semiindependent [semi'ɪndɪpəndənt]
a ниммуस्ताкил.

senat ['senɪt] *n* сенат; шӯрои олии
донишгоҳ;

the Senate маҷлисӣ конунбарор дар
ИМА.

senator [senətə] *n* сенатор, узви
маҷлиси сенат; намояндаи маҷлиси
сенат.

send [send] *v* (**sent**; **sent**) (*for - барои*), фиристодан, равона кардан, ирсол доштан;

send back пас фиристодан, баргардондан;

send for даъват кардан.

Senegal [ˌsem'gɔ:l] *n* Сенегал.

senior ['si:'njə] *a* калонтар (*дар сиппу сол*); шахси бузургтар, шахси собикадор; донишҷӯи соли охир; (**senior**) **high school** *амер.* мактаби миёна (*барои кӯдакони аз 14-15 то 18 сола*).

sensation [sen'seɪʃn] *n* 1) эҳсос, хиссиёт, хис, таъсир: She had a sensation that something was wrong. Чунон хис мекард, ки воқеае рух додааст. 2) хангома: News of the first man-made satellite caused a sensation. Хабарӣ парвози нахустин ҳамсафари сунъии замин боиси хангома шуд.

sensational [sen'seɪʃənl] *a* хангоманок, хангомаомез.

sense [sens] 1. *n* 1) эҳсос, хис, хуш: He has a keen sense of humour. Вай хисси нозуки ҳаҷв дорад. 2) *pl* хуш: He came to his senses at last. Оқибат ба хуш омад. 3) маънӣ, мафҳум: There was no sense in doing that. Ин корро кардан ҳеч маънӣ надошт. **He is out of his sense.** Ҳушаш парешон аст.

to make sense маънӣ доштан;

2. *v* дарк кардан, фаҳмидан, эҳсос кардан, пай бурдан: He sensed that someone was in the room. Эҳсос кард, ки касе дар хона аст.

senseless ['senslɪs] *a* 1) бехис, бехуш: He lay senseless. Вай бехуш мехобид. 2) бемаънӣ: That was a senseless thing to do. Ин корро кардан бемаънӣ буд.

sensibility [ˌsensɪ'bɪlɪti] *n* хиссиёт, ҳассосият.

sensible ['sensəbl] *a* кобили мулоҳиза, боақл, дорои ақли солим, дарккунанда, ҳассос.

sensitive [ˌsensɪtɪv] *a* ҳассос, дақиқ.

sent [sent] *past va p. p.* аз

sentence ['sentəns] 1. *n*

didn't understand the last. Чумлаи охириро нафаҳмид. хукм, ҷазо: The judge passed a sentence. Додрас ҳукми ҷазо баровард.

2. *v* ҳукм кардан, маҳкум кардан: He was sentenced to a fine. Ӯ ба ҷазои ҷарима ҳукм карданд.

sentenced to death ҳукм кардан ба гирифтани ҷазо.

under the sentence of death қатл маҳкум шудан.

sentiment ['sentɪmənt] *n*

эҳсосот, хиссиёт: patriotic sentiment хисси ватандӯстӣ; 2) *pl* фикр, эҳсосот: public sentiment ғайриҷомеа.

sentimental [ˌsentɪ'mɛntəl] *a*

риққатовар, раҳмдил, эҳсосотӣ: a sentimental man. Ҳамакӣ. **sentry** ['sentri] *n* (*pl* sentries) нигоҳбон, қаровул, сарбоз, ҷағҳор, послидор.

separate 1. *a* [ˌseprət] *a*

ҷудоғона, алоҳида: Jack and his sisters had separate rooms. Ҷаҷо ва хонаҳои алоҳида доштанд.

2. *v* [ˌseprət] 1) ҷудо кардан: The two towns are separated by a river. Шаҳрро дарё ҷудо мекунад.

2. *v* ҷудо шудан: They parted at midnight, then said goodbye. Ӯҳо то нимашаб ҷудо шуданд.

separation [ˌsepə'reɪʃn] *n*

тақсимот: a separation into two parts. ҷудоӣ ба ду қисм; 2) ҷудоӣ: after a separation of ten years пас аз ҷудоии панҷсола.

September [sep'tembə] *n* сентябр

sequence ['si:kwəns] *n*

мутобиқат; sequences мутобиқати шаклҳои феълӣ.

serf [sɜ:f] *n* гулом, раббӣ

заҳматқаш; крепостной (дар ҷаҳони қадим).

sergeant ['sɑ:dʒənt] *n* сержант.
serial ['siəriəl] *a* навбатӣ, даврӣ, ҷида, сериал, мусалсал: *a* serial film филми мусалсал ва чандбахшӣ.
series ['siəri:z] *n* (*pl* иваз менамояд) катор, гурӯҳ, силсила, шиф. соф, маҷмӯа, даста, фехраст.
serious ['siəriəs] *a* ҷиддӣ; муҳим; ғарбдор;
 Are you serious? Ҷиддан мегӯед?
serious minded дорои фикри ҷиддӣ.
sermon ['sɜ:mən] *n* хутба, баёнӣ.
servant ['sɜ:vənt] *n* 1) хизматгор, ҷавор. пешхизмат: They kept servants. Онҳо хизматгор доштанд. 2) ҷумҳури (муассисаи давлатӣ): public servants кормандони идораи давлатӣ; курсинишин.
serve [sɜ:v] *v* 1) хизмат кардан, ҷамъати низомиро анҷом додан: He served in the army for twenty years. Ҷанг бист сол дар хизмати низомӣ буд. This box will serve as a table. Ин ҷида ҳамчун миз хизмат мекунад. 2) хизмат расондан: The bus serves the villages in the hills. Автобус ба деҳаҳои кӯҳӣ хизмат мерасонад. 3) ҷавор кардан (*сарӣ миз*): She served the cup. Вай шӯрбо овард.
serve a sentence мӯҳлати ҷазоро будан;
serves him/her right! Ҳаққаш ҳамин! Ҷазояш ҳамин! Ҷазояшро ёфт!
service ['sɜ:vis] *n* 1) дафтар, ҷида, вазифа: the diplomatic service дипломатӣ; communication service дастгоҳи алоқа; intelligence service дафтари ҷосусӣ; 2) хизматрасонӣ: The service in this hotel excellent. Дар ин меҳмонхона хизматрасонӣ ба дараҷаи аъло аст. 3) хизмат: I am at your service. Ман дар хизмати шумо. Can I be of service to you? Ягон хизмат карда метавонам?
serviceman ['sɜ:vismən] *n* (*pl* ser-
 vemen) хизматчи низомӣ/ ҷавор

serviette [sɜ:'vi:et] *n* дастмоли сарӣ миз, сачок

session ['seʃn] *n* 1) ҷаласа, маҷлис: *a* plenary session ҷаласаи навбатӣ; 2) соли таҳсил, нимсола: spring session нимсолаи баҳорӣ; 3) иҷлосия: *an* extraordinary session иҷлосияи ғайриодӣ.

set I [set] *n* 1) даст, даста, як даст: *a* set of books дастаи китобҳо; *a* complete set of Shakespeare маҷмӯаи пурраи осори Шекспир; 2) радио (*ш.ч.* radio set); телевизор (*ш.ч.* television set): Is your set (television) working? Телевизори шумо кор мекунад?

set II [set] *v* (**set; set; pres. p. setting**) 1) мондан, нишондан: He set the lamp on the table. Вай ҷароғро болои миз гузошт. 2) додан/супоридан (вазифа, кор): The teacher set the children a difficult problem. Муаллим ба кӯдакон вазифаи мушкул дод. 3) нишастан (офтоб, моҳ): The sun has set. Офтоб нишаст. 4) таъин кардан, муайян кардан: They set the time of their meeting for 6 o'clock. Онҳо ҷаласаро дар соати шаш таъин карданд.

to set about оғоз кардан, сар кардан: He set about building a boat. Вай ба сохтани кайк оғоз кард.

to set aside ҷудо кардан, қанор андохтан; пасандоз кардан: I've set aside some books for you. Ман чанд китоб барои шумо ҷудо кардам.

to set in омадан, даромадан: Winter has set in early this year. Зимистон имсол барвақт омад.

to set off/out ба роҳ баромадан: They set off on a trip. Онҳо ба саёҳат баромаданд.

to set up 1) бардоштан, афрохтан: *A* monument to the victims of the war was set up there. Ёдгорӣ ба қурбонихони ҷанг дар он ҷо афрохта шуд. 2) таъсис кардан, ташкил кардан: *A* special committee was set up. Қумитаи махсус таъсис гардид.

to set up a blockade дар муҳосира гирифтан:

to set an example мисол шудан, мисол нишон додан;

to set eyes on дидан, нигарондан;

to set free озод кардан;

to set in motion ба ҳаракат даровардан;

to set in order ба тартиб даровардан;

to set sail ба шино баромадан;

to set the table миз оростан;

to set to work корро оғоз кардан;

setback ['setbæk] *n* монеа, боздошт; бозгашт, аксуламал;

to suffer a setback ноком шудан.

setting ['setɪŋ] 1. *pres. p.* аз set II: The sun is setting. Офтоб мешинад.

2. *n* 1) мухит, вазъ, манзара: Their house is in a beautiful setting. Хонаи онҳо дар мухити хеле зебо ҷойгир шудааст. 2) манзараи намоиш, ороиши сахна: a wonderful setting for a play ороиши аълосифати намоиш.

settle ['setl] *v* 1) сокин шудан, нишастан, муқим шудан, қарор гирифтан (*инч. settle down*): He settled in Chicago. Вай дар Чикаго сокин шуд. 2) нишастан: He settled himself in the chair. Вай болои курсӣ нишаст. 3) ба тартиб даровардан; танзим кардан, рафъ кардан, ҳаллу фасл кардан: They have settled their differences. Онҳо ихтилофоти худро рафъ карданд. 4) ҳал кардан: Nothing has been settled yet. Ҳеч чиз ханӯз ҳал нашудааст.

to settle down to work ба қор оғоз кардан.

settlement ['setlmənt] *n* 1) маскан: a settlement in the woods маскан дар ҷангал; 2) танзим, ҳаллу фасл (*масъала*): a negotiated peace settlement танзими мусолимадомез бо роҳи музоқирот.

seven ['sevn] *num* ҳафт.

seventeen [,sevn'ti:n] *num* ҳабдах.

seventeenth [,sevn'ti:nθ] *a* ҳабдахум, ҳабдахумин.

seventh ['sevnθ] *a* ҳафтум, ҳафтумин.

seventieth ['sevntiθ] *a* ҳафтодумин.

seventy ['sevntɪ] *num* ҳафту

several ['sevrəl] *a* чанд, чанд, бархе аз, чандто, баъз

severe [si'viə] *a* 1) тез, қ

vere look нигоҳи ҷиддӣ; 2) сахт (*касали*); тоқатфарсо

severe illness касалии сахт.

sew [sou] *v* (*sewed; sew* дӯхтан, дӯзандагӣ кардан;

sewing-machine мошини дӯза

sewn [soun] *p. p.* аз sew.

sex [seks] *n* ҷинс; нару мо

ҷонварон).

Seychelles, the [seɪ

Чазираҳои Сейшел

shabby ['ʃæbi] *a* (*shabbier;*

қўҳна, жанда, жандапӯш,

қасиф.

shack [ʃæk] *n* қулба, қор

нача.

shade [ʃeɪd] 1. *n* 1) соя: He

ting in the shade of a big tree

сояи дарахти бузург мен

тобиш, тобиши ҷило, навъ

shades of green тамоми т

ранги сабз; all shades of

ақидаҳои гуногун;

2. *v* соя афкандан, тир

чилавгирӣ кардан, пӯшидан

кардан: He shaded his eyes

hand. Вай чашмонашро б

пӯшонд.

shadier ['ʃeɪdiə] *инг. shady.*

shadiest ['ʃeɪdiəst] *инг. sha*

shadow ['ʃædəʊ] *n* соя,

торикӣ, панох.

shady ['ʃeɪdi] *a* (*shadier; sha*

дор, соя афкан; панохдор; тир

shaft [ʃɑ:ft] *n* қон; coal s

ангиштсанг.

shake [ʃeɪk] 1. *n* ларзи

ларз, зарба: He gave the ar

shake. Вай дарахти себро аф

2. *v* (*shook; shaken*) 1) л

ларзидан, тақон додан; ақ

чунбондан, чунбидан: He was shaking with fear. Вай аз таре меларзид. 2) чунбондан: She shook her head in answer to his question. Дар ҷавоби саволаш вай сарашро ба аломати инкор чунбонд. 3) ба ларза овардан: The news shook him. Хабарҳо ӯро ба ларза оварданд.

to shake hands дастфушурда вохӯрӣ кардан;

to shake off барҳам задан, халос шудан аз: I can't shake off my cold. Ман аз зуком халос шуда наметавонам.

to shake one's finger at sb бо ангушт касро таҳдид кардан.

shaken ['ʃeɪkn] *p. p.* аз shake;

shall [ʃæl] 1) *ф.* *ёр.* барои сохтани

замони оянда шак. 1 *танҳо* ва *ч.*: I shall come tomorrow. Ман нагоҳ меоям. Shall we be back in time? Мо дар вақташ бармегардем? 2) *ф.* *модалӣ* дар *ш.* 2 ва 3 *шак.* *танҳо* ва *ч.* *манои фармоиш,* *ваъда,* *таҳдид* ва *қатъиятро ифода мекунад*: He shall not catch me so easily next time. Дафъаи дигар ӯ маро бо осонӣ қапидан наметавонад. You shall pay for this! Ту ҷавоби ин корро медихӣ!

shallow ['ʃæləʊ] *a* камоб, пойоб, пастоб, тунукоб; *маҷ.* сатҳӣ, зохирий, сабукпоя, кӯтоҳбин.

shame [ʃeɪm] *n* 1. шарм, ҳаё, хичолат, шармсорӣ; нанг, ор;

2. *v* шарманда кардан, хичолат кардан, шарманда сохтан, расво кардан, нангин кардан, шарм доштан;

For shame! Shame on you! Шарманда! Шарм доред!

shameful ['ʃeɪmfʊl] *a* шармандавор, нангин; нанговар.

shameless ['ʃeɪmlɪs] *a* бешарм, беҳаё, бешармона, нанговар, гайриокилона.

shan't [ʃɑːnt] *ғуфт.* кӯтоҳ аз shall not.

shape [ʃeɪp] 1. *n* намуд, шакл, таркиб, сурат, кавора, андом;

get into shape сару сурат ёфтан;

in shape шаклан;

to take shape колаб гирифтан, ба шакл даровардан, шакл гирифтан;

2. *v* сохтан, шакл додан, ташкил додан, тарҳ кардан: It is shaped like an egg. Вай ба шакли тухм сохта шудааст.

shapeless ['ʃeɪplɪs] *a* бешакл, бадшакл, шакли муайяне нодошта.

share [ʃeə] 1. *n* 1) хисса, бахш, қисмат: the lion's share хиссаи бузург; Do your share of the work. Қисмати кори худро анҷом диҳед. 2) саҳм: to hold shares in a company дар ширкати саҳм доштан;

2. *v* бахш кардан, буридан, тақсим кардан, ба хиссаҳо ҷудо кардан: to share an opinion бо касе ҳамфикр будан; to share a common frontier сарҳади муштарак доштан; to share a room дар як хона (*бо касе*) зиндагӣ кардан;

shareholder ['ʃeə,houldə] *n* саҳмдор, соҳиби саҳм; *pl* саҳмдорон, соҳибони саҳм.

shark [ʃɑːk] *n* наханг, кӯсамоҳӣ, сагмоҳӣ.

sharp [ʃɑːp] 1. *a* 1) тез, тунд: a sharp knife корди тез; sharp eyes биниши тез; sharp words суханони талх; 2) сахт, якбора: a sharp turn ҳамгашти сахт; a sharp cry фарёди сахт.

2. *adv* расо, айнан, сари соат: at ten o'clock sharp расо дар соати даҳ; sharp-eyed *a* тезбин, резбин; *маҷ.* зирак.

sharpen ['ʃɑːpən] *v* тез кардан, нўгтез кардан, *маҷ.* тезу тунд кардан, ҳилабозӣ кардан.

sharpened ['ʃɑːpənɪd] *n* каламтарош (*иш.* pencil-sharpened).

sharply ['ʃɑːplɪ] *adv* тез, ба тезӣ, ба зудӣ.

shatter ['ʃætə] *v* 1) шикастан: The glass shattered. Шиша шикаст. 2) хароб кардан (*суҳатӣ*), барбод додан,

вайрон кардан, ноумед кардан. His hopes were shattered. Умедҳои ӯ барбод рафтанд.

shattering [ʃætərɪŋ] 1. *pres. p. az shatter*: The vase fell to the floor, shattering into a dozen pieces. Ҷом ба замин галтида пора-пора шуд.

2. *a* халокатовар: a shattering blow зарбаи халокатовар.

shave [ʃeɪv] 1. *n* риштарошӣ: He went to the barber's for a shave. Вай ба сартарошхона барои риштарошӣ рафт.

2. *v* (**shaved; shaved, shaven**) (*риш ё мӯй*) тарошидан, гирифтани, задани; даравидани (*алаф*): Father shaves every morning. Падарам ҳар рӯз риш мегирад.

shaven [ʃeɪvən] *p. p. az shave* 2.

shawl [ʃɔ:l] *n* шол, шоли гардан, дасмоли гардан.

she [ʃi:] *pron* ӯ, вай, он духтар, он зан; чонвари модда.

shed I [ʃed] *n* айвон, соябон, канор; анбор, хезумхона: He kept his garden tools in the shed. Вай асбобҳои боғдориро дар хезумхона нигоҳ медошт.

shed II [ʃed] *v* (**shed; shed; pres. p. shedding**) 1) рехтан, партофтан (*мӯй, нашм, дандон, нӯст*): Some snakes shed their skin each year. Баъзе морҳо ҳар сол нӯст мепартоянд. 2) чорӣ сохтан, рехтан (*ашк, хун*): to shed blood хун рехтан; *маҷ.* равшан кардан, маълум кардан. That sheds a new light on the events. Ин амал воқеаро аз нав равшан месозад.

she'd [ʃi:d] *ғуфт. кӯтоҳ аз she had* **ē she would.**

sheep [ʃi:p] *n* (*pl* иваз намешавад) гӯсфанд, гӯсфандон; *маҷ.* бегона.

sheer [ʃiə] *a* 1) сирф, маҳз, холис, ба қуллӣ: a sheer waste of time ба қуллӣ вақт сарф кардан; 2) рост: a sheer rock санги хорои рост.

sheet [ʃi:t] *n* 1) чойпӯш: She changed the sheets on his bed. Хонум чойпӯши

каташро иваз кард. 2) *pl* (*ишша, оҳан*): The book was a sheet of newspaper. Ҷурнали вараки рӯзнома печондани.

shelf [ʃelf] *n* (*pl* shelves)

shell [ʃel] 1. *n* 1) гӯш

They collected many shells on the beach. Онҳо дар соҳили баҳр бисёр чиданд. 2) пӯст, қабати локи мухофизатии чонвари in the shell чӯчаҳои набаромада; 3) тири тӯп: the building. Тири тӯп ба б

2. *v* бо тири тӯп парранда enemy shelled the town. Шахрро бо тири тӯп мезад.

she'll [ʃi:l] *ғуфт. кӯтоҳ*

shelter [ʃeltə] 1. *n* 1)

мухофизат, хифозат, химча муваққатӣ додан: They gathered for the night. Онҳо барои ба вай маскани муваққатӣ паноҳгоҳ, чонпаноҳи таб They found shelter from the sun. аз борон паноҳгоҳ ёфтанд. to take shelter паноҳ шудан.

2. *v* мухофизат кардан, паноҳ чустан: They sought refugees. Онҳо ба гурезаҳо доданд.

shelve [ʃelv] *v* болои рӯст маҷ. ба таъхир андохтани зоштан.

shelves [ʃelvz] *pl* аз shelf.

shepherd [ʃepərd] *n* чӯпчи роҳбарӣ рӯхонӣ, шабони м

sheriff [ʃerɪf] *n* (*pl* **sheriffs**) давлатӣ ва додрасӣ дар Иёлоти Муттаҳид (*тапики Кабир ва ғ.*).

she's [ʃi:z] *ғуфт. кӯтоҳ* **she has.**

shield [ʃi:ld] 1. *n* сирпӯшиш, хомӣ: She raised a shield against the glare. Вай ро мисли сипар бардошт. нурҳои офтоб эмин бошад.

2. *v* хифз кардан, муҳофизат кардан: He raised his arm to shield his face.

the blow. Вай дасти худро бар-
шт то аз зарб худро мухофизат

shift [ʃɪft] 1. *n* 1) тағйир, интиқол:
shift in the wind brought rain. Ша-
тағйирёфта борон овард. 2)
бати кор, басти кор: He works on
night shift. Вай дар басти шабона
мекунад.

2. *v* чо ба чо кардан, тағйир до-
н, интиқол додан: to shift furniture
чони хонаро тағйири макон до-
н: to shift responsibility
обгариро ба каси дигар интиқол
дан

shilling [ˈʃɪlɪŋ] *n* шиллинг (*тангаи*
глией то соли 1971 сикка мешуд, ки
20 фунт стерлингро ташиқил ме-
ред).

shine [ʃaɪn] *v* 1) (**shone; shone**)
рахшидан, тобидан, нур
шондан: The snow is shining in the
п. Барф дар офтоб медурахшад. 2)
shined) тоза кардан, чилодор
рдан, барқ андохтан (*пойафзол*):
He is shining his shoes. Вай пойафзо-
шро чилодор мекунад.

ship [ʃɪp] 1. *n* киштӣ: The ship
lives at five. Киштӣ соати панҷ ба
ино мебарояд.

ship тавассути киштӣ, бо киштӣ;
2. *v* (**shipped; shipping**) бо киштӣ
фирисодан (*бор*): They shipped the
ses to Australia. Онҳо кутихоро ба
Австралия бо киштӣ фирисоданд.

shipbuilding [ˌʃɪpˈbɪldɪŋ] *n*
шиптисозӣ.

shipment [ˈʃɪpmənt] *n* боркунӣ (*ба*
амтӣ); кашондан, ҳамл: interna-
tional shipment ҳамлу накли
ёйнамилалӣ.

shipwreck [ˈʃɪprek] *n* шикасти
аркшавии, халокати, нобудшавии)
штӣ.

shipyard [ˈʃɪpjɑ:d] *n* маҳали
шиптисозӣ, корхонаи киштисозӣ.

shirt [ʃɜ:t] *n* курга, пирохан (*мар-*
та).

shiver [ˈʃɪvə] *v* 1. ларза, ларз;

2. *v* ларзидан (*аз чизе*): shiver with
cold аз сармо ларзидан.

shock [ʃɒk] 1. *n* такон, зарбаи сахт,
чунбиш: earthquake shocks чунбиши
заминларза; His death was a terrible
shock to her. Марги вай барои хонум
такони сахт буд.

2. *n* такони сахт додан/ хӯрдан,
дучори хароси сахт шудан: They were
shocked at the news. Ин хабар онхоро
такони сахт дод.

shocking [ˈʃɒkɪŋ] 1. *pres. p.* аз shock 2.

2. *a* такондиханда, мудхиш,
дахшатангез, бисёр бад: a shocking
accident воқеаи мудхиш.

shoe [ʃu:] *n* пойафзол, кафш; наъл.

shoelace [ˈʃu:leɪs] *n* банди
пойафзол.

shoemaker [ˈʃu:meɪkə] *n* кафшдӯз,
мӯзадӯз.

shone [ʃɒn] *past va p. p.* аз shine 1.

shook [ʃuk] *past* аз shake.

2. **shoot** [ʃu:t] *v* (**shot; shot**) 1) пар-
рондан, тир ҳолӣ кардан: He shot but
missed. Вай тир ҳолӣ кард, аммо ба
нишон нарасид. 2) тез/ босуръат гу-
заштан: The car shot under the bridge.
Автомобил босуръат аз таги кӯпрук
гузашт. 3) филмбардорӣ кардан,
аксбардорӣ кардан: The film was shot
in California. Филм дар Калифорния
аксбардорӣ карда шудааст. 4) ба
дарвоза задан (*зӯй, мӯб*): Who shot
the pluck? Кӣ гӯй зал?

to shoot down галтондан (*бо тир*):
Two aircraft were shot down. Ду тайё-
ра галтонда шуд.

shooter *n* тирандоз.

shop [ʃɒp] 1. *n* 1) мағоза, дӯкон: a
clothing shop мағозаи пӯшоки дӯхта;
2) коргоҳ, таъмиргох: a carpenter's
shop коргоҳи дуредгарӣ; an assembly
shop коргоҳи васлкунӣ;

2. *v* (**shopped; shopping**) харид
кардан, мағозагардӣ кардан: We'll
shop for a watch tomorrow. Пагоҳ
барои харидани соат меравем.

shop-assistant ['ʃɒp, sɪstənt] *n*
фурӯшанда.

shopkeeper ['ʃɒp, ki:pə] *n* дӯкандор,
мағозадор.

shopping [ʃɒpɪŋ] 1. *pres. p. az shop*
2.: While shopping for shoes I met an
old friend of mine. Ҳангоми
мағозагардӣ барои пойафзол ман бо
дӯсти деринаам вохӯрдм.

2. *v to do shopping* харид кардан; to
go shopping барои харид рафтан.

shore [ʃɔ:] *n* сохил, канор, лаб
(дарё, баҳр, кӯл).

short [ʃɔ:t] 1. *a* 1) кӯтоҳ: a short dis-
tance масофаи кӯтоҳ. 2) паст: a short
map марди кадпаст;

short for шакли мухтасар, шакли
кӯтоҳ-кардашуда: Tim is short for
Timothy. Тим - шакли мухтасари
Тимоти мебошад.

for short ба таври мухтасар, мухтаса-
ран: Call me Tim for short. Номамро
ба таври мухтасар Тим гӯед.

in short хулоса, алқиса, кӯтоҳ карда
гӯем.

to be short of кифоя набудан, нараси-
дан; to be short of time вақт
нарасидан;

to run short of харочот кардан,
масриф кардан, сарф кардан: to turn
short of money хамаи пулхоро харч
кардан;

to take a short cut роҳи кӯтохтаринро
интихоб кардан;

2. *adv* ногаҳон, нохост,
тасодуфан, якбора: He stopped short.
Вай ногаҳон истод. He cut me short.
Вай ногаҳон суҳанамро бурид.

shortage ['ʃɔ:tɪdʒ] *n* каср, камӣ,
норасоӣ, камомад.

shortcoming [ˌʃɔ:tˈkʌmɪŋ] *n*
норасоӣ, нуксон, айб, камбудӣ.

shorten ['ʃɔ:tn] *v* кӯтоҳ кардан, кам
кардан, мухтасар кардан.

shorthand ['ʃɔ:thænd] *n*
кӯтоҳнависӣ, мухтасарнависӣ: short-
hand course фанни мухтасарнависӣ
(стенография).

shorthanded ['ʃɔ:t'hændɪd]
танг.

shortly ['ʃɔ:tlɪ] *adv* 1) ба зӯ
зӣ: He'll be back shortly. Ва
бармегардад. 2) кӯтоҳ,
Speak shortly! Кӯтоҳ гап зан
shortly after чанде пас
баъдтар;

shortly before чанде пеш, ан
тар;

shorts [ʃɔ:ts] *n* шалвор
нимшалвор, шими кӯтоҳ.

short-sighted [ˌʃɔ:t'saɪtɪd]
бин (чаши); маҷ. кӯ
кӯтоҳназар.

shot I [ʃɔ:t] *n* 1) тир, сочма
He fired three shots. Вай се
кард. 2) тирандоз: He is a
Вай тирандози хуб аст. 3)
рат: This is a good shot of
Ин расми хуби хонаи мо ме

shot II [ʃɔ:t] *past va p. p. as*

should [ʃud] 1) *φ. ёр.*
танҳо ва чамъи замони Fut
Past-ро месозад: I said that I
back soon. Гуфтам, ки ба зӯ
гардам. 2) *φ. ёр. ш. I шак.*
чамъи сугаи шартӣ-хоҳишма
зад: I should say that he is
гуфтам, ки ӯ ҳақ аст. I shou
that if I were you. Агар ма
шумо мебудам ин корро на
If I had known your telepho
I'd have phoned you. Агар р
лефони шуморо медонистам
занг мезадам. He suggeste
should begin at once. Пешни
ки якбора корро сар кунем.

февъли модалӣ маслиҳат, пе
мефаҳмонад: You should be
o'clock. Шумо бояд соати па
чо бошед. 4) *пас аз калима*
норозиғӣ, эътирозро ифода
Why should I do it? Чаро
кунам? 5) *бо шакли масдари*
тшион медиҳад; а) дар ҷумла
амал иҷро нашоудааст: You sh
come earlier. Шумо бояд

омадед (аммо шумо наомадед; б) дар умлаи шикорӣ амал иҷро шудааст, аммо ин амал номатлуб нест: You shouldn't have come so early. Ин қадар барвақт омадан лозим набуд (аммо шумо омадед).

should like... Мехостам, ки...

shoulder ['ʃouldə] *n* китф.

shout [ʃaʊt] 1. *n* фарёд, дод, фиғон, чег. амр фармон: They heard a warning shout. Онҳо фарёди огохиқунандаро шуниданд.

2. *v* фарёд задан, чег задан, дод задан. бо садои баланд гуфтан: He shouted for help. Вай барои ёрӣ фарёд зад.

shouting distance фосилаи садорас.

shove [ʃʌv] *v* бо зӯрӣ пеш бурдан, бо фишор пеш рафтан.

shovel [ʃʌvl] *n* бел, хокандоз, белча.

show [ʃou] 1. *n* 1) изҳор, ифода: a show of goodwill изҳори ризомандӣ. 2) намоиш: Did you enjoy the flower show? Ба шумо намоиши гулҳо маъқул шуд? 3) намоиш (театр, телевизион): What television shows do you usually watch? Қадом намоиши телевизиониро шумо одатан тамошо мекунед? The next show starts at 11.00. Намоиши навбатӣ соати 11.00 оғоз мегард.

2. *v* (showed; showed, shown) 1) нишон додан: He showed us his collection of books. Вай маҷмӯаи китобҳояшро ба мо нишон дод. 2) иброз кардан: She showed great kindness. Вай меҳрубонии зиёд иброз дошт. 3) раҳнамоӣ кардан, бурдан: She showed me into the room. Хонум маро ба хона раҳнамоӣ кард. She showed him to his seat. Хонум вайро то ҷои нишаст бурд (дар театр ва ғ.). to show (a)round нишон додан: I'll show you around the town. Ман ба шумо шаҳро нишон медиҳам.

to show off намоиш додан: He likes to show off his knowledge. Вай намоиш додани дониши худро дӯст медорад.

to show up пайдо шудан, пайдо будан, ба назар омадан: He did not show up at the party. Вай дар шабнишинӣ ба назар наомад.

shower ['ʃaʊə] 1. *n* 1) борони сел: I was caught in a shower. Ман ба борони сел дучор шудам. 2) фаровонӣ, бисёр: She received a shower of letters on her birthday. Вайро дар рӯзи таваллудаш мактубборон қарданд. 3) ҳамом, оббозӣ: He took a shower. Вай оббозӣ кард.

2. *v* 1) боридан: It's started to shower. Борон сар шуд. 2) пошидан, рехтан: They showered her with gifts. Онҳо ба вай гӯҳфаҳои бисёр доданд.

shown [ʃoun] *p. p.* аз show 2.

show-window ['ʃou'windou] *n* тирезаи намоиши молҳои фурӯш.

shrank [ʃræŋk] *past* аз shrink.

shred [ʃred] *n* пора, тикка, рез, хурда, зарра, порча.

shrewd [ʃru:d] *a* зирак, бахуш, хилағар.

shriek [ʃri:k] 1. *n* чег, фарёди дилхарош, вангас, виззос: He gave a shriek of pain. Аз дард фарёди дилхарош кард.

2. *v* чег задан (мисли баъзе аз пандогон), фарёди дилхарош задан, вангас/виззос задан: She shrieked with horror. Аз тарс фарёди дилхарош зад.

shrill [ʃrɪl] *a* тез, гӯшхарошкун, гӯшхарош, баланд; бошиддат; бодикқат.

shrine [ʃraɪn] *n* маъбад, ҷои муқаддас, зиёратгоҳ.

shrink [ʃrɪŋk] *v* (shrank, shrunk; shrunk, shrunken) акиб гаштан; худдорӣ кардан.

shrub [ʃrʌb] *n* бутта, гулбутта.

shrug [ʃrʌg] *v* (shrugged; shrugging) китфхоро чунбондан, китфхоро боло бардоштан. бо боло бардоштани китфҳо матлаберо фаҳмондан.

shrunk [ʃrʌŋk] *past* ва *p. p.* аз shrink.

shrunken ['ʃrʌŋkən] *p. p. az shrink.*

shudder ['ʃʌdə] 1. *n* ларза, ларзиш, тарсу вохима, ваҳшат: A shudder ran through him. Тамоми баданаш ба ларза даромад.

2. *v* ларзидан, ларзиш хӯрдан, ба даҳшат афтодан: She shuddered at the sight of the snake. Аз дидани мор ларзид.

shut [ʃʌt] *v* (**shut; shut; pres. shutting**) бастан, баста шудан, шумурдан: He shut the door. Вай дарро баст. The box shut quite easily. Куттӣ ба осонӣ баста шуд.

to shut off катъ кардан (*об, барқ ва ғ.*): The gas was shut off. Газро катъ карданд.

to shut up *ғуфт.* дахон бастан, сокит кардан: Tell him to shut up. Ғӯед дахонашро бандад.

shutter ['ʃʌtə] *n* дари пушти тиреза, пуштидарӣ.

shy [ʃaɪ] *a* шармсор, шармгин, хичолат;

to be shy шарм доштан, хичолат касшидан.

Siberia [saɪ'biəriə] *n* Сибир.

sick [sɪk] *a* 1) бемор, мариз, нохуш: He visited his sick uncle in hospital. Вай амаки беморашро дар беморхона хабар гирифт. 2) дилтангӣ, дилтанг, заиф, дилбеҳузурӣ, дилбечошавӣ: The sea was rough and he began to feel sick. Баҳр ноором буд ва мард дилбеҳузурӣ хис кард. 2) безор кардан, ба дил задан: You made me sick. Шумо маро безор кардед.

to be sick (and tired) of безор ва хаста будан, аз ҳад зиёд безор кардан, ба дил задан: I'm sick and tired of all this gain. Ин борон маро аз ҳад зиёд безор кард;

to make sb sick 1) дилбеҳузур (*дилтанг*) шудан; It makes me sick. Аз ин дилбеҳузур мешавам;

sickle [sɪkl] *n* дос.

sickly ['sɪkli] *a* (**sicklier; sickliest**) касалманд, нотоб, ночур, ранчур.

sickness ['sɪknɪs] *n* 1)

касали, мариз: They were a cause of sickness. Онҳо аз касали ҳозир набуданд. 2) дилбеҳузурӣ: He felt a wave of sickness come over him. Вай дилбеҳузуриро хис мекард.

side [saɪd] 1. *n* 1) тараф,

пахлу: a sharp pain in the side пахли саҳти пахлу; 2) харифи мусобақа: home side соҳибони майдон: Which side does he play for? Вай аз кадом гурӯҳ бозӣ мекунад?

on both sides аз ҳар ду тараф;

side by side пахлу ба пахлу;

by the side of sb, by one's side пахлуи касе;

from side to side аз як тараф ба дигар;

from/on every side, from/on all sides ҳар тараф;

on the side илова, илова бар;

to take sides with sb тарафи гирифтан, касеро ҷонибдорӣ кардан.

2. *v*: **side with sb** тарафи ҷонибдорӣ кардан, тарафи гирифтан, тарафдорӣ аз касе кардан: He always sided with the poor. Ӯ доимо камбағалонро тарафдорӣ кард.

sideboard ['saɪdbɔ:d] *n* зарфҳо.

side-walk ['saɪdwɔ:k] *n* пиёдароҳ, роҳи пиёдагард.

sideways ['saɪdweɪz] *adv* ҷанг гайри мустақим.

siege [si:dʒ] *n* муҳосира, Ҷанг

Sierra Leone [sɪ,erəl'i'oun] *n* Леоне.

sigh [saɪ] 1. *n* нафас: He gave a sigh of relief. Вай нафасашро роҳт ох охи хасрат кашидан: We heard him sigh. Ох кашидани ӯро шунидам.

2. *v* ох кашидан, афсусо охи хасрат кашидан: We heard him sigh. Ох кашидани ӯро шунидам.

sight [saɪt] *n* 1) биной, бинороҳ, сира, назар, дида, дид: He lost his sight years ago. Ӯ кайхо боз биноашро

одааст. 2) манзара: It was a beautiful sight. Ин манзараи аҷоиб буд.

(the) sight of хангоми дилани...

first sight дар назари аввал, бо як

азар:

sight дар мадди назар;

out of sight дур аз мадди назар;

come into sight намоён шудан, ба

азар расидан;

know sb by sight касеро шахсан

онистан;

see the sights ҷойҳои шоёни

диккатро тамошо кардан.

sight-seeing ['saɪt,si:ɪŋ] *n* to go sight-

seeing ҷойҳои шоёни диккатро

тамошо кардан.

sign [saɪn] **1. n** 1) аломат: Wait until

give a sign. То аломат доданам ин-

изор шавед. 2) нишон, нишона,

амз: The first robin is a sign of spring.

Доруи нахустин - рамзи баҳор ме-

шоад. 3) эълон, тахтаи эълон: The

sign said: No smoking! Дар тахтаи

эълон гуфта мешуд: Сигор нақашед!

2. *v* имзо кардан, ба имзо

расондан: He signed the letter. Вай

мактубро имзо кард.

had it signed. Онро ба имзо расон-

дам.

signal ['sɪgnəl] **1. n** аломат, нишон,

абар, рамз: He gave the signal for the

attack. Барои ҳучум кардан ишорат

кард.

2. *v* (signalled; signalling) хабар до-

дан, ишора кардан, бо аломат иблог

кардан, бо ишора расондан: The bell

signalled the end of the class period. Занг

ба охир расидани дарс хабар дод.

signatory ['sɪgnətəri] *n* (*pl* signato-

ries) имзоқунанда, соҳиби имзо,

имзой; ҷониб/ тарафи имзоқунандаи

қарнома.

signboard ['saɪnbɔ:d] *n* лавха,

равла, тахтаи эълон, эълон.

signature ['sɪgnɪtʃə] *n* имзо,

қисмат, соядаст.

significance [sɪɡ'nɪfɪkəns] *n* 1)

аҳамият, маъно, маънӣ, моҳият, мақсад.

мафҳум: the real significance of his words маънои ҳақиқии суханҳои вай; 2) аҳамият, кадр: a matter of great significance масъалаи аҳамияти бузурғдошта.

significant [sɪɡ'nɪfɪkənt] *a* 1) пурмаънӣ, маънидор; 2) муҳим, қобили тавачҷӯх, умда, ифоданок.

signify ['sɪgmfaɪ] *v* (signifies; signified) 1) даҳолат кардан, изҳор кардан, бо ишора фаҳмондан: He signified his agreement by nodding. Розигиашро бо чунбондани сар нишон дод. 2) аҳамият доштан, маънӣ додан, маънӣ бахшидан, эълон доштан, маъно доштан: It signifies much. Ин аҳамияти зиёд дорад.

signpost ['saɪnpəʊst] *n* раҳнамо, су-туни аломати ҳаракати роҳ.

silence ['saɪləns] **1.** хомӯшӣ, оромӣ, сукут: The silence was broken by a loud cry. Хомӯширо фарёди баланд вайрон кард.

2. *v* сукут кардан, ором кардан, хомӯш кардан, хомӯш шудан: He tried to silence his opponents. Вай рақибонашро ором карданӣ шуд.

keep silence хомӯш шудан/ будан.

silent ['saɪlənt] *a* 1) хомӯш, сукут, бесадо, сомит: Why are you silent? Чаро хомӯшед? 2) ором: They went into the silent forest. Онҳо ба ҷанғали ором даромаданд.

to keep silent хомӯш будан, хомӯш шудан;

silent film синамои ғайринотик, бе-воз.

silk [sɪlk] **1. n** абрешим, нахи абрешим, шохӣ: This dress is made of silk. Ин курта аз шохӣ дӯхта шудааст.

2. *a* абрешимӣ: She was wearing a silk scarf. Вай гарданбандӣ абрешимӣ дошт.

silky ['sɪlkɪ] *a* (silkie; silkier) 1) шохимонанд, абрешиммонанд; 2) мулоим, нарм.

sill [sɪl] *n* остона, поя, тирпоя: windowsill остонаи тиреза.

the water in the pond sank three feet
 at summer. Тобистони соли гузашта
 ни кӯл се фит кам шуда буд. 2) ғарқ
 шудан, таҳ рафтан: The ship sank.
 Ҷишти ғарқ шуд. 3) ғарқ кардан: The
 submarine sank two ships. Киштии
 ғарқоби ду киштиро ғарқ кард.

sink [sɪŋk] *v* (sunk; sinking) нӯшидан,
 миин шудан: афсурда шудан: His
 checks have sunk in. Рухсораҳояш
 ғарқу афтоданд (*гамгин шуд*).

sip [sɪp] *v* (**sipped**; **sipping**) нӯшидан,
 шидан (*бо қултҳои хурд-хурд*),
 ғард-хурд ошомидан.

sir [sə:] *n* сэр, ҷаноб, шахси
 ҷаҳтарам, шахси воломақом, арбоб,
 хиб, султон.

siren ['saɪərən] *n* парии обӣ; маҷ.
 ни дилфиреб ва афсунгар.

sister ['sɪstə] *n* хоҳар, ҳамшира,
 ҷархонд:

step-in-law хоҳари зан, хоҳари
 авхар.

sit [sɪt] *v* (**sat**; **sat**; *pres. p.* **sitting**) 1)
 нишастан: He sat at his desk working.

2) ҷамъи сари миз нишаста кор мекард. 2)
 маҷлис кардан (*дар додгоҳ*,
парламент): Parliament will sit in the
 autumn. Парламент тирамоҳ маҷлис

гузаронад. 3) нимхез шудан: She
 sat up in bed and looked at the clock.

4) бистар нимхез шуда ба соат
 нишаста кард. 4) хоб нарафтан: She sat
 up all night waiting for her son to come
 home. Хонум шаби дароз хоб нарафт-
 нишастани омадани писараш буд.

sit down нишастан: Won't you sit
 down? Марҳамат шинед.

sit up 1) рост нишастан: Can't you
 sit up? Магар шумо рост нишаста
 наметавонед?

site [saɪt] *n* ҷо, маҳал, макон, за-
 ғираи зами зери сохтмон, мавзъ.

sitting ['sɪtɪŋ] 1. *pres. p.* аз **sit**: The
 committee is sitting. Додгоҳ маҷлис дорад.

2. *n* ҷаласа, нишаст, ҷо: the sitting
 committee ҷаласаи кумита.

sitting-room ['sɪtɪŋrʊm] *n* ӯтоқи

нишаст, меҳмонхона (*дар хона*).

situate ['sɪtjuet] *v* ҷо гирифтан,
 маҳали муайяно ишғол кардан.

situated ['sɪtjuetɪd] *a* воқеъшуда
 дар, воқеъ дар: Their house is situated
 near the river. Хонаи онҳо дар назди
 дарё воқеъ гаштааст.

situation [ˌsɪtju'eɪʃn] *n* 1) ҷо, мавзъ:
 Their house has a beautiful situation on
 a hill. Хонаи болои теппа
 ҷойгиршудаи онҳо мавзъи зебо
 дорад. 2) вазъ, ҳолат: an awkward
 situation вазъияти ноқулай; the inter-
 national situation вазъияти
 байналмилалӣ.

six [sɪks] шаш.

sixteen ['sɪks'ti:n] *num* шонздаҳ.

sixteenth ['sɪks'ti:nθ] *a* шонздаҳум.

sixth [sɪksθ] *a* шашум.

sixtieth ['sɪkstɪθ] *a* шастум.

sixty ['sɪksti] *num* шаст.

size [saɪz] *n* андоза, миқдор, қолаб,
 ҳаҷм.

skate [skeɪt] 1. *n* кафшҳои яхбозӣ:
 Get your skates the lake is frozen.
 Кафшҳои яхбозиатро барор, ки кӯл
 аллақай ях кардааст.

2. *v* яхмолақбозӣ кардан: He could
 skate well. Вай болои ях нағз бозӣ
 мекунад.

skateboard ['skeɪtbɔ:d] *n* тахтани
 ғилдиракдор барои бозӣ.

skating-rink ['skeɪtɪŋrɪŋk] *n* майдон
 ни яхмолақбозӣ.

skeleton ['skelɪtn] *n* скелет;
 устухонбандӣ, тарҳ, замина, равиши
 матлаб, маҷ. одами лоғар.

sketch [sketʃ] 1. *n* 1) тарҳ, ангора,
 нақшаи содда, шолуда: Rembrandt's
 sketches for his paintings шолудаҳои
 Рембранд барои расмҳояш; 2) қайд,
 порча, очерк: travel sketches in a
 magazine қайдҳои сафар дар маҷалла.

2. *v* саридастӣ кашидан ё навиш-
 тан, мусаввада тайёр кардан: She
 often goes into the country to sketch.

Вай одатан барои кашидани мусаввада берун аз шаҳр меравад.

ski [ski:] 1. *n* (*pl skis* ё *иваз намешавад*) лижа: I've broken my ski. Ман лижаамро шикастам.

2. *v* (*skied, sked; skied, sked*) рӯи барф лижабозӣ кардан (*инч. go skiing*): Let's go skiing. Биёед лижабозӣ кунем.

ski'd [ski:d] *past va p. p. аз ski* 2.

skies [skaiz] *нуг. sky*.

skill [skil] *n* маҳорат, устодӣ, забардастӣ, хунармандӣ, кордонӣ, салиқа.

skiful ['skiful] *a* мохир, ӯҳдабаро, хунарманд.

skilled [skild] *a* бомаҳорат, босалиқа, бохунар, кордон, боихтисос, пуртачриба.

skin [skin] 1. *n* пӯст, чарм, чилд; пӯст, рӯпӯш: soft skin пӯсти мулоим; the skin of an apple пӯсти себ;

2. *v* (*skinned; skinning*) пӯст кандан, пӯст кардан: The hunters skinned the fox. Шикорчиён рӯбохро пӯст канданд.

skinless [skinlis] *a* бепӯст.

skin-deep ['skin'di:p] *a* сатҳӣ, рӯякӣ, зоҳирӣ: Beauty is skin-deep, it soon wears out. Зебогӣ фақат сатҳӣ аст ва зуд аз байн меравад.

skin-diving ['skin,daivɪŋ] *v* гаввосӣ кардан, зери об шино кардан.

skin-diver ['skin,daivə] *n* гаввос.

skinny ['skini] *a* (*skinnier; skinniest*) лоғар, пӯстӣ, гӯшт ва устухон; маҷ. хасис.

skip [skip] *v* (*skipped; skipping*) 1) частухез кардан, чаҳидан, паридан: He skipped over the brook. Аз болои ҷӯй парид. He skipped from one subject to another. Вай аз як мавзӯ ба мавзӯи дигар меҷаҳид. 2) партофтан: Let's skip the next paragraph. Биёед як параграфро партоем.

to skip school аз дарс мондан.

skipper ['skiprə] *n* капитани киштӣ.

skipping-rope ['skipiŋrə]

частак, ресмон барои частан

skirt [skə:t] *n* юбка, доман

skull [skʌl] *n* косаи сар.

sky [skaɪ] *n* (*pl skies*) осмон

хаво, вазъи хаво.

skyscraper ['skaɪ,skreɪpə]

харош, баланд.

slack [slæk] *a* 1) оҳиста,

бепарво, беҳол, касод, фосид

slack race қадами оҳиста; a s

dent донишҷӯи танбал; 2)

ранг накарда: a slack rope

суст кашидашуда.

slain [sleɪn] *p. p. аз slay*.

slam [slæm] *v* (*slammed; s*

бо садо ва шиддат бастан

хам кӯфтан; зарбаи сахт ва

задан.

slander ['sla:ndə] *n* тӯҳмат,

slanderous ['sla:ndərə

тӯҳматомез.

slang [slæŋ] 1. *n* лаҳча,

ғайриодабӣ, забони бозорӣ,

вижа, забони синфӣ, и

омиёна;

2. *v* сарзаниши сахт карда

забон задан.

slap [slæp] *v* (*slapped; slap*

дан, тарсӣ карда задан, бо

дан, кӯбидан.

slate [sleɪt] *n* варакаи санг

санг, лавҳасанг.

slaughter ['slɑ:tə] 1. *n* забх

куштор, қатл, қатли ом,

mass slaughter of civilian ро

қатли оми аҳолии ғайринизо

2. *v* забх кардан (*ҳайвон*

ом кардан, одамкушӣ кардан

villagers were slaughtered. С

ҳамаи деҳа қатли ом гардида

Slav [sla:v] 1. *n* аз нажоди

2. *a* славянӣ, забони славя

slave [sleɪv] *n* гулом, банд

рид; асир, раияти зархарид.

slavery ['sleɪvəri] *n* гуломӣ.

slay [sleɪ] *v* (**slew; slain**) куштан, ба

қатл расондан, куштор кардан, забх кардан (*ҳайвон*), нобуд сохтан, кушта шудан, ба қатл расидан.

slayer [sleɪə] *n* қотил.

sled [sled] *n* = **sledge**.

sledge [sledʒ] *n* чана;

to go **sledging** бо чана ҳаракат кардан.

sleep [sli:p] 1. *n* хоб: I didn't get much sleep. Нағз хоб накардам.

to go to **sleep** хоб кардан.

2. *v* (**slept; slept**) хоб кардан, хобидан, хоб рафтан, хуфтан; беҳуш шудан, суиш шудан: He sleeps lightly. Вай хушёрхоб аст. He couldn't get to sleep. Хобаш намебурд.

sleepier ['sli:pɪə] *ниг.* **sleepy**.

sleepiest ['sli:pɪst] *ниг.* **sleepy**.

sleeping-bag ['sli:pɪnbæg] *n* қанори хоб.

sleeping-car ['sli:pɪŋkɑ:] вағони тахтақоб.

sleepy ['sli:pɪ] *a* (**sleepier; sleepiest**) хоболуд, хомӯш, хобовар; суиш, кунд, беҳол: a sleepy little town шаҳрчаи хоболуд (*хомӯш*); She is sleepy. Хобаш омадааст.

sleeve [sli:v] *n* остин; шоҳаи дарё.

sleigh [sleɪ] *n* чана.

slender ['slendə] *a* зариф, борик, қаламӣ.

slept [slept] *past va p. p.* аз **sleep** 2.

slew [slu:] *past* аз **slay**.

slice [slais] 1. *n* тика, пора, порча, тилим: He ate two slices of lemon. Вай ду пора лимӯ хӯрд;

2. *v* борик-борик буридан: She sliced lam. Вай гушти гӯсафандро борик-борик бурид.

slid [slɪd] *past va p. p.* аз **slide** 2.

slide [slaid] 1. *n* 1) лағжиш, гечиш: The car went into a slide on the ice. Автомобил болои ях лағжида рафт. 2) теппачаи кӯдакона барои лағжидан: There are swings and slides in the children's playground. Дар майдончаи бозӣ аргунчаҳо ва

теппачаҳо сохта шудаанд. 3) сурат, акс: They showed their holiday slides. Онҳо суратҳои давраи таътил гирифташонро нишон доданд.

2. *v* (**slid; slid**) лағжидан, пасу пеш рафтан: He slid down the hill. Вай аз болои теппача сарозер лағжид.

slight [slait] *a* сабук, микдори ноҷиз, заиф, лоғар; кам: a slight cold андаке шамол кашидан; without the slightest difficulty бе мушкилоти ноҷиз.

slightly ['slaitli] *adv* андак, сабук, камтар.

slim [slɪm] *a* (**slimmer; slimmest**) нозук, лоғар, бориқандом.

sling [slɪŋ] 1. *n* тасма, таноб, расан, банд: He has his arm in a sling. Дасташ ба ғарданаш бо банд овезон буд.

2. *v* (**slung; slung**) овезон кардан, бо занҷир ё таноб баланд кардан, партофтан: She slung her bag over the shoulder. Хонум сумкаро болои китфаш овезон кард. The boys were slinging stones into the river. Бачаҳо санғхоро ба дарё мепартофтанд.

slip [slɪp] 1. *n* 1) лағжиш, гечиш: He had a nasty slip on the icy path. Вай дар раҳрав сахт лағжид. 2) хато, сахв, иштибоҳ, ғалат: a slip of the tongue сахви суҳан; a slip of the pen лағжиши қалам дар навиштан;

There's many a slip between the cup and the lip. *Зарб.* ~ Бача дар шикам номаш Рустам. Бача дар сафар, номаш Музаффар.

2. *v* (**slipped; slipping**) 1) гечидан, лағжидан: She slipped on the ice and hurt her hand. Болои ях лағжид ва дасташ лат хӯрд. 2) гурехтан, (*иш.* **slip away**); ғойб шудан, халосӣ ёфтан (*иш.* **slip off/out**): She slipped out of the room. Вай аз хона гурехт.

slipper ['slɪpə] *n* кафши роҳатӣ, кафши хонапӯш.

slippery ['slɪpəri] *a* лағжанда, лағжон; *мач.* ғайри қабилӣ эътимод, бесубот.

slit [slit] *n* чок, шикоф, дарз, буридагӣ.

slogan ['slougən] *n* шиор, даъват.

slope [sloup] *n* нишебӣ, нишеб, замини сарнишеб.

slot [slot] *n* сӯроҳӣ, сӯроҳии чои калид.

slot-machine ['slotmə,ʃi:n] *n* мошини қиморбозӣ.

Slovak ['slouvæk] 1. *n* аҳли словак.

2. *a* словакӣ, забони словакӣ.

slow [slou] 1. *a* 1) оҳиста, суст, кунд: a slow dance ракси оҳиста, slow map танбал; 2) сустҳаракат: He is very slow. Вай хеле сустҳаракат аст.

to be slow ақиб мондан, дер мондан (*coat*): My watch is 10 minutes slow. Соати ман даҳ дақиқа ақиб мемонад.

2. *v* оҳиста рондан/ кардан, оҳиста рафтан (*иш.* **slow down**): He slowed down at the crossroads. Дар чорраҳа автомобилро оҳиста ронд.

3. *adv* суст, оҳиста: a slow-moving train қатораи суръати сустдошта.

slowdown ['sloudaun] *n* сусткунӣ, пасткунӣ, сустӣ.

slowly ['slouli] *adv* суст, оҳиста, оҳиста-оҳиста, тадричан.

sluggish ['slʌgɪʃ] *a* танбал, кунд, оҳистарав, беҳол, касод.

slum [slʌm] *n* маҳаллаи касиф, кӯчаи касиф, маҳаллоти камбағалон.

slung [slʌŋ] *past va p. p. az sling 2.*

sly [slai] *a* хушёр, айёр, зирак.

small [smɔ:l] *v* майда, хурд: a small shop мағозаи хурд, дӯкон.

smart [smɑ:t] *a* 1) зирак, барҷаста, ҳозирчавоб, нуктасанҷ: He is a smart boy. Вай бачаи ҳозирчавоб мебошад. 2) босалиқа, базеб, зебо. He looked smart in his new shirt. Бо куртаи нав вай хеле зебо менамуд.

smash [smæʃ] *v* 1) шикастан, порапора кардан: The plate slipped from his hand and smashed. Табақ аз дасташ лағжид ва ба замин зада порапора шуд. 2) торумор кардан, шикаст

додан: The revolt was Шӯриш торумор гардид.

smear [smiə] *v* молидан.

smell [smel] 1. *n* 1) қуваии keen sense of smell қуваии нозук; 2) бӯ: the smell of burnt rubber бӯи резинаи сӯхта;

2. *v* (**smelt, smelled; smelt**)

1) бӯи ҳис кардан, бӯи эҳсос кардан: Do you smell smoke? Шумо бӯи ҳис мекунед? 2) бӯи кардан, бӯи ҳис кардан: The flowers smell very nice. Гулҳо бӯи нағз мекунанд.

smell a rat эҳсоси чизе ноҳақ кардан;

take a smell at бӯ кардан, санҷидан; **smell sweet** хушбӯ будан.

smelt [smelt] *past va p. p. az*

smile [smaɪl] 1. *n* табассум

ханд: She met her friends with a smile. Дӯстонашро бо табассум гирифт.

2. *v* хандидан, лабханд задан, лабханд пазируфтан: Why are you smiling? Чаро лабханд мезанед?

smith [smɪθ] *n* заргар, қулузсоз, қулузкор.

smoke [smouk] 1. *n* дуд: The room was full of smoke. Хона пури дуд буд. **to have a smoke** дуд додан, сӯғидан;

2. *v* 1) дуд кардан: The stove was smoking too much. Танӯр саҳт дуд мекард. дуд додан, сигор кашидан, чӯғидан: Don't smoke here, please. Фаран дар ин ҷо сигор нақашед.

smooth [smu:ð] 1. *a* 1) ҳамвор

нарма: This stone is quite smooth. Санг хеле ҳамвор аст. 2) ором: The sea was very smooth. Баҳри ором буд. 3) дорои садои нарма: smooth voice овози нарма.

2. *v* ҳамвор кардан, нарма кардан, таскин додан: to smooth out the wrinkles in a dress қатҳои куртаро нарма кардан; to smooth differences фарқиятро рафъ кардан;

я smooth life зиндагии якнавохт ва роҳат;
я smooth man одами меҳрубон ва мулоим.

smoulder ['smouldə] v пӯсидан, то-сидан.

smuggle ['smʌgl] v кочок кардан, кочок ворид ё хорич кардан, аз гумрук гурезондан.

smuggler ['smʌglə] n кочоқчӣ.

snack [snæk] n хӯроки сарипой, хӯроки сабук
to have a snack хӯроки сабук хӯрдан.

snack-bar ['snækba:] n мағозаи фурӯши хӯрокаи тезхӯранда, ошхона, сендвичфурӯшӣ.

snail [sneɪl] n тукумшуллук; маҷ. одами танбал ва камфаъолият.

snake [sneɪk] n мор; маҷ. шахси бадбахт.

snap [snæp] 1. n садои тарақ ва турук, садои шараққӣ: The lock shut with a snap. Кулф бо садои шараққӣ маҳкам шуд.

2. v (snapped; snapping) 1) кире-кире кунондан, қарсос занондан: He snapped his fingers. Вай ангушташро кире-кире кунонд. 2) чанғол задан: The dog snapped at his hand. Сағ дасташро чанғол зад.

Put some snap into it! Бичунб! Зуд бош!

snapshot ['snæpʃɒt] n акси/ сурати фаврӣ;

to take a snapshot акси фаврӣ гирифтан.

snares [sneə] n дом, қапқон.

snarl [sna:l] 1. n наъра; изҳори хашм ва ғазаб: They heard the snarls of the lions. Онҳо наъраи шерҳоро шуниданд.

2. v наъра задан, бо хашму ғазаб иброз кардан, сарзаниш кардан: He snarled at the noisy children. Вай бачаҳои шавкунро сарзаниш кард.

snatch [snætʃ] v рабудан, қапидан, буридан, гирифтан, ба коре маҳкам часпидан (инч. snatch out).

sneak [sni:k] v 1) дуздакӣ даромадан, оҳиста роҳ рафтан, хазидан; пинҳон шудан: He sneaked into the house after everyone was asleep. Вақте ки ҳама хоб рафтанд вай дуздакӣ ба хона даромад. 2) хабаркашӣ кардан: He is always sneaking. Доимо хабаркашӣ мекунад.

sneer [sniə] 1. n ришханд, истехзо, масҳара, тамасхур: She answered with a sneer. Вай бо тамасхур ҷавоб дод.

2. v писханд задан, бо тамасхур баён кардан, мавриди истехзо қарор додан, ришханд кардан: She sneered at his speech. Хонум нотикро мавриди истехзо қарор дод.

sneeze [sni:z] 1. n атса;

2. v атса задан;

to sneeze at ҳақир шумурдан, ночиз шумурдан;

It is not to be sneezed. Наметавон онро ночиз шумурд.

sniff [snɪf] v 1) бо димоғ нафас кашидан, ҳаворо бо садо ба бинӣ кашидан, хур-хур кардан: The boy who had a cold was sniffing. Бачаи зуком дошта бо димоғ нафас мекашид. 2) бӯй кардан, бӯй кашидан (at sb/sth - касеро/ чизеро): The dog sniffed at the visitor. Сағ меҳмонро бӯй кашид.

snore [snɔ:] v хӯрок кашидан.

snort [snɔ:t] v фир-фир кардан; маҷ. гур-гур кардан.

snow [snəʊ] 1. n барф: There was a heavy fall of snow yesterday. Дина барфи зиёд борид;

2. v it snows, it is snowing барф меборад; It did not snow yesterday. Дина барф наборид.

snowball ['snəʊbɔ:l] n гулӯлаи барф, гулӯлаи барфбозӣ.

snowdrift ['snəʊdrɪft] n барфгӯда.

snowflake ['snəʊfleɪk] n барфак, барфреза.

snowier ['snəʊiə] инг. snowy.

snowiest ['snəʊi:st] инг. snowy.

snowman ['snəʊmən] n (pl snowmen) одами барфӣ, одами барфӣ.

snowstorm ['snoustɔ:m] *n* тўфони барфолуд.

snowy ['snou] *a* (**snowier; snowiest**) сафед ҳамчун барф, барфӣ, бо барф пӯшида, пур аз барф.

snug [snʌg] *a* омода ва мучаҳҳаз, роҳату осуда, амну амон.

so [sou] **1. adv** 1) чунин; ин тавр: I hope so. Умедворам чунин аст. 2) ин қадар, чандон: Don't be so silly! Ин қадар содда набош! 3) ҳамчунон, ҳамин тавр: He is tired and so am I. Вай монда шудааст ва ман ҳам ҳамчунон. 4) инак, пас, яъне: So you're back. Инак, шумо баргаштед.

or so тахминан, қариб, тақрибан: I'll be home in an hour or so. Ман тақрибан пас аз як соат дар хона мешвам.

so to say/speak гуфтан мумкин;

so as to, so that ки... , то ки..., барои он ки; Come early so that we can discuss our plans. Пагоҳ барвақтар биё, то ки нақшаҳоямонро муҳокима карда тавонем.

not so... as на он қадар: He is not so tall as his brother. Вай мисли бародараш на он қадар қоматбаланд аст.

so many ин қадар зиёд;

2. cj пас, бинобар ин: He was ill, so he stayed at home. Бемор буд, бинобар ин дар хона монд.

so much the better ҳарчи беҳтар;

I do not think so. Гумон намекунам;

They can if they wish so. Агар майл дошта бошанд, метавонанд ин корро кунанд.

soak [souk] *v* кашидан, мак задан, қазб кардан; ба худ кашидан, макидан; маст кардан, бодаи зиёд нӯшидан

soap [sɔ:p] **1. n** собун; *мач.* пул, ришва.

2. v собун задан, собун молидан; *мач.* ришва додан.

sob [sɔb] **1. n** ҳақ-ҳақ, ҳиқ-ҳиқ, бугзӣ гирия: The sobs choked her. Бугзи гирия дилашро танг мекард.

2. v (**sobbed; sobbing**) бугзи худро таркондан, гирия бугздор кардан:

She was sobbing bitterly. Ӯ бугздор мекард.

sober ['soubə] *a* хуш оқил, боақл.

so-called ['sou'kɔ:ld] *a* ба ном.

soccer ['sɔkə] *n* футбол.

sociable ['sɔʃəbl] *a*

қобили муошират, хушмуошират.

social ['sɔʃəl] *a*

ҷамъиятӣ, ҷамоатӣ;

social system сохтори ҷамъиятӣ.

social welfare таъминоти иҷтимоӣ.

socialism ['sɔʃəlɪzəm] *n*

лизм.

socialist ['sɔʃəlɪst] **1. n**

Socialists joined communist election campaign. Дар интиҳоботӣ сотсиалистҳо коммунистҳо якҷо шуданд.

2. a сотсиалистӣ: socialist nazariya i sotsialistiy.

society [sə'saɪətɪ] *n* (*pl.* societies)

ҷамъият, анҷуман, ҷомеа, созмон ва ташкилоти фарҳангӣ.

socioeconomic [sɔʃiəʊɪk

a иқтисодӣ-иҷтимоӣ.

sociology [səʊsi'ɔlədʒɪ

n иҷтимоӣ, ҷомеашиносӣ.

sock [sɔk] *n* ҷӯроб.

socket ['sɔkɪt] *n* ҷо, хона,

бандгоҳ; eye socket косаи ҷаҳон.

soda ['sɔdə] *n* сода.

sofa ['sɔʃə] *n* софа; нимсофа.

Sofia ['sɔʃɪə] *n* иш. Софи.

soft [sɔft] *a* 1) нарм.

нозук: a book with a soft cover. Ҷамъи но зук; а равшани ором; soft-spoken нарму равшан.

но зук: a book with a soft cover. Ҷамъи но зук; а равшани ором; soft-spoken нарму равшан.

но зук: a book with a soft cover. Ҷамъи но зук; а равшани ором; soft-spoken нарму равшан.

но зук: a book with a soft cover. Ҷамъи но зук; а равшани ором; soft-spoken нарму равшан.

soft man марди ҳалим.

sowder чоплус.

soften ['sɒfn] *v* нарм кардан, муло-

қардан; фуру нишондан, ором
дан, нарм шудан, мулоим шудан.

softly ['sɒtli] *adv* 1) нозукона, му-

имона, меҳрубона, навозишко-

на. боэҳтиром, эҳтиёткорона: She

gently pressed his hand. Хонум

меҳрубона дасташро фушурд. 2)

оҳиста: Speak softly. Оҳиста

сўзланед.

soil I [sɔɪl] *n* 1) замин, хок: sandy

soil хоки регдор; 2) кишвар, замин:

foreign soil дар кишвари хоричӣ,

soil кишвари бегона.

soil II [sɔɪl] *v* ифлос кардан, олуда

кардан, касиф кардан: He soiled his

hands. Дастонашро олуда кард.

solar ['sɔʊlə] *a* офтобӣ, хуршедӣ,

шамсӣ; офтобпараст: the solar system

системаи шамсӣ, низомӣ офтобӣ.

sold [sɔʊld] *past va p. p. az sell*: фурух-

шуда, ба фуруш рафта, фурухта.

soldier ['sɔʊldʒə] *n* сарбоз, низомӣ,

солдат.

sole I [sɔʊl] *n* 1) кафи пой, тахти

пайфозол: There was a pain in the sole

of his foot. Кафи пойаш дард мекард.

2) зер, тах, таҳгарми пайфозол; He

put new soles put on his old shoes.

Ӯ пайфозоли кӯхнаашро таҳгарми

ро ба ӯ заданд.

sole II [sɔʊl] *a* танҳо, ягона: They

were the sole survivors from the wreck.

Ӯ аз гарқ шудани кишти онҳо

ягона зиндамондагиҳо буданд.

solely [sɔʊli] *adv* фақат, ба танҳоӣ.

solemn ['sɔləm] *a* 1) расмӣ: a solemn

ceremony маросими расмӣ; 2) чиддӣ:

solemn face рӯи чиддӣ.

solid ['sɒlɪd] *1. n* сахт: Ice is a solid.

Бӯриҷи сахт аст.

2. *a* 1) сахт, уствор, мустаҳкам,

қатъӣ, сангин: solid muscles мушакҳои

қатъӣ; a solid wall девори мустаҳкам; 2)

қатъдор, асоснок: a solid argument

қатъли асоснок.

solidarity [ˌsɒlɪˈdærɪtɪ] *n* ҳамраъӣ,
баҳам-пайваستاгӣ, манофеи муштарак.

solitary [ˈsɒlɪtəri] *a* танҳо, маҳрам,
гӯшанишин, дурдаст, канорафтода,
дурафтода, дур аз ёр ва дӯст.

solitude [ˈsɒlɪtjuːd] *n* танҳоӣ,
гӯшанишинӣ.

solution I [səˈluːʃn] *n* ҳал, роҳи ҳал:
the solution of a problem ҳалли
мушкилот, роҳи ҳалли мушкилот.

solution II [səˈluːʃn] *n* маҳлул: a
weak solution of salt and water
маҳлули ками намак ва об.

solve [sɒlv] *v* ҳал кардан, рафъ
кардан (*вазифа, мушкилот ва ғ.*) ку-
шодан, боз кардан, роҳи ҳал пайдо
кардан.

Somalia [səˈmaːliə] *a* Сомали.

some [sʌm] *pron* 1) якчанд, чанд
то, теъдод (*неш аз исмҳои*
шумурдашаванда): He bought some
newspapers. Вай якчанд рӯнома хар-

рид; 2) каме, андаке (*неш аз исмҳои*
шумурданашаванда тарҷума
намешавад): Give me some water,
please. Лутфан об диҳед. 3) бархе аз;

чанде аз, баъзе аз: I liked some of
these books. Бархе аз ин китобҳо ба
ман маъқул шуданд. 4) ягон, ягон то,

ягон хел: There must be some way of
doing it. Ягон роҳи иҷро бояд бошад.

5) кадом шахсе, қасе: Some fool has
locked the door. Кадом як аблах дар-
ро қулф кардааст. 6) голибан,

тақрибан: There were some fifteen
people there. Дар он ҷо тақрибан
понздаҳ нафар буд.

some more боз каме, андаке.

some day рӯзе, як рӯзе:

some other day ягон рӯзи дигаре;

some other time ягон вақти дигаре..

somebody [ˈsʌmbədi] *pron* қасе,
шахсе, як қасе, як шахсе, нафаре.

somehow [ˈsʌmhaʊ] *adv* бо тариқе,
як наъве.

someone [ˈsʌmwʌn] *pron* қасе, шах-

се, як қасе, одаме.

somersault ['sʌməsɔ:lɪt] *v* муаллак задан, пуштак задан.

something ['sʌmθɪŋ] *pron* чизе, як чизе;

something like то андозае, кадре, як кадре, нисбатан;

something of the kind чизе аз ҳамин қабил, аз ҳамин монанд.

sometime ['sʌmtaɪm] *adv* як вакте, як замоне, муддате, замоне, рӯзе; **sometime next week** вакте ҳафтаи оянда; собиқан.

sometimes ['sʌmtaɪmz] *adv* гоҳе, баъзе вақтҳо, дар баъзе мавридҳо, гоҳ-гоҳе, баъзан.

somewhat ['sʌmwɒt] *adv* то андозае, кадре, ба микдоре, каму беш, то андозае, каме, андаке, нисбатан: I was somewhat surprised. Ман андаке дар хайрат мондам.

somewhere ['sʌmwɛə] *adv* як ҷое, дар маҳаллае, ҷое, маҳале;

somewhere about/ around/ between 1) замоне, вакте, давроне: somewhere about ten o'clock вакте дар ҳудуди соати даҳ; 2) тақрибан, ҳудудан: somewhere between five and six million voters тақрибан байни панҷ ва шаш миллион раъйдиханда.

son [sʌn] *n* писар, фарзанд, валад, зод, мавлуд.

sonless ['sʌnlɪs] *n* бефарзанд.

sonny [sʌnɪ] *n* писарчон.

song [sɔŋ] *n* суруд, нағма, тарона, садо, овоз

soon [su:n] *adv* ба қарибӣ, ба зудӣ, зуд, ба наздикӣ; аңқариб, қарибан: The sooner the better. Ҳар чӣ қадар тезтар, ҳамон қадар беҳтар.

sooner or later дер ё зуд;

as soon as ҳамин ки.

soot [sut] *n* дуд.

soothe [su:ð] *v* 1) ором кардан, таскин додан, дил ба даст овардан: The mother soothed her crying child. Модар писари гирякардаистодашро таскин меод. 2) таскин додан,

тасалли додан: The presence soothed her grief. Ҳозир дӯстон гамашро сабук мекард.

soothsay ['su:θ,seɪ] *v* (sooth) лез дидан, пешгӯӣ кардан, дидан.

sophisticated [sə'fɪstɪkətɪd] раққаб; нозук, латиф, болатиф.

sophisticate [sə'fɪstɪkeɪt] тан, гумроҳ кардан; таърифа сафсата хондан;

sore [sɔ:] 1. *n* захм, рещ. The sore on her arm has not healed. Заҳми дасташ ҳанӯз нашудааст.

2. *a* 1) дардноқ, маҷруҳ sore throat. Гулӯям дард меорад. андӯхгин, нохуш, мариз: He was missing the game. Аз он ҷо надид, андӯхгин аст.

like a bear with a sore head мисли захмдо.

sorrow ['sɔrou] *n* 1. *n* андӯх, гусса, мусибат, таассуф, афсӯс.

sorrowful ['sɔrəʊfʊl] *a* маҳзум, афсӯрда;

2. *v* ғамгин кардан, гусса додан; таассуф хӯрдан, сӯғво додан, оҳ кашидан, ғамгин шу-

sorry ['sɔrɪ] *a* мутаасиф, пушаймон, бадбахт;

to be sorry афсӯс хӯрдан: We are sorry to hear that your father has died. Ле афсӯс меҳӯрем, ки падар мариз аст. I'm sorry that I can't come. Афсӯс меҳӯрам, ки наметавонам.

to be/feel sorry for sb ғам хӯрдан, дилсӯзӣ кардан;

I am (so) sorry! Сорри! Гунаҳкорам! Бубахшед!

sort [sɔ:t] 1. *n* навъ, гуна, табақа, чинс: all sorts of things. Гуна чизҳо;

what sort of...? Чӣ гуна...? Чӣ гуна? **We had a coffee of a sort.** М

ардем, ammo чй каҳвае? Исмаш
хва буд.

2. *v* чудо кардан, даста-даста кар-
дан. табақабандй кардан: She sorted
the large eggs from the small ones. Вай
тухмҳои калонро аз хурд чудо ме-
гард.

sought [sɔ:t] *past va p. p. az seek.*

soul [soul] *n* рӯх, чон, чондор,
наҷуди зинда.

sound I [saund] 1. *n* садо, овоз:
soon he heard the sound of footsteps.

Дере нагузашта овози қадаммониро
шунид.

2. *v* садо додан, эҷоди садо
кардан, навохтан: His voice sounded
loud enough. Овозаш саҳт садо
медод.

sound II [saund] *a* 1) солим, дуруст,
баайб, устувор, бехатар: a sound sleep
тоби саҳт; 2) асоснок, бодалел,
мантиқӣ: a sound argument санади
асоснок.

soup [su:p] *n* шӯрбо.

sour [sauə] *a* турш, тунд, ғизои
турушшуда;

sour cream қаймоқ.

source [sɔ:s] *n* сарчашма, манбаъ;
сӯя, асл, мабдаъ: source books
китобҳои мавриди истифода, маъха-
лу манобеъ.

south [sauθ] 1. *n* ҷануб: in the south
дар ҷануб;

2. *a* ҷанубӣ: a south wind шамоли
ҷанубӣ;

3. *adv* ба сӯи ҷануб, воқеъ дар
ҷануб: They travelled three miles south.

Духо се мил ҷануб рафтанд.

South Pole Кутби Ҷанубӣ.

southern [ˈslðən] *a* ҷанубӣ, аҳли
ҷануб.

southward(s) [ˈsauθwəd(z)] *adv* ба
ғарафи ҷануб, ба сӯи ҷануб.

souvenir [ˈsu:vənɪə] *n* ёдгор, савго,
ёдбӯд, хотира, раҳовард.

sovereign [ˈsɔvri:n] 1. *n* подшоҳ,
монархияр, султон: to depose a sover-
eign подшоҳро аз тахт галтондан;

2. *a* 1) дорои қудрати олий: sover-
eign power ҳокимияти олий; 2)
мустақил: a sovereign state давлати
мустақил.

sovereignty [ˈsɔvrəntɪ] *n*
истиклолият.

Soviet [ˈsouvɪət] 1. *n* совет, шӯро
(руқни ҳокимият дар собиқ
Иттиҳоди Шӯравӣ): Soviets of Peo-
ple's Deputies Шӯроҳои намояндаҳои
халқ;

2. *a* советӣ, шӯравӣ: the Soviet
Power Ҳукумати Шӯравӣ; the Soviet
Peace Committee Кумитаи сулҳи
шӯравӣ.

Soviet Union, the [ˈsouvɪətˈju:niən]
Иттиҳоди Шӯравӣ.

sow [sou] *v* (sowed; sown, sowed)
коштан, кишт кардан, пошидан.

sower [ˈsəuə] *n* барзгар, тухмпош.

sown [saun] *p. p. az sow;*

space [speɪs] 1. *n* 1) ҷой, фазо:
There was a narrow space between their
house and the next. Дар байни хонаи
онҳо ва ҳамсоя ҷои танг буд. 2) фо-
сила, масофа: for the space of two
miles дар масофаи ду мил; 3) қайҳон,
фазои қайҳон: the conquest of space
забти қайҳон;

2. *a* қайҳонӣ: a space flight/ shot
парвози қайҳонӣ.

spaceless [ˈspeɪslɪs] *n* бемарз, бе
ҳадду канор.

spacecraft [ˈspeɪskra:ft] *n* киштии
қайҳонӣ.

spaceman [ˈspeɪsmən] *n* (*pl* space-
men) қайҳоннавард.

spaceship [ˈspeɪʃɪp] *n* киштии
қайҳонӣ.

spacious [ˈspeɪʃəs] *a* ҷойдор, васеъ,
кушод, фазодор.

spade [speɪd] *n* бел, белча;

to call a spade a spade маҷ. ҳақиқати
суханро гуфтан, шаф-шаф нагуфта
шафтолу гуфтан.

Spain [speɪn] *n* Испания.

span [spæn] *past az spin.*

Spaniard ['spæniəd] *n* испанӣ, ахли Испания.

Spanish ['spæniʃ] *a* испанӣ, забони испанӣ.

spank [spæŋk] *v* бо даст задан, бо каф задан.

spanner ['spæpə] *n* мӯхракушо.

spare [spɛə] 1. *a* эҳтиётӣ, зиёдтаӣ, озод, холӣ: spare parts қисмҳои эҳтиётӣ; a spare pencil қалами зиёдтаӣ; spare time вақти холӣ.

2. *v* 1) дарег доштан: He spared no trouble. Вай заҳмати худро дарег намедошт. 2) амон додан, раҳо кардан, озод кардан: Spare me the details. Маро аз чузъиёт халос кунед. 3) гузашт кардан, чудо кардан, бахшидан (*вақт, диққат*): Can you spare me a few minutes? Шумо ба ман чанд дақиқа вақт чудо карда метавонед?

He will spare your trouble. Заҳмати шуморо кам хоҳад кард.

spark [spa:k] *n* шарора, барк, барка; зарра.

sparkle ['spa:kl] *v* дурахшидан, барк задан, тулӯ доштан, чирқа задан, чашмак задан (*ситора*);

sparkling wine шароби газдор.

sparrow ['spærou] *n* гунчишк

spat [spæt] *past va p. p. az spit.*

speak [spi:k] *v* (**spoke; spoken**) 1) гуфтан, ҳарф задан, гап задан, сӯхбат кардан: Do I speak clearly enough? Ман фаҳмо гап мезанам? 2) суҳан кардан, суҳанронӣ кардан, нутқ кардан: He is going to speak at the meeting tonight. Имшаб вай дар чаласа суҳан мекунад.

to speak out озодона/ ошкоро гап задан: He was not afraid to speak out. Вай озодона гап задан наметарсид.

to speak up баланд ҳарф задан, гап задан: Speak up so I can hear you. Баланд гап занед, то шуморо шунавам.

speaker ['spi:kə] *n* 1) нотик: He was the first speaker at the meeting. Вай дар чаласа нотики нахустин буд. 2)

(**the Speaker**) спикер (*раиси Умумӣ дар парламенти Британияи Кабир, раиси Маҷлиси Намояндагон дар Конгресси ИМА*).

We are not on speaking term. Гап намезанем. Бо ҳам қаҳрӣ ҳамаҷиҳат **spear** [spɛə] *n* найза.

special ['speʃəl] *a* 1) фавқуллода, хоса, вижа, истисноӣ: a special occasion таваҷҷӯҳи фавқуллода; 2) махсус: a special correspondent мухбири махсус; a special friend дӯсти хоса, наздиктарин.

specialist ['speʃəlɪst] *n* мутахассис, устои кор, корварз.

specialize ['speʃəlaɪz] *v* иштигоқ пайдо кардан, тахассус додан кардан.

species ['spi:ʃi:z] *n* (*pl* *us.* *ies*) навъ, гуна, қисм, чинс, наҷод,

specific [spɪ'sɪfɪk] *a* 1) вижа, махсус: in each specific case дар ҳар мавриди хоса; 2) мушаххас, ба мушаххас: a specific distinction фарқи мушаххас.

specify ['spesɪfaɪ] *v* (**specified**) мушаххас кардан, таъин кардан, муайян кардан.

specimen ['spesɪmɪn] *n* нусха, намуна, мастура, чизе, ки ба унвон ба муна ба кор равад.

speck [spek] *n* хол, лак, нуқта, ка ё холи мева; зарра, чузъ.

spectacle ['spektəkl] *n* 1) таърифи манзара: It was a fine spectacle. Манзараи аҷиб буд. 2) *pl* айни наҷод: I bought a new pair of spectacles. Айнаки нав харид.

spectacular [spek'tækjʊlə] *a* ҷаззоб; spectacular view маҷзабиданӣ/ чолиб.

spectator [spek'teɪtə] *n* тамошбинанда; нозир.

spectra ['spektrə] *pl* аз **spectrum**

spectrum ['spektrəm] *n* *pl* **spectra** [spektrə] биной, манзар, ранг.

speculate ['spekjuleit] *v* 1)

андешидан, андеша кардан, тахмин кардан, пешбинӣ кардан (*about/upon - дар бораи*): He refused to speculate about the possible winner. Вай дар бораи голиби имконназир андеша кардан рад кард. 2) арзон харида кимат фурӯхтан; эҳтикор кардан (*in sth - бо чизе*): to speculate in oil shares сахмҳои ширкатҳои нафтро арзон харида кимат фурӯхтан.

speculation [,spekju'leɪʃn] *n* 1)

андеша, пешбинӣ, тахмин, фарз, гумон: It is a pure speculation. Ин амал фақат тахмине аст. 2) эҳтикор, харида арзон ва фурӯши кимат (*in sth - дар чизе*): speculation in gold эҳтикори тилло.

speed [sped] *past va p. p. az speed* 2.

speech [spi:tʃ] *n* 1) нутқ: His speech

is not very clear. Нутқаш он кадар фаҳмо нест. 2) суҳангӯӣ, баромад: He made a splendid speech. Вай суҳангӯии аълосифат кард.

speed [spi:d] 1. *n* суръат, тезӣ: The airplane flew at a speed of 500 miles an hour. Тайёра бо суръати 500 мил дар як соат парвоз мекард.

2. *v* (**speed, speeded; sped, speeded** 1) бо суръат рафтан, бо суръат ҳаракат кардан: The cars were speeding along the road. Автомобилҳо дар роҳ босуръат ҳаракат мекарданд. 2) тезонидан, суръат бахшидан (*инч. speed up*): to speed the work корро тезонидан; to speed up the arms race мусаллаҳшавии бошитобро тезонидан.

speedy [spi:di] *a* (**speedier; speediest**)

босуръат, тез, чобук.

spell I [spel] *n* чоду, афсун, сеҳр:

He was under the spell of the music. Мусиқӣ дилашро бурд.

spell II [spel] *v* (**spelled, spelt;**

spelled, spelt) дуруст навиштан ё гуфтани калимаҳо: How do you spell your name? Номи шумо чӣ хел навишта мешавад?

spelling [spelɪŋ] 1. *pres. p. az spell*

II: The children repeated after their

teacher, spelling the new words. Кӯдакон аз паси муаллим имлои калимаҳои навро тақрор мекарданд.

2. *n* имло: spelling rules қоидаҳои имло; a spelling test машқи имлой, санҷиши имлой.

spelt [spelt] *past va p. p. az spell* II.

spend [spend] *v* (**spent; spent**) 1)

сарф кардан, масраф кардан, харч кардан: He has spent all his money. Вай ҳамаи пулҳояшро сарф кард. 2) гузарондан: He spends a lot of time in the library. Вай вақти зиёд дар китобхона мегузаронад.

spending ['spendɪŋ] 1. *pres. p. az*

spend гузаронда: He studied the subject thoroughly, spending a great deal of time in the library. Дар китобхона вақти зиёд гузаронда, вай мавзӯро ҳартарафа омӯхт.

2. *n* харочот: military spending харочоти ҳарбӣ.

spent [spent] *past va p. p. az spend.*

sphere [sfiə] *n* 1) кӯппа; доира: The

earth is a sphere. Замин кӯппашакл аст; sphere of education доираи маълумот; 2) соҳа, ҳудуди фаъолият, ҳавза: a sphere of influence минтақаи нуфуз; 3) муҳит, мартаба, мақом; 4) фазо, олами болоӣ, фалак, гардун, сипеҳр, осмон.

spicy [spaɪsi] *a* тунд, тез.

spider ['spaɪdə] *n* анкабут,

тортанак.

spied [spaɪd] *ing. spy* 2.

spies [spaɪz] *ing. spy* 1. *va* 2.

spill [spɪl] *v* (**spilt, spilled; spilt, spilled**)

реҳтан, андохтан, ҳоли кардан.

spilt [spɪlt] *past va p. p. az spilt.*

spin [spɪn] *v* (**spun, spun; spun; pres.**

p. spinning) 1) ресидан, танидан, тор танидан: They spin flax at their factory. Дар корхонаи онҳо канаб ресида мешавад. 2) чарх задан, чархондан, чархидан: The earth spins as it moves in its orbit. Замин ҳангоми дар мадораш ҳаракат кардан, дар гирди меҳвараш чарх мезанад.

spine [spain] *n* тираи пушт, сутунмӯҳра.

spiral ['spaiəɹəl] *n* спирал, морпеч, печопеч.

spire ['spaiə] *n* манор, сокаи борик.

spirit I ['spirit] *n* 1) рӯҳ, қон, равон:

These tales reveal the spirit of the country. Ин афсонаҳо рӯҳи кишварро инъикос мекунанд. 2) *pl* рӯҳия, ҳолат, димоғ, кайфият: He is in excellent spirits. Вай рӯҳияи хеле баланд дошт (димогаш чоқ буд).

to be in high/low spirits рӯҳбаланд/димоғсӯхта будан.

spirit II ['spirit] *n* (*од. pl*) спирт, арақ, машруботи алкулий.

spiritual ['spiritʃuəl] *a* рӯҳонӣ, маънавӣ, ғайри моддӣ, мазҳабӣ, рӯҳӣ.

spit [spit] *v* (*spat; spat; pres. p. spitting*) туф кардан.

spite [spait] *n* кина, хашм, газаб, бугз, гараз, адоват, озурдагӣ, қасд; **out of spite, from spite** барқасд, қасдан, бадқасдона, бо рағм;

in spite of бо вучуди, сарфи назар аз: in spite of the fact that бо вучуди ин ки.

spiteful ['spaitful] *a* хашмгин, бадқаҳр, газаболуд: spitefull аному душмани қаттол; spiteful man одами бадкина.

splash [splæʃ] *n* 1. лаппас, шалпас, шалаппас: We heard the splash of waves against the boat. Мо овози шаллапаси ба қаиқ бархӯрдани мавҷоро шунидем.

2. *v* шалапас задан, об пошидан, об рехтан: The children were splashing water on each other. Кӯдакон ба ҳамдигар об мепошиданд.

splashdown ['splæʃdaʊn] *n* ба рӯи об фуромадан (*киштии кайҳонӣ*).

splendid ['splendid] *a* бошукӯҳ, олий, боазамат, беназир.

splendour, амер. splendor ['splendə] *n* шукӯҳ, ҳашамат, шавқат, азамат.

splinter ['splintə] *n* пора, борикаи чӯб, тароша, хӯрдаи ши

split [split] 1. *n* шикоф, чоқ, маҷ. ихтилоф, муҳолифат: a split board шикофии чуб; a split cabinet ихтилоф дар ҳукумат;

2. *v* (*split; split; pres. p. splitting*) шикастан, аз ҳам ҷудо кардан, ҷудо кардан, кафондан, кафидан: He split the log with an axe. Вай чӯбро бо бар кафонд.

spoil [spɔil] *v* (*spoilt, spoiled; spoiling; spoiling*) 1) вайрон шудан/кариштан, пӯсидан, зоеъ шудан: The apple began to spoil. Себҳо ба пӯсидан оғоз карданд. 2) эрка кардан: He spoiled their only son and they spoilt him. Ягона писари онҳо буд ва ӯро эрка карданд.

spoilt [spoilt] 1. *past va p. p.* аз эрка кардан.

2. *a* эрка: a spoilt child кӯдаки эрка; **spoke I** [spouk] *n* пораи чарх: one of the spokes is missing. Як пораи чарх намерасад.

spoke II [spouk] *past az speak* spoke for an hour. Вай як соат сӯз зад.

spoken ['spoukən] 1. *p. p. az speak* He had spoken to her about it before she left. Пеш аз рафтани он ба ӯ сӯхбат карда буд.

2. *a* гуфтугӯӣ: spoken English бони гуфтугӯии англисӣ.

spokesman ['spouksmən] *n* (ишро ба **spokesmen**) нотик, суҳангӯ, суҳангар

sponge [spʌndʒ] *n* исфанҷ.

sponsor ['spɒnsə] *n* ҳомӣ, камолидор, баӯҳдагиранда, спонсор; **the sponsor of a resolution** муаллифи қарор.

spontaneous [spɒn'teɪnjəs] *a* худхуд, худангез, беихтиёр.

spool [spu:l] *n* галтак, чарх, бобин.

spoon [spu:n] *n* қошук, чумча; одами соддалаҳв, аҳмак, нодон.

spoonful ['spu:nful] *a* ба андозаи қошук.

sport [spɔ:t] *n* 1) варзиш: He is good at sport. Вай варзишгари хуб аст. 2) *pl* мусобиқаи варзишӣ: school sports мусобиқаҳои варзишии мактабӣ.

sportsman ['spɔ:tsmən] *n* (*pl* sportsmen) варзишгар.

spot [spɒt] **1.** *n* 1) нукта, хол, доғ: What are those spots on your new shirt? Дар куртаи нави шумо ин чи доғхое хастанд? 2) макон, маҳал: This is a good spot for a picnic. Ин макони хубе аст барои дамгирӣ.

on the spot фавран, таъҷилан;
hot spots моддаҳои тафсони сайёра;
The leopard cannot change his spots.
Зарб. ~ Гургзода оқибат гург шавад, гарчи бо одамай бузург шавад.

2. *v* (**spotted; spotting**) дидан, ёфтган: He spotted a mistake in my homework. Вай дар кори хонагиам хатой ёфт.

sprang [spræŋ] *past p.* аз **spring I 2.**

spray I [sprei] *n* шохча, навда, шохчаи борик ва хурд: a spray of lilac шохчаи ёс.

spray II [sprei] *v* пошидан, афшондан, задан (*дору ва ғ.*): He was spraying the fruit-trees. Вай дарахтони мевадорро дору мепошид.

spread [spred] **1.** *n* пахншавӣ, густариш: to stop the spread of nuclear weapons қатъ кардани пахншавии яроки ядрой.

2. *v* (**spread; spread**) 1) густурдан; кушодан; тӯл кашидан, пахн шудан: She spread the blanket. Вай дастархонро кушод. The desert spread for hundreds of miles. Биёбон ба масофаи садҳо мил тӯл кашида буд. 2) молидан: She spread butter on his bread. Хонум болои нонаш равған молид. 3) пахн кардан, пахн шудан: The news spread quickly. Хабар тез пахн шуд.

spring I [sprɪŋ] **1.** *n* 1) част, хез: The dog made a spring towards us. Саг ба тарафи мо хез кард. 2) чашма,

сарчашма: They went to the spring for water. Онҳо барои об ба чашма рафтанд; a mineral spring чашмаи оби маъданӣ;

2. *v* (**sprang; sprung**) 1) паридан, чахидан: He sprang to his feet. Вай аз чояш парид. 2) ба вучуд омадан, ба вукӯъ пайвастан (*инч. spring up*): A friendship sprang up between them. Дар байни онҳо дӯстӣ ба вучуд омад.

spring II [sprɪŋ] *n* баҳор: Spring has set in. Баҳор омад.

in spring баҳорон.

sprinkle ['sprɪŋkl] *v* 1) пошидан, задан (*об*): He sprinkled the dusty path with water. Вай ба роҳи чанголуд об пошид. 2) рехтан, чошидан: He sprinkled sand along the icy path. Вай қадқади пайраҳаи яхкарда рег чошид.

sprout [spraut] *n* чавона, шоха, ниҳол, навраста, шукуфта.

sprung [sprʌŋ] *p. p.* аз **spring I 2.**

spun [spʌn] *past va p. p.* аз **spin.**

spur [spɜ:] **1.** *n* сих, маҳмез, нугтез; *маҷ.* ангега, муҳаррак; хоҳиш, ният: He set spurs to his horse. Вай аспахро маҳмез зад.

2. *v* (**spurred; spurring**) маҳмез задан; *маҷ.* водор кардан, барангехтан, шавкманд кардан; *маҷ.* spur on: He was spurred on by ambition. Шӯҳратпарастӣ уро барангезонд.

on the spur of the moment дар лаҳзаи хассос.

sputnik ['spʊtnɪk] *n* ҳамсафари сунъӣ.

spy [spaɪ] **1.** *n* (*pl* spies) ҷосус, василаи ҷосусӣ: They had a spy among them. Дар байни онҳо ҷосус буд.

2. *v* (**spies; spied**) ҷосусӣ кардан, таҳқиқи пинҳонӣ бурдан, кашф кардан: His job was to spy on the enemy's movements. Вазифаи вай таҳқиқи пинҳонии ҳаракати душман буд.

spy into ниҳонӣ дидан, ҷосусӣ кардан.

squadron ['skwɔdrən] *n* даста, хар навъи дастаи муташаккил; гурӯҳи низомӣ.

square [skwɛə] 1. *n* 1) чоркунча, чоргуша: мураббаъ: He drew a large square. Вай чоркунчаи калон кашид. 2) майдон: A band was playing in the town square. Дар майдони шаҳр гурӯҳе мусиқӣ менавохт.

2. *a* чоркунча: This piece of paper is not square. Ин варақ чоркунча нест.

on the square мураббаъ, ораста;

out of square номураббаъ, бо ҳам рехтан;

square up to a person ҳаққи касеро ба дасташ додан.

squash [skwɔʃ] *v* кӯбидан ва нарм кардан, хурд кардан; соқит кардан, фуру нишондан;

squeak [skwi:k] *v* чегу фарёд кашидан (*мисли муш*).

squeeze [skwi:z] *v* 1) фишурдан, фишор додан: to squeeze a hand даст фушурдан; to squeeze a sponge исфанҷро фушурдан; 2) ба зудӣ роҳи худро боз кардан: They squeezed through the crowd. Онҳо аз байни издиҳом ба зӯрӣ роҳи худро боз карда гузаштанд.

squirrel ['skwɪrəl] *n* санҷоб.

Sri Lanka [sri'læŋkə] *n* Шри Ланка.

stab [stæb] *v* (**stabbed**; **stabbing**) ханҷар задан, захм задан, сӯроҳ кардан (*бо корд, ханҷар*): маҷ. касеро озурдан, зарбаи хоинона задан.

stability [stə'bɪlɪtɪ] *n* устуворӣ, субот, пойдорӣ.

stabilize ['steɪbalaɪz] *v* устувор кардан, мустаҳкам кардан, устувор шудан, побарҷо кардан.

stable I ['steɪbl] *n* саисхона, ахтахона: He fed the horses in the stable. Вай аспҳоро дар ахтахона ем дод.

stable II ['steɪbl] *a* 1) устувор, маҳкам, побарҷо: a stable ladder зинаи устувор; 2) пойдор, барқарор: a

stable peace сулҳи пойдор; a man одами собит ва устувор.

stack [stæk] *n* тӯда, даста, ба

stadium ['steɪdɪəm] *n* варз майдони варзиш.

staff [sta:f] *n* 1) (*қормандон*): the staff of a *h* қормандони бемористон; 2) артиш: the General Staff *C* кулли артиш;

the staff of life моёи зиндагӣ.

staff-room ['sta:frʊm] *n* хона аллимон (*қормандон*).

stage I [steɪdʒ] 1. *n* сахна, намоиш, намоишгоҳ: There were actors on the stage. Дар сахна хунарпеша буданд.

to be/go on the stage хунарпеша шудан;

2. *v* ба сахна гузоштан: The play was very well staged. Намоиш ба сахна гузошта шуда буд.

stage II [steɪdʒ] *n* давра, мадарача: at an early stage дар маҷаввал:

go on stage ба сахна баромадан; сахна хозир шудан;

stage manager қоргардони намоиш; **on the stage** дар холи амал, рӯи саноат;

stagger ['stæɡə] *v* бозрохтан; хунарпеша.

stagnate ['stæɡneɪt] *v* руқуд кардан; касод шудан, ба холи руқуд шудан.

stagnation [stæɡ'nɛɪʃn] *n* касодӣ.

stain [steɪn] 1. 1) доғ, олоғ, олоғшудан, нанг: a stain on his reputation доге ба номи неки ӯ;

2. *v* олудан, лаккадор кардан, ифлос кардан, чиркин кардан, бадном кардан: How did you stain your dress? Куртаатонро чӣ хунарпеша кардед?

stair [steə] *n* 1) зина: He tripped on the bottom stair and almost fell. Дар зинаи охири пешпо хурда шуд афтад. 2) *pl* зинапоя: She

goes down the stairs. Вай ҳамеша аз зинапоя давон мефарояд.

staircase ['steəkeɪs] *n* нордбон, зина, зинапоя.

stake [steɪk] *n* сутуни чӯбӣ ё сангӣ; мехчӯб.

to be at stake дар марзи хатар ҷойгир шудан;

pull up stakes маҳали зиндагӣ ё касбу корро иваз кардан;

2. *v* сӯзондан; ба чуб ё мех бастан; маҳкам кардан, бастан.

stale [steɪl] 1. *a* монда, кӯҳна, касиф; маҷ. чизи кӯҳна шуда ва тамъу маъзаи худро аз даст дода;

2. *v* сӯзондан; бо чуб ё мех бастан; маҳкам кардан, бастан;

stale bread нони кок;

stale news хабарҳои кӯҳна.

stalemate ['steɪl'meɪt] *v* мот кардан (дар шохмот).

stalk [stɔ:k] *n* поя, соқ, соқа.

stall [stɔ:l] *n* 1) ҷои истодани асп, охур: The horse was missing from its stall. Асп дар охур набуд. 2) дӯкони ҷӯбии хурд: a book stall дӯкончаи китоб; a vegetable stall дӯкончаи мева; 3) *pl* ҷой, ҷойгоҳи вижа дар театр: They had seats in the front stalls. Оиҳо дар қаторҳои аввал ҷой доштанд.

stammer ['stæmə] *v* 1) лакнат пайдо кардан: She stammers when she feels nervous. Ҳангоми асабӣ шудан лакнат пайдо мекунад. 2) (*инч. stammer out*) норавшан (*нимгурма*) гуфтан: He stammered apologies. Вай нимгурма узр хост.

stamp [stæmp] 1. *n* 1) мӯҳр, нақш, босма, ҷоп: There was no stamp on the document. Дар ҳуҷҷат мӯҳр набуд. 2) нишон: He stuck a stamp on the envelope. Вай болои лифофа нишон часпонд.

2. *v* 1) мӯҳр задан: He stamped the document. Ҳуҷҷатро мӯҳр зад. 2) нишондор кардан: He stamped the letter. Вай лифофаро нишондор кард. 3)

кӯфтан (*бо пой*): He stamped his feet to keep warm. Вай пойхоҷашро ба замин мекӯфт, то хунук нахӯрад.

Stemp it on your mind. Хуб дар зехни худ нигоҳ дор.

stand [stænd] 1. *n* 1) маком, ҷой, мавқеъ, ист: to take a decisive stand on an issue оиди ягон масъала мавқеъи ҳалқунанда гирифтанд; 2) истгоҳ; 3) қароргоҳ, таваққуфгоҳ: a cab-stand қароргоҳи таксӣ; 4) либосовезак; мизи паст: a hat-stand овозак барои қулоқ; Put the tea pot on the stand. Ҷойникро болои миз гузоред; 5) дӯкон, дӯконча: a fruit stand дӯкончаи мевачот; a news stand дӯкончаи рӯзнома; 6) нишастгоҳ: The stands were crowded. Нишастгоҳҳо пур аз одам буданд.

of good standing муътабар, дорои шӯҳрати қалон;

to bring to a stand истодан;

to come to a stand истодан;

to make a stand for sth/sb ба тарафдорӣ қасе/чизе суҳан кардан;

2. *v* (**stood; stood**) 1) истодан: The box stands over there. Қуттӣ дар он ҷо меистад. 2) хестан (*инч. stand up*): The audience stood up and applauded. Тамошобинон хеста қифқубӣ карданд. 3) мондан: Stand the box here. Қуттиро дар ин ҷо монед. 4) бардоштан, тоқат кардан, худдорӣ кардан: He could not stand it any longer. Дигар ин амалро тоқат кардан наметавонист. 5) пуштибонӣ кардан: We condemn fascism and all it stands for. Мо фашизм ва чизеро, ки он пуштибонӣ мекунад маҳкум мекунем. 6) довталаб будан, номзад будан: to stand for parliament довталаби парламент шудан;

stand by истодан ва тамошо кардан;

to stand for ҷонибдорӣ кардан: to stand for economical and cultural co-operation ҳамкориҳои иқтисодӣ ва фарҳангиро ҷонибдорӣ кардан;

to stand one's ground мавқеъи худро ҳифз кардан;

to stand out фарк кардан: His work stood out from that of others. Кори вай дар байни дигарон фарк мекард.
to stand someone a drink пули машруботи касеро додан;

to stand up for химоя кардан, ба химоя бархостан: He stood up for his friend. Вай ба химояи дӯсташ бархост.

standard ['stændəd] 1. *n* 1) сатх, меъёр, мизон, намуна, меъёр: a high standard of living сатхи баланди зиндагӣ; 2) парчам, байрак: to raise the standard of revolt парчами киёмро бардоштан;

2. *a* муқаррарӣ, намунаи кабул шуда, муайян: a standard size ҳаҷми муқаррарӣ.

standard-bearer ['stændəd,beərə] *n* байракбардор, парчамбардор; *мач.* пешво, рахбар.

standard lamp ['stændədlæmp] *n* чароғи ноядор.

standstill ['stændstil] *n* ист, рукут, қарахтӣ;

to be at a standstill бидуни ҳаракат истодан, наҷунбидан;

to bring to a standstill истондан, ба ҳолати рукут овардан;

to come to a standstill истодан; *мач.* ба ҳолати ногувор овардан.

standpoint ['stændpɔɪnt] *n* нуқтаи назар; дидгоҳ.

star [sta:] 1. *n* 1) ситора, ахтар: The sky is full of stars tonight. Осмон имрӯз пур аз ситораҳо аст. 2) *мач.* ситораи бахт, қавқабӣ, иқбол, бахт, сарнавишт;

2. *v* (**starred; starring**) нақши асосӣ бозӣ кардан: She starred in that play. Дар ин намоиш вай нақши асосӣ бозӣ мекард. 2) маъруф шудан, машхур шудан; ситораи намоиш ва синамо шудан.

starch [sta:tʃ] *n* крахмал, охар, оҳор.

stare [steə] 1. *n* нигоҳи хайратомез, нигоҳи иштиёкомез: She looked at

him with a cold stare. Ҳамакунга нигоҳи хайратомез ба ӯ кард.

2. *v* чашм дӯхтан, бо хайрат кардан, бо иштиёк нигоҳ кардан, таъҷуб нигоҳ кардан: He stared at the newcomer. Вай ба шахси наҷунбидан бо хайрат нигоҳ кард.

start [sta:t] 1. *n* оғоз: The beginning of the film was quite exciting. Шурӯби филм хеле хайратовар буд.

to make a start оғоз кардан;

2. *v* 1) шурӯъ кардан, оғоз кардан: She has started doing her homework. Вай ба иҷро кардани вазифаи шурӯъ кард.

2) раҳсипор шудан, оғози сафар кардан (*for a start* чое): The train started in time.

3) дар вақташ раҳсипор шуд. 3) андохтан, оғоз кардан, сарқардан (*инч. start up*): He started the engine of his car. Вай мотори автомобилро сарқард.

4) як қад паридан, сарқардан: She started in surprise.

5) шурӯъ кардан: She started in surprise.

6) шурӯъ кардан: She started in surprise.

7) шурӯъ кардан: She started in surprise.

8) шурӯъ кардан: She started in surprise.

9) шурӯъ кардан: She started in surprise.

10) шурӯъ кардан: She started in surprise.

11) шурӯъ кардан: She started in surprise.

12) шурӯъ кардан: She started in surprise.

13) шурӯъ кардан: She started in surprise.

14) шурӯъ кардан: She started in surprise.

15) шурӯъ кардан: She started in surprise.

16) шурӯъ кардан: She started in surprise.

17) шурӯъ кардан: She started in surprise.

18) шурӯъ кардан: She started in surprise.

19) шурӯъ кардан: She started in surprise.

Муттаҳидаи Америка аз панҷох иё-
лат иборат аст.

2. *a* давлатӣ, сиёсӣ, расмӣ: a state
boundary сарҳади давлатӣ.

state farm ['steitfa:m] *n* совхоз,
хоҷагии давлатӣ.

stately ['steithl] *a* бовикор,
бошукӯҳ.

statement ['steitmənt] *n* изҳор,
баён, гуфта, эълomia; изҳорот.

statesman ['steitsmən] *n* (*pl* states-
men) арбоби давлатӣ, сиёсатмадор,
ахли сиёсат.

station ['steɪʃn] 1. *n* истгоҳ, чойгоҳ,
марказ, чо, маҳал: radio station
маркази радио; a railway station
истгоҳи роҳи оҳан;

2. *v* чойгир қардан, мондан,
чойгир қунондан: to station weapons
яроқ чойгир қунондан.

stationary ['steɪʃnəri] *a* беҳаракат,
муштаҳкам, ночунбон.

stationery ['steɪʃnəri] *n* (*бо ф. шак.*
стан.ҳо меояд) лавозимоти хатнависӣ.

statistics [stə'tɪstɪks] *n* омор, фанни
оморшиносӣ.

statue ['stætju:] *n* мучассама,
хайкал, пайкар.

stature ['stætʃə] *n* қад, қомат;
мучассама, пайкар;

to grow in stature таракқӣ қардан.

status ['steɪtəs] *n* вазъ, вазъият,
ҳолат, ҳол, поя, мақом, мартаба,
мавқеият.

status quo [ˌsteɪtəs'kwou] *n* вазъи
мавҷуд, вазъи қунунӣ, ҳолати табиӣ.

statute ['stætju:t] *n* қонун, ҳукм,
қасур, асоснома.

stay [steɪ] 1. *n* ист, таваққуф,
суқунат: He had a short stay there.
Суқунати вай дар он чо дароз давом
накард.

2. *a* 1) мондан: He stayed in town.
Вай дар шаҳр монд. 2) зиндагӣ қар-
дан, меҳмон шудан (*with - бо*): She is
staying with her aunt. Вай дар хонаи
ҳолааш меҳмон шудааст.

to stay away гоиб будан, дур бу-
дан/набудан: He stayed away a long
time. Вай муҳлати дароз гоиб буд.

to stay in дар хона мондан, аз хона
набаромадан: The doctor advised him
to stay in. Духтур маслиҳат дод, ки
дар хона монад.

to stay out набудан, дар барун
гаштан: You mustn't stay out after
dark. Пас аз торик шудан ту бояд дар
берун нагардӣ.

to stay up бедор мондан: He stayed up
reading until midnight. Вай то нима-
шаб китоб мехонд.

steadfast ['stedfa:st] *a* устувор,
побарҷой, собитқадам.

steadied ['stedɪd] *nuз.* steady 2.

steadier ['stedɪə] *nuз.* steady 1.

steadies ['stedɪz] *nuз.* steady 2.

steadiest, ['stedɪst] *nuз.* steady 1.

steadily ['stedɪli] *adv* пайваста,
мунтазам.

steady ['stedɪ] 1. *a* (steadier; steady-
est) 1) маҳкам, устувор, собит: He has
a steady hand. Вай дасти устувор до-
рад. 2) якранг, яхела, пайваста ва
якнавохт: They walked at a steady
pace. Онҳо якнавохт роҳ мерафтанд.

2. *v* (steadies; steadied) маҳкам
қардан, устувор қардан: Please steady
the ladder. Лутфан зинаро устувор
гузоред.

steak [steɪk] *n* пораи гӯшт ё моҳӣ.

steal [sti:l] *v* (stole; stolen) 1) дузди-
дан, рабудан, дуздӣ қардан: The thief
stole the radio. Дузд радиоро дузид.
2) дуздакӣ қореро анҷом додан,
пинҳонӣ нигоҳ қардан: He stole a
look at the girl across the table. Вай
пинҳонӣ ба тарафи духтаре, ки он
тарафи миз менишаст, нигоҳ қард. 3)
пинҳонӣ/охиста-охиста даромадан:
She stole quietly into her mother's
room. Вай охиста-охиста ба хонаи
модараш даромад.

steam [sti:m] 1. *n* буг, бухор, дам, маҷ.
қудрат, нерӯ, харорат, шиддати ғазаб:
This engine is run by steam. Ин
характдихандаро буг ба қор мебарорад.

2. *v* 1) буг додан, бухор кардан, бухор берун додан: The food is steaming. Аз хӯрок буг меояд. 2) ҳаракат кардан (*таваccути буг*); бо нерӯи буг ба ҳаракат даровардан: The ship steamed up the river. Киштӣ ба тарафи болои дарё ҳаракат мекард. 3) бо буг пухтан, бо бухор пухтан; 4) дам кардан; чӯшидан, чӯш задан: He steamed the rice. Вай биринчро дам кард.

steamer ['sti:mə] *n* киштии бугӣ/бухорӣ.

steamship ['sti:mʃɪp] *n* киштии бугӣ/бухорӣ.

steel [sti:l] 1. *n* пӯлод: stainless steel пӯлоди зангназананда;

2. *a* пӯлодӣ, пӯлодин: a steel tube кубури пӯлодӣ;

steep [sti:p] *a* нишеб, сарозер;

steer [stiə] *v* рондан, бурдан, раҳнамоӣ кардан.

steering-wheel ['stiəriŋwi:l] *n* рул, чархи ҳаракат.

stem [stem] 1. *n* 1) соқа, тана, гардана, дунбола, поя, думча: She chose the roses with long stems. Вай гулҳои садбарги поядарозро интихоб кард. 2) реша, асл, шачара, сар, димоға;

2. *v* (**stemmed; stemming**) пайдо шудан: The difficulty stemmed from his failure to plan properly. Мушкилӣ, аз сабабӣ банакшагирии нодуруст, пайдо шуд.

from stem to stem сар то сар, аз ибтидо то интиҳо.

step [step] 1. *n* 1) кадам, садои по: heavy steps кадамҳои вазнин; 2) ҳаракат, амал, иқдом, чора: progressive steps иқдоми нек; 3) зина, нарбон: He walked up the steps. Вай аз зинаҳо боло баромал.

in step баробар кадам задан;

out of step ақиб мондан;

step by step кадам ба кадам, тадричан;

to take steps чора дидан;

2. *v* (**stepped; stepping**) кадам задан. ғом задан. ғом бардоштан: Step forward! Як кадам ба пеш!

to step aside роҳ додан, шудан: He stepped aside to let... Вай як тараф шуд, то ба ӯ диҳад.

to step up зиёд кардан: to step up production зиёд кардани истеҳсоли маҳсулот.

step- [step] *pref* маънои устаниро медиҳад: stepmother угаӣ; stepson писари нотан; stepchildren хоҳари нотан.

stern [stə:n] *a* сахтгир, сахтгирона;

stew [stju:] 1. *n* гӯшти дӯхта: lamb stew гӯшти гӯсфанди дӯхта;

2. *v* охиста чӯшондан, охиста пухтан, дампухт кардан, пухтандон: He stewed the chicken for a long time. ӯ гӯшти мурғро дуру дароз чӯшонид.

steward ['stjuəd] *n* пешбар (мард).

stewardess ['stjuədɪs] *n* пешбар (зан).

stick I [stɪk] *n* чӯб, асо, таёк: to hit with a stick бо чӯб задан; hockey stick чавғони бозии хоккей; big slick policy сиёсати таёкии сиёсати кудрат.

stick II [stɪk] *v* (**stuck; stuck**)

пондан, задан, маҳкам кардан: 1) чӯб кардан: a pin сӯзанак задан; 2) чавғон кардан, насб кардан: The car stuck to my fingers. Корҷа ангуштҳои ман мечаспад. 3) фурӯ шудан, даромадан, банд шудан: The car stuck in the mud. Мошинам банд шуд. 4) риоя кардан (ба қоида, қонун, қоида): He stuck to the fact. ӯ санадхоро риоя мекард.

to stick out баровардан: The boy stuck out his tongue. Бача забонашро баровард.

to stick together якҷоя муштахид будан: If we stick together we shall be all right. Агар якҷоя бошем, ҳама кор хуб хоҳад шуд.

to stick to one's word сари қалб истодан, ба қавли худ вафо кардан; **stick up to** муқовимат кардан б...

sticky ['stɪki] *a* (**stickler**; **stickiest**)
 часпон, часпак, часпанда.

stiff [stɪf] *a* сахт, хушк; сарсахт,
 сарсахт шудан.

stiffen ['stɪfn] *v* сих шудан, хушк
 шудан; сахтӣ нишон додан.

still I [stɪl] **1.** *n* сукут, хомӯшӣ,
 оромиш;

2. *a* ором, хомӯш, сокит,
 бехаракат. The evening was still. Шом
 ором буд.

3. *v* ором кардан, хомӯш кардан,
 сокит шудан.

4. *adv* ором, хомӯш, сокит,
 бехаракат: Sit still! Ором шинед!
still life тасвири ашъи бечон (*натюр-
 морт*).

still II [stɪl] *adv* **1)** ханӯз, боз ҳам,
 ханӯз ҳам: He still lives here. Вай
 ханӯз ҳам дар ин чо зиндагӣ
 мекунад. **2)** бо вучуди ин: She knew
 the work was hard, but she still wanted
 to try it. Медонист, ки кор мушкил
 аст, бо вучуди ин мехост онро
 санҷад. **3)** боз: They wanted to go still
 further up the mountain. Мехостанд
 ба кӯх боз ҳам балантар бароянд.

stimulate ['stɪmjuleɪt] *v* барангех-
 тан, ангехтан, сихак задан;
 хавасманд кардан, водор кардан.

sting [stɪŋ] **1.** *n* **1)** неш: The sting of
 a scorpion is in its tail. Неши каждум
 дар думаш мебошад. **2)** захми неш:
 The sting of a bee is very painful.
 Захми неши занбӯр дардманд аст.

2. *v* (**stung**; **stung**) неш задан,
 газидан; сӯзондан: Her angry words
 stung him bitterly. Суханҳои
 қаҳролуди вай ӯро сахт
 месӯзонданд.

stipulation [ˌstɪpjʊˈleɪʃn] *n* **1)** шарт,
 модда, қарордод; **2)** *v* мисок бастан,
 паймон бастан, тасрех кардан.

stir [stɜː] **1.** *n* такон, чунбиш: There
 was a stir in the crowd. Дар даруни
 ҷамъа чунбиш ба вучуд омад.

2. *v* (**stirred**; **stirring**) **1)** ба чунбиш
 даровардан, ба ҳаракат даровардан:

The wind stirred the leaves of the trees.
 Шамол барги дарахтонро ба чунбиш
 даровард. **2)** барангехтан, таъсир
 кардан: The story stirred the boy's
 imagination. Ҳикоя ба тахайюлотӣ
 баҷа сахт таъсир кард.

to stir up такон додан, калон кардан,
 нишон додан, муболиға кардан: to
 stir up a quarrel ба чанҷол раванг
 рехтан; to stir up enmity душманиро
 барангехтан.

stitch [stɪtʃ] **1.** *n* кӯк: She made a
 neat row of stitches. Вай як қатор кӯки
 базеб зад.

A stitch in time saves nine. *Зарб.* ~
 Барвакт қору, барвакт бардор.

2. *v* дӯхтан, кӯк задан: He stitched
 a button on his shirt. Вай тугмаи қур-
 таашро дӯхт.

stock [stɒk] *n* **1)** моя, захира: They
 had a good stock of food. Онҳо
 захираи хуби хӯроқворӣ доштанд. **2)**
 хайвонот, галла (*инч.* **livestock**): He
 got up early to feed the stock. Вай
 барвакт хест то хайвонотро ем
 диҳад. **3)** саҳмия, саҳмияҳо: He owns
 stock in several companies. Вай дар як
 чанд ширкат саҳмия дорад.

to have in stock мавҷуд доштан,
 захира доштан.

stock exchange ['stɒkɪks,tʃeɪndʒ] *n*
 бурси муомилоти арзӣ, бурсӣ
 саҳмомӣ.

Stockholm ['stɒkhoum] *n* *ш.* Сток-
 голм

stocking ['stɒkɪŋ] *n* ҷӯроби занонаӣ
 соқбаланд.

stockpile ['stɒkpaɪl] *n* захира.

stole [stəʊl] *past* аз steal.

stolen ['stəʊlən] *p. p.* аз steal.

stomach ['stʌmək] *n* шикам, дил,
 меъда; шикамба.

stomach ache *n* дилдард, дарди
 меъда.

stone [stəʊn] **1.** *n* **1)** санг: The house
 was made of stone. Хона аз санг сохта
 шуда буд. **2)** донаи меда; plum stones
 донаи олу;

2. *a* сангин, сангй: The building was surrounded by a stone wall. Биноро девори сангин ихота мекард.

stony ['stouni] *a* (stonier; stoniest) сангй, пурсанг, санглох; *мач.* берахм, хунсард.

stood [stud] *past va p. p. az stand* 2.

stool [stu:l] *n* курсй, сандалй.

stoop [stu:p] *v* 1) хам шудан: He stooped to pick up the paper. Вай хам шуд то қогазпораро бардорад. 2) хамида рох рафтан: Walk erect, don't stoop. Қоматро рост кун, хамида рох нагард.

stop [stɔp] 1. *n* 1) ист, таваккуф, истгох: He spoke for an hour without a stop. Вай як соат беист гап зад. We'll get off at the next stop. Мо дар истгохи дигар мефароем.

to come to a stop истодан;

to put a stop to sth хотима додан, кат кунондан, чилави чизеро кашидан;

2. *v* (stopped; stopping) 1) истодан: The train stopped. Қатор истод. 2) бас кардан, катъ кардан: The baby stopped crying. Кӯдак гирияро бас кард.

to stop sb from doing sth касеро аз коре нигоҳ доштан: He could not stop himself from dancing. Наметаваонист худро аз ракс накардан нигоҳ дорад.

storage ['stɔ:ridʒ] *n* анбор; нигоҳдорй, махзани нигахдорй.

store [stɔ:] 1. *n* 1) захира, махзан, андӯхта, мавҷудй: The squirrel makes a store of nuts for the winter. Санҷоб барои зимистон чормағзро захира мекунад. 2) анбор: There was a store behind the shop. Дар пушти мағоза анбор буд. 3) дӯкон, мағоза, супермаркет: They went to a clothing store. Онҳо ба мағозаи либоси тайёр рафтанд.

2. *v* 1) андӯхтан, захира кардан: The farmer stored hay for the winter. Дехкон барои зимистон алаф захира кард. 2) нигоҳ доштан: They stored the old furniture in the attic. Онҳо анчоми кӯхнаро болои бом нигоҳ медоштанд.

in store дар анбор, дар захира

storey, *амер.* **story** ['stɔ:ri] ошёна: a two-storeyed house дуошёна.

stories ['stɔ:riz] *pl az story.*

stork [stɔ:k] *n* лаклак, лайл

storm [stɔ:m] 1. *n* 1) тӯфон

тағйири ногаҳонии ҳаво: a dust storm бӯрони чангу губор; a snow storm бӯрони барф; a storm of criticism бӯхрони танкид; 2) юриш, инқилобчӯй: The soldiers took the city by storm. Аскарон шаҳро бо гирифтанд. 3) балво, гавго, дод; хаяҷон

2. *v* 1) саҳт вазидан, саҳт б

The wind stormed around the tent. Шамол дар гирди хона мевезид.

бо хамла гирифтанд, хамла кард.

The troops stormed the hill. Қӯшун

баландиро бо хамла гирифтанд.

доду бедод кардан, гавго кардан.

хашмгин шудан, барошуфтанд.

To make a storm in a tea cup.

Аз пашша фил сохтан.

stormy ['stɔ:mi] *a* (stormier; stormiest) тӯфони пурошӯб; хаяҷон

пургавго.

story ['stɔ:ri] 1. *n* (*pl stories*)

хикоя, достон, нақл (*инч.* short story)

She wrote a story for the school magazine. Вай барои маҷаллаи мактаб хикоя навишт.

2) таърихча, таърих: The story of the city was a sad story. Ин таърихи шаҳар гамангезе буд.

3) собиқа, сарфариш, сар

ривоят; гузориш, шарҳ; 4) маҷалла

storey;

2. *v* достонсароӣ кардан, ба

ширин гуфтан, қиссагӯӣ кардан.

stout [staut] *a* 1) таърихча, таърих

нерӯманд: a stout boy бачаи қавв

манд; 2) саҳт, мустаҳкам

мағрур, такаббур: stout man

пойафзоли мустаҳкам.

stove [stouv] *n* танур, оташи

чоӣ хӯрокпазӣ, бухорӣ.

straight [streit] 2. *a* 1) ро

road was straight. Роҳ ро

рафт.

росткавл, рост, бепарда, дуруст: He gave a straight answer to my question. Вай ба саволи ман рост (*бепарда*) чавоб дод.

to put sth straight дуруст кардан, ба тартиб овардан, мураттаб кардан: He tried to put his desk straight. Кӯшиш кард мизи хатнавивасташро мураттаб созад.

2. *adv* 1) рост, мустақим: The road went straight for three miles. Ба масофаи се мил роҳ рост мерафт. 2) якбора: He went straight to bed. Вай якбора хоб рафт.

straight away/off фавран, мустақим.

straighten ['streɪtn] *v* рост кардан, дуруст кардан, рост шудан, дуруст шудан; танзим кардан.

straightforward ['streɪt'fɔ:wəd] *a* росткавл, рост, дуруст, бепарда; мустақим.

strain [streɪn] 1. *n* 1) кашиш: The rope broke under the strain. Ресмон аз кашиш канда шуд. 2) фишор: Her head aches from nervous strain. Аз фишори асаб сараш дард мекунад.

2. *v* 1) раг қандан: The runner strained his leg. Варзишгар раги пой-ашро қанд. 2) зӯр задан, кӯшиши зиёд кардан. He strained his eyes but could not see anything. Вай кӯшиши зиёде кард, аммо ҳеч чиз надид.

strained [streɪnd] 1. *past* ва *p. p.* аз strain 2.

2. таранг, тира; strained relations равобити тира

strait [streɪt] *n* (*pl*) 1) бориқа, бориқаи замин, гардана, гулӯгоҳ: the Strait(s) of Dover гарданаи Па-де-Кале; 2) тангно, дар тангно, тангӣ: Now that his father has lost his job, they are in serious straits. Акнун ки падараш аз кор ронда шуд, онҳо дар тангӣ мебошанд. 2) танг, бориқ; душвор, сахт, шадид; 3) фишор, душворӣ, тангӣ, мӯҳтоҷӣ.

strange [streɪndʒ] *a* 1) бегона, хоричӣ, ношинос: He stood in a

strange street. Вай дар кӯчаи ношинос меистод. 2) гариб: What a strange idea! Чӣ ақидаи гарибе!

I am strange to it. Бо он шинос нестам. Strange to say. Тааччубовар аст ки...

stranger ['streɪndʒə] *n* 1) ачнабӣ. гариб, бегона, хоричӣ: I am a stranger here. Ман дар ин ҷо бегона ҳастам. 2) шахси бегона: He is a perfect stranger to me. Он шахс барои ман тамоман бегона аст.

strangle ['stræŋgl] *v* гулӯи касеро фушурдан, хафа кардан; маҷ. фуру нишондан; хафа шудан.

strap [stræp] 1. *n* тасма, банди чармӣ; тасмаи фулузӣ; таноб.

2. *v* бо тасма бастан, бо тасма нигоҳ доштан, бо тасма маҳкам кардан.

strategic [strə'ti:dʒɪk] *a* стратегӣ, стратегик.

strategy ['strætɪdʒɪ] *n* стратегия, фанни тадбири чангӣ, санъати чанг.

Stratford-on-Avon ['strætfdən'eɪvən] *n* Стратфорд-он-Эйвон (*шаҳре дар Англия, ки дар он ҷо У. Шекспир таваллуд шудааст.*)

straw [strɔ:] *n* кох, най.

It is the last straw that breaks the camel's back. *Зарб.* ~ Шутур бо элак лангид.

strawberry ['strɔ:brɪ] *n* (*pl* strawberries) шахтути заминӣ.

stray [streɪ] 1. *a* овора, саргардон; чонвари бесохиб: A stray dog followed me home. Саги оворагард то хона аз пасам омад.

2. *v* саргардон кардан, овора кардан, гумроҳ шудан, бо роҳи хато рафтан: They strayed from the road. Онҳо роҳашонро гум карданд.

streak [stri:k] *n* хат, раг; тамоил, майл.

stream [stri:m] 1. *n* 1) наҳр, рӯд, ҷӯй: They crossed several streams. Онҳо аз якчанд наҳрчаҳо гузаштанд. 2) сел; *илч маҷ.* a mountain stream сели кӯҳӣ; a stream of cars сели

мошинхо; 3) чараён (*иш. мач.*): to go against the stream ба мукобили чараён шино кардан;

2. *v* равон шудан, чорй шудан, рехтан, мисли сел чорй шудан: Tears streamed from her eyes. Аз чашмонаш ашк мисли сел мерехт.

street [stri:t] *n* кӯча.

streetcar ['stri:tka:] *n* амер. трамвай.

strength [streŋθ] *n* 1) кувват, кувва, кудрат, нерӯ: the strength of character кудрати сират; 2) мустаҳкамӣ, устуворӣ: the strength of горе мустаҳкамии ресмон.

strengthen ['streŋθən] *v* таквият додан, нерӯ бахшидан, таквият ёфтан, нерӯ гирифтан, нерӯманд шудан, маҳкам кардан.

stress [stres] *I. n* 1) фишор, шиддат, холатӣ сахтӣ ва фишор: mental stress шиддати фикр; under the stress of fear/excitement дар зери фишори тарс/хаяҷон; 2) *мач.* аҳамият: That school lays stress on mathematics. Дар ин мактаб аҳамияти маҳсус ба риёзиёт дода мешавад.

2. *v* таъкид кардан, аҳамият додан: He stressed the need for understanding between nations. Вай зарурияти хусни тафохумро байни кишварҳо таъкид кард.

stretch [stretʃ] *I. n* 1) кашиш, ёзиш: He got up with a stretch and a yawn. Вай аз хоб ёзида, ҳамёза карда хест. 2) фосила, тӯл, давраи зиндагӣ, давра: They met again after a stretch of three years. Онҳо дар тӯли се сол боз вохӯрданд.

at a stretch бе танаффус, пай дар ҳам;

2. *v* 1) кашидан, дароз кардан (*даст ё но*): He stretched a rope between two trees. Вай байни ду дарахт тор кашид. 2) тӯл кашидан: The forest stretched for miles along the road. Ҷангал ба дарозии чандин мил қадақи роҳ тӯл мекашид.

stretcher ['stretʃə] *n* занбар, тахти равон.

strict [strikt] *a* 1) сахт, комил: to observe strict neutrality тарафии комилро риоя кардан; аниқ: a strict translation таърифи аниқ.

stridden ['stridn] *p. p.* аз stride

stride [straɪd] *I. n* қадами

He reached the door in one stride як қадам ба назди дар расид.

2. *v* (**strode; stridden**) гом қадам задан (*ба қадамҳои калон*): He strode over the street болои ҷӯй гом зад.

strife [straɪf] *n* (*ба ф.* шакл *истиғфода мегардад*): ситеза, даъво, задухӯрд, ҷидду ҷаҳд, кашмакашӣ.

strike I [straɪk] *v* (**struck; struck**) задан, зарба задан: I struck myself self-defence. Барои худмуҳофизат задам. 2) занг задан (*соат*): the clock struck ten. Соат занг зад. 3) ба хайрат андохтан: She was struck by her beauty. Зебоии ӯро ба хайрат андохт. 4) зарба задан: How did that idea strike you? Ин фикр чӣ хел ба саратон омӯшид? **to strike a blow** зарба задан; **to strike a match** гӯгирд задан.

strike II [straɪk] *I. n* корпартоӣ, эътисоб: The miners' strike lasted a month. Корпартоии нақбқарон моҳ давом кард. **to be on strike** корпартоӣ эътисоб кардан; **to go on strike** корпартоӣ эътисоб кардан;

2. *v* (**struck; struck**) корпартоӣ кардан, корпартоӣ эълон кардан: The workers were striking for a raise. Коргарон барои баланд кардан доштани музди меҳнат корпартоӣ мекарданд.

strike-breaker ['straɪk,breɪkə] *n* коргари эътисобшикан.

striker ['straɪkə] *n* занг пуктзан, шогирди оҳангар, корпартофта.

striking ['straɪkɪŋ] 1. *pres. p. az strike I ва II 2.*

2. *a* барчааста, қобили таваччӯх, қолиб, ачиб: a striking idea акидан қобили таваччӯх.

string [strɪŋ] 1) ресмон, ришта, нах: a ball of string тубчаи нах; 2) сим: the strings of a sitar симҳои ситор; 3) силсила, катор, саф: a long string of tourists сафи дарози сайёҳон.

strip [stri:p] 1. *n* рах, хат: He cut the paper into strips one inch wide. Вай қогазро бо васеъгии як инч рах-рах бурид.

2. *v* (stripped; stripping) 1) қандан: Elephants strip the leaves from trees. Филҳо барғхоро аз дарахтон меқанданд. 2) қашидан (либос) (инч. strip off): He stripped off his clothes and jumped into the lake. Либосҳояшро қашид ба қўл парид.

stripe [straɪp] *n* тасма, хат, борика, рах.

striped [straɪpt] *a* рахдор, рах-рах.

strive [straɪv] *v* (strove; striven) 1)

қўшиш қардан, қўшидан, қидду чаҳд қардан (for - барои): They strove for victory. Онҳо барои ғалаба қўшиш қарданд. 2) мубориза бурдан (against - ба муқобили): They strove against oppression. Онҳо ба муқобили асорат мубориза мебуданд. 3) ситезӣ қардан; қашмақашӣ қардан; рақобат қардан; 4) захмат қашидан.

striven ['strɪvn] *p. p. az strive.*

strode [strɔud] *past az stride 2.*

stroke [strɔuk] *n* 1) зарба, зарб: the stroke of a hammer зарбаи пугк; a sun stroke таъсири офтоб; 2) ҳаракат, такон: With a stroke of its wings the bird flew away. Парранда қанотҳояшро такон дода парид. 3) занг (соат): The stroke of the clock woke me up. Занги соат маро бедор кард.

stroke II [strɔuk] *v* молидан, навозиш қардан: The children stroked the cat. Қўдакон гурбаро навозиш мекарданд.

stroll [strɔul] 1. *n* сайру гашт: They went for a stroll in the park. Онҳо барои сайру гашт ба боғ рафтанд.

2. *v* сайругашт қардан: People strolled in the square. Мардум дар майдон сайругашт мекард.

strong [strɔŋ] *a* 1) боқувват, нерӯманд, қавӣ, пурзӯр: strong hands дастони боқувват; a strong rope ресмони сахт; She is quite strong again. Боз хеле боқувват шудааст (nac аз касалӣ). 2) мустаҳкам; матин: strong walls деворҳои мустаҳкам, a strong supporter тарафдори матин.

stronghold ['strɔŋhɔld] *n* қалъаи низомӣ; сангар, паногоҳ.

strove [strɔuv] *past az strive.*

struck [strʌk] *past va p. p. az strike I ва II 2.*

structure ['strʌktʃə] 1. *n* 1) сохт, сохтор, таркиб: social structure соҳти иҷтимоӣ; 2) иморат, бино, сохтмон: The new bridge is a structure made of steel. Қўпруки нав сохтмоне аст аз пӯлод.

2. сохтан, созмон додан, сохтмон қардан.

struggle ['strʌgl] 1. *n* мубориза: a political struggle муборизаи сиёсӣ;

2. *v* 1) мубориза бурдан: to struggle for justice барои адолат мубориза бурдан; 2) қўшиш қардан, ҳаракат қардан: She struggled to keep back the tears. Хонум ҳаракат қард ашқҳояшро нигоҳ дорад.

stubborn ['stʌbən] *a* 1) худсар, сарсахт: Don't be stubborn! Худсар набош! 2) сахт: They offered a stubborn resistance. Онҳо рақобати сахт нишон доданд.

stuck [stʌk] *past va p. p. az stick II.*

student ['stju:dənt] *n* 1) донишҷӯӣ, донишомӯз, шогирд: He is a medical student. Вай донишҷӯи тиб аст. 2) донишомӯз (of sth - ҷизе): She is a student of psychology. Вай психология меомӯзад.

studied ['stʌdɪd] *ing. study 2.*

studies ['stʌdɪz] *ниг.* **study** 1. ва 2.

studio ['stju:diou] *n* утоки кор, коргоҳ, корхона, хунаркада.

study ['stʌdɪ] 1. *n* (*pl* **studies**) 1) тахсил, мутолиа, омӯзиш: the study of mathematics омӯзиши риёзиёт; to make a careful study of the problem омӯзиши боддикати масъала; 2) (*pl*) дарс, омӯзиш: He wanted to continue his musical studies. Вай хост дарсҳои мусикиашро давом диҳад. 3) дафтар, дафтари корӣ, дафтари мутолиа: You'll find him in his study. Вайро дар дафтари кориаш меёбед.

2. *v* (**studies; studied**) 1) мутолиа кардан, омӯхтан, баррасӣ ва таҳқиқ кардан: They studied the map for a long time. Онҳо харитаро дуру дароз омӯхтанд. 2) таҳсил кардан, дарс хондан, омӯхтан: He studies English language. Вай забони англисӣ меомӯзад. He studies hard. Вай мутасил меомӯзад.

study for the bar таҳсили ҳуқуқ кардан, дарси ҳуқуқ хондан;

study out дар натиҷаи мутолиа пайдо кардан;

study hall утоки мутолиа, толори мутолиа.

stuff [stʌf] 1. *n* 1) чиз, модда, масолах, гизо: What stuff is it made of? Ин аз чӣ чиз сохта шудааст? What's that stuff you're eating? Чӣ гизое хӯрда истодаед? 2) чӣ, чиз: What is this stuff? Ин чӣ чизе аст? Ин чист? 3) мақолаи рӯзнома ё маҷалла; 4) ҳайати кормандон;

2. *v* пур кардан, тапондан: She stuffed the trunk with old clothing. Вай сандукро бо пӯшоки кӯҳна пур кард.

stuffy ['stʌfi] *a* (**stuffer; stuffiest**) дилтангкунанда, бадбӯ; stuffy food хӯроки талх

stumble ['stʌmbl] *v* 1) бархӯрдан, лағжидан (*over* - бо чизе): He stumbled over a stone and fell. Вай ба санг бархӯрда ғалтид. 2) дармондан: He stumbled through his lesson. Вай

хангоми ҷавоб додани дарс мемонд. 3) сахв кардан, мепарто кардан.

stumbling-block ['stʌmblɪŋ b'lɒk] монет; сабаби сукут.

stump [stʌmp] *n* кундаи дарах; решаи дандон, беҳу бун.

stun [stʌn] *v* (**stunned; stunning**) кардан, беҳис кардан, пакаридан, хайратзада кардан.

stung [stʌŋ] *past* ва *p. p.* аз **stun**

stupid ['stju:pid] *a* кундзаҳн, ғайриақл

sturdy ['stɔ:di] *a* (**sturdier; sturdy**) тануманд, кавӣ.

stutter ['stʌtə] *v* бо лакнат сӯз задан, лакнат доштан.

style [stɑɪl] *n* 1) сабк, шева, тарз, услуб: I don't like his acting. Ба ман услуби бозӯи маъқул нест. 2) мӯд, равиш: styles change rapidly. Равишҳо бо суръат тағйир меёбад.

sub- [sʌb] *pref* зер-: subcontinent зеркумита, subdivide тақсим кардан

subcontinent [sʌb'kɒntɪnənt] нимҷазира.

subdue [səb'dju:] *v* мутеъ кардан, ром кардан, зери даст кардан.

subject 1. *n* ['sʌbdʒɪkt] (*таълимӣ*): History is his favourite subject. Таърих фанни дӯстдаст вай аст. 2) мавзӯ, мавзӯи муҳаббат: a historical subject таърихӣ; to change the subject сӯхбатро дигар кардан; 3) табиъият, шаҳрванд: He is a British subject. Вай раияти Британия аст.

2. *a* ['sʌbdʒɪkt] 1) тобеъ, мӯҳточ: subject nations кишти тобеъ; 2) гирифтгор, мубтало (*бо чизе*): Japan is subject to earthquakes. Ҷопон мубталои замишмебошад.

3. *v* [səb'dʒekt] 1) мутеъ кардан, тобеъ сохтан, ром кардан, 1

кардан (*to sth - чизе*): to subject a country to sb's rule кишварро ба хукмронии касе тобеъ кардан. 2) гирифтор/ мубтало/ дучор кардан (*to sth - ба чизе*): He was subjected to severe punishment. Уро мубталои чазои сохт карданд. 3) пешниҳод кардан: He subjected his plan to their consideration. Вай нақшаи худро барои баррасии онҳо пешниҳод кард. 4) мубтадо; subject and predicate мубтадо ва хабар.

subjective [səb'dʒektiv] *a* фардӣ, зеҳнӣ, фитрӣ, вобаста ба тарзи тафаккури шахс, бар асоси назарияи шахсӣ.

submarine ['sʌbməri:n] 1. *n* киштии зериобӣ: The submarine rose to the surface of the water. Киштии зериобӣ болои об баромад.

2. *a* зериобӣ: submarine plants растаниҳои зериобӣ.

submerge [səb'mə:dʒ] *v* зери об рафтани, гӯтта задани, зери об гирифтан, ғарқ кардани.

submission [səb'mɪʃn] *n* фармонбардорӣ, итоат, фурӯтанӣ, сарафкандагӣ.

submit [səb'mɪt] *v* (**submitted; submitting**) 1) таслим кардани, таслим шудани (*to sb/sth - касе/ чизе*): He refused to submit to their demands. Вай ба талаботи онҳо таслим шудани рад кард. 2) пешниҳод кардани: The plan was submitted to the committee. Нақша барои баррасӣ ба кумита пешниҳод гардид.

subordinate [sə'bɔ:dɪnɪt] *a* тобеъ, мутеъ, зери даст;

2. *v* зери даст кардани, тобеъ кардани, мутеъ кардани.

subscribe [səb'skraɪb] *v* 1) хайрияи молӣ кардани: He subscribed to the animal protection society. Вай барои ҷамъияти ҳифзи ҳайвонот хайрияи молӣ кард. 2) обуна шудани (*to - ба*): They subscribed to several newspapers. Онҳо ба якчанд рӯзнома обуна шудани.

данд. 3) дар зер навиштан, номи худро зери чизе навиштан; 4) бо имзои худ чизеро гувоҳӣ кардани, тасвиб кардани, тасдиқ кардани, имзо гузоштан.

subscriber [səb'skraɪbə] *n* имзокунанда, обунашуда.

subscription [səb'skɪpʃn] *n* 1) садақа, ҳадя, хайрот (*for - барои*): to raise a subscription for a new hospital барои сохтмони бемористони нав хайрот ҷамъ кардани; 2) обуна (*to - ба*): the subscription to a newspaper обуна ба рӯзнома.

subsequent ['sʌbsɪkwənt] *a* баъдӣ, баъд, пасин, мобаъд, дертар, оянда, минбаъда.

in subsequent years дар солҳои баъд.

subsequently ['sʌbsɪkwəntli] *adv* сонӣ, баъд, дар охир, дертар, баъдтар.

subside [səb'saɪd] *v* поин афтодани, паст кардани, паст фаромадани, фурӯ нишастани: His anger subsided. Ҷазабаш фурӯ нишаст.

subsidiary [səb'sɪdʒəri] *a* иловагӣ, изофӣ, тобеъ, кӯмакӣ, ёридоханда; **subsidiary company** ширкати тобеъ.

subsidize ['sʌbsɪdaɪz] *v* кӯмаки молӣ кардани ба.

subsidy ['sʌbsɪdɪ] *n* (*pl* **subsidies**) кӯмак, кӯмаки молӣ, кӯмаки молӣ ба кишварӣ дӯст ва ҳамсоя.

substance ['sʌbstəns] *n* 1) ҷисм, модда, ҷинс, материя; a chemical substance моддаи кимёӣ. 2) зот, моҳият, ҷавҳар, асл: the substance of a speech моҳияти нутқ;

in substance асосан, моҳиятан, аслан.

substantial [səb'stænʃəl] воқеӣ, асосӣ, муҳим, маҳкам, устувор, қобили таваҷҷӯх.

substitute ['sʌbstɪtju:t] 1. *n* иваз, ҷонишин: The goalkeeper was ill so we had to find a substitute. Дарвозабон касал буд ва ба мо лозим буд ҷонишини ӯро ёбем.

2. *v* иваз кардан, гузаштани касе ба ҷои дигаре (*for sb - kase*): She substituted for our regular teacher. Вай муаллими мунтазами моро иваз кард.

subtle ['sʌtl] *a* зирак, хушёр, айёр, маккор.

subtract [səb'trækt] *v* кам кардан, тарҳ кардан, каср кардан (*дар риёзиёти*).

subtraction [səb'trækʃn] *n* тарҳ (*дар риёзиёт*).

suburb [ˈsʌbə:b] *n* 1) атрофи шаҳр, музофоти шаҳр: Blackheath is a suburb of London. Блэкхит музофоти шаҳри Лондон аст. 2) (*the suburbs*) қариби шаҳр, наздики шаҳр: a house in the suburbs хона дар наздикии шаҳр.

subversion [səb'və:ʃn] *n* вожгун, инҳидом, харобӣ ва вайронӣ.

subversive [səb'və:sɪv] *a* вожгун, вайрон.

subvert [səb'və:t] *v* вожгун сохтан, барандохтан, аз ғаъолият ва нерӯ маҳрум кардан.

subway [ˈsʌbweɪ] *n* 1) гузаргоҳи зеризаминӣ, роҳи зеризаминӣ; туннел. *мач.* роҳи зери заминӣ, ки сими барқ ва кубури обу газ аз он мегузарад: He crossed the street by the subway. Вай аз кӯча тавассути роҳи зеризаминӣ гузашт. 2) *амер.* метро: He goes to work on the subway. Вай ба кор бо метро меравад.

succeed [sək'si:d] *v* 1) комёб шудан, муваффақ шудан, ба матлаб расидан, натиҷа бахшидан (*in sth - дар чизе*): The attempt succeeded. Кӯшиш натиҷа бахшид. 2) ба дунбол омадан: One event succeeded another. Вақеъаҳо яке аз дунболи дигар меомаданд. 3) ворис шудан, ба арс расидан, расидан ба: She succeeded Mr. Jones as our teacher. Хонум пас аз марги м-р Љонс муаллимаи мо таъин шуд.

succeed in doing something ба анҷоми коре муваффақ шудан;

succeed in the throne ворис шудан.

success [sək'ses] *n* муваффақият, пирӯзӣ, тавфиқ;

to be a success муваффақият до

successful [sək'sesfʊl] *a* муваффақ, пирӯз, не

succession [sək'seʃn]

ҷонишинӣ, ворисат: in succession *sb* ҷонишинии касе, ворисати пайдарпай, силсила; сулола, *pr* succession of wet days *си* рӯзҳои боронӣ;

in succession to ба ҷои;

in succession пайдарҳам.

successive [sək'sesɪv] *a* пай да паёпай, мусалсал.

successively [sək'sesɪvli] *adv* дарҳам, паёпай, мусалсал.

successor [sək'sesə] *n* ҷои холик, қоиммақом, ҷои ҷойгир, ворис, лоҳақ.

such [sʌʃ] *a* чунин, ин гуна қабил, ҳамчун: I had never seen such a book. Ҳаргиз чунин китоб надид. **such as** ин қабил ашхос, ин ашъ, аз ин қабил, аз ин гуна; **such a large hat** кулоҳе бо ин гӣ.

no such thing ҳамчунин чизе нест.

suck [sʌk] *v* макидан, мак шир хӯрдан; шираи чизеро ка

мач. касеро дӯшидан.

The mother whom I sucked. Мод

маро шир дода буд.

give suck to шир додан ба;

take suck at макидан, мак задан.

Sudan, the [su:'dæn] *n* Судон.

sudden [ˈsʌdn] *a* но

ногаҳон, беҳабар;

all of a sudden ногаҳон, гафлата

suddenly [ˈsʌdnli] *adv* ба

нохост, гафлатан, зуд.

Suez Canal, the [ˈsu:zəkə'næl]

нали Суез.

suffer ['sʌfə] *v* 1) ранҷ бурдан, дард кашидан, азоб кашидан, заҳмат дидан: **His mother had been suffering from headaches for a long time.** Модараш аз кай боз азоби дарди сар мекашад. 2) зиён дидан, зарар дидан; кушта шудан: **to suffer a set-back** ноком шудан; **The enemy suffered heavy losses.** Душман талафоти зиёд дид.

suffering ['sʌfərɪŋ] 1. *pres. p.* аз suffer

2. *n* азоб, ранҷ: **the sufferings of the poor** азоби камбағалон.

suffice [sə'faɪs] *v* бас будан, кифоя кардан, кофӣ будан, басанда будан, конеъ кардан;

suffice it to say кофӣ аст гуфтан, ки...

sufficient [sə'fɪʃənt] *a* кофӣ, басанда, шоиста, микдори кофӣ.

I have had sufficient. Ба қадри кифоя хӯрдам (сеп шудам).

suffocate ['sʌfəkeɪt] *v* хафа/ бӯғӣ кардан, роҳи нафасро гирифтан; хомӯш кардан, фуру нишондан.

sugar ['ʃʊgə] *n* қанд, шакар, ширинӣ.

suggest [sə'dʒest] *v* 1) пешниҳод кардан, таклиф кардан: **He suggested going to the theatre.** Вай ба театр рафтан пешниҳод кард. 2) илко кардан, талқин кардан, водор кардан, ишора кардан: **His look suggested a hard life.** Намуди зоҳириаш ишора мекард, ки ҳаёти саҳт дорад. 3) изҳори ақида кардан, изҳор кардан.

suggestion [sə'dʒestʃən] *n* 1) пешниҳод: **Everyone agreed with his suggestion.** Ҳама ба пешниҳоди вай розӣ шуданд. 2) ишора, имо, талқин: **There was a suggestion of contempt in her tone.** Дар ишораи вай лаҳни нафрат хувайдо буд.

suicide ['suɪsaɪd] 1. *n* худкушӣ;

2. *v* худкушӣ кардан.

suit [sju:t] *n* либос, пӯшок, костюм: **He tried on his new suit.** Вай костюми навро чен мекард.

suit II [sju:t] *v* 1) ҷавоб додан ба, мувофиқ кардан, хуш омадан: **The terms did not suit them.** Ин шартҳо ба вай хуш наоманд. 2) шоиста будан, хурдан ба, муносиб будан, мувофиқ будан, зебидан: **Her new dress suits her well.** Куртаи наваш хеле муносиб аст.

suit the action to the word кирдорро бо гуфтор вафқ додан

suitable ['sju:təbl] *a* дархур, муносиб, шоиста, зебанда, сазовор, ҷур.

suitcase ['sju:tkeɪs] *n* чомадон.

sullen ['sʌlən] *a* тира, туршрӯй, бадқавок, дарундор.

sulphur ['sʌlfə] *n* сулфур, олтингӯгирд, гӯгирд

sum [sʌm] 1. *n* 1) чамъ, маблағ, ҳосили чамъ, микдор, тамоми маблағ: **She gave him a large sum of money.** Хонум ба вай маблағи калони пул дод. 2) мисоли ҳисоб, мисоли арифметикӣ: **He is learning to do sums.** Вай ҳал кардани масъалаҳои арифметикиро меомӯзад. 3) *pl* ҳисоб: **He is good at sums.** Дар ҳисоб хуб аст. 4) хулоса, мухтасар, нуқтаи асли; хади олий, худуд, болотарин дараҷа;

2. *v* **to sum up (summed up; summing up)** чамъ кардан, ҳосили чамъро ба даст даровардан, теъдоди чизро ҳисоб кардан, мухтасар кардан, хулоса намудан; ба таври мухтасар баён кардан: **He summed up what had been said.** Вай аз гуфтаҳои зикршуда хулоса намуд.

summarize ['sʌmərəɪz] *v* мухтасар кардан, хулоса намудан, чамъбаст намудан.

summary ['sʌmərɪ] *n* (*pl* summaries) хулоса, мухтасар, хулосаи матлаб, манзури асли.

summer ['sʌmər] *n* тобистон.

in summer дар фасли тобистон.

summit ['sʌmɪt] *n* 1) қулла, нӯг: **The mountain climbers reached the summit.** Кӯҳнавардон ба қулла расиданд. 2) чаласаи роҳбарони давлат:

summit talks музокироти сарони давлат.

summon ['sʌmən] *v* 1) фаро хондан, даъват кардан. He was summoned to appear in court. Вайро ба додгоҳ даъват карданд. 2) даъват кардан, (чизе), эълон кардан: to summon Parliament чаласаи парламентро даъват кардан

sun [sʌn] *n* офтоб, хуршед, шамс: spots on the sun доғҳои офтоб; to sit in the sun дар офтоб нишастан; *мач.* чисми нурунӣ, худо, ҳақиқат: Apollo худои офтоб.

sunburn ['sʌnbɜ:n] *n* офтобзадагӣ, офтобсӯхтагӣ.

sunburnt ['sʌnbɜ:nt] *a* офтобхӯрда; гандумгун.

Sunday ['sʌndɪ] *n* якшанбе.

sunflower ['sʌn,flaʊə] *n* офтобпа-
раст.

sung [sʌŋ] *p. p. az sing.*

sun-glasses ['sʌŋglɑ:sɪz] *n* айнаки
офтобӣ.

sunk [sʌŋk] *p. p. az sink II.*

sunken ['sʌŋkən] *a* фурурафта,
фарқшуда, воқеъ дар зери об.

sunlight ['sʌnlaɪt] *n* нури хуршед,
тобиши офтоб, инъикоси нури
офтоб.

sunny ['sʌnɪ] *a* (sunnier; sunniest)
офтобӣ, равшан, офтобрӯ; *мач.*
хушхол, хушрӯ умедбахш.

sunrise ['sʌnraɪz] *n* тулӯи офтоб,
тулӯи хуршед; at sunrise хангоми
тулӯи хуршед.

sunset ['sʌnsət] *n* ғуруби офтоб,
нишастии офтоб: at sunset хангоми
ғуруби офтоб.

sunshine ['sʌnʃaɪn] *n* тобиши
офтоб, нури офтоб; *мач.* ҳавои соф.

super ['su:pə] *a* (*суфт.*) олий, хуб.

super- ['sju:pə] *pref* берун аз андоза,
берун аз ҳудуд, фавқулодда, аз ҳад
зиёд. баландтарин дараҷаи чизе; su-
perman инсони фавқулодда,

фавқулинсон; superprofit
фавқулодда; supernatural фавқу
superb [sju:'pə:b] *a* олий, бис
бовикор, бесалика, зебо, боҳар
superficial [sju:pə'fi:ʃəl] *a* са
сатҳӣ, воқеъ дар рӯи сатҳ, э
сурӣ.

superintendent [sju:pə'ɪn'tend
мудир, раис, сарпараст, нозир.

superior [sju:'piəriə] 1. *n*
мудир: Is he your superior? О
мудири шумо аст?

2. *a* 1) болоӣ, болотар, бала
а superior officer афсари рутба
ландтар дошта; 2) аъло, бех
аълотарин: goods of superior о
молҳои сифати аълотарин; su
forces қувваҳои бартаридошта.

superiority [sju:piəri'ɔ:riti
бартарӣ, бузургӣ, калонӣ (*аз рӯ
ну сол*).

supermarket ['sju:pə,ma:kɪt] *n*
заи калон, универсам.

supersonic [sju:pə'sɒnɪk] *a* фа
садо.

superstition [sju:pə'stɪʃn] *n*
фот, мавҳумпарастӣ, мавҳум, м
мот, хурофотпарастӣ.

superstitious [sju:pə'stɪʃəs] *a*
фотпараст, мавҳумпараст.

supervise ['sju:pəvaɪz] *v* сарпа
кардан, назорат кардан.

supervisor ['sju:pəvaɪzə] *n* ро
маслиҳатгар, сарпараст, нозир.

supervision [sju:pə'vɪzən] *n* на
роҳбарӣ: under the supervision
дар зери назорати касе,
роҳбарии касе.

supper ['sʌpə] *n* хӯроки шом,
to have supper шом хӯрдан.

supplement ['sʌplɪmənt] *n* за
илова.

supply [sə'plai] 1. *n* (*pl* suppli
озуқа, лавозимот, арза,
харочот, таъминот: the supply o

to a town таъминоти хӯрокаи шахр;
2) *pl* захира: food and medical supplies
захираи хӯрок ва доруворӣ;

2. *v* (**supplies; supplied**) таъмин
кардан, додан, пур кардан (*with sth -
бо чизе*); He supplied them with all the
necessary information. Вай тамоми
маълумоти заруриро ба онҳо дод.

supply someone with paper касеро бо
коғаз таъмин кардан, коғаз додан;
in great supply фаровон, ба микдори
зиёд;

supply and demand арза ва тақозо,
пешниҳод ва талабот.

support [sə'pɔ:t] 1. *n* кӯмак,
пуштибонӣ, ҳомӣ, таъягоҳ; He spoke
in support of our suggestion. Вай ба
пуштибонии пешниҳоди мо сухан
кард.

2. *v* 1) пуштибонӣ кардан; химоя
кардан: The proposal was most enthu-
siastically supported. Пешниҳод бо
хоҳиши том пуштибонӣ гардид. 2)
кӯмак кардан, ёрӣ додан (*маддӣ*),
нигоҳ доштан, нигоҳдорӣ кардан: He
supports his parents. Вай ба волидайн-
наш кӯмаки молӣ мерасонад.

supporter [sə'pɔ:tə] *n* ҳомӣ, пушти-
бон, нигоҳдор.

suppose [sə'pouz] *v* 1) гумон
кардан, ҳаёл кардан, фикр кардан,
шумурдан: I suppose he'll come. Фикр
мекунам, ки ӯ меояд. He is supposed
to be a clever man. ӯро одами доно
мешуморанд. 2) фарз кардан, гумон
доштан: Let's suppose you're right.
Фарз кунем, ки ҳақ ба ҷониби шумо
аст. Everybody is supposed to know it.
Гумон меравад, ки ҳама инро медо-
нанд.

to be supposed to do sth вазифадор
будан, интизор рафтан: Are you sup-
posed to be there early? Шумо бояд
дар он ҷо барвақт бошед?

supposed [sə'pouzɪ] 1. *past* ва *p. p.*
as suppose

2. *a* таҳминӣ, фарзӣ, эҳтимолӣ:
the supposed change дигаргунҳои
таҳминӣ.

supposing [sə'pouzɪŋ] 1. *pres. p. as*
suppose: They believed in their leader,
supposing him to be right in everything.
Онҳо ба роҳбарашон эътимод
доштанд ва ҳаёл мекарданд, ки дар
ҳама бобат ҳақ ба ҷониби вай аст.

2. *сj* фарз кунем, ки, тасвир
кунем, ки: Supposing it rains, shall we
still go to the market? Фарз кунем, ки
борон меборад дар ин сурат ҳам ба
бозор меравем?

suppress [sə'pres] *v* 1) ҷилавгирӣ
кардан, хобондан: to suppress a revolt
шӯришро хобондан; 2) фуру нишон-
дан: to suppress anger қаҳру ғазаб
фуру нишондан; 3) манъ кардан: to
suppress a newspaper рӯзномаро манъ
кардан.

suppression [sə'presn] *n* 1)
ҷилавгирӣ: the suppression of a revolt
ҷилавгирии шӯриш; 2) манъ: the sup-
pression of a newspaper манъ рӯзнома.

supremacy [sju'preməsi] *n* бартарӣ,
фазилят, афзалият, волоият.

supreme [sju:'pri:m] *a* олий,
бузурғтарин; superme court додгоҳи
олий.

sure [ʃuə] 1. *a* 1) хотирчамъ, мут-
маин: He is sure of that. Дар ин бора
итминон дорад. 2) бешубҳа, бешак,
бетардид, ҳатман: He is sure to come.
Вай бешак мебиёяд. Be sure to lock
the door. Ҳатман дарро кулф кунед.
3) устувор, бозътимод, эътимоднок: a
sure method равиши бозътимод;
for sure албатта, яқин, яқинан,
бешубҳа;

to make sure боварӣ ҳосил кардан то
be sure боварӣ доштан;

2. *adv*: sure enough албатта,
ҳақиқатан

Sure! *амер.* Албатта!

surely [ʃuəli] *adv* албата, бешак
бешубҳа, яқинан.

surface [sə:'fis] *n* сатҳ; зоҳир
берун, намо.

surfing [sə:'fiŋ] *n* серфинг (*навъи*
варзиш), болои мавҷҳо шино кардан.

surgeon ['sə:dʒən] *n* чаррох.

surgery ['sə:dʒəri] *n* (*pl* *surgeries*)
утоқи чарроҳӣ, амали чарроҳӣ.

surname ['sə:neim] *n* номи
хонаводагӣ/ падар, лақаб, унвон.

surpass [sə:'pa:s] *v* бартарӣ доштан
аз (*бар*).

surplus ['sə:pləs] *n* зиёдатӣ, афзулӣ,
изофа, зойд, зиёд омада: surplus in-
come изофаи даромад: surplus to our
requirements зиёда аз эҳтиёҷоти мо;
surplus value арзиши изофӣ.

surprise [sə'praiz] 1. *n* 1) тааҷҷуб,
хайрат, шигифт: To my great surprise
he was right. Бо тааҷҷуби калон ба-
рои ман, ӯ ҳақ буд. 2) ҳадя, тӯҳфа:
Their visit was a surprise. Омадани
онҳо барои ман ҳадя буд. 2.
ногаҳонӣ, тасодуфӣ: a surprise attack
ҳамлаи ногаҳонӣ, ҳамлаи шабохун;
by surprise тасодуфан, ногаҳон;
to take sb by surprise шабохун задан,
гофилгир; кардан, беҳабар ҳамла
кардан;

2. *v* мутаҳаййир кардан, бо
хайрат андохтан, хайрон кардан, дар
тааҷҷуб мондан: His behaviour sur-
prised *v.s.* Рафтори вай маро ба
хайрат андохт.

to be surprised at sth/sb аз касе/чизе ба
хайрат афтодан.

surprising [sə'praiziŋ] 1. *pres. p.* аз
surprise 2.

2. *a* тааҷҷубовар, хайратовар,
ногаҳонӣ: a surprising defeat
мағлубияти ногаҳонӣ.

surrender [sə'rendə] 1. *n* таслим,
воғузурӣ, таслимшавӣ: unconditional
surrender таслимшавии бечунучаро;

2. *v* таслим шудан, таслим
кардан, воғузур кардан: He surren-
dered voluntarily to the police. Вай
ихтиёран ба полис таслим шуд.

surround [sə'raund] *v* ихота кардан,
давр гирифтан, муҳосира кардан.

surroundings [sə'raundɪŋz] *n* (*бо ф.*
шак. ч. меояд) 1) ихота, гирду атроф,
атроф: They live in beautiful surround-

ings. Онҳо дар гирду атроф
зиндагӣ мекунанд. 2) муҳит,
in their natural surroundings ҳа
дар муҳити табиӣ.

survey 1. *n* ['sə:veɪ] 1) ба
санчиш, таҳшис, таҳқиқ, тадқиқ
eral survey of the situation ба
умумии вазъият;

2. *v* [sə'veɪ] баррасӣ
санчидан, таҳшис кардан,
кардан: They surveyed the land.
Онҳо маҳалро таҳқиқ карданд.

survival [sə'vaɪvəl] *n* бақо, ниҷот

survive [sə'vaɪv] *v* 1) зинда
бештар зиндагӣ кардан аз: She
vived her sons. Вай аз фарзандон
бештар зиндагӣ кард. 2) зинда
дан, бақо мондан: She survived the
accident. Вай пас аз садама
монд.

survivor [sə'vaɪvə] *n* шахси
монда.

suspect I. *n* ['sʌspekt] 1) гумон
шахси гумонбар: The police
two suspects. Полис ду шахси
барро дастгир кард.

2. *v* [sə'spekt] 1) гумон кардан
доштан (*of sth* - *нисбати чизе*):
suspected him of lying. Он
дурӯггӯии вай гумон мебуд.
интизор шудан, таҳмин кардан
кардан: We didn't suspect that
could sing so well. Мо таҳмин
кардем, ки вай ин қадар хуб
мехонад.

suspend [sə'spend] *v* 1) м
кардан, овезон кардан: The lamp
suspended from the ceiling. Ча
бом овезон шуда буд. 2) мув
бекор кардан, мавқуф гузоштан
talks were suspended. Муз
мавқуф гузошта шуд.
to suspend from school мувакка
мактаб хориҷ кардан.

suspenders [sə'spendəz] *n*
банди шим, банди чизе.

suspense [sə'spens] *n* му
номуаянӣ, номаълумӣ.

suspension [sə'spenʃn] *n* ист, таваккуф, таътил.

suspicion [sə'spɪʃn] *n* бадгумонӣ, тардид: on suspicion of гумонбар аз чизе.

suspicious [sə'spɪʃəs] *a* шубҳанок, шубҳаомез, шубҳаовар.

sustain [sə'steɪn] *v* пуштибонӣ кардан; нигахдорӣ кардан, нигоҳ доштан.

swallow I ['swələʊ] 1. *n* култ: He took the medicine at one swallow. Бо як култ доруро фуру бурд.

2. *v* фуру бурдан, тез-тез хурдан; маҷ. тоқат кардан, таҳаммул кардан: He swallowed the insult. Вай ба хафагӣ тоқат кард.

swallow II ['swələʊ] *n* парасту, фароштурук:

One swallow does not make a summer. Зарб. ~ Бо як фароштурук баҳор намеояд.

swam [swæm] *past* аз swim.

swamp [swɒmp] *n* ботлоқ, сиёҳоб.

swampy ['swɒmpɪ] *a* (swampier, swampiest) ботлоқӣ.

swan [swɒn] *n* кӯ.

swarm [swɔ:m] 1. *n* 1) оила (занбур), гала: a swarm of bees оилаи занбӯри асал; 2) тӯда, гурӯҳ, издиҳом: a swarm of people гурӯҳи одамон;

2. *v* тӯда шудан, чамъ шудан: The children swarmed into the park. Кӯдакон бо издиҳом ба боғ даромаданд.

sway [sweɪ] *v* ин сӯ ва он сӯ ҷунбондан;

Swaziland ['swa:zɪlənd] *n* Свазиленд.

swear [sweə] *v* (swore; sworn) 1) савганд хӯрдан, қасам ёд кардан, қасам хӯрдан: He swears he is telling the truth. Қасам хӯрд, ки ҳақиқаташро мегӯяд. 2) савганд додан: to swear an oath қасам додан; 3) фаҳш гуфтан, бадзабонӣ гуфтан, кувфргӯӣ кардан: Stop swearing! Фаҳш гуфтан бас кунед.

to swear in бо савганд ба шугле ворид кардан, савганд ёд кардан: The new president was sworn in. Президенти нав савганд ёд кард.

to swear for замонат кардан, чавоби чизеро гуфтан, барои чизе савганд хӯрдан;

to swear off (out) қасам хӯрдан, қавл додан, тавба кардан;

to swear on secrecy қасеро ба пӯшида доштани розе қасам додан;

to swear out маҷ. заҳмат кашидан, бо арақи чабин чизеро ба даст овардан.

sweat [swet] 1. *n* арак (бадан): He was dripping with sweat. Аз баданаш мисли жола арак мерехт.

2. *v* арак кардан, арак рехтан: He sweated with fear. Аз тарс арақи сард кард.

sweater ['swetə] *n* свитер, полувер ё жекети гарм.

Sweden ['swi:dn] *n* Шветсия, Свид.

Swedish ['swi:dɪʃ] *a* шведӣ, свидӣ.

sweep [swi:p] 1. *n* 1) чорӯбкашӣ, тозакунӣ: She gave the room a sweep. Вай хонаро рӯфт. 2) дастафшонӣ, даст афшондан: A sweep of his hand meant they should go. Дастафшониаш маънои онро дошт, ки онҳо бояд раванд.

2. *v* (swept; swept) 1) рӯфтан, чорӯб задан, пок кардан, тоза кардан: He is sweeping the chimney. Вай ҳозир дудбарорро тоза мекунад. 2) нест кардан, аз байн бурдан, аз миён бурдан, зудудан, бардоштан (инҷ. sweep away/off): He was swept away by the avalanche. Тарма вайро бардошта партофт. 3) босуръат гузаштан: The wind swept over the valley. Бод аз водӣ босуръат гузашт.

sweeping ['swi:pɪŋ] 1. *pres. p.* аз sweep 2.

2. *a* васеъ: sweeping changes дигаргуниҳои васеъ.

sweet [swi:t] 1. *n* ширинӣ: Have another sweet, please. Боз як ширинӣ гиред.

2. a 1) ширин: sweet tea чойи ширин; 2) тоза, бенамак, бидуни шӯрӣ ва турӯшӣ: sweet water оби тоза; sweet butter рағани бенамак; 3) хушбӯ, нӯшин; дустдоштанӣ, махбуб, азиз, зебо, лаззатбахш: sweet music мусиқии лаззатбахш; a sweet girl духтари зебо.

sweetheart ['swi:tha:t] *n* 1) дилбар, дилором, азиз, меҳрубон: my sweetheart азизакам, дӯстдоштаам; 2) маъшуқа.

swell [swel] *v* (swelled; swollen, swelled) *варам кардан*.

swelling ['swelɪŋ] 1. *pres. p. az swell*: Your cheek seems to be swelling. Ба фикрам рухсораат *варам карда* истодааст.

2. *n* *варам, варамӣ*: There was a swelling on her arm. Болои дасташ *варам буд*.

swept [swept] *past. ва p. p. az sweep* 2.

swift [swift] *a* ҳаракати тез, чобук, сарех, босуръат, ба тарзи чобук; **swift to anger** зудгазаб.

swim [swɪm] *v* (swam; swum; *pres. p. swimming*) *шино кардан*.

swimmer ['swɪmə] *n* *шиновар*.

swimming bath/pool ['swɪmɪŋbɑ:θ/'pu:l] *n* ҳавз ё кул барои *шиноварӣ/ оббозӣ*.

swindle ['swɪndl] *n* макр, қочок, фиреб, ҳила.

swing [swɪŋ] 1. *n* 1) чунбиш, ҳаракат, алвончхӯрӣ: the swing of the pendulum алвончхӯрии раққосак; 2) дастафшонӣ: with a swing of his arm бо дастафшонӣ; 3) чараён, вазн, тарз, усул: He is just going into the swing of the work. Акнун ба тарзи кор ворид шуда истодааст. 4) аргунчак: She sat in the swing. Вай болои аргунчак менишаст. 5) (*ш.ч. swing music*) свинг (*як услуби мусиқии ҷазз*); **in full swing** дар авҷ, дар ҷӯшу хурӯш;

2. *v* (swung; swung) *такон додан, алвонч додан, чунбидан, ҳаракат*

кардан: The monkeys were from the branches. Маймунҳо шохҳо худро алвонч мевода.

Swiss [swɪs] *kӯтоҳ аз Switzerland* 1. *n* Свис, аҳли С

2. *a* свисӣ, забони свис. **switch** [swɪtʃ] 1. *n* 1)

табдил, қобачоғузорӣ; a opinion тағйири ақида; 2) барк: He reached for the light switch. Вай дасташро ба тарафи қалдароз кард. 3) қамчин: to switch қамчин задан, бо қамчин кардан;

2. *v* тағйир додан, иваз кардан: He switched the conversation to another topic. Вай мавзӯи сӯҳбатро ба ғайри қарор кард.

to switch off қатъ кардан: Switch off the radio. Ҳомӯш кунед.

to switch on гирондан, дар ғайри қарор кардан: He switched on the light. Вай дар гиронд.

switchboard ['swɪtʃbɔ:d] *n* қалиди барқ, сафҳаи тақсими қувват; **switch-over** ['swɪtʃ,ovə] *n* (*ба ҷизе дигаре*).

Switzerland ['swɪtsələnd] *n* Швейцария, Свизерланд, Свис.

swollen ['swəʊlənd] 1. *p. p.* His ankle has swollen. Қафаси ӯ *қардааст*.

2. *a* *варам карда, оморда*: swollen eyelids мижғони *варам карда*.

sword [sɔ:d] *n* шамшер, те

swore [swɔ:] *past az swear*.

sworn [swɔ:n] *p. p. az swear*.

swum [swʌm] *p. p. az swim*.

swung [swʌŋ] *past ва p. p. az swing*.

syllable ['sɪləbl] *n* ҳиҷо, калима.

symbol ['sɪmbəl] *n* нишон, рамз, ишора, рақам.

symbolize ['sɪmbəlaɪz] *v* *нишон додан*: He symbolized the dawn of a new era. Ӯ будан аз, нишона будан доштан, далел бар ҷизе буда

sympathetic [ˌsɪmpəˈθetɪk] *a* 1)

хамдard, дилсӯз, гамхор, ҳамфикр:
She was sympathetic to my aims. Вай
хамфикри нақшаҳои ман буд. 2) дил-
часп, дилнишин, ситорагарм,
мехрубон: She had a sympathetic face.
Хонум рӯи ситорагарм дошт.

sympathize [ˌsɪmpəˈθaɪz] *v* хамдardӣ
кардан, ҳамфикрӣ кардан (*with sb - бо
kase.*); мушобеҳ будан, ҳамфикр бу-
дан (*with sb - ба kase.*): His mother
sympathized with his plan to be a doc-
tor. Модараш ҳамфикри нақшаи дух-
тур шудани писараш буд.

sympathy [ˌsɪmpəθi] *n* (*pl* **sympa-
thies**) хамдardӣ, дилсӯзӣ, ҳамфикрӣ,
мувофиқат.

symphony [ˌsɪmfəni] *n* (*pl* **sympho-
nies**) ҳамохангӣ, ҳамсадоӣ, тарона,
тавофук, сози дастачамъӣ ва
ҳамсадоӣ; қитъаи тӯлонии мусиқӣ ё
суруди ошиқона.

symptom [ˌsɪmptəm] *n* нишона.

syntheses [ˌsɪnθɪsɪz] *pl* аз **synthesis**.

synthesis [ˌsɪnθɪsɪs] *n* (*pl* **syntheses**)

таркиб, эҷоди ҷисме ба василаи
таркиб.

synthetic(al) [sɪnˈθetɪk(l)] *a* таркиби
мураккаб аз маводи сунъӣ, сунъӣ.

Syria [ˈsɪrɪə] *n* Сирия, Сурия.

syringe [sɪˈrɪndʒ] *n* шпритс, сӯзан,
василаи доругузaronӣ.

syrup [ˈsɪrəp] *n* шарбат.

system [ˈsɪstɪm] *n* 1) равиш, услуб: a
good system of teaching French рави-
ши хуби таълими забони франсавӣ;
2) низоми, сохтор: a political system
сохтори сиёсӣ.

systematic(al) [ˌsɪstɪˈmætɪk(l)] *a* аз
рӯи низоми муайян, аз рӯи қоидаи
муайян.

~ * ~

T t

table [ˈteɪbl] 1. *n* 1) миз: They
pushed the table against the wall. Онҳо
мизро ба сӯи девор тела доданд. 2)
хӯрок, гизо, мизи гизо: to be/sit at
table барои гизохӯри нишастан; 3)
лавҳ, чадвал, лист, феҳраст: a table of
weights and measures чадвали
ҷенақҳои ҳаҷм ва вазн; a table of con-
tent феҳрасти мундариҷот;
table tennis теннисии рӯи миз;

2. *v* 1) пешниҳод кардан, ба
муҳокима пешниҳод кардан: to table
a motion лоиҳа пешниҳод кардан; 2)
рӯи миз гузоштан; гизо додан.

tablecloth [ˈteɪblklɒθ] *n* дастархон.

tablespoon [ˈteɪblspuːn] *n* қошуқи
мураббохӯрӣ, қошуқи хӯроқхӯрӣ.

tablet [ˈtæblɪt] *n* 1) сафҳа, тахта,
варақа; лавҳаи ёдгорӣ (*инҷ. memorial
tablet*); 2) ҳаб, фарси дору: two aspirin
tablets ду фарси дору; 3) порча: a tablet
of soap порчаи собун; a tablet of choco-
late порчаи шоколад.

tackle [ˈtækl] 1. *n* (*бо ф. шак. т. ва
ҷ. меояд*) асбоб, лавозимоти кор: He
bought some fishing tackle. Вай баъзе
лавозимоти мохигирӣ харид.

2. *v* ба коре даст задан; аз ўҳдаи
кор баромадан: He did not know how
to tackle the problem. Намедонист чӣ
гуна аз ўҳдаи мушкилот барояд.

tact [tækt] *n* одоб, адабдонӣ, назо-
кат, кордонӣ, маҳорат, салиқа.

tactful [ˈtæktfʊl] *a* мабдаи одоб,
боназокат, мавқеъшинос, боодоб.

tactless [ˈtæktlɪs] *a* бемаҳорат,
бесалиқа, беназокат, бидуни мабдаи
адаб, беодоб.

tactics [ˈtæktɪks] *n* (*бо ф. ш. т. ва ҷ.
меояд*) тадбири ҷангӣ, санъати
ҷангдонӣ, маҳорат дар фанҳои ҷангӣ.

tag [tæg] *n* этикетка, барчасп, ни-
шона.

tail [teɪl] *n* дум, думба, думбола, кокул.

tailor ['teɪlə] *n* дӯзанда, дарзӣ.

Tajik [ta:'dʒɪk] 1. *n* тоҷик;

2. *a* тоҷикӣ, забони тоҷикӣ.

Tajikistan [ˌtɑ:dʒɪkɪ'stɑ:n] *n* Тоҷикистон.

take [teɪk] *v* (**took**; **taken**) 1) гирифтан: He took her by the hand. Вай аз дасти хонум гирифт. 2) лозим доштан, зарур будан: It will take a long time. Вақти зиёд лозим мешавад. 3) бурдан: She took the letter to the post office. Вай мактубро ба почта бурд. She took the children to school. Вай кӯдаконро ба мактаб бурд. 4) истифода кардан аз: You can take a boat. Шумо метавонед аз киштӣ истифода кунед. 5) хӯрдан, нӯшидан: Will you take tea or coffee? Шумо чой ё қаҳва менӯшед? Has he taken his medicine? Вай доруҳояшро хӯрд? 6) қабул кардан, пазируфтан: How did they take the news? Онҳо хабарро чӣ гуна пазируфтанд?

to take after монанд будан, пайравӣ ва тақлид кардан аз: He took after his father in many ways. Аз бисёр ҷиҳатҳо вай ба падараш монанд аст.

to take away 1) бурдан: Have the boxes been taken away yet? Қуттиҳоро аллакай бурданд? 2) тарҳ кардан: Take six away from ten. Аз даҳ шашро тарҳ кунед.

to take down 1) гирифтан аз, фаровардан: He took down the picture from the wall. Вай суратро аз болои девор гирифт. 2) навиштан: He took down my address. Вай суроғаи моро навишта гирифт.

to take for фарз кардан, пиндоштан: He took me for someone else. Вай маро каси дигар пиндошт.

to take off 1) кашидан (*либос*), бардоштан (*кулоҳ*): He took off his hat. Вай кулоҳашро бардошт. 2) паридан, парвоз кардан: The plane took off. Тайёра парид.

to take one's time шитоб...
You can take your time. Ман шитоб накунад.

to take out берун кашидан, дан: She took the fruit out of the bag. Вай аз сумка меваҳоро берун

to take over кореро қабул кардан, ӯҳда гирифтан: He took over the management of the factory. Вай идораи шах

to take part ширкат кардан, иштирок кардан дар...

to take place ба вуқӯъ паيدا шудан, амалот, иттифок афтодан, ҷойгир кардан, баргузор гардидан/шудан;

to take root реша давондан, гирифтан;

to take shape шакли гирифтан;

to take the floor сухан кардан;

to take to алоқаманд шудан, шудан, дил бастан, унс гирифтан.

The children took to their new teacher. Бачаҳо бо муаллими наваҷиб бастанд.

taken ['teɪkən] *p. p.* аз **take**.

take-off ['teɪkɔf] *n* парвоз.

takeover ['teɪkəʊvə] *n* бауҳ

ғасби қудрат, забт, ишғол, гирифтани мақом ё қудрат.

tale [teɪl] *n* афсона, дoston

ҳикоят, шарҳ;

tale bearer суханчин, хабаркаш

talent ['tælənt] *n* истеъдод, ғ

худодода.

talented ['tæləntɪd] *a* боистеъ

talk [tɔ:k] 1. *n* 1) гуфтугӯ

музокира: I had a long talk with him. Ман бо вай гуфтугӯи дуру

доштам. 2) сӯҳбат, лексия: He

talked on disarmament. Вай

яроқпартоӣ лексия хонд.

talker музокирот, гуфтушунид: The

presidents met in Paris for talk.

президент дар Парис барои

роҳот вохӯрданд.

2. *v* сӯҳбат кардан,

кардан: She was talking to me.

phone. Вай бо телефон сӯхбат мекард.

to talk back пешчавобӣ кардан: Don't talk back! Пешчавобӣ накун!

to talk into водор кардан: He talked his mother into buying a new football.

Модарашро водор кард, ки тӯби футболи нав харад.

to talk out of аз амале гардондан: He talked his son out of it. Вай писарашро аз ин амал гардонд.

to talk over муҳокима кардан: Let's talk this over. Биёед ин масъаларо муҳокима кунем.

tall [tɔ:l] *a* баланд, қадбаланд, баландқад, қоматбаланд.

tame [teim] *1. a* ром, ромшуда: a tame bear хирси ромшуда;

2. v ром кардан: It is difficult to tame a lion. Ром кардани шер мушкил аст.

tan [tæn] *v* (**tanned; tanning**) офтоб хӯрдан, дар офтоб сиёҳ шудан, дар офтоб сӯхтан.

tangible ['tændʒəbl] *a* ҳисшаванда; маҷ. барҷаста, намоён, аён, намудор.

tangle ['tæŋgl] *1. n* маҷ. қулӯлаи печ дар печ; печида, гирдоб: in a tangle дар ҳолати печида;

2. чигил шудан, аралаш шудан, печ дар печ шудан.

tank [tæŋk] *n* *1*) зарф, систерна; бақ: a petrol tank бақи бензин; *2*) танк: a column of tanks қатори танкҳо.

Tanzania [tænzə'niə] *n* Танзания.

tap I [tæp] *n* кран: He left the tap running. Кранро кушода монд.

tap II [tæp] *1. n* зарбати охиста, сандои тап-тап, тақ-тақ: I heard a tap on the door. Ман тақ-тақи дарро шунидам.

2. v (**tapped; tapping**) охиста тақ-тақ кардан: She tapped him on the shoulder. Хонум болои китфаш тап-тап кард.

tape [teip] *n* тасма, навор, навори сабти овоз (*ва инч.* телеграфӣ) ё

магнитофонӣ): to play back a tape сабти овозро бори дигар гӯш кардан;

2. v сабт кардан: He taped her speech, and we listened to it later. Вай овози хонумро сабт кард ва мо онро баъдтар гӯш кардем.

tape-measure ['teipmezə] *n* андоза.

tape-recorder ['teipri:kɔ:də] *n* дастгоҳи сабти овоз, магнитофон.

tar [ta:] *n* қатрон, кир; тор (*асбоби мусиқӣ*).

target ['tɑ:ɡɪt] *n* *1.* *1*) ҳадаф, нишон, нишона: off the target берун аз ҳадаф, ба нишон нарасида; *2*) вазифа, нақша: economic targets вазифаҳои иқтисодӣ;

2. ҳадафгирӣ кардан, дорон ҳадафи муайяне будан.

tariff ['tærɪf] *1. n* тариф, нарх; customs tariff тарифаи гумрукӣ;

2. v тарифабандӣ кардан, нарх-гузорӣ кардан.

tart [tɑ:t] *n* торт.

task [tɑ:sk] *n* кор, вазифа.

taste [teɪst] *1. n* *1*) таъм, маза; *2*) шавқ, майл, тамоил, рағбат, завқ, салиқа (*for - ба чизе*): He had no taste for that game. Ба ин бозӣ рағбат надошт.

Tastes differ. *Зарб.* ~ Дар масъали маза баҳс намекунамд.

2. v *1*) чашидан, лаб задан: She tasted the soup. Вай шӯрборо чашид.

2) маза доштан, маза додан, бомаза будан: The bread tasted good. Нон боомаза аст.

tasteless ['teɪstlɪs] *a* бемаза; бесалиқа, беодоб.

tasty ['teɪstɪ] *a* (**tastier; tastiest**) хуштаъм, бомаза; босалиқа таҳияшуда.

taught [tɔ:t] *past va p. p.* аз teach.

tavern ['tævən] *n* майхона.

tax [tæks] *1. n* андоз, боҷ, хироч: to collect taxes андоз чамъ кардан;

2. v андоз, ситондан, андоз мондан: They are heavily taxed. Болои онҳо андози зиёд андохтанд.

taxation [tæk'seɪʃn] *n* андозситонӣ.

taxi ['tæksɪ] *n* такси (*инч. taxicab*).

tea [ti:] *n* чой; to have tea чой хӯрдан.

teach [ti:tʃ] *v* (**taught; taught**) омӯзондан, таълим додан, дарс додан, машқ додан, муаллимӣ кардан; **to teach sb a lesson** касеро чазо додан, адаб додан, боб кардан.

teacher ['ti:tʃə] *n* муаллим, омӯзгор, мураббӣ, мударрис.

teaching ['ti:tʃɪŋ] 1. *pres. p.* аз teach: She has been teaching biology for ten years. Даҳ сол боз биология таълим медиҳад.

2. *n* 1) таълим, кори муаллимӣ: She gave up teaching. Вай кори муаллимиро партофт. 2) (*од. pl*) таълимот, ақоид: the teachings of philosophers таълимоти файласуфон;

team [ti:m] *n* 1) тими бозӣ, гурӯҳ (*варзишгарон*): a home team соҳибони майдон; a visiting team меҳмонон; 2) гурӯҳ, даста: an inspection team гурӯҳи тафтишотӣ.

tea-pot ['ti:pɒt] *n* чойник.

tear I [tiə] 1. *n* сӯрох, чок, порасозӣ, порагӣ, дарида: There is a tear in his shirt. Куртаи ӯ даридааст.

2. *v* (**tore; torn**) 1) пора кардан, пора шудан: She tore a sheet of paper in two. Вай коғазро ба ду қисм пора кард. 2) ашқ рехтан, гирия кардан; **to tear to pieces** дарондан, пора-пора/тика-тика кардан; **to tear away/off** канда шудан аз, чудо шудан аз: He could not tear himself away from the book. Наметавонист аз хондани китоб канда шавад.

to tear up дарондан, пора кардан, кандан: He tore the plants up by the roots. Вай растанихоро аз реша канд; **to weep crocodile tears** *мач.* ашки тимсоҳ рехтан, ашки рӯякӣ рехтан.

tear II [tiə] *n* ашқ, қатра, гирия, ашқрезӣ: Tears came to her eyes. Дар чашмонаш ашқ хувайдо шуд.

tear-gas ['tiəgæs] *n* гази ашқ

tease [ti:z] *v* 1) озор додан, ни нешдор гуфтан; 2) бараҷи шӯрондан, оташин кардан. кардан.

technical ['teknɪkl] *a* техникӣ, махсус; **technical school** мактаби фаннӣ; *таби миёнаи фаннӣ дар Бр. Кабир барои кӯдакони аз 16 сола*).

technician [tek'nɪʃn] *n* мутахассиси фаннӣ, коршиноси фаннӣ, устод; **technique** [tek'ni:k] *n* фаннӣ, усул, маҳорат, техника.

technology [tek'nɒlədʒɪ] *n* фаншиносӣ, истилоҳоти фаннӣ, нун, технология.

tedious [ti:'diəs] *a* хастакан, ҳузновар.

teen-ager ['ti:n,eɪdʒə] *n* навҷавон (*даҳ-сонздаҳсола*); **teenage, teener**.

teeth [ti:θ] *pl* аз tooth.

telecast ['telɪkɑ:st] 1. *n* баъзе телевизионӣ;

2. барномаи телевизионӣ кардан.

telegram ['telɪgræm] *n* телеграмма, барқия.

telegraph ['telɪgrɑ:f] 1. *n* телеграф; They sent the news by telegraph. Хабарро тавассути телеграф стоданд.

2. *v* телеграф кардан, хабар додан: They telegraphed him to come. Онҳо хабар карданд (*м. т. телеграф*), ки фавран биёя.

telephone ['telɪfəʊn] 1. *n* телефон; We got in touch with them by telephone. Мо бо телефон гап зад.

2. *v* телефон кардан, хабар додан: He telephoned the news to his father. Онҳо ин хабарро тавассути телефон ба бародараш расонданд.

telescope ['teliskəup] *n* дурбини

нучумӣ, телескоп.

televise ['telivaiz] *v* дар телевизион

нишон додан, барномаи телевизионӣ тартиб додан, намоиш додан.

television ['telivɪzən] *n* телевизион,

оинаи нилгун.

television set ['telivɪzənset] *n* телевизор.

tell [tel] *v* (**told**; **told**) 1) гуфтан: I

wasn't told a tiring about it. Дар ин бора ба ман сухане нагуфтаанд. 2) накл кардан, баён кардан: He told them about his life. Дар бораи ҳаёташ ба онҳо накл кард; 3) фармудан: He told them not to wait for him. Фармуд, ки интизораш нашавад. 4) фарқ кардан, фарқ гузоштан: He could not tell one thing from another. Якero аз дигараш фарқ карда наметавонист. 5) таъсир кардан: This hard work is telling on him, Кори вазнин ба вай таъсир мекунад.

temper ['tempə] *n* 1) хӯ, хулк, таби-

ат. тинат, феъл: She has a sweet temper. Вай хулқи хуб дорад. 2) эътидоли мизоч ё хулк, хашм, газаб; рӯҳия, кайфият, ҳолат: She was in a bad temper. Вай димоғи сӯхта дошт.

to control/keep one's temper хашму газабро нигоҳ доштан/фуру бурдан, худдорӣ кардан;

to lose one's temper аз чо даррафтан, худро гум кардан, худро дошта на-твонистан, ногаҳон хашмгин шудан.

temperament ['tempərəmənt] *n*

мизоч, хулку хӯ, ҳолат, табиат.

temperate ['tempərət] *a* мӯътадил,

мулоим.

temperature ['tempərɪtʃə] *n* дараҷаи

харорат;

to have/run a (high) temperature харорат доштан.

to take sb's temperature харорати касро санчидан: He has no temperature. Вай харорат надорад.

temple I ['tempəl] *n* маъбад,

парастиишгоҳ, каниса: to erect a temple маъбад барафрохтан.

temple II ['tempəl] *n* чаккаи рӯй: He has a cut on his right temple. Дар та-рафи ростии чаккаи рӯяш бурида до-рад.

temporary ['tempərətəri] *a* муваққатӣ, зудгузар: temporary duty вазифаи муваққатӣ.

tempt [tempt] *v* фирефтан, игво кардан, дучори васваса кардан; 2) озмудан, имтиҳон кардан.

temptation [temp'teɪʃən] *n* 1) игво, васваса, фиреб; 2) озмоиш, имтиҳон.

tempter *n* фиребанда, игвокунанда, шайтон, васвсаандоз.

ten [ten] *num* дах.

tenant ['tenənt] *n* ичорадор, ичора-нишин, кироянишин, нишеманд;

2. *v* ичора гирифтан.

tend I [tend] *v* нигоҳдорӣ кардан аз, таваҷҷӯх кардан, парасторӣ кардан, сарпарастӣ кардан: She tended her mother lovingly during her long illness. Вай модарашро хангоми касалии дуру дароз бо мухаббат парасторӣ кард.

tend II [tend] *v* моил будан, муво-зиб будан, мувозибат кардан; майл доштан, рағбат доштан: He tends to exaggerate. Вай майли муболиға кар-дан дорад.

tendency ['tendənsɪ] *n* (*pl* tendencies) тамоил, майл, таваҷҷӯх.

tender ['tendə] 1. *a* нозук, хассос, латиф, дакик, дилсӯз, мухаббатомез;

2. *v* хассос будан, латиф будан.

tenfold [tenfəʊld] *a* дах баробар, дахчанд, дахгона.

tenderness ['tendənɪs] *n* нозукӣ, хассосӣ, дилсӯзӣ, латофат.

tennis ['tenɪs] *n* теннис.

tense I [tens] *n* замони феъл (*наҳв*): the Present Continuous Tense замони хозираи давомдор.

tense II [tens] *a* нороҳат, шиддат-нок, бошиддат, чиддӣ: tense faces рӯҳои чиддӣ, қиёфаҳои чиддӣ.

tension ['tensən] *n* фишор, вазъият; шиддат.

tent [tent] *n* чодар, хайма, хиргоҳ.

tenth [tenθ] *a* даҳум.

term [tə:m] *n* 1) мӯхлат, давра, мӯхлати хизмат, муддати хизмат: An American president's term of office is four years. Мӯхлати хизмати президенти ИМА чор сол мебошад. 2) семестр; нимсолаи таҳсил, чоряк (*инч. school term*): When does the new school term begin? Чоряки нави мактаб кай оғоз мегардад? 3) вожа, ибора, истилоҳ: a technical term вожаи фанӣ; in flattering terms бо ибораҳои пуртаъриф; 4) *pl* шарт: They carried out the terms of the agreement. Онҳо шартҳои ахлномаро иҷро карданд. 5) *pl* равобит: They are on friendly terms. Онҳо равобити дӯстона доранд. **to come to terms** ба қароре омадан;

terminal [tə:mi:nəl] 1. *n* охири роҳи оҳан ё ҳавопаймо: an air terminal фурудгоҳ; a bus terminal автовокзал, вокзали автобусҳо;

2. *a* ниҳонӣ, интиҳой, охирин, хотимавӣ: a terminal illness касалии марговар.

terminate [tə'mineit] *v* катъ кардан, ба поён расидан, хотима додан, хотима ёфтган (*sth - чизе*);

to terminate the contract қарордодро катъ кардан.

terminology [tə:mi'nɒlədʒi] *n* истилохоти илмӣ ё фанӣ.

terrace [tərəs] *n* терраса, айвон, пешайвон, маҳтобӣ.

terrible ['terəbl] *a* дахшатнок, мудхиш, вахшатнок, дахшатовар, тарснок, махуф.

terrify ['terɪfaɪ] *v* (**terrifies; terrified**) бо вахшат иҷро кардан, тарсондан.

territory ['terɪtəri] *n* (*pl territories*) замин, мулки кишвар, хок, қаламрав, ноҳия, сарзамин, минтақа.

terror [terə] *n* 1) тарс, вахшат: Ter-

рфт. 2) террор: the right-wing террори қувваҳои рост.

terrorism ['terərizəm] *n* террор

эҷоди тарс ва вахшат дар марҷа

terrorize ['terəraɪz] *v* таҳ

қатл ва одамкушӣ кардан, қардан.

test [test] 1. *n* 1) озмоиш, муоина: an eye test санчиши nuclear test озмоиши яроки test, санчиш, кори санчиши pupils were given a test in math Ба талабагон аз риёзиёт кӯшиш доданд. 3) имтиҳон: He passed the history test. Вай имтиҳони таърихиро сунурд.

2. *v* санчидан, имтиҳон кардан, озмудан; муоина кардан: to test a plane тайёраро озмудан, то ба ҷаҳон дониши касеро санҷидан.

testify ['testɪfaɪ] *v* (**testifies;**

гувоҳӣ додан, шаҳодат додан, қардан; изҳор кардан, исбот кардан, далолат кардан.

testimony ['testɪməni] *n* (*бо фанӣ истифода мешавад*) гувоҳӣ, қарор, тасдиқ, далел, изҳор: bear testimony гувоҳӣ додан, шаҳодат додан.

test-tube ['testtju:b] *n* шиша

иш, лӯлаи озмоиш.

text [tekst] *n* матн.

textbook ['tekstbuk] *n* китоби

дарсӣ, васоити таълим.

textile ['tekstail] 1. *n* *pl* та

ғазвор: to produce textiles истеҳсол кардан;

2. *a* бофандагӣ: a textile корхонаи бофандагӣ.

Thailand ['taɪlənd] *n* Таиланд.

Thames, the [tənz] *n* д. Темза.

than [ðæn] *conj* нисбат ба, та

ин ки, ба чуз, гайр аз, вақт ба хамон лаҳза ки.

thank [θæŋk] 1. *n* *pl* та

сипосгузорӣ, изҳори таълим. Thanks for the present. Таълимро таъриф.

Many thanks. Ташаккури зиёд. Ҳазор ташаккур.

a thanks job кори беҳуда ё беарзиш.
thanks to ба шарофати, ба туфайли:
Thanks to her help, the party was a success. Ба шарофати дастгириаш шабнишинӣ бомуваф-фақият анҷом ёфт.

2. v сипосгузорӣ кардан, ташаккур кардан аз, кадрдонӣ кардан аз: He thanked her for helping him. Хонум аз вай барои кӯмак сипосгузорӣ кард.

Thank you. Ташаккур.

Thank you very much; Thank you ever so much. Thanks a lot. Ташаккури зиёд.

thankful ['θæŋkful] a сипосгузор, муташаккир (to sb - ба касе; for sth - барои чизе);

Thanksgiving Day [ˌθæŋks'gɪvɪŋdeɪ] n амер. рӯзи шукргузорӣ (иди милли дар ИМА, ки чорумин панҷшанбеи моҳи ноябр ба хотири ҳосили аввалин қайд карда мешавад).

that [ðæt] pron (pl those) 1) он, ишора ба дур, он яке, ки: Do you see that house over the river? Он хонаро дар он тарафи дарё мебинед? The harvest was rich that year. Ҳамон сол ҳосили фаровон буд. What does that mean? Ин чӣ маъно дорад? That's the book I've been looking for. Ҳамин китобро ман мекофтам. 2) ки, оне ки, кадоме ки: Did you see the letter that had come today? Шумо мактуберо, ки имрӯз омада буд, дидед? They could not find anybody that knew the town. Онҳо ҳеч касеро, ки шаҳро медониста бошад, наёфтанд. 3) оне ки (барои тақроран истифода нашудани як исм): The climate here is like that of France. Боду ҳавои ин ҷо мисли он ки дар Фаронса мебошад.

that is яъне, ба ифодаи дигар;

2. adv ин қадар, то ин қадар: Is it that far to the station? Наход то истигоҳи роҳи оҳан ин қадар дур бошад?

3. conj ки, то ки, барои он ки, ки онро, инчунин: The light was so bright that it hurt our eyes. Чароғ чунон дурахшон буд, ки чашмонамон ба дард омаданд.

thaw [θə:] 1. n яхкушо, гармӣ, обшавии барф: In March we usually have a thaw. Моҳи март одатан ях об мешавад.

2. v об шудан: it thaws; it is thawing. Барф об шуда истодааст.

the [ðə] (neш аз калимаҳое, ки бо хамсадо сар мешаванд); [ði:] (neш аз калимаҳое, ки бо садонок сар мешавад) артикли муайянӣ: She is the tallest girl in our group. Вай духтари аз ҳама қадбалантарин дар гурӯҳи мо мебошад. I've been trying to find the hotel all day. Рӯзи дароз кӯшиш мекардам, ки меҳмонхонаро ёбам.

theatre, амер. theater ['θiətə] n театр; сахна: war theatre сахнаи жанг.

theft [θeft] n дуздӣ.

their [ðeə] pron шон, аз они онҳо, моли онҳо: He is one of their friends. Вай яке аз дӯстони онҳо аст. They visited their friends yesterday. Дина онҳо дӯстонашонро хабар гирифтанд.

theirs [ðeəz] pron моли онҳо, аз они онҳо: Our house is white, and theirs is brown. Хонаи мо сафед аст, аз они онҳо хокистарранг.

them [ðem, ðəm] pron ба онҳо, онҳоро.

theme [ði:m] n мавзӯ, матлаб, мақола.

themselves [ðəm'selvz] pron 1) бо худ, худашон, худашонро: They were not satisfied with themselves. Онҳо аз худ розӣ набуданд. 2) худашон: They built the house themselves. Онҳо ин хонаро худашон сохтанд.

(all) by themselves танҳо: They were by themselves when I called. Вақте ки ман занг задам, онҳо танҳо буданд.

in themselves худ ба худ, худ аз худ: These things are not important in them-

selves, but they worry me anyway. Худ аз худ ин чизҳо ин қадар муҳим не-станд, аммо онҳо маро ба ташвиш меоваранд.

then [ðen] *adv* 1) дар он хангом, дар он вақт: He was living in Scotland then. Дар он хангом (*дар он вақт*) дар Скотланд зиндагӣ мекард. 2) сипас, пас аз он, баъд: The noise stopped, and then began again. Овоз қатъ шуд сипас боз оғоз шуд. 3) пас, дар ин ҳолат: What shall we do, then? Пас чӣ кор кунем? 4) ба ғайр аз ин, иловагӣ: The price is reasonable, and then I really need a new car. Нарх қобили қабул аст, ва ғайр аз ин ба ман ҳақиқатан ҳам автомобили нав зарур аст.

theory [θiəri] *n* (*pl theories*) назария, илми назариявӣ.

there [θeə] *adv* 1) он ҷо, дар он ҷо, ба он ҷо: I've never been there. Ман ҳеҷ вақт дар он ҷо набудам. 2) ана, мана: There's the bell for our class! Ана занг барои дарс! There you are! Мана шумо! 3) (**there is/are**) ҳаст, мавҷуд ҳаст, вучуд дорад: There was nobody there. Дар он ҷо касе набуд. 4) *бо фелъҳои to seem, to appear, to live, to exist, to come ва ғ.* ба забони тоҷикӣ тарҷума намешавад): There seems to be no difference between them. Ба назар мерасад, ки байни онҳо ҳеҷ фарқияте набуд. There lived a man who had three sons. Буд-набуд марде, ки се фарзанд дошт.

thereafter [ðeə'ɑ:ftə] *adv* пас аз он, аз он пас, баъд аз он, баъдҳо.

thereby [ðeə'baɪ] *adv* ба ин восита, ба дин васила, аз ин рӯ, дар натиҷа, ба ҳамин тариқ.

therefore [ðeə'fɔ:] *adv* барои ин, аз ин рӯ, бинобар ин, бо далели он, сипас.

thereupon [ðeə'ɹpən] *adv* дар натиҷа, пас аз он, бинобар ин.

thermal ['ðə:məl] *a* гармой, ҳароратӣ, гарм.

thermometer [θə'mɒmɪtər]

гармосанҷ, ҳароратсанҷ, дарс

thermonuclear [θə'mə'u'nju:]

термоядрой.

these [ði:z] *pron* (*pl* аз *that*) инҳо, инон: I like these flowers and my friends. Инҳо дӯстонаҳои ман ва ин гулхоро дӯст медорам. *Т*

theses ['θi:si:z] *pl* аз **thesis**.

thesis ['θi:sɪs] *n* (*pl theses*) казӣя, казӣяи исботнашуда.

they [ðei] *pron* онҳо, эшон,

they'd [ðeid] *зүфт.* кӯтоҳ.

had ē they would.

they'll [ðeɪl] *зүфт.* кӯтоҳ.

will.

they're [ðeɪə(r)] *зүфт.* кӯ

they are.

they've [ðeɪv] *зүфт.* кӯтоҳ.

have.

thick [θɪk] *a* 1) ғафс: He has a thick board. Ба вай тахтаи ғафс буд.

through thick and thin дар ҳама ҷиҳат, дар мавриди хушӣ ва бадбахӣ, душворӣ ва пурӣ.

thicket ['θɪkɪt] *n* беша, даран.

thickness ['θɪkɪns] *n* 1) ғафсӣ, қалъа; 2) *inches in thickness* ду инч ғафсӣ; *thickness of population* аҳоли.

thief [ði:f] *n* (*pl thieves*) дузд.

thigh [θaɪ] *n* рон.

thimble ['θɪmbl] *n* ангуштон.

thin [θɪn] *a* (**thinner**; **thinnest**)

нозук, борик, тунук: thin ice нозук; 2) лоғар, маҳин: a thin file лоғар; 3) тунук; *обакӣ, суқ* soup шӯрбон сероб, пиёба; *тунук* мӯи тунук.

thing [θɪŋ] *n* 1) чизу, чораша: Put your things away. Чораатонро чамъ кунед. He told me many interesting things. Вай ба ман бисёр чизҳои аҷиб нақл кард.

Poor thing! Бечора!

the right/very thing 1) чизи зарурӣ, он чизе, ки зарур аст; 2) кор: He had many things to do. Вай кори зиёд дошт.

as things stand дар шароити кунунӣ; **The thing is (that)...** Мавзӯ он аст ки... Гап дар сари он ки... 3) *pl* либос: He put on his things. Вай либосхояшро пӯшид.

think [θɪŋk] *v* (**thought; thought**) 1) фикр кардан, хаёл кардан, тасаввур кардан, фарз кардан (*about/ of - дар бораи*): What are you thinking about? Шумо дар бораи чӣ фикр мекунад? 2) гумон кардан, шумурдан: I think he's right. Ман гумон мекунам, ки вай ҳақ аст. 3) фикр карда ёфтан, хаёл карда баровардан (*of sth - чизе*): He could not think of a way out of that difficult situation. Аз ин вазъияти мушкил роҳи баромад ёфта наметавонист.

to think better of аз фикр гаштан; **to think highly/well of** баҳои баланд додан оиди касе/чизе; фикри баланд доштан;

to think little of ночиз шумурдан, баҳои баланд надодан; **to think over** пурра/ҳаргарафа фикр кардан: Please, think over what I've said. Он чизе ки ман гуфтам ҳаргарафа фикр кунед.

thinker ['θɪŋkə] *n* мутафаккир: a great thinker мутафаккири бузург.

thinner ['θɪnə] *adj.* **thin.**

thinnest ['θɪnɪst] *adj.* **thin.**

third [θɜːd] *a* сеюм.

thirst [θɜːst] *n* ташнагӣ; *мач.* орзумандӣ, иштиёк: thirst for knowledge ташнаи дониш;

thirst to revenge орзуи интиқом доштан.

thirsty ['θɜːstɪ] *a* (**thirstier; thirstiest**) ташна: I am thirsty. Ман ташна ҳастам.

thirteen [θɜː'ti:n] *num.* сездҳ.

thirteenth [θɜː'ti:nθ] *a* сездҳум.

thirty ['θɜːtɪ] *num.* сӣ.

thirtieth ['θɜːtiəθ] *a* сиюм.

this [ðɪs] *pron* (*pl* **these**) *ин*: this morning имрӯз субҳ.

thorn [θɜːn] *n* хор, тез, сартез.

thorough ['θɜːrə] *a* аз аввал то охир, ба таври комил, комил, тамом.

thoroughfare ['θɜːrəfɛə] *n* 1) шоҳроҳ, роҳи асли хиебон, роҳе; 2) гузаргоҳ, роҳрав.

those [ðəʊz] *pron* (*pl* аз **that**) *он, онҳо, онон*: give me one of those books, please. Лутфан яке аз он китобхоро ба ман диҳед. Those are my children. Онҳо фарзандони ман хастанд.

though [ðəʊ] 1. *adv* бо вучуди *ин*, ба ҳар ҳол, дар ҳар ҳол, агар чӣ, ҳарчанд, бо *ин* ки, бо вучуди *он* ки: Bill won't help us; you can count on Jim, though. Бил ба мо кӯмак намерасонад, ба вучуди *ин* шумо метавонед ба Чим умед бандед.

2. *conj* агар чӣ, гар чӣ, ҳарчанд, вале, аммо: He kept on working, though he was very tired. Ҳарчанд монда шуда бошад ҳам, корро давом дод.

as though гӯё, гӯё ки, гӯё *ин* ки.

thought I [θɜːt] *past va p. p.* аз **think**: He thought he knew her. Фикр кард, ки ӯро медонад.

thought II [θɜːt] *n* андеша, фикр, афкор, хаёл, ақида, назар, касд, матлаб, тафаккур: He was deep in thought. Вай ба фикр фуру рафта буд.

the thought for tomorrow фикри фардо, дар фикри фардо;

at the thought of дар хаёли чизе, дар фикри чизе;

on second thoughts пас аз мулоҳизаи пухта.

thoughtful ['θɜːtful] *a* 1) андешаманд(она), мутафаккир(она): She had a thoughtful look on her face. Вай тарҳи рӯҳи мутафаккирона дошт. 2) бомулоҳиза, чиддӣ, андешанок: He was a thoughtful student. Вай донишҷӯи

бомулохиза буд. 3) мехрубон, гамхор (of sb - *нисбати касе*): He was always thoughtful of his parents. Вай доимо нисбати волидонаш гамхор буд.

thoughtless [ˈθɔ:tɪs] *a* бефикр, беандеша, бемулохиза, бедиккат (of sb - *нисбати касе*).

thousand [ˈθaʊznd] *num* hazor.

thrash [θræʃ] *v* 1) задан, лат кардан, кӯбидан, аз пӯст даровардан, тозиёна задан; 2) шикаст додан, мағлуб сохтан; 3) ба худ печидан, дасту по задан (*аз шиддати гам ё дард ва ғ.*).

thread [θred] 1. *n* нах, ресмон, ришта (*инч. маҷ.*): I need some strong thread. Ба ман ресмони сахт лозим.

2. *v* to thread a needle ба сӯзан ресмон даровардан/гузарондан;

hang by a thread ба мӯйе зор будан.

threat [θret] 1. *n* таҳдид, хавф, хатар, дӯғ;

2. *v* таҳдид кардан, тарсондан, бо зӯри таҳдид коре фармудан.

threaten [ˈθretn] *v* (*with sth - бо чизе*) таҳдид кардан, тарсондан

threatening [ˈθretnɪŋ] 1. *pres. p.* аз **threaten**: They were threatening war. Онҳо таҳдиди чанг мекарданд.

2. *a* таҳдидкунанда: a threatening letter мактуби таҳдидкунанда; **to threaten with death** таҳдид ба катл кардан.

It threatens to rain. Касди боридан дорад.

three [θri:] *num* се.

threefold [ˈθri:faʊld] *adv* сегона, се маротиба, се баробар, се дафъа.

thresh [θreʃ] *v* хирман кӯфтан, хирманкӯбӣ кардан, кӯбидан, аз пӯст даровардан.

threshold [ˈθrefhəʊld] *n* остона; *маҷ.* оғоз.

threw [θru:] *past* аз **throw**.

thrice [θraɪs] *adv* се бор, се дафъа, се маротиба.

thrifty [ˈθrɪfɪ] *a* (**thriftier**; **thrif**)

1) хонадор, сарфачӯ, сарфасарош; **thrifty housewife** кадбонуи сарфасарош;

2) пурравнак, шукуфо, гармхурама; баруманд.

thrill [θrɪl] 1. *n* такон, хаяҷон: His first airplane trip was a thrill for him. Сафари нахустини ӯ таъҷиббарош таконе буд.

2. *v* такони додан; ба ларза овардан, ба хаяҷон овардан, ба таъҷиббарош овардан: He was thrilled by the music. Ин мусиқӣ ба хаяҷон овард.

thriller [ˈθrɪlə] *n* ба ларза оваранда; **thriller novel** хангоманоқ, хангомадор (*жанри*); **thriller film** намоиши филм).

thrive [θraɪv] *v* (**throve**; **thrived**) пешрафт кардан, таъҷиббарош кардан, комёб шудан, даврашуда шудан, саршор шудан, обод шудан;

thriven [ˈθrɪvɪn] *p. p.* аз **thrive**.

throat [θrəʊt] *n* гулӯ, ной, дӯғ; **throat sore** дарди гулӯ.

throb [θrɒb] 1. *n* тапиш, ларза; **throbbed** (**throbbing**) задушуда;

2. *v* (**throbbled**: **throbbing**) задушуда, ларзидан, тапиш доштан;

throne [θrəʊn] 1. *n* тахт, тахтдорӣ, салтанат, подшоҳӣ.

2. *v* ба тахт нишастан, ба тахт нишондан.

throng [θrɒŋ] 1. *n* гурӯҳ, ҷамъа, ҷамъаи издиҳом, тӯда: A throng of people awaited him. Гурӯҳи одамон ӯро тизор буданд.

2. *v* пур кардан, издиҳом кардан, дар, фишор овардан бар: The crowd was thronged with people. Кӯча аз одам буданд.

through [θru:] 1. *prep* 1) аз миёни, аз байни: They drove through the gate. Онҳо аз дарвоза гузашт. He pushed through the crowd. Ӯ аз миёни издиҳом гузашт. 2) *adv* дар тӯли, дар давоми, сартосари: He talked all through the night. Ӯ сартосари шаб сӯхбат карданд.

воситаи, тавассути: He spoke through an interpreter. Вай ба воситаи тарҷумон гап мезад. 4) ба хотири, ба тӯфайли: It was only through him that we were able to get tickets. Фақат ба тӯфайли вай мо билет харида тавонистем. 5) ҳамчунин, хисоб карда, то худи: May 19 through June 7 аз 19 май то худи 7 июн;

2. *adv* 1) сар то по, ба кулӣ, тамоман: He was wet through. Вай аз сар то по тар буд. 2) аз оғоз то анҷом, аз аввал то охир: He slept the whole night through. Вай аз оғоз то онҷоми шаб хоб кард.

to be through with sth тамом кардан, ба поён расондан, ба анҷом расондан: He is through with his work. Вай корро ба анҷом расонд.

throughout [θru:'aʊt] 1. *prep* 1) сартосар, тамоман: They travelled throughout the country. Онҳо сартосари кишварро саёҳат карданд. 2) дар тамоми муддат: It rained throughout the night. Тамоми шаб борон борид.

2. *adv* ба кулӣ, сартосар, аз оғоз то анҷом: I found this book interesting throughout. Ин китоб барои ман аз оғоз то анҷом шавқовар буд.

throve [θrouv] *past as thrive*.

throw [θrou] *v* (**threw; thrown**) партофтан (at - ба): The boys were throwing the ball to one another. Бачаҳо тӯбро яке ба тарафи дигаре мепартофтанд.

to throw away/out партофтан: He threw away his old shoes. Пойафзоли кӯшнаашро партофт.

to throw off худро аз чизе озод кардан: to throw off the colonial yoke аз ҷоги мустамликадорӣ озод шудан;

to throw oneself худро ба оғӯши касе партофтан;

to throw open роҳ додан, имконпазир кардан, кушодан;

thrown [θroun] *p. p. as throw*.

thrust [θrʌst] *v* (**thrust; thrust**) тела додан, раҳна кардан, издиҳом кардан, фишор овардан.

thumb [θʌm] *n* нарангушт, ангушти калони даст.

thump [θʌmp] *n* зарбат, зарб, шаст, (мушт, чӯбдаста): овози суст (аз зарба).

thunder ['θʌndə] 1. *n* тундар, раъд, маҷ мавҷ: rolls of thunder садои раъди осмон; a thunder of applause мавҷи кафкӯбӣ;

2. *v* раъду барқ задан: It was thundering and lightening. Раъду барқ мезад.

thunderstorm ['θʌndəstɔ:m] *n* тӯфон, раъду барқ.

Thursday ['θə:zdi] *n* панҷшанбе.

thus [ðʌs] *adv* ин тавр, чунин, хамин тарик, пас, аз ин рӯ, бинобар ин, ба дин гуна, ба дин сон, аз ин қарор, ба дин тартиб;

thus far то ин дараҷа, то ин андоза.

tick [tik] *n* 1) тик-тик: He could only hear the tick of the clock. Фақат овози тик-тики соатро мешунид. 2) аломати кайд "v": He put a tick next to my name. Дар рӯ ба рӯи номи ман аломати кайд гузошт.

ticket ['tikit] *n* 1) билет, чипта: a ticket for a concert билет барои намоиш; 2) варақа: a price ticket варақаи нарх;

ticket office маҳали фурӯши билети мусофират ё намоиш.

tickle ['tikl] *v* китик кардан, халондан, галгалак кардан, хандондан, саргарм кардан.

tide [taid] *n* 1) ҷазр (*инч. high tide*) ва мадд (*инч. low tide*): The tide carried the boat out to sea. Мадд кайро ба баҳр бурд. 2) наҳр, ҷӯй, чараён: the tides of air чараёни ҳаво;

Time and tide wait for no man. *Зарб.* ~ Одам дар пеши ходисаҳои табиат очиз аст.

tidy ['taidi] 1. *a* (**tidier; tidiest**) тоза, покиза: You must keep your room tidy. Шумо бояд ҳонаатонро тоза нигоҳ доред.

2. *v* (**tidies; tidied**) рӯбучин кардан, тоза кардан, ба тартиб даровардан (*ш.ч.* **tidy up**): She tidied up her room. Вай хонаашро ба тартиб даровард.

tie [tai] 1. *n* 1) алока, робита; *pl* робитаҳо: to strengthen the ties of friendship робитаҳои дӯстонашро мустаҳкам кардан; 2) галстук: He put on a tie. Галстук бааст.

2. *v* бастан, гирех задан, бо ҳам пайвастан: He tied the dog to the tree. Вай сағро ба дарахт бааст.

tiger ['taɪgə] *n* паланг.

tight [taɪt] 1. *a* 1) маҳкам, сахт: The knot was so tight that he could not undo it. Гирех чунон сахт буд, ки натавонист онро кушояд. 2) танг: The left shoe is tight. Пойафзоли чап танг аст. 3) сахт, душвор: a tight situation вазъияти душвор;

2. *adv* сахт: Good night, sleep tight. Шаб ба хайр, нағз хоб кунед, хоби хуш.

tighten ['taɪtn] *v* маҳкам кардан, танг кардан, фушурдан, бастан, маҳкам шудан, танг шудан.

tile [taɪl] *n* сафоли бомпӯш.

till [tɪl] 1. *prep* 1) то: They stayed with us till Monday. Онҳо то рӯзи душанбе бо мо буданд. 2) (*дар ҷ. шикорӣ*) факат пас аз: He will not come till afternoon. Вай факат пас аз нисфирӯзӣ меояд.

till now то ҳозир;

till then то он вақт;

2. *conj* то, то ин ки, то вақте ки: He waited till she arrived. То омадани вай интизор шуд.

tilt [tɪlt] *v* ҳам шудан, ҳам кардан.

timber ['tɪmbə] *n* чӯб, чӯбу тахта, галачӯб.

time [taɪm] 1. *n* 1) вақт: They had no time left. Онҳо вақт надоштанд. What time is it? Соат чанд? Соат чанд шуд? 2) (*од. pl*) давра, давр, замон, даврон: the times of Shakespeare дар давраи Шекспир; 3) бор,

карат: He goes to a swim three times a week. Вай оббозӣ ҳафта се бор мекунд. times four is twelve. Се ҷ. дувоздаҳ. 4) зарб: in time music бо зарби мусикӣ;

at one time вақте, замоне;

at times баъзан;

at the/this time дар ин вақт, лаҳза, дар ин замон;

at the same time дар баробар, **for the time being** ҳоло, то кун;

from time to time гоҳ-гоҳ;

in/on time тез, босуръат;

in no time дар вақташ, дар задан;

it is (high) time вақт, замон: It is time to get up. Вақти аз хоб хестан рӯзгирӣ.

every/each time ҳар бор, ҳар гоҳ;

time and (time) again маротиба; одатан;

this/that/next/last time ин/он дафъаи оянда/гузашта;

at a time якбора;

for the first/second time маротибаи аввал/дуюм;

2. *v* 1) муайян кардан, тайм кардан: He timed his journey and would be home before dark. Ҷ. сафарашро чунин муайян карда фаро расидани шаб ба хонаи ӯ тайм кардад. 2) вақтро муайян кардан: The teacher timed all the boys to see who could run the fastest. Муаллим тайм кардани бачаҳоро муайян карда бидонад, кӣ тезтар медавад.

Once upon a time... Яке буд, буд, як замоне...; Буд набуд.

timely ['taɪmlɪ] *a* дар айни вақт, дар айни муддао.

timetable ['taɪmteɪbl] *n* расидани вақт, даре, чадвали соати кор.

timid ['tɪmɪd] *a* камрӯ, хичолатӣ.

tin [tɪn] *n* 1) қалъағӣ: tin asкарони қалъағӣ; 2) куттии тин: a tin of sardines куттии моҳи

tinier ['tɪniə] *изг.* tiny.
tiniest ['tɪniəst] *изг.* tiny.
tinkle ['tɪŋkl] *v* занг задан, чаранг-чаранг кардан.

tinned [tɪnd] *a* дар кутти андохта-шуда.

tiny ['tɪni] *a* (**tinier**; **tiniest**) реза, хурдакак, майдак, бисёр майда.

tip I [tɪp] *n* нўг, саркалам, тезии нўги чизе: the tips of the fingers нўги ангуштон; an arrow with an iron tip найзаи нўги оҳаниндошта.

tip II [tɪp] *v* (**tipped**; **tipping**) 1) охиста задан, охиста расидан: He tipped his hat as he passed me. Ҳангоми аз пахлуям гузаштан вай дасташро охиста ба кулохаш бурд. 2) *кач шудан, яктарафа шудан (иш. tip up):* The boat tipped. Қайк яктарафа шуд.

to tip over резондан: The child tipped over the glass of milk. Кўдак истакони ширро резонд.

tip III [tɪp] *v* (**tipped**; **tipping**) чойпулӣ додан.

tiptoe ['tɪp'təʊ] **I.** *n* on tiptoe бо нўги по;

2. *v* бо нўги по роҳ рафтан, нўг-нўги пой гаштан.

Tirana [tɪ'ra:nə] *n* иш. Тирана.

tire I ['taɪə] *амер.* = tyre.

tire II ['taɪə] *v* 1) хаста кардан, хаста шудан, аз по даровардан, аз по даромадан (*of - аз*): The long walk tired him. Сайру гашти дуру дароз вайро хаста кард. He is tired. Вай аз по дармонд.

to get tired хаста шудан.

tired ['taɪəd] **I.** *past va p. p.* аз **tire II.**

tired out хаста ва кўфта кардан;

2. *a* хасташуда, мондашуда: He has a tired look. Вай рӯи хасташуда дорад.

tireless ['taɪəlis] *a* монданашаванда, пуртокат.

tiresome ['taɪəsəm] *a* хастакунанда, музоҳим, токатфарсо.

tissue ['tɪʃu:] *n* бофта, бофт, ришта.

title ['taɪtl] *n* 1) ном, сарлавҳа: the title of a play номи намоиш; 2) унвон, исм, лакаб: the title of a duke унвони герцог; the tennis title унвони голиби теннис;

to I [tu:] *prep* 1) ба сӯи, сӯи, ба тарафи: to the window ба сӯи панчара; to the cinema ба синамо; to the concert ба намоиш; 2) ба: to his surprise ба хайрат; 3) аз, бар, ба муқобили: it is ten chances to one як имконият аз дах; 4) то: from beginning to end аз аввал то охир; Is it far to the nearest village? То деҳаи наздиктарин дур аст? 5) барои: It doesn't matter to me. Барои ман аҳамият надорад. It's clear to me. Барои ман фаҳмо аст. 6) бе, кам: It is ten minutes to two. Соат дах дақиқа кам ду. 7) *шахсеро ифода мекунад, ки амал ба он равона шудааст:* He wrote a letter to his friend. Вай ба дӯсташ мактуб навишт. She explained this rule to me. Вай қоида ро ба ман фаҳмонд.

to II [tu:] *part I* *ҳамчун ҳиссаҷаи шакли масдари феъл истифода мешавад:* To be or not to be - that is the question. Ҳаёт ё мамот? - Ана савол дар ҳақиқат. 2) *барои тақдирани истифода нашоудани масдари феъл меояд:* You needn't come if you don't want to. Агар нахоҳед, наоед.

toad [təʊd] *n* гук.

toast I [təʊst] **I.** *n* нони дар рӯи оташ сурхкардашуда: two slices of toast ду бурда нони сурхшуда;

2. *v* рӯи оташ сурх кардан: They toasted the bread. Онҳо нонро рӯи оташ сурх карданд.

toast II [təʊst] *n* тост, нӯшбод, қадах: He proposed a toast to her health. Вай ба саломатии хонум қадах пешниҳод кард.

tobacco [tə'bækəʊ] *n* тамоку.

toboggan [tə'bɒɡən] *n* чана, чанан яхмолакбозӣ.

today [tə'deɪ] *adv* 1) имрӯз: What day is it today? Имрӯз кадом рӯзи

хафта аст? 2) дар рӯзҳои мо, дар замони ҳозира, имрӯзо: Today some airplanes travel faster than sound. Имрӯзо суръати баъзе тайёраҳо аз суръати овоз тезтар аст.

toe [təʊ] *n* 1) панҷаи по, ангушти по: My toes are frozen. Ангуштҳои поям хунук хӯрданд.

together [tə'geðə] *adv* бо ҳам, бо якдигар, ҳамроҳ, якҷоя.

Togo ['tougou] *n* Того.

toil [tɔɪl] **1.** *n* ранҷ, меҳнат, кори пурзаҳмат: He succeeded after years of toil. Пас аз ранҷи чандинсола ба муваффақият ноил шуд.

2. *v* заҳмат кашидан, ранҷ бурдан: He toiled in the hot sun all day. Вай рӯзи дароз дар офтоби сӯзон заҳмат мекашид.

toiler [tɔɪlə] *n* заҳматкаш.

toilet ['tɔɪlɪt] *n* 1) ороиш: a morning toilet ороиши субҳ, шустушӯи субҳ; 2) хочатхона: Where's the toilet? Хочатхона дар кучо аст?

token ['təʊkən] *n* нишона, нишон, аломат, рамз: in token of respect ҳамчун нишони эҳтиром.

Tokyo ['təʊkiəʊ] *n* *ш.* Токио.

told [tɔʊld] *past* *ва p. p.* аз tell.

tolerance ['tɔlərəns] *n* таҳаммул, озодманишӣ.

tolerant ['tɔlərənt] *a* таҳаммулкунанда, пуртокат, бурдбор.

tolerate ['tɔləreɪt] *v* таҳамул қардан, раво доштан, чоиз шумурдан, токат доштан.

tomato [tə'ma:təʊ] *n* помидор, томат.

tomb [tu:m] *n* гӯр, оромгоҳ, қабр; гунбади қабр, макбара.

tomorrow [tə'mɔrəʊ] *adv* пагоҳ, фардо; the day after tomorrow пасфардо;

Tomorrow never comes. *Зарб.* ~ Рӯзи ҳафтшанбе ҳеч гоҳ намерасад.

ton [tʌn] *n* тонна, воҳиди робар ба 1000 килограмм.

tone [təʊn] *n* садо, оҳанг, садо; лаҳн.

tongue [tʌŋ] *n* забон: to one's tongue забон баровардан; mother tongue забони модарӣ.

tonight [tə'naɪt] *n* имшаб.

too [tu:] *adv* 1) низ, ҳам, на: I've been there, too. Ман ҳам ҷо будам. 2) зиёд, беш аз ҳақ: It's too early. Ҳанӯз хеле барвақт.

took [tʊk] *past* аз take.

tool [tu:l] *n* асбоб; *мач.* ололаи анҷоми мақсад.

tooth [tu:θ] *n* (*pl* teeth) данд.

toothache ['tu:θeɪk] *n* дандон.

toothbrush [tu:θ,brʌʃ] *n* мандон.

toothpaste ['tu:θpeɪst] *n* хандон.

top [tɒp] **1.** *n* 1) нӯғ, қулла: top of a hill қуллаи теппа; at the top of a page дар оғози саҳифа; сарпӯш: I can't unscrew the top of the bottle. Ман наметавонам сарпӯшишаро кушоям.

from top to bottom аз боло то боло.

2. *a* болоӣ; баландтарин; top floor дар ошёнаи болоӣ; speed бо суръати баландтарин; official қорманди расмӣ баландтарин; таба;

top level сатҳи баланд: a top level negotiation ҳайати баландмартаба; level negotiations музокиротартиб; сатҳи баланд;

top secret қомилан махфӣ, ниҳонӣ.

topic ['tɒpɪk] *n* мавзӯ, мавриди баҳс.

topical ['tɒpɪkəl] *a* рӯзмарра.

torch [tɔ:tʃ] *n* 1) машъал, чароғ; torch of learning чароғи доншиносӣ; чароғаки қисағӣ (*иш.* electric

He shone his torch into the room. Вай бо чарогаки киссагиаш хонаро равшан кард.

tore [tɔ:] *past as tear I 2.*

torment 1. *n* [tɔ:'ment] азоб, шиканча, захмат: He suffered torment from a bad burn. Аз сӯхта азоби сахт мекашид.

2. *v* [tɔ:'ment] азоб додан: She was tormented with fears. Тарсу ваҳм ўро азоб меод.

torn [tɔ:n] *p. p. as tear I 2.*

torrent [tɔ'rent] *n* сел, селоб, чараёни шадид.

torrential [tɔ'renʃəl] селвор, селосо.

tortoise [tɔ:tɔs] *n* сангпушт.

torture [tɔ:tʃə] 1. *n* шиканча, азоб: an instrument of torture олати азобу шиканча.

2. *v* азоб додан, шиканча додан, озор расондан: It is cruel to torture animals. Азоб додани ҳайвонот сангдилӣ аст.

Tory [tɔ:n] *n* (*pl* Tories) (бо ҳарифи калон, аъзои ҳизби муҳофизакор дар Британияи Кабир).

toss [tɔ:s] *v* ногаҳон бардоштани (*сар*).

total [tɔ:tl] 1. *n* чамъ, мачмӯъ: Add these figures and tell me the total. Ин ададхоро илова кунед ва чамъашро ба ман гуфта диҳед.

2. *a* умумӣ, пурра: the total population of a country аҳолии умумии кишвар; a total eclipse пурра гирифта шудани моҳ (оғроб);

sum total ҳосили чамъ;

3. *v* (**totalled**; **totalling**) шумурдан; ба шуморае расидан: The visitors of the exhibition totalled 15,000. Шумораи меҳмонони намоиш ба 15.000 расид.

totalitarian [tɔ:təli'teəriən] *a* до-рои ҳукумати мутлак ва диктаторӣ, тоталитарӣ.

totally [tɔ:təli] *adv* чамъан, мачмӯан.

touch [tʌtʃ] 1. *n* 1) ламс, дастзанӣ. бархӯрд: I felt a touch on my shoulder. Даствзании касеро ба китфам ҳис кардам. 2) ламс: a sense of touch қувваи ломиса; 3) тобиш, навъ; a touch of irony тобиши ҳазл; 4) андак: Add a touch of salt. Андаке намак илова кунед.

to be in touch with sb бо касе дар тамос будан;

to be out of touch with sb бо касе дар тамос набудан;

to get in touch with sb бо касе тамос гирифтан;

to keep in touch with sb бо касе дар тамос будан;

to lose touch with sb бо касе тамос гум кардан;

2. *v* 1) даст задан ба, ламс кардан. расидан ба, дахл кардан: Don't touch that plate - it's hot. Ба ин табак даст нарасонед - вай гарм аст. 2) таъсир кардан, мутаассир шудан: The story touched her. Ҳикоя ўро мутаассир кард.

to touch down фуруд омадан, нишастан: The plane touched down at 3:15. Тайёра дар соати 3:15 фуруд омад.

to touch on/upon дахл кардан: Their conversation touched on many subjects. Дар сӯхбати худ онҳо ба бисёр масъалаҳо дахл карданд.

touching [tʌtʃɪŋ] 1. *pres. p. as touch 2.:* He asked many questions touching on her school life. Вай саволҳои бисёри ба ҳаёти мактабии хонум дахл дошта дод.

touchy [tʌtʃi] *a* зудранч, ҳассос, норинҷӣ;

2. *a* пуртаъсир, таъсирбахш: It was a touching story. Ин ҳикояи таъсирбахш буд.

tough [tʌf] *a* 1) сахт: tough meat гӯшти сахт; 2) мустаҳкам: tough leather пӯсти мустаҳкам; 3) катъӣ, сахт, матин; tough resistance истодагарии катъӣ; 4) мушқил: a tough job кори мушқил; 5) яқрав

гапнодаро: a tough policy сиёсати устувор.

tour [tuə] 1. *n* 1) тамошо, мусофират, саёхат, давр, гардиш: to make a tour сафар кардан; They are going on a tour of the city. Онҳо ба тамошои шаҳр рафтани ҳастанд. 2) сафар: The theatre is on tour at present. Театр ҳоло дар сафар аст.

2. *v* 1) саёхат кардан, давр задан: They are touring several countries. Онҳо якчанд кишварҳоро давр мезаданд. 2) сафар кардан: The company is touring in Spain now. Гурӯҳ ҳоло дар Испания дар сафар мебошад.

tourism *n* чaxonгарди, сайёхат.

tourist ['tuərist] *n* сайёх, чaxonгард; tourist class билети мусофирати туристӣ ё дарачаи 2

tournament ['tuənmənt] *n* мусобиқа, мусобиқаи варзишӣ.

tow [tu] *v* бо таноб кашида бурдан.

toward(s) [tə'wɔ:d(z)] *prep* ба сӯи, ба тарафи, нисбат ба, дар бораи; наздик ба, дар роҳ ба.

towel ['tauəl] *n* сачок. дастурӯпокун.

tower ['tauə] 1. *n* манора, бурҷ, паноҳгоҳ, калъа: a television tower манораи телевизионӣ;

the Tower of London Тауэр (қалъаи Тауери Лондон дар соҳили дарёи Темза; яке аз ҷойҳои тамошобоби шаҳр)

2. *v* кад кашидан, баланд шудан: The skyscrapers tower over the city. Биноҳои осмонбӯс дар болои шаҳр кад кашидаанд.

town [taun] *n* шаҳр, шаҳри хурд; town council анҷумани шаҳрӣ;

out of town 1) аз шаҳр берун: He lives out of town. Вай аз шаҳр берун сукунат дорад.

2) **to be out of town** дар сафар будан: He is out of town. Вай дар сафар аст.

town hall ['taunhɔ:l] *n* бинои маъмурияти шаҳр дар Европа.

toy [tɔi] *v* бозича, асбоб арӯсак

trace [treis] 1. *n* асар, нишанҳо, изи по: traces of squirrels санҷобҳо; traces of war асарҳои ҷанг

2. *v* 1) таъкиб кардан, изи по кардан: They traced the man's steps in the snow. Онҳо аз рӯи изи по болои барф мардери таъкиб кардан. 2) кашидан, навиштан (*инч.* **trace**): They traced their route on the map. Онҳо роҳи худро болои харита кашиданд.

track [træk] 1. *n* 1) из, ҷои по, асар: The hunters saw the tracks of a bear. Шикорчиҳо изи пой бари диданд. 2) роҳ, роҳрав, хат, изи по: That track led to a stream. Роҳи он тарафи дарёча мебуд. 3) хати роҳ: They crossed the railway tracks on their way to the forest. Дар роҳи тарафи чангал онҳо аз хати роҳ гузаштанд.

2. *v* изи пойро гирифтан, изи по кардан: He tracked the lion for several miles. Вай шерро чор мил дур изи по кард.

to track down a person касеро дур изи по кардан ва дастгир кардан;

track-and-freid варзиши сабук.

tract [trækt] *n* китъа (*замин, замири*, *ва ғ.*).

tractor ['træktə] *n* трактор.

trade [treid] 1. *n* 1) тичорат, ситад, савдогарӣ, бозоргонӣ:

trade тичорати беруна; 2) касб, котибӣ, шуғл: He is a carpenter by trade. Вай касби дуредгарӣ дорад.

trade school мактаби олии тичоратӣ, бозоргонӣ;

Jack of all trades. ~ Дах анҷумани хунар, устои гулдаст.

2. *v* 1) савдо кардан, тичорат кардан, доду ситад кардан: He trades in furs. Онҳо пусти савдо мекунанд. 2) иваз кардан: Please exchange seats with me. Лutfан ҷойто иваз кунед.

trade-mark ['treɪdmɑ:k] *n* аломати
тиҷоратӣ, аломати бозоргонӣ.

trader ['treɪdə] *n* бозоргон, савдогар, косиб (*иш.* **tradesman**).

trade union [,treɪd'ju:niən] *n*
иш. ғомаки касоба.

tradition [trə'dɪʃn] *n* расм, суннат,
анъана.

traditional [trə'dɪʃənəl] *a* анаънавӣ,
суннатӣ.

traffic ['træfɪk] *n* ҳаракат (*кӯча*,
роҳи оҳан ва ғ.); нақлиёт.

traffic light(s) ['træfɪklaɪt(s)] *n* светофор,
чарогаки танзими ҳаракат.

tragedy ['trædzədɪ] *n* (*pl* **tragedies**)
мусибат, ғоҷиа.

tragic ['trædzɪk] *a* ғоҷиавӣ,
хузнангез, ғамангез, мусибатбор.

trail [treɪl] 1. *n* 1) из, пай: The dogs
found the trail of the fox. Сағҳо изи
рӯбохро ёфтанд. 2) пайраҳа: The hikers
followed the trail through the
woods. Сайёҳон қад-қадӣ пайраҳа аз
чангал мегузаштанд.

2. *v* 1) дунболагирӣ қардан, аз
дунбол ҳаракат қардан: The hunters
trailed the animal to its den. Шикор-
чиён аз дунболи ҳайвон то лонааш
рафтанд. 2) қашидан: The child was
trailing a toy car on a string. Кӯдак
мошинаашро бо ресмон меқашид.

trailer ['treɪlə] *n* ядак, дунболарав,
трелер.

train I [treɪn] *n* қатор: The train is
late. Қатор дер моеяд.

to go by train бо қатор рафтан.

train II [treɪn] *v* 1) таълим додан,
тарбия қардан, омӯзондан: They
trained their child to be polite. Онҳо
фарзандонашонро меҳрубон будан
таълим доданд. 2) машқ қардан,
машқ додан: The football team is
training for the next match. Гурӯҳи
футбол барои бозии оянда машқ
мекунад. 3) ром қардан: He trains
lions. Вай шерҳоро ром мекунад.

trained [treɪnd] 1. *past* ва *p. p.* аз

train II;

2. *a* 1) омӯхташуда, таълим дода-
шуда: trained personnel ҳайати
таълим додашуда; 2) ромшуда,
омӯхташуда, машқдодашуда: trained
dogs сағҳои машқдодашуда.

trainer [treɪnə] *n* 1) тарбиятқунан-
да, мураббӣ, устод: this boxer's trainer
устоди хамин бозингар; 2)
таълимдиҳанда, ромқунанда: a dog
trainer таълимдиҳандаи сағ.

training ['treɪnɪŋ] 1. *pres. p.* аз
train II.

2. *n* 1) таълим, тайёри: He received
a special training. Вай таълими махсус
гирифтааст. 2) машқ: He went into
training for the swimming competition.
Вай барои мусобиқаи шиноварӣ
машқ қардан оғоз кард.

trait [treɪt] *n* нишони вижа, хусу-
сияти хос, сифати хос, сифати
махсус.

traitor ['treɪtə] *n* хоин, хиёнаткор.

traitorous [treɪtərəs] *a* хиёнатомез,
хоинона.

tram [træm] *n* трамвай, вагон.

to go by tram бо трамвай рафтан.

tramp [træmp] 1. *n* 1) садои по,
садои сангини по: They heard the
tramp of marching soldiers. Онҳо са-
дои пои бо низом қадамзании аска-
ронро шуниданд. 2) саёхати/ сафари
пиёда: The boys went for a tramp in
the hills. Бачаҳо ба кӯҳ ба саёхат
рафтанд. 3) овора, саргардон;
оворагардӣ, воҳгардӣ: The tramp
slept in the barn. Овора дар
ҳезумхона хоб рафт.

2. *v* 1) бо садо роҳ рафтан, сангин
роҳ рафтан, гардиш қардан: They
heard him tramping overhead. Онҳо
дар боло роҳ рафтани ӯро мешунид-
данд. 2) пиёда рафтан, пиёда равиш
қардан; пиёда сафар қардан, овора
будан, саргардон будан: They
tramped all day. Онҳо рӯзи дароз роҳ
рафтанд.

trample ['træmpl] *v* поймол қардан,
таги по қардан.

tranquil [ˈtræŋkwɪl] *a* ором, осуда, бечунбиш, дар ҳолати сукут.

transfer 1. *n* [ˈtrænsfə:] интиқол, вогузорӣ, тахвил: He has asked for a transfer to another job. Барои интиқол ба кори дигар хоҳиш кард.

2. *v* [trænsˈfə:] (**transferred; transferring**) 1) интиқол додан, вогузор кардан, гузарондан, баргардондан, накл ба интиқол кардан: He asked to be transferred to another school. Хоҳиш кард, ки ӯро ба мактаби дигар интиқол диҳанд. 2) гузаштан: We can transfer to another line at the next station. Дар истоғохи дигар мо метавонем ба хати дигар гузарем.

transform [trænsˈfɔ:m] *v* тағйири шакл додан, тағйири шакл ёфтан, дигаргун кардан, насх кардан, табдил кардан, табдил додан: to transform the power чараёни барқро тағйир додан.

transition [trænˈzɪʃn] *n* интиқол, убур, тағйир аз як ҳолат ба ҳолати дигаре, накл ва интиқол.

transitional [trænˈzɪʃənl] *a* гузариш, интиқол: transition period давраи гузариш.

translate [trænsˈleɪt] *v* тарҷума кардан, тасвир кардан, таъбир кардан: to translate from English into Tajik аз англисӣ ба тоҷикӣ тарҷума кардан.

translation [trænsˈleɪʃn] *n* тарҷума, тафсир, интиқол.

translator [trænzˈleɪtə] *n* мутарҷим, тарҷумон, тилмоч.

transliterate [trænzˈlɪtəreɪt] *v* харф ба харф гузаронидан, баргардон кардан.

transmission [trænzˈmɪʃn] *n* интиқол, убур, ирсол; сироят.

transmit [trænzˈmɪt] *v* (**transmitted; transmitting**) фиристондан, интиқол додан, расондан.

transmitter [trænzˈmɪtə] *n* интиқолдиҳанда (*дар радиё*), фиристанда.

transparent [trænsˈpærənt]

фоф, равшан; ошкор, шишана

transplant [trænsˈplɑ:nt]

чоӣ дигар нишондан, ба дигаре шинондан, чоӣ иваз гузарондан; 2) муҳоҷират кӯч кардан; чо ба чо шудан.

transport 1. *n* [ˈtrænsˌpɔ:t] боркашӣ, интиқол: the transport mail интиқоли почта;

2. *v* [trænˈspɔ:t] бурдан, интиқол додан: The goods were transported by ship. Молхоро бо бурданд.

transportation [ˌtrænsˌpɔ:ˈteɪʃn] нақлиёт, боркашӣ, интиқол.

trap [træp] 1. *n* дом; найраб: The army fell into a trap. ба дом афтод.

2. *v* (**trapped; trapping**) ба доختан: They trapped a mouse мушро ба дом афтонданд.

travel [ˈtrævl] 1. *n* саёҳат, миссия, рат, сафар; сайр ва сафар саёҳатнома: *Gullivers* «Саёҳати Гулливер»;

2. *v* (**travelled; travelling; traveled; traveling**) 1) чаҳонгардӣ саёҳат кардан, мусофират сафар кардан, раҳсипор шудан: He has travelled a great deal. Вай саёҳат кардааст. They often travel that road. Онҳо одатан аз ҳам раҳсипор мешуданд; 2) ҳаракатдан, роҳ паймудан, тай кардан: Light travels faster than sound. Сурӯшноӣ аз овоз тезтар аст.

traveller *амер.* **traveler** [ˈtrævlə] мусофир; сайёҳ, саёҳатчӣ.

travelling, *амер.* **traveling** [ˈtrævlɪŋ] 1. *pres. p.* аз **travel** 2.: They are travelling to India by bus. Онҳо Ҳиндустон ба саёҳат мераванд. 2. *n* саёҳат: He is fond of travelling. Вай саёҳат карданро дӯст медонад. 3. *a* роҳӣ, сафарӣ; сайёр: travelling expenses хароҷоти сафар; a travelling exhibition намоиши сайёр.

travelogue ['trævələg] *n* накл дар бораи мусофират (*ҳамроҳ бо намоиши филм*), шарҳи сафар.

tray [trei] *n* табак.

treacherous ['tretʃərəs] *a* хиёнатомез, хоинона; хиёнатовар, хоин, ғайри қобили эътимод.

treachery ['tretʃəri] *n* хиёнат, рӯёкорӣ, бевафой.

tread [tred] *v* (**trod**; **trodden**) по гузаштан, роҳ рафтан, лагад кардан.

treason ['tri:zn] *n* хиёнат, паймоншиканӣ, хиёнат ба давлат (*инч. high treason*).

treasure ['trezə] 1. *n* ганҷ, ганчина, ҷавохирот, хазина; чизи гаронбаҳо: *art treasures* ганчинаи санъат;

2. *v* 1) андӯхтан, захира кардан, ганчина андӯхтан; дар хотир нигоҳ доштан (*инч. treasure up*): He treasures the memory of his school days. Вай соҳои мактабхониашро ёд дорад. 2) гиромӣ доштан, нафис ва гаронбаҳо доништан, фахр кардан: He treasures our friendship. Вай аз дӯстии мо фахр мекунад.

treasury ['trezəri] *n* (*pl* *treasuries*) ганчина, ганҷ

the **Treasury** Вазорати молия (*дар Британияи Кабир*);

the **Department of the Treasury** Вазорати молия (*дар ИМА*).

treat [tri:t] 1. *n* кайф, лаззат, ҳаловат, маза: It's a treat to hear him play the piano. Бозии вайро дар роҷал шунидан ҳаловате аст.

2. *v* 1) муносибат кардан, рафтор кардан, мавриди амал қарор додан: He was treated very well. Бо вай муносибати хуб карданд. 2) баррасӣ кардан: The author treats the matter very thoroughly. Муаллиф ин масъаларо хеле пурра баррасӣ менамояд.

3) муолиҷа кардан, таҳти муолиҷа қарор додан, дармон кардан (*for sth - аз чизе; with sth - бо чизе*): They treated him for a bad cold. Вайро аз зуқом муолиҷа карданд. 4) додан,

меҳмон кардан, пазиroy кардан (*to sth - бо чизе*): She treated the children to ice-cream. Вай ба кӯдакон яхмос дод (*бо яхмос меҳмон кард*). 5) кор карда баромадан: to treat a substance with acid чизеро бо кислота кор карда баромадан

treatment ['tri:tment] *n* 1) рафтор, муомила: He suffered from bad treatment. Вай аз муомилаи бад азият мекашид. 2) муолиҷа, дармон: He is still under treatment in hospital. Вай ханӯз дар бемористон дар муолиҷа аст.

treaty ['tri:tɪ] *n* (*pl* *treaties*) паймон, қарордод, паймоннома, шартнома, ахднома.

tree [tri:] *n* дарахт; чӯб, тахта; шачара: family tree шачараи насабнома.

tremble ['trembl] *v* ларзидан; тарсидан, ларзондан, бо ларзиш сухан кардан, бимнок будан.

tremendous [tri'mendəs] *a* аҷиб, қайратовар, азим, ғавқулодда, азимчусса.

trench [trentʃ] *n* хандақ, сангар, истехкоми хандақӣ.

trend [trend] *n* сӯй, тараф, роҳ, самт, майл, ҷиҳат.

trespass ['trespəs] *v* таҷовуз кардан, ахдшиканӣ кардан;

No trespassing! Гузаштан мумкин нест!

trial ['traɪəl] *n* 1) санҷиш, озмоиш, имтиҳон, таҷриба, озмун: He gave the machine another trial. Бори дигар мошинаро санҷид. 2) муҳокима, додрасӣ, суд: He is on trial for theft. Ҷурӯ барои дуздӣ ба суд кашиданд.

to bring sb to trial, to put sb on trial касеро ба додгоҳ кашидан;

to stand (one's) trial ба додгоҳ кашида шудан;

trial trip мусофирати озмоишӣ;

triangle ['traɪæŋgl] *n* секунча.

tribe [traɪb] *n* қабила, тоифа, авлод.

trouble [ˈtrʌbl] 1. *n* 1) захмат: Your visit will be no trouble to us. Ташрифи шумо ба мо ҳеҷ захмате намебирад. 2) нохушӣ, нофорамӣ, бадбахтӣ, ба-до, мусибат, фалокат: He is in great trouble. Вай ба бадбахтии калон дучор шудааст. 3) беморӣ, касалӣ, касал: He has heart trouble. Бемории фил дорад. 4) *pl* ғавғо, шӯр, нооромӣ, шӯру ошӯб, исён: political troubles шӯру ошӯби сиёсӣ;

The trouble is (that)... Афсӯс ки...

to get into trouble ба захмат афтодан, ба фалокат дучор шудан;

to give trouble захмат додан, дучори захмат кардан, мубтало кардан;

to take (the) trouble захматро ба гардан гирифтан;

2. *v* ба ташвиш андохтан: He was troubled about his son's behaviour. Рафтори писараш вайро ба ташвиш андохт.

Don't trouble trouble until trouble troubles you. *Зарб.* ~ Ба сар санг напартоӣ, аккос намезанад.

troubled [ˈtrʌblɪd] 1. *past va p.p.* аз **trouble** 2.

2. *a* ноором, нороҳат; ҳаяҷономез, пурҳаяҷон: a troubled look нигоҳи ҳаяҷономез;

To fish in troubled waters. *Зарб.* ~ Дар оби гилолуд моҳӣ гирифтан.

trouble-maker [ˈtrʌblˌmeɪkə] *n* ошу-бангез, фитнаангез, мояи захмат ва дарди сар, ошӯбгар.

troublesome [ˈtrʌblsəm] *a* 1) нурзахмат, сахт, тоқатфарсо, беқарор, бесабр, ноором: a troublesome child бачаи беқарор; 2) душвор, мушкил.

trousers [ˈtraʊzəz] *n* шалвор, шим.

truant [ˈtruːənt] *n* мактабгурез.

truce [truːs] *n* мӯҳлат, оташбас, қарордоди муваққатии қатъ кардани ҷанг.

truck [trʌk] *n* 1) вагон; ароба: The porter put the suitcases on a truck. Пешхизмат чомадонхоро болои аро-

ба гузошт. 2) *амер.* автомобили боркаш: His father drives a truck. Падараш автомобили боркаш меронад.

trudge [ˈtrʌdʒ] *v* роҳ рафтан (*оҳиста*), қадам задан (*бо матоҷат*);

true [truː] *a* 1) рост, собит, сахт: Is it true that you're leaving tomorrow? Пагоҳ рафтани шумо сахт аст? 2) ҳақиқӣ, воқеъӣ: true value арзиши ҳақиқӣ; a true role нақши воқеъӣ; 3) вафодор (*to sb* – ба касе): He is true to his principles. Ба ақидаҳои худ вафодор аст.

to come true амалӣ шудан, амалӣ гардидан.

truly [ˈtruːli] *adv* 1) содиқона, софдилона, рост, ҳақиқӣ, самимӣ, самимиона: Tell me truly. Самимиона ба ман гӯед. 2) ҳақиқатан, дар ҳақиқат, ба ростӣ: It was a truly brave action. Ин дар ҳақиқат рафтори часурана мебошад.

Yours truly. Аз самими дил (*дар охири мактуб*).

trumpet [ˈtrʌmpɪt] *n* карнай, шайпур (*асбоби мусиқӣ*).

trunk [trʌŋk] *n* 1) тана (*дарахт*):

They sawed the trunk of the tree into boards. Онҳо танаи дарахтро бурида тахта карданд. 2) бадан, тан: The spots appeared on his trunk, but not on his arms or legs. Доначаҳо дар баданаш, аммо на дар дасту поҳояш, баромаданд. 3) хартум: The elephant raised its trunk. Фил хартумаширо бардошт. 4) чомадон. сандук: He put his things into his trunk. Вай чизу чораашро ба сандук андохт.

trust [trʌst] 1. *n* 1) боварӣ, эътимод, имон, итминон: I don't have any trust in what he says. Ба суҳанҳояш ҳеҷ эътимод надорам. 2) трест; иттиҳодия: a family trust иттиҳодияи ба як оила мансуббуда;

2. *v* 1) эътимод доштан, боварӣ доштан, бовар кардан He is a man you can trust. Ба ин шахс бовар кардан мумкин. 2) муътамин будан; пин-

доштан, гумон кардан: You're quite well, I trust. Гумон мекунам шумо комилан сихат хастед.

Trust in God зътимод ё таваккал ба Худо.

trustworthy ['trʌstwə:di] *a* қобили зътимод, бозътимод.

truth [tru:θ] *n* ростӣ, ҳақиқат, сидқ, садоқат;

to tell (you) the truth рostaшро гӯям; ҳақи гап ҳамин ки, ҳақиқати масъала ин аст, ки

truthful ['tru:θful] *a* рост, содик, аз рӯи сидқу сафо;

try [traɪ] 1. *n* (*pl* tries) озмоиш, кӯшиш, саъй: He made several tries. Ў яқчанд маротиба кӯшиш кард.

2. *v* (tries; tried) 1) кӯшиш кардан, саъй кардан, кӯшидан: Try to understand me. Кӯшиш кунед маро фаҳмед. 2) озмудан, санҷидан: He tried everything. Вай ҳама чизро санҷид. If you don't like that cake, try this one. Агар ин пирог ба шумо маъқул нашуда бошад, дигарашро санҷед. 3) имтиҳон кардан, мавриди озмоиш қарор додан: We must try the strength of the rope. Мо бояд саҳтии бандро мавриди озмоиш қарор диҳем. 4) муҳокима кардан, додрасӣ кардан, муҳокима шудан, суд кардан, гунаҳгор кардан: They are going to try him for murder. Ўро барои қуштор суд мекунамд.

to try on чен кардан, пӯшида дидан: Try on this dress. Ин куртаро чен кунед/ пӯшида бинед.

to try one's best саҳт кӯшиш кардан;

to try one's hand at sth қудрати худро дар чизе санҷидан.

tsar [za:] *n* цар, подшоҳ, императори Россия.

T-shirt ['ti:ʃə:t] *n* пирохан (остинқӯтоҳ).

tub [tʌb] *n* тағора, ванна.

tube [tju:b] *n* 1) кубур, найча: a glass tube найчаи шишағӣ, кубури газ; 2) лӯла: a tube of toothpaste лӯлаи

ҳамиран дандон; 3) метр оҳани зеризаминӣ дар Лондон: He travels to his office by tube every day. Вай ҳар рӯз тавассути метро кор меорад.

tuck [tʌk] *v* чин додан, чакидан;

to tuck up one's sleeves остиҳанни задан.

Tuesday ['tju:zdi] *n* сешанбе.

tug [tʌg] *v* (tugged; tugging) тағирдан;

заҳмат кашидан, бо зурӣ кӯшиш кардан; базӯр аз ҷой берун кашидан;

tug of war мусобиқаи танобкашӣ.

tuition [tju:'iʃn] *n* таълим, таълимӣ;

tuition fee ҳаққи тадрис.

tulip ['tju:lip] *n* лола, гули лола.

tumble [tʌmbəl] *v* паридан, қулоқдан, пушт задан.

tune [tju:n] 1. *n* мақом, наво: He knew the tune, but he didn't know the words. Вай мақомро медонист, вале сурудашро не.

2. *v* чӯр кардан: He is tuning his guitar. Вай гитарашро чӯр мекунамд. **to tune in** омода кардан, муштарак кардан (то - ба): Tune in to the radio in Moscow. Аз радио мавҷи Москваи Москӯваи эштарак кунед.

tunic ['tju:nɪk] *n* кител; кителӣ; ҳарбӣ.

Tunisia [tju'nɪziə] *n* Тунис.

tunnel ['tʌnl] *n* туннел, туннелӣ, сӯроҳии кӯҳ.

turkey ['tɜ:kɪ] *n* мурғи марҷон, гӯшти мурғи марҷон.

Turk [tɜ:k] *n* турк, аҳли қишлоқи Туркия.

Turkey ['tɜ:kɪ] *n* Туркия.

Turkish ['tɜ:kɪʃ] *a* туркӣ, туркӣ.

Turkman ['tɜ:kmæn] *n* (*pl* Turks) туркман.

Turkmenian [tɜ:k'menɪən] *a* туркманӣ: a Turkmenian language забони туркманӣ.

Turkmenistan [tə:kmeni'sta:n] *n*

Туркменистон.

turn [tə:n] *1. n* 1) гардиш: The car made a sudden turn. Автомобил гардиши ногаҳон кард. 2) гардиш, гашт, давр: The wheel made a full turn. Чарх як гардиши пурра кард. 3) навбат: It's your turn now. Акнун навбати шумо аст.

in turn, by turns бо навбат;

out of turn бе навбат, хорич аз навбат;

to take turns бо навбат ичро кардан;

2. *v* 1) гардиш кардан, давр задан: The wheels stopped turning. Чархҳо аз гардиш бозистоданд. 2) тоб хӯрдан, гаштан: We saw her turn the corner. Мо дар хамгашт тоб хӯрдани ўро дидем. 3) гардондан, кушодан: Please turn to page 20 in your textbooks. Лутфан китобҳои дарсиатонро дар саҳифаи 20 кушоед. 4) равона кардан: He turned his thoughts to his work. Вай фикрҳояшро ба кораш равона кард. 5) шудан, мубаддал гаштан: The leaves turned brown. Баргҳо зард шуданд. She turned white. Рангаш парид.

to turn away гардондан: She turned away in disgust. Вай аз нафрат рӯяшро гардонд.

to turn down рад кардан: Their plan was turned down. Нақшаи онҳо рад карда шуд.

to turn into мубаддал шудан, табдил гаштан, табдил додан: The water turned into ice. Об ба ях мубаддал гашт.

to turn off куштан, хомӯш кардан: Turn off the radio. Радиоро хомӯш кунед.

to turn on даргирондан: He turned on the lights. Вай чароғҳоро даргиронд.

to turn out 1) хомӯш кардан: Make sure all the lights are turned out. Хомӯш кардани ҳамаи чароғҳоро фаромӯш накунед. 2) рондан, равона кардан: They turned the cattle out to grass. Онҳо рамаро ба алафзор ронданд. 3) маълум шудан, ошкор гардидан: The day turned out to be very wet. Маълум шуд, ки рӯз рӯзи

серборон будааст. 4) истехсол кардан: The factory turns out large quantities of goods. Корхона шумораи зиёди мол истехсол мекунад.

to turn over тоб хӯрдан, чаппа шудан, тоб гаштан, гаштан: The boat turned over. Қаик чаппа шуд.

to turn round рӯ гардондан: He turned round when he heard the noise. Вақте ки овозро шунид, рӯяшро гардонд.

to turn to муроҷиат кардан: He turned to her for help. Вай ба хонум барои кӯмак муроҷиат кард.

to turn up пайдо шудан, ҳозир шудан: He promised to come, but he hasn't turned up yet, Ваъда дод, ки меояд, аммо ханӯз ҳам ҳозир нашудааст.

turner ['tɜ:nə] *n* харрот.

turning-point ['tɜ:nɪŋpɔɪnt] *n* нуқтаи баргашт, марҳалаи қотей, давраи қатъӣ.

turnover ['tɜ:n,əʊvə] *n* гардиш: a turnover of goods гардиши мол.

turtle ['tɜ:tl] *n* сангпушти обӣ.

tutor ['tju:tə] *n* тютор, муаллими хонагӣ, устод, нозири дарси донишҷӯён.

tweezers ['twi:zəz] *n* (бо ф. шак. ҷ. меояд) мӯчин, қайчӣ.

twelfth [twelfθ] *n* дувоздахум.

twelve [twelv] *num* дувоздах.

twentieth ['twentiəθ] *a* 1) бистум; 2)

(the twentieth) солҳои бистум.

twenty ['twenti] *num* бист.

twice [twais] *adv* 1) ду бор, ду дафъа: He's read the book twice. Вай китобро ду бор хонд. 2) ду маротиба, ду баробар: He is twice as old as my brother. Вай аз бародарам ду маротиба калонтар аст.

twice as many/much ду баробар зиёдтар.

twig [twɪg] *n* шоха, шохча (дарахт).

twilight ['twailaɪt] *n* (бо ф. шак. т. меояд) нимторикӣ, шом, вақти говгум.

twin [twin] *n* яке аз фарзандҳои дугоник, хамандом.

twinkle ['twɪŋkl] *v* 1) чашм бар ҳам задан, чашмак задан (*ситора*); 2) маҷ. муддати кӯтоҳ, лаҳза дам: The deer disappeared in a twinkle. Дар як лаҳза оху нопадид шуд.

twist [twɪst] 1. *n* печ, тоб: a road with a lot of twists in it роҳи серпечу тоб; 2) тағйир, таҳриф: an intended twist of his words таҳрифи қасди суҳанони вай;

2. *v* 1) тоб хӯрдан, печ хӯрдан: The road twisted round the mountain. Роҳ гирду атрофи кӯҳ тоб меҳӯрд. 2) бофтан: She twisted the flowers into a wreath. Вай аз гулҳо гулчанбар бофт. 3) таҳриф кардан, галат маънидод кардан: They twisted the facts. Онҳо санадхоро таҳриф карданд.

twitter ['twɪtə] 1. *n* чаҳ-чаҳ;

2. *v* чаҳ-чаҳ задан.

two [tu:] *num* ду.

tycoon [taɪ'ku:n] *n* сармоядори хеле муҳим, сарватманди бузург, магнат.

type I [taɪp] *n* навъ, қисм: I don't like that type of man. Ман ин навъ одамро дӯст намедорам.

type II [taɪp] *v* чоп кардан: She types quickly. Вай тез чоп мекунад.

typewriter ['taɪpraɪtə] *n* мошинаи чопкунӣ/чопӣ.

typical ['tɪpɪkəl] *a* типӣ, хос, махсус ба чизе хос буда.

typist ['taɪpɪst] *n* мошиннавис, котиба.

tyranny ['tɪrənɪ] *n* (*pl* tyrannies) ҳукумати истибдодӣ, ҳукумати ситамгарона.

tyrant ['taɪəɾənt] *n* ҳокими ситамгар, ситампеша.

tyre ['taɪə] *n* ластика чарх, резинаи чарх.

~ * ~

U u

Uganda [ju:'gændə] *n* Уганда

ugliness ['ʌɡlɪnis] *n* з

бадшаклӣ.

ugly ['ʌɡli] *a* (*uglier, ugliest*)

баднамо, бадшакл, нафратанг

Ukraine, the [ju:'kreɪn] *n* Укра

Ukrainian [ju:'kreɪniən] 1. *n* ук

2. *a* украинӣ.

Ulan Bator ['u:lɑ:n'bɑ:tə] *n* ш.

Батор.

ultimate ['ʌltɪmɪt] *a* ниҳонӣ,

рин, то ҳадди охири расида.

ultimately ['ʌltɪmɪtli] *adv* ох

оқибат, ниҳоят.

ultimatum [ˌʌltɪ'meɪtəm] *n* ул

тум, талаби қатъӣ, талаби таҳдид

umbrella [ʌm'brelə] *n* чатр (*б*

соябон.

umpire ['ʌmpaɪə] *n* сарҳакам

довар, довари мусобиқаи варзи

un- [ʌn] *pref* 1) ба қали

маънои шикор медиҳад: unhar

бадбахтӣ; unarmed беяроқ; unhar

бадбахтона; 2) ба феълҳо маъно

кор медиҳад: bend ҳам кардан

bend рост кардан; close пӯш

unclose кушодан ва г.

unable [ʌn'eɪbl] *a* очиз, нот

беистеъдод, беқобилият;

to be unable to do sth қобили

кардани кореро надоштан,

набудан: He is unable to go. Ӯ

нест биравад.

unanimity [ˌju:nə'nɪmətɪ] *n* ҳам

якдилӣ, ҳамовозӣ, иҷмоъ.

unanimous [ju:'nænɪməs] *a* б

овоз, якдилона, якдилу якз

иҷмоъан.

unaware [ˌʌnə'weə] *a* беиттил

хабар, ногаҳон, ғафлатан (*sth* -

беҳабар аз ҳама чиз.

unbearable [ʌn'beəgəbl] *a* таҳаммул-нопазир, ғайри қобили таҳаммул, тоқатфарсо.

unbelievable [ʌnbɪ'li:vəbl] *a* боваринокарданӣ, ғайри қобили боварӣ.

unbreakable [ʌn'breɪkəbl] *a* шикакананда, намешикастагӣ; *мач*: шикастнопазир, пойдор.

unbroken [ʌn'brəʊkən] *a* ромнашуда; ношикаста.

unbutton [ʌn'batn] *v* боз қардан, қушодан (*тугма*), боз шудан, қушода шудан (*тугма*).

uncertain [ʌn'sə:tn] *a* 1) номаълум, номуайян; нопойдор, подарҳаво: The result is still uncertain. Натиҷа ханӯз номаълум аст. 2) эътимоднодошта, дудила (*off/about - оиду*): I'm uncertain of success. Ман ба комёбӣ боварӣ надорам.

uncertainty [ʌn'sə:tntɪ] *n* (*pl* **uncertainties**) номаълумӣ, дудилагӣ, ноустуворӣ, тардид, шак, чизи номаълум.

unchanged [ʌn'tʃeɪndʒd] *a* ивазнашуда, тағйирнаёфта.

uncle [ʌŋkl] *n* амак, тағо.

Uncle Sam лақаби давлати Иёлоти Мутаҳидаи Амрико, шахси америкой, миллати америкой.

uncomfortable [ʌn'kʌmfətəbl] *a* нороҳат, номусоид: uncomfortable weather ҳавои номусоид.

uncommitted [ʌnkə'mɪtəd] *a* анҷомнашуда, муттаҳиднашуда, ӯҳдадорнашуда: uncommitted nations/countries кишварҳои ба блокҳо ҳамроҳ нашуда.

uncommon [ʌn'kɒmən] *a* ғайриоддӣ, камёб, ғайримаъмул, нодир.

unconditional [ʌnkən'dɪʃənəl] *a* қатъӣ, мутлақ, бидуни қайду шарт, бечунучаро, бешарт.

unconquerable [ʌn'kɒŋkərəbl] *a* шикастнопазир, мағлубнашаванда.

unconscious [ʌn'kɒnʃəs] *a* 1) бехабар, аз худ бехуд (*of sth - аз чизе*): He seemed unconscious of danger. Ба назар мерасид, ки аз хатар бехабар аст. 2) гофил, аз хуш рафта, бехуш, бидуни худ огоҳӣ, оғӣ аз хуш: The driver was unconscious after the accident. Ронанда пас аз садама аз хуш рафта буд.

uncontrolled [ʌnkən'trəuld] *a* беназорат, ғайри қобили назорат, ғайри қобили идорақунӣ.

uncover [ʌn'klʌvə] *v* ошкор қардан, кашф қардан; намудор қардан. сарпӯшро бардоштан.

undeniable [ʌndɪ'naɪəbl] *a* ғайри қобили инкор, мусаллам; **undeniable facts** ҳақоики инкорнопазир.

under [ʌndə] *prep* 1) зер, дар зери: under the table дар зери миз; under arrest дар ҳабс; under the name бо номи; 2) поёнтар, поинтар, камтар: under 100 degrees поёнтар аз 100 дараҷа; The boy is under five. Бача камтар аз панҷ сол дорад. 3) дар асосӣ, мувофиқи: under the present agreement дар асоси шартномаи мавҷуда; under the new law мувофиқи қонуни нав; 4) тахти роҳбарии, дар давраи, дар замони: under capitalism дар давраи капитализм; This team plays well under their new captain. Гурӯҳ тахти роҳбарии капитани навашон хуб бозӣ мекунад.

under- [ʌndə] *pref* *n* ба қалима маънои дар зери чизе медеҳад: underwater зери об, дар зери об.

underestimate [ʌndə'restɪmeɪt] *v* кам баҳо додан, кам аҳамият додан, камтар аз он чӣ аст доништан.

undergo [ʌndə'gəʊ] *v* (**underwent**; **undergone**) гирфтор шудан, мубтало шудан, дучор шудан.

undergo a change дучори дигаргунӣ шудан.

undergone [ʌndə'gɒn] *p. p.* аз **undergo**.

undergraduate [ʌndə'grædjuit] *n*
донишҷӯи барномаи бакалавр.

underground [ʌndə'graund] 1. *n*
метро, роҳи оҳани зеризаминӣ: They went by underground. Онҳо бо метро рафтанд.

2. *a* зеризаминӣ; *мач.* махфӣ: an underground nuclear test санчиши ядроии зеризаминӣ;

3. *adv* дар зери замин; *мач.* махфӣ: Miners work underground. Нақбканон дар зери замин кор мекунанд.

undergrowth [ʌndə'grəuθ] *n* буттаҳо ва дарахтони хурд.

underline [ʌndə'lain] *v* қайд кардан, таъкид кардан; хат кашидан.

undermine [ʌndə'main] *v* аз тағи чизе кофта даромадан; *мач.* хароб кардан (*саломатӣ, иқтисодиёт*); ба тағи пой касе чоҳ қандан.

underneath [ʌndə'ni:θ] 1. *prep* дар зери, аз зери: plants underneath the snow растаниҳои дар зери барф;

2. *adv* дар поён, аз поён: There is an opening underneath. Дар поён сӯроҳие аст.

3. дар зери ҳимояти касе ё чизе.

under-secretary [ʌndə'sekrətəri] *n*
муовин, ҷонишини вазир;

unders-secretary of state муовини вазири корҳои хориҷӣ.

understand [ʌndə'stænd] *v* (**understood; understood**) фаҳмидан, дарк кардан, дарёфттан

understanding [ʌndə'stændɪŋ] 1. *pres. p.* аз **understand**.

2. *n* 1) фаҳмиш, фаҳм: He has a good understanding of the problem. Оиди ин мушкилот фаҳмиши хуб дорад. 2) идрок, ақл, хирад; тафоҳум: He is a person of great understanding. Вай шахсе аст, ки хиради бузург дорад. 3) мувофиқат: They have come to an understanding. Онҳо ба мувофиқат расиданд.

3. *a* бофаҳм, бохуш, боидрок, қобили фаҳм: an understanding look нигоҳи бофаҳм.

understood [ʌndə'stud] *past*
аз **understand**.

undertake [ʌndə'teɪk] *v* (**undertaken**) 1) шурӯъ кардан, кардан, оғоз кардан: He undertook a journey on horseback. Вай сафарро савора шурӯъ кард. 2) ӯҳдадор ба ӯҳда гирифттан: He always undertakes more than he can accomplish. Ҳамеша нисбати он чӣ ки метавонад кард зиёдтар ӯҳдадор мешавад.

undertaken [ʌndə'teɪkɪŋ] *p. p.*
undertake.

undertaking [ʌndə'teɪkɪŋ] *p. p.*
undertake: Undertaking the new project he realised that he could not do alone. Ба кори нав оғоз фаҳмид, ки онро танҳо анҷом наметавонад.

2. *n* 1) ташаббус, майл, иқдори шаббуси хатарнок буд. 2) уҳда: He gave an undertaking to pay the debt. ӯҳдадор шуд, ки қарзро медахад.

undertook [ʌndə'tuk] *past* аз **undertake**.

underwear [ʌndəwɛə] *n* либосҳои зерпӯш.

underwent [ʌndə'went] *past* аз **undergo**.

underworld [ʌndəwɜ:ld] *n* ташаббусчинояткорон; партовҳои ҷамъиятӣ
undesirable [ʌndɪ'zaiərəbl] *n* матлуб, нохоста, номарғуб.

undid [ʌn'dɪd] *past* ва *p. p.* аз **undo**
undo [ʌn'du:] *v* (**undid; undone**) кардан, кушодан: She undid the door. Вай бастаро кушод. 2) хароб кардан, нест кардан, нобуд кардан: They undid the work of 6 months. Меҳнати шашмоҳаро нобуд кард.

undone [ʌn'dʌn] *p. p.* аз **undo**.

undoubtedly [ʌn'daʊtɪdli] *adv*
будуни шак, бидуни ташакк, мусаллам, бешак, бешубҳа.

undress [ʌn'dres] *v* либос кашидан, цома аз тан берун кардан.

uneasy [ʌn'i:zi] *a* (**uneasier; uneasiest**) 1) пуризитироб: There was an uneasy silence. Оромии пуризитироб фаро расид. 2) норохат, парешонхоль, ноором: He passed an uneasy night. Вай шаби ноором гузаронд.

unemployed [ʌnim'plɔid] 1. *n* the unemployed бекорон;

2. *a* бекор, бемасраф.

unemployment [ʌnim'plɔimənt] *n* бекорӣ.

unequal [ʌn'i:kwəl] *a* нобаробар, номасовӣ, номурааттаб.

unequivocal [ʌni'kwivəkəl] *a* равшан, сарех, гайримубҳам.

uneven [ʌn'i:vən] *a* 1) ноҳамвор: an uneven surface сатҳи ноҳамвор; 2) ток: uneven numbers шумораҳои ток.

unexpected [ʌniks'pektid] *a* гайримунтазир, ноғохон, нохост, гайричашмдошт.

unfair [ʌn'feə] *a* беинсоф, номусоид, номуносиб.

unfasten [ʌn'fa:sn] *a* боз кардан, раҳо кардан, озод кардан, суст кардан.

unfavourable *амер.* **unfavorable** [ʌn'feivərəbl] *a* номусоид, нобоб, бад; зишт, бадқиёфа;

unfavourable weather ҳавои номусоид.

unfinished [ʌn'finiʃt] *a* нотаом, тамомнашуда, бепоён.

unfit [ʌn'fit] *a* нобоб, номуносиб, ҷолоик гайрисолим.

unfold [ʌn'fəuld] *v* ошкор кардан, ғош кардан, ошкор шудан, раҳо кардан, боз кардан, тағи чизеро кушодан.

unforeseen [ʌnfə:'si:n] *a* тасодуфӣ, гайричашмдошт, ноғохонӣ.

unforgettable [ʌnfə'getəbl] *a* фаромӯшнашаванда, аз ёд нарафтани.

unfortunate [ʌn'fɔ:tʃunit] *a* 1) бадбахт, моџи таассуф, таассуфовар: an unfortunate person шахси бадбахт; 2) бемаврид: an unfortunate remark қайди бемаврид.

unfortunately [ʌn'fɔ:tʃunitli] *adv* бадбахтона, мутаассифона.

unfriendly [ʌn'frendli] *a* номехрубон, дурушт.

ungrateful [ʌn'greitʃl] *a* носипос, кӯрнамак, ношукр.

unhappy [ʌn'hæpi] *a* (**unhappier; unhappiest**) бадбахт, ноком, номурод, шӯрбахт, бадикбол, бадахтар.

uniform ['ju:nifɔ:m] 1. *n* либоси якшакл, форма: He wears a school uniform. Вай либоси мактабӣ мепӯшад.

2. *a* якшакл, яксон, якнавохт, як хел: All the bricks are uniform in size. Ҳамаи хиштҳо як хел андоза доранд.

unilateral ['ju:nilætərəl] *a* яктарафа, якҷониба.

unimportant [ʌnim'pɔ:tənt] *a* камаҳамият, беҳамият, ночиз.

union ['ju:niən] *n* иттиҳод, иттифоқ, ягонагӣ, ваҳдат;

Union Jack *n* парчами миллии Амрико.

unique [ju:'ni:k] *a* бемонанд, беназир, якто, ягона, аҷиб ва ғариб, бесобиқа, беҳамто.

unit ['ju:nit] *n* 1) воҳиди ҳарбӣ: a unit of time воҳиди вақт; 2) воҳиди ҳарбӣ, қисми ҳарбӣ: an armoured unit қисми ҳарбии танкӣ.

unite [ju:'nait] *v* муттаҳид шудан, муттаҳид кардан, яке кардан/шудан, бо ҳам пайвастан.

united [ju:'naitid] 1. *past* ва *p. p.* **unite**: They united against the common enemy. Онҳо бар зидди душмани ягона муттаҳид шуданд.

2. *a* муттаҳид: the United Nations Organization Созмони Миллалӣ Муттаҳид; the United Nations Charter

Низомномаи Созмони Миллали Муттаҳид;

United Arab Emirates, the [ju:'naɪtɪd 'æɾəbe'miəreɪts] Аморати Муттаҳидаи Араб;

United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, the [ju:'naɪtɪd'kɪŋdə-məv'greɪt'brɪtənən 'nɔ:ðən'aɪələnd] Шоҳигарии Муттаҳидаи Британияи Кабир ва Ирландияи Шимолӣ.

United States of America, the [ju:'naɪtɪd 'steɪtsəvə'merɪkə] Иёлотҳои Муттаҳидаи Амрико.

unity ['ju:nɪti] *n* яғонагӣ, пайвастагӣ, ваҳдат.

universal [ju:nɪ'vɜ:səl] *a* 1) умумӣ, кулӣ, ҷомеъ: *a universal agreement* аҳдномаи умумӣ; 2) ҳаматарафа: *a universal mind* дониши ҳаматарафа.

universally [ju:nɪ'vɜ:səli] *adv* дар ҳама ҷо, дар ҳар ҷо.

universe ['ju:nɪvɜ:s] *n* олами вучуд, гетӣ, ҷаҳон, кайҳон, коинот, даҳр, олам.

university [ju:nɪ'vɜ:sɪti] *n* (*pl* **universities**) университет, донишгоҳ, дорулфунун.

unjust [ʌn'dʒʌst] *a* гайриодилона, беадолат, беинсоф.

unkind [ʌn'kaɪnd] *a* номехрубон, бемехр, бемоҳият.

unknown [ʌn'nəʊn] *a* маҷхул, ношинос, ношинохт, гумном, бешӯхрат, номаълум.

unleash [ʌn'li:ʃ] *v* 1) аз банд боз кардан, расан ё бандеро боз кардан: *to unleash a dog* сагро аз банд кушодан; 2) сар кардан, оғоз кардан: *to unleash a war* ҷангро сар кардан.

unless [ʌn'les] *conj* магар ин ки, ҷуз ин ки, магар.

unlike [ʌn'laɪk] *a* ночӯр, нобаробар, номусовӣ; бешабоҳат, бархилоф, гайр, баръакс.

unlikely [ʌn'laɪkli] *a* аз эҳтимол дур, аз ҳақиқат дур, дуруғ,

шубҳаовар: *He is unlikely* Омаданаш аз эҳтимол дур
unlimited [ʌn'lɪmɪtɪd] *a*

андоза, номаҳдуд, номаҳдуд
шаххас, номуайян.

unload [ʌn'ləʊd] *v* ҳоли
ҳоли кардан.

unlock [ʌn'lɒk] *v* боз
шодан (*қулф*).

unlucky [ʌn'lʌki] *a*
unluckiest) тирабахт,
сиёхрӯз, бадахтар: *You were*
Шумо бадбахт будаед.

unmask [ʌn'mɑ:sk] *v*
доштан аз, ҳақиқати ҷи
кардан.

unmistakable [ʌnmɪ'stə-
ҳоли аз иштибоҳ, бетарди

unnatural [ʌn'nætʃ-
гайритабии, бар хилофи

unnecessary [ʌn'nes-
гайризарурӣ, нодаркор, г

беш аз қадри лозимӣ, зои

unpleasant [ʌn'pleznt]
нохуш, нофорам.

unpopular [ʌn'pɒpjulə]
машхур, гайримаҳбуб,

номаълум.

unprecedented [ʌn'pres-
бесобиқа, бемислу мон

беназир.

unpredictable [ʌnprɪ'k-
гайри қобили пешгӯӣ, га

истинод, пешгӯинашаванда

unquestionable [ʌn'kw-
гайри қобили эътироз, б

бешубҳа.

unreasonable [ʌn'reɪ-
номаъқул, ноҳисоб, ноҳ

бемаънӣ, беасос.

unreliable [ʌnrɪ'laɪəblɪ]
шубҳаовар, ноустувор.

unresolved [ʌnrɪ'zɒlvd]
да: мамнӯъ.

unrest [ʌn'rest] *n* (ба ф. шак. т. *еюнд*) ошуб, ошuftагй, изтироб, *екарорй*, бетоби: *political unrest* шубхой сисей.
unseen [ʌn'si:n] *a* ноида, нопадид ушохиданошуда.
unsettled [ʌn'setld] *a* 1) ноустувор, *опойдор*, тагйирёбанда: *unsettled weather* боду хавои тагйирёбанда; 2) *длнашуда*, танзимнашуда: *unsettled problems* мушкилоти халношуда.
unshakable [ʌn'seikəbl] *a* устувор, *устаккам*, матин, кавй, собитқадам.
unskilled [ʌn'skild] *a* гайримохир, *стачриба*, бемахорат, хомдаст.
untidy [ʌn'taidi] *a* (*unlidier; untidier*) *n* *номураттаб*, дархам бархам, *бемон*, бетартиб.
untie [ʌn'tai] *v* боз кардан, кушодан. хал кардан.
until [ən'til] **1.** *prep* то: He studied until dinner-time. Вай то нисфи рӯз охсил кард.
2. *conj* то, то ин ки, вақте ки, то вақте ки, то замоне ки: They worked until it got dark. Онҳо то торик шуван кор карданд.
untimely [ʌn'taimli] *a* нобамавкеъ, *евакт*, гайримунтазир, новакт; *мач*. *урӯси бармахал*.
untrue [ʌn'tru:] *a* дурут, нодурут.
unusual [ʌn'ju:zuel] *a* гайримаъмул, *ухолифи одат*, гайримукаррарй.
unwell [ʌn'wel] *v* бадхол, нохуш, *онок*.
unwilling [ʌn'wiliŋ] *a* нохоста, бар *илофи акида*, мухолифи маром.
unwise [ʌn'waiz] *a* *нодон*, *чохил*, *айриаклона*.
unworthy [ʌn'wə:ði] *a* *ношоиста*, *лоик (of sth - чизе)*.
up [ʌp] **1.** *prep* ба боло; қад-қади; *the river* қад-қади дарё ба боло; *up the street* қад-қади кӯча;

up to то, то худи: *up to the middle of September* то худи нимаи мохи сентябр;

up to now то ҳол, то ҳозир;

It's up to you. Кори шумо; шумо хал кунед.

2. *adv* 1) ба боло, дар боло: *My room is up there.* Хонаи ман дар боло аст. *He looked up and saw a bird.* Ба боло нигоҳ карда паррандаеро лид. 2) *амали тамом шударо ифода мекунад*: *to drink up* нӯшида томом кардан; *to eat up* хӯрда шудан; 3) тамом шудан: *Time is up.* Вақт тамом шуд.

Hands up! Дастхоро бардоред!

up and down боло ва поён; пасу пеш; **to be up** 1) бедор шудан: *She isn't up yet.* Вай ханӯз аз хоб нахестааст. 2) хоб нарафтан: *He was up all night.* Шаби дароз хоб нарафт.

What's up? Чй гап?

What is going up? Чй хабар аст?

upbringing [ʌpbrɪŋɪŋ] *n* **1.** тарбият, парвариш;

2. тарбият кардан, парваридан.

upheld [ʌp'held] *past* *va p. p.* аз **uphold**.

uphill [ʌp'hil] *adv* сарболой, ба тарафи сарболой, ба тарафи баландй.

uphold [ʌp'həuld] *v* (**upheld; upheld**) пуштибонй кардан, химоят кардан.

upon [ə'pən] *инг. on* **1.**

once upon a time буд набуд; замоне; **Upon my word!** Ба вичдонам! Ба ростй! Ба худо!

upper [ʌpə] *a* болой, болотар; болорутба; олий;

to get/have the upper hand дастболо шудан, пирӯз шудан, бартарй ёфттан.

uppermost [ʌpəməʊst] *a* **1.** болотарин, болотарин дарача;

2. *adv* аз боло, аз оғоз, аз ибтидо.

Upper Volta [ʌpə'vɔltə] *n* Волтаи Болой.

upright [ʌpraɪt] *a* 1) рост, хамвор: *an upright post* сутуни рост; 2) дурут-

сткор, некўкор, одил, бовичдон: an upright man одами бовичдон.

uprising [ʌp'raɪzɪŋ] *n* шўриш, тугён, киём, бархост, балво; пайдоиш, эъчод.

uproar [ʌ'prɔ:] *n* ғавго, балво, доду бедод, гирев, хамхама;

ups and downs пастӣ ва баландиҳои зиндагӣ.

upset [ʌp'set] *v* (**upset**; **upset**; *pres. p. upsetting*) 1) чаппа кардан: She upset the milk. Ҳонум ширро чаппа кард. 2) вожгун кардан, вайрон кардан: The rain upset their plans. Борон нақшаҳои онҳоро вайрон кард. 3) ошуфтагун, ошуфта кардан: The news greatly upset her. Ин хабар ўро саҳт ошуфта кард.

upside-down [ʌpsaɪd'daʊn] *adv* чаппагардон, вожгун, ворун.

upstairs [ʌp'steɪz] *adv* 1) боло, ба тарафи боло (*бо зина*): He ran upstairs. Ба боло давид (*аз зина*). 2) дар табакаи боло, дар ошёнаи боло: My room was upstairs. Хонаи ман дар табакаи боло буд.

up-to-date [ʌptədeɪt] *a* тоза, чадид, хозиразамон, хамзамона.

upward [ʌpwəd] 1. *a* рўболо, ба тарафи боло: an upward movement of the hand ҳаракати даст ба тарафи боло;

2. *adv* боло: He climbed upward and out of sight. Боло баромада аз назар ғойб шуд.

upwards [ʌpwədz] = **upward** 2.

Urals, the ['juərəlz] *n* Урал.

urban [ʻə:bən] 1. *n* ахли шаҳр, шаҳрнишин;

2. *a* шаҳрӣ, маданӣ.

urbanize [ʻə:bənaɪz] *a* шаҳрӣ кардан, маданӣ кардан, дорони хусусияти шаҳрӣ кардан.

urge [ɜ:dʒ] *v* исрор кардан, бо исрор водор кардан.

urgency [ʻə:dʒənsɪ] *n* ғаврият, зарурат.

urgent [ʻə:dʒənt] *a* заруратӣ, таъчилӣ, зуд.

Uruguay [ʻju:əgəwɑɪ] *n* Уругвай

usage [ʻju:zɪdʒ] 1) кор

истифодабарӣ: Machines soon get out under rough usage. Мошинҳои сурати истифодаи дағалона кор мебароянд. 2) истифодаи дуруст истифода (*калима ё қоидаи грамматикӣ*): correct usage дуруст истифода

use I. *n* [ju:s] 1) истеъмол, да, мавриди истеъмол: the application of the use of force даст истифодаи қудрат; 2) манфиат: This old equipment is of little practical use. Асбобҳои кӯҳнаи ғайри истифода надоранд.

to be in use дар истифода будан; **to be/fall out of use** аз истифода мондан;

to make use of sth аз истифода бурдан;

it is of no use ба ҳеч дарде наман; **what's the use?** Барои чӣ? **Chances are of no use crying over spilt milk.**

~ Бо гиря кардан ғам наосояд. 2. *v* [ju:z] ба кор будан, истифода карор додан: to use force қудрат истифода бурдан; to use force. Полис қудрат истифода бурд.

to use up сарф кардан, маҳсуд кардан; хаста шудан; кӯҳна шудан: The money is all used up. Тамоман сарф шуд.

used [ju:st] *a* (*бо мақсад аз истифода гузашта мунтазам иҷро мешавад*) одатқарда, одатқаранда; дошта: She used to get up early. Ҳангоми барвақт меҳаст.

there used to be замоне буд: There used to be a green field here. Дар ин ҷо замоне марғзор буд.

used [ju:zd] 1. *past* ва *p. p.* **used** 2. *a* кӯҳна: a used car автоташа кӯҳна.

used to [ʻju:sttu] *v* **to be/get used to** одат кардан: He soon got used to the climate.

ing at night. Ба зудй ба шабона рондани автомобил одат кард.

useful ['ju:sful] *a* судманд, муфид, бефоида.

useless ['ju:slis] *a* бефоида, орий аз фоида, ботила, бетаъсир.

usher ['ʌʃə] *n* рахнамо, дарбони додгоҳ ё толор, рахнамо ё нозири синнамо ва ғ.

usual ['ju:zuəl] *a* хамешагӣ, маъмул, оддӣ;

as usual аз рӯи одат, хамеша;

than usual нисбат ба хамешагӣ.

usually ['ju:zəli] *adv* маъмулан, одатан.

usurp [ju:'zə:p] *v* ғасб кардан, базӯр гирифтан, рабудан, ба ноҳақ тасарруф кардан.

utensil [ju:'tensl] *n* васоил, асбоб, зарфиёт.

utility [ju:'tɪlɪtɪ] *n* (*pl* utilities) 1) судмандӣ, муфидият, суд, фоида, манфиат: This thing is of no utility. Ин чиз судманд нест. 2) *pl* (*ишқ. public utilities*) хизматҳои коммуналӣ: The rent of the house included all utilities. Ба ичорапулӣ арзиши хамаи хизматҳои коммуналӣ дохил мешуд.

utilise ['ju:tɪlaɪz] *v* истифода кардан аз, мавриди истифода қарор додан.

utmost ['ʌtməʊst] 1. *n* ҳадди аксар, мунтаҳой: He tried his utmost to succeed. Барои ба мақсад расидан то ҳадди аксар кӯшиш мекард.

2. *a* катъӣ, охири, бештарин: They had the utmost respect for him. Ойхо нисбаги вай эҳтироми бештарин доштанд.

utter I ['ʌtə] *a* нурра, мутлақ, ба ҳадди аксар, чамъан, ҳадди олий: He found himself in utter darkness. Вай худро дар торикии мутлақ ёфт.

utter II ['ʌtə] *v* гуфтан, адо кардан. ба забон овардан: He did not utter a word. Вай калимае ба забон наовард.

utterly ['ʌtəli] *adv* гайриоддӣ, чамъан, мутлақан.

Uzbek ['uzbek] 1. *n* ўзбек;

2. *a* ўзбекӣ, забони ўзбекӣ.

Uzbekistan [ˌuzbekɪ'stɑ:n] *n* Ўзбекистон.

~ * ~

V V

vacancy ['veɪkənsɪ] *n* (*pl* vacancies)

1) холигӣ, фазо, ковокӣ: He stared into vacancy. Вай ба ковокӣ нигоҳ мекард. 2) ҷои холий: There were some vacancies in the hotel. Дар меҳмонхона якчанд ҷои холий буд. 3) вазифаи холий: There is a vacancy in their office. Дар идораашон вазифае холий аст.

vacant ['veɪkənt] *a* холий, ишғолнашуда, бекор: a vacant seat ҷои холий (*дар театр ва ғ.*): a vacant position вазифаи холий, ҷои кори холий; vacant hours соати бекорӣ ё фароғат.

vacation [və'keɪʃn] *n* 1) таътил, осудагӣ; *амер.* истироҳат, фарогат аз кор; 2) руҳеатӣ, руҳсатии меҳнатӣ.

vaccinate ['væksineɪt] *v* ваксин гузарондан, дору гузарондан.

vacuum ['vækjuəm] *v* вакуум; холигӣ. *чоӣ* беҳаво, халовъ.

vacuum cleaner ['vækjuəmkli:nə] *n* чорӯби баркӣ, чангтозакунак.

vacuum flask ['vækjuəmfla:sk] *n* термос, зарф барои нигоҳ доштани гармӣ ё сардӣ.

vague [veɪg] *a* номаълум, номуайян, норавшан, хира.

vain [veɪn] *a* 1) бефоида, беҳуда, ботил; 2) холи: *vain promises* ваъдаҳои холи; 3) мағрур, худбин, худписанд: *She is such a vain person.* Вай шаҳси хеле мағрур аст. *in vain* кӯшишҳои беҳуда, беҳуда, бефоида.

valentine ['væləntaɪn] *n* маҳбуба, маҳбуб; маъшука, маъшук, дилбар.

Valentine Day рӯзи ошиқон, рӯзи дилдодагон (14 феврал).

valid ['vælɪd] *a* 1) дорои эътибор: *This ticket is not valid.* Ин билет эътибор надорад. 2) қавӣ, нерӯманд: *valid objections* эътирозоти қавӣ.

validity ['vælɪdɪtɪ] *n* асоснок, боасос.

valley ['væli] *n* дара, водӣ, миёнакӯх.

valuable ['væljuəblɪ] 1. *n pl* ҷавохирот, ҷизҳои қимат: *She locked up her valuables.* Хонум ҷавохироташро кулф кард.

2. *a* боарзиш, қиматнок, арзанда, судманд, гаронбаҳо: *He made a valuable suggestion.* Вай пешниҳоди судманд кард.

value ['vælju:] 1. *n* 1) аҳамият, арзиш, қимат: *This book will be of great value to him.* Ин китоб барои вай арзиши баланд хоҳад дошт. 2) нарх, арзиш: *What is the value of this house?*

Нархи хона ҷӣ қадар аст?
to take sth at face value ҷӣ зари холис қабул пиндоштан;

2. *v* баҳо гузоштан, кардан: *I value his opinion very much.* Ман фикрашро баланд арзёнам.

valve [vælv] *n* 1) клапан; *рича*: a safety valve даричаи амнӣ; 2) ҷароғ, лампа: an amplifying lamp лампаи қувватдиҳандаи радиопеширо.

van [væn] *n* 1) фургон, автотрактор, боркаши капладор: a furniture van фургон барои ашё; 2) вагон: a mail van катор барои почта.

vandal ['vændəl] *a* маҷ. дӯшман, илму санъат; ваҳшӣ.

vandalism ['vændəlɪzɪm] *n* дӯшманӣ, бо илм ва ҳунар, ваҳшигарӣ, лизм.

vanguard ['væŋɡɑ:d] *n* ҷаҳонпешлашкар, пештоз.

vanish ['væniʃ] *v* нопадид гайб задан; нопадид кардан, кардан.

vanity ['vænətɪ] *n* шӯҳратсӯйӣ, гурур, такаббур, мағрурӣ.

vapour, *амер.* vapor ['veɪpə] *n* (шак. *m. meояд*) бухор, буг, буғ.

variable ['væəriəblɪ] *a* тағйирбар, беқарор, қобили тағйир; *n* variable cost қимати тағйирбар.

variation [,væəri'eɪʃn] *n* тағйири ҷизе, дигаргунӣ, тағйир.

varied ['væəriəd] 1. *past va* vary: *Opinions on that matter varied.* Ақидаҳо оиди ин масъала ёфтанд.

2. *a* гуногун, мухталиф, ранг: *varied in form* мухталиф.

varies ['væəriəz] *ниг.* vary.

variety [və'raɪətɪ] *n* (*pl* varieties) гуногунӣ: for the sake of variety гуногунӣ; 2) навъ: a new variety

wheat навъи тозаи гандум; 3) мухталиф, як қатор: for a variety of reasons бо сабабҳои мухталиф.

variety show [və'raɪətɪʃou] *n*
намоиши эстрадӣ, варите.

various [vɛəriəs] *a* ҳар хел, ҳар гуна, гуногун, мухталиф, чандто, чандин, ҷуро-ҷур.

varnish ['vɑ:nɪʃ] *1. n* лок, ранг, равғани чило: nail varnish локи нохун; *мач.* чило: The old table lost its varnish. Мизи кӯҳна чилоашро гум кардааст.

2. v 1) лок кардан, равғани чило задан; 2) чило додан, сайкал додан.

vary ['vɛəri] *v* (**varies; varied**) табдил ёфтан, тағйир додан, иваз кардан, дигаргун кардан.

vase [va:z] *n* зарф, гулдон.
vast [va:st] *a* васеъ; пахновар, бузург, азим: a vast field саҳрои азим.

Vatican ['vætɪkən] *n* Ватикан.

vault I [vɔ:lt] *n* тоқ, гунбад: the vault of a church гунбади калисо.

vault II [vɔ:lt] *v* паридан, частан: He vaulted over the fence. Вай аз болаи девор парид.

V-Day ['vi:deɪ] *n* кӯтоҳ аз **Victory Day** Рӯзи Ғалаба, Рӯзи пирӯзӣ.

veal [vi:l] *n* гӯшти ғӯсола, ғӯсола; гизои гӯшти ғӯсола.

vegetable ['vedʒɪtəbl̩] *1. n* гиёҳ, алаф, сабзавот: They grow their own vegetables in the garden. Дар боғи худ онҳо сабзавоти худӣ мекоранд.

2. a наботот: the vegetable king олами наботот.

vehicle ['vi:kl̩] *n* воситаи нақлиёт.

veil [veil] *1. n* парда; никоб, хичоб, ҷодар: the veil of silence пардаи оромӣ;

2. v бо парда пӯшондан; *мач.* пинҳон кардан: to veil one's hostility бадбинии худро пинҳон кардан;
under the veil of дар пардаи, дар лифофаи;

beyond the veil пас аз марг.

vein [veɪn] *n* 1) вена, рағи ворид; сиёҳраг: veins convey blood to the heart тавассути рағи варид хун ба дил дода мешавад. 2) *мач.* рағ, пай а vein of gold рағи маъдани тилло; 3) рӯҳия, димоғ; тамоилоти шахсӣ: in a merry vein дар рӯҳияи хурсандӣ.

velocity [vɪ'ləsɪtɪ] *n* суръат.

velvet ['velvɪt] *1. n* махмал;

2. a махмалӣ.

Venezuela [,venɛ'zweɪlə] *n* Венесуэла.

venge [vendʒ] *n* интиком гирифтан.

vengeance ['vendʒəns] *n* интиком, кина.

Venice ['venɪs] *n* ита. Венетсия.

ventilation [,ventɪ'leɪʃn] *n* таҷдиди ҳаво, ҳаводихӣ, тозакунии ҳаво.

venture ['ventʃə] *1. n* икдоми хатарнок, икдом ба кори мухотираомез (*хатарнок*): He has been lucky in most ventures. Дар аксарии корҳои хатарнок голиб буд.

2. v ба кори хатарнок икдом кардан, таваккал кардан, часорат варзидан: The boy ventured into the cave. Писарбача часорат карда ба ғор даромад.

Venus ['vi:nəs] *n* Зӯҳра (*сайёра*).

veranda(h) [və'rændə] *n* айвон.

verb [vɜ:b] *n* феъл.

verdict ['vɜ:dɪkt] *n* қазоват, назар ҷафо, қарор.

verge [vɜ:dʒ] *1. n* 1) канор, лаб: the verge of forest канори ҷангал; 2) ҳад, ҳудуд, дам: on the verge of war дар дами ҷанг;

2. v шабоҳат доштан, наздик будан (*on/upon - ба*): His strange behaviour verged on insanity. Рафтори аҷоибӣ вай ба девонагӣ шабоҳат дошт.

verify ['verɪfaɪ] *v* (**verifies; verified**)
1) санчидан: We must verify this statement. Мо бояд ин изҳоротро санҷем. 2) собит кардан, тасдиқ кардан: The storm prediction was

verified in every detail. Пешгӯии омадани тӯфон пурра тасдиқ гардид.

verse [və:s] *n* 1) (бо ф. шакл. т. истифода мегардад) шеър, назм: a drama in verse Ҷоҷиан назмӣ; 2) банд, китъа, оят: a poem of five verses шеъри аз панҷ банд иборат буда.

version [ˈvɜ:ʃn] *n* намуд, шакл, тафсир, тарҷума, тағйири шакл ё хусусият.

versus [ˈvɜ:səs] *prep* дар муқобили, бар зидди, дар баробари.

vertical [ˈvɜ:tɪkəl] *a* вертикалӣ, амудӣ, шокулӣ.

very [ˈveri] 1. *a* the/that very худи он, ҳамон, айнан: He was the very man I wanted to see. Вай худи он шахсе буд, ки ман дидан мехостам. At that very moment the phone rang. Айнан дар ҳамон замон телефон занг зад.

2. *adv* 1) бисёр, хеле, басе, чандон: It is not very far from here. Ин маҳал аз ин ҷо бисёр дур нест. 2) зиёд: I'm very much afraid that he will be late. Бисёр метарсам, ки дер мекунад. I liked the book very much. Китоб ба ман хеле бисёр маъқул шуд.

very much хеле бисёр: She works very much. Вай хеле бисёр кор мекунад

vessel [ˈvesl] *n* 1) зарф; рағ: a measuring vessel зарфи ченкунӣ; blood vessels рағҳои хунгузар; 2) киштӣ: a fishing vessel киштии мохидорӣ.

vest [vest] *n* 1) либоси тағ, майка: After he finished the race his vest was wet through. Пас аз давидан либоси тағаш пурра тар шуд. 2) амер. камзӯлча: He was wearing a red vest under his coat. Аз тағи пирӯҳанаш камзӯлча пӯшида буд.

veteran [ˈvetərən] *n* собикадор; собик иштирокчии ҷанг.

veto [ˈvi:təu] 1. *n* рад, манъ, раъйи муҳолиф: to put a veto on the resolution ба қарор рад гузоштан;

2. *v* рад қардан, раъй додан, овози муҳолиф додан a bill конунро рад қардан.

vex [veks] *v* озурдан, қардан, захмат додан.

via [ˈvaɪə] *prep* аз роҳи, ба Лондон аз тариқи Париж карданд.

vibrate [vaɪˈbreɪt] *v* ҷунбиш

зидан, тақон хӯрдан, ларзондан
vice [vaɪs] *n* гуноҳ, ғасб, ғучур, айб, нуқс, бадӣ.

vice- [vaɪs] *pref* ҷониши намоянда, коим мақом: vice-president; vice-chairman би раис.

vice versa [ˌvaɪsɪˈvɜ:sə] *adv* акс, баръакс: to translate from English into Tajik and vice versa аз англисӣ ба тоҷикӣ ва тарҷума қардан.

vicinity [ˈvɪsɪnɪtɪ] *n* (pl vicinities) наздиқӣ, ҳамсоғӣ: We live in the vicinity of the school. Мо дар ҳамсоғии мактаб зиндагӣ мекунем. 2) гирду атроф: There are several villages in the vicinity. Дар гирду атрофи ҷанд боғҳои истироҳатӣ ҷараён ранд.

vicious [ˈviʃəs] *a* 1) бадкор, фосид, шарирона: a vicious liar шарирона; a vicious circle мантиқӣ, вазъияти беилтимо бадҳоҳона, бадкина: vicious arguments тӯҳмати бадҳоҳона.

victim [ˈvɪktɪm] *n* қурбонӣ, ҳадаф, талафот: He fell victim to his ambition. Қурбонии ҷоҳталафот шуд.

victor [ˈvɪktə] *n* пирӯз, фотимадор
victorious [vɪkˈtɔ:riəs] *a* ғалба музаффар.

victory [ˈvɪktəri] *n* (pl victories) ғалаба, зафар, пирӯзӣ, фатх

videotape [ˌvɪdiəuteɪp] *n* видео.

Vienna [vi'ɛnə] *n* и. Вена.
Vietnam ['vjet'næm] *n* Ветнам.
Vietnamese ['vjetnə'mi:z] 1. *n*.
 ветнамӣ; ахли Ветнам;
 2. *a* ветнамӣ, забони ветнамӣ.
view [vju:] 1. *n* 1) назар, манзара:
 You have a beautiful view from this window. Аз тирезаи шумо манзараи зебо менамояд. 2) чашмас; доираи назар: He was in full view of the crowd. Вай дар доираи назари тамоми ҷамъият буд. 3) ақида, дид, назар: They exchanged views on the subject. Онди ин масъала мубодилаи ақида карданд.
 in my view ба назари ман;
 in view of назар ба, бо дарназардошти;
 to come into view пайдо шудан;
 2. *v* дидан, аз назар гузарондан, нигаристан, бозрасӣ кардан, мавриди назар қарор додан, баррасӣ кардан: They viewed the paintings with pleasure. Онҳо расмҳоро бо қаноатмандӣ аз назар мегузаронданд.
 to view favourably бо назари мусоид нигаристан.
viewpoint ['vju:pɔɪnt] *n* нуктаи назар.
vigilance ['vidʒɪləns] *n* хушёрӣ, бехобӣ, мувозибат, чолокӣ, эҳтиёт.
vigilant ['vidʒɪlənt] *a* хушёр, бедор, ӯшбазанг, хассос, дақиқу мувозиб.
vigorous ['vigərəs] *a* пурзӯр, ҷерӯманд, кавӣ.
vigour, *amer.* **vigor** ['vigə] *n* қудрат, ҷерӯ, энергия, шиддат, зӯрмандӣ, қувват.
vile [vaɪl] *a* паст, фосид, бадахлок, шармовар, беарзиш.
village ['vɪlɪdʒ] *n* деҳа, кишлок, деҳкада, русто, қария.
villager ['vɪlɪdʒə] *n* деҳотӣ, кишлоқӣ, рустой, ахли деҳа.
villain ['vɪlən] *n* нокас, одами паст, шарир бадзот, паст, бадкор.

vine [vaɪn] *n* ток, ангур.
vinegar ['vɪnɪgə] *n* сирко; неш; маҷ. сухани тунд ва зишт.
violate ['vaɪəleɪt] *v* вайрон кардан, қонуншиканӣ кардан, паймоншиканӣ кардан.
violation [ˌvaɪə'leɪʃn] *n* вайронкунӣ, паймоншиканӣ, қонуншиканӣ.
violence ['vaɪələns] *n* 1) тундӣ, сахтӣ, шиддат, зӯрӣ, ғасб: The wind blew with great violence. Шамол бо қувваи шадид мевазид. 2) амали зӯрӣ, зӯрварӣ, фишор: The police used violence. Полис амали зӯрӣ истифода бурд.
violent ['vaɪələnt] *a* 1) сахт, шадид, ҷобир: a violent explosion тарқиши сахт; violent efforts кӯшишҳои шадид; 2) маҷбурӣ, зӯрварона, ғайритабӣ: He died a violent death. Ӯро катл карданд/куштанд.
violet ['vaɪələɪt] 1. *n* бунафша: They were picking violets in the forest. Онҳо дар ҷангал гули бунафша ҷамъ мекарданд.
 2. *a* бунафш, бунафшранг: She wore a violet dress. Вай куртаи бунафш мепӯшид.
violin [ˌvaɪə'laɪn] *n* виолин, ғижжак: the first violin виолини якум; маҷ. шаҳси бонуфуз.
violinist [ˌvaɪə'laɪnɪst] *n* виолиннавоз.
VIP [vi:ɑɪpɪ:] = **very important person** шаҳси муҳим, шаҳси расмӣ.
virgin ['vɜ:dʒɪn] *a* бокира, дастноҳӯрда, покдоман, духтари бокира, духтари хонадорнашуда;
virgin land(s) заминҳои навқорам.
virtually ['vɜ:tʃuəli] *adv* воқеъан, амалан.
virtue ['vɜ:tʃu:] *n* 1) покдоманӣ, некӯӣ, некӯкорӣ, неққирдорӣ; 2) фазилат, хубӣ, бартарӣ, сифати хуб: Your plan has the virtue of being practical. Бартариҳои нақшаи шумо дар ҳусу-сияти амалӣ доштани он мебошад.

viscosity [vis'kɔsɪtɪ] *n* часпандагй, часпнокй, ёзандагй.

visibility [ˌvɪzɪ'bɪlɪtɪ] *n* намоёнй, паидорй, кобилияти дид.

visible [ˈvɪzəblɪ] *a* хувайдо, намурор, ошкор, пайдо, маълум. паидор, намоён, дидашуданй.

visibly [ˈvɪzəblɪ] *adv* хеле, як кадар, анча; намоён, ошкоро.

vision [ˈvɪʒn] *n* 1) дид, биной, би-ниш, чашм: His vision is very poor. Вай чашмони хира дорад. 2) пешбинй; фаросат. басират, нуктасанчй: He is a man of great vision. Вай кудрати бузургй пешбинй кардан дорад.

visit [ˈvɪzɪt] 1. *n* боздид: He arrived on an official visit. Вай барои боздиди расмй омад.

to be on a visit боздид кардан, мехмон будан, ташриф овардан;

to pay a visit to sb боздид кардан, ташриф овардан;

2. *v* дидан кардан аз, зиёрат кардан, боздид кардан: They were going to visit their relatives. Онхо ба зиёрати хешу таборашон рафтани буданд.

We are on visiting terms. Мо бо хам омаду рафт дорем.

visitor [ˈvɪzɪtə] *n* мехмон.

visual [ˈvɪʒuəl] *a* диданй; аёнй: visual aids воситаҳои аёнй.

vital [ˈvaɪtəl] *a* хаётй, зарур, мухим, хеле лозим ва мухим.

vitality [vaɪ'tælɪtɪ] *n* кобилияти зист, хосияти хаётй, кудрати хаётй, нерӯи зиндагй.

vivid [ˈvɪvɪd] *a* равшан, возех, зинда, дурахшон.

vocabular [və'kæbjulə] *a* забонй, шифохй, лафзй; калима ба калима, тахтуллафзй.

vocabulary [və'kæbjuləri] *n* (*pl* vocabularies) 1) лугат, маҷмӯаи лугати як забон: There is a vocabulary in the back of our English textbook. Дар

охири китоби дарсии мо лугат захираи лугавӣ: Reading will enlarge your vocabulary. Хониши лугавии шуморо зиёд мекунад.

vocation [vəu'keɪʃn] *n* 1) вocation (for - ба): She has a vocation for teaching. Вай ба таълим муаллимй дорад. 2) кор, шуғл, пеша: He has made his vocation in medicine. Вай касби духтуриро кардааст.

vocational [vəu'keɪʃnəl] *a* vocational training таълимоти касбӣ.

voice [vɔɪs] 1. *n* 1) овоз, сӯз: They could hear the children's voices from the garden. Аз бог садои шумонида мешуд. 2) тарз (*gram*) of the active/passive voice таърифи ил/мафъул;

2. *v* изҳор кардан, баён кардан: They voiced their protest. Онҳо роз баён карданд.

void [vɔɪd] *a* 1) пуч, холӣ, void space холигй, вакуум, ботил, безътибор (*of sth* - аз чизе): The words were void of meaning. Сӯзҳои вай ботил буданд.

2. *v* ботил кардан, пуч кардан, эътибор сокид кардан, хориҷ кардан берун кардан.

volcano [vɒl'keɪnəu] *n* вулкан, оташфишон.

volleyball [ˈvɒlibɔ:l] *n* волейбол.

voltage [ˈvɒltɪdʒ] *n* шидати ҷор (*воҳиди ченаки барқ*).

volume [ˈvɒlju:m] *n* 1) ҷилди Dickens' works in 24 volumes. Мунтахаби Диккенс дар 24 ҷилди хачм, андоза, микдор: the volume of water in a tank микдори об дар танк.

voluntary [ˈvɒləntərɪ] *a* ихтиёрий.

volunteer [ˌvɒlən'tɪə] 1. *n* He joined the volunteers. Ӯ ба гурӯҳи ихтиёриён дохил шуд.

2. *v* ихтиёр кардан, қарор кардан: Two men volunteered.

teered to search for the missing climber.
 Ду нафар ба кофтукови кӯхнаварди
 гумшуда ихтиёр карданд.

vote [vəʊt] 1. *n* 1) раъй, овоз: a secret vote раъйи пинхонӣ; 2) овоз: to cast a vote овоз додан, раъй додан; to give one's vote for sb барои касе раъй додан; 3) изҳор: to give a vote of no confidence изҳори нобоварӣ кардан;

2. *v* раъй додан, овоз додан (*for/against* – ба тарафдорӣ/ ба муқобили): They voted against the proposal. Онҳо ба муқобили пешниҳод овоз доданд.

voter ['vəʊtə] *n* райдиханда (*касе ки раъй медиҳад*), овоздиханда, интиҳобкунанда.

voting ['vəʊtɪŋ] 1. *pres. p. az vote 2.*: They are voting to elect a new president. Онҳо барои интиҳоби президенти нав раъй медиҳанд.

2. *n* раъйдихӣ, овоздихӣ: Many people took part in the voting. Одамони зиёд дар раъйдихӣ иштирок карданд.

vow [vaʊ] 1. *n* нидо, паймон, аҳд, кавл, шарт: a vow of silence аҳди хомӯшӣ;

2. *v* нидо кардан, ваъда кардан, кавл додан, аҳд кардан: to vow loyalty to sb ба касе кавли вафодорӣ додан.

vowel ['vaʊəl] *n* харфи садонок; овози садонок.

voyage ['vɔɪdʒ] *n* сафари баҳрӣ.

vulgar ['vʌlgə] *a* авомона, паст, дағалона, дурушт.

vulnerable ['vʌlnərəbl] *a* захмдор, захмхӯрд, захмпазир, осебпазир, лаккабардор, дар марзи хатар, муносиб барои ҳамлаоварӣ.

~ * ~

W

wade [weɪd] *v* убур кардан; бо сахтӣ рафтан, бо азоб рафтан, дунбол кардан.

wag [wæɡ] *v* (*wagged; wagging*) чунбондан, такон додан, такон хӯрдан, чунбилан.

wage I [weɪdʒ] *v* чанг бардоштан; гузарондан (*маърака*): to wage a campaign against nuclear weapons маъракаи зидди яроки ядрой гузарондан.

wage II [weɪdʒ] *n pl* музд, дастмузд, музди мехнат, музди кор: to strike for higher wages барои музди мехнати зиёдтар корпартой кардан; a wage claim даъвои зиёд кардани музди мехнат.

waggon, *амер. wagon* ['wæɡən] *n* 1) вагон, ароба, боркаш, чорчарха: The waggon was filled with stones. Ароба аз санг пур карда шуда буд. 2) вағони роҳи оҳан: a timber waggon вағон барои кашидани чӯбу тахта.

wail [weɪl] 1. *n* гиря, фиғону зорӣ: wails of the children гиряи сахти кӯдакон; a wail of the wind вижжоси шамол;

2. *v* нола кардан, зорӣ кардан, сахт гиря кардан: The baby wailed. Кӯдак сахт гиря мекард.

waist [weɪst] *n* миён, камар.

waistcoat ['weɪskəʊt] *n* камзулча.

wait [weɪt] 1. *n* интизорӣ: He had a long wait at the doctor's office. Дар қабулгоҳи духтур интизории дароз кашид.

2. *v* интизорӣ кашидан, интизор шудан, маътал шудан, нигоҳ кардан, мунтазир шудан (*for sb/sth* – *касепро/чизеро*): How long have you been waiting for me? Чанд вақт маро мунтазир будед?

wait-and-see ['waitənsi:] *n*
фурсатпой.

waiter ['waitə] *n* пешхизмат.

waitress ['waitris] *n* пешхизматзан.

wake [weɪk] *v* (**woke, waked; woken, waked**) 1) бедор шудан (*инч. wake up*): She usually wakes early. Одатан барвакт бедор мешавад. 2) бедор кардан (*инч. wake up*): They woke him up early. Онҳо вайро барвакт бедор карданд.

waken ['weɪkn] *v* бедор кардан, бедор шудан.

Wales [weɪlz] *n* Уэлс.

walk [wɔ:k] 1. *n* 1) роҳ, роҳгардӣ: The village was an hour's walk from us. Деха дар масофаи як соат роҳ аз мо ҷойгир шуда буд. 2) сайру гашт: They had a short walk. Онҳо сайру гашти кӯтоҳ карданд. 3) рафтор, гашт, равиш: She recognized him at once by his walk. Хонум вайро аз гашташ шинохт.

to go for a walk, to take a walk кадам задан, гардиш кардан;

walk of life ваъзи иҷтимоӣ; касбу кор: people from all walks of life намоёндохои касбу кори мухталиф;

2. *v* 1) роҳ рафтан, гом задан, пиёда рафтан: They walked along the road. Онҳо кал-кади роҳ мерафтанд. 2) сайру гашт кардан: They liked to walk in the park. Онҳо дар бот сайру гашт карданро дӯст медоштанд.

walk-out ['wɔ:k,aut] *n* 1) корпартоӣ: a nationwide walk-out корпартоии умумӣ; 2) кореро ногаҳои тарк кардан (*ба унвои эътироз ва муҳолифат*);

walk over зери по кардан, аҳамият надодан ба;

walk through кореро сарсарӣ анҷом додан.

wall [wɔ:l] *n* девор, хисор;

Wall Street Уолл-Стрит (*хиёбон дар Нью-Йорк, ки банкҳои ва бозорҳои молиявӣ дар он ҷо ҷойгир шудаанд*); маҷ. маркази сармояи молиявӣ

wallet ['wɒlɪt] *n* киса, ҳамён

чармини махсуси пул; гилоф, ҷа

wallpaper ['wɔ:lpeɪpə] *n* (бо *o*)
m. меояд когази деворӣ, когаз
дор ё накшин, ки ба девори
часпонда мешавад, гул
рӯзномаи деворӣ.

walnut ['wɔ:lnʌt] *n* да
чормағз

wand [wɒnd] *n* асо, гурз,
мизона, ҷӯби чодугарӣ; асои
натӣ.

wander ['wɒndə] *v* саргард
дан/ шудан, овора будан, гу
шудан, овора кардан.

want [wɒnt] 1. *v* камӣ, ни
Your work shows want of care.
шумо нишон медиҳад, ки ба о
аҳамият медед. 2) *pl* ниёзм
эҳтиёҷ, сахтӣ, тангӣ: His want
very simple. Эҳтиёҷоти вай хеле
аст.

to/from want of аз нарсидани;

to be in want of sth эҳтиёҷ до
ниёзманд будан ба чизе;

to be/live in want бо зарурат зин
кардан;

2. *v* 1) хостан: Do you want I
come? Меҳоҳед, ки биёяд? I want
breads, please. Лутфан ба ман
нон диҳед. 2) лозим доштан, за
доштан, ниёзманд будан ба:
house wants painting. Хона ни
рангу бор дорад.

Wanted! Ҷустуҷӯ карда ме
(эълон);

There is nothing wanting. Аз чизе
надорем. Қасре надорем. Кам
надорем.

war [wɔ:] *n* ҷанг (*over sth* -
чизе.);

World War Two Ҷанги Дуюми Ҷ
at war дар ҳолати ҷанг: to be a
дар ҳолати ҷанг будан.

warden ['wɔ:dn] *n* сарпа
нозир, ниғаҳбон, қаравул.

wardrobe ['wɔ:dɹəʊb] *n* ҷ
либос, шкаф, кафса, ҷевон.

ware [wɛə] *n* 1) махсулот, маснуот: china ware махсулоти чинӣ; 2) *pl* мол, молиёт: foreign wares молҳои хоричӣ, молҳои воридӣ.

warehouse ['weəhəʊs] *n* анбор.

warfare ['wɔ:feə] *n* ҷанг, задухӯрд, мухориба, амалиёти ҷангӣ.

warlike ['wɔ:lɪk] *a* омодаи ҷанг, ҷангдӯст, ҷангҷӯй, ҷангҷох.

warm [wɔ:m] 1. *a* гарм, маҷ. самимона, қалбӣ: warm weather ҳавои гарм; warm greetings табрикоти қалбӣ;

2. *v* гарм кардан, гарм шудан, (ишқ. **warm up**): They warmed their hands by the fire. Онҳо дастҳояшонро дар гулхан гарм карданд.

warmness [wɔ:mnɪs] *n* гармӣ.

war-monger ['wɔ:mɒŋgə] *n* ҷангҷӯён, оташдихандағони ҷанг.

warmth ['wɔ:mθ] *n* гармӣ, ҳарорат; маҷ. самимият.

warn [wɔ:n] *v* огоҳ кардан, огоҳонидан, хабар додан.

warning ['wɔ:mɪŋ] 1. *pres. p.* аз warn: He signalled to the ship, warning them of the approaching enemy. Вай ба киштии ҷангӣ хабар фиристода, онҳоро аз душмани наздик омадаистода огоҳ кард.

2. *n* огоҳӣ, хабар, таъкид: They paid no attention to his warnings. Онҳо ба огоҳии вай ҳеҷ эътибор намедоданд.

warrant ['wɔrənt] *n* ордер, санаднома, фармон, амри хаттӣ.

warrior ['wɔrɪə] *n* ҷангҷӯ, мубориз.

Warsaw ['wɔ:sɔ:] *n* ш. Варшава.

warship ['wɔ:ʃɪp] *n* киштии ҳарбӣ/ҷангӣ.

wash [wɔʃ] 1. *n* 1) шустушӯ: This floor needs a good wash. Ин фаршро тоза шустан лозим аст. 2) ҷойпӯш, рӯкаш: The wash has not come back from the laundry. Ҷойпӯшро ханӯз аз шустушӯӣ наовардаанд.

2. *v* 1) шустан, пок кардан: Wash your hands before dinner. Пеш аз нахор дастҳоятонро шӯед. 2) шустушӯ кардан: He asked her to wash his shirt. Аз хонум хост, ки куртаашро шуста диҳад.

to wash away шуста бурдан: The road has been washed away. Борон роҳро шуста бурд.

to wash off/out тоза кардан, пок кардан: He could not wash the paint off his hands. Наметавонист рангро аз дастонаш тоза кунад.

to wash up дасту рӯ шустан; зарфҳоро баъд аз гизо шустан: She helped her mother to wash up. Вай ба модараш дар шустани зарфҳо кӯмак расонд.

wash-basin ['wɔʃbeɪsn] *n* дастшӯяк, лагани дастшӯӣ.

Washington ['wɔ:ʃɪŋtən] *n* ш. Вашингтон.

washing-machine ['wɔʃɪŋməʃi:n] *n* мошинаи либосшӯӣ.

wasn't ['wɔznt] *гӯфт.* кӯтоҳ. аз was not.

wasp [wɔsp] *n* занбӯр.

waste [weɪst] 1. *n* 1) талаф, сарфи беҳуда, ифроткорӣ: It was a waste of time. Ин амал сарфи беҳудаи вақт буд. 2) ахлот, партовҳо: There was a lot of waste floating in the dirty river. Дар оби дарё партовҳо зиёд шино мекарданд.

2. *v* сарф кардан, исроф кардан, аз байн рафтан: All his efforts were wasted. Тамоми кӯшишҳояш аз байн рафтанд.

wasteful ['weɪstfʊl] *a* масраф, ифроткор, бефоида.

watch I [wɔʃ] *n* соат (дастӣ ва кассагӣ): It's two o'clock by my watch. Аз рӯи соати ман соат ду шудааст.

watch II [wɔʃtʃ] 1. *n* назорат: a close watch назорати дақиқ;

to be on the watch for интизор шудан; **to keep watch on/over sth/sb** поидан, мушоҳида кардан;

2. v 1) тамошо кардан: They watched the boys playing football. Онҳо футболбозии бачахоро тамошо мекарданд.

to watch television/TV телевизор тамошо кардан; 2) посбонӣ кардан, каровули кардан (*инч. watch over*): The dog watched over the child all night. Саг тамоми шаб кӯдакро посбонӣ кард.

watch out? Эҳтиёт бошед!

watch-dog ['wɒtʃdɒg] *n* саги посбон, саги нигахбон.

watchful ['wɒtʃfʊl] *a* хушёр, бодиккат, бехоб, бедор, гӯшбазан.

watchman ['wɒtʃmən] *n* (*pl watchmen*) каравул, мувозиб, нигахбон.

water ['wɔ:tə] 1. *n* об: He asked for a glass of cold water. Вай як истакон оби хунук пурсид.

by water бо роҳи обӣ ;

2. *a* обӣ: water sports варзиши обӣ;

3. v 1) об додан, обпошӣ кардан, об задан: We must water the garden. Мо бояд боғро об диҳем. 2) нӯшондан, об додан (*ҳайвонот*): They stopped to water the horses. Онҳо барои нӯшондани аспҳо бозистоданд.

spend like water мисли рег харч кардан;

table waters обҳои маъданӣ (*минералӣ*).

water-colour, амер. water-color ['wɔ:təkələ] рангҳои обӣ, акварел.

waterfall ['wɔ:təfɔ:l] *n* шаршара.

watering-can ['wɔ:təriŋkæn] *n* обпош.

watermelon ['wɔ:təmelən] *n* тарбуз.

waterproof ['wɔ:təpru:f] *a* рутубатнопазир, обногузар.

wave [weɪv] 1. *n* 1) хезоб, мавҷ (*инч. маҷ.*): sea waves мавҷҳои баҳр; a wave of strikes мавҷи корпартоӣ; 2) афшонӣ, чунбонӣ, офшондан, чунбондан: She gave him a wave. Хонум ба вай даст афшонд.

2. v 1) алвонҷ задан (*оиди паҷунбидан* (*шоҳҷо*); печида боғромада (*мӯи сар*): They watched flags waving in the breeze. Онҳо парчамҳои нигоҳ мекарданд, ки дар мол алвонҷ мезад. 2) афшондан, хангоми хайру ҳуҷуҷи даст меҷунбонд.

wax [wæks] *n* мум, мумшакл.

way [weɪ] *n* 1) роҳ, чода, сабақ, тарз, тарика, навь: Are you my way? Мо ҳамроҳ меравем? раф, самт: Look this way. Ба ин роҳи нигоҳ кунед. 3) усул, восита, вазъ, роҳ: a way of life тарзи ҳаёт; peaceful way бо роҳи сулҳ; new way working усулҳои нави кор; a way out роҳи хал;

by the way ростӣ, зимнан ;
in one way or another бо ин восита;

in the same way бо ҳуди ҳамин роҳ;
in this way бо ин роҳ;

on the/one's way дар роҳ ба, сари роҳ;
to be/get under way амалӣ кардан, иҷро кардан;

to be/get/stand in the way монеа кардан, шудан;

to get out of the way аз роҳ бардоштан;

to give way тан додан, фуровардан;

to lose one's way роҳро гум кардан, гумроҳ шудан;

we [wi:] *pron* мо.

weak [wi:k] *a* суст, беқувват, ноустувор.

weaken ['wi:kən] v 1) суст кардан, заиф кардан: The illness weakened his heart. Пас аз касалия дилаш заиф шуд. 2) суст шудан: The attacks weakened. Ҳуҷуми дарағуст суст шудааст.

weakness ['wi:knɪs] *n* сустӣ, камқувватӣ.

weal [wi:l] *n* хайр, хушбахтӣ, бахт, осоишӣ; weal and woe хуҷум ва бадбахтӣ.

wealth [welθ] *n* дорой, сарват, мол; кушбахтӣ, саодат.

wealthy ['welθi] *a* (**wealthier**; **wealthiest**) доро, тавонгар, давлатманд, сарватманд, пулдор.

weapon ['wepən] *n* силох, аслиха, ҷарок; маҷ. Васи́ла.

weaponless ['wepənli:s] *a* бесилох, бясарок.

wear [wɛə] **1.** *n* кӯшиш, кӯмак, либос: men's wear либоси мардона;

2. *v* (**were**; **worn**) **1)** пӯшидан, дар бар гирифтан, ба тан кардан: She wears her hair long. Вай мӯйҳои дароз дорад. **2)** дошт додан: This material wears well. Ин матоъ дошти хуб дорад. **3)** кӯхна ва фарсуда шудан (*шич. wear out*); вайрон шудан: Her shoes are worn out. Пойафзолаш кӯхна шудааст. **4)** фарсуда/ хаста кардан, фарсуда шудан: He felt worn out. Худро фарсуда ва хаста ҳис мекард.

to wear out 1) = wear 3).

weariness ['wiəri:nis] *n* фарсудагӣ, хастагӣ.

wearry ['wiəri] **1.** *a* (**wearier**; **weariest**) хаста, монда, касал (*of - аз*): My feet are weary. Поҳоям хаста шудаанд.

2. *v* (**wearies**; **wearied**) хаста кардан, касал кардан, безор будан, хаста шудан, касал шудан: He wearies easily. Вай тез хаста мешавад.

weather ['wede] *n* ҳаво; weather forecast маълумоти обу ҳаво, пешгӯии обу ҳаво;

weave [wi:v] *v* (**wove**; **woven**) бофтан, дуруст кардан, сохтан: They weave beautiful rugs. Онҳо палосҳои зебо мебофтанд.

web [web] *n* тор, нах, порча: a web of lies як ришта дурӯғ.

we'd [wi:d] *гуйфт. кӯтоҳ аз we had, we should, we would.*

wedding ['wediŋ] *n* оини арӯсӣ, тӯй. **silver wedding** чашни биступанҷумин соли хонадоршавӣ; **golden wedding** чашни панҷохумин соли хонадоршавӣ.

diamond wedding чашни шастумин ё ҳафтоду панҷумин соли хонадоршавӣ.

wedge [wedʒ] *n* фона.

Wednesday ['wenzdi:] *n* чоршанбе.

weed [wi:d] **1.** *n* алафи бегона, алафи худрӯ: They were pulling weeds in their vegetable garden. Онҳо дар боғашон алафҳои бегонаро мечиданд.

2. *v* хишова кардан: They are weeding the vegetable garden. Онҳо боғашонро хишова мекунанд.

week [wi:k] *n* ҳафта.

weekday ['wi:kdeɪ] *n* рӯзҳои кори ҳафта.

weekend [,wi:k'end] *n* рӯзҳои истироҳати ҳафта – шанбе ва якшанбе: at the weekend рӯзҳои шабе ва якшанбе.

weekly ['wi:kli] **1.** *n* (*pl* **weeklies**) ҳафтагӣ, ҳафтае як бор; рӯзномаи ҳафтовор: What weeklies do you read? Кадом рӯзномаи ҳафтаворро шумо мутолиа мекунед?

2. *a* ҳарҳафтаина: a weekly report ҳисоботи ҳафтаина.

3. *adv* ҳафтае як маротиба, ҳафта ба ҳафта: He wrote to them weekly. Ҳафтае як маротиба хат менавишт.

weep [wi:p] *v* (**wept**; **wept**) гиря кардан, гиристан, ашк рехтан

weigh [wei] *v* **1)** бар кашидан; маҷ. санчидан: to weigh sugar канд бар кашидан; to weigh one's words суханҳои худро санчидан; **2)** вазн доштан: What do you weigh? Чӣ қадар вазн доред?

weight [weit] *n* **1)** вазн; маҷ. нуфуз, аҳамият, қудрат, нерӯ: a unit of weight чени-вазн; a man of political weight шахси нуфузи сиёсӣ дошта;

2) бор; вазнинӣ, сангинӣ: to lift weight бор бардоштан; the weight of his worries бори ғаму ташвиш;

to lose weight хароб шудан.

weird [wiəd] *a* **1.** гайритабӣ;

2. *n.* сарнавишт, такдир; казо ва кадр

welcome ['welkəm] 1. *n.* хушомад, дурд, пазироиши самимӣ; тахният, хайра макдам, пазироиши гарм: to give a warm welcome хайра макдам кардан;

2. *a* 1) хоста/хонда: a welcome guest меҳмони хонда/хоста, меҳмоне, ки аз омаданаш хурсандем; 2) марҳамат (*дар ҷавоби минаддорӣ*): He thanked me, and I said, "You are welcome." Вай изҳори миннатдорӣ кард ва ман гуфтам: «Марҳамат».

You are welcome. 1) Хуш омадед! Бифармоед.

3. *v* 1) хушомад гуфтан, бо гармӣ ва самимият пазируфтан: The delegation was welcomed by the prime minister. Ҳайати намояндагиро сарвазир хушомад гуфт. 2) меҳмоннавозӣ кардан, тахният гуфтан, дурд гуфтан, хусни истикбол кардан.

welfare ['welfeə] *n* некӯаҳволӣ, мояи саодат ва рафо, хушӣ, осоишӣ, хубӣ, саодат.

well I [wel] *n* чоҳ, чашма: He brought some water from the well. Вай аз чоҳ об овард.

well II [wel] 1. *a* (**better; best**) хуб, тандуруст, солим, мояи тандурустӣ, роҳат, осуда: All is well with her. Вай хуб аст. She is not well today. Вай имрӯз худро нағз ҳис намекунад.

2. *adv* (**better; best**) бисёр хуб: She sings well. Хеле хуб меҳонад.

Well begun is half done. *Зарб.* ~ Огози хуб ними кор аст.

3. *int* (*барои баёни ҳолати ризоият ва тааҷҷуб*): Well, what's your news? Хеле хуб, чӣ хабар овардед?

we'll [wi:l] *гуфт.* кӯтоҳ аз **we shall** *ē we will.*

well-being ['wel'bi:ɪŋ] *n* саломатӣ ва хушбахтӣ, некӯаҳволӣ, осоишӣ, саодат, комёбӣ, муваффақият.

well-known ['wel'nəʊn] *a* машхур, номдор;

You did well. Хуб кор кардед. Кори хуб кардед.

a well wisher одами хайрхоҳ.

well-off [ˌwel'ɔf] *a* пулдор, комёб.

well-to do [ˌwelta'du:] = **well-off**

Welsh [welʃ] *a* уэлсӣ.

went [went] *past* аз **go**.

we're [wiə] *гуфт.* кӯтоҳ. аз **we are**

weren't [wə:nt] *гуфт.* кӯтоҳ. аз **we were not**.

were not.

wept [wept] *past* ва *p. p.* аз **weep**

west [west] 1. *n* гарб, мағриб; тар: in the west дар гарб;

2. *a* гарбӣ: a west wind шарқгарбӣ;

the West End Уэст-Энд (*қисми ғарбии боҳашамати Лондон*);

3. *adv* ба тарафи гарб: His faces west. Хонааш ба тарафи ғарб нигоҳ мекунад.

western ['westən] *a* гарбӣ.

Westminster ['westmɪnstə] *n* минстер (*ноҳияи марказии Лондон*). Парламенти Британия Кабир.

westward(s) ['westwəd(z)] *adv* ба тарафи гарб, ба тарафи мағриб.

wet [wet] 1. *a* (**wetter; wettest**) 1) намнок: wet clothes либоси тарш; 2) боронӣ: a wet day рӯзи боронӣ;

to get wet тар шудан;

2. *v* (**wetted, wet; wetted, wet; p. p. wetting**) тар кардан, намнок кардан: Don't wet your feet. Пойҳоятонро накунед.

whale [weɪl] *n* наханг, тимсоҳ.

what [wət] *pron* 1) Чӣ? Ка? What else did he say? Боз чӣ гуна чӣ гуна, чӣ хел, чӣ навъ, чӣ маъна? хар чи, он чи, чӣ андоза; маҷ. чӣ гуна? чӣ тавр? ба чӣ андоза? дараҷа? What animal is that? Чӣ гуна ҳайвоне аст?

Come what may! Хар чӣ бодо бошад. **What about you?** Шумо чӣ? Шуммо чӣ?

what about...? дар бораи (касе, чӣ) чӣ?

what for? барои чӣ, чаро?

what if...? чй мешуд агар...?

(What is that to you?) Ба шумо чй дахл дорад?

what not ва аз ин қабил, ва монанди он, ва амсоли он: milk, meat and what not шир, гӯшт ва амсоли он.

whatever [wət'evə] 1. *a* ҳар чй, он чй, ҳар он чй: Take whatever books you want. Ҳар он китобе, ки мехоҳед, гиред.

2. *pron* 1) ҳар чй, ҳар он чй: You're right whatever others may say. Ҳар чй дигарон нагӯянд, суханони шумо дуруст аст. 2) (*дар ҷум. инкорӣ.*) асло, ба ҳеч вача, ҳеч гуна: I can see nothing whatever. Ман асло ҳеч чиз намебинам.

whatsoever [wɒtsəu'evə] *a* ба ҳеч вачх, абадан, ҳеч гуна; ҳар қадар, ҳар чй, он чй, ҳар он чй, ҳар чй ки.

wheat [wi:t] *n* гандум.

wheel [wi:l] 1. *n* 1) чарх: a front/rear wheel чархи пеш/ақиб; 2) рул (*инч. steering-wheel*): I am tired; will you take the wheel? Ман монда шудам, лутфан рулро мегиред?

2. *v* чархондан, чарх занондан, давр гардондан: She wheeled the baby around the park. Вай кӯдакро дар атрофи боғ давр мегардонд.

wheelbarrow ['wi:lbrəʊ] *n* чархи дастӣ, аробача.

when [wen] *adv* 1. кай, чй вақт, чй ҳангом;

2. *conj.* вақте ки, ҳангоме ки, мавқеи ки, дар вақте ки, замоне ки, давроне ки.

whenever [wen'evə] *conj* ҳар замоне ки, ҳар гоҳе ки, ҳангоме ки, дар ҳар мавқеи ки, дар ҳар замон, ки.

where [weə] *adv* кучо, дар кучо, ба кучо, дар кадом маҳал, дар чй мавқеият, ҳар ҷое ки, ҳар кучо ки, ҷое ки, он ҷо ки, сарфи назар аз ҷое ки, бидуни таваҷҷӯҳ, ба ҷое ки.

whereas [weə'æz] *conj* назар ба ин, ки; бо дар назар гирифтани ин, ки; бо дарназардошти, аз он ҷо ки, чун.

wherever [weə'evə] *conj* ҳар замоне, ки, ҳар гоҳе ки, ҳангоме ки, дар ҳар мавқеи ки, дар ҳар замон, ки.

whether ['weðə] *conj* оё, ё, чй, кй: He did not know whether they would come. Намедонист оё онҳо меоянд.

whether or no, whether or not ба ҳар ҳол, дар ҳар ҳол, ба ҳар ғурат, чй бихоҳӣ, чй нахоҳӣ: whether you want it or not чй хоҳед чй нахоҳед.

which [wɪtʃ] *pron* 1) ки, кадом: He returned the book which he had borrowed. Вай китобҳои гирифтаашро баргардонд. Which book would you like? Кадом китобро мехоҳед? 2) чй, ки: Which do you prefer, tea or coffee? Чй мехоҳед, чой ё қахва? They moved the fallen tree, which took a long time. Онҳо дарахти галтидаро, ки вақти зиёдеро гирифт, яктараф кашиданд.

which of кадоме аз: Which of them did it? Кадоме аз онҳо ин корро кардааст?

whichever [wɪtʃ'evə] *conj* (*инч. whatsoever*) ҳар кадоме ки, ҳар яке ки.

while [waɪl] 1. *n* мӯҳлат, вақт: He kept us waiting a long while. Ё моро мӯҳлати зиёд интизор кард.

for a while ба муддате, дар вақти.

in a little while ба зудӣ;

once in a while гоҳ-гоҳ, баъзан, ҳар сари чанд, аҳён-аҳён;

2. *conj* ҳангоме ки, ҳол он ки, модоме ки, дар зимни ин ки: While in London he studied music. Ҳангоми дар Лондон будан вай мусиқӣ омӯхт.

whine [waɪn] *n* 1. нола, фиғон;

2. *v* нолидан, нола кардан, бо нола гуфтан.

whip [wɪp] 1. *n* қамчин, тозиёна, шаллоқ: He urged the horse on with a whip. Вай аспро бо қамчин давонд.

2. *v* (**whipped; whipping**) тозиёна, задан, қамчин задан; шаллоқ задан; маҷ. задан, шаррос задан. The rain was whipping the window-panes. Борон ба тиреза мезад.

whirl [wɜ:l] 1. *n* гардиш, чархзанӣ; тундбод: a whirl of dust тундбоди чанг;

2. *v* чархонидан, чарх додан, чархидан, чарх хурдан: The leaves whirled in the wind. Шамол баргхоро мечархонд.

whirlwind ['wɜ:lwind] *n* гардбод, тўфон.

whiskers ['wɪskəz] *n* риши бари рўй.

whisper ['wɪspə] 1. *n* пичиррос, пичир-пичир: The teacher heard whisperers from the back of the classroom. Муаллим аз тарафи акиби синф садои пичиррос шунид.

in a whisper, in whispers пичиррос задан, гап задан;

2. *v* беҳи гўш гап задан, пич-пич кардан: Don't whisper, speak up! Беҳи гўш гап назанед, баланд гап занед!

whistle ['wɪsl] 1. *n* 1) хуштак (овоз): The dog came when he heard my whistle. Саг хуштакро шунида омад. 2) хуштак: The referee blew his whistle to signal the end of the game. Довар хуштак кашида аз охири бозӣ хабар кард.

2. *v* хуштак кашидан: The policeman whistled for the traffic to stop. Полис хуштак кашид то нақлиёт бозистад.

white [waɪt] 1. *n* 1) ранги сафед, сапед, сафедӣ: They painted the house white. Онҳо хонаро ранги сафед карданд. 2) сафедпӯст: three blacks and two whites се сиёхпӯст ва ду сафедпӯст; 3) сафедӣ: the whites of two eggs сафедии ду тухм;

2. *a* 1) сафед: a white dress куртаи сафед; 2) хира: She was as white as a sheet. Рангаш мисли чодир хира буд. **the White House** Қасри Сафед (ҷои нишасти презеденти ИМА); маҷ. ҳукумати ИМА.

whitewash ['waɪtwɔʃ] *v* сафед кардан, низ маҷ. ҳақ баровардан.

who [hu:] *pron* 1) кӣ: Who is speaking? Кӣ гап мезанад? 2) кӣ, кадом: The girl who is speaking is my best friend. Духтаре, ки гап мезанад, дӯсти бехтаринам мебошад.

whoever [hu:'evə] *pron* ҳар он ки, ҳар он кас, ҳар касе, ки.

whole [həʊl] *a* тамом, бутун саросар, кул;

as a whole, on the whole бо куллий, умуман, куллан;

three whole years се соли пурра;

the whole world тамоми дунё;

with one's whole heart бо тамоми қалбан, самимона.

wholesale ['həʊlseɪl] *n* умдафурӯш, савдои яклухт; умдафурӯш;

a wholesale slaughter қатли ом.

wholesome ['həʊlsəm] *a* хушсолим; солим ва беҳатар, фоидабахш.

wholly ['həʊli] *adv* комилан, чамъан, тамоман.

whom [hu:m] *pron* ба касе, чӣ касеро; касе ки.

whose [hu:z] *pron* аз они кӣ; **whose is that?** Моли кист?

why [waɪ] 1. *adv* чаро, барои чӣ сабаб: I don't know why he Namედонам чаро ин корро кард.

that's why аз ҳамин сабаб;

2. *int* (ҳаяҷон, эътироз) **betоқатиро ифода мекунад**: **Who is Smith?** Чаро, ин Смит аст! **Whoever I do it!** Чаро, албатта ин корро мекунам!

wicked ['wɪkɪd] *a* бадқаҳр, гин, ғазабнок; бад.

wide [waɪd] 1. *a* васеъ, паҳн, паҳновар, фарох: a wide range of interests маҷ. хаматарафа;

2. *adv* васеъ, кушод, паҳн, **He opened the door wide.** Вай кушод дар.

widen ['waɪdn] *a* паҳн кардан, паҳн кардан, паҳн шудан, кушод шудан.

widespread ['waɪdspred] *a* гуфтугӯ, васеъ паҳншуда, дар ҳама ҷой ширшуда, паҳн ва мундир маъмул.

widow ['widəu] *n* бева, безазан.

widower ['widəuə] *n* марди занмурда.

width [widθ] *n* пахной, арз, бар, васеъгӣ.

wife [waif] *n* (*pl* wives) зан, завча, дёл, хонум, ҳамсар: give to wife ба занӣ додан, шавҳар додан.

wig [wig] *n* мӯи сохта (*ориятӣ, сунӣ*).

wild [waɪld] *a* 1) ваҳшӣ, ҷангалӣ, сахроӣ, биёбонӣ, худрӯ, ёбой: wild animals ҳайвоноти ваҳшӣ; 2) пуртуғён, ноором, сахт, шадид: a wild sea баҳри ноором; wild enthusiasm шавқу завқи сахт;

Wild West Ғарби ваҳшӣ (*миштақаи Ғарбии Америка дар давраи воридашии муҳоҷирон*).

wilderness ['wildənɪs] *n* биёбон, сахро, китъаи замини беобу алаф.

will I [wil] *n* 1) ирода, майл, хошиш, ният, қасд: good/ill will иродаи нек/бад; 2) васият, васиятнома: to make/draw up a will васиятнома навиштан, васият кардан.

Where there is a will there is a way. *Зарб.* ~ Ғар сабр кунӣ, аз гура ҳалво мепазад.

at will бо хошиш, бо майл;

will II [wil] 1) *ф.* ёр. *замони оянда барои шах.* 2 ва 3 т. ва 4. *Future Indefinite:* You will be in time if you hurry. Агар шитоб кунед, дер наёмонед. 2) *фешли модалӣ бо маъноӣ хошиш, мақсад, ваъда* (хусусан дар шахси 1 т. ва 4.): I will do it. Ман ин корро бо камоли майл иҷро мекунам. 3) *даъват ва хошиши боэҳтиромонаро ифода мекунад:* Will you pass the salt? Лутфан ба ман намак медед.

best will and testament охири васият.

willing ['wɪlɪŋ] *a* моил, розӣ, ҳозир, хошон, роғиб, мушток, хостор, омода: He is always willing to help us. Вай доимо омодаи ба мо кӯмак кардан аст.

willingly ['wɪlɪŋli] *adv* бо ҷону дил, бо майлу рағбат, бо шавқу хавас, бо мароки том.

willow ['wɪləu] *n* бед, дарахти бед.

win [wɪn] *v* (**won; won, pres p. winning**) 1) буридан, пирӯз шудан, фотех шудан, голиб ёфтан бар, галаба кардан: to win a war дар ҷанг фотех шудан; to win a prize ҷоизаеро буридан; 2) ба даст даровардан, муваффақ шудан, ба даст овардан: to win respect соҳиби хурмату эҳтиром шудан; to win a right ҳуқуқеро ба даст даровардан, галаба кардан; to win a victory пирӯзӣ шудан, галаба кардан.

wind I [vaɪnd] *n* бод, шамол: The wind blew his hat off. Шамол кулохашро бурд.

wind II [waɪnd] *v* (**wound; wound**) 1) печутоб хӯрдан, печидан: The path winds through the woods. Пайраха аз байни ҷангал печутоб хӯрда мегузарад. 2) печондан, бастан: He wound the rope round the post. Вай ресмонро дар гирди сутун печонд. 3) печондан, тоб додан (соат, бозичаҳо ва ғ. ишқ. **wind up**): Remember to wind your watch. Соататонро тоб додан фаромӯш накумед.

windier ['waɪdiə] *adj.* windy.

windiest ['waɪdiɪst] *adj.* windy.

windmill ['waɪnd,mɪl] *n* осиеби бодӣ.

window ['wɪndəu] *n* панҷара, равзан, равзана, тиреза.

window-pane ['wɪndəupeɪn] *n* чорҷӯби тиреза.

window-sill ['wɪndəusɪl] *n* зертахтаи тиреза.

windy ['wɪndɪ] *a* (**windier; windiest**) сершамол, пурбод, бодхӯр, тӯфонӣ, боддор *маҷ.* лофзан, пургӯ.

wine [waɪn] *n* 1. шароб, бода, май; 2. *v* шароб нӯшидан, бода нӯшидан, шароб анбор кардан.

wing [wɪŋ] *n* 1) бол, пар, канот: The bird's wing was broken. Боли парранда

шикаста буд. 2) қаноти иморат: They were planning to build a new wing to the house. Онҳо сохтани қаноти нави биноро ба нақша дароварданд. 3) гурӯҳ: the right wing of a political party гурӯҳи чапи ҳизби сиёсӣ.

wink [wɪŋk] *v* чашмакӣ задан, бо чашм ишора кардан (*at sb - ба касе*).

winner ['wɪnə] *n* голиб.

winning ['wɪnɪŋ] 1. *pres. p. аз win*: We're winning! Мо бурида истодаем!

2. *a* буридаистода, пирӯз шудаистода, голиб, фотех: the winning team гурӯҳи голиб.

winter ['wɪntə] *n* фасли зимистон: winter melon харбузаи зимистонӣ; **in winter** дар зимистон.

wipe [waɪp] *v* хушкқондан, пок кардан, хушк кардан: She wiped the dishes. Вай косаҳоро пок кард.

to wipe off тоза кардан: He wiped off the drawing from the blackboard. Вай расмро аз тахта тоза кард.

to wipe out ба хок яқсон кардан, аз миён бурдан, зудудан, хароб кардан, ботил кардан: The earthquake wiped out the whole town. Заминларза тамоми шаҳро ба хок яқсон кард.

wire ['waɪə] 1. *n* 1) сим: The telephone wires were blown down by the storm. Тӯфон симҳои телефонро канда партофт. 2) *супт.* телеграмма, барқия: He sent a wire at once. Вай тез телеграммаро фиристод.

by wire тавассути телеграф;

2. *v* телеграмма/ барқия фиристодан, телеграф кардан, сим задан; бо сим гирифтан, симпеч кардан: She wired to tell them what time she would arrive. Вай вақти расиданашро ба онҳо сим зад.

wireless ['waɪələs] *n* радио (*шп.* wireless set);

on/over the wireless аз радио.

wisdom ['wɪzdəm] *n* хирад, ҳикмат, ақл, доноӣ, дониш, маърифат; **a man of wisdom** одами ҳаким, хирадманд.

wise [waɪz] *a* хирадманд, оқил, фарзона, ҳаким;

A word is enough to the wise.

Оқилон пайрави ҳуруф нашавад.

wish [wɪʃ] 1. *n* хоҳиш: Her wish came true. Хоҳишаш амалӣ гарид. **God granted her wish.** Худо мувофиқ ро дод.

2. *v* хостан, майл доштан доштан, орзу кардан, хостор додан, дуо кардан ба, дархост кардан: He wished him luck in his new job. Вай дар кори нав ба вай комёбӣ танд. **I wish we had a dog.** Мен хоҳам дошта бошем.

wit [wɪt] *n* 1) (*од. pl*) хуш, зиндон, фаҳм, ақл: Use your wits. Аллоҳи кор фармо. 2) хушфаҳмӣ, хушфаросат, ҳозир-чавобӣ; **at wit's end** сар дар гум, саргафтан; **out of one's wits** девона.

witch [wɪtʃ] *n* зани ҷодугар, ҷодузо, зан, ачуза.

with [wɪð] *prep* 1) бо: with her eyes бо чашмони ашқолуд; with you. Ман бо шумо меравам. аз (*сабаб*): He was shivering with cold. Аз хунукӣ меларзид.

withdraw [wɪð'drɔː] *v* (**withdrawn**, **drawn**) 1) ақиб кашидан, боз гирифтан: to withdraw one's offer дастро ақиб кашидан; to withdraw troops ақиб кашидан, қанор кашидан, бурдан: to withdraw troops қушқун ақиб кашидан; 3) тарк кардан, шудан: They withdrew from the city. Онҳо хонаро тарк карданд.

withdrawal [wɪð'drɔːəl] *n* ақиб пасгирӣ, ақибкашӣ, ақибниш (қўшуи), бозхост.

withdrawn [wɪð'drɔːn] *p. p. аз draw.*

withdrew [wɪð'druː] *past аз draw.*

wither ['wɪðə] *v* пажмурдан, хушк шудан, пажмурда кардан.

кардан; *мач.* бекувват шудан, суств ва бехол шудан, фарсудан.

withheld [wið'held] *past va p. p. az withheld.*

withhold [wið'həuld] *v (withheld; withheld)* дарег доштан; ризоят наодан, аз амале боз доштан, канор кашидан: He withheld his consent. Вай ризоят наод.

within [wi'din] *prep* 1) дар дохили: within the organization дар дохили созмон; 2) дар худуди, дар масофаи: within hearing дар худуди шунавоӣ; within reach дар масофаи дастрас: within the city дар даруни шаҳр; 3) дар зарфи: within a week дар зарфи як ҳафта.

without [wi'daut] *prep* бе, бидуни; **to do without sth** бе чизе илоҷ ёфтан; **if/that goes without saying** худ ба худ маълум, ҳочати гуфтор нест.

withstand [wið'stænd] *v (withstood; withstood)* муҳолифт кардан, истодагарӣ кардан (*дар баробарӣ, дар муқобили фишор, ҳарорат ва ғ.*).

withstood [wið'stud] *past va p. p. az withstand.*

witless [witlis] *a* бешуур, бехуш, нофаҳм, беъманӣ, нодон, беказоват, безътино.

witness ['witnis] **1. n** шоҳид, гувоҳ: There were no witnesses to the accident. Шоҳиди воқеа ҳеч кас набуд.

2. v гувоҳ будан, шоҳид будан, шаҳодат додан, дидан; мушоҳида кардан: We witnessed a strange change in her. Мо дар ӯ дигаргунии аҷиб мушоҳида кардем.

bear witness to гувоҳӣ додан ба; **call to witness** ба шаҳодат талабидан.

witty ['witi] *a (wittier; wittiest)* ;

wives [waivz] *pl az wife;*

wizard ['wizəd] **n** 1) чодугар, чоду, тилисмгар; афсунгар (*ишч. wiz*); 2) донишманд, ҳаким, шахси оқил ва хирадманд.

woe [wəu] **1. n** ғаму гусса, парешонӣ, бадбахтӣ;

2. interj. Вой бар, ох (*аломат андӯх ва ғам*):

woe is me = woe into me вой бар ман;

weal and woe шодӣ ва ғам.

woke [wəuk] *past az wake.*

woken ['wəukən] *p. p. az wake.*

wolf [wulf] *n (pl wolves)* гурғ.

woman ['wʊmən] *n (pl women)* зан

хонум; чинси зан (*бо the*);

women ['wimɪn] *pl az woman.*

International Women's Day Рӯзи байналмилалии занон.

won [wɒn] *past va p. p. az win.*

wonder ['wʌndə] **1. n** 1) шигифт

тааҷҷуб, ҳайрат, аҷиб: They looked at her in wonder. Онҳо бо тааҷҷуб ба ӯ ваъ вай нигоҳ мекарданд. 2) мӯъҷиза: the wonders of modern science мӯъҷизаи илми муосир;

no wonder чоӣ тааҷҷуб нест; табиист

2. v 1) ба ҳайрат андохтан, шигифтан, тааҷҷуб кардан, ҳайро шудан, мутаҳайир шудан (*at sth chize*): They wondered at the size of the building. Бузургии бино онҳоро ба ҳайрат андохт. 2) аҷиб, галатӣ: wonder if it's true. Аҷиб, оё ин амал дуруст бошад.

wonderful [wʌndəfʊl]

ҳайратангез, шигифтовар, ғариб, мӯъҷизанок; бисёр хуб, бисёр нағз.

won't [wəʊnt] *гуфт. кутох аз will not.*

wood [wud] **n** 1) (*од. pl*) бешчангал: They went for a walk in the woods. Онҳо ба чангал ба сайру гаҷ рафтанд. 2) чӯб: This house is made of wood. Ин хона аз чӯб сохта шудааст. 3) ҳезум: He put some more wood on the fire. Вай ба оташ боз ҳезум афзо дохт.

wooden ['wudn] *a* чӯбин, аз чӯб сохташуда.

woodpecker ['wud,pekə] *n* эзорсурх

wool [wul] *n* пашм, нахи нашм.

woollen, амер. woollen ['wulən]

пашмӣ.

word [wə:d] 1. *n* 1) сухан, калима, лафз, гуфтор, вожа, ҳарф, қавл, аҳд: She gave me her word that she would write. Қавл дод, ки менависад. 2) пайгом, хабар: There is no word from him yet. Ҳанӯз ҳеҷ хабаре аз вай нест. **in a word** хулласи калом, қисса кӯтоҳ, хуллас;

in other words бо ибораи дигар;

to have a word with sb бо касе сӯҳбат (сӯфтуғӯ) кардан;

to say a word for sb барои касе илтимос кардан, сухан ба тарафдори касе гуфтан;

word for word калима ба калима, айнан, ҳарф ба ҳарф, таҳтуллафзӣ;

2. *v* сӯҳбат кардан, баён кардан, мувоҳиса кардан: a carefully worded answer ҷавоби ҳартарафа фикр кардашуда;

a man of few words одами камҳарф/камгал;

by word of mouth забонӣ, шифоҳӣ;

upon my word қавл медиҳам;

wordbook ['wə:dbuk] *n* вожанома, лугат.

word order ['wə:də:də] *n* тартиби калима дар ҷумла ё ибора.

wore [wə:] *past* аз wear.

work [wə:k] 1. *n* 1) кор, шугл, зист, амал: He earned his living by hard work. Бо кори пурмашаққат зиндагиашро мебурд. 2) девон, куллиёт, навиштаҷот, осори адабӣ, таълифот: an outstanding literary work асари барҷастаи адабӣ; 3) *pl* (бо *ф. шак. т. ва ч. истифода мешавад*) корхона, корхонаҳо: The brick works is near the station. Корхонаи хиштсозӣ дар назди вокзал мебошад. 4) *pl* таҷҳизот, сохт, механизм: the works of a watch соҳти соат;

at work ҳангоми кор, дар сари кор;

out of work бекор;

in work машғули кор;

to get/set to work кореро оғоз кардан, сар кардан;

2. *v* кор кардан: He is still working on his new book. Ҳанӯз болои китоби наваш кор мекунад.

to work out 1) кор карда ба тахия кардан: They have worked out the plan for their trip. Онҳо саёҳаташон аллакай нақшаеро карданд. 2) ҳал кардан (*мушкилот*) He could not work out the sum. Вай ин масъаларо ҳал натавонист.

worker ['wə:kə] *n* коргар.

working ['wə:kɪŋ] 1. *pres. p.* аз

2. *a* коркунанда, кор кардан; коргарӣ: the working method харакати коргарӣ.

working people ['wə:kɪŋ'pi:pl] меҳнаткашон, халқи заҳматкаш

workman ['wə:kɪmən] *n* (*pl* workmen) коргар.

workshop ['wə:kʃɒp] *n* корхона, устои кор.

world [wə:ld] *n* ҷаҳон, дунё, олам, рӯзгор: hole world таҷрибаи ҷаҳон; world public opinion ақиёдаи ҷамоати олам; world peace ҷаҳонӣ; the World Peace Council Шӯрои Умумиҷаҳонии Сулҳ; all over the world дар тамоми дунё; not for the world ҳеҷ, ҳаргиз;

world-wide [wə:ld'waɪd] *a* ҷаҳонӣ, то сари ҷаҳон.

worm [wə:m] *n* кирм, кирмак

worn [wɔ:n] *p. p.* аз wear;

worn-out [wɔ:n'au:t] *a* 1) ҷарра

пӯшида шуда, фарсуда, дарӣ: He threw the shoes away because they were quite worn-out. Пойафзолашро тофт, зеро хеле фарсуда буд. 2) ҳаста ва кӯфта: Her face was worn out. Ҳаста ва кӯфта менамуд.

worry ['wɒri] 1. *n* (*pl* worries) фикр, ғам, гусса, андеша: She was showing signs of worry. Нишонаҳои ғаму гусса дар рӯяш хувайдо. 2) *v* тараддуд, ташвиши кардан: He has many worries. Хонум хеле тараддуд буд.

2. *v* (worries; worried) 1) хӯрдан, озор расондан: They were

about their son's health. Онҳо аз саломати писарашон гусса мехӯрданд. 2) озурдан, носуда кардан, дар ташвиш мондан: Don't worry him with silly questions. Ба аволҳои беақлона вайро озурда нақунед.

worse [wə:s] 1. *n* чизи бадтар: a change for the worse дигаргунӣ ба тарафи бадӣ;

2. *so much the worse* боз бадтар;

3. *a* (*д. муқ. аз bad*) бадтар: The situation is getting worse. Вазъият бадтар шуда истодааст. My sister is worse today. Аҳволи саломати хоҳарам имрӯз бадтар аст.

4. *to make matters worse* вазъиятро боз қам бадтар кардан;

5. *adv* (*д. муқ. аз badly*) бадтар: She sings much worse than her sister. Аз хоҳараш дида бадтар месарояд.

6. **worsen** ['wɜ:sn] *v* бадтар кардан, рӯ ба завол ниҳодан, фосид кардан.

7. **worship** ['wɜ:ʃɪp] 1. *n* парастии, ситоиш: an object of worship исми парастии;

2. *v* (**worshipped; worshipping**) парастии кардан, парастидан, ибодат кардан, ситоиш кардан, намоз қондан, намоз гузарондан, эҳтиром кардан, муҳтарам шумурдан: He worshipped his mother. Вай модарашро ситоиш кард.

8. **worst** [wɜ:st] 1. *n* чизи хеле бад, бадтарин: They expected the worst. Онҳо чизи аз ҳама бадро интизор буданд.

2. *at (the) worst, if the worst comes to the worst* дар ҳолати бадтарин;

3. *a* (*д. олий аз bad*) бадтарин. Бадтар аз ҳама: This is the worst film I've ever seen. Ин аз ҳама бадтарин филмест, ки ман дар умрам дидаам.

4. *adv* (*д. олий аз badly*) бадтар аз ҳама: He played worst of all. Вай бадтар аз ҳама бозӣ кард.

5. **worth** [wɜ:θ] 1. *n* 1) арзиш, қимат. Баҳо, дорои арзиш: Give me a dollar's worth of apples, please. Лутфан ба

арзиши як доллар ба ман себ диҳед. 2) дорои арзиш, дорои қимат: These poems are of no worth. Ин шеърҳо ҳеч қимате надоранд.

2. *a* 1) What is it worth? Чӣ арзиш дорад? 2) арзанда: This book is worth reading. Ин китоб арзандаи хондан аст.

worthful ['wɜ:θfl] *a* пураҳамият, боарзиш, шоиста, сазовор, гаранбаҳо, қимат.

worthier ['wɜ:ðɪə] *adj. worthy.*

worthiest ['wɜ:ðɪst] *adj. worthy.*

worthless ['wɜ:θlis] *a* бебаҳо, ночиз ва беқимат, беарзиш, беаҳамият, бефоида.

worthwhile ['wɜ:θ'waɪl] *a* арзанда, қобили сарфи вақт, арзишдор: It was not worthwhile going there. Ба он ҷо рафтан қобили сарфи вақт набуд.

worthy ['wɜ:ðɪ] *a* (**worthier; worthiest**) шоистаи эҳтиром, шоиста, лойқ, шоён, сазовор (*of sth - чизе*).

would [wud] 1) *φ. ёр. замони Future-in-the-Past*: He was sure they would come. Боварӣ дошт, ки мебиёянд. 2) *φ. ёр. барои сохтани шак. сугаи шартӣ-хоҳишмандӣ*. If he were in your place, he would do it. Агар ба ҷои шумо мебуд, ин корро мекард. If you had helped her she would have done it. Агар шумо ба вай кӯмак мерасонидед, вай ин корро иҷро мекард.

3) феъли модаль барои ифода кардани хоҳишу орзу: He would not help me. Намехост, ки ба ман кӯмак расонад. 4) амали тақроршударо дар замони гузашта мефаҳмонад: She would get up very early. Одатан барвақт мехест. 5) илтиҷо ва илтимосро ифода мекунад: Would you help us, please? Лутфан кӯмак мекардед? Would you mind closing the window? Лутфан тирезаро мепӯшидед?

wound I [wu:nd] 1. *n* ҷароҳат, захм: a bullet wound захми тир;

2. *v* 1) маҷрӯҳ кардан, захмдор кардан, захм бардоштан: He was

wounded in the leg. **Аз** пояш захм бардошт. 2) боиси ранчиш шудан: His words wounded her feelings. **Суханонаш** боиси ранчиши *ӯ* шуданд.

wound II [waʊnd] *past va p. p. аз wind II*: The nurse wound a bandage round his finger. **Ҳамшира** ангушташро баст.

wounded ['wu:ndɪd] 1. *past va p. p. аз wound I 2.*;

2. *a* захмдор, чароҳатдор, маҷрӯҳ, маҷ. таққирдида, озурдашуда, озурда: a wounded man марди маҷрӯҳ; wounded feelings ҳиссиёти озурда.

wove [wəʊv] *past az weave.*

woven ['wəʊvən] *p. p. аз weave.*

wrap [ræp] *v (wrapped; wrapping)* печидан, печондан, лифофадор кардан.

wrath [rɒθ] *n* хашм, ғазаб.

wreath [ri:θ] *n (pl wreaths [ri:ðz])* ҳалқаи гул, гулчанбар.

wreck [rek] 1. *n 1)* киштишикастагӣ; маҷ. садама, шикаст, ҳалокат: the wreck of all her hopes ҳалокати тамоми умедҳояш; 2) хароба, димна: The house was a wreck after the fire. **Пас аз сӯхтор** хона ба хароба табдил ёфт.

2. *v* ба ҳалокат дучор кардан, гарк шудан, хароб кардан, ҳисорат ворид кардан, киштишикаста шудан; барбод додан; The ship was wrecked. **Кишти** ба ҳалокат дучор шуд. His hopes were wrecked. **Умедҳои** вай барбод рафтанд.

wreckage ['rekɪdʒ] *n (bo ф. шак. т ва ч)* боқимондаи киштии шикаста.

wrench [rentʃ] 1. *n 1)* баромадан, бечошавӣ, печиш: He has a wrench in his shoulder. **Китфаш** печ хӯрдааст.

2. *v* бо зӯрӣ кашидан, печ додан, берун омадан аз, ҷо бечо шудан/кардан: He wrenched the book from her hand. **Аз дасташ** китобро ба зӯрӣ кашида гирифт.

wrestle ['resl] *v* гӯштин гирифтанд.

wrestling ['reslɪŋ] *n* гӯштингириш

wretch [retʃ] *n* одами бадбододами бечора

wretched ['retʃɪd] *a 1)* бадбахт чора, заиф-ал-ҳол, бевичдон, шапаст ва хасис: She looked wretched. **Намуди заиф** дошт. 2) бадбодсиёҳбахт; шум: wretched weather ду ҳавои шум.

wriggle ['rɪɡl] *v* чунбонд ҳаракати кирмвор кардан, печу хӯрдан, тоб хӯрдан.

wring [rɪŋ] *v (wrung; wrung)* фишдан, печондан, чархондан;

wrinkle ['rɪŋkl] 1. *n* қат, чин, очин ожанг: the wrinkles on her face очингҳои рӯяш; the wrinkles on a cloth қатҳои пироханаш;

2. *v* чин додан, қат шудан, қат кардан: This material wrinkles easily. **Ин матоъ тез қат** мешавад.

wrist [rɪst] *n* банди даст; дастпоя

wrist-watch ['rɪstwɒtʃ] *n* соат дастӣ.

write [raɪt] *v (wrote; written)* навиштан: He writes illegibly. **Вай** ноқиссана на нависад.

to write down навиштан: He wrote down her telephone number. **Е** рақами телефонашро навишта навишт.

to write out навишта гирифт: She wrote out this poem from her textbook. **Вай** ин шеърро аз китоби дарсӣ навишта гирифт.

writing ['raɪtɪŋ] 1. *pres. p. аз write* **What are you writing?** Чӣ менависед?

2. *n 1)* навишта, навиштаҷот: writing дар шакли хаттӣ; 2) ҳусни хат: His small writing is very hard to read. **Ҳусни хати** резаи вайро хондан мушкул аст. 3) *pl* осор, нақлиёт: in Arabic writings дар асарҳои Айнӣ.

writer ['raɪtə] *n* нависанда.

writing-desk ['raɪtɪŋdesk] *n* миз корӣ, миз барои навиштан.

written [ˈrɪtɪn] *p. p. az write.*

wrong [rɔŋ] **1.** *n* хатой, нодуруст, беадолатӣ: You must know right from wrong. Шумо бояд ҳақро аз ноҳақ ҷудо кунед.

to be in the wrong ноҳақ будан, шиттибоҳ кардан;

2. *a* 1) хато, галат, носаҳеҳ, шиттибоҳ: His answers were wrong. Ҷавобҳои вай хато буданд. 2) номуносиб, номувофиқ, нолоиқ: He came at the wrong time. Вай дар вақти номувофиқ омад. There is something wrong. Чизе руҳ додаст. What's wrong? Чӣ гап? Чӣ воқеа руҳ додаст?

3. *adv* нодуруст, хато, галат: You guessed wrong. Фарзи шумо галат буд.

to go wrong 1) галат рафтан: Their plan went wrong. Нақшаи онҳо галат рафт. 2) шикастан (*мошин ва ғ.*): Something went wrong with the engine. Бо мотор чизе руҳ дод.

wrongly [ˈrɔŋli] *adv* нодуруст, галат: He understood it wrongly. Вай маро галат фаҳмид.

wrote [rəʊt] *past az write.*

wrung [rʌŋ] *past ва p. p. az wring.*

~ * ~

X x

Xmas [ˈkrɪsməs] *n* (*қутох аз Christmas*) иди мелодии масеҳӣ.

X-ray [ˈeksreɪ] **1.** *n* акси рентген: The doctor studied the X-ray of the broken leg. Духтур акси рентгении пой шикастаашро омӯхт.

2. *v* акси рентгенӣ гирифтан: His teeth were X-rayed. Акси рентгении дандонҳои ӯро гирифтанд.

~ * ~

Y y

yacht [jɔ:t] *n* яхта, як навъи киштии бодӣ ё бухорӣ.

yard **I** [jɑ:d] *n* ярд воҳиди дарозии англисӣ = 91.4 см): They were standing a yard away from the tree. Онҳо дар масофаи як ярд дур аз дарахт меистоданд.

yard **II** [jɑ:d] *n* хавлӣ: They were playing in the yard. Онҳо дар хавли бозӣ мекарданд.

yardstick [ˈjɑ:dstɪk] *n* чӯби маҳсул ба андозаи як ярд; *мач.* хаткаш, мизон.

yawn [jɔ:n] *v* хамёза кашидан; *мач.* бедикқатӣ кардан. беътиной кардан.

year [jɜ:] *n* сол: all year round соли дароз.

yearly [ˈjɜ:lɪ] **1.** *a* солона, ҳарсола: a yearly income даромади ҳарсола;

2. adv ҳарсола, сола як маротиба: We see them yearly. Мо онҳоро сола як маротиба мебинем.

yearn [jɜ:n] *v* 1) ҳасрат кашидан, зиқ шудан, пазмон шудан (*for - чизе, касе*): They yearn for home. Онҳо пазмони хона шудаанд. 2) орзу доштан, орзу кардан: They yearned to return to their native land. Орзу мекарданд ба ватан баргарданд.

yell [jel] **1. n** садо, наъра, дод, доду фарёд, фиғон, оху фиғон: Did you hear that yell? Шумо ин доду фарёдро шунидед?

2. v фарёд задан, наъра кашидан, оху фиғон кашидан: The boy yelled with pain. Бача аз дард доду фиғон мекашид.

yellow ['jelou] *a* зард.

Yemen ['jemən] *n* Яман.

yes [jes] *adv* ҳа, бале, оре, чашм, ба чашм, дуруст аст. (*бо овози савоӣ*): Дигар чӣ супориш доред.

yesterday ['jestədi] *adv* дирӯз, рӯзи пеш; як каме пеш; як каме;
the day before yesterday парерӯз.

yet [jet] **1. adv** 1) ҳанӯз, то кунун, то ҳол, ҳоло: He hasn't come yet. Ҳанӯз наомадааст. 2) аллақай: Has he come yet? Аллақай омадааст?

2. conj вале, аммо, бо вучуди ин: He said he knew the way, yet we soon got lost. Гуфта буд, ки роҳро медонад, аммо ба зудӣ онро гум кардем.

yield [ji:ld] **1. n** ҳосил, маҳсулот: a good yield of wheat ҳосили хуби ғалла;

2. v 1) ҳосил кардан, мева овардан, самара додан, баҳра додан: That field yielded a good crop. Ин майдон ҳосили хуб дод. 2) суд додан, таслим кардан, воғузор кардан, тан додан, таслим шудан, пас додан (*to sb/ sth - ба касе/ба чизе*): to yield to sb's pressure бо фишори касе тан додан.

yogurt, yoghurt, yoghourt ['jɔgət] *n* ёгурт.

yoke [jɔuk] *n* юг; маҷ. зулм, асорат, ситам.

yolk [jɔuk] *n* зардии тухми му

yonder ['jɔndə] *adv* он сӯ, он тараф.

you [ju:] *pron* 1) шумо, шумо шумо: This is for you. Ин шумо.

you'd [ju:d] *zufm.* кӯтоҳ аз you would.

you'll [ju:l] *zufm.* кӯтоҳ аз you will.

young [jʌŋ] **1. n** the young (*шак. ҷ. меояд*) ҷавонон;

2. a ҷавон, хурдсол: young people ҷавонон; younger ҷавонтар, баҷа хурдтар; youngest ҷавонтарин; ҷавонтарин.

youngster [jʌŋstə] *n* ҷавон писарбача;

the youngsters ҷавонон, наврасон.

your [jɔ:] *pron* марбут ба шумо моли шумо, аз они шумо: This is your desk. Ин мизи шумо аст. Do you understand your mistakes? Хатоиатонро мефаҳмед?

you're [juə] *zufm.* кӯтоҳ аз you are.

yours [jɔ:z] *pron* моли шумо, шумо, аз они шумо: I'll give you mine, and you'll give me yours. Маған шумо қалами худро медиҳам шумо, аз они худро.

yours truly иродатманди шумо.

yourself [jɔ:'self] *pron* (*pl yourself*)
1) ба худ: Look at yourself in the mirror. Дар ин оина ба худ нигоҳ кун.
2) худ, худӣ шумо: Do it yourself. Датон ин корро кунед.

(all) by yourself худ, танҳо: Do you know all by yourself? Танҳо зиндагӣ меонед?

yourselves [jɔ:'selvz] *pl* аз yourself
You know it yourselves, boys. Шумо бачаҳо, инро худатон медонед.

youth [ju:θ] *n* 1) ҷавонӣ: She played the piano in her youth. Хонум ҷавонӣ роҷял менавохт. 2) ҷавонмард: He was a youth when he was eighteen. Як ҷавони ҳаждасола бу

чавонон (бо ф. ш. чамъ меояд) the youth of our country чавонони кишвари мо; the youth movement in Britain чунбиши чавонон дар Британиаи Кабир.

youthful ['ju:θful] *a* чавонона, наврасона.

you've [ju:v] *супт.* кӯтоҳ аз you have.

Yugoslav ['ju:gəʊsla:v] *n* югослав.

Yugoslavia [ju:gəʊ'sla:vɪə] *n* Югославия.

Yugoslavian [ju:gou'sla:vɪən] *a* югославӣ.

~ * ~

Z z

Zaire [za:'ɪə] *n* Заир.

Zambia ['zæmbɪə] *n* Замбия.

zeal [zi:l] *n* шавк, завк, харорат, гайрат.

zebra ['zi:brə] *n* аспӣ рах-рахдор.

zebu ['zi:bu:] *n* говмеши кӯхондор.

zero ['ziərəʊ] *n* нол, сифр.

Zimbabwe [zim'ba:bwɪ] *n* Зимбабве.

zinc [zɪŋk] *n* рух. фулузи рух.

zip [zɪp] *v* (**zipped**; **zipping**) 1. *n* занчиракӣ либос, зипи либос;

2. *v* занчиракӣ либосро кашидан, зипи либосро кашидан.

zip-fastener ['zɪp,fɑ:snə] *n* занчирак.

zipper ['zɪpə] = **zip-fastener**.

zone [zəʊn] *n* мадор, камарбанд, минтака, ноҳия.

zoo [zu:] *n* боғи хайвонот.

zoology [zəʊ'ɒlədʒɪ] *n* зоология, чонваршиносӣ, хайвоншиносӣ.

~ * ~

1. РҶЙХАТИ ФЕЪЛҶОЕ, КИ АЗ РҶИ ҚОИДАИ УМУМИЙ ТАСРИФ НАМЕШАВАНД

Infinitive	Past Indefinite	Past Participle	Present Participle	Маънои асосӣ (барои маъноҳои илова фарҳанг мурочиат нам)
Шакли номуайян ё масдар	Замони гузашта	Сифати фёлии замони гузашта	Сифати фёлии замони ҳозира	
I	II	III	IV	
abide	abode, abided	abode, abided	abiding	мунтазир шудан, сабр кардан
arise	arose	arisen	arising	бархостан, баланд шудан
awake	awoke	awoke, ed	awaking	бедор шудан
be	was (were)	been	being	будан
bear	bore	born(e)	bearing	бурдан; бардоштан, таамм кардан; зодан
beat	beat	beaten	beating	задан, кӯбидан
become	became	become	becoming	шудан
begin	began	begun	beginning	сар/огоз/ шуруъ/ кардан
bend	bent	bent	bending	хам кардан, қач кардан, ха шудан
beseech	besought	besought	beseeching	илтимос кардан
bet	bet, betted	bet, betted	betting	шарт/гарав бастан, гарав гузоштан
backbite	backbit	backbitten	backbiting	бадгӯй кардан
bid	bade, bid	bidden, bid	bidding	фармудан, пешниҳод кардан амр додан
bind	bound	bound	binding	бастан
bite	bit	bitten	biting	газидан, неш задан
bleed	bled	bled	bleeding	хун омадан аз, хунрезӣ кардан
bless	blessed, blest	blessed, blest	blessing	баракат додан
blow	blew	blown	blowing	вазидан
break	broke	broken	breaking	шикастан
breed	bred	bred	breeding	парваридан, парварондан
bring	brought	brought	bringing	овардан, расондан
broadcast	broadcast	broadcast	broadcasting	мунташир кардан, паҳш кардан
build	built	built	building	сохтан
burn	burnt, burned	burnt, burned	burning	сӯхтан, сӯзондан
burst	burst	burst	bursting	таркидан
buy	bought	bought	buying	харидан
cast	cast	cast	casting	андохтан, афкандан
catch	caught	caught	catching	капидан, ба дом андохтан
chide	chid	chidden, chid	chiding	сарзаниш кардан
choose	chose	chosen	choosing	интихоб кардан, ҷудо кардан
cling	clung	clung	clinging	часпидан, пайвастан; овехтан
come	came	come	coming	омадан
cost	cost	cost	costing	арзиш доштан, истодан
creep	crept	crept	creeping	ҳазидан, чунбидан
crow	crowed, crew	crowed, crown	crowing	бонг задан, аз хушҳолӣ фар задан

cut	cut	cut	cutting	буридан
dare	dared, <i>durst</i>	dared	dareing	чурат кардан
deal	dealt	dealt	dealing	муомила кардан, сару кор доштан
dig	dug	dug	digging	кофтан, кандан
do	did	done	doing	кардан, анчом додан
draw	drew	drawn	drawing	расм кашидан
dream	dreamed, dreamt	dreamed, dreamt	dreaming	хоб дидан, орзу кардан
drink	drank	drunk	drinking	нӯшидан
drive	drove	driven	driving	рондан
dwell	dwelt	dwelt	dwelling	маскан гирифтан, иқомат кардан
eat	ate	eaten	eating	хӯрдан
fall	fell	fallen	falling	афтодан, ғалтидан
feed	fed	fed	feeding	ғизо додан, хӯрондан
feel	felt	felt	feeling	эҳсос кардан, хис кардан
fight	fought	fought	fighting	чангидан, мубориза бурдан
find	found	found	finding	ёфтан, пайдо кардан
flee	fled	fled	fleeing	гурехтан, фирор кардан
fling	flung	flung	flinging	андохтан, афкандан
fly	flew	flown	flying	паридан, парвоз кардан
forbid	forbade, forbad	forbidden	forbidding	манъ кардан
forecast	forecast, forecasted	forecast, forecasted	forecasting	пешбинӣ кардан
foresee	foresaw	foreseen	foreseeing	пешбинӣ кардан, аз пеш огоҳӣ ёфтан
fortell	fortold	fortold	fortelling	пешгӯӣ кардан
forget	forgot	forgotten	forget	фаромӯш кардан, аз ёд баровардан
forgive	forgave	forgiven	forgiving	бахшидан
forsake	forsook	forsaken	forsaking	таслим кардан, даст кашидан
forswear	forsovere	forsworn	forswearing	инкор кардан
freeze	froze	frozen	freezing	ях бастан
get	got	got, <i>амер.</i> gotten	getting	гирифтан
give	gave	given	giving	додан
go	went	gone	going	рафтан
grind	ground	ground	grinding	осиёб кардан, хурд кардан
grow	grew	grown	growing	руидан, сабзидан, сабзондан
hang	hung, hanged	hung, hanged	hanging	овехтан
have	had	had	having	доштан
hear	heard	heard	hearing	шунидан
hide	hid	hidden	hiding	нигоҳ кардан, махфӣ нигоҳ доштан
hit	hit	hit	hitting	задан
hold	held	held	holding	нигоҳ доштан, доро булан
hurt	hurt	hurt	hurting	озор расондан, озурдан
keep	kept	kept	keeping	нигоҳ доштан, эҳтиёт кардан
kneel	knelt	knelt	kneeling	зону задан, ба зону афтодан
knit	knitted, nit	knitted, nit	knitting	бофтан
know	knew	known	knowing	донистан
lay	laid	laid	laying	поин гузоштан

lead	led	led	leading	рахбарӣ кардан, раҳнамоӣ кардан
lean	leaned, leant	leaned, leant	leaning	тақя кардан, поя задан
leap	leaped, leapt	leaped, leapt	leaping	часту хез кардан, частан
learn	learned, learnt	learned, learnt	learning	омӯхтан, ёд гирифтан
leave	left	left	leaving	тарк кардан, монда рафта
lend	lent	lent	lending	қарз додан, орь додан
let	let	let	letting	ичозат додан, гузоштан
lie	lay	lain	lying	дароз кашидан, истироҳат кардан
light	lighted, lit	lighted, lit	lighting	равшан кардан, оташ задан
loose	lost	lost	loosing	гум кардан, талаф додан
make	made	made	making	қардан, сохтан
mean	meant	meant	meaning	маъно доштан; дар назар доштан
meet	met	met	meeting	вохӯрдан, бархӯрд (қардан)
mislead	misled	misled	misleading	гумроҳ кардан, ба иштибоҳ андохтан
mistake	mistook	mistaken	mistaking	иштибоҳ кардан, дуруст нафаҳмидан
misunderstand	misunderstood	misunderstood	misunderstanding	нодуруст фаҳмидан, бад фаҳмидан
mow	mowed	mown, mowed	mowing	чидан, дарав кардан
outdo	outdid	outdone	outdoing	бехтар анҷом додан
outgrow	outgrew	outgrown	outgrowing	бузургтар шудан, зудтар рӯ кардан
overcome	overcame	overcome	overcoming	пируз шудан бар, ғалаба кардан
overeat	overate	overeaten	overeating	пур хӯрдан
overfeed	overfed	overfed	overfeeding	зиёд гизо додан, зиёд хӯрон
overgrow	overgrew	overgrown	overgrowing	бузург шудан, ба воя расидан
overhear	overheard	overheard	overhearing	тасодуфан шунидан
oversee	oversaw	overseen	overseeing	назорат кардан
oversleep	overslept	overslept	oversleeping	беш аз андоза хоб кардан, аз хоб хестан
overtake	overtook	overtaken	overtaking	расидан ба, фаро расидан
overthrow	overthrew	overthrown	overthrowing	сарнагун кардан, барандоҳ
overwork	overworked	overworked	overworking	беш аз ҳад кор кардан
partake	partook	partaken	partaking	ширкат кардан
pay	paid	paid	paying	пардохтан, пул додан
prove	proved	proved, proven	proving	собит кардан
put	put	put	putting	гузоштан, мондан
read	read	read	reading	хондан, кироат кардан
rebuild	rebuilt	rebuilt	rebuilding	дубора/аз нав сохтан
relay	relayed	relayed	relaying	арз кардан; таквият кардан
repay	repaid	repaid	repaying	бори дуҷум пардохтан
retell	retold	retold	retelling	дубора гуфтан, нақл кардан
rid	rid, rided	rid, rided	riding	пок кардан аз, раҳонидан
ride	rode	ridden	riding	савор шудан, саворӣ кардан
ring	rang	rung	ringing	занг задан
rise	rose	risen	rising	бархестан, баланд кардан
rot	rotted	rotten, rotted	rotting	пӯсидан, фосид шудан
run	ran	run	running	давидан, бо суръат ҳаракат

saw	sawed	sawed	sawing	кардан
say	said	said	saying	арра кардан
see	saw	seen	seeing	гуфтан, изхор доштан
seek	sought	sought	seeking	дидан, нигоҳ доштан
sell	sold	sold	selling	чустучӯ кардан, чӯё шудан
send	sent	sent	sending	фуруҳтан, ба фуруш рафтан
set	set	set	sending	фиристондан
			setting	ниходан, нишондан, карор додан
sew	sewed	sewed	sewing	дуҳтан
shake	shook	shaken	shaking	ларзидан, такон додан, чунбондан
shave	shaved	shaved, shaven	shaving	тарошидан, ранда кардан
shed	shed	shed	shedding	рехтан; андохтан; афшондан
shine	shone	shone	shinning	тобидан, дурахшидан
shoot	shot	shot	shooting	тир андохтан
show	showed	showed, shown	showing	нишон додан, фахмондан
shred	shred/ed	shred/ed	shreding	пора-пора кардан
shrink	shrank, shrunk	shrunk, shrunken	shrinking	акиб гаштан, худдорӣ кардан
shrive	shrove/shrived	shriven, shrived	shriving	эътироф кардан
shut	shut	shut	shutting	пӯшидан, бастан
sing	sang	sung	singing	сурудан, хондан
sink	sank	sunk	sinking	гарк шудан, фуру рафтан
sit	sat	sat	sitting	ништастан
slay	slew	slain	slaying	куштан, ба катл расондан
sleep	slept	slept	sleeping	хоб рафтан, хобидан
slide	slid	slid	sliding	лагжидан, сар хӯрдан
sling	slung	slung	slinging	андохтан; овезон кардан
smell	smelt, smelled	smelt, smelled	smelling	бӯидан, бӯй кардан
sow	sowed	sown, sowed	sowing	коштан, пошидан
speak	spoke	spoken	speaking	сухан гуфтан, ҳарф задан
speed	sped, speeded	sped, speeded	speeding	суръат гирифтан
spell	spelt, spelled	spelt, spelled	spelling	дуруст навиштан, талаффуз кардан
spend	spent	spent	spending	сарф кардан, масраф кардан
spill	spilt, spilled	spilt, spilled	spilling	рехтан, андохтан
spin	spun, span	spun	spinning	ресидан, танидан, тобидан
spit	spat	spat	spiting	туф кардан, туф андохтан
spoil	spoilt, spoiled	spoilt, spoiled	spoiling	вайрон кардан, тороч кардан
spread	spread	spread	spreading	пахн кардан, густурдан
spring	sprang	sprung	springing	паридан, давидан, чахидан
stand	stood	stood	standing	истодан, карор гирифтан
stave	staved, stove	staved, stove	staving	шикастан; сӯроҳ кардан
steal	stole	stolen	stealing	дуздидан, рӯфтан
stick	stuck	stuck	sticking	часпондан; сӯроҳ кардан
sting	stung	stung	stinging	неш задан, газидан
stride	strode	stridden	striding	қадам задан, гом мондан, роҳ рафтан
strike	struck	struck	striking	задан
strive	strove	striven	striving	кӯшиш кардан, кӯшидан
sunburn	sunburnt	sunburned	sunburning	аз офтоб сӯхтан
swear	swore	sworn	swearing	савганд хӯрдан, касам ёд

sweat	sweated	sweated	sweating	кардан
sweep	swept	swept	sweeping	арак кардан рӯфтан, чорӯб задан; аз ба бурдан
swell	swelled	swollen	swelling	бор кардан; варам кардан
swim	swam	swum	swimming	шино кардан
swing	swung	swung	swinging	тоб хӯрдан, чархидан, чархонидан
take	took	taken	taking	гирифтан, бардоштан
teach	taught	taught	teaching	омӯзондан, таълим додан, додан
tear	tore	torn	tearing	ашк рехтан; пора кардан
tell	told	told	telling	гуфтан, баён кардан, накл кардан
think	thought	thought	thinking	фикр кардан, гумон кардан
thrive	throve, thrived	throve, thrived	thriving	пешрафт кардан, таррақӣ кардан
throw	threw	thrown	throwing	партофтан, андохтан
thrust	thrust	thrust	thrusting	андохтан, часпондан
tread	trod	trodden, trod	treading	гом бурдан; чуфт кардан
unbend	unbent	unbent	unbenting	рост кардан
unbind	unbound	unbound	unbinding	боз кардан
underbid	underbid	underbitten	underbidding	камтар пешниҳод кардан
undergo	underwent	undergone	undergoing	боиси тағйир шудан
undersell	underdold	undersold	underselling	арзонтар фурӯхтан
understand	understood	understood	understanding	фаҳмидан, дарёфтан
undertake	undertook	undertaken	undertaking	ӯҳдадор шудан, ба ӯҳда гирифтан
undo	undid	undone	undoing	ботил кардан, хароб кардан
upset	upset	upset	upsetting	вожгун кардан, баргардондан
wake	woke, waked	woken, waked	waking	наҳобидан, бедор будан
wear	wore	worn	wearing	пӯшидан, дарбар кардан
weave	wove	woven	weaving	бофтан, дуруст кардан
weep	wept	wept	weeping	гирия кардан, гиристан
win	won	won	wining	фируз/фотех шудан, буридан
wind	wound	wound	winding	печидан, печондан, чархидан
withdraw	withdrew	withdrawn	withdrawing	ақиб кашидан, худдорӣ кардан
withhold	withheld	withheld	withholding	худдорӣ кардан, дарег доштан
withstand	withstood	withstood	withstanding	муқовимат/истодагӣ кардан
wring	wrung	wrung	wringing	фушурдан; гасб кардан
write	wrote	written	writing	навиштан

2. ШУМОРАҲОИ МИҚДОРӢ ВА ТАРТИБӢ

Шумораҳои миқдорӣ

Шумораҳои тартибӣ

1 one [wʌn]	1 st first [fɜːst]
2 two [tuː]	2 nd second [ˈsekənd]
3 three [θriː]	3 rd third [θɜːd]
4 four [fɔː]	4 th fourth [fɔːθ]
5 five [faɪv]	5 th fifth [fɪfθ]
6 six [sɪks]	6 th sixth [sɪksθ]
7 seven [ˈsevən]	7 th seventh [ˈsevnθ]
8 eight [eɪt]	8 th [eɪtθ]
9 nine [naɪn]	9 th ninth [naɪnθ]
10 ten [ten]	10 th tenth [tenθ]
11 eleven [ɪˈlevn]	11 th eleventh [ɪˈlevnθ]
12 twelve [twelv]	12 th twelfth [twelfθ]
13 thirteen [θɜːˈtiːn]	13 th thirteenth [θɜːˈtiːnθ]
14 fourteen [fɔːˈtiːn]	14 th fourteenth [fɔːˈtiːnθ]
15 fifteen [fɪfˈtiːn]	15 th fifteenth [fɪfˈtiːnθ]
16 sixteen [sɪkˈstiːn]	16 th sixteenth [sɪkˈstiːnθ]
17 seventeen [sevɪnˈtiːn]	17 th seventeenth [sevɪnˈtiːnθ]
18 eighteen [eɪˈtiːn]	18 th eighteenth [eɪˈtiːnθ]
19 nineteen [naɪnˈtiːn]	19 th nineteenth [naɪnˈtiːnθ]
20 twenty [ˈtwenti]	20 th twentieth [ˈtwentiθ]
21 twenty-one [ˈtwentiˈwʌn]	21 st twenty-first [ˈtwentiˈfɜːst]
22 twenty-two [ˈtwentiˈtuː]	22 nd twenty-second [ˈtwentiˈseknd]
23 twenty-three [ˈtwentiˈθriː]	23 rd twenty-third [ˈtwentiˈθɜːd]
30 thirty [ˈθɜːti]	30 th thirtieth [ˈθɜːtiθ]
40 forty [ˈfɔːti]	40 th fortieth [ˈfɔːtiθ]
50 fifty [ˈfɪftɪ]	50 th fiftieth [ˈfɪftiθ]
60 sixty [sɪksti]	60 th sixtieth [ˈsɪkstiθ]
70 seventy [ˈsevntɪ]	70 th seventieth [ˈsevntiθ]
80 eighty [ˈeɪti]	80 th eightieth [eɪtiθ]
90 ninety [ˈnaɪntɪ]	90 th ninetieth [ˈnaɪntiθ]
100 a/one hundred [ə/wʌnˈhʌndrəd]	100 th a/one hundred [ə/wʌnˈhʌndrədθ]
101 a/one hundred and one [ə/wʌnˈhʌndrədɪnˈwʌn]	101 st a/one hundred and first [ə/wʌnˈhʌndrədɪnˈfɜːst]
1000 a/one thousand [ə/wʌnˈθaʊznd]	1000 th a/one thousandth [ə/wʌnˈθaʊzəntθ]
10 000 ten thousand [ˌtenˈθaʊznd]	10 000 th ten thousandth [ˌtenˈθaʊzəntθ]
100 000 a/one hundred thousand [ə/wʌnˈhʌndrədˈθaʊznd]	100 000 th a/one hundred thousandth [ə/wʌnˈhʌndrədˈθaʊzəntθ]
1 000 000 a/one million [ə/wʌnˈmɪliən]	1 000 000 a/one millionth [ə/wʌnˈmɪliənθ]

3. РҶҲАТИ АББРЕВИАТУРАҶО ВА КАЛИМАҶОИ МУРАККАБ ИХТИСОСШУДА ДАР ИМА ВА БРИТАНИЯИ КАБИР

a about тахминан, қариб, наздикӣ.

A 1) a medician академик; 2) academy академия.

a adjective сифат.

A 1) Amercia Америка; 2) American америкой.

a annual ҳарсола, солона.

A atomic атомӣ, ядрой.

abbr. abbreviation кӯтоҳкардашуда.

ABC American Broadcasting Corporation Ширкати Радиошунавоии Америка.

ABM anti ballistic missile ба муқобили мушаки баллистикӣ (*барои мубориза ба муқобили мушак*).

A.C. After Christ асри милодӣ.

A.C. ante Christum лот. то асри милодӣ, то мавлуди Исо.

A/C, a/c account ҳисоб.

AC, ac alternating current ҷараёни тағйирёбанда.

acct. account ҳисоб.

ACE American Council on Education Шӯрои Федералии Маорифи ИМА.

act., actg. acting иҷрокунандаи вазифа

A.D. anno Domini лот. асри милодӣ.

ADB Asian Development Bank Банки Рушди Осиё.

Adm 1) administrative маъмурӣ; 2) administrator маъмур, мудир; 3) амер. administration маъмурият, ҳукумат.

Adm, ADM Admiral адмирал.

admin 1) administration маъмурият; 2) administrator маъмур, мудир.

adv. advertisement реклама; эълон.

AF Air Force нерӯҳои ҳарбӣ-ҳавой.

a.f. as follows ҷунон ки дар поён оварда шудааст.

Afg Afghanistan Афғонистон.

AFL-CIO [ˈi:efel-si:aiou] American Federation of Labor-Congress of Industrial Organizations Федератсияи Мехнати Америка ва Анҷумани Иттифоқҳои Касаба (*яке аз*

бузургтарин иттиҳодияҳои ИМА).

Afr, 1) Africa Африка; 2) африкой.

Agcy, agcy agency агентӣ, намояндагӣ.

agst against ба муқобили муқоиса бо.

agt agreement шартнома, охднома.

a.i. ad interim лот. муваққатан.

AID Agency for International Development амер. Агентии Байналмилалӣ.

AIDS acquired immunodeficiency syndrome нишонаи сироятнопа гайриаслӣ (*СПИД*).

AK Alaska Аляска.

Alas Alaska Аляска

Alb Alberta Алберта (*прое Канада*).

A-level advanced level имтиҳони мактабии дараҷаи пинҷум (*Британиаи Кабир*)

alg 1) algebra алгебра; 2) алгебравӣ.

algo algorithm *риёз.* алгоритм.

alt altitude баландӣ (*аз сатҳи то*).

am. above-mentioned дар болошуда, дар боло қайд шуда.

AM air mail почтаи ҳавой.

Am. American америкой.

A.M., a.m. ante meridiem лот. то рӯз (*вақт дар байни соати 12 то 12-и рӯз; 2 a. m. соат 2 шаб*).

A.M. Associate Member корреспондент.

amm ammunition масолеҳи ҷангӣ.

amt amount адад, шумора.

ann annual ҳарсола, солона.

a.n.w. actual weight вазни (*нетто*).

ANZUS Australia, New Zealand United States Австралия, Зеландия, ИМА.

a.o. and others ва дигарон.

AP 1) airplane тайёра; 2) airport аэропорт; 3) atomic power нерӯи атомӣ/ядрой.

AP Associated Press агентии иттилоотии Ассошиетед Пресс.

app, appendix илова, замима.

Appx, appendix илова, замима.

Apr April апрел

AR acknowledgement receipt расид барои гирифтани.

AR annual return 1) хисоботи солона; 2) таҳлили солона; 3) гардиши яқсола.

Arab. 1) Arabia Арабистон; 2) Arabian арабистонӣ; 3) Arabic арабӣ.

Archbp. archbishop ускуфи аъзам.

ARE Arab Republic of Egypt Ҷумҳурии Мисри Араб.

arm armement силох, ярок.

arr. arrival вуруд, расидан.

art. article модда (*қонун ва ғ.*)

art. artificial сунӣ.

ASEAN Association of South East Asian Nations Ассосиатсияи Кишварҳои Осиёи Ҷануби Шарқӣ.

asf and so forth ва гайра ва хоказо, ва ғ. ва ғ.

asr as soon as possible таъчилан, ҳар чӣ қадар тезтар.

atm atmosphere атмосфера, ҳаво, ҷазо.

attn attention диққат, диққат диҳед, ба диққати касе.

Aug August август.

AV, av avenue хиёбон.

Ave. Avenue авеню, хиёбон.

av averge миёна, ба ҳисоби миёна.

AWACS Airbone Warning and Control System низоми огоҳсозӣ ва назорат тавассути тайёра.

az азимут.

B British британиӣ.

BA., B.A. Bachelor of Arts унвони бакалавр (*маълумоти олии*) дар соҳаи фанҳои гуманитарӣ.

B.A.M. Bachelor of Applied Mathematics унвони бакалавр дар соҳаи риёзиёт.

B and B., b&b bed and breakfast бистар ва субҳона (*барои меҳмон*).

B&W black and white сиёҳ ва сафед.

Bar barrel баррел.

B.V. blue book Китоби кабуд (*маҷмӯаи ҳуҷҷатҳои расмии парламент*).

BBC British Broadcasting Corporation Ширкати Радиошунавоии Британиаи Кабир

B.C. before (*the birth of*) Christ то асри милодӣ, то солшумории милодӣ.

B.C. birth certificate шаходатномаи таваллуд.

BC British Columbia Колумбияи Британиа (*провинсия дар Канада*).

BC British Council Шӯрои Британиа.

B.C.N. British Commonwealth of Nations Кишварҳои Муштаркулманофеи Британиа.

BD barrels per day баррел дар як рӯз.

bdg building бино, иморат.

BG British Government Ҳукумати Британиа.

bl barrel баррел (*ченаки нефт*).

B.M. British Museum Осорхонаи Британиа.

Br., Brit. British британиӣ, англисӣ

brtto brutto брутто (*вазни ноҳолис*).

BTUC British Trade Union Congress Анҷумани Иттифокҳои Касабаи Британиа.

Bu, bu bureau бюро, раёсат.

byr billion years *амер.* миллиард сол.

c. 1) capacity ҳаҷм, ҳаҷми кории цилиндр, иқтидори гузарондан; 2) carat карат; 3) cargo бор; 4) case парванда; 5) cent сент; 6) centimeter сантиметр; 7) chapter боб, фасл; 8) century аср, қарн; 9) congress анҷуман.

C. 1) Celsius аз рӯи чадвали Селсия; 2) Centigrade дараҷаи ҳарорати Селсия, 100 дараҷагӣ; 3) Church калисо; 4) Congress конгресс.

C.A. Central America Америкаи Марказӣ.

C.A. Court of Appeal додгоҳи апеллятсионӣ.

Can Canada Канада.

c&f cost and freight *тиҷ.* арзиш ва пули киро.

c&i cost and insurance *тиҷ.* арзиш ва сугурта.

cap capacity 1) ҳаҷм, гунҷоиш; 2) ҳаҷми кории цилиндр; 3) иктидори гузарондан.

cap. capital letter ҳарфи калон.

capt. Captain 1) капитан; 2) капитани дараҷи як (*дар қувваҳои баҳрӣ*).

cat catalogue каталог, маҷмӯа.

CB 1) control board лавҳаи идорақунӣ; control button тугмаи идорақунӣ.

CBD cash before delivery пардохти нақди маблаг пеш аз таҳвил.

cbm cubic meter метри мураббаъ.

CD Civil Defence мудофиаи шаҳрвандӣ.

CD Corps Diplomatique *фр.* корпуси дипломатӣ.

CDC Canadian Broadcasting Corporation Ширкати Радиошунавоии Канада.

cent., cent. 1) central марказӣ; 2) century аср, қарн.

CEO chief executive officer роҳбари мақомоти иҷроия; мудири кулл.

Cert. 1) certificate шаходатнома, гувоҳинома, диплом; 2) certification судури гувоҳинома 3) certified расман сабтшуда; дипломдор.

cf. confer муқоиса қунед.

C.g., c.g. center of gravity маркази ҷозиба.

CO Consul General консули генералӣ.

Ch. 1) child кӯдак; 2) children кӯдакон.

c.h., C.H. Custom house идораи гумрук.

CI counterintelligence контрразведка, зидди иттилоот.

CIA Central Intelligence Agency Агенсии Марказии Иттилоот (*ИМА*).

c.i.f. cost, insurance and arziш, сугурта ва пули киро, **CIS** Commonwealth of Independent States Иттиҳоди Киш

Сохибистиклол, СНГ. **ckw** clockwise ба самти ақ

соат. **class.** 1) classification тақсимба

classified тақсимбандишуда

classify тақсимбандӣ қардан.

cm. centimetre сантиметр.

CNN Cable News Network ит

телевизони кабелӣ, Сй-Эн-Эн

c/o, c.o. care of барои (*кас*).

Co. company ширкат (*икт*

тиҷоратӣ ва ғ.).

C of C Chamber of Commerce п

тиҷорат.

Cong. Congress конгресс.

cp. compare муқоиса қунед.

CSCE Conference on Security a

operation in Europe Конфер

Ҳамкорӣ ва Амният дар Европ

CSE Certificate of Sec

Education шаходатномаи маъ

миёна.

CU 1) Cambridge Un

Университети Кембридж (*Б*

Columbia University Универ

Колумбия (*ИМ*).

cu., cub. cubic муқааб.

CWT hundredweight центнер

Британиаи Кабир = 50,8 кг

ИМА 45,3 кг.).

CY calender year тақвими сол

дароз.

cy currancy арз.

d. 1) data таърихи рӯз; 2) day рӯ

D. December декабр.

d. dollar доллар.

d. dose *тиб.* миқдори дору.

D Dutch ҳолландӣ.

Da. Danish даниягӣ.

dbl, dble double дуқарата, ду ба

DC Department of Со

Вазорати тиҷорат (*ИМА*).

DC, dc direct current

мунтазам.

- D.C.** District of Columbia ноҳияи федералии Колумбия.
Dec. December декабр.
deg. degree дараҷа.
Dem. Democrat демократ, аъзои хизби демократӣ.
demo demonstration намоиш.
dep. departure вақти рафтани/ парвоз, ҳаракат.
Dept 1) department шӯба, раёсат; 2) *амер* вазорат; 3) факултет, кафедра.
DM Deutsche Mark маркаи Олмон.
DM Doctor of Medicine Доктори фахҳои тиб.
DOB date of birth рӯзи таваллуд.
doc document ҳуҷжат.
DOD Department of Defence Вазорати дифо (*ИМА*).
D. of J. Department of Justice Вазорати адлия (*ИМА*).
dol. dollar доллар.
DP Displaced Person муҳоҷирони инборӣ.
Dr 1) debtor қарздор, дебитор; 2) doctor духтур, доктор (*ушвони шмӣ*).
d.w. daily wages маоши рӯзбай.
dz. dozen сздаҳ.
- E.** 1) east шарқ; 2) eastern шарқӣ; 3) enemy душман.
E energy қувва, қудрат.
E. engineer муҳандис.
E. English англисӣ.
ea. each ҳар, ҳар як.
EA East Africa Африкаи Шарқӣ.
E.B. Encyclopedia Britannica Энциклопедияи Британика.
EBRD European Bank of Reconstruction and Development Банки Авропоии Дигаргунсозӣ ва Рушд.
E.C. EC European Community Ҷомеаи Аврупо.
E.C. EC Executive Committee кумитаи иҷроия.
e.c. exempli cause *лот.* масалан.
ecol. ecology 1) экология; 2) ecological экологӣ.
- econ.** 1) economy иқтисодиёт; 1) economnics иқтисодиёт; 3) economic иқтисодӣ.
ed. edition нашр, чоп.
ed. 1) editor муҳаррир; 2) edited by дар зери таҳрири.
educ education маълумот.
ЕЕС [i:ɪˈsi:] European Economic Community (the Common Market) Ҷомеаи Иқтисодии Аврупо (Бозори Умумӣ).
ЕЕС European Economic Council Шӯрои Иқтисодии Аврупо.
EFTA European Free Trade Association Асосиатсияи Тичорати Озод дар Аврупо.
Eg. Egypt Миср.
e. g. [i:ˈdʒi:] exempli gratia *лот.* масалан, баъзе мисол.
elem elementary ибтидоӣ.
ELT English Language Teaching таълими забони англисӣ.
E-mail electronic mail почтаи электронӣ.
EMF European Monetary Fund Ҳазинаи Арзии Аврупо. ЕМФ.
Emp 1) Emperor император; 2) Emperess императорзан.
Eng. English англисӣ.
esp. especially хусусан.
et al. et alii *лот.* ва дигарҳо.
etc. et cetera *ва* ғайра *ва* хоказо, *ва* ғ. *ва* х.
exp. export содирот.
- F** Fahrenheit дараҷаи ҳарорати Фаренгейт.
f. 1) feminine занона; 2) following дар поён зикршуда; 3) foot фут (ченак); 4) feet футҳо.
F. February феврал.
F. French франсаӣ.
F., f. fuel сӯзишворӣ.
FAO Food and Agricultural Organization of the United Nations Созмони ММ оид ба озука ва зироат, ФАО.

FBI Federal Bureau of Investigation
Бюрои Федералии Ташхис (*ИМА*),
ФБР.

F.C. for cash бо пули нақд, пардохт
бо пули нақд.

FOC, f.o.c., foc free of charge бе пул,
ройгон.

fest forecast пешгӯӣ (*боду ҳаво*).

Feb. February феврал.

Fed., fed. Federal федералӣ, ҳукумати
федералӣ.

ff following pages ва саҳифаҳои
минбаъда.

FIDE Federation Internationale des
Echecs *фр.* Федератсияи Байнал-
милалии Шохмот, ФИДЕ.

FIFA Federation Internationale de
Football Associations *фр.* Федерат-
сияи Байналмилалии Футбол,
ФИФА.

fig. figure сурат, нақша, адал.

fin. 1) finance молия; 2) financil
молиявӣ.

Fr. French франсавӣ.

ft. foot; feet фут (*чепак*).

fwd forward ба пеш.

FIO free and out боркунӣ ва
борфурорӣ аз ҳисоби кирокунанда,
ФИО.

fn footnote поварак, эъзоҳ.

F.O. Foreign Office Вазорати Умури
Хориҷӣ (*БК*).

f.o.b. free on board боркунӣ аз ҳисоби
кирокунанда.

FOC, f.o.c., foc free of charge бепул,
ройгон.

f.o.t free of tax озод аз андоз.

fp freccsing point нуктаи яхкунӣ.

FRS Federal Reserve System Низоми
Федералии Захираҳо (*ИМ*).

frt. freight бор, маблағи пархошти
боркунӣ.

f.v. folio verso *лот.* дар пушти (сах,
варак).

FY fiscal year соли молиявӣ.

FYI for your information барои
иттилооти шумо.

G., g. gram грамм.

G Gravity қувваи ҷозиба.

g specific gravity вазни ҳос.

GA General Assembly Ассамблея
Генералӣ (*СММ*).

gal., gall. gallon галлон.

GATT General Agreement on
and Trade Шартномаи умумӣ
тарифҳои гумрук ва тичорат, ГАТТ.

GB, G.B. Great Britain Британия
Кабир.

Gd grand калон, бузург.

Gdns Gardens 1) боғ ё парк;
Гарденс (*дар номҳо*).

gds goods молиёт.

Gen General Генерал

gen(l) general умумӣ.

Ger. German олмонӣ, немисӣ.

Gk. Greek грекӣ.

GLCM ground-launched
мушаки болдори дар
ҷойгиршуда.

glos. glossary дугат.

GM guided missile мушак
идорашаванда.

GMT Greenwich Mean Time
арзи Гринвич.

GNI Gross National Income даромади
умумии миллӣ (*ДУМ*).

GNP Gross National Product
Маҳсулоти умумии миллӣ (*МУМ*).

Gov. governor губернатор, хокимон

Govt. government ҳукумат.

GP Great Powers Давлатҳои
Абарқудрат.

gr. grade 1) амер. синф (*дар мактаб*);
2) намуд.

gr. gram (me) грамм.

gram. grammer грамматика, сарф
наҳв.

Grc. Greece Гресия.

gt. great бузург, калон.

guar. guaranteed замонат додашуда

GW. gross weight вазни ҳос.

GZ ground zero маркази таҷриба
(*бомбаи ядрой*)

H., h harbour бандар.

H., h 1) height баландӣ; 2) height
баланд.

h. *h. hour* соат.
ha hectare гектар, га.
h.a. *hoc anno loti.* дар соли чорй.
H.C. House of Commons Маҷлиси Умумӣ (БК).
HE high explosive моддаи тарканда.
Heb. Hebrew забони яҳудӣ.
hi half ним.
hist 1) historian муаррих; 2) historical таърихӣ; 3) history таърих.
HL House of Lords Маҷлиси Лордҳо (БК).
HM His (Her) Majesty аълоҳазрат.
HO Home Office Вазорати умури дохилӣ (Б.К.).
HP high pressure фишори баланд.
HP. *hp* horse-power қувваи асп.
HP Houses of Parliament Маҷлисиҳои Парламент (БК).
hr., hrs. hour, hours соат.
HR House of Representatives Маҷлиси Намояндагон (ИМ).
HT high tension вазъияти муташанниҷ.
hum. human инсон.
hv heavy вазнин.
H.V. high voltage шиддати баланд (барқ).
HW hot water оби гарм.
H/W highway шоҳроҳ.
hwt hundredweight центнер.
hy heavy вазнин.

i. inch инч (*ченаки дарозӣ*).
i. intransitive монда (*февл*).
I., i. island, isle ҷазира.
i.c. [ai:] id est *лот.* яъне.
i.a. in absentia *лот.* аз нарасидани, аз набудани.
IAEA International Atomic Energy Agency Агенсии Байналмилалӣ оид ба энергияи атом.
IBRD International Bank of Reconstruction and Development Банки Байналмилалӣ Дигаргунсозӣ ва Рушд.
ICBM Intercontinental Ballistic Missile Мушакҳои Балластикии Байникитъавӣ.

ICPO International Criminal Police Полиси Ҷиноии Байналмилалӣ, Интерпол.

ILO International Labour Organisation Созмони Байналмилалии Меҳнат.

IMF International Monetary Fund Хазинаи Байналмилалӣ Асъор.

imp. imperfect ғайристандартӣ.

imp. 1) import воридот; 2) imported воридшуда; 3) importer воридкунанда.

in. inch инч (*ченаки дарозӣ*).

inc. income даромад.

inc. incomplete нопурра.

Inc., inc. incorporated расман сабтшуда.

ind. independent мустақил, соҳибистиклол.

ind. index индекс, нишондиҳанда, феҳрист.

inf. influence таъсир.

inf. infantry артиши пиёдагард.

inf. information иттилоот.

injec. injection амали гузарондани дору (*ба восити сӯзанӣ*), инъексия.

ins. inspector муфаттиш, инспектор.

int international байналмилалӣ.

INTERPOL International Criminal Police Organisation Созмони Байналмилалӣ Полиси Ҷиноӣ ИНТЕРПОЛ.

IOC International Olympic Committee Кумитаи Байналмилалӣ Олимпӣ. МОК.

IOJ International Organization of Journalists Созмони Байналмилалӣ Журналистон.

IOU I owe you ман аз шумо қарздор.

IRC International Red Cross Созмони Байналмилалӣ Салиби Сурх.

ITT International Telephone and Telegraph Corporation Корпоратсияи Байналмилалӣ Телефон ва Телеграф (ИМ).

Ja. January январ.

Jam. Jamaica Ямайка.

Jan. January январ.

Jap. 1) Japan Япония; 2) Japanese

японӣ.

JCS Joint Chiefs of Staff Кумитаи Муттаҳидаи Сардорони Штабҳо.

Je. June июн.

J. judge додрас.

Ju July июл.

J. justice 1) адолат; 2) адлия; 3) додрас.

JP Justice of Peace судья оштӣ.

Jr. junior хурдтар аз рӯи синну сол дар як оила.

Jt joint якҷоя, муттаҳида, ягона.

Jun. = Jr.

k karat карат.

K, k kilogram (me) кг.

kg. kilogram (me) кг.

K kindergarden боғча.

KHz kilohertz килогерц.

KKK, K.K.K. Ku-Klux-Klan Ку-Клукс-Клан.

km. kilometer км.

km/h, km p.h. kilometers per hour километр/соат.

kw kilowatt киловатт.

L., l. lake кӯл.

l. land замин.

l. late дер.

L. Latin лотинӣ.

L, L. Large калон.

l. left чап.

l. litre литр.

l. longitude *ҷуғр.* тӯл.

LA Latin America Америкаи Лотинӣ.

LA, L.A. Los Angeles Лос Анжелес.

lab. laboratory лаборатория.

lat latitude *ҷуғр.* арз.

lb. libra *лот.* фунт = 453,6 г (*ченаки вазн*).

LBN leangth, breadth, height дарозӣ, васеъгӣ/ паҳноӣ ва баландӣ.

LC Library of Congress Китобхонаи Конгресс.

Ld. Lord лорд.

LDC less-developed country кишвари рӯ ба тараққӣ.

LE Labour Exchange *амер.* бозори кувваи корӣ.

lea. leather пӯст.

If leaf барг.

lg., lge large калон.

ling. linguistics забоншиносӣ.

liq. liquid моеъ.

lit. 1) literary адабӣ; тахтуллафзӣ.

lit litre литр.

LMT local mean time соати маҳаллӣ.

Lnd London Лондон, лондон.

Lt lieutenant лейтенант.

Ltd., ltd limited ширкати ҷавобгари маҳдуд.

M male чинси мард, мардона.

m. 1) married зандор, шайхонӣ; издивоҷкарда; 2) metre метр.

мил; 4) minute дақиқа; 5) million миллион; 6) morning субҳ.

M 1) medium миёна; 2) missile ракета; 3) month моҳ.

MA, M.A. Master of Arts маҷлиси фанҳои гуманитарӣ.

Ma, M.A. military academy академияи ҳарбӣ.

Maj. Major майор.

MaJ. Gen. Major General генерал-майор.

man. manual дастӣ.

Mar. March март.

masc. masculine мардона.

math. 1) mathematics риёи математикӣ; mathimatition математикӣ; mathematical риёӣ.

max. maximum максимум.

MC Marine Corps ҳушкигарди баҳрӣ (*ИМ*).

MC Member of Congress аъзои Конгресс (*ИМА*).

MCC Mission Control Center идоркунии парвозҳо.

MCQ multiple choice question ки аз чанд ҷавоб иборат аст.

MD Doctor of Medicine доктори тиб.

Mdm. Madam *фр.* хонум.

ME Middle East Шарқи Ховари Миёна.

med. 1) medicine тиб; 2) medical тиббӣ; 3) medieval асримийёнагӣ; 4) medium миёна.

meet. meeting маҷлис, машварат, конференция.

memo. memorandum нома; меморандум.

mer. meridian ҷуғр. арз.

met 1) metaphor метафора, рамз; 2) metaphoric рамзӣ.

met 1) meteorology обуҳавосанҷӣ; 2) meteorological онд ба бодуҳавосанҷӣ.

metaph. 1) metaphor рамз; 2) metaphoric рамзӣ; 3) metaphysics метафизика.

Mfr. mfr. manufacturer истехсолкунанда.

Mgt. management 1) идоракунӣ; 2) маъмурият; роҳбарият.

mi. mile мил (*ченак*).

MI-5 National Security Division of Military Intelligence Раёсати Амнияти Давлатии Таҷсиси Ҳарбӣ (БК).

Mil. military ҳарбӣ.

min. 1) mineralogy минералогия; 2) mineralogical минерологӣ.

min. 1) minimum ҳаддулақал; 2) minimal минималӣ, ҳаддулақалӣ.

min. minister 1) вазир; 2) роҳиб.

min. minute дақиқа.

MIS mangement infromation system низоми иттилооти худидоракунӣ.

MIT Massachesutts Institute of Technology Донишкадаи технологияи Массачессутс.

Mk., mk mark 1) аломат; 2) нишони тичоратӣ.

mkt. market бозор.

ml millilitre миллилитр.

mm. millimetre миллиметр.

Mme Madam хонум.

mgr. manager мудир, раис, маъмур, директор, менечер.

Mo. Monday душанбе.

Mo money order интиқоли пул (тавассути почта).

mo month моҳ.

MOD Ministry of Defense Вазорати дифо.

mon. monastery калисо.

mon. monctary 1) пулӣ; 2) арзӣ.

morph. 1) morphology морфология, сарф; 2) morphological морфологӣ, сарфӣ.

MP Member of Parliament аъзои парламент.

MP Military Police полиси ҳарбӣ.

MPH, mph. miles per hour мил/соат.

Mr. Mister мистер, ҷаноб.

Mrs. Mistress мисис, хонум.

MS Master of Science магистри улуми табиӣ.

Ms Mistress хонум, мисис.

msl missile ҳарб. мушак.

Mts., mts. mounts кӯҳҳо.

MV market value арзиши бозорӣ.

M/V merchant vessel киштии тичоратӣ.

MV mega volt барқ. мегаволт.

MW megawatt барқ. мегаватт.

mixd. mixed ҳархела, ҳаргуна.

myth 1) mythology асотир; мифология; 2) mythological асотирӣ, мифологӣ.

N navy баҳрӣ.

n. net *тиҷ.* нетто, вазни хос.

N neutral ҳамроҳнашуда, бетараф.

n neutron *физ.* нейтрон.

N noon нимарӯз.

n. normal оддӣ.

N north шимол.

n note 1) кайд, эъзоҳ; 2) пули коғазӣ.

N November ноябр.

N number рақам, адад.

NA North America Америкаи Шимолӣ.

NASA National Aeronautics and Space Admnstration Раёсати Миллии Аэронавтика ва Таҳқиқи Кайҳон (*ИМ*).

nat. national миллӣ.

nat. native 1) маҳаллӣ, бумӣ; 2) модарӣ (*забон*).

natl. national миллӣ.

NATO ['neitou] North Atlantic Treaty Organization Иттифоқи Атлантикаи Шимолӣ (*НАТО*).

n.b., N.B. nota bene *лот.* диққати махсус диҳед.
NBC National Broadcasting Company Ширкати Радиотелевизионӣ Эн-Бй-Сй.
NC, n.c. no charge бепул, ройгон.
n.d. no date бе таърихи рӯз, бе адад.
NE North East шимоли-шарқ.
NE newclear explosion тарқиши ядрой.
neg. negative манфӣ.
neut neuter миёна (*чинс*).
neut. neutral бетараф.
NFS not for sale на барои фурӯш.
N.G., NG National Gurd горди миллий.
NG, n.g. no good гайриқаноатбахш, ба талабот ҷавоб намедиҳад, номувофик.
NI national income даромади миллий.
NI North Ireland Ирландияи Шимолӣ.
No., no number рақам, адад.
Nos., nos. numbers ададҳо, рақамҳо.
Nov November ноябр.
NP notary public нотариус.
NPF not provided for дар назар дошта нашудааст.
NR not required талаб карда намешавад.
n.s. not signed имзо нашудааст.
n.s. not specified гуфта нашудааст, маслиҳат нашудааст.
NS nuclear submarine киштии зериобӣ.
N.T., NT New Testament Аҳди Чадид.
nt. wt net weight вазни хос.
NY New York Нию Йорк.

O 1) observer нозир; 2) ocean окёнус; 3) officer офицер; шахси соҳибвазифа; 4) order тартиб; 5) oxygen ҳаво.

o/n on accout дар ҳисоб.

ОАРЕС Organization of Arab Petroleum Exporting Countries Созмони Кишварҳои Содиркунандаи Нефти Араб.

OAS Organisation of American States Созмони Кишварҳои Америка.

obj. object *грам.* пуркунанда.
obs. obsolete кӯҳнашуда.
OCAS Organization of American States Созмони Кишварҳои Америкаи Марказӣ.
occas. 1) occasional тасодуфӣ; 2) occasionally тасодуфан.
Oct. October октябр.
o.d. O/D on demand аз рӯи талаб.
o.d outside diameter диаметри беруна.
OED Oxford English Dictionary Фарҳанги Забони Оксфорд.
O/F orbital flight парвози мадори.
off. office идора, муассиса.
off. officer 1) офицер; 2) соҳибвазифа.
off. official расмӣ, маъмурӣ.
OK, O.K. okay [ou'kei] 1) Майлаш! 2) тасдиқ шудааст, дода шудааст, мувофиқа гардида.
o/l our letter мактуби мо (*муроҷиат*).
op, Op observation post дидгоҳ.
op operation амалиёт.
op., OP, o.p. out of print ҷудо шудааст (*нашр*).
ОРЕС Organization of Petroleum Exporting Countries Созмони Кишварҳои Содиркунандаи Нефти Араб.
O/R on request мувофиқи дархост.
o.r. owner's risk бе кафолат.
ord. order 1) фармон; 2) фармоиш.
org. organic органикӣ.
O/S on sale дар фурӯш.
OT Old Testament Аҳди Қадим.
Ox., Oxf. Oxford *ш.* Оксфорд.
oz. ounce унс (ченаки вазн).

p. 1) page саҳифа; 2) *грам.* рӯи сифати феълӣ; 3) part қисм; 4) penny пени.

P., p. president 1) президент; 2) pressure фишор.

p.a. per an per annum ҳар солона.

P.A., P/A private account шахсӣ.

Pac. Pacific оид ба Уқёнуси Оқ.

P&L ., **P&L** profit and loss фонда ва зарар.

p&p package and postage маблаги пардохт барои бастабандӣ кардан ва фиристодан.

par. paragraph параграф, банд.

Parl. Parliament парламент.

part. participle *грам.* сифати феълӣ.

payt. payment пардохт.

p.c. per cent фоиз.

pd paid пардохташуда.

p.d., **P.D.** per diem *лот.* харрӯза, дар як рӯз.

pe, **p.e.** printer's error хатоии техникӣ.

PE physical education тарбияи ҷисмонӣ.

pen. peninsula нимҷазира.

per. period 1) давра; 2) *грам.* нуқта.

per. an per annum *лот.* солона, харсола.

pers. 1) person одам; 2) шахе.

pg. page саҳифа.

P.G. post graduate аспирант.

p.h. per hour дар як соат.

Ph. D Doctor of Philosophy доктори улуми фалсафа (*гуманитарӣ*).

philol. philology филология.

philos. 1) philosophy фалсафа, 2)

philosopher файласуф; 3)

philosophical фалсафӣ.

phon. 1) phonetics фонетика; 2)

phonetical фонетикӣ; 3) phonology фонология.

phys. 1) physics физика; 2) physician духтур; 3) physicist физик; 4) physical физикӣ, ҷисмонӣ.

pr. park боғ.

pk. peak 1) қулла; 2) нуқтаи баландтарин.

pkg. package бастбанд.

P.L. public law ҳуқуқи давлатӣ.

PM [pi:'em] Prime Minister сарвазир.

P.M., **p. m.** [pi:'em] post meridiem *лот.*

пас аз нимарӯз (*вақт байни соати 12-и рӯз ва дувоздаи шаб*): 3 p. m. соати 3 рӯз; 10 p. m. соати 10 шаб.

P.O. Pacific Ocean Уқёнуси Ором.

PO post office почта.

poet. 1) poetry назм; 2) poetic назмӣ.

pol. 1) politics сиёсат; 2) politician сиёсатмадор; 3) political сиёсий.

pop. 1) popular машхур, номдор; 2) population аҳоли.

POW prisoner of war асири ҳарбӣ.

pp. pages саҳифаҳо.

ppa per power of attorney мувофиқӣ ваколатнома, ба воситаи шахси ваколатдодашуда.

pr. pair ҷуфт.

pr. price нарх.

Pr. priest роҳиб.

Pr. prince шоҳзода.

pr. pronoun (*грам*) ҷойнишин.

Prof., **prof.** Professor профессор.

prov. 1) province провинсия; 2) provincial провинсиалӣ; 3) provisional муваққатӣ.

psych., **psychol.** 1) psychology психология, равоншиносӣ; 2) psychologist психолог, равоншинос; 3) psychological психологӣ.

pt. part қисм.

P.T.O., **p.t.o.** please turn over ба ақиб саҳифа нигаред.

pub. public 1) ҷамъиятӣ; 2) давлатӣ.

pub., **publ.** 1) publication нашр, чоп; 2)

published нашршуда, чопшуда; 3)

publisher ношир.

PW prisoner of war асири ҳарбӣ.

Q, q question савол, пурсиш.

QA quick-acting зудтаъсиркунанда.

Q.E.D. quod erat emon strandum *лот.* он чизе, ки исбот кардан лозим буд.

qq questions саволҳо, пурсишҳо.

qr. quarter чоряк, квартал.

qt. quantity шумора.

qu 1) question савол; 2) quartrely се мохе як бор.

R., r radius радиус.

R. Republican ҷумҳурихоҳ, аъзои ҳизби Ҷумҳурихоҳ.

r. ratio таносуб.

R., r. right дуруст, рост.

r. river дарё.

r. road роҳ.

R Royal шоҳона, шоҳӣ; британиягӣ.

r/a radioactive радиоактивӣ.

R.A. Rear Admiral контр-адмирал.
R.A.F. Royal Air Force кӯшунҳои ҳарбӣ-ҳавоии Британияи Кабир.
RC Red Cross Салиби Сурх.
RC remote control идоракунии аз масофаи дур.
RC Roman Catholic католикии румӣ.
Rd, rd road роҳ.
RDF Rapid Deployment Force ҳарб. қувваҳои зудамал.
rec. record 1) сабт; 2) ҳисобот; протокол.
ref. reference иқтибос.
reg. region минтақа, вилоят, регион.
reg. register рӯйхат, номгӯй.
rep., rept. report ҳисобот, хабар.
Rep. Republican ҷумҳурихоҳ, аъзои ҳизби Ҷумҳурихоҳ.
Ret. retired ба истеъфо баромада.
Rev. Reverend ҳазрат.
R.H., r.h. right hand тарафи чап (*ҳаракати нақлиёт*).
rm room хона, уток.
RMS, rms, r.m.s root mean square *риёз.* адади миёнаи квадратӣ.
RN Royal Navy кӯшунҳои ҳарбии баҳрии БК.
RPM, rpm, r.p.m. revolutions per minute (*шумораи*) гардиш дар як дақиқа.
RR railroad роҳи оҳан.
RSVP repondez s'lvous *плай* *фр.* лутфан ҷавоб диҳед.

S saint муқаддас.

s. 1) second сония; 2) see нигар; 3) shilling шиллинг; 4) signed имзошуда; 5) society ҷамъият.

S. 1) Society ҷамъият; 2) South ҷануб.

S.A. Salvation Army «Артиши Наҷот» (*созмони башардӯстона дар ИМ*).

s.a. sine anno *лот.* бе нишондоди соли нашр.

S.A. South Africa Африкаи Ҷанубӣ.

S.A. South America Америкаи Ҷанубӣ.

SALT Strategic Arms Limitation Talks музокирот оид ба маҳдуд кардани аслиҳаи стратегӣ.

Sat. Saturday шанбе.

SAT Scholastic Aptitude Test с. лаёқати дониш (*дар ИМ имтиҳони дохилшавӣ ба мактаби гузаронда мешавад*).

sc. scale масштаб, ҳачм.

Sc. Scottish шотландӣ.

SC Security Council Шӯрои Амният.

SC., S/C spacecraft киштии каск.

S.C. Supreme Court Додгоҳи Олии Қудрат.

sci. scientific илмӣ.

SE south-east ҷануби-шарқ.

S.E. Stock Exchange

муомилоти мол.

SEATO South-East Asia

Organization Созмони Шарқ ва Ҷануби Шарқ.

Sec. second сония.

s. section қисмат, боб.

Sec. Secretary 1) котиб; 2) вазир.

secs. seconds сонияҳо.

Sep. September сентябр.

SFC Space Flight Center маркази

идоракунии парвоз.

sgd signed имзо шудааст.

Sgt. Sergeant сержант.

sh. shilling шиллинг.

sig. signature имзо, дастхат.

S.L., s.l. sea level сатҳи баҳр.

SM submaine киштии зеробӣ.

So. South ҷануб.

Soc. Society ҷамъият.

Soph sophomore *амер.* донишҷӯи

дуюм.

sp. special махсус.

sp. specific муайян, қосимӣ.

sp. specific gravity 1) *физ.* зҳраи

вазнии хос.

Sq. Squadron гурӯҳи киштии

тайёраҳо.

sq. square мураббаъ, метри мураббаъ.

Sq. Square майдон.

Sr., sr. Senior калонӣ (*аз*

синну сол дар оила).

SS sola system низоми шамсӣ.

St. 1) saint муқаддас; 2) street кӯча.

Sun. Sunday якшанбе.

sup. supply таъминот,

пешниҳод.

SW south-west ҷануби ғарб.

S.Yd. Scotland Yard Скотланд-ярд
(*полиси ҷустуҷӯи БК*).

T 1) temperature ҳарорат; 2) tension шиддат.

T., t. time вақт, мӯҳлат.

t ton тон

T Tuesday сешанбе.

TB, Tb, t.b. tuberculosis касалии сил.

TD, t.d. time and date вақт ва таърихи рӯз.

tech. technical техникӣ, фаннӣ.

tg., tgm. телеграмма, барқия.

tel. telephone телефон.

temp 1) temporary муваққатӣ; 2) temperature ҳарорат.

terr. territory минтақа, территория, худуд.

t.h.i. time handed in вақти супоридани (*чизе*).

ths thousand ҳазор.

Thur. Thursday панҷшанбе.

tk tank танк.

tr truck автомобили боркаш.

TM trade mark нишони тичоратӣ.

TN thermonuclear термоядрой.

tn ton тонна.

t.o. turn over ба саҳифи дигар нигаред.

TOA time of arrival вақти расидан/омадан.

TOD time of departure вақти рафтан.

topo. topographical топографӣ.

TP turning point марҳалаи ҳалқунанда/таърихӣ.

Tu. Tuesday сешанбе.

TUC Trades Union Congress Анҷумани Иттифокҳои Касаба (*калотарини созмони касбӣ дар Британияи Кабир*).

TV television телевизион.

Tx tax андоз.

U Union иттиҳод, иттифок.

u upper болоӣ.

u/c under construction сохтанидаиестода.

UK, U.K. United Kingdom Шохигарии Муттаҳида (*Британияи Кабир ба Ирландияи Шимолӣ*).

UN [ju:'en] United Nations Миллалӣ Муттаҳид.

UNDC United Nations Disarmament Commission Комиссияи СММ оид ба Яроқпартоӣ.

UNDP United Nations Development Program Барномаи Рушди СММ,

UNESCO [ju:'neskou] United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization Ташкилоти Созмони Миллалӣ Муттаҳид оид ба Маориф, Илм ва Фарҳанг.

UNICEF United Nations International Children's Fund Хазинаи Байналмилалӣ Кӯдакони СММ.

UNO ['ju:nou] United Nations Organization Созмони Миллалӣ Муттаҳид (СММ).

US [ju:'es] United States ИМ.

USA [ju:es'eɪ] United States of America ИМА.

USSR [ju:ses'a:] Union of Soviet Socialist Republics (*собиқ*) Иттиҳоди Шӯравӣ.

usu usual одӣ, одатан.

V velocity суръат.

V. versus *лот.* ҳуқ. ба муқобили.

V victory ғалаба.

v. volt волт.

V. volume 1) ҳачм; 2) чилд.

VA Vice Admiral вице адмирал.

val. value арзиш, нарх, бузургӣ.

V.C. Vice-Chairman ноиби раис.

VCR videocassette recorder видеомагнитофон.

VD venereal disease касалии венерикӣ.

veh. vehicle 1) воситаи нақлиёт; 2) ҳадастгоҳи парвозкунанда.

vet. veterinary (surgeon) духтурӣ хайвон, байтор

VIP very important person шахси муҳим.

vol., vols. volume, volumes чилд, чилдҳо.

VP Vice President ноиби президент.

VTY very truly yours бо эҳтиром.

W. Wales Уэлс.

W. Washington Вашингтон.

W., w watt ватт.

W. Wednesday чоршанбе.

w. week ҳафта.

W., w weight вазн.

W. West ғарб.

w. wide васеъ.

W., w. width васеъгӣ

W.A. West Africa Африкаи Ғарбӣ.

Wash. Washington Вашингтон

Wb., W/b waybill роххати воситаи нақлиёт.

WB Weather Bureau Идори обухавосанҷӣ.

WCL World Confederation of Labour Конфедератсияи Умумичаҳонии Меҳнат.

Wed Wednesday чоршанбе.

Westm. Westminster Вестминстер (ноҳияи Лондон).

W/F weather forcast пешгӯии обу ҳаво.

WFDY World Federation of Democratic Youth Созмони Умумичаҳонии Ҷавонони Демократ.

WFTU World Federation of Trade Unions Созмони Умумичаҳонии Иттифокҳои Касаба.

WHO World Health Organisation Созмони Байналмилалӣ Ҷифзи Саломатӣ. ВОЗ.

wk week ҳафта.

wks weeks ҳафтаҳо.

w/o without бе.

WP word processing 1) корӣ матн; 2) тез тайёр кардани матн (*дастгоҳҳои муосир*).

WR weather report малумоти бораи обу ҳаво.

WS water supply таъмини об.

WT watertight обногузар.

wt. weight вазн.

WTO World Trade Organisation Созмони Умумичаҳонии Тичорат

WW I World War I Ҷанги Ягонаи Ҷаҳон

WW II World War II Ҷанги Дуюми Ҷаҳон.

X Christian масеҳӣ, христианин.

Xmas Christmas мавлуд (*Исо*).

Xnty Christianity масеҳият.

X-rays нурҳои рентгенӣ.

Xty Christianity масеҳият.

yd., yds. yard, yards ярд, ярдҳо (*чепак*).

y. year сол.

YB year book тақвими солона.

Yr, yr. your аз они шумо, аз шумо

Z, z zone минтақа, ноҳия.

ZEG, Z.e.g. zero economic growth пешрафти иқтисодии нулӣ.

ZST Zone Standard Time вақтандозӣ стандартӣ.

ZT Zone Time вақти минтақавӣ.

4. Пунктуатсия ва ё оини истифодабарии аломатҳои китобат дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ

Солҳои охир дар масъалаҳои имлою истифодаи аломатҳои китобат дар забони тоҷикӣ барои донишҷӯён ва муаллимон мушкилиҳои зиёде пеш омадаанд. Мушохидаҳо нишон медиҳанд, ки муаллифону муҳаррирон дар нашрияҳои мухталиф қоидаҳои имлоро бо салоҳиди худ истифода мебаранд. Иловатан, пайдоиши воситаҳои муосири таъбу нашр ва компютерҳо барои қорбурди аломатҳои китобат ва имло имконоти васеъ фароҳам оварда истодаанд. Ниҳоят, бо равангу ривож ёфтани муносибатҳо бо мамолики хориҷӣ ва бо таъсири забонҳои дигар, аз ҷумла кишварҳои англисизабон, ба забони тоҷикӣ аломатҳои китобати нав ворид шудаанд, ки доир ба истифодаи онҳо дар қоидаҳои имло мавҷуда чизе гуфта нашудааст.

Барномаи давлатии тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2004-2014 таълими дурусти қорбурди аломатҳои китобат, оини навиштани ҳарфи калон ва дигар қоидаҳои имлоро низ дар назар дорад. Мутаасифона, устодону донишҷӯён ва хонандагон барои дарёфти маводи таълимии зарурӣ доир ба ин масъалаҳо мушкилиҳӣ мекашанд. Ҳамин эҳтёҷотро ба назар гирифта қисмати «Аломатҳои китобат ва баъзе қоидаҳои имло дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ» таҳия шудааст.

Маҷмуи қоидаҳои истифодаи аломатҳои китобатро дар матни ҳаттӣ пунктуатсия меноманд. Аломатҳои китобат дар баробари ҳарфҳо ва қоидаҳои имло қисми таркиби низоми хати ҳар як забон мебошанд. Аломатҳои китобат дар забонҳои гуногун вобаста ба сохташон бо мақсадҳои муайян истифода мешаванд. Шахсоне, ки забони хориҷиро меомӯзанд, бояд қоидаҳои асосии истифодаи аломатҳои китобатро дар забони омӯхташаванда донанд ва онҳоро ба тариқи муқоиса бо истифодаи аломатҳои китобат дар забони модарии худ омӯзанд. Бинобар ин ба он қоидаҳои истифодаи аломатҳои китобат бояд бештар эътибор дода шавад, ки дар забони модарии донишҷӯён вучуд надоранд ва ё аз он фарқ доранд. Дар акси ҳол, вазифаи асосии аломатҳои китобат, ки ба сифати востай робита байни нависанда ва хонанда хизмат кардан аст халалдор гардида, метавонанд сабаби нодуруст ба қисмҳо тақсим гадидани ҷумла ва галат фаҳмидани матни забони дигар гарданд.

Ҳангоми муқоисаи аломатҳои гуногуни китобати забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ маълум гардид, ки дар истифодаи нуқта, аломати саволу хитоб, ду нуқта, қавс ва вергул ин ду забон умумияти бисёр доранд. Дар истифодаи аломатҳои вергул, ду нуқта, тире ва дефис баъзе фарқҳо низ мушохида мешаванд. Истифодаи аломатҳои китобати чор нуқта, аломати слеш, қавси мураббаъ, аппостроф ва ҳуруфи шикаста ба ҳукми анъана надаромада бошад ҳам, баъзе муаллифон онҳоро ба қор мебаранд. Маҳз дар истифодаи вергул, қавси мураббаъ ва хати шикаста дар низоми аломатҳои китобати забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ тафовут ба назар мерасад.

Вакте ки муҳаррирон ва ноширон дар бораи услуб сухан меронанд, онҳо одатан интиҳоби калимаҳою ибораҳо ё дарозии ҷумлаҳои муаллифро дар назар надоранд, балки дастхат дар шакли ҷолӣ чӣ гуна ба ҷашм мерасад, яъне оини навиштани ҳарфи калон, истифодаи аломатҳои китобат, фосила байни хатҳо ва тарзи ҳуруфчиноиро дар назар доранд. Бо вучуди ин дар доираи ҳатто ин мафҳуми маҳдуд, услубро наметавон бо қоидаҳои муайян маҳдуд кард, зеро вобаста ба мавзӯ ё навъи нашрия бо мурури замон услуб иваз шуда

метавонад. Услуби рӯзноманигорӣ аз услуби китобнигорӣ фарқ дорад. Услуби Конститутсияи ИМА, ки дар он тамоми исмҳо бо ҳарфи калон навишта шуда буданд, аз услуби солҳои 1970-ум фарқ дорад. Раванди навиштан ба дараҷаи имкон камтар истифода бурдани ҳарфи калон мебошад.

Услубе, ки дар ин фарҳанг пешниҳод мешавад бар асоси он меёрҳои навишта шудааст, ки аксарияти муҳаррирон имрӯз қабул доранд. Он на фақат донишҷӯёне, ки корҳои курсию дипломии менависанд, нигаронда шуда, балки ҳамчунин барои ҳамаи онҳое, ки ба забони возеҳ ва фаҳмои англисӣ навиштан мехоҳанд. Дар он намунаҳои дигари маъмул ҳам омадаанд. Шуда, мавриди истифодаашон низ шарҳ дода мешавад. Иловадан, фарҳанг ба ёвари бебаҳо, хусусан дар ҳалли масъалаҳои имло, ба ҳичоҳе тақсим карда ва ё истифода бурдани дефис ва тире мебошанд. Пас аз интиҳоби ягон ҳамаи навиштани ҳуҷҷат ё асаре он бояд то охир риоя шавад.

1.1. Аломатҳои асосии китобат:

- | | |
|-------------------------------------|--------------------------------|
| I. Нуқта « . » | IX. Аломати тире «—» ё «--» |
| II. Се/ чор нуқта (... ё) | X. Аломати дефис ё нимтире «-» |
| III. Аломати савол «?» | XI. Қавс « () » |
| IV. Аломати хитоб «!» | XII. Қавси мураббаъ « [] » |
| V. Аломати слеш «/» | XIII. Ноҳунак « » |
| VI. Вергул « , » | XIV. Аппостроф « ' » |
| VII. Нуқтавергул « ; » | XV. Ҳуруфи шикаста |
| VIII. Аломати баён ё ду нуқта « : » | |

1.2. ҚОРБҲУДИ АЛОМАТҲОИ КИТОБАТ:

I. FULL STOP OR (US) PERIOD/ НУҚТА « . »

Нуқта дар мавридҳои зерин гузошта мешавад:

1. Дар охири ҷумлаҳои хабарӣ: Each of the students had two brothers. Ҳама аз донишҷӯён ду бародар дошт. The meeting was dalyed. Маҷлис таъхир гузошта шуд.
2. Дар охири ҷумлаҳои саволи гайримустақим ё бавосита ва ё дар ҷумлаҳои мураккаби тобеъ, ки пурсишро ҷумлаи пайрав ифода карда бошад: I asked what the time was. Ё пурсид, ки соат чанд аст. He asked when the plane was leaving. Ё пурсид, ки тайёра кай ҳаракат мекунад.
3. Дар охири ҷумлаҳои амрӣ: Write your address and phone number on the back of the sheet. Суроға ва рақами телефони худро дар пушти ҷадвал нависед. Read two chapters before Friday. Ду бобро то рӯзи ҷумъа хонед.
4. Дар охири ҷумлае, ки хоҳиш, орзу ва гайраро ифода мекунанд, ҳатто ба тарзи савол баён шуда бошанд: Will you please reply promptly. Лутфан хоҳиш мекунам ба зудӣ ҷавобро гардонед.
5. Пас аз аксари калимаҳои кӯтоҳшуда (*ихтисора ё муҳаффаф*): Mr. ~ Mister; Dr. ~ Doctor; p.c. ~ per cent; Mrs., Ms., a.m., p.m., etc., e.g. (*ҷаноб, хонум, духтур, просент, хонуми издивоҷкарда, ҳамаи издивоҷкарда, ва ғ. ва ғ., масалан ва ғ.*). Дар забони тоҷикӣ одатан қабил калимаҳо кӯтоҳ карда намешаванд.

6. Дар охири номи китоб, маҷалла, мақола, шеър ва рисола нуқта гузошта намешавад: The roman the *Path of Thunder* is written by Peter Abrahams. Романи *Аз раҳи раъди гуррон* ба қалами Питер Абрахамс дахл дорад.
7. Барои чудо кардани доллар аз сент ҳангоми навиштани ададҳо нуқта гузошта мешавад: \$25.00; \$3.99.
8. Ҳангоми навиштани ададҳо барои чудо кардани даҳӣ нуқта гузошта мешавад: 55.3 дараҷа, \$3.7 million.
9. Пас аз рақамҳо ё ҳарфҳо дар рӯйхати чизе (*масилан: рӯйхати адабиётӣ истифодашуда ва ғайра*). Тавачҷӯх кунед ки баҳши «Нуқта дар мавридҳои зерин гузошта мешавад» аз нӯҳ банд иборат буда пас аз ҳар яке нуқта гузошта шудааст.

II. CE/ ЧОР НУҚТА (... Ё)

CE/ чор нуқта дар мавридҳои зерин истифода мешавад:

Дар нутқи айнаннақлшуда, агар вожа ё иборае ҳазф шуда бошад, се нуқта гузошта мешавад. Агар матлаби ҳазфшуда дар охири ҷумла бошад, чор нуқта ба кор меравад: «My friend...was a tall man who took his own life...» Дӯсти ман... марди қоматбаланде буд, ки ба худкушӣ даст зада буд ва....»

Барои нишон додани он ки қисмати охири ҷумла ё якҷанд ҷумлаи пурра партофта шудаанд, нуқтаи чорум барои нишон додани охири ҷумла истифода мешавад: «He left his home.... Years later he returned to find everything had changed....» «Ӯ хонаашро тарк карда буд.... Вақте ки чандин сол пас баргашт, дарк кард, ки ҳама чиз дигаргун шудааст»....

Аломати се ё чор нуқта нишони тағйири андеша ва ё ҷумлаи нотамома аст. Дар забони тоҷикӣ то имрӯз истифодаи чор нуқта ба назар намерасад. Мантиқан истифода бурдани нуқтаи чорум дуруст аст, зеро он ба охир расидани фикри томома ифода мекунад.

III. Question mark/ аломати савол «?»

Аломати савол дар мавридҳои зерин ба кор меравад:

1. Дар охири ҳама гуна ҷумлаҳои саволи, ибора ва ё калима, ки пурсишро ифода мекунад: What is your name? Номи шумо чист? Who invited you to the party? Шуморо ба шабнишинӣ кӣ даъват кард? Whom shall we elect? Smith? Jones? Киро бояд интихоб кунем? Смит? Љонс?
2. Барои нишон додани шакку шубҳа ва нобоварию тардид аломати савол дар дохили қавс гузошта мешавад: He was born in 1564 (?) and died in 1616. Ӯ соли 1564 (?) таваллуд шуда дар соли 1616 даргузаштааст. John Marson (?1575-1634) ~ Љон Марсон (?1575-1634). The manuscript dates back to 560 (?) В.С. Дастхат шояд ба соли 560 (?) пеш аз милод тааллуқ дошта бошад.
3. Дар охири ҷумлаҳои саволие (*ҷумлаҳои риторикӣ*), ки ҷавоби шунавандаро талаб намекунанд: How am I going to leave him? Онҳоро чӣ гуна тарк мекарда бошам?

IV. EXCLAMATION MARK OR (US) EXCLAMATION POINT/ АЛОМАТИ ХИТОБ«!»

Аломати хитоб дар мавридҳои зерин ба кор бурда мешавад:

Дар охири ҷумла, ибора ё ҳатто калимаи танҳо, ки хитоб ва ё ҳиссиёту ҳаяҷони саҳт, ба мисли фармоиш, қаҳр, хайронӣ ва тавачҷӯхро ифода мекунанд:

Help! ~ Ёрӣ диҳед! How terrifying! ~ Чӣ даҳшат! Go away! ~ Равед! Wow! ~ Ваҳ! Оҳ! Never! ~ Ҳеч гоҳ!

англисӣ ва тоҷикӣ он аст, ки дар забони тоҷикӣ пеш аз пайвандаки «ва» вергул гузошта намешавад: *The ship was loaded with wheat, barely, and maize.* Ба кишгӣ галла, чав ва чуворимаққа бор карданд. Вергули охириро пеш аз пайвандаки «ва» партофтан мумкин аст, агар маъно халалдор наҷавад. Дар ҷумлаи боло ин коида зарур бошад ҳам, он қадар муҳим нест. Дар бисёр мавридҳо гузоштан ва ё ҳазф кардани вергул ба маъно таъсир мерасонад. *The equipment included airplanes, helicopters, artillery, amphibious vehicles, and tanks.* Таҷҳизот аз тайёраҳо, вертолётҳо, тупҳо, нақлиёти обгузар ва танкҳо иборат буданд. Агар пеш аз пайвандаки *and ~ ва* дар забони англисӣ вергулро ҳафз намоем, фаҳмида мешавад, ки танкҳо ҳам мисли васоити нақлиёт обгузар будаанд. Дар ҷаласаи намоёндагони синфҳои коргар, деҳқон, ва зиёиён ҳузур доштанд. Дар ин ҷумла вергули пеш аз *ва* зарур аст. Агар вергул нагузорем фаҳмида мешавад, ки зиёиён ҳам синф мебошанд.

6. Барои ҷудо кардани муайянкунандаҳои ҷида: *My father is a generous, forgiving, and cheerful man.* Падарам як марди саховатманд, бахшоянда ва дидадаро аст.
7. Барои ҷудо кардани ҷумлаҳои пайрави муайянкунанда ва ибораҳои, ки ахбори иловагӣ дар ихтиёри хонанда мегузоранд, вале дар асл маънии ҷумларо тағйир намедиханд: *My rifle, which is now hanging on the wall, has not been used for years.* Милтиқам, ки ҳозир дар девор овезон аст, чандин сол боз истифода нашудааст. *The old hotel, which had housed visiting celebrities for almost a century, remained outwardly unchanged.* Меҳмонхонае, ки дар муқддати асрҳо меҳмонони машҳуро қабул мекард, зоҳиран бетағйир монда буд.
8. Барои ҷудо кардани сухани нависанда аз нутқи айнаннақлшуда: «*Read this book*» Abraham said, «*I think you'll like it.*» «Ин китобро хон, - гуфт Абраҳам. - Ба фикрам, ба ту писанд меояд».
9. Барои ҷудо кардани ҷумлаи пайрави тобеъ аз сарҷумла: *Since he was tired and had a headache, he did not go to class yesterday.* Азбаски сараш дард мекард ва монда шуда буд, дина ӯ ба мактаб нарафт.
10. Барои возеҳ навиштани ададҳои аз як ҳазор боло: *The area of the Earth is approximately 196,950,000 square miles.* Масоҳати замин тахминан 196 950 000 мил мураббаъ мебошад. Одатан дар шумораҳои аз 10 000 камтар гузоштани вергул барои ҷудо кардани ҳазорӣ ихтиёрӣ аст: 7,500 ё 7500; 11,900; 350,400; 3,965,438. Дар забони тоҷикӣ ин амал мушоҳида намешавад. Агар истифода мешуд, Хуб мешуд, зеро барои бегалат хондани ададҳо кӯмак мерасонад.
11. Барои возеҳнависиҳои исмиҳо, унвонҳо ва ҷумлаҳои, ки бо далели тартиби онҳо баръакс навишта шуда бошад: *Peterson, William; Stewart Ramsey, Dr.* Яъне дар мисолҳои овардашуда тартиби маъмул чунин аст: *William Peterson; Dr. Ramsey Stewart.* Вале муаллиф онҳоро бо мақсаде ба тарзи дигар овардааст.
12. Барои ҷудо кардани ном ва ё имзо аз калимаҳои охири мактуб аз: *Sincerely yours,* ~ Бо эҳтиром, Яъне пас аз ин ибораҳо ё ном навишта мешавад ё имзо гузошта мешавад.
13. Барои ҷудо кардани вохидҳои туфайлӣ ё ин ки ҷумлаи пайрав аз боқимондаи ҷумла: *Although the equipment has not been fully developed, scientists are confident of landing astronauts on other planets.* Ҳарчанд таҷҳизот ҳанӯз ихтироъ нашудааст, олимони оиди ғурумадани кайҳоннавардон бар сайёраҳои дигар боварии қомил доранд.

14. Барои чудо кардани мурочиати бевосита, калимаҳои нидой ё воҳиди туфайлии чумла мисли: *oh, yes, no, however, nevertheless, still, anyway, why, frankly, really, moreover, incidently, etc*: Jim, where have you been? шумо дар кучо будед? *By the way, did you hear what happened to Sue's Zimnan, bo avtomobili Сю чӣ ходиса рух доданро медонед?*
15. Барои чудо кардани муайянкунандаи муқаддимаӣ (*сифат, зарф, сифат феълӣ, ибораи сифати феълӣ*), ҳатто агар онҳо аз як калима ва ё ибора таркиб ёфта бошанд: *Politically, our candidate proved to be very mature. нуктаи назари сиёсӣ*, номзади мо собит намуд, ки хеле пухта аст.
16. Барои чудо кардани вожаҳои истисноӣ вергул пеш ва баъд аз он гузошта мешавад: *March, the first month of spring, can still bring snow and ice.* Дар моҳи март, *моҳи аввали баҳор*, низ мумкин аст барф борид, яхбандӣ шавад.
17. Барои чудо кардани калима, ибора ва чумлаи пайрави истисноӣ, метавонанд дар қавс оварда шаванд ва ҳамчунин мухотаб дар мобини охири чумла: *You may, if you insist, demand a retraction.* Шумо метавонед агар *истодагарӣ* кунед, талаб кунед, ки аз гуфтаҳои шумо даст кашад. *You may never realise, Nettie, that we may never return to Paris.* Шумо дарк мекунад *Нетти*, ки мо метавонем тамоман ба Париж барнагардем.
18. Барои чудо кардани таърихи рӯз аз сол: *Both John Adams and Thomas Jefferson died on July 4, 1826.* Чон Адамс ва ҳам Томас Жефферсон 4 июли соли 1826 вафот карданд. Дар забони тоҷикӣ ба ҷои вергул банди изофии «и» истифода мешавад.
19. Барои чудо кардани қисмҳои таркибии суроға ва номҳои географӣ, агар онҳо дар як хат навишта шуда бошанд: *35 Fifth Avenue, New York, N.Y. 10002 ~ Хиёбони Панҷум 35, Ниу Йорк, НЙ 10002.*
20. Барои чудо кардани унвон ва вазифа аз ном: *Mr. Barak Obama, President of the US.* Ҷаноби Барак Обама, Президенти ИМА. *Mr. H.L.Hughes, Director of Public Relations for Klain Products, Inc., will speak at the luncheon.* Мистер Х.Л. Хьюгес, Директори бахши робитаҳои ҷамъиятии ширкати Клейн Продактс, Инк., дар зиёфат суханронӣ мекунад.
21. Барои чудо кардани салом ва таҳният дар номаҳои шахсӣ: *Dear Steve, Стиви Азиз!* Дар забони тоҷикӣ дар ин ҳолат ду аломат: агар мухоттаб оҳанги муқаррарӣ ифода ёфта бошад, аломати вергул, бо оҳанги хитоб ифода ёфта бошад, аломати хитоб гузошта мешавад. Дар номаҳои расмӣ англисӣ пас аз салом ва таҳният ду нукта гузошта мешавад: *Dear President: Президенти мӯҳтарам!*

VII. Semicolon/ нуктавергул « ; »

Нуктавергул дар мавридҳои зерин ба кор меравад:

1. Байни ду чумлаи мустақил (*independent clauses*): *We should try to preserve our ancient heritage; those who lose this heritage will become cultural amnesiacs.* Мо бояд барои нигоҳ доштани мероси қадимии худ кӯшиш кунем; онҳое, ки аз ин мерос маҳрум мегарданд, аз лиҳози арзишҳои фарҳангӣ коста мешаванд. Дар забони тоҷикӣ ин аломат дар маҷмӯаи якҷумлаи якҷумла, ки байни пораҳои алоҳидаи он алоқамандии қавӣ вучуд дорад, гузошта мешавад.

Эзоҳ: дар чумлаҳои шабеҳи чумлаҳои боло ба ҷойи нуктавергул нуктаи вергул (пайвандак) истифода кардан мумкин аст.

2. Барои чудо кардани чумлаҳои мураккаб (*iddependent clauses*), ки тавассути пайвандакҳои тобъекунанда (*масалан: however (ҳарчанд), furthermore (илова бар ин), besides (ғайр аз ин), thus (аз ин ҷӯ), consequently (бинобар ин) ва ғ.*) бо ҳам пайваст шудаанд: *Meri has taken all the required courses; consequently, she has the necessary qualifications for that job.* Мери ҳамаи фанҳои лозимиро гирифтааст; бинобар ин ӯ барои ин кор тахассуси зарурӣ дорад.
3. Дар чумлаҳои сертаркиб, ки ҳар як аз ҷузъи он дорои вергул мебошад, барои чудо кардани ду ҳиссаи ғайривобастаи чумла ба ҷойи вергул нуктавергул гузошта мешавад: *Because he was so tired, he went straight to his newly-painted, elegant home; and he told his wife, a loving woman of thirty five, to keep the children quiet so that he could sleep.* Чун бисёр хаста буд, рост ба манзили зебо ва наврангшудаи худ рафт; ва ба ҳамсараш, зани меҳрубони сиюпанҷсолааш гуфт, ки бачаҳоро ором намояд, то ӯ битавонад кадре хоб кунад.
4. Барои чудо кардани қисмҳои таркибии чумлаи мураккаби беапайвандак: *The war against poverty must continue; it must be our highest priority.* Мубориза ба мубодили камбизоатӣ бояд давом дода шавад; он бояд вазифаи аввалиндараҷаи мо бошад.
5. Барои чудо кардани қисмҳои таркибии чумлаи мураккаб, ки бо чунин пайвандакҳо мисли *hence (аз ин ҷӯ), however (ҳарчанд), therefore (бинобар ин) ва ғайра:* *The funds are inadequate; therefore, the project will close down.* Маблағ кофӣ нест; аз ҳамин сабаб лоиҳа баста мешавад.
6. Барои чудо кардани қисмҳои таркибии чумлаи мураккаби беапайвандак, ки ниҳоят тафсил ёфтаанд ва ҳиссаҳои он қисмҳо дар таркиби худ бо вергулҳои зиёде чудо карда шуда бошанд: *The elected officers are Johnathan Crane, president; Sarah Huntly, vice president; Edward Stone, secretary; and Susan Morell, treasurer.* Чонатан Крейн, президент; Сара Хантли, ноиби президент; Эдвард Стоун, котиб ва Сусан Морелл, ҳазинадор интихоб шуданд. Тафовути забони тоҷикӣ дар он аст, ки пеш аз пайвандаки «ва» нуктавергул гузошта намешавад.
7. Барои чудо кардани мафҳумҳое, ки бо ҳам вобастагии наздик доранд, вале барои ба иштибоҳ наандохтани ҳонанда онҳоро яқчо навиштан мумкин нест: *Poverty unbearable; luxury unsufferable.* Камбизоатӣ тоқатнопазир аст; ҳашамат - таҳаммулнопазир.
8. Пеш аз калимаю ибораҳои кӯтоҳкардашуда, ба мисли *e.g. (масалан), i.e. (яъне), namely (хусусан), for example (барои мисол),* ки шарҳ ё чумлаи хулосакунандаро муаррафӣ мекунанд: *On the advice of his adviser, he chose to invest in major industries; i.e., steel, automobile, and oil.* Бо маслиҳати мушовираш ӯ қарор дод, ки дар соҳаҳои асосии саноат маблағгузорӣ кунад; *яъне дар соҳаҳои пӯлдогудозӣ, автомобилсозӣ ва коркарди нафт.*

VIII. Colon/ аломати баён ё дунукта « : »

Ду нукта дар мавридҳои зерин гузошта мешавад:

1. Дар муқолама, сӯхбат ва савол барои чудо кардани худуди сухани муаллиф аз нутқи айнаннақлшуда: *Bush replied: "You are right. There can not be unilateral peace just as there can not be unilateral war."* Буш ҷавоб дод: "Фикри шумо дуруст аст. Сулҳи яктарафа, мисли ҷанги яктарафа вучуд дошта наметавонад". *My father said so: "..."* Падарам чунин гуфт: "...". Як тафовути нуктагузорӣ дар забони тоҷикӣ ин аст, ки нукта берун аз

нохунак гузошта мешавад (*тиг. нохунак*). Нутки айнаннақли метавонад аз сархат (*абзас*) бе нохунак навишта шавад:

As Kennethe Morgans writes:

The truth was, perhaps, that Britain in the years from 1914 to 1983 not changed all that fundamentally.

Кеннет Морганз менавесада:

Ҳақиқат шояд он бошад, ки Британияи Кабир аз соли 1914 то 1983 чиддан ҳеҷ дигаргун нашуда буд.

2. Пас аз ибораҳо ё ҳиссаи асосии ҷумла, ба шарте ки ибораҳо ғайри ҳақиқатӣ баъдӣ аввалиро тавзеҳ ва ё тафсил диҳанд: *Learning is like eating: too much at time causes surfeit; too little, debility; and the right amount, health and vigor.* *Омӯзиш ҳам монанди хӯрдан аст: зиёдхӯрӣ сабаби дилзбастӣ мешавад; кам хӯрдан боиси заифӣ ва ба андоза хӯрдан гавари саломатӣ ва нерӯмандӣ мегардад.*
3. Пас аз салом ва вожаҳои дурудомези расмӣ дар оғози номаҳои расмӣ нутк: Dear Mr. Green: Мӯхтарам ҷаноби Грин! Dear Madam: Мӯхтарам хонум! Gentlemen: Ҷанобон! To Whom It May Concern: Ба шахсе, ки нома дахл дорад! Dear Dr. Starr: Мӯхтарам доктор Старр! Dear Sir: Озар азиз: Бояд зикр кард, ки дар забони тоҷикӣ дар ин мавридҳо одатан вобаста ба оҳанги мурочиат ва мақсаду аломати хитоб ё вергул гузошта мешавад. Дар номаҳои ғайрирасмӣ пас аз дуруд вергул истифода намешавад: Dear Fred, ~ Фреда азиз, Dear friends, ~ Дӯстони азиз, ва ғ.
4. Пас аз калимаи хулосакунанда, ки пас аз он аъзоҳои ҷидаи ҷумла меоянд: The three committees are as follows: economics, finance and legislation. Ҷамъаи аз инҳо иборат мешаванд: иқтисодиёт, молия ва ҳуқуқ.
5. Барои муаррафӣ кардани изҳороти расмӣ тафсилӣ: *This I believe: all people are created equal and must enjoy equally the rights that are inalienable to theirs.* *Ман боварӣ дорам: Хамаи одамон баробар офарида шудаанд ва бояд баробар аз ҳуқуқҳои худонашавандашон баҳраманда бошанд.*
6. Пас аз вожаҳои муқаддимаӣ дар нома:

To: Mary Falcon	Ба: Мери Фалкон
From: Andrew Smith	Аз: Андру Смит
Subject: Booksales	Мавзӯ: Фуруши китобҳо
7. Пас аз номи гӯянда дар намоишномаҳо: *Hamlet: Speak; I am bound to hear.* *Ғамлет: Гап занед; ман бояд донам.*
8. Барои ҷудо кардани қисматҳои иқтибос:
 - а) Дар байни рақами бобҳо ва мисраъҳои Инҷил: Роҳи худоро Худованд бисупор ва ба Ҷ тавакқал намо ва Ҷ ба ҷо хоҳад овард. Заб. 36:5 (*яъне Забур, боби 36, мисраи 5; Genesis 3:2 (яъне, Генезис, боби мисраи 2)*);
 - б) Дар байни рақам ва саҳифаи нашрияҳои даврагӣ: National Geograph. 15:57-59. (*яъне маҷалаи National Geographic №15, саҳ. 57-59*).
9. Барои ҷудо кардани соат аз дақиқа ва сония хангоми нишон додани вақт: 1:30 p.m. (13:30); 3:00 a.m. (3:00); 11:25:15 (*11 соат, 25 дақиқа, 15 сония*).

IX. Dash/ аломати тире « – » « – »

Тире дар мавридҳои зерин гузошта мешавад:

1. Барои нишон додани тағйири ногаҳонӣ дар ҷараёни баёни фикр ҷумла: Your old friend is – how shall I say it – less honest than expected. Дӯсти деринаи шумо – наметонам чӣ тарз гӯям – он тавре, ки чашмд

будем, дурусткор нест. We won the game – but I'm getting ahead of the story.
Мо бозиро бурдем – аммо ман аз хикоя пеш рафта истодаам.

- Барои чудо кардани матолиби тавзеҳи иловагӣ ё истисноӣ дар забони англисии гайрирасмӣ: My three sisters – Pari, a registered nurse; Homa, a clinical psychologist; and Mina, a nutritionist – have agreed to take care of the patient. Се хоҳари ман – Пари, хамшираи шавқати касбӣ; Хома духтури равоншинос ва Мина, духтури гизо – розӣ шуданд, ки беморро нигоҳубин кунанд.
- Барои нишон додани ист ё нобоварӣ дар нутқ: «Well–er–ah–it's hard to explain,» he flattered. «Медонед чӣ–ех–аҳ–фаҳмондан мушқил аст», чоплусӣ намуд вай.
- Барои нишон додани ногаҳон катъ шудани чумла пеш аз ба охир расидани он: «Eric, don't climb up that–». It was too late. «Ерик, набаро ба он –» аллакай дер шуда буд.
- Барои таъкиди катъии маводе, ки дар дохили қавс бояд бошад ё барои таъкидан чудо кардани қисмати чумлаи дохили қавс аз ҳиссаи боқимондаи чумла: The excursions for school groups – to museums, zoos, and theaters – are less expensive. Сайру тамошо барои мактабиён – ба осорхонаҳо, боғҳои ҳайвонот ва театрҳо – арзонтар аст.
- Барои чудо кардани вожа ва ё иборайи тавсифӣ, ки гузоштани вергул барои ифоданоктар кардани онҳо таъсири камтар дорад, ё истифода бурдани вергул дар баробари вергулҳои мавҷуда метавонад сабаби иштибоҳ гардад: The premier's promise of changes – land reform, higher wages, reorganization of industry – was not easily fulfilled. Ваъдаҳои сарвазир дар бобати дигагунсозихо – ислоҳоти замин, маоши баландтар, дигар кардани сохтори саноат – ба осонӣ амалӣ намегашт.

X. НУРНЕН/ АЛОМАТИ ДЕФИС «-»

Гузоштани аломати дефис, ки онро дар забони тоҷикӣ нимтире низ мегӯянд, барои чудо кардани исмҳо ва муайянкунандаҳои таркибӣ одатан характери ихтиёрӣ, номуназзам ва ивазшаванда дорад. Амалан роҳҳои гуногун ба назар мерасанд. Ҳангоми шубҳа доштан, беҳтараш, ба фарҳанг муроҷиат кардан лозим аст.

Аломати дефис дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ дар мавридҳои зерин гузошта мешавад:

- Барои ба ҳарфҳо чудо кардани вожа ё ном: g-e-a-s-o-n; p-h-g-a-s-e; J-e-n-n-i-f-e-g; б-а-р-о-д-а-р, И-с-к-а-н-д-а-р.
- Барои ба ҳичоҳо таксим кардани калима: hal-lu-ci-na-tion, То-чи-кис-тон, ка-ли-ма-со-зӣ.
- Барои чудо кардани шумораҳои таркибӣ аз бисту як то наваду нӯх: twenty-one ~ бисту як, twenty-nine ~ наваду нӯх, thirty-six ~ сию шаш, fifty-second ~ панчову шашум. Дар забони тоҷикӣ шумораҳои таркибӣ чудо ва бо садоноки пайваस्तкунандаи «у» навишта мешаванд.
- Барои ифода кардани дахсолаҳо бо хуруфот: the nineteen-twenties солҳои бистуми асри бист, the eighteen-sixties солҳои шастуми асри нуздаҳ. Дар забони тоҷикӣ бандаки изофии «и» ситифода мегардад.
- Барои чудо кардани фосила байни солҳо ва саҳифаҳо: the Civil War, 1861-1865 ~ Ҷанги Шаҳрвандии солҳои 1851-1865; pages 98-130 ~ саҳифаҳои 98-130.

6. Барои чудо кардани сурат аз махрачи касри оддӣ, хусусан дар касре, ҳамчун сифат истифода мешавад: one-half cup of a milk ними як пинҷи шир; a two-thirds of the majority аз се ду хиссаи аксарият, one-fifth of class аз панҷ як қисми синф.
7. Барои нишон додани каср дефис истифода намешавад, агар сурат махраҷ аллақай дефис дошта бошад: one thirty-second ~ аз сию ду хисса; forty-five hundredth ~ аз сад чилу панҷ; twenty-one thirty sixth ~ сию шаш бисту ду.
8. Барои васл кардани ду ва ё се вожа, ки ба сурати як сифат омадаанд қабл аз исм ба кор мераванд: David celebrated his twenty-fourth birthday. Давид бисту чорумин соли таваллудастро чашн гирифт.
- Тавзеҳ:* Агар ин вожаҳои сифатӣ баъд аз исм биёянд, маъмулан дефис истифода намешавад: John is well dressed. Ҷон либоси хуб дорад.
9. Барои сохтани исмҳои таркибӣ:
- а) исмҳое, ки аз ду ё зиёда калимаҳо иборат буда, омезиши ду ё зиёда қисм алломат ва ё вазифаро мефаҳмонанд: secretary-treasurer ~ котиб-ҳазинадор; city-state ~ шаҳр-давлат; teacher-counselor ~ муаллим-мушовир; AFL-CIO ФМА-КИКС (Федератсияи меҳнати Америка-Конгресси иттифоқи касабҳои саноат);
- б) исмҳое, ки аз ду ё зиёда калимаҳо иборат буда, таркиби онҳо хиссаҳои нутқи гуногун иборат аст: cease-fire оташбас; court-martial ~ суди ҳарбӣ; hand-me-down ~ куртаи дӯхташуда; cure-all ~ ҳамадаво;
- в) исмҳои таркибӣ, ки моддаҳои химиявӣ, рутбаҳои ҳарбӣ ё вазифаҳои давлатиро ифода мекунанд, бе дефис навишта мешаванд: hydrogen sulfide сульфати гидроген; vice admiral ~ вице адмирал; justice of peace ~ суди ошӣ; brigadier general ~ генерали бригада; attorney general ~ прокурор-генералӣ; private first class ~ молиқияти хусусии дараҷаи аввал.
10. Барои пайваст кардани унсурҳои тавсифоти таркибӣ, ки *пеш аз исми мавсуф* истифода бурда мешаванд. Дар аксарияти ҳолатҳо агар пас аз исми мавсуф омада бошад, ҳуди ҳамин тавсифот бо дефис навишта намешавад:
- They engaged in hand-in-hand combat. Онҳо ба задухӯрди тан ба тан даромаданд.
- They fought hand to hand. Онҳо тан ба тан мечангиданд.
- a well-known expert ~ мутахассиси машҳур;
- An expert who is well known. Мутахассисе, ки машҳур аст.
- an 8,000-foot peak ~ қуллаи 8,000 - фута;
- The peak was 8,000 feet high. Қулла 8000 фут баланд буд.
11. Барои дар охири сатр ба ҳиссаҳо чудо кардани вожаҳое, ки аз ду зиёда қисм иборатанд. Вожаҳои якхичой (*исмҳои: worked, plough, bench*) ва ғ. сатр ба сатр гузаронда намешаванд. Ҳамчунин вожаҳои беш аз як хичой, фақат аз рӯйи хичо аз сатр ба сатр гузарондан лозим аст. Тарзи ҷуфт кардани хичоҳо дар фарҳангҳои забони англисӣ тавассути нуктаи мобайни сатр мушаххас карда мешавад: ter-i-toc-ra-su; law-mak-er.
12. Муайянкунандаи таркибӣ бо дефис навишта намешавад, агар дар забони англисӣ пас аз он зарф бо пасванди *ly* ҳатто пеш аз муайяншаванда ҳама омада бошад: a carefully guarded secret ~ асрори эҳтиёткорона Ҳимояшуда.
13. Дар чунин мавридҳо зарф пасванди *ly* нагирифта бошад, дефис истифода бурда намешавад: a well-guarded secret ~ асрори хуб Ҳимояшуда; a fast growing business ~ бизнеси тезафзоянда.

14. Агар пешванд боиси такрори овозҳои якхела (хусусан садонок) шуда бошад барои салосат ва раванӣ дар забони англисӣ аломати дефис гузошта мешавад: *anti-inflationary* ~ зиддиинфлясионӣ; *co-ordinate* ~ ҳамбастасозӣ; *re-election* ~ аз нав интихобкунӣ; *re-entry* ~ аз нав воридшавӣ.
15. Барои пайвасти қардани пешвандҳои зерин бо исмҳои хос:
anti *anti-American* зиддиамерикой;
mid *mid-Atlantic* ниматлантикӣ, *mid-August* нимаи август;
neo *neo-Nazi* неонатсизм, *neo-Darwinism* неодарвинизм;
non *non-European* гайриевропой, *non-Asian* гайриосиёӣ;
pan *pan-American*, панамерикой, *pan-Slavic* панславонӣ;
pro *pro-French* тарафдори франсавӣ, *pro-American* тарафдори америкой;
un *un-American* гайриамерикой, *un-British* гайрибританиаӣ.
16. Барои пайвасти қардани пешвандҳо ва пасвандҳо бо реша ва асоси калима:
all- *all-powerful* ~ пуриқтидор, *all-embracing* ~ хамафарогир, *all-round* ~ ҳаматарафа;
co- *co-chairman* ~ ҳамраис, *co-worker* ~ ҳамкор,
ex- *ex-sergent* ~ сержанти собиқ, *ex-mayor* ~ собиқ мэр, *ex-wife* ~ собиқ зан, *ex-premier* ~ собиқ сарвазир;
self- *self-preservation* ~ худмуҳофизат, *self-defeating* ~ худхаробкунӣ, *self-explanatory* ~ худшарҳдиҳанда, *self-educated* ~ худомӯз;
-elect *president-elect* ~ президенти интихобшуда, *governor-elect* ~ ҳокими интихобшуда.
17. Барои сохтани исмҳо ва сифатҳои таркибӣ:
cross- *cross-examine* ~ истинтоқи чандтарафа қардан, *cross-purposes* ~ максуди чандтарафа дошта, *cross-fertilizer* ~ порӯи ҳамачониба фонданок;
double- *double-faced* ~ дуруя, *double-edged* ~ дудам, *double-breasted* ~ дутарафа;
great- *great-grandfather* ~ падари бобо, *great-grandson* ~ абера;
heavy- *heavy-handed* ~ танбал, *heavy-hearted* ~ ғамгин, *heavy-weight* ~ абарвазн;
ill- *ill-disposed* ~ бадхоҳ, *ill-organized* ~ бад ташкилшуда, *ill-judged* ~ бемулоҳиза, *ill-advised* ~ номаъқул;
light- *light-fingered* ~ сабукдаст, дузд; *light-footed* ~ чолок, тезгард;
light-hearted ~ хурсанд, бепаво;
single- *single-breasted* ~ яктарафа, *single-handed* ~ якдаста, *single-minded* ~ дилбаста;
well- *well-behaved* ~ ботартиб, *well-balanced* ~ ботамкин, *well-preserved* ~ ҳуб нигоҳдошташуда, *well-wisher* ~ хайрхоҳ.

Эъзоҳ: на ҳамаи он вожаҳо, ки бо калимаҳои зикршуда оғоз мешаванд бо дефис навишта мешаванд, бинобар ин ба фарҳанг мурочиат кунед. Дар забони англисӣ шумораи зиёди вожаҳо бо дефис ва шумораи дигаре бидуни дефис навишта мешаванд. Барои итминон ба фарҳангҳо мурочиат қардан лозим аст.

XI. Parenthesis/ қавс « () »

Қавс дар мавридҳои зерин ба кор меравад:

1. Барои ворид сохтани матлабҳои тавзеҳӣ ё илова (ибора ва ҷумла мӯтариза) ва ё ҷудо кардани маълумоте, ки қисми таркибии ҷумла нест, вале марбут ба он мебошад: He opened the door with his left hand (they had cut off his right hand) and stepped in slowly. Ӯ дарро бо дасти боз кард (дасти росташро бурида буданд) ва охира ба даруни хона ниҳод. Faulkner's novels (published by Random House) were selected as the best of the century. Романҳои Фолкнер (ҷони нашриёти Рандом Хаус) ҳамчун бештарини асри шуда буданд.
2. Барои ҷудо кардани аъзоҳои истисноии ҷумла, ки бо вергулҳо ҷудо шаванд, боиси иштибоҳ мегардад: The authors he published (none of them more famous than Schulte, MacGregor and Johnson) were among his best. Муаллифоне, ки ӯ нашр мекард (худи Шултс, Мак Грегор ва Чоу) бехтарин дӯстони вай буданд.
3. Барои ҷудо кардани аъзоҳои ҷида бо тартиби рақам дар ҷумлаҳои муҳим: The important subjects of study in medieval schools were: (1) arithmetic, (2) algebra, (3) geometry, and (4) astronomy. Фанҳои муҳиме, ки дар асрҳои миёна дар мактабҳо тадрис мешуданд аз: (1) ҳисоб, (2) мусиқӣ, (3) геометрия ва (4) астрономия иборат буданд. He was required to take courses in (a) mathematics, (b) English, (c) history, and (d) geology. Аз ӯ талаб карда шуд, ки ӯ ба курсҳои (а) риёзиёт, (б) забони англисӣ, (в) таърих ва (г) геологияро омӯзад.
4. Барои ҷудо кардани рақамҳое, ки қаблан бо ҳарф навишта шудааст: I hereby enclose a check for six-hundred dollars (\$600.00) as prepayment for the purchase of the car. Ба ин васила ман чекро ба маблағи шашсад доллар (600 доллар) ҳамчун пешпардохт барои харидани автомобил мекунам. Enclosed is a check for ten dollars (\$10.00) to cover the cost of the order. Чек ба маблағи даҳ доллар (\$10.00) барои пардохти хариди фармоиш замима гардидааст.

XII. BRACKETS/ ҚАВСИ МУРАББАЪ « [] »

Қавси мураббаъ барои ҷудо кардани аҷаҳо, ибораҳо ва ё ҷумлаҳо дар ҳаҷми одатан дар нутқи айнаннақлшуда истифода мегардад. Дар забони англисӣ қавси мураббаъ дар мавридҳои зерин ба кор меравад:

1. Барои ҷудо кардани эзоҳот, тавзеҳот ва ё шарҳи муҳаррир, ки дар мавриди айнаннақлшуда ворид шудааст, вале ҷузъи матни асл нест: According to the Globe critic, «This [Man and Superman] is one of the Show's greatest plays.» Мувофиқи ақидаи мунаққиди маҷаллаи Глобус: «Ин асар [Ман ва Абармард] яке аз бузургтарин намоишномаҳои Шоу мебошад». «Now that the astronauts have set new records for survival in space [84 days in Skylab 4 and 96 days in Soyuz 26], space travel for the general public may be realistic in our lifetime.» «Акнун ки астронавтҳо рекорди нав барои дар кайҳон парвоз кардан гузоштанд [84 рӯз дар Скайлеб 4 ва 96 рӯз дар Союз 26], сафари кайҳонӣ барои мардуми умум дар давраи ҳаёти насли имконпазир мегардад.» Дар мисолҳои боло иттилооти [Ман ва Абармард] ва [84 рӯз дар Скайлеб 4 ва 96 рӯз дар Союз 26] қисми таркибии нутқи айнаннақлшуда набуда аз тарафи муҳаррир илова гардидааст.

2. Барои ислоҳ кардани хато дар матни айнаннаклшуда: «It was on April 25, 1944 [1945 – Ed.] that delegates representing forty-six countries met in San Francisco». «Махз 25-уми апрели соли 1944 [1945 – Мух.] намояндагони чилушаш кишвар дар Сан Франсиско чамъ шуданд». «He wrote it [the novel *Rustam and the She-wolf*] during the period of two years [actually one year] and submitted it to four [six] publishers.» «Ӯ ин китоб [Рустам ва мода гург]-ро дар муддати ду сол [вокеъан як сол] навишт ва онро ба чор [шаш] ношир фиристод». Дар ин мисолҳо мухаррир хатоҳои дар нутки айнан овардашударо ислоҳ мекунад ва онхоро дар қавси мураббаъ овардааст.
3. Барои нишон додани талаффузи вожа дар фарҳангҳои забони англисӣ: brackets [brækits]. Дар забони тоҷикӣ дар фарҳангҳо талаффузи вожаҳо маъмулан оварда намешавад.
4. Барои нишон додани хатои имлоӣ, аломатҳои китобат ва ё истифодаи нодурусти унсурҳои забон дар нутки айнаннаклшуда, то хонанда дарк кунад, ки матни асл айнан ва қасдан оварда шудааст. Пас аз иттилоот ё иборае, ки зери шубҳа гузошта мешавад ва ё хато ба назар менамояд, калимаи латинии *sic* - «яъне» дар даруни қавси мураббаъ оварда мешавад: «George Washington lived during the seventeenth [sic] century.» Дар забони тоҷикӣ дар ин маврид аломати савол дар доҳили қавс гузошта мешавад: «Чорч Вашингтон дар асри ҳаблаҳум (?) зиндагӣ мекард». «The Missisipi [sic] is the longest river in the U.S.» he wrote. Ӯ навишта буд: «Миссисипи (?) дарозтарин дарёи ИМ мебошад.
5. Барои чудо кардани амалиёти актёрон дар матни намоишномаҳо: Georgia [turning to Van]: Did you hear the bell?
Van: Yes, I will answer it. [He dashed to the door.]
Георгия [ба тарафи Ван гаҳма]: Зангро шунидед?
Ван: Ҳа, ман ҷавоб медиҳам [ба тарафи дар ҳаракат мекунад].
6. Барои чудо кардани матн, ки дар доҳили матни дигаре, ки дар қавс омадааст, яъне қавси мураббаъ дар доҳили қаси қамонашакл: After writing several novels (mostly about war experiences [such stories were quite popular at that time]), he began writing plays. Пас аз навиштани якчанд роман (аксаран дар бораи таҷрибаҳои ҷангӣ [ин гуна хикояҳо дар он давра хеле машҳур буданд]), ӯ ба навиштани намоишномаҳо оғоз кард. Дар забони тоҷикӣ дар мавридҳои дар боло овардашуда маъмулан қавси қамонашакл истифода мешавад. Қавси мураббаъ дар забони тоҷикӣ дар баъзе фарҳангҳо ба назар мерасад. Масалан Луғати тоҷикӣ-русӣ (Раҳимӣ М.В. ва Успенская Л.В., 1954) дар ду маврид истифода бурдани қавси мураббаъро шарҳ медиҳанд:
- Барои нишон додани асоси замони ҳозираи феъл: омӯхтан [омӯз], бехтан [без];
 - Дар тарҷумаи мисолҳо ва ибораҳои фразеологӣ вожаҳое, ки дар матни асл нестанд, лекин барои услуб ва возеҳии тарҷума заруранд ва аз тарафи муаллифон илова гардидаанд: Ҳар кӣ аҳл аст, кори ӯ сахл аст. *посл.* У того, кто [работает] в согласии [с другими], дело спорится.
- Фарҳанги забони тоҷикӣ (1969) фақат дар як маврид қавси мураббаъро зикр мекунад: «Агар мисоле ё ягон калимаи он эзохтаб бошад, ин эзоҳ дар қавси мураббаъ гирифта мешавад» (сах. 24):

[Муканнаъ] он гоҳ гуфт: «Ҳама вилоятҳо бар шумо мувоҳид карда, ҳар ки ба ман нагаравад, хуну мол ва фарзандони ӯ бар шумо аст». («*Таърихи Наршахӣ*», сах. 253);

[Лашкаркашони Барок] аз чонибайн лашкарро ёсомишӣ карда сафҳо баркашидан. («*Чомеъ-ут-таворих*», сах. 417)

Дар «Лугати русӣ-тоҷикӣ» (1985) қавси мураббаъ мавриди истифода нагирифтааст. Тавре ки аз мисолҳои боло аён аст, ҳарчанд қавси мураббаъи тоҷикӣ истифода шавад ҳам, дар дастуру китобҳои дарсии мактаблии олии миёна ва дар қоидаҳои имло (1972, 1999) умуман номбар нашудааст. Дар ин бора ягон тавзеҳот ҳам нест.

IV. Quotation Marks (“ ”) (‘ ’) Нохунак

Истифодаи нохунак дар забони англисӣ аз ҷанҷил аз тоҷикӣ мекунад. Аввалан, дар забони англисӣ ду навъи нохунак вучуд дорад: онҳоро шартан нохунаки *ҷуфт* “ ” - double ва *тоқ* ‘ ’ – single ном мекунанд. Нохунаки тоқ асосан дар забони англисии Британия Кабир истифода мешавад. Нохунаки ҷуфт дар забони англисии Америка. Дар забони тоҷикӣ нохунаки тоқ - ‘ ’ умуман мушоҳида карда намешавад. Баъдан, дар забони англисӣ нуктаи охири ҷумлаи ҳикоятӣ дар дохили нохунак гузошта мешавад. Дар забони тоҷикӣ баъд аз нохунак, ки, ба фикри мо, хато аст: He said, “I will come in the evening.” Ӯ гуфт: “Мери бегоҳ хоҳад омад”. Хуб мешуд, ки дар забони тоҷикӣ ҳам нукта дар даруни нохунак гузошта мешуд. Ин амал ду сабаб дурӯст аст: а) ҷумлаи хабарӣ ба нукта ба охир мерасад; б) моддаи нохунакро барои ҷудо кардани нутқи айнан нақлшуда истифода мебаранд. Ин нутқ (ҷумла) бо нукта тамом мешавад ва нукта қисми таркибии ҷудонашавандаи он мебошад ва бояд дар даруни нохунак (*мисли аломати савол ва хитоб*) бошад.

Бояд ёдовар шуд, ки пас аз сухани муаллиф дар забони тоҷикӣ ду нукта дар забони англисӣ вергул гузошта мешавад: He said to me, “The negotiations have begun.” Ӯ ба ман гуфт: “Музокирот сар шуд”.

Аломати савол ё хитоб дар ҳар ду забон дар охири ҷумлаи нақлшуда дар дохили нохунак гузошта мешавад: He asked me, “Where do you live?” Ӯ аз ман пурсид: “Шумо дар кучо зиндагӣ мекунед?”

Нохунак аз ҷиҳати ҷойгиршавии худ дар дастхат низ дар забони англисӣ ва тоҷикӣ аз ҳам фарқ мекунад. Дар забони англисӣ ҳар ду нукта дар болои сатр гузошта мешаванд. Дар забони тоҷикӣ нохунаки қушодаи поён ва нохунаки пӯшида дар болои сатр гузошта мешавад. Нохунаки мавридҳои зерин ба қор бурда мешавад:

1. Барои ҷудо кардани калимаҳо, ибораҳо, ҷумлаҳо, параграфҳо ё қитъаҳо назм, ки аз асл иқтибос мешаванд: It was Shaw who wrote, “All great things begin as blasphemies.” Махз Бернард Шоу гуфта буд: “Тамоми ҳақиқатҳо бузург ҳамчун қуфргӯйҳо сар мешаванд.” «Are you», Julie said, “my father's student?» Ӯ гуфт: «Оё шумо шогирди падарам хастед?» Дар забони англисии Британияи Кабир маъмулан дар ин ҳолатҳо нохунак тоқ гузошта мешавад: ‘ Help! I am drowning!’ ‘Ёрӣ дихед! Фарқ мешавад».
2. Дар сурате ки ҷумлаи айнан нақлшуда худ як ҷузъи ҷумлаи асосӣ нақлшудаи дигаре бошад (*нутқи айнан нақлшуда дар дохили нутқи асосӣ нақлшудаи дигар*), дар ин маврид ҷумлаи айнаннақлшудаи сонӣ дар забони тоҷикӣ нохунаки тоқ ‘ ’ мушаххас карда мешавад. Дар забони тоҷикӣ ин ал

то имрӯз мушохида карда намешавад. My daughter Mehry said, "Last night I received a letter containing nothing but a check and words, "Congratulations to you!" Духтарам Мехрӣ гуфт: "Дина номае гирифтаам, ки дар он чуз як чеки бонкӣ ва калимаҳои 'Шуморо табрик мегӯям!' чизе набуд". Reading Jill's letter, Pat said, "Listen to this! 'I have just received notice that I was accepted to the University.' Isn't she great?" Мактуби Чилро хонда, Пет гуфт: "Гӯш кун! 'Маро ба донишгоҳ қабул карданд'. Магар ӯ бузург нест?"

3. Номи мақолаҳои рӯзномаҳо ва маҷаллаҳо, эссеҳо, ҳикояҳо, достонҳо ва бобҳои китобҳо дар ноҳунак гирифта мешаванд: The anthology contains such widely assorted pieces as Bacon's essay "Of Studies", Poe's "The Gold Bug", and an article on travel from *Mclean's*. Гулчини чунин асарҳои машҳур мисли "Омӯзиш"-и Бекон, "Канаи тиллоӣ"-и По ва мақолае дар бораи саёҳат аз маҷаллаи *Мклшо* дар бар дошт. The poem «Dover Beach» is Arnold's masterpiece. Шеърӣ «Соҳили Дувр» шохасри Арнолд мебошад.

4. Ноҳунак барои ҷудо кардани чунин асарҳои адабӣ аз китобҳо ва маҷаллаҳо, ки дар он нашр мешаванд, истифода мешавад. Номи китобҳо ва маҷаллаҳо бошад, бо *хуруфоти курсив* дода мешаванд.

5. Барои ҷудо кардани номи асарҳои санъат, радио ва телевизион, ки метавонанд ҳамчунин бо курсив навишта шаванд: Most people recognize Da Vinci's "Mona Lisa" and Rodin's "The Thinker." Аксарияти одамон асарҳои "Моно Лиза"-и Да Винчи ва "Мутафаккир"-и Родино мешиносанд.

6. Хангоми корбурди вожа ба маъноӣ маҷозӣ ва ҳамчунин барои таъкид кардани калима ва ё иборае, ки худ мавзӯи муҳокима мебошад: Some philosophers believe that such words as «good», «beautiful», and «ugly» have not external existence. Бархе файласуфон мӯътақиданд, ки вожаҳое мисли «хуб», «бад» ва «зишт» вучуди беруна надоранд. The words "imply" and "infer" are not synonymous. Калимаҳои "imply" and "infer" синоним нестанд.

7. Барои ҷалби диққат ба калима ва ибораҳои ғайриоддӣ, терминҳо, ё истифодаи ғайриоддӣ аз ҷиҳати мазмун: In glass blowing, the molten glass is called "metal." Дар шишасозӣ шишаи обшударо "металл" меноманд. Ба ҳамин мақсад *хуруфоти курсив* низ истифода мешаванд.

Истифодаи ноҳунак бо дигар аломатҳои китобат

Бо нукта:

Нукта ҳама вақт дар забони англисӣ пеш аз ноҳунаки пӯшида гузошта мешавад, дар забони тоҷикӣ баъд аз ноҳунаки пӯшида: The capitán said, "The ship will arrive at the end of the week." Капитан гуфт: "Кишти дар охири ҳафта меояд".

Бо вергул:

а) Вергули охири нутқи айнаннақлшуда ҳамеша пеш аз ноҳунак гузошта мешавад. Дар забони тоҷикӣ баъд аз ноҳунаки пӯшида аломати вергул ва тире гузошта мешавад: "The delays and breakdowns are incredible," complained one of the customers. "Таъхир ва шикасто ғайри қобили қабул мебошанд", - шикоят кард яке аз мизочон.

- б) Байни нутки айнаннаклшуда ва चुнин иборахо мисли “муносибот”, “ӯ/ вай гуфт/ ҷавоб дод”, “ӯ навишт”, “онҳо пурсиданд” дар забони англисӣ вергул гузошта мешавад: Benjamin Franklin “There never was a good war or a bad peace.” Бенҷамин Франклин навишта буд: “Ҳеч гоҳ ҷанги нағз ва сулҳи бад набудааст”.

Бо аломати савол ва хитоб:

Вакте ки аломати савол ё хитоб қисми таркибии нутки айнаннаклшуда мешавад, он пеш аз нохунаки пӯшида гузошта мешавад: “Hurry, please, it is too late!” she cried. “Лутфан, тез бош, то ки дер нашавад!”, - фарёд мекӯяд.

Дар ҳамаи дигар ҳолатҳо аломати савол ё хитоб пас аз нохунаки пӯшида гузошта мешавад: How absurd of him to say that “This is the best of all possible worlds”! Сухани ӯ- “Ин бехтарини сухани муносиб аст”, - як ақидаи беасос аст!

Бо ду нукта ё нуктавергул:

Нукта ва нуктавергул ҳамеша пас аз нохунаки пӯшида гузошта мешавад: The boys had always called Tom “the champion”; he began to worry if the reputation would endure. There were several reasons why Tom was acknowledged as “the champion”: physical strength, intellectual superiority, and other qualities of leadership. Бачаҳо ҳамеша Томро «чемпион» меномиданд; ӯ мекард, ки оё ин шӯҳрат дароз давом мекарда бошад. Барои «чемпион» шинохта шудани Том чанд сабаб вучуд дошт: қувваи ҷисмонӣ, баракдорӣ ва малакаҳои роҳбарикунанда.

Бо тире:

Тире барои ҷудо кардани номи муаллиф пас аз нутки айнан наклшуда истифода бурда мешавад: “Pleasure's a sin, and sometimes sin's a pleasure,” said Byron. “Айшу лаззат гуноҳ аст, вале баъзан гуноҳ айшу лаззат мебошад”, - мегӯяд Байрон.

ХII Apostrophe (') - апостроф

Апостроф, ки вазифаи онро дар забони тоҷикӣ асосан бандакии номи “и” адо менамояд, дар мавридҳои зерин истифода бурда мешавад:

- Барои нишон додани ҳарфҳо, рақамҳо ё аҳадҳои партофташуда:
 - ихтисор кардани калим ё ибора: I'm (I am), we're (we are), he'll (he will);
 - ихтисор кардани аҳад, одатан сол: the class of '48 (1948);
 - партофтани ҳарф ҳангоми нутки айнан овардашудаи лаҳҷаҳо: “I'm goin' back 'cause I'm doin' mighty fine now.”
- Барои нишон додани соҳибияти исмҳо:
 - Барои сохтани шакли танҳо ва ҷамъии соҳибии аксарияти исмҳои ҷонишинҳои номуайяни, ки бо ҳарфи “s” ба охир намерасанд: the woman's office ~ идораи президент. Дар забони тоҷикӣ ин вазифаро баъзан изофии “и” иҷро мекунад.
 - Барои сохтани шакли танҳои исмҳои соҳибии якҷиҷоя, ки бо ҳарфи “s” ба охири мерасанд бо илова кардани апостроф: the woman's office ~ идораи президент.

ҳарфи “s”: the horse’s name ~ номи асп, Bess’s house ~ хонаи Бесс, Lance’s car ~ автомобили Ланс.

- в) Агар илова кардани ҳарфи “s” боиси овози ноҳинҷор ва ё таъсири аёнӣ гардад, фақат апостроф истифода мегардад. Ин қоида одатан дар калимаҳои бисёрхичо истифода мешавад: Socrates’ concepts ~ ақидаи Сократ, Jesus’s teaching ~ таълимоти Исо, Moses’ influence ~ таъсири Мусо. Дар баъзе ҳолатҳо ҳар ду қоида имконпазир мебошанд: Mr. Jones’s (or Jones’) employees кормандони Ҷонс.
- г) Барои сохтани шакли соҳибии исмҳои чамъ (ҳос ва чинс), ки бо ҳарфи s ба охир мерасанд, фақат апостроф илова карда мешавад: farmers’ problems ~ мушкилоти фермерҳо, students’ views ~ ақидаҳои донишҷӯён, critics’ reviews ~ баррасии мунаққидон, Mr. Smith’s interview ~ муколамаи ҷаноби Смит, three months’ delay ~ таъхири семоҳа.
- д) Дар исмҳои чамъе, ки бо ҳарфи “s” ба охир намерасанд, ба онҳо апостроф ва ҳарфи “s” илова карда мешавад: men’s clothing ~ пӯшоки мардона, women’s hat ~ кулоҳи занона, children’s toys ~ бозичаҳои кӯдакона.
- е) Барои сохтани шакли соҳибии исм ба аксарияти таркибҳои мураккаб апостроф ва ҳарфи “s” илова карда мешаванд: one another’s books ~ китобҳои якдигар, brother-in-law’s job ~ кори бародарарӯс, the attorney general’s office ~ идораи прокуратураи генералӣ.
- ё) Барои сохтани шакли соҳибии ду ва ё зиёда исмҳои ҳос апостроф ва ҳарфи “s” фақат ба номи охир илова карда мешаванд: Brown, Ross and King’s law firm ширкати ҳуқуқии Браун, Росс ва Кинг, Japan and Tajikistan’s agreement шартномаи Япония ва Тоҷикистон.
- ж) Барои сохтани шакли чамъи ҳарфҳо, солҳо ё рақамҳо апостроф ва ҳарфи “s” илова карда мешаванд: Dot the i’s and cross the t’s. 33 r.p.m’s, figure 8’s, the 1980’s, V.I.P.’s PX’s.

XV. Italics/ Ҳуруфи курсив/ хати шикаста

Ҳуруфи курсив (*лат. cursiva litera* - ҳуруфи дастнавис, ки бо суръат ва бо хати шикаста навишта шудааст) ё ба ибораи дигар *хати шикаста* дар забони англисӣ одатан барои таъкиди вожаю ибора ва ё ҷудо кардани калима, ибора ва сарлавҳа аз қисмати боқимондаи ҷумла ба қор бурда мешавад. Ҳуруфи шикастаро барои таъкид ҳарчи камтар истифода бурдан беҳтар аст. Ҷумлаҳоро тарзе сохтан лозим аст, ки аҳамияти вожа ба хонанда бидуни ҳуруфи шикаста ҳам равшан бошад. Албатта сохтани чунин ҷумла бе истифодаи ҳуруфи шикаста, ки матлабро саҳеҳ ифода мекунад мушкилтар аст. Аммо барои хонанда он беҳтар аст, ки таъкид будуни истифодаи ҳуруфи шикаста аён гардад. Бо вучуди ин истифодаи хати шикаста барои возеҳӣ ва таъкид хатмист. Дар дастхатҳо ба ҷойи хати шикаста ба воситаи хат кашидан дар зерӣ вожа ё ибора ифода кардани таъкид маъмул аст.

Ҳамаи фарҳангҳои тафсирий ва дузабонаи забони тоҷикӣ аз хати шикаста ба таври хеле васеъ истифода мебаранд. Аммо на дар фарҳангҳо ва на дар қоидаҳои имло дар бораи истифодаи хати шикаста чизе гуфта нашудааст. Дар китобҳои дарсии макотиби олии низ дар бораи ҳуруфи шикаста маълумоте вучуд надорад. Чунин ба назар мерасад, ки дар китоби дарсии *Забони адабии ҳозираи тоҷик* (1970) ва *Имлои забони тоҷикӣ* (1999), ки ҳамаи мисолҳои онҳо

бо хати шикаста омадаанд, хати шикаста фақат барои зебоии матн ва кардани мисолҳо аз матни асосӣ истифода шудааст. Ин анъана Грамматикаи забони русӣ (*Русская грамматика*, 1982) гирифта шудааст, дар он ҷо низ ҳамаи мисолҳо бо хати шикаста навишта шудаанд.

Чанд мисол:

“Хабари сарчумлаҳо аз хиссаи номӣ ... ва феълҳои ёридиханда тасвирӣ ёфтаанд. Мисолҳо: *Як хислати Қорӣ Нурулло ин буд, ки ҳар навбаромадаро маҳз барои навбаромад буданиш дӯст медошт* (С. Ёддоштҳо)...” (214). Дар ҳамин саҳифа боз 10-12 мисоли дигар бо хати шикаста омадааст. Чунон ки мебинем, ҳамаи мисолҳо бо хати шикаста номи муаллиф ва асари иқтибосшуда бо хати оддӣ омадаанд.

Дар *Фарҳанги забони тоҷикӣ* (1969) баръакс, мисолҳо бо хати оддӣ, номи муаллиф ва асари иқтибосшуда бо хати шикаста омадаанд: Густав Рӯй ба малик кард ва гуфто: Эй гумроҳ, чаро гумроҳӣ мекуни? “*Маҷмӯаи ансоби*” (саҳ. 299):

Шоҳи ситамгар ба тамошо равад,

Хирмани дарвеш ба яғмо равад. *Носири Хусрав* (саҳ. 327)

Дар *Лугати терминҳои забонишносӣ* (1983) дар бораи хати шикаста як ҷумла дода шудааст: «*Курсив* (лот. *cursiva litrea* – зуднавис). *Ҳамаҷунан* типографике, ки ба дастнавис шабоҳат дошта, маҳз барои аз матни асосӣ кардани баъзе порчаҳо истифода бурда мешавад» (саҳ. 111).

Дар Лугати русӣ-тоҷикӣ ҳамаи ихтисораҳои шартӣ, шарҳу эзоҳи ҷамъа дар забони русӣ ва ҳам тоҷикӣ бо хати шикаста оварда шудаанд, вале бахши «Дар хусуси исифодаи кардани лугат» ягон шарҳ дода нашуда, ағностицизм м. филос. ағностицизм (*таълимоти фаласфӣ, ки фаҳмиши вандагии олами объективӣ ва қонунҳои онро рад мекунад*).

Таҳлили мухтасари фарҳангҳо ва адабиёти асосӣ аз он шаҳодат медиҳад, ки дар забони муосири тоҷик дар бораи корбурди хати шикаста фалсафаи қоидаи ягонае, ки қабули ҳамагон бошад, вучуд надорад. Муаллифони нашрияҳо хати шикстаро аз рӯйи равониди худ ба ин ё он мақсад истифода мекунанд.

Дар забони англисӣ бо ҳуруфи курсив ё хати шикаста навиштан маҷмаъаи дар зерӣ калимаю ибора ва ё ҷумла хат кашиданро дорад. Пас бо муносиби мебинем, ки хати шикаста дар забони англисӣ чӣ гуна, дар кадом маврид ба кадом мақсад истифода мешавад.

1. Барои таъкид кардани вожа, ибора, ҷумла ё параграфи мушаххасан *must go to the cinema. Мо бояд ба кино равем. Capitalize also any section of a specific book, such as: Bibliography, Index, Table of Contents, etc.* Бахши мушаххаси китоб, мисли: *рӯйхати адабиёт, номгӯӣ, мундариҷа* 2.-ро бо ҳарфи калон навесед.
2. Барои таъкид кардани номи китобҳо, рӯзномаҳо, маҷаллаҳо, нашрияҳои даврӣ, филмҳои тасвирӣ, асарҳои калони мусикӣ, поэмаҳои намоишҳои телевизион ва филмҳо, киштиҳо, тайёраҳо ё дигар воситаҳои нақлиёт, ки номи мушаххас доранд: *Encyclopaedia Britannica, The Catcher in the Rye, New York Times, Harper's Magazine, Rodin's The Thinker, Philadelphia Inquirer, the Titanic, High Noon, the Spirit of St. Louis, Heineken's Beethoven's Ninth Symphony, Troilus and Criseyde* by Chaucer.
3. Номи рисолаҳо, дастхатҳо ва дигар асрҳои ҷамъношуда бидуни истифодаи бурдани ҳуруфи курсив ва ле дар дохили ноҳунак навишта мешавад.

the master's thesis, "German Expressionist Drama and the Theater of the Absurd."

Дар дастхатҳо ва асару мақолаҳои мошинкашуда муаллифон хати шикастаро бо кашидани хат дар зери қисматҳои, ки бояд бо хати шикаста навишта шаванд мушаххас мекунанд ва баъдан ноширон онро бо хати шикаста меоваранд. Дар дастхат: Although population has become the subject of furious arguments among the experts, they all agree that *homo sapiens* will keep growing in numbers. Дар матни чопшуда: Although population has become the subject of furious arguments among the experts, they all agree that *homo sapiens* will keep growing in numbers. Дар мисоли боло ибораи латинии *homo sapiens* (*homo sapiens*) дар дастхат бо кашидани хат таъкид карда шудааст ва дар матни чопӣ онро бо хати шикаста овардаанд.

Номи намоишномаҳо дар шакли алоҳида ва ё дар асарҳои мунтахаб бо хати шикаста навишта мешаванд: *Desire Under the Elms, Man and Superman*.

Номи филмҳои тасвирӣ бо хати шикаста навишта мешаванд: *The Jazz Singer, Gone with the Wind, Citizen Kane*.

Номи асарҳои расомӣ, ҳайкал ва мучассамаҳо бо хати шикаста навишта мешаванд: Michelangelos' *David*, Rodin's *The Thinker*, Ayvazovskiy's *The Ninthe Wave*.

Номи асарҳои мусиқӣ аз қабилҳои опера, балет ва ғ. бо хати шикаста навишта мешаванд: *Carmen, Das Reingold, Night on Bald Mountain*.

Номҳои илмӣ ҳайвонот ва наботот бо хати шикаста навишта мешаванд: *Acer rebrum, Populus deltooides*.

Номи киштиҳои кайҳонӣ ва ҳамсафарҳои сунъии замин бо хати шикаста навишта мешаванд: the satellite *Mariner III*, the space ship *Appollo 10*, the space shuttle *Challenger*.

Барои нишон додани калима ва ибораҳои, ки дар забони англисӣ истифода мешаванд, вале аз забонҳои хориҷи иқтибос шудаанд ва ба хонанда маълум набоянд бо хати шикаста таъкид мешаванд: Women in this part of the country wear *sari*. Занон дар ин қисмати кишвар *sari* мепӯшанд. National food such as: *shashlik, osh, sambusa* and *kubob* are served in this restaurant. Дар ин тарабхона таомҳои миллӣ мисли *шашилик, ош, самбуса* ва *кабоб* мепазанд. Russian's eat black bread (*khleb*). Русҳо нони сиёҳ (*хлеб*) мекӯранд. Вале вожаҳои бешумори забонҳои дигар, ки ба забони англисӣ ворид шудаанд ва ба ҳамагон маълуманд, бо хати шикаста мушаххас карда намешаванд: *amigo* (испанӣ), *karate* (японӣ), *shalom* (яхудӣ), *pizza* (италиявӣ) ва ғайра.

Барои иқтибос овардани ҳарф, ракам, вожа ва ё ибораҳо хати шикаста ба кор бурда мешавад. Дар ин ҳолат нохунакро низ истифода бурдан мумкин аст: Her favourite adjective is *fantastic*. Калимаи дӯстдоштаи вай *фантастикӣ* аст. The Present Participle in English ends in suffix *ing*. Сифати феълӣ замони ҳозира дар забони англисӣ ба пасавнди *ing* ба охир мерасад.

Барои нишон додани ҳаракати актёрон дар сахнаи намоиш:

Georgia [turning to Van]: Did you hear the bell?

Van: Yes, I will answer it. [He dashed to the door.]

Геоργия [ба тарафи Ван гашта]: Зангро шунидед?

Ван: Ҳа, ман ҷавоб медихам. [ба тарафи дар ҳаракат мекунад.]

Масалан, дар ҳафтаномаи *Адабиёт ва санъат* (6 апрели соли 2006, саҳ. 2) исми хоси таркибии «Театри давлатии академӣ драмавӣ ба номи Лоҳутӣ» дар мақолае бо номи *Ҷашни Файзулло Ансорӣ* ду маротиба оварда шудааст. Ачибаш он аст, ки вожаи «театр» як бор бо ҳарфи калон, маротибаи дуюм бо ҳарфи хурд навишта шудааст. Ё ки дар ибораҳои *Вазирӣ фарҳанг*, *Муовини Вазирӣ фарҳанг*, *Мудирӣ шӯъбаи фарҳанг* калимаҳои *вазир*, *муовин* ва *мудир* бо ҳарфи калон навишта шуда бошанд, худӣ дар ҳамин саҳифа дар иборати «ноиби ректори донишгоҳ» калимаи *ноиб* бо ҳарфи хурд навишта шудааст. Пас фарқ байни *вазир*, *муовин*, *мудир* ва *ноиб* дар чист? Дар асоси имлои забони тоҷикӣ (1998) «номи вазифаву мансаб, унвон, рутбаву дараҷаи илмӣ... бо ҳарфи хурд навишта мешавад» (саҳ. 19). Яъне вожаҳои *вазир*, *муовин*, *мудир* бояд бо ҳарфи хурд навишта мешуданд. Боз дар ҳамин саҳифа дар иборати таркибии номи «Донишгоҳи давлатии миллии Тоҷикистон» вожаи «донишгоҳ» як бор бо ҳарфи калон маротибаи дуюм бо ҳарфи хурд навишта шудааст.

Чанд мисоли дигар: иборати таркибии номи «*раиси Иттифоқи нависандагон*» дар рӯзномаҳо се хел навишта мешавад: «*раиси Иттифоқи нависандагон*», «*Раиси Иттифоқи нависандагон*», «*раиси Иттиҳоди нависандагон*». Ҳатто *Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон* дар рӯзномаҳо чор хел навишта мешавад: «*вилояти мухтори Кӯҳистони Бадахшон*», «*вилояти Бадахшони Кӯҳӣ*», «*Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон*» ва «*Вилояти Худмухтори Кӯҳистони Бадахшон*». Шумораи ин гуна мисолҳо хеле зиёд аст.

Чунин муносибат ба забони тоҷикӣ дар фаҳмиши қоидаҳои имлои побасомониҳои зиёдеро ба вучуд меоварад. Ба андешаи мо, хеле хуб мешуд, ки агар кас дар мавриди бо ҳарфи калон навишта шудани ин ё он вожаи шубҳае пайдо наояд, ба фарҳанг ё қоидаҳои имлои муроҷиат кунад. Вожаҳо фақат дар он сурат бо ҳарфи калон навиштан мумкин аст, ки барои он сабаби муайяне вучуд дошта бошад.

Дар забони англисӣ ва тоҷикӣ оинҳои маъмули истифодаи ҳарфи калон инҳо мебошанд:

1. Калимаи аввали ҷумла дар ҳар ду забон бо ҳарфи калон навишта мешавад: Obama is the President of the United States. Обама Президенти Иёлоти Муттаҳида мебошад.
2. Ном, номи падар, фамилия, тахаллус ва лақаб дар ҳар ду забон бо ҳарфи калон навишта мешаванд: Richard Andrew Morgan ~ Ричард Андрию Морган, Brain O'Connell ~ Брейн Оконнел, Sadriddin Aini ~ Садриддин Айнӣ, Kamoli Khujandi ~ Камоли Хучандӣ.
3. Калимаи аввали ҳар мисраи шеър дар забони тоҷикӣ ва англисӣ бо ҳарфи калон навишта мешавад:
Forget your knells, Соқӣ, биёр, лаъли майе, ки-аз хаёли он,
For joys abound. Андеша лоззор шавад, дида гулистон. (*Ҷомӣ*)
4. Калимаи аввали нутқи айнаннақлшуда дар ҳар ду забон бо ҳарфи калон навишта мешавад: «George», she asked, «don't you want to join us for dinner?». ~ «Ҷорҷ», - гуфт вай, «оё намехоҳед, ки барои хӯроки шом хӯрдан бо мо ҳамроҳ шавед?». Фарқият дар он зоҳир мешавад, ки дар забони англисӣ нохунаки пӯшида баъд аз нукта гузошта мешавад, аммо дар забони тоҷикӣ пеш аз нукта: The capitán said, "The ship will arrive at the end of the week." Капитан гуфт: "Кишти дар охири ҳафта меояд". Ба фикри мо, нукта ҳам бояд мисли аломатҳои савол ва хитоб дар даруни нохунак гузошта шавад.

5. Хама вақт калимаҳои нидо дар ҳар ду забон ва ҷонишини шахси шакли танҳо I (*ман*) дар забони англисӣ бо ҳарфи калон навишта мешаванд: Hurrah! The war is over! ~ Урра! Ҷанг тамош шуд!
6. Ҳамаи исмҳои ва сифатҳои аслии ва нисбӣ (муталлиқ ба исмҳои хос) дар забони англисӣ бо ҳарфи калон навишта мешаванд: Australia ~ Австралия, Tajikistan ~ Тоҷикистон, Chicago ~ Чикаго, Dushanbe ~ Душанбе, the New World ~ Олами Нав, The Old World ~ Олами Қадим, Emily Dickson ~ Эмили Диксон, National Army ~ Артиши Миллӣ, India ~ Ҳиндӣ, Tajik ~ тоҷикӣ, Scottish ~ шотландӣ, Russian ~ русӣ, European ~ европавӣ, Germanic tribes ~ қабилаҳои германӣ, English language ~ забони англисӣ. Аммо дар забони тоҷикӣ сифатҳои хос (ҳиндӣ, тоҷикӣ, шотландӣ, европавӣ, олмонӣ, англисӣ) бо ҳарфи хурд навишта мешаванд.
7. Калимаҳои немисии *von* ва даниягии *van* дар исмҳои хос одатан бо ҳарфи хурд навишта мешаванд: Paul von Hindenburg ~ Павел фон Хинденберг; Vincent van Gogh ~ Винсент ван Гог.
8. Ҳиссаҳои франсавӣ *de* ва *du* ва италиявӣ *di* ва *da* пеш аз ном ва убадҳои одатан бо ҳарфи хурд навишта мешаванд: Marquis de Lafayette ~ Маркиз де Лафайет. Дар номҳои америкӣ ва англисӣ баръақс ҳиссаҳои одатан бо ҳарфи калон навишта мешаванд: Lee De Frost ~ Де Фрост; William De Morgan ~ Виллиам Де Морган.
9. Калимаҳои зерин дар забони англисӣ дар шакли танҳо пеш ва баъди исми хос бо ҳарфи калон навишта мешаванд: Bay, Gulf – халиҷ; Sea – баҳр; Mount – кӯҳ; Point, Cape – димоға; Canyon – дара; Harbor – барҷа; Isle – ҷазира; Peak – қулла; Strait – гулуғоҳ; Desert – биёбон; Lake – ҷуҳ; Plain – ҳамворӣ; Peninsula – нимҷазира; River – дарё; Glacier – пиёҳ; Ocean – океан; Valley – водӣ; Plateau – ҳамворӣ ва ғ.: Cape of Good Hope ~ Димоғаи Умеди Нок; Persian Gulf ~ Халиҷи Форс; Niagara Falls ~ Шаршараи Ниагара. Дар забони тоҷикӣ низ қисми ин гуна номҳои географӣ номи мушаххас бошанд, бо ҳарфи калон навишта мешаванд: Cape Verde Isls ~ Ҷазираҳои Димоғаи Сабз, Mediterranean Sea ~ Баҳри Миёназамин.
10. Самтҳои географӣ, ки номҳои муайяни минтақаро ифода мекунанд, бо ҳарфи калон навишта мешаванд: Ин гуна калимаҳо дар забони тоҷикӣ бо ҳарфи хурд навишта мешаванд: The South ~ ҷануб, The East ~ шарқ, The North ~ шимол, the West ~ ғарб.
11. Номҳои хоси кӯчаҳо, боғҳо, биноҳо ва ғ. дар забони англисӣ бо ҳарфи калон навишта мешаванд: Michigan Boulevard, Royal Ontario Museum, Metropolitan Opera House, Empire State Building, Golden Gate Bridge, Yellowstone National Park. Дар забони тоҷикӣ ин гуна исмҳои хос бо ҳарфи калон навишта мешаванд: The White House ~ Қасри Сафед, Metropolitan Opera House ~ Метрополитен Опера Хаус, Empire State Building ~ Эмпайер Стейт Билдинг. Маъмулан ин гуна исмҳои хос дар забони тоҷикӣ тарҷума намешаванд ва айнан ба ҳарфи калон теранслитератся мешаванд. Дар сурати ба забони тоҷикӣ тарҷума шуда Ҳамаи исмҳои таркиби номро бояд бо ҳарфи калон навишт: Yellowstone National Park ~ Боғи Миллии Йеловстоун, Golden Gate Bridge ~ Қуллаи Дарвозаи Тиллоӣ. Номҳои биноҳо ба мисли *library* ~ китобхона, *office* ~ почта ва *museum* ~ осорхона, ки ба исми хос омадаанд, бо ҳарфи хурд навишта мешаванд.

12. Номҳои мухталифи худоҳо ё сегонаи масеҳӣ, исмҳо, ҳамаи сифатҳо ва ҷонишинҳои, ки ба онҳо мансубанд, дар ҳар ду забон бо ҳарфи калон навишта мешаванд: God ~ Худо, Худованд, the Creator ~ Офаридагор, Парваридигор. Калимаҳои ба Инҷилу Қуръон ва китобҳои дигари муқаддас мансуб буда низ бо ҳарфи калон навишта мешаванд: Holly Bible ~ Инҷили Муқаддас, The Holly Koran ~ Қуръони Шариф, Allah ~ Оллоҳ, the Word ~ Қалима ва ғ.: Роҳи худро ба Худованд бисулор ва ба Ё таввақал намо ва Ё ба ҷо хоҳад овард. *Забур 36:5.*
13. Номҳои созмонҳои дохилию байналмилалӣ, муассисаҳо, хизмҳои сиёсӣ, ҷунбишҳо, иттиҳодияҳо, синфҳо, гурӯҳҳои сиёсӣ, миллатҳо, гурӯҳҳои динӣ, наҷодҳо ва ғ. дар забони англисӣ бо ҳарфи калон навишта мешаванд. Дар забони тоҷикӣ баъзе созмонҳои бонуфуз бо ҳарфи калон навишта шаванд ҳам, аксаран навиштани фақат калимаи аввал ва исми хоси дохили онҳо бо ҳарфи калон ба назар мерасад. Хуб мешуд, ки ҳамаи ҳарфҳои калимаҳои таркиби созмонҳои байналмилалӣ бо ҳарфи калон навишта мешуданд. Муқоиса кунед: Созмони Миллалӣ Муттаҳид, Созмони Умумиҷаҳонӣ Тичорат, Ҳазинаи Байналмилалӣ Асъор, Бонки Умумиҷаҳонӣ, Созмони Аҳдномаи Амнияти Дастаҷамъӣ, Созмони Ҷамқорӣ Шанхай. Вале аз мисолҳои гирдовардаи поён, ҷунон ки мебинем, харчанд байни СММ, БУ, СУТ, ХБА, СААД, СҶШ фарқияте нест, дар мисолҳои ҷамъовардаи мо аз матбуоти даврӣ ба гайр аз СММ дар номҳои дигар калимаҳо таркиби номи созмонҳо бо ҳарфи хурд навишта шудааст: United Nations ~ Созмони Миллалӣ Муттаҳид (СММ); World Bank ~ Бонки умумиҷаҳонӣ (БУ), World Trade Organization ~ Созмони умумиҷаҳонӣ тичорат (СУТ), International Monetary Fund ~ Ҳазинаи байналмилалӣ асъор (ХБА), Democratic Party ~ Ҳизби демократӣ; Republicans ~ ҷумҳурихоҳон; Africans ~ африқоӣҳо; Oxford University ~ Донишгоҳи Оксфорд; Protestants ~ протестантҳо; Muslims - мусулмонон; the Christians ~ насронӣён, the Lutherans ~ лютеранҳо. Дар забони тоҷикӣ феълан миллатҳо, шохаҳои динӣ, наҷодҳо бо ҳарфи хурд навишта мешаванд (*нигаред ба мисолҳои боло*).
14. Номҳои вазоратҳо, шӯъбаҳо ва идораҳои ҳукумати, давлатӣ ва фарҳангӣ, вазифаву мансаб ҳангоми истифода бурдани номҳои расмиашон дар забони англисӣ бо ҳарфи калон навишта мешаванд. Дар забони тоҷикӣ дар ин маврид низ чандгунӣ ба назар мерасад. Шояд бо таъсири нуфузи сиёсӣ бошад, ки навиштани ҳар калимаи номи фақат мақомоти давлатӣ ва мансабҳои олӣ бо ҳарфи калон тавсия дода мешавад (6,7). Масалан: Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Раиси Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон. Дар номҳои таркибии идораҳои давлатӣ ва вазифаву мансабҳои пасттар фақат ҳарфи нахустӣ калимаи аввал ва исми хоси дохили онҳо бо ҳарфи калон навишта мешавад (6,7): Маҷлиси намояндагон, Маҷлиси миллӣ, Вазорати умури хориҷӣ. Вазорати иқтисод, Вазорати маориф, Вазорати муҳофизоти табиат. Дар байни ибораҳои Маҷлиси Олӣ, Маҷлиси намояндагон ва Маҷлиси миллӣ фарқияте набошад ҳам, дар ибораи аввал (*Маҷлиси Олӣ*) ҳар ду калима бо ҳарфи калон навишта мешаванд дар ибораҳои сонӣ (*Маҷлиси намояндагон* ва *Маҷлиси миллӣ*) аз ҷи сабаб бошад, ки фақат калимаи аввал бо ҳарфи калон нашта мешавад. Иловаган забони тоҷикӣ аз забони англисӣ боз бо он фарқ мекунад, ки вазифаву мансаб бо ҳарфи хурд навишта мешаванд (6,7): вазири маориф, вазири тандурустӣ, раиси Кумитаи оид ба корҳои

- занон ва оила. Вале вожаи раис, аз ҷӣ сабаб бошад фақат дар ибори Раиси Маҷлиси Миллӣ бо ҳарфи калон навишта мешавад. Солҳои охири ин қоидаи имло риоя намешавад ва бо ҳарфи калон навиштани номҳои вазоратҳо ва сардорони онҳо ба ҳукми анъана даромада истодааст. Дар забони англисӣ чунин тақсимбандӣ вучуд надорад ва ҳамаи калимаҳои идораҳои давлатӣ, номҳои мансабҳои бо ҳарфи калон навишта мешавад. The President of the United States of America ~ Президенти Иёлоти Муттаҳидаи Америка, The President of the Republic of Tajikistan ~ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, the President of Oxford University ~ Президенти университети Оксфорд, Department of Commerce ~ Вазорати тичорат; Bureau of Labor Statistics ~ Бюрои омили меҳнат; Department of State ~ Вазорати умури хориҷӣ, Secretary of State ~ Вазири умури хориҷӣ, Minister of Education ~ Вазири маориф, Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ~ Tajik National University, Congress ~ Конгресс; Senate ~ Сенат; House of Commons ~ Маҷлиси Умумӣ; House of Representatives ~ Маҷлиси Намояндагон.
15. Ҳар калимаи номи таркибии ҳодиса, ҷангҳо, муҳорибаҳо, шартномаҳо ҳуҷҷатҳо, ҷоиҷаҳо, давраҳо ва воқеаҳои муҳими таърихӣ дар ҳар ду забон бо ҳарфи калон навишта мешаванд: Declaration of Independence ~ Эълони Истиқлолият; The Battle of Stalingrad ~ Муҳорибаи Сталинград, International Nobel Prize ~ Ҷоизаи Байналмилалии Нобел, Revolutionary War ~ Ҷанги Инқилобӣ; World War II ~ Ҷанги Дуюми Ҷаҳон, Middle Ages ~ Асрҳои Миёна; Treaty of Versailles ~ Шартномаи Версал, Исёни Муқаннаъ ~ Muqanna Revolt, Рӯзи Истиқлолият Тоҷикистон ~ Tajikistan Independence Day. Аммо калимаҳои ҷанг ва шартнома бидуни номҳои маъруф бо ҳарфи хурд навишта мешаванд.
16. Калимаҳои асосии (исмҳо, феълҳо, сифатҳо, зарфҳо) номи китобҳои асарҳои бадеӣ, мақолаҳо, маҷаллаҳои рӯзномаҳо, суруд, песаҳо, асарҳои мусиқӣ ва ҳамчунин калимаи аввали онҳо дар забони англисӣ бо ҳарфи калон навишта мешавад: The Foundation of a Newest Statehood ~ Бунёди давлатдорӣ навин; *The Black and White* by Standal ~ *Сиёҳ ва сафед* - Стендал; *Betkhovin's Sonata* ~ сонатаи Бетховин. Тавре ки аз мисолҳои боло мебинем, пешояндҳо, пайвандҳои пайваस्तкунанда, ки аз пайвандҳои ҳарф камтаранд ё артикльҳо (*a, an, the*) бо ҳарфи хурд навишта мешаванд ба шарт, ки дар аввали ин номҳо наомада бошанд. Дар забони тоҷикӣ фақат калимаи нахуст ва исми хоси номи таркибии китобҳо, мақолаҳо, песаҳо, асарҳои мусиқӣ ва ғ. бо ҳарфи калон навишта мешавад: Садои Шарқ ~ *The Voice of the East*, Садои мардум ~ *People's Voice*, Духтар оташ ~ *The Daughter of the Fire*, *The Tradition of Capitalization in English and Tajik Languages* ~ Оини навиштани ҳарфи калон дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ, *Punctuation in Tajik and English Languages* ~ Аломатҳои китобат дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ.
17. Шумораҳо, ки баъд аз номи шохҳо, сулолаҳои таърихӣ ё соҳибномҳои меоянд, дар забони англисӣ одатан бо ҳарфи калон навишта мешаванд. Шумораҳо, ки пеш аз ном меоянд, одатан бо ҳарфи калон навишта мешаванд: Ҷанги Дуюми Ҷаҳон ~ World War II, Henry IV ~ Генри IV, Philip VI ~ Филиппи VI, Third Army ~ Армияи сеюм, Aga Khan IV ~ Огоҳони IV. Ҳангоми хондани ин гуна вожаҳои таркибӣ низ хатой ба назар мерасад. Яъне бояд хонда шавад: Генри IV – Генрии чорум, Филиппи VI – Филиппи шашум ва ғ.

18. Номҳои моҳҳои сол ва рӯзҳои ҳафта дар забони англисӣ бо ҳарфи калон ва дар забони тоҷикӣ, баръакс, бо ҳарфи хурд навишта мешаванд: May ~ май; June ~ июн; August ~ август, Monday ~ душанбе, Friday ~ ҷумба ва ғ.
19. Номи рутбаҳои ҳарбӣ ё шахравандӣ, вазифаву мансаб, унвонҳои фахрӣ ва илмӣ, ордену медалҳо бо исмҳои хосашон дар забони англисӣ бо ҳарфи калон навишта мешаванд: General Bradstreet ~ генерал Бредстрит; the Senator from Virginia ~ сенатор аз Виржиния; Queen Elizabeth ~ малика Елизабет; Your Highness ~ аълоҳазарат. Дар забони тоҷикӣ ин гуна калимҳо бо ҳарфи хурд навишта мешаванд. Ҳангоми истифодаи ҳама гуна унвонҳои фахрӣ ҳарбӣ дар мавридҳои мушаххас, агар ба ҷойи ном истифода шаванд, бо ҳарфи калон навишта мешаванд: Your Majesty ~ Аълоҳазарат, Shahanshah ~ Шоханшоҳ, Emperor ~ Император, the Archbishop of Canterbury ~ Ускуфи Аъзами Кантербери;
20. Номи сулолаҳои таърихӣ дар ҳар ду забон бо ҳарфи калон навишта мешаванд: the Samanids ~ Сомониён, the Normans ~ Норманиҳо, Gasnavids ~ Ғазнавиён, Fatimids ~ Фотимиён.
21. Исмҳои хос, ки пасванди ҷамъбандӣ гирифтаанд дар ҳар ду забон бо ҳарфи калон навишта мешаванд: The Linkolns family ~ оилаи Линколнҳо, the Kennedys ~ Кеннедиҳо, the Anvarovs ~ Анваровҳо, the Sharifovs ~ Шарифовҳо.
22. Номҳои бобҳои китоб ва ҳамчунин қисматҳои мушаххаси китобҳо мисли: Table of Content ~ Мундариҷа, Index ~ Номгӯй, Bibliography ~ Рӯйхати адабиёт дар ҳар ду забон бо ҳарфи калон навишта мешаванд.
23. Ибораҳои кӯтоҳкардашудаи *A.M.* (*то нисфи рӯз*), *P.M.* (*баъди нисфи рӯз*), *A.D.* (*солшумории милодӣ*, *ва B.C.* (*пеш аз солшумории милодӣ*)) одатан бо ҳарфи калон навишта мешаванд. Бо ҳарфи хурд навиштани *a.m.* ва *p.m.* ҳамчунин қобили қабул аст: 9:40 A.M., 6.10 p.m., A.D. 491 ё 491 A.D.

4. 2. Оини кӯтоҳнависӣ дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ

Дар забони англисӣ оини кӯтоҳнависӣ ва истифодаи акронимҳо дар забони хаттӣ гуфтугӯӣ хеле маъмул аст. Кӯтоҳнависӣ дар ҷадвалҳо, поварақҳо рӯйхати адабиёт ва ҳисоботи махсуси техникаю фанӣ истифода мегардад. Иختисораҳо одатан дар фармоишот ва қитансияҳо, каталогҳо, китобҳои телефонӣ, эълону рекламаҳо ва амсоли инҳо, ки кӯтоҳнависӣ барои онҳо хеле муҳим мебошад, ба назар мерасанд. Дар навиштаҳои умумӣ фақат баъзе иختисораҳо ва ададҳо истифода мешаванд. Ба ин гурӯҳ вожаҳои иختисоршуда ё аббревиатураҳо, акронимҳо ва ададҳо дохил мешаванд, ки ҳар яке қоида ва оинҳои кӯтоҳнависию хосро доранд. Кӯтоҳнависӣ дар забони англисӣ ба мисли дигар қоидаҳо бо мурури асрҳо суфта шуда, ба як оине табдил ёфтааст, ки онро қариб ҳамагон қабул доранд. Баъзе вожаҳои кӯтоҳшуда, ки дар навиштаҳои журналистика ва ё бизнес мавриди истифода қарор доранд, метавонанд дар эълонҳои расмӣ ё давлатномаҳо, ки дар онҳо хатто таърихи рӯз ҳам пурра бо ҳарф навишта мешаванд, қобили қабул набошанд. Дар аксарияти фарҳангҳои англисӣ одатан рӯйхати пурраи ин гуна калимаҳо оварда мешаванд. Дар забони тоҷикӣ рӯйхати вожаҳои кӯтоҳкардашуда ва акронимҳо дар фарҳангҳо ба назар намерасад.

Тарзи кӯтоҳ кардани вожаҳо ва акронимҳо дар забони англисӣ ва тоҷикӣ куллан аз ҳам фарқ мекунад. Дар забони тоҷикӣ, ки алифбои кириллиро дар

асри гузашта қабул карда буд, ханӯз ин қоидаҳо ва оинҳо ба ҳукми анъана надаромадаанд. То солҳои наздик фақат вожаҳои иқтибосии аз забони русӣ гирифташуда, мисли ГТО, ДОСААФ, СССР, МТС, ГЭС ва ғайра ба шабакаи ихтисора навишта мешуданд. Ҳатто ихтисораи ИҶСС на ҳама вақт истифода мегардид.

Мақсад аз таълифи ин бахш, аз як тараф, кӯмак ба донишҷӯён ва устодони забони англисӣ бошад, аз тарафи дигар, таҳқиқи оинҳои кӯтоҳнависӣ дар забони англисӣ ва тоҷикӣ барои дарёфти ҷиҳатҳои умумӣ ва фарқиятнокии ва паҳлуҳои ҳалношудаи ин масъала дар забони тоҷикӣ мебошад. Аз таҷрибаи тарҷумаҳои имрӯза ва дар асоси таҳлили оинҳои кӯтоҳнависӣ дар забони тоҷикӣ дар муқоиса бо забони англисӣ мо кӯшиш мекунем ба дараҷа ба ин масъала равшанӣ андозем. Мо аз рӯзномаҳои *Адабиёт ва санъат*, *Омӯзгор*, *Тоҷикистон* ва *Ҷарҳи гардун* низ мисолҳо ҷамъ оварда, мушоҳидаҳои худро ба таваҷҷӯҳи хонандагон пешниҳод мекунем. Лекин ин маънои онро надорад, ки мо бояд қоидаҳои кӯтоҳнависию англисиро қабул кунем. Мақсад ба як низом даровардани оинҳои кӯтоҳнависӣ дар забони тоҷикӣ мебошад.

Дар бораи вожаҳои кӯтоҳшуда ё ихтисораҳо дар фарҳангҳою лугатҳои мавҷудаи дузабонаю тафсирии ва қоидаҳои асосии имлои забони адабии тоҷикӣ (1972, 1999) маълумоти хеле кам оварда шудааст. Масалан, дар *Имлои забони тоҷикӣ* (1972, 12) омадааст: “исмҳои мурракаби ихтисори (аббревиатура) типӣ зерин бо ҳарфи калон навишта мешаванд: СССР, КПСС, КМ, ТАС, ВЛКСМ, ИТИМ”. Чунон ки мебинем, аз байни калимаҳои ихтисоршуда фақат КМ (*Комитети Марказӣ*) ва ИТИМ (*Институтҳои тақмили ихтисори муаллимон*) тоҷикӣ мебошанд. Ихтисораҳои дигар бошанд, айнан аз забони русӣ дар матнҳои тоҷикӣ оварда шудаанд.

Маълумоти бештарро дар *Лугати терминҳои забонишиносии Ҳусейнов* ва *Шукурова К.* (1983) ёфтан мумкин аст. Дар ин ҷо муаллифон дар моддаи “Калимаҳои мураккаби ихтисоршуда” (саҳ. 101) роҳҳои гуногуни ихтисоршудаи кардани калимаҳоро оварда бошанд ҳам, асосан вожаҳои русӣ шарҳ дода шуда, байни ихтисораҳо ва акронимҳо фарқ гузошта намешавад. Дар борҳои имлои ихтисораҳо низ ҳеҷ дастуре дода нашудааст. Дар *Имлои забони тоҷикӣ* (1999, 20) дар бахши имлои исм фақат як ҷумла омадааст: “ж) ихтисораҳо, аз ҳарфҳои аввали калимаю ибораҳо сохта шудаанд, бо ҳарфи калон навишта мешаванд: ДДМТ (*Донишгоҳи давлатии миллии Тоҷикистон*), АИ (*Академияи илмҳо*), СММ (*Созмони Миллали Муттаҳид*), ҶТ (*Ҷумҳурии Тоҷикистон*) ғайра”.

Маълуман, дар аввал ва ё охири фарҳангҳо номгӯии ихтисораҳо оварда шуда бошанд ҳам, дар бораи тарзи кӯтоҳ кардани онҳо чизе гуфта намешавад. Дар *Лугати русӣ-тоҷикӣ* (1985) рӯйхати аббревиатураҳои калимаҳои мураккаби ихтисоршудаи забони русӣ (саҳ. 1249-1279) оварда шудааст, вале дар бораи он ки ин вожаҳо дар забони тоҷикӣ чӣ гуна ихтисор карда мешаванд, чизе гуфта ва шакли ихтисоршуда ҳам оварда намешавад.

Дар баъзе мавридҳо, истифодаи вожаҳои кӯтоҳкардашуда масъалаи қарордоди фардӣ мебошад. Ҳангоми шубҳа пурра навиштани калима мақсад мувофиқ мебошад. Бо вучуди ин дар як ҷумла кӯтоҳ навиштаи калима ва дар ҷумла ё банди дигар онро пурра навиштан қобили қабул нест.

Мо калимаҳои кӯтоҳкардашударо ба ихтисораҳо, акронимҳо шумораҳо тақсим карда шарҳ медиҳем.

2.3. Ихтисораҳо

Ихтисораҳо одатан аз як ё ду вожа иборат мебошанд ва дар шакли ихтисоршуда дар мавридҳои зерин истифода бурда мешаванд:

1. Унвон ва вожаҳои хитоб, ки баъд аз онҳо исмҳои хос омадаанд: *Mr., Mrs., Miss., Dr., Mme., Mlle., M., St.* кӯтоҳ ва бо ҳарфи калон навишта мешаванд. Ҳатто дар шаклҳои хеле расмӣ ҳам ин калимаҳоро пурра нанависед. Дар забони тоҷикӣ ин вожаҳо пурра ва бо ҳарфи хурд навишта мешаванд: *Mlle. Modiste* ~ мадмазел Модисте, *Mr. Karl Stevenson* ~ мистер Карл Стивенсон, *Ms. Janet Gray* ~ мисиз Жанет Грей, *Dr. Peterson* ~ доктор Петерсон, *Miss Boniface* ~ мисс Бонифас. Вожаҳои овардашуда иқтибосҳои аз забони англисӣ ва ё франсагӣ гирифташуда мебошанд. Онҳо ба гурӯҳи калимаҳое, ки хусусияти миллии кишварҳоро нишон медиҳанд, дохил мешаванд ва дар асарҳои бадеӣ айнан дар забони тарҷума оварда мешаванд.
2. Унвонҳои роҳибони динӣ, ходимони расмии давлатӣ, кормандони идораҳо ва созмонҳо, ҳайати кормандони ҳарбӣ ва ҳарбии баҳрӣ пеш аз номи падар ва ҳарфҳои аввали ному номи хонаводагӣ кӯтоҳ навишта мешаванд. Дар сурати истифода шудани фақат номи хонаводагӣ ин вожаҳо пурра навишта мешаванд. Муқоиса кунед: *Gen. Arthur Evans* ~ генерал Артур Эванс; аммо *General Evans* ~ генерал Эванс; *Sgt. Ed Block* ~ сержант Эд Блок, аммо *Sergeant Block* ~ сержант Блок; *Prof. Samuel Page* ~ профессор Самуел Пейч, аммо *Professor Page* ~ профессор Пейч; *Gov. Ella Grasso* ~ губернатор Елла Граццо, аммо *Governor Grasso* ~ губернатор Граццо; *Rev. George Ryan* ~ ҳазрати Чорч Райен, *Hon. Frank Church* ~ мӯхтарам Френк Чурч, *The Honorable Frank Church or The Honourable Mr. Church* ~ ҷаноби олий Френк Чурч ё ҷаноби Френк Чурч. Дар забони тоҷикӣ ин вожаҳо пурра ва бо ҳарфи хурд навишта мешаванд. Бояд дар хотир дошт, ки дар ҳолатҳои хеле расмӣ унвонҳои *Honourable* ва *Reverend*, мисли намунаҳои боло, одатан пурра навишта мешаванд ва пеш аз онҳо артикли муайяни “*the*” бо ҳарфи калон навишта мешавад. Агар ном ва ҳарфҳои аввал партофта шуда бошанд, *Mr. ё Dr.* истифода мешаванд.
3. Вожаҳои кӯтоҳшудаи *Jr. ё Sr.* (хурдӣ ё калонӣ дар оила) бояд фақат баъд аз ном ва номи падар илова гарданд: *Paul Jonson, Sr.* ~ Паул Љонсон, калонӣ; *Malik Ajani, Jr.* ~ Малик Аҷанӣ, хурдӣ.
4. Унвонҳои илмӣ: *B.A. (Bachelor of Arts); M.A. (Master of Arts); M.S. (Master of Science); Ph.D. (Doctor of Philosophy); D.M. (Doctor of Medecine)* ва ғ. кӯтоҳ навишта шуда баъд аз исмҳои хос меоянд: *Robert Kassan, D.M.* ~ Роберт Кассан, доктори илмҳои тиб. Агар пас аз ном унвонҳои илмӣ ё калимаҳои кӯҳкардашудаи мансабҳои динӣ истифода шаванд, навиштани вожаҳои хитоб лозим нест. Дар забони тоҷикӣ унвонҳои илмӣ, аз қабилӣ номзади илмҳои филология ва доктори илмҳои тиб баъзан бо ҳарфҳои хурд дар шакли *п.и.ф.* ва *д.и.т.* пеш аз исми хос ба назар мерасанд, лекин ба ҳукми анъана надромандаанд.
5. Вожаи *Esq. (Esquire – ого, ҷаноб)* пас аз ном навишта мешавад, аммо набояд бо ҳеч як унвони дигар ҳамроҳ бошад: *Gerald Hollingsworth, Esq.* ~ огои Гералд Холлингсворт.
6. Вожаҳое, ки қисми таркибии ширкатҳои бизнес мебошанд, кӯтоҳ навишта мешаванд: *Co., Corp., Inc., Bro., Ltd., R.R. and Ry*, агар ин вожаҳо

4. Пас аз ҳарфҳои аввали баъзе идораҳои давлатӣ, созмонҳо ва ё номҳои ширкатҳои телевизионӣ ва радио: NATO, UNICEF, CIA, CARE, NBC, CBC, CNN, CFCF, WB, ADB, WFP, IMF ва ғ.
5. Тарафҳои кутбҳои компас: NE, ESE, SW, NW.

2. 4. Акронимҳо

Акронимҳо вожаҳои мебошанд, ки аз ҳарфҳои аввали калимаҳо ё хичоҳои аввали дигар калимаҳо сохта мешаванд: AIDS (*acquired immune deficiency syndrome*), CIDA (*Canadian International Development Agency*), СПИД (*синдром приобретенного иммунного дефицита*), НОБ (*перӯгоҳи оби барқӣ*), ЧТ (*Чумхурии Тоҷикистон*), ИДМ (*Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил*). Агар акронимҳо ба хонандагон маълум набошанд, хангоми истифодаи нахустини ин вожаҳо лозим аст, ки онҳоро пурра навишта, дар қавс шакли кӯтоҳи онҳоро бо ҳарфҳои калон дода шавад: Ҷомеаи Иқтисодии Европа (ҶИЕ), Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон (ДДОТ), Ҷамъияти сахҳомии кушод (ҶСК), Донишгоҳи Миллии Тоҷикистон (ДМТ). Иқтисораи ДДОТ шояд дар рӯзномаи *Омӯзгор* ба ҳамагон маълум буда, пурра навиштани он лозим набошад, лекин дар навиштаҳои дигар онро бояд маротибаи аввал пурра навишт. Яке аз мақсадҳои истифодаи бурдани акронимҳо кам кардани ҳаҷми матн мебошад. Масалан, дар мақолае бо номи «Таърихи рангини Барқи Тоҷик» (*Омӯзгор*, 21 апрели соли 2006) вожаи *перӯгоҳи оби барқӣ* (НОБ) бист маротиба дар шакли кӯтоҳ истифодаи шудааст. Тасаввур кунед, ки агар вожаи НОБ бист маротиба пурра навишта мешуд, ҳаҷми матн чӣ қадар меафзуд.

Баъзе акронимҳо, ки аз забонҳои хориҷӣ иқтибос шудаанд, айнан омада, дар қавс бо забони тоҷикӣ тарҷима гардидаанд: UNICEF ~ ЮНИСЕФ (*Ҳазинаи Кӯдакони Созмони Милали Муттаҳид*), UNESCO ~ ЮНЕСКО (*Ташиқилоти Созмони Милали Муттаҳид оид ба маориф, илм ва фарҳанг*), СССР (*Иттиҳоди Ҷумҳуриҳои Советии Социалистӣ*), NATO ~ НАТО (*Созмони Атлантикаи Шимолӣ*). Шояд акронимҳои вирди забонгаштаро тарҷума кардан лозим набошад, лекин вожаҳои аслии тоҷикӣ ва акронимҳои нав ба забони тоҷикӣ воридгардида дар тарҷумаи кӯтоҳ кардан беҳтар аст: Asian Development Bank (ADB) ~ Бонки Рушди Осиё (БРО), World Bank (WB) ~ Бонки Умумиҷаҳонӣ (БУ), International Monetary Fund (IMF) ~ Ҳазинаи Байналмилалӣ Асър (ХБА), Фонди Захиравии Президент (ФЗП), Созмони Аҳдномаи Амнияти Дастаҷамъӣ (СААД), Бонки Исломии Рушд (БИР), Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил (ИДМ), Aga Khan Foundation (AKF) ~ Фонди Оғохон (ФО) ва ғайра.

4.3. Имло ва тарзи хондани шумора

Шумора ба вазифа ва шаклҳои гуногун истифода мешавад. Маъмулан, муаллифон кӯшиш мекунанд, ададҳоеро, ки аз як ё ду калима иборатанд, пурра бо ҳарф нависанд. Ададҳои аз ду зиёд буда одатан кӯтоҳ бо рақам навишта мешаванд. Агар ададҳо дар матн зиёд истифода гарданд, ададҳои аз як то даҳ бо ҳарф пурра навишта мешаванд: *after twenty-two years but after 124 years* ~ пас аз *бисту ду* сол, аммо пас аз *124* сол.

Дар навиштаҳои фанӣ ва илмӣ ададҳо барои ифодаи ченакҳои масофа, дарозӣ, масоҳат ва ғайра истифода мешаванд. Ададҳои хеле калон метавонанд қисман бо адад ва қисми дигар бо калима навишта шаванд: *ten*

million square kilometers or 10 million square kilometers ~ даҳ миллион километ
мураббаъ ё 10 миллион километри мураббаъ. Дар имло ва тарзи хонда
шумора дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ низ баъзе умумиятҳо ва фарқиятҳо
назар мерасанд. Фарқият бештар дар имло ба назар мерасад ва бояд ба
диккати махсус дод.

ШУМОРАҲОИ ТАРКИБИИ АЗ 20 КАЛОНТАР:

- Дар забони англисӣ бо дефис ва дар забони тоҷикӣ бо пайвандаки «
сурат гирифта аз ҳамдигар чудо навишта мешаванд:
21 *twenty-one*/ бисту як.
65 *sixty-five* / шасту панҷ.
- Хангоми навиштани чек калимаҳои доллар ва фунтро бо ҳарф навишт
барои ифода кардани сент ва пенс адад истифода мебаранд:
\$79.30 *seventy-nine dollars and 30 cents*/ ҳафтоду нӯҳ доллар 30 сент.
£44.60 *forty-four pounds and 60 pence*/ чилу чор фунт 60 пенс.

Ададҳои аз 100 калонтар дар забони англисӣ бо пайвандаки *and* ва да
забони тоҷикӣ бо пайвандаки -у(-ву, -ю) сохт мешаванд:
329 *three hundred and twenty-nine*/ сесаду бисту нӯҳ.

- Пайвандаки *and* ҳамчун [n] таллафуз карда мешавад ва зада болои адад
охири он меафтад:
455 *four hundred and fifty five*.
- Дар забони англисии Америка одатан пайвандаки *and* партофта мешавад
222 *two hundred twenty two*.

Ададҳои аз 1000 калонтар:

1,100 *one thousand one hundred* (*ғайрирасмӣ: eleven hundred*) / як ҳазору сад
2,500 *two thousand five hundred* (*ғайрирасмӣ: especially in AmE twenty-five
hundred*) / ду ҳазору панҷсад

- Шаклҳои ғайрирасмӣ байни ададҳои 1,100 то 1,900 бисёртар истифода
мешаванд;
- Вергул (*дар забони англисии Америка*) ва фосила (*дар забони англисии
Британия*) барои чудо кардани садҳо аз ҳазорҳо ва г. истифода бурда
мешавад. Дар забони тоҷикӣ низ барои беҳатто хондани шумораҳое, ки ба
адад навишта мешаванд вергул гузоштан ба мақсад мувофиқ аст.
23,345 ё 23 345 (*twenty three thousand three hundred and forty-five*) / бисту
ҳазору сесаду чилупанҷ;
3,748,961 ё 3 748 961 (*three million seven hundred and forty-eight thousand nine
hundred and sixty-one*) / як миллиону ҳафтсаду чилу ҳауит ҳазору нӯссад
шасту як.

Артикли “a” ё адади “one”?

130 a/ one hundred thirty

1 000 000 a/ one million

- “one” шакли расимтар ва аниқтар буда барои таъкид истифода шуда метавонад:

The total cost was one hundred and sixty-three pounds exactly.

- Артикли “a” метавонад фақат дар аввали адад истифода бурда шавад:

1,000 a/one thousand

2,200 two thousand two hundred/ two thousand two hundred

- Артикли “a” одатан пеш аз ададҳои 1100 то 1999 истифода бурда намешавад.

1,099 a/ one thousand and ninety-nine

1,100 one thousand one hundred

1,340 one thousand three hundred and forty

Пасванди шумораҳои тартибӣ дар забонҳои англисӣ (th) ва тоҷикӣ (-ум, -юм) якҷо навишта мешаванд. Дар забони англисӣ шумораҳои тартибии якум, дуюм ва сеюм шакли махсус доранд:

1st first/ якум

2nd second/ дуюм

3rd third / сеюм

4th fourth / чорум

5th fifth/ панҷум

6th sixth / шашум

9th ninth/ нӯҳум

12th twelfth/ дувоздаҳум

21st twenty-first /бисту якум

etc./ ва ғ.

Шумораҳои касрӣ дар забони тоҷикӣ якҷо навишта мешаванд ва агар бо пешоянди “аз” биёянд чудо навишта мешаванд:

1/2 a/one half / ним

1/3 a/one third /сеяк ё аз се як

1/4 a /one quarter (AmE) also one fourth / чоряк ё аз чор як

1/6 a / one sixth/ шашьяк як ё аз шаш як

- Барои таъкид ба ҷои артикли “a” адади “one” истифода баред.

1/5 one fifth/ панҷяк

1/6 one sixth/ шашьяк

1/12 one twelfth/ аз дувоздаҳ як

1/16 one sixteenth/ аз сенздаҳ як

2/3 one thirds/ сеяк як ё аз се як

¾ three quarters (AmE) or three fourths/ чоряк ё аз чор як

9/10 nine tenths / аз даҳ нӯҳ

- Барои ифодаи шумораҳои касри мураккаб дар забони англисӣ калимаи *over* истифода бурда мешавад:

18/56 eighteen over fifty six / аз панҷоҳу шаш ҳаҷдаҳ
44/166 forty four over one six six / аз яксаду шасту шаш чилу чор

- Барои ифодаи шумораи бутун ва касрӣ дар забони англисӣ пайвандаки *and* –ро истифода мебаранд:

2 ½ two and half / дую ним
5 2/3 five and two thirds / панҷ бутуну аз се ду

Барои ифодаи шумораҳои касрӣ, фоиз ва ибораҳои исми қондаҳои зеринро бо дар назар дошт:

- *of* истифода баред:
a fifth of the woman questioned / панҷяки шумораи занони нурсидашуда
three quarters of the population / сеяки аҳоли
55% of the population / панҷову панҷ фоизи аҳоли ё 55% аҳоли

- Пеш аз калимаи «half» артикли “a” истифода бурда намешавад ва “of” баъзан метавонад партофта шавад:

Half (of) the work is already finished. Ними кор аллакай ба итмом расонда шуд.

- Бо бо иборасе, ки ҳаҷм ва шумораро ифода мекунанд пайвандаки “of” истифода бурда намешавад:

It takes me half an hour by bus to go there. Барои бо автобус ба он ҷо рафтан ба ман ним соат лозим аст
How much is a litter of milk? Як литр шир чи қадар арзиш дорад.

- Пеш аз ҷойнишинҳо пайвандаки “of” истифода бурда мешавад:

We can't start as only half of us are here. Азбаски фақат нисфи (гӯрӯҳи) мо ҳузур дорад оғаз карда наметавонем.

Мутобикати шумораи касрӣ, фоиз ва феълҳо

- Агар шумораи касрӣ ё фоиз бо исми шумурданашаванда ва танҳо истифода шаванд, дар ин ҳолат феъл фақат дар шакли танҳо мебиёяд:
Fifty per cent of the land is cultivated. Понҷоҳ фоизи замин кишт карда шудааст.
Half of the land is cultivated. Ними замин кишт карда шудааст.

- Агар исм дар шакли танҳо бошад, аммо гурӯҳи одамонро ифода кунад дар ин маврид феъл дар шакли танҳо ва ё чамъ истифода мешавад. Дар забони англисии Америка бошад, дар ин ҳолат феъл фақат дар шакли танҳо истифода бурда мешавад:
Three quarters (75%) of the workforce is/are against the strike. Аз чор се ҳиссаи /75% коргарон/ ба муқобили корпартоӣ мебошанд/ мебошад.
- Агар исм дар шакли чамъ бошад феъл ҳам дар шакли чамъ истифода мешавад:
Two thirds (65%) of the children play computer games. Аз се ду ҳиссаи кӯдакон (65%) бозӣҳои компютер мекунанд.

Қасри ашъорӣ / Decimals

- Қасри ашъорӣ бо нуқта (*point, на вергул*) чудо карда хонда мешаванд. Дар забони англисӣ ҳар як адади баъда аз нуқта омада алоҳида хонда мешавад; дар забони тоҷикӣ пешоянди “аз” истифода мешавад:
67.4 sixty seven point four / шасту ҳафт аз даҳ чор
6.234 six point two three four / шаш аз ҳазор дусаду сию чор
0.78 (zero) point seven eight / нол аз сад ҳафтоду ҳашт

Аломатҳо ва ибораҳои асосии риёзӣ / Mathematical Expressions

- + *plus/ чамъ*
- *minus/ таҷ*
- x *times/ multiplied by / зарб*
- = *equals / баробар*
- : *divided by/ тақсим*
- % *per sent (AmE percent)/ фоиз ё дар сад*
- 4^2 *four squared / чор дар дараҷаи ду*
- 5^3 *five cubed / панҷ дар дараҷаи се*
- 6^{30} *six to the thirtieth power / шаш дар дараҷаи си*
- $\sqrt{\quad}$ *square root of / аз реиш*
- < *less than / хуртар аз*
- > *greater than / калонтар аз*

Адади сифр ё нол «0»

Адади сифр «0» дар забони англисӣ чор ҳел хонда мешавад - «zero», «nought», «oh» / AmE /ou/ ва «nil» ва ҳар яке мавқеъ ва доираи истифодаи худро дорад. Дар забони англисии Америка фақат вожаи «zero» истифода мешавад.

Вожаи zero [ˈziərəʊ]

- Вожаи «zero» маъмулан дар матнҳои тиббӣ, илмӣ, иқтисодӣ ва барои нишон додани ҳарорат бештар истифода мегардад:
It was ten degrees below zero last night.
Zero inflation/ growth/ profit

Вожаи nought

- Вожаи «nought» дар забони англисии Британия барои ифода карда адад, синну сол ва ғ. ба кор бурда мешавад.

A million is written with six noughts.

This car goes from nought to sixty in ten seconds.

Clothes for children aged nought to ten.

“0” /əʊ/ AmE /oʊ/

- “0” барои ифода кардани рақами суратхисоби банкӣ, рақами телефон ва ғ. ба кор бурда мешавад:
Call me at 500 69 55 (five ou ou six nine five five)

Вожаи nil

Вожаи “nil” барои ифода кардани:

- хисоб дар бозихои варзишӣ, масалан футбол, истифода мешавад:
The final score was one nil. (1-0)
- Ба маънои ҳеч, тамоман:
The doctors rated her chances at nil.

Рақами телефон/ phone numbers:

- Ҳамаи рақамҳои телефон алоҳида талаффуз карда мешаванд, рақам 0 [oʊ] ҳонда мешавад. Дар забони тоҷикӣ як тартиби муйаян нест, вале одатан ин ададхоро чуфт-чуфт мехонанд:

(0992 372) 23 44 56 o nine nine two three seven two, two three four four five six (or double four five six)/ пол нуҳ наваду ду сесаду ҳафтоду ду бист се чилу чор панҷову шаш

Ҳарорат/ Temperature

- Ҷадвали ҳарорати Селсия (C°) расман дар Тоҷикистону Британияи Кабир ва ба мақсадҳои илмӣ дар ИМА ба кор бурда мешавад:
The normal temperature of human body is 37 C°.
- Ҷадвали Фаренгейт (F°) дар ҳамаи ҳолатҳои дигар дар ИМА ба кор бурда мешавад ва ҳамчунин дар Британияи Кабир маъмул аст. Вожаҳои дараҷа Селсия ва Фаренгейт одатан партофта мешаванд.
She is ill in bed with a temperature of a hundred and two (102 F°).

Арз/ Money

Дар Британия

100 pence/p = 1 British pound (£1)

It costs 90p/ 90 pence return on the bus.

- Ҳангоми гуфтугӯ дар бораи сиккаи алоҳида:
a twenty pence piece/ a twenty p piece (£20)
- Ҳангоми дар бораи пенс ва паунд гап задан одатан факат номи ададро мегранд:
It only cost five ninety nine. (£5.99)
- Дар забони англисии гуфтугӯӣ:
£1 a quid
£5 five quid or fiver
£10 ten quid or tenner

Дар забони гуфтугӯӣ дар ИМА

1c one cent/ a penny

5c five cent/ a nickal

10c ten cent/ a dime

25c twenty five cent/ a quarter

\$1 one dollar/ one dollar bill

- Дар забони гуфтугӯии ИМА долларро бак (buck, *pl* bucks) меноманд:
This shoes cost 20 bucks.

Имло ва тарзи хондани таърихи рӯз

Дар Британия

14 November 1996 or 14th November, 1996

(14/10/96)

His birthday is on the ninth of December.

His birthday is on December the ninth.

Дар ИМА

November 14, 1996 (10/14/ 1996)

Her birthday is December ninth.

Имлон солҳо

1999 nineteen ninety nine

1608 sixteen o eight

2000 two thousand

2006 two thousand and six

2015 twenty fifteen

AD 76 seventy six AD

76 CE seventy six CE

Ҳар ду ин адад 76 сол пас аз оғози солшумории масеҳиро ифода мекунанд.

1000 BC one thousand BC

1000 BCE on thousand BSA

Ҳар ду ин адад 1000 сол пеш аз оғози солшумории масеҳиро ифода мекунанд.

Имлои синну сол

- Ҳангоми гуфтани синну соли шахс факат шумораро истифода мебарал:
He is ten and Zebo is fourteen.
Nodira left home at nineteen.
- A man/ woman/ boy/ girl etc. of:
They have got a boy of three and girl of five.
A young woman of twenty
- Ҳангоми навиштан, тасвир кардан ва ё таъкид кардани синну сол касе **years old** истифода бурда мешавад:
She was thirty one years old.
You are forty one years old. Stop behaving like this.
- **years old** ҳамчунин барои исмҳои бечон истифода мешавад:
This monument is 1000 years old.
- Ибораи **the... age group** – ро барои ифода кардани гурӯҳи муайян синну сол истифода мебаранд:
He took the first prize in the 16-18 age group.
13-19 in his/her teens
21-29 in his/her twenties
31-34 in his/her early thirties
34-36 in his/her mid thirties
37-39 in his/her late thirties
- Барои кайд кардани давари муайян **at/by/before** etc. **the age** истифода баред:
Most smokers start smoking at the age of sixteen.

Истифодаи шумора барои муайян кардани вақт

Чанд рохи гуфтани вақт вучуд дорад:

Ним соат:

6:30 - *six thirty*
half past five
half to seven
half six

Соатҳои дигар:

5:45 *five forty five a) quarter to six (BrE)*
b) quarter to/ of six (AmE)
2:15 *two fifteen a) quarter past two (BrE)*
b) quarter after two (AmE)
1:10 *one ten a) ten past one (BrE)*
b) ten after one (AmE)
3:05 *three o five a) five past three (BrE)*
b) five after three (AmE)
1:55 *one fifty five a) fifty five to two (BrE)*
b) five to two/ of two (AmE)

- Бо ададҳои 5, 10, 20, 25 истифодаи калимаи дақиқа зарур нест вале бо дигар ададҳо зарур аст:

10:25 twenty five past/ after ten

10:17 seventeen minutes past/ after ten

- Бо ададҳои бутун ибораи **o'clock** истифода мебаранд:
It is 5 o'clock.
- Агар мушаххас кардани вақти рӯз зарур бошад ибораҳои **in the morning, in the afternoon, in the evening or at night** истифода мебаранд:
- Дар матни расмӣ истифода бурда мешавад:
a.m. = in the morning or in the afternoon
p.m. = in the afternoon, in the evening or before midnight
He gets up at 4 a.m. to deliver the mail.
- Бо ибораҳои **a.m.** ва **p.m.** **o'clock** истифода бурда намешавад.
He goes home at 6 p.m. or/ in the evening.

Низоми 24 соатаи вақт

- Низоми 24 соата ба мақсадҳои ҳарбӣ ва дигар ҳолатҳои мушаххас, маслан дар чадвали ҳаракати катораҳои роҳи оҳан истифода мешавад:

13:52 thirteen fifty two (1:52 p.m.)

22:40 twenty two forty (10:40 p.m.)

- Дар матнҳои ҳарбӣ ададҳо пурра талаффуз карда мешаванд:
2400 twenty four hundred hours

Ифода кардани вақт

Ҳангоми ифода кардани рӯз, ҳафта ва ғ. дар замони ҳозира, гузашта ва оянда ибораҳои зерин ба кор бурда мешаванд:

	Past	Present	Future
morning	yesterday morning	this morning	tomorrow morning
afternoon	yesterday afternoon	this afternoon	tomorrow afternoon
evening	yesterday evening	this evening	tomorrow evening
night	yesterday night	tonight	tomorrow night
day	yesterday	today	tomorrow
week	last week	this week	next week
month	last month	this month	next month
year	last year	this year	next year

Пешвандҳои вақт

in (the) parts of the day (not night)	in the morning(s) in the evening(s) etc.	on day of the week	on Sundays
months	in February	dates	on (the) 20th (of) May AmE also on May 20th
seasons	in the summer		on Good Friday on New Years Day
decades centuries	in the 1920s in the 20 th century	particular days	on my birthday on the following d
at (the) clock time	at 5 o'clock at 7:45 p.m.		
night holiday periods	at night at Christmas at the weekend		

5. ЧАДВАЛИ МУВОФИКАТИ ЧЕНАКҲОИ АНГЛИСӢ-АМЕРИКОӢ БА НИЗОИМИ ЧЕНАКҲОИ МЕТРӢ

1. Ченакҳои англисӣ-американӣ ба ченакҳои метрӣ

English-American measures to metric measures

Length /Дарозӣ		Ченакҳои метрӣ
1 inch (in) /инч		25.4 мм
1 foot (ft) /фут	12 инч	0.3048 м
1 yard (yd) /ярд	3 фут	0.9144 м
1 mile (mi) /мил	1760 ярд	1.60934 км
1 mile (mi) /мили баҳрӣ	2025.4 ярд	1852 м

Area /Масоҳат		Ченакҳои метрӣ
1 square inch (in ²) / кв. инч.		645.16 мм ²
1 square yard (yd ²) / кв. ярд.	9 кв. фут	0.836 м ²
1 acre (a.) акр	4840 кв. ярд	4046.86 м ²
1 square mile (mi ²) / кв. мил	640 акр	2.590 км ²

Volume /Ҳаҷм		Ченакҳои метрӣ
1 cubic foot (ft ³) /куб. фут	1728 куб. инч.	28.317 дм ³
1 cubic yard (yd ³) / куб. ярд	27 куб. фут	0.765 м ³
1 US dry pint /пинти хушки ИМ	0.9689 пинти БК	0.5506 л
1 US bushel/ бушели ИМ	1.244 куб. фут	35.239 л
1 US wet pint /пинти тари ИМ	0.8327 пинти БК	0.4732 л
1 US gallon /галлон	8 пинти тари ИМ	3.7854 л
1 US ounce (fl oz) /унсия	1.0408 унсияи тари БК	29.574 см ³

Weight /Вазн		Ченакҳои метрӣ
1 grain(gr) /гран		64.7989 мг
1 ounce (oz) / унсия	437.5 гран	28.3495 г.
1 pound(lb) /унсия	16 унсия	0.45359 кг
1 hundredweight short (cwt) /сентнери кӯтоҳ	100 фунт	45.359 кг
1 hundredweight (cwt) gross /сентнери дароз	112 фунт	50.802 кг
1 ton(ne) (sh.) / тоннаи кӯтоҳ	20 сентнери кӯтоҳ	907.185 кг
1 ton(ne) (ln) long/ тоннаи дароз	20 сентнери дароз	1016.05 кг

2. Ченакҳои метрӣ ба англисӣ-американӣ

Metric Measures to English-American measures

Дарозӣ /Length		англисӣ-американӣ
1 миллиметр (мм)		0.0394 инч
1 сантиметр (см)	10 мм	0.3937 инч
1 метр (м)	100 см	1.0936 фут
1 километр (км)	1000 м	0.62137 мил

Масоҳат /Area		англисӣ-американӣ
1 кв. сантиметр (см ²)	100 мм ²	0.1550 кв. инч
1 кв. метр м ²	10 000 см ²	1.1960 кв. ярд
1 гектар (га)	10 000 м ²	2.471 кв. акр
1 кв. километр (км ²)	100 га	0.3861 кв. мил
Ҳаҷм /Volume		англисӣ-американӣ
1 куб. сантиметр (см ³)		0.0610 куб. инч
1 куб. дитсимеир (дм ³)	1 литр	1.816 пинти хушки ИМ
1 куб. метр (м ³)	1000 дм ³	1.3080 куб. ярд
1 литр (л)	1 дм ³	0.2642 галлони ИМ
1 гектолитр (гл)	100 л	2.8387 бушели ИМ
Вазн /Weight		англисӣ-американӣ
1 карат	0.2 г	3.086 гран
1 грамм (г)	5 карат	0.03527 унсия
1 киллограмм (кг)	1000 г	2.20462 фунт
1 тонна (т)	1000 кг	1.1023 тоннаи кӯтоҳ
1 тонна (т)	1000 кг	0.984 тоннаи БК

3. Мувофиқати ченакҳои либос

Clothing Size Equivalents

Man's Clothing / либоси мардона

Англия	36	38	40	42	44	46	48
Америка	36	38	40	42	44	46	48
Европа	46	48	50	52	54	56	58

Woman's Clothing / либоси занона

Англия	8	10	12	14	16	18	20
Америка	-	8	10	12	14	16	18
Европа	-	38	40	42	44	46	48

Man's shoes /пойафзоли мардона

Англия	7	8	9	10	11	12	13
Америка	7,5	8,5	9,5	10,5	11,5	12,5	13,5
Европа	40,5	42	43	44,5	45,5	47	48

Woman's shoes /пойафзоли занона

Англия	4	4,5	5	5,5	6	6,5	7
Америка	5,5	6	6,5	7	7,5	8	8,5
Европа	37	37,5	38	39	39,5	40	40,5

Shirts /курта

Англия	14	14,5	15	15,5	16	16,5	17
Америка	14	14,5	15	15,5	16	16,5	17
Европа	36	37	38	39/40	41	42	43

Socks /чуроб

Англия	9,5	10	10,5	11	11,5	12
Америка	9,5	10	10,5	11	11,5	12
Европа	39	40	41	42	43	44

4. Мувофиқати ченакҳои ҳарорат
Temperature Conversion

$$t\text{ }^{\circ}\text{C} = 5/4 t\text{ }^{\circ}\text{R} = 5/9 (t\text{ }^{\circ}\text{F} - 32) = t\text{ K} - 273$$

$^{\circ}\text{C}$ -- ҳарорат бо чадвали Селсия

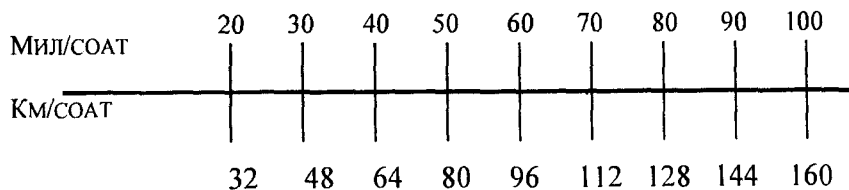
$^{\circ}\text{R}$ -- ҳарорат бо чадвали Реомюр

$^{\circ}\text{F}$ -- ҳарорат бо чадвали Фаренгейт

K -- ҳарорат бо чадвали мутлак (Келвин)

5. Мувофиқати ченакҳои байналмилалӣ барои қоғаз
International Paper Sizes

Формат	мм	инч	Формат	мм	инч
A0	841 x 1189	33.1 x 46.8	A4	210 x 297	8.3 x 11.7
A1	594 x 841	23.4 x 33.1	A5	148 x 210	5.8 x 8.3
A2	420 x 594	16.5 x 23.4	A6	105 x 148	4.1 x 5.8
A3	297 x 420	11.7 x 16.5	A7	74 x 105	2.9 x 4.1

6. Мувофиқати ченакҳои суръат: мил/соат


6. РҮЙХАТИ НОМҪОИ МАЪМУЛ

- Abraham** ['elbrəhæm] м Эйбрахам, Абрахам, Иброхим
- Ada** ['eidə] з Эйда, Ада
- Adam** ['ædəm] м Адам, Одам
- Adrian** ['eidriən] м Эйдриан, Адриан
- Agatha** ['ægəθə] з Агата
- Aggi** ['ægi] хурдй аз Agnes
- Agnes** ['ægnɪs] з Эгнес, Агнесса
- Alan** ['ælən] м Алан
- Albert** ['ælbət] м Алберт
- Alce, Aleck** ['ælik] м Алек (хурдй аз Alexander)
- Alexander** [,æliɡ'zɑ:ndə] м Александр
- Alexandra** [,æliɡ'zɑ:ndrə] з Александра
- Alfred** ['ælfri:d] м Алфред
- Alicia** ['ælis] з Алисия
- Alice** ['ælis] з Элис, Алиса
- Allan** ['ælən] м Аллан
- Amelia** [ə'mi:liə] з Амелия, Эмилия
- Andrew** ['ændru:] м Эндрю, ишч. Андрей
- Andy** ['ændɪ] м Энди (хурдй аз Andrew), Анди
- Angela** ['æŋgʒlə] з Анчела
- Angelica** [æŋ'dʒelikə] з Анжелика
- Angus** ['æŋgəs] м Ангус
- Anita** [ə'ni:tə] з Анита
- Ann** ['æn] з Энн, Анна
- Anna** ['ænə] з Энн, Анна
- Annabel** ['ænəbel] з Эннабел, Аннабелла
- Anthony** ['ænthəni] м Энтони, Антоний
- Archibald** ['ɑ:tʃɪbɔld] м Арчибалд
- Arnold** ['ɑ:nld] м Арнолд
- Arthur** ['ɑ:θə] м Артур
- Aurey** ['ɔ:ri] з Ори
- Austin** ['ɔstɪn] м Остин
- Baldwin** ['bɔ:ldwɪn] м Болдвин
- Barbara** ['bɑ:bərə] з Барбара
- Basil** ['bæzl] м Базил, Безил
- Beatrice** ['biətris] з Беатрис, Беатриса
- Beck, Becky** [bek, 'bekɪ] з Бек, Бекки (хурдй аз Rebecca)
- Ben** [ben] м Бен (хурдй аз Benjamin)
- Benedict** ['benɪdɪkt] м Бенедикт
- Benjamin** ['bendʒəmɪn] м Бенчамин (ишч. Вениамин)
- Benny** ['benɪ] м Бенни (хурдй аз Benjamin)
- Bernard** ['bɛ:nəd] м Бернард
- Bertram** ['bɛ:trəm] м Бертрам
- Bessie, Bessy** ['besɪ] з Бесси (хурдй аз Elizabeth)
- Betsey, Betsy** ['betsɪ] з Бетси (хурдй аз Elizabeth)
- Betty** ['betɪ] з Бетти (хурдй аз Elizabeth)
- Bill** [bɪl] м Билл (хурдй аз William)
- Billy** ['bɪli] м Билли (хурдй аз William)
- Bob** [bɒb] м Боб (хурдй аз Robert)
- Bobbie, Bobby** ['bɒbi] м Бобби (хурдй аз Robert)
- Brett** [bret] м Брет
- Brian** ['braɪən] м Брайан, Бриан
- Bridget** ['brɪdʒɪt] з Бричит, Бричитта
- Bruce** [bru:s] м Брус
- Bruno** ['bru:nou] м Бруно
- Carl** ['kɑ:l] м Карл
- Carol** ['kæɾəl] м Кэрол, Карол
- Caroline** ['kæɾəlaɪn] з Кэролайн, Каролина

- Carrie** ['kæri] з Кэрри (*хурдй аз*
 Caroline)
Catherine ['kæθəri:n] з Кэтрин,
 Екатерина
Cecil ['sesl] м Сесил
Cecilia [sə'si:ljə], **Cecily** [sɪsɪli] з
 Сесиллия
Charles ['tʃa:lz] м Чарлз
Charley, Charlie ['tʃa:li] м Чарли
 (*хурдй аз Charles*)
Charlotte ['ʃa:lət] з Шарлотт,
 Шарлотта
Chester ['tʃestə] м Честер
Chris [kris] Крис (*хурдй аз Christian,*
 Christina, Christine, Christophor)
Christian ['krɪstjən] м Кристиан,
 Христиан
Christina [krɪ'sti:nə] з Кристина
Christopher ['krɪstəfə] м Кристофер,
 Христофор
Clara [klærə] з Клара
Clare [klær] з Клэр
Clarence ['klærəns] м Клэрэнс,
 Кларэнс
Claude [klɔ:d] м Клод, Клауд
Clement ['klemənt] м Клемент
Clementina [ˌklemən'ti:nə] з
 Клементина
Clifford ['klɪfəd] м Клиффорд
Colin ['kɒlɪn] м Коллин
Constance ['kɒnstəns] з Констанс,
 Констансия
Cyril ['sɪrɪl] м Сирил
Cyrus ['saɪərəs] м Сайрус, Сайрес

Daisy ['deɪzi] з Дэйзи
Daniel ['dæniəl] м Даниел; *инч.*
 Даниил
Dannie, Danny ['dæni] м Дэнни, Данни
 (*хурдй аз Daniel*)
Dave [deɪv] м Дейв (*хурдй аз David*)

David ['deɪvɪd] з Дэвид; *инч.* Давид
Davy [deɪvɪ] м Дэви (*хурдй аз Давид*)
Denis, Dennis ['denɪs] м Денис
Desmond ['dezmənd] м Десмонд
Diana [daɪ'ænə] з Дайана, Дианна
Dick [dɪk] м Дик (*хурдй аз Richard*)
Doll, Dolly ['dɒli] з Долл, Долли
 (*хурдй аз Dorothy*)
Donald ['dɒnld] м Доналд
Dorian ['dɔ:riən] м Дориан
Doris ['dɔ:ris] м Дорис
Dorothy ['dɔ:rəθi] з Дороти
Douglas ['dɒgləs] м Даглас, Дуглас
Duncan ['dʌŋkən] м Дункан, Данкан
Dwight [dwaɪt] м Двайт

Eddy ['edi] м Эдди (*хурдй из Edward*
 ва Edwin)
Edgar ['edgə] м Эдгар
Edith ['i:diθ] з Эдит
Edmund ['edmənd] м Эдмунд
Edna ['ednə] з Эдна
Edward ['edwəd] м Эдвард, Эдуард
Edwin ['edwɪn] м Эдвин
Eleanor ['elɪnə] з Элинора, Элеонора
Elizabeth ['ɪlɪzəbəθ] з Элизабет,
 Элизаветта
Eliza [ɪ'laɪzə] з Элайза, Элиза
Ellen ['elɪn] з Эллен (*хурдй аз Eleanor*)
Elliot, Elliott ['elɪət] м Эллиот
Emily ['emɪli] з Эмили, Эмилия
Ernest ['ə:nɪst] м Эрнест
Ethel ['eθl] м Этел
Eugene [ju:'dʒi:n] м Юдчин
Eva ['i:və] з Ева
Eve [i:v] з Ив; *инч.* Ева
Evelyn ['i:vln] з Ивлин, Эвлин

Fannie, Fanny ['fæni] з Фанни (*хурдў*
аз Frances)
Felix ['fi:hks] м Феликс
Florence ['flɔrəns] з Флоренс
Floy [flɔi] з Флой (*хурдў* аз Florence)
Frances ['fra:nsis] з Франсес,
Франсиска
Francis ['fra:nsis] м Франсис
Frank [fræŋk] м Франк, Френк (*хурдў*
аз Francis)
Franklin ['fræŋklɪn] м Френклин,
Франклин
Fred, Freddie, Freddy [fred, 'fredi]
Фред, Фреди (*хурдў* аз Frederic(k))
Frederic(k) ['fredrɪk] м Фредерик,
Фредрик; Фридрих
Frieda ['fri:də] з Фрида (*хурдў* аз
Winifred)
Gabe [geɪb] м Гейб
Gabriel ['geɪbrɪel] м Гейбриел,
Габрисел; *инч.* Гавриил
Gary ['gæri] м Герри
Geoffrey ['dʒefri] м Чеффри
George [dʒɔ:dʒ] м Џорч
Gerald ['dʒerəld] м Гералд, Чералд
Geraldine ['dʒerəldi:n] з Чералдина
Gilbert ['dʒɪlbət] м Чилберт
Gladys ['glædis] з Глейдис, Глэдис
Glen, Glenn [glen] м Глен
Gloria ['glɔriə] з Глория
Godwin ['gɔdwin] м Годвин
Gordon ['gɔ:dn] м Гордон
Grace [greɪs] з Грейс
Graham ['greɪəm] м Грэм, Грехем
Gregory ['gregəri] м Грегори
Guy [gai] м Гай
Harold ['hærəld] м Харолд
Harriet, Harriot ['hæriət] з Харриет
Harry ['hæri] з Харри

Harvey ['ha:vɪ] м Харви
Hazel ['heɪzl] з Хейзл
Helen ['helɪn] з Хелен
Henry ['henri] м Хенри
Herbert ['hæ:bət] м Херберт
Herman ['hə:mən] м Херман
Hilary ['hɪləri] з Хилари
Hilda ['hɪldə] з Хилда
Horace ['hɔrɪəs] м Хорас
Howard ['hauəd] м Ховард
Hubert ['hju:bət] м Хюберт
Hugh [hju:] м Хю
Hugo ['hju:gou] м Хюго
Humphrey, Humphry ['hʌmfri]
Хамфри
Ian ['i:ən] м Иэн
Ida ['aɪdə] з Айда, Ида
Ira ['aɪrə] з Айра, Ира
Irene [aɪ'ri:nɪ] з Айрин, Ирен
Iris ['aɪrɪs] з Айрис, Ирида
Irwin ['ə:wɪn] м Эрвин
Isaac ['aɪzək] м Айзек; *инч.* Исаак
Isabel ['ɪzəbəl] з Изабел, Изабелла
Jack [dʒæk] м Џек (*хурдў* аз John)
Jackie ['dʒæki] з Џекки
Jacob ['dʒeɪkəb] м Џекоб; *инч.* Иаков
Jacqueline ['dʒækəli:n] з Џаклин
James [dʒeɪmz] м Чеймс
Jane [dʒeɪn] з Чейн
Janet ['dʒænit] з Чанет, Чанит
Janice ['dʒænis] з Чейнис, Чанис
Jean [dʒi:n] 1. м Чин 2; з Чин, Жанна
Jeffrey ['dʒefri] м Чеффри
Jennifer ['dʒenɪfə] м Ченнифер
Jenny ['dʒeni] з Ченни (*хурдў* аз Jane)
Jeremy ['dʒerəmi] м Черем
Jerome [dʒə'roʊm] м Цером

- Jerry** ['dʒeri] м Черри
Jill [dʒil] з Џилл
Jim [dsim] м Чим (хурдй аз James)
Jimmie, Jimmy ['dʒimɪ] м Чимми
 (хурдй аз James)
Joan [dʒoun] з Жоун, Жоан; **Joan of Arc** Жанна д' Арк
John [dʒɒn] м Чон, Иоан
Johnny ['dʒɒni] м Чонни (хурдй аз John)
Jonathan ['dʒɒnəθən] м Чонатан
Joseph ['dʒouzɪf] м Чозеф; *инч.* Иосиф
Josephine ['dʒouzəfi:n] з Чосефин, Чосефина
Judy ['dʒu:di] з Чуди (хурдй аз Judith)
Julian ['dʒ:ulɪən] м Чулиан
Juliet ['dʒu:liət] з Чулиет, Чулиетта
Julius ['dʒu:liəs] м Чулиус, Юлис

Kate [keɪt] з Кейт (хурдй аз Catherine)
Kathleen ['kæθli:n] з Кэтлин, Катлин
Katie ['keɪti] з Кейти (хурдй аз Catherine)
Keith [ki:θ] м Кит
Kenneth ['kenɪθ] м Кеннет
Kitty ['kɪti] з Китти (хурдй аз Catherine)

Laura ['lɔ:rə] з Лора, Лаура
Leigh [li:] м Ли
Leo ['li:əu] м Лио, Леон, Лев
Leonard ['lenəd] м Леонард
Leonora [ˌli:ˈnɔ:rə] з Леанора
Lesley, Leslie ['lezli] з, м Лесли
Lewis ['lu:ɪs] м Луис
Lilian, Lilian ['lɪlɪən] з Лилиан, Лилианна
Lily ['lɪli] з Лили
Lionel ['laɪənɪl] м Лайонел, Лионел
Liza ['laɪzə] з Лайза, Лиза (хурдй аз Elizabeth)

Lola [ləʊlə] Лола (хурдй аз Dolores)
Louis ['lu:ɪs] м Луис, Луи
Louisa [lu:'ɪzə] з Луиза
Lucas ['lʊkəs] м Лукас
Lucy ['lu:si] з Люси
Luke [lʊk] м Люк; *инч.* Лука

Mabel ['meɪbl] з Мейбл
Magnus ['mægnəs] м Магнус
Malcolm ['mælkəm] м Малколм
Marcus ['ma:kəs] м Маркус
Margaret ['mɑ:gəri:] з Маргарет, Маргарита
Margie ['mɑ:dʒi] з Марчи (хурдй аз Margaret)
Maria [mə'riə] з Мария
Marianne [ˌmɛəri'æn] з Мэрианн, Марианна
Mark [mɑ:k] м Марк
Martin ['mɑ:tɪn] м Мартин
Marry ['mɛəri] з Мери
Matthew ['mæθju:] м Метю, *инч.* Матфей
Maurice ['mɔ:ɪs] м Морис
Max [mæks] м Макс (хурдй аз Maximilian)
Maximilian [ˌmæksɪ'mɪljən] м Максимилиан
May [meɪ] з Мэй (хурдй аз Marry, Margaret)
Mercy ['mɛəsi] з Мерси
Meredith ['merədiθ] м Мередит
Michael [maɪkl] м Майкл; *инч.* Михаил
Micky ['mɪki] м Мики (хурдй аз Michael)
Mike [maɪk] м Майк (хурдй аз Michael)
Mildred ['mɪldrɪd] з Милдерд
Mollie, Molly ['mɒli] з Молли (хурдй аз Mary)

Montague ['mɒntəgju:] *м* Монтегио

Morgan ['mɔ:gən] *м* Морган

Mortimer ['mɔ:tɪmər] *м* Мортимер

Muriel ['mjʊəriəl] *з* Мюриел

Nancy ['nænsɪ] *з* Нэнси, Нанси (*хурдӣ аз Agnes ва Ann, Анна*)

Nanny ['næni] *з* Нэнни (*хурдӣ аз Ann, Анна*)

Natalie ['nætəli] *з* Натали

Nathaniel [nə'θænjəl] *м* Натаниел

Neal [ni:l] *м* Нил

Nell [ni:l] = Neal

Nellie, Nelly ['neli] *з* Нелли (*хурдӣ аз Eleanor ва Helen*)

Nevill, Neville ['nevil] *м* Невил

Nicholas ['nikələs] *м* Николас; *инч.* Николай

Nick [nik] *м* Ник (*хурдӣ аз Nicholas*)

Oliver ['ɒlɪvə] *м* Оливер

Olivia [ɒ'li:vɪə] *з* Оливия

Ophelia [ɒ'fi:lɪə] *м* Офелия

Oscar ['ɔskə] *м* Оскар

Osmond, Osmund ['ɔzmənd] *м* Осмунд

Owen ['əuin] *м* Оуэн

Patricia [pə'tri:tʃə] *м* Патришия, Патрисия

Patrick ['pætrɪk] *м* Патрик

Paul [pɔ:l] *м* Пол; *инч.* Павел

Paula [pɔ:lə] *з* Пола, Паула

Peggy ['pegi] *з* Пегги (*хурдӣ аз Margaret*)

Penelope [pɪ'neləpɪ] *з* Пенелоп; Пенелопа

Percy ['pɜ:sɪ] *м* Перси

Pete [pi:t] *м* Пит (*хурдӣ аз Peter*)

Peter ['pi:tə] *м* Питер; *инч.* Петр

Philip [fɪlɪp] *м* Филип

Polly ['pɒli] *з* Полли (*хурдӣ аз Mary*)

Rachel ['reɪtʃl] *м* Рейчел; *инч.* Рахил

Ralph [rælf] *м* Ралф

Randolph ['rændɔlf] *м* Рандолф

Raymond, Raymund ['reɪmənd]

Реймонд, Раймонд

Rebecca [ri'bekə] *з* Ребекка; *инч.*

Ревекка

Reginald ['redʒɪnl] *м* Речиналд

Reynold ['reɪnl] *м* Рейнолд

Richard ['rɪtʃəd] *м* Ричард

Rita ['ri:tə] *з* Рита (*хурдӣ аз Margaret*)

Robert ['rɒbət] *м* Роберт

Robin ['rɒbɪn] *м* Робин (*хурдӣ аз Robert*)

Roger ['rɒdʒə] *м* Рочер

Romeo ['roumiou] *м* Ромео

Ronald ['rɒnl] *м* Роналд

Rosa ['rouzə] *з* Роза

Rosaline ['rɒzəlɪn] *з* Розалайн; Розалин

Rose [rouz] *з* Роуз; Роз, Роза

Rosemary ['rouzməri] *м* Розмари

Roy [rɔi] *м* Рой

Rudolph ['ru:dɔlf] *м* Рудолф

Ruth [ru:θ] *м* Рут; *инч.* Руф

Sally ['sæli] *з* Салли (*хурдӣ аз Sarah*)

Sam, Sammy [sæm, sæmi] *м* Сэм; Сэмми (*хурдӣ аз Samuel*)

Samuel ['sæmjʊəl] *м* Сэм; *инч.* Самуил

Sandy ['sæm] *м* Санди, Сэнди (*хурдӣ аз Alexander*)

Sara, Sarah ['sɛərə] *з* Сэра; *инч.* Сарр

Sheila ['ʃi:lə] *з* Шила, Шейла

Shirley ['ʃɜ:lɪ] *з* Шерли

Sibyl ['sɪbɪl] *з* Сибил, Сибилла

Sidney ['sɪdni] *м* Сидни, Сидней

Silvester [sɪl'vestə] *м* Силвестер

Silvia ['sɪlvɪə] *з* Силвия

Simon ['saɪmən] *м* Саймон; *инч.*

Симон

Sophia [sou'faɪə] *з* София

Stanley ['stænlɪ] *м* Стенли

Stephen ['sti:vən] *м* Стивен; *инч.* Стефан

Steve [sti:v] *м* Стив (*хурдѳ аз* Stephen)

Sue [sju:] *з* Сю (*хурдѳ аз* Susan)

Susan ['su:zn] *з* Сузан, Сюзан,

Сюзанна

Theodora [θiə'dɔurə] *з* Теодора

Thomas ['tɒməs] *м* Томас; *инч.* Фома

Tim [tɪm] *м* Тим (*хурдѳ аз* Timothy)

Timothy ['tɪməθɪ] *м* Тимоти

Tina ['ti:nə] *з* Тина (*хурдѳ аз* Christina)

Tobias [tə'baɪəs] *м* Тобабас, *инч.*

Товий

Toby ['tɔubɪ] *м* Тоби (*хурдѳ аз* Tobias)

Tom [tɒm] *м* Том (*хурдѳ аз* Thomas)

Tommy ['eɒmɪ] *м* Томми (*хурдѳ аз* Thomas)

Tony ['tɔunɪ] *м* Тони (*хурдѳ аз* Anthony)

Valentine ['væləntaɪn] *м, з* Валентайн,

Иалентин, Валентина, Валентин

Van [væn] *м* Вен, Ван

Vance [væns] *м* Венс

Veronica [vɪ'rɒnɪkə] *з* Вероника

Vicky ['vɪkɪ] *з* Викки (*хурдѳ аз* Victoria)

Victor ['vɪktə] *м* Виктор

Victoria [vɪk'tɔ:riə] *з* Виктория

Vincent ['vɪnsnt] *м* Винсент

Virginia [və'dʒɪniə] *з* Вирчиния

Vivian ['vɪvɪən] 1. *м* Вивиан; 2. *з*

Вивиан, Вивианна

Wallace ['wɒlɪs] *м* Уоллес, Воллес

Walt [wɔ:lt] *м* Уолт, Волт (*хурдѳ аз* Walter)

Walter ['wɔ:ltə] *м* Уолтер, Валтер

Wilfred ['wɪlfrɪd] *м* Уилферд, Вилфред

Will [wɪl] *м* Уилл, Вилл (*хурдѳ аз* William)

William ['wɪliəm] Уиллям, Виллиам

Willis ['wɪlɪs] *м* Уиллис, Виллис

Willy ['wɪlɪ] *м* Уиллям, Виллиам
(*хурдѳ аз* William)

Wilma ['wɪlmə] *з* Уилма, Вилма

Winifred ['wɪnɪfrɪd] *м* Уинфрид

Winston ['wɪnstn] *м* Уинстон

7. ТАРЗХОИ ХИТОБ

Тарзҳои хитоби дар поён овардашуда аксарияти мушкилотҳои мукотибаро ҳал мекунанд. Ҳарчанд шаклҳои мухталифи хитоб вучуд доштанд бошанд ҳам, шаклҳои овардашуда серистеъмолтарин мебошанд.

Барои изҳори одоб ва самимият дар охири мукотиба "*Sincerely yours*" ва дар мукотибаи расмӣ "*Very truly yours*" мувофиқи мақсад мебошад.

GOVERNMENT (UNITED STATES)

ADDRESSEE ГИРАНДАИ НОМА	ADDRESSE ON LETTER AND ENVELOPE СУРОҶА ДАР МАКТУБ ВА ПОКАТ	SOLUTATION МУКОТИБОТ
The President	The President The White House Washington, D.C. 20500	Dear Mr. or Madam President:
The Vice President	The Vice President United States Senate Washington, D.C. 20510	Dear Mr. or Madam President:
Members of the Cabinet	The Honorable (<i>full name</i>) Seacretary of (<i>name of department</i>) Washington, D.C. (<i>zip code</i>)	Dear Mr. or Madam Secretary:
Attorney General	The Honorable (<i>full name</i>) Attorney General Washington, D.C. 20530	Dear Mr. or Madam Attorney General:
Senator	The Honorable (<i>full name</i>) Unated States Senate Washington D.C. 20510	Dear Senator (<i>surname</i>):
Speaker of the House of Representative	The honorable (<i>full name</i>) Speaker of the House of Representatives Washington D.C. 20515	Dear Mr. or Madam Speaker:
Rrepresentative	The Honorable (<i>full name</i>) House of Representative Washington, D.C. 20515	Dear Mr. or Madam (<i>surname</i>):
Chiefe Justice	The Chiefe Justice of the United States The Supreme Court of the United States Washington, D.C. 20543	Dear Mr. or Madam Chiefe Justice:
Associate Justice	Mr. or Madam Justice (<i>surname</i>) The Supreme Court of the United	Dear Mr. or Madam Justice:

	States Washington, D.C. 20543	
Judge of a federal Court	The Honorable (<i>full name</i>) Judge of the (<i>name of court; a district court, give district</i>) (<i>Local address</i>)	Dear Judge (<i>surname</i>):
American Ambassador	The Honorable (<i>full name</i>) American Ambassador (<i>City</i>) (<i>Country</i>)	<i>Formal:</i> Sir. or Madam <i>Informal:</i> Dear Mr. or Madam Ambassador :
American Minister	The Honorable (<i>full name</i>) American Minister (<i>City</i>), (<i>Country</i>)	<i>Formal:</i> Sir. or Madam: <i>Informal:</i> Dear Mr. or Madam Minister:
Governor	The Honorable (<i>full name</i>) Governor of (<i>name</i>) (<i>City</i>), (<i>State</i>)	Dear Governor (<i>surname</i>):
Lieutenant Governor	The Honorable (<i>full name</i>) Lieutenant Governor of (<i>name</i>) (<i>City</i>), (<i>State</i>)	Dear (Mr., Ms., Miss or Mrs.) (<i>surname</i>):
State Senator	The Honorable (<i>full name</i>) (<i>Name of State</i>) Senate (<i>City</i>), (<i>State</i>)	Dear (Mr., Ms., Miss or Mrs.) (<i>surname</i>):
State Representative; Assemblymen; Delegate	The Honorable (<i>full name</i>) (<i>Name of State</i>) House of Representatives (<i>or</i> Assembly <i>or</i> House of Delegates) (<i>City</i>), (<i>State</i>)	Dear (Mr., Ms., Miss or Mrs.) (<i>surname</i>):
Mayor	The Honorable (<i>full name</i>) Mayor of (<i>name of city</i>) (<i>City</i>), (<i>State</i>)	Dear Mayor (<i>surname</i>):

Government (Canada)

Addressee Гирандаи нома	Addressee on Letter and Envelope Суроға дар мактуб ва покат	Solution Муқотибот
The Governor General	(His or Her) Excellency (<i>full name</i>) Government House Ottawa, Ontario KIA 0A1	<i>Formal:</i> Sir. or Madam: <i>Informal:</i> Dear Governor General:

The Prime Minister	The Right Honourable (full name), P.C., M.P. Prime Minister of Canada Prime Minister's Office Ottawa, Ontario K1A 0A2	<i>Formal:</i> Dear Sir: or Madam: <i>Informal:</i> Dear (Mr. or Madam) Prime Minister
Members of the Cabinet	The Honourable (full name) Minister of (function) House of Commons Parliament Buildings Ottawa, Ontario K1A 0A2	<i>Formal:</i> Dear Sir: or Madam: <i>Informal:</i> Dear Mr., Ms., or Mrs.) (surname):
Senator	The Honourable (full name) The Senate Parliament Buildings Ottawa, Ontario K1A 0A4	<i>Formal:</i> Dear Sir: or Madam: <i>Informal:</i> Dear Senator
Members of House of Commons	(Mr., Ms., Miss or Mrs.) (full name), M.P. House of Commons Parliament Buildings Ottawa, Ontario K1A 0A6	<i>Formal:</i> Dear Sir: or Madam: <i>Informal:</i> Dear Mr., Ms., or Mrs.) (surname):
Chief Justice of Canada	The Right Honourable (full name) Chief Justice of Canada Supreme Court Building Ottawa, Ontario K1A 0J1	<i>Formal:</i> Dear Sir: or Madam: <i>Informal:</i> Dear Sir or Madam
Canadian Ambassador	(Mr., Ms., or Mrs.) (full name): Canadian Ambassador to (Country) (City), (Country)	<i>Formal:</i> Dear Sir: or Madam: <i>Informal:</i> Dear Mr., Ms., Miss or Mrs.) (surname):
Canadian Minister	(Mr., Ms., or Mrs.) (full name): Canadian Minister to (Country) (City), (Country)	<i>Formal:</i> Dear Sir: or Madam: <i>Informal:</i> Dear Mr., Ms., Miss or Mrs.) (surname):
The Premier of the Province	The Honourable (full name) M.L.A. Prime of the Province of (name)" (City), (Country)	<i>Formal:</i> Dear Sir: or Madam: <i>Informal:</i> Dear Mr., Ms., Miss or Mrs.) (surname):

Members of the provincial Governments	(Mr., Ms., or Mrs.), (<i>fulname</i>): M.L.A Member of the Legislative Assembly (<i>name</i>) Building (<i>City</i>), (<i>Province</i>)	<i>Formal</i> : Dear Sir: or Madam: <i>Informal</i> : Dear Mr., Ms., Miss or Mrs.) (<i>surname</i>):
Mayor	His or Her Worship Mayor (<i>full name</i>) City Hall (<i>City</i>), (<i>Province</i>)	Dear Sir: or Madam:

Miscellaneous

Addressee Гирандаи нома	Addressee on Letter and Envelope Сурога дар мактуб ва покат	Solutation Мукотибот
Presedent of a university or college	Mr. (<i>full name</i>) President, (<i>name of institution</i>) (<i>Local address</i>)	Dear Mr. (<i>surname</i>):
Dean of a college or school	Dean (<i>full name</i>) School of (<i>name</i>) (<i>Name of institution</i>) (<i>Local address</i>)	Dear Dean (<i>surname</i>):
Professor	Professor of (<i>full name</i>) Department of (<i>name</i>) (<i>Name of institution</i>) (<i>Local address</i>)	Dear Professor (<i>surname</i>):

8. СУФФИКСҲОИ АСОСИИ КАЛИМАСОЗИИ ЗАБОНИ АНГЛИСИ

Суффиксҳои исмсоз

er, -or – аз феъл исм месозанд ва касбу кор ва ё машгулияти ба хамин ҳаракат вобастабударо шарҳ медиҳанд:

to construct (сохтан) – constructor (сохтмончӣ)

to teach (таълим додан) – teacher (муаллим)

ing – аз феъл исмҳои феълӣ месозад. Ин исмҳо маънои ҳаракат, амал ва натиҷаи амалро ифода мекунад:

to cool (хунук кардан) – colling (хунукӣ)

to swim (шино кардан) – swimming (шиноварӣ)

ion, -tion, -ation, -sion, -ssion – аз феъл исм месозанд. Ин исмҳо одатан маънои амал, ҳолат ва ё ҷараёноро ифода мекунад:

to collect (ҷамъ кардан) – collection (ҷамъоварӣ, маҷмӯъа)

to produce (истехсол кардан) – production (истехсолот)

ist – аз исм исм месозад ва касбу кор ё мансубиятро ба ягон хизби сиёсӣ ё доираҳои илмӣ нишон медиҳад:

archeology (археология) – archeologist (археолог)

science (илм) – scientist (олим)

ment – аз исм исм месозад ва маънои амал ва ё натиҷаи амалро ифода мекунад:

to agree (розӣ шудан) – agreement (ризоият, аҳднома)

to develop (пеш бурдан) – development (пешрафт, тараққиёт)

ness – асосан исм аз сифат месозад. Ин исмҳо маънои хусусият ва сифати мушаххасро ифода мекунад:

dark (торик) – darkness (торикӣ)

cold (хунук) – coldness (хунукӣ)

ship – аз исм исми дигар месозад:

friend (дӯст) – friendship (дӯстӣ)

leader (роҳбар) – leadership (роҳбарият)

ty, -ity – аз сифат исм месозанд ва маънои ҳолат ва сифатро ифода мекунад:

active (фаъол) – activity (фаъолият)

regular (мунтазам) – regularity (мунтазамӣ)

ure – аз феъл исм месозад:

to depart (рафт) – departure (рафт, равиш)

to press (фишор додан) – pressure (фишор)

Суффиксҳои сифатсоз

able, -ible – аз феъл ва исм сифат месозанд:

to eat (хӯрдан) – eatable (хӯранда)

to convert (иваз кардан) – convertible (ивазшаванда)

response (ҷавоб, ҳамовозӣ) – responsible (мутасаддӣ, ҷавобгар)

al – аз исм сифат месозад:

center (марказ) – central (марказӣ)

culture (фарҳанг) – cultural (фарҳангӣ)

ant, ent – аз феъл сифат месозанд:

to differ (фарқ кардан) – different (гуногун, хархела)

to observe (мушоҳида кардан) – observant (мушоҳидачӣ)

ful – аз исм сифат месозад:

beauty (зебогӣ) – beautiful (зебо)

use (фоида) – useful (фоиданок)

ic, -ical – аз исм сифат месозад:

magnet (охранрабо, магнит) – magnetic (магнитӣ, магнитнок)

alphabet (алифбо) – alphabetical (аз рӯи тартиби алифбо)

ish – сифатҳои нисбӣ месозад:

1) аз исм:

child (кӯдак) – childish (кӯдакӣ)

Swede (швед) – Swedish (шведӣ)

2) аз асоси сифат:

white (сафед) – whitish (сафедчатоб)

brown (малла) – brownish (маллатоб)

ive – аз феъл ва исм сифат месозад:

1) аз феъл:

to compare (муқоиса кардан) – comparative (муқоисавӣ)

to act (амал кардан) – active (фаъол)

2) аз исм:

effect (амал) – effective (амалӣ)

less – аз исм сифат месозад ва маънои инкори сифатро дорад (антоними суффикси – **ful**):

hope (умед) – hopeless (ноумед)

fruit (мева) – fruitless (бемева)

ous – аз исм сифат месозад:

danger (хатар) – dangerous (хатарнок)

fame (шараф) – famous (машхур)

y – аз исм сифат месозад:

cloud (абр) – cloudy (абрнок)

frost (хунукӣ) – frosty (хунук)

Суффиксҳои феълсоз

en – аз сифат ва исм феъл месозад:

black (сиёҳ) – blacken (сиёҳ кардан)

short (кӯтоҳ) – shorten (кӯтоҳ кардан)

length (дарозӣ) – lengthen (дароз кардан)

ize – аз сифат ва исм феъл месозад:

national (миллӣ) – nationalize (миллӣ кунонидан)

sympathy (ҳамдардӣ) – sympathize (ҳамдардӣ кардан)

Суффиксҳои зарфсоз

ly – асосан аз сифат зарф месозад:

practical (амалӣ) – practically (амалан)

political (сиёсӣ) – politically (сиёсатан)

9. Воҳидҳои арзии кишварҳои дунё

Country	Name and symbol	Subdivision	Кишвар	Воҳиди арзӣ	Пули майдон
Afghanistan	afghani; Af	100 puls	Афғонистон	афғонӣ	пул
Albania	lek; L	100 qintar	Албания	лек	кинтар
Algeria	Algerian dinar; DA	100 centimes	Алҷазоир	динори Алҷазоир	сантим
Andorra	see France, Spain		Андорра	ниг. Фаронса, Испания	
Angola	kwanza; K	100 lwei	Ангола	кванза	лвей
Anguilla	East Caribbean dollar; EC\$	100 cents	Ангуилла	доллари Кариби Шарқӣ	сент
Antigua and Barbuda	East Caribbean dollar; EC\$	100 cents	Антигуа ва Барбуда	доллари Кариби Шарқӣ	сент
Argentina	austral; A	100 centavos	Аргентина	аустрал	сентаво
Armenia	drum		Арманистон	драм	
Aruba	Aruban gulden (gulder, florin); AFI	100 cents	Аруба	гулдени Аруба	сент
Australia	Australian dollar; \$A	100 cents	Австралия	доллари Австралия	сент
Austria	schilling; Sch	100 groschen	Австрия	шиллинг	грош
Azerbaijan	manat		Озарбойҷон	манат	
Bahamas	Bahamian dollar; B\$	100 cents	Чазираҳои Бахам	доллари Бахам	сент
Bahrain	Bahraini dinar; BD	100 fils	Баҳрайн	динори Баҳрайн	филс
Bangladesh	taka	100 paisa	Бангладеш	така	пайса
Barbados	Barbados dollar; Bds\$	100 cents	Барбадос	доллари Барбадос	сент
Belgium	Belgian franc; BF	100 centimos	Белгия	франки Белгия	сантим
Belize	Belizean dollar; BZ\$	100 cents	Белиз	доллари Белиз	сент
Belarus	ruble; R, Rub	100 kopeeks	Беларус	рубл	копейка
Benin	CFA franc	100 centimes	Бенин	франки КФА	сантим
Bermuda	Bermuda dollar; B\$	100 cents	Бермуда	доллари Бермуда	сент
Bhutan	ngultrum; Nu	100 chetrum	Бутан	нгултрум	четрум
Bolivia	boliviano; B	100 centavos	Боливия	боливиано	сентаво
Botswana	pula; P	100 thebe	Ботсвана	пула	тхебе
Brazil	cruzador; CZ	100 centavos	Бразилия	крузадо	сентаво
British	US dollar; \$	100 cents	Чазираҳои	доллари	сент

Virgin Islands			Верцини Британия	ИМА	
Brunei	Brunei dollar; B\$	100 sen	Бруней	доллари Бруней	сен
Bulgaria	lev; Lv	100 stotinki	Булгория	лев	стотинка
Burkina Faso	CFA franc	100 centimes	Буркина Фасо	франк КФА	сантим
Burundi	Burundi franc; Fbu		Бурунди	франки Бурунди	
Cambodia	riel	100 sen	Камбодча	риел	сен
Cameroon	CFA franc	100 centimes	Камерун	франки КФА	сантим
Canada	Canadian dollar; C\$	100 cents	Канада	доллари Канада	сент
Cape Verde	Cape Verde escudo; Esc.	100 centavos	Кейп-Верде	эскудои Кейп-Верде	сентаво
Cayman Islands	Cayman islands dollar; CIs	100 cents	Ҷазираҳои Кайман	доллари Ҷазираҳои Кайман	сент
Central African Republic	CFA franc	100 centimes	Ҷумҳурии Африкаи Ҷанубӣ	франки КФА	сантим
Chad	CFA franc	100 centimes	Чад	франки КФА	сантим
Chile	Chilean peso		Чили	песои Чили	
China	yuan (renminbi)	10 jiao = 100 fen	Чин	юан	цзяо, фин
Colombia	Colombian peso	100 centavos	Колумбия	песои Колумбия	сентаво
Comoros	Comoros franc		Ҷазираҳои Камор	франки Ҷазираҳои Камор	
Congo	CFA franc	100 centimes	Конго	франки КФА	сантимо
Costa Rica	Costa Rican colon	100 centimes	Коста-Рика	колон	сантим
Cote d'Ivoire	CFA franc	100 centimes	Кот-д-Ивуар	франки КФА	сантим
Cuba	Cuban peso	100 centavos	Куба	песои Куба	сентаво
Cyprus	Cyprus pound; £	100 cents	Кипр	фунти Кипр	сент
Czechia	koruna; Kes	100 halers	Чехия	кронаи Чехия	халер
Denmark	Danish krone; Dkr	100 ore	Дания	кронаи Дания	оге
Djibouti	Djibouti franc; Dj Fr		Ҷибути	франки Ҷибути	
Dominica	East Caribbean dollar; EC\$	100 cents	Доминика	Доллари Доминика	сент
Dominican Republic	Dominican Republic peso; RD\$	100 centavos	Ҷумҳурии Доминикан	песои Доминикан	сентаво
Ecuador	sucre; S	100 centavos	Эквадор	сукре	сентаво

Egypt	Egyptian pound; E£	100 piasters	Миср	фунти Миср	пиастр
El Salvador	Salvadorian colon	100 centavos	Эл-Салвадор	колони Салавдор	сентаво
Equatorial Guinea	CFA franc	100 centimes	Гвинеяи Экваторй	франки КФА	сантим
Estonia	kroon	100 cents	Эстония	кронаи Эстония	сент
Ethiopia	birr; EB	100 cents	Эфиопия	бир	сент
EEC (European Economic Community)	euro		Созмони Хамкори Иқтисодии Европа	евро	
Fiji	Fiji dollar; \$p	100 cents	Фичи	доллари Фичи	сент
Finland	markka; Mk, Fmk	100 penni	Финландия	маркаи Финландия	пенни
France	France franc; F	100 centimes	Фаронса	франи Фаронса	сантим
French Polynesia	CFP franc	100 centimes	Полинезияи Фаронса	франки КФП	сантим
Gabon	CFA franc	100 centimes	Габон	франки КФА	сантим
Gambia	dalasi; D	100 bututs	Гамбия	даласи	бутут
Georgia	ruble, coupon; R, Rub.	100 kopecks	Гурчистон	руبل, купон	копейка
Germany	Deutsche mark; DM	100 pfening	Германия	маркаи Германия	пфенинг
Ghana	cedi; C	100 pesewas	Гана	седи	песева
Great Britan	pound sterling; £	100 pence	Британия Кабир	фунт стерлинг	пенс
Greece	drachma; Dr	100 lepta	Гретсия	драхма	лепта
Grenada	East Caribien dollar; EC\$	100 cents	Гренада	доллари Кариби Шарқй	сент
Guatemala	quetzal; Q	100 centavos	Гватемала	кетсал	сентаво
Guinea	Guinea franc; FG		Гвинея	франки Гвинея	
Guinea- Bissau	Guinea peso	100 centavos	Гвинея-Бисау	песо Гвинея- Бисау	сентаво
Guyana	Guyana dollar; G\$	100 cents	Гайана	доллари Гайана	сент
Haiti	gourde; Gde, G	100 centimes	Хаити	гурд	сентим
Honduras	lempira; L	100 centavos	Хондурас	лемпира	сентаво
Hong Kong	Hong Kong dollar; HK\$	100 cents	Гонг-Конг	доллари Гонг- Конк	сент
Hungary	forint; Ft	100 filler	Венгрия	форинт	филлер
Iceland	krona; Kr	100 aurar	Исландия	кронаи Исландия	эйре

India	Indian rupee; Re (<i>pl.</i> Rs)	100 paise	Хиндустон	рупияи Хиндустон	пайса
Indonesia	rupiah; Rp	100 sen	Индонезия	рупияи Индонезия	сен
Iran	Iranian rial; IR		Эрон	риёли Эрон	
Iraq	Iraqi dinar; ID	100 fils	Ироқ	динори Ироқ	филс
Ireland	Irish pound (<i>punt</i>);	100 pence	Ирландия	фунти Ирландия	пенс
Israel	shekel	100 agorot (<i>sg.</i> agora)	Исроил	шекел	агорот
Italy	Italian lira; L		Италия	лиран Италия	
Jamaica	Jamaican dollar	100 cents	Чамайка	доллари Чамайка	сент
Japan	yen; Y		Япония	иена	
Jordan	Jordanian dinar; JD	100 fils	Иордания	динор Иордания	филс
Kazakhstan	tenge		Қазоқистон	тенге	
Kenya	Kenya shilling; Ksh	100 cents	Кения	шинлинги Кения	сент
Kirgizia	som		Қирғизистон	сом	
Kiribati	<i>see</i> Australia		Кирибати	<i>ниг.</i> Австралия	
Korea, Democratic People's Republic of	won; W	100 jun	ЧДХК	вона	ун(а)
Korea, Republic of	won; W	100 chon	Чумхурии Корея	вона	чун(а)
Kuwait	Kuwaiti dinar; KD	100 fils	Кувайт	динори Кувайт	филс
Laos	kip; K		Лаос	кип	
Latvia	lat	100 santimes	Латвия	лат	сантим
Lebanon	Lebanese pound; L£	100 piastes	Лубнон	фунти Лубнон	пиастр
Lesotho	loti; (<i>pl.</i> maloti)	100 lisenre	Лесото	лоти	(ли) сенте
Liberia	Liberian dollar; L\$	100 cents	Либерия	доллари Либерия	сент
Libya	Libyan dinar; LD	100 dirhams	Либия	динори Либия	дирхам
Liechtenstein	<i>see</i> Switzerland		Лихтенштейн	<i>ниг.</i> Швейцария	
Lithuania	litas	100 cents	Литва	лит	сент
Luxemburg	Luxemburg franc	100 centimes	Люксембург	франки Люксембург	
Macau	pataka; P	100 avos	Макао	патака	аво
Madagascar	Malagasy franc; FMG	100 tambala	Мадагаскар	франки Мадагаскар	
Malawi	kwacha; KM		Малави	квача	
Malaysia	ringgit; M\$	100 sen	Малайзия	ринггит	сен

Maldives	rufiya		Ҷазираҳои Малдив	руфия	
Mali	CFA franc	100 centimes	Мали	франки КФА	
Malta	Maltese lira; LM	100 cents	Малта	лираи Малта	сент
Marshall Islands	see US		Ҷазираҳои Маршал	ниг. ИМА	
Mauritania	ouguiya	5 khoums	Мавритания	угия	хумс
Mauritius	Mauritius rupee; Re (Rs)	100 cents	Маврикий	рупияи Маврикий	сент
Mexico	Mexican peso		Мексика	песои Мексика	
Micronesia	see US		Микронезия	ниг. ИМА	
Moldova	leu		Молдова	лей	
Monaco	see France		Монако	дирхами Монако	
Mongolia	tugrik (togrog)	100 mongo	Монголия	тугрик	мунгу
Montserrat	East Caribbean dollar; AC\$	100 cents	Монтсеррат	доллари Кариби Шарқӣ	сент
Morocco	Moroccan dirham; MD	1000 centimes	Морокко	дирхами Марокко	сантим
Mozambique	metical	100 centavos	Мозамбик	метикал	сентаво
Myanmar	kyat; K	100 pyas	Мянмар	кят	пя
Namibia	see South Africa		Намибия	ниг. Ҷумҳурии Африкаи Ҷанубӣ	
Nauru	see Australia		Науру	ниг. Австралия	
Nepal	Nepalese rupee; NR	100 paisa	Непал	рупияи Непал	пайса
Netherlands	Gulden (guilder, florin); Fl	100 cents	Нидерландия	гулден (флорин)	сент
Netherlands Antilles	Netherlands Antilles gulden; NAFl	100 cents	Ҷазираҳои Антили Нидерландия	гулдени Ҷазираҳои Антили Нидерланди я	сент
New Caledonia	CFP franc	100 centimes	Каледония Нав	франк КФП	сантим
New Zealand	New Zealand dollar; NZ\$	100 cents	Зеландияи Нав	доллари Зеландияи Нав	сент
Nicaragua	cordoba; C\$		Никарагуа	кордоба	
Niger	CFA franc	100 centimes	Нигер	франк КФА	сантим
Nigeria	naira; N	100 kobo	Нигерия	найра	кобо
Northern Mariana Islands	see US		Ҷазираҳои Марианаи Шимолӣ	ниг. ИМА	

Norway	Norwegian krone; Kr	100 ore	Норвегия	кронаи Норвегия	эре
Oman	rial Omani; RO	100 baiza	Оман	риали Оман	байза
Pakistan	Pakistani rupee; Re (pl Rs)	100 paisa	Покистон	рупияи Покистон	пайса
Palau	see US		Палау	лиг. ИМА	
Panama	balboa; B	100 centesimos	Панама	болбоа	сентесимо
Papua New Guinea	kina; K	100 toea	Папуа-Гвинеяи Нав	кина	тойа
Paraguay	guarani; G		Парагвай	гварани	
Peru	inti	100 centimos	Перу	инти	сентимо
Philippines	Philippines peso; P	100 centavos	Филиппин	песои Филлипин	сентаво
Poland	zloty; ZL		Поланд	злоты	
Portugal	Portuguese escudo; Esc	100 centavos	Португалия	эскудои Португалия	сентаво
Puerto Rice	see US		Пуэрто-Рико	лиг. ИМА	
Qatar	Qatar riyal	100 dirhams	Қатар	рияли Катар	дирхам
Ro(u)mania	leu; L	100 bani	Руминия	лей	бан
Russia	rouble; R. Rub	100 kopecks	Россия	рубл	копейка
Rwanda	Rwanda franc		Руанда	франки Руанда	
St. Kitts and Nevis	East Caribbean dollar; EC\$	100 cents	Сент-Китс ва Невис	доллари Кариби Шарқӣ	сент
Saint Lucia	East Caribbean dollar; EC\$	100 cents	Сент-Лусия	доллари Кариби Шарқӣ	сент
Saint Vincent and Grenadines	East Caribbean dollar; EC\$	100 cents	Сент-Винсент ва Гренадин	доллари Кариби Шарқӣ	сент
San-Marino	see Italy		Сан-Марино	лиг. Италия	
Sao Tome and Principe	dobra; Db	100 centimos	Сан-Томе ва Принсипи	добра	сентимо
Saudi Arabia	Saudi riyal; SR	20 qurush = 100 halala(h)	Арабистони Саудӣ	риёли Арабистони Саудӣ	лерш (куруш), халал
Senegal	CFA franc		Сенегал	франки КФА	
Seychelles	Seychelles rupee; SR	100 cents	Ҷазираҳои Сейшел	рупияи Ҷазираҳои Сейшел	сент
Sierra Leona	leone; Le	100 cents	Серра Леона	леоне	сент
Singapore	Singapore dollr; S\$	100 cents	Сингапур	доллари Сингапур	сент
Slovakia	koruna; Kes	100 halers	Словакия	крона	геллер

Slovenia	tolar		Словения	толар	
Solomon Islands	Solomon islands dollar; SIs	100 cents	Ҷазираҳои Соломон	доллари Ҷазираҳои Соломон	сент
Somalia	Somali shilling; So. Sh	cents	Самоли	шиллинги Самоли	сент
South Africa, Republic of	rand; R	100 cents	Ҷумҳурии Африкаи Ҷанубӣ	ранд	сент
Spain	peseta; Pta (pl Pts)		Испания	песета	
Sri Lanka	Sri Lanka rupee; Re (pl Rs)	100 cents	Шри-Ланка	рупияи Шри Ланка	сент
Sudan	Sudanese pound; Sd	100 piastres= 1000 millemes	Судан	фунти Судан	пиастр
Surinam	Surinam gulden (guidier, florin; Sfl)	100 cents	Суринам	гулдени (флорин) Суринам	сент
Swaziland	Lilangeni; L	100cents	Свазиленд	лилангени	сент
Sweden	Swedish krona; SKr	100 ore	Свиден (Шветсия)	кронаи Свиден	эре
Switzerland	Swiss franc; SwF	100 centimes	Шветсария	франки Шветсария	сантим
Syria	Syrian pound; £S	100 piastres	Сурия	фунти Сурия	писатр
Taiwan	New Taiwan dollar; NT\$	100 cents	Тайван	доллари нави Тайван	сент
Tajikistan	Somoni; Som	100 diram	Тоҷикистон	сомони	дирам
Tanzania	Tanzanian shilling; TSh	100 cents	Танзания	шиллинги Танзания	сент
Thailand	baht; B	100 satangs	Тайланд	бат	сатанг
Togo	CFA franc	100 centimes	Того	франки КФА	сантим
Tonga	Pa'anga; T\$	100 seniti	Тонга	паанга	сенитм
Trinidad and Tobago	T&T dollar; TT\$	100 cents	Тринадад ва Табаго	доллари Тринадад ва Табаго	сент
Tunisia	Tunisian dinar; TD	100 millimes	Тунис	динори Тунис	миллим
Turkey	Turkish lira; TL		Туркия	лираи Туркия	
Turkmenistan	manta		Туркменистон	манат	
Tuvalu	Tuvaluan dollar	100 cents	Тувалу	доллари Тувалу	сент
Uganda	Uganda shilling; Ush	100 cents	Уганда	шиллинги Уганда	сент
Ukraine	carbovanets		Украина	карбованетс	
United Arab Emirates	UAE dirham; Udh	100 fils	Аморати Муттаҳидаи Араб	дирҳами Аморати Муттаҳидаи Араб	филс

US	US dollar; \$	100 cents	ИМА	доллари ИМА	сент
Uruguay	Uruguayan peso	100 centesimos	Уругвай	песои Уругвай	сентесимо
Uzbekistan	som		Ўзбекистон	сом	
Vanuatu	vatu		Вануату	вату	
Vatican	see Italy		Ватикан	ниг. Италия	
Vietnam	dong; D	100 hao=100x u	Вьетнам	донг	хао. су
Western Samoa	tala; WS\$	100 sene	Самоаи Фарби	тала	сене
Yemen	Yemeni riyal; YR	100 fils	Яман	риёли Яман	филс
Yugoslavia	Dinar; Din	100 paras	Югославия	динори Югославия	пара
Zaire	zaire; Z		Заир	заир	
Zambia	Zambian kwacha; K	100 ngwee	Замбия	квачаи Замбия	нгве
Zimbabwe	Zimbabwe dollar; Z\$	100 cents	Зимбабве	доллари Зимбабве	сент

10. US STATES Иёлоти кишвари Америка

	State/ Postal Code коди Иёлат/ почта	Capital Пойтахт	Statehood Соли ба иёлот хамроҳшавӣ	Area SQ.mi. масоҳат (мил мурабба)	Area sq.km. масоҳат (километр мурабба)
1	Alabama AL	Montgomery	1819	50,750	131,442
2	Alaska AK	Juneau	1959	570,374	1,477,263
3	Arizona AZ	Phoenix	1912	113,956	295,145
4	Arkansas AR	Little Rock	1836	53,187	137,754
5	California CA	Sacramento	1850	155,973	403,969
6	Colorado Co	Denver	1876	103,729	268,657
7	Connecticut CT	Hartford	1788	4,844	12,546
8	Delaware DE	Dover	1787	1,955	5,063
9	Dis. of Columbia DC	-	-	61	158
10	Florida FL	Tallahassee	1845	53,937	139,696
11	Georgia GA	Atlanta	1788	57,910	149,986
12	Hawaii HI	Honolulu	1959	6,423	16,636
13	Idaho ID	Boise	1890	82,751	214,324
14	Illinois IL	Springfield	1818	55,646	144,123
15	Indiana IN	Indianapolis	1816	35,870	92,903
16	Iowa IA	Des Moines	1846	55,875	144,716
17	Kansas KS	Topeka	1861	81,823	211,921
18	Kentucky KY	Frankfort	1792	39,732	102,905
19	Louisiana LA	Baton Rouge	1812	43,566	112,836
20	Maine ME	Augusta	1820	30,865	79,940
21	Maryland MA	Annapolis	1788	9,775	25,317
22	Massachusetts MA	Boston	1788	7,838	20,300
23	Michigan MI	Lansing	1837	58,110	150,504
24	Minnesota MN	St. Paul	1858	79,617	206,207
25	Mississippi MS	Jackson	1817	47,689	123,514
26	Missouri MO	Jefferson City	1821	68,898	178,445
27	Montana MT	Helena	1899	145,556	376,989
28	Nebraska NE	Lincoln	1867	76,878	199,113
29	Nevada NV	Carson City	1864	109,806	284,396
30	New Hampshire NH	Concord	1788	8,993	23,292
31	New Jersey NJ	Trenton	1787	7,417	19,210
32	New Mexico	Santa Fe	1912	121,335	314,256
33	New York NY	Albany	1788	47,224	122,310
34	North Carolina NC	Raleigh	1789	48,718	126,179
35	North Dakota ND	Bismarck	1889	68,994	178,694
36	Ohio OH	Columbus	1803	40,952	106,065
37	Oklahoma OK	Oklahoma City	1907	68,679	177,878
38	Oregon OR	Salem	1859	97,060	251,384
39	Pennsylvania PA	Harrisburg	1787	44,820	116,083
40	Rhode Island RI	Providence	1790	1,045	2,707
41	South Carolina SC	Columbia	1788	30,111	77,987
42	South Dakota SD	Pierre	1889	75,898	196,575
43	Tennessee TC	Nashville	1796	41,220	106,759
44	Texas TX	Austin	1845	261,914	678,355
45	Utah UT	Salt Lake City	1896	82,168	212,814
46	Vermont VT	Montpelier	1791	9,249	23,955
47	Virginia VA	Richmond	1788	39,598	102,558
48	Washington WA	Olympia	1889	66,582	172,447
49	West Virginia WV	Charleston	1863	24,232	32,761
50	Wisconsin WI	Madison	1848	56,154	145,438
51	Wyoming WY	Cheyenne	1890	97,105	251,501

**Абдусалом Мамадназаров
Вафоназар Мамадназаров**

**ENGLISH - TAJIK UNIVERSITY
DICTIONARY**

**ФАРҲАНГИ ДОНИШГОҲИИ
АНГЛИСӢ – ТОЧИКӢ**

Ба матбаа 02.04.2009 супорида шуд. Ба чопаш 27.05.2009 имзо шуд.
Коғазӣ офсетӣ. Андозаи 60x84¹/₁₆. Ҷузъи чопии шартӣ 30,5
Адади нашр 300 нусха. Супориши № 33.

Дар матбааи ҶДММ «Эр-граф» ба таъб расидааст.
734036, ш. Душанбе, кӯчаи Р.Набиев, 218

Барои қайдҳо

evergreen ['evəgrɪ:n] *a* хамешасабз.
evergrowing [ˌevə'grəʊɪŋ] *a* мунта-
 зям афзоянда.
everlasting [ˌevə'lɑ:stɪŋ] *a* човидонӣ,
 абадан, азалий.
every ['evri] *pron* ҳар, хама;
every now and then баъзан;
every other ҳар як дуйум;
every other day/week як рӯз/хафта дар
 миён.
everybody ['evrɪbɒdɪ] *pron* ҳар кас,
 ҳар касе.
everyday ['evrɪdeɪ] *a* рӯзона,
 ҳаррӯза, хамарӯза; оддӣ, маъмулӣ.
everyone ['evriwʌn] *pron* = **everybody**.
everything ['evriθɪŋ] *pron* хама чиз,
 ҳар чизе.
everywhere ['evriweə] *adv* дар ҳар
 ҷо, дар хама ҷо;
from everywhere аз хама ҷо; аз ҳар ҷо.
evidence ['eɪdɪns] *n* далел, гувоҳӣ,
 шаҳодат: to bear/ give/ show evidence
 гувоҳӣ додан, шаҳодат додан.
evident ['eɪdɪnt] *a* ошқор, кушоду
 равшан, зоҳир.
evil ['i:vɪl] 1. *n* 1) бадӣ: good and evil
 неки ва бадӣ; 2) нуқс, иллат: the evils
 of the capitalist system иллати низоми
 сармоядорӣ;
 2. *a* шарир, халокатовар: evil
 thoughts фикрҳои халокатовар; evil
 results натиҷаҳои халокатовар.
evoke [ɪ'vəʊk] *v* фаро хондан,
 бозовардан.
evolution [ˌi:və'lju:ʃn] *n* эволютсия,
 тағйири тадричӣ.
evolve [ɪ'vɒlv] *v* ривоч ёфтан.
 Равиак ёфтан.
ex- [eks-] *pref* собик, экс: ex-
 president собик президент; ex-
 champion собик чемпион.
exact [ɪg'zækt] *a* дақиқ.
exactly [ɪg'zæktli] *adv* дақиқан, ай-
 нан.
exaggerate [ɪg'zædʒəreɪt] *v*
 муболиға қардан.

exaggeration [ɪg'zædʒə'reɪʃn] *n*
 муболиға.

exalt [ɪg'zɔ:lt] *v* ситоиш қардан,
 баланд бардоштан.

exam [ɪg'zæm] *кӯтоҳ аз examination*.

examination [ɪg,zæmɪ'neɪʃn] *n* 1)
 азназаргузаронӣ, таҳқиқот, омӯзиш:
 They made a careful examination of the
 situation. Онҳо вазиятро ғурра
 омӯхтанд. 2) имтиҳон: to take/pass an
 examination имтиҳон супурдан;

examine [ɪg'zæmɪn] *v* 1) аз назар
 гузаронидан, омӯхтан, таҳқиқ қар-
 дан: All the proposals were examined
 by the commission. Комиссия хамаи
 пешниҳодотро омӯхт. 2) имтиҳон
 қардан: They were examined in phys-
 ics. Онҳоро аз физика имтиҳон қар-
 данд.

example [ɪg'zɑ:mpl] *n* намуна, ми-
 сол;

for example масалан.

exceed [ɪk'si:d] *v* 1) афзудан, зиёд
 қардан: He exceeded the speed limit. Ӯ
 меъёри суръатро афзуд. 2) пеш гу-
 заштан: This exceeded all his expecta-
 tions. Ин аз чашмдошти ӯ пеш гу-
 зашт.

exceedingly [ɪk'si:dɪŋli] *adv*
 ғавқулодда.

excellent ['eksələnt] *a* аъло.

except [ɪk'sept] *prep* ғайр аз.

exception [ɪk'sepʃn] *n* истисно;

with the exception of sb/ sth ба истис-
 нои касе/ чизе.

exceptional [ɪk'sepʃənl] *a* истисноӣ.

excess [ɪk'ses] *n* зиёдати, афзунӣ,
 бешӣ.

excessive [ɪk'sesɪv] *a* аз хад
 гузашта.

exchange [ɪks'tʃeɪndʒ] 1. *n* мубодила:
 an exchange of gifts мубодилаи
 ғӯхфаҳо;

cultural exchanges мубодилаи
 фарҳангӣ;

in exchange (for) ба ивази;

lull [lʌl] 1. *n* оромй.
lull [lʌl] 2. *v* ором кардан, фуру
 бндан.
lullaby ['lʌləbaɪ] *n* (*pl* lullabies) ла-
 лалайик (*суруди алла*).
lump [lʌmp] *n* 1) пора, кулӯх: а
 lump of ice пораи ях; a lump of sugar
 тупора; 2) гуррӣ, варам: a lump on
 forehead варами пешонӣ.
lunch ['lʌntʃ] *n* хӯроки нахор,
 нахори нахор, зухурана; хӯроки сабук;
 have lunch хӯрок хӯрдан, нахор
 дан.
luncheon ['lʌntʃən] *n* нахор, хусу-
 нахори расмӣ, зиёфти нахор.
lunch-time ['lʌntʃtaɪm] *n* вақти
 нахор.
lure [lʊə] *n* шуш.
lure [lʊə] 1. *n* қувваи ҷозоба; воси-
 фиреб, дом: the lure of the sea
 қувваи ҷозобаи бахр;
 2. *v* бо ҷизе фиреб додан: They lured
 the dog into the house. Онҳо сагро фи-
 реб дода ба хона дароварданд.
lust [lʌst] *n* ҳавас, майли шадид
 ба).
Luxemburg ['lʌksəmbə:g] *n* Люк-
 сбург.
luxurious [lʌg'zjuəriəs] *a* бошукӯх,
 шукӯх, боҳашамат.
luxury ['lʌkʃəri] *n* (*pl* luxuries)
 шукӯх, ҳашамат, карру фар.
lying ['laɪn] *ing. lie I 2. ва lie II.*
lynch ['lɪntʃ] *v* 1) бидуни суд куш-
 тан; 2) бадном кардан.
lyric(al) ['lɪrɪk(l)] *a* оханг ё шеърӣ
 мӣ, лирикӣ (*ошиқона*), эҳсосотӣ.



M m

ma [ma:] *n* (*зүфт.* кӯтоҳ аз
mamma) модар, оча.
machine [mə'ʃi:n] *n* мошин; дастгоҳ.
machine-gun [mə'ʃi:ngʌn] *n*
 пулемёт, мусалсал.
machinery [mə'ʃi:nəri] *n* (*pl*)
 маҷмӯаи мошинҳо, дастгоҳҳо;
 дастгоҳ, ташкилот ва созмон: the
 machinery of the government.
mad [mæd] *a* 1) девона, маҷнун,
 асабонӣ: He ran like mad. Вай дево-
 навор медавид. 2) ҳор, касал (*нисба-
 ти ҳайвонот*): Watch out for the mad
 dog. Аз сағи ҳор/девона эҳтиёт
 шавед. 3) иштиёқманд, муштоқ
 (*about/ after sth - ҷизе*): He is mad
 about music. Вай муштоқи мусиқӣ
 аст. 4) *зүфт.* оташин, хашмгин,
 ғазаболуд (*at/with - аз*): She is mad at
 him. Хонум аз ӯ дар ғазаб аст.
to go mad девона шудан;
to drive sb mad касеро девона кардан.
Madagascar [ˌmædə'gæskə] *n* Ма-
 дагаскар.
madam [ˌmædəm] *n* хонум, бону.
made [meɪd] *past va p. p. аз make II.*
Madrid [mə'drɪd] *n* ш. Мадрид.
magazine [ˌmægə'zi:n] *n* маҷалла.
magic [ˌmædʒɪk] *a* ҷоду, сехромез.
magician [mə'dʒɪʃn] *n* ҷодугар.
magnet [ˌmægnɪt] *n* оханрабо.
magnificent [ˌmægnɪfɪsnt] *a*
 бошукӯх.
magnify [ˌmægnɪfaɪ] *v* (**magnifies;**
magnified) калон кардан, афзун
 кардан.
magnitude [ˌmægnɪtju:d] *n* ҳачм,
 бузургӣ, андоза.
maid [meɪd] *n* 1) пешхизмат,
 дӯшиза: The maid cleaned the rooms.
 Пешхизмат хонаро рӯфт. 2) духтар: a
 country maid лухтани дехотӣ:

obscure [əb'skjʊə] 1. *a* 1) тира, хиторики: an obscure path роҳрави номаълум, мубҳам; 2) номаълум, мубҳам: an obscure sound овози номаълум; obscure хиссиёти мубҳам; 3) *v* *g*с. гайривозех, норавшан: an obscure passage in a book қисмати китоби номаълум; 4) гумном, камшӯхрат, номаълум, номаълум: an obscure poet шоири камшӯхрат;

v тира кардан, торик кардан, кам кардан; гумном кардан, аз рӯи андохтан: That only obscures the issue. Ин амал масъаларо фақат кам мегардонад.

observance [əb'zə:vəns] *n* 1) риоя, раъй аз, пос (қонун, қоида ва ғ.); observance of law риояи қонун; 2) *n* гузори: the observance of Navruz ceremonies баргузориҳои маросимии Навруз.

observation [əbzə'veɪʃn] *n* 1) *n* иш, дид, мушоҳида, муоина: observation of nature мушоҳидаи табиат; 2) мулоҳиза, нукта, баён: He made several observations on the subject. Оиди ин масъала ӯ чанд нуктаро баён кард. 3) мушоҳидакорӣ.

observatory [əb'zə:vətɔ:ri] *n* 1) расадхона; 2) дидбонгоҳ.

observe [əb'zə:v] *v* 1) дидан, мушоҳида кардан; изхори ақида кардан; мавриди мутолиаи илмӣ кардан: They closely observed the development of events. Онҳо пешрафти рӯйро ба диққат мушоҳида карданд. 2) кайд кардан, эрод гирифтани: He observed the late, he observed. Шумо дер кайд кардид, эрод гирифт вай. 3) риоя кардан, ба ҷо овардан, пайравӣ кардан (қонун, қоида ва ғ.): to observe a duty риоя кардани шарнома; 4) *v* ин гирифтани, бузургдошт кардан.

observer [əb'zə:və] *n* мушоҳид, номаълум, дидбон, муҳаккик.

obstacle ['əbstəkl] *n* монеа; мушкил, мувоҷиҳат, муҳолифат, садд: Her

father's objection was their only obstacle. Мухолифати падари духтар ягона монеаи онҳо буд.

obstinate ['ɒbstɪnɪt] *a* якрав, гарданшах, кайсар.

obstruct [əb'strʌkt] *v* (роҳи чизеро) гирифтани/ бастан, чилави чизеро гирифтани, монеъ шудани, халал расондани.

obstruction [əb'strʌkʃn] *n* садд, банд, монеа, мамониат.

obstructive [əb'strʌktɪv] *a* монешаванда, халалрасонанда, мамониатрасонанда.

obtain [əb'teɪn] *v* 1) гирифтани, пайдо кардани, ҳосил кардани: Knowledge can only be obtained through hard study. Донишро фақат тавассути омӯзиши мунтазам ҳосил кардани мумкин аст. 2) ба даст овардани: They obtained good results. Онҳо натиҷаҳои хуб ба даст оварданд.

obtain permission иҷозат гирифтани.

obvious ['ɒbvɪəs] *a* равшан, аён, ошкор, хувайдо.

occasion [ə'keɪʒn] *n* 1) маротиба, маврид, мавқеъ: We have met him on several occasions. Мо якчанд маротиба ба вохӯрда будем. 2) воқеа, ҳодиса, рӯйдод: His birthday party was a very happy occasion. Рӯзи таваллуди вай ҳодисаи хушбахтиоваре буд. 3) сабаб, асос, баҳона: He has no occasion to complain. Ӯ барои шикоят кардан асос надорад.

on the occasion of... ба муносибати..., ба хотири..., хангоми.

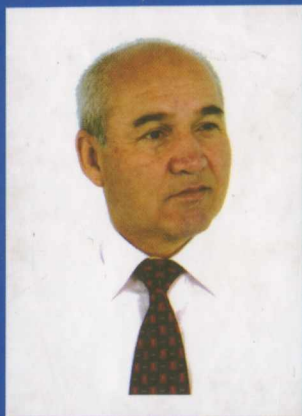
occasional [ə'keɪʒənl] *a* тасодуфӣ, ногаҳонӣ, ногаҳон, нохост.

occasionally [ə'keɪʒənəlɪ] *adv* гоҳ-гоҳ, гоҳо, баъзан, аҳён-аҳён.

occupant [ˌɒkjʊ'pənt] *n* истилогар, ишгоилгар.

occupation [ˌɒkjʊ'peɪʃn] *n* 1) шугл, пеша, касб: his favourite occupation шугли дӯстдоштаи вай; What is your occupation? Касби шумо чист? 2) ис-

(14.04.1948) номзади илмҳои филологӣ, дотсент, забоншинос, мутарчим



Соли 1970 факултаи забонҳои хориҷии Донишгоҳи омӯзгории ш. Душанберо хатм намуд. Солҳои 1972-1981 устои кафедраи забони англисии Донишгоҳи давлатии Тоҷикистон. Солҳои 1982-1985 – аспиранти кафедраи забони муосири тоҷики ДДТ. Соли 1986 рисолаи номзадиро дар мавзӯи «Омӯзиши муқоисавӣ-топологии сиғаи шартӣ-хоҳишмандӣ дар забонҳои англисӣ ва тоҷикӣ» (роҳбари илмӣ профессор Р.Х. Додихудоев) дар Донишгоҳи давлатии Тбилисӣ дифоъ намуд.

Аз соли 1988 дотсенти кафедраи забони англисии ДДТ ва аз соли 1992 то 2002 мудирии ин кафедраро ба ўҳда дошт. Солҳои 1993-1994 дар Университети Бритиш Коламбияи ш. Венкувери Канада ба сифати устои забони англисӣ фаъолият ва такмили ихтисос намудааст.

Зиёда аз 50 мақола, дастурҳои таълимӣ илмӣ ва рисолаҳо ба таъб расондааст. Ў дар чандин конференсияҳо ва семинарҳои байналмилалӣ (Самарқанд-1988, Венкувер-1993, Лондон-1994, Бишкек-1996, Вашингтон ДС-2000, Мадисон, Висконсин-2000, Блумингтон, Индиана-2000 ва Тошканд-2002) маъруза кардааст.

Соли 2000 дар Университети Индиана (Блумингтон) ва Университети Чон Ҳопкинс, Вашингтон ДС, дар мавзӯи «Низоми макотиби олии ИМА» таҳқиқоти илмӣ бурдааст.

Зиёда аз 15 асари илмӣ ва таърихӣ фарҳангиро бевосита аз забони англисӣ ба тоҷикӣ ё аз тоҷикӣ ба англисӣ тарҷума кардааст: *Ҳукумати Америка- Вена*, 1994, *Иқтисодиёти Америка- Вена*, 1996, *Таърихи Америка- Вена*, 1997, *Исмоилиён: таърих ва ақоид* – Москва, 1999, *Бунёди давлатдорӣи Навин* – Москва, 2002, *Президенти мо* – Москва, 2006 ва ғ.

Солҳои 1996-1998 ба ҳайси ҳамкотиби Комиссияи муштаракӣ Ҳукумати Тоҷикистон барои таъсиси Донишгоҳи Байналмилалӣ дар ш. Хоруғ ба кишварҳои Осиёи Марказӣ, Россия, Америка, Канада, Британияи Кабир, Шветсария, Франция, Германия, Покистон, Туркия ва Непал сафар карда мактабҳои олии пешқадамтарини ин кишварҳоро мавриди омӯзиш қарор додааст.